SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płać 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwakam čělneho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemře abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje běny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent *hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zrańjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić.* Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 281 — Budyšin — Štwórtk, 1. Decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němska knježefstwowa krisa

wjchdźnje ſ pſchemĕnjenjemi pſcheſłapja. Adolf Hitler, kotryž bĕ wutworu ſ lětadłom ſ Mnichowa wotjĕł a ſo fyjedu dopołdnja we 9 hodźinach k rosrĕčenju ſ němſkim wobornym ministrom ſe Schleicherom swjazkowałſche, njeje do Barlina, ale do Weimara pſchijĕł. Sa Hitlera je pjecza wĕlkna agitazija pſched gmejnſtimi wólbami w Durinſkej kaſniſcha dźĕli jednanje we Barlinje. We Weimarje chze ſo teſ Hitler, pſredy hač do Barlina dale pojĕźe, ſ wjednikami nazionalnoſozialiſtiſkeje ſtrony rosrĕčeć. Pſchi tym ſo roſſudźi, hač ma Hitler pſcheproſchenje generała ſe Schleicherja pſchijeć abo wotpokaſać.

Njedostatk němskich financow

We „wyſokej ſchuli ſa politiku" w Barlinje je němſki finanzny minister hrabja Schwerin ſ Kroſigk wo roſmĕru němſkich finanzow rĕčał. Jeho roſprawa wjele ſmjeſchazeho njewopſchija. Dołhody Němſkeje, jejnych krajow a gmejnow ſu ſo wot lĕta 1929 ſ 13½ miljardy na 10 miljardow hriwnow ſmjeńſchiłe, haćrunje ſu ſo wudawki wo 1 miljardu hriwnow ſ wotpadnjenjom reparazijow, wo 1,6 miljardu ſe ſkrócenjom woſobnińſkich wudawkow a wo 3½ miljardy ſe ſkrócenjom wójnych wudawkow ſalitowałe. Pódła toho ſu ſo ſnowa dawki ſawjedźe, **kotrejž ſu 2½ miljardy wunjeſłe. Woprawdźe je wot lĕta 1929 wunoſchi dawkow wo 6 miljardow hriwnow woteběrał.**

Minister roſkładźe, kak wunoſchi dawkowy wot hoſpodarſkich wobſtejnoſćow wotwiſuje. Na druhej ſtronje ſu kĕne wudawki ſa ſpomoženje dźĕłonjeměrjerjow wo 1½ miljardy hriwnow pſchibywałe a bychu ſo hiſchće wo 1 hač 1½ miljardu powjetſchiłe, hdy bychu ſo ſtarſchy podpjerańa njeſkrócźile a ſo druhe ſalutowańki njepyſchewjeſłe. Minister potom ſwiſowanje mjes **dobropſchiliczenjom dawkow a programom ſarabjenja dźĕła** roſłoži a wobjenju napiſcheźiwo ſkipi, ſo ſo pſchidohdne lĕto ſ tym pſchijĕzara wobježża. We běžnym lĕće njedoſtatk 400 abo 500 miljonow hriwnow wuczini. Runowaha finanzow pak ſo ſ tym njewohroſuje.

Woteběranje wobkhoda pola němskeje żeleznicy

Wot 28. hač 30. nowembra 1932 je ſarjadnitſwowa rada němſkeje żeleſnizy w Barlinje wuradźowała. Pſchi wuradźowanju wo finanznym wunoſchku je ſo ſwĕſćiło, ſo ſu ſo ſa minjene dźeſaćź mĕſajow dołhody pornjo pſrjedawſchenu lĕtu wo 26½ prozenta a pornjo lĕtu 1929 wo 46½ prozenta pohubjenſchiłe.

Wiſhć dołhody ſ woſzobowego a tworowego wobkhada ſu dotal pornjo 1931 wo 22,1 proz., pornjo 1929 wo 36½ proz. wrócźo woſtałe. Wiſhć dołhody ſ tworowego wobkhada ſu pornjo 1931 wo 27,7 prozenta, pornjo 1929 wo 51 prozentow wrócźo ſchłe.

Saradźenje 280 miljonow hriwnow ſa dźĕła na żeleſnizy trĕbne, je nĕſto ſawĕſćene. Tale ſumma ſo ſa horni twar, druhe twary, ſa wozy, maſchiny a nowotwary naloža.

Nowy konflikt Bayerskeje z němskim statom

Wjednik bayerſkeho finanzneho miniſterſtwa, ſtatny radźeſcel Schäffer, je we wubjerku ſtatneho hoſpodarſkeho plana bayerſkeho ſejma pódĕlił, ſo Bayerſka w tu chwilu ſ nimſkim ſtatom wo ſadanzy 15 miljonow hriwnow ſa pſchewoſtajenje bayerſkich żeleſnizow jedna. Tale ſumma w bayerſkim hoſpodarſtwowym planje pobrachuje, dokelž němſki ſtat ſ tóžnym lĕtonm pſchezo mjeńſche ſumy ſ němſkoſtatnych dawkow Bayerſkej pſchipokaſuje. Statny radźeſcel na to pokaſa, ſo je němſki ſtat ſa naprawy, wo kotrychž pſchiſłuſchnoſći ſo hodźi prawowaćź, ſta miljonow wudał. Tohodla dyrbi móžno bycź, ſo kraje a gmejny tu ſamu ſnadu namakaju, kaž wěſte wulkohoſpodarſtwa. Pódła toho je powſchitkowna finanzna politika finanzne wurunanje pſchinjeſła. Němſki ſtat je jenotliwym dźĕłam dotychodneho dawka wobſežite mjena kaž dawk njewojenſkich atd. narjekuje a ſ tym tola dźĕł ſam ſa ſebje wobkhowa, ſo kraje a gmejny dźeńża nĕſto 75 miljonow jenoż hiſchće 50 miljonow hriwnow doſtawaju.

Za pſchewoſtajenje żeleſnizow je němſki ſtat ſa kraje 500 miljonow hr. lĕpſchinſkich akzijow poſtajił, kotrejž ſo lětnje ſ 35 miljonami hr. ſedanjeja. Bayerſka tohodla žada, ſo by němſki ſtat lětnje tele 35 miljonow njes żeleſniſke kraje roſdźĕlił.

Ludowe žadanje za wobnow'en'e němskeje brónitosće

Bayerſki ſwjaſk frontſkich wojowarjow podpiſma ſa ludowe požadanje ſa wobnowjenjom němſkeje brónitoſće na podłožku powſchitkowneje wojeŕſkeje winowatoſće ſtĕra. Mĕſto trĕbnych 5000 podpiſmow je hižo 20 000 podpiſmow ſa žiwój namjet naſpĕrał. Gmejniſte wuſchoſće ſu podpiſma potwjerdźile. Namjet je ſo němſkemu ſtatskotwornemu miniſtrej pódłał.

Dohra k Barlinſkemu wobkhadnemu ſtrajkej.

Barlinſki wołebity ſud je wutworu nazionalneho ſozialiſta Klotticha a ſozialiſta Gnieſewitza dla cźeſkeho kaźenja krajneho mĕra a dla wohrożenja tranſporta k khłoſtańi po 2 lĕtomaj a nazionalneho ſozialiſta Friedricha dla ſpytaneho wobſchkodźenja wĕzow k jaſnwu na 6 mĕſajow ſaſudźił. Schtyrjoch wobſchkoženych wuwinowachu.

Saſudźenych winowachu, ſo ſu pſchi najzwjeſnjeſchach ſaſtajach Barlinſkeho wobkhadneho ſtrajka ſo pſchi najzwjeſnjeſchach w Schönebergu wobdźĕlili. Klotticha a Gnieſewitz liſaj pjecza kamjenje do wojow dróhowe żeleſnizy mjetałoj.

Žadyn socialdemokrat wiacy w badenskim kn'eżeŕstwje

Kaž je ſo hižo ſdźĕliło, ſu ſozialdemokratoju w badenſkim ſejmje pſchec'wo nowemu ſakonjej katolſkeje a evangeliſkeje zyrkwje hłoſowali. Dokelž ſu ſo ſ tym dotalne poměry mjes zentrumſkej ſtronu a ſozialdemokratami pſchemĕnile, je ſozialdemokratiſki ſapódłanz Rückert ſwoje ſaſtojnſtwo jako ſtatny radźeſcel a namjeſtny miniſterowy miniſter ſłožił. W badenſkim knježeŕſtwje njeje nĕtkole žaneho ſaſtupnika ſozialdemokratiſkeje ſtrony wjazy.

Sozialdemokratiſke nowiny ſo w Anhaltſkej ſakaſałe.

Anhaltſke nazionalnoſozialiſtiſke knježeŕſtwo je wukhadźenje tamniſchich dwojich ſozialdemokratiſkich nowin hižo druhi króć ſakaſało, a to „Volksblatt" w Deſſawje na 10 a „Volkswacht" w Bernburgu na 8 dnjow, dokelž ſu wótre napadły na miniſtra Freiberga cźiniłe.

Femske mordarſtwo w Braunšwe'gskej?

W rĕzy Okerje w Braunſchwejgſkej ſu cźeſ'o 50lĕtneho muža wuſłedźili, kotrehož ſu, kaž ſozialdemokratiſke nowiny piſchu, jeho politiſzy towaſchſcho njeſnałeje pſchicźiny dla wotſtronili. Wudźerjo ſu morjewo, w kotrehož ſaku cźiſło nazionalnoſozialiſtiſkich nowin namakachu, ſ hłubokeje wody wucźahnyli. S pſchepytanjom je ſo wukopało, ſo ſu njeſnatemu muža w meſchćańſkim parku ſe żeleſnej żerdźu ſaraſyli a potom do Okery cźiſnyli.

Herjekanje w ſhromadźiſnje Frankfurtſkich meſchćańſkich ſaſtupnikow.

Hdyž Frankfurtſky meſchćańſky ſaſtupnizy wo ſymſkej pomozy ſa njeſaſłužerjow wuradźowachu, poczichu poſłucharjo na galeriji radźineje ſale herjekać. Nadźiwnym ſłužobnikam, kotříž dyrchu halekowarjow wothońeja, ſo nje ſłužbnje ſprjećowachu. Tohodla dyrbjachu policiju ſawołać, kotraž wſchitkich wopytarjow galerije wotehna. Mjes tym bĕchu ſo pſched radnizu dźĕłonjeměrjerjo ſhromadźili, kotříž „hłĕd" wołajo, policiju powitachu. Policiji ſo porad'i, demonſtrantow do póſłanſkeje dróhi ſcźiſchcźeć.

Wulki skład brónjow namakali

We Wilksnadſkich kupjelach ſu wutworu w hródźi a automobilowej ſtolni wulki ſkład brónjow namakali. Na lubi a kólni ſu maſchinſku tĕlbu ſ pſchiſłuſchkom, 900 patronow ſa maſchinſke tĕlby, 6 karabinow, 2 revolwraj, tešaki, nĕkotre pſchełmnowe majſki, dwě ručźne granaće, tĕlby a munizju ſa nje wuſłedźili.

Prjedawſchi němſki finanzny minister dr. Dietrich a prjedawſchi Barlinſki nawĕſtny policajſki president dr. Weiß jako rĕčnjkaj w Barlinje.

Prjedawſchi němſki finanzny minister dr. **Dietrich** je ſo pſchi tſjoch Barlinſkich ſudach jako rĕčnik pſchipuſcźił.

Też prjedawſchi Barlinſki nawĕſtny policajſki president **dr. Weiß** je ſadał, ſo bychu jeho jako rĕčnika pola Barlinſkich ſudow pſchipuſcźili.

Pólska chce so zaměniaceho wikowanja dźeržeć

Pólſke knježeŕſtwo chze ſamĕnjowe wikowanje ſ tymi krajemi ſawjeſć, kotrejž ſu pjenježny wobtkad ſ wukrajom wobmjeſjowałe. Pſched nĕkotrymi cźaſom je ſo we Warſchawje twarſtwo ſa wukrajne ſamĕnjowe wikowanje ſałožiło, kotrejž je hižo, kaž knježeŕſtwo wojſewja, ſ wuſpĕchom dźĕłało. We nowembcje ſu ſa 1½ miljona ſkotych pólſke twory ſ ſwowami Jużnoſtowjanſkeje, Grichiſkeje, Bołharſkeje a Madźarſkeje ſamĕnili. Nĕkotre induſtrijowe wotkoſki, kaž na pſchikład Bjeleſka textilna induſtrija, kotrejž w poſledninm cźaſu njeje nicźo wjzy we wukraju wotbyła, ſu ſ tym nowe ſtajanki ſ wukraja doſtałe. Sa ſamĕnjowe wikowanje ſ wukrajom, w prĕnim rjedźe ſ Balkanom, ſo wo ſlĕdowace twory jedna: petrolejowe wudźĕlki, rĕzane drjewo, keramika, len, konopjane nicźe, wumĕłſka źida atd.

Njepſcheſelnoſcźe pſchedźiwo źidam w Pólſkej.

S Lwowa w Galiſiſkej, hdyž ſu źidźa jeneho khćeſćijanſkeho ſtudenta ſkónzowali, ſu ſo njepſcheſelnoſcźe pſchedźiwo źidam do druhich pólſkich měſtow pſchenjeſłe. We Warſchawje ſu dla krutych pukow mjes khćeſćijanſkimi a źidowſkimi ſtudentami univerſitu ſamknyli. 17 ſtudentow je ſo ſranilo. Na Wilenſkej univerſicźe ſu tſjoch źidowſkich ſtudentow cźeſko ſranili.

Zwadowe pólſkich ſtudentow a źidow ſu ſo komunizmu ſtojo jako krĕdła k roſcźerjenju njemĕrowe we wſchěch wjetſchich pólſkich měſtach ſmjerowali. Policija je hižo liczbu komunizmiſtiſkich naſchtykarjow ſajała. We Wilnje, Warſchawje, Krakowje, Cźenſtochowje a Lwowje bĕ ſo porjadny wotkhad ſaſtajił a klamy bĕchu ſawrjene. Policija a wojnjowa wubora ſo prózowaſchtej, ludowe cźrjódy roſſchěrjeć. Dokelž bĕ policija we Warſchawje pſchekłaba, ſo policija ſ Lódźe na pomoz ſawoła, a w Lwowje ſo wojaſy alarmowachu.

Zaso so francowski podmórski čołm na morjo puščił

W Cherbourgu ſu wutworu nowy franzowſki podmórſki cźołm „Glorieux" na morjo puſchćili. Lódź 3400 tunow wody wuczĕſchći, je 92 metrow dołha a 8,16 metra ſchěroka. Dwaj Dieſelſkej motoraj po 3500 kunjazych mozach a dwaj elektromotoraj jenu ſpĕchnoſcź 20 ſkokow dawaju. Cźołm je ſ 10zentimetriſkej kanonu a ſchĕſcź rolami ſa wutſelenje torpedow wobronjeny. Wobſtadka ſe 54 muži wobſtejı. „Glorieux" k typej „Prometheuſa" a „Perſeuſa" hłuſcha, ma pak khĕtro žyhniſke motory.

Parižske nowiny rusko-francowski pakt njenadpadn'enja kritizuja

Wopſchijeće ruſko-franzowſkeho pakta njenadpadnjenja je ſo wſojewiło. Parižſke prawiſowe nowiny maja wjele na nim wuſtajicź. S paktom dyrbjeſche ſo ruſko-franzowſke wikowanje, pſchi kotrymž je Franzowſka dotal cźeſko ſchkodowała, połĕpſchicź. Dale dyrbjeſche ſo ſ nim ſieſiſchcźo Franzowſkeje pſchećiwo Ruſkej poſtłuſcź. S paktom pak ſo ani jene ani druhe njeje doſpołu.

Ruſke ſkſanki pola franzowſkeje induſtrije ſu wot dołhokhwilneho pożeńa wotwiſuje, ſa kotrejž dyrbi franzowſki ſtat rukowacź, k czemuž pak won njeje ſwolniwy. Na druhej ſtronje njemóže ſo Franzowſka kaž dotal w pſchichodźe pſchećiwo dowoſej ruſkich tunich tworow ſchkitaź.

Hiſchće je mjenje ſpokojaze je ſchkitanje Franzowſkeje pſchećiwo nawałam nĕmſkich wójſkow. Cźerwjene wójſko je wot nĕmſkoſtatnje woboru njedźĕli. Franzowſka je ſo pjecza ſ ruſko-franzowſkim paktom njenadpadnjenja wobſchćicź dała.

Světowa petrole'owa konferenca w Parizu

W Parižu je ſo wutworu konferenza ſaporožała, pſchi kotrejž ſo ſajmuja wſchěch wulkich petrolejowych intereſſentow — ſ wuwlacźom Ruſkeje — wobdźĕlenja. Na konferenzy dyrbja poſtajenja wobſamknycź, ſ kotrymiž dyrbi ſo wumožiwanje petrolejowych ſórłow ſmjeńſchicź a ſo petrolejowe placźiſny wo 25 prozentow podrožicź. Kaž je Parižſki „Matin" ſhonił, je ruſke knježeŕſtwo wojſewiło, ſo dyrbi Parižſke wobſamknjenja na ruſko-petrolejowe źórła nałożeź.

Nadźija na 1933

Sir Walter Layton je wutoru wječor w rěči w Oxfordu (w Jendźelskej) rjekł, so pśichódne lěto **najlerje shrabanje wikotwanja** a ſ tym swiśnjo polěpśenje płaceńnow pśichińje, jeli so wón wěr njekasy. Někotre małe znamjenja polěpśenja su hižo spóznać. Licźba jendźelskich dźěłonjeńcerjow je so troſchu snižiła, też wuniwos jendźelskich twarow je so wo małičkosć powjeśiła. Po wśěch śaću je so w pósledniem lěcu najbórśe pśeńwinuło. Hospodarske źiwjenje a politiske podawki na dźiwne waśnuje mjes sobu swiśnja.

Jendźelska a namórske wotbronjenje

Pśi debaće wo mórskim bronjenju w dolnim ſejmje je pśeni lord admirality rjekł, so **so Jendźelska jenostronśeho wotbronjenja na morju w pśichódnje wótśaji a** so budźe łódźe we wulkosći, po śrjedźenjach dowolenej, dale tworiś ſ wulwjaćom sanićkałow a podmórskich cółnikow. Nanajej, so bychu so panzerowane łódźe ſ 10 000 tunowstimi kśiśikami narimale, njesłodźi so pśichiśeć. Nječnik ménjenje sastupowasche, so jendźelske nanjety wo wotbronjenju Nimskich k wotbronjazej konferenzy w Genfu powjedu, schtoż je jara nutne.

Demonstrazije pśiched madźarskej prunhowarnju pašow w Klausenburgu.

Po powješći ſ Klausenburga (w Seydenbórskej) su Rumunojo śrjedu popołdnju wokna tamnišćeje madźarskeje prunhowarnje pućowańskich pašow rozbili, so do twarjenja dobyli, w jenej śiwje sawěšćki sapalili a potom ſ twarjenja rumunsku khorhoj wutykli.

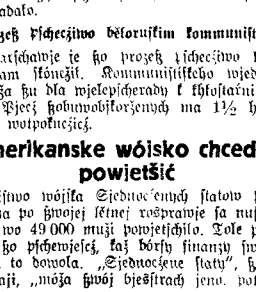
Madźarske knježeństwo je pósłanstwu w Bukarešću porucźiło, so by pola rumunskeho knježeństwa rapuje pśeciwo tymle nožulnosćam protestowało a nutne sadosćeńnjenje žądało.

Prozeš pśeciwo běłorušim kommunistam.

We Warschawje je so prozeš ſ pśeciwo běłorušim kommunistam skónčił. Kommunistiskeho wjednika Tarašćkiewicza su dla wjelepśeroweho ſ khłostarni na 8 lět ſajźdźili. Pjeć sobuwobſkorjenych ma 1½ hač 5 lět khłostarnje wotpokuśeć.

Amerikanske wóisko chcedźa powjetšić

Wjednistwo wójska Sjednoćenych statow połnóżneje Ameriki ma po źiwoj lětnej rosprawje ſa nutne, so by so wójsko wo 49 000 muži powjetšiło. Tole powjetšeńnje dyrbi so pśiwinowaś, kaž bórzy finanzu ſwjatkoweho knježeństwa to dowola. „Sjednoćene staty", so w rosprawje praji, „móža ſwój bjezstrach jeno potom sa-

Montagu Norman,
gouverněr jendźelskeje banki, steji nětko pśed wažnymi rozsudami. Dołh, kiž ma so 15. decembra Americy zapłaśiś, je na wšitkich swětowych burzach katastrofalne spadowanje jendźelskeho punta zawinował. Je hišće jara dwělomne, hač so poradźi, inflaciski proces hišće zadźerżeć.

cjene widjeć, dokuj maju sa ſwoje sakitanje k wojowanju potowe a dobałaze wójsko." Po pśichwalenju namjeta generalneho staba by wójsko Sjednoćenych statow nětko 14 000 offizierow a 155 000 muži ſylne by'o.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 1. dezembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjerzor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +6. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +2 a thermometer w nozy +2. Wjedrowy ras so mało pśichmêni. Nasche wjedro je ſwój rjany ras hacź dotal sakhowało. Tola nětko pśichitnuje ſo po sdaću pśichmênjenje. Połnóżnik nižina je ſo k połonju hacź do połnóżneje Francowskeje wupcheśrêła. Połowiśnej Jendźelskej je ſylne beschezowanje pśichwiesła. Tehodła je łokko możno, so też naschim stronam ſmano ſajutliśnjom beschezowanje pśichinješe. Sshma wyschina, hacź dotal nad ſrjedźnjej Europu leżaca, je ſo seśłabiła a je so bóle k ranju hnuła. Sso wê, wot tam też hischcze na ras naschemu wjedra ſtukuje. Po rospranje wjedratunjow pśichinjeju nam we połnozy so mnohoraze nižiny też wocźopleńcje, dokelž je pschehrête powětrny ſ Atlantiskeho ozeana pśichewodźeja. Jutśe pjatk khodźa śtónccko 7,42 a khowa ſo 3,57 hodź. Mjezacź sthadźa pśichipołonju 11,59 a khowa ſo wječor 8,51 hodź.

Hodownik abo december

Mjezuj je ſo nahromnił, mjezaz, wo kotrymž praja, ſo je je wschitkich najradnuschi, najnjelubschnischi a najnjepschijomnischi. A hnidje mało tych, kiž hnidja móz ſ wuſpěchom ſakitacź mjezaz mrěcza a kurjawy a cźmowych deschcźikotych dnjow.

Nětko pak je ta hodownik mjezaz ſwjatego adventa, kiž nam ſdobom pśichinješe na kónzu najradostnischi ſwjedźeń schcźesćanskeho cźłowjestwa — ſwjedźeń Bożeho narodźenja. Je to ſdobom pśeni ryhy ſymnski mjezaz a to je jeho pśinješe njedźele po pretnyj hischcze ſtuschcja k nasymje, nima wjele wjez. Do nasymu w hodowniku nichtó wjazy njeweri.

Poprawom je hodownik najcźmowischi mjezaz léta, dokelž ſłónco nětko jenoż hischcze 8 hodźin ſwěći. A tola my to tak wjesaczowamy a njeſtukkuje to ani tak sadwelowaze na naschu duschu kaž mhłowotny nasymnik. Wulke žedźenje a wocźakowanje, wulka nadźija hnuje lud nětko w tych potajnych pschehodownych dnjach.

*

— **Mjeschczanske dźiwadło.** Dźensa ſchtwórtk wospjetuje ſo we 9. abonementnym pschedstajenju B wulka rozmajita operета „Faschinska ſonina" wot Emmericha Kálmána, kiž nětkle hwoje 50. narodninu ſwjeći. We 5. abonementnym pschedstajenju C ſo pjatk hischcze raz wjeschczowa „Wójwodźiny temor" hraje. Dla wulkeho wuſpěcha hraje ſo ſobotu pop. w 4 hodź. hischcze raz wulka nazionalna cźinohra „18. oktober" w pschedstajenju ſa schulerjow. Ssamstne pschedstajenje je hischcze raz ſobotu wjecźor 7/9 hodź. Njedźelu popołdnju hraje ſo pósledni króć wjeselohra „Sswobodna cźěł khmanemu". Njedźelu wjecźor hraje ſo poražak w operece „Faschinska ſonina".

— **Wobhezdźet ſo pyta.** Na kriminalnym wotdźelenju w Budyšinskim na Drjezdźanskim hrodźe khowa ſo aktowka ſ brunjeje kože. W njej teźi rospórchał ſwětleńskeho wólka, k temu ſukawka je ſudobjom ſnamkom „Economa" a „Fox". Tute wěcy ſu we wukhadnischczasu pschi Kralowskim wału namakali. Shubjeŕ abo ludźo, kiž móža k temu nětcho ſdźělicź, ſo proſcha, ſo bychu to Budyšinemu kriminalnemu wotdźelenju wozwěścili.

— **Mjaſowe jěsći (Freibank) w Budyšinje.** Ssobotu 3. dezembra 1932 rano wot 8 do 9 hodź. wotrebuwa ſo na cźišła 5201 hacź 5350 a dop. wot 9 do 10 hodź. na cźišła 5351 do 5500 ſyrc howjaſe mjasa, punt po 35 pf., ſyrc ſwinjaze mjasa, punt po 40 pf.

— **S pośedźenja mješchczańskeje rady.** (Tyż. ſwjedźeń.) Namokwjenje k pschinoſchowanju rukowjenjeſa ſa tyžaſtemu ſwjedźeń je dopokaſało, so ſchczańſtwje wuſtliczka pschewjedźenja tyžaſtemu dźensa wjeſele pschihłoſowanje namała. Rada je nje, so tyžaſtemu ſwjedźeń pschewjedźe a pschipuſcźuje. — Pschiprawa pluny.) Wobwodźenje ſo po pschedležaznym planje a po dobrosdaću wubjerka dowoli. Należnosći pschepoda ſo hischcze mješchczańskim ſaſtupnikam.

— **Dobrocźelski konzert w Pětrowskej ſyrkwi.** Pjatk 2. dezembra wjecźor we 8 hodź. wuhotuje Budyške wjerzeſke pěwne towarſtwo dobrocźelski konzert „Khrystuſowy narod". Pschedwjedźenje ſtuji k wołóženju nuſy, ſa ſwju ſku pomoz. Tehodła naſchim cźitarjam a też towarſtwowym należnje dopornućujemy, so bychu poſtiśenje prawje bohaće wopytale.

— **Bankowſki pósłednik cźekuje.** 30. nowembra dopołnja je bankowſki pósłednik Wilhelm Zillmann, 42 lět ſtary, ſ tiš pola Pschemyſłowskeje banki w Budyšinskim dźělu ſche a na Schäfferowej dróhi 1711 bydlesche, ſ 2500 hriwnami pjenjes cźekuł. Zillmann mjeſesce nadawk, tute pjenjesy na němſkokſtatnu banku donjeſć. Tam pak njeje dóſchoł. Pschipołdnju mjes 12 a 1 hodź. je Zillmann wjecźa ſe ſłužobnym jěźdnym kołom, nimale nowym Opelſkim kołom, k Cźiſchowſkam jěź. Zillmann je nětkle 1,90 m wulki, ſchwiźny, na hižom trochu ſchedźiwe wołosy (płěch), krótko pschitiſchane wuſy (Schnurrbart), mjeſesce cźemne rohojane nawoſki, wobleczeny běſche cźemnobrunu uniformu. Na khowanju nadpadnej metalowej pśimicy G. B. Je mózno, so je ſo Zillmann zíwilnu drastu wobleſł a je w cźornym wobleku ſe ſelenymi ſmužkami a mjeńſim ſelenym filzowym kłobuku.

— **S Mateja Wjelkowa.** (Hodowny oratorij.) Ssobotu 3. dezembra wjecźor we 8 hodź. pschihotuje ſnaty Budyšći komorny khór, ſpěwna cźerjódka wobsebje wukubłowanych mozow, pod nastudowanjom domſkeho organista Horſta Schneidera hodowny oratorij Kurta Thomaſa ſa ſchcźišćkšćkšćny thór a capella w zyrkwinſkej ſali. Potajemy wobsebje na tutón wumeſtwowyſti podawk ſi naschej wšy. Cźiſty wumoſchk pschihrabuje Pomozy ſa bjeſdźelnych.

— **S Dubrawy.** (Dźěło na żeleſnizy.) Po tym hacź hischcze tudomne dwórniſchcźo do rjada ſtajene ſ wuporjadźeńſkim dźělom, a ſhma hischcze dalſchemu dźělu njeſadźela, ſo hnydom na cźarje k Lutobeźej dale dźěła. Nětkjże ſto metrow wot dwórniſchcźa je pycht cźarje pschiprawjena ſ kamjenjemi wuſadźana khodźa, kotraž ſłuji ſa cźahownych poſtliknikow pschi ranźerowanju. Na dalſchej cźarje ſo tuktymiłu hischcze dale dźěła.

— **S Dubrawy.** (Honitwa.) Póndźelu ſo tu wotmě honitwa na honitwiſchcźach hrabje v. Walkwitza. Wobdźěli ſo 9 honitwjerjow a 35 honjerjow. Poſtreli ſo 36 ſajazow, 12 mukow, liſchka, kózka, 39 bažantow a bažantkow, 5 ſchkrěkawow a 5 wjewjerčkow.

— **S Komorowa pola Kluſchca.** (Spěwny a dźiwadlowy wjecźor.) Wulźy pschecźelny a trajny wuſpěch běſche ſpěwny a dźiwadlowy wjecźor, kiž Komorowſki mješchany khór ſaſtudźenu njedźelu pſched połnym domom pschihładowarjow wotmě. Derje wukubłany khór ſpěwaſche pod nawjedowanjom wučerja Bena Hirſcha ſ Nowe Wížy ſchtyri khóry, ſ kotrychž wołebje pośłednjej źiwe pschipójnaſche namakaſchtaj. Wyſchina wjecźora běſche overeta w 3 jednanjach. Wopſchijecze jima a ſobutorha hacź do kónca ſ elegantnym wuwjedźenjom a wulkim dźiwadelnitſkim talentom ſe kuch jara wulkej ſyle pschecźelow towarſtwa pſchedſtajeńſche. Dreje tu njeběſche niźo porokowacź, cźu jachmy, ſo běſche kózdy hrajer dospołnje pſchi wězy! Na ſłyſchimy, chze towarſtwo tutu operetu njedźelu 4. dezembra w Müllerez hoſcenzu w Barcze wospjetowacź, taj je ſo ſ mnoheje ſtrony pišało. Bliſſche ſhonicze ſ nawěſchka.

Se Stróže pola Huczíny. (Wożeń ſe ſpodźiwnej pſchicźinu.) Wczera hrjedu popołdnju wokoło 4 hodź. wuhotowjeń w tudomnej Mičkez maſſiwnej bróžni. Naſtal je wożeń nětkaſ pſchi rěſanju drjewa. Muſka ſebi, ſo ſnadź je milina ſaſapnyła. Tudomneho wobydlerja Kobanz, kiž běſche ſ kružnej pilu drjewo rěſał, bjes wědomja we bróžni leżo namatachu. Jenoż khwilku ſo jemu wědomnje wróći, wón pak njemóžeſche wo pschicźinje wohnja niźo prajiś, ale jenoż pod bolosćemi ſtonaſche. Potom jeho wědomnje ſaſo wopſchijeſći. Snjeſłoweſkeho dowjezchu na to do khaſſkeje kliniki we Wulkej Dubrawje. Nimo wjeſeje ſtrany běſche Hucźinjanſka nowa motorſka ſtukawa prěnja haſchcź pſchikhowatała a ſebi hnydom ſ prěnim wuſpěchom prěnje myzo dobyła. Jej ma ſo dźakowacź, ſo ſo wożeń też hischcze na ſtuſadowe twarjenja njewupſchestrě.

Po dešću słónčko zaso zeskhadźa

(Stónczejenje.)

Na najhórſchich ſtromu pnežu běſche tónle liſt ſbožowneniu Klazakej do rukow pſchiſchoł. Tón ſo ani njeſnjechinu njekomdźeſche, ſo by pschecźe ſwojeho pschichodneho nana dopjelnicź, hacźrunjeź ſebi njeměźeſche wuſmyſlicź, ichto mohło ſ pschicźinu być, ſo Měſnik na taſti khwatk honi. Dwě hodźinje běſchtej ſo minyłoj a runje běſche wokoło pſchipołdnja, hdyž wón k Měſnikej dóńdże. Tón liejeſche hižo pſched ſahrodźenymi durjezkami, ſwojeho pschichodneho ſyna ſ źeźiwje wocźakujo.

„Derje, ſo pschińdźeſće, mój lubſchi Klazako. Moja dźowka je ſ tym ſpokojom. Ale bożełła, wuſſwobodźeſće mje tola wot teju njehańbiźiwem pachołow, kotrejuž ſeje mi na ſchiju pósłał. Taj mje khudeho wuſzerjetaj."

Zacharias Klazak ſo ſpodźiwajcy na njeho pohlada.

Njeſrozymju wam, lubſchi knjes Měſnik," won wotmołwi.

„Nó, schto to? Dha pójeće ſobu!"

To prajiſchi, Měſnik tamneho ſa ruku wſa a jeho do khłódnizy w ſahrodźe dowjedźe, hdjež ſebi tammaj njepyłcha khłódźcź daſchtaj a ichtoź runje ſjeſcź njemóźeſchtaj, to ſuwaſche tón jedyn do ſchćerok ſmuhateho měcha, kotruž jemu na ramjenju wiſaſche.

„Njejſtaj to tamne kompetentne wožoby, wo kotrychž pišaſchcźe a kotrež mějachu mi na kožu hicź?"

„Bóh ſwarnuj, knjes Měſnik, kak ſebi tola taſkele myſlicź możeźe. S kompetentnej wožobu ſroſymju ſudniſtwo. Wy ſeje mi dožyła wopak ſroſymił. Nimam cźeſcź, ſo ſ tymaj cźłowjekomaj ſnaćź."

„Niź?" ſo Měſnik ſ dołhim mjeſwocźom wopraſcha. „Ale hinak tola, ſchtó dha wój tola ſtaj a ſchto tu chzetaj?" won nětkole na tamneju njeſnaiteju ſahawtowa, kotraž pschezo bliſchcźe ſa derje krutym blidom ſedźeſchtaj.

„Ssmój khudaj wandrowſkaj, kotraj chzyſchtaj ſebi malti dar wot waſ wuproſyć." — „A kotraj ſo wot waſ na měſcźe na hoſcźinu pſcheproſyſchtaj, ſo tyſchtaj dźenſa na ſyły dźeń waſchej hoſcźej byłoj," druhi pschida.

„Haj, hm! Tak je prawda," pomaſu ſ roſeſehnjenym hłoſom Měſnik praji, kotryž ſo tola ſam wuſmiéchowaſ njechaſche. Tehodła ſo poſmeiwkujcy pschiſpomni: „Chzyſch ſebi maly ſorcźik ſejtkacź. Na, dźe'catka, njedaſze ſo tola khroble mylicź. Pójeće, knjes Klazako, k ſwojej njewjeſcźe."

Měſnikej knjeſnicka, wicha ſwjeſelena a ſbožowna, ſo bu nětko ſkóncźnje tola hischcze cźeſcźowana a ſo njetrjeba jako ſtara mloda holza wumrěć, ſo we wobliczu wicha poſcźeſwjenjowaja, ſbožownemu naſwoćeni, Zacharjaſej Klazakej ruku poda. Klazak ſo njemóžeſche ſminyć, ſo njeby ſwojej njewjeſcźe jenu hubku pokradnył.

Mjes tym běſche ſo tež Měſnikowa ſ měſta wróćiła a wicha ſtrjeſelena do ſtuba ſwojeje dźowki ſwoli a ſtub ſwjeſcźeſche ſo hischcze ſamón dźeń. Dźensa pak naſchemu Klazakej lěpje ſeſłodźi, dyžli ſawcźerawſchim, hdjež běchu jemu pěkneho ſajcźka ſa kócźku a kurwotki ſa ſoboru poruczeli. Jemu dźensa pěkne ſeſłodźi a też Měſnikej ludźom.

„Na, lubſchi pschijeſcźeny ſnuło," Měſnikez nan praji, ſ nim ſaſtinknywſchi, „ty mi tola ſły njejſy dla ſawcźeraniſcheho?"

„Bóh ſwarnuj!" Klazak wotmołwi, „wſchako po deſchcźu ſłónco ſaſwěći, ja ſadu ſo hischcze husto ſynjecź, ſo dopominiwſchi na wopyt w Lěźnym wobydlenju."

— *Kónz.* —

Paduši w Rakečanskej póstowej agenturje

W nozy k ſrjedźe ſu paduſchi ſo dobyli do Rakeczańskeje póſtowoje agenturu. Paduſchi ſu jara khroble poſtupowali. Sſu ſpody wokna wotſtroniłi ſ murje wobniſeł, je ſchkalobow wapno wudrapali a kanjenje wubrali. Psches dźeru ſu paduſchi potom ſo ſadobyli do póſtowoje rumnoſeje.

W póſtowej měſtnoſći ſu ſadobywarjo potom ſaule pišanſkeho blida wupaczili a wſchitko pſcheborkali a pſchewryli. S pakcźikow, kiž w rumnoſći běchu, ſu ſo tſi kodoważe, dokelž bě w nich kſtaniny. Druhe pakcźiki ſu paduſi jenoż wotcźinili a ſawoſtajili. Dale paduſchi nicźo na deſchli njejſu.

Je to hižo ſchtwórty króć, ſo ſu w pósledních ſtlach paduſchi ſo dobywali do tudyſcheje póſtoweje agenturu. Schtóž nětchto nadrobneho wo tym wě, njech to pósłi policiji.

S Hójerja. (Paduchowo.) Njedawno tu paduchi so dowjerchu do nafcheje schule a kradnychu wuczerjej je židle pak hižbyzy a něschto puntow mjasa. Też termometer sobu wsachu, posdišcho wschak so dohladachu, so je tam mjeno Hójerjeschanskeje schule napisane a jón tohodla radscho prjeczesišnychu. Ludjo jón sasno namakachu w farskej sahrodze. Policija należnosć pschepytuje.

Adventski wječork „Zjenoćenstwa evangelskich Serbow" w Budyšinje

Cile wuwiće zjenoćenstwa evangelskich Serbow we Budyšinje je z dopokazom, zo załoženje tajkeho towarstwa bě woprawnjene, haj trěbne. Mjez serbskim evangelskim wobydlerstwom města Budyšina jewi so wulki zajim za tuto zjenoćenstwo, štož doswědčuja derje wopytane zhromadźizny. Tu serbska evangelska inteligenca zhromadže z ludom so skhadźuje a hromadze z nim horliwje dźěła w narodno-evangelskim duchu.

Srjedu 30. nazymnika wječor wotmě zjenoćenstwo jara rjany adventski wječork na sali Serbskeho Doma", kiž bě zaso jara derje wopytany. Blida běchu zjenje ze zelenymi haložkami a sweczkami wudebjene. Předsyda k. Wowčeř přitomnych skrótka powita a k. Kubjene předčita protokol poslednjeje zhromadźizny. Wječork bě prewažnje wěnowany wopomnjeću wulkeho prócowarja a wjednika evangelskich Serbow, dr. Jaroměra Imiša. Nastork k tomu bě dał fakt, zo runje před 40 lětami bě so natwarila nowa Hodźijska cyrkej, w kotrejž skutkowaše tutón njesmjertny wótčinc. Přednošk wo Imišu poskići k. wyšši wučeř na wotp. Bajeř, kiž je wosobinscy so derje znał z Hodźijskim najslawnišim fararjom. Rěčnik na jara zajimawe wašnje nam rysowaše žiwjenje a karakter Imiša a jeho mandźelskeje, podawajo nam dosć anekdotow z jeho žiwjenja. Tak won nam představi Imiša nic jenož jako wulkeho wótčinca, kiž haješe serbske prawa před knježerstwom a tola bě pola tutoho wobluhowany (zbožowne časy!), ale nam rysowaše wulkeho wjednika też wosebje jako wurjadneho, nadobneho človjeka ze złotej dušu.

Do přednoška běchu přitomni spominajo na wulkeho njeboćičkeho wjednika evangelskich Serbow zaspěwali jeho najlubši kěrluš: „Kak powitam ja te tebje!" Po přednošku so zaspěwa serbska narodna hymna. Přednoškej so hišće přizamkny dlěša rozmołwa, w kotrejž wosebje też k. farař Tišer a k. Wićaz, kiž bě był dołholětny Imišowy pohonč, spominaštaj na njeboh Hodźijskeho fararja.

Tak so skónči adventski wječork zjenoćenstwa, kiž bě so nanajrjeńšo poradźił. Příchodnu srjedu 7. hodownika zeńdźe so zaso młodostny wotrjad, na kotrymž so poskići přednošk wo „Nadawkach serbskeje žony". Srjedu po hodźoch, potajkim 28. hodownika, wotměje zjenoćenstwo hodowny wječork na sali Serbskeho Domu. We wulkim rózku předuošuje k. Měrćin Nowak před zjenoćenstwom wo „Evangelstwju mjez Polakami" a w małym rózku je wotmysleny přednošk k. wučerja Krawca.

Zjenoćenstwo ma hižo wjele sobustawow, ale to hišće njedosaha. Dyrbi być z našim nadawkom, po něčim zjenoćić wšitkich evangelskich Serbow abo znajmjeńša jich wjetšinu w tutym zjenoćenstwje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Hartha. (Sso cžežto wopalila.) K frišerej yhšinje młoda holza, so by žebi dała włosy palicž. Dokelž pak holza wjele khwile njeměješe, wuzi frišer schpiritušowe palne možizy. Nadobo sta so rozbuchnjenje a holza stejesche w plomjenjach. Cžežkowopalenu dyrbjachu njeskorjowinu do khorownje dowjesć.

Přilopk

* Wichor w Jendźelskej žadalsche schtyri žmjercine wopory. Njedźelu a pónjelu schtyrjadźesche w Jendźelskej cžežki wichor. Wón žebi schtyri człowjeske žiwjenja k woporu žadasche. W Gorlestonskim pschistawje pola Yarmoutha pschi jendźelskim rańschim mórskim brjohu padże automobil psches pschistaw. muriu do wodu a podnóri so j mužom a młodej holcu, kiž we wosu žadźeschtaj. Pola kupy Wight powróćischtaj so cžołmaj a dwě wosobje so tepschinej.

* Wulki woheń w Newyorku. W sawjeseležnistim srjedźischcžu Newyorka wudyri pónjelu woheń, kiž wschitkim wobydlam na žiwej dróhy Broadway laštaji. Woheń wudyri w nóznym kluble jenoho Ruža a so na zyle twarjenje rozschěrjeschi je docyšta smjeri. Někotre Newyorkske wohnjowe wobory dyrbjachu sapschimnyć. Po Broadwayu walesche so gyrjaty lur, so dyrbjesche so wobydlam zastajeć. S turom so 30 haščerjow pohubichu, so dyrbjachu jich do khorownje dowjesć. Schkoda wuczinja 35 000 dolarow.

Swójbne powěsće

Zemrěle: Marja swob. Wjesarjowa w Bukojnje pola Barta, 58 lět; khowanje budże jutsje pjatk pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Jadwiga Witzyna rodź. Schindlerez we Wojerjecach, 54 lět; khowanje budże jutsje pjatk pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu, Brětnjanska dróha 37. — Marja Lawina we Wojerjecach, 75 lět; spalne pokhowanje je dźensa pjatk. — Marja swob Schpótyna rodź. Bejmiz we Wojerjecach, 62 lět.

Wlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawdźitki: G. Janak w Budyšinje.

Namjesačnosć

Wjele so rěči a powěda wo namjesačnych ludźach. Swjetscha wschak tu to jenoż wumysłene baśi. Praji so, so měsačk jako magnetiske hmjezdo na wěsty wliw na wěstych ludźi a jich pschicžahuje k sebi, tak jako magnet želeso, ko dyrbja wulěcz j wolna a po tschach kaluc sa měsačkom. To je wěso pschiwěra. Wérno je jenož, so swat człowjeka pod wliwom měsačka tu hlownu rólu hraje. Hdyž měsačk runje swěcži na wěstych ludźi, tiž su sa njom wosebje jimni, to woni japoczinaja powědacz, so šmjecz, žałosczicz a so roshorjenje jam a sebi walecz. Tute zjewy móža so špochi wotmjenjecz a to tu potom sapoczatki namjesačnjowjesce. Hdyž bywa wez hórscha, wotnuczi namjesačnik. Po ludowej wérje pak sapoczina prawa namjesačnosć hatle, hdyž swaiz wopuschczi ložo. Někotsi, namjesačnizny spotojeja so j tym, dniudacz jenoż po sdwje, druhi pschihlad j wokna wuleču a haza potom po tschach a wusuhkach. Swjetscha so potom nawrócenja na ložo.

Namjesačnik ma pjecza magnetiske mozy a te jeho wokmanjeja k tajkim khrobym łazenjam. To je wésо tež pschiwěra. Wuswětlenje bywa jara jednore. Wulchiknosć namjesačnika mózenj sej wusuwětlicz j tym, so wón njesnaje swoje straschne położenje. Kaž pjany a hypnotisowany krocži a njeda so mylicz, dokelž njesnajomosć straschnu njeda ani nastacz bojosć.

Namjesačnik może padnycz j tschi, hdyž na njeho sawokasch. To trjechi. Pschiwěra pak je mjenjenje, so „magnetiska mózy" cžeka j cžeka pschi sawokanju. Mó, tuta magiska podstata tu jasna njeje, wéz so zyle jednorje wotmjena duschownje. Sawokanje so naraz samyli a dokelž widźi j sobom swoje straschne położenje, sjubi wěstosć kotruž mjesesche, hdyž strach jemu njebě wědomy.

Sto narody pija, kuria a khłóšča

Na swěcze je wulka nuza. Najwjetscha je pjerza nuza w Němskej. W tuto dźensa hischcze Němzy pija najwjazy piwa a najwjazy tobaka kuria, so w tym nastupnju so žadyn druhi narod na swěcze z nim runacz njemóže . . . „Němska, Němska nade wischitkimi!" . . . Wšo ma so pschiznacz, so też dźensnischi Němzy w tym nastupanju sa tuhe rjenoscziwischi dyrbi pschi prjedowninych, ale njeby wadźiło, hdyž buchu byli hischcze skromnischt.

W l. 1930/31 so w Němskej pijesche 47 mil. hektolitrow piwa, w Franzowskej 15 mil. a w Jendźelskej 32 mil. Piwowy dawk a sło so płacžt pola nas na hektolitr 12,16 hr. (sa tukrajne piwo 9,70 hr.) Jendźelsczenjo

Hospodarski rozhlad

Schwórtk 1. hodownika 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,35
1 jendźelski punt	13,35	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,46

Bursy běchu wczera wožiwjene, byrnjez so hischcze žaneho kmjeršeństwa wuhroziło njeje. Powěsći, so ma so nowe kmjeršeństwo pschedwobchěm wo lesnjenjenje hospodarstwa staracz, pschija bursa j dowéru, schtož bě j pschiczinu, so so kursy akzijow pospórschowachu. Kursy rentrownych a dołżnych lisczinow wostachu w dotalnej krutosczi. Na tónzu bursoweho wikowanja jewjesche so wésče jesłabjenje.

Na produktowych wikach počachu so płaczišny wczera sašo wodrjebjowacz. Dowoš pschibéra. Młyny a wikowarjo sforza, so mukn njewotbudu. Sapschimnjenje statucznje žitarnje njemóžesche popuschczenju płaczišnow sadźowacz. W hotowym formje pscheńza a wowoš pschišpadźischtej to, schtož běschtaj wczera so połepschiłoj, njesmuježy 5 pj. po zentnarju. W termińowym witowanju běchu snižena hischcze cžucziwische.

Wczera płaczesche zentnar w Barlinj:

Pscheńcy 9,65—9,75 (9,80—9,90) hr., rožki 7,70—7,80 (7,75—7,85) hr., jeczmjenja, walcžnjeho 8,50—9 hr., nasymskeho 8,05—8,40 hr., wowša 6,20—6,45 (6,30 hacž 6,55) hr.,

w termińowym witowanju:

pscheńcy:

sa dezember: 10,37½—10,32½ (10,47½—10,45) hr.,
sa měrz: 10,45—10,48¾ (10,53¾—10,51¼) hr.,
sa mej: 10,55—10,60 (10,73¾—10,72½) hr.,

rožki:

sa dezember: 8,33¾—8,31¼ (8,40) hr.,
sa měrz: 8,52½—8,51¼ (8,61¼—8,60) hr.,
sa mej: 8,70—6,67½ (8,80—8,78¾) hr.,

wowša:

sa dezember: 6,57½—6,52½ (6,65) hr.,
sa měrz: 6,72½—6,65 (6,75) hr.

Płaczišny w spinkach su płaczišny tydźenšchich wikow. Hdyž pak žane raspoznjene njejsu, so njepschemeničku.

Nekotre płaczišny i Drjezdźanskich wikow.

Wczera płaczachu huju, žiwe 5—8 hr., kacžata 2—3 hr., kury, stare 3—5 hr., młode 2—3 hr., holbje 60—100 pj., huju, sarjene 90—100 pj., kacži, sarjene 90 hacž 110 pj., kury, stare, sarjene 70—100 pj., młode, sarjene 80—120 (70—100) pj., karpy 80 pj., schcžuki 1,20 hr., linu 1,20 hr., jabłuka 5—30 pj., běrwy, zentnar 2,60 hacž 3,50 hr., punt 4—5 pj., jedźina loboda 7—10 (8—10) pj., zjubla 8—10 pj., khrěn 50—70 pj., žołotej 8—12 (8 hacž 13) pj., kał, běły 5 pj., cžerwjeny 5—6 pj., šydrojty 20—60 pj., tišaty 10 (8—10) pj., pětrschilka, walcžk 30 hacž 40 pj., tomaty 20—35 pj., rapunzikli 25—40 pj., kulerěpa 7—10 (7) pj., butra 1,10—1,60 (1,10—1,50) hr., jeja 13—15 pj.

Płaczišny w spinkach su płaczišny tydźenšchich wikow. Hdyž pak žane raspoznjene njejsu, so njepschemeničku.

Hamsle a gudnisle powěsče.

Pschehladowanja.

Pjatk 2. dezembra 1932

w Kukowje w Matuschez holczenzu, dop. w 10 hodź.: Mužaze kolo;

w Protczach w „Lipowym dworje", dop. w 10 hodź.: 20 talerkow sa elektriske wobswětlenje;

w Wlunju w holczenzu, dop. w 10 hodź.: Elektriska zentrifuga, butrowaš, rólny wós;

w Sobrodze w holczenzu, dop. w 11 hodź.: Elektromotor;

we Luczu w holczenzu, dopsch. w 12 hodź.: Wißaniske blido, wschelake meble.

Sud w Kamjenzu je dyrbjenske pschehladowanje leżowinoscow, słuschazych Marji Geblerju rodź. Kneschkez we Worklecach, na wutoru 6. 12. 32 postajene, sdźelnyl.

Konkursowe powěsče.

W konkursu nad samoležanjom fabriki domjazeho wobnicka „Catoš" tonk f wobm. ruk. je sud dalschu termiju na srjedu 21. 12. 32, dopsch. w 12 hodź. do Budyšina na sudnišnow, jstwa 141, swolał.

Sud je konkurs nad samoležanjom cžišnikarja Kurta Mauera w Budyšinje na Kamjentnej haji 17, skónczaju termiju wodjerzawschi, sdźelnyl.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg nowak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje

	30. 11.	29. 11.		30. 11.	29. 11.
Pšenica	198-203	194-196	sunv	—	—
rožka	154-156	154-156	woka	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	mórske lunjny	—	—
ječmjeń	170-180	170-180	holte lupiny	—	—
wows	124-129	125-130	koradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuzk	—	—
pšeńć. muka	24 1-27,0	24,1-27,0	lany wówzk	10,1-10,2	10,1-10,2
ržana muka	19,7-22,1	19 7-22,1	such.truhanč	8,90	8,90
ps. wotruby	9,45 9,70	9,45- 7	brnj. kruški	—	—
ržane „	8,75-9,10	8,75-9,10	syno, 50 kg	1,80-2,20	1,80-2,10
raps	—	—	ržana sloma	0,65-0,80	0,80-0,90
hrošch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0	wowša „	0,45-0,6	0,45-0,6
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,45-0,6
pjeluški	—	—	hrona „	0,45-0,6	0,45-0,6

Wobraz dźensnišeje nuzy.

Dźěći njezasłužerjow zběraju kuski wuhla, kiž su z wuhloweho woza spadałe. Přikhadźaca zyma přinjese milijonam njezasłužerjow a jich swójbam nowe starosče a nowe hubjeństwo, přetož jenož cyle mało z nich je možno, sebi nakupić tepidła. Za nich je zbožowny připad, hdyž so poradźi, někotre kruški wuhla dosahnyć, kiž su při wuprózdnjenju wuhloweho woza nimo padnyłe.

płaca štyri krěcź wjazy piwowcho dawka, njemnjšy 48,68 hr. na hektolitr. Franzowšojo wšchak płaca na hektolitr piwa jenož 1,68 hr. dawka.

Wina a palenza šo najwjacy pije w Franzowskej, njemnjšy 50 mil. hektolitrow wina a pjeć mil. hektolitrow palenza. Němcy bywaju tu štkommischi, pija jenož 2,5 mil. hektolitrow wina a 475 000 hl. palenza. Jendželcejo hišće mjenje tych napojow pija, njemnjšy 600 000 hl. wina a 300 000 hl. palenza. W posledních létach su Němcy ně jara wotwinužili pjeć drobi palenz.

W kurjenju Němška šaša steji na čole. Trjeba šo tu ja léto 125 mil. kg. tobaka w podobje zigarow, zigaretow, tobaka ke kurjenju, žuwanju a schěpkowanju. Franzowšojo jenož 60 mil. kg. a Jendželcejo 70 mil. kg. pschepachaju. Kóždy Němc trjeba ja léto 1,90 kg. tobaka, Franzowša 1,47 kg. a Jendželcan 1,53 kg. W Němskej potajšim wo schtwórčinu wjazy kurja dyžli w tamnymaj krajomaj.

Stat jara wita kurjenje stacjanow, dokelž wot nich tučne dawki dóstawa. Sa kóždy kilogram tobaka płacimy w pschersku 9,38 hr. dawka a zła. W Franzowskej a Jendželskej je kurjak hišćeze bóle bity. Tam dyrbi płaciec 9,78 hr. (w Franzowskej) a 18,69 hr. (w Jendželskej).

Najwjacy čaja w Jendželskej pija. Kóždy Jendželcan trjeba ja léto 4 kg. čaja, Němc wschak jenož 80 gr. a Franzowjo šamo jenož 40 gr. Wschitko dohromady šo w Jendželskej pschetrjeba ja léto 182 mil. kg. čaja, w Němskej jenož 5 mil. a w Franzowskej 1,5 mil. kg. W Jendželskej wschak tež šo najmjenje zła žadaju ja čaj: 64 pj. na kg. Němška wschak je na čaj 3,63 hr. na kg. čaja połožita.

Franzowša radscho kofej pije. Kóžde léto trjeba šo w Franzowskej 179 mil. kg. kofeja, w Němskej jenož 141 mil. a w Jendželskej šamo jenož 17 mil. Potajšim Franzowša pjetrjeba ja léto 4,3 kg. kofeja, Němc 2,2 kg. a Jendželcejan jenož 0,3 kg.

Jendželcejan jara wjele zokora trjeba, wošebje ja swoje wobluborane marmeladu. Kóždy Jendželcejan pschetrjeba na léto 42 kg. zokora, Němc jenož 24 kg. a Franzowša 22 kg.

Towařstwowski powěsnik.

Naš sobustaw čo. 195

Marja Rječcyna w Dubrawcy

je wumrěła. Našich dowěrnikow a jenotliwych płaćerjow prosymy, zo bychu přinošk za tutón smjertny pad (70 pj.) hnydom zezběrali a jón w Serbskej knihařni w Budyšinje zaplaćili.

W Budyšinje, 1. hodownika 1932.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoler“

Bukecy. Sokołki zwučnja pjatk, Sokoljo sobotu wječor we 8 hodź.

Drježdźany. „Čornobóh“. Sobotu 3. hodownika je zhromadźizna wječor we 8 hodź. na Christianskej drózy 22. — Njedźelu 4 hod. pop. ¼4 hodź. je we Křižnej cyrkwi serbska Boža služba. Lubych Lužičanow prosymy, to swojim přiwuznym w Drježdźanach zdźělić.

Pančicy. „Lipa Serbska“ ma pjatk 2. hodownika ważne posedźenje pola Solćic we Wotrowje. Započatk we 8 hodź. Wšitke aktivne a pasivne sobustawy so wočakuja.

Ratarski Dorost za Rodwor a wokolinu ma njedźelu 4. hodownika popołdnju po nyšporje pola Kralec swoju zhromadźiznu, na kotruž ma kóždy sobustaw přińć. **Předsydstwo.**

Ratarski Dorost za Khrósćicy. Kedźbu! W Porakec jěchańi we Wudworju dyrbi so praktiski a theoretiski jěchański kurzus wotměć jónu wob tydźeń. Štóž ma zajim na tym, njech so hač do štwórtka pola mjo zamolwi, hdźež też wšo dalše zhoni.

Jurij Špitank w Zejicach.

Lumir. Wotjědźemy njedźelu 4. hodownika do Mužec přip. 13.10 wot **pósty** ze Zubornčanskim autobusom. Jědźemy wróco 19.04 a smy w Budyšinje 19.35 (zwotkel je zwisk z ćahami do wšěch stron). Prošu přińdźće wšitcy, zo by so liturgiska nutrnosć wuznamnjo poradźiła. Bj. Krawc.

Hamtske woziewienje z Budyšina.

Dawkowe kharty 1933

šo, kaž dotal, w cźasu wot 5. do 10. dezembra 1932 je pożołami pschipósćelu. Jeli pak žeby tón abo druhi pschejc, šo by šo jemu dawkowa kharta dźiwajo na lapišany wobydlerski dawk šaćiwjena pschipósłała, dha móže šo na tajši namjet jenož potom dźiwacj, kuž šo to najpózdźišcho do 3. dezembra 1932 wumjenuje a je namjetej mimo teho ſ adrěsu namjetowarja popisana listowa wobałka pschipołożena, kiž ma frankowana być.

Też może jemužliwz w cźasu wot 1. hač 3. dezembra 1932 we wobydlownym cźasu w Kupnizy w 2. poschhodu, wó jšuje cźišło 13 swoju dawkowu khartu wošobinsce wotewjacź. We tutym padźe prošy šo, so by šo wobydlerske wuwjedźenje pschepołożiło.

We Budyschinje, 30. nowembra 1932.

Měšćanska rada, dawkowinja.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wubłady na wjedro ja jutrjšeji pjatk:** Pjaty milinjchim wjedrje šo powmóčzi a pošćišcho šo do dešćowanja da.

* **Dołholětny pokładnik Drježdźanskeho wot lienja němšcho a awšterikeho alpšceho towařstwa Ansoul je nětšo 90 000 hrivnow pschekschiwil. Ansoula je Drježdźanski lawnik ſ hrud k jasnwu na 3½ lěta sakładźił.**

* **Automobil tšoch Metzjkich pschekupzow, kotříž běchu njedźelu na honitwje pobyli, je blišo Metzjkeho pokrjebnischća snjesbożił. Wšě šo styrali. Jedyn ſ nutskafedźazych w płomjenjach žiwjenje wotstaji, druhi šo ſ woja wjerchnu a šo šmjertnje skaji, treći šo še šmjertcu bědźi.**

* **W podkopkach w Hrafniku pola Ljubljany motor lokomobile rošbuchny. Schešć wołobow šo mori, tři šo cźežko skranichu.**

Franc. winowi wikowarjo hotuja so na wuwoz wina do Zjednoćenych Statow.

Tysacy sudow wina leža nětkole k nakładźenju na łódže přihotowane při brjohomaj réki Seine. Wone maju so hnydom, tak ruče hač zakaz wužiwanja alkohola spadnje, do lačneje Ameriki wuwjesć. Sudy su zdźěl hižo woznamjenjene, do kotrych městow so póšćelu.

Sylnje potuńšene hodowne poskićenje

Hobrski wubjerk!

Fachmann město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Fabrika de tabacos město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Van Dyk město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Steuerwunder město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Skat (Hofbauer) město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Tipp Topp město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Rote Rosen město 15 pj. 10 pj., 25 2.50
Muskete město 20 pj. 15 pj., 25 3.75

Dołhož skład dosaha!
Zastarajće so z časom!

Albert Lehmann
w Budyšinje
na Połnócnej drózy 2
na Kěrborskej drózy 11
při Bohatych wrotach
na Hauensteinskej hasy

Zahrodka
Čitanka za srěni skhodźenik ludowych šulow. 1.— hr.

Wosebite poskićenje:
Rańšopruski
Tilsiter
tučny
punt —.69
Dołhož skład dosaha
Butrowa wikowarnja
Künella

Božedźěco
(A. Sykora)
Tři wobrazy z młodosće našeho Zbóžnika. — 50 pj.

Wot 1. decembra 1932 mam swoju **rězbarnju**
na Lubijskej drózy 2a
Johannes Hase
Poskićam swój wulki skład pomnikow atd.

Hilger na Lotzeskej dr. 20!
Najlěpše nakupne žórło za **dobre wupjerki, ložowe poćehnjenja**, běle a pisane, **ložowe plachty**, twjelki, **blidowe šaty**, trjenja, normalne šaty, šantka.
Najlěpše kajkosće jara tunjo!

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihařni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož **20 pj.**

Štóž chce lutowe
kupuje jenož tu
5% też na moje **wotrězki**
dołhe črije 40-46 jenož 10.—
¾ dołhe črije 40-46 jenož 11.50
hólčace črije 31-35 jenož 7.75
pachol. črije 36-39 jenož 8.75
stupnje do dźěła 40-46 jenož 5.75
ruchowańske stupnje, jupy, kholowy, wobleki, mužace a žonjace mantle, jaki do wětra, klankace wozy směšane tunjo
Filcowe stupnje wšěch družin tunjo, chaiselongi tunjo
plyšowe sofy, nowe jenož 65.—
Dalších 100 wěcow w składnostnym kupje
wuchańske blida, nowe 25.—
jenož **Frömterec** jenož
składnostne kupy
w Budyšinje
Zwonk. Lawska hasa 12
Wotnožka
w Rakecach na Hłown. drózy
Wše tři njedźele wotewrjene

Spěwarske
serbske a němske we wulkim wubjerku
Serbska knihařnja
na Lawskich hrjebjach

Zacynkowane bowy 28 cm 0.80
zacynkowane wanje 55 cm 2.60
zacynkow. plokańske wanje, 80 cm . . . 7.65
latarnje do wětra 1.75
wuhlowe wopače 0.18
Gustav Siegel
w Budyšinje
na Zadniej Bohatej hasy 15

A. Gründer
homöopatha a maser
k rěčam kóždy pjatk
w Lejnje 1
wot pop. 5 hač 8 hodź.

Dźěćace jězd. koła
we wětrkich wulkosćach
ma pla'šny hódno
J. Schieback
na Mušakowskej drózy 4

Zejlerjowe zhromadne spisy
4 zwjazki
10.— hr

(Ta wutřihańa)

Połuńšenje nawěšťkow
50 pj.
(Podpismo wotwěrarja „Serbskich Nowin“)
Tutón wotrězk płaći za nawěšťki hač do 1. januara 1933

Mace-li nješto na předań? Abo chcece nješto kupić?
Potom wutřihajće tutón wotrězk. Nawěšťk w Serbskich Nowinach so wam potom **50 pjenježkow tuńšo** wobliči.

Meble
a polstrowane iwory
porucha
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Róžowej hasy 15 :: Sym Serb!

Jezusowy narod
(M. N. R.) 17 str. 10 pj.

Pomhaj Bóh
Tydźenski nabožny casopis evang. Serbow, wuch. hižo w 42. ročniku, kiž a je dostaćz w Serbskej knihařni w Budyšinje w Serbskim domje

Serbskej młodźinje k hodam:
Robinson
(K. Kulman.) Rane powědańčko. 146 str. 50 pj.
Worješki
(J. Radyserb-Wjela.) Přez 900 hódańčkow. 40 pj.

Předženak
Protyka za Serbow na léto 1933
je dostać w Serbskej knihařni w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniharšćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěrwkam čélneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zrunjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přiwozwěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 281 — Budyšin — Pjatk, 2. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Před rozrisanjom němskeje knježerstwoweje krizy

Schtwórtk wječor je so dyrbjała konferenza pola němskeho presidenta wotměć, při kotrejž dyrbjachu so němscy kanzler f Papen, němski iwobowny minister je Schleicher a statny sekretar dr. Meißner wobdźělić. Při tych tejle konferency staj so Papen a Schleicher rozprajiloj. Dokelž je Hitler Schleicherej zdźělił, so je kóždemu nowemu jednanju zapowěda, jeli so jemu nochcedźa němske kanzlerstwo při schleiwotajicej, je Schleicherowy nadawk wotbyty. Němski president, kotryž bě so je Schleicherowymi při chlwalnymi lubjenjemi w měnjenju pozbyłnił, so Schleicher nazionalnych sozialistow za knježerstwowy program dobudże, je f njewuspěchom němskeho woborneho ministra njelubje wotrósbik. Na Schleicherowe kanzlerstwo, kotrež nětkajcu wječera za zyle wěste, njeje žaneje myzle wjazy. **Při tutym położenju Papenowa wozowa jako do předka stuja.** Při cerjšiwo Schleicherowemu kanzlerstwu je němski president wote wscheho spočatka wobmyślenja měł. W nětcjschim njemérnym czasu ma ja stracne, so wójskowy wjednik politike zastojnstwo f jeho wuspěchami a njewuspěchami zastawa. Tež take při chcijna je so při cerjšiwo Schleicherej do wahi czisło. Zajmuwe je w tymle swisu, so je Papen je Stahlhelmom jednak. Saczisch so pozbyluja, so dyrbi so Stahlhelm **aktiwnje do nowebo knježerstwa** zastajicz. W tymle swisu je zkyschecz, so zebi na to myślu, **stahlhelmowego wjednika Seldte jako namětneho kanzlera do nowebo knježerstwa přichjecz.**

Njeměry we Wrótsławskej universice

We Wrótzławskej universice je schtwórtk dopołdnja nowa **k** nazbłnoscam doschło. Rektor bě zazo nuzowany, policiju zawołacz.

Za pozlednje dzesacz dnjow je profesor Ernst Cohn f njerom mohł pschednoscherz. Sbrjedu wječor pak běchu nazionalnosozialistiscy studentojo po zdacu wschitkich zydowskich ludzi w universice zhromadzili. Na korridorje herzeloju wokoło c'ahachu, spěwy zanoschachu a pytachu, pschednoscherja profesora Cohna zadźiwacz. Policija studentow f universitny wuczischcza a kóždemu studentej, kotrehoz pschi njemérach nadeidze, studentsku legitimaziju wotwisa. Na tajle waschnje je so poradziło, njena nětkaze 200 studentow zwjescich, kotriz su so pschi nazbłnoscach wobdźelili.

W pšenich popołdnischich hodźinach bě so mér zazo wotkazowił.

Přihoty za kommunistisku revoluciju

Sastojnizy krajneje kriminalneje policije w Bielefeldu su w zuzodnym Steinhagenje **tajnu zhromadzinu zobuzlawow kommunistiskeje strony** w jenej pinčnej mětnosći wuzběhnyli. Zhromadzeni so wuczachu, bróńje trjebacz. Policija je zydom wobdźelnikow dla pschihotowanje wielepscherady zajala.

Fabriku wopačnych pasow wuslědźili

W Kčzorskej alleji w Barlinje-Wilmersdorfje je kriminalna policija dźelarnju internazionalnych falschowarjow dokumentow wuzběhzika. Dweju wjednikow falschowarskeje bandy su zajeli. Po zdacu staj w służbje revolucijonarneje strony bykoj. We wschelakich khowankach je policija **nekotre sta kotkow (stemzkow), kotrez su po zkuzonych kolkach wjele europiskich policajskich wyschnoscjow dźelane,** namakała. Mjes nimi běchu kolki němskich, czeskich, ruskich, jendźelskich a schwedskich policajskich presidiow. Pódla teho je policija hromadu kotkow nadeschła, kotrez mjena wyschichich zastojnikow europiskich policajskich wyschnoscjow pokazachu. W jenej khowanzy wat njewupjelnjenych pazowych formularow leżesche. Falschowarjo nětkajcu wjazy duzli rizecz druzinow tintow wschelakeje barby, kotrez su so za sapizy w pucowanskich pazach wschelakich krajow trjebałe.

Njeměry přećiwo židam w Pólskej popuščeja

Demonstrazije nazionalistiskich studentow su zrjedu zyline popuschczile. Wozebje w Lwowje je so krjeda smerom minuła. Jenoz popołdnju so někotre czerjódki sdźakchu, kotrez pak policija rozehna.

We **Warschawskej** polytechniju je pschi pschednoschku jeneho profesora, kotryž je pjecza židowskeho rodu, k herzeloskim wuzrupam doschło. Studentojo wokachu: „Přeczo se židowskim profesorom! Přeczo je židowskim rektorom!"

a židow je zkyschecznjow rowhachu. Dokelž rektorowe pozbrědkowanje njemérjesche zaneho wuzpěcha, je wón porucził, so dyrbja so pschednoschki zastajicz. Też we wikowanskej akademiji nazionalistiscy schulerjo demonstraziju pschecziwo židam zpytachu, tola so tuton pospyt potłoczi.

W **Krakowje** nazionalistiscy lekarscy studentojo zwojich židowskich towarschow do kzyschecznjow njepuschczichu. Dachu so f nimi do pukow, pschi kotrychz je so zydom studentow zranilo.

Herjekańca we Winskim parlamenće

W awstriskej nazionalnej radze je zrjedu k wulkim herjekańskim wustupam doschło. Sozialdemokratiscy zapołanzy so na poczinjenje fascholistiskeho studenckskeho dobrowólniskeho korpsa wobczežowachu. Pokajachu na to, so dobrowólniski korps w jenym Starhembergowym hrodze psched wyschnoscjnymaj wocznmaj wukuje, f maschinjskej zdźelbu zdźelcz.

Wotmołwjejo, bjesstrachowy minister **Fey** republikanski schkitaczy zwjazk winowacze, so je krzesnjeczece 15. julija 1927 zalwinował. Hdyž bě Frey ledma prenje zady wuprajił, sozialdemokratscy jemu napschec iwo wolachu. Kawtowachu pschecze bóle. Prokachu f pultowymi wekami, so bo Fewowy błóz f haru pohlusch. Pobožczenje dyrbjesche so pschetorhnjocz.

Herriot měnu europskich krajow zakitu'e

Nowa franzowska nota, w kotrejž so zada, so by so na zaplaczenje raty wójnskeho dołha, 15. decembra zaplaczeneje, czakało, je so Dženża we Washingtonje pschepodała. Nowa nota wjele dopokazow wopschija, na kotrez so w prenjej franzowskej nocze njebě pokazało. Herriot w prenim nocznym dźelu presidentej Hooverej roskkaduje, czehodła je prajił, so by so zaplaczenje wotstorczilo, a czehodła jemu po dokładnym rozmyślenju njeje możno, swoje měnjenje we tejle wezy pschemeniez. Herriot potom na to pschenđe, so wotplaczenje wójnskeho dołha wot placzenja němskich reparazijow, hacżenuje niz juristiscy, dha tola wopraudze wotwitzuje, a to nadrobnje rozłożuje.

W druhim nocznym dźelu Herriot na to kedźbliwe czini, so je Franzowska wjele europiskim krajam z pożczonkami wutworicała, a so by so, gdy by so kwotocz franzowskeje měny rozschadzała, kotraz europiske kapitalarstwo wupravja, **wulki njemér w Europje zdobyzi.** Dychle pschicznow dla hischcze raz nałeżnje proschu, so by so zaplaczenje raty, 15. decembra zaplaczenje, wottorczało.

Khlěbowa dźělba so w Ruskej přikróći

Po dałoko rozschérjenej powěsći, kotraz so dotal hischcze njeje potwjerdźiła, dyrbi so woczakacz, so so **wschědne khlěbowe dźělby wo 25 prozentow snija.** Fabrikizy dźelacerjo dyrbja w pschichodze město dotalneje wschědneje dźělby 2 puntow khleba jenoz 1½ punta dostacz, mjes tym so smeja pschiwzacerjo w pitarjach město wschědneho punta jenoz ¾ punta dostacz. W zhromadnych zhromadzisnach w zawodach je so hizo wotjewiło, so so khlěbowe dźělby zkroczi. Pokajuje so na to, so so to njechcedźi wobeznjz, dokelž dyrbi so nakhwilnym wobczežnjosćam wotpomhacz.

Frizeur jako zdźelał bombow.

W **Barcelonje** stej zrjedu wječor psched jenej meblowej fabriku dwě bombje rozbuchcej, kotrejž stej wulku schkodu naczinilej.

Se **San Sebastiana** so powě, so su w jenych **frizeerskich klamach wulki zkład bombow** a w zadnich mětnoscach **dźelarnju bombow** nadeschli. Wot tam su so anarchistiske zjednoczenstwa wozbezje w połnoczej Schpanskej f bombami zastarali.

Podawk w Cluju

Każ je so hizo wjeczera zdźelilo, je w Cluju (Klausenburgu) w Rumunskej pschi skladnosći zjednoczenja Rumunskeje k nazbłnoscam pschecziwo madźarskemu konsulatej doschło. Wo podawku so zledowaze nadrobnoscze powěda:

Hdyž wobdźelnizy zjwjedzenskeje zhromadzizny po dróhach zezhnjechu, so dobkadachu, so z domu, w kotrymž je madźarski konsulat zandźeny, njeke rumunske khorhoj wuwinyknjena. Hdyž so konsulatowi wobydlerjo zajmowědźichu, po ludowym žadanju rumunsku khorhoj wupowěznyć, manifestantojo někotre wokenke schkleńzy rozbichu a zajědźk w pschisenstkim wobydlenju jeneho pschistajenza madźarskeho konsulata zapalichu. To wscho so za někotre minuty sta. Hdyž policija k konsulatstwu pschikhwata, běchu manifestantojo hižo woteschli.

*

W madźarskim žejmje je hrabja Apponyj za podawk w Cluju zadosćczinjenje zadał. Swonkowny minister Puky wotmołwi, so je madźarski pósłanz w Bukarestu hižo 14. nowembra dla podobneho podawka pola rumunskeho knježerstwa protestował. Madźarske knježerstwo je tohodla swojemu pósłanzej w Bukareštu porucziło, so dyrbi zebi zadosćczinjenje za zranjenje madźarskeho knježerstwa zadacz. Sdobom dyrbi rumunske knježerstwo zlubicz, so w pschichodze njebudże njepschecželske demonstrazije pschecziwo Madźarskej czerpjecz.

Generalny strajk w Athenje.

W Athenje pschistajenzy privatnych omnibušow, dróhowje želesnizy a plunarje strajkuja. Może so wo generalnym strajku w Athenskim wobkhadźe rěczeć. Też pjekarzy pomnoznizy hrozja, so so strajkej pschisamknu. Knježerstwo je zebi wotmyślilo, wobzebite naprawy czinicz.

Rozbuchadła w Sagrjebu namakali.

Schtwórtk mjes 3 a 4 hodźinami su na njepotwarjenym mětnizy Preobražanskeje dróhi někotre pakzički rozbuchadłow rozbucke. Schkody so njeje žaneje stało. Wyschnoscj je pschepytanje sawjedła.

Trozki je dyrbjał f Kopenhagena wotpuczowacz.

Trozkemu njeje danske knježerstwo dowolilo, dźeje w Kopenhagenje pschebywacz, hacz bě so jemu dowolilo. Też schwedske knježerstwo je jeho puczowanju do Schwedzejske zakwiki czinilo. Tohodla so Trozki do Konstantinopla wróći, hdzež je hižo někotre lěta bydlił.

Hoover přećiwo piwowemu zakonju zakróći

Nadzija wjele milijonow Američanow, so budża so muz bjes pschestupjenja alkoholskich zakonjow hody piwa napicz móz, so njedopjelni. President Hoover je wjednikej zwjazkowego parlamenta Dźelicz dał, so wotmyślenu zakoń, po kotrymž by so piwo f wopschiczjom 2¾ prozenta alkohola waricz dowolilo, każ tež zakoń za podpjeru ratarskwa njedowoli. Hoover měnjenje zastupuje, so by so f wotmyślenym piwowym zakonjom wusława franila.

Jeli so by Hoover pschi tymle stejischczu wostał, so program demokratiskeje strony k wurunanju dejzita w statnym hospodarstwje powali. S dawkami, kotrez dyrbjachu so na zakońzy dowolene piwo połozicz, dyrbjesche so runowaha w statnym hospodarstwje dozpjez.

Nowowuswolony president Roosevelt je hižo zwojim radzicelam zdźelił, so, jeli so po piwowy zakoń njebudy pschijal, wón 4. měrza, hdyž zwoje zastojnstwo nastupi, zwjazkowy parlament k wozebitemu posdźenju zwoła, dokelž dyrbi so statne hospodarstwo na kóždy pad wurunacz.

Rozprawa wo přestupanju amerikanskich alkoholskich zakonjow

Po rozprawje zwjazkoweje wyschnoscje alkoholskich zakonjow w Sjednoczenych statach su lětsa wot 30. junija 17 402 ludzi dla pschestupanja alkoholskich zakonjow wobskorzili. 1816 ludzi su wuwinowali. Winowatych su hromadźe k zastwu na 5500 lět zajmdźili. Pjenježne khłostanja su zwjazkowe wyschnoscje we wyschkosći 1 715 000 dollarow winikam napołožile. Wotka wot junija hacz do oktobra je zwjazkowa policija 4½ milijona litrow piwa a 2¼ milijona litrow alkoholskich napitkow zebrała.

Nowe pučowanja hłódnych do Washingtonja

Amerikanzy njespokojenzy, kotrez powschitkownje hłódni puczowarjo rěkaju, se wschěch dźelow Sjednoczenych statow połnoznje Ameriki do Washingtona c'ahnu, so bychu pondźelu, hdyž so tam kongrez (parlament) wotewri, swoje žadanje pschipowědźili. S Ohiskeje, Texasa, Kalifornskeje a Minesoty so powě, so so tyhaz muzow a zonow, zwjetscha na nałkadnych antomobilach, pschez tele kraje wjesu. Mětni radziceljo njeskahlizerjow so wo to staraju, so so hłódni puczowarjo hospodnja a jezliwoja.

S Newyorka je so prěnja cyłoda njesasłužerjow na puć do Washingtona nastajiła. Swjatkowe město hłodnym puczowarjam njehospodliwe powitanje pschihotuje. Policija je wosjewiła, so hłodni puczowarjo ani hospody ani zyrkwy we Washingtonje njenadeidu, a so je sakasane, po prošenju khodźić. Washingtonska policija budźe na cełki njesasłužerjow pschi wotkrjeńowej mjeńy cłakać a jenoż wotdźelenja do swjatkowego města puschći. Washingtonska policija je po poslednich nałhonjenjach z hłodnymi puczowarjami na wšěch padach pschihotowana. Mjes druhim je wulku pokuku zhromadu pluna dostała. Stužbodne garnizony su so do alarmowseje hotowosce stajile.

Policija a wojacy w blizkim cłanku dowoleniy njedosłanu, dokelž so pándelu, hdyž so kongresowe sunkse pozybanje sapoczynje, demonstracijow a njeměrow boja.

Nowa offensiva Japanzow w Mandžukej.

Japanske wójsko, kotrež je pódla ranschochinskeje železnizy ruce polmapawało, je město Schakuntun dobyło, hdyž su Ruskoju sa cłaž rusko-japanskeje wójny wulke kasarny natwarili. Kaž so powě, je so nětkuše 20 000 japanskich wojakow pschi nadběhu pschećiwo chinesim stejischćanam wobdźelilo. Japanzy dyrbja hischće zhromadu wobtwjerdzene chineske frejschćeza w Kinganskich horach dobyć a wjednika chineskeho wójska generala Supinwena nutsowacź, so by 250 Japanzow wudał, kotrychž je jako sastajenzow sajał. Hacź dotal je so zapowědźił, je wudacź.

Po powěsćach z hłownjeho kwartěra generala Supinwena je schodnje japanskich lětadłow dźesać bombow na Schakuntunske dwórnischcžo cźišło. Zyle dwórnischcžo a kasarny su so z nadpadom lětadłow sapuśczyłe a 10 ziwilnych wozbowow je so morilo. Boja so, so general Supinwen dwaj kilometraj dołhi železniski tunel w Kinganskich horach rozbuchnyć da.

Krakatau zaso dźeła.

Wohenjubluwaca hora na kupje Krakatau, kiž leži mjez Javu a Sumatru, wot někotreho časa zaso strašnje dźeła. Z kótlišća sapaju trajnje wohnjowe stołpy, zo so wobydlerstwo boji, zo mohło so hrózbne wubuchi lěta 1883 wospjetować. Tehdy so poł kupy we morju zhubi a žołmy zapuščichu mórske brjohi wokolo cyłeho Indiskeho oceana.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 2. novembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer +3 a thermometer w wodnju +7. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer +5 a thermometer w nozy +3. Sćažuje sajo cyoplischi a dełchczowaty ras wjedra. Nižina wot kupy Islanda wukhadźeza, je so dalsce k połonju wupschestrěła a haja pschez Francowsku a Schpanisku hacź do połnocneje Afriki. Tu je so z tej, nad połnocnej Afriku wupschestrejonej nižiny sjednoczyła. Hdyž pschez wšitke strony porčenjuje, pschinjese nam wjelke mačzany poczaš. Wječera hischcze njembry a symny wětr z połonja pod horami sakhadźesche. Dźensa je wocźichło a też wocźopliło. So nižiny na nozy dowonjaju, praji nam spadowaza schkleńza. Pokasowasche dźensa rano na njewobstajny poczaš. W Meriku w połnocnej połnocnej Ameriki, kdźež hewak žaneje symy njeznaja, mějachu tele dny 15 stop. symy. W Argentinistej, w połnocnej Ameriki cźěšmi jaso žabłowa horjota. Tam měrjachu pschez 40 stop. cźopłoty. S rozprawami wjedrarjow njeje hischcze spóznacź, kak pschichodne nižiny a wyschiny bu wutworja, so mózli dalsche wumjeće wašeho poczasa rospomnjeć. Jutře hobotu khładza hišće 7,43 a khowa so 3,56 hodź. Měsačź khładza pschipołdnju 12,18 a khowa so wječor 10,13 hodź.

Nehdże **250 kachlow**
nehdże **100 kuchinskich pjecakow**
mam za Was na wubjerku
Wot najjednorišeho wuwjedźenja hač k najnowišemu modelej z dwójnym podaeym čełnjenjom
Joh. Miessner

Adventski čas

Słowo „advent" wotwodźuje so wot łacźanskeho słowa „adventus" a wosnamjenja „pschichad", mjenujcy pschichad Khrysta. Adventski cźaš je so jawidł we 6. lětstotku na konzilu, w l. 524. W grekisko-katolskej zyrkwi tuton cźaš traje dźeś dyšli we romiskokatolskej a evangelskej zyrkwi, mjenujcy sapoczyna hižo 14. nałonnika. Zyrkwinscy wjednicy chcychu tu sawjesej dobu pschihotowanja na hody, zjawjesen Wožeho narodźenja, dokelž hody w spočatku ani njebě hischcze pola ludu tak wobkubowany zjawjeśeń. Adventski cźaš bě najprjedy zdobom też pókutny cźaš. S tym so swišuje, so katolska zyrkej dźensa hischcze w adventskim cźasu sakasuje wěrowanja a sawjeselenja. W evangelskej zyrkwi běchu jomu zmužne postajenja, tola žu je wone psched 50 lětami puschczyle. Lud pak ma je so dźensa hischcze tu a tam po starych postajenjach.

*

— **Serbske kemsche w Drježdźanach.** 2. adventsku njedźelu 4. decembra popołdnju w ¼4 hodź. je so w Drježdźanskej Kschiżowej zyrkwi jasno serbske kemsche se spowědźu a z wudźelenjom Wožeho wječerjanja wotměja. Předpowanje je kujes faraŕ Wehsaŕ z Hodźija ma so wsak. Wschitcy evangelscy Serbja, kiž w Drježdźanach a we wokolinje bydla, so wutrobnje pscheproschuja a budźa też pschi towaršschnym sesdźenju po kemschach wutrobni witani. Schtóž ma tam pschinoschenych abo swatych, chcył jich z klasicom abo z dopisnizu na tute kemsche kedźbliwych cźinicź.

— **Cźežke wobchadne njeshoże** sta su wječera pschipołdnju wokolo ½1 hodź. na tschižniskeczu dróhow Albertowseho naměsta, Wettinskeje a Karolineje dróhi. Wonkowny wobchodny automobil storeći tam z motorowym kolešarjom, kiž tu bydli, tak strašnje hromadźe, so motorowe kolešarja kónz hobniwšeho sčesche. Auto so pschi krótkim sawinjenju na lěwo swročźi a na motorowego kolešarja padże. Tutón so swonka a smutka cźežko rani. Ssobustawny dobrowólnje sanitetneje kolony dowjesechu jeho, kiž běsche wědomnje slubił, do měsčańskeje khorownje. S nim je so mjes tym trochu połepschiło. — Wobkhodny auto móžeše se swojej mozu dale jěć. Wobschkodźene motorske kolo policija swěźi. Kriminalna policija nam k tutemu njeshoźu hischcze powě, so motorowy kolešar Haferkorn rěka, so je sebi nop puknył, pónoważ kólej a wobruczku złamał a so smutkach cźežce rani. Auto bil je po Wettinskej dróhy horje pschijěł. Motorowy kolešar pak pschijědże po Albertowym naměsće a jědźe k dwórnischczu. Wima na njeshoźu je po wobšěrnejo pjecźo cźežkofranjenemu motorowemu kolešarjej sam.

Radio wo Serbach

Pražski radio přenjese njedźelu 4. hodźinika dop. 9.45—10.15 h. serbsku połhodźinku. K woswjećenju 25lětnjeje dźěławosće českoserbskeho towarstwa „Adolf Černý" w Prazy. Sćěhowacy porjad so poskići: Hymnje, serbska a českoslowenska, spěwanski kruh „Tovačovský". Wotewri předsyda k. redaktor Jan Hejret. Primator (měšćanosta) dr. Karel Baxa rěči za hłowne město Prahu, kotrež ma protektorat stawnosce wo Łužicy. Přednošk: Na wo dźělo za Łužicu změje k. jedn. Vlad. Zmeškal a k. prof. dr. Páta rěči wo započatkach towarstwa.

— Měšćańske dźiwadło. Dźensa piatk so w 5. abonementnym pschedstajenju C wjeselohra „Wójwodźiny test" wospjetuje. Na pschecźe) wjele štron wospjetuje so sobotu popołdnju mazionalna cźmohra „18. oktober" za lohnerjow a doroscźenych po znanjownych sastupnych placźinach. Ssobotu wjecźor ½9 hodź. so tuta hra wospjetuje. Njedźelu popołdnju hischcze raz wjeselohra „Sswobodny cźěr khmanemu" a wjecźor opereta „Faschinska honitwa".

— **W měšćańskej hlownej kenzliji** na radnizy w l. poschodźe su wupołożene cźišla 73 hacź 76 prěnjeho dźěla a cźišło 28 druheho dźěla nětkofatneho sakoniskeho spisma, kaž też cźišła 33 hacź 35 fakticzneho sakoniskeho spisma w pschichodnymaj dwěmaj njedźelomaj k wobkładanju ležo.

— **Wojerowska dróha po pola Budyšćinu** sawrje. Na mjesach Budyško-Zidowskich a Cźichonjanskich honow sawrje so Budyško-Wojerowska stara dróha wot 5. hacź do 14. decembra t. l. dla wutworjedźenja. Jědźcy wobchad potajuje so na Cźichonjay a Lubachow.

— **Jědźerej kole kradnyli.** 1. decembra popołdnju hi mjechu w Budyšćinje mužacej jědźerej kole. Wobaj hodź. kradnu so pschi hlownej połcźe kolo znamki „Ja z cźišłom 1221 921, cźornymi krohnami a błótoschtokomaj, žołtymi sylenami, horjeschiwjerjenym wodźidłom, nantoscej latacnju, Torpedo-hamobjehom, cźerwjenymi mijowanymi wobruczkomaj, nad sadnim kolom sawdźerjo tafliczka „Rasadi". Mjes 2 a 3 hodź. kradnychu kolo znamki „Fuchs" z cźišłom 92 784, cźornymi krohnami a błótoschtokomaj, žołtymi sylenami z cźornymi felgami, jendźelskim wodźidłom z cźerwjenymi mijowanymi kolomaj, swónczkom pschi prědnim kolesu, Torpedo-hamobjehom, schěrnymaj wobruczkomaj. — Wo zoiwne zdźělenja prošy kriminalne wotdźělenje w Budyšćinje.

— **Pjerjny kradnyli.** W nozy k 22. novembrej w Jeshońu se jamknjerjeho khłěwa 18 schěrnych kaczkich 72 hriwnow hódnych, kradnyli. Kaczki su pjeczene wotnjezli. Wo zdźělenja prošy kriminalne wotdźělenje w Budyšćinje abo Budyške žandarmstwo.

S **Warnuczicy.** (Liczenje skotu.) Pschi wječerawym liczenju skotu waliczichu so w naschej gmejnje 9 kr. 104 howjadow, 13 cźelatow, 131 šwinj, 64 kosow, 1 schtuk pjerschiny, 1 wowzu, 16 kolczow a 10 pschow.

Z **Kamjeneje pola Radworja.** (Wo honitwje.) Z dźensa wutoru wotmě so tu honitwa. Na njej wobdźelichu so 11 třěleow a 21 honjerjow. Potřěli so 10 zajcow, 2 serbskaj 1 kapsli a 10 bažantow.

S **Brěmjenja.** (Wošeń.) Sdźelu popołdnju wot 3 hodź. wuhyri wohenj w hrózach tudomneho korcźmarja Krawsy. Spalilo je so wschitko syno a wjele kłoc. Dopołdnja běchu hischcze mlócźili a na hrózje tukali sy mu, kotrež so sjobu spali. Se šusedownych gmejnow běchu haschcez pschijěłej Khroscźanska a Dubrawska. Nimo tuch hischcze wjesna sukawa hasičerj pomhasche.

S **Malešez.** Pschichodnu njedźelu, 2. adventsku chze „Lumir", serbska hudźbna kupka (měšćanski khór) s swatymi hudźbnymi mozami, kaž kujeńje Freyschla

Komisarecy

Haj, hdyž ma cźłowjek swoje na šwěcze!

W prěnim lěcze swojeho žiwjenja mózeše so w rjanej khěži do zyteje wole naiwokacź, a hischcze druhy wobydlerjo běchu pak, dokelž mějachu jeho lubo abo dokelž běchu k temu druheje winy dla nuzowani, jara spokojom a wjeseli nad jeho ichkrěcźenjom.

W dźesatym lěcze běsche hordy schuler na gymnasiju a rěcźesche hižo łacjonski, ale kak! Wo tym radscho mjelcźimy!! W dwanatym lěcze wopytowasche abo lěpje njewopytowasche hižo univerzitu.

S tśinatym lětom bě nahladny sastojnik w malym městacźku, bě khejs komisar. Tehdom torhachu so wo njeho wschitcy nanojo, kiž mějachu wudajomne dźowki, a rěkachu jemu w swojej sabłepjenej pschiwinjenosći hanno „kujes z komisar".

W pjećatśinatym lěcze dobu wulki lóš a podwoji tak swoje bižo prjedy wulke samoženje na zyle jednore waschnje.

Se swojim schtyrzetym lětom so wożeni, cźaša dosć, jeli so by derje wotejschło, a z najmjenscha kusk połnje, hdy by to śe wupadnyło, kaž by won hanno to prajił.

Haj, schtóž ma swoje na šwěcze!

Teš je ženitwu bě derje pobył. Jeho žona mjenujcy běsche, kaž to w starej serbskej pěsni rěka: cźestna, lestna, schikwana, pekna, bohabojalna, nješchto psches 25 lět, a lubowasche swojeho muza hacź nanajšwěrnischo, kotryž bě skerje tołsty hacź dołhi. Tuž wožiwi stary młodźenz zyle, złoži swoje sastojnstwo a běsche jeno jako dołhodnik abo rentjej sa swoje mandźelstwu žiwy.

Se swojeho prjedyschcheho sastojnstwa wobkhowa jenož hamón titul, wotrjekny so wscheho towarschschstwa a běsche njerosbžělny pschewodnik swojeje mandźelskeje. Tak trajesche to lěta dołho tak rjenje, kaž prěnje dny po kwasu, a jeli so mjeńesche zdźowjeny mandźelski schto wobžarowacź, bě to ta wěź, so bě so pschepodźe woženił. Mandźelstwo wosta bjez dźěći.

Jenu bě to zyle wschno jene; jenu sdasche so, so je njemóžne, swoju lubosć hischcze dźělicź mjes mandźelskej a dźěćom.

A jej? Nó, žónske wostanu pschezo dźěći a dyrbja swoju popku měć. Po lětach drje dźěleschtaj so „njerosdźělnaj" też druhdy.

Wona bywasche tolscha, pomalscha, njemóžesche wjazy wjetschich mulětow do rjaneje wokoliny cźinicź. Jemu pak sasso běchu lěkarjo prawje mnoho pohibowanja pschikkasali. Tuž wostawasche wona doma abo w fahrodze, a wón schmatasche so ham po łukach a lěsach abo pschi rjanej wězy, po kotrejž parne łódże jěždźachu.

Schto mohło so potajkim bóle hanno wot so rosumnicź, dyžli so knjeni komisarowa druhdy někotre zhromadźiny na cźaj pscheproschy a so z ninti wo najnowischich měšćańskich podawkach rosmolwjesche abo też wo domjacych wobstojnosćach powědasche, wo kotrychž so z muzźikimi na žane waschnje rěcźeć njehodźi? Ponwjelcźe žebi jeno na rjanu drasu a pyschenje!

A schto mohło někotre znadnischo sćežowacź, dyžli so knjes komisar hdyž a hdyž sa měšaŕ zwučenu korcźmu se zwobodnych lět sazo wopytowasche? Teź tu ma so nješchtoh-

(Pschichodnje kónčenje.)

gez a Elsa Krawzez, wučer Jentsch, pod wjednistwom k. hudźbneho direktarja Bjarnata Krawza, naschu wošadu wopytachu a ju se herbskej zyrkwinej liturgiskej nutrnoscu (něhdyžkuli 1/2 hač 4 hodź.) posdobnyc a natwaric. Sseduny tajki něchper w Sserbach dyše to budze, na kotrymž so poždžuchanje wot adventa a hód pisches zyrkwine žiwjedženje, tež letnu radosć hač k wopomnjeciu žiwjerecse pschewodźeja se spěwami, hraćemi bygrałow hudźbukfokowanjom wošadneho duchownehu. Njech su lubi wošadni a žuźodni wošadni tež s tutym pschiprošcheni a prošcheni so dźakowni w prawje bohatej ličbje k žiwjeczenemu sfukowanju sumirowemu pósnawać. Sstudny sastup, kiž so po potrjebje tež spuschći, hdyž dyrbja potrjebni abo wjazy wopytowarjow (dźěći) se šamtneho doma pschińć, ma so sa pucowanje wonkowneh hudźbukfokowarjow sběrać. Nadźija tež je, so bo, pschińdźe-li jich jara mnoho poždžuchanje, so bo mohło tež hišće pódla něchto sa wošadnu zymsku nuzowu pomoc wusbytkować.

Wulki wohenj w Mjeschizach.

Sandźenu nóz wokoło 1/21 hodź. j hišće je njewinjaženje pschičinu wohenj wudyri w hródźach twarza Richarda Kriegela. Pschi žnjatym wětrje wupschestrě bo wohenj na žuźodne domje, kiž žnjuži ludźom pschi lečnym pschepytku. Wscha domjaza nadoba so žobu spali. Sstyle je ktoze schrě tež hišće někotre druhe twarjenja wobsedźowachu. Pschi haschenju sa so njesboże je sasypnjenjom žwiźlow. Jenemu Mjeschikemu wohydlerjej so kwasujaza rana na hłowje nabi a jemu so tež lopko mosny schatzechu. Nimo wjeznje žnjatwy běchu haschecź pschikhwatale wobory j Nachlowa a Pomorz j ruczjej žnjatwu a woborje j Wujeźka a Bukez j motorskej žnjatwu.

S **Wojerez.** (Paduschstwo.) W nozu k wutoreje popudu paduschi na tudyschej superintendenturje. Ssu so dwaj sahrodu kradnyli hač ke kuchinskemu wokna a su satłoczili. Kradnyli su jenož schaty. Polizija je porschowe wotczischcze namakała a swesczka, tak je nadźija, so złodźejow lepi. — W šamtnej nozy su na Grundmanez nowowarje pschi Rólnej haźy kradnyli deski, kiž sprbjachu so trjebacź sa schpundowanje. Kaž so praji, su tute deski hižo wjeczor na wozu wotwjesli. Paduchow su pjeczo hižo lepili. Ssu pschistajeni w tudyschej bliskarni.

S **Kija.** (Wohenj.) Tu wudyrt wohenj w bydlenju dźěłaczerja. Wobsedźeź chěže pytny šmuđzenje a kur a šmydom wohnjownu woboru sawoła. Hižo bě tšcha so spalila, tola možesche wobora wohenj jamjesowacź. Bydlenje je so wupałko. Polizija šwěći, so bo jedna wo sapalerstwo. Tuž podrunita sajachu, dokelž na njeho tukaja, so je wohenj šam sałožił.

Z Łužicy

* Ze **Sborjeza.** (Male dźěćo so šmjertnje wopalilo.) Pod wulkimi bolosćemi jomurě w Sborjeskej bolnicy dwěłetny šmyk połonca Frömmela z Kuhny. W njewobledźowanym wokomiku běsche dźěćo pschi hraknje z padnyło do kotła z warjacej wodu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Glauchawy.** (Boranaj wadpadnyschtaj muža.) Bliško Gersdorfa nadpadnyschtaj boranaj, kiž so na luzy pałeschtaj, nimodnuzy muža. Skočeczu muža powalischtej a jeho strašnje sbodźechtej. Daschtaj so tež do druheho muža, kiž nadpadnjenemu na pomoz khwatasche. Hakle jako běsche cźeladnik boranow na liku sehnał, możeschtaj mužej swój pucź hicź.

Přilopk

* Motorowy kolesaŕ so spalił. S Frankfurta nad Mohanjom so powě, jo motorowy kolesaŕ f Wehrheima we Taunskich horach j poźnjej špěchnosczu do mlócźawy frasy. Pschi frażenju pola motorskeho kola benzinowy tank so rosbi. Benzin so spali. Dokelž běsche motorowy kolesaŕ pod šmoje kolo pschischoł, njemóžesche so rucze doscź wuswobodźicź a so spali. Jeho jojuž, kiž běsche sy j wola wjerhnył, se žiwjenjom wotezidze.

* **Ssamomordarstwo se skoczenjom f ležadła.** S Wina pišaju: Ssobotu pschińdźe na Apernske letanischcźo pola Wina 20letny praktikant, so by jako jenicźki do Brna leczał. Dźesacź mjenschichnow po wotleczenju sacźu pilot šytne satichaženje letadła a jako by wobrocźi, dohlada so je strózelemi, so běsche młody cźłowjek durje wocźinił a w šamomordarskich myslach je 600 metrow wuhoskosce dele skocźił. Cźěło rozsrane na polu namakachu. Wo pschicźinje šamomordarstwa hišće nedrobnische njeje znate.

Pohončam k wučb'e

Njeje cźasczišcha stórzba hospodarjow, byli ta: Khadła je mi konjej skałył! Na konja njeswučeze wolacź, wótrje rěczeć, ani žurowje j nim wobkładźeć. Najwjazy winojity je pokorny kóń, na kotrehoż mózesch so pschecźo spuschczeć. Hdyž pak je kóń f gratowany a w šajnym strasche pschez schlipanjom, torhanjom f wotcischku, klecźom a rěczenjom pschez swojim twarnom tschepota, to f dźiwom njeje, so jeho cźuwy k nicźej wspeschnidu a so tu a tam něchto hwora, schtoż wěcze cźinił njeby, by-li w druhich rukach był. Kóń dyrbi był, kaž dźěcźo, kotrež ma šlowu posluchacź. Nosomny pohonc̆ šmjerje dźiwjeho konja f pokornym šlowom. Boji-li so kóń něcźeho, je najlepje, so jeho k tej wěcy pomalu dowjedźech, kotrejež so boji, winé wotboji jo, widźi-li, so je jo bjez winy bojał. Wuschitny pohonc̆ ma šwojeho konja we mozu, kaž sczerpne jehnjo. S konjom wobkładźej pokorne a po strowym rosonje! Schpatny pohonc̆ — schpatnej konjej!

— —

Schtóž ma konje, njech na to hlada, so jim lemjene hrjemsdła tykał njeby, ale rune. Wsches wusdło, hdyž je hrjedża rynka, rosdrava žebi kóń jazyk, njeježerje wjazy berje a hinje widźiwy bjes wrunofnuje winy. Tuto wobschkodźenje sajatka pschi runych hryzadłach možno njeje.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutřischu hodźinu:** Pomrócźene a deschcźowate wjedro.

* **Pschedstejicźerja železnischeho sastanischcźa w Schwartawje pola Lübeka Stollmanna su hrjedu w nozy skónzowali. Nubjeźnizy su so do jeho słužbneje šwy dobyli a jeho napadnyli. S nim wojnjo, su jemu nop rosbili. Stósnizy su potom skónzowanemu klucz sastanischcźowje pokładnje rubili a j pokładnje 650 hriwnow wsali.**

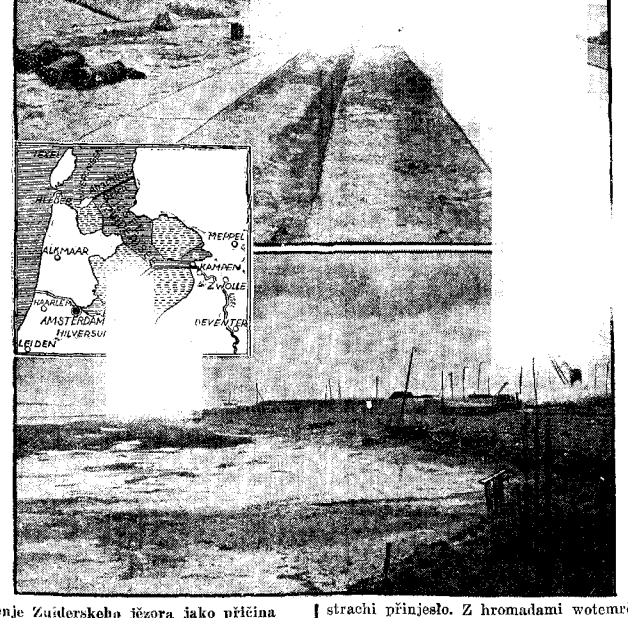
* **W Grodku Jagelowskim pola Lwowa hrjedu popoldnju pjecź sababjenych muži pósske twarjenje nadpadje. Mjes bandźitami a pschipadnje pschitomnymi tśomi policistami k pukam dóńdźe, pschi kotrychž dweju rubjeźnikow a jeneho pósskeho sastojnika morichu a žydom ludźi, kotiž do pósskeho twarjenja pschińdźechu, morichu. Nubjeźny nadpad so sasso traschecźiskej wukrajinskej wojeskej organisaziji pschipisuje.**

* **Wohnjoležstwo města Montreala w Kanadje je so schtwórtk j podsemskimi wubuchami wustrózało a do hrosy dało. Dróhi běchu na dobo do cźmy salwalene. Wohnje wudyrichu, wolnowe schkleńzy wjele domow so rosbuchu. Skoro zyła garnisona a wohnjowa wobora so sawolaschtej, so bychu so wohnje hjaschałe. 20 wohnjobow so j wopalitymi a rěsanymi ranami do khorownjow pschinješe. W kanalach běchu so jedźite dymy sapalile a rosbuchte. S kanalow dołhe płomjenja šapachu.**

Pismowstwo

Łužisko-serbski wěstnik.

Předleži nam hižo dlěši čas čo. 8 a 9 tutoho lětnika. Prěnja strona přinjese w čornym žarowanskim wobluku wobraz našeho zemrěteho wótčinca dra. Arn. Muki a pěseń Xavera Dwořaka, zemrětemu wótčincej wěnowanu, pěseń rjenje zwuraznja našu wulku zrudobu, važnosć zemrěteho w našim ludze. Dr. J. Páta poda na druhej stronje krótki žiwjenjopis. K. Sedlaček „Spomjeńku“. V. Vykonkal wopisuje swoje „Wopytanje Łužicy“ w lěće 1884 a rysuje naše poměry a zetkanje ze serbskimi wótčincami. Rubrika „Drobnosće“ přinjese zawodnje rjanu baseń J. Světelskeho „Łužiska zemja“. Dale čitamy wšelake zajimawosće z našeho žiwjenja poslednjeho časa. Rubrika „Sprawy“ jewi baseń red. Smejkala „Za wótcom Łužicy dr. Arnoštom Muku“, přinjese wopis pohrjebnje swjatočnosće. Dale čitamy w njej mnohe zajimawosće, tež wulkotnu baseń hł. fararja Františeka Malyka- zjew hłubokeje lubosće k nam. Pod „Literarnym přehladom“ wokrewi basniski sonett: „Maćercy Prazy“ wot Michała Wjesele (z „Kwětkow“ Serbowki 1903—04). Hišće mnoho nas wokrewi, tola njemóžemy tu nadrobnje naspomnić. Čisło debja wobrazy: Arnošt Muka, Serbowki na IX. wšosokolskim zlěće, z kat. Łužicy a Delnjeje Łužicy, serbske wotdźelenjo na sokolskej zlět. wustajeńcy w Prazy. Tak je čisło wulcy zajimawe za kóždeho. W našej serbskej kniharni je sebi možeće kupić. Dźak pročowarjam.

Wusušenje Zuiderskeho jězora jako přičina zemjerjenjow?

Geologojo zastupuja přeco bóle mjenjenje, zo maju zemjerjenja, kiž njedawno wobydlerstwo Hollandskeje a wjeczorneje Němskeje začu, swoju najhłubšu přičinu we wusušenju Zuiderskeho jězora. Tola tež njewotwisne wot tutoho nahlada je wusušenje a z nim zwjazane njecjapke přemjenjenje žiwjenja ćežko strachi přinjesło. Z hromadami wotemrěwaju ryby, dokelž sól we wodze wotběra a zdobom rozsěrjeja so wšudźom wulke roje kuntworow, zo so hižo wudyrjenja malarije boja. Horni wobraz: Autowa dróha na nowym kraju Zuiderskeho jězora. Delni wobraz: Nowodobyty kraj na Wierinskim Polderu. Srjedźa na lěwo: Khartka Zuiderskeho jězora z wusušenym krajom.

Ford ćežko skhoril.

Henry Ford, kral awtow, je ćežko skhoril. Dyrbjachu jemu slepe črjewo operować.

Centralne dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Najwjetši film swěta

Film milijonow

Ben Hur

Hobrski historiski wulkofilm w zynkowym wobdźełanju po sławnym romanje Lawa Wallaceho

We hłownej róli: Ramon Novarro.

Přistupny za młodźinu.

Započatk wšědnje a tež njedźelu: w 6 a 1/9 hodź.

Palastowe dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Najnowiši a najwjeseliši wojerski zynkofilm

Je wěrna lubosć wojakowa

Film njesmjerneje radosće, žortniwosće a pryzlojtosće kiž starosće zaćeri.

Smjeće — juskanje — rejenje

We hłownych rólach: Fritz Schulz, Hugo Fischer-Köppe, Pawoł Heidemann, H. A. v Schlettow, Camilla Spira, Ida Wüst.

Započatk wšědnje 1/27 a 3/49 hodź., njedźelu w 5, 7 a 9 hodź.

Pruhujće prawje!

Kupujće na městnje,
njechaće-li měć škodu
a mjerzanje!

Paul Otte w Budyšinie

Najwjetši skład mantlow na městnje

Kedźbu! Skhować! Wutrih sć!

Sprawny Arnošt z Rabenstein přińdźe ze swojim hobrskim składom do **Budyšina**
Kóždy so dźiwa! Składnosć kaž hišće ženjej

Hobrske předawanje žonjaceje a muž. hot. drasty
w Měšćanskej zahrodze w Budyšinje
Wobsedźer: W. Kmoch na Zwonkownej Lawskej hasy Telefon čo. 3209
wot wutory 6. decembra 1932 hač do soboty 10. dec. 1932
wšědnje wot ranja 8 hodź. hač do wječora 7 hodź.

Směšnje tunjo nadeńdźeće hobrski wubjerk:
zymskich mantlow za mužow a žony
překhódnych a lěčnych we wšěch wulkosćach
jaketowe, sportowe a Smoking-wobleki w najnowišim wuhotowanju a najlěpših kajkosćach
Hobrski wubjerk **jenotliwych kholowow a lacow**
dźełańska drasta za wšitke powolanja
přešiwane přikrywy / polstry na matrace / kožanu drastu
Njestróžće so puća, tajke něšto so Wam ženje wjacy njeposkići. — Jenož wopyt a budźeće z mojim stajnym wotbjerarjom
Korla Arnošt Fiedler Hłowny wobkhod: w Rabenstein pola Kamjenicy / Telefon 38233
— Mój wobkhod je křesćanske předewzaće a wobsteji 24 lět —

Přesadźowanje drjewa
Wutoru 6. decembra budźe so na Ralbičanskich honach wjetša ličba losow
palneho a wužitkneho stejaceho drjewa
za hotowe pjenjezy přesadźować
Zeńdźemy so w 10 hodź. pola Brězanec. Wobsedźer

Přesadźowanje drjewa
Njedźelu 4. decembra přesadźuje so na Konječanskich honach při Ralbičanskej mjezy nělidźo
70 losow rjaneho stejaceho wužitkneho a palneho drjewa za hotowe pjenjezy
Dobre wotwožowanje — Zeńdźenje při mjezy na Ralbičansko-Konječanskim puću Wobsedźer

---

Wolmjane
nohajcy a zoki
jara tunjo pola
Gustava Jordana
w Budyšinje
na Zaufrkownej Lawskej hasy 8
Předawarnja šeniljowych wěcow a nohajcow

Warjeny twarožk
jara dobry
½ punta
16 pj.
Butrowa wikowarnja
Künella

Čorne tkaniny
za serbske jaki
molowane rubišća
kupujeće najtuńšo pola
Rudolf Herrmann w Budyšinje
při Miasowych jatkach čo. 1

Wulki čornošěry
wowčerski pos
je čekhył. Wo powěsć prosy
fara w Nosačicach.

Gramofony
tačele, wuporjedźenja
płačizny hódno pola
J. Schicback
na Mužakowskej drózy čo. 4

Baumbekang
Kreme-Likörgeschmack-Fondant
cyły punt jenož **66 pj.**
rumpodichi a poprjancy we wulkim wubjerku a jara tunjo. Chceće-li za mało pjenjez něšto cyle wosebiteho, tak dźiće ke
Kosa
Čokoladowa fabrika
Předawarnje
w Budyšinje: na Kamjentnej hasy 19a, na Dźiwadł. hasy 2, na Kóžorskej drózy 20;
w Kamjencu: na Budyskej drózy 37;
we Wojerecach: na Cyrkwinskej hasy 16

Składnostna kup!
Spańska jistwa
prawy dub, kompletna, z marmorom a matracami **450 hriwnow**
Leo Zweig w Budyšinje
na Lotzeskej drózy 12

Wulke hodowne předawanje
nowočasneje
žonjaceje, mužaceje a dźěćaceje
hotoweje drasty
mužace mantle, nowoč. forma a barba 23.— hr.
pachołace mantle, wulki wubjerk 15.— hr.
mužace wobleki, módre a pisane 28.— hr.
hólčace a holčace mantle wjele tuńšo
zymske jupy z copłym podšćěom 12.— hr.
žonjace mantle z nowočasnym khornarjom
we wšěch płačiznach
Franc Mrstny, Budyšin
Njedźelu wotewrjene! na Bohatej hasy 4

Korčma „K dwěma lipomaj" w Nowym Bruńu

Dźensa pjatk a jutře sobotu
swinjorězanje
wot připołdnja najlěpše hejdušne a jatrowe kołbasy kaž też wšě druhe wěcy.
Přećelnje přeprošuje taj
Korla Radon a mandźelska
Njedźelu wot 4 hodź. wulki škotarski turnjer

Wosebje přihódne poskićenje
łožowych a kuchińskich šatow
namakaće pola
Paul Korn
w Budyšinje na Hošćinskej hasy 21

Gumij za koła
wobswětlenja
jězdne koła
jara tunjo pola
Thomasec Dratrow
w Budyšinje na Kamjent. hasy 16

Žonjace a mužace
balonowe kolo
najlěpše kolesa z rukowanjom
jara tunjo na předań.
Klingst na Hošćinskej hasy čo. 17

Spokojene žeńdźenje
do serbskeje rěče přełožił K. W.
(Z wobrazami)
47 str. 30 pj.

Rjane běle **pjerjo**
je na předań
w Milońcach čo. 24

Tworjukuone towarstwo
w Budyšinje
zap. družstwo z wobm. ruk.

Na předstejacych wotewrjenych njedźelach su naše rozdźělerńe, kaž sćěhuja w zakónskim času wotewrjene:
Rozdźělerńi 1 a 19, w Budyšinje na Serbskej hasy
4., 11. a 18. decembra 1932
wšě druhe rozdźělerńe 11. a 18. decembra 1932

Mudry družstwar ma najradšo

tworizny ze swojeho konsumtowarstwa

Naše
manufakturne a wobućowe wotdźělenje
w Budyšinje na Serbskej hasy
wšě přeća našich sobustawow dopjelni. — Wulki wubjerk
hrajkow a druhich darjeńkow
Wšě wěcy za pječenje poskićamy we wšěch płačiznach a kajkosćach. Bjezporočne twory, sprawna waha a nizke płačizny su naše zasady! Nětk hakle runje kupujeće wšě Waše potrjeby we družstwje.

So přihodźace
hodowne dary
zwjeseluja

Dźěćace mantle a wobleki wot 6.—

žonjace mant'e a wobleki we wulkim wubjerku. Stajnje dobre a ženje drohe
wot 19.—
wot 25.—
wot 29.—
wot 35.—
wot 39.—
hač 45.—

OTTO HARTMANN
w firmje W. Häcker
w Budyšinje na Žitnej hasy 7

KAFFEE REISSER
na Žitnych wikach 24
poskića swój
wubjerny paleny kofej
punt: 2.—, 2.40, 2.60, 2.80, 3.—, 3.20, 3.60, 3.80, 4.— hr.

Praktiscy darić — rěka prawje darić!
Mamy we swojich wotdźělenjach
žonjacu, mužacu a dźěćacu hotowu drastu
po ludowych płačiznach. Je hódno sebi tutón wulki wubjerk njewjazomnje wobhladać.

Woblubjeny hodowny dar:
Bleylec štrykow. drasta

Njedźelu wotewrjene!

Dom hotoweje drasty
Hellwig & Schönbohm
na Bohatej hasy 19

Příloha k číslu 282

SERBSKE NOWINY

Piatk 2. decembra 1932

Cyrkwinske powěsće

2. njedźela adventa, 4. hodownika 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi změje farař Tišer rano ⅛8 hodź. němske Bože wotkazanje, dop. ½9 hodź. němsku a ¾10 hodź. serbsku Božu službu. ½10—10 hodź. synodalna wólba přez cyrkw. zastupjerjow.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor w 7 hodź. adventski swjedźeń. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zhromadźizna sobustawow. — Wutoru pop. w 4 hodź. hodźina za žony. Wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za młodźencow a srjedu wječor we 8 hodź. tohorunja za młode holcy. — Štwórtk wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć. — Sobotu wječor we 8 hodź. adventski swjedźeń železnicarjow.

Zhromadźizny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w **Kumwałdźe** (sotra Emma), srjedu wječor we 8 hodź. w Cyžacach, pjatk wječor we 8 hodź. w Rachlowje, štwórtk wječor wé 8 hodź. zhromadźizna za žony w Bjedrusku.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. němskas powědź, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża służba. Mjez wobmaj Božimaj službomaj wólba do synody w drastkomorje. — Zběrka za wosadźiny pomocny skutk. — Wutoru pop. w 3 hodź. žónske towarstwo. — Pjatk (9. 12.) wječor ⅛8 hodź. pola Voglec w Dubrawcy serbska adventska nutrnosć.

Z Budestec.

Rano ⅛8 hodź. změje farař Bójc serbsku spowědź, duchowny Böttger dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Dop. wot 9 do 12 hodź. synodalna wólba w drastowni za kk. wosadnych zastupnikow. Pop. w 2 hodź. změje farař Bójc kemšenje za dźěći 5. hač 8. šulskeho léta.

Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutoru pop. w 4 hodź. změje farař Bójc we Hornjohórčanskej šuli serbske kemšenje, kotremuž so serbske Bože wotkazanje přizamknje a ⅛6 hodź. němske kemšenje, kotremuž so němske Bože wotkazanje přizamknje. Wječor we 8 hodź. ma duchowny Böttger biblisku nutrnosć w młodźinowni. — Srjedu wječor ⅛8 hodź. biblisku nutrnosć evangelskeho towarstwa młodźencow. — Štwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow.

Z Bukec.

Rano ⅛8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. Pop. ¼3 h. křćeńske kemšenje, w 3 hodź. němska spowědź. — Wutoru pop. w 3 hodź. žónske towarstwo pola Rabowskec.

Z Budyšinka.

Dop. w 10 hodź. synodalna wólba, ½11 hodź. němske kemšenje (farař Handrik-Poršiski).

Z Hodźija.

Rano ⅛8 hodź. změje farař Voigt němsku spowědź, farař Wjezař dop. ½9 hodź. němske a w 10 h. serbske kemšenje. Wot ¾10 do ¼11 hodź. budźe wólba do synody. Pop. w 4 hodź. budźe w Čeŕwjenych Noslicach na šuli adventska nutrnosć ze spowědźu. — Póndźelu pop. w 4 hodź. změje financny wubjerk cyrkw. předstejićerstwa hromadźe z k. měšćanostu a z dawkizběrarjemi Hodźijskeje wosady posedźenje w Eignerec hosćencu. — Pjatk pop. ¾3 hodź. je serbska spowědź a ¼5 hodź. serbska adventska nutrnosć.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska Boża służba. ½11 hodź. wólba do synody. W 11 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za skutk lubosće we Łužicy. Wječor w 6 hodź. němska, w 7 hodź. serbska Boża służba w šuli w Droždźiju.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża służba. ½11 hodź. wólba za synodu. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Huski.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske předowanje, ½11 hodź. synodalna wólba za wosadnych zastupnikow, ½11 hodź. němske předowanje. Pop. w 2 hodź. pruha za hodownu hru za dorosćenych sobuhrajerjow. Pop. w 3 h. křćenja. Pop. w 5 hodź. přednošk wo Brasilskej z filmowym předwjedźenjom w Müllerec hosćencu w Hnašecach (zastup 60 pj.) Wječor w 7 hodź. adventski swjedźeń misijonskeho towarstwa w hosćencu w Huscy. We 8 h. přednošk wo Połońšej Americy z filmowym předwjedźenjom w hosćencu w Huscy (zastup 60 pj.). — Wutoru wječor we 8 hodź. měšany khór (wšitke hłosy). — Srjedu pop. w 3 hodź. adventski swjedźeń žónskeho towarstwa w hosćencu w Huscy. — Štwórtk wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć we Warnołćicach pola Lehmannec. — Pjatk wječor we 8 hodź. přihotowanje za dźěćikemšenje.

Z Khwaćic.

Rano ⅛8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. ½12 hodź. dźěćikemšenje. — Wumrěł: 29. nov. Augustin Nawroth, prjedy fabrikski dohladowař, naposledku invalidny rentnař we Wulkej Dubrawje, 59 l. 2 m. 7 d.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 3 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu w Komorowskej šuli.

Z Kotec.

Dop. ½9 hodź. němske kemšenje ze zběrku, na to (w drastowni) doskónčna wólba do sakskeje krajneje synody, cyrkwinscy předstejerjo.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. změje k. farař em. Melnert z Budyšina němsku Božu službu. Po kemšach wólba za krajnu synodu.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ¾11 hodź. němske kemšenje (¼11 hodź. synodalna wólba). Pop. ½3 hodź. serbska liturgiska nutrnosć (nešpor) ze sobuskutkowanjom duchownoho, poskićena wot hudźb. kupki „Lumir", zastup 40 pj., za njezasłužerjow a dźěći 25 pj. — Srjedu ⅛8 hodź. serbska adventska nutrnosć na farje. — Štwórtk w 3 hodź. tohorunja z Božim wotkazanjom pola Jurakec w Brězyncy. — Pjatk ⅛8 hodź. tohorunja pola Kalauchec w Plusnikecach.

Z Minakała.

Rano ⅛8 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom a dop. ½9 hodź. němska Boża służba. Dop. w 10 hodź. wólba za krajnu synodu na farje. Dop. ¼11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. ¾2 hodź. křćeńska Boża służba. Pop. ½3 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom a ¼4 hodź. serbska Bonž służba. Pop. w 6 hodź. serbska adventska nutrnosć ze spowědźu a z Božim wotkazanjom pola Bornec w Khrósće. — Wutoru 6. dec. wječor w 7 hodź. adventska swjatočnosć žónskeho towarstwa w Minakale pola Robšinkec. — Štwórtk 8. dec. pop. w 5 hodź. adventska swjatočnosć žónskeho towarstwa w Adolfskej Hěće. — Pjatk 9. dec. pop. w 5 hodź. serbska adventska nutrnosć ze spowědźu a Božim wotkazanjom w Psowjanskej šuli.

Z Njeswačidła.

Dop. w 9 hodź. so serbske, ½11 hodź. němske předowanje čita. — Pokhowanaj: Eduard Wilhelm Bjedrich Demmig, pohonč w Zaréču, 45 l. — Hilža Erna, mandź. dź. Hermanna Jatzki, fabr. dźěłaćerja w Khasowje, 2 lóće.

Z Nosaćic.

Dop. ¾9 hodź. synodalna wólba, w 9 hodź. serbske kemšenje, kotremuž so přizamknje serbska spowědź. Pop. w 2 hodź. němska spowědź: farař Konik.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, ½11 do ½11 hodź. synodalna wólba w drastowni. Dźěćikemšenje w Bošecach ½10 h. za mjeńše a ½11 hodź. za wjetše dźěći. Pop. w 3 hodź. němska spowědź w cyrkwi (k. farař Rjenč z Barta). Towarstwo młodych holcow wobdźěli so na wokrjesnym swjedźenju w Budyšinje. — Wutoru pop. w 3 hodź. zhromadźizna žónskeho towarstwa pola Krawcec w Bošecach (adventski swjedźeń). — Štwórtk wječor ⅛8 hodź. němska biblisku nutrnosć w šuli w Bošecach.

Z Rakec.

Dop. ½9 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. serbska Boża służba, pop. we 4 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) do Šćeńcy. Póndźelu rano ⅛8 hodź. rańša nutrnosć.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba.

Z Wósporka.

Dop. w 10 hodź. hłowne kemšenje, na to (we wosadnej zali) doskónčna wólba do krajneje synody, cyrkwinscy předstejerjo. Zběrka. Dop. ½12 hodź. dźěćikemšenje.

Serbski wječor w Rownom pola Slepeho

Rowno, serbska wjesna po liczbje wobydlerjow niz wjele mjeńša hač Radwor, leži jenoż pół hodźiny wot Slepeho pódla pódji rjanej wutwarjenej dróhi do Mutkec a Rowneho Města. Rowno ma swoje rjane walke sportowniscjo, je swoju wjesele nimiju schjebotatej sportlubowazej młodźinu, swój šamtny wulki ferchow i rjanymi pomnikami a serbskimi napisami, swoju šamtnu schulu i dwěmaj wučerjomaj. Rowno je pschego dobrych němskich wučerjow mělo, kotrejż su dźěći tak derje němšći nawučili, so tam wot nich serbsku hischcze serbšće hłowcžo

Při brjohach Baltiskeho morja

Pućowańske dopomnjeńki.

(Pokračowanje.)

Do twarskich rjanosćow města słuša najprjedy radnica. Zadny gotiski twar debi 7 wěžičkow, kiž su zdobom zo znamjenjom města. Předtwar radnicy je barokowy. Cyłk pak je tohodla jara rjany a zajimawy. Nadpadnje ći, zo je naměsto před radnicu krasnje wobzamknjene do štyrirózka starych twarjenjow, rjany to wobraz. Dale su ważne naspomnić stare twary kaž „Kamjeńtne wrota", (natwarjene 1575), „Kröpelinske wrota", (twař po gotiskej formje, z paleneho cyhela, z 14. lětstotka), stare domske na Nowym naměsće, cyrkej swj. Mikławša, cyrkej swj. Jakuba (1300), stara měšćanska murja z Pětrowskimi wrotami, stare wobhroženja, bywši Franciskanski kłóštr (1240), universita, (třeća najstarša Němskeje, po italskeje renaisance natwarjena 1419), jej přimjezowacy kłóštr swj. Křiża 1279, wjerchowski hród 1800, měšćanske dźiwadło, kotrehož sława daloko přez němske mjezy saha, a musej za wumělstwo a starožitnosće. Tutón muzej bu mi wosebje poručeny k wopytej. Zastupiwši mje hižo w prěnjej městnosći zajimowachu wurywanja z časa našich prjedownikow. Nadźijach so, zo budu nańć też pokazki starych serbskich drastow, tola nadźija so njedopjelni. Bě tu wulka drastna zběrka, ze serbskich drastow njewobsedźi muzej ničo, jenož cyle snadnušku pokazku płata, tola pokazane němske drasty runaju so jara našim domjacym drastam. (Trošku njespokojeny muzej wopuščich, snadź pak bě serbski prahistorik był bóle spokojniši.) Dopomnich so, zo běch w jenym serbskim časopisu čital wo rjanosćach znutřkowneho swj. Marijineje cyrkwje. Překwabi hišće raz města. Wodźiwach wulkotny twař „Doma krajnych stawow", putachu mje stare barokne twary z paleneho cyhela. Wulkotny je znutřkowny wobraz Božeho domu swj. Marije, kotrehož prěnje dźěle bu hižo w 13. lětstotku twarjene. Njewědźach, kak bych najwuspěšniše wšo wobdźiwał za krótki čas, kiž mi zwosta k přebywanju, prjedy hač so Boži dom zamkny, dokelž bě so wječor nakhilił. Zbožowny běch, hdyž bu mi kantor z wjednikom, zahra na rjanych starych a nowych piščelach, pokaza mi stare rowniša wjerchow, wulkotne wokna skleńčerskeho wumělstwa, rjany stary woltař, zady njeho stary astronomiski časnik, stare zwony a staru dupu, rozłoži mi spodźiwnu hru zwonow. Dźakowny běch jemu za wšu lubosć, dźakowny běch redaktorej serbskeho časopisa, kiž bě mje na tutu rjanosć skedźbneho sćinił, wobzaruju, zo njemóžu na tutym wobmjezowanym rumje wšo tak wopisać, kaž by to cyłkownemu wobrazej służiło, moje dożiwjenje zwobrazować. Spróchy běch wot dołheje jězby, runohim dożiwjenym a tak pytach za městačkom k wotpočinkej. Njejsym přećel hosćencow z frakowanymi knjezykami a frinkotacymi tabletkami, na kotrychž je často mało za žołdk. Namkach mału jěłčernju, namkach blizko dwórnišća staru mału słomjanu khěžku, kotruž bě mi luba duša při jězbje do Rostoka poručiła, jako cichi přebytk za cuzych. Mała jstwička bě nizka, stara maćerka přećelna a wjesela, swětło cunje so w rumje wuliwaše a hórzy po wotbyću pućowanskeho procha sej wusnych, duch a čełko zesylniwši za dalše we času jara wobmjezowane pućowanje při brjohach Baltiskeho morja. Chcych tola druheho dnja přistawne městačko Warnemünde z parnikom docpěć a rano zahe hižo Rostok wopuščić.

Z dypkom rano w 7 hodź. mje stara maćerka wubudźi, staji słódne snědanje na blido a so poruči. Hórzy wšo skmutach. Składźech wšo pěknje do kofra, zapłaćich a nastajich so na put. Bě na času. Tuž dowěrich so elektricy. Lube wobrazy města mikachu hišće raz w spěšnosći nimo. Docpěch přistaw. Mócnje tu hižo z ranjom dźěłachu. Wulke elektriske zběhadła wukładowachu ze swojimi wulkimi ramjenjemi z łódźow twory na železniske wozy, wusypowachu dowoženo wuhlo zaso do njenasytnych komorow wulkich parnikow. Sćišć tajkich wuhlowych hobrow tu leżeše, kiž chcychu nastupić jězbu na njesměrne morjo do cuzych krajow. Mjerwješe so tu z rybařskimi čołmikami. Luksusowe parniki čakachu na pućowarjow, zo bychu jich do přimjeznych kupjelnych městow dowjezli. Tajkemu so dowěrich. Błuke zahwizdanje a hižo mašiny zabórčachu. Wopuščich Rostok. Hišće raz wobdźiwach zdala so pozhubjowacy wobraz města, putacy wobraz přistawneho žiwjenja. Dołho strowješe mje Pětrowska wěža, kaž chcyła rjec: njezapomń Rostok, naše rjane městačko! Dyrbjach pak přiwobroćić skedźbnosć dalšej jězbje. Bože słónčko měrješe zaso derje a wotbłyšćowaše so we žołmach. Nimo parnika spěchachu małe motorske čołmiki, kolebachu so płachtaki. Wšudźe wjesely přiwjask, žortne słowa. Tu njenadeńdźach tak často naspomnjenu njeprístupnosć Mecklenburskich wobydlerjow, ně, skerje přistojnu, přeco zdobnu přikhilnosć a wjesełosć. Pomyslich sebi, kak so doma kóždy hdyž druheho widźi, boji, z nim do zwiska stupić, so přisydaje druhemu blidu, hačrunjež při přimjezowacym druhi hišće samotnje sedźał. Při wšěm tym wobkedźbowanju wokolnosće poninu so jězba jara spěšnje. Złožich wóčko do maćerka a hižo ležeše so wobraz kupjelow Warnemünde a hdyž dojědźechmy do wužiny, tak mjenowany „Strom", běchmy hižo wosrjedź tam a sem žołmjaceho internationalneho žiwjenja.

(Pokračowanje.)

žłyšichch. Hewak pak je Rowno schwarna žerbšta wjeß, hdyž hišcheže starschi ludźo wjele žerbuja a hdyž tež młodźina na kóžde dypnjenje hišcheže swój žerbšti jasyk trjebacź rozumi.

To bèsche rjany, wótczinšti skutk wot naschego Minakalskeho „Statoka", so bèsche žebi saschtu njedźelu do Rownego wulećał a tam pola Kowalcy zyły žerbšti wjeczor wuhotował. Wujnam tajkich žerbšćich wjeczorow njewotpočinje jenoż na tom, schto žo na nich žerbšćeho pschednoschuje a spèwa, ale wjele bóle na tom, so žo wone jenoż wotmeiwaju. Hižo sa wokolnosć, so žo žerbska rèć do sjawnosće šćerí a pokasa, so žo wona pšched němskej rèčzu khować njetrjeba, dožaha to tajkich nanèmežených wobsach, so žo tam Sserbšćowe swolowa skrucźi a postup pschenèmčenja jeho pschećelneho, sdobneho a dostojneje žerbskeho wustupa, sahacźi. Minakalšźy njejźu žo nam jenoż lubili dla swojeho pschećelneho, sdobneho a dostojneje žerbskeho wustupa, ale wobžeže dla jich krasnych postkejenjow, kotrejž zyły wulku žurlu pjelnjaze pschipowšnchaŕstwo s mózným pschikłekjom nytowasche.

Po postrowjazych słowach knjesa Bjenady z Lipicza a Hanja Nowaka z Rowneho wuspèwa měschany chór towaŕstwa „Statok" pod wjednistwom knjesa kantora Krómy wobsom naschich najrjeńšich narodnych spèwow. To bèsche tón prawy spočzatk žebi wschitke wutroby Rownowocźanow dobyć. A hdyž po spèwje knjes farař Rüßler-Minakalski słowa polne sahorjazeje luboscźe k žerbskej narodnosći, k jakitanju žiwojeho žerbskeho statoka, žiwoje macźerjuze rècze a nawrećeze drasty a wobrjadow rèčzesche, knjezźesche. wulka cźischina a lud je sawèsće jeho słowa wschitke dźaknje do žiwojeze wutroby pschijał. Haj, naš statok je žiwjata semja, tón žebi dżerżny, tón cźeścźinjny a wo nim žebi spèwajmy. We spèwje pokasamy nasche sacźuvcźa, naschu luboscź a žiwèru sa nasche wot wótzow nam rècze kubła. Schtóž te njeczećeji, ale je saspèwa, tomu žo derje njepónóže; cźi pak, kotrjiž žo jich dżerża, budża hakle žiwožowni ludźo. Tole bèsche jadro jeho słowow.

Nětk pschedwjedźechu Rownowiźy malu izenu. Na jewischcźo pschidrypota Boże dźěcźo, wuhotowane kaž Sślepjanske drukki w bèłym schlewjerju i pruczikom w ruzy, kotrež w cźěrchajym słoku pytajo po jewischcźu bèhasche, bóniž słónczinje tych, kotrymž chżyšche wobradźecź, njewuńkedźi. A pschepoda knjesej duchownemu pèkun klanku, malu Sślepjanku, a knjesej kantorej kcźejace kwětki. To je Minakalskich sawèsće jara žiwoteležiło.

Hdyž běchu Minakalšźy hišcheže žiwojej hrě: „Mašuch a plokańnicźa" a „Kak Pětr lékari" jara wustupinje pschedstajili, njechasche žo pschipołucharstwu hischcźe domoj, runjež bèsche program dożerpany.

Ale możasne siroje hudźbnieje kapały, kotruž bèchu žebi Minakalšźy žoło pschiwjesli, sarećzachu hinasche słowježko a nětk hotowachu žo młode nóžki do wjeześcźe rejki, městó so žo starschi ludźo k sećźenam sešudachu, a młodym pschihladowachu. We najrjeńšiej pschesłedowanej a wjeześej mużli słónczi so žwjedżeń, pohledni w bohatym rjedże žerbšćich žiwedżenjow tutoho lěta we Sślepjanšćej wosadze.

Wopraudźe, Sślepjenjo, wy njebudźecźe so samolwicź móz a wy njenamakacźe pschi žudnistkim stole žaneho wodaca, jeli wy waschu žerbšku rècź a narodnosć šhubicźe. Wam je žo dosć pródowało a rèczało. A młodźina, budź rosumna, a trjebaj swoju žerbšku hubu, kaž je cźi strofka. Chcźeeze biez pschemènkojo? Nè, prawi, cźestni žerbšćy mużojo chcźeeze biez! Tuž rèczeze doma a wonka žerbiży!

Sa.

Hłowna zhromadźizna nawječorneho sokolskeho wokrjesa

Pančicy, 29. nazymnika 1932.

Wot wokrjesneho zlěta w Haslowje 25. póžnjeńca njeběchu so přizamknjene jednoty Sokoł (Wotrow, Njebjelčicy, Pančicy, Khrósćicy a Haslow) k zhromadnemu dźěłu zešle. Tola pak njejsu so na lěnju kožu lehnyłe, ale we swojich krubach dźěłałe, tak daleko hač nuzne nazymske dźěło to dowoleše. Při zastupje zymniśeho časa budu so zaso čilišo hibać. Wo tym swědčeše wuturniše zeńdźenje w Pančičanskim hosćencu, kiž bě derje wopytane. Do zhromadźizny zwučowaše na 30 bratrow. Wokrjesny načolnik bě swoju skedźbnosć wosebje na wšelake hry złožił, kajkež so hodźa z małej prócu a ze snadnymi srědkami přewjeść. Zdźěła służa k zabawje, tola pak też wjelestronskemu hibanju a wuwiwanju cźěła. Běše jich na wšě dźesać hrow, kotrež bratŕa wjesele a ze zajimanjom na žurli wukonjachu.

Po zwučowanju zeńdźe so 35 bratrow w delnich runnosćach. Zhromadźiznu nawjedowaše wokrjesny načolnik. Rozprawješe wo Haslowskim zlěće, kiž bě z moralnym a pjenježnym wuspěchom. Na nim wobdźěli so přez 80 bratrow aktivnje. Financielny wuspěch běše hakle zabawny wječor zmóžnił, mjenje popołdnišе předwjedźenja, při kotrychž so poměrnje mało přihladowarjow zeńdźe. Móžno, zo bě to njedosahaca reklama zawinowała, też wěste njeluboznosće a njedorozumjenja. Zbytk wo nimale 50 hr. so skónčenje hač na 20 hr. zniži, dokelž měješe so zastaty dołh zapłaćić. Tute budu so na wěc nałožić, kotraž móže wšitkim jednotam służić.

W dalšim jednaše so wo hodownym kurzu, kaž smy to nětko hižo wjacy lět zwučeni a kotryž Zwjazk zarjaduje. Najpřihódniši dźeń budźe snadź póndźelu 2. wulk. rózka 1933. Powšitkownje so też přeješe, zo by so župa Čišinski hišće do hód zešła, štož so wěsće stanje.

Potom rěčeše so wo přichodnym dźěle w jednotach. Wšelake njemóža tak dźěłać, kaž bychu chcyłe. Hrěšna njenarodnosć a wopiće cuzbarjenje a hišće druhe winy zeslabja serbske rjady a zadźěwaja narodnemu postupej. Radźeše so, zo by so tu a tam mjez jednotami hinak zarjadowało, tola nic k škodźe jenotliwych. Tuto přestupjenje je jich interna należnosć. Wažno prašenje za jednoty je připrawjenje špórtowniśeow. Tak lohey so wšudźe njećini kaž we Ralbicach, hdźež běchu w tym prěni, też jako jednota w bólkopanju, z kotrymž smy w Sokole přepozdźe započeli, zahajiwši tutón nowy špórt na serbskim podłožku a su jón wobkhowali a jón też dale zdźerża. Skorźeše so, kak so serbscy młodźency do němskich kruhow wabja a tam po času swoje narodne cuće zhubja a swoju serbsku rěč wotpołoža. Husto dosć so hižo mjeze serbskimi hrajerjemi němski rěči, hdyž su tola technicke wurazy w Sokolskich Listach zapołožene. Dla jich eventuelneho přemėnjenja so też porěča, jeli snadź Domowina k tomu dóńdźe, swoje zdźěleńki sobustawam z wosebitym łopjenom podawać. K lětu so wospjet wokrjesny swjedźeń wuhotuje a to radšo w nałětnim času, hdyž so dźěło na polach tak njekopi. Hdyž su jón wobdźělene wsy tak daloko hižo wšitke we swojich murjach powitale, započina so zaso wot přédka a tak bychu Worklecy na rjedże byłe, kiž maju potajkim najwjetše wuhlady. W zwisku z nim budźe so też wubědźować. We běhu lěta ma so też za Zwjazkowy swjedźeń zwučować. Načolnik skónči zhromadźiznu ze zbožopřejnymi słowami k přichadźacym swjatym dnjam a k Nowemu lětu, hdyž so mjez tym wjacy w cyłym njeznaje.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 2. dezembra 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 polsk złotych	47,35
1 jendźelski punt	13,51	100 čěskost. krónow	12,465
100 swajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,465

Na **bursy** nowabi wczera powołčí, so statny president dotalnemu wójnskemu ministrej se Schleicherej hamt stotneho kanclerja dowěri, wožiwjene wikowanje. Na cźoż kursy akzijow, rentow a dołżnych listejnow so hnuwa sežiwnjowachu. Jónu chżyšche wójnski minister se Schleicher hischcźe s Hitlerom jednacź. Hitler do jednanja swoli. Na puczu do Barlina znamjenite wožoby jeho strany samóchu tute jednanje sadźěwacź. Po słoacźu su w rjadach nazionalnych sozialistow spóńnacź dwě stronje. Jena je swólniwa mastupicź puczu wujednanja s wopraunymi nomětkami, ta druha bóje na to, wschu statnu móz do horschcźe dostacź. Pschichod naš powuczi, kotreje puczu je prawy.

Hdyž w němskej republiky so njemóža dorěcźeć, stawaja so swonka naschich njesow wažne rosšudźenja na hospodarskim polu. Sćmy tele dny na to pokasali, kajke šćežki móža wujednanja Rušklee s Pólšicy a Francowšcźi za swětowe hospodarstwo wutworicź. Nětko zaporźenaja so wulke němske nowiny, dźeń a bóle z tutymi wuczinjenjemi saběracź.

Na **produktowych wikach** bě wczera sajo jara cźicho. Sežiwajobne płacźišny běchu wěcźe s pschicźinu, so dowoss šnadny wosta. W hotowym zornje so płacźiny jenoż njepschemėnichu. W termijowym wikowanju płacźiny pschenźy a rožki trochu popušcźichu, wowżne jenjachu šnadnje strucźenje.

Wczera płacźešche zentnar w Barlinje:

Pschenźy 9,65—9,75 (9,80—9,90) hr., rožki 7,70 hacź 7,80 (7,75—7,85) hr., jeczmjenja, małeńkjeho 8,50 hacź 9 hr., nałomskeho 8,05—8,40 hr., wowsa 6,20—6,45 (6,25—6,50) hr.,

w termijowym wikowanju:

pschenźy:

sa dezember: 10,32½—10,28¾ (10,42½—10,41¼) hr.,
sa měrz: 10,42½—10,37½ (10,45—10,41¼) hr.,
sa meju: 10,58¾—10,55 (10,65—10,63¾) hr.,

rožki:

sa dezember: 8,31¼—8,30 (8,37½) hr.,
sa měrz: 8,52½—8,48¾ (8,57½—8,76¼) hr.,
sa meju 8,70—8,66¼ hr.,

wowsa:

sa dezember: 6,55 (6,61¼) hr.,
sa měrz: 6,70 (6,72½—6,70) hr.,
sa meju: 6,87½ hr.

Płacźišny w spinkach su płacźišny tydźenšich wikow. Hdyž pak žane najpomnjene njejsu, so njepschemėnichu.

Wili w Kamjenzu.

Pschenźa płacźešche 9,50 (9,60) hr., rožka 7,50 (7,60) hr., jeczmjeń, małeńki 8,50—9 hr., nałomski 7,50—8,25 hr., wowsa 6,50—6,70 hr., muka, pschenźična 20 hr., rżana (60%) 12,75 hr., (70%) 12 hr., wotruby, pschenźične 5—5,80 hr., rżane 5,50—6 hr., žywo 2—2,25 hr., kłona, sušona 1,30—1,50 hr., k łahkanju 1—1,20 hr., we wołkepjach 1,80 hr., běrny 2,30—2,50 hr., wuna 3 pj., prošata 8—15 hr., běhaći 18—25 hr., libjata (7 hr.), husy, sarećzane 80—90 (75—85) pj., butra 1,25—1,30 (1,20 hacź 1,25) hr., jeja 13—14 (12—13) pj., kał, běły 6 pj., cźerwjeny 6—8 pj., žydrožty 30—50 pj., ždźiwa loboda 15 (15—20) pj., tomaty 30 (25—30) pj., žybła 10 pj., brěšchti (50—60 pj.), khŕěn 60—70 pj., kołrabi 6—10 (10) pj., žołotej (3 kerćki) 20 pj., wina w kitkach 40 hacź 50 (45—50) pj., morchej 8 (7½—8) pj., radišti (walcźk) 7 pj., rjetkej (walcźk) 8 pj., jabłuka 5—20 (5 hacź 25) pj., kruschwy 15—25 (15—30) pj., wołoše orjechi 40—50 pj., lešne worjechi 35—45 pj.

Płacźišny w spinkach su płacźišny tydźenšich wikow. Hdyž pak žane najpomnjene njejsu, so njepschemėnichu.

Wili w Łubiju.

Tu płacźešche pschenźa 9,20—9,50 (9,30—9,60) hr., rožka 7,30—7,50 (7,40—7,60) hr., małeńki jeczmjeń 6 hacź 9 hr., wowsa 6,30—6,60 hr., běrny 2—2,50 hr., žywo 2—2,50 hr., kłoma, ł naschinu młócźena 1—1,25 hr., muka, pschenźična 16,30 (16,50) hr., rżana 12,50 (13) hr., wotruby, pschenźične 5,40 hr., rżane 5,40 hr., butra 65—70 pj., jeja 11—13 pj., twaroh 25 (20—25) pj., běrny 3 pj., kał, běły 5—6 (5) pj., cźerwjeny 6—8 pj., žydrožty kał 15 (5—25) pj., kołrabi 8—12 pj., porej 20 (10) pj., wino w kitkach 45 (30—40) pj., kišały kał 10 pj., zybła 10 (8—10) pj., banje 8 (5) pj., tomaty 30 (20—30) pj., žołotej (10 pj.), radišti 10 (8) pj., rjetki 10—15 (5) pj., jabłuka 6—25 (5—15) pj., mėrnił 15 (20) pj., cźerwjena rėpa 10 pj., pětršćilka 5 pj., kołrabjowe (30—50 pj.), khŕěn 80 pj., kruschwy (10—25 pj.), brusnicy (40 pj.), huby 70—75 (70—80) pj.

Płacźišny w spinkach su płacźišny tydźenšich wikow. Hdyž pak žane najpomnjene njejsu, so njepschemėnichu.

Wili w Khorźeńcu.

Mjaso płacźešche, howjaze 70—90 pj., cźelaze 70 hacź 110 pj., skopjaze 90—110 pj., šwinjaze 70—100 pj., jelenjaze 40—100 pj., dźiwje šwinjaze 40—100 pj., kosmikaze 40—100 pj., bažanty (schtuka) 1,50—2,25 hr., dźiwje kacźki 1,50—2,20 hr., sarećzane huby 80—100 pj., sarećzane kacźki 80—120 (90—120) pj., sajac 3,50 hacź 4 hr., dźiwi karnušli 60—120 pj., młode hołbje 50—90 pj., žiwe kury 1,80—2,50 hr., žiwe khapony 2—3,50 hr., liny 80 pj., schćuki 70 pj., karpy 65 pj., jeja 12—13 (11—12) pj., butra 1,15—1,20 hr., twaroh 25 pj., lonowolij 80 pj., kołrabi 5 pj., morchej 5 pj., ždźiwa loboda 15 pj., kał, žydrožty 30—40 (35—40) pj., cźerwjeny 10 pj., běły 7½ pj., wirtušowny 15 (10—15) pj., wina w kitkach 30—45 pj., žołotej 7½—10 (5—10) pj., mėrnik 15—25 pj., khŕěn 20—35 pj., radišti 15 (8—10) pj., zybła 10 pj., kuchrjena 5 pj., běrny 2,25—2,75 hr., 10 puntow 30 pj., kruschwy 30—40 (15—30) pj., jabłuka 20—35 pj., mòłše worjechi 40—60 pj., lešne worjechi 35—50 (40—45) pj., tomaty 25 pj., brušnjuzh 35—40 pjenježkow.

Płacźišny w spinkach su płacźišny tydźenšich wikow. Hdyž pak žane najpomnjene njejsu, so njepschemėnichu.

Swinjaze wili w Khorźeńcu.

Prošata płacźachu, małe 5—7 hr., hrěnje 7—9 hr., wulke 9—11 hr., běhaći, małe 11—28 hr., hrěnje 28 hacź 45 hr., wulke 45—65 hr. Wili klazachu, płacźiny so njepschemėnichu.

Wili rěsnjeju skotu wczera w Drježdźanach.

Cźelata běchu nimale žadne, tehodła je bjes dźiwa, so płacźiny so jenjachowachu, wosebje w rjanych cźěrchach. Wili je šwinjemi klazachu, hačkuli je pschewjele dobre wjesli njeběchu, dospichu pódńdźelnišnje niske płacźiny ležuca.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołijowe symjo so nim abo 1000 kg. hewak 10 ton.

Płačizny po złotej hriwnje.

	1. 12.	30. 11.		1. 12.	30. 11.
	193-193	193-203			
Pšenica			runy	13,5 15,5	—
rožka	154-156	154-156	woka	14,0-16,0	—
jačmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	9,00-10,0	—
jačmjeń	170-180	170-190	žołte lupiny	12,0-13,5	—
wows	124-129	114-129	seradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosuk		
pšenč. muka	24,0-27,0	24,1-27,0	lany wosuk	10,1-1,2	10,1-10
rżana muka	19,7-22,0	19,7-22,0	such. truhanš	8,90	8,90
pš. wotruby	9,45 9,70	9,45- 7	brnj. krušk.	—	—
rżane „	8,75-9,10	8,75-9,10	syno, 50 kg	1,80-2,20	1,80-2,2
raps	—	—	rżana sloma	0,65-0,80	0,65-0,8
hróch Viktor.	21,0-26,0	21,0-26,0	wowsa „	0,45-0,6	0,45-0,6
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,45-0,6
pjetuški	—	—	ječna „	0,45-0 6	0,45-0,6

Płačizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

1. decembra

4 wol., 58 byk., 34 kruw., — jałoje., 359 ćelat, 72 wowc., 391 swini.

Płačizny za

ćelata: 2. 37—40, 3. 33—36, 4. 30—32, 5. —;
swinje: 1. 44, 2. 42—43, 3. 40—41, 4. 38—39.

Přilopk

* **Padazy khžiž zarazy dźěcźo.** W Hochsteinje pola Hohensiadła je schtyrilětny hólz na njewschědne waschnje wo žiwjenje pschischoł. Psched někotrymi dnjemi wumrě tam zarać. Blizko městna, hdyž mějeschе žo ja njeho row wumrěłe, sliješche diwaj materaj wyškoł żeleźny khžiž. Dokelž běchu strach, so pschi murywanju rowa khžiž padnje, pschiwjaza jón tótka se žiwlnym powjazom sa kolik, kiž do semje zabi. Jako žo pschewodźenje k rowej pschibliži, wubehny schtyrilětny hólczeš swojej macźeri, pschimnu žo powjaza a ležo ja njón cźimpaca. Semja popuschcźi a khžiž padze s powjazom wotmachjom na dźěcźo, kiž j rostrażenej hłowu mrtwe leżo wosta. Tótku a macź žiwjesłożeneho dźěcźa su wobstorkżili.

* **5000 zentnarjow žita žo spalilo.** W mlynje kupowanskeho a pschedawanskeho družstwa w Stuhnje w Nawiskej Prusiej w nozy k wutorje wuheń wudyrł, i korenuj žo 5000 zentnarjow žita sniesi. Naštata škoda wucźinja nadeše 100 000 hriwnow, wona pak žo še sawěsćenjom narunna

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerowski w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanowa w Budyšinje. — Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinjesć. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutele banki wo Serbske Nowiny hdyž a hdyž wojewja.

Čisło (Nr.) 283 — Budyšin — Sobotu, 3. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

My tu smy!

My Serbja smy nawukli skromni być. My so njerěčnje w zjawnym žiwjenju khowamy. Nihdźe ch serbskich napismow na domach a pomni- . Wšitko, štož so zwonka našich štyrjoch nu- stawa, ma němski raz. Haj woprawdźe, Ser- žanych wjacy njeje!

Je serbska narodna drasta?

a njepraji ničo! Podobne drasty mamy tež we nowskej. Hesynskej a druhdźe a tola tam žanych low njeje. Tak so nam přeco zaso praji: Wy rbja tu poprawom docyła njejsće, my wo was ni- čo njewidźimy a njesłyšimy, a hdyž tola raz wo was hěšto zasłyšimy, dha je to jenož prošerstwo. Ničo alše hač prostwy, petlicije a memoranda a to hišće wo należnosće, kotrež tola k žiwjenju trěbne njej- gu. A što dha wy horstka ludźi na swěće poprawom chcećе? Budźće tola spokojom a měrniwi a nje- ći ničo słowa wjacy! Wy tu docyła njejsće. Z tym !

malku, pěkaje pomalku! Kóžde dźěćo w na- omizuje wě, zo tu hišće smy, zo tu sporje woby- ćyłu krajinu, hdyž wšak tež nie wulku, dha tola tak wzajomnje a bjez přetorhnjenja, zo so tu z połnym prawom wo serbskim kraju rě- Nam samym chce so skoro smjeć, hdyž tu pře- so wobkrućamy, zo tu hišće smy. A tola je t , haj to najmjenše, štož mamy činić. Swě- i tola najprjedy widźeć, zo tu smy, zo to swoje njemy a sebi ničo preč wzać njedamy.

zy dyrbja sebi woprawdźe myslić, zo žanych ow wjacy njeje. Kak dha mohło so hewak stać, so serbski kraj stajnje pomjeńšuje bjez kóždeje brateje wójny? Lud, kotrež žanych strašnikow ny njepostaja a kotrež sebi swój kraj tak lohko dobywać dawa, tón dyrbi na khorołoju ležeć, a zo tu docyła wjacy njeje.

Jeden pruskosejmski zapósłanc předstaješe sebi , że před nječim létami naše Serbstwo za nječto po- , kaž Židowstwo, wobydlace po swójbach abo kanych wjeskach našu Łužicu. Njetrjebamy hodła dźiwać, hdyž ma naše mjeno za wučenych litikarjow jenož hišće stawizniski wuznam, a šednv lud wo nas dale ničo njeznaje hač naše jeno.

To wšak też dale ničo škodźało njeby, zo nas nje- , wšako sebi žanych njeprošenych hosći do ja njeprejemy. Nichtó pak přeć njemóže, zo se swoje tykancy hinak pječemy, naše kwasy hinak , hinak a hinak rěčimy a spěwamy, hač druzy, — a tohodła chcemy, zo bychu nas znali, rozumili a zo bychu nas ze swojim pječa lěpšim tykancom a nje- šej kulturu na pokoj wostajili. My njejsmy pro- ći a njewuzamkamy so wot žaneho postupa a kra- iny sobu na wjeršku civilizowanych ludow, ale sprjećujemy so płonej nivelaciji, njechamy, zo by so nam do hornčkow kukało a zo by so nam na stajnosći předowało, što je rjane a što je hrozne. To sa- mi wěmy. Njewuprošujemy sebi to jenož za nas, ale tež za Němcow, kotřiž so nad našimi wosebito- ćemi wjesela, kotřiž nam we dobrym susodstwje často ruku zawdawaju a tež za tych, kotrymž chce so jónu serbskeho tykanca.

Tohodła dyrbja so nam naša rěč a naše wosebi- tosće wzać? Zmječe dha Němcowstwo wužitk z toho, hdyž to wšitko zańdźe? Měni dha rozumny člowjek, zo tajke wobstejnosće mjez ludami kaž mjez psom a kóćku hišće dołho wostanu? Ně, naša dźensniša bě- da a nuza, kotraž ličma jedyn lud přelutowa, je dla ich dalšeho wobstaća k rozumej a znjesliwosći pohnuje. Móžno, zo někajki připad, tónle despołny přewrót we myslenju ludow pospěši.

Nam Serbam so woprawdźe za žanym krajom njecha a też za žanej samostatnosću. Za tak přepja- nas dźensa nichtó wjacy měć njesměł. Abo mě- šćo něchtó, zo chcemy so předać na wukraj abo někomu kupić dać. Či wbozy! Jenož politiske do toho hišće wěrja a zli ludźo, kotřiž chcedźa škodźeć.

o jenička, štož móža nam wumjetować, je, zo y w ścinje a khłódku khodźić njechamy, hdyž ź zymne a zaklumrjene wobliča widźimy, ale chcemy sebi na wohrjewate słónčko wulećeć, ž su ludźo wjesći a přećelni a hdyž nas hu- boznje witaja a hospoduja kaž swojich bratrow. Njekhmanik je tón, štóž chce nam to za złe brać a njemudry tón, štóž chce nam to zadźěwać.

Naša kultura je bohata dosć, zo móžemy na nju hordźi być a zo směmy so z njej pola druhich ludow pokazać. Naše zajězdy do Prahi, Běłohroda, Poznanja a druhdźe njemějachu dale žaneho zmysła a wotpohlada hač, zo bychmy tam pokazali, zo smy, štó smy a što zamóžemy. Mały dyrbi so na palcy stupać, zo by we wulkej črjódźe był widźany. A to smy činili.

My kóždemu ludej popřejemy jeho móc a jeho sławu. Njech pak wone njetamaja našu słabosć a našu lubosć k žiwjenju. —

Naši wótcojo su jónu rjekowscy wojowali wo swoju swobodu. My pak mamy so dźensa jenož hišće wo swoje žiwjenje jako lud wobarać. Tu njetrjebamy khrobłosće, ale trjebamy mudrosć a překlepanosć. Bjermy sej za přikład našeho serbsk. Diogenesa, kotryž srjedź Slepjanskeje hole samlutki w drjewjanej budcy bydli. Khěžka nima woknow a durje su zaraćene z prěkušom. Srjedź ćmoweje nocy dobyštaj so mužskaj do tuteje z hałozami wobhrodźenje twjerdźiny. Našemu lěsnikej bu zatrach, hdyž přez durjowe škałoby swěćeštaja za durje torhaštaj. Wón mjelčeše a dowěrješe so krutosći swojich durjow. A to nic podarmo. Bórzy słyšeše pak wón we pódlanskej kólničcy swojeho honaća bědliwje wo pomoc wołać. Tu dźěše wo žiwjenje a tu dyrbješe pomhano być. Ale mudrje. Naš lěsnik wočini durje a wustupi na pjatach. Pódla steji wulke zelezne wěko. Wón hrabnje sochor a dyri z wotmachom do żeleza. To wusnje přez lěsnu čišinu kaž wutrěl z 'anony. Njeplechaj čěkataj a zawostajitaj na bitwišću morwu kokoš a nastrózancho honaća. Naš lěsnik běše dobył nad mnohosću a namocu. Wón běše wutrělił a tola njeměješe trělby. Wón běše nóc sylneho bróniteho muža pokazał a tola běše wón słabušk. Wón běše jenož wótře dosć praji!:

My tu smy!

A to běše jomu z dobyćom. Za.

Schleicher nowe němske knježerstwo wutwori

Dwě njedźeli sebi rozmyślowachu, je němski president Hindenburg so skónčnje rozsudźił, němskemu woborowemu ministrej je Schleicherej poručić, zo by nowe němske knježerstwo wutworił. Schleicher je tónle nadawk přijał. Hišće schwórtk dźiwaše němski president Papena swojma za němskeho kanclera pomjenowaj, doněž pak němski finanzny minister Schwerin-Krosigk a ministraj Bracht a Popitz so zapowědźichtaj, da Papenowcho kabinetta sajmuju, je so němski president za Schleichera rozsudźił.

Nowy němski kancler ze Schleicher.

Schwórtk wječor a pjatk rano je detailny kanzler Papen němskemu presidentej wo politiskim położenju dokładnje rozprawił. Se žiwjece strony je Papen němskemu presidentej radźił, so by Schleicherej kanzlerstwo dowěrił. Schleicher njeby w němskim žiwjenje tak wulke pšicheježnistwo nadeschoł, z kotrymž by so wón, z Papen, měł bědźić. S cźejej wutroby je so němski president wot Papena dšélił a jemu wutrobny dźak za jeho dźěło wupraji.

Knjes Schleicher je so 7. haprleje 1882 w Braniborskej narodźił. Na kadetiskich wustawach so wukubławschi je22. měrca 1900 do 3. pěschego gardźiskeho regimenta sastupił. We septembrje 1913 jeho jako wuschicheho leutnanta k wulkemu generalnemu štabej pschipokasachu, do kotrehož jeho pschebadźichu, hdyž bychu jeho za hejtmana pomjenowali.

Hižo po krótkej dźěławosći we wulkim generalnym štabje Schleicherowm wumjadnu wobdarjenosći spóznachu, a bórzy po mobilisaziji, 8. augusta 1914, jeho štabej generalneho kwartěrskeho mišchtra pólneho wójska pschidźělichu. Tole měšmo měsjeche mobilisaziju a sastupanje pólneho wójska pschewješe. W lěcu 1917 so hischeze raz a krótki cźaš k wójsku wróći a potom hač do konca wójny w štabje generalneho kwartěrskeho mischtra wosta. Hdyž generała Groenera sa Ludendorffoweho nasłědnika pomjenowachu, Groener Schleichera, kotrehož je želesnischeho wotdźělenja generalneho štaba derje znajesche, sa swojeho pomhadźělerja wuzwoli.

Po wuwjerjenju revolucije so Schleicher nowemu knježerstwu porući a w blischosći generała Groenera wosta, kotryž wuzmuchowaneho offizjera sa wuwjedźenje wosebje cźežkich nadawkow trjebaše. We važnym pohdźenju rady ludowych poručenjezow 9. decembra 1918 major je Schleicher najwyschische wójskowe wjedniwo sastupujo pschećiwischa, so rada wobsamknu, so bychu so dobrowólnische formacije k podpjerje knježerstwoweje mozy najimale.

Jako Schleicherowy najwjetschi skutk so we wójsku pschihotowanje a pschewjedźenje wuwjoźneho stawa w ljenje 1923/24 wobhladowasche. Po skónčenju wuwjaźneho stawa so tehdomnischi schef wójskoweho wjedniwa, general je Seeckt, jemu wosebje podjakowa a jeho z rjada na wyschkowskeho leutnanta powyschi.

1. měrza 1929 Schleichera, kotryž bě njes tym do rjada generalneho majora doschoł, sa schefa w němskim woborowym ministerstwje pomjenowachu. Tole sastojnstwo je sastawał, hač jeho do Papenoweho kabinetta jako němskeho woborowego ministra powolachu.

Předběžny zapis nowych němskich ministrow

W nowym němskim kabinetu pschewostnu:
kanzlerstwo a woborne ministerstwo: **general Kurt je Schleicher,**
jwonkowne nałežnosće: **jswobodny knjes j Neurath,**
junstskowne nałežnosće: **dr. Bracht,**
jusstiju: **Gürtner,**
jejnwjenje: **j Klemming,**
dźěło: **profesor Brahn,**
pósłt a wobłhad: **jswobodny knjes j Eltz-Rübenach,**
minister bjes wobšahu dźěłow: **Popitz,**

Komunizarstwo sa saradźenje dźěła dźesdźa prjedaidźenemu krajnemu rad ličejej **dr. Gereckej** dowěrjeć.

Nowy němski kanzler je Schleicher njeje wobžetku połnomóz ani žadał ani dostał. Nadźija so, so je konflikta j němskim žjemom sminje a so dospije, so je wuradźenja němskeho žjema bóhy wobsterczja, je by so cźaš sa nutne dźěła dobył.

Nacionalni socialisto'o přećiwo nowemu knježerstwu

Na prajschenje je nazionalnosozialistiska nowinska powjeschenja dźěła, je nazionalnosozialistiska strona so jasnje a na njedwěłomne waschnje w pschesjenjesći je swojim dotalnym stejnischezom sapowědnje, Schleicherowe knježerstwo cźerpjeć. Wona so na namjet Adolfa Hitlera k rosiżanju knježerjowoweje kriwy pocźahuje, kotryž jenički możny puć pokazuje, kabinett nazionalneje konzentrazije wutworić, kotryž sdobom ludowa **wola** njeje.

Hitler w Greicu rěčał

Adolf Hitler je schtwórtk wječor w Greizu wo durinskim gmejnskim wólbnym wojowanju rěčał. Na konzu

žwojeje vlády [illegible] politikům podavkům pšenedže. Prajš, jo žu jeno a jeho žrono chtjli ša žuhlki woprować, kotreš žu dreuje iwowali. Tonu pak žo njeje podwolił. Jemu žu porokowali — teš we jeho žronje — šo njeje **do Papenowho knježerišwa zastupił. Knježerišwo pak je po krótkim czašu rezpadło.** Schto budžischi někotre wo nim prajili, bdy budžischa žobu padnyć? Knježerišwo pšeczo krótkim czaš traje, a czak nazionalkapitalistiskim bórzy pšichidže. S ertymi jednanjemi njebudže žo pšichoduje wjazy ja kšaci, dokelž jemu ž tym jenoj paše powlakuja. Wšicko žo někotre pišmonje klawa. Teš won może žo vas ruce že sjawnosće zhubić. Potom chze, žo by žo mohło že sapišowy šwešczić, jo že špwanje a jenož wšeg žlužił.

Hitler je potom k druhej rěči do Altenburga wojšeł.

Ratafska rada kontingenty žada

Stajny wuhjerk nemišeje ratafskeje rady je žo schwórtk jnowa ž wikowanjakapolitikim schkitenjom ratafskich produktow sabral a hodšeł, je **nemšli kabinett žwoje krute službjenje** w najtupanju potrjebczenja njerekbnehu wulkanjcheho dowoła ž wobschérnymi kontingentowanymi naprawami hacz dotal **njeje dopjelnił".** Stajny wuhjerk na to pokazuje, so je **„rošhorjenje** we wšich dželach nemišeho ratafskoho **tohodła na najwyšche stupito,** a pšichipowda, so zyłoj nemišeho ratafskoho pšeczowo šodženu nemišemu knježerstwu do wótreje opposizije stupi, kotrejž šchkitanje nemišeho ratafskoho je stutkowym jadženjenym njetrjebneho dowoła njepšichwjedže. Ratafskoho šo kóždemu šesnjesišemu ministrej ž wótrej opposizije napšeczowo staja, kotryž do knježerstwa ž wumjenjenjom njesłupi, so by žadanje ratafskoho wuhjerka njeprzewalowało.

Sakski sejm

Wjetšina šakskeho šejma je šo pšeczišwo wotmyslenmu rozpušče cuin **Dippoldiswaldskeho, Werdauskeho a Bolschwitskeho hamtskeho heitmanstwa** wuprajła. Na to šo počahowazej namjetaj staj šo prawnemu wubjerkej pšihwalowakalej.

Sšejm je šo potom ž wobšamknjenym **šastajenjom dżela w jutrownjej pschedženjomaj a kjaženjomaj w Miżhnje a Zitawje** sobéral. Knježerišwo je šo hižo wo to prózowało, so by šo šastajenje dżela šnajmjenšcha wotšorczilo. Sšejm nemišekonzionalnemu a sozialdemokratiskemu namjetej pšichwalowaschе, so by šo šastajenju dżela w Zitawškej a Miżhnanskej pšichodženi a kjaženi je wšchemi šredkami šabżowało, jeli so trej dżelarni hotowdacżo hišchże k žnjenju khmanej.

Sozialdemokratoja šo knježerišwo praschachu, cżeholda je šakske knježerišwo namjetej druhich nemišich krajow pschihlešowało, ž kotrymž je šo thłotanje wojerožinšich studentow pšichcżiwo žrebi šwidżił. Halekanje jeho pschednoschi w ž pšicherni mylachu, so dyrbjesche Kessler pschešacz, kiwji pschednoschi cżitacz. Pjatk profesjor Keßler šwowa do university pschišeże, so by tam pschednoschowal. Sašo šo studentoja šbežachu, so bychu jeho pschednoschej jadżiwali. Ton krótk pak na napominanje studentiwowheho pschednoschi hnydy posluchachu. Tnó jim radżesche, so bychu do demonstrazijow pschecżiwo profesjorej Keßlerej wostajili, dokelž by universitna wyschnosć hewak universitu na pol léta šamkła.

Rektor, profesjor dr. Achelis, je studentam wojewił, so senat na najwótrischo šabudżuje, so žu studentoja žwoje pschecżiwnistwo pschecżiwo nastawkej profesjora Keßlera w tak hrubej zrazjazej formje pokasali. Senat pódla teho šabudżuje, **so je** šo profesjor Volkel w žwojim pschednoschku **na waschnje** wuprajił, ž kotrymž šo jedyn žołnišaw universitnych wuczerjow ponižuje.

Württembergski wjerchowski dom dyrbi sebi renty skróćić dać

Württembergšti žejm je ž wulkej wjetšinu wobšamknył, so by šlatne ministerstwo ž württembergskim wjerchowskim domom wo statnych płacżenjach ž dynastiju wuże jednało. Sozialdemokratiški namjet, so by šo wjerchowški dom w pschichodže płacżenjom wušdał a kommunistiški namjet, so šo württembergskemu wjerchowskemu domej njeby ničžo wjazy płacżiło, šej šo wotpokasałej.

Wuhlady za badenski konkordat

Po dwajdnjowym jednanju, kotrejž bé jdżała jara njeuměrne, je badenski žejm šchtwórtk wjeczor **konkordat w prěnim cżitanju** se 44 pšecżiwo 44 hłošam pschijał. Sa to šej zentrumska a němška ludowa strona hłosowałej, pšecżiwo tomu wschě druhe strony. W dopołdnischim pożedženju šu kommunistowa da wošyjemeho njeparlamentneho njeschwalowanja ž pożedženja wušamknyli.

Dla přesady po 17 létach před sudom

Pšed nemišoštatnym šudom na šo 42létny schofer August Jäger ž Erfurta šamołwił, kotrehož bu loni 29. dezembra na dróhi šajeli. Jägera winuja, so je w nozy 14. haprleje 1915 pšed Langemarckom k njepschecżelej pschehonjał a jemu pluwowy nadpad pżerabił, kotryž bu na tutym frontczelnym dżelu wotmyślany. Won prěše, so je je žwojim wuprajenjom nješto pšeradził. Pola njeho šu jenož pluwowu tyči namałali, wo kotrejž je prajił, so je nemšich wojakow dyrbjała pschecżiwo pluwowym dymam schtłacż.

Pschecżiwo Jägerej, kotryž je šo w nowembrje 1919 ž jałby do Němšcze wrócił, bé šo hižo 1920 pschephitanje dla wójnišeje pscheradu šawjedło, kotrež pak je šo bórzy šastajiło. Dżesacz lét pożdżischo jedyn franzowški offizjer we wojerškich nowinach naštawk we prěnim němškim pluwowym nadpadże wojsewi, so je je nemšti cżeknjerj August Jäger ž 234. reserwneho pschecżiwo regimenta franzowšim hunjerjam poddał a so hnydom pschešłuchał. W naštawku šo dale praji, so je Jäger wschě nadrobnosće wotmyšleneho pluwowho nadpada, šestajenje pluwowych bleschow, stejšchcżo kanonow atd. tołmaczej jdżiš. W dżeniku jeneho franzowskeho wyschła je šapišane, so je w nozy k 14. haprleji jedyn jaty 234. regimenta pscheradźił, so žu šo němšy wojaży krótki cżaš pżedy tehu w Monleurs wo nadpadże ž pluwom rozwuczili a so je nadpad w stronje Langemarď Poelkapelle wotmyšleny był.

Šwajcarska wšitkich kommunistow ze statneje służby pušći

Schwajzarska frajatowa rada je pjatk wobšamknyła, wschitkich kommunistow se statneje službny wušamknyć. Swjatowa rada praji, so šo pschihłuschnoschež k kommunistiškej fronje a fokukitkowanje pschi jenej kommunistiškej organizaziji je šteršidschom šwjatkowehu šastojnika, pschistajenja abo dżiałacżerja njeinješe. Schtóž kommunistiškej fronje pschihłuschża abo pschi jenej kommunistiškej organizaziji dobu šłužbnje, njemože šo ani do šwjatkoweje službny pschijacż ani w njej wostacż. Schtóž dyrbi pola kommunistiškeje fronty wostacż, dyrbi šo 1. januara 1933 jako pušćerjenj je šwjatkoweje službny wobtłačeć. To też wo prawach šwjatkoweje šawże cżinje a pensionškej pokładni šwjatkowych železnjowu płacżi.

260 hłosow w ležiny za Herriota

W franzowškej deputeršej komorje schtwórtk podże wjeczor wo praschenju šapżaczenja franzowskeho dołha w Ameriju jednachu. Prawizowny japóšanz Marin bé napraschenje podał, w kotrymž šo pschecżiwo knježerštwowemu stejšchcżu wuprajł. Herriot wotmołwi, so je šwólniwy 9. dezembra komorje knježerštwowe wobšamknjenje pschecżiwo, so by jo pschijało abo wotpokasało. Hižo nětkle we tym šjawnje jednaci, by wšzy schkodżiło. Pschec tomu Marin a Frank-Bouillon mènjenje šastupowachu, so Franzowška njeżmě niczo płacżicz, dokuż jej Němška schkodżenje wjazy njepłacżi. Herriot bé pschecżiwo hinjenu wuprajenju a žebi žadasche, so by jemu komora to wěrjenje wuprajiła. **Komora na to je 496 pšecżiwo 106 hłošam wobšamknyła, rospraženje knježerštwowheho wobšamknjenja** hacz do 9. dezembra wotštorczeć.

Bombowy nadpad w Athenje šo špytał.

Strajkowazy drohowni želežnišarjo w Athenje šu bombowy nadpad pschihotowali. Chzychu jenu wešowni ž bombu šapuščeć. Polizija je někotre wožoby šajała. Strajk šo pschecżiwo jendżelskemu wobtładnenu towaršwa měri. Želežnišarjo šu šo pjecża rošbudźili, šo strajkej pschišamknyć.

Amerika žada, zo bychu europiske staty wójnski dołh zapłaćile

W parlamenće (kongrežu) Sjednoczenych Statow połnożneje Ameriki nachżeda ani na łapłaczenje blížšeje rate wójnskeho dołha europiskich statow cżakacz ani wójnšk dołh šwjacz. Sa pjenježne wobcżežnosće Jendżelskeje wojna hische'e nětchto resumnjenja, Franzowškej nachżeda pak ani w dezembrje ani w pschichodże ani zenta ž jejneho dołha špnischczeć.

Roosevelt wo prašenju wójnskeho dołha

Pšichchodny president Sjednoczenych Statow Roosevelt praschenje wójnskeho dołha w januarkim šeschinku „Cosmopolitana" rospomina. Na konzu praji, so žebi strony cżłowški rosum praji, so ma šo dołžnikam na kóždo mójne waschnje pomhacz, Roosevelt pak šo šapowéda, wójnšk dołh wuschmórnyć. Wo wotštorczenju płacżenja won mjelczi.

President evangelskeje wyššeje cyrkwinskeje rady 65 lět stary.

D. dr. Kapler, president wyššeje cyrkwinskeje rady staropruskeje unije a němskeho evangelskeho cyrkwinskeho wubjerka, swjećeše 2. decembra swój 65. narodniny.

Ze Serbow

W **Budyšchinje,** 3. dezembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 737, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +8. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 737, hygrometer +1 a thermometer w nozy +4. Sčežkowaze wjedro budże pšichmělnjate. Wšche wjedrawze pschipowědachu dżeschcżowanje. Dżensa rano wokoło 5 hodż. šo też drobny šchi dešchczik miholesche. Hdyž tute rynczki pżibyny, mróżcżele torhaja. Schkleniza wschak pokakuje nišo na nje wobštajnu poczaš. Dżensa rano šo nam šešoa, so by dżeła jašo postupowacż. Rospoložnje mižnow a wyschnow njesłubi wschak wumjerdrjenje. Pšches šrjedżinu Europu hibi šo nižam, hdyža daloko k juhu abo k połnocy. Najšterje šo šešlabjnje ž tym, so ž Azorišich kupow šo nowa wyschina pschibliža, tehorunja je w dalokim jeseru abo dalokej połnocy wyschina špósnacż. Też nad

Komisarcy

(Pokračowanje.)

Stónczinje bě poš na žwojeho prjedyšcheho knjesa šahł a Jan pschiwjedże jeho žwojej Hanje k wobjedu. To bě wopraudże hnujacy napohlad, **kak** poš žwoje nawutnjene kuški wuschkinje a derje wuwjedże. Komišar wotewrei kedźinje durje jdż njeje ždżiwy a Karo kročeše po knjejšku na šadnymaj nohomaj nuts a pschinješe žwojej knjeni wulku połoczanu poprjauzowu wutrobu na cżerwjenym banesu. Kamjeń budżischo je mohł rošmjechcżicz a nohomaj komišarej šiejahu žłzy we wocżomaj.

Ale schtóž je njeda šmjechcżicz, to bě Hana. Ju njerjašche, so bě tak dołho wopacżnje tukała a — na pošledku njebě ho tola šjebała; wutroba jeje mandżelskeho bě tola w ljubše i k njej dżěna a — nětkajkemu pšej.

„Potajkim tole je bylo," rjekny wona hórzy, na pša njedżiwajo, „tole běsche, schtož je muša tak dołho wote mnje šdalowała! Poš, žadžamy poš, tón je jemu ljubši, dużli jeho žona!"

„Ale . . . ale . . ." chzyšche ju komišar šuknowacż, „njebudż tak ita, Hana! Chzych dże tebi jeno wješele pschihotowacż?"

„Mi wješele pschihotowacż? S pšom? Ty tola wješch, so žaneho pša wjdżeć njemóžu, a kak hakle tajkehole wohidneho trundlaka . . . Dži mi ž wocżow, pżyczijto!"

Poš wuhibny ho hrožajej ruzy a žydże ho še šwojej połoczanej poprjauzowej wutrobu do kuczika wó jtnoje. Wonaj jdże chtaj, ani žłowa njeprajo. Hdyž pak ke knjes komišar tuft mjaša prawje hłuboko do jutschi womacżał, so by jón potom pšej dał, tu štany mandżelšta, kaž tajke **fle njedobre,** a šawoła:

„To rěka, Jano, tole je mi nětkole tola pschewjele. Pšy a ludżo hromadże nještuchcheja! Moje dla šjerž žebi to wohidne šwérżo — hdyž maschi jo bóle lubo, dyžli mje; tola jěšcz i nauaj njeżmě, ale wonka w kuchini. To je moje pošlednje žłowo!"

Jan tichpišesche je šubami a mjelczeše, dokelž měješe druhe na mysłach.

Po pschipołdnischim španju dżesche je žwojej žonu delе do šahrody. „Hana", rjekny won, „budż nětkole šašo dobra a hladaj jeno, schto mój Karo wschitko może! Pój, Karo, hop!"

Karo škoczi daloko pšches wottyknjenu ruku do kwětkoweje jahrodźi.

S tym bě wschitko šašo roskidane. Hana wotwobroči še wot Jana a wot pša, wscha njemdra a hnětwna, a rjekny, so ž tym hłupym šwérżecżom, kotrež niczo dale njemóže, chitła ju jeno mjerjacż, niczo cżinicz mócz njecha.

„S pša pak," pschišłaji wona, ž nohomaj teptajo, „ž pša, jeli so ju tebi hischcże nješchto hódi, dyrbi tón cżorny njeplech ž domu. To mójech žebi nětkole pschekłacż, Jano!"

Wona wotešłoże do domu a njerohroči ho wjacy. Jan hlaczaschе, wschón pschekłapjeny, ja njej a teš poš.

Potom dżěchtaj wopraschcżenaj ho pschekhodżowacż, a poš bě bórzy šašo dobry wježely a wukonjeschе šwoje wunjeliše kuški, Jan wobkedżbowajche cżinjenje šwojeho pša a kżóžy jeho pošiš wokrutcżeschе w nim to wotmyślenje, so by tón krótcż njepoda, a to na žane waschnje.

„Donjż mam ja ljubcże schto roskašowacż," praji won šwojej mandżelskej ja wjeczerzu, „tak do ho wostanje poš w domje!"

Na to njerěcżeschtaj nicżo wjacy, ale trózkaschtaj cżim bóle, donjż jeju špar njemumóži.

Hdyž nasajtro rano komišar ž domu dżeše, **tta** šo to

přeni raz hjes šwoječeneho postrowa. Žyle dopołdnje šo pschethodżowaschе a dżeše k žwojemu wobydlenju hakle potom, hdyž šwón dwanatu hodżinu cżejeschе.

Hdyž komišar je schtyrinohatym pschewodnikom do kuchinje šaštupi, bě tu na dobo jara rosbudżowazy napohlad. Poš šlecża kaž njembry na šnéhbéli kóczku, kotraž bě še wyšoko horjeka na cżopru połzu wašynyła a kotraž je nětko horjeschce a na njepschecżelа łyczeše. Wocżi šo jej hrósłonje šwécżeschtej, a jeje mjawczenje klinczeše, jo by kamjeń mohł rosmjehcżicz.

„Ale schtó dha je tola tole koczidło šem pschinješł?" woprajcha šo komišar rosnjendrjenej šłužobnje.

„To šym ja by'a", rjekny Hana, kiž nětkole do kuchiny jaštupi a kóczku šaroscżinje na ruzy wša.

„Jeli ty maschi ty šwojeho lubuschka, šnjem drje tola ja też šwojeho mcżej, mój luby knješ mandżelšti!"

„Ale ta kóczka tule ša kachlemi . . . To mohł wješe potom kocże kožmy jěcż . . . To cżi praju . . . ta kóczka dyrbi pżecż!"

Jan bě šo rošmněwał, jeho žona też.

Sa jédżu bu hischcże wjacy šlych štowow prajenych.

„Kóczku ja njecżerpju", rjekny won.

„Ja njecżerpju pša", rjekny wona.

„Kóczka je šalschne šwérżo a może cżłowjeka šdrapacż", rjekny won.

„Poš może šo škašyć a cżłowjeka škušacż", rjekny wona.

„Kóczki šu wschě poł cżornеho", rjekny won.

„Pšy, wožeješe pudle, šu zyle cżorne", rjekny wona.

„A ſ kótka", rjekny schtaj wobaj, „nětkole chzemy tola widżeć, schtó ma prawje! Poš ako kóczka! Pak — pak!"

(Pokračowanje.)

rańskej Europu je wobschěrna wyschinka. S teho wschoho je mózno, so mjacha wjedro wobtkowa dale šiwi zimy a šuchi tas. Nasch wjedrowuschtojny wuchkat ma jutrje a pónjdšu dešcheik ta mózny, potom wocžakuje sajo zaso wjedro zjawe a šlónčne dny. W politowej Italskej pódachu tele dny silnjate dešcheje, sawinitje sahubne powodženja. Krajina we wokolinje města Livorno runaiche so wobschěrnemu jeserej. Jutje druhu wjedželu šwjatoho Adventa stejdža šlónčko 7,44 a thowa so 3,56 hodź. Mjenjach khodža pschipołdnju 12,32 a thowa so do połnoza 11,29 hodź.

— **Serbšku hłownu predarsku konferencu** jeńdže so žitedu dop. ½10 hodź. w Serbskim Domje w Budyschinje. Pschedwołuje ju jeje předsydstwo.

— **Dźensajšiche witi.** Butra płaćeschе 60—65 pj., jaja 13—14 pj., twarož 25 pj., huńju 70—75 pj., kaćki 70 hač 80 pj., kury 65—75 pj., kury, žiwe 45—55 pj., thapuni 85—125 pj., kał, čerwjeny 6—10 pj., běły 4—8 pj., hrochoty 10—50 pj., kórki, kłjaše 8—15 pj., kolrabi 5—10 pj., morchej 5—10 pj., połotej 4—7 pj., selerij 5 hač 25 pj., jěchna łobuda 15—25 pj., hrjby 20—40 pj., brunwiž 35—40 pj., jablutka 5—18 pj., kruschwy 5—18 pj., bźrny, 10 punktow 25—30 pj., lany wolij 1 pr., měd w schkleńcźu 1,0—1,70 hr., bjes schkleńcźu 1,40 hač 1,50 hr.

— **Spěwna kupka „Lumir“** spěwa njedźelu 2. adventa, 4. hodownika, popołdnju ½3 hodź. w Malešanskim Božim domje na wosebite žadanje z tamnych stron. Tuta liturgiska nutrnosć změje samsny raz kaž-ližo druhdże zarjadowane (5). Spěwarjo poskića wubrany nabožny program z poklada naseje serbskeje hymnologije. Khóry, sola a předněški na pišćelach so wotměnjuja. Solistoju su knjeńže Dora Fraišlagec a Elza Krawcec a knjez Paweł Pětrka. Na pišćelach hraje knjez Rudolf Jenč. Za hudźbne wjednistwo a přewod solistow stara so k. Bjarnat Krawc. Wosadny farař k. Mikela poda mjez wšelakimi hudźbnymi čislami nabožne parěče. Zastup je našemu časej poměrnje tuni po 40 a 25 pj. za program, kiž so před cyrkwinymi durjemi wudawa.

— **Měšćańske dźiwadło.** Dźenża łobotu pop. w 4 hodź. je hischcze kas funje pschedstajenje po pat placijiny cźinohry wuspěschneje nazionalneje cźinohry „18. oktober“. Pschedstaja ju sa schulerjow a dorosćenych. Ssantune pschedstajenje wotpjetuje ju wjeczor ½9 hodź. Na pschecze ſ wjele stron hraje ju njedźelu pop. w 4 hodź. Kěža najhuscišcho hrata wjeselohra „Swobodna cźěr khmaenmu“. Njedźelu wjeczor wot 8 hodź. spěwa a rejwa „Faschinska ſonina“ ſ hudźbu Emmericha Kalmana do wutrobow pschihladowarjow. Hra so pónjdšu wjeczor hischcze raz wospjetuje. Podawk wumjelstwa za Budyschin: Schtwórtk wjeczor w měšćańskim dźiwadle Němšeje najwjetscha tragodka Tella Durieux ſ Carolu Toelle a Wernu Kahlej w hótej cźinohře „Sezin“.

— **Hodownu oratoriju w Pětrowskej zyrkwi.** Jako 85. dusnownu wjeczornu hudźbu njedźelu 11. dezembra wjeczor wot 6 do 7 hodź. spěwa komorny khór pod nawjedowanjom domskeho organista Horsta Schneidera Kurta Thomasowy hodownu oratoriju. Tute krasne a jimaze dźěło je wo žiwotnu wustupjenju lonk w zyłej Němšeje najwjetschi napohlad hudźiło a so lubje witało. Je tón hodownu oratoriju naschego cźasa. Wo młodnym 28 lětnym składowiku wjesche „Hamburgski Korrelpondent“ po tym, jako běsche Michaelski khór w Hamburgu oratoriju pschewjedł: Komponist wosnamjenja w tutym sawjerchanym pschecźiwo nabožnje složentym cźasu jenicźku nadźiju protestantiske zyrkwineje hudźby. Prěnje pschedwjedźenje w tudomnej Pětrowskej zyrkwi lubi pak wěcze wumjelske poschkańenje prěnjeje zjadowmje sa zyłu Hornju Łužicu. Programy ſ lekkom ſu hižom nětko dostacź w hudźbnym domje Gudera a Co. po 30 pj., sa njesałužerjow a maforemnarjow po 10 pj.

— **Je wěrna lubosć wojakowa.** (Palastowe dźiwadło.) Konjunktura dźens w Němskej přeje wojakowanju, tuž też mamy nadbytk wojerskich filmow, kiž su wšitko jedyn na druhi podobny. Njeleposć rekruta a lubčenje při tym hłownu rólu hrajetej. Tónkróć to tu njejsu rakuscy dragonarjo- ale pruscy husarjo, kiž maju přihladowarstwo rozwjeselić ze swojimi hłuposcemi. Cińi je jara zasmjatany, ale na kónci so wězo wšo derje skónči. Slawny Fritz Schulz hraje wulkotnje swojeho husara Schmidtleina (vulgo clowna Bimba), kotrehož cłowjeskosć a naivnosć přeco zaso wuraznjej zespody wojerskeje dresury. Jakob Tiedke je wěrny cyrkusowy direktor a Ida Wüst so wulkotnje hodźi za rólu knjeni direktoroweje. Z dalšich hrajerjow a hrajerkow hišće mjenujemy Camillu Spirec, Ursulu Grablejec, Huga Fišera, Pawoła Heidemanna atd. — Pódla so hišće wjerći sfilmowana revija: „Wjesela razzia“, kiž dźe kóždeho zajimca rjanych žónskich nóžkow budźe wulcy zahorjować. ***

— **Ben Hur.** (Centralne dźiwadło.) Něšto wopraw-dźite dobreho, přemózacoho. Z prěnja přez swoju historisku wažnosć, z druha přez žiwe předstajenje charakterow. Ramon Novarro jako Ben Hur, May Mc. Avoys jako jeho mać a Kathleen Key jako jeho sotra Tirzah poskićeja tu něšto wulkeho. Sceny tutych tšoch, kaž na přikład před jich nětkusim domom w Jeruzalemje maju tajku hłubokosć, jewja tola telko dušinoje sylnosće. Messala (Bushmany) cyle zastupjeł mócnarskich Romjanow. Marja a Józef (Betty Boorson a Winter Hall) stej dwě derje předstajenej dostojnej wosobje. Twary su wulkotne a swěcža wo wysokej kulturje tehdomnischo wěka. — Štóž z našich čitarjow je sćěhował roman „Ben Hur“, kotryž j[illegible] w Serbskich Nowinach wóćišćach-ny, znaje hižo [illegible] tutoho historiskeho romana Lawa Wallaccho: Israelski luď stona pod kwaklu Romjanow a čaka na krala Messiasa, zo by jich wumožił. Messias přińdże, židowski luď přima so bróńjow — wón pak njewuči hidu, ale lubosć też naprećiwo prećiwnikej. Mózemy tutón film našim čitarjam najnaležnišo doporućeć. — Pódlanski program wopřija nimo tydźeńskeho rozhlada zajimawy kulturny film: „Łojerjo parlow“.

— **Budyske haptyki** su wschědne dny hač do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nózny słužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena haptyka ſ mešćańskim wotmělenjom. W dezembru je to Hrodowska haptyka na Hoschiz haźy.

— **Widliščcza njacha** tudomneho wobydlerja wjeczora pschipołdnju w 12 hodź. na Hoschiz haźy. Pomozni ludźo domjesechu jeho najprjedy do jenoje wokhóže. Sawołany lekař poskići jemu pomoz. Ssobustawy dobrowólneje jahnitenieje kolony domjesechu khoreho, jako bźiche jo šhrabał, do jeho hydlenja.

— **Dopołnje pjanoho** namalachu wjeczor wjeczor wokoło 8 hodź. muža pschi Pětrowskej zyrkwi. Jeho dyrbjachu ſ transportnym wozom do měšćańskeje arrestownje dowjesć.

S **Lubachowa.** (Paduschstwo.) W nozy k 27. nowembrej hradnychu je ſamknjenje korczmarskeje jtuwy radiowy aparat a wótjerčerčak, 760 hriwnow hódnej. Schtóž może nješchto k tomu sdźelić, njech to kriminalnemu wotdźelenju w Budyschinje abo Budyskemu žandarmstwu wosjewi. Na pschecze so wo mjenje wosjewjerja mjelcźi.

S **Wulkich Dębšez.** (Wumnowanje.) Pućowanjezho na prowisiju Arnoschta Rindfleischa ſ Wulkich Dębšez běchu wobstorčili, so je ſ njewěrnym wudawanjom 5 hriwnow wot pokładnje hamtitelho šudnistwa dostał. Wěsche wudawał, so je, dokelž je so jako šwědł pschejschjschował, 5 hriwnow sahubiły hubił. Hamtiši šud běsche jeho winowinował, dokelž so jemu njechodże dopokasać, so njeje wěrnosć wudawał. Statne rěrjestwo so pschecźiwo wušudnej powoła, tola powołanje so saczišnje, so pschi winowinowanju wosta.

S **Drohow.** (Wowšk hradnik.) W nozy k schtwórtkej stu paduschi też do našcheje wjesći pohladali. Wonu falšeschu pola Hermanna Pawlika do bróžnje a wšachu 2 měchaj wowsa hrobu. Pawlik běsche wodnju mlócźił a wothaji wowš pola maschiny stejo. Jako raw do bróžnje pschińdże, šwoju schkodu wuhlada. Sa paduchami njeje žanoho šleda namakaš.

Se **Sukownički.** (Wo hłužboje dźěłaćerskich dobrowólnikow.) Tu bě so njedawno sakazało lehwa pšełaćerskich dobrowólnikow „Němškostatneje khorhoje“. Schtwórtk je do lehwa pschischło dalschich 50 muži, tak so tam nětko dźěła 150 ludźi. Dobrowólnizy połkadźeja ſ zdźele Sakšeje. Hišo so ſ wotmachom dźěła. Dobrowólnizy puste šada nědźuscheje jamy chjeđza pschewobroćiecź do pódneje senje.

Se **Semitz-Tumiz.** (Rěšak šo wotpalił.) Pjatk rano wokoło ½3 hodź. wudyri wohenj w šparym mlynje pschi Šmihlanjskim puću. S wowšjonu, kotrehož pschičina hischcze njeje šnata, je so rěšak dopołnje wotpalił. Pschi pschihódnym wětrje so porađźi, šuhodne twarjenja wukhowaš.

Z **Khrósćec.** (Rada za maćerje.) Rada maćerjam podawa so w Khrósćecach srjedu 7. decembra 1932 popołdnju w 2 hodź. w hosćencu.

Z **Pančic.** (Rada za maćerje.) Rada podawa so maćerjam w Pančicach pjatk 9. decembra 1932 popołdnju w 2 hodź. w hosćencu.

Z **Njebjelčic.** Naše muzske towarstwo „Katolska Bjesada“ měješe zańdźenu njedźelu popołdnju swoju porjadnu zhromadźiznu. Na nju přeprosychu pak so też wšitcy druzy wosadni. Měješe tola tuta zhromadźizna wosebity wuznam. Po cylych kał. Serbach znateho k. fararja na wotp. Nowaka z Worklec běchmy za zajimawy přednošk ze swětłowobrazmi dobyli. Tohodla běše so wjele ludźi zošło. Po 3 hodź. wotewri předsyda kubleř Jurij Łušćanski zhromadźiznu. Wosebje pak powita přednošowarja, wysokodostojneho k. fararja Nowaka, kiž chcyše k nam wo swojim pućowanju do Palestowskeje a swjatoho kraja rěčeć. Tohodla bě tež derje, zo běše žónska a muzska młodźina tak sylnje zastupjena. Dokelž běše prěnja njedźela adventa, wuspěwachu so tři stučki kórluša „Budź powitana jasna“, kotrež k. kantor Renaf na klawěrje přewodźeše. Hnydom po tym započa knjez farař ze swojim přednoškom. Podźakowa so najprjedy za lube powitanje a praji, zo je hižo před wjele létami jónu w Njebjelčicach přednošował. Zo bychmy čas prawje wužili, rozpowěda nam k. farař tu jězbu wot města Triesta, kiž leži cyle na mjezach Wom skeje. Wot města Triesta su pućowarjo z wulkej łódźu jěli. Tajka jězba na wodźe jo jara napinaca. Stóž njeje dosć kruty, při tym lohcy skhori. Tajka wulka łódź je wobkładana hódna. Ma wšě moderne techniske připrawy, rjane salony, korčmy, haj samo wulke rejwanske lubje. Tuta jězba na wodźe traješe šěsć dnjow. Wšitcy pućowarjo wočakowachu ze žadosću skónčnje zaso krutu zemju pod nohomaj. Běchu so tola wšitcy na kolebatej łódźi nabyli. Wjeselo a nadźija, zo budźe skoro swjaty kraj widźeć, hóštej wulkej. Skónčnje běše na dalokim raňšim njebju maly stołpik widźeć, po nětčim tež wysoke twarjenja a cyla wokolina. Běše to město Beirut w Syriskej. Morjo při brjozy njebě dosć hłuboke a tohodla dyrbjachu so pućowarjo na brjóh wozyć. Město Beirut same njeje tak jara rjane a nima też hewak nicžo wosebiteho k widźenju. Potom su pućowali zaso dale, přez wšelake mjenje abo bóle znate města do Jeruzalema. Tute město ma wjele rjanosćow a potajnosćow. Je tu tola Jezus wjetši dźěł swojeho žiwjenja skutkował. Knjez přednošowař rozkładże nam wšitko to nadrobnje. Něšto cyle wosebite a hnujace je tamny Jezusowy křižowy puć. Njehodźi so cyły přednošk wopisać, by to předaloko sahało. Běše pak jara jimawy a druhdy też trochu žortny. Připosłucharjo sćěhowachu jeho słowam z wulkej kedźbnosću. Mócny přiklesk na kónci přednoška běše znamjo připóznaća. Sćěhowachu pak hišće wjele zajimawych a rjanych swětłowobrazow. Knjez farař Nowak poda zaso k tomu trěbne rozjasnjenje. Stož běchmy pridy w přednošku słyšeli, mózachmy nětko na swětłowobrazach widźeć. Běše jara wjele a rjanych wobrazow, kotrež mózachmy sebi wobhladać. Na kóncu tutoho přednoška jimaše so hišće k. farař Mič słowa. Dźakowaše so najprjedy wysokodostojnemu k. fararjej Nowakej, kiž je njedźiwajo khorosće k nam přez 2 hodźinje rěčał a je z tym wulki wopor přinjesł. Knjez prezes sebi přeješe, zo by kóžda zhromadźizna tak derje wopytana była kaž tuta. Dyrbimy tola, hdy smy při dźensnišim njemérnym času hižo tak dosć šćěpjeni, tworić jenn swójba w cyrkwi, we wosadze a w towarstwowym žiwjenju. Hdyž to docpějemy, nam jónu zaso kmaňše časy přińdu. Chcemy pak nabožnje a narodnje skrućeni. Z tym skónči so derje poradźena zhromadźizna. — Přizamkny so hnydom zhromadźizna „Ratařskeho Dorosta“, na kotrejž k. bankowy wjednik dr. Jan Cyž wo poslednich nuzowych wukazach přednošowaše.

S **Wóspork.** (Wschelećijny.) Njedźelu a pónjdšu wotnjesechu so tu hodowny hermank. Njedźelu wschak běschmy wopyt hischcze něhak dobry, pónjdšu pak khětro njepotajesche. Kupowaschе wschak so lajetscha jenož to najnuńnischе, cźoše wobleczenje sa tymu. Hermanšarjo skorźachu wschitcy na hubjeny wobtkod. — Zelesnitši rjadowaš na wotp. Wilhelm Schöbel šmě pschi dobrej strowoći swoje 74. narodninły swjeźeć. — 5. dezembra swjeźeć marjeć Bjarnat Albert swoje 76. narodniny.

S **Lubiju.** (Cźežke wobkhadne wjesłoże na Zitawskej dróhy. Wot Ochranowa pschijědże we motorstkim kole tudyschi běrg Wennie. Jemu napschećžo auto jědźesche. Wobaj šmějachu hłobjichtaj. W tym wokomiku 20ětna ratarska dźěłaćerka Schusterec ſ Lubija chcyše prěki pschez dróhu a do motorowego kola saběhnyć. Wona so hłoba hrani, mjez tym Wennina padże a so cźežko hrani. Dyrbjachu jeho do khoronje dowjesć. Jeho połoženje je jara khutne.

Z **Kulowa.** (Brózeń so wotpaliła.) Stwórtk rano w 3 hodź. wudyri tu woheń. Paleše so wulka masivna brózeń korčmarja a kubleria Roberta Jakubca při pohrjebnišću. Mała brózeń, kiž pódla steji, mózeše so wukhować. W brózni měješe Jakubcowy přichadny nan, konjowy wikowař Smoleř, wjele syna a słomy, kiž so sobu spali. Spali so też 18 wozow njewumlócźeneho wowsa. Dale so zničichu wozy, mašiny a grat, mjez nimi też mlócźawa, žnčak a skótny wóz. Přičina wohnja je hišće njeznata. Wjele sykawow bě přikhwatało.

S **Dubrjenka.** (Dźěłaćerjow puschćik.) W nosichch skałach fu njedostatk skajankow dla puschćili 104 dźěłaćerjow.

S **Lutow.** (Paduschtwo.) Paduschi fu so sadobyli do wotnoši Łužiskeho kupneho towarstwa a kradnyšu sa nješto 100 hriwnow kina, kofeja, tobaka, zigarety a płazki. Wołnožka je runje napschećžowe šrožujtstwu.

Se **Stanowischta.** (Njesboże.) Schtwórtk pop. sta so tu wobkhadne njesboże. Marjeć Pinka bu na dróhy wot auta powalenh a so pschi tym khětro skaw. Jeho kolo so dospołnje šnrići.

S **Rišerje.** (Paduschstwo.) Paduschi so tu sadobyłu do naschego tima a kradnychu wobstarki synkolimowe naprawy. Schkoda wuńini 1500 hr. Je wobźija paduchow lepicź.

S **Běrjeje Wody.** (Teš poslednji rubježnik so jasał.) Rubježnika Hickemanna, kiž bě tu njedawno ſ towarischemi rubił wjele ſ pokładnje jamy, su w Čechach sajeli. Namakachu pola njeho 185 hr. hotowych pjenjez a sa 3000 tšy. nakupjene towary. Na to mašchnje je so poradźiło, nimale wšitke kradzene pjenjezy sady dostacź. Hickmann je teš był hłowny winowit pschi wschelakich paduschtwach. Wótwaschje ſ tradźenymi kolegami. Kolesa swjeźesche w Čechach pschebywajuche. Wón je teš cźěstał na kradźenym kole.

* S **Wurbiza.** (Sklépzowstwo.) W nozy k schtwórtkej su njedocźitzu syptali so dobyć do stjoch twarischi thěžkow, kiž je drohimy twarchi hamt dał tu postajicź. Sšu pola jenoje thěžki wupaczili durje, njejsu wschak nicžo kradnyli. Po šdaću so jedna jenož we płězpowstwo.

Najnowiše z cyleho swěta.

— **Wuhladny na wjedro za jutšišchi njedźelu:** Njewobstajne a šherjate.

* **W Frankfurcze nad Mainom je mlody cźłowjek pjenježneho listnoschcerja w domje Ziegelschlag 5 ſ wutkolom do hłowy morił. Mordarja hnydom wuſlědźichu. Wón bě 19lětny šamkar Knirsch, kotryž wot 1. oktebra pola šwojeje macźerje w domje Ziegelschlag 5 bydli. Listnoschcer bě dyrbjał Knirschowej macźeri pjenjezy pschinjesć. Knirsch listnoscherjej pjenježnu toschu ſ 2800 hriwnami rubi. Poliziji je so poradźiło, Knirscha we wobhladnju jeho pschecźela we Wiesbadenje sajeć. S rubjenych pjenjez pola njeho 2800 hrihnow namakachu.**

* **Automobil Schcejerzinskeje wojerskeje jědnoje schule blišo Kickera so do wjerhanja dawschi do schtoma sahadźi. Jedyn podfeldwebel so sarasy. Automobilowy wjednik, jedyn wyschschi leutnant a jedyn leutnant so cźežko fraschtachu.**

Towarstwowske powěstnikl.

Lumir. Wotjědźemy njedźelu 4. hodownika do Malešec pšip. 13.10 wot pósty ze Zubornčanskim autobusom. Jědźemy wróćo 19.04 a smy w Budyšinje 19.35 (zwotkel je zwisk z čahami do wšěch stron). Prošu přińdźo wšitcy, zo by so liturgiska nutrnosć wuznamnje poradźiła. Bj. Krawc.

Tuni wupjerk

drje wschudžom dostanjecže, ale schoda pjenjes! Wy trjebacže dosyo dźerżazy

dobry wupjerk

a tak wobroczecže so na znaty herbski wobchod, kiž tajku rumu tworu ma

A. Kasper

měr.: J. Wilopp

w Budyschinje, Burglehn 11

Za jene lěto rozpschedachmy psches **6200 metrow wupjerka.**
To je dopokas wulkeje dowěry k nam!

Moritz Eckhardt měj. Max Eckhardt

w Budyšinje

na Žitnych wikach 42 **na Różowej hasy 1**

Wužitne a tunje hodowne dary

swěčadła (drjewjane a kowowe), pisanske a čitańske lampy, lampy na nócne blidko, lampy do klankacych jstwow, »Elektric«-pipleńske kaščiki, žehlawki, tepleńske a warjeńske naprawy za plun a milinu.

Jenaske Durax-škleńcy (wohnjokrute). — Wobhladanje mojeho bohateho składa was njewjaza.

Serbja kupuja najtuńso

přešiwaki (Steppdecken), **ložowe šaty a gardiny**

we wosebitym domje

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 2!

Předźělanje a nowozhotowjenje přešiwakow a móskowych přikrywow

---

Wjele rjanych wěcow

mamy w našich **wukładnych woknach** wustajenych, tak najnowiše klanki a klankace wozyčki, klankace rolowanske ložka, wušiwańske kaščiki, hrajki, bajkowe a wobrazowe knižki, wojaki, twjerdźizny, železnicy, twarske kaščiki, kowowe a drjewjane. - Za dorosćenych přijomne šatowe křiny, plećene stóły, šićowe stołpy, lěhańki, różowe kaščiki, stejaki za kakteje atd. — — — A jako hibićiwy model: młyn ze Sanssouci!

Herbert Krietsch w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 18, telefon 2781.

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe

aparaty

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a płatow kaž tež wotchahi wěcywustojnje a naisposchnišo.

Rjany hodowny dar:

Radio Nora, Owin, Sachsenwerk Lumophon, Loewe

Też na wotpłaćowanje! Elektriske ploty, wobswětlenja za koła a wšitke druhe elektriske připrawy

ale jenož wot

P. URBAN w Bošecach čo. 34

Swjaty advent

(A. Sykora, M. Domaška) 1 hr. w Serbskej kniharni w Budyšinje.

Wulki skład wšěch **hudźbnych strojow a notow** / Serbske tačele z tekst. / Wuporjedźenja **Hudźbny dom Otto Haase w Kamjencu** - na Połčnišce drózy 2

Jugendlichen Haarwuchs

eine fertige Kopfhaut führen zu ernstem Haarschwund. Keine bessere Behandlung dafür als das ärztlich empfohlene Müllers des Haares mit Dr. Müllers Haar-Elixir „Extra trocken". Das Haar wird prachtvoll seidig schimmernd. Ermässigter Jetztpreis RM 3.35 u. 5.95. In Fachgeschäften, sonst Apotheke Dietz & Co., Berlin W 57

Müllers Stellt ihr Haar

Sicher zu haben:

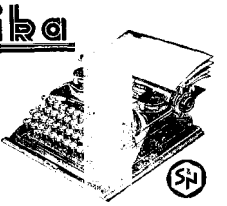
O. Engert, Drogerie, Lauenstr.;
Kaiser-Drogerie, Kaiserstr 10;
A. Graf, Parf., Reichenstr. 4;
Strauch & Kolde, Drogerie, Schliessfach 30/;
Engros-Niederlage:
Einkaufsgenossenschaft der Friseure, Steinstrasse 9

Hižo 1910

jako hišće nichtó na najwjacy dźensnišich małych pisańskich mašinow njemyleše, dźěłaše Erika hižo jako pućrubar za tutu družinu mašinow.

Erika

Generalny zastupjeŕ:

Hermann Kulisch w Budyšinje

Telefon 3541 — na Hošic hasy 38

Gramofony

tačele, wuporjedźenja płaćizny hódno pola

J. Schicbadk

na Mužakowskej drózy čo. 4

Štyri powědančka za serbski lud

(J. Libš) 62 str. 30 pj.

Kněža w Budyšinje

předwójnskeje twańskeje doby, cyle w porjadku, **žane reparatury**, w njej pěkny kolonialny wobchod, wjacy swójbow na podružstwje, je **na předań** za jenož **24 000 hr.** Napłaćenje kaž možno. Zajimcy njech so wobroća na P. Krjeńmaŕ, Budyšin, Wetzelstr. 21.

Wobydlenje swobodne!

Měšćanske dźiwadło

Sobotu 3. dec. w 16 hodź. předstajenje za šulerjow činohry

18. winowca

za pół płaćizny!

wječor 20.30 hodź. činohra

18. winowca

Płaćiznowa skupina II

Njedźelu 4. dec. w 16 hodź. wjeselohra

Swobodna čěrkhamenja

Płaćizna skupina II

Wječor w 20 hodź operetta

Póstniska sonina

Płaćizna skupina I

Póndźelu 5. dec. 20.15 hodź. opereta

Póstniska sonina

Płaćizna skupina I

Wutoru 6. dec. 20.15 hodź. 9. předstajenje za abonent A wjeselohra

Wójwodźiny tenor

Płaćizna skupina II

Srjedu 7. dec. 20.15 hodź. 5. předstajenje za abonent E wjeselohry

Wójwodźiny tenor

Płaćizna skupina II

Štwórtk 8. dec. 20.15 hodź. hóstna hra

Tilla Durieux-Carola Toelle — Werner Kahle činohra

Sćin

Pjatk 9. dec. w 20 hodź 5. předstajenje za abonnent D opereta

Póstniska sonina

Płaćizna skupina I

Sobotu 10. dec. 20.15 hodź. wulka opereta

Madame Dubarry

Płaćizna skupina I

Stóž pjenjezy pyta

njech so wobroći na dowěrnu wosobu sprawneje firmy Wróćoporto sebi wuprosu

E. Reichel w Lubiju na Albertskim naměsće 2. K rěčam wšědnje wot 9-11 hodź. a 2-5 hodź

Pytam k 1. jan. 1933 spušćomneho

bospodarsk. pomocnika

wot 20—24 lět starého. Dyrbi samostatnje hospodarić, na mašiny so wustać a dobry wobhladaŕ koni być, ratařskeho syna najradšo. Posćěnja z wotpiskami wopismow a žadanjow mzdy pod **H 89** na wud. Serb. Now.

Spušćomna, pilna

dźowka,

też za pólne dźěło, wosobje pak za płahowanje swini so k 1. 1. 1933 pyta. Hdźe? We katolskej wsy. Zamołwjenja njech so we wud. Serb. Now. wotedadźa.

Młódša, 16—17 lět stara

holca do ratarstwa

so k Nowemu lětu pyta

w Čornowle č. 8

Wysokosudelna

kruwa

je na předań

w Zalhowje čo. 11 p. Kluka.

Brikety

wšěch družin

Knojidła:

Kosćowu mučku (syru)
Thomas, kalijowu sol, Kainit.

Picowadła:

Lanu mučku, picowański gris, womješk, Erdnußmučku poskića na předań

„Rafar"

wikowanje ze zeńskimi wuplodami. Telefon 3933

na Hošic hasy 26

Skład na Drjewowych wikach čo. 9.

Kupujemy: Rožku, pšenicu, wowsa

Boža nóc

Łopjeńko za hodownu nutrnosć (Jurij Jakub)
7 str. 5 pj.
w Serbsk. kniharni w Budyšinje

Suńske tornistry

wšitke sedlańske a polstrowane twory, wuporjedźenja

C. Junghanns, sedlański mištr

w Budyšinje na Jeriowej hasy (přjedy E. Schubert)

Mysl na praktiku — daruj optiku

Diplomowy optikaŕ Schmidt

w Budyšinje na Kěžorskej drózy :: Telefon 3357

Rězam deski a drjewa

a přihotuju deski k špundowanjam na nowych mašinach na tuńko

Parny rězak a hěblowarnja w Sernjanach

Wobsedźeŕ J. Korjeńk :: Telefon: Kamjeńc čo. 269

Mam stajnje na składze: deski za špundowanje, hranite drjewo, łaty, deski k wobbiwanju atd.

Přesadźowanje drjewa

Póndźelu 5. decembra dop. w 10 hodź. přesadźuje so na **Konječanskich honach** při Ralbičanskej mjezy nětkle

70 losow rjaneho stejaceho wužitkneho a palneho drjewa za hotowe pjenjezy

Dobre wotwožowanje — Zeńdźenje při mjezy na Ralbičansko-Konječanskim puću. **Wobsedźeŕ**

Prěnjorjadne nórcske kóžki

tuńšo hač w Lipsku na

kóžkarjow a předźěarjow kóžkow

Najčěmiše a žiźarnje

płahowańske nórcy

najnadobniše pjelsćinowe zwěrjo za małeho płahowarja poskiće

Oberlausitzer Edelpelztierfarm

Martin Schreiber, Denkwitz bei Bautzen

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparie (Klemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Waš stary přećel

Předźenak čaka na Was w Serbskej kniharni a so nadźija, zo lětsa na žanym serbskim hodownym blidźe njepobrachuje, hdźež lětsa tola jenož 50 pj. płaći. — Na zasowidźenje

Předźenak

Ze skutkom

dopokazamy wuznam khorobneho zawěšćenja pola našeho zjednoćeństwa.
Najebać wšěch přisłužbnjenjow rozdźělimy bjez zbytka wšón dobytk z lěta 1931 a to

přez dwaj miliońaj hr.

mjez našimi zawěšćenymi a přidamy zawěšćenjam, kiž loni nješkodowachu,

zasy 4 měsačne premije jako dividendy.

Z tutym wysokim wobdźělenjom na dobytku poskićimy woprawdźe

najtuńše khorobne zawěšćenje.

Wupłaćujemy zawěšćenym wšědnje wokoło 60 000 hr.
Wšo dohromady smy wot lěta 1924 wupłaćili

přez 110 miliónow hriwnow za khorosće,
přez 10 miliónow hriwnow za dividendy zawěšćenych.

Zjawne khorych zawěšćace akc. towarstwo

Direkcija za Srjedźnu Němsku

Drježdźany-A. 1, Ringstr. 20, III.

Přiloha k čisłu 283

SERBSKE NOWINY

Sobotu 3. decembra 1932

Swjaty advent

Sćwjeczinh bruhu njedżelu Swjatehe Adventa. Wothnjacej hwězdy Betlehemskeje je sacahnyt da naschich domow. Swěcźi na adventskich hwězdach sahwrěčinu a w kuftarnach hwězle honimy wo pschikhadże Ssyna Božeho, kak je křesćnikow wumożił a spominany, kak žadoscźiwje bu wothwitnuż Knjes wocźakowany:

Tebi dźak budź saspěwany,
Knjeże Bože s wutrobu,
So nětk bědy zykoh' hwěta
Tola budża skónczene.
Sdała hižo bliži sboże,
Pruhi scźele hnadowne.
A do wutrobow so lije
Balsam hižo wokschikowny.
Bliži so, bliži so, wěczne hwětło,
Putaj duschu cźłowjeska.
Wyskaj my powitanu
Luboscź twoju hnadownu.

Kóżdy pschiprawi so duschownje a wězownje na hodownu swjedżenj luboscze. Wu to bysta twjerda duscha, na ketruż njeby adventski pschihotowazy cźaj skukował. „Pschihotuj so luba duscha, na tón pschihad Jesuja", tak spěwa nam Gorizkin Mucźink, znamjenity Sserb, kiž bě žiwy w lěće 1821—1904. Tak spěwamy też my po nim w swjatym adventskim cźasu jeho spěw z hłubin dusche. Njeje droheho pschihotowanja na Božu nóz, hacź w najwjetschej nutrnoscźi spominacź na Božu njeznjertnu luboscź. Njewocźakajmy tutón dźeń Bożeje luboscze jenoż tohodła, dokelž so jemu wschudże widżonna luboscź njeje cźłowjeskowa, ale dokelž Bóh Knjes sam, ta wěczna luboscź, naš wobdari. Kóżdy cźlowny naschim lubym na hodownym swjedżenju wodraźi a cźinimy k tomu někto hižo pschihoty, tak njech so to stanje s teje pschicźiny, kiž rodźi a płodźi luboscź w cźłowjestwu na semi. Wěscze mamy njes semjskimi wobydlerjemi też wěstu druźinu, kiž wscho pohódnoscźi se symneho wobkhodneho stojnischcźa. Tuczi su so shubili, su so sabludźili w hordoscźi, w pschekwědcźenju swjeje dźełomnoscze semjskeje mudroscze. Njesłebaju so tuczi sami, njespoznaju swoju niskosć a ktukka? Wosoby ludźo, tuczi mudrocźo-joho nowoho cźasa! My smy žiwi w luboscźi Bożej w radosći dalscheje Bożeje luboscze. Njech su nam blikk hody, kiž zńuěmy, hdyž Bóh da, doczakacź, dalschi położ hnadcy, luboscze, też k blížschemu!

Hajmy pak też my Sserbja prawu luboscź njes sobu a k swojemu serbskemu narodej w dnjach swj. Adventa. Spěwajmy s hłubin dusche k Bożej khwalbje serbske pěsny. Sćwjatocznoscze w towarstwach, w schulach, w Božich domach njech su serbske. Sserbski lud wobsędzi rjanu liczbu spěwow, hrow a powědanckow, pěsnjow a bajkow sa starych a młodych, derje pschihódnych sa adventki, hodowny cźas. Njech, hdyž nascha duscha we wjeselu abo wocźakowanju klinczi, też klinczi synk serbskeje domisny a marscźeruje wěcze.

A potom wothłós hakle!

(Wobras se wjzy.)

Tam pola waš w Budyschinje, to je zyle wěste a jasne, je wjele wjazy widźecź a słyschecź. Kóżdy wokomik je tam někcho „łóš". To žnm na pożledniim konzercze nascheho. A hdyž někcho woßebiteho njeje, nikoho dale njeknuje.

Na to waschnje žedźimy tu na wšach wonka zyle schikwanje někotre mile sa měsacźkom. Kak chze to hinak bycź. Mój jejnjerschi ně, pola naš je hižo wulki podawk, hdyž su elektrizny mużoje s města někotre dny wonka na wšy a waja se swojimi żelesnymi pasoranj po schcźerjorach kaž žołny abo žykorki. Abo hdyž tu kermuschu karuśet je. Abo nadróżna walza pschijędże abo klankodźiwadło. To rěka — na te hižo lěta dołho cźakanu. Kaschpork žo k nam wešcze njewź. Schtóża žo do nascheho sanjeżeneho hnězda nanka. Dyrbi hižo dobry Kamjenski nóż měcź. Abo hdyž Ssokolsko žwój žwjedżeń wuhotuja. Abo hdyž statna wobora psches wjeź cźehnje abo někajki zyrkuž žo tu sabludźi.

Ty moja schakata schtryma, to žu pola naš podeńdżenja, podawki, dźiwy, haj žama senjazija!

Potom hakle wothlóž wschěch podawkow! Dny a tydżenje žo wo tym rěcźi, so wam měschcźanam žama we wuschomaj klinczi.

Mjenju takle bóle pola dźěcźi. Pola tych žo potom ta wěž hakle tak prawje sapocźina. Pocźinaju se starej jerjowej tunu, kotruž žu pola klamarjez sa domikim žebi *pschihrajoźe, statnu dróhu a wjeżne pucze walzowacź.* Potom hraja statnu woboru, wokolo pažow jedyn pżyczi rjecźas a sa nim tcźazy dlěschu schcźpku jako teżak. Schmadrunkowe blachowe bikvy žu nahłowjaki a běrnjaze měchi žedła sa konje. Schto — ko—nje? Haj, nanowny kiž abo někajka stara żerdź. Tute pjerachi wědża žej pomhaaj. Abo schtyri wósne koleża žu tajke. Knjes hejtman jěcha na wožu pródku. Krucźe sapreje jenu ruku na nohu a prascha kuślika pschi płoce, hdże knjes měschcźanosta wydli. Wschitkży slešu s koni dele a du do žwojich kwartěrow w brózni, trawjeńku a kólni. Steja wonka a cźekaja žej tholowny a nohi Pschinjesju kijam, żerdkam a koleżam pizu a schrofuja žwoje konje. A położa žedła sabo horje a wobstaraja też knjesa hejtmanowjeho konja. Du tamle k juchowemu žudej a kupja žej zigary a zigarety marku „Broschka".

Abo hdyž sańdżeny tydżeń tu zyrkuž bě. Njedźiwajo hubjenych cźasow je na wjeczeromaj zyle dobre „g'schäft" cźinił. Wot cźłowjeskeho ponnjecźa njeje w naschej sanjeżenej wjesy klankodźiwadło było, sabywschi někajki zyrkuž. A žu wopraudźe na wšy njewidźomne rjane wěsy pschedsłajili. Sstyka tam ta knjeżnicźka je žiwojimi kunschtami na cźumpatym prěkuschu. Knjes wpschschi hajnik bě tam też je žiwojimaj hólzomaj, kiž je hižo wulke zyrkuž widżał. Tuczi móża kocze žmorže schto thmanscho hacź cźi tu na wšy. Myślu, so mózachu hischcze sfeći wjeczor też hracź, by wešcze runje tak derje wopytany był. Ale precź hižo žu, prjecź pschе wschě hory a doły. A tamle na luzy widźimy wutreptane koło, kak žu konifi w kole běhale.

Prjecź žu! Wscho je kaž złódki žón. Ale ně, doczjsta prjecź hischcze njeje.

„Mózesce nam tas waschej konjej pożcźicź, takle jenoż pot hodźinki a někajki wocźinjeny wós, knjes Wicźaslo?" ſtejitej Pjeczkażej pjerachaj niedżelu pschipołdnju pschi durjach Wicźasej konjenza.

„Tak? Schtoha chzecze s ninaj cźinicź?" „Nó, zyrkuž hracź tamle pola naš deleka pschi rěcźy. Chzemy po wšy *pschijcź a k zyrkužej wuwoławacź. Zyle khutna je tuta wěž.* A hych-li Wicźas sapschahnył, wopraudźe běschtaj žej wutjekoł. Ale samotwja žo, konjej dyrbitej jutsje najprjedy do *kowarnje, podkowje trochu nawótricź.* Schto jimaj dale słowa, dyrbitaj pschebłabjenaj dale nózkowacź. Mysłjeschtaj, so wopraudźe konje bóstanjetej a běschtaj žej hižo tak rjenje wunoloważoj.

Ale tehodła hižo zyrkuž na Wicźeżkez gmaju twarja. Nan njeje na dobre jśoże doma a macź tajka njeje.

Tu wopraudźitej schcźeżoraj! Ssu žej wot zyrkužowych ludźi wothladali, kak jón twarjachu. Wšito jśotne pschikrywły bże njedobżahaja, ale móża tola rjeź, so maja tschu.

Ow jej, mjaka tamle na rjeblowanym wosu chze dże gmjercź rad saby won s fisty. Ale žu na wšo khětru cźekli kamjeń położili, so njemóże maly dźiwy tiger won. A Karo tamle na rjecźasu je njedwjedź. A Pawlkej stykaja pod pjesl zyły rjetomaż starych drabow, so ma khętry horb, je wjelbłud (kamel).

„Dźećzi, dźiće pjecź wot tych swérjatow! Njegarantuju ja nicźo, kak spěchnje je ruka wotkuhnjena!" Zwari knjes direktar, „tři krocźele nasdala stacź!" Wón gam dże k njedwjedźej a majka jeho.

Prěnje Božodźěscowe štomiki přiwožuja so do wulkoměstow.

Su jenoż hišće krótke tydżenje hač do hód. Tola nastawa na dróhach wulkoměsta a wšak też mjeńšich městow pěkny wobraz předhodowneho časa. Na dwórniša přijězdźuja dołhe tworowe čahi, **nakładźene** z młódnymi Božodźěšćowymi štomikami. **Bórzy** wuhladamy też hodowne štomiki na znatych **městach** zestajene a Rumpodich pilnje swoje skazanki přijimuje.

Při brjohach Baltiskeho morja

Pućowańske dopomnjeńki.

(Pokračowanje.)

Warnemünde.

Z łódže wustupiwši, běch trošku njespokojny, wuwladawši wšudże jenož hotele, předawarnje, njedostach pěkneho wobraza městačka, kaž běch to wočakował. Zhubich so do pódlanskich haskow a přiňdżech do starcho městačka, tola też tu mějachu wšě stare, samo ze słomu kryte twarjeńčka předtwarki drjewjanych khłódnicow a předawarnjow. Też Boži dom móżach sebi zwonka wobhladać, dokelž bě zamknjeny. Khwatach dało a přiňdżech do noweho dźěła z wukhodźowanišćemi a nowočasnymi villemi, wot tu k pomnikej za padnjenych. (Myslach sebi najprjedy, zo jo tu twornja.) Wysoko k njebju sahachu stołpy z palenoho cyhela. Delkach čitach na nich mjena padnjenych. Pomnik bu tohodła tak „wumělscy" twarjeny, zo by jeho wobraz daloko z morja widźeć był. Spěchach při brjoznej šćežcy dale a stejach nadoho wosrjedź kupjelneho žiwjenja, wosrjedź najdelnišich twarow přibrjožnych hotelow, wosrjedź tam a sem w kupańskej drasće so wukhodźowacych hosći. Pěskojčny brjóh morja je tu jara čisty a šeroki. Jedyn pře słónčko šikłacy korb steješe tu při druhim, w kotrychž so lěnikojće hosćo wupřestrěwachu. Kupjelne žiwjenje žołmješe tam a sem. Šumjo přikhwatachu žołmy módroho morja a so zaso pozhubjowachu. Majestotnje čehnjechu łódże swoju čaru wdala na morju a runje mje bluke hwizdanje na to skedźbneho sčini, zo łódź „Mecklenburg" z přistawa wujeńdże do Danskeje. Na tutu łódź zajeńdże cyły čah a so tak přewjeze do wukraja. Tajke dožiwjenje nochcych sebi nimo hić dać, khwatach na z kamjenja twarjenu „molu" a tu poskići so mi wulkotny wobraz. Njesměrnje daloki mějach wuhlad na morjo, ješčo žłomy přikhwatachu a so wotražowachu nad kamjeńtnym zakładom, wěčne žołmjenje tu a tam, bój přirodnych elementow z tym štož člowjek natwari — a čicho, majestotnje jědźeše „Mecklenburg" nimo we swojim w słónčku so zybolacym čistym běłym khabaće. Dołho tu stojach, wobdźiwach wobraz wěčnje njeměrneho morja, ani njepytnych, kak wodowy prósk drastu maca, kak wětr z mojim włosami dźiwju hraju hraješe. Kaž wowcki na łuey, tak ješćate žołmički nad mórskej pohadźinje so wupřestrěwaćhu. Přiwoborćiwši wóčko k městej putaše mje „błyskaca wěža", kiž wuliwa z wječorom swoje swětło na morjo, puć pokazujo łódźnikam, spokojš mje cyłkowny napohlad města, tola njemóžach so spřećelić z modernymi „amerikanskimi twarami" při brjozy. Na „Stromje" zwjeselichu mje wobrazy čicho leżacych plachtakow, rybařskich čołmow, ze swojimi wysoko sahacymi žerdźemi, wurubjeno wětrowych plachtow. A bóle tutón wobraz wobdźiwach, čim jasniše stupi mi struchła woprawdźitosć před wóčko: rybacy hižo dołho wjacy na morjo njewujezdźuja, njedani so próca, dokelž njeje wikowanja, twory njewotbudu. Putacy mje wobraz bě „kěrchow łódźow". — Běch dokhwatał do jadra města, pytach hosćenc za wobjed a krótke wotpočnjenje. Tu so wokřewich we kuzlu kołowokoło kčějacych kwětkow. Z popołdnjom wzach sebi kupańsku drastu, dźěch k brjohej a tu so zhubich w mrowišću luda kaž nička. Trošku khłódna kupjel činješe derje, swoje dočini Boże słónčko a tak so stach — z lěnikom. Skoro přepasych čas k wječeri a k wotjězdej z parnikom do Graala.

Hižo padachu wječorne sněrki, hdyž z parnikom „Kronprinz" wopušćich Warnemünde. Swětłowa wěža ščeleše swoje pruhi na morjo, pokazujo puć łódnikej na morju. K stronomaj wujězda błyskotachu hižo swětleška woznamjejo zajězd do přistawa druhim łódźam. Dobyćerscy čehnješe parnik swoju čěr přez mórske žołmy. Kaž tajnotne sćiny zdachu so być lěsy, brjoh wobrubjace. Zhladowach do błyskotacych žołmow, nad parnikowymi sćěnami so wotražowacych łódže, zo by so wokřewił nad kuzłotnym wobrazom wječorneje jězby. Bohužel bě jězba krótka, přetoż hižo so jewjachu swětleška kupjelow Graal. Kaž njesměrna nić błyskotachu tysacore žehlawki hosćencow při brjohu. Łódź přistaji při mosćiku, na kotrymž stejachu hosćo, wočakujo přikhadźacych, abo zo bychu „měsačkowu jězbu" z małym druhim parnikom nastupili. Při přibrjoznych hotelach knjeżeše wjesele žiwjenje, ničo niepokazowaše na wulku zrudobu, kiž mnohich krajanow we dominzje wobdawa. Z hosćencow klinčeše přiwabna rejwanska hudźba. Khwatach k mojemu mi postajenemu přebytkej po rjanym lěsnym puću. Tu so wupinaše wokřewjacy měr.

(Pokračowanje.)

„Nó, cžeješena kujeźniczka, pschiińdźeše też na pschedstajenje pohladaś?“ wčeji jara pschecžešenje ſ Krawjeje malej Marku a koſkota ju pod brodu. Runje tak, kaj je hrjedu woprawdźity kujes direktor ſ fararjeju kuchařku cžinił.

A potom hakle to pschedstajenje! Nuſka w ſtanje njeje dźeſ ruma a tuž pschedstajenja wonka. Kapała jahraje, Mlinkec Guſta ſ hubjej harmoniku, Krawcžikec Michał ſ papjeru na cžeſaku, Wjerſchec Jurij na kujebjaju kanu a Piſtorjec Měrcžin bije buben na jerjowej tyły. Pschihladowarje ſedźa nutka, ſchikowanje pod tśěmu. Hacž dese na brudi maja konje hłowy luſajaſe. Měkajka ſchnura w ſubach ſ ſtam pschihwjatana. Nětko ſteji kujes direktor ſ dołhim ſchibutom ſrjeda, praika hacž wſcho rěi a konje dyrbja wěcžaſ a pokaſaſ, ſchto muža. Když pak raz trochu brutje do nohow ſapali, poczina Helaſkej Maks płakaſ a cžihnje zwjy grat kujeſej direktarej pod nohi. „Ty ſtary woſkle, njecžiniu wjacy ſobu!“

A njedźiwjeſ khěrko ſajſtobjeny iſchenje wopuſch nješ nehonjaj a njemóže ſej myſlicź, ſchto ma to rěkaſ. Ale tohodla dże pschedstajenje dale a zdy ſmě ſo dźiwa, ſchto wſchitko ſamóża. Na ponjaju khodźeſ. Wě wſchak, njeſeſ na ſenj, ale wiſa wyſoko w powětrju. Jedyn wopaczny ſtup a kujes direktor leži daleka koſ ſpjatnjena jaba abo kaj by ſhnidliczka ſ wěſe cžihnuł na kamjentny pleſtr. Ale nicže, njepaduje ſ ponjaja. W tym wokomiku ſmuje Helaſkej Maks jeho ſ ſchibutkiſchom na bjuch: „Widźiſch, rjeſtupuſo, wotpłaczu cži ruce!“ A nětko ſo ſwada ſapocžina. Ale to też ſłuſchna k pschedstajenju. Kujes direktor jawoła do ſana: „To ſu Indianoje ſ Ameriki!“ Sſława, ſława! wołaja wſchitcy nutka.

Duchowny radnik Jakub Šewčik

40 lět měšnik w Kujezowej winicy.

Na swjedźenju njewoblakowaneho podjeća swj. Marije (8. dec.) je tu runje 40 lět. zo dósta farař Jakub Šewčik přez biskopa dra. Wahla měšniſku ſwjećiznu z hišće 7 druhimi w tachantſkej cyrkwi we Budyšinje. Wot Serbow běšta hišće podła njeboh farař Hicka a farař na wotp. Jurij Křižank. Jubilar narodźi so 6. septembra 1867 na burskim kuble w Baćońu. Hdyž běše něſto lět wjesnu ſulu w ſuſodnych Cornecach wopytał (tež † kantorej Hili je wón něſto časa khodźił), přeſydli ſo do Budyšina na tachantſku ſulu a pozdźiſo do Prahi na Serbſki ſeminar, zo by ſo tam na měšnſtwo přihotował. A ſobotu 10. decembra 1892 ſwjećeše ſwoju primicu jako přenju we nowym domju Božim. Běše to radoſtny dźeń za cyłu wſoſadu. Nowoměšnik je potom hač do Noweho Lěta Baćońſku wſoſadu z Božimi ſłužbami zaſtarał, dokelž tehdy hišće ſtajnoho duchownoho tam njebě. Jako młody duchowny ſkutkowaše Jakub Šewčik w Budyšinje (jako kateheta), w Lubiju jako farař, tež we Worklecach přebywaše jako hrodowny kaplan. Pozdźiſo ſłyſimy jeho jako tachantſkeho předarja k. dźu njedźelu w tachantſkej cyrkwi w Budyšinje, z kotreżkuli časa je nan młódſtim, kiž na tachantſtwje jako miniſtrantoju přebywachmy, derje znaty. Bě drje kruty, ale ſprawny duchowny. Pódła zaſtojnſkoho dźěła namaka hiſe časa ſo ſtarać za Maćicny Dom. Serbſki muzej ſ Lěc bu z wuſtojnym redaktorom „Katolſkeho Posoła“ 1908 přizdže jako farař při přenjej cyrkwi do Kamjenicy. Tu je zbožownje dźěłał, wosebje tež we wójnſkich ſ. ach, hdyż pósze muza wſudże wulka a duſepaſtyrſke dźěło ſo kopješe. Jeho wutrobne přeće, zaſo w Serbach ſkutkował. Lěc, ſo jemu 1922 dopjelni, hdyż bu jako Khróſćanſki kajeſ farař do najwjeſeſo ſerbſkeje wſoſady zwolony. Přez 10 lět je tuto wſoſadu pětk wſ. ke ſwoje mocy wěn. wał. Wjele, jara wjele je pisał a rěčał a ſkutkował za njeſmjertne duſe, za naſ lubu narod. Jako horliwy narodowc je njehojnjnje wuſtupował Serbow wěe a prawa zakitał, zakhował, dyžli žadyn druhi. Woſebje jewješe ſo to w łětach, hdyż běše z 1. předſydu Domowiny a we wólbnych časach.

A štó njeje hišće čitał a ſpěwał jeho pěſnje? Kak runje a tola nježne kliča. Woſebje chcemy tu wuzběhnyć wulki epos: Khróſćeńſke zwony, kiž naſta 1923, hdyż ſo nowe njedźiwe zwony poſwjećichu 1931 wobſtara nowy wumělſki křižowy puć na kěrchowje, natwari krasnu Lourdeſku próżdnjońcu a lětſa da w cyrkwi připrawić nowořaſne tepjenje. Też za farſke kubło je nanajſwědomićiſo ſo ſtaral, wjele porjedźił a ponowić dał. To jemu dźakna wſoſada njezabudże. Njech je jemu ſpožčene, hišće nękotre lěta naſu cyrkwinu wſoſadu wodźić k česći Božej a k ſpomoženju njeſmjertnych duſew. Tomu dopomhaj Bóh Wjeſny!

Cyrkwinske powěſće

2. njedźela adventa, 4. hodownika 1932.

Z Budyšina.

Prědowański tekſt: Luk. 21, 25—36.

W Pětrowſkej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farař Auenmüller z Drježdźan prědowanje (z přiležnoſću přihotowańſkeho časa wſoſadneho zaſtupniſtwa), dop. ½12 hodź. ma farař Siegemund kemšenje za dźěći, pop. w 3 hodź. ma farař Paul křćenja, wječor ½6 hodź. ma farař Berg ſpowědź a Bože wotkazanje.

W Marijnej a Marijnej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Siegemund prědowanje (cyrkw. hudźba: miſijonſki dujeſki khór), dop. w 11 hodź. ma farař Große kemšenje za dźěći. (Wječorne kemšenje we 6 hodź. wupadnje dla přihotowańſkeho časa wſoſadneho zaſtupniſtwa).

Zběrka za hodowne wohrađzenje najkhudšim woſadnym. Pónđźelu pop. ½4 hodź. ma farař Berg adventſki ſwjećeń woſadneho žónſkeho towařſtwa w evang. towařſowni na Hórnčeńſkej hasy (rozžohnowanje z přenjej předſydku). — Pónđźelu wječor we 8 hodź. woſpjetuje ſo w Kheleſtni khrešcańſki ſwójbny wječor z předwjedźenjom hry lajkow „Rozſudźenjo“. Tón króć poręči k. ſuperintendent Fröhlich. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowſkej cyrkwi nutrnoſć za njedźelniše. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg bibliſku nutrnoſć w evang. towařſowni na Hórnčeńſkej hasy. — Srjedu pop. we 4 hodź. w Societäti žónſke miſijonſke towařſtwo (zwonkowne miſijonſtwo). — Srjedu wječor w 6 hodź. zeńđże ſo delni wotrjad kola evang. ſulerkow w evang. młođžinowni na Hrodowſkej hasy 6. — Srjedu wječor we 8 hodź. w Kheleſtni zwjazk khreſćańſkich ſtarſich (přednoſkowy wječor), farař Berg poręči wo praſenju „Móžemy nabožinu wučić?“ — Srjedu wječor we 8 hodź. ma ſuperintendent Fröhlich bibliſki wječor w Tuchońſkej cyrkwi. — Stwórtk pop. w 4 hodź. towařſtwo wowkow w evang. towařſowni na Hórnčeńſkej hasy. (Zelene ſobuſtawſke khartki ſobuprinjeſeć). — Stwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźizna Módreho křiża w evang. młođžinowni na Hrodowſkej hasy 6. — Pjatk wječor we 8 hodź. w Tuchońſkej cyrkwi adventſki koncert gymnaſija. Hłowne předwjedźenje: Hodowna kantata „Swjata nóc“ wot Jana Rud. Ahle. Zaſtup płaći 20 pj.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow ſwj. Pětra na Seminarſkej hasy 19: Njedźelu 4. dec. popoldnju wot 1½3 do 6 hodź. zjězd Budyſkeho podwokrjeſa na Seminarſkej hasy 19, pónđźelu wječor 1½9 hodź. kolo žonow, ſrjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młođoſtna ſyła, ſrjedu wječor 1½9 hodź. błowny a młođoſtny wotrjad.

Wumrěli: 24. nov.: Pětr Joachim Beyer, 6 m. 14 dnjow. — 25. nov.: Waltaŕ Heinz Kocksch z Hornjeho Kunwałda, 1 lěto 11 měſ. (wumrěł tu, přewjezeny do Hornjeho Kunwałda). — 26. nov.: Hana Milda zwud. Heskowa rodź. Fickerec, wudowa po wyſſim wučerju, 83 lět 1 měſ. — 27. nov.: Franciska zwud. Gittlerowa rodź. Grünewałdec, malorentnarka, wudowa po hłidarju, 78 lět 1 měſ. — 28. nov.: Jana Miešnera, ratarja w Hućinje, morwonarodźena dźowka. — Adolf Kurt Großhänig, hoſćenčaŕ a rězník ze Salomja (Sohland) n. Spr., 45 l. 9 m. — 29. nov.: Gustav Reinhard Hauſa, fabrikſki dźěłaćeŕ, 65 lět 7 měſ. (wumrěł tu, přewjezeny do Drježdźan-Tolkewic).

Srjedu wječor w 7 hodź. w Khelnic, Wjerkowſkich wječor ½7 hodź. w Brězowje a ½8 hodź. w Słonej Boršći adventſki wječor.

Z Wóſlinka.

Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. ſerbſke kemšenje. Zběrka. Pop. ½5 h. Boża ſłužba a ſwjatſe wotkazanje w Cisowje.

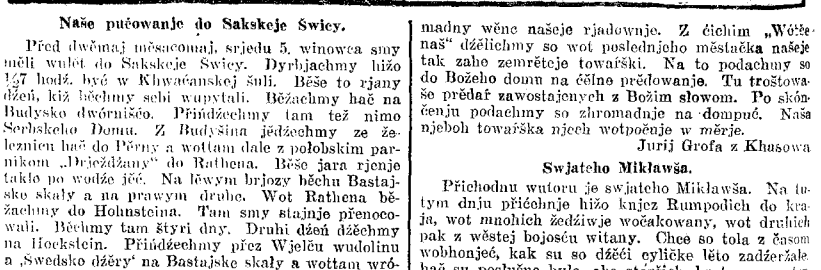
Serbja w radiju

Dokelž w němſkim radiju za ſerbſke hudźbne wumělſtwo žanr potrěbnoſć a nakhilnoſć nimaju, budże ſo cuzba z njej zabrać a to woſebje jahońſkeho wjanſka a cžeſka. Dokelž tež w němſkich radiowych žurnalach zwjeſa zamjelća abo tola jenoż zwjeſnje zdźěła, hdyż ſo w cuzbje něſto Łužiſko-ſerbſke poſkića, wozjewimy tu hižo doprědka, zo mamy ſrjedu 7. hodownika wot 16.10—17 hodź., potajkim ¾ hodźin dołho, Łužiſko-ſerbſke reje za orheſter ſłyſeć, kiž je Bjarnat Krawc ſkomponował a wulka „Missa ſolemnis“ za měšany khór, ſolo a jěſće w ſerbſkim našim jazyku, ſpěwany w jenej Brnjanſkej cyrkwi. Dirigent cyrkwinſkeho khóra, k. prof. Tomašćik, hižo dłeši čas ze ſwojim ſylnym a ſławnym khórom na tutej ſkładbje ſtuduje, kotrejž drjo naši ſpěwarjo doma bychu lědma wobkniježć móhli, jeli ſo njebychu z wutrajnej woporniwoſću do dźěła dali. Dalše zdźěłeńki wo tym ſlěduja w prawym času.

Swójbne powěſće

Sobuſtawjenaj: Helena Lahmerec w Hirſchbergu a Eugen Weinhold we Wojerecach.

Zemrěli: Marja ſwud. Schälerowa rodź. Streſſig na Židowje, 83 lět; khowanje budźe pónđźelu pop. w 1 hodź. wot žarowańſkeho domu na Židowje cžiſło 108. — Frieda Gucnſowa w Małym Wjeſkowje, 40 lět; khowanje budźe pónđźelu pop. w 3 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Waldwin Oſkomar Hering, zigarowy fabrikant w Lubiju, 75 lět; khowanje budźe pónđźelu pop. w 2 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Alfred Lichtenthal, ſołomo-

Naše pućowanje do Sakſkeje Swicy.

Před dwěmaj měſacomaj, ſrjedu 5. winowca ſmy měli wulet do Sakſkeje Swicy. Dyrbjachmy hižo ¼7 hodź. być w Khwaćańſkej ſuli. Běše to rjany dźeń, kiž běchmy ſebi wupytali. Běžachmy hač na Budyſko dwórniſko. Přińdźechmy tam też nimo Serbſkeho Domu. Z Budyšina jědźechmy ze żeleznicu hač do Pěrny a wottam dale z połobſkim parnikom „Drježdźany“ do Rathena. Běše jara rjenje takle po wodźe jěć. Na lěwym brjoży běchu Baſtajſke ſkały a na prawym druhe. Wot Rathena běžachmy do Hohnſteina. Tam ſmy ſtajnje přenocowali. Běchmy tam ſtyri dny. Druhi dźeń dźěchmy na Hockſtein. Přińdźechmy přez Wjeleu wudolinu a „Swedſko dźěry“ na Baſtajſke ſkały a wottam wróćachmy ſo zaſy do Hohnſteina. Třeći dźeń dźěchmy na Lilijowe. To bě najwyſſa hora, na kotrejž ſcyła běchmy. Poſledni dźeń chcychmy na Brand a do Kruwjaceje hródże. Ale wjedro za tym njebě. Za to jědźechmy z połobſkim parnikom „Lipſk“ z Rathena do Saudawy. Wottam ſo potom ze żeleznicu zaſy wróćichmy do naſejo ſerbſkeje Łužicy, do Budyšina. Běžachmy potom hač domoj. Ja dyrbjach potom hiſćo ſam z Khwaćie do Jeſiše běžeć. Hdyż běch ſkoro doma, přińdże mi mój nan napſeču. Ja dźěch hórzy do łoża. Druhi dźeń powědach ſwojej maćeri a nanej wo wſitkich rjanoſćach Sakſkeje Swicy.

Maks Pilop z Jeſic.

Na přewodźenju pola ſulſkeje towařſki.

Smjertnu njedźelu ſmy my dźěći přenjeje rjadownje ſwoju na pokutnym dnju zemrětu ſobuſulerku z Łuha k jeje poſledńemu wotpočinkej na Njeſwačidłſke pohrjebniſćo přewodźeli. Njebočička, kiž budźiše jutry ſulu wukhodźiła, běše hižo lěta dołho bědna, jenož w łěcu z khwilemi ſulu wopytowaše. Tak je ju ſmjerć z jeje hubjeńſtwa wumóhła. Pusty wječor ſmy před žarowańſkim domom někotre kěrluše wuſpěwali. Njedźelu připołdnju běše najprjedy žarowańſka ſwjatoćnoſć při pomniku we wójnje padnjenych. Tam ſmy my dźěći ſpěwali ſerbſki kěrluš: „Stanuć moje čełoł“ Potom podachmy ſo z naſim wučerjom k žarowańſkemu domej. Běchmy tež wobě ſulſkej khorhoji, ſerbſku a němſku ſobu wzali. Bórzy ſo też přewodźerjo zeńdźechu. Jako běše ſo kaſć na čełowy wóz ſtajił, ſmy kěrluš: „Wój ſtaršej, dobru nóc!“ ſpěwali. Po cžichim „Wótče naš“ podachmy ſo na puć do Njeſwačidła. Na pohrjebniſću k. farař Tyšer z Budyšina z krótkej narěču a z požohnowanjom čełu khłódnej zemi přepoda. Mjez bohatej ſmjertnej pychu běše też zhromadny wěnc naſeje rjadownje. Z cžichim „Wótče naš“ dźělichmy ſo wot poſledńeho městańka naſeje tak zahe zemrěteje towařſki. Na to podachmy ſo do Božeho domu na cželne přećowanje. Tu troſtowaše přećaŕ zawoſtajenych z Božim ſłowom. Po ſkónčenju podachmy ſo zhromadnje na dompuć. Naſa njeboh towařſka njech wotpočnje w mérje.

Jurij Grofa z Khuſowa

Swjateho Mikławša.

Přichodnu wutoru je ſwjateho Mikławša. Na tutym dnju přićehnje hižo knjez Rumpodich do kraja, wot mnohich žeđźiwje wočakowany, wot druhich pak z wěſtej bojoſću witany. Chee ſo tola z časom wobhonjeć, kak ſu ſo dźěći cyliče léto zadźerżałe. hač ſu poſłušne byle, abo ſtarſich, bratrow a ſotry a druhich ludźi hněwałe a jim klubu činiłe. Słuchajnadobo klapa ſo do duri! Njewočakowana cžiſna Knjez Rumpodich zaſtupi. Dołha běła broda wiſa jemu po hrudźi, w rucy ma twjerdy ſukaty kij. Nima ſo woprawdźe derje, dom wot domu khodźić a w městach po wyſokich ſkhodach horje a dele. Nje je runje jedyn z najmłódſich. Na khribjeće njeſe wulki měch a z njeho kuka, mój božičko, dołhi prut. Wot małeho Pětrka, kiž ma złe ſwědomje — dyrbješe njedawno hodźinu po ſuli ſedźeć, dokelž bě žałosnu haru čeŕił a knjeza wučerja hněwał — a kotrómuž łóſt k worakawſtwu na noſu widźiš, chee Rumpodich krótki paćeř ſłyſeć. Pětrk pak je we cyłej hrozy na njón zabył a zhladuje ſkradźu a třepotajo na prut, za kotrymž Rumpodich woprawdźe přima a Pětrkej na khribjeće rejowć da. Na tym nie doſć, wučehnje cyle nowy z měcha a jón maćeri přepoda z prótſtwu, zo by prut prawje huſto trjebała. Whohl Pětrko, wuhlady na bohate dary ſu jara ſpatne! Hinak pola małeje Hilźki, kiž je nastajnje dušna a pilna była a móže ſwoju ſtučku kaž na ſtryčku. Też nima w ſwojich knihach žane wóſłace wuši a w zešiwkach žane hunčatka kaž jeje bratr Pětr. Knjez Rumpodich móże ju jenož khwalić a ke dźakej wučehnje jabłuka, worjechi a poprjancz ze měcha. Potom wopuſći dom z napominanjom na Pětrka, też tajki być, kaž Hilža. Z wołóženej wutrobu a znutřkownej wjeſołoſću widźi Rumpodicha durja zawrjeć. Tak dźe wón dom wot domu a dyrbi kźwatać, zo k Božemu dźěſću přińdże, kiž hodowne dary za dźěći přihotuje a wo kotrychž ma Rumpodich nadrobnje rozprawjeć. -k.

Wupytanje skhowanki z poſledńeho čiſła:

Wobróć wobraz. Přenja hałza horjeka twori ſpódku domownikoweje ćapki.

tionik na wotp. we Wojerecach, 63 lět; khowanje budże jutře njedźelu pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu, Drježdźanska bróha 6. — Gustav Linka, nětkuschi wobsedźer piwarnje w Běłej Wodźe, 77 lět; khowanje budże jutře njedźelu pop. w 3 hodź. — Wilhelm Tuscha, schtschinowódźaceř w Běłej Wodźe, 17 lět; khowanje budże jutře njedźelu pop. ½3 hodź. — Helga Fuchsej w Běłej Wodźe, 7 lět; khowanje budże jutře njedźelu pop. w 2 hodź.

Zapósłane

DJK podleži Sokolej

zańdźenu njedźelu, 27. nov., zbi we Worklecach Radwořske sokolske prěnje mustwo — Worklečansku DJK z 3 : 2.

Hra bě sama na sebi na jedyn bok a wašnje zajimawa, dokelž bě tu wulki rozdźěl jasnje widźeć mjez serbskimi Sokołami a „čež serbskimi" DJKanerami: DJKanerjo reja a wołaja kaž indijanojo, Radwořscy junacy pak tohodla wostanu měrni, wobkhowaja swoju dobru kombinaciju. DJK hraješe k tomu hišće khětro hrubje, dopokaz: skoro kóžde 10 mjeńšin „wuhraju" sebi khłostański kop! Sprawny sudnik hwizda połćas, hra steji 2 : 1 za Radwoř Worklečanow drje to nimo měry helscy kusaše a tuž hišće „přikładniše" hraja, ale po jich zapřijeću. Rjenje wjacy nje pohladować. Zo njeby tuta wopačna taktika tola hišće slepe zbožo měła, pósćelu Radwořčenjo swojeho najlěpšeho muža, srjedźnoběharja Pawoła Ryćerja, do škita, zo by roznjemdrjene nadběhi kat. němskeho zjenoćenstwa rozlamał a bul před jich samsne wrota sadźał. Bohužel dyrbja Radwořscy hosćo hru dočasnje zastajić, dokelž běchu jim lubi přećiwnjerjy straženja tak zranili, zo njemóžeše we wrotach wostać. Žadyn dźiw, zo jenemu jenu wočakny. Tuž so kopańca z 3 : 2 za Radwoř skónči. Ale hra hišće njebě ke kóncej: Worklečenjo započachu so ze swojimi hosćemi (što to rěka, woni bohužel snano dosć dokładnje nawukli njejsu) storkać, a samo někotři ćesćeni! přihladowarjo začuja we sebi někajki spodźiwny Worklečanski instinkt, zo bychu so z Radwořskimi Sokołami wurěčowali, na nich rejili, jim hrozyli, atd. A přińdu na wopačnych. Wjednik Sokołow zwoła swojich do šika a z njebojaznym spěwom „Naše swjate prawa" čahnu do wsy. Hejda, Worklečanski publikum, to so wam wudźało njeje, zo so do waše wjeski też raz přikładna disciplina zabóži? Ale nic hubu rozdajeć a so dźiwać, ale so Bohu za tutu wurjadnu dobrotu dźakować. Ale prjedy hač bě Worklečanam přihladowarjam tutón dopokaz čłowječeje sebjewědomosće hač do mozhow dojeł, bě z nimi zaso jich wuwołany „instinkt" wujeł; dopokaz: Radwořscy běchu so w korčmje na dompuć předrasćili, a hotowi chcedźa wujeć, tola dwór je polny ludźi. Krasna keklija! Skoro kaž pola bolšewikow! A što tuta črjódka chce, to bórzy z jich mjezywočow a z jich činjenja a słowow wučitaja. A dokelž Radwořčenjo tak smjerć hłupi njejsu, kaž sebi črjóda to mysli, zaklinkaju po muža, kiž je za tajke pady najkhmańši: po žandarma. A hlej, kak so ta črjódka z dwora sćicha a hjez zwuka zhubi, kaž by wulki wichor ju wuhwizdał! A Radwořćanam chce so smjeć: ně, tajke někšto hišće po cyłych Serbach njeđožiwichu, to dyrbjachu hakle do kulturneho centra samsneho přijeć, do Worklec! A čili a strowi, bjez syłzow dźělenja wujeđźechu z daloko a šěroko khwalenych Worklec z jich po Łužicy wuwołanymi kopańerjemi a wosebje z jich přezahorjitymi přihladowarjemi!

Hewak pak nima Radwořski dobyćeř žaneho prawa, so na Worklečanow hóršiš, su dźě bohužel tak skhowani před złym wliwom kultury, a skónčnje, w Odessy so to też stawa, zo přihladowarjo so do hrajerjow daja! Zo njechychu tamni Worklečansey přihladowarjo dołho nětdźe w Afriey za tutym městom hladali, chcu přeradźić, zo Odessa je wulke město w južnym bolšewistiskim paradizu! Dobre přiklady sebi bjerjeće, nic? wy njestronjacy přihladowarjo! Wšeje khwalby hódne! To móžemy so skhować! A hišće něšto za kopańerjow z DJK! Što rěka „fair"? Radźu wam, zo sebi tuto słowčko bliže wobhladaće, snano w běhu swojeho žiwjenja dopóznaješe wuznam tutoho słowčka w cyłym športnym swěće.

Hišće něšto mam na wutrobje. Hižo we swjatym pisnje steji: „Njemóžeš dwěmaj knjezomaj służić! Potajkim štóž to čini, tomu přiwołam: Njebudź Sokoł a DJK-přiwisnik! To sebi ćesć žada, zo so na jeno rozsudźiš!" Radźu hišće, zo bychu so wšitcy, kiž maju wotpohlad z Worklečanskim DJK-kopańskwom raz hrać, do někajkeho zawěsćenja zapisać dali, kiž by mohło eventuelnu škodu narunać! Hłowna wěc pak padnje na přihladowarjow a hižałe městno! Abo je štó hinašeho ménjenja?

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Kinsporka. (Drjewowobdźěłarske wudeńdu (čłmika.) We Łužnizy nadeńdźechu žony pschi drjewowobdźěłanju wošrjedź hustreho lěsa hakowowu hěn. Jako žony pytnychu, so běšche hěn wobhrožena, wone ćekhnychu. Posłužiwši pandarm wuslědźi, so běšche jo w hakowowej hěrže duchaslaby człowjek Wotranow (Ortrand) sapuhlił. Wón wotwjedźe hamtowniša j jeho „paradiza" a pósła jeho do jeho domizny.

* S Barlina. (193 hamtomordaćtwow w oktobrje.) Liczba hamtomordaćtwow w Barlinje běšche w posledních tšoch měsazach, to jutiju, auguscje a septembrje, hdyž stajna, khodźesche mjes 179 a 181. W oktobrje pak je so liczba hamtomordaćtwow thětro powyschika a na 193 stupiła. To je najwjetscha liczba, kiž je so za dołhi hlaž zapisała.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 3. hodownika 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,35
1 jendźelski punt	13,61	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,45

Bursa wječera z njewěsthym ménjenjom do wschěcneho wikowanja sastupi. Pschi spočatku so kursy pschi hłabym wobroćce kherje wodrjebjowachu. Powěsć, jo je statny president dotalneho ministra statneje wobory je Schleichera za statneho kanzlerja pomjenował, wobkhad na burse wožiwi a kursy akzijow skreći. Kursy renťowych a dołžnych lisćinow běchu hischće wschelake a trochu njewěste.

Produktowe miti wostachu wječera jara měrne, płaćijny w potowym formje pschenicy, rožki a wowsa sebjabichu so wo 5 pj. po zentnarju. W termijnowym wikowanju wosta sebjabjenje jenož hnadne. Pomjenowanje nowe ho kanzlerja pschijachu na wikach z dopołnym spokojenjom, šehi prajo, so žana wuschnosć tukhwilu swoju ratajsku politiku njepscheměni. Na Drježdźanskich wikach sebjabichu so płaćijny pschenicy a wowsa wo 10 pj. a rožki wo 5 pj. pomjo pónjedźeli.

Wječera płaćejesche zentnar w Barlinje:

Pschenicy 9,60—9,70 (9,65—9,75) hr., rožki 7,65—7,75 (7,70—7,80) hr., jećmjenja, małeńkjeho 8,50—9 hr., nasymkjeho 8,05—8,40 hr., wowsa 6,15—6,40 (6,20 hač 6,45) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschenicy:

za dezember: 10,28¾—10,27½ (10,33¾—10,30) hr.,
za měrc: 10,37½ (10,38¾—10,37½) hr.,
za mejn: 10,55—10,53¾ (10,60—10,55) hr.,

rožki:

za dezember: 8,27½—8,26¼ (8,33¾—8,31¼) hr.,
za měrc: 8,47½ (8,51¼—8,47½) hr.,
za mejn: 8,66¼—8,65 (8,72¼—8,67½) hr.,

wowsa:

za dezember: 6,52½ hr.,
za měrc: 6,70 (6,62½) hr.,
za mejn: (6,85 hr.),

w Drježdźanach:

pschenicy 9,45—9,70 (9,55—9,80) hr., rožki 7,55 hač 7,80 (7,60—7,85) hr., jećmjenja, małeńkjeho 8,90 hač 9,40 (9—9,50) hr., nasymkjeho 7,90—8,70 hr., wowsa 6,40—6,70 (6,50—6,80) hr.

Płaćijny w spinkach su płaćijny tydźenšichi wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepscheměnichu.

Witi frjedź w Halschtrawje.

Pschenica płaćejesche 9,50—9,60 (9,40—9,60) hr., rožka 7,40—7,50 (7,40—7,60) hr., jećmjeń, małeńki 8,25—9 (8,25—8,75) hr., nasymki 7,40—7,60 hr., wowsa 6,25 hač 6,50 (6,25—6,35) hr., hórny 2—2,50 (2,25—2,50) hr., běrny (punt) (3—4 nj.), hmno (2,30—2,50 hr.), hłoma k sajźanju 1,20—1,40 hr., hłóma 1,40—1,50 (1,40 hač 1,80) hr., we wokljepjach 1,80—2,30 (1,80—2,25) hr. Butra płaćejesche 60—75 (75—85) pj., jeja 12—15 (11—12) pj., twaroh 20 pj. Sadźanje hnižu 75—85 (80 hač 90) pj. Prošaca 8—15 hr., běhaći 18—25 (20 hač 25) hrinowow.

Płaćijny w spinkach su płaćijny tydźenšichi wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepscheměnichu.

Witi schtwórtk w Schorjelu.

Pschenica płaćejesche, hłabicha 8,60—9 (8,60—8,80) hr., čejčicha 9,30—9,50 hr., rožka, hłabicha 7,20 hr., čejčicha 7,40—7,60 (7,40—7,65) hr., małeńki jećmjeń 7,80—8,80 (8,15—8,65) hr., wowsa 5,60—6 (5,80—6,10) hr., běrny 1,50—1,70 (1,60—1,80) hr. Butra płaćejesche 2,40 hač 2,88 (2,25—2,80 hr., jeja 9—14 (10—13) pj.

Płaćijny w spinkach su płaćijny tydźenšichi wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepscheměnichu.

Durbjenšte pschepodźowanje.

Pónjedźeł 5. dezembra 1932

w **Sślepem** w Eschehachej hoscjenzu, pschip. w 12 hodź.: Schijaca maschina a hobanka;

w hoscjenzu „K żelesnizy", pschip. w 1 hodź.: Pišańšti stroj, wobraz we złotym wobłuku.

Wutoru 6. dezembra 1932

w **Brětni** w hoscjenzu, dop. w 10 hodź.: Pišańšti stroj, hojaca naprawa;

w **Chornym Khołmzu** w Fiedlerej hoscjenzu, dop. ½11 hodź.: Schijaca maschina, zentrifuga, sofa, jałojza;

w **Tornowje** w hoscjenzu, dop. w 11 hodź.: Radio;

we **Wochozach** w Balkej hoscjenzu, pschip. w 12 hodź.: **Młócjawa;**

w **Pančezach** w hoscjenzu, pschip. w 1 hodź.: Krowa, rólny wóz, kuchinske wuhotowanje, gramofon.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo so tuna abo (100 kg. nowak 10 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	2. 12.	1. 12.		2. 12.	1. 12.
Pšenica	192-194	193 195	wowsy	13 5 16,5	—
rožka	153-155	154 156	wowka	14, -16,0	—
jećmjeń, małi	—	—	nadra lupiny	9,00-11,0	—
jećmjeń	171-180	171-180	falte lupiny	12,0-13,5	—
wowsa	123-124	1:4 129	zoradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuk	—	—
pšenč. muka	24 0-27,(	24,0-27,(	lany wosuk	10,1-1,2	10,1-10,2
rżana muka	19,7-22,(	19 7 22 1	such. truhanč	8,90	8,90
pš. wotruby	9,45 9,75	,45- 7	b. rn). krušk	—	—
rżane „	8,80-9,15	8,7-9,1(	syno, 50 kg	1,80-2,2(	1,80-2,10
raps	—	—	rżana słoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor.	21,0-26 0	21,0-26,0	pšenč. „	0,45-0,60	0,45-0,6
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6(	0,45-0,6
pjeluški	—	—	ječna „	0,45-0,6(	0,45-0,6

Drježdźanska burza (2 12.)

Pšeńca 76 kg	189-194	běrnjace kružki	15,20-15,50
rožka, 70 kg	151-156	pšenč. wotruby	8 90 9,20
nałětni jećmjeń	17?-188	rżane wotruby	8,80 9,80
nazymsk. jećmjeń	—	pšenična muka	36,00-38,00
wows	128-134	rżana muka	25,25-26,20
čefwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mals)	—	hróch	—
suche truh.	9,00 9,20	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

2. decembra 1932 Pt dźiny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja

Woły: 417.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetsoje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	33—34
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	31—32
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	28—29
Mjenje picowane wšěch starobow	20—23

Bykl: 538.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetsoje rěznoje hódnosće	28
Połnomjasne, młódše	26—27
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24—25
Špatne	20—23

Jałojcy a kruwy: 1349

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetsoje rěznoje hódnosće	24—26
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetsoje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—14
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1524

Najlěpše wukormjene (2. druh.)	36—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	24—35
Špatne (4.)	15—22

Wowcy: 4969

Młódše a starše wukormjene (1. družina	29—30
Starše wukormjene (2.)	27—28
Mjenje wukormjene (Märschafe) (3.	25—26

Swinje: 6858

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow ha do 1½ lět stare	—
Wukormjene	40—41
Mjasne	38—40
Špatne	36—37
Raney a kundrosy	35—36

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

3. decembra 1932 po hamtskim postajenju

Wšě płaćizny su po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najnišo płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,80
Ćelace mjaso	1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 „	1,60	2,00
Swiniace mjaso	1 „	1,4	1,80
Tukrainy swinjacy šmalc	1 „	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1 „	0,42	0,60
Rżana muka	1 „	0,36	0,38
Khlěb	1 „	0,22½	0,27½
Jadźne běrny, nowe	1 „	0,07	0,08
Raje	1 „	0,32	0,90
Hróch	1 „	0,40	0,80
Soki	1 „	1,40	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	0,96	1,00
Sušeny połc	1 „	1,80	2,00
Dobre mloko	1 št.	0,22	0,24
Jadźna butra	1 kg	2,60	2,92
Jeja	štuka	0,11	0,14
Jadźne buny	1 kg	0,40	0,60
Cokor drobny	1 „	—	0,75
Petrolej	1 „	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr	—	1,90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,20

Wólne płaćizny w Budyšinje.

3. decembra 1932

Wšě płaćizny su po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnišo płaćizny	najwyša płaćizny
Pšeńca,	50 kilo	9,00	9,30
Rožka	50 „	7,25	7,10
Jećmjeń	50 „	8,00	9,00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	6,25	6,50
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 „	1,80	1,90
(Wuwožna twora dróžša)			
Syno	50 „	2,00	2,20
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	0,70	0,90
„ „ „ k zasł.	50 „	1,30	1,60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	16,25
Rżana muka 60%	50 „	—	12,50
Pšeńčne wotruby	50 „	—	5,40
Rżane wotruby	50 „	—	5,40
Butra	1 „	2,60	2,80
Jeja	1 štk.	12	0,13
Husy	punt	0,65	0,70
Prosata 766 štuk	1 štk	5,00	12,00

Prosace wiki dźěchu pomalšo.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 7. decembra 1932

Gmejnska rada

W sćěhowacym poskića so našim lubym čitarjam cyły rjad wobkhodow, kiž su runje pola Serbow jara woblubowane. Prosymy našich čitarjow a přećelow, zo bychu při hodownych nakupowanjach tute wobkhody wobkedźbowali.

Kamjenc

Ważne — lubi čitarjo — je, zo so stajnje wuznawamy k swojej rěči — k swojim nowinam. Rićkmy tohodla při kóždym kupje pola sćěhowacych wobkhodnikow: „Čitach Waš nawěstk w swojich Serbskich Nowinach“!

Na hodowne blido słušeja:
cigary, cigarety, tobak
w rjanych hodownych zawalenjach
jenož z cigaroweho domu Synatzschke
Najwjetši wubjerk **w Kamjencu, Wesistr. 8** Najlěpše kajkosće

Wulki sklad hotowych mužacych a hólčacych **drastow** kiž derje sedźa Nizke płaćizny!

Hermann Müller w Kamjencu, Pfortenstr. 1 (Hornjerjeńske wiki).

Krasny wubjerk najrjeńšich **tkaninow za wobleki a paletoty** zhotowjenje po měrje tunjo a derje

K hodam
wulki wubjerk
woblekow za mužow pacholow a hólcow
mantle, jupy, kožane jaki, njepřemokawe jaki, pulovry, kalmukowe jaki, spódnje kholowy, tkaninowe a džełańske kholowy, košle a šaty
škórnje a stupnje
nakupujeće nihdźe tak tunjo kaž pola firmy
H. Marschke w Kamjencu
Oskar Müllerstr. 8
Sym Serbowka! Ręču serbski!

Rózynki punt 25 pj.!
margarinu, kokosowy tuk
najlěpši cokor k pječenju
stajnje najnižše płaćizny!
Sće hižo mój woprawdźe dobry a stajnje čerstwje paleny
parlojty kofej
wupruhowali?
1/4 punta 60 pj., bjez rabatowych znamkow 57 pj.
Clemens Kahnt
rózk Budyskeje a Wulkeje dróhi

Za hody
Łožowe šaty
blidne šaty
ćělne šaty
šaty za mužow
po tunich płaćiznach
Kurt Benad w Kamjencu
Herrenstraße 5

Wšě šulske knihi
poruća we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach

Přihódne hodowne dary
domjacy a kuchinski grat, porcelan, kamjenćne, worcelowe a żelezne twory
Alfred Beitel, přjedy Nicolaus
na Budyskej dróży 70

Pječwa - likěry - wina
jako wosebitosć
přeco čerstwje paleny **kofej** ze samneje paleńnje
Foto-drogownja Rudolf Hilscher
w Kamjencu na Budyskej dróży čo. 52 — Telefon 612

Franc Beitel, Anger 6
poskića k hodam **wulki wubjerk**
Solingenskich worcelowych tworow
alpaca-slěbrowych tworow
Točeńnja — wuporjedźeńnja

Alfred Meisel nasl.
měj. Friedrich Grimm
wikowarnja z winom a palencom
w Kamjencu, Budyska dróha 34
poruča *k hodam*

Serbja wopytaju
přińdu-li na wiki atd.
pjekarnju dobrych tworow a
kofejownju Teich
na Klóšterskej dróży 5

Jstwa bjez knihow je kaž ćěło bjez duše!

Trjebane meble a polstrowane meble
wobnowjene, kaž też
nowozhotowjenje wuhotowanjow a polstrowych meblow
w samsnej dźěłarni
derje a tunjo pola
Józefa Buhla Spittel-młyn při katolskej cyrkwi

Přińdźeće-li do Kamjenca
tak wopytajće prošu mój **frizěrski wobkhod**
Też mjez Serbami sym jako wustojny w swojim powołanju znaty
Oswin Steglich
frizěr za knjenje a knjezow na Budyskej dróży 5
Prošu wobkedźbujće: Znapřeća kina!
Pódla sukarja Haufy!

Strowotne zeło
wšěch družin napřeco drjenju, wiću a ischiasej atd. Rozwučace pisma darmo
Reformski dom Schüller
na Butrowych wikach

Serbja čitajće
na dołhich zymskich wječorach narodne, wěd-domostne abo zabawne
serbske knihi

Rjany hodowny dar
je
radijowy aparat
ale jenož wot
Radio-Böttchera
Kurze Str. 2 — **rózk torhošća**
Też na wotpłaćowanje!

KWĚTKI
Čitanka za horni skhodźeńk ludowych šulow. — 1.- hr.

Thalysia - šlafy
praktiski a strowotu spěchowacy hodowny dar
Reformski dom Schüller
na Butrowych wikach

Hrajki

Klankace jstwy	1.90,	1.60,	0.90,	0.50
klamy	3.25,	2.75,	2.50,	1.25
konjency	2.50,	1.25,		0.60
konje, jenotliwe	0.65,	0.45,	0.35,	0.25, 0.20
twarjeńske kašćiki	1.25,	0.70,	0.60,	0.30
pjecaki	1.95,	1.50,	1.25,	1.—, 0.90
klanki z włosami	3.20,	2.70,	2.40,	2.20, 1.60, 1.55
wobrazowe, molowańske a bajkowe knižki	1.—,	0.75,	0.50,	0.35, 0.20
towańske hry	1.—,	0.75,	0.60,	0.50
żeleznicy z šěnami	3.50,	3.20,	2.—,	1.35, 1.00
parnicy, leż. kotoł	10.—,	9.75,	8.50,	7.20, 6.85
kinowy	12.—,	8.50,	8.—,	7.—, 6.—, 5.—, 4.50, 4.—
Stabil-twarjeńske kašćiki	4.30,	2.70,	2.20,	2.—, 1.—, 0.50
autowy	1.25,	1.—,	0.75,	0.65, 0.50, 0.25
drózne walcy	2.10,	1.25,		0.70
twjerdźizny wot 1.—, wojaki, jenotl. wot				0.10
żelezniske přisłušne dźěle	za 50 pj.			
tunle, mosty, směry, pokazowarje, křižowanja, wuhibadła, bariery, dwórnišća atd.				
modele za parnicy	1.—,	0.90,	0.75,	0.60, 0.50

Rodźowanske sanki, sněhaki a wšu potrjebu, smykańki
Telefon 777 **Lehmann w Kamjencu** Markt-Ecke
Najwjetši wubjerk. — Prošu wobhladujće sebi mój bohaty sklad w mojich khětro powjetšenych wobkhodnych rumnosćach při zemi a w 1. poskhodźe.

Rum-Arrak
Punčowe esency (też bjez alkohola) / **palene wino, likěry palenc / čerwjene, běłe a słódke wino**
wšěch družin poruča **w drobnym** a w **blešach** po najtuńšich płaćiznach
destilacija Hermann Richter
Pfortenstr. 9 w Kamjencu Pfortenstr. 9

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćernja, zap. dr, z w. nik, w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeličwo sćěhwkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je nt za žiwjenja dospołnje běđny. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zrunjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin wisnje přinowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wuzjasnja nadrobnje wumjenjenia tykače banki. 67 Serbske Nowiny hdya a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 284 — Budyšin — Póndźelu, 5. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Nowe němske knježerstwo

General ſe **Schleicher** je žobotu němskemu presidentej Hindenburgowi nowe knježerstwo předpodał. We nim předewostej: general **ſe Schleicher** němske kanzlerstwo a němske wonkowne ministerstwo,
žwobodny knjeź **ſ Neurath:** žwonkowne należnosće,
dr. Exacht: finansowe należnosće,
hrabja **Schwerin ſ Krosigk:** němske finanzy,
dr. Warmbold: němske hospodarske ministerstwo,
dr. Syrup: němske dźěłowe ministerstwo,
Gürtner: němske justizne ministerstwo,
žwobodny knjeź **ſ Braun:** ježiwjenske ministerstwo,
žwobodny knjeź **ſ Eltz-Rübenach:** němsku póštu a wobchad,
dr. Popitz: němske ministerstwo bjez wobchada dźěłow,
dr. Gerecke: němske kommunarstwo za zaradźenje dźěła.

Kurs nowcho knježerstwa ſo wot dotalneho troſchu rozeznawa. **Dr. Bracht,** kotryž je pjatk ſ wustupom předchadźerstwo ſ Papenej němskeho presidenta pohnuł, ſo je ſo wot Papena słónčnje dźěłk, je na městno knjeza ſ Gayla we němskim žmitskownym ministerstwje stupił, **dr. Syrup,** dotalny president němskeho wustawa zaradźenja dźěła a za nuzowarjenje d'ełomjeměrjerjow, je zastojnstwo dr. Schäffera w dźěłowym ministerstwje přewzał. Dr. Warmbold, kotryž je zadanja industrije předchadźerstwo ratarskim zastupował, hospodarske ministerstwo wobkhowa.

Nowe knježerstwo smjeje ſo ſ předchadźerstwom kommunistow a nazionalnych sozialistow bědźić. Kommunistiska frakcija němskeho ježma hnydom namjet na **wuprajenje njedowěrjenja** předchadźerstwo Schleicherowemu kabinettej poda. Wotsud nowcho knježerstwa je rukach **nazionalnych sozialistow a kommunistow leži,** kotrejž hromadźe wjetšinu w němskim ježmje tworja. Nazionalni sozialistojo ſu znowa wozjewili, ſo njebudźa žane knježerstwo cžerpić, w kotrymž njejmjeje Hitler němske kanzlerstwo. Njedźiwajo teho pak ſo wočakuje, ſo nazionalni sozialistojo hnydom zaſo ſ kommunistami hromadźe njepórudu kaž přichi njedawnym Berlinskim wobchadnym strajku. Stejišćcžo nazionalnych sozialistow w prěnich poſedźenjach němskeho ježma budźe wot wunoschka dwurinkskich gmejnskich wólbow wotwisowacź. Wo tele wólby ſo nazionalni sozialistojo ſe wschěmi mozami prózowachu. Hitler je ſam po zyłej Durinskej puczujo dźeń wole dnja w zhromadźijnach rěčał, ſo by wotdrjebjenju ſwojeje strony zadźěwał. Jeli ſo wochu Hitlerowi pschiwiſowarjo poſłabjeni ſ tychle wólbow wuschli, njebychu ſebi pscheli, ſo by ſo němski ježm znowa rozpuscheił.

Sozialdemokratiska strona je nacžiſk wunjedźateho sakonja ſ 48. stawej němskeje wustawy pschipowědźiła. Bayerska ludowa strona ſakoń nanujetnje, kotryž namjeſtnistwo němskeho presidenta tak rjaduje, ſo ſo presidentej němskostatneho ſuda pschirjekuje, kotremuž bě ſo mjes Ebertowej a Hindenburgowej sastojnſkej periodu ſ wožebitym sakonjom sastupnistwo dowěrilo. Bayerska ludowa strona žeb: žada, ſo by w pschichodze president němskeho ježma němsku republiku sastupował.

Hindenburgowe wutrobne pismo na Papena

„Moje dowěrjenje njesmjenjschene wostanje."

Němſki president ſ Hindenburg je ſo wotstajenemu kanzlerej ſ Papenej błędowace pismo pósłał: „Jara cžesćeny němſki kanzlero! Po Waschim nanjeće žym Waš ſe zastojnſtwom němskeho kanzlera a němskeho kommisara za pruſki kraj ſ pschileżazym pismom puschežił.

S cžeſkej wutrobu a pohnuty ſ Waschim wozbožinſkim rozſtajenjom Waš dźiwajo na wuprajene pschicžiny Wam ſe tuteju zastojnſtwow wotcžej dam; moje dowěrjenje a cžesćenje ſa Waschu wosobu a Waſche skutkowanje njejmjeńschene wostanje. Sa cžaſ Waſcheje politiſneje dźěławoſće jako němskeho kanzlera a jako němskeho kommisara ſ Pruſku žym Waſche ſo podawazem samolwjenja wjeſele dźěło, Waſchu njeſebicžiwu luboſcź k wótcžinje a Waſche wosobne charakterſke žanowonoſće wyſoko waſcź natwrdny.. Na cžaſ hromadźeńkanja ſ Wami ženje njeſabudu. Sa wſcho, ſchtož ſće w tychle cžeſkich mežaſach ſa naſchu wótcžinu dokonjeli Wam w mjenje Němſkeje a w žiwoſtnym mjenje hlubоko ſarčuty dźak praju.

S najlěpſchimi pscheczemi ſa Waſche derjemeče a ſ towaršſnymi pozdrowami wostawam Wam ſtajnje poddany ſ Hindenburg."

Gmejnske wólby w Durinkskej

Wobdźělenje pschi gmejnſkich wólbach w Durinkſkej je wo něhdźe 20 prozentow ſtabſche dyžli pschi poſlednjej wólbje do němskeho ježma było.

We **Weimarje** ſu dostali: nazionalni sozialistojo 7122 (pschi poſlednjej wólbje do němskeho ježma 11003); sozialdemokratojo 3347 (5491); kommunistojo 3281 (3914); wikowanje a pschemytko 849, nëmſkonazionalni 2272 (3768); měſchčanſka frjedźina 922; zentrum 619 (636), němska ludowa strona 1250 (2100).

W **Jenje:** nazionalni sozialistojo 6942 (8420); sozialdemokratojo 7479 (9615); kommunistojo 6513 (7742); němſkonazionalni 1864 (3635); ſtatna strona 2886 (2005); měſchčanſka liſcžina 3369 (2648).

W **Eisenachu:** nazionalni sozialistojo 5980 (7996); sozialdemokratojo 3759 (5431); kommunistojo 5751 (6394); němſkonazionalni 2142 (3411); ſtatna strona 672 (505); zentrum 457 (494); měſchčanſka liſcžina 160 (0).

W **Gotha:** nazionalni sozialistojo 7565 (10 046); sozialdemokratojo 1327 (1922); kommunistojo 6152 (7473); němſkonazionalni 2386 (2845); němska ludowa strona 1919 (1466).

W **Sonnenbergu:** nazionalni sozialistojo 5147 (5651); sozialdemokratojo 2750 (2732); kommunistojo 2346 (2470); měſchčanſki blok 882 (1140).

W **Gerje:** měſchčanſki ſwjazk 5424 (6789); žrěni ſtaw 2069 (0); nazionalni sozialistojo 13804 (16377); sozialdemokratojo 17 242 (18 054); kommunistojo 6464 (8805).

Konferenca rektorow wysokich šulow w Halli

Na wčerawſchu njedźelu ſu wurjadnu konferenzu wſchitkich němſkich wyſokoſchkulſkich rektorow do Halle ſwołali. Na njej je ſo wo politiſkim położenju wyſokich ſchulow, wožebje dźiwajo na podawk w Braunſchweigu, na wudźelanje ſtudentſkeho prawa a dźełowu ſłužbu jednali. Wo wyſokoſchkulſkim konflikcie w Halli je ſo žłedowace wobſankſnje pschija'o: Konferenza němſkich rektorow wo- ſjewja: Němſke wyſoke ſchule a jich rektorojo wochʒeja ſtudowacej młodźinje wobaraca, ſo by ſo ſ proſchenjemi politiſkeho žiwjenja ſaběrała. Konferenza rektorow ma wjele bóle to ſamo ſo rozumjaze, ſo ſo wučerjo a ſtudentojo ſ horjeſ wutrobu wotſud němſkeho luda ſobu ſaczuwaju;

na wotpał ſakaņje wotpokaſaju, pokaſuju na ſamotnoſcź ſtatej a wědomoſcji, ſo ſo politika ſtronow do wyſokoſe ſchule ſanjeſe.

Tohodla ſo w Halli ſhromadźeni rektorojo rektorej a ſenatej Braunſchweigſkeje wyſokeje ſchule ſa to d'akuja, ſo ſtaj pschećiwo ſapſchimanju braunſchweigſkeho ministra ludoweho roswuczenja do žiwotnych wědomoſcje a do akademiſkeho ſamoſarjadnjenja mužniwje wuſtupowałoj. S tej ſamej pschićiwnu ſo ſa pſmu ſtarja, ſ kotrymž je ſo pschedhyda ſwjatka němſkich wyſokich ſchulow knjeſa němſkeho presidenta wobroczi, ſo by wohroženе najwoſtſche akademiſke kubła ſchkitał.

Brónje pola „čorneje fronty" namakali

W Barlinje je policija mětnoſcje revolucionarneje nazionalnoſozialiſtiſkeje organiſazije pschepytała, kotruž Ota Strasser nawjedźe, dokelž bě powěſcź doſchła, ſo chze tale organiſazija njeſakoniſke plany do ſkutka ſtajicź. Policija je brónje, brónjowe dźele, ſapalnu bórnizu a roſbuchadła namakała a ſebrała.

„Čorna fronta" ſwojich pschiſwiſowarjow w Barlinje we wołeſitych domach hoſpodźe. Policija je nekotre jejne bohuſtawy ſajała.

Bullerjahna wuwinowali.

Wšeteho Walterja Bullerjahna ſu k khłostarni na wjeſe lět ſaſudźili, dokelž bě pjeza ſwjatkarſkej kontrolowanej kommiſiji tajny ſklad brónjow němſkeho wójſka pſcheradźił. Schežcź lět ſwojeho khłostanja wotpokaſuješwſchi, je Bullerjahn dozpił, ſo je ſo jeho khłostarſki wěz ſnowa pſchepytała. Sobotu popołdnju je němſkostatny ſud ſłedowaneho wuſud wojewił: Wobſkorjeny Walter Bullerjahn ſo na khosty němſkostatneje pokładnje wuwinuje. Wuſud němſkostatneho ſuda ſ 11. dezembra 1925 je ſo powalił.

Khłostanje ſa herjekajuchi ſtudentow.

Akademiſki ſenat Wrótſławſkeje univerſity je žobotu 14 ſtudentow ſudźił, kotſiž ſu ſo pschi holku pschećiwo profeſorej Ernſtej Cohnej wobłk'ili. Schtyrjoch ſtudentow ſ poſtawarom pothłostachu, dźeſwjecjom je ſo hroſyło, ſo jich ſ univerſitu wucžerja a jenemu ſo běžny ſemeſter pſchi ſtudiju njewobličeji.

Swětowy wobkhad ſ 10 hobrſtimi powětrownymi łódźemi.

W Newyorku ſo ſ mužku ſaběraju, porjadny wobkhad powětrownych łódźow mjes Ameriku a Europu pschiprawicź. Hačź dotal njeje ſpěſchnoſcź němſkich zeppelinow wjele wjeſcha była, dyžli ſpěſchnoſcź wulkich parnych łódźow. To je ſo mjes tym pſchemeniło. Nowa amerikaniſka powětrowa łódź móže hižo nětkle wo 30 prozentow ſpěſchniſcho leceć dyžli „Grabja Zeppelin" a ſpěſchnoſcź amerikaniſkeje powětrowеje łódźe Z 3 129 budźe hišće wo 50 prozentow wjetſcha. S tajkej ſpěſchnoſcju pak ſo najwjetſche łódźe njemóža měricź.

Studentiſke ſwady na Winſkej univerſicže.

Na Winſkej univerſicže ſu nazionalnoſozialiſtiſki ſtudentojo katoliſkich barbnoſchazych ſtudentow wospjet nadpadnyli. Sobotu ſo bo katoliſkich ſtudentow ſ worſłowymi prutami a kožawymi biczemi dachu. –

Pſjedy tejele bitwy bě profeſor Eibl w Sofijiſkich ſalach wo ſhromadźeńſtwje wſchitkich Němzow rěčał. Khdyž cžełni hoſcjo jaku wopuſcheſchu, nazionalni ſtudentojo při a hańba wołajo do katoliſkich towaršſchow jhnihe jeja mjetachu.

Rozprajenje pjeć mócnarſtwow w Genfu

Sobotu popołdnju ſu ſo w Genfu ważne privatne rosprajenja wotmeńe. Jendźelſki miniſterſki president Macdonald a jendźelſki ſwonkowny minister ſtaj popołdnja franzowſkeho miniſterſkeho preſidenta Herriota wopytałoj. Herriot je ſo na to ſ amerikaniſkim ſaſtupnikom Normanom roſrěčał. Němſki ſwonkowny minister ſ Neurath ſo dźeńa w Genfu wočakuje.

Dotalne pſchihotowace wuradźenja we wotbronjazym pradźenju mjes Herriotom, Polwolom Bonnerom, Macdonaldom, ſir Johnom Simonom, Normanom Davisom a dr. Beneſchom njeſu hačź dotal pſchesjenoſcź dozpiłe. Poſtojenje je jara njewěſte. Treſ pſchihodne rosprajenja ſu peſſimiſtiſky poſudźeja. Norman Davis je namjetnyk, ſo by ſo wotbronjaza konferenza wotſtorczika.

Londonſki „Daily Telegraph" wo wuradźenjach ſtatnikow w Genfu pſche:

1. Jeli ſo Herriot ſwoje ſlejiſchcžo njepſchemeni, ſo po wſchěm ſdaču k žanemu dojednanju wo němſkim žadanju ſa runoprawnoſcju njedojdźe.

2. Nanajwjazy może ſo dozpiſcź, ſo ſo wobſankſnje wo wotbronjenju ſ 23. julija potwjerdźi a ſo wo něſchto polwjetſchi.

3. Jednanja wo wotbronjenju wójſkich łódźow mjes Italiſku a Franzowſku ſu ſo ſaſtajiłe, a dalſche krocžeje ſo njewočakuja.

Jeli ſo ſo wo němſkim žadanju ſa runoprawnoſcju njedojednaju, ſo najſterje

dźeło wotbronjazeje konferenzy bórſy ſkónczi.

Konferenza ſo potom na njewěſty cžaſ wotſtorczi. Prjedy teho ſo naczſiſ ſa najmjenſchim měru kwalitatiwneho wotbronjenja naſtaji. Konferenza budźe potom w formje techniſkeho wuſkerka dale wobſtejeca. Macdonald w Genfu wostanje, dokiž ſo njerozſudźi, ſo ſo Němſka do Genfa wróci.

Trozki nowy azył Pyta.

Trozki je žobotu ſ Kopenhagena do Dünkirchena wotpucžował. Kaž je nětko ſnate, bě ſo ſ wopředka nadjał, ſo jemu w Danſkej dłeſchi cžaſ pſchebywacź dadźa. We Nordſeelandu je ſebi pjeza dźiwk ſtatok kupił. Kaž ſo ſoa, je ſo Trozki w Danſkej abo w Schwedſkej ſapſydlicź dyrbi, ſa by wot tam mohł podawki w Ruſkej lěpje wobkedźbowacź.

150 000 khłostańcow twari kanał miez Bełym a Balltiskim morjom

Sowjetiska Ruska je runje słónczila hobrske pschedewsacje, je dała wutwoc kanał mjez Baltiskim a Bełym morjom. Kanał wjedje i Newy pisches jezor Ladogu po rězy Swirje do jezora Onegi nimo mesta Powjenza do jezora Wyga a słónczuje sóndje do Sarofiskeho saliwa. Tutón kanał je wjetschi dźeł Panamskeho a Sueskeho a ma wulku wažnosć. Sowjetiska Ruska je tu do skutka stajila wuzkuju zarja Pětra Wulkeho, kiž dawasche swoje łódze po samknjenym puczu pisches kraj wosrjet, so by je dostał k Bełeho do Baltiskeho morja. Zyle tuto hobrske pschedewsacje je so wotmjelo na jenizke léto, wot nasymy 1931 do nasymy 1932. Tu wschak je tež dyrbjało robocziez 150 000 politiskich khłostanzow, kiž dyrbjachu so tu draczowacz i najhubjenschimi wunadnjenjemi, tak so wjele i nich wumrě. Sowjetiske knjezierstwo potajkim runje tak postupuja kaz pisched wjele tyschacz lětami staroegiptowzy faraonoje, kiž tej dachu pyramidy natwaricz khłostanzam a wójnskim jatym.

Italska dale bróni

Mjez tym so w Genfu sastupnizy statowe wotbrunjenju wuradźuja, je Mussolini namórskemu ministrej porucził, so bychtaj so hnydom dwaj tschižakaj po 7000 tunach a dwaj saniczakaj torpedowych czołmow do twarskeho programa wójnskeho łódźstwa finanzneho léta 1932/33 pschijatej.

Čežke wojowanje we Chaco

Paraguayske wójsko je pjatk pschi nadobnu na tworjenju Saavedra sniczaje porażenje pscherpiło. Kaz bolivijske wójnske ministerstwo powě, je paraguayske wójsko z tżelezu bolivijsku artileriju czesko schkodowało.

Newyork před bankrottom?

Komornik mesta Newyorka je pjatk prajił, so dyrbi mesto 15. dezembra bankrott pschipowědzicz, jeli so banki jeho pożczki njepodpěraju. Namjetny gouverneur Lehmann je hnydom mestowe zastupnistwo do wurjadneho pożedzenja swołał. W nim maju so zakonjowe postajenja z wozy stajicz, kotrychž dla by wudawki njehodźa sniczicz. Banki so zapowěduja, pożczonku podźelschicz, prjedy hacz so njeizmu wudawki snizile.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 5. dezembra 1932.

— Wo **njedźe**ri. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer —2 a thermometer we nozy +2. Wjedro so mało přeměni. Pornjo wjeczernischej mjeł njedźelu swój wósebny program, kotryż so tola njeje tak derje wuwjedł, kaz bychmy sebi to přeli. Wjele wjesnych młodźenzow a knjezny bě so na Hórnikec wupucowało, zo bychu tam na wjesołej zabawje swój program wuwjedli. Tola wjetschina z nich bě so wróczo wróciła, dokelž bě so tam wjele druhich wjesnych młodźenzow a knjezny zeschło, kotrychž bě tak wjele, zo njebě hdys wěsty, hdźe ma sednyć. Tak bě so tež program wuwjedł, kaz bě so wón w Hórnikec nastudował. Wjesnjanske młodźenzy a knjezny su so tam derje wuwjedli, tola wjesnjanske wobydlerstwo njeje so tak derje wo nich zajimowało, kaz bychu so dyrbjało. Wjele sedadłow bě prózdnych. Wjesnjanske młodźenzy a knjezny su so tam derje wuwjedli, tola wjesnjanske wobydlerstwo njeje so tak derje wo nich zajimowało, kaz bychu so dyrbjało. Wjele sedadłow bě prózdnych.

— **Serbja wobdźela so na 1000létnym jubilejnym swjedźenju w Budyschinje.** Kaz je znate, dyrdźa w Budyschinje k létu w žiwatkownym tydźenju wulki swjedźeń swjeczicz. Zakladna myslička je, so pisched 1000 létami je město Budyschin prěni króć mjenowane. Tudomne wobkhadne towarstwo je so žylnje za pschewjedźenje tuteho swjedźenja zastajało a też město žane, widźo so wotmec z swjedźenja wschudnjom žiwy wothłós nawuzka, chze pschewjedźenje swjedźenja je swěsczenjom pjenjezny fródkow podpěrace. Macizja Serbska je so też prožyła, so by so rozsudźiła, hacz so Serbja też nětko na tutym swjedźenju wobdźela. Na žobotnischej schromadźizne pschedsydstwa Macizje Serbskeje je so nětko wobsamknło, so so Serbja wobdźela na wozebitym dnju, jeli so nóżno tyczi dźeń swjatkow je serbskim kulturnym wjeczorom w nětschezanskim dźiwadle. Maju so pospiczicz spěwne khóry, orchestralna hudźba, wobrazy je serbskeho žiwjenja a serbske narodne rejo. We Serbskim Domje ma so we swjedźenskim tydźenju sarjadowacz serbska wustajenja a wěste dny maju so pospiczicz němske pschedstajenschi we schekalich naschich serbskich kulturnych wotdźelach. Nadrobnischi program so hischce wudźela. Macizja Serbska je pschejwedźena, so na podźelu, kiž tu skótka podachmy, samóża Serbja hódnje sajmpowacz swoje stejischcze pschi 1000létnym swjedźenju.

— **Z přileżnosću 25létneho jubileja česko-łužiskeho towarstwa „Adolf Černý" w Prazy** sceleše wčera njedźelu depołdnja Prazski radio serbsku połhodźinu. Rěčnik w radiu pokaza na nas Serbow jako na najmjenschu wotmužku Słowjanstwa a posledni zbytk nětko mócneho luda połobskich Słowjanow. Rozjasnješe też skrótka procowanja towarstwa „Adolfa Černeho" za kulturne lépše našeho serbskeho luda. Też wo kulturnym dźěle mjez Serbami samymi wón powěsći. Potom słyšachmy cyły rjad serbskich pěsnjow na gramofonowe tacele spěwane. Naša narodna hymna „Rjana Łužica" rjad spěwow wotewri. Potom słyšachmy „Plakała Hanica" a „Za Kamjencom za horami" wot Bj. Krawca. „Z dychom swjatoh' Jana" a „Lubka lilija" wot Bj. Krawca a skónčnje Pilkowy spěw „Wječor je blizko". Kóždy Serb je wšsče ze spokojenjom słyšał wo dostojnym spominanju na swój lud a jeho kulturu. Serbska polnohodźina ka w Prażskim radiu je tu w Serbach dobry zwuk zawostajiła. — Tola smy byli trochu překwapjeni, jako nadobo hinaši program słyšachmy, hač nam jón zdźělił. Běchu so tola připowědźiło přednjesenje a spěwne přednoški sławneho spěwneho towarsta „Tevačovský."

— **Biskop Pětr Legge wopyta Drježdźansku garnizonu.** Nowy Misnjanski biskop Pětr Legge je nic dawno Drježdźansku garnizonu němskostatnje wobory wopytał. Jeho powita generalny leutnant z Gienanth, kiž je komanděr wobornoho wokrjesa.

— **Porjedźenka.** W sobotnischim cźišle Serbskich Nowin a pósledním cźišle serbskeho njedźelskeho kopora „Pomhaj Bóh" je so smylnje wozjewiło, so so Serbska hłowna předarska konferenza kžedźu sesdże. Porjedźenje tutym, so so hłowna konferenza sesdże schtwórtk tuteho tydźenja (8. 12. 32) dop. ½10 hodź. w dom Serbskeho Doma. Pschedniozhk smjeje k. farar Tischer Budyški.

— **Radiožurnal Brnjanski nam runje zdźěli.** Runje so dohladamy, zo dyrbi popołdniši koncert 7. nadawnika, hdźež běchu waše łuž. serbske reje do porjada přijate, z radiotechniskich komplikacijow (kotrež so našimi wotnoskami) program přemjenichu. Serbske reje za orchester poskiczimy hakle pjatk 6. januara wokoło 16—17 hodź. Bliže zdźělenki scehuju.

— **We swojim pschehrowanju na Czertowej hrjebi** pschednoschowasche sobotu wječor w „Měschczanskej schrodźe" Paoli Schwartz w pschednoschowej schromadźizne swjatych Budyskeje wotnoški němskeho zjednoczenstwa nětko swjatych wójnskich jatych. Wulka zyła pschipołnjowarjow dla pschi so jeschka, so by je certa pschednoschowerja słyschała w naschowjenjach a cźerpjenjach na Czertowym hrjebi zajmowało. Jako běsche pschednoschowa Budyskeje wotnoški knjez Meitsching schromadźenych powitał, rěkneše najprjedy k. Ubrigger wot pschednoschowstwa němskeho zjednoczenstwa nětkodźischich wójnskich jatych. Wón rysowaše wobstejnosće we wuswobodźenje pożłednich, wosebje pożłednich dweju wójnskeju jatu, mjez kotrymiž běsche tež pschednoschef wjeczora Schwartz. Jedyn z nich, mjenje Stanga, wumu w Cayenne w Franzowskej Guagaaje lěta 1926, wojowanje we wuswobodźenje Paoli Schwartz trajesche po tym hischcze nětkle 6 lět, dokelž je so pozdźiło, dakle lětha nałeto jeho wuswobodźicz. Pschednoschef wyšowarje wschelake struchte wobrazy we dwěmi mnohich wójnskich jatych we franzowskej wójnskej jatbje a słónczi swój pschednoschk z napomnjanjom k ludowemu zjednoczenstwu, kiž steji nad politiskimi stronami. Wobkedowanych rěčnik wjeczora k. Paoli Schwartz wyšowarje jednorje a frohumlinje swoje sajcze, pschesłuchowarjow pak słónczrje sahusdźenje k pschebywanju na Czertowej hrjebi. Jeho winowachu, so běsche po franzowskim zakonju w franzowskim stacźu (běsche so wot cźišerja starschego kapije Korizy narodźił) jako wojak we swětowej wójnje pschećiwo Franzowskej wojował. Wón ham pak je so Nimza měł a tamnu paraglaj, kiž posłaja, so je k tomu, kiž so wot wukrajneju starscheju na franzowskej narodźił, franzowski stacźan, jemu njeběsche znaty. W lěće 1919 jeho sajachu a po dołhim pieczětowym pschewyhowanju połłachu jeho jako politiskeho jatcho na Czertowej hrjebi. S pomozu swětowowobrasow wuswobodźerskich Schwartz potom žałostne cźerpjenja tajkich jatych a tež khłostańskich słónkow, kiž do kruteho pajorow franzowskeho khłostnja padyta. Wobrazy a rozjasnjenje hdźe dawachu pohladacz hłuboko do cźerpjenja tamnych wobich ludźi, kotrjž so samnokrejnje sahusdźeni a najniecźowjscy wobkladani do žiweje helc wuwoženja. Hłuboko w pschiecźelu tcźkowachu pschipołnjucharjo hłowam pschedewsacherja wo podamtach, kiž je wón na swojim cźele cźuchnuje nasłowił a tiž hewak jenoż i pjenjomneho rosy wjenja swojemu. Ludźo pschednoschk dźakownje pschijachu. Po pschednoschku so hischcze mnohi z pschednoschowarjom nadrobnischo wo jeho trudnym, nětko spožowanym pschetrathym dóńcze rozmołwjachu.

Wjednik fašistow Turati ze wšitkich zastojnstwow wotsadźeny.

Augusto Turati, jedyn z najwyšších wjednikow fašistiskeje strony w Italskej. W létomaj 1929 a 1930 běše wón jeje generalny sekretar. Jeho su nětko njecjapcy ze wšitkich jeho zastojnstwow wotsadźili. Powě so, zo su namakali a wozjewili jeho privatne listy, kiž su jemu nětko takle zeškodźale.

Komisarecy

(Pokračowanje.)

Dokelž pak žebi Karo a miza pschezo hischcze swoje njepschecźelske smyslenje wótrje wuprajeschtaj, a dokelž bě hnčw junu hižo wobeju cźłowjekom pschewjat, tuž dźěschtaj so nětko mandźelskaj dospołnje.

Domjaza nadoba bu pschestajana. Knjes dosta swoju wołsebitu jitwu. Tu mójeschе jěsć a picź a je žiwojim pżom so jabawjecź. Knjeni mějeschе pódła swoju jitwu a sa sjedźadnizu swoju běłu mizku. Sdźerdźene durje pak buchu zwjerdźe samknjene.

Dokelž běschtaj so muž a žona pschejara roskoriłoj, njerěcźeschtaj mjez sobu wjazy a tuž bu pschimnje postajene, so žně sahrodu dopołdnja knješ, popołdnju pak knjeni wuzjiwacź.

Prěni dźeń wschak so wadźazymaj stronomaj tutón nowy porjad zyle derje ludźesche. Komišar so w kwétkatym županje po sahrodźe pschekhodźowaschе, trutku kurjo a z pżom so samjeżeleso. Poš pak bě tej wopraudźity wunjeł. Mójeschе stacź a rejowacź niz jeno na saduimaj, ale tež na prědkownymaj nózkomaj. Mójeschе psches kij skakacź a tež psches woblut, tež hdyž bě woblut z papieru pschelepjeny. Mójeschе cźinicź, jako by morwy byk, a wschě schtyri pazki dawacź, kazkuli bu žadane. Mójeschе po sudźe běhacź a sahrodne durje wotwěracź a sawěracź a . . . lute rjane kusli.

Popołdnju bě knjeni w sahrodźe, z kóčku na rukomaj. Wona bě jej rjany, módry bancźił sčinila a mizka prawje luboźnje bahnicźki bajeschе. Wumjeschkich kusłow wschak kóčźka nawuknyła njebě, ale wjedźeschе tola swoju roskoschwarku tež wulkerjenje zabawjecź. Hrajkaschе žebi jara rjenje z kubusčkom k schtrykowanju, bonjeschе sa muchami, brukami a mjetelemi a kojeschе je w powětrje, saschcźipowaschе žo z pajorkami tež do dołheje drasty kujenje komišarki, a schtož žu hewak hischcze rjane kocźe sjamtownoscе.

Wjeczor sydźaschе mizka a Hana w módrej, Karo a Jan w brunej jitwě. Kóčźka kyczeschе, Karo schczowkaschе.

To dźeschе tak nješto dnjow.

Ale kaž žo njewjedro ihubiwa a hrimanje dale a zlabsche bywa, tak bě to tež tu.

Karo bě nadobna buścha a po nječim pschesta na kóčźku schczowkacź a njedźiwaschе wjazy na nju, mizka cźinjeschе to runje tak napschecźo pżej.

Janej poca žo wotwudźicź, wožebje na wjeczorach, a mějeschе to we kwtrohe hižo za hluposcź, so bě mandźelska jenož dwě kroczeli sdalena a so tola z njej rěcźecź njesmědźeschе.

Hana w mjedrej jitwě žo na dźěschi cźaš z kóčźku tola spokojicź njemóžeschе, a hyrnjeź to rjeńscha kóčźka była. Plakaschе druhdy z cźicha žama sa žo, žwarjeschе na muža, so je žwojeje hłowy, a žłuchaschе na kóždy połoh w brunej jitwě. Druhdy sekkalchtej žo žamo dwojej wožijnej woczi w khcźowej dźerzy.

Tak bliježeše žo pschimér a słónczuje tež jednanje, ale dokelž bě tu cźinicź wo jeho a kóčźku, abo tež wo prěnje pschecźelne słowo, cźehnjeschе žo ta wěz tak pomalu, kaz tuczna łóržka pches ruzy wožijwustojnych.

Tu pomyślí žebi kucharka, rosumna žónka, na tu, so by najspravnischo była, zylemu njerjazenu njeporjadkej kóńz scźinicź. S teho cźaša njemóžu, so bě so roskora do wójny pschewobroczila, mějeschе holza njemóžu dwójzy telko dźela, kaz prjedy. To tak dale hicź njemóžeschе.

Mějeschе-le kries abo kujeni nětko hicź, hdźež w sdźelanej Europje žo ani poš, ani kóčźka žobu njebjerje, dosta kucharka nadawk, so ma pża w brunej a kóčźku w módrej jitwě samknjenu dźerzecź.

Na tole složi kucharka swój plan. Wona njepoślúchaschе ale wotewri durje tak schčeroko kaž móżno, a staji w kuchyni dwaj talerjej i cźasczemi najlepschcho mjasa. A ta lesćz je poradźi.

S prawego boka pschińdźe Karo, z lěwego mizka mute. Wobaj cźinjeschtaj, kaz běschtaj žo njewidźałoj, a wobaj daschtaj žo do jědzenja. Po wschekakich połpytach dozdź kucharka telko, so dźe swěrjecźi runje pschecźelnje njewobthadźejschtej, ale so mějeschtej tola wobydlenje žwojeho knjesnstwa za neutralnu njedótknitu pódu, hdźež bě wojewanja kóńz.

Tak wostaji kucharka junu swěrjecźi też hromadźe, hdyž dźelenaj mandźelskaj k jědzi pschikhadźeschtaj.

Jan pschińdźe prěni, za njej mjenjschinowy nětkodźe też Hana. Wobaj hladajschtaj žo dźiwajo na to, schtož njemjonjowej khcźecźi cźinjeschtej, a běschtaj nimo měry wjeselej, jo mójeschtaj na pschińtojne wschelakne njeporjadźej kóńz scźinicź, kiž žo jimaj bjes mała njesmjeżomny sdasche.

S wjetschim měrom, dyžli psched dźeżacź lětami, a po dźeżu trochu symnje bu schromadne hospodarjawo swowa załoženo.

Dokelž skoczecźi žamej dobry pschikkad dawajschtej, tuž njebě — měnjeschtaj komišarez cźłowjekaj — žaneje wo sumneje winy dale, so dyrbjałoj na wotrubje wajchnje wožamoczenej žiwej bycź, a tak wostaj žažo, doniž bychtaj Karo a miza pschesjene wostałoj, też wonaj žažo žo pschenjeść. Tak jědzeschtaj Jan a Hana žažo w jědzeni, Karo a kóčźka pak w kuchini a njecźinjeschtaj žebi nicźo.

Tu rěcźeschtaj žebi komišarez cźłowjekaj rjane krune popołdnje wulět do wokolinu. Cźyschtaj na pschinje pschi prawjenej salonowej parnej łódźi nětcho hodźinow po rěcy horje jěcź, potom we wožu ko wokscheviecź a po malnym pschekhodźenju ź najatym wosom pschi pokrym mějeczku žažo do domiznu žo podaczź.

(Skónczenje scźehnje.)

— **Rosthorjenu, so běišmaj šastojnitaj měšćanskeje milinarije** elektriski ličak wotewsałoj, běše dotal njeznate wobwěsćenje šahrodniškowa Arnoschi Pawol Lehmanna w Budyšinje 12. januara t. l. na koleńomaj špitalnje wotměnjazeju pšihotajenju Günthera a Blümela nałmuarić. Na to běše wón dla šiškiwodźenja khłostańskich pšihłas wo 20 hriwnow pjenježneho khłostanja abo 4 dnoju jatby dostał. Wón žadaše šuomiłe rozšudźenje. Hantiški šud jeho wuwinowa. Na powołanje šatneho wěcznišwa pak šo Lehmann k 5 hriwnam pjenježneho khłostanja abo k dwěma jatbyma sašudźi.

— **Měšćańske dźiwadło.** Dźenja pónoćelu wječor wo hodź. hraje šo hišće raz wulka rejwańska opereta „Faschingska šonnina“. Wutoru hraje šo w 9. abonementnym pšedstajenju A wjeselohra „Wójwodźiny tenor“. Sšamnjane pšedstajenje wotpiłuje šo šrjedu w 5. abonementu B. Najwutrańnuščhi wumělšti podawk ša Budyšchin wočakuje šo schwórtk. Mjenkeje najwjetšcha tragedka, štawna dźiwadźelniša Tilla Durieux wuštupi ś Karolu Toellig a Wernerom Kahlu w cźinowne „Sfinx“. Schwórtkowne abonentne pšedstajenje wotpadnje. Njech šebi kóžoy še cźaśom šaštupny liščik wobštara.

— **Wobhešćeńe šo pyta.** *Pola kriminalneho wotdźelenja* w Budyšchinje khowa šo hódnotny štokpłatćowany cźaśnik ś wotpikałowazym wječkom a šavitymaj pišmikomaj „K. S.“ Cźaśnik je hišćeze nimale nowy a połhadźa najšerje ś nječajkeho njeśakańšeho poćinanja. Wobhešćeŕ njech šo po możnosći bórzy šamołwi pola mjenowanoje wyšnjoweje na Ortenburgšim hrodźe, telefon 2802.

Z **Radworja.** (Powołańsko zaradźenje.) Pjatk dopołdnja pšijźe do šule k. Vogelsang powołańskeje zaradźerńje w Budyšinje. Wón měješe tu mały přednošk pšed dźěćimi posledńjeho šulskeho łěta. Rozjasni jim tučasne poměry na dźělowych wikach a pokaza potom, zo wučeny dźěłaćeŕ też w času krizy wěste lěpšiny pornjo njewučenemu ma. Z tutym pohonješe dźěći, zo bychu so też za jene powołanje rozsudźile, na kotreż dyrbja so někotre łěta pšihotować. Też pokaza jim, kotre powołanja maja też za pšichod hišće dobre wuhlady a kotre nic. Warnowaše pak też, zo sebi njebychu jene rjemjesło wuzwolili jenož tehodła, dokelž ma dobre wuhlady. Dyrbja też za tute rjemjezło stworjene być. Na kóncu rozrěča so potom hišće z někotrymi wosebje wo jich pšećach powołanje nastupajo.

Z **Radworja.** Sobotu, 3. decembra běše tomu 25 lět, zo je tu powšitkownje znata sotra Klarisa swoje wěčne sluby w Trebnicach w Slezyskej wotpołožiła. Wona je w Canthu pola Wrótsławja rodźena. Wot skoro 30 lět, kotreż swojemu rjadej pšisłuša, je 15 w Radworju skutkowała. Kelkom z našich wotemrětych drje je hižo pomhała w poslednim ćežkim běźenju, hdyž smjerć do duri klapaše? Kelko stow nócnych strašow drje je sotra Klarisa hižo mćała? Wona pśiźe ke kóždemu, kiž jeje potrjebaše. Njchladaše na to, hač je khudy abo bohaty, hač je dobry abo zły, hač katolski abo evangelski. We woprawdźe kśesćijanskej lubośći dźěše do kóždeho domu a pśinjese ze swojim měrnym wašnjom, ze swojej milej ruku khoromu hórzy wěste wołóženje. A w kotrym domje hišće njeje trjebała pomhać? W kóždej swójbje běšo znata a znaješe kóždu swójbu. Wědźeše, kajki duch tam knježi a kak móže najlépje pomhać. Bě też cyle derje serbski nawukmyła a tak sebi ju někotry khory wosebje tehodła přeješe, hdyž dyrbješe sotru měć. Kak woblubowana sotra Klarisa, kotraž w swojej ponižnosći wšu śesć wotpokazuje, je, to móchachmy hižo njedźelu 27. nov. widźeć. Na tutym dnju hrajachu dźěći pola Šubertec. Hošći běše wjele pšišło. Pšed hłownym předstajenjom wustupichu dźěći z małej hru, kotruž běštaj k. wučeŕ Nawka a knjeni mandźelska nawućiłoj. Tu pokazachu na nježne wašnje so jara wustojnje, kak wšudźe sotru Klarisu śesćuja a přejachu ji zbožo. Knjeźna Marhata *Nawkec přednjese rjanu baseń. Knjez farař a k.* Nawka potom wo dźěle jubilarki porćěštaj. Derje jenož, zo běše so wšo tajnje pšihotowało, hewak drje tu jubilarku wohladali njebychmy. Gmejna cheyše sotře dar poskićić. Běše za njón hromadźić dała a kóždy, kotryž běše někak mohł, bě so wobdźělił. Tu a tam běchu też jenotliwcy hižo wšelako wěcy a dary pšihotowali, zo bychu lubowanej sotře, kotruž tu też „jandźela našich khorych“ mjenuja, jubilej porjeśišć pomhali. Ale kak so wšitcy strózichu, hdyž ŕekaše, zo je sotra Klarisa wotjěła. Generalna wyša je postajiła, zo ma sotra swój jubilejski dźeń druhdźe pśeživić. Nětko knježi wšudźe wulka zrudoba, dokelž je njewěste, hač so sotra Klarisa zaso k nam wróći.

S **Kubšicy.** (W skalach šo šašo dźela.) W najchich sornowšowych skalach pšhi šatnej drohy ma šo šašo ś dźełom šapoćeć. Dźełu pšchewjedźe firma Deutscher Naturstein G. m. b. H.“ ś Kamjenza. Teš w druhich ska'ach ma šo k lěcu šašo dźełu šapoćeć.

S **Malešicz.** Sserbšte spěwne sjednoćenstwo „Lumir“ wuhotowa w naschim Wośmi domje wječera adwentsku nutrnosć. Pšchednoschi na pšiješełach, spěwy chóra a jenotliwzow šo krašnje poradźichu. To bě hodźinka wulkotneho duschinseho posbožnjenja, nutrnoho pšihotowanja na pšichod a narod šwěta wumožnika. Nutrnosć šwjatseho adventa. Słowa wošadneho šararja dawachu šwjatoćnosći wošchcewjacy doras. Jene naš bolí, so bě wopył pomérnje šlabý. Tak wušumnuły spěwny chór ś tak dobrymi a derje wuwučenymi mozami pod woprowiznym nawjedowanjom jeneho mišchtra Krawca, kotryž je šerbšći spěw a šerbšku hudźbu niž jenož w domisnje posbožnosć, nć, jimaj pšcheh šwětowej šjawnosću ke pšchipóšnaću dowonjat, šašłuži, so by była zyrkej do posledneho měšćańša napjelnjena. To je skutk. Tajši skutk šebi šaslužy cźešćowanje. A kajši postup k tomu. Naš šarodowny Wóži dowi tajšeho jewjenja ryšu šerbšteho wumělšiwa hišćeze njepomni. Kak wohańdźujcy sa naš, sa wschěch wošadnych, so tak wurjadneho ś hischeszijanskim duchom pschewetego poschtschenja sahcz minamy. Tu njepłacźi žane samołwjenje. Sprawny a rosumny hischeszijanski Sserb ma a dyrbi wěźiéź, so ma tak wurjadne prózowanja sahcz měcź a cźeszcź, potom hafle je cźłowjek a hischeszijan!

S **Klukscha.** (Wobnowjenjske dźěło.) Pośledńja wulka woda je tu khěrno wobšchkodźiła hrjebeju sady knjeżeho dwora. Wona ma šo šašo wuporjedźeć. Nasche Sprjewine drustwo ma ś tym khěrno wjele wudawkow. Dyrbjesche šo wjele kamjenjow pschiwoschyć. Wuporjedźenske dźěła šu tudyschi dźěłaćerjo wutšojnje pschewjedli.

Z **Khrósćic.** (Ličenje skotu.) 1. decembra kóždeho łěta liči so po cyłym kraju skót. W našej wsy napisa so 50 koni, 337 howjadłow, mjez nimi 141 dojnych kruwow a 59 kruwow, kiž ludźo też k dźělu sobu wuziwaju dale 345 swini, 1 wowcu, 80 kozow, 1189 štuk pjerjeny, mjez nimi 205 štuk hus, kačkow a trutow. Skót namaka so w 82 domach.

Z **Kukowa.** (Ćežke wobkhadne njezbože.) Strašny křižnik, na kotryž je so hižo wjacy króć pokazało, je městnosć, hdyž so staćna dróha a wjesny puć pola Natušec pŕěcitaj a to runje napŕeco zaježdej do klóštra. Budyski wodowy hamt je so hižo z wěcu zaběrał a městnosć wumŕeŕił, hač mohł so wjesny puć w swojim wukónecu trósku přepołožić. To mohło so jenož stać, hdyž so Natušec zahroda njeposrědnje hač k domskemu přizamknje a přez nawječorny dźěl so puć położił. Z tym by so dotalny křižnik zlubił a njezboża nimale wuzamknjene byłe, kajkeż je so sobotu rano, hdyž ludźo wot sedmich kemšow domoj dźěchu, stało. Wěsta žónska W. z Kanec pola Pančic chcyše dróhu přepŕěcić. W tym wokomiku pśijźe motorowy po horje. Byrnjeż wjacy króć trubił, žona dźěše swój puć dale, dokelž sej mysleše, zo pŕed nim dróhu hišće w prawym času překroči. Tola bě přepozdźe, kolesaŕ potorhny žónsku a wobaj padnyštaj na twjerdu dróhu a wobškodźišćaj so strašnje. Žona zrani so ćežcy na rucy a třasy sej mozhy. Pŕeju pomoc poskići knježna dr. Lange, kiž ju daše do jeje bydlenja w Kanecach pŕewjesć. Motorowy, starši muž z Kumwalda, je drje sej znutŕka škody sčinił, hrudź zmjatł. Bu do Workločanskeje khorownje přewjezeny. Motorske koleso je so jenož malo wobškodźiło. Nadźijomnje so z přepołoženjom puća tak dołho njeńcaka, doniž so smjertne njezbože njestanje. Njeje hišćee wěste, kak so tutón pad skónči.

S **Kotez.** (Wobkhadne njeśboże.) Pjatk dop. w 10 hodź. ša šo na Wósporiskej dróhy cźežke wobkhadne njeśboże. Dwě Wósporcźanzy na kole do Budyšchina jědźeschtej. Pola Kotez šetkałchtej šo še schulskimi dźěćimi. Jena še žonow cźyšche dźěćom šo wuhibnyć a pšchi tym padźe. Wona šo na hłowje khěrno šrani a nimo toho šo jej nop putny. Sawołany lěkaŕ da ju hnydom ś awtom dowjeść do khorownje dźěćo, wo kotreż žona šałwadźi, tohorunja padźe, tola šo njeśrani. Strażnik należnosć hnydom pšchepytowaschc.

S **Wujesda.** (Paduschni hońtwjerjo.) Tudyschi kubleŕ bě pytnył, so bychu šo ś jeho keŕkow wschě dźiwje nutke šhubile. Pšched nuklajej jannu bě nadeschoł žyć, tij běchu paduschni hońtwjerjo tam šawoštajili. Butkeczanšti strażnik należnosćą hnydom pšchepytowaschc a je njedocźinłanu šo pjatonaj. Swěšći šo, to běchu paduschi pšchijeli ś motorschtini kolešami. Kolesa běchu njedaloko tjejo wotjałili a šami šo dali na hońtwu ś pomozu tyhjeżkow (Freitchen).

Cyrkwina liturgiska nutrnosć w cyrkwi Malešanskej

Po dlěšej přestawey wuhotowa spěwne zjednoćenstwo „Lumir“ pod nawjedowanjom knjeza hudźbneho direktora Bjarnata Krawca na wosebite wosobinske přeće knjeza fararja Mikele zaso jedyn swojich znatych cyrkwinskich koncertow, a to we Malešecach. Koncert bě so też tu derje poradźił — škoda pak, zo njebě wopyt tak spokojacy a bohaty, kaž bychmy sebi to přeli. Lumir sam wustupi z 11 wobšěrnišimi wumělskimi khorami, z najlépšimi składbami našeje nabožinskeje literatury. Cyłe cyrkwinske lěto wobrazowaše derje zestajeny porjad. Na pěknej wyššinje stejachu solowe poskićeńki jednotliwych knjeźnow a knjezow. Solistojo, wšo lubi stari znaći we Serbach prócowachu so, podać swoje najlépše. Dora Freyšlagec zaspěwa składby swojeho nana a Bjarnata Krawca a pokaza při tym, zo wobsedźi pódla połneho wobšěrneho soprana też hišće dobru zamožitosć přednoška. Elza Krawcec, ze swojim cunim, mjehkim a hižom derje wuhładkowanym hłosom zwjeseli připósłuchaŕstwo z derje přednjesenej składbu Krawcowej. Někotre tenorowe sola zanjesy Gerhard Pětŕka. Pókny hłós, sedźi pak hišće předaloko zadni we šiji. Tekst přenjeho spěwa njebě stajnje jasny, to so połěpši we scéhowacych spěwach. Na piśćelach doby sebi Dorothoja Mjerwic, studentka hudźby, z předneškom tak mjenowanje „fugi nócneho strażnika“ wot Bacha rjany wuspěch. Młoda hrajeŕka dopokaza hižom rjany skhodźenk dokonjanosće a techniki we wobknježenju tuteho hudźbneho nastroja. Rudolf Jenč zahra techniscy khěrno ćežku G-mol fantaziju J. S. Bacha a jemu bóle w ludowym wašnju tworjenu składbu Rheinbergera. We wobćmaj přednoškomaj do pokaza dozrawjenu techniku na piśćelach. Bě wšeje ćesće hódne, kaž bě hrajeŕ z małych wjesnych piśćelow hišće wotměnjace barby wukuzłował.

Spiritus rector, wšo wožiwjacy duch cyłeho koncerta, bě hudźbny direktor Bjarnat Krawc, wjednik khora, přewodnik solistow! Zo je so knjez farař Mikela do teksta spěwow derje zaživił, dopokazachu jeho hłuboke słowa, kotrež na wosadnych ŕěčeše, jim zmysł porjada wułožujo.

Po koncerće zhromadźichu so wšitcy spěwarjo, solistojo a dirigent w hospodliwym farskim domje, hdyž hižom kofej a hory tykancow na „hłódnych spěwarjow“ čakachu. Materielna strona ideelneho wumjelstwa! W dobrej zabawje ćěkachu hodźinki, a hižom bě čas domoj. Knjezej fararjej Mikeli a jeho hospodliwej knjeni mandźelskej pak słuša dźak spěwarjow.

Jot. Wej.

Barlin twari prěnju kumštnu lodowu smykańu pod hołym njebjom.

W Friedrichshajnje pola Barlina natwarichu prěnju kumštnu lodowu smykańu, kotraž zmóžnja, zo też při temperaturje wyše 0 dospołnje hładki a twjerdy lód wostanje. Na wobrazu so předstaja kładźenje rowow za kumštnu smykańu.

Najnowši typ francowskich bombowych lětadłow.

Pohlad wot boka a wot pŕeńka na jene z nowych francowskich bombowych lětadłow. Tuto lětadło předwjedźechu na lětaniśću w Tussus-le-Noble. Pod ćełom widźimy pripowěšadła za bomby, z kotrychž kóžde lětadło nahladnu ličbu njese.

Stanisław Wyspiański

K 25. róčnicy jeho smjerće.

Bratrowski pólski narod a cyle Słowjanstwo je spominało na wulkeho pólskeho molerja a basnika Stanisława Wyspiańskeho, kiž bě wumrěł před 25 ŕtami.

Stanisław Wyspiański narodźi so 15. wulkeho róžka 1869 w Krakowje jako syn rězbarja. Skónčiwši studije na gymnaziju wopytaše Krakowsku akademiju, hdźež běše šuler slawneho Matejki. Pótom waše wjele po wukraju. W l. 1905 bu profesor Krakowskeje akademije. Wumrě 28. nazymnika 1907 w Krakowje.

Wyspiański bě horliwy narodny prócowar a na wulku zasłužbu wo wozrodźenje pólskeho naroda a stata. Wón je scyla sobu najwuznamniša wosoba na polu pólskeje kultury.

Wyspiański bě předewšěm wuleŋ wobhnadźeny wumětle — moleŕ, pozdźišo wšak so tež basnistwu wěnowaše a njemóže so rjec, hač běše wjetši moleŕ abo wjetši spisaćel. Je napisał wulkotne a krasne dźiwadłowe hry, kaž „Waršawjanku“ a „Klątwu“. Najwuznamniše jeho dźěło wšak je „Kwas“ („Wesele“).

Pólski narod je wupłodźił telko sławnych a wuznamnych mužow na polu kultury a mjez nimi je basnik — moleŕ Stanisław Wyspiański sobu jedyn ze najwuznamnišich.

Sokołstwo, šport a hry

Němska Holandska 0 : 2.

Wčera njedźelu wotmě so njezynarodna hra na Düsseldorfskim stadijonje, w kotrejž přećiwjachu mužstwje Němskeje a Holanskeje wustupi so. Stadijon bě z 50 000 přihladowarjemi přepjelnjeny. Zastupne khartki běchu hižo dny do toho wupředate. Haj posledni dźeń před wustupom poskićowaše so samo 300 hriwnow za jenicku zastupjenku. 10 000 přihladowarjow bě z Holandskeje přijelo. Potajkim za napjate wočakowanje bě dosć postarane.

Hra so spočnje rozwi a bě dosć zajimawa. Holandźenjo wuleŋ překhwapichu ze swojej wudokonjanej techniku. Su sebi mnoho přiswojili ze zanyslaceje taktiki jenotliwych hrajerjow. Hoća při wšěch situacijach spěšne rozsudy. — Němske mužstwo lěp we swojim postupowanju přejara šematiskeho razu, trjebaše prawje wjele časa za wuwuźiwanje dobrych a přihódnych momentow. Tež znaty hrajeŕ Hoffmann tón raz njeběše w zwučenej formje. Hra bě hižo we prěnjej połojcy za Holandsku z 2 : 0 rozsudźena. We druhej połojcy přewdźechu Holandźenjo jenož hišće do wuspěšneho zakitanja swojich wrotow.

Ze Serbow

S Čorneho Rožiža. (Rjejšoje.) W „Pschemyślowym dworje“ sta so njedźele. Dźěćo ći i taršcheje wšy městnuše mjeńšeho. Pschi tym so majstrowe pschejara ješći, kotraž ju ja wložiju hrabiny a je jej jóžła nutrjo. Samkać namaka fijelbožcu bjes wědomja pódla maschiny ležo.

S Hušći. (Hońtwa.) Tudomne hrabinstwo wotnuć so wotu na swojim rewěrje hońtwu. Sdźela howjesche so na Druježanskich, Holcźanskich a Demjanskich honach. Pschitomne, běsche 9 ſtrělcow a 55 honjerjow. Tutón dźeń sprostřelachu 146 bažantow, 67 sajazow, 25 karnikłow, 1 lišchu a 10 schkrěkławcow, wšitko hromadźe 249 schtuk dźiwiny. To je pschecy tójšto rjanej wunoschk.

S Prašlowa. (Sčo šhubił.) Dnja 17. winowca t. l. je so tu z nalěcheje wšy šhubił cźěrła Jan Pawoł Schlenkaŕ. Je so jahe cano wotšatił. Dokelž bě jenož šlóžka swoblečany a leš cźišmik a druhe płečerkmjety je doma wostajił, boja so jeho pschewinuć, so je śi śmjadź žiwjenje wsał. Mózno wschak teš je, so hischcze nětkle wokolo bludźi.

S Hućiny. (Prjedawscha najeńkowa knjeżeho dwora wumrjela.) Prjedawscha najeńkowa najcheho knjeżeho dwora Hana swjnd. Littichowa rodź. Leńschez, kiž bě napóslednji žiwa pola Lipika, je tam 82 lět stara wumrěła. Jeje muž bě wumrěł hižo w l. 1895 a je tu pokhowany. Po jeho smjerći je jeho mandźelska potom naschu wojeŕ wopuschćiła. Wona je so laschu njedźelu na tudyschim pohrjebnischću pokhowała. Jeje dźowka bě so wudała na prjedawscheho najeńka Hinjanskeho knjeżeho dwora, knjeza Sachsu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Muhladý na wjedro ja jutřischu wutoru:** Mało pschemjenjenjeja.

* **Pjatk popołdnju w Kamjenizy nětkjże tyšaz njejasłužerjow śpyta, so do cźasa sćěhowarjow. Policija cźah hnydom rozpuschći. Pschi tym śpjec'owarjo dwoju policajskeju sajstojnikow sranichu. Schtyrjoch demonstrantow su sajeli.**

* **Schłomy puschćejo so lětny dźiałaćeŕ Schneider w Gebirgs-Neudorfu ſ do cźasa padazym schłomom k semi porasty. Jeho morwjeho wotnjeseschu. Wón žonu a tři małe dźěći sawostaji.**

* **Sababjeny rubjeŕnik je na jelcinizy mjes Kalheimom a Saalom wokno pólskeho wosa rosbiwschi, so do wosa dobył, kaschcź ſ 11 000 hriwnami pólskich pjenjes rubił a potom ſ jědźazeho cźaha skočił. Sćežbu cźinjazeho sajstojnika bě ſ revolwerom do njeho so saměrjwschi satrachił. Policija je so ſ pkami sa rubjeŕnikom puschćiła.**

Swójbne powěsće

Sćežbjeni: Margareta Weicheltez a Pawoł Ešmarjły w Budyšinje. — Róža Schmidtez w Budyšinje a Erich Vogel w Drježdźanach.

Swěrowanaj: Herbert Schmidt ſ Melaniju rodź. Jsaelic w Budyšinje.

Semrěła: Hana swjnd. Schusterowa rodź. Schmidtez w Cźichońzach, 82 lět; khowanje je dźenja pódsełu.

Towarstwowski powěstnik.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow so zeńdźe sobotu, 10. hodownika 1934 hodź. w „Woprawnem“. Dnjowy porjad: 1. Rozprawa předsydy. 2. Wólby. 3. Wobstarjenje naschich dołhow pola Serbskeje Ludowej Banki, kotraž sebi tajke žada. 4. Přednošk k. Nawki. 5. Wšelcizny. Přińdźće prošu, po možnosći wšitcy. Z přećelnym postrowom

Kral, předsyda.
Krawc, zapisaŕ.

„Napřemobjeżenje“ boulevardskich pinčnikow w Parizu.

Kóžde lěto wotmětwaju pinčnicy hosćencow Parižskich boulevardow (předměstow) napřemobjeżenje wot opery hač k Naměstu republiki. Dźe wo to, wočinjenu blešu wina a tři skleńcy njewobškodźene ke wotkinjenemu kóncej přinjesć. Tuta wjesela konkurrenca namaka wězo kedźbnosć wšěch ludźi, kiž po dróhach khodźa. Tući też njelutuja z pohonjacymi přispomnjenjemi. Wobraz předstaja „načolnu čŕjódku“ piněnikow na dróze.

Čopłe poslešćo

je rjana wěc. Woseb je hdyž so wětrec hólcy přihotuja na kwasnu rejku ze sněhowymi mjećelemi, potom maš přepruhować ložowe zawodźeća. Poslešća so nasypuja abo přisypuja. Hospoza wě, zo je kupowanje pjerja wěc dowěry. Čehodla jej pjerje Waších hus njeposkićeće? Dajće tola mały nawěšk do Serbskich Nowin. Wón budźe na kóždy pad z dobrym posrědnikom.

Blidowe a hosćinske ruby
Kurt Erler
nětk na Žitnych wikach čo. 28

Knihiwjazarnia
Wjazanje knihow wšěch družin, spěwarskich a modleršich knihow.
Pobožny Wosadnik
kruče a rjenje po wjednanych najnišich płaćiznach.
Bruno Gersdorf
knihiwjazaŕ
w Kamjencu
na Połčnišej dróze 6
Blizko Rubensec zelinarnje.

Pomhaj Bóh
Tydźenski nabožny cźašopis evang. Serbow, wuch. hižo w 42. lětje a je dóstać w Serbskej kniharni w Budyšinje w Serbskim domje

Spušćomna, pilna
dźowka,
też za pólne dźěło, wosebje pak za plahowanje swini so k 1. 1. 1933 pyta. Hdźe? We katolskej way. Zamołwjenja njech so wo wud. Serb. Now. woteŋadža.

Pytam k 1. jan. 1933 spušćomneho
hospodarśk. pomocnika
wot 20—25 l. starjeho. Dyrbi samostatnje hospodarić, na mašiny so wustać a dobry wotkładaŕ koni być, ratařskeho syna najradšo. Poskićenja z wotpiskami wopisamow a žadanjow mzdy pod H 89 na wud. Serb. Now.

Mloda plahowanska
ranca
blizko k prosatam je na předań w Jasećy čo. 10 p. Njeswačidła

Cyrkwiny wodźeŕ
(J. Křižan.) Krótka wučba wo cyrkwinu přisłušnosćach, 80 pj. w Serbskej kniharni w Budyšinje

Rumpodich so hižo bliži...

Z přichodnej njedźelu započina so adwentski čas a to je znamjo za wobkhodnika, přihotować nawěšk za Serbske Nowiny. — Njeje to jenóž ważny čas za wobkhodnika! Kóžda swójba, kóžde hospodarstwo khowa zbytkne dźěćace hrajki, hudźbne nastroje, meble a podobne wěcy. Rad bychu je předali. W druhich swójbach pytaju tajke něšto kupić. Mały nawěšk w Serbskich Nowinach je tu z najlěpšim posrědnikom

a přinjese woběmaj stronomaj hodowne wjesele

Powědančka
w za serbski lud w
(l. Lipa) II. rad. 111 str. 30 pj.

Rjane běłe **pjerjo**
je na předań
w Miločicach čo. 24

Při kóžnych khorosćach, kaž
wotewr. nohach
starych (ezkoliojacych ranach, spuchnjenjach, mačacej a
sucheje **lišawy**
spytajće antis. ranowu žałbu
CRINOL
Na předań:
w Hrod. haptyce w Budyšinje
w Měst. haptyce w Kamjencu.

na Žitnych wikach 24
poskića swój
wubjerny paleny kofej
punt: 2.—, 2.40, 2.60, 2.80, 3.—, 3.20, 3.60, 3.80, 4.— hr.

Přesadźowanje drjewa
Wutoru 6. decembra budźe so na Ralbišanskich honach wjetša ličba losow
palneho a wužitkneho stejaceho drjewa
za hotowe pjenjezy přesadźować
Zeńdźemy so w 10 hodź. pola Brěznanec. Wobsedźeŕ

Nowe serbske knihi!

Pata, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje** z 44 wobrazami 1.00
Lěška, Cesław: **Praha,** krótki přewodnik. 23 str. 0.40
Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zamĕr.** 32 str. 0.30
Němcowa, B.-Witkojc: **W Groźe a pód Grodom.** Hulicowańe ze žyweńa bogatych a chudych, kněžych a służobnych. 116 str. . 0.75

Knihi su na składźe w
serbskej kniharni w Budyšinje
w Serbskim Domje

Přiloha k čisłu 284

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 5. decembra 1932

Dźe doprědka!

Wšelěs něschto cźasom japoczate postupowanje twornych placźišnow a powyšenje efektownych kursow na mjesynarodnych witkach po wšěm sdaću na to pokazuje, so ho poczina pohubjowacz trišu, kiž je po zymskim zwalcźe rosschérjena. Teho měnjenja je wustaw za pschepytowanje konjunktury, a też němske knjeźerstwo ma za to, so je nětko pschichod cźasy k pschihotowanju naturneho pobšěhnjenja hospodarstwa, kiž ho wocźakuje, hdyž je krisa swój najhłubschi khodźeń dospała. K tutemu sobjerej je wono wabischeru program za wukonjenje sławnych dźěłow a zyły rjad dalokohladajucych druhich, hospodarstwo wožiwjacych naprawow japoczało.

Najwažnische kluczne slejtschcźo ma tu twarske pschemysło, kiž po hamtiskim pschedstajenju sobu z njepospjesnjenje podawazymi industrijemi hižom do wójny wšědne tisom milionam cźłowjekam dźěło dawalsche a jako wuplodźer abo pschesrodnischcźo za wjazy hacź 30 proz. industrialneho wuplodźenja twarow dozmla wustupowalsche. Wóle hacź w žanym druhim pschemysłe rospuschcźa so wobroty twarskeho pschemysła do tukrajnych dźěłowych dohodow a nimo teho hischcźe dhero jara na mnohe druhe skupiny hospodarstwa skutkuja.

A a O twarskeho hospodarstwa pak je praschenje finanzowanja. Tu dobywaju twarske nalutowarnje dźeń wote dnja na ważnosći, zu tola wone skoro jenicźke kreditne wustawy, kiž dołpołnje wuzaknjenym hypothekowym wikam też hischcźe po njelubje snatym 31. julija 1931 nowe srědki pschiwodźuja a mózachu zwoje pschidźělenja twarskich pjenjes — bjes kótdeže zuseje pomozy a njedźiwazy krisy — wot julija 1931 hacź do julija 1932 wot tehdom nětdże 400 milionow wo wjazy hacź 100 milionow na wjazy hacź 500 milionow hr. dźenża powyschicź, z kotruchž nimale 200 milionow za nětdże 13 000 zwóistwowych domow na „Sjednoczenstwo pschecźelow Württenrotskich" w Ludwigsburgu we Württembergskej padnu.

Tutón doscź wusnamny pjenjes ho swjedze w cźasu, w kotrymž sapołožli pola wschitkich sukatnych němskich lutowanskich wustawow woteběrachu.

Nutspłacźenje nalutowanych pjenjes pola sławnych nalutowarnjow sniži ho w tutym cźasu wot 11,2 miliardow hr. (tónz meje 1931) wo 1,5 miliardow na 9,7 miliardow (w julíju 1932), so žu nalutowarnje, kaž wustaw za pschepytowanje konjunktury zdźeluje (Tydźenske rosprawy, sešiwk 23 z 1. sept. 1932), tuthwilu 2,7 miliardow hypothekow wupožcźi, hacź po sakońskich postajenjach wudacź žmědźachu a bychu hakle po nowym postupowanju jich nutspłacźenjow na 16,5 miliardow potajkim wo nimale 7 miliardow hr. (!) sakońske pschedpisy (!) a hewasche wuměnjenja za nowe wupožcźowanja dopjelnjene byše.

Pola konsumskich towarstwow nutspłacźenja tohorunja woteběrachu a to wot 413 milijonow (tónz 1930) wo 138 milijonow na 276 milijonow hr. (junija 1931) a pola pschemysłowych kreditnych družstwow wot 2,02 milijardow (tónz 1930) wo 270 milijonow na 1,15 miljardow hr. (tónz 1931). Wobběh sastawnych listow a komunalnych obligazijow sniži ho wot 12,55 milijardow (junija 1931) wo 450 milijonow na 12,1 milijardow hr. (augusta 1932) a žamo pola sawěcźenjow žiwjenja kiž skutkowanja kriły po zwojej žamownosći najdźeje wudźerzecź samóchu, spadnychu wobstatki wotsamknjenych sawěcźenskich pjenjes wot 18,34 miljardow (oktobra 1931) wo 460 milijonow na 17,88 miljardow hr. (junija 1932), pschi cźimž dyrbjachu towarstwa na wostate sawěcźenźe wotsamknjenja nimale sdobom wjazy hacź 100 milijonow nowych požcźonkow na policy wo wjelekrócźnu mnohosći tutoho pjenjesa dacź, so bychu policy sdźerzecź mohłe.

Hakle pschi wobkedźbowanju wschitkich tutych liczbow pokazuje žo samójnosć twarskich nalutowarnjow w prawym zwětle. Kak hódne wone sa shromadne hospodarstwo dozyła běchu, móžemy hakle potom połnje dospschicź, hdyž wobmyślimy so pschi twarjenju zwójstwoweho doma pschercźnje wulkosce, kiž Sjednoczenstwo pschecźelow twari, něhdże 50 twarskich rjemjeślnikow a dźěłacźerjow dźěła. Srědki, kiž je Sjednoczenstwo pschecźelow pschihotowako, žu w běhu twarskeho cźasa zwójstwowych domow runja wobstaranju dźěła za 650 000 dźěławych. Tuczi dźěławi wudźerža sejmjenje 1¾ hacź 2 milijonow, na twarjenju wschitkich němskich twarskich lutowanych zwójstwowych domow dźěławych žamo 4½ hacź 5 milijonow cźłowjekow.

Tute liczby zwědźa srěcźnjiwje wo wusnamje twarskich nalutowarnjow, kotrež też najwjschische knjeźerstwo wyschnosce pschipósnawaju, kaž je i jara wobkedźbowanja hódneho a za solidne twarske nalutowarnje wurjadnje wusnamneho pohudźowanja dowidźecź, kiž ho po „Pjátzer Zeitung" w Speyeru cźo. 167 z 20. julija 1932 w hospodarskich rosprawach, kiž němske hospodarske ministerstwo a nowinarnja němskeho knjeźerstwa wudawatej (17. lětnik cźo. 64) wosjewi. Też w tutym wosjewjenju kaž hižo předy, němski dohladny hamt za privatne sawěcźenje wurasnje swědcźuje, so ma pomerne hischcźe mjodre němske twarske lutowarstwo bjes dwěla strowe jadro a ho prěcź njehodźi, so je mjes němskimi twarskimi nalutowinjemi licźba derje wjedźenych a hospodarcźy bjes poroka natwarjenych pschedewjacźow. Dale ho prajt, so njebudże dołho tracź, doniž ho twarske nalutowarnje runje kaž w Jendźelskej a Ameriźu, njeju wuwike k jenemu najwusnamnischich faktorow zyleho němskeho twarskeho hospodarstwa. K wobsamknjenju ho hischcźe na to pokazuje, so cźisczeńska a rjedźeńka akzija němskeho dohladneho hamta za privatne sawěcźenje, kiž wot płacźiwosce sakonja wo twarskich nalutowarnjach 1. oktobra 1931 twarske nalutowarnje dohladuje, předy hižo se strony Sjednoczenstwa pschecźelow pschezo sažo za nusne wojnamjenjene wucźišcźenje w twarskim lutowarstwje pschinješe, so dyrbjachu dwělomne pschedewjacźa z wulkeho dźěła ho hižo zhubicź abo so bórzy dospołnje zhubja. Rěka po zwole:

„Doniž ho cźisczeństi prozeż pschewjedze, so wschitke k žiwjenju njetkmane tawrske nalutowarnje zhubja, jo móże tódy twarsti lutowar hižo wobsteja, derje wjedźenej a na strowym sakładze natwarjenej twarskej nalutowarni ho bjes starosce dowěricź. Wón njeschčhuje z tym jenož swoje samkne sajimy, we wystołej měrje, ale też sajimy znjeho hospodarstwa, kiž djenża hóle hacź hdy dowěrjenja potrjecha a móże ho jenož z dowěrjenjom na pucze noweje konjunktury wjesć."

So twarske nalutowarnje, wot knjeźerstwa žadane, z wjele městnami bohužel sdźela pobrachowace dowěrjenje maju, dopokasuja niz jenož horjeka napomnjene liczby, ale też podawk, so nimo toho mnoho napraschenjow taksich, kiž twarsky lutowarjo njesu. Sjednoczenstwu pschecźelow dónu, hacź Sjednoczenstwo pschecźelow też njepschijima pjenjesy wot wošobow, kiž nochcedźa srěcźenja twarskeho lutowanja podpjerać. Twarska nalutowarnja Sjednoczenstwa pschecźelow Württenrotskich w Ludwigsburgu we Württembergskej ma po sakonju wo twarskim lutowanju prawo, bjes wošebitehu dowolenja němskeho dohladneho hamta pschijimacź pjenjesy privatneho sawěcźenja.

Snadne winy, wulke sćěhwki

Cźikny burowka Würnharter we Weipoldingu (w Bayerskej) stary muchłójak do kachli. Pschi tym padże pakazy kusk z burcźkow a wosta na kóczy wiśajo. Kóczki žo wohnja runje tak boja kaž wody. Skocźi z burjemi won a runu žmuhu horje na hornju kubju do žyna a walesche žo na žynje, so by woheń sadušyła. Tola žyno žo sapali, pisches nje žloma a žito a dołho njetrajesche, trejesche zyły statok w plonjenjach. Jenož malo móżeche žo psched wohnjom wulkowacź — a to nětkajeje schtelbjerdki papjery a kóczki dla.

Zajimawe cyrkwinske wothłosowanje w Jendźelskej.

Kazy kino njedźelski mór abo nic? Wo tutym prašenju dyrbjachu so přiwisniccy anglikanskeje cyrkwje njedawno wuprajić. Wo tuto prašenje wojuje so w Jendźelskej hižom wot časa, jako cheyse kruty duchowny z pomocu policije a sudnistwa kinowe předstajenja njedźelu znjemóżnić spytać. Wobraz předstaja před wólbnym lokalom biskopa Croydona, kiž je z wjednikom ludźi, kotříž su kinowam přećelnje zmysleni.

Měrćin Nowak na wustajeńcy Budyskich wumělcow

Zjednoćenstwo Budyskich wumělcow wotměwa tukhwilu wulku wustajeńcu w rumnosćach Budyskeho muzeja. Tam je też naš Měrćin Nowak-Njechorński ze 16 wobrazami zastupjeny. — Hižo léta dołho sćěhuju z wulkim zajimom wuwiće našeho molerja, a po mojim zdaću je wulki čas, zo runje my Serbja so jónu z jeho wumělstwom dokładnišo zaběramy, hač je sć. to dotal stało. W małym wobłuku tuteje rozprawy wšak to móżno njeje.

Měrćin Nowak chce być — tak je jónu sam pisał — „molěć serbskeje duše". Pokazać dušine žiwjenje serbskeho ludu, to ma ze swój najwosebniši nadawk; samsny nadawk potajkim, kiž je sebi też serbska ludowěda jako wědomosć stajiła, a wulcy zajimawe budźe předewzaće, jeho wobrazy jónu přirunować z wusledkami serbskeje ludowědy.

Z pomocu mjenowanych sadow M. Nowaka móžeš jeho wobrazy posudźowac a zdobom cyle jeho wuwiće jasnje do někotrych dobow zarjadować. W prěnich létach molowaše nimale luto mythiske bytosće, pytaše serbsku dušu w bajkach, powěsćach a ludowych pěsničkach. Wróćiwši so do Łužicy pućowaše a „dundaše" prěki a padu wot Lubina hač k Błótam. Wusłdk tajkich dundanjow běše rjad najkrasnišich nastawkow. Měrćin Nowak pisaše a — mało molowaše. Sta so tu někajke přemjenjenje, njebě wjacy spokojom, pytaše za nowej maćiznu kaž też za nowym wurazom. Ze słowami so jemu lózo molowaše dyžli z barbami. Bych to mjenował apisowaćelsku dobu M. Nowaka. — A kaž so kóždemu z nas wjedźe, hdyž so ze studijow domoj wróćeše: też Měrćin Nowak bu zapřehnjeny do narodneho dźěła, do praktiskeho serbskeho žiwjenja ze swojej haru, ze swojej bědu, sta so ze sokolskim prócowarjom. Podarmo nětko pytaš prjedawše rjane nastawki w Nowinach a Łužicy, ale z wótrym pjerom piše w Sokolskich Listach wo praktiskim serbskim žiwjenju. Za to pak smy dostali druhi dar: M. Nowak zaso moluje. A njemóże to hinak być, z přewrótom we zwonkownym žiwjenju, z přewrótom do praktiskeho skutkowanja sta so też přemjenjenje w jeho wumělstwje, nastupajo maćiznu kaž też formu. Cyle drje wosta tón samy: słědźenje a bědźenje wo serbsku ludowu dušu ale nětko přewza we woprawdźitym wšědnym žiwjenju. Wo wjele ćežši drje to nadawk, ale wo wjele rjeńši za to wupłody. — Tajki so mi jewi puć Měrćina Nowaka. Tute zakłady dale přepytować, mi tu móżno njeje. Nětko pak k wustajeńcy.

Wobhladajmy sebi najprjedy najmłódše wobrazy, zdobom pokazki noweho směra. Najlěpje so mi z nich spodoba mjeńši wobraz „Lubosć". We zwonkownych formach cyle jednory, nimale primitivny, skoro bjez ornamentiki, kotruž M. Nowak tak lubuje, a tola so spodźiwnje jasnje jewi kuzłaska móc ryzy ludoweje lubosće. Zajimawy je wobraz „Spytowanje", wosebje přez wuraz sylneje erotiki, kotruž we nowišich wobrazach huśćišo nadeńdźemy. Hraje wšak też we ludowym žiwjenju pomérnje wulku rólu. Pisany wobraz „Swj. Jan" njeje cyle po Nowakowym wašnju, skutkuja tu někak cuze wliwy. Cim rjeńši je wobraz „Kwasarjo". M. Nowak lubuje swojorazne, čiste, so błyšćate barby, je to hotowa synfonija barbow. Přidruża so dalše: „Lětni wječor", widźiš sylu holcow a hólcow na ćichim, jasnym wječoru z harmoniku na wsy; pola „Pumpota" so mi wosebje krasna realistika lubi: ornamentika, kotraž měješe na prjedawšich wobrazach husto přewahu, je tu do wěcowneho cyłka zarjadowana. — „Syjeř" njeje dosć žiwy a ma malo nutřkowneho wobsaha. „Wódny muž na žońtwje" njewotpowěduje drje cyle maćiznje we bajkach, ale to je wumělska swoboda, a hewak je karakter wódneho muža krasnje wutrjeheny. Jara ćežki nadawk budźe stajnje „Khrystus w holi", dokelž docyła njewěm, kak sebi naš wšědny lud tutu najhłubšu postawu nětkak plastiscy předstaja, snadź scyła nic? Tak skutkuje też Nowakowy Khrystus mjez serbskimi holanami trochu cuzy. — Widźimy dale rjad mjenje abo bóle znatych starších wobrazow: „Wurlawy" z wobsedźeństwa J. Lajnerta, akwarel, kiž će ze swojimi jasnymi barbami, z lohkej krasnej ornamentiku stajnje znowa lubje překwapi, „Jutrownička", „Krabat" a wosebje „Přelesćeny lutk" skutkuja ze swojim wutrobitym, hrějacym humorom. Měrćin Nowak wobknježi wulkotnje wjesełosć we kóždym wurazu a to stajnje we jara přećelnej, sympatiskej formje.

Wustajene dźěła su mi z dopokazmom jara stroweho a wjele lubjaceho wuwića našeho molerja. Z tym je M. Nowak přewinył wěstu krizu we swojim wumělstwje, nětko pak hižo na dalše wuplody njeseźerpliwje čakamy. Nejch jemu wustajeńca přinjese dalšeho připóznaća a dobreho pjenjeżneho wuzbytka.

P. Nejdo.

W Parisu padny kapka dešcża j njebja. Padny do pschedsahrody jeneje kofejownje do mješnjowca brěmazeho hosća. Nastrójany śleća hóšcź horje a powali pschi tym male blido. Blidko kuli so na bróhu, nastrója tam auto. Auto sajědže do nadrósnjeje żelesnizy. Prażnjetaj hromadźe, — jedyn cłowjek je morwy a mnohy bachu franjeni. A to wschitko dla maleje deschćikowje kapki.

Schtó je wina? — Mózemy rjec, so je mechanika naschego świeta tola bóle komplikowana, hač ěej najwjazy ludźi myśli.

Zapósłane

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Dozynki k nazymskemu koncertej, 23. nazymnika w Krónje.

Hdyž w Serbskich Nowinach rozprawy wo koncertach čitaš, zhoniš přeco to same: „Wšo je so khwalobnje poradźiło.“ Jeli zo sy nětko tak njezbožowny, zo njemóžeš kóždy serbski koncert abo wječor wopytać a dyrbiš so jenož z čitanjom rozprawow wo tutych koncertach spokojić, mysliš sej, zo serbske towarstwa kéěja a zo so jich dźeławosć a khmanosć na najwyššim skhodźenku pohibuje.

Njeje tomu tak!

Tón rjany wobraz Či jenož rozprawjeŕ, kritikus, moluje. Čitam kóždu hudźbnu rozprawu w Serb. Now.“ Su to zwjetša tśo rozprawjerjo, knjeża „G. W.“, „-ŕ“ a „n“. Pak Či knjeża wo hudźbje ničo njerozumja abo pak so boja a sej mysla, zo je mjedowa pomazka lěpša a so radšo přijima hač sprawna, druhdy kalajěkota kritika. To je naš najwjetši brach. Kritizować a hišćo kritizować! To khwalić, štož je khwalby hódne, ale to zatamać, štož njeje ničo khmane. Pohladajće na „Sokola“. Sto je tam mózno, jenož přez krutu kritiku! A hdyž wjele starše spěwne towarstwa přeco hišće tón skhodźenk w swojim dźěle njejsu docpile kaž młody „Sokoł“, dha to na tym leži, zo so při prěnich wšo khwali.

Tosame płaći za rozprawu wo posledniim koncerće. Tak sebi dowolam, wopytarjam koncerta moje myślički rysować. Namjet napřemospěwanja wšěch serbskich spěwnych towarstwow je so loni w jenej zhromadźiznje spěwn. zwjazka wot „Zernički“ postajił. (? red.)

Hdyž sym hesło tuteho koncerta čitał — Łužica, moja domizna — sym sebi to trochu hinak myslił. Kóžde serbske tow. budże pokazać, što móže, potom budża so wšě towarstwa zjednoćić jenemu cyłkej pod wjednistwom najlěpšeho dirigenta, hłownecho dirigenta. Solistojo, dźěći maćerki Łužicy, budża spěwać wo dóńce serbskeje zemje a serbskeje dušo.

Chcu najprjedy khóry jenotliwych towarstwow posudźić.

Kajke towarstwo je najlěpjec spěwało, „Radosć“ abo „Zernička“ abo „Hudźbna Jednota“, to je ćežko rozsudźić. Ale kak ma so w spěwnych hodźinach studować, to su tute tři towarstwa pokazałe. Bjez notow spěwać, wóčka na dirigenta, na kóždy pokiw dirigenta přihotowani być! Prawe zwuki, wotměnjace *tempo, pomalšo, spěšnišo wot p hač f-ff a na*wopak, po kóždej štučcy přestawku, dłěšo abo krótšo, kaž sej zmysl štučki žada. Kóždy dirigent nima tosame dobre hudźbne začuće, jedyn mjenje, druhi wjacy. Najlěpši dirigent je bjez dwěla k. wučeŕ Nawka. Skoda, zo njeje zdobom tak dobry spěwny wučeŕ, zo by mohł wšě hłosy swojeho khora tak wukubłać kaž swój alt.

Kaž so njesmě spěwać, je nam „Lipa“ pokazała. Na tutón koncert je mjelo tola kóžde towarstwo tak wjele časa, so tak přihotować, zo za to připóznaće a dźak připosłuchnarstwa zdobje. Hdyž „Lipa“ spěwa, publikum na to njeposka, ale je njemérne. Žadyn dźiw! Spěwarjo njehladaja na dirigenta, ale do notow, dirigent pak jenož na prawu połoju swojeho khora. To njeběše žana młoda, nježna, lubozna, lešna Hanka, ale stara flegmatiska žona. Też Kocorowy spěw bě jenička šablona.

Hłowny dirigent ma tu swjatu winowatosć, prjedy hač ze swojim khórom wustupi serbske spěwy tak wukubłać a wuhładkować, kaž su sej to serbscy komponistojo myslili a tak předstajić, zo serbski spěw cuzemu spěwej wabu dźerži a zo cuze ludy rjanosć a khmanosć serbskeho spěwa připóznaja. Sym na koncerće jenož jeneho Budyskich hudźbnikow widźał. Hdże su Či druzy? Čehodla Či njepřindźa na serbske koncerty? Dokelž su jim poskićeńki přemało zajimawe.

Kajki krasny (zhromadny) khór ma hłowny dirigent w rukach a kak wjele móhł wón z nim docpóć! To wšo tak swjatočnje klinči, wšo jena šablona, žana duša, žane wotměnjenje, žadyn jasny rythmus, jena štučka kaž druha. Hdże wostanje ta ironija w druhim spěwje, hdże ta žortniwosć posledniejho? Srjedźnu sadźbu po „Stup dale“ je khór zwrócił.

Nětko k solistam! Na kóždym hłownym serbskim koncerće w Budyšinje słyšimy přeco znajnjenješa jenu cuzu móc, pak je to němska, pak francowska, abo ruska, abo češka. Wězo knj. Bourgasowa je ze swojimi spěwami hłuboki zaćišć zawostajiła, hdyž běše wot teksta jenož mało rozumić.

Ale je to trjeba, zo na serbskich koncertach přeco cuze mocy sobuskutkuja? Nimamy žanych khmanych mjez nami, kiž su w serbskej Łužicy wotrostli, tak serbsku dušu znaja a w sebi nošaŕ Njebychu to najlěpši interpretojo serbskeje duše byli? My mamy spěwnych a instrumentalnych solistow. Čehodla njeslyšachmy woprawdźiteho sołobika, našu holanku? Knj. Frajślagec by snadź dźakowna była, hdyž by njetrjebała tak husto spěwać, ale wjacy časa měła, znowa spěwne studije hajić, zo njeby hłós zhubiła.

Też to so derje njehodźi, hdyž jedyn čěmny baritton ze sopranom spěwa, kiž je we hłubokich zynkach přeslaby a při wótřespěwanju we wysokosći skleńcany.

Chcu skóńčić. Wěm, zo sebi z tutymi sadami pola čitarjow žaneje lubosće njezbudźu. Zranić pak tež nikoho njecham. Chcu jenož serbskemu spěwnemu towarstwu přiwołać: Płody našeho dźěła budża wjele rjeńše, hdyž budże so přeco a přeco kritizować a korigować!

Paweł Jenka.

Dobra rada

Schćěrje płokać. Schćěrje žu po płokanju hušto jara njehke a k dalšemu trjebanju njepschihódne. Położijsch-li pak schćěrj do rospuschćišiuy mloka a wody, je sajo rjana twjerda. Pschimadła z moßasa abo hódneho drjewa schitasch najlěpje tak, so je z vaselinu namasasch. Po płokanju vaselinu sajo wotrybujesch.

Wěko woćinić. Wěko k saschrubowanju so hušto jara ćežko woćini. Najbóle leži to na tym, so je wěsć fatkuśnyło. W najwjazy padach dośaha hižo wobkedźbowanje wěkowoje kronny z nětkajkej drjewjanej łžizu. W cyschich padach wosmjesch kruch pěskowoje papjery do rilli a tak wěko lohko wuschrubujesch.

Winowe blaki se źidźanych schatow wotstronich z tym, so na blak z wodu śmješchane mydłowe truški położijsch a je z pohjelnej żelu (Pottasche) pohnjapasch. To wosmanich dźeń leža a nasajtra blak z lohkosću wupłokasch.

Serśawy kapor, żelezo, worzl a bronik (nikel) wućišćuje so derje z zitronowej brěčku. Wuschudrujesch serśawoz z brěčku a drobnym pěskom. Też petrolej wukonja tu dobru słužbu.

Hubjeństwo w khłódku mróčeleškrabakow.

Nihdźo na swěće njepokazuja so rozdźěle mjez lětami powšitkowneho derjemčća a létami hospodarskeje krizy hróznišo hač w Ameriey. W khłódku hobrskich mróčeleškrabakow, wobkhodnych a zawjeselenskich palastow rozšerja so najžałoćniše hubjeństwo, přećiwo kotremuž su wšitke naprawy privatneho dobroćelstwa přesłabe. Wobraz pokazuje „wobydlenje“ njezasłužerja na smjećišću cyle blizko dźěła mróčeleškrabakow w Chicagu.

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Doł“

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowańnje za november 1932

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najnižša	Temperatura po Celsiju najwyša	srejna měsačna cołplota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Woteběranje po gramach 1	2	3	Summa w kilogramach	Licha dnjow wulećenje	Licha dnjow nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć dešća
210	— 3	+ 12	+ 4,1	—	—	—	50	50	50	0,150	2	—	—	28,3

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 5. hodownika 1932.

Wuriju słónčnich sajdźenych tydźeń samčerawschu sobotu z pschećiwnym mjenjenjom. Zich dowěru hynjnjesche słónčnjenje knjeżerstwowneje kriły. Wot nowego statneho kanclerja generała ze Schlejchera wočakuja, so jo jemu poradźi napjatosć mjez rataršwom a industriju, dla jamjesnowaneho dowora, wotstronić, so rojenna njedowěrn krajow republiki, pschećiwo statnej wyschnosći. Industrija a wikowanje wočakujetej, so nowy kanzler projowanje wo wobstaronju dźěła njemylene a rafuje dale powjedże. Wón jo też wuspěł z politikami stronow wobkhadźeć a jednać, ma tak rjec Kamjenski nóš, so dopředka dopómnaje, hdże chze žana politika partija „won“. Jeho politika naschowitosć a wobwjertlinwosć jemu dowolischtaj na pomjenowanje a wotwołanje kanclerow a ministrow w poslednich létach drje rošsudźazy wliw wukonjeć. — Kurzy akzijow běchu sajdźenu sobotu powschitkowuje skrućene, rentowe a dołżne liseźiny dotalne kurzy dżerżachu.

Produktowe wiki słónčnich sajdźenu sobotu pośleni tydźeń z dalšnim sehłabjenjom žitnych płaćiznow. We hotowym fornje pschenża a rožka sajo 5 pr. po zemtnarju pschihadźuješche. W terminowym wikowanju pschenża, rožka a wowsa snižene płaćiznu pschinjeješchu. Sajmuzy produktowych wikow wočakowachu, kolo za statneho težiwjerskeho ministra pomjenuja. Dowos na wiki wulki njebě, ale kupzy so wobšěrneho kupowanja zdaržowachu.

Sobotu płaćeśche w Barlinje zemtnaŕ:

Pschenżny 9,55—9,65 (9,65—9,75) hr., rožki 7,60—7,70 (7,70—7,80) hr., jećmjenja, małeńtjeho 8,50—8,90 hr., nasymšeho 8,05—8,40 hr., wowsa 6,15—6,40 (6,20—6,45) hr.,

w termińowym wikowanju:

pschenży:

za dezember: 10,27½—10,22½ (10,30) hr.,
za měrc: 10,35 (10,40) hr.,
za meju: 10,50 (10,60) hr.,

rožki:

za dezember: 8,25 (8,30) hr.,
za měrc: 8,45 (8,52½) hr.,
za meju: 8,72½ hr.,

wowsa:

za meju: (6,85 hr.).

Płaćiżny w spinkach su płaćiżny tydźenjich wikow. Hódźe pak žane wuspomnjenje njeju, so njepschemjenichu.

Hamtske a žudniske powěsće.

Pschehadźowanja.

Wuzwoł 6. hodownika 1932

w Schmunowje w hosćeńcu, dop. w 10 hodź.: Kowa pschiprawa;
w Seratawach w hosćeńcu, pschih. w 1 hodź.: 7 prošnjow;
w Brětni w hosćeńcu, dop. w 10 hodź.: Pišanski stroj, hojeńska pschiprawa;
w Chorawym Khołmcu w Fiedlerez hosćeńcu, dop. w 11 hodź.: Schijaga maschina, zemtrifuga, jałoja;
w Toritowje w hosćeńcu, dop. w 11 hodź.: Radio;
w Piaćicach w hosćeńcu, pschih. w 1 hodź.: Krowa, rólny wóz, kuchina, gramofon.

Pjatk 9. dezembra 1932, dop. w 9 hodź. pschehadźuje so na žudnišnje w Lubiju Bohrischez fabrike r. 4½ kolezom lešownosće. Hódnota 173 030 hr., wopalna pokładnja 205 460 hr.

Konkurzowe.

W konkursu nad samoležnjom pschehupza Wilhelma Krjeźmarja w Budyschinje na Rózowej haju 21, je žud stóńcżu termiju na srjedu 14. 12. 32, dop. w12 hodź do Budyschina na žudniśtwo, stwa 141 swolak.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje za tonu 1000 kg, hewak 100 kg

	Płaćizny po złotej hriwnje 3. 12.	2. 12.		3. 12.	2. 12.
Pšenica	191-193	192-194	lany	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	152-154	153-155	woka	14,5-16,5	14,0-16,0
jećmjeń, nal	—	—	pódre lupiny	9,00-10,00	9,00-10,00
jećmjeń	170-178	170-180	polte lupiny	12,0-13,5	12,0-13,5
wows	123-129	123-129	zeradella	15,0-16,0	15,0-16,0
kukurica	—	—	raps wosmi	—	—
pšeńć. muka	24,0-26,5	24,0-27,0	lany wosmi	10,1-10,2	10,1-10,2
rožna muka	19,7-22,0	19,7-22,1	such. truhanć	8,90	8,90
pš. wotruby	9,45-9,7	9,45-9,7	(wrny, krusk	—	—
rožne „	8,80-9,15	8,80-9,15	syno, 50 ke	1,80-2,20	1,80-2,10
raps	—	—	žana sloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0	osoće „	0,45-0,6	0,45-0,6
lane symjo	—	—	wowana „	0,45-0,6	0,45-0,6
pšeńki	—	—	jena „	0,45-0,6	0,45-0,6

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmar w Budyšinje. — Za nawěšćki: G. Janoš w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smoleŕjec knihićišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płać 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje běrny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezboženja dyrbia sa banev hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 285 — Budyšin — Wutoru, 6. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Schleicherowa zjednańska politika

Najwažnišchi nadawk němskeho kanzlera Schleichera je, němskim žeńmje wjetšinu swojeju, kotraž nowe knježerstwo ćerpi. Schleicher pyta tutón nadawk na to waschnje wjelnicy, so **nazionalnosozialistiskej, sozialdemokratiskej a zentrumskej stronje něchto lubi.** Sčobotu je němski kanzler tajke rozsćerjenje i **nazionalnosozialistiskim němskožejmnym sapóšłanzom Göringom měł.** S nim je wo wotstorenju wurad'enjow němskeho žeńma, wo wotpokazanju komunistiskeho nanjeta na wuprajenje njedowěrjenja pšeśeśiwo knježerstwu a wo wrośćenju wschelakich nusowych wukasow Papenoweho knježerstwa jednak. Njedźelu žu žo jednanja ſ Göringom dale wjedźe. S tym, so žo wone njeźu žoboju stóncźiše, hodźi žo žurźić, so nazionalni sozialistojo njeźu sašadnje pšeśeśiwo tomu, so žo wuradźenja němskeho žeńma wottorcźa. Jim tež njemóže wo to hić, so by žo da wuprajenja njedowěrjenja němšti žeńm wotstorcźił. Jich wěra, so jim wolerjo w pschichodźe žmerni wostanu, je žo nit jenoć ſ pozdźejšej wólbu do němskeho žeńma, ale tež ſ njedźelšimi wólbami do durinskich gmejnskich wschesnoćzow šakhabłała.

Tež zentrumska strona njebudźe žo pšeśeśiwo tomu pšeśeśiwjeć, so by po Schleicherowym pšeśeźu wuradźenja němskeho žeńma wottorcźa. Kaž nazionalnych sozialistow móže Schleicher tež zentrumskich ſ lubjenjemi sa žowoje plany dobyć. Němšknazionalni žebi žadaju, so bychu žo ke **pryedy sozialdemokratiźy** něšto tej wschitcy wschešni sapósłanzy katolskeho wěrywuznaća je šćitu pušćeći, kotśiž su Brüningowe knježerstwo podpjerali. To deje žo ſ woli němskonazionalnych njestanje, tola zentrumska strona budźe tola žo na to dyrbjeć słožeć, so žebi njeby něšćišće knježerstwo roshněwała.

Wobhonići politikarjo chzedźa wědźeć, jo Schleicher žo nadźija, so nazionalnych sozialistow ſ **wobšćernej amnestiju** sa wotstorcźenje dobudźe. **Sozialdemokratam** chze ſ tym nabšćeršo pšichćić, so žo postajenjow wo wotwarjenju rišty Papenowych nusowych wukasow wsda a tež něktore jezialnopolitiske naprawy sawjedźe, sa kotrymiž dźełacźerske swjazki a sozialdemokratiska strona žadaju. Schleicher pat žebi na to njenyhli, žowoje žłubjenja hnydom do skutka stajić. Sa to žebi něktore njedźele cźaša wotjaći, so bychu mjes tym pšeśeźiwniznu knježerstwo na pokoj wožajili.

Měrny spočatk němskeho sejma

Němšti žeńm žo po sdaću dźenża popołdnju w 3 hodźinach na měrne waschnje wotewri. Kommunistojo žu hižo pschipowědźili, so budźa žadać, so by žo hnydom wo jich namjeze na wuprajenje njedowěrjenja pšeśeźiwo knježerstwu wothłosowało. Tole wothłosowanje móže pat žo ſ pšišłuschnjenjom jenicźkeho sapósłanza wotpokasać. Rozhorjazych wušłupow žo tohodła njewočakuje.

Dopšedne rozsćerjenje njeźownoho kanzlera ſ němskožejmnym presidentom Göringom žu žo pjeća na měrne wotměće wutornišcheho a žrjedźeńeho pohjedźenja poćahuja.

Dźenża žo němšti žeńm najšerje jenoź wuśaji, pšchedsydstwowa wólba sméje po hakle žrjedu. Schtwórtk dźeń Mikławšcha, njebudźe pohjedźenje. Knježerstwo budźe žebi hižo bližšche dny žadać, so bychu žo pohjedźenja hoćz do januara wotstorcźile. Jeli so by žo žeńm tomu pšeśeźiwił, by wešće ſ konfliktej doschło.

Socialdemokratiski namjet n'edowěrjenja

Sozialdemokratiska frakcija němskeho žeńma je w pondźelnišchim pohjedźenju wobsamkła, sa wólbu presidenta němskeho žeńma Pawola Lózu namjetnyć. Frakcija žebi žada, so by němšti žeńm knježerstwowy program šłyschał a žo potom wo najwažnišchich hospodarskich, politiskich a sozialnopolitiskich praschenjach wuprajił. **Sozialdemokratiska frakcija** chze hnydom **namjet na wuprajenje njedowěrjenja** pšeśeźiwo Schleicherowemu kabinettej podać.

Dale sozialdemokratojo symšli pschidawk sa wschitkich dosławarjow podpjerу a pomozy potrěbnych a amnestiju sa pśitisće pschendźenja a pschendźenja je sozialnje nuzy poładża.

Skónčnje žo žada, so bychu žo nusowe wukazy pschećiwo traschenju a wožebite žudy wotstronile, so bychu žo sozialne podpjery na pśedawšchu wyšokosć powjeśchile a so by žo sabżdenje po wulkoźaratym planje pschewjedło.

Wulke puk' pola Hamborna

Pschi Hamborniko-Oberhausenskej nuzy je njedźelu 200 nazionalnych sozialistow do 150 muži němskostatneje khorhoje hoće šłyschało. Nazionalni sozialistojo běchu duzy po puću k sportiskemu swjeźowanju, njeś tym so žo ludźo němskostatneje khorhoje ſ tajkeho swjeźowanja ſ Dinskakena wrośćachu. Mjeś wobėmaj stronoma ſ pukam dóńdże, pschi cźinjź so ſ kamjenjemi a bijazymi brońjemi do so dachu. Teź so tśeśeśe. Kaž policija powě, so dyrbjeli žydom muzi němskostatneje khorhoje do khorownje dowjeść. Jeneho běchu do sćehna tśeli, druhich běchu šrubali. Tśjo su so ſ wuttrełemi sranili. Policajske pschepytanje biežkow sa brońjemi bjes wuśpicha wosta. So by so wěz wujaśniła, je policija tśjoch nazionalnych sozialistow a tśjoch muzi němskostatneje khorhoje sajała.

Španiske statne procesy

Schpanijski parlamentowy žud je zyły tydźeń wo mérje khłostanja wuradźowal, kotrež ma so ministram a generalam diktaturiskeho knježerstwa napołožić. Hačrunje so wuśudowne wopschijiece hischće njeje wosjewiło, je tola znate, so so wobstorżeni sašudża, so dyrbja 20 lět na jenym městnje šnutska Schpanijske pschebywać. Sa generala Martineza Anka, kotryž je sa zyły cźaš diktatury ſ prawej ruku semrjetego diktatora Primo de Riviera był, so mjeśene pschebywanje na 24 lět podlěži. Drnhe šobnitawy prěnjeho wojerskeho direktorja dyrbja 12 lět na pschikasanym městnje pschebywać a trajuje prawo na šastawanje sjawnych šastojnstwow pokhłostaju. Ssobnitawy poldźišcheho diktaturskeho knježerstwa dyrbja 6 hacź 12 lět na pschipokasanym městnje pschebywać.

Strajkowe njeměry w Španiskej

Strajkowe hibanje w Schpanijsej žo dale rośšerja. Na něktorych městnach Cordobalskeje provinzy žu katarźiy dźełacźerjo dźeło złožili. W měsće Sevilli žu na wjele městnach pschedawarnje nadpadnyli. W Cadizu žu w šwišu ſ strajkom pjekarske klamy wukradnyli. Policija žo ſ dźiwnaj kompagnijonaj wojakow pohyli, so by mohła paducham wobaraćź. W Saragossaskej provinzy je žo strajk zokrowych dźełacźerjow rozšěrił. We Valencii žo strajka metallowych dźełacźerjow a w Oviedu strajka dźełacźerjow wuzkich pjezow boja. S Felguere, hdźež žu spytali generalny strajk pschipowědźić, žu na wjele městnach rozbuchadła rozbuchle, pschi cźimž žu so wuzkowe powody elektriskeho pruda wobšćkodźile. Sswine policajske mozy žu so pschećiwo nowym nazkyłnosćam zhromadźile.

Trozki domoj puću̇je.

Trozki je njedźelu wjećor ſ łódźu do Antwerpena pschišeł. Łódź njeje šměł wopuśćeć. Popołdnju je do Diinkrchena dale puću̇ował.

Ruska dźełowa disciplina

Wukonjacy komitej Moskowskeho kraja je wuwjedźaze postajenja sa wukas kommunistiskeho knježerstwa wo pnschićenju dźełacźerjow wudał. S nimi je wjednikam dźełarskich porunća, so bychu pnschćenym dźełacźerjam, hdyž jim pošłednju mźdu wupłaća, tharkti sa zyrobu a industrijowe twory wotewjsali. Jeli so pnschćeny dźełacźer, swojm pošłednju mźdu njewotewjsawschi, dźełarnju wopuschći, dyrbi žo to pschišłuschnej policajskej wyschnosći sdźełić. Policija dyrbi potom pnschćenenmu tharkti sa zyrobu a industrijowe twory wotewjsać.

Hdyž žo dla skondźeneho dźěła pnschćeny sa pol lěta cźakańskeho cźaša sašo pschišłaj, won tharkti sa zyrobu a industrijowe twory nišcheje rjadownje dostanje, hacź je prjedy měł.

Dźełowy kommišariat je tohorunja wuwjedźaze postajenja wudał, po kotrychž dyrbi dźełarniny wjednik, hdyž noweho dźełacźerja pschišłaj, wot dźełacźerja wobšćkodźenje wo pschićinjnach žadać, kotrychž dla je ſ dotalneje dźełarnje pnschćeny. Bjez tajkeho wobšćkodźenja njesmě žo žadyn dźełacźer pschišłać. Najwyschschi šud je wschěm šudniskim a justizijnym organam w provinzy porućił, so dyrbja žo wjednizy dźełarnjow, kotśiž bjes tajkeho wobšćkodźenja dźełacźerjow pschišłaja, hnydom pšched šud stajić.

Swobodne žitne wikowanje w Ruskej

Pjećšetny hospodarski plan je w tatarskim dospołnje šwrźišcźał. Žitow je žo ličża tak malo domoj šhowało, so ruskemu ludej hłód hrozy. Knježerstwo měni, je ſ tatarjo žebi sdźěła žito šhowali, so je njetrjebali sa tunju płacźiznu wotedać a pschi tym žanu khlěba tradać.

So by žo tole žito sa ludowe jeźiwjenje dobyło, je knježerstwo šhromadnym tatarskim hospodarstwam a jenotliwym šamostatnym tatarjam Moskowskeho kraja a tatarskeje republiki dowołiło, žito na wikach pschedawać.

Nawalej komitacźow do Rumunskeje so šadźewało.

Pošłednje dny tej dwě bandźe komitacźow ſ Bołharskeje rumunsku mjeśu pschekrocźiłej. Sso do něktorych statkow dobywschi su žu komitacźojo do Bołharskeje wrośćili. S Bołharskeje strony je so wospjet do rumunskich namjesnych straźnikow stšeło. Jeneho muża rumunskeje namjesneje straże su šmjertnje sranili. Namjesne wyschnosće podawš pschepytaju.

Strajk w Athen'e so dale wupřestrěł

Pschichtajenjy autobusoweho towarstwa w Athenje žu so k dźełu wrośćili. Dróhowi železnizarjo pat dale strajkuja. Mjeś tym žu so tež pjekarjy pomocnizy strajkej pschisamknyli. Sastaranje wobhdlerjow ſ khlěbom pat je sawěsćene. W nozy k žoboćze žu železnizarjo a pólizy jastojnizy tehorunja wobsamknyli, strajkowali. Knježerstwo je žebi wotmyślilo, strajkowazych železnizarjow a pólizkich sastopnikow, kaž daloko žu wojerstwom pschisłuschne, do wojerskeje słužby zwołacź a dźeło na železnizy a pósće wojerjzy organizowacź. Na tajke waschnje by knježerstwu tež možno było, strajkowarjow na podkožku wojerskeho sakonja połkhostacź.

Gandhi šnowa hłódźi.

So by pschećiwo hubjenemu wobkhadej ſ jenym šwojich šobujatych w jastwje protestował, je Gandhi 24 hodźin jěsće tradał a je prajił, so wuńorn sašo sapocźnje, jeli so jastwowe sarjadnistwo njebudźe ſ jatym łépje wobkhadźeć.

Wojowan'e při 30 stopnjach zymy

Kaž dopišowaź „Petit Parisienа" se Schanghaia powě, žu japanšky wojazy w dolhowjeczornej Mandźuskej dale postupowali. Khinganske hory pschekrocźiwschi njedźiwajo šněhu a 30 stopnjow zymy w Hailar postupuja. Cźkatka bomby mjetacźych lětadow je hižo nad Khinganskimi horami pschelecźała a hłowny kwartěr chinesskeho generala Supingwena potřesała. Sswoje drohotnosće žobu wšawschi ſtaj Supingwen a jeho ſtab na wjelbłudach a konjach Khingan wopuschćiłoj. Japanske lětadła žu so ſa nimi pušćeśe. Japanzy žu šawzeraschnischim 150 kilometrow pšched Hailar doschli. Wočakuje so, so jón bórzy wobšadźa.

Japanzy pschećiwo alkoholiskim napitkam.

W Japanskej so hibanje pschećiwo wužiwanju alkoholiskich napitkow rośšerja. Na kwaśach hižo wjazy wino njepija. Přeni „ćuchi" kwaź je njedawno był, hdyž so wjednik ligi japanskeho studentstwa, kotraž je pschećiwo wužiwanju alkohola, ſ jenej doktorku Tokioskeje univerity woženi. Pschi hoścźinje so wino njepodawasche.

Wojowanje wo piwo w amerikanskim kongrešu.

Pondźelu pschipołdnju je so we Washingtonje pošłednja periода pohjedźenjow stareho šwjatkowego parlamenta wotewrita. W kraju so ſa kongrešowe dźěła žiwje sajinnja; pschetoš parlament budźe so hnydom ſ něktorymi nuśnymi nadawkami šaběrać. Mjeś nimi je dežijit nuśnje miliardy dollarow w statnym hospodarstwje, dale praschenje dźełonjemjerjow a podpjerанje katastrowe. Pódła teho budźe žebi jednanje wo wotstronjenju alkoholskich šakonjow wjele cźaša žadać. „Mokri" wschě žrědki nałožnje, so by so tole praschenje po możnosći bórzy do debatty pschinjeśło. Wjednizy „mokrych" praja, so maju 275 kongrešowych šobustawow na šwojej stronje, po tajkim dosć, so bychu wothłosowanje po šwojim šmyśle dozběli.

Położenje pschićežnjenje do Sjednoćenych statow.

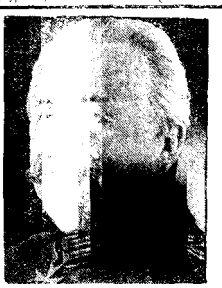
W lětnej rozprawje dźěłoweho ministerstwa Sjednoćenych statow połnozne Ameriki po namjetnje, so by so pschićežowarjam šakoń w tym šmyśle wołožił, so by so wukajanam, kotśiž wopraudźe mjne rjemjeśło dokonjeja, dowolilo, do Sjednoćenych statow pschićežahnyć. Amerikanske šlaćanstwo mója pak jenoź dostacź, hdyž jendźelšku rěć ertnje a pišomnje wobknjeja.

Plódni puczowarjo do Washingtona dorjahnyli.

Prěni cjah 72klonjenedjerjow, wěhdże 1000 wozobowu liczjazy, je do Washingtona dorjahnył. Policija je demonstrantow do famolnje leżjazeho lěta dowjedła. Demonstrantoja su jara derje organisowani, a sda su, so maju dosć pjenjes pschi sebi. Sedyn z jich wjednikow je rjekł, so, jeli so jich żadanje njedopjelni, parlament nadpadnu a so k pschelecju kwje dóide, jeli so president Hoover wo jakow pschecziwo nim pósjele.

Mezika chze město z pjenjesami z krajnymi produktami saplaczicz.

Mezikanske knjeżerstwo chze 30 kanonikich cżołmow we wukraju natwaricz dacz. Město z pjenjesami chze je z krajnymi produktami saplaczicz. Saporżane jednanja se Schwajnikej su so pschetorhle a prascha so, hacz so sasu nawjasaju. Zeudzelske kódzelnje su pjecza lěpsche wumělenja cżinile dyżli schpanistke.

General Lietzmann,
82lětny *nacionalnosocialistiski zapósłanc*, wotewrí prěnje posedżenje nowowolenecho nemskeho sejma jako starobny president.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 6. dezembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0 a thermometer wodnja +5. **Dźensa rano we 8 hodź.** barometer 741, hygrometer —2 a thermometer w nozu +1. Dale budże suchо. Nasche wjedro je so sasu stajiło a pódla je mitu nalymski poczasu. Rosprawa wjedrańjow wschak dawa symu wocżakowacz. Mies wiśmi nad Schwedzkej a tej pola kupy Island je schi-roke pasmo wyschiny, sahaze wot połnocneho sodonego morja hacz do srjedźineje Europy. Tu setkuje so wodchiny, pschichadżajej z wjeczornej Europy. Tak mamy wyschiny tej hischcze nad rańschej Europu. S tym su wyschiny tak mócne, so wiśmi z wjeczora Europu, hasaze wot Biskayskeho salina hacz ke kupje Island, wusche wjedro hischcze njewobkrucuja. Schtwórtk dźensa rano dale na rjanu pozsuwi, schtoż nam praji, so je so mós wyschinow hischcze bóle sesylnisła. Jutsje srjedu kkodza stónczko 7,17 a a khowa so 3,51 hodź. Mócznk schadża po pschiwołnu 1,05 a khowa so popołnoz 1,53 hodź. Wjeczor je klónczko hižo na swój najsahnischi khodźenk stupiło. Sazicho hacz jutsje wjazy so khowacz njebudże. Tak khowa so nekto hacz do 18. dezembra. Potom so wobroczi, dny sapoczmu potom wjeczor sasu pomałku pschibéracz.

Maćerka a nank Rumpodicha honitaj . . .

Hdyż so nětko z wjeczorom podamy do městaczka, hižo pytnjemy, so kuježi žiwjschi wokkad. Tola njeje do tuteho wokkada hischcze sastupiła tak mjenowana nerwosnosć. Cżicho cżrjódy luda po hasach so rosbehnu, khadaju do wukladnych woknow pschekupitich domow a pożnudźuja wupołożby, hacz su naspomnjene placżiny cżesej pschimérjene a kaž maju wutrobne pschecże[illegible] najschjomnischa knjesej Jonanjatej Rumpodicha. To so jeroż wschо tak sybołi [illegible] a tuch połnocnych [illegible] cżo wotsta a [illegible] Sej sta[illegible] madźnja [illegible] [illegible] [illegible]

rjedy wutroba spadnyć, potom pak jimaj starschiska lubosć wutrobu zylni a tuž rjeknjetaj: Ach, njedźiwaj, lube Boże dźěćo, pschego wschak njeběchu kaj jandźelki, Bohu rjerjene, so niz, ale swjetscha tu tola duschne, a wotegdyž sebi do hód chodźa stajnje jara pěkne być, a nimo teho wonja Boże dźěćo ſ czopkej wutrobu. Nutrnje žehli wo nim powědaju a žadlinje žo jeho miłosće nadźeja.

Potom wschak je Boże dźěćo spokojom a nimale wschitko zachowoli, wo czoż starschej prošyštej. Njesapomnitaj, Boże dźěćo pschikazać, njesapomnitaj hiež k Sśmolerjezom. Tam tym, schtož je mi najwažnischo, sapokožiło. Někotři to sobu sadź nimaja! Tam tu sa waš pschihotowane te rjane serbske czitanki, „Kwětki“ sa wjetsche dźěći, „Sabrodka“ sa rjedźne a „Nawšy“ sa mjenische schulske dźěći, k tomu Biblitke stawiny a katechišmy a wotegdyž nowy schulski spěwnik „Nasche spěwy“, mjeni sobu sa mjenische, druhi sa wjetsche dźěći. Wjele serbskich dźěći njeje mohło žehli jón kupić, tuž tym wulku nadobu sa Božodźěćowy dar postajiło. Tole njech je wobom też mój dar sa mischtra Bjarnata Krawza, kotryž tón lubu spěwnik ſ wulkej prózu wustajnje wudźěłał. Tuž njewostajcze khrobe leżo „Nasche spěwy“! Pomhaja nam wěsće wasche dźěći wocžahnyć k pěknosći a czesćiwosći. A na tym mi wjele saleži. Chyu žo k lětu kruczischo sa tym praschecz. Sa waju žanieju nam pschihotowany nowy Pschedženak abo nowy Krajan. Wsmitaj sebi sobu, kotryž możetaj trjebacz. A tak Bożemje! A hižo towataiche dale. Nan a mać pak dźěchtaj runy pucz k Sśmolerjezom. Nan rjekny: Nó, to so cźinjesche! Dźatowane Bohu! Někto pak w skoku po te knihi! Najprjedy praschanroj žo sa tym nowym schulskim spěwnikom. Božemu dźěćcu wjele na tym saleži. Tuž jón njesabudźmoj! Budże dźěćom wěsće wulka radosć a śmeja nješchto trajace, schtož pschezo sašo swjeżeluje.

Haj, mać wotmołwi, so nam pomha dźěći wocžahnyć k pěknosći a czesćiwosći, to też prajesche. Ničjo njeje žehli skoro pschecz njemóżemoj.

Z Łužicy

* S **Trjechowow.** (Tři paduschstwa w jenej wozu.) W nozy k schwórtkej žu tu paduschi žo na tśjoch městach sadobyli do byolemja a kradnuchu wschelake drasty, schaty a jědźe. Stónczynje žo mnlichu a czeknychu. Policajśći poš ſczěhowache jich žłódy na Hornje Pógkowy, dźěch sled shubi.

* S **Wotlěhanja** pola Lubija. (Sašo njesboże ſ motorskim kolom.) Njedźelu popoldnju wokoło 5 hodź. jadźěše do Ochranowa jědźazy motorowy koleśaŕ do czrjódki tśjoch wosobow na dróhu. Pschi tym motorowy koleśaŕ a wótły Geier ſ Hórnizu tak czeżko sniesožiśchtaj, žo ſ pukrjenym nopom bjes wědomnja leżo wostaschtaj. Też Geierowa dźowka žo trochu krani. Czeżko kranjeneju dowjesechu do Zitawskeje khorownje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Kinsbórka.** (Milinarnju sastajili.) W Kinsbórskej milinarni žu 1. dezembra dźěłacź pschestali. Město Kinsbórk a jeho wokolina dostawa swoju elektriku móz a wobžiwjenje nětko jenož hischcze wot elektriskeho swjatła w Grózje pola Niesy.

* S **Drježdżan.** (Pschi pyschenju Božodźěćowego schtomja žmjertnje sniesožił.) W jenym Drježdżanskim hosćencu w nozy k njedźeli pinczník žmjertnje sniesožił. Wón padże tak niesožownje ſ rěbla, so žehli cźežko nop mikny a na to njedźelu rano w khorownі wumrje. Sniesoženy běsche 35 lět stary.

* S **Mügeltra** pola Oschatza. (100 lět stara.) Sańdźenu njedźelu žmjerć-schu w Mügeltnje wudowa po cźestnym blidarskim mischtru Gruhlu, kiž je lěta 1915 wumrěł, swoje 100. narodninu žmjeczicź. Jubilatka je pschi swojej wyschoki starobje duchownje a cźěłnje hischcze cźiła a strowa a móże też hischcze cźitacź a pisacź.

Stóž syje, tón žnějel

Tutón napis přihodźi so dospołnje dźensnišemu nastawkej. Mjenujcy dźensa směmy so radować ze bratrskim towaŕstwom, kotrež je nam tak mnoho we běhu swojeho wobstaća wobradźiło. Je to towaŕstwo „Zjednoćenstwo přećelow Serbow“ (prjedy „Čěsko-serbske tow. Adolf Černy“), wo kotrehož wuznamje a dźěłach smy často pisali. Minjenu njedźelu běše za naspomnjene towaŕstwo přišoł swjatočny dźeń, jeho 25lětne wobstaće. Stwórć lětstotka je přětrało, mnoho skóržbow słyšało a mnohemu z nas pomhało!...

Swjatočnosć wotmě so pod protektoratom města Prahi a to w městnosćach Pražskeje radnicy, kotrež njedosahachu za wulku ličbu přećelow Serbow. Dopołdnja 1/2 10 hodź. běše postajeny započatk. Jako prěni rěčeše předsyda zjednoćenstwa redeaktor Hejret. Před tym pak so zaspěwa też naša hymna „Rjana Łužica“. Potom rěčeše zastupjeŕ města Prahi. Wo nastaću Zjednoćenstwa rěčeše hłowny sobuzałožeŕ, nětko městonpředsyda, knjez prof. dr. Joz. Pát a. Tutón běh towaŕstwoweho žiwjenja běše jara zajimawy. Sydom sobustawow bě zakład dźensnišeho wjacy tysac sobustawow ličaceho zjednoćenstwa. Su to žně po 25lětnym njesprócniwym dźěle. Jeho hłowni dźěłaćerjo zasłuža sebi, zo jich tudy naspomnimy: Na prěnim městnje su to njeboh' prof. Bryl, Kliman a Weńka jako Serbja, jako Češa su to k. prof. dr. Pát a z jeho bratrom dr. Pátu, dale redaktor Hejret a pozdźišo zastupjenymaj pilnymaj sobudźěłaćerjomaj knj. pokładnikej Mayerej a k. jednaćelej Zmeškalej. Wězo k temu słuša hišće mnoha ličba zasłužbnych prócowarjow, kotrychž pak njemóżemy dla njedostatka městna mjenować.

Jako druhi rěčnik běše zamołwjeny k. jednaćel Zmeškal. Tutón rěčeše wo dźěle, kotrež běše jubilejne zjednoćeństwo k lěpšinje Serbam wukonjało. Dale běchu so we wšěch rěčach knihi wudawałe, kotrež dyrbjachu cyły swět powučić, zo je hišće jedyn słowjanski narod, kotryž so njeje dočakał ani kulturneje swobody. Rěč běše dobra, wosebje zakónčenje, hdźež naspomni: „Serbja njewotemrěja! Čehodla by dyrbjeli Seerbja zahinyć, hdyž steji za nimi cyły słowjanski swět.“

Nětko čitachu so zbožopřeća z cyleho swěta, też ze Serbow běchu někotre přišłe. Zbožopřeća njeběchu jenož wot mjenjewuznamnych wosobow, ale nawopak z hłowneho dźěła wot wosobow, kotrež wjedu dźensa cyły swět ze swojej dobrej politiku. Znowa dopokaz, kak daloko a šěroko je naša serbska kupa znata.

Skónčnje přikhadźachu zastupjerjo zjednoćeństwow, studentskich towaŕstwow wšěch słowjanskich narodow, katolskich a sokołskich zjednoćeństwow. Njemóżachu wšitcy k słowu přińć, dla njedostatka časa. Nimale na kóncu poręczachu zastupjerjo narodow. Jemu sčěhowaše naš krajan č. Lěska, kotryž wupraji w mjenje serbskeho studentstwa a „Serbowki“ najwutrobniše zbožopřeće. Na kóncu so dźakowaše za hač dotal wopokazanu podpjeru našemu studentstwu a přeješe sebi, zo by k 50lětnemu jubilejej „Zjednoćeństwa přećelow Serbow“ mohł zdobom sobu swjećić Serbski seminar swój jubilej wobnowjenja. To je najwjetša žadosć našich jow studowacych krajanow. Potom by so hodźało skěrje po starym wašnju Serbowćanow dźěłać k lěpšinje swojeho naroda.

Po wuspěwanju słowjanskeje hymny skónči so swjatočny dźeń našich přećelow. Jězorski.

Přilopk

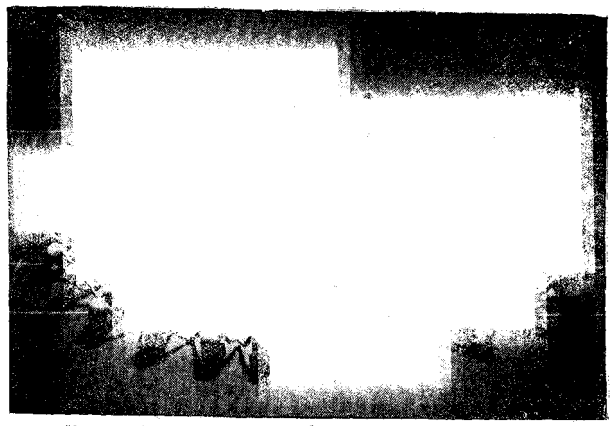
* Se spěchnika padnył a njezranjeny wostał. Studijowy rada ſ Westfalskeje, kiž w Bielefeldźe a Münstru dźěłasche, w napołnym jawjenju żelezniży mjes Ringelheimom a Othfrezenom je spěchowego cźaha padże. Najskerje je wón na durje słejnjeny ſ wokom won hladał. Ssobuwucźowazy njesbožownemu podawk hnydom pytnychu a nuzowe spinadło ſczehnychu. Cźah sasta a jako żelezniżu sa studijowym radu pschepytachu, namakachu jeho dla stróżelow bjes wědomja, ale hnwak hacź na někotre wobdrjeżny na cźole bospołnje njezranjeneho. Jeho donjeżechu do cźaha, hdźež jo wón borzy sašo shraba.

* W małym plachtatym cźołmie z Hamburga do Brasilskeje. Do Londona je powěźcź pschischła, so žu tśi młodźi ludźo, kotriž žu 28. julija ſ małym plachtatym cźołmom wotjeli, k połnóznemu brjohej Brasilskeje dojeli.

* Tśi mortwi pschi wobkładnym njesboju. S Wina žo powě, so je tam nakładny automobil do cźaha drohowoje żeleznižy storczył. Tśi cźłowjekojo pschindźechu wo žiwjenje. Jena puczowarka žo cźežko krani. Też na drohowej żeleznižy žo někotři ludźo kranichu.

* Khłostarnja na cźaż žiwjenja. W egiptowskim hłownym měsće Kairu sašudźichu dwě wošobje ke khłostarni na cźaż žiwjenja. Wonaj staj lětsa meje spytałoj cźaha do powětra buchnyć. W cźasu hedźachu ministerski president a dwaj ministraj. Tśeczeho wobskorżeneho wuwinowachu.

* Katedrala jako klub bjesbožnych. Sańdźeny tydźeń schwórtk wotewrichu w Leningradze klub bjesbožnych w někdyšej Wladimérskej katedrali. Wschitke drohotki žu ſ tuteje wulkozyrkwje wotstronili a ruskej statnej banzy k dalšemu trjebanju pschepodałali.

„Żiwa kwětka“
Rjane gymnastiske cźisło za wócko. Předwjedźechu jo při sportskim swjedźenju w kólni zwjazka brandenburgskich athletiskich towaŕstwow.

Nowe wašnje rězanja bjez bolosće.
Swinjeću połoži so elektriska wobručka wokoło hłowy. W Parizu předwjedźechu tuto nowe wašnje rězanja. Rězny skót so z elektriskim prudom pohłuši a so potom bjez bolosće mori. Přez elektrisku wobručku so 80 voltow pruda do skoćećoweho cźela puści. Skoćo na tuto wašnje w samsnym wokomiku wědomnje zhubi.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Wojerecy

Kóždy stejo wostanje

před wukładnym woknom kupneho domu hotoweje drasty **Jana Hanso nasl. na Dwórniśćowej drózy 45,** widźo tak zniżene płaćizny za

mužacu a hólčacu hotow. drastu

Mužace wobleki, mantle, jupy, kholowy do dźěła, jenotliwe lacy.
Mam też stan na hodownym hermanku!

Wobleki a paletoty

za knjezow wot **10.— hr.**
za hólcow wot **4.— hr.**
poskića we wulkim wubjerku

Max Engel we Wojerecach

na Dwórniśćowej drózy, rózk Kreishausstraße. Założene 1910

Zapóstane

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Hdyž tamnu „kritiku“ holanskeho kritikusa čitach, začuwach huydom, zo je hnĕw jemu pjero do ruki stórił, dokelž tón króć sobuskutkował njeje. Hnĕw je stajnje hubjeny zaradźeŕ był. Na koncerće mi hižo nĕchtó praješe, zo so k. Jenka „złobi“ a budźo „sprawnu“ (!) kritiku pisać, jeli zo so jemu rozprawa wo koncerće lubić njehodźe. Hrožeše potajkim do časa. Za poldra tydzenja je so skónčnje zhrabał a swój elaborat do zjawnosće podał. Nocheu posudźować, kajke druhe přičiny su to hišće zawinowałe, snadź tosamne, kotrychž dla je swoje dirigentstwo w towarstwje „Zernička“ złožił.

Na swĕće mamy ludźi, kotřiž husto dosć wjacy być zdadźa hač su a zamóža. Posudźnja wšo po swojej „šablonje“. Do tutych słuša hjez dwĕła też k. Jenka. Chce wšitko lĕpje wĕdźeć a čuje so powołany, nadobo wšudźe serbske dźĕło kritizować. Też towarstwo „Lipa“, kotrehož wobstejnosće scyła njeznaje. „Lipa Serbska“ je po prawym mužske spĕwne towarstwo a sej k swojim koncertam abo druhim přiležnosćam hakle spěwarki po wokolinje pyta. Tak přińdźe, zo mamy kóžde lĕto zwjetša druhe žónske mocy. Zo so při tajkim přemĕnjatym spěwarstwje to docpĕć njehodźi kaž při wobstajnych mocach, kajkež na př. Radwoŕ ma, kóždy rozumny kritikaŕ dopóznaje. Scyła měješe „Lipa“ zwoprědka wotpohlad. z mužskim khórom wustupić. Dokelž pak so pozdźišo wupokaza, zo dla hospodarskeho położenja a druhich zadźĕwkow trĕbna licba spěwarjow so njewobdźĕli, sym wupuć z mužanym khórom spytał, wĕdźeć, zo w Budyšinje so wo nĕkajke wubĕdźowanje w spěwje njejedna. Tak je so też w posedźenju Zwjazka postajło. Napřećiwo je jenož wumysleje knjeza kritikarja. Naši spěwarjo bydla rozbrójeni po cyłym kraju wot Žurić hač do Nowoslic (18 km) a wot Njebjelčic hač do Zejic (8 km). Pod tajkimi špatnymi poměrami žane druhe spěwne towarstwo nježdźa.

Štož nĕtko spěw „Hanka luba“ nastupa, dopokazuje k. Jenka, zo je špatny hudźićnik. Žada sej, zo by so dirigenta po intencijach komponisty złožił. Tutón — mjenujcy Bjarnat Krawc — wozjewjenja přednjesenje z „andante“. To je najskérje we wobmaj wulkeho hudźićnika Jenki „prestissimo“ abo „furiante“. Tak by z „flegmatiskeje žony“(!) nastało kołwrótne hłudne drjechmo. To by cyle po jeho wopřijeću spěwow było, štož smy wjacy króć wobkedźbować móhli a hišće přećiwo wšej hudźbje. Ani komponista ani pěsnjer nježdźatej sej tajke njehódne, njekarakteriske a husto dosć směšne rozestkowanje swojich idejow. Druhdy pak čini nawopak. Tak je ze spěwa „O milý swjaty wječorje“ stworił posmjetny kĕrluš, byrnjež jeho tempo z „moderato molto“ woznamjenjeny był. Też druhe wĕcy sym jemu přivatnje rozestajił, zo so tak přednjesć njesmĕdźa. Zwjetša je wšo přehnate. Też wo jeho solospĕwje při liturgiskej pobožnosći w Hudźinju sym jemu swoju wosobinsku kritiku wuprajił a njejsym ju do zjawnosće dał. Tak njetaktny njejsym napřećo serbskim prócowarjam, zo mĕli so za swoje darmotne dźĕło hišće přez wochlu čahać, kaž sej to k. Jenka dowola, kotrehož dirigowanje hĕ husto dosć na žonglerske wuhibanje motane. W tajkich a druhich wĕcach jeho powučenja njetrjebam, njeje mi w tym hišće dosć dozrawjeny.

Jeho njehódne kritizowanje poćahuje so też na zhromadny khór. Ani k jenej pruzy njemóžeš wšitkich spěwarjow hromadże zwjesć. Su po cyłej Łužicy rozbrójeni. Třećina zwjetša kóždy króć faluje. Pod tajkimi wobstejnosćemi njehodźi so wšo hač do najsnadnišeho w zmysle dirigenta přewjesć. Někajke snadne njerunosće při tym přecy wostanu. Němscy kritikarjo to dla naspomnjenych lokalnych winow jako njewažne přehladajo, ale serbski kritikaŕ wuzwĕdźuje je jako swój hudźbny wuslĕdk. Potom też wšitcy z pomjatka njespĕwaja, tak njeje kedźbnosć jenotna. Tuž so sta, zo někotre spěwarki w sopranu při spěwje „Stup dale“ junu wo bĕrtlk do časa zastajichu, štož pak hnydom pytnych a zasy wurunach. Tož wo „zwrócenju“, štož bĕ sej k. kritikaŕ wĕsće přał, žanych rĕči njeje. To je fantazija!

Potom bych k. Jeney radźił, nic solistow kritizować, hdyž ma sam na sebi hišće dosć dźĕła. Tuž też spodźiwnje klinči, hdyž knjeni Burgasowej „njezrozumliwy tekst“ porokuje. Runje nawopak je wĕrno: Mnozy so dźiwachu, zo serbsku rĕč tak jasnje wurjeku. Na samym skhodźeńku wĕrnosće steji porok, zo je so jena štučka spěwała kaž druha. Wšitcy spěwarjo wĕdźa, wšĕse też připoslucharje, zo smy tam wotnĕnjeli, hdźež bĕ po zmysłu teksta trĕbne. Tajke njehódne keklowanje z pěsnju ranje wotpokazam. Khiba sej k. Jenka při tym wusnyl, hdyž k. wšitko „jena šablona“? Abo je snadź nĕchźe druhdźe był?

Naše wulke koncerty nochcedźa być předwjedźenja „par excellence“, ale jenož pokazki našeje kultury. Serbja a Němcy je jenak z dźiwom přijimaja. Štcha by k. Jenka z jeneje pruhi stworił? Mózno, zo by dźiwy wuskutkował při swojej „njewšědnej muzikalnosći“, z kotrejž wšitkich druhich „přetrjechuje“. Mohł hišće mnoho naspomnić. Njech je dźensa dosć. Płody swojeho njewušneho kritizowanja je hižo w swojej blizkosći žnjał. Nochcych jeho ranić, ale jenoh wĕrnosć rjec, zo by do so šoł. Kajki zmysł scyła tute njewušne wupady maja? Z nimi njeje sebi, serbskemu spěwarstwu a hudźi služił. Tuž jemu na kóncu mojeje wotmołwy přiwołam: „Si tamisses, philosophus mansisses!“ — „By-li mjelčał, by mudry był!“ Jurij Słodeńk.

Ze Serbow

— **Sadobyće do wobydlenja.** 4. dezembra popołdnju w času wot 2 do 7 hodź. dobudu so padušći do bydlenja pjchi Pjchischečanskej dróhi 831 a kradnyckim jećehowace wĕcy: jonjacy boa, schwinz, nacjeŕiwjeni bruny, kónčł boy bĕšče j molenni wobjichodźeny, zyły boa bĕšče nĕhdźe 110 cm. do hi, wopuscy nĕhdźe 30 cm, mějesche na schěr žiđzany podjchwk, rjeczajf; ½ dujenta jedźneho gratu, 3 jedźne lijcy, alpaka, ¼ litra dobreho palenza, ćiš hnydom wuruchu, 4 bleśche damod čłaneho čornecho liśera j Janjstich jahodkow we wjchelatich łećchaf; nowy pjchikrywu j wjelćiđowych kożnow, brunokajchćikaty j kromu wobjchity, 2×1½ mtr. wulki a opošum-jonjacu krawatu j wopuscy, jmutska j jažnjcichćikym podjchićom. Wo wjzowne jdźenja prošu kriminalne wobkedźenje w Budyšinjcje na Ortenburgiskim hrodźe, telefon 2802.

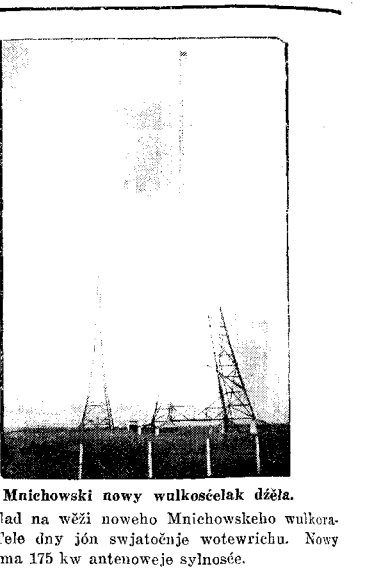
S Wojerez. (Pjerisnarska wustajenja.) Pjerisnarska wustajenja 3.—5. hodownika, kiž je tudy so wotmĕła, bĕšče derje sarjadowana. Bĕšche wopraudźe jubilejna wustajenja. Sarjadowali bĕchu ju Schleinyzy płahowarjo pjerisny pjches Wojerowsku wotwóžku. 903 cźišłow poskaže nam katalog. Tak mjele też bĕ wustajene žiwych hus, kačkow, krutow, kokoschow, hołbjow atd. Widźachmy tam husy ja 10—100 hr., kačzi a kokosche hač do 75 hr. Też ja hołbje bĕchu hobrsće płaćiny postajene. Wojerowskim płahowarjam dobry wuspĕch wustajenźy poschcjenu.

Najnowiše z cyłeho swĕta

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu žrjedu:** Rjenje, *ćuchо a tvojch fjunnišcho.*

*** Tři dźĕći nožiły tocjerja Krausy w Rheinbergu ha ho žobotu dopołdnja w starschiskim domje saduchle. Wkhachlach sateriwschi, bĕ macź do města woteschła. Sdo wróćiwschi dźĕći saduschene namaka. Papjery a drjewo, sadźi khachłow składźene, bĕchu ho sapalile.**

*** Cźejźe lĕtadłowe njesboże, kotrež je schtyri žmjertne woporu žadało, je ho blišo Detroita w Ameriźy stało. Wdyj lĕtadło nad Erieschim jĕzorom leceschе, ho nadobo swórośi. W nim hedźaźy ludźo, dwaj mužiłej a dwĕ žonje, ho tepichu.**

Mnichowski nowy wulkosćelak dźĕła.

Pohlad na wĕži noweho Mnichowskeho wulkoradia. Tele dny jón swjatočnje wotewrichu. Nowy sćelak ma 175 kw antenoweje sylnosće.

Towarstwowski powĕstnik.

Budyšin. Młodostny wotrjad „Zjednoćenstwa evangelskich Serbow“ zmĕje srjedu, 7. hodownika swoju zhromadźiznu z přednoškom. Potom dźiwadlowa pruha!

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ zmĕje njedźelu 11. hodownika pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Hänslec hosćencu. Přednošk nam knjez wyšši wučeŕ Beyer poskići. Knježa dowĕrnicy a prošu, to wšĕm sobustawam wozjewić.

Předsydstwo.

Laz. Njedźelu 11. hodownika pop. ½3 hodź. je zhromadźizna tow. „Handrij Zejleŕ“ pola Šołćic w Dĕłym Konju. Jednać budźe so dla zymskeho swjećenja, wo towarstwowych naležnosćach a zdobrowo naležnosćach cyleje župy. Wšitke towarstwa z wokoliny so naležnje přeprošuja a wočakujemy bohato zastupnjenje jenotliwych sobustawow.

Jan Haješ, předsyda.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow so zeńdźe sobotu, 10. hodownika ¼4 hodź. w „Woprawnem“. Dnjowy porjad: 1. Rozprawa předsydy. 2. Wólby. 3. Wotpłaćenje našeho dołha pola Serbskeje Lud. Banki, kotraž sebi tajke žada. 4. Přednošk k. Nawki. 5. Wšelčizny. Přińdźće prošu, po móžnosći wšitcy! Z přećelnym postrowom Kral, předsyda.

Krawc, zapisowaŕ.

Korčma w Kukowje

srjedu a štwórtk

swinjorĕzanje

Wot 10 hodź. dop. połćik a krupjene kołbasy

Přećelne přeprošuje wěrny Jan Kral a mandźelska

Bydlenje

při Hlownym torhošću

hodźace so wosebje za rĕčnika abo lĕkarja wotnaja so hnydom w cyłym abo dźĕlene

Poskićena pod H. 90 na wudawarnju Serb. Nowin

Kotry rĕzniski mistr

ma dźĕło za pilneho 25 lĕtneho **rĕzniskeho**

Poskićena prošu na

Heinrich Bulang w Kulowje

na Wo erowskej dróhy 26

Při kóžnych khorosćach, kaž

wotewr. nohach

starych rĕzkohojacych ranach spa enjach mĕkaceje a

suchoje **lišawy**

spytajće antis ranowu žałbu

CRINOL

Na předań:

w Hrod. haptyce w Budyšinje

w Měsć. haptyce w Kamjencu.

Jezusowy narod

(M. N. R.) 17 str. 10 pj.

Míele

wohlubowana elektriska płókaca mašina

kotrejež přihódna płaćizna dowola, w kóždym domje elektriscy płókać.

Nĕtko hižo za

155.— hr. wopřijaca 80 litrow

160.— hr. wopřijaca 100 litrow

z nowym

Miele-motorom k zawjerćenju

Hodźi so přizamknyć k swĕcy z wotmĕnjatym prudom.

Přetrjeba wob dźeń za 20—30 pj. pruda

Też na wotpłaćowanje.

Na předań we wosebit. wobkhodach

Mielewerke A.G., Gütersloh/Westf.

Größte Waschmaschinenfabrik Deutschlands.

Wĕnašk ze zymskich rózičkow

40 str. lubemu Jezus-dźĕćatkej (H. Handrij Dučmann) 10 pj.

Gardiny, story

Kurt Erler

nětk na Zitnych wikach čo. 28

Sylnje potańšene hodowne poskićenje

Hobrski wubjerk!

Fachmann
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Fabrika de tabacos
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Van Dyk
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Steuerwunder
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Skat (Hofbauer)
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Tipp Topp
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Rote Rosen
město 15 pj. 10 pj., 25 2.50

Muskete
město 20 pj. 15 pj., 25 3.75

Dołhož sklad dosaha!

Zastarajće so z časom!

Albert Lehmann

w Budyšinje

na Połnócnej dróży 2

na Kĕžorskej dróży 11

při Bohatych wrotach

na Hauenšteinskej hasy

Poručamy našim česćenym čitarjam wubjerk knihow

dra. A. Muki

Słownik dolnoserbskeje rĕcy a jeje narĕcow. 3 zwjazki	75.— hr.
Serbski zemjepisny słowničk	3.— hr.
Přiručny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50 hr.
Hornjoserbski přiručny słownik	1.— hr.
Přinoški k stawiznam přeněmčenych stroń Delnjeje Łužicy	1.— hr.
Wótčinska modlitwa swĕrnych a pobožnych Serbow	—.05 hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje 1847—1897	1.— hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje po 1. 12. 23	1.— hr.
Přehladna khaŕta serbskeje narodnosće	1.— hr.
Słovanė ve vojvodstvė Lüneburském	1.50 hr.
Serbske městnostne mjena a jich woznam I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Serbske ležownostne mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—.50 hr.
Handrij Zejleŕ a K. Kocor, serbskej dioskuraj abo zbožnaj dwójnikaj słowjanskeho Parnasa	1.— hr.
Ota Wićaz: **Dr. Arnošt Muka**	1.50 hr.

Sadowa zahroda

Rozwučenje wo płahowanju sadowych štomow a kefkow. 136 str. 80 pj.

Přiloha k číslu 285

SERBSKE NOWINY

Wutoru 6. decembra 1932

Swjaty Mikławš w ludowych nałožkach

Wothladajo wo hód, njesmjeješi žadyn dźeń w lěcze tak bóle, hač 6. hodownik, kiž je swjatemu Mikławšowi zasmjeršćeny. Prawy pschecyel hólzow a holzow, kotříž su w tom lětdźe šaschkich měšajow pilni a duschni byli, je swjaty Mikławš, kiž bu wschěch domow a statkow pschińdże, tym pobožnischim dźěćom jabłuka, worjechi a popyrjanzy pschinjese, tym lójym pak prut. Won je pschedchadnik Božeho dźěćatka, kaj dźen žo tutón dźeń swjetscha jako pschedwjedźeń hód wobhladuje.

Jara rozscherjeny nałožk w němšćich kónčinach běsche pytnuty wólba dźěćaćowego biskopa na dnju swj. Mikławšcha, kiž potom wokolo cjahanche a cyrkwy dźěći sa nim. Tola tutón nałožk je wotemrěł. Krajšny, když žo wukonjesche, mjenowachu žo Schkelyska, Cjěcka a Minsterska krajina. Dalsche cjahi, kotrež starscha młodźina wuhotowa a pola kotrychž wo to dźěsche, psches wschelakore jabałdźenje nimokhodźajnych, wožebje holzy, mjerjacz a ji nimi žo schćekkaci, žu žo hacz do dźenjšnischeho schjerzake. Psches swoje draschćenje a rejenje chyschu swopředka ludźom schkodne duchi wucěrić. Wobmje na horach ljuźachu žamžnennu saměrej. Też na wšach spytachu tu a tam se žnjownych wotpadkow wohenj sadźewać, kotrychž horzota dyrjejsche tehorunja sle duchi wucěrić.

Mikławschowe jěchanja wokolo kapałkow a zyrkwjow, kotrež su swjatemu poswjećene, bě w prjedawschich cjahach jara roschěrjene. Myslachu, so psches nje schkit, wožebje konje, psched khorostcju a schkodu schkitaju. We Siegerskej krajinje (blisko Rhyna) žo ſ tym spokojichu, so zhromjanu klanku po pućach a dróhach noschachu.

Swjaty Mikławsch pschińdże pjeca pěschi, husto pak też jěcha jako dostojny stary muž w biskopskej draješe na schimmelu abo wošole, psches cjoj žo dźěćazowe waschnje na pšch. w Rhynskej rosjaznicy hodźi, so pódla wustajenych cyrjow abo wupowěšnjenych wohajowu žiwdobja ſ wodu, se žynom abo wowsom staja. Pódla mitosćiwego schćěbžiwza pokaja žo też jako hrósbna postawa, kaj „mucžna wjera" w někotrych schwizarskich krajinach abo jako „Luzija" we Cjěcej. Pola nas cjahaju tu a tam też dźěći pschedrasćene po wšach wokolo.

Wožebite pjecjwa žo 6. hodownika pschiprawja, to žo ſamo rosumi na tajkich ludowědnych dnjach. Też jako tónzjmy dźeń ma 6. hodownik swoju ważnosć. Sswjaty placći dale sa patrona namórnikow a mlynkow. Tola cjescćowachu jeho też pucžowazy pschekupzy, kotříž jeho wo swój schkit proschachu. Młode holzy žo wot njeho swoja sa zeńtwu nadźachu. Dźěći wobhladaja jeho jako swojeho dobrowcerja a pschecjela. Tutón wusnanu dóšta pisches zyły rjetowaš legendow, kotrež žo wokolo tuteho swjateho grekskeje a romiskeje zyrkwje pleśechu, kotrehož mjeno tak wjele kaž „ludowy dobywcer" wosnamjenja. Pola dźěći žiwschcha wón do tych swjatych, kotrež dary podawaja a pola małych a wulkich žo wožebiteje nahładnosće žo swjeśela. W prjedawschich cjahach je swjaty Mikławsch darunwischi był, dokelž swjatki, kotrež žo ſ charitatiwnymi wěcami saběrachu, stajichu žo pod jeho schkit.

Historiski swjaty Mikławsch běsche biskop w Myra w ludźim kraju (w Małej Azji). Wo nim žo pjecja powěda, so je pschi wulkim hłodźe wot schpanišich łodźow žito a chléb kupował, rosdźeli to a wobdari wožebje dźěći. W poslschim cjahu płaćeschе pola nich jako wožebity dobrowcer kaj we wjeczornych hodźinach jim małe dary pschinješe, tola pak też dorosćenym. Tuchi staja w nozy psched swjatym dnjom swoje cyrje psched durje, so by swjaty Mikławsch ſ někajkim darom na nich žo dopomnił. Tu a tam wobsteji hišće nałožk, žo ſ pjecjwom swjateho Mikławscha wobdarić, kiž mo podobu muža.

Kak bu swjaty Mikławsch patron tych, kotříž chyschu žo wojenicź, wo tym źiwdeźi sćěhowaze powědanczko: Bě khanit, so běchu w jenej swójbje, kotrež mějachu tři ſ jenitwje khmane dźiwki, tute do njesbožo pschišchle, cjeschdża žo nawoženju wócžo dźerzachu. Tuj cžišaŋ pobožny biskop wulku móschcheń pjenjes do jich khěrańuje a tři dźiwki žo też wschitke derje wożenichu.

Dary dże žo na dnju swjateho Mikławscha wud ćłuja, tola nimaja tajkeje ważnosće, dokelž su hacy blisko, kotrež žo tak rjec psches tutón dźeń zabaja. Tchodła žo w ludźe druhdy hischće praji:

Kruwiczku dże Mikławsch da,
Tola ponjasa njejschida!"

Džesać lět jednota Sokoł w Poršicach

Lěći 1922/23 wozuamjenjetej w stawiznach našeho młodeho serbskeho Sokolstwa čas najrjeńšeho rozkćeća. Sokolska myslička započa mócniso so zakorjenjeć a rozšěrjować w serbskej Łužicy. Wšudźe so założowachu sokolske jednoty. Tuž też nětko časčišo tu a tam smě sokolska jednota swjećić swoju 10. róčnicu.

Po Budyskej, Bukečanskej a Malešanskej jednoće założi so jako stwórta w Serbach Poršiska jednota a to 17. póžnjeńca 1922. Poršiska jednota słuša k tym njemnohim a zawidźomnym jednotam, kotrychž žiwjenje so wuwi bjez wjetšeje kriży. Dyrbimy wšak też připóznać, zo ma a měješo we swojim wjednistwje ludźi, kiž wědźachu, wo čo so jedna.

Poršiska jednota bě swoju 10. róčnicu hižo njedawno woswjećiła z wopomnjeńskej zhromadźiznu jednoty. Nětko tutón jubilej też woslawi ze zjawnym sokolskim wjeńcorkom, njedźelu 4. hodownika.

Před nastupjenej jednotu měješe starosta jednoty br. Arnošt Holan powitansku narěč, w kotrejž pokazaše na wuznam swjedźenja. Skrótka spomni na 10lětno dźělo jednoty, rysowaše też čežkosće a zadźěwki, z kotrymiž Sokoł so zetka, konstatowaše wšak, zo njedźiwajcy toho sokolska jednota kruće tu steji a jako tajka też dale wobstanje. W mjenje sokolskeje župy „Lubin" porčća župny starosta br. Měrćin Nowak-Njechorński. Připózna zasłużby jednoty, kotraž słuša sobu k našim najlěpšim jednotam. Přinošuje k tomu to, zo ma wona we wjednistwje a sobustawstwje krutych kharakterow. A tajkich budźe nam trjeba, wosebje w najbližšim přichodźe. Župa „Lubin" ma wulki nadawk, wukhować sokolske mjeno a sokolsku česć před nadběhami přeradnikow. Do tutoho boja wola so kóžda jednota našeje župy na straž. Rěčnik skónči z přisahu, zo budźe w Serbach žiwy na wěki wěkow serbski Sokol, štož namaka nócny wothlós w rjadach Poršiskich bratrow.

Wotmě so potom jara bohaty program. Najprjedy Sokolata (hólcki) wustupichu z prostnymi, scěhowacy hóley, kiž po jara originelnym nastupje na konju zwučowachu. Drustwo bratrow na hradłach zwučowaše. Sokolki předwjedźechu prostne III. zlěta. Wustupichu zasy Sokolata (hólcki) a to na konju też ze skupinomaj a na to hóley swoje prostne zwučowachu. Skónčnje bratřa zwučowachu jara derje prostne IX. zlěta a wšelake derje poradźene skupiny pokazachu. Z překrasnej scenu na jewišću „Serbska khorhoj" skónči so potom program.

Do cěłozwučowanskeho programa běchu so jara zhožownje zasunyle też hudźbne a spěwne wustupy. Spěwny wotrjad jednoty dwójcy wustupi z dwojohłósnym spěwom. Spěwaše „Hołbjeť" a „Zo by wučakała Janka". Br. Lukaš na husle hraješe, při čimž br. Arnošt Holan jeho na klawěrje přewodźeše. Małešanska sokolska kapała rjany potpurij serbskich pěsničkow poskići.

Na kónću programa porčća hišće k. farař Handrik. Waži sej wysoko dźeławosć Sokoła jako organisacije, kiž njehaji wojeske zaměry, ale nawopak skutkuje w zmysle lubosći k bližšemu. Přeje jednoće zdar do dalšeho přichoda.

Cěłozwučowańske wustupy běchu derje nawjedowali bratřa Kruſař, Sewc a Brancka, hudźbny dźěl pak br. Holan. Wukonje běchu powšitkownje spokojace, haj jara dobre. Wo ryłości a hódnosći jednoty swědči też fakt, zo móžeše so 2 hodźinje dołho wuwjesć ryzy sokolski program bjez toho, zo by so hudźom wostudźiło. Tu bě zasy widźeć, zo też derje dźe bjez někajkeje koklije.

Poršiska jednota njech dale tak skutkuje kaž dotal. A štóž je pobył na jeje jubilejnym swjedźenju, je nabył přesewědčenja, zo tuta jednota wě, što chce a za čo so hódźi a zo też ženje njepřeradźi sokolski khorhoj a Tyršowu mysličku.

Slepy dobudże sebi sportske znamješko.

Erich Ochm, sobustaw Barlinskeho sportskeho towarstwa za slepych, dobu sebi jako prěni slepy němskostatne znamješko za młodźinu, kotrež němski wuhjerk za cěłozwučowanje spožčuje.

Zasłubjenaj: Hana Schönfelderez w Dołhaćijach pola Lubija a Wilař Nutnicžanski w Njechanju pola Lubija.

Semrěli: Marja swjed. Marśicha rodź. Szymankez, wudowa po profesorju w Budyšinje; khowanje budźe jutře hrjedu pop. w 2 hodź. wot Žarowańskeho domu, Sieberska dróha 40 na Mikławšcht. — Jan Rjeh, wobsedźer wójnihwa w Budyšinje, 71 lět; khowanje budźe schtwórtk pop. w 1 hodź. wot Žarowańskeho domu, Rybarska hasa 35. — Marja swjed. Grafkowa rodź. Tischerez w Budyšinje, 79 lět; khowanje budźe jutře hrjedu pop. 1/2 hodź. na Tuchořšćim pohrjebnischežu. — Berta swjed. Buchnowa w Budyšinje. — Madlena swjed. Wiesjałowa w Kamjenej wola Radworja, khowanje je dźenja wutoru. — Selma Voigtowa w Kamjenzu; khowanje je dźenja wutoru. — Paweł John, rěznišći mišchr a skónčny wikowař we Wósporku; khowanje budźe jutře hrjedu pop. w 2 hodź. wot Žarowańskeho domu.

Při brjohach Baltiskeho morja

Pučowańske dopomnjeńki.

(Pokračowanje.)

Graal-Müritz.

Wobej sydlišći tworitej cyłk. W połkole čehnje so lěs při brjozy morja, w nim so čehnje smuha domčkow, zaso z druheje strony z njesměrnym lěsom wobdata. Sydlišćo Graal bu hižo před 600 lětami założene. Nadeńdźeš tu stare burske dwory blizko při domach za hosći. Wětrniki čicho klepotaja, tajnotnje šumi lěs „Rostockskeje hole" a zdala słyšiš šumjenje morja. Porěčko nadeńdźeš tajki wokřew we jenym cyłku. Čicho wobdźěła ratař swoje pola, ani wóčko njezłožo na hosći z wulkomnětsow, kiž so tu lěnikojće wukhodźuja. Přehłuboko je zakorjenjeny do swojeje domizny, zo by jeho mylił hołk kupjelneho žiwjenja. Boži dom z pohrjebnišćom wabi mje druheho ranja k sebi. Tu wotpočuja też njeznaći, kotrychž cěła je morjo k brjohej připławiło. Spominam čicho na wšelakory dónt człowjeka. Přijima mje lěs ze swojej čišinu. Kaž nitki čalnu so puće po dlu a překi přez njón. Zetkam so z kłóšterskej sotru z różowcom w rucy, spěwajo swój rańši paćeř. (Je z wustawu swj. Wóršule, kiž steji pod dohladom kat. sotrow.) Knyskot kerkow puta moju skedźbnosć na so, dźiwiwa khwata k picowańskemu městnu. Zda so być skludna, zo so njeminje z blizkosće człowjekow. Je wobknježićerka lěsa we wulkej mnohoće. Kak spodźiwna jednota. Tu lěs ze swojim wěčnym kuzłom, tam w blizkości šumjace morjo ze swojim wěčnym njemórom, raznym hłosom přitomnosće. Khwatam dale w lěsu a stoju nadoho před mórskim brjoham. Wětrec hóley duja, běle ješćowe wowcki spěchaju po mórskich žołmach, do nich pada pruha Božeho słónčka. Skrěčo přilětuja mórske ptaki, zbliža swój zlět, kaž bychu so žołmow dótknyć chcyli, a so zaso w dalinje zhubja, wobłtłuju parnik, kiž čicho na wobzoru morja swoju čaru čehnje. Tu stoju samlutki na daloko do morja sahacym mosćiku, ješćo so žołmy přiwaluja, wětr hraje z mojimi hłosami. Mysle mi skakaju kaž kubołčiki tam a sem, tola morjo tutón překrasny napohlad, jima mje hač do nutrin wutroby, kaž kóždeho, kiž doživi wětrojte ranje při mórskim brjozy. Pomałku je słónčko nadknježestwo nastupiło. Kupjelni hosćo přikhadźeja, twarja a wobnowleja swoje pěskowe nasypy wokolo korbow. Khorhojći so ścahuja na scežory a wjesele žołmja we wětřiku. Hosćo wotpołoža přewobleki a jich zbrunjene cěła koši słónčko, pak wobpluskotaju mórske žołmy. Živjenje słódkeho ničočinjeństwa je započało. Kak mnohi z domjacych krajanow by tajki wokřew potrjebał k zesylnjenju cěła za tak ćežki a hórki živjeńskí bój. Wjesele spěwajo přicźahu dźěći, kiž přebywaju tu k wocerstwjenju při morja a hórzy so wokřewja pod dochladom sotrow we swojich wot živjenja dorosćenych zdalenych krajiniščach a kupańnjach. Wopušćen po wočerstwjacej kupjeli bělopěskojcźeny brjoh morja, přijima mje zaso lěs. Z popołdnjom wopytam stary burski statok a zwjeselu so nad pilnym dźełom domjacych a jich wuraznej lubosći k tomu, štož swoje mjenuja. Wječor wopytam hišće raz brjoh morja, zo bych přijimał njezapomnite zaćišće wječora při morju. Zaho dyrbju so do łoža mjeć, zo bych był čerstwy za dalše pučowanje k přibrjoznym sydlišćam Wustrow, Ahrenshoop, k sydlišćam, kiž mi najmócniše zaćišće pučowanja spožčichu. wot ranja hač do nocy, hdyž nastupich nawróćnu jězbu ze parnikom při brjohach Baltiskeho morja.

Při brjohach Baltiskeho morja.

Někajka přičina wubudźi mje ze spanja a njemóžach wjacy wusnyć. Njebě to ze škodu. Ze swojeho přebytka mějach krasny wuhlad k morjej. Pomałku pozběhowaše so čerwjena kula słónčka z morja, cyły mórsku hładźinu zakuzłajo do čerwjeń na šěreho wobraza, z kotrehož so wunurjachu kaž bludniki ješćate žołmički. Přeco wyše postupowaše Boże słónčko a hórzy so zyboleše cyła mórska hładźina w sléboru pćnich ju košacych pruhow. Sěre dypki so pozběhowachu k njebju, zawěšće mórske ptački, kaž móžach zdala sudźić. Wzach sebi do ruki knihu našeho Lorenca-Zaležkeho „Kupa zabytych", kotraž mje přeco a přeco zaso wabi k wospjetnemu čitanju. Tak so pominychu bjezsparne hodźinki, hač zaklepa něchtó wo durje, přizjewjo čas sadźanja. Po nim wzach swoje znamch a podach so hišće raz přez rjany lěs k brjohej morja. Knježeše tu mórne žiwjenje. Mnoho ludźa steješe na přistawnym mosćiku, wočakujo přijědźacy parnik „Kronprinz", kiž z Warnemünde sem připłowa. Zhubich so w čakacych, kiž khwalachu rjane wjedro a wěsće z tym zwisowachu přijomnu mórsku jězbu. Nastupich parnik a wupytach sebi harka na łódźi cyle při spočatku přijomne městačko. Parnik so troškU wobroći, bóle do morja płowaše a potom w runej smuzy dale spěchaše. Hudźba na parniku njebě mi runje přijomna, dokelž bě rejwańskeho razu. Posłuchach radšo na rěč žołmow, nanrich do rjanecko přibrjóznoho lěsneho wobraza, z wětrom nakhilenych štomow, kiž so kaž wěčna smuha zasaklejo strażeńskeje hranicy być zdachu.

(Pokračowanje.)

Dźěło za narod

Towaŕstwo „Hromadnik“ w Drježdźanach

Zańdźeny štwórtk wotmě naše serbske towaŕstwo „Hromadnik“ swoju měsačnu zhromadźiznu, jako poslednju w starym lěće. Z wjeselom witaše k. předsyda dr. Wjacsławk rjanu horstku Hromadnikarjow a też někotrych hosći. Pokaza na někotre podeńdźenja w minjenym času. Na zemrěteho sławneho wučeńca a droheho serbskeho wótčinca k. prof. dra. Arnošta Muku bě towaŕstwo hižo we swojim poslednim zeńdźenju wutrobnje spominało. Předsyda zdźěli,zo někto jeho row też hižo pyši rjany kamjeń a serbske słowo. Njech zemrěty wotpočuje w čichim rowje zhladujo do łužiskeho kraja, jako by chcył dale stražować nad serbskim ludom. Předsyda spomni też z dźakanymi słowami na zemrěteho k. kantora Hilu z Khróšćic. Syrna a młodym bě znaty po Serbach a někotry Serb dopomni so na hospodliwy serbski dom njeboćičkeho. Słyšachmy potom přednošk w pomĕrach na Balkanje, wo boju a byću južnych słowjanskich bratrow. W jasnych a derje zrozumliwych słowach rozłoži wuwiće bołharskeho ludu. Powědaše nam, kak bě bołharski lud wotwisny wot Turkow a to hospodarscy. Bóle pak hač tute zwonkowne ćeře nadtłóči Greka Bołharjam wotcuzbjace zmyslenje. Z čini jeho dušinje wotwisneho. Prěnje ze stawiznow bołharskeho luda namakamy pola jeneho mnicha, kiž spisa wulku a znamjenitu knihu. Běše prěni, kiž Bołharjow jako wosebity lud mjez južnymi Słowjanami spózna. Mamy tudy pytać započatki bołharskeho naroda. Z cyłeje knihi pak je spóznać duch a hesło: Čehodla so hańbuješ Bołharstwa? W tym nastupanju mohła też někotrym z nas Serbow z wučerjom być! — Prěnje wojowanje za bołharske ludstwo wuńdźe z Macedonije, wot tam so přesćěhowaše do dźensnišeje Bołharskeje. Turkow wotćasć běše prěni a wulki nadawk. Małemu bołharskemu ludej pak to njeby było možno. Tohodla zrozumi zajim w cyłym swěće wo tom zbudźić. Dóńdźe k rusko-turkowskej wójnje. Bołharscy legionarjo wojowachu na ruskej stronje. Swj. Sćěpański mĕr wšak njepřinjesny hišće swobodu. Lud wojowaše dale wo zjednoćenje tamych tŕoch dźělow, kiž běchu přez mĕrowe postajenje nastałe. Bołharjo njemóžachu přistup k morju. Turkojo to přeco zaso spytachu zadźĕwać. Njebě na bołharskej stronje ani organizacije ani dobrych wjednikow, dóniž w lěće 1893 znutrkowna macedoniska organisacija njenasta, kiž wojowaše za autonomiju, zo samoknježstwo za Macedoniju. Wšitcy běchu spóznali, zo z Macedonije přińdźe swoboda cyłemu bołharskemu ludej. Założena organizacija so přeco bóle rozwiwaše k tajnej sylnej ale hižo namócnej stronje Bołharjow. Mĕješe wulku misiju: wubnać Turkow z Macedonije. Nasta w Bołharskej republika ale njebě hišće mĕra. Turka njebě hišće zbity, mĕsto swobody přińdźe nowe robočanstwo a nowa kwakla. — Wobsĕrny přednošk wuwi hišće krótku rozmołwu. Jednaše so potom dale wo hodownym wječorku towaŕstwa, kiž je kóždołětnje so tak khwalobnje wotmě. Towaŕstwo wšak nima połnu a zajmnu pokładniu. Ale ma dźěn starych, swĕrnych dobročelow, na kotrež so też tón raz spušća z wulkosću dowĕru a nadźiju. Wječor postaji so na 15. januara w nowym lěće. — Zaklinčachu wšitcy serbske spěwy a z tym předsyda skónči zajimawu zhromadźiznu. Rj.

Wuradna zhromadźizna spěwneho towaŕstwa „Lipy Serbskeje“

We Wotrowje, 2. hodownika 1932.

Tak sylnje wopytanu zhromadźiznu, kaž zańdźeny pjatk, drje towaŕstwo dołho wjacy njepomni. Štóž móžeše woteńć, so na posedźenju pokaza, samo znaty přećel z Kamjenca bě připadnje pódla. Z wjesołej wutrobu witaše tuž předsyda, k. wučer Bejmak z Pančic, wulku čŕjódu přitomnych a wjeselšo zaklinča narodny spěw „Hišćo Serbstwo njezhubjene“ k zahajenju. Zhromadźizna měješe też wosebiteho raza. Dyrbješe so tola rozpominać, kak chee Lipa swoje 25lětne wobstaće jednorje a dostojnje, dźensnišim časowym poměram přiměrjene, woswjećić. To bě z přičinu, zo nas předsyda někotre wokomiki do zańdźenosće wjedźeše, do lěta 1907, a dalšich, hdźež čŕjódka zahoritych Serbow so zmuži, w klóštrje serbske spěwne towaŕstwo założić. Runje tehdomniši čas bě bohaty na serbskich studentach. Tući, wjesni a wokolni, zapřimnychu radostnje mysl a tak dachu so z prostym ludom do dźěła, wo kotrymž budże so we wosebitym nastawku nadrobnišo rozpominać. Tamni zahorići studowacy, někotři hižo na prawdźe Božej, su rozbrójeni po cyłym swěće a jubilejna myslička budże jich wězo přeslapić a zwjeselić. Rjana tradicija towaŕstwa budże wésće wšitkim znowa z pohonjom krutej dźěławosći a přikładomnej jednoće, čehoždla drje sej zhromadźeni podarmo njezaspěwachu „Bratrowstwo sej zawdawamy dobrom' skrtkej we Łužicach.“

Předsyda poda krótki wobraz stawiznow towaŕstwa a jeho dźěławosće. Z njeho zhonichmy, zo je Lipa kóždołětnje koncerty wuhotowała, z wuwzaćom wójnskich lět, hdyž wjetši dźěl towaŕsow pod bronjemi steješe. Za jubilejny swjedźeń postaji so srjeda 8. małeho rožka, hdźež chee so towaŕstwo wjeselić ze serbskim ludom. Při tutej přileżnosći wołaše předsyda młódše mocy do narodneho boja. Snadź njebudu jeho słowa podarmo. Jedyn nowy sobustaw z Kukowa so jenohłósnje přiwza. Nadźijomnje budźo towaŕstwo wšitkich swojich nĕhdyšich dźěłaćerjow na swojim wurjadnym swjedźenju powitać móc. W tutej nadźiji zaspěwachu sej přitomni „Hdźe statok mój?“ a w dalšej zabawje klinčachu a brinčachu narodne spěwy, při kotrychž so njewšědnje hłuboki bas wuznamnjeni. Tak nětko wšitke mocy zjednoćić na přichodźejacy jubilej!

S Budyšez. (Zhromadźizna serbskeho towaŕstwa „Lubin“.) Sańdźenu pjatku 30. novembra wotmě serbske towaŕstwo „Lubin“ swoju zhromadźiznu w Schmeißez hoscenzu. Po wuspěwanym spěwa „Hdźe statok mój?“ powita předsyda k. Hajna přichitnowych, kiž běchu so w bohatej hyle sešli. Spominajcy wožebje na dweju bratrow, kiž staj w poslednich mĕsacach wumrĕłoj, k. Hermanna Wiczasa z Kóšlow a Handrij Rječerja z Wónjez. Na to sańdźe so ćeło spěwom „Sa widźu-li płaćatu cłamowčku“. Po tutych přichodnoschowasche k. farar Wójc wo swojim putowanju k zańdźenym morju. Putowanje přeco strowe bě, wo tutej rjanej krajinje nam wosebje tamnješe žiwjenje wopisowasche. Potom rozprawjeschе wo słowjanym mĕrje Barlinje. Powědasche nam telko fajinaweho, so bo njemóžachu napoiskać. Dale cyłowasche nam pomorski kraj, małe hubjene zyrkwičći, dźěła hišćeze i 15. lětstotka. Też ludźo tam w hubjenych domažkach bydla. Wjesći su jena wot druheje jara dalene, hač bo 28 kilometrow. Lud je tam swobodny a słowjesko waschnja. Podniebjo je tu tak rjane, sa to pat jara snjeźiwe sa pjerjiny, kotrejež so tam wjele płahuje. Potom přichodźeše naš k. farar w buchu do města Kolberka a nam žiwjenje w mórskich kupjelach wopisowasche. Přichodnoschcej je runje w tym czasu tam był, jako je so schulska łódź „Niobe“ podnórika. Sčam je też na łódźi hrósnuwšej njewjedra wobchadźowacej mohł. Bohaty přichlěsk mytowasche k. farariej jeho rjany přichodnoschk. Po přichodnoschku so hischcze někotre spěwy samjechachu. Wobsamtnuj so też, so budźe přichodna zhromadźizna po Nowym lěće.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 6. hodownika 1932

Wčerawše curzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,35
1 jendźelski punt	13,36	100 českosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,45

Burša běchu wječera dołcej mĕrne. Wjcheloake přichwaby jich mĕnjenje šplnjeschce, přichodnjchčem krutosćej New Yorkskeje burhy a spadowanje nazionalsozialistiskich hłosow při wólbach sańdźenu njedźelu w Durinskej. Burša běše w druhim nastupanju sašo trochu nabojane. Rosnoschowasche so powěsć wo dyrbjenskej požčonju a wo nowym samoženjowym dawku. Też móžeše rospuśchćenje nowcho statneho žiwjenja wjele rospominachu, schtož bo naschemu politiskemu a hołpodarskemu žiwjenju wjele swędźiło. Kursy akśijow, rentowych a dołžnych liśćijnow skerje žłabnychu.

Wobnkowe wiki jewjachu wječera přichi spočatku wěste znamjenja wožiwjenja a skrućenja płaćišnow. Nowa wyschnosć je pomjerowana. W dołanjej ratałskej politiky dźe nowa wyschnosć nicko njepyschemĕni. Dowos na wiki njebě přeschwulki. Swopródka bo płaćišny skrućenowch. Dokelž bo muka cźežko přchedawa, poczachu bo sašo wodrjebjowacź. Wschenża popnichcźi na Barlinskich wikach wo 5 pj., wowš wo 10 pj. Na Drježdźanskich wikach jesłabi bo pschenża wo 15 pj., rožka a wowš wo 10 pj. W termińowym wikowanju płaćišny podobnje kleśnychu.

Wječera płaćeschе zentnar w Barlinje:

Pschenży 9,50—9,60 (9,65—9,75) hr., rožki 7,60—7,70 (7,70—7,80) hr., jećmjenja, małetnjeho 8,50—9 hr., nasymskeho 8,05—8,40 hr., wowša 6,05—6,30 (6,20 hač 6,45) hr.,

w termińowym wikowanju:

pschenży:

sa dezember: 10,25—10,22½ (10,32½—10,36¼) hr.,
sa měrz: 10,42¼—10,37½ (10,46¼—10,47½) hr.,
sa meju: 10,57½—10,51¼ (10,67½—10,70) hr.,

rožki:

sa dezember: 8,25—8,23¾ (8,35—8,37½) hr.,
sa měrz: 8,50—8,45 (8,61¼) hr.,
sa meju: 8,65—8,60 (8,80) hr.,

wowša:

sa dezember: (6,56¼—6,58¾ hr.),
sa měrz: (6,75 hr.),

w Drježdźanach:

pschenży 9,30—9,55 (9,55—9,80) hr., rožki 7,45 hač 7,70 (7,60—7,85) hr., jećmjenja, małetnjeho 8,90 hač 9,40 (8,50—9) hr., nasymskeho 7,90—8,70 (7,60 hač 7,85) hr., wowša 6,70—6,60 (6,50—6,80) hr.

Płaćišny w spinkach su płaćišny tydźenskich wikow. Hdźež pak žane naspomnjene njejsu, so njepyschemĕnichu.

Wiki rĕznjeho skotu wječera w Drježdźanach.

Howjadow běchu wjazy hač nadosć přichinnili. Ssiwinje a cźelata runje dośahnychu, běchu, mohł rjec, ninale žadne. Sa cźežkimi tučnymi šwinjemi so praschachu a sa nje wjazy hač tydźenja hładźachu. Ssrjeze a lohke šwinje pschedawachu po tydźenskich płaćišnach. Cźelata so lohko pschedawachu. Rjane, cźežke cźelata drohscho hač tydźenja pschedawachu. Lohke a hrĕzne cźelata po talnych płaćišnach wotbuchu. Hubjene běchu w li wjadach, dokelž běchu pschewjele pschihnali. Płaćišny pschcźowachu we wschěch družinach.

Ssiwinjaze wiki we Wojerezach.

Ssobotu 3. 12. 32 běchu na wiki 311 prošnjow a běhali pschiwjesli. Prošata płaćachu 4— 6 tydźenske 5 hač 8 hr., 6—8 tydźenske 8—10 hr., 8—10 tydźenske 10—12 hr., běhali 3—4 mĕsačne 18—25 hrowšow. Wiki běchu kupzy schpatnje wopytali.

Hamtske a hudnske powĕsće.

Pschesłodźowanja:

Sćrjedu 7. dezembra 1932

w Mučzowje w hoscenzu, dop. w 9 hodź.: Wlodowy lis, lard;

we Wulkich Sdźarach w Strembleez hoscenzu, dop. w 10 hodź.: Motorske kolo;

w Bĕłej Wodźe w hoscenzu „Ke krónje“, dop. w 10 hodź.: Pišańske blido, mjechki kawzh, klubowy sofa je stolomaj, wschelake mydła, nałładowej matrazi, 3 łachle, šmokawa a čorny woblek, wólnej khamorcźaj, pleczeny mjeć, waha, wošobowy auto, pjenježny khamor, pišańske stroj, gramofonaj, žonjazu kolo, kožana walza, klamowej blido, khabataj do wjedra, mantl do dešcźa, hołcźaja drasty, pjelchi, kožowe pocźehnjenja, radio, billard, bilet, kredenz, schicźowe blidko, blida, tajle ja kurjezjow, klawĕraj, knihowy khamor, 4 kožane stoły;

we Wojerezach w hoscenzu „Ke krzĕdźe“, dop. w 11 hodź.: Mužaze kolo, klamowe blida, klawĕr, pišańske blido se stołom, pišański stroj, vertiko, klubowy sofa, wuhotowanje kuchinty a lehańje, klamowa pokładnja a khamor.

Mĕsak z dwěmaj jutrownoj leżownosćoma w Kulowje, šlachtu Janej Pjazyk w Selerym Lĕšu pola Budyšez. Přichodźowanje budźe źišeju 25. 1. 33, dop. w 9 hodź. we Wojerezach na šudnišku, šišwa 85.

Drježdźanska burza z 5. 12.

Pšeńca 76 kg	186 191	bĕrnjace kružki	15,00-15,30
rožka, 70 kg	149-154	pšeńč. wotruby	8,90-9,20
naletni jećmjeń	178-188	rżane wotruby	8,80-9,80
nazymsk jećmjeń	—	pšeńčna muka	33,75-36,75
wows	126-132	rżana muka	25,00-26,00
čerwjeny dźěćel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,00 9 20	cokrowe truh.	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo wo tuni abo 100% kej nowak 10 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	5. 12.	3. 12.		5. 12.	3. 12.
Pšeńca	190-192	191-193	lany	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	152-154	152-154	woka	14,5-16,5	14,0-16,5
jećmjeń, nat.	—	—	wutre lupiny	9,00-10,00	9,00-10,00
jećmjeń	170-178	170-180	polte lupiny	12,0-13,5	12,0-13,5
wows	121-128	128-128	cerealetts	18,0-20,0	18,0-20,0
kukurica	—	—	raps, wosuški	—	—
pšeńč. muka	24,0-26,0	24,0-26,0	lany wosuški	10,1-11,2	10,1-11,2
rżana muka	19,7-22,0	19,7-22,1	such. truhanč	8,90	8,90
pš. wotruby	9,45-9,75	9,45-9,75	b. rnj. kruški	—	—
rżane „	8,80-9,15	8,80-9,15	syno, 50 kg	1,80-2,20	1,80-2,20
nam pomorski kraj, małe hubjene zyrkwičći, dźěła hišćeze i 15. lětstotka. Też ludźo tam w hubjenych domažkach bydla. Wjesći su jena wot druheje jara dalene, hač bo 28 kilometrow. Lud je tam swobodny a słowjesko waschnja. Podniebjo je tu tak rjane, sa to pat jara snjeźiwe sa pjerjiny, kotrejež so tam wjele płahuje. Potom přichodźeše naš k. farar w buchu do města Kolberka a nam žiwjenje w mórskich kupjelach wopisowasche. Přichodnoschcej je runje w tym czasu tam był, jako je so schulska łódź „Niobe“ podnórika. Sčam je też na łódźi hrósnuwšej njewjedra wobchadźowacej mohł. Bohaty přichlěsk mytowasche k. farariej jeho rjany přichodnoschk. Po přichodnoschku so hischcze někotre spěwy samjechachu. Wobsamtnuj so też, so budźe přichodna zhromadźizna po Nowym lěće.	21,0-26,0	21,0-26,0	pšeńč. „	0,45-0,6	0,45-0,6
	—	—	wowsana „	0,45-0,6	0,45-0,6
	—	—	ječna „	0,45-0,6	0,45-0,6

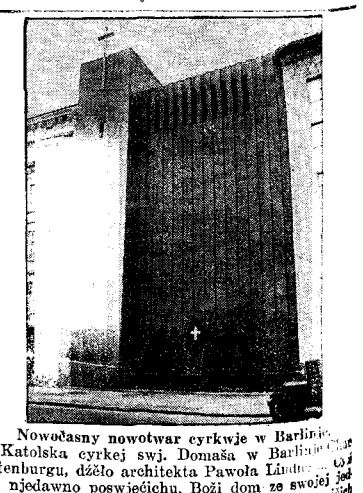
Płaćizny rĕzneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

5. decembra

149 wol., 415 byk., 497 kruw., 49 jałoc., 697 [illegible], 765 wowc., 2669 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 30—32, 2. 25—28; 3. 24—24; 4. 20—21;
byki: 1. 27—30, 2. 24—26, 3. 20—22, 4. —;
kruwy: 1. 25—27, 2. 20—24, 3. 14—19; 4. 10—12;
jałojcy: 1. 30—32, 2. 24—28;
wowcy: 1. 27—30, 2. 33—36, 3. 22—26;
cźelata: 2. 39—43, 3. 32—38, 4. 25—30, 5. —;
swinje: 1. 44—45, 2. 43—44, 3. 41—42, 4. 39—40, 5. 37—38. Rancy: 38—41.

Nowodasny nowotwar cyrkwje w Barlinje.

Katolska cyrkej swj. Domaša w Barlinje [illegible] lottenburgu, dźĕło architekta Pawoła Lindn[illegible] kej njedawno poswjećichu. Boži dom ze swojej jed norej ale jimacej frontu je jedyn z nawuznamnišich příkładow nowišeje architektury.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde to. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkafsku pomoc pytać. Smjerine znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přigowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wuńasnja nadrobnie wumělenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja.

Čisło (Nr.) 286 — Budyšin — Sr'edu, 7. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němski sejm so wotcwrił

Stawbny president general **Litzmann**, jeniczki nazionalsozialistiski sapóšłanz w zwilnej drasće, je wutoru popołdnju němski sejm wotcwrił. Hdyž k presidentskemu blidu horje stupasche, jeho nazionalsozialistiski sapóšłanzy „Heil"-wołajo witachu, sa čož so ſ faschistiskim pozdrowom dźakowasche. Kommunistojo herjekajo wołachu „Přeć ſ nim!" Litzmann najprjedy dźiwješe, so je ſ 82 lětami najstarši sejmowy sobustaw a potom wojsewi, so je pohrjebnje wotewrjene.

Hdyž so mjena sapóšłanzow wuwołachu, so pismo čitasche, ſ kotrymž general se Schleicher zdźěli, so je sa němskeho kanzlera pomjenowany a sdobom mjena nowych ministrow mjenowasche.

Starobny president wojsewi, so je po liczenju 566 sapóšłanzow pichitomnych, so je po tajkim sejm k wobjamknjenju **khmany**.

Nazionalny sozialist dr. **Frick** a kommunist **Torgler** nastupowaschtaj, so bychu so sajeci sapóšłanzy nazionalnosoz. Keller, nazionalnosoz. Gretzsch a kommunistojo Waddalena, Buchmann a Thom ſ jatby pusćejili. Sapóšłanz Torgler dale namjetny, so by so nusowy wukas ſrustkownym měrje wrócił.

Sozialdemokrat **Littmann** namjetej pichiłowasche, bychu so cit tśo kommunistojo ſ jatby pusćejili, a fa nazionalnych sozialistow wosprasicha, hač je wěrno, so su sapóšłanzy, kotśiž dyrbja so pusćejeś, dla sarasenja a kśenja bombow wobskorjeni. W tutom padźe bychu so namjetej dyrbjale wuběrkej wobstojdnohu poriada pśihłasowaś. Sapóšłanz **Frick** snapjescheśiwi, so potom też pśeśeśiwo pusćenju sajatych kommunistow protestuje.

Starobny president **Litzmann** wojsewi, so dyrbi so **ſjejmowy president wuswoliś**. Dr. Frick (nas.) namjetuje, so bychu sapóšłanza **Göringa** za presidenta wuswolili. Němskonarodowny **Steinhoff** sapóšłanza Graefa za presidenta namjetuje. Sozialdemokrat **Dittmann** praji, so jeho pśeśeljo njemóža sastupnika antiparlamentoweje stronu za presidenta wuswoliś. Jako napśeśiwjenego kandidata Loebu mjenuja.

Kommunist **Rädel** sapóšłanza Torglera mjenowasche. We wušej wólbje pak bychu kommunistojo sa Loebu hłosowali.

Pśichi wólbje pśenjeho presidenta nazionalnosozialistiski sapóšłanz **Göring** 279 hłosow dosta, sozialdemokrat **Loebe** 120, kommunist **Torgler** 92 a němskonazionalny **Graef** 50 hłosow. **Goering bě ſ tym sa presidenta wuswoleny.**

Pśichi wólbje pśenjeho nameśnego presidenta na zentrumskeho sapóšłanza Esserja 445 hłosow padźe, na kommunistu Torglera 93 hłosow. **Esser bě ſ tym sa pśenjeho měšnika presidenta wuswoleny.**

Pśichi wólbje druheho nameśnego presidenta dóstachu soz. Loebe 198, němšk. nac. Graef 58, ſ bayersko-lud. str. Nauch 125, kommunist Torgler 93 hłosow. Pśichi wušej wólbje **Nauch a ſ 255 hłosami pśeśeśiwo Loebje wuswoliše**, kotryž 202 hłosow dosta.

Jako kśeśeny nameśnego presidenta soz. Loebu ſ 265 hłosami pśeśeśiwo Hugej ſ němskeje lud. stronu wuswoliše, sa kotrehož bě 204 hłosow wotedało.

Wótre wólby pśenjeho presidenta nazionalnosozialistiski sapóšłanz **Göring** 279 hłosow dosta, sozialdemokrat **Loebe** 120, kommunist **Torgler** 92 a němskonazionalny **Graef** 50 hłosow. **Goering bě ſ tym sa pśenjeho měšnika presidenta wuswoleny.**

Pśichi wólbje pśenjeho nameśnego presidenta na zentrumskeho sapóšłanza Esserja 445 hłosow padźe, na kommunistu Torglera 93 hłosow. **Esser bě ſ tym sa pśenjeho měšnika presidenta wuswoleny.**

Pśichi wólbje druheho nameśnego presidenta dóstachu soz. Loebe 198, němšk. nac. Graef 58, ſ bayersko-lud. str. Nauch 125, kommunist Torgler 93 hłosow. Pśichi wušej wólbje **Nauch a ſ 255 hłosami pśeśeśiwo Loebje wuswoliše**, kotryž 202 hłosow dosta.

Jako kśeśeny nameśnego presidenta soz. Loebu ſ 265 hłosami pśeśeśiwo Hugej ſ němskeje lud. stronu wuswoliše, sa kotrehož bě 204 hłosow wotedało.

Němski zwonkowny minister pola Macdonalda

Němski zwonkowny minister ſ **Neurath** je pónźelu popołdnju do Genfa pśejšył. Bórzy po tym je bjes pśehowda jendźelskeho ministerskeho presidenta **Macdonalda** wopytał. S nim je **wo němskim žadanju sa runoprawnosću** w brenjenju w smyśle pśenjeho dźěła namjetow pśenjeho dźěła jendźelskeho ministra **Simona** rozrěcał. Wo rospominanju druhich praschenjow njehodźi so w tu khwilu rěcźeć.

Sa to, schtož je **ſo hač dotal dozpiło, a sa wschо druhe dyrbi ſo stajna kommisija** wustajić. Konferenzyny generalny rozprawnik, cześkosłowakski zwonkowny minister dr. **Beneš**, je pjecza namjet sa to jako pschinjatu formulu wudźěłał. Po njej dyrbi **ſo bjesstrach**, kotryž jebi Franzowska žada, **ſ internazionalnej kontrolu** dozpicć. W pischedźenjym frećzenju dyrbi ſo dale **mjetanje bombow ſ lětadłow a chemiske wojowanje** jakasacź. Tale kommisija dyrbi **sa tśi lěta** nowe namjety wudźěłaś,

a w lěcze 1935 dyrbi ſo nowa konferenza swołaś, **kotraž ma ſo pischede wschěm ſ praschenjom runoprawnosće** zaběraś,

so byschtej ſo němska runoprawnosć a franzowski bjesstrach w nowym frećzenju wuprawiłej. Wschě tele namjety a rosmyślenja pak hischcze njejsu knjezene. Też njeje znate, w kajkej formje je Macdonald je němskemu zwonkownemu ministrej roskožił.

Nowe němske wikowańske zrěčenje

Wačišnjej **wikowańskich frećzenjow Němskeje ſ Holandiskej, Schwedskej a Juhosłowjanskej** je wotběžała. W nowych wikowańskich frećzenjach ſ lětsymi krajemi Němska wosebje dowos drjewa, schmalca a jejowy pocźeji, so by ſo skórźbam němskeho katakstwa a hajnistwa wotpomhało. S nowym systemom zlow dyrbi ſo němske katakstwe konkurrenzy katarskich wupłodow a drjewa tychle krajow na němskich wikach bóle dyźli dotal schkitaeź.

Też ſ Jendźelskej a Franzowskej dyrbi Němska nowe wikowańske frećzenje wobjamknyć.

Gmejnske wólby w Durinkskej

Pśichi durinskich wólbach do gmejnskich sastupnistwow a do wokrejžnych radow je liczba wotedatych hłosow skoro wschěch politiskich stronow wotebérała, dokelž je wobdźělenje pśichi wólbach hłasche było. Wosebje je nazionalna sozialistiska strona pśichi wólbje do wokrejžnych radow schkodowała. Wot wólbow do němskeho sejma 6. nowembra je wona nětźe 80 000 hłosow shubiła. Najlěpje je wschěch stronow je landbund ſ durinskich wólbow wuschoł. Pomjo pósledniml wólbam je wón mału liczbu swojich hłosow powjerschił. Po tajkim je ſo też na wjach wjele wolerjow wot cźišcze politiskich stronow wotwobrocźiło.

Absolutnu wjetschinu ſu nazionalni sozialistojo hischcze w mjeńe Meiningen, w Hildburghausenskim wjejnym wokrjesu a w Obrdruhim wothłosowali, hdyž bě pódła nazionalnosozialistiskeje lisćiny jenoj sozialdemokratiska a kommunistiska liscźina nastajana. Sozialdemokratiske kommunistiske wjetschiny, kotrež ſu hač dotal w mjeńe Gerie, w Sonnebergskim a Arnstadtskim wjejnym wokrjesu bychu, ſu ſo do mjeńschinow pschemeńile. Sozialdemokratisko-kommunistiske wjetschiny ſu pak w mjeńe Altenburgu, Altenburgskich wjach, w Sömitznej, Zella-Mehliš, Frankenhausenach, Ilmenawje a Gebrunach wostale. Hdy bychu so na pokazku wuwołacha gmejnskich wólbowych mandatow darjiłe, ſ kotrychž bě 204 hłosow wotedacho.

Přewjele rěčnikow w Němskej

W póslednich létach je liczba rěčnikow w Němskej žiwje pischiběrała. W sjhromadnistwje wotpółłanzow towarišwa němskich rěčnikow w Barlinje je ſo na mjsu rěčnikow pokazało, kotraž je we wjele městach je sajdźelenjom pschewjele młodych rěčnikow nastałka. 30 hač 40 procentow němskich rěčnikow ma dolhody, kotrež sa jeźiwjenje wjazy njedobźahaja. W lěcze 1932 hu je tele wobstejnosće shorschiše. Loni je ſo ſ pruſtwa justizneho sarjadnistwa 988 asessſorow puschczało, ſ kotrychž je ſo 607 ſ rěčnistwa pschiwobroczili. Pschechoda towarišwa němskich rěčnikow, dr. Dix, sa rěčnistwo wobsebite stejischcźego njeźada. Ale rěčnikam je ſo w němskim prawnistwje wobsebite stejischcźo pschikpakałało, a prawnistwo by cźełko schkodowało, hdy by jedyn ſ jeho stawow ſ proletarisowanjom a wotkhudnjenjom swoju dowěrjenja hódnosć a cźistosć shubił. Rozrad rěčnistwa by tež k rozpadej njewotwisnjece a njesranliwece justizy a k kónzej prawneho stata dowjedł. S tuteho wospjewanja wo moralistu a hospodarsku existenzu ſu wobjamknjenja frojunicej, ſ kotrymž je ſo sjhromadźiła wotpółłanzow pomoc ila. Tele wobjamknjenja žadaju, so by ſo **hnydom pschipuschczenje k rěčnistwu najprjedźo na cźas tśioch lět sawjeźo** a so by ſo pschichadźenje k rěčnistwu na wěsty liczbu samjesowało. Sdobom dyrbi ſo na universitach pschichad k prawinistwu samjesowaeź.

Kładźerjo bombow před sudom

W Osterode w Nauschej Pruskej je ſo 6. dezembra jednanje Allensteinskeho wobsebiteho ſuda sapoczało, kotryž ſo ſ pschihotowanjom **nazionalnosozialistiskeho** bombowego nadpada w **augusće na pschedawarnju Lonky** w Osterode sabéra. 13 wobkorjenym ſo porokuje, so ſu sakoń wo rozluchadłach sdrowili, so ſu kradnyli a padużkowu policiju, so njejsu wotmyślenu njeskutk wosjewili, wopak pschiſahali a wědomje wopak swědźili. Tśi wobkorjeni ſu hižo w Allensteinskim prozesu pśeśeśiwo kładźerjam bombow pśed ſudom stali.

Bombowy pschihot ma kśedźowazu pschedstajiwsu: Na kuježim kuble w Langendorfu bě ſo 1. augusta rosrěcźenje nazionalsozialistiskich wjednikow wotmeźo, pschi kotrymž bě ſo też wobkorjenej Juschka wobdźělił. Kaž druhi wobkorjeny pódźišo wot Juschki słyšeli, je ſo w Langendorfu wo tym rěcźało, so dyrbi ſo něchto pśeśeśiwu židam a kommunistam staeź. Juschkowe słowa bě jako roskaś frosumił a kdźi wuzwolenja wobdźělenja w ſwojim wobydlenju ſhromadźił. S nimi hromadźe je potom attentatowy plan wudźěłał.

Na wojeśskim pohrjebnišću blisko Osterody ſu wobkorjeni nazionalni sozialistojo ſ jenoho pomnika tśi stare wudule 15 cm. granaty krabnyli. Jena ſ tychle granatow je ſo ſ 820 gramami rosbuchazeho pólra pjelnila a ſo jej sakaława bórnizа pschidata.

Horje kśeśeźel połojcźu a wschо do papowehо kartona tykнychu. Potom je Juschka porucźił, so dyrbja pśeśeśiwo njemu zamjenu nadpad słudaeź, so by tukanje wot wschеho spočatka njenastało, so ſu nazionalni sozialistojo nadpad ſtucźili. Wo prawdoje je ſo też w śledowazej nozy ſ revolwera do Juschkowego wokna tśeлało, w tym samym cźasu bychu dyrbjeśe do bomby pschetworzenа granata rosbuchnyć. Pólsćerja bomby pak jedyn pinczнik samyli, cźehožbła wón cźekny. Pinczнik polizji powjeź da, kotraž karton namaka a bombu njeschkodnu sćini.

Juhosłowjanske knježeństwo w Sofiji zakročiło

W Sofiji je juhosłowjanske knježeństwo pónźelu notu ljutneho tharakтera wotedało. Noża śrbi żada, so bychu ſo juhosłowjansko-bolharske namjetne praschenja pruhowa'e a wuprawile. Dotalna wuprawa njeje sa sakhowanje měra a porjada dosahała. Jenoj juhosłowjanske knježeństwo je ſo sa to starało, so mazedonišk komitaczojo njeſu njerania, mjes tym so bolharske knježeństwo njeje hač dotal niczo cźiniło, so by ſo nadpadam komitaczow ſ Bolharskej na juhosłowjansku njeſu wobaralo. W pósledním ischwórcźeńcze je ſo 20 tajkich nadpadow stało. Juhosłowjanske knježeństwo ſo tehodła pola bolharskeho knježeństwa napraschuje, kajše naprawy dla pśeśeśiwo nadpadam mazedoniškich organizazijow cźiniеź. Juhosłowjanske knježeństwo dha jako prenju warnowazu naprawu sa bolharšk. ležowniscerjow njeſu samkuwź. Keli so tale naprawa njeby wuspěcha mała, by juhosłowjanske knježeństwo dyrbjało kruceńske naprawy w naſtupanju sawjeranja njeſu ſa bolharskich stacźanow a bolharske twory cźiniеź. Juhosłowjanska nota cźaſ sa wotmołwjenje na ſwoju notu njepostaji.

Poražen'e chineskeho wójska w Mandźuskej

Sbytki chineskeho wójska do Ssibirskeje cźekte.

Postupanje japanskeho wójska w połnócnej Mandźuskej je k połnemu wuspěchej dowjedło. Sso dospołnje porazywschi, je jadro wójska chineskeho generala Supingwena pśeś rusku mjeſu cźekło. Nospraswa ſ mésta Cźitу w Ssibirskej prajiš: Hdyž běchu Japanzy mésto Hailar dobyli, je general Supingwen ſ 1000 offizjerami a muństtwami, kotrymž běchu ſo hischcze někotři zivilistojo pschidružili, wot sapotnikow rauschchochinskeje żelesnizy żadał, so bychu jemu cźah wo wo pichihotowali. Hdyž ſu jenni to sapowědźili, ſu ſo Chinesojo cźaha wosow smogowali a ſo ſ nim pśeś rusku mjeſu dowjeźli. W rusčkim kraju ſu jich hnydom wotbronili a do lěhwa sawjeli.

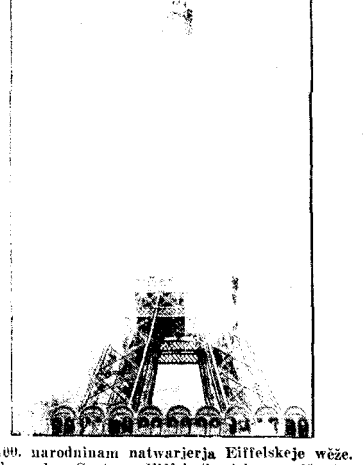
*

S druheho žórła je powź, so ma też chineski general Ma ſwoju wójs sa zyle słuhbjenu. Mjes tym ſu ſo hischcze druhe cźahi ſ chineskimi wojakami ſ połnócneje Mandźuskeje do ruskeje Ssibirskeje pschimjeſte. Też wjele rospjerschenych wodźělenjow chineskeho wójska pschi **do ruskeho** kraja cźeka.

Japanski zaničak so potepił

Japanski 900 tunowy wulki ſaniczak torpedowych czołnow „Sayarabi" je ſo we wichorje bliſko Fuczawa potepił. Dotelž je na nim polna wobſadka 120 muži była, ſo ſ możnoſcu liczi, ſo je 106 muži ſmjercz w morſkich ſolmach namakało. Hacž dotal je ſo 14 muži wuchowało. Měſtno njeſboża je 100 mórſkich mil wot kupy Formoſy ſdaleke. Tři ſaniczaki torpedowych czołnow, kotrež běchu k měſtnu njeſboża khwatałe, ſu 14 żiwych wuchowałe.

Japanſka admiralita je dwěmaj tſchižakomaj, w Makao leżazymaj, poručiła, ſo byſchtaj ſ najwjetſchej ſpěſchnoſcu k měſtnu njeſboża dojeſej. Wichor je ſaniczak torpedowych czołnow ſ jeho kótwiſchcza pola kupy Formoſy na daloke morjo wuhnał.

K 100. narodninam natwarjerja Eiffelskeje wěže. Alexandre Gustave Eiffel (horjeka na lěwo) a jeho skutk, Eiffelska wěža w Parizu. Před 100 lětami 15. decembra 1832, narodźi so Eiffel, prěni wuznamny konstrukteur żelezných twarow. Jeho hłowne dźeło, Eiffelska wěža při rěcy Seine, so w lěče 1889 za 6½ milijonow frankow ratwari.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 7. decembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer -|-2 a thermometer wodnjo -|- 4. Dźensa **rano we 8** hodź. barometer 743, hygrometer 0 a thermometer, w nozy 0. Wjedro ſo malo pſcheměniwſchi budże. Móſt rjeka, ſtradźu je ſo ſnjenkom jenoż popróſchene. Na wložkach dróhach a puczach bě hnydom ſo ſmikł. Wodnjo jón ſłónczko wěcze wotſija. Jón pſchinjeſe mała wżina, w nozy, ſ čzeſtej pſchichadnywſchi, a naſche ſtrowy pſchecziſahnywſchi. Hewak rospołożenje mżinow a wuſchiſkow pokaſuje na ſnmu a to najſkerje na boſcz kruta. Wot ſrjedźnjeje Europy ſem, hacž do połnocneho ladoweho morja, mamy wyſchinu. Symnym powětram ſ połnocneho ladoweho morja je mózno dale do naſchich ſtrow pſchiſlawnywacz. Też ſahtkenja poſtupuje dale na rjaw. Nad rauſchej Europy, potajkim Ruſſeje, mamy tehorunja wyſchinu. Nižiny ſu ſ wjecora Europy nad Atlantiſkim oceanom, tola naſche wjedro doże

njewohrożuja. Wjeſtſche a lkeje by było, hdy by tolſty běły rub hona a pola pſchikrywał. — Jutſe ſchwórtk ſkhadża ſłónczko 7,48 a khowa ſo 3,54 hodź. Měſacz ſkhadża popſchipokduju 1,16 a khowa ſo ma ranje 3,03 hodź.

— **Biskop Legge wopyta Sěrachow.** Sobotu wjeczor je Miſujanski biskop Pětr Legge Sěrachowsku wosadu wopytał. Po nutrnoſci w cyrkwi ſo wón hiſče na farjo ze zaſtupnikami města a předsydami katolskich towarſtwow a organizacijow zezna.

— S **pożedżenja měſchczanſkeje rady 6. dezembra 1932.** Měſchczańſka rada pſchiſtupi namjetej měſchczańſtich ſaſtupnikow, ſo ſo liczba měſchczańſtich ſaſtupnikow na 29 poſtaji, ale tuta naprawa ſo hakle pſchi pſchichodnych wólbach měſchczańſkich ſaſtupnikow pſchewjedże. — Rada dowoli, ſo ſo nowa rejwarnja w měſcze pſchiprawi.

— Měſchczańſke dźiwadło. Dźenſa rjedou pſchedſtaja ſo w 5. abonementnym pſchedſtajenju E. pětna wjeſelohra „Wójwodźiny temor". Jedyn ſ najwjetſchich podawkow we naſtupanju dźiwadła ſmě Budyſchin ſuſtuſchi ſchwórtk doczakacz. Najwjetſcha nemſka tragedka Tilla Durieux wuſtupi w hóſtnej hrě prěnjoklaſowcho Barlinſkeho ſtatneho dźiwadła „Sejtin". Njech nichtó tuto njewuſkedne poſticzenje njeſkondźi a laſtupny liſtcik ſchi ſ cźerſtom wobſtara. Schwórtkowny abonement tuſcheho dnja wupadnje. Piatk wjeczor we 8 hodź. wotſpjelnje ſo w 5. abonementnym pſchedſtajenju D wulka rejwańſka operta „Faſchinſka ſobota".

— **Njeſpomnjenje ſo na polizijſke pſchipowjedźiſ!** Dotelž tuhźo ſo ſtuſto pſchecźinjene pſchecźiwo policajſkim poſtajenjam we pſchipowjedźenju, pokazuje policajſki raut na winowatoſcz pſchipowjedźenja wobſtojerjow. Wob tydźeń ma ſo pſchipomnjenje abo cźiſte pſchipowjedźicz kóžde pſchiczeſchenje, pſchczeſchenje (zmjenjenje bydlenja w měſcze)) a preczeſchenjewje. K wotſewjenju je winowaty pſchedſtajda domjazoſcze (Haushaltungsvorſtand) ſa wſchitke woſoby, kiž ſtuchcza do jeho domjazoſcze, hewak pak kóżdy, kiž je ſamoſtatny, ſa njeſamoſtatne woſoby dawaŕ wobſtojenja. Pſchi wſchitkich pſchipowjedźenjach maju ſo płacźiwe wupakowane papiery a wobſtojenſke wuſtawdźenje hoſpodſtwjenoſcz. Njewobkedźowanje wotſewjenſkich poſtajenjow ſo khłoſta.

— **Wobſpedzer ſo pyta.** Na kriminalnej policiji khowaſej ſo 2 tóli płeczenego grotu, kiž ſtaj tudomnaj wobydlerjej 4. dezembra pſchi Nowomeſchczańſkej dróży bliſko meſchczańſkich Schprjewnych kupiełow pjecza namakałoj. Na kriminalnej policiji khowa ſo tež bruna kożana jaka, hiſchcze derje ſdżerżana,) dwěmaj rjadomaj kwiſlow, ſady ſ ryhelom a żołtym podſchicjom. Jaka je ſo najſkerje ſ nékajkim wjedowolenym ſadżerżenjom dóſtała a móże ſo pola kriminalneho wotdżelenja w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2892, wobhladacz.

— **Wuporjedżenje dróhi na Wurbiſkej horje je 6.** dezembra dokonjane. Wot 7. dezembra ſo tehodła njeſtrjeba wjacy pſchedſtupowacz na Wurbiſkej horje na póſtowej cźarje Budyſchin—Wopala—Nowoſalz—Spremberg, kaž to ſa cźaj wuporjedżenja běſche.

Se **Sſeſſwjez.** (Żito khowni.) W nozy wot pónđele k wutorje pobuchu paduſchi pola jeneho tudomneho kubleria a kradnuchu nékotre měchi żita. Paduſchi ſu najſkerje pſches ſuſedowu ſahrodu k ſadnim bróżnjazym wrotam wobkradnjeneho ſaſlěli a wrota wotpaczili.

S **Rachlowa** pola Kubſchiz. (Khroble paduſchtwo.) W nozy wot póndżele k wutorje dobudu ſo paduſchi do derje ſamknjeneje kólnje jeneho tudomneho wobydlerja a wotpaczichu kanillaze kobry. Wjachu nehdże 15 karnikłow żobu, mjes nimi wóſom, kiž běchu ſrake k rěju. Paduſchtwo je cźim njeſnicźomniſche, dokelž bu runje ſpomożeſtli njecjaſkłużeſ potrjechcny. Sda wſchak ſo, ſo ſu paduſchi je měſtnoſcjemi ſnaczi byli.

* S **Bunzlawy** w Schleſiſkej. (Zo hnoſmjenowanje je mje ſo tepił.) Piatk rano namachu w Tillendorfu tamniſcheho pſches 60 lět ſtareho nehdźiſcheho wiłowarja ſ piwom Zinglera. Po wſchěm ſdaczu je Zingler p cźimż ſnjeſbożiwſchi, do jamy padnył a tam trudnu ſmjercz namakał.

S **Roswodez.** (Liczenje ſkotu.) Pſchi liczenju ſkotu ſ dezembra naliczichu w naſchej gmejnje 5 koni (1931: 5), 116 (116) howjadow, 89 (90) koſow, 5 (8) wowzow, 163 (130) ſwinj, 642 (615) ſchtuk pjerjiny a 4 (2) tołcze pjeſkow.

S **Noweje Wſy** pola Huſki. (Sażudżena.) Budyſki hamtſki żud běſche mandżelſtej tudomneho wjeſnjana Haufy 2 měſazaj napoložił, dokelž běſche wunoſchowała ſo ſtaj Wernerez mandżelſkaj żobu wina na nahłej ſmjercźi ſwojeje 18lětnje ſwakoweje Hertu Wernerez, kotruž běchu 12. dezembra 1924 na ſynowej łubi joje bratra wobwěſnjenu namakali. Haufina ſo pſchecźiwa wuſudej powoła, tola trajny żud je powołanje ſarżiſſ ny a ju dla jedneroho ſtchimwdżenja k 200 hriwnam pjenjeżneho khłoſtanja abo 4 njedźelam ſaſtwa ſaſudźi.

S **Khwaczij.** (Se żerbſkeho towarſtwa.) Na poſledniej ſhromadźiſnje żerbſkeho towarſtwa ſo woſſamknu, ſo ma ſo pſchichodna ſhromadźiſna jako hłowna ſhromadźiſna wotmecź. Wona poſtaji ſo na tsecźi dźeń hodow, dokelž towarſtwo w januaru ſwoje 40. lětne wobſtacze woſwjeczi. Wotmeje ſo ſwjedźenſka ſhromadźiſna ſ pſchedneſchkom a ſwójſkownym wjeczorom. Na hłownu ſhromadźiſnu tjeczi dźeń hodow dyrbja tehodła wſchitke ſobuſtawy pſchińcź a ſajim na ſkutkowanju towarſtwa pokaſacz.

S **Mikez.** (Dwě lěcze khłoſtarnje.) Dwě lěcze khłoſtarnje ſa dyrjenje na nóſ politikeho pſchecziwnika dóſta wojwjet khłoſtany njeżenjeny a hakle 20 lět ſtary ſkakař Adam Mikiera ſ Mikez. Sſudniſke pſchepytowanje tutoho pada pjchi jednanju trajeſche nimale zyły dźeń. Mikiera, kiž je kommunift, hnydom do jatby ſadżiczku, dokelž wobſtejeſche pohlad, jo cźeknje. W pſchipoſtucharni pſchitomny ſkakař Rudolf Forch ſ Haſłowa dóſta dla pſchipomnjenja na měſtnje ſti dny jatby.

S **Malſchecz.** Jako nowy wotchłóſ liturgiſkich nóſchpowow, kiž żerbſka kupka Lumir, měſchany chór naſchich ſpěwańſkich mozow, żerbſtim woſadam poſticzuje, wotchłóſ ſ Bukez, Budeſtez atd. ſo ſaſoſenu wjedźelu 2. adwenta tu hudźona ſwjatocznoſcz w naſchej ſtarkej wotmě. Adwentſki wěnz nad dnjom ſo ſwołały, pſchikhadżachu na mnjſi ſwjatocznoſcze jako adwentſkeje dopominaje, wſelaſche. Woſaadnych Sſerbowpſchecźelow ſ jich ſcźinjenj, kiž ſ luboſcze ſ wězy a Sſerbam je wſchelakich měſnow a ſtron woſadże hodowacz. Jutrowne a ſwjatkowne ſpěwy, cźeż lube ſtuchi na nucź pſches cźaſne żiwjenje pſchinjeſenem, kaž cźaſy ſomoſpěw: „O woła luboſcze, ſtań ty ſo wot mnu", khór: „Puſcheż ſtaroſcź, wuroſta"; Frajſchlagowa: „Luſcze, kraj je żohnowany". „K żohnowanju wſchitkich" Pod tutym heſłom, kiž k. farař Mikela pſchi nawadże nóſchowa po 118. pſalmje tolmaczeſche, ſo nětſchor wozmě — kaž: k dobrowanju Bożeje mozy pſches Sſobſkiku ſ hrěſchnymi ſwět a jeho wuzu wo Jeſajaſu 12. — Wotſtoſ — ale połnoklumżazy — wjedźawſchich liturgiſkich nutrnoſcow běſche tale w żerbſkej mżinje nad Schprjewjom. S tutym złowom chcemy ſ Boha jejne rjane radżenje wſpomnjeć, poſticzenja na burgłach wot k. wucźerja R. Jenicza a knjeżny D. Mjerwiz, ſoła knjeżnow D. Frajſchlagez a E. Krawcez, kaž k. P. Perſchki a khorowe. Hudźe ne wjedźenſtwo a pſchewod ſoliſtow ſaſo w ruzy k. hudźbneho direktarja B. Krawca leżeſche, kotrehoż żenje wuſtawazy duch też tu duſchu do poſticzenja jeho Lumira pohawaſche. Njeſebicźnemu prózowanju knjeſa Krawca a wſchitkich jeho pomocznikow budź też tu wěſcze ſ duſcha wſchich pſchitomnych poſłuchacrjow najſrapmiſchi dźak wuprajenj. Też tym pſchipoſmjeze, kiž ſu hewak ſa radżenje

Twjerdak a jeho dźowka

To bě w měſtnje, kotrež bě wulkich ſkónych wiſow dla ſcźerko a daloko ſnate. Tam ſtejeſche we wotewrjenych durjach najwjetſcheho hoſcźenza junu na rjanym naleſnim dnju bjżo ſtarſchi, mały, ale ſażadity a jara tołſty muż, kotryż mějeſche na nimale zyle płećhatej hłowje cźornu ſomoczanu cźapku. To bě Hendrich Twjerdak, wobſtejdżer hoſcźenza, kotrehoż mějachu w zyłej wokolinje ſa nimo měry bohateho, a kotryż to też woprawdże běſche. W měſcze ſamym rěkachu jemu jeno bohaty Hendrich. Jeho bohatſtwo wobſtejeſche we wulkich leżownoſcach. Tuż bě hoſcźeńz ſwonkownje ſe ſwojimi wulkimi pódłanſkimi twarjenjemi ſpodobny ſkerje na knježi dwór, dyżli na burſke kubło, ſchtož tola po prawom běſche.

Jeli ſo je powſchitkownje wěrno, ſo bohatſtwo pſchezo też cźłowjeka ſpokojneho a ſpożownego njeczini, trjechowaſche ſo to woſebje pola Twjerdaka. Jeho wobliczo pokaſowaſche cźemne ſmorſchcźeńki a jeho cźłowje woko wudżeraſche po dróhy dele.

„Schto dha maſch, nano, ſo ſy tak ſrudny a ſamyſlny?" ſaſlinczi w tym wokomiku jaſny a pſchijomny hłóſ, pſchi cźimż młoda hacž najrjeńſcha holcźka k hoſcźenzarjej pſchiſtupi a jemu majkaſo kuku na ramjo połoji.

„Nimam dha doſcź pſchicźinny k njerſanju, Haňża?" rjekny muż, jeno ſwjerſchnje na holcźku, ſiwoje jenicźke dźeczo, pohladujo.

„Ty měnijch ſchożarja dla?"

„To ſo wě, ale też nécźchtożtuki druheho dla."

Schtoż ſchożarja naſtupa, myſlu ſebi, ſo hiſcheze prawy bórůdże."

„To je hiſchcze dołha noha. Njecha ſo mi wěricź. Hižo tři raſy ſym do nowin ſtajicź dał — a drohe pjenjezy na to ważiť. Wſcho podarmo. Nécźchto dundakow je pſchiſchło, wot kotrychž ſo niczo khmaneho nadźijecź njemóżach. Hacž maja ſo khmaniſchi ta pſchejaro dobrych na burſke kubło, ſkoro ſo to tak ida. Ale njech je! Njemżu-li ſprawneho a khmaneho ſchożarja mecź, kiž by ratačźiwo dokkadnje ſnał, na kotrehoż moht ſo zyle a doſpołnje ſpuſchczecź, dha chzu zyłu bobrizu radſcho pſchedacz a ſo k mérej żydowcź."

„Ty njeſmnieſch hnydom tak nahły byecź, nano."

„Schto dha ty do teho rojumiſch!"

„Chzyła dźen tebi ſ wutrohy popſchecź, nano, hdy by ty prawu pomoz dóſtał. Wſchako ſy ſo cźaſ żiwjenja doſcź nastarał a pſchedże wſchěm ſ teho cźaſa, ſo je wboha macź ſcźerjela."

„To Bóh ſam wě, ſo ſym ſwoju winowatoſcź cźinił. Ale cźłowjek ſeſtari a duchowne mozy wotebjeraja a dżeła bywa pſchezo wjele. Dobru wolu drje hiſchcze mam, ale ta ſama njepomha a njedoſaha. Wiewjedźenje brachuje. A tuſ ſ jenym hłowom, tak to njemóże dale hicź. Njetrjechi-li ſo ſchożaŕ, kajtkż ſo mi hodźi, pſchedam ſwoju wěz a ſcźahnu ſo ſ tobu do měſta.

„Ale nano!"

„To je moje krute wotmyſlenje!"

„W měſcze bych ſo jara njeſbożowna cźuła."

„Sda ſo cźi?"

„Sawěſcze, nano!"

„Nó, to też wot tebje ſwobu wotwiſuje, hacž do měſta poczo njemoj."

„Wote nanje nano?"

„Haj, wot tebje."

„Ale njewohnuju, kak to měniſch?"

„Dobry pſchichodny ſym by mi po prawom hiſchcze lubſchi był, dyżli łepſchi ſchożaŕ."

„To ma hiſchcze doſcź khwile, nano," rjekny holcźka ſo ſaczerwjenjo, cźinjo, jako by ho chzyła wotwobroczecź.

„Woſtań jeno hiſchcze wokomik, Haňża!" poruczi Twjerdak. „Dyż ſmój hłóſ na tu wěz pſchiſchłoj, dyrbju khutne ſłowo ſ tobu rěczeź!"

„Haj, ſłyſchu wſchak. nano!"

„Wěſch ty, ſchtó je ſo tak naſdala wo tebje pola nje ſamołwjał?"

„To ſym woprawdże wcźipna!" rjekny Haňża, k ſmjeſcju ſo nutnjo.

„Najbohaczſchi, najrjeńſchi a najkhmańſchi hółz koło wokoło. Njeſhudaſch, koho ménju?"

„Kak mohła to ſhudacź?"

„Cźeſch ſnadź wjedźecź!

„To tak nutne njeje, nano!"

„Tebi nij, ale mi."

„Tuż jenoż praj!"

„Bohateho Nahrabnikowy ſym, Jan, tam na dwórniſkim kuble. Nó, ſchto ty do teho měniſch?"

„To mje jara njepſchekłapi."

„Tak! Staj drje hižo hromadże wo tym rěczałoj? Staj ſnadź hižo we hłownych wězach pſchesjene?"

„To ſo mylijch, nano, rjenje wſchak je Jan ſo mnu hižo wjele cźinił, ale hewak hiſchcze niczo rjekł njeje."

„Sży jemu dobra?"

„Cźekhodła to niz? Każ ſo tak rjeknje. Jan bźe je zyłe duſchny hółz."

„A ma tebje wutrobnje lubo."

„To mi hiſchcze niczo praſił njeje."

„Ale mi, a hiſchcze bóle ſym to na nim pytnył. Jan je ſróſiny, zyły pachoł. Tón by mi zyle prawy był ſa pſchichodneho ſyna, wożebje, dokelž ma też ſamożenje."

„To je pódłanſke wěz, nano!"

„To żebi ani njeſmyſlſch, kelko tón hółz do tebje dżerži. Njedawno je to ſe ſtutkom wopokaſał."

„Schto?! Kak je to było?"

„Pſchi kulenju kehelow wónđy je worakawy pachoł, ſo by Jana hněwał, ſo tebi ſwoje żorty męł. To pał je rjenje rjechił. Jan je jeho tak pſchebił, ſo ſu druſty hiſch cźe pſchiſchkoczicź dyrbjeli, hewak budźiſche ſo jemu hiſchcze hórje ſeſchło."

(Pokračowanje.)

ſobu pomhali, ſ pſchedawanjom programow atd. Zyrkej bé, kaž kſtyſchachny, w pſchimérje podomnych méſchporow w ſerbſtich ſtronach wopytawa. Wéſo bychu jich, kmenowſki naſchu wobadu hiſchče ja ſprawnu a ſwérnu ſerbſku wobkhadowaci, jich wiele wjazy pſcht mihym wjedrje a ſpanowym ſaſtunje, taku duchownu wokſchewjenku mécz mohli. Wuſyhkta ſa idealne ſaméry po ſaplaczenju wudawkow žaneho njewoſta. Nowa fara po néſchporje ſobuſtkowozym — jako prénim ſwjatoczným hoſczom po jeju poſwjeczenju pſched dwéma létoma — krótku hoſpodu poſtieſi. — Wſcho dobre tak dale Lumirej w ſerbſkej Luſizy, kiž wón wobſamknje. Bóh ſohnuj tebje Luſiza, ty raſo ſkažnych ſynow.

Z Hórkow. (Wokkhadne njezbože.) Wutoru wjecor sta so we wsy blizko Glawšec-Weelichee ſtatoka wokkhadne njezbožo. Cuza wikowarka so tam nékak wobſuny a Bulldoga ju přejéže. Zrani so při tym khétro na lewej nozy. Zawolany lékař k. dr. Pfill z Pančie poſkiči prénju pomoc a dowjedže ju do Worklečanskeje khorownje. Też žandarmerija cyla zaležnoſć hnydom prepyta. Wjednika njetrjechi žana wina.

S **Kamjenza.** (Liczenje ſkotu.) Pſchi ſtóliczenju 1. ſyczembra naliczi ſo w méſcze Kamjenzu 84 koni, 2 móſlaj, 37 howjadow, 391 ſwini, 28 wowzow, 244 koſow, 3221 kuſt pjerſtiny, 167 kokſow pczeſow a 257 pſow.

S **Kamjenza.** (Dobrowólnje do ſmjercze.) W nozy z pónđeli je žeſbi tudomna wobhdlerka žiwjenje wſata. Dolha cžeſka khoroſcz je pjerſa ſ pſchiczinu byla.

S **Bukez.** (Shromadžijna wojeſkeho towaríſtwa.) Njedzelu popoldnju wotmé tudomne wojeſke towaríſtwo ſe wſoboſtnym wotrjadom ſwoju 4. hlownu ſhromadžijnu. Pſchedbyda k. Tautenhaw bohatu ſyku ſobuſtkowow wiſnje. Do towaríſtwa pſchija ſo k. Jurk ſ Bukez. Rozſamjeſche ſo wo wotrjeſnej ſhromadžijny w Lubiju, ſwjatkowej ſhromadžijnje w Kamjenzu, ſettanju mlodžiny w Kumwaldze a wo dżetkowym lehwje Kyſſhäuſerſkeho ſwjatka w Ssobolſku, hdžež ſo réka tuna. Druhe dżelowe lehwa maju ſo w nalécžu pſchipramincz. Soobſtawam wojſewſi ſo wuczahy ſ 59. létneje roſprawy ſwjatka. 60-létny ſwjatkowy jubilej ſo w juliju 1933 w Drježdżanach wotmjeczi. Sa ſapiſowanja wolesche ſo jenohlóſnje k. Wagner ſ Bukez a ja dowérnika ja Wawizy k. Stübnat. Wobſeje poczeſczi ſo k. Tautenhaw ja 25 létnu pſchiſlužnoſcz ſ ſakſkemu ſwjatſej wojeriſkich towaríſtwow. Jedyn ſobuſtaw je ja mlodoſtny wotrjad 20 hr. darił. W tſelérni ſtaja ſo tachle, ſo mohło ſo tež w tymje tſelecz. Pomozne ſobuſtawy ſwuporjeżża a porjeriſka ſporiſtiſcze. Symſti ſwjedżeń budże 15. januara. Wótczinſti film ma ſo tehdomja hiſchcze tutu ſymu pſchedwjeczcz. Wokolo 6 hodż. ſo ſhromadżina ſkónczi.

S **Błożan.** K ſrudnemu podawkej we ſwójbje tudomneho ſiwnoſczerja Mawrika ma ſo hiſchcze dodacz, ſo je nehdże 18létny ſyn žebi ſiwjenje wſak po wiſchém ſdaczu w cżeſkich mytlach. Hacžruniež ſo jeho poměrnje ruczе dobladachu, njebéſche pak mózno, jeho wjazy waſthowacz, dokelż bésche ſmjercz hižom ſaſtupita. Srudny podawk ſta ſo w ſtarſchiſtej brózni.

S **Wujeſwa.** (Njekniczomne paduſchſtwo w lézu.) W jenym privatnym lézu na Wujeſdżanſtich honach ſu nehdże 600 mlodymi ſchmrékam wjerſchti ſwotrésali. Njeſniczomnoſcz je ſnadź ſo hižom pſcheb nehdże dwéma ſtedżelomaj ſtała. Najſkerje ſu ſo wjerſchti ſa wéſty ſamér wot paducha kupile. Schtóż móże wo tom néſchto bliſe ſdżeliczi, njech to ſandarmſtwu w Bukezach abo ſtajſchej poliziji wojſewi.

S **Wósporta.** (Bożodżeczkowy ſchtom ſa wſchitkich.) Wot ſoboty mamy we Wósporta ſaho Bożodżeczkowy ſchtom ſa wſchitkich. Je to tétža woſbeje rjanu a ſrótnu ſchtom, kiž ſo kóždy wjecžor na torhoſcžeju ſwécži. Rudoſtej elektriſka firma elektriſki prud darmo poſkicza.

Najwjetša wysoka dróha za auta na ſwéce so wotewrila.

Pohlad na nowu dróhu, jenož za auta. Dróha zwjazuje amerikanskej méſce Jersey-City a Newark (w Newyorkskim ſtaće). Tuta dróha, kiž jako viadukt přez Passaic-réku wjedże, je 84 miljonow hriwnow płaćiła. Wona pak nétko twori ſrédk k wurjadnjo ſpéſnemu zwjazowanju mjez mjenowanymaj méſtomaj.

S **Lubija.** Wokrjeſny wubjerk Lubijſkeho hamtſkeho bejrmanſtwa ſeđże ſo pónđelu 12. dezembra dop. w 9 hodż. k ſwojemu ſjawnemu poſedżenju.

Se **Sstepeho.** (Paduichſtwje.) W nozu wot pjatka k ſobocze ſradnyczu réſnijtemu miſchtrej Liſtej ſ ſólnje mużaez jéđnej kole. W kólni ſtejeiche hiſchcze ſtarſche trjebane mużaze kolo, kiž pak paduſchi ſtejo woſtajichu, dokelż jim najſkerje bobre dojcž njebéſche. W ſamſnej nozy kradnychu ratarjej Richterej je ſahrody djeżwierj ſchórzuchow, njéhdże dwaj duzentaj ſchantkow, nékotre thornarie a ſchatowy powjas.

Z gmejnſkeho žiwenja

S **Khrjeſowa.** Schtwórtt wotmé ſo ſjawne poſedżenje tudomnych gmejnſkich ſaſtupnikow. Shromadżijnu nawjedowaſche k. wjeſnjanoſta Wrohl. Wón woſjewi, jo ſaſtupnjy, pſchi gmejnſtich wólbach woleni, jako tajzy płaczа, dokelż je ſo jenoż jedyn wólbny namjet ſapodał a ſo nichtó njeje pſcheczíwo njemu hórſchił. Jako wężewuſtojnaj k ſtatnemu ſamżeżenju réżneho ſkotu pſchi doréżanju woleſchaſ ſo ratarjej ſk. Jan Groſa a Michał Kubiża a jako jeju naměſtnikaj ratarjej ſk. Richard Herzig a Pawoł Krawz.

Wohnjowobornſtwo

S **Dnježej.** Dobrowólna wohnjowa wobora wotmé ſobotu ſwoju poſledniu mężaczu ſhromadżijnu w Ryczerjez hoſczenzu. Pſchedbyđa ſawjeżeleńſkeho wubjerka pſchedpoloži wotliczenje poſledniſeho lymſkeho ſawjeżeleńja. Stary ſawjeżeleńſki wubjerk ſo ſaho woleſche. Towaríſchoju, kiž ſu ſo na pſchedpiſanych hnuczowanjach a ſhromadżijnach wobdżelili, dóſtanu dar ſ pokładnje. Hlowna ſhromadżijna budże 27. dezembra. Porjad hnuczowanjow ſa pſchichodne lėto pſchedpoloži ſo w pſchichodnej ſhromadżijnje. Wobſamknu ſo, ſo wot 1. januara wſchitke dobuſtawy, kiž ſu bjes dżéla, 15 pj. mężaczneho pſchinoſchka płaczа. Po nékotrych internych naležnoſczach ſkónczi wjednik ſhromadżijnu w 10 hodż.

Z Łużicy

* S **Khróſtawy.** (Jubilej Silbermannſkich piſchczelow.) Silbermannſke piſchczele w Khróſtawſkej zyrkwi, kiž ſu jenicžke piſchczele w Hornjej Łużizy wot tutoho ſławneho hygrelkwarza. Piſchczele ſu lėtża 200 lėt ſtare. S tuteje piſchiſlużnoſcze wolnje ſo njedżelu w Khróſtawſkej zyrkwi dopołnja ſwjatocznoſcz ſ piſchczelownymi pſchednoſchkami, kiž poſtſi kantor Hałoła.

* Se **Sakonja.** (Sapaleſinwo.) Njeſnaci ludżo ſapalichu pónđelu wjeczor drjewjane wobbicże twarjenja ſwudowjeneje Wagnerowje w Nowej Staroſci. Pſchipadnje pak ſo wobſpeżeſka pod wokmom ſakoženeho wobnja dohlada. Wobſkerjenjam domu ſo ſ wulkej nuſu poradi, ho hižom ſ pkomjenjom ſo palaze wobbicże ſahaſchcz. Wuchu-li ſo wobnja nékotre mjeriſchiny poſpiſcho dohladali, by ſo wécże zyle twarjenje wotpaliło.

* Se **Sſmilneje.** (Wobthadne njeſbože.) Njedżelu dopołnja padże motorowy koleſaŕ je ſoſiuſſom na wjeſnej dróży. Wéſche do dżéry ſaſé. Soſiuſſej ſo pſchi padnjenju ruka ſłama. Wjednik motorſkeho koła woſta njeſtrajeny. Koło ſo lohko wobſchkodži.

Hospodarski rozhlad

Sſrjedu 7. hodowníka 1932.

Wčerawše ſ urzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 wólſk złotych	47,36
1 jendżelski punt	13,44	100 čeſkosl. krónow	12,466
100 ſwajc. frankow	80.92	100 franc. frankow	16,445

Burſowe ménjenje bé wczera pſchi ſpocżatku truchu njewéſte a kurſy khilachu k ſchłabjenju. W běhu dnja wuſchnoſcz wojſewiez da, ſo ſo žana dyrbjeiſka požežonka njepſchihotuje, też na praſchenje ſamożeſtkeho dawka ſebi wyſchnoſcz njemyſli. Tutu powéſcz ſhonimſchi, kurſy efektow ſo hnydom połépſchowachu. — Wuſtawy ſa pſchepytowanje konjunktury (to réka, wo nuwinowanju wikowanja hoſwodarſtwa a płaczіſnow) je ſwoju novembrſku roſprawu wojſewił. Tuta ſoa ſo byczé mjenje rózjata, hacž pſchedchadżaży. Wuſtaw ma ſa mózny, ſo ſmy na najniżſchim ſkhodżeńſu hoſpodarſkeho roſpadowanja. So dale dele njeſpóđże. So mózno ſo hoſpodarſtwo ruczе poſdżehnjeć a ſakżeż ſ roſprawy njewukhadża. Płaczіſny ſyrſtnow a wupłodow ſo najſkerje dale njeſniża, ale wobſthowaja wéſtu ſtajnoſcz. Tutow wuſtaw je pſchecżiwo ſamjeſowanju dowoſa a ſa ſuſtowanje bankowſkich danjow.

Na produktowych wikach je ſtč. Płaczіſny ſpadaja bjes ſadżerżenja. Dowoſ pſchibéra. Mlumy a wikowarjo ſo wjeſtſcheho kupowanja ſdaloważa. Mlumy mufu njewotbudu. Wſchelake wulke mlumy popſchetrawaja nlécż. Pſchenża a wonoſ pſchihładżitaj ſajo 10 pj. po zentnarju, rożka 5 pj. Pſchenża bliži ſo hižo 9 hr. a wonoſ 6 hr. po zentnarju. Woprawdże ſahubne płaczіſny ſa naſchich ratarjow.

Wczera płaczeſche zentnér w Barlinje:

Pſchenży 9,40—9,50 (9,70—9,80) hr., rożki 7,55—7,65 (7,70—7,80) hr., jeczmjenja, malenjſeho 8,50—9 hr., naſmnſkeho 8,05—8,40 hr., wonoſa 5,95—6,20 (6,25 hacž 6,50) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pſchenży:

ſa dezember: 10,15—10,12½ (10,40—10,45) hr.,
ſa měrz: 10,38¾—10,37½ (10,50—10,53¾) hr.,
ſa mejn: 10,43¾—10,42½ (10,72½—10,70) hr.,

rożki:

ſa dezember: 8,17½—8,15 (8,41¼—8,45) hr.,
ſa měrz: 8,35 (8,65—8,63¾) hr.,
ſa meju: 8,37½ (8,82½) hr.,

wonoſa:

ſa dezember: 6,47½ (6,60—6,62½) hr.,
ſa měrz: 6,60 (6,76¼—6,77½) hr.,
ſa meju: 6,75 hr.

Płaczіſny w ſpintach ſu płaczіſny ſydżeńſtich wikow. Hdżež pak żane njeſpomnjenje njeſtu, ſo njeſchemėnichu.

Swinjaze wiki wczera w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Pſchihnali běchu 197 běhałow a 519 proſtatow. Běhali płaczachu, wulke 22—38 hr., ſrjenje 15—22 hr., proſtata, wulke 12—15 hr., ſrjenje 11—12 hr., małe 9 hacž 11 hr. — Wikt běchu mérne, ale płaczіſny ſtłóżene.

Hamſke a ſudniſke powėſcze.

Pſchejſadżowanja:

Schtwórtk 8. dezembra 1932

w **Budyſchinje** na ſudniſtwje, dop. w 10 hodż.: Wſchelake meble, wiſzate, naſczéſtke, Glaſhütte, ſtejaze a wſchelake druhe drohotne czżinſtki, dalokowid, wſchelake wobrazy, mużazy kożuch, pjenjeżne khamory, próchjerébak, 40 bikſow ananaża, ulſtr, zylinder na motorſke koło, gramofony, 7 pjżanſkich ſtrojow, ſtykawy, ſchijaze maſchiny, 4 klavéry, kupjele, wiſzate lampy, motor, 550 zigarow, wſchelake płatowe twory, dżérżaze hrajki, knihi, klumpa, wupſchestrjenjz, wolnjane, bawmjnane a trikotowe twory, tkéfka ſa ſtejacy czżinſk, mużaze koło.

W **Kamjenzu** w kaſarnach w komornym domje maſchinſtich tſélbow, dop. w 10 hodż.: Wſchelake meble, radia, ſchłkżeżany balon, faran ſa drożdżenje, wótſperżéżak, gramofonowe tacżele, khamowe blido, khamowu khamor, żaneho ſpėſnemu zwjazowanju mjez mjenowanymaj méſtomaj.

Płaczіny za Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg. newsk 100 kg

Płaczіny po złotej hriwnje	6. 12.	5. 12.		6. 12.	5. 12.
Pšeńca	184-190	190-192	ſany	13,5—15,5	13,5-15,5
rożka	151-153	152-154	woka	14,5-16,0	14,0-16,0
jeczmjeń, nal.	—	—	nadre łanjny	9,00-11,0	9,00-11,0
jeczmjeń	170-180	170-180	ſolte łanjny	12,0-13,5	12,0-13,5
wows	119-121	121-126	koradella	18,0-26,0	18,0-26,0
kukurica	—	—	rapa, wosuſk	—	—
pšeńč. muka	24 0-26,7	24,0-26,7	łany wosuſk	10,1-10,2	10,1-10,2
rżana muka	19,6-21,8	19,7-22,1	ſuch. truhanč	8,90	8,90
pš. wotruby	9,45-9,75	9,45-9,7	bórnj. kruſki	—	—
rżane „	8,80-9,15	8,80-9,1[illegible]	ſyno, 50 kg	1,80-2,20	1,80-2,10
raps	—	—	rżana ſtoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0	pšeńč. „	0,45-0,60	0,45-0,60
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,6	0,45-0,6
njeſuſki	—	—	jeczna „	0,45-0,6	0,45-0,6

Płaczіny réżneho ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

6. decembra 1932 Płaczіny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 240

Polnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje réżneje hódnoſce hač do 6 lėt	33—34
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	31—32
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	26—28
Mjenje picowane wjéch ſtarobow	19—22

Byki: 552.

Polnomjaſne, wuroſene, najwjetſeje réżneje hódnoſce	27
Polnomjaſne, młódże	25—26
Mjenje wukormjene młódże a derje picowane ſtarſe	23—24
Spatne	18—22

Jałojcy a kruwy: 849

Polnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje réżneje hódnoſce	22—24
Polnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje réżneje hódnoſce hač do 7 lėt	18—20
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódże kruwy a jałojcy	14—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	8—13
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Celata: 2.08.

Najlépše wukormjene (2. druž.)	38—46
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	25—38
Spatne (4.)	15—23

Wowcy: 3527.

Młódże a ſtarše wukormjene (1. družina	30—31
Starše wukormjene (2.)	28—29
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.	25—27

Swinjo: 12327.

Polnomjaſne, wosebitych raſow a ſloł kſiżenjow, ha do 1½ lėt ſtare	—
Wukormjene	36—40
Mjaſne	37—38
Mjaſne	34—36
Spatne	34—36
Rancy a kundrowy	

* S **Bišpicy.** (Spomožerske cjeże.) Ličba njesamužerjow, kotříž spomožerišu podpjeru dóstawaju, je so **w tsećim schtwórćtśeńu wot 724 na 803 powyschika.** We **oktobru** je so dozwla 27 507,30 hr. podpjerow spomožerskim njesamužerjam wuplaćiło, sozialnym a matorentnarjam tsećze schtwórćtśeło 101 461 hr. 350 000 hr., kiž su w hospodarćtwu planje za spomožerśe samery postajene, so pschi taźich pomerach thěło pschetrocja a budże cźeźe, trjeźe namatacj za wulke wudawki. Město je pjenježnje na tónju swojich mozow a ma najwjetsche starośće wo porjadne wuplaćenje podpjerow.

* S **Baldrijanez.** (Pschez hischcze tyfuš.) Pośledni tydźeń sašo tśi sto dorosćenych wobydlerjow nałsche wźa do Budyšćeje khorownje dowjesechu, dokelž běchu podhladni, so su na tyfuš schorili. Dwě wobzobje pak su sašo z khorownje puschćili. S druhimi wobydlerjemi z nałscheje wsy, kotraž w Budyšćej měschćanitej khorowni pschebywaja, pak poměrnje derje steji.

* S **Ochranowc.** (Kradnjenja dla sajudźenj.) Hamtski sud w Ochranowje (Herrnhucze) běsche 28lětneho wuenterka Hebenstreita z Muźatowa dla žydom padušchstwow k 1 lětu a 6 měsajam sajtwa sajudźił. Sajudźeny so pschećiwo wuźudej powoła a wudawasche, so je z mały kradnył. Budyšći krajny sud ta wobtsedźbowasche a sajudźi jeho dla tśioch skutsenych a dweju spytanoju cźeźeju padušchstwow a jeneho jednoreho padušchstwa k 11 měsajam sajtwa a wotlicźi jemu 3 měsazy pschepytowańskeje jatby. W jenym padže wobhladowasche sud skutsenje jako kradnjenje z nuzy a sajtaji jednanje, dokelž so niekótśe khłostańći namjet stajił.

* S **Kotmarcy.** (Dwě lěśe sajtwa.) Pschećiwo 21lětnemu tkalcowmišarskemu pomocnikej Doźe Alwinej Weißej z Kotmarcy, kiž jadyn śat swój njemjemnje, jednaschе Budyšći krajny sud dla pschesamjenjenja § 6 wotst. 1 zakonja z 3. 6. 1914 tajnje dla wobrozenja statnje wěste seźe. Weißa winowachu, so je z cźertami agentami dla pschedawanja wojerskich potajnosćow do swijska stupił. Sud napołoži jemu 2 lěśe sajtwa a staji jeho pod dohlad policije. Pschetrowanjska jatka wobliczi so jako wotpokutowanje khłostanje.

* S **Habrachcźiz.** (Na dróžy jaźerniże jujerjeżożił.) W kuchodnym Hornim Friedersdorfu pschez 20 lět starym blidaŕ Arthur Schönbach z druhimi pśećelemi pjerodnja na Kinej śirenje dróhi zerdźe z swoja khłodźicha. Nimo pschijěcźe je mały auto pschekupza Fabrizijusa z Ochranowa (Herrnhuta), schmórkny so Schönbacha, wjezejsche jeho kónz płoše a wjerchny jeho płóńcznje na dróhu. Schönbach so tak cźeźko skrani, so běrły na to we wokrjesnej khorownji wumrě. Podawk je cźim truchlischi, dokelž Schönbach pón dźeła poźledni dźeń jako 6 dźowy dobrowólny dźěłaśeše.

* S **Noweho Gerěrdorfa.** (Wupowiedźenje.) Zajapatska Flániga z Noweho Gerěrdorfa bźeše rěsništi měschćanc Ernst Wilhelm Schmuwe dla wobschkodźenja wobjerzał a wudawał, so je Flániga zjadło so huydom japaćej wot njeho 25 tyšow kolbakow kupił. Flániga pak je pjerwa dla dźělaśowanja winowje wosta. Tamtón sud we Wulkim Schmuwje sajudźi Flániga z 25 hr. pjenježneho khłosanja abo 5 dnjam sajtwa. Na Flánigowe powołanje pak Budyšći krajny sud wuńsud zbitny a Flániga wumuwena.

* **Se Žitawy.** (Samomordarstwo.) Pschez 40 lět stary justicny strachmišchtr Maks Schamann je žełi z wobwěd njenjom žiwjenje wzał. Schamann bźeše hižom někotre lěta pola tudomneho bankiskeho ryduństwa pschijimajeny.

* S **Oberedorfa.** (Dla njeschožownje lubosće dobrowólnje do kunjercje.) Tudomneho ratarskeho dźělaćerja Adama Nowaka pónźdźelu rano w Gothbergez dworje sa schtwórć wobwěźnjeneho nadcźidźelu. 25lětneho je pjerza njeschožowna lubosć do kunjercje sahnała.

Skleńca, kiž so njepuka.

Tuta wuzka skleńcana plata wudźerži pjeć wosobow. Po lěta dołhich pospytach je so poradźiło zhotowić nowu druźinu skleńcy. Skleńca „pancerowanych platow" njepukuje so ani pod cźežkim cźišom, ale zhibuje so elastisce jako worel.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Wukłady na wjedro sa jutśischi schtwórtk:** Trochu njewobstajne, hnědej pothilene wjedro.

* **W jakśim kejmje su so jozialdemokratiske namjety na powjetśenje sozialnych podpjerow a na wupschestrjenje krizoweho podpjerania na cźeśkoslowakiskich stacjanow pschijate.**

* **W Pyrnje jedyn schofer pschi tankowym mějnje 10 litrow benzina wotewja a žełi, dokelž samenjenje k saplaćenju pschepodateje 50hrywnowskeje bankowki wobcźežnjeśe cźinjeschе, nakhwilnje 20 hrywnow wudała, so njeby swojemu we wosu sedźazemu „knjesej" cźakacj dał. Słyšt chžischе posdźischo wotewjeć. To pak so mjeze stako, pschetož mjez tym bě so tankowy wothladaŕ dohladał, so bě 50hrywnowska bankowka falschowana.**

Zapósłane

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Dozynki k nazymskemu koncertej.

W cisło 284 (5. 12.) „Serbskich Nowin" znaty kajcy Pawoł Jenka porokuje, zo rozprawjerjo wo spěwanych a hudźbnych koncertach wšo w rjanych barbach mołuja. Stoż maje (G. W.) nastupa, chcu k temu přispomnić, zo sym w mojich rozprawach přeco to wo p r a w d ź i t o d o b r e wuzběhnył a n j e c h ó d n e abo n j e c i s t e poskićeńki z a s u d ź i ł; t. r. to ma so stać na p ř i s t o j n e wašnje! Zo pak dyrbjało so teź tam nješto porokować, hdyž žana přičina k temu njeje — ja rěcu jenož wo m o j i c h rozprawach —, to njeby swědomićiwje było. Po 40lětnych studijach na hudźbnym polu mam tak wjele nazhonjenja, zo wěm, što je b ě l e abo č o r n e! To dopokazaja m o j e hudźbne rozprawy! G W.

Sem r ź ć i: Luisa swud. Michaelowa rodź. Bětmarjej w Budyšćinje-Tśěłanach; khowanje budźe pjatk pop. w 2 hodź. na Tuchorśim pohrjebnišćeńu. — Bjedrich Hajer, wjerjerjeŕ w Dobrunjchi. — Hana Jurkowa rodź. Freudenbergej w Kamjenzu; spalne pokhowanje budźe pjatk w Drježdźanach. — Pawlina swud. Schmidtowa rodź. Uberschárej w Kamjenzu, 73 lět; khowanje budźe jatśe schtwórtk pop. ¼4 hodź. na pohrjebnišćeńu swj. Jurja. — Pawoł Köhler, žełezniski pschekhodny straźnik w Kamjenzu; khowanje budźe pjatk pop. w 3 hodź. na pohrjebnišćeju swj. Justa.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Młodostny wotrjad „Zjednoćeństwa evangelskich Serbow" změje srjedu, 7. hodownika swoju zhromadźiznu z přednoškom. Potom dźiwadłowa pruha!

Pančicy. Lipa Serbska ma pjatk (9. XII.) pola Natušee w Kukowje spěwanje (mužske hłosy). Započatk we wosmich.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: M a r k o S m o l e r
w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. D u n k m a n
w Budyšinje. — Za nawóšk: G J a n a k w Budyšinje.

Zymska čišina na wjeršku najwyššeje hory Němskeje.

Do Alpow je čas běłeho mjelčenja zaćahnył. Hač do 1000 metrow su hory z hłubokim sněhom přikryte. Hižom k[illegible]ju syły zymskich sportarjow, zo bychu holdowanemu łubowanemu, strowemu sportej. Na wobrazu widźimy zazběženu skónčnu staciju železnicy na horje Zugspitze.

Składnostne kupy

meblow, kuchinje wot 35.- hr., chaiselonki a sofy najtuńšo na składže. Nowe kožane jaki wot 25.— hr., kaž też hólcace, hólcace, žonjace a mužace jězdne kola wot 25.— hr.

Seiferi
na Kamjentnej hasy 29

Baje, bajki a basničky
(Mich Nawka) Serbske narodne bajki. 48 str. 30 pj.

Wotewrjenje wobchoda

Česćenemu wobydlerstwu **Bukec** a wokolinu wozjewjam, zo sym so w **Bukecach čo. 10 b** jako

wokrjesny monter

Budyšeje měšćanskeje milinařnje zasydlił. Budu so prócować, mojim česćenym wolebjerarjam dypkownje porjadnje a płaćiny hódne posłužować a poskićam so k nowokładźenju a wuporjedźenju za móc, swěcu a zwónčkow. Dale mam derje zwubjerany skład elektriskich warjeńskich a tepjeńskich připrawow, wobswětlenjow, žełlawkow, wěsćadłow (Sicherungen) a wšitkich narunańskich dźělow. Prošu wobhladajće sebi njewjazomnje moju wustajeńsku rumnosć. Při potrjebje doščehnjeće mje tukhwilnje pod P o m o r c y čo. 280. Prošu wo dobroćiwu podpjeru swojeho młodeho předewzaća.

Z počesćowanjom

Maks Šołta, wokrjesny monter

Klanki, tež dźěle
we wulkim wubjerku, hłowy, włosańcy, tež z prawymi włosami, wuporjedźenja derje a tunjo
M. Pfuhl, hrajki, Před Šuleńskimi wrotami 12

Riany hodowny dar

K. B. Šołta:

Cłowjek w přirodze
I. dźěl. 92 str. 50 pj

Cłowjek w přirodze
II. dźěl. 109 str. 50 pj.

Na dalokich pućach
III. dźěl. 119 str. 50 pj.

Neukirchenske
wottorhanske protyki
su na předań
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Šuiske tornistry
wšitke sedlańske a polstrowane twory, wuporjedźenja
C. Junghanns, sedlański mištr
w Budyšinje na Jerjowej hasy (prjedy E. Schubert)

Brunčki
Powjedańćko za mate a wulke dźěći. 111 str. 75 pj.

Korčma w Kukowje
srjedu a štwórtk
swinjorězanje
Wot 10 hodź. dop. połčik a krupjane kołbasy
Přećelnje přeprošujetaj
Jan Kral a mandźelska

Wumjeńkaŕ
Powjedańćko. (Dr. Pfuhl.)
50 str. 10 pj.

Wóskowane tkaniny
zbyki, přikrywy a w. krucha
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Žitnych wikach 28
znapřeća stareho wobchoda.

Kožana drasta
jaki, kholowy, kapy a kožane rukajcy
wulki wubjerk, poskića najtuńšo
Otto Büttner
na Hłownym torhošću 9
Kožanu drastu barbju wěcy-[illegible]stoine.

Zabawki
(Jan Radyserb)
106 str. 30 pj.

Bydlenje
při Hłownym torhošću
hodźace so wosebje za rěznika abo lěkarja wotnaja so hnydom w cyłym abo dźělene
Poskićenja pod **H. 90** na wudawańju Serb. Nowin

Hana
(H. Sienkiewič. Přeł. B. Cyž)
Novelka. 161 str. 10 pj.

Kotry rězniški mištr
ma dźěło za pilneho 25lěh. **rěznišcheho**
Poskićenja prošu na
Heinrich Bulang w Kulowje
na Wotrowskej drózy 26

Wowcyn zabawki
za pěkne serbske dźěći
(J. Radyserb. Wjele, dr. Mukaŕ)
128 str. 50 pj.

Meble
a polstrowane twory
poruna
Handrij Štrympl
w Budyšinje na Rózowe hasy 15 :: Sym Serb! ::

Hronow
Powjedańćko ze Serbow z časow 30lětneje wójny
135 str. 30 pj.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr. pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerjarnja, zap. dr. z w. tuk. w Serb. Domju w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ščěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běchny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy worjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc wjac. Smjerne wuwiedzenja zwisaja we bance wobsahowe, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnia nadrobnje wumělenja tutejše banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 287 Budyšin — Štwórtk, 8. decembra 1932 — Bautzen Lětnik 91

Krwawne puki w němskej sejmowni

Wčera je so w němskim sejmje jakoh wo zastupniku němskeho presidenta w druhim čitanju pschijal. Po tutym zakonju ma president němskotatneho žuda je zastupnikom němskeho presidenta być. Němskonazionalny **Freytagh-Loringhoven** bě namjetnył, so by němski president, hdyž njemože swoje zastojnstwo nakhwilnje zastarać, sam swojeho zastupnika pomjenował. Sozialdemokrat dr. **Breitscheidt** tutomu namjetej napschećiwo stupa. Němskonazionalny namjet njemože so pschijeć; pschecož wón by němskemu presidentej dospołnosć mozy dał, kotraž by so jkoro khežorowej mozy runała. Mjes Zentrumom, Hugenbergom a knježskim klubom so z myślemi hraje, so by němski president z politiskim testamentom **nědušchehu kronprynza za swojeho zastupnika pomjenował.** To by je strachom za republiku bylo.

Kommunist **Schneller** mježesche wobmyslenja pschećiwo presidentej němskotatneho žuda. Němskotatny žud pod sydlnym nazionalnosocialistiskim wlikom stej. Po wotelenju nětkjschego presidenta budże wšak z jedyn nazionalny sozialist z presidentom. **Rěčnik so potom z wótrymi porokami pschećiwo němskemu presidentej z Hindenburgej wobrěči.** Mjes druhim prajt, so Hindenburgowe presidentstwo je presidentstwo statneho pschewróta.

Kommunistoju tutym zlowam klešaju pschihłosowachu a wótrjy z rěčnym khorom sawołachu: „Přeč z Hindenburgom!"

Městopresident **Esser:** Dla tuteho njezwjschanego wuraza rěčnika k porjadej wołam a cjinju na to kedźliwe, so budu pschi wospjetowanju z wótrischimi naprawami politowacj.

Schneller njedźiwajcy teho nowe nadpady na Hindenburga cjinjesche.

Kommunistoju pschi tym trójcy sawołachu: „Přeč z Hindenburgom!" Jedyn muž na tribunje tonu wospjet zhłosowaschе. Jedyn zjednowinny słužobnik žo do woje da. Na to žo tež druhi tribunini wobstarjo na kontranta walichu a do njeho z pjasću bijo jeho k duši cjischećachu. Mjes tym běschtaj tež dwaj uniformowaj nazionalnaj sozialistaj na tribunu pschihnałoj, kotrjž tehorunja do wolarja pjerjeschtaj. W pożedźenni wzhyž je stołowy stanychu. Kommunistoju hischcze pschezo: „Přeč z Hindenburgom!" wołachu. Rosthorjenje bě powšitkowne. Radikalni z lěwizy a prawizy hroźachu do so dać. W tymle cżasu je zapołanzy žrjedźnych stronow z hłoda zmyschu, so bě puć mjes radikalnymi prawizy a lewizy saraćeny. Sdrjedź hołka pschedźiwda stany a pożedźenje skónczi. Bórzy pak žo zdźěli, so je so **rada starschich** jeschła. S tym so zmjerowanschi zapołanzy pomałku z pożedźenje wotenđechu.

Přjedy tehu bě nětkle 40 kommunistiskich zapołanzow pożedźerju wopschešchżilo, so bychu so do pukow na tribunje měschali. To pytnywschi tež cżiwoda nazionalnych sozialistow pożedźerju wopruschcej. Wobej stronje w pschechodźerni sady knježeršwowneje tribuny do so sraschachu. Wutrěcżowachu so a stschihowaze wudrna na so nawołachu. Snamjo k powschitkownej pjerjenju pluwalnił da, kotryž so do jeneho kommunistiskeho zapołanza cżiny.

Birzy wschо shrabachu, schtož jim do rukow pschińdże. Popjelnitki, stoły, telefonowe apparaty, kotrež je sčenowo wottorhnychu, jako cżiskadła khižachu. Někotři do jstwow pódła pschechodźowarje běžachu a so wot tam z kruchami nadoły wrócżichu, kotrež do pschećiwnikow šmkachu. Wulke wokna w pschekhodźowarni a durjowe schkleiny žuđodnych stwow so rozbichu a schćerčzo k semi padachu. Wjele zapołanzow so w njewopisownej tołkaizy cżežko staji a so kwawnych sći. Skónczne běchu nazionalni sozialistoju z dobyczerjemi na bitwischcżi. Jim běchu so mjes tym druhi nazionalni sozialistoju pschidali, kotřiž njelěchu zapołanzy. Kommunistowe po nětkim do pschekhodźenje stłóczichu. Najcżežschе franjenje bě nazionalnosozialistiskich zapołanzow Lobše poczerpli, kotrenuž běchu do hłowy telefonowy aparat z polnym wotmachom cżišnyli.

Wschi bitcżiscy nazionalni sozialistoju na dobo blide sydlnychu a so wuhołko storczelwschi, so do kommunistow wjerchnychu. Blido tak wuhołko sleca, so za wjerchom wiłazy **žwjecżnik rosbi.** Schkleńczowe schcżelki dele padajo, někotrych zapołanzow franichu. Po pjerjenju go pschekhodźowarnju kaž na městno dźiwjeho sapuscżenja hladasche. Wschudże kruchi rosbiteje nadoby, telefonowe apparaty, kruchi schkleniy a wschelake druhe wězy ležachu. **Krwawe sledy** wo tym swědczachu, z kajkej njemdrosczu bě so wojowało.

Sa pol hodźiny so pożedźenje sako wotewri. Namětny president podawki wobžarowasche a zdźěli, so němski president pschepyta, kak je k pukam doschło a schło je so pschi nich stało. Zapołanzy na pschedźydu směrom pożluchachu. Potom so kommunist Torgler znowa zlowa zmjasche. Torgler na nazionalnych sozialistow sawoła, so by jako privatna policija žejmowego presidenta wuživali, a so je to njemože cżerpicj. Dalsche Torglerowe zlowa so z wulkim hołkom pohłuschichu, z kotrymž nazionalni sozialistoju pschecżiwo nim protestowachu.

Dippoldiswaldske a Wolešniske hamtske hejtmanstwo wostanjetej

W prawnym wubjerku sakskeho žejma, kotryž chżysche žrjedu wo wschelakich namjetach pschecżiwo wotstronjenju **Dippoldiswaldskeho, Werdawskeho a Waleschniskeho hamtskeho hejtmanstwa jednacj,** je knježeršwo sdźěłało, so je zwólniwe, dla pomjenje žnadnych wukutowankow, kotrež bychu so se sastajenjom dobyče, Dippoldiswaldskemu a Waleschniskemu hamtskemu hejtmanstwu dale wobstejecj dacj.

W nastupanju **Werdawskeho** hamtskeho hejtmanstwa njeje knježeršwo nicżo zlubiło. Wono so tohodla po nowym lecże i **Zwikowskim** hamtskim hejtmanstwom sjednocji, wot kotrehož je so krótki cżaš psched wójnu wotdźěliło.

Europiscy dołžnicy dyrbja płaćić

W reprezentantskim domje a w senacje Sjednoczenych statow poknóznje Ameriki je so wutoru **cełne pojasnjenje presidenta Hoovera** cżitało. Hoover jako program nětkjschich kongresowych wuradźenjow žada, so dyrbja so swjatkowe wudawki smjerjeć, systemu **privatnych bankow** so reformowacj a so **w hospodarskich praschenjach wusko hromadze z wukrajom** dźełacj.

President žadanje nědušchich swjatkarskich dołžnikow za **wottstorczenjom zaplacjenja letnjscheje dezemberskeje raty wójnskeho dołha wotpokasuje.** Saložnje so na to, so mózej so dowěrjenje a pschecżelstwo jenož potom sdźerżecj, hdyž so sreczeni žiwěru dopjelnjatej, dóniž so njezbu se wsajomnym dojednanjom pschemjenichu.

Jednanje pjeć mocow w Genfu

S pschedsydstwom Macdonalda su zastupnizy pjeć mocow na wotbrońjacej konferency w Genfu wutoru wo runoprawnosći Němskeje w bronjenju dale jednali. Němski swonkowny minister z Neurath je pschi tym prajił, so **Němska hischcze njemože do amerikansko-franzowskeho plana zwolicj.** Najprjedy je rozkładł, na kake waschnje by so mohło wotbronjenje w namótnistwje (wójnskim łódźstwje) a w lětakstwje pschewjesej. Amerikanski plan wote wschego spoczatka njewotpokasłowschi, je z Neurath cżaš žadał, so by plan prahował a so žiwoje knježeršwo woprascha. Na druhej stronje je na nusnosć pokasał, so by franzowske stejischo k amerikanskemu planej sejnał.

Ministerski president Herriot je stejischo Franzowskeje hischcze raz rozkładł a prajił, so **franzowske knježeršwo němskemu zadanju za runoprawnosćzn njepschecżelskeho napschecżiwo njeješi,** so pak žedi žada, so by so tale runoprawnosć z internazionalnym dohładanjom wukonjała, kotrež by wschěm so sajimanym statam jenaki bjeschtrach dawało. S druhimi zlowami, cżim bóle bud'e Franzowska widżecj, so je psched strachom njepschecżelskeho nadpada schkitana, cżim bóle budże zwólniwa, tonu pschihłosowacj, so by Němska jedi swojm njewotwisnosć w nasupanju bronjenja sajka dotyka.

Konflikt mezi Jendźelskej a Persiskej

Jendźelscżanju su wot persiskeho knježeršwa pschez někotrymi lětami petrolejowe žórła wotnajeli. W pożedźenim cżasu njejsu persiskemu knježeršwu wucżinjeny wotnajeršći njenjes płacżili. Petrolejowe žórła pjecża zanjeho wuzika njewumnoscheja, dokelž su petrolejowe płacżiwy padle a so petrolej cżežko wotbycj hodźi. Persiske knježeršwo je tohodla kontrakt z jendźelskim petrolejowym towarstwom wupowědźiło. Kaž so z persiskeho hłowneho města Teheran powě, su ludowe cżrjodły **nadpady na pišarnje jendźelsko-persiskeho petrolejowego towarstwa** cżinile. Wokrowe schkleńczy su wubili a towarstwowe khorobje rostorhali. Persiske knježeršwo je wojasku wotpósłało, so bychu pišarnje schitali a kraj petrolejowych žórłow wobhadźili. Persiske wójnske łódźe w mórskim pschistawje stoja, so bychu, hdy by nusne było, zapschimnyle. Też schtyri jendźelske wójnske łódźe su do blischoseze njemérow pschikle.

Trocki do Konstantinopla puċuje

S Kopenhagena do Konstantinopla pucżuju, je nědźuschi ruski wójnski komnišar Trozki špěchnje pschez Francowsku pschejeł. Wutoru wjeczor je jeho łódź do Dunkirchena pschišła. Tam je jeho policija cżeze do Parižskeho špěchneho cżaha dowjedła. Na połnocnym dwórnischczu w Parisu znowa na njeho **cżrjodła policistow cżakasche.** Nucże jeho na Parižske połnocne dwórnischczo dowjedżechu a do Marseilleskeho špěchneho cżaha hadźichu. Tón krócz njeje ani krocżele žmeł wot pschedpiżaneje pucżowańskeje cżary wotejeć.

Alkoholske zakon'e w Americy hišće płaća

Swjatkowny parlament Sjednoczenych statow je so we Washingtonje k poslednjej periodze pożedźenjow sejschok. Sacz runje so hewak prěnje kongresowe pożedźenje z formalnosćenjemi wotewrjenja wupjelnił, zu w reprezentantskim domje wo namjecze pschedbydły Garnera na wotstronjenje alkoholskich zakonjow wothłosowali. Hdyž so pożedźenje wotewri, je domowny kaplan modlesche, so by so do Sjednoczenych statow sporiwosć (prosperita) wrócżila. Tribuny běchu z poštuchanjemi pschepjelnjene, a wschitcżi z napjatosću na spočatk **nadpada na alkoholske zakonje** cżakachu. Wjednik demokratiskeje frakzije Rainey na to so pożahowazy namjet poda. Pschi wothłosowanju so 271 hłosow za wotstronjenje a 144 hłosow za wobstejenje alkoholskich zakonjow wotedа. „Mokrym"

po tajkim 15 hłosow za nusnu dwěsćezinowsku wjetschinu pobrachowasche.

„Sušschi" demokratoju połodnischich krajow běchu so z republikanami wjesnych wokrjesow sjednoczili, so bychu „mokrych" a z nimi pschichodnehu namětnehu presidenta Garnera, kotryž bě wothłosowanje wunuswał, porażyli. Někotre ja to dźěłaju, so bychu sadźewali, so bychu so torcz mjeńši na rózku krótkow wotewrile. Też bo wo to prózuje, so so staty, w kotrychž so njeje dwěsćezinowska wjetschina z wotstronjenje alkoholskich zakonjow sjedeła, njebychu ze žnadnych statow z alkoholnymi napitkami pschepławile. Po wunowschim wjeczerawscheho wothłosowanja parlament w naležu wobsahnuże, alkoholske zakonje wotstronicj. W statach pak, w kotrychž je dobajaca liczba wobydlerjow pschecżiwo sawjedenju alkoholskich napitkow, wone dale sakasane wostanu.

Demonstracije hłódnych we Washingtonje

Nětkle 3000 hłódnych demonstrantow, kotřiž wot njedźele pola Washintona pod hołym njebjom lěchachu, je z pschewodom 1700 policistow do wokolnosće. Kapitola, sydła parlamenta Sjednoczenych statow, pschicżahło. Jich pak njejsu ani k pschedmjetu ani blišo Běłeho doma puschczili. Hdyž běschtaj dwaj wotpósłanzoj prójtwu we 50 dollerow podpjerj za kóždeho dźěłonjemjerja w Ameriizy namětnemu presidentej Curtisej wotedałoj, so k khowu wróczichu. W nozy su potom njeho spodliwe městno wopuschczili, hdjež njejsu ani zyrowy ani hospody namakali. Wutornischa demonstrazija je bo hłódnym pucżowarjam jenož z wumělenjom dowolila, so hnydom je swjatkowe města wuczahnu.

Japanske wójsko w Mandźuskej postupuje.

Japanske pschedwójsko, kotrež je póndźelu rano pschez město Hailar cżahnyło je frjedu wjeczor město Mandźuli wobsadźiło.

Japanskeho konsula Yamazakia a jeho zastojnikow su japanscy wojacy w tamnischim ruskim konsulace njesranjenych nadeschli.

Nowy wjednik ratarskeje rady.

Knježerstwowy president k službam hrabja zo Baudissin wolešo so za wjednika ratarskeje rady, **kiž** je načolna organizacija ratarskich komorow.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 8. dezembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +1 a *thermometer wodnjo* +2. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 717, hygrometer 0 a thermometer w nogy 0. Wjedro je mało pšemjenliwe. Wysychina nad pokrowjacej abo šewjernej Europu a nad dalhowjacej nje. Jo hišće z južnych a zapadnych krajow. Tuchi a dešćowe wobłoki su tuchwilu hišće rjetke. Wjetr je wot 2 hodź. popołdnju wot zapada a je mjerne do mócneho. Wječor je so wjetr wobrócił a je wot 10 hodź. wječor wot wuchoda. Wjedro je wot 2 hodź. popołdnju wobłokate a je wot 10 hodź. wječor dešćowe. Wječor je so wobłoki rozdrěli a je so hwězdy pokazowali. Wot 10 hodź. wječor je so zaso wobłoki zhušćili a je so dešćowe wobłoki zaso zjewili. Wot 11 hodź. wječor je so zaso dešćowało. Wot 12 hodź. wječor je so zaso wobłoki rozdrěli a je so hwězdy pokazowali. Wot 1 hodź. je so zaso wobłoki zhušćili a je so dešćowe wobłoki zaso zjewili. Wot 2 hodź. je so zaso dešćowało. Wot 3 hodź. je so zaso wobłoki rozdrěli a je so hwězdy pokazowali. Wot 4 hodź. je so zaso wobłoki zhušćili a je so dešćowe wobłoki zaso zjewili. Wot 5 hodź. je so zaso dešćowało. Wot 6 hodź. je so zaso wobłoki rozdrěli a je so hwězdy pokazowali. Wot 7 hodź. je so zaso wobłoki zhušćili a je so dešćowe wobłoki zaso zjewili. Wot 8 hodź. je so zaso dešćowało. Wot 9 hodź. je so zaso wobłoki rozdrěli a je so hwězdy pokazowali. Wot 10 hodź. je so zaso wobłoki zhušćili a je so dešćowe wobłoki zaso zjewili. Wot 11 hodź. je so zaso dešćowało. Wot 12 hodź.

Potom swědčeješe dale Marja Kleinertez ſ Kölna, kotrejž bě Just ženitwu ſlubił. Chžyšche ſo pjeza wot jomy dźiwjcz dacz. Sdźeli jej tež, ſo jeho žona je chžyła ſwej žiwjenje wſacz. Kleinertez wſchak wo Justa wjazy njerozdźeše.

Wyſchſchi ſtražnik Jaſchka ſ Wojerez wupraji, ſo bě wosſtorjenu jemu rjekł, ſo je jeho druha žona wumrěła na ſahorju płuzow. Tuto wuprajenje wobſtwědźi tež wuſchſchi ſtražnik Tolkedorf ſ Hórki. Just ſo jara nadpadnje ſadźerja, hdyž chžyšche ſtražnik rěčeez ſ Justowym ſwakom Grobu. Bě wobtrowcził, ſo je Groba na thripu ſthorił a ſ nikim rěčeez njemóže.

Dr. Sprockmann ſe Stokomorowſkeje thorownje wobſtwědźi, ſo Hana Grobina bě měła jatrowe zapalenje jatra. Just bě lekarjej w thorowni ſdźělił, ſo je Groba wumrěł na thoroſcz płuzow a jeho ſmrt na ſahorju cžrjewa.

Sſrjedu rano, tſeczi dźeń jednanja, je Just ſtónčnje ſo wuſnał njeſkutka. Wuprají, ſo je ſwojej druhej žonje w l. 1930 ſawdał ſ jedom a ſo je tež Grobi ſwójbu ſaſdźerſcził. Sſwoju druhu žonu je ſajedbojcził pjeza tohodla, dokelž bě pſchichodna maczej jemu hroſy'a, dźiwku wſacz ſaſo k ſebi.

*

S **Rachwalda.** (Paduſchneju hońtwjerjow lepili.) Njedźeli tu w holi na Staroſlubołiſkich leſowniſcežach lepichu dwaju paduſchneju hońtwjerjow, kiž ſ tyſnyczku (Frettchen) nukle łojachu. Jedyn ſ njeju hiſchcze c'ekny, druheho ſajachu. Pola njeho ſo namaka wjele nuklow. — (14 kur kradnyli.) W ſuſedźnej wſy Machowzu ſu žiwnoſcerjej kradnyli 14 kur.

S **Běleje Wody.** (Paduſtwa.) Paduſchi tež tu bywaju dźeń a throblischi. Tak kradnychu ſe ſamknjeneje kónje pſchi Janowej dróſy dwě ſjednej kole, kiž wumjeńkarjej ſluſcheſchtej. Jedna ſo wo žonjace a mužace kolo. — Na naſchim knježim dworje ſu dźěłaczerjej Krygarjej kradnyli dwaj ſentnarſke ſwinjo. Paduſchi ſkoczo hnydom w kłěwje ſarčiachu. Kak ſu jo wotwolekli, njeje hiſchcze ſnate. Paduſtwo ſo ſkuczi w nozy k pónđźeli. — Pſchi Schweigſkej dróſy ſu kradnyli dwaj nuklaj a pſchi Łužiſkej haſy dwě kokoſchi. Paduſchi běchu wſchudźe najprjedy ſaſki wupaczili.

Z gmeinskeho žiwjenja

S **Horanjeje Hórti.** W ſjawnym pođeđźenju gmeſnſkich ſaſtupnikow na ſchuli ſaſdźenu wutoru ſdźěli k. wjeſnjanoſta Förſter wurjoſchk gmeinſkich wólbow. Je ſo mjes 533 wobeđaku 522 płaczińcych hłoſow. Kk. Lorenz a Neubarth ſtaj létne wotſliczenje pſcheprušowałoj a we najſchchim porjadku nimałoj. Symſka pomoz je ſtajom do ſtuka ſtupiła. Gmejna ma 42 doſtawarjow ſpomožeſſcie podpjerch wobjeraczi. Wjeſnjarſtwa tež woſjeuſ, to je ſo wuworiedźenje Czornowołowſkeho puca, kiž budże 12 000 hriwnow płaczáż, ſwoma pſchipowědźało. K. Lobderſtedt pokaſa na cžeſke płaczenje wodoweho dawka, kiž na ſwoju pſchičžinu we wulkej muhy naſcheho cžaſa.

S **Budeſtez.** Pónđźelu wotmě ſo ſjawne pođeđźenje gmeinſkich ſaſtupnikow w „Radnej pinzy". K. wjeſnjanoſta Nietſchel ſdźěli, ſo je ſo dróhi- a wodowaſſkemu rjedej pſchipóſtkała próſtwa wo leſcherſchenie Schwjerſcheho mosta, njeje pak hiſchcze žanoje pſchilubjazeje wotpowědźo dóſchło. Sa ſahydlenje na kromje nuzy je ſo 20 tiſnzow ſamołožiło. Gmejnſki ſaſtupnik Weber roſpraweſche wo Wieleczańſkim ſahydlowanju a wupraji ſo ſa twarjenje ſtudźiſchczow. Stónčnje pſchija ſo namjet ſaſtupnika Klimka, ſo ſo wobſtamknjenje nowemu ſaſtupniſtwu pſchewoſtaji a ſo mjes tym próznje wo požčonku ſa kupjenje leżownoſczow. Saſtupniny pſchihłoſowachu namjetej twarſkeho wubjerka, ſo ma ſo k létu thódnik nawtarcz wot kampnarſkeho miſchtra Bertholda Hacz ke Hajniczańſkej mjeſy.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

* S **Wulkich Rjeſ**[illegible] wotthorjenju ſnjeſbożił.) Tudomny wobnyđler Meißner běſche wot dołheje thoroſcze wotthorił. Nětko ſu préni trócz ſaſo je ſwojimaj dźěćomaj wutkhođźowaſche. Pſchi tym pſchińdźe wbohi pod automobil a ſo cžeſko ſrani. Dźěćeži ſamó wón w duchapſchitomnoſcži ſ dróhi wjerhnyczi, ſo wonej njeſranjenej woteńđźeſchtej.

* S **Mügelna.** (Sſmjertne padnjenje.) W Mahlißu bođe pónđźelu napołdnu ſchćerſcherjeſki miſchtr Hendrich Salzmann ſtarſchi ſ Mügelna pſchi ſwojim powołańſkim đźeſe ſ ſtrěchi dwojoſchoſnjeje kólnje žitneho domu. Salzmann ſebi cžeſko nop pukny a hnydom wudycha.

* S **Wulkeho Hajna.** (Granata w mjłkuſkim haczе.) We mlkuſkim haczе w Radewitzach namakachu dobrowólni dźěłacžerjo granatu. Ju hnydom njeſchkódnu ſcžinichu. Njeje hiſchcze wujaſnjene, kak je granata do hata pſchiſchła. Najſkerje je ſo we wójnje dla ſwojeje metaloweje hódnoſcze kradnyła a potom ſthowała.

* S **Lautera** w Rubnuch horach. (Kubleř ſmjertnje ſnjeſbożił.) Pónđźelu dopołnja ſta ſo w Lauteru ſmjertne njeſbože. Kowjej kubleřa Reuberta, kiž běſchtaj do wodowoho woſa ſapſchehnjenaj, ſo ſpłóſchiſchtaj. Pſchi tym ſwrěźi ſo wóſ po dróhowym brjoły dele. Kubleř pſchińdźe pod wóſ. Jemu ſo nop pukny, na cžož wón hnydom wumrě.

Pſilopk

* **Préni trócz ſama teczała a ſmjertnje ſnjeſbożita.** Na Staakeniſkim létaniſchczu pola Barlina wutoru poſ obđu létaſka ſchulečka ſ Löwen, kiž préni trócz ſama létadło wodźeſche, ſo ſawinjenju ſ nimi dele padźe a ſebi ſkawy ſama a nop pukny. Cžeſkokrajnenju dowjeſchchu do thorownje [illegible] wona wumrě.

Kotbin

Wjeſka w ſerbſkej hoſi, wo kotrejž je njeſeſch Miklawſch Andrizki w ſwojich pretowanjach ſo ſerbſkej hoſi pißał, wjeſka, kotrejž ſtoro wjazy njewidźe. Njeje wſchak tež pſchejora wulka. Wobſtoji tola ſo prawom jenoż ſ jeneje cžeſki. Njedaloko drje ſteji ſiſchcze hońtwiński hrodźik a hajnikownja, tola to ſtej nowſchej twarjeni a naſ njeſajmatej. Ale ſtara thalupa, w kotrejž ſu ſdawna ſemi ſydlili dobri Sſerbja, kiž dźe wo ſerbſkim bźwanju wjele njewěđźa, kiž pak ſu tola woſtali Sſerbja. Njeſmědźu wſchak nětkle wjazy rěčeez wo ludźoch, kotſiž tam bydla, dokelž cžeſka ſiſtſcha nětkle nježenjenej hołzy, kiž tam žana w hoſi bydli. Jeje bratrja ſu cžabnyli do ſwěta a ſu tam namakali ſwoju ałbo ſu tam wumrěli. Tola jcžto tu réka ſwěſt? Nó, na pſch. Laſ ałbo Mikeſy ałbo Khażowu pola Budyſchina. Jónu je tež jedyn ſ jeje bratrow ſłužił pola Zyjez w Stróżeju.

Hdyž ſo knježny praſchach, hacž ſo tu žana w hoſi njebóji, dha prajeſche, ſo wſchak nima wotmyſlene, hiſchcze dołho tu bydlicz. Dźiwina jej na połach wjele ſchkody nacžini, je dźěn tam hiſchcze wjele jelenjow. A hórchcicz ſo pola knježiſtwa njecha, dokelž ma pola njeho polo wotłajałe. Tak dyrbi nětko na radu ſwojeho ſtwała a ſwojeje ſotry poſłuchacz a ſwój ſamotny pſchebyłk wopuſcheczez. Pola chže pſchedacz a thěžku wottorhacz, dokelž jej ſa tutu tołe nichtó wjele dacz njecha.

Kěžka wſchak je tež hižo jara ſtara. W njej je wobydlenje, hródź a bróžnja. Pſjedy běſche tež hiſchcze njedaloko thalupy pěz. Ta běſche tohodla kónz ſdalena, dokelž běſche tola pſchezo ſtraſchne, w drjewjanej a ſe ſłonu krytej thěžzy pjez.

Nětko pak je pěz wottorhana a na tutym mjeſtnje ſo mózna hromada drjewa ſuſchcze. We ſtwi hiſchcze khachli njeje, ſnajmjeńſcha niz tajkich, kaž ſmy to pola naſ ſwuczeni, ale ſu ſyzhelow murjowane a vjenje wobělene, kaž ſcžena.

Pſched thalupu bě runje polo bérnow wujěđźene. Bérny běchu ſo najebacz ſuchebo cžaſa ſ Boha derje radźiłe. Najſkerje běſchtej ſotra a ſwak tehodła na wopyt pſchiſchłoj, ſo byſchtej je poſledni krócz pomhałoj ſeběracz. K létu đźeń tam žane wjazy ſběracz njebudźa.

Ale njech je kaž chže, bynjej w Kołpinje jenoż jeneje thalupy było, kotraž je tak ſtara, ſo drje by tež žana ſkoro roſpadała, je tam tola rjenje, haj runje tehodła.

Jeli pak chzeſch ſtaru wjeſku hiſchcze wobładacz, pſjedy hacž ſo ſe ſwěta ſhubi, dojđź ſebi tam bórſy! Jěcz mózeſch pak na Delni Wujeſd a Lipiny ałbo tež na Las. Ale kuſk ſamotnoſcze dyrbiſch ſnjeſcz, dokelž wjele wobkhada tam wěſo njeje. A te puczе! Sym tež hižo w Błótach a hiſchcze dale jěſdźił, ale telko pěſka nihđże widźał njeſtyn, kaž tu. A ſamyślicz mózeſch ſo tam tež jara derje, wozjebje hdyž na Wujeſd jědźeſch. Ale ſchto to wſcho wadi? Wſchak dyrbiſch ſebi tak wjele cžaſa wjacz, hdyž wola ſwoje ſ dołu padnjeſcz do pěſka.

Hdyž je mokro, je pak pucz ſ měſtnami tež łužaty, a potom ſo tam hiſchcze hubjeńſcha jěſdźi. Schkoda wſchak je, ſo je łěſ w tutej wokolinje ſkoro zyle ſlóty a ſo njeje ſo hiſchcze jaſo nahađał.

A ſa nětchto łět tam ſaſo jónu dojđu. Potom budu na měſtnje hođźeez, hdyž nětkle hiſchcze khěžka ſteji, a budźe ſo mi ſtyſkacz runje kaž ſo mi ſtyſka, hdyž na vospadańach Hronowa ſjedu.

J. K.

Směſki

* **Pola lětarja.** Lětař: „Njewěſcze dha wy, ſo ju moje rěczne hodźiny w 4 hodźinach ke łóżnjej?" — Pazienta: „Sſo wě, knjes lekarjo, ale poſ to njewědźeſche, dokelž mje hakle ½5 hodźin kuſmu."

* „Sc'e hižo „Poſledne dny Pompeji-a" cžitali?" — „Ně, na cžo dha je wón wumrěł?"

Towarſtwowski powěſtnik.

Pančicy. Lipa Serbska ma pjatk (9. XII.) pola Natuſcec w Kukowje ſpěwanje (muzſke hłoſy). *Započatk we wosmich.*

Lichań. Zernička ſpěwa ſtwórtk wječor we 8 hodź. pola Siwartec. Też Sokoljo ſu wutrobnje přeproſeni.

Njeswačidło. Serb. tow. „Jutrnica" ma příchodnu njedźelu popoldnju w 3 hodź. ſwoje měſačne poſedźenje w knježim hoſcencu. Wo bohaty wopyt proſy předsyda.

Zwjazk Serbſkeho Ratařſkeho Dorosta ma příchodnu njedźelu ½11 hodź. wubjerkowe poſedźenje we Serbſkim Domje. Jurij Spitank.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Wuſtawki meliorazijſkeho družſtwa ja Budyſke wſy we Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje (družſtwo k njewobmjeſowanym rukowanjom), kiž je hamtſke hejtmanſtwo w nadawku finanzneho miniſterſtwa dowoliło, ſu wupołożene na hamtſkim hejtmanſtwje w Budyſchinje, Bišmarckowa dróha 211, wó ſtwje 28 k wobhładanju ſa łóżcho.

W Budyſchinje, 7. dezembra 1932.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Do kóždeje kuchnje słušeja:

MAGGI' Erzeugnisse

·Würze·Suppen·Fleischbrühe·

pomhaju zlutniwje hospodarić

· Sammeln Sie MAGGI-Gutscheine ·

Tajkile napohlad ma amerikanski ludowy swjedźeń.

Dźeń dźakowanja je kóžde łéto w amerikanskich wulkoměſtach z přičinu k wuſtupam, karnevalej podobnym. Tak ćahnychu po Broadwayu w Newyorku ballonowe zwěrjata, kiž mějachu najsměšniše formy. Na kónču ćaha ſo ballony puſća a leća potom mile daloko, prjedy hač zaſo na zemju padnu. Namakaŕ tajkeho ballona dóſtanje myto.

Wojerecy

Kóždy stejo wostanje

před wukładnym woknom kupneho domu hotowege drasty **Jana Hanso nasl. na Dwórniščowej drózy 45,** widžo tak zniżene płačizny za

mužacu a hólčacu hotow. drastu

Mužace wobleki, mantle, jupy, kholowy do dźěła, jenotliwe lacy.

Mam też stan na hodownym hermanku!

Wobleki a paletoty

za kujezow wot **10.— hr.**
za hólcow wot **4.— hr.**

poskića we wulkim wubjerku

Max Engel we Wojerecach

na Dwórniščowej drózy, rózk Kreishausstraße. Założene 1910

Najnowiše z cyłeho swěta

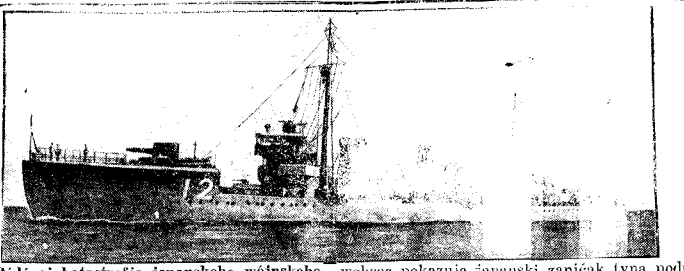
— Wuhlady na wjedro za jutšišchi pjatk: Smječeny symnische a stajnische wjedro.

* 22letna lětarska schulecka Marja z Loeben, dźowka ministerialneho radźićela w sakiskim zwutskowanym ministerstwje, přejedawšcheho majora Pawola z Loebena, je nad Barlinsko-Staakenskim lětanišchću z lětadłom we wyšokosći někotrych stow metrow sjesdobžila. Lětadło nahle dele lećeše a do semje zawadži. Lětarka žebi nop rozbi a žebi ruzy a nohy złama. W khorownі je bórzy po tym wumrěła.

* W połnišnym Barlinje je so nječo 50 pachołow po jenych rěznišich klamow nawalilo a schwri pleza a 75 kołbašow kradło. Nječo dwanaće pachołow so w połoćnišchim Barlinje do jenych butrowych klamow dobu a nječo 90 puntow butry rubi.

* Nowak finanzuje derje załožena wješ Lauterbach w sakiskich Rudnych horach, kotrejž wobydlerjo z wulkeho dźela zaběžnu w žuzodnym městačku Marienbergu namakachu, je kujeżerstwu wojewiła, so njeje wjazy k płaćenju khmana. Pjenjezy za podpjeranje njezaběžnjerjow njeměje wjazy zwjesćej.

* W sandźenej nozy zu automobil wumjerja Sprecwalda z Ortelsburga w Rudawskim lěsu nadpadnyli. Přeći pisches dróhu běchu schtom połožili. Hdyž bě so automobil sadźowkej na 20 metrow zbliził, wěsom wutsełowu sawrjesnu, z kotrejž jedyn Sprecwalda do hłowy trjechi. Jeho pschewodnikej so poradźi, wóz hnydom sawrócejcej a z ranjenym do khorownje blizšeho města dowjesć.

K ćežkej łódźnej katastrofje japanskeho wójnskeho łódźstwa.

Njedaloko kupy Formosy podnóri so we wichu je 900 tunow wulki japanski zaničak „Sawarabi". Naš wobraz pokazuje japanski zaničak typa podnórjenho. Ze 120 muži sylneje wobsadki je 106 smjerć we žołmach namakało. Druhe zaničaki, kiž na pomoc khwatachu, zamóhu jenož 14 muži wukhować.

Thunigec hodowna wustajeńca

poskića hobrski wubjerk wurjadnje rjanych, so přihodźacych a tunich

hrajkow

po najnišših płaćiznach

Telefon čo. 3713 **Gustav Thunig w Budyšinje** na Zputŕkownej Lawskej hasy 6

Hrajki, porcelinowe, škleńčane a luksusowe twory

Najwjetši wobkhod tutych wěcow w měsće

Wuporjedźenje klankow w samsnej klinicy wěcywustojnje a tunjo

Hodowne poskićenje!

mužace kłobuki . . wot 2.80 hr.

čapki . . . . . wot 0.75 hr.

pjelsćin. krawaty . wot 4.50 hr.

pjelsćinowe smužki wot 1.00 hr.

módre čapki . . . . wot 0.85 hr.

stykowate kłobuki wot 7.50 hr.

(Klappute)

Hugo Lehmann

w Budyšinje na Bohatej hasy 25

K Wolerowskemu a Kamjenskemu

hodownemu hermankej

kaž tež w mojim wobkhodźe **w Kulowje na Wojerowskej drózy čisło 26** mam wulki skład

wołmjanych tworow, nohajcow, stryk. jakow atd.

Hana zwud. Bulangowa w Kulowje

Herbska grychta w Khróšćicach

Sobotu, 10. hodownika 1932

zarězamy „swinjo a ćelko"

Točimy sobotu a njedźelu

wubjerne Budvske kózłopiwo

Mamy na wobmaj dnjomaj něšto dobreho k jěsći

Wutrobnje přeprošuje Wićnkec swójba.

Wot 9. hač do 20. hodownika zarjaduju

serijowe dny woblekow

po tak nizkich płaćiznach, zo je njedźiwajo žałosneje pjenjeżneje nuzy kóždemu móžno, k hodam rjany woblek darić. Husto zapłaćiće jenož dźěl woprawdźiteje hódnosće.

Paul Otte w Budyšinje

na Žitnej hasy 10

Meble

a polstrowane twory

poruna

HandrijŠtrympa

w Budyšinje na Różowej hasy 15 :: Sym Serb!

Wumjeńkař

Powjedańsko. (Dr. Pfuhl.)

80 str. 10 pj.

Swjaty advent

(A. Sykora, M. Domaška) 1 hr.

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Sylnje potuńšene hodowne poskićenje

Hobrski wubjerk!

Fachmann
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Fabrika de tabacos
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Van Dyk
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Steuerwunder
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Skat (Holbauer)
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Tipp Topp
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Rote Rosen
město 15 pj. 10 pj., 25 2.50

Muskete
město 20 pj. 15 pj., 25 3.75

Dołhoż skład dosaha!

Zastarajće so z časom!

Albert Lehmann

w Budyšinje

na Połnócnej drózy 2

na Kěrborskej drózy 11

při Bohatych wrotach

na Hauensteinskej hasy

Spěwarske

serbske a němske we wulkim wubjerku

Serbska kniharnja

na Lawskich hrjebjach

Dźěćace jězd. koła

we wšitkich wulkosćach ma pla łany hódno

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Łožowy damast a wupjerki

Kurt Erler

nětk na Žitnych wikach 28

Požčonki

wot 300 hač 30000 hr. Wumjenjenja a radupodawanje přez **Herbert Busch we Budyšinje** Hohengasse 3 I

Hyacinty

zeskhadźane, štuka ze šklenčeu 55 pj. **Rauchfuß** wikowarnja ze symjenemi na Žitnych wikach 9

Gumij za koła

wobswětlenja

jězdne koła

jara tunjo pola

Thomasec bratrow

w Budyšinje na Kamjent. hasy 16

Płaćizny hódne

Štrykowane lacy a pulovry

jenož wot **M. Holfeld**

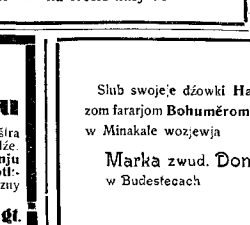
w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 4, I

Zane klamy, tohodla najnižše płaćizny

Na tydźeńskich a hodownych wikach:
Stan na Hłowym torhošću.

Stan na hodownymaj hermankomaj:
we Wojerecach 10. 12. 1932 / w Kulowje 12. 12. 1932.

Erika

jako dar dopjelni wjele přećow!

Žadajće sebi, zo bych Wam přihódny Naumannec wotpłaćowański plan připósłał.

Generalny zastupjeŕ:

Hermann Kulisch w Budyšinje

Telefon 3541 — na Hošic hasy 38

Klanki, też dźěle

we wulkim wubjerku, hłowy, włosańcy, też z prawymi włosami, **wuporjedźenja** derje a tunjo

M. Pfuhl, hrajki, Před Suleńskimi wrotami 12

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin".

Jenož **20 pj.**

Składnostna kup!

šijace mašiny

doprědka a wróćo šijace jenož 103 hr. dołhoż skład dosoh

J. Schieback w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 4

Předźenak

Protyka za Serbow na lěto 1933

je dostać w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Přepołoženje wobkhoda!

Cesćenemu wobydleństwu **Budyšina a wokolinу** wozjewjam, zo sym swój

twaŕsku a mjeblowu blidaŕnju

ze Cyhelnskeje hasy čo. 19 **na Kamjeńtnu hasu čo. 35** (do domu k. kachlestajerskeho mišra Rómeraj) přepołožił a prošu wo dowěru, kajkuž sym ju hač dotal wužiwał, też w přichodźe. Budu so prócować, jenož dobre niemjenjiske dźěło podawać a poskićam so **k zhotowjenju jědźnych jstwow, kuchnjow, spańskich jstwow, jstwow za kniezow,** kaž też **jenotliwych mebiow a kaščow. Wuporjedźenja na wokнach a durjach** wuwjedu płaćizny hódno. Wobnowjam stare mjeble, je znowa luhuju a połěruju.

W Budyšinje, na Cyhelnskej hasy 11, 5. hod. 1932. Z počesćowanjom **Hermann Vogt.**

Slub swojeje dźowki **Hanki** z knjezom fararjom **Bohuměrom Röslerjom** w Minakale wozjewja

Marka zwud. Domašcyna

w Budestecach

Swój slub z knjeżnu **Hanku Domaškec,** jeničkej dźowku njeboh knjeza wyššeho fararja M. Domaški a jeho knjenje mandźelskeje Marki rodź. Wasumec dowolam sebi wozjewić.

Farař Bohuměr Rösler

w Minakale

dnja 7. hodownika 1932

...toha ...87

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 8. decembra 1932

Dźěło za narod

Zhromadźizna towarstwa „Zernički" w Lichanju 1. 12. 32

Cźaj prózy je sajo jónu nimo, tej smy świeczili pomjatkowanu narodneho dźěła. Někto pak njerěka, znadź ruzy do tkina pokojicź, a wocźakacź, schto jutse budźe a schto nam pschichod wobradźi, ale wěra, ſ nowymi mazami dale stutkowacź, wuſtawacź symjo narodnesce zaharitosce a smužitosce, ſo bychmy ſwjeczili dalsche radosne domkhowanki. Tajke stutkowne dźěło ſa pschichod ſebi pschedewſawschi, teſ tow. „Zerniczka" wotliczuje na ſajchle lěto, ſo by jej byko wědome, hacź je dese abo hubjenje hospodarila. Tutemu ſamérej ſtuſesche teſ hłowna ſhromadźizna, kiž ſwoka „Zerniczka" ſandźeny ſchtwórtk do Lichanja. Shromadźizna bě zhmalobnje derje wopytana, teſ ſe strony ſerbſkeho Sokoſtwa. Wjeſeli naſ to woſebje, ſo tu twori „Sokoł" a „Zerniczka" zytk. Knjes pschedsyda Maks Bolan wotewri ſ krótkimi ſkowami ſhromadźizny, a ſajaſi ſo „Rjana Luźiza", k cźemuż pschitomni postanyschu. Na to pschejdźe hnydom druhemu dypkej, k pschijimanju nowych ſobuſtawow. Wěſche to nahladna ſtrowótka ſwérnych ſerbſkich kharakterow, kiž chyzk ſyknicź „Zerniczku" Bóh dał, teſ na dalſchi pschichod. Se ſpěwom „Bratrowſtwo ſtej ſawdawny", ſawdachu ſe ſi teſ wopraudźe ruzy k dalſchemu dźěłu. Jako dalſchi dypk běsche rosprawa wo wotmětym ſwjedźenju ſandźenu njedźelu. Wěſche to bóle finanzne praſchenje, na kotrež nam pokladnik k. Pawoł Nowotnik wotmotwa. Se ſwjedźenjom ſmy ſpokojni, ſhobatnycź wſchak njejſmy chzyli. Někchto kroſchkow ſu tola hiſchcze ſchyle, ſo njejſmy dźěkali dołh. Na namjet knjeſa dirigenta Pawoła Nejdona, roſkłaji nam pokladnik teſ dalſche pokoſenje finanzow towarſtwa, kotrež ſo ſpokojace wupokaſa. Nětk pschińdźe ważny ſakt ſa towarſtwo; dźěło ſa pschichod! Po cźeſkim dźěle a prózy ſaſchłych měſſazow ſmy ſebi ſaſtużili nékajkeho woipocźinka, nékajkeho ſweſelenja. Wobſamknu ſo, wuhotowacź „hodowniczku" a to 20. dezembra, na kotruż ſo teſ „Sſokoł" ſcheproſzy. Wſcho dalſche wo tuttej należnoſci pschepostaji ſo k tenu poſtajenemu wubjerkej. Niz pak snoż hodły ſwjeczicź chzemy, ale wospjetuje ſo wotmětu ſchanſti ſerbſti wjeczor a to w Komorowje, najſtórje ſuhu njedźelu januara, ſchtoż budźe hiſchcze dźělene. Wjrjad bě tak daloko wucźerpany, ſo ſłychu jenoż hiſchcze „Wichelczińſny". Sa tutón poſłedni dypk je ſo ſtaral njeſprózniwy dirigent wucźer Pawoł Nejdo. Wſchednoſchuje nam we wěſtym wuſtupanju hiſchcze njejnatym ſerbſkim prózowarju „Měrczinu Nowaku jako ſerbſtim molerju."

Roſſowaſche tuteho wojowarja ſerbſkeho naroda a ſdobom teſ wumělza ſ jeho dźěcźaznych lět ſem, kak ſo wuſnamuje jeho kharakter hižo w ſchulſkich létach a poſdźiſcho, hdyż njenamaka nihdże měra a pokoja, hacź jeho ſtónczinje ſchemo ſerbſka krej, ſwoje mozy woprujo ſerbſkej naſchej narodnoſcźi. Mnjohim drje je Měrczin Nowak wożobinſay ſnaty, niż pak we ſłutkach a wuptodach jeho dźěła. Tehodła ſmy knjeſej Nejdonej ſ wutrodu dźakowni, ſo je nam dał ſpósnacź noweho wjedźenika, we wożobje Měrczina Nowaka. Sſtyſchachmy teſ naſtawki ſ jeho pjera. „Do Mikowa na kermuſch", a teſ „Moje ſchěſcź łubosczow". kotrež nam ſpósnacź dachu, wulkotnu a bohatu fantaſiju ſpisacźela. Cźaſ bě pokrocźił, ſo dyrbjeſche ſo namakacź tónj tak ważnych hodźinkow. „Hdźe ſtatok mój", ſo hiſchcze ſaſpěwa, każ teſ hiſchcze nětchto ſchtyrihłoſnych chórow. Njech njeſtawaju „Serniczenjo", ale ſerbſſa cźeſcź njech ſo njeſe teſ do wotleżanych kucźikow. Bj. W.

Wulkotne poradźenie Serbskeho Sokołskeho wječora w Čělnom w serbskej holi

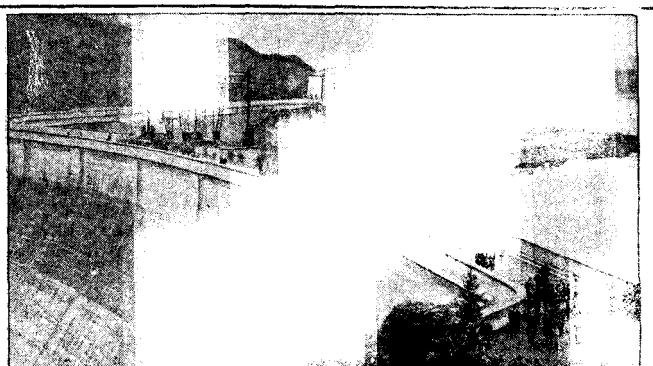
njedźelu, 4. XII. 1932.

Narod naš, a rěč też naša,
Trać nam dyrbi do kónca!
Slónco na njebju njech haša,
Lubosć k Serbstwu njehaša!

To su słowa, kotreż nětdy wuńdźechu z erta a z ruki njezapomniteho serbskeho pěsnjerja a fararja Michała Domaški. A zda so mi skoro, jako by nimale wot teje sameje myslički też była wobdata a zajata naša serbska sokolska młodźina, kotraż najebać suroweje hospodarskeje nuzy, najebać wšeje nowočasneje politiskeje hary a keklije a najebać wšitkich njelubych podawkow, kotreż dyrbjachmy — bohužel — w poslednim času w našim zjawnym serbskim žiwjenju nazhonić, tola swéru a z luboscu so dale dźerži k swojemu drohemu serbskemu narodej a k swojej krasnej serbskej maćernej rěči.

Tak nastaji so też Delnjo-Wujezdźanska sokolska jednota, podpjerana wot maleje črjódki sokolskich horliwcow z Hrodźišćanskeje, Rakojdźanskeje a Komorowskeje jednoty minjenu njedźelu 4. 12. do Čělneho, zo by tam wnhotowala rjany a dostojny přiwabjacy serbski sokolski wječor. Hłowny nastork k temu běše drje dał wulět sokolskeje župy „Lubin" do serbskeje hole w žnjeńcu tuteho lěta. Spóznachmy wšak hižo tehdom, zo je Čělno tola hišće nimale ryzy serbska wjeś. Tehdy w korčmje wotpočujo zaspěwachmy dźě sebi też někotre naše krasne serbske spěwy, a dołho njetraješe, to přidruži so nam też hižo šwarna črjódka Čělnjanskich pachołow a holičow, kotrymž so naše spěwy jara spodobachu, tak zo potom jedyn tamniši pachoł samo započa spěwać: „Hišće Serbstwo njezhubjene." Na to jim hišće poskićichmy dwě našej prostnej zwučowarni — z čimž hakle jich wězo potom žałostnje překwapichmy! A samo tamniši korčmař — hačrunjež Němc — njemóžeše so dodźiwać našemu zwučowanju a našej krutej disciplinje. Tehodła nas wón tehdom hižo prošeše, zo bychmy tola pola njeho jónu swjedźeń wuhotowali.

Delnjo-Wujezdźanska jednota, kotraż ma tam najbliže, tehodła z nim jeńnaso a wuzwolichu sebi za swjedźeń njedźelu 4. hodownika. Z kołami, motorskimi kołami a awtami nastajichu so hordźi serbscy Sokoljo na puć do serbskeje hole. Wjedro wšak njebé runje jara přihódne. Ale skóněnje běchu pak tola po dosć njerunych a horbatych pućach zbožownje wšitcy hač do Čělneho dojeli. W korčmarskej

Najwjetša dolna zawjera w Europje so wotewrila. Pohlad na hobrsku zastawnu murju Bleilochskeje dolneje zawjery. Tuta murja je 65 metrow wysoka a 205 metrow dołha. Bleilochska dolna zawjera steji w běhu hornjeje Solawy (Saale). Ju zandźene dny swjatočnje wotewrichu w přitomnosći zastupnikow němskeho kněžerstwa a Duringskeje a Pruskeje.

Dźěćace hrajki w prastarych časach

Kaž někto tak hižo psched ſtami, haj tyſacźami lětami ſudźo dźěćom hrajki wobradźachu. Doſtawachu tajke hnydom po narodźenju, dale na mjeninach a narodninach, każ też pschi druhich pschiležnoſcźach.

Snajeny tute hrajki ſe ſtarych ſpěrkow, woſebje wſchak ſ wołowankow na ſtarych ſajach. Hrajki ſu wſchelakeje druſiny, ale hewak te ſame, kajkeż ſo djenża hiſchcze trejaju. Mechaniſke hrajki wſchak běchu tehdy pola ſtarych Grekow a Romjanow hiſchcze ſadne. Wuwjaſe wſchak tu a tam ſu klanki ſa klankowe dźiwadło, kiž ſo ſ pomocu niczow pohibowachu runje każ naſche dźensniſche marjonetki. Tajke klanki běchu jara wobſtubowane w Atenach ſa cźaſ Platona. Wot Grekow Romjenjo pschewſachu klankowanje. Bohužel wſchak ſo tajke klanki njejſu ſathowale. Běchu wone dźe drjewjane a mějachu pohibliwe ſtawy, podobne każ někotre ſlinjane klanki, kiż ſu ſo namakale w dźěcźazych rowach.

Woſebje klanki, pak ſ pohiblinymi ſtawami, pak bjes tajkich, běchu dźe najſtubſche hrajki hołzow hižo w ſpocźatku. To ſo ſamo wot ſo rozumi. Wone běchu pschewažnje ſ pokrowaneje paleneje hliny a ſe ſo tich doſcź ſakhowało hač do dźenża. Wěſo pschi wſchednych figurkach njemóżeny ſtajnje ſ wěſtoſcźu rjez, hacź ſłuſzachu druhim ſaméram. Klanki běchu ſtótro ſtyre runje każ podobne klanki ſ pomocowaneho wóſka. Tohodła je też wudźěłachu ſ drjewa abo łoſcje.

Klanki mějachu też ſwoju nadobu, ſwój grat a ſwoje hospodarſtwo. W Romje je ſo namakała klanka, kotraż mějeſche na porſtach drobne ſkote pjerſchcźeńki a też dwaj cźełataj, kiž pschi njej keżeſchtaj a wěſche ſłuſcheſchtaj k jeje wuhotowanju.

Każ klankowemu hoſpodarſtwu ſłuſchachu też drobne klanjane ſwdowcźka. Podobne ſwdowcźka wobradźachu dźe om w ſtarej Greckej pschi ſkładnoſcźi nałetnjeho „ſwjedźenja kwětkow". Authesterjow. Na tutym ſwjedźenju buchu małe dźěcźi wobkwětnowane ſ kwětkami. Dopomina to na naſche firmowanje. Drobne ſwdowcźka, kiž dźěcźi pschi tej ſkładnoſcźi doſtawachu, pokaſaju ſo djenża hiſchcze w muſejach w doſcź bohatej liczbje.

Njepobrachowachu ani hrajki w podobje wſchelakich ſwěrjatow. Tute běchu pschewažnje ſ hliny abo kowa. Druhdy dźěcźi ſame ſo ſaběrachu ſ łépjenjom tajkich poſtawkow, kotreż też wudźěłachu ſ wóſka abo ſ mjechkeho ſkłeła. Też ſej ſ drjewa wudźěłachu tóńże abo żaby ſe ſwdowieje běliſny. Młody Dionyſos, kotrehoż bě jeho nan ſamknył, ſtrótſche ſebi cźaſ ſ tym, ſo ſej ſ drjewa wurěſaſche wopſcźki, lampki, ſtólzy a blidka. Tajke hrajki ſo tehdy też hižo pſchedawachu wot pſchekupzow.

Wopſcźki běchu pak jara drobne bjes praktiſkeho wuſnama. Wobſtejachu jenoż ſ dweju koleſkow, ſwjaſanceju ſ wóſku, na kotrejż bě pschicźinjene wopo. Potom wſchak běchu tu też wjetſche wopſcźki, kiż mějachu pſchiſłuſchne deſki, ſo hodźeſche ſo na nich ſjeżdźicź. Jo tajkeho wopſcźa ſo ſapſchahnychu pak druhe dźěcźi, pak domjaje ſwérjata, każ na pſch. pſy abo borany. Też ſame ſwérjata ſłuſzachu dźěcźom ſa hrajki, na pſch. pſyczki a kócźki. Snate ſu też wojowanja kaponow abo pozpulow. Tajke wſchak jenoż wjetſche dźěcźi, młodźina, ſarjadowachu.

Dźenżniſcha aktuelna hra „Jo-jo" bě też pola ſtarych Grekow ſnata, njeſnajemy wſchak jeje prawe mjeno. Snadź bě „rombos", koleſko, kotreż ſo wjerceſche na dwójnej nicźi? Hołzy woſebje ſo ſabawjachu ſ cźumpanjom. Snajachu dwoje cźumpadła, a to cźumpel, kiż wiſaſche na ſchtrihcźkach a poczkawu, deſku, kiż leżeſche na kuluchu. Też někajki karuſel ſnajachu ſtarogrekſke dźěcźi. Běſche to drjewjana tacźel, kiż ſo wo wóſku wjerceſche, podobuje ſaż hornjeżerſke koło.

Młódſche a ſtarſche dźěcźi też horliwje ſo ſaběrachu ſ hraczom ſ łukom. Też ſtarſchi ludźo, żony a mużoſo ſo tutej ſabawje wěnowachu, runje każ djenża hiſchcze. Też Rojenjo ſaboriece ſo wěnowachu hrě ſ łukom.

W praſtarych cźaſach wſchak hiſchcze gumija njeſnajachu a też njemějachu tajkich prużnych łukow każ my djenża. Łuke ſo wudźěłachu we wſchelakich wulkoſcźach ſ tkaninu abo ſ koże. Wutykachu ſo ſwjetſcha ſ włoſaiżu, druhdy też ſ pjerjom. Buchu rjenje pomołowane a ſwjetſcha jara pižanje. Też ſo bebjachu je ſwſchelakimi rjaunymi ornamentami.

S łukom ſo hrajeſche na wſchelake waſchnje, ale ſtajnje jenoż ſ rukomaj. Kopańcu potajkim ſtari Grekojo jako poczeſcźowarjo rjanoſcźe njeſnajachu. Jednaſche ſo wo to, łuk pſchi wotrażenju wot jenje ſaży popadnycź, dale jón prawje wyżko cźiżnycź abo ſo też pſchenjeta ſche ſ rukom do rukow, ſchtoż mějeſche wuwuczowacź wobrótnoſcź a wuſchikoſcź. W Rjomje ſnajachu hiſchcze ſamknyk, ſtrótſche łuki, kotreż mějeſche wuwuczowacź wobrótnoſcź a wuſchikoſcź. W Rjomje ſnajachu hiſchcze ſamknyk, ſtrótſche łuki, kotreż ſo ſ ſchidom wubjerachu, do kotrejż bě ſo cźiſnył. Dalſcha hra ſaży dopomni naż na naſch dźenżniſchi hokej, każ to widźimy ſ ſtareho reliefa ſ l. 500 pſched Khr. w Atenach.

K druhim dźěcźazym hram ſłuſcheſche też ſkakanje pſches kij, puſcheżenje worjoła, wjerceżenje wobruczow, ſtżelenje ſ prokom do kapona, puſcheżenje wjerteła, kiż ſo ſ ſchidom pohanjeſche, dale też bijo ſo kóſtki hrajachu.

Njechamy ſo tu ani ſaběracź ſ hrami doroſcźenych, dokelż to ſem njeſłuſcha. Też tu njechamy wopiſacź dźěcźaze hry, kiż ſo wotmětowachu bjes pomocy hrajkow. Tajkich hrow mějachu ſtarogrekſke a ſtarorumſke dźěcźi doſcź a nadoſcź — někotre ſ nich ſu djenża hiſchcze ſate pola nimale wſchitkich ludow.

Hrajki ſo ſwjetſcha ſkowachu w korbikach. Hołzy ſo ſ nimi roſzohnowachu, hdyż běchu dozpiłi 17. lěto a tehdy je wopſrowachu boham. Hołzy wſchak ſo roſzohnowachu ſ hrajkami dźi ſu pſched hwaſom a tehdy hrajki wopſrowachu bohowży Artemidże a Afrodicze. Każ je ſnate, wudawachu ſo Grekowki jara ſaże, druhdy hižo w 12. lěcźe.

Hdyż dźěcźo wumrě, dachu jemu hrajki ſobu do rowa, runje każ doroſcźenym debjeńki a wſchelake druhe pſchedmjety. Na to waſchnje ſmy namakali wjele hrajkow w ſtarogrekſkich dźěcźazych rowach. Kſchcheſcźanſtwo tutón pohanſki nawjk hnydom wotſtronicź njemóżeſche. Najſajimawſche dźěcźaze hrajki ſu ſo namakale w ſtarorumſkich rowach ſ cźaſom prěnich kheſtoſcźanow.

jstwi běše hižo šwarna čŕjódka Čěhjanskich serbskich pachołow a z jich sprawnych a přećelnych njezwočow běše hnydom spóznać, z kajkej luboscu woni Sokołow tam witachu. Njeslyšachmy wot nich ani jeničkeho hanjaceho a wusmješaceho słowčka, — kaž smy hižo we wšelakich wsach našeje wokoliny — bohužel — husto dosć nazhonić dyrbjeli. Ně, na Čěhnjanskich pachołach hnydom spóznachmy, zo su to hišće dosć njenakaženi a přistojni serbscy hóley, kotřiž móžeja wšelakim rjelpusam a přemjeńkam našeje Budyskeje wokoliny z dobrym příkładom być.

Sedźachu tam tež hižo naši sokolscy bratřa z Hrodźišćanskeje a Rakojdźanskeje jednoty, a běše to wulke wjesele, hdyž so zaso hłuboko w serbskej holi wohladachmy. Wujezdźanska kapała zapiska hnydom k wjeselej rejcy, a serbscy Sokoljo rejowachu pilnje z pěknymi Delnjo-Wujezdźanskimi holićemi. Po nječim počinaše pak so tež žurla pjelnić ze serbskimi holanami a holankami. Widźachmy tak přikhadźeć Čěhnjanskich nanow a maćerki, widźachmy pak tež přikhadźeć w bohatej lićbje Čěhnjanku a wokolnu młodźinu, na čimž dźe so najbóle wjeselachmy, dokelž dźe nam tola runje najbóle jenož wo našu serbsku młodźinu, zo bychmy jo zahorili za našu serbsku narodnosć. Žurla běše nětko nimale polna, a tak móžachmy nětko započinać z programom.

Zawěšk so zběhny a na jewišću steješe w šiku nastupjena čŕjódka hordych serbskich Sokołow, kotřiž z hrimotaceym hłosom zaspěwachu prěnju stućku našeho spěwa: „My smy serbscy Sokoljo". Starosta Delnjo-Wujezdźanskeje jednoty br. Maks Měrćin powita najprjedy w serbskej a potom tež skrótka we němskej rěči wšěch lubych holanow a holanki, kaž tež dwě wokolnej němskej turnarskej towarstwje, kotrejž běštej tež w bohatej lićbje přikhwatalej. Rozłoži z jadriwymi słowami přitomnym, što naš serbski Sokol je a što wón po prawom chce. Na to zaspěwachu nastupjeni bratřa posledźnju stućku mjenowaneho spěwa „Serbski lud, njebój so!

Do žurle začahnychu štyrjo bratřa Hrodźišćanskeje jednoty a předstajichu jara dobre zwučowanje ze swětłymi tyčemi, z kotrymiž hižo žnjejachu hrimotacy přikłesk. Jim sćěhowaše 9 Delnjowujezdźanskich bratrow, kotřiž tež tehorunja jara derje zwučowachu stare tyčowe prostne. Na to wustupi slawne mužstwo Hrodźišćanskeje jednoty na wysokim prěkušu, w čimž su dźe Hrodźišćenjo — mohł rjec mištrojo Widźachmy wot 4 bratrow wulkowjert. z čimž sebi woni wězo zaso nowu hrimotacu slawu dobychu. Swěrcy žurle so zhušachu a widźachmy jenož wobswětlene jewišćo, na kotrymž br. M. Měrćin ze swojimi Delnjo Wujezdźankami předstaješe „Serbske barby" (zestajane wot br. M. Mjeltki), jich při tym ze swojim dobrym spěwnym hłosom přewodźuje. Delnjowujezdźanske mužstwo wustupi na bradłach — a dźiwajo na khětro młodych zwučowarjow, kajkiehž tuta jednota z wulkeho dźěła ma — běchu tež wukonje tuteho mužstwa *pomérnje dobre*. Widźachmy zaso mužstwo teje jednoty wustupiće ze zběhanjom brěmjenjow. Na to wustupi slawne Hrodźišćanske mužstwo zaso na bradłach, a znowa dyrbjachmy wołdźiwać wobrótnost tutych bratrow, kotřiž sebi tež z tutym wustupom zaso nowu slawu dobychu. A jako doskónčne a najlěpše číslo cyłeho wječora widźachmy hišće 9 bratrow Hrodźišćanskeje a Rakojdźanskeje jednoty wustupić ze slawnymi prostnymi IX. zlěta zestajanymi wot br. M. Mjeltki, kotrež zamóžeše tež sputać a sobu storhnyć našich jednorych holanow. A kaž to potom wot wšelakich sobustawow tamnišich wokolnych němskich turnarskich towarstwow zhonichmy, běchu wone z tutym wustupom najbóle překwapjeni. Z tym bě dowučerpany dosć dobry, wotměnjaty a bohaty swjedźeński porjad, kotremuž so přizamknu hišće někotre hodźinki wjesoła rejka. Tak so hišće někotre hodźinki radowachmy a zabawjachmy ze šwarnymi Čěhnjanskimi a wokolnymi holićemi a pachołami, při čimž spóznachmy, zo wone nimale wšitke hišće jara pěknje serbscy rěčachu.

Wosebje bě pak nam nadpadne jara přistojne zadźerženje tuteje serbskeje holanskeje młodźiny, z kotrejž smy na tutym wječorku jara wuzke a přećelne styki nawjazali. Tak zo bě nam skoro ćežko, so wot njeje dźělić a ju zaso dale přewostajić swojemu zrudnemu wosudej, dokelž wěmy, zo so tam nichtó njestara wo zdźerženje našeje drohoje serbskeje narodnosće!

Tuž njech je to w přichodźe najwjetši nadawk Serbskeho Sokołstwa: sebi prawje hórzy zaso raz dojeć k našim holanskim serbskim bratram a sotřičkam, zo bychmy so přeco bliže z nimi zeznali a jich tak narodnje zbudźili. Sława pak Delnjowujezdźanskej a Hrodźišćanskej jednoće, kotrejž matej woprawdźe wulke zasłuhy wo dobre poradźenje tuteho prěnjeho serbskeho sokolskeho wječorka w čichej, serbskej holi, kotryž je cyłemu serbskemu Sokołstwu znowa dobył wulku sławu a česć.

Jurij Sewčik.

„Skónčeny je bój, toreroł"

Schpanišla zhubi swój narodny zwjedźeń.

W Madridźe, tónź nazymnika 1932.

Pomału, ale wěsće wotměra w Schpanišej bój je bykami. Mnohy pśchiwobrońcy tuteho wobzamknjenja z bykami wotpokazuja, jo tutón narodny schport — abo kaž jón Schpanjerjo mjenuja: narodny zwjedźeń — na zajimje zhubuje. Ale nicžo njepomha, zhubi ćežo. To tež potom hišće wobstoji, byrnjež rozhorjeni pśchećeljo tuteho schporta na wukrajnje nowinu, kotrež wo njeje-

jimosći tuteho ludowcho zawjeselenja pišaja, europiske listy sćelu a znadź hnydom puschećenje tajkich dopisowarjow zhadaja.

Wot lět sem je liczba zajimzow so pomjeńschila. Maja starosće za druhe wožy. Pśchi tym staja so schpanišu sozialistojo pśchećiwo tutemu boju a skónčnje je też agrarna reforma, kotraž ma so bórzy pśchewjesć, wjele k temu pśchinoschowała.

Byrnjež spodźiwnišcho klinežało, je runje bój z bykami w swojej domisnje, w Andalusiskej, wjazy njewobluwowany. Wina je zhle jednora: Andalusiska bě dotal krajina sa wulkowobsedźerjow, kotřiž tutón schwort spěchowachu a husto dosć zami bojowniscžego natwarichu. Wulkoagrarni su wjetschi dźěl wudawkow sa tajke swjedźenje swjetscha je swojeho saka sapłaćili. Nětko je wulkoležnomoscžego swoje privilegije zhubiło a agrarna reforma poczina sapłchimowaćz. Tuczi wulkoležnomoscžerjo so wuswoja, jeli su pśredawschi schpanišaju grandojo (zemjenjo) a tehodla łóschta wimaju, za ludowe sawjeselenje pjenjezy wudawać. Mnoze łubja pschehnu do statneho swojstwa, a dokelž w Andalusiskej na pjenjesach jara po-

Nowy dirigent nowinarskeho wotdźělenja němskeho knježerstwa.

Dr. A. Aschmann, dotalny rósłanski rada při němskim rósłanstwje w Anzorje, je so za dirigenta do nowinarskeho wotdźělenja němskeho knježerstwa pomjenował.

brachuje, njemuhła sej wjazy na wojowanje z

W Madridźe je so liczba bojow posćelenych letsa 28 na 34 resp. 32 so powyschiła. To pak je wuh... Barzelonje spadny wot 33 na 23 a w Sewilli wo 6. Jenož we wjeselschich kupielach, kaž w Sanx Se... a Bilbao mózachu so boje hischće zdźerżeć a rozs... je, so so liczba w južnej Francowskej wot 29 na 23 ... Portugalskej wot 11 na 13 powyschi.

Sesona 1932 wusmamjenja so psches nijku ... smjertnych padow. W lěcze 1932 bu jedyn... nicki morjeny, a tón bě sam na tym wina. Bě ... lět starý a njemóžesche mihdże „służby" dostać. Tež... chzische sjawnosć na so ledźbnu sćinicz. W jenym ... dridśtim pschedmjesće wukfupi bjese wschcje ledźny... a byk jeho hrabny a skónčowa.

Starschi wojowarjo nochcedźa swoju kožu na ... mank domjesć a su ledźbliwischi. Někotsi su wjele p... měli a derje sožiwschli. Tak wojowasche Domingo Ortega 92 krócz, mjes tym so najsławnischi bojownik Schpanišeje, Marzial Lalaada, jenož 70 krócz wustupi pschesłapi.

Přilopk

* **Dla pjeć znopow do khćetarnje.** 44lětneho pohonca M. z Pózneca w Duringskej sażudźichu dla nadchežowanja k wopaczněj pschisahi k jenemu lěta khćetarnje a wotrjetnemu jemu cżestne prawa na tśi lěta. Wobstorzeny běsche z pola pjeć znopow wowża tradnył. Pśedżesche pak paduschstwo a namotowi też znoa zwjesche knjesa, so by tež pśeć. Ssyna su hižom dla wopaczneje pschisahi sażudźili.

* **Njerjenjenje w Schpanišej.** Po zyłej Schpanišej je so nětkle syma rozschérila a wjele žněha pschinjesła. Se žnjehom je wobtkodźej, wosebje w hórkich krajinach wulki sadźiwk nastał. W horach Walencžiskeje pschinjesła wjelki ludźi trasche. Maju za to, so pschi pschedh nětkomu dnjenji mjeschacha lećtale.

Swójbne powěsće

Směrći: Amalia swud. Thomażowa rodź. Hardźicka w Budyschinje, 85 lět; Khowanje budże sobotu dop. ... hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje.

Hospodarski rozhlad

Schwórtk 8. hadownika 1932

Wčerawše curzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 lósk złotych	47,35
1 jendźelski punt	13,51	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,44

Burša schpekulowanje wočzeka z pokuej dowěru na nadchadne finanskowopolitiske pomjery. Wona so nadźija, so statny rjedn měr sahnowa, wjchak bě so prěnje pohibowanje pokojnje wotmeło. Zwólnu tajki rjedn statnej wyschnosći zaruch prěnjuchowa njedźela, so by mógło swoje sjamjer, zo wschem wobydlarjam luda dźělo a sahnižbu wobstara, mjerjenje pschewjesć. Kurzy akzijow, rentowych a dołżnych lisćinow so porjedowachu. Podarmo bě so burša wjesełiła, so statny rjedn rozum wuzwoja a statnej wyschnosći powołuje, so móhła swój hospodarstwo spěchowazy program pschewjesć. Posedźenja rjedna su swjećicha wječor abo cżahnu so tola hacž do wjeczornych hodźin. Tehodla bě wječera hižo swoje wrota zawrjeła, jako so w statnym rjedźe komunistiscy a nazionalsozialistiscy sapósłanzy pschimnychu. S pjatećemi, pułtownymi wekami, wuplnowanjstimi nopachami, telefonowymi aparatami a podobnym rjedźe wuhotowowanjom pytasche jena strona tu druhu wo lépschinach swojeho programa pschepokazać. Módrjeńzy a seleny, krawjaze ramy a nabite kule njejsu derje prawe dopokazma za namalowane lépschiny, tehodla maja so po finanschim puću někak dorěcżeć. Tuta rozhorjenosć, so wě, spěchowanju nałeho hospodarstwa njeschkodźi, je pak wobtkodźi sadźiwołowazeho zaćinowanja schćerokich worschtow luda a njewjedźe k wiczonm dobremu. Wschć, sa statne sarjadowanje a lépsche stata samolwite wołoby a hanty dyrbja potom z frajnymi rapawanami zakrocżeć. Lud ham njemóże so wobkmjećeć.

Na **produktowych wikach** też wječera płaczijny dale spadowachu, w statnym rjedźe so sapósłanzy mjes sobu młócżachu. Ratarstwo hinje. Ratarjo wołachu do statneho rjedźa swojich wotpósłanzow, so bychu tam na prawym městnje so z jich nuzu zaběrali a krojumnymi sakonjemi njedostatkam wotpomhali. Pschenza kleżny wječera sašo we 10 pj., ječmjeń a wowš we 5 pj. po zentnarjn. To su sahubne płaczijny z cżasow Caprivija, ale dawki a sozialne cżeże njeschkhcżaneje wyschkosće.

Wječera płaczeschе zentnaŕ w Barlinje:

Pschenjcż 9,30—9,40 (9,65—9,75) hr., rožki 7,55—7,65 (7,70—7,80) hr., ječmjenja, małeńscho 8,45—8,95 (8,50—9) hr., nałymsteho 8—8,35 (8,05—8,40) hr., wowša 5,90—6,15 (6,20—6,45) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschenjcż:

za dezember: 10,07½ (10,37½—10,32½) hr.,
za měrc: 10,25—10,22½ (10,45—10,48¾) hr.,
za meju: 10,40—10,37½ (10,55—10,60) hr.,

rožki:

za dezember: 8,12½ (8,33¾—8,31¼) hr.,
za měrc: 8,32½ (8,52½—8,51¼) hr.,
za meju: 8,50—8,47½ (8,70—8,67½) hr.,

wowša:

za dezember: 6,47½ (6,57½—6,52½) hr.,
za měrc: 6,55 (6,72½—6,65) hr.,
za meju: 6,65 hriwnow.

Płaczijny w spinkach su płaczijny tydźenjschich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepschemeńkuje.

Nekotre płaczijny z Drjezdźanskich wikow.

Tu płaczachu hušy 5—8 (3—5) hr., kačata 2—3 hr., stare kury 3—5 hr., młode kury 2—3 hr., hołbje 60—1... pj., sarjane hušy 80—100 (90—100) pj., sarjane ka... 90—100 (90—110) pj., stare sarjane kury 70—100 p... młode sarjane kury 80—120 pj., karpy 80 pj., schćen... 1,20 hr., liny 1,20 hr., jabłuka 5—30 pj., běrny, zemi... 2,60—3,50 hr., punt 4—5 pj., jedźna loboda 7—... pj., zrjbła 8—10 pj., thcżeń 50—70 pj., kołotej 8—1... pj., kał, běły 4—5 (5) pj., cżežwjeny 5—6 pj., hrochi... 20—50 (20—60) pj., kišały 10 pj., pětrschilka 30—... pj., tomaty 20—35 pj., rapunzałki 25—40 pj., kulerab... 7—8 (7—10) pj., jeja 13—15 pj., butra 1,10—1,... (1,10—1,60) hr.

Płaczijny w spinkach su płaczijny tydźenjschich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepschemeńkuje.

Hamtske a žudnitske powěsće.

Pschichodźowanja:

Pjatk 9. dezembra 1932

w **Bjunju** w hoschćenzu, dop. w 10 hodź.: Elektriska zentr... fuga, cżežiły auto;

w **Sabrodze** w hoschćenzu, dop. w 11 hodź.: Byk, hoj... naseżerski cżahnik;

w **Delnjom Wujezdźe** w hoschćenzu „K worjolej", pschiw... w 1 hodź.: Wožoboboy auto znamki Benz.

W Mužakowje je schtwórtk 15. hadownika hermank. Stótne, konjaze a zwinjaze wiki.

Konkursowe powěsće.

Sud je konkurs wotewrił nad samoježnom pschećuwanja Hermana Kurjowa w Budyschinje, jenicżeho měsćerja firmy Bautzener Colonialwaren und Fischgentrale w Budyschinje na Swonkowej Lawšej hasy, Prawišnika pr. Honczła sa sarjadnika pomjenowanoschi. Prěnja termina budże 4. 1. 33, dop. w 11 hodź. druha termina 18. 1. 33, dop. w 11 hodź. Wobe w Budyschinje na sudnischu... jschwa 141.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg

	Płaćizny po złotej hriwni				
	7. 12.	6. 12.		7. 12.	6. 12.
Pšeńca	183-1-8	184-190	hanv	13,5 15,5	13,5-1...
rožka	151-153	151-153	woka	14,0-16,0	14,0-16,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	9,00-11,0	9,00-11,0
jedźnjeń	169-173	170-1-0	žołte lupiny	12,0-13,5	12,0-13,5
wows	118-123	119-124	koradźela	18,0-25,5	18,0-26,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	10,1-10,2
pšeńć. muka	24 0-26,6	24,0-26,6	lany wosušk	10,0-10,1	8,90
rožana muka	19,5-21,5	19 6-21,8	such. truhanč	8,80	
pš. wotruby	9,40 9,7	9,45-9,7	hrnj. kruški	—	—
rožne „	8,80-9,15	8,80-9,15	syno, 50 kg	1,80-2,20	1,80-2,0
raps	—	—	žrjana słoma	0,65-0,80	0,65-0,8
hrěch Viktor.	21,0-26,0	21,0-26,0	pšeńć. „	0,45-0,60	0,45-0,6
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,45-0,6
pjeluški	13,5-15,0	13,0-15,0	ječna „	0,4 -0,6	0,4 -0,6

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawóstk: G. Jasak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. nik. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pianie připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wuńasnja nadrobnje wumóženia tutele banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 288 — **Budyšin — Pjatk, 9. decembra 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Rozrěčenie mjez Braunom a Śleicherom

Pruski ministerski president Braun je pjatk rozrěčenje z němskim kanzlerom Schleicherom měł. Braun je prowa žadał, so by so jemu pruskim ministram prawa wroćźile, kotrejž so jim po wuńdźe němskeho ćuda sałeža, kotrejž pak je jim němski kanzler z Papen wzał.

Knježerstwowy amnestijowy namjet

Zentrumska, nazionalnosozialistiska, sozialdemokratiska a kommunistiska strona su w němskim žejnje žadosći podale, so by so jich sabudźeni pśiwinowatwarjo wobhnadźili. Napśeśiwo nim je němski justizny minister dr. Gürtner zbudstawam prawneho wubjerka němskeho žejma knježerstwowy amnestijowy namjet pśiwopodał. Po tymle namjecu dyrbja so khłostanja hač do jeneho lěta zmjenšeći. Khłostanja pśeś jene lěto dyrbja so wołóźeć a so **khłostatnja do jastwa pśemjenichu. W jenotlywych padach** dyrbi so dale **wobhnadźenje** namjetowaś. Njad khłostanśich cinow je teź ś tejele amnestije **wuwzaty** a to pódla khłostańskich cinow, w sozialdemokratiskim namjecu mjenowanych, teź wjelepśerada a powśitkownje strašne njeskutki.

Policajscy zastojnicy při pukach w němskej sejmowni so zranili

Při pukach mjez kommunistiskimi a nazionalsozialistiskimi sapósłanzami w němskej sejmowni su so wjacore wosoby zranili, kotrež biechu njepśiwinowaćo. Pśiwopytanjom, kotrež je němskoskejmski president Göring jowjedł, je so swěsćiło, so su wosebje kriminalni zastojnicy cźeźe zranjenje pocźerpili, kotrež su j wupśeśiwnistrinjaj rukomaj mjes wadźakow stupiłu. Jenemu zastojnikej su hłuboku ranu do głowy wuraźili, druhemu su łoźej rajźerje ś cźišnjenjom cźeźkeje wězy zranili.

Wotdźelenj sapósłanzy su po daću ś ložiśimi ranami wotešli. S wěstosću jenož wěźa, so staj nazionalny sozialistiski sapósłanc Lobje a kommunist Hörmle krwawjerje rany na głowje pocźerpiłoj.

W radźe starśich su go hižo podawki pśi zrażenjach rozjominale, tola so hišće cźe njeje wujaśniło, śto je puki fawinował. To so cźeźko śwěśeći hodźi, **dokelž je na tribunach, hdźež su so njeměry sapocźałe, dźiwja tołkanja** ljuda. Pśiwopytowanjach wšitkich pśiwinowatych zastojnikow a policajow, je zarjadnistwo němskeje žejmowneje rozsudźiło, kotraž so prezidentej Göringej pśiwopoda. Kaž mamy ju ześiknuli ś tejele rozprawy wotwodźeć, wo tym na žejnjiki president rozsudźeć. Sarjadnistwo němskeje žejmowneje frjedowske podawki wosebje tohodla wobzamje, dokelž su ś tribuny wušśe, kotraž je sa cźeźnych hosći a pśiwinowatnikow němskeho presidenta, němskich ministrowu a wyšokich wuśnoscźow postajena, a do kotrejž so hewak jenož sobustawy krajnych parlamentow pśiwpuśćeja, hdyž su so je sobustawske charty wupokazali.

1244⅓ milijona deficita

Po zdźelenju němskeho finanznego ministerstwa su w zarjadnym hospodarstwje w oktobru 1932 dochody 635 milijonow hriwnow a wudawki 737 mil. hr. wucźinile, po tajkim su w oktobrje wudawki wo 98 hr. wjetše byle. Loni pśewisowany deficit 1532⅓ mil. hr. je so wo 245 na 1287⅓ mil. hr. zmjenšił. Dźiwajo na tutón deficit bě deficit kóńc oktobra 1932 1286 mil. hr. wulki. We wunjadnym hospodarstwje su so w oktobrje nimale 4 milijony hr. wudale, wot spočatka śicźowanskeho lěta po tajkim 16 mil. hr., mjes tym so so dochody njemjenjuja. Sa wobej hospodarstwje hromadźe ś loni pśewisowanym deficitom so kóńc oktobra 1932 deficit 1244⅓ mil. hrivnow wuliczi.

Sakśe statne finanzy.

Sakśi trajazy doły je lětsa kóńc septembra 254 497 000 hrivnow wucźinił.

Do nacionalneho socialista třělili

W Barlinje-Hohenschönhausenje su do Schleineho inżenjerna Josefa Bergmanna w jeho wobydlenju třělili. Hdyž inżenjeur do wobpśeśelenje kuchinje stupi, nadeju wuśeł sawrjeźny. Kulka wokonowy khžiž rozbi a Bergmanna do lěwego sćełna trjechi. Lětaŕ kulku wucźahny a praji, so zranjenje njeje strašne. Winił, po daću po ludźi pśeśeśiwnik, je po cźmje twochmył.

Brónje w Ślezyskej namakali

Policajski prezidium w Gliwizy je frjedu pomjeńšił, so bychu so w Schönwaldze pola Gliwizy wšyće dwory, a wobydlenja pśeprytale. Sstyhne policajske wotdźelenje sabe rano wjeź wobhadźi. Policija dyrbješe tśi hewbe modella 98, schtyri karabiny, pjeć pistolow, sedźeś bubonatych revolwrow, sedźeś teschinkow, 1084 patronow za tśelby, 16 hońtwjeśkich pistolow, 9 gummijowych klumpachow, 1 sabijak, 16 teźakow, 1 kalacź, 4 pśeprelunowe maski, śi rosbuchaje panki, 9 elektriskich sapalakow, 3 metry sapalazeje bórnizy, 1 granatu, 2 granatowaj sapalakaj, 1 samkłowjazu granatu, kaśkej maschinistoje tśelby ł pakom a 195 wutśelcami. Pódla teho su pśeprusskne dźele maschinskich tśelbow a maschinskich pistolow a druhe namakali, kotrež su postajenjam sakoma wo wójnskim materialu podśiwjene.

Tśoch podhladnych muži, kotśi pjeza nazionalnosozialistiskej stronje pśiśiwkujechu, je policija sajała.

Swonka wšy su cźełu 27létnu d'ławcerju Ziemandera nadeschli. Mowny bě do sjanja tśelany, pódla teho bźchu jeho wulke žily pscherśnjene. Někotre metry wot cźela su tśelbu namakali, ś kotrejež bě wutśel wutśelany. Mordarśka należnosć njeje hišćeze wujaśnjena.

W Schönwaldze su po wo poślednim cźasu wopjet rosbuchadłowe nadpady śmełe.

Druhi brónjowy skład namakali.

Pśiwed někotrymi dnjemi su wobsedźerja knježeho kubła w Krumanje, šwobodneho knjesa j Zedlitz-Neukirch, jeho domjacu knjeni a hajnika sajeli. **W jeho hrodźe bźchu wjelśi skład brónjow, wobsteźaju ł karabinow, pistolow, tśelbow a nźkolkich tyšaz patronow namakali.** Młody šwobodny knjes je w nazionalnosozialistiskim hibanju nawjedowaca rólu hrał. Wón je ju sem semjeteho nźhdźiteho roskasowarja Wrótślawskich tyrašerow.

Buchholzski brónjowy prozeš.

Pśiwed Annabergskim lawnišćim šudom je so schtwórtk prozeš pśeśeśiwo wikowarjej ł brónjemi Möckelej wotmě. kotryž je wjazy dwaj 40 revolwrow šwjetśeha nazionalnuma sozialistam bjes brónjoweho paša pśehdał. Prokurista Möckela k jastwu na tśi mežazy a jeho bratra k jastwu na jedyn mežaz sabudźichu.

Kommunistiski skradźny radiowy sćelak wuslědźili

Sastojnikam Barlinskeje politiskeje policije, němskemu radiowemu towarstwu a němskemu póstnemu zentralnemu hamtej je so schtwórtk popołdnju poradźiło, hižo wjele njedźel pytany kommunistiski skradźny sćelak w poliźnym Barlinje w theži Reinickendorfskeje drohi 100 wuslědźiś a sebrać. Tśoch kommunistow, kotśi sćelak runje wottwarjachu, so bychu jón wotnjeśli, su sajeli.

W městnosćach, w kotrychž je sćelak stał, je policija pódla teho hišćeze sćełesć kofrow kommunistiskich pśinow namakała. Sebrany material a sajeśi su k policajskemu presidiej dowjesechu. Kommunistiski skradźny sćelak, kotryž je hižo dłeńši cźas kommunistiske sćełowanje rěcźe rozsćerjał, budźiśkne hižo pśed někotrymi njedźelemi policiji skoro do rukow padnył. Tehdy bźchu jón jeho twarzy w jenym domje we Weißenseeu postajili a runje wólomy dźeń dłeńšu rěcź ł nim rozsćerili. Němskemu póstnemu zentralnemu hamtej je tehdy poradźi, mjetno wuslědźiś, na kotrymž skradźny sćelak stejeśe. Hdyž pak policistoje tam pśihndźechu, bźchu so sćelak a lud'o, kotśi tźchu ł nim rěcźeli, šybili.

Schtwórtk wokoło 2 hodźin popołdnju radiowy sastojnik policajskeho preśidia sabu sćelak sabłyšcha, kotryž so je ślowami: „Kedźbu, kedźbu! Tu je cźerwjeny sćelak!" pśihpowědźi. Na to mějesće rěcźnik, kotryž mějesće zuporěcźy pśihłynk, dłeńšu kommunistisku sćełowanju rěcź, w kotrejž dźełacźerjow namołwjeśe, so bychu swoje wobydlenja wopuśćeli a so ł nažywnosću prędonośejazych wobydlerjow smjerowali. Hdyž tśeśerjo podruźny pjenjes žadaju, by so jim ł proletarskej solidarnosću napśeśećiwo stupiło. Posłyšcha so sabu ł internazionalnej hymnu stónczi.

Dohra k Genfskim njeměram

Schtyrjoch Genfskich wojakow, kotśi su so pśi Genfskich njeměrach sapowědźili, pśeśeśiwo revolucionaram postupowali, a tak druhich wojakow sćełowali, so njebychu na roskasy pśehdatajenych poštuchali, je frjedu Lausannešći šud k jastwu na 90, 75, 60 a 45 dnjow sabudźił. Genfskeho sozialistiskeho měšćańskeho sastupnika Tuperta su frjedu dla swića ł njeměrami 9. nowembra sajeli.

Herriotowe wobćežne stejišćo w parlamenće

Sozialistiska frakcija franzowskeje deputěrtskeje komory je žadała, so by so prašcheńje wójnskeho dołga hižo zbotnu rospominało, šamo hdy by Herriot na tym wobstał, so by so debatta wo tym hatke pódźełu wotmeła. Dale je sozialistiska frakcija wobsankńenje pśihjała, so dyrbi knježerstwo wo tym jednaś, so by Franzowska moratoriuma podobnje kaž Němska dóstała. Dokelž Němska žanych wotškodźenjow wjacy njeplaći, je płaćenjakhmanosć Franzowskeje škhodowała.

Českosłowakski seim wo jednotnym pjećenju khleba

Cźeskosłowakski žejm je wcźera namjet šakonja wo wobnowjenju šakonja wo pjećenju khleba wurad'owak. Wobnowjeć ma so, so šmě so jenož khleb ł njesmjećkanego rjaneje muki, wumjeśeje hač do 65 procentow, abo najwyšeje ł pśemjećkanjom 10 procentow pśeńcznjeje khlěboweje muki pśehdawaca. To so tohodła stanje, dokelž je w kraju pśeśełyk rožki. W rosprawje so na to pokasuje, so so lěto wot lěta w Cźechach wjazy rožki wuśmuwa a so so lětsa rožkowe žně bohatśe dyšli hač druhe lěta byle. W rosprawje so dale praji, so je jitny syndikat dopołnje wopak hospodaril, so je w augusće hišćeze dowos 20 tyšaz dwójnych zentnarjow žita dowoźił, hdyž bě hižo bohatośći letušćich žnjow šnała. Milijony pśihłowolenych na **šakrožny fond** k wobaranju pśeśeśiwo žadanju rožkowych płaćišnow su so hakle wuźiśe, hdyž bě hižo 90 procentow ratarjow swoje žně po nišej płaćišnje pśeśekało.

Spionaža za kommunistisku Rusku w Plzeńskej Skodowcy

Plześnjańa spionažna należnosć je go do wulkich rozmjerow rosrokła. Dźenża ho nij jenoż w Plźni ale teź w Prašy pśehpytuje, pśehtož we wobemaj městomaj su wjele nicźe śpionaże w hromadu bźśałe. W jastwje wokśeźeneho ćuda w Plźni Franz Kabel, šaftojnik Schkodowych dźełarnjow, Franz Šiwoboda a wjednik kommunistiskeje streny w Plźni, Franz Doschek, bjeda. Dalsche pśeśěhowanje je do brónjownje w Strakonjach a do Prahi dowjedło. W Strakonjach su kontrolera Jana Roubala sajeli, kotryž je, prjedy hač su jeho sajeli, dźeł ważnych rysowankow, wobsebje kanonskich mérjakow, špalił. Pódla tychle šajatych w jatbje wokśeźeneho ćuda na Pankrazi druhe papjeno pjeć spionow sedźi, a dwaj druhaj staj w Plźni. Wšicho hromadźe je so 17 wobsołow wuśledźiło, mjes kotrymiž je hłowny winik 31létny Rudolf Richter, kommunist ł Němskeje. Bydlesće w Litoměśicach, hdźež bě šebi mjeno „Vogel-Ginger" dał.

Jendźelscy parlamentar'o pśećiwo zapłaćen'u wójnskeho dołha

Mjes šobustawami jendźelskeho parlamenta pśeśeśiwnjenje pśeśeśiwo šakłaśenju kśiśeje dezemberskeje raty wójnskeho dołha w Amerizy pśibźiwa. Dokelž by so nowy amerikanski kongreš ličma pśiedy blišśeje nadpomy k dźełu šhromadźił, go boja, so by Jendźelska teš hišće dyrbjała jimuśijowu raty šaplaćeś. Wjele sapósłanzow tohodła nježnjenje šastupuje, so dyrbi so knježerstwo na krućejšej podlošk stajeś. Dokelž pak je w tu chwilu malo wuhladowanje na to, so so knježerstwowje wotmuwanja pśećemeńja, by so blišśa rata dyrbjała se šlotom narunaś. „Morning Post" šada, so by

knježerstwo wośiewiło, so so ł płaćenjom 15. dezemberja njeprajł, so so nowe płaćenja šapoznju,

ale so móža so jenoš jako pśenja krocźel wobhladaś, so bychu so jednanja wo rewiziju wójnskeho dołha šapoćeli.

Nowy naval komitačow do Juhosłowjanske'e

Pónźelu wjećor wokoło 9 hodź su so pjeć muži ł Bołharskeje juhosłowjanskich njesu pśeśekrocźili a dom ratarja Wladimira Rifkića w Cźernym Wjerchu nadpadnyli. Rifkića su ł mora do Bołharskeje wowjedli. Hdyž chcychu so nažywnyš w tej ławci nozu teź ratarja Gulbowicźa w Cźernym Wjerchu smjerowaś, so tutón wobaraše. Jeho ł nožom do ruki klochu. Juhosłowjanske knježerstwo je bołharske knježerstwo namołwiło, so by so stajna měšćana pśeśeśiwaza komunistija na 8. dezembra do Pirotła po wótajenjach Pirotskeho śrjedzenja šwołała.

Rusła generała Supingwena Japanzam wudała.

Po powieści Reuterez powieżerinje j Titsihkara je rusła wyschnosći chinejskeho generała Supingwena hromadże se 40 chinejskimi wojakami japanskej wojeńskej wyschnosći w Mandżuli wudała. Mjes wudatmi je pjeża też generał Ma.

Kommandant parnika „Europa" wumrěł.

Commodore Mikławš Johnson, kommandant „Europy" je w Newyorku na séčhwki dwójnoch zahorjenja slepeho črjewa wumrěł. Commodore Johnson sluša do najzasłužbnišich wjednikow němskeho wikowarskeho łódźstwa. Wón běše na morju njejapcy na zahorjenjo slepeho črjewa skhorił a so hnydom operaciji podésnył. Khorosć běše pak hižom tak postupiła, zo běše chirurgiske zapřimnjenje přepozdże.

Ze Serbow

W **Budyšchinje**, 9. dezembra 1932.

— **We wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +1. Dźensa **rano** we 8 hodź. barometer 750, hygrometer 0 a thermometer w nozy —3. Wjedro so malo přeměni. — Schklenza je dale na rjank postupowała. Wyschinu, haža wot kupy Island hacź do frjesońskje Europy, je tuklowitu sa nałche wjedro rozsudna. Wyschina haža je dotheho wjecora hacź do kralkorańskeje Europy. Je wobrońnje nišina nad Polšcu a nowa nižina nad Biskwaskim saliwom. Po mjenjenju wjedrarjow, może tuta nižina nałche wjedro hnano jutře abo njedźelu wobrołwješ. Dokelž pšches nałche krony wupschestrona wyschina hacź do południoweho ledowcheho morja šahi, budże temjerka hnano trojna. Sněžk jenož cichko hona a pola pschikrywa. Wječera na wjecor zapoca mjerzieć. Dokelž so w nozy wuchahuje, bě njerjenjenje cinčnjwiche. Nadźijomnje: lahodnu symnicku wobkhowanu, hnajmjenjcha zane jenož na južnišim kraju Lužicy njeposahuje. — Jutřje swobodu sdźaja Słónčko 7,51 a khowa so 3,51 hodź. Měsačk sthaš apopołdnju 1,19 a khowa so rano 5,27 hodź.

Sněh

Sněh! Sněh! tak d'ěći j radosću lawnyskachu, jako ras ranko wubladachu na polach a honach bily šnehowy plaščaž. A pschecu wjazu šnéha šaje so j njebja, ale — njeje te kruty šneh, po kotrymž so hodźi se šankami šmykać, je te jenož mokry drobjaš, kiž so hnydom sajo mjenje. Hodźa so wschak j njeho šnehowe kulki z pschiprawjeć, kotrež tak rjenje wospłazmu na murí abo na šwjerschnikach abo nakhribjetnikach schulskeho towaršcha — potom pak je też hnydom nimo i wježelom. Te jene rjane je jenož wukonjak, jo je zyłu Božu pschiwodu wobleki symski schat a kóždenu tak j c'ichu j tym do pomjatka schepnje: Pschichtižuja so hody! S tutym šnéžkom pak je so też starošławna Budyška kermuscha minuła — pschichoj je tola stajnje tři dny do prénjeho šneha! To je rjenje tak schipirawjene, mění Jurk, my šmy pola dźeda, wowki, cjety a wujsa na kermuschi byli a so pknje najwješi a nětko, hdyž by nam na rjad pschischol — haj nětko je kermuscha nimo — a wón šam hischcze na tom wina njeje — j winikom je jenički p r ě n j š n ě h! Haj Budyschenja su mudri, sa to pak bydla też w mješe! A w kak rjanum mješe: Pohladajce jenož kak kuštotny wobras postrija stare mšelo je šwojimi wjesemi a wjeziekami, je šwojim hrodom a Mikławschom cunje nětko we wobrubu běleje pladcheżki prénjeho šneha. Je kaž šón se starodawna — kaž najrjeńsche je'nowy wobras — a tola sa naš wopraudźitoscj, pschitomnosć — nasch dom a statok!

— **Wunuschki wólbow do krajneje symdy.** Pschi wólbach do 15. krajneje symdy, kiž so 4. i. m. wotmě, su we 2. symodalnym wólbnym wokrjesu (Budyschkm a Kamjenz-skim zuckwinskim wokrjesu) po 8. t. m. sestajenym wuhlědźenju wólbnych wunoschkow ev. farař Erich Sickert we Wjernarjezach 704 hłosow, superintendent Hanbrij Fröhlich w Budyschinje 106 hłosow, farař Gottfried Große w Budyschinje 78 hłosow a kantor Paul Krawz we Hornim Wujezdże 469 hłosow, kaž też hamtski heftmann dr. f Zobel w Kamjenzu 423 hłosow dostali. Potajkim stoj farař Sickert jako duchowny hobuskaw a kantor Krawz jako šmódny hobuskaw do symdy wotenej, dokelž staj wjeschinu nóschkich wotdatych hłosow na sebje sjednocziloj.

— **Mješchczanske dźiwadło.** Dźensa pjatk wječor we 8 hodź. wospjetnje so w 5. abonementnym wjedstajenju D wulka rejwanska opereta „Falschinjka šponina". Sobotu kraje so poslédni króć wuspěschna opereta „Madame Dubarry". Njedźelu pop. we 2 hodź. pschedstaja so poslédni króć pěkna opereta „Holczka s Czornego lěsa". Njedźelu pop. we 3:5 hodź. kroje so hodowna hajka „Hušaza postnika pschi studni". Pschichodny tydźeń nitke, wot 20. pi. hacź 1. hr. Njedźelu wječor we 8 hodź. pschedstaja so prěni króć wulka spěwohra „Hdyž mała fijałki kwěja"... wot Roberta Stolza.

— **Nickedźiwne prjerjenjowanje** hnadowych bětiznow. Se pósty so nam pische: Pśred nekotrym časom hnjedźi w poślukowanišim pschedměrješe tudomneho póstowego hamta wonkowny kupes, wobsahowy so po njekedźiwne prjerjenjenjowych hnadownych bětiznach a stama hebi pschi tym prawu mohu wjże kolena. Hnito swarjeny njepoznjk njekedźiwcheho prjerjenjowanja hnadownych sbukkow bjesmyslnych ludźi abo dźe'i mohł so khětro jara hanjesowaś, by-li so je stronu druhich wophitowarjow póstu poskalo, kak straschne tuto pschinjanje je.

— **Padulschtwo.** Se hadobyjeżom kradnyschu i jeneho kontora w Cibawje w nozy k 2. zezembrej: pisanjski sbroj, „Kappe" cyo. 65 323, 480 hrimnow hódnh, żelezny samkujenju pjenjeżnu kaschu bjes pjenjez, 25 cyhelkow bźłeho mandlowcho mydła a 72 dwójnych cyhelkow žołtego zitronowcho mydła. Wo wjezowe dźělenja prošby kriminalne wotdźelenje w Budyschinje abo żandarmstwo w Cibawje.

— **„Sčin"**, činohra w 3 jedn. wot Daria Nicolodi. „Sčin!" Mandźelska wuznamneho wumělca je četa dołho putana na khorobny stóle. Mandźelski kroči k wyšinje slawy. Khora mandźelska ma żelezokrutu dowěru lubosće jeje muża k njej. Hdys a hdys cheo překhadźe zarjiwosć, a myslička, zo strowy trjeba žiwjenje a ma prawa na žiwjenje. Pomalku wotkhori. Přeżiwi radosć a bolosć. Skónčnje hdyž swojeho muża překhwapi ze strowosću — namaka jeje mósno při nim wobsadżene. Jeje přećelka bě městno zastupiła, jemu dźěsco darila. „Sčin" zda so wholna mandźelska być. Sčin je jemu, ale to dobry, w kotrymž so smě khlódnić, kotremuž smě so z časami k wotpočinkej podać, hdyž wutroba nochce namakać měra w žiwjenju z druhej, kiž dyrbi wobstać dźěsća dla.

Najwuznamniša hrajerka na polu činohry cyłeje Němskeje bě wčera wječor z hosćom našeho Měšćanskeho dźiwadła a předstaji hłownu rólu hry, bě to Tilla Durieux jako Berta Traui. Wjele smy wočakowali, hišće wjele wjacy smy doživili. Wuměłska hrajeśo tuto najčežše žiwjenske doživjenja, wobraz najhłubšeje tragiki, tak jimajo, njeběšo to wjacy hra, nó, woprawdźitosć, może jenoż nóchtó, kiž je sam najwješi poskrócił, ako kiž steji na tom městnje, kotrež zhladuje z njedóstkliwej wyschnosću. Wumółka předstaja hru tak, zo dyrbi pytać w najtajnišim kuóiku duše, zo kluczy trunia duše. Hra so stanje z woprawdźitym ap na swědomje čłowjestwa, kiž tak často kroči po ću prawe, ale wo woprawdźitosći najzasnódnim pućo. Wuběrnje pschidružichu so slawnej wum w hrě Hugo Werner-Kahle jako Gerhard (mandźelski), Kurt Ehrle jako Michał Delatti (sol), Magnus Stifter jako dr. Magre (lěkař), Toelle jako Helena Previglia (towařska mandźe ho), Margareta Wellhoener jako Jeanettina (kl na pomocnica), Maximilian Groß jako służobnik Režija: Arthur Schroeder., Cyłkowne wjedni Direkc. hóstnych hrow Alfr. Fischer, Berlin. — boko zahry so hra, poskićenje do pomjatka pripósluchariow a w najwjetšej česćowności zwr ni so njeskónčny dźakny hołd. Hdy budźemy tuta najwuznamnišnu zastupjerku činohry zas Budyšina witać? ...

*

S **Wósporka.** (Jubilej.) Sčrjedu so tudomny cjeł wjednik August Běmać j pschileżnosću swojeje 4 letnje njepschetorhnjenje službny j Hindenburgo diplomom a knihu we Hindenburgu a j cjelnej lic generalneho direktora němskich żelesnjowy Dorpmü wujnamjeni. Poćeżenja pschepoda jemu k. dworniš wy inspektor Dreßler w pschitomnosći jubilarowych k gow. Cjahowy personal dari jemu hódnotny dar. Ju pschepročny na to swojich hobudźelačerjow k wječeri.

S **Wjesowow.** (Mubieżnika pschemtłoćik.) Na sch zu j Wjesdowow do Lejnoho madźe rubježnik rat Mateja Lidoła. Lidoła na šmórkach na kole domoj j sche. W khójnjckach pytny sady šlanjoweje hromady hładacego cłowjeka. Lidoła chżysche ruce mimo jěć bjeżnik wschak so do wjeho da a jeho na ruku dyri, j sołu woże. Rubježnik potom so měri na Lidołowu wu, tola mišny. Potom so wali na Lidołu, kiž na jen ležesche. Lidoła wschak dyri rubježnika tak j pjaścu do wobličża, so tułoń so wjesele. Potom madpadnika hischcze žałostnje pschemłóći.

Bjezdowski jědař před sudom

Kaž wčera hižo skrótka zdźělichmy je Bjezdowski jědař nětko so wusnał njeskutka. Płaczo wupowěda, kak je j je dom sawdał swojej druhej žonje a Grobiz žiwójbje. Jěd je jej w l. 1929 wobstarał wot drogisty Dejero we Wjesej. Prénju dźělbu je jej kupił 19. junjena. Je pjeza chory hej šam žiwjenje wsacj, dokelž jeho šwak Grobz chcejsche jeho wom cżijnyć. Jěd je jaczijnył ale hej sajo druhi wobstaral, bo by wotstronił žiwojeho šwaka a jeho žonu. Pschichodneho nana Turka a małeho šynka Grobiz pjeza njeje chcył ižonzowacj.

Just potom nadrobnje rospowědasche, kak je Grobiz j jedom sawdał. Je najprjedy trochu arsenika do kofe šypnył. Wón šam a jeho žona njejsłaj pilow jasdowjecemu kofeja. Tři dny posdźicho je sajo kofej jajedowjeśił, a jeho žona je kofej wulała. Dokelž Groba jemu dale hr jesche, je Just hej sajo jěd wobstaral. Jěd wschak njes do jdże mješchał, ale Grobizom posłicził jako lěkařiwe pjche khripu a hlowubolenje. Just pak njeje chcył Grobiz šynka jajedowjeśej. Tomu drje je wsacj tuto „klasšiwe" dała. Just šam je pjeza też jeda brał, tola niz pjche

Twjerdak a jeho dźowka

3] (Pokračowanje.)

„A kak hlada na porjad w dworje a w hródźi," pokračowaše kórčmař we šwojej khwalbnej rěči. „Wěsće njebu mój ikot hischcze ženje tak derje wotbladany, kaž nětkole. Je pak to na nim też widżeć! To je šama radosć! A wědomosć tón Radmerski ma — na, šym šo druhdy wopraudźe dźiwał, j wotkel jeno to wschitko ma. Tón moh kóždemu něschto na šhndanje prajicć. A schtož je najrjeńsche, jemu šo pschi tym njesha; jemu šo to haj wschitko šama rosumi. Wječor pschi bsidże rospowjeda j wjerscha dźeła za nasajtra a hospodarjka nałeżnosće, też prajscha šo pschi tym nmuho wo naschu radu, cunjeż jeje njetrjeba a wschitko lépje wé. Tute rosmolwy šu mi wopraudźite wjeżele."

„A waschej dźowży drje niz mjenje?" pschistaji Jan, na pot šo wotwobroczliwschi.

„Wě šo, wopraudźe tak je. Kak cjasto je hižo Hańža prajila: „Nč, schtož pak może cżłowjek tola wot knjeza Radmerskeho wschno nawukmyć!" A to ma prawje, mloda holza njemože jenże dowawukmyć!"

„Haj, to wschak ja wém. Ale njemohło to też šwojm hinaschu winu mčeć, so ta holza tak radu na schožarjowu šabawu pošlucha?"

„Kak to měnišch?"

„Nó, Radmerski je niz jenoż we šwojej wěży wusłojny; ale pschi tym też rjany schóiny hólź — —."

„Ha, ha, ha, na cjo žebi tola mysłiłsch!" šmějesche šo korčmař. „Nč, tak njejšmy žortowali! Jenoż wo hospodarjowje rěčimy, hewak niczo, a šym też šam pschezo pódla. Też njejšym niczo pykny, so by Radmerski na moju dźowku hinak hladał, hacž šo šlusscha. Lubošćkowanje njebych cjerpjeł. Moja dźowka może žebi nješchto lépjche hladacź, dyžli tajkeho khudeho schožarja. Ale cjenu halke wo tym rěčeć, won žebi na to njemyšli a my też niz."

„Ale pschi pošlednim balu we waschimi domje je tola i njej reju měł."

„To je zyle prawje. To moh jemu sa jlo wsacj, hdy by to njecjinił!"

„Haj, ale pschi tym staj wobaj dźiwnje na šo hladaloj:"

„Ach, hluposcje!"

„Kedźbujcje na šwoju dźowku, knjes Twjerdak, to waš proschu."

„Ty hy žarkiwy!"

„To šym a njepréju, dokelž mam Hańžu lubo, tak lubo, so moh hnydom žiwjenje sa nju dać."

„Praj to jej šamej; ja to hižo wém."

„Njeswérju žebi, dokelž je pschezo tak šymna pschecjiwo mi. S teho cżasa, so je Radmerski pola waš, na mnje lédma wjazy pohlada."

„To šo cji jenoż dźije! Jenoż kuražu! A potom je tu tola stary Twjerdak też hischcze, tón budże jej też do rosuma rěčeć."

„Haj, na waš šo też šmješchcżam, knjes Twjerdak. To budźecje też widżeć, so wam najhubjeńschi pschichodny žym njebudu. Ale kedźbujcje, so mi schožbat Hańžu psched nošom njewotmyjedże. Potom hych do wody schoł, hdyž je najhlubschcha." —

„Ha, ha, ha, ty blašnje!" šmějesche šo hoscjenzać sa Janom, kotryž dale dźěsche.

„Hm", rjekny Twjerdak, j cżicha bórbotajo, „šnadź tola podarmo bylo njeby, hdy bych holzu junu na šuby pohladał. To by mi rjana wobrada była, jeli so by šo schožbat do njeje šahladał. Ssam je šo wusnał, so je khudy kaž prošchef, a Hańža dyrbi bohateho dóstacj, hewak njepschihwolił."

Hoscjenzar poda šo nětkole do bydleńšeje jisby, hdyž šebi myšlesche, jo Hańju nadeidże. Ta pak hakle sa namom do jstwy šatupi. Wona mějesche wulku šerwalatowu kolbažu w ruzu, kotraž bě zyła płežnina.

„Hladaj jeno, nano", rjekny, nanej kolbažu pokajuje, „kak je tola hrozinje šplěžninvila. Chzyła wopraudź e nětko dacj, hdyž bychu wjedżała, j cżinu płežnjenje šahwo

„Pschecżiwo tomu njeje niczo khmanische, dyžli helow woda", radżesche stary.

„To šym hižo cżinita, ale to niczo pomhało njeje; kole je moja mudrosć k kónjej. Budu šo dyrbjeci Radmerskeho wo radu wopraschecź, tón tola do wschech rosumi."

„Ty drje šo jeho šyła rady wo radu praschesch, holza schto?"

„Cżehodła niz, cżłowjek njemože jenże dowukmyć, kaž dyž ty šam prajiłch", wotmolwi Hańža, tola njemóżesche dowobaracź, so šo jej lizy bóle šaczerwjenjeschcz, dyžli hewak.

„Hm, to wschak je prawje, ale jene, jeli so šo to tej jeno tohodła stawa — —"

„Ale cżehodła dha hewak, nano?" wopraschа šo holza nětko wschak šo zyle šaczerwjenjejo.

„Ja njewém, to moża wschelake winy być, so šo cżłowjek rady nětkoho wo radu praschа."

„Ale nano!"

„Ty mi rosumiłsch!"

„Wěšo, ale ty mje pschepósnawasch?"

(Pokračowanje.)

wjele. Pjichjodny nan **Turka je dże pił fajedojeeneho kofeja.**

Srjedu popołdnju **potom** so pschebłyschowasche wotkładarka Weltinej se Skokomorowskeje khorownje, kotraž bě tworu Grobina wotkładała. Wupraji, so khora ženje njeje měła wotpokład, hdyž žiwjenje wsaci. Też je Just jej prajił, so Grobina w hospodarstwje njeźiwa na cyłstoćo a porjadnosć a dyrbi njeje mjaso dołho w kuchini khowa.

Pschebłyschowasche so też jako hłowny žiwołk žona wobsłuženeho, Marja Justowa, kiž płaczo a jara rozbudżena a njespokojna wopisowasche poslednje dny pscheb smatej smachłoweu. Wona pjeczа njeje wědała, so je jeje muž kofej fajedojcył. Też wona je pita fajedojeeneho kofeja a runje kaž Grobiz swójoha khorjeła. Wupraji, so Just a Groba tlaj so pschezo wadźitoj.

Hdyž Justowemu nanu pschebłyschowachu, Just ſ hłosom płakasche. Stary Just wupraji, so je žiwy był pschezo jerowy a so w schuli njeje był najlepschi schuleř. Jemu njeje smate, so Just je swojej druhej mandželskej njeje pschezwonje žiwy był, tola je so pschezo wadźił ſ Grobu.

Z Rychwałda. (Njedźe.) Tu sta so wobchadne wjesele na puću ſ nasčehe wsy do Dyrbacha. Nakładny auto ſ zementowymi rołami so poczа šmuwacź a so pokaži. Na šeše roły so njeswjećichu.

Z gmejnskeho žiwjenja

Z Mjedjowa. Sa nowoho wjesnjanostu wolachu tu na gmejnskim sastupniży mjes schtyrjomi tudomnymi zastupnymi k. pschekupza Richarda Hüttaſcha. Wón je swoje sastojnstwo 1. januara 1933. Dotalny wjesnjanosta k. Emil Wittig wukonja swoje sastojnstwo hišće 12 lět k polnej wokojnosći gmejny.

Sokołstwo, šport a hry

Jendźelska—Awstriska 4:3.

Dnje najwuznamniša hra lětušeje doby wotmě so zadźěwku srjedu na Bridge-stadijonje w Londonje mjez mjezynarodnymaj muźstwomaj Awstriskeje a Jendźelskeje. Nětkle 5000 wuznamnych zastupjerjow mjezynarodneho sporta zetkachu so při tutej składnosći w Jendźelskej. Też jendźelski pryne of Wales bě přitomny. Stadijon pjelnjachu přez 50 000 přihladowarjow.

Hra bě přeze wše wočakowanja přikładna. Wobě muźstwje podaštej to najlepše w nastupanju techniki a wosebnosći napřećiwneho wuhrawanja. Jendźelčenjo běchu we wustupnosći trochu w přewazy. Prěnju połojcu skónči so z resultatom 2:0 za Jendźelsku. Dokelž pak Awstričenjo ani wokomika do bjezdźaknosće njespomnichu, ale so přeco zaso ze žortniwymi přispomnjenjemi pohonjowachu, móžachu druhi połojcny čas ze 3 wrotami za sebje wuźić. Hač do poslednjeje mjeńšiny dosć žiwa hra skónči z 4:3 za Jendźelsku.

„Pola nas so rozumnje wari!“

Čim starši, čim mudriši — ale też čim čičhiwiši! Tu rěka wosebje na žołdk kedźbować, jemu podawać łohku jědź. Za to postara so Palmin. Runje dźensa — k lépšemu strowoty!

PALMIN

Kóžda jědź — łohka jědź

ACHTEN SIE AUF DEN NAMENSZUG Dr. Schlinck

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutrišnju sobotu:** Swowrědła tjane, posobitscho pomročjene a k nowemu ſnježej połnilene **wiedro.**

* **Z wutšiknom je 29letny Alfred Grohne ſ Kamsdorfa w połnočnych Čěchach wokleplł, kotryž w Bjesbjeńu pola Lětnje Wody bydli. W nahłym hnėwje do so sčeli. Mutřeł jeho tak njebjezbožownje trjechi, so je wjedjenje zhłe zhubił. Grohne je nan dweju małeju dźěćeju.**

* **Wulki wowčerski pož je na Cjapowskej dróhy wyschschego pósłskeho direktora ſ Kamjenskeje bjese wschoje pschičinu nadpadnył. Zastojnik so rańse wobarasche, njemdrje skoro pak jeho do dróhowego pschirowa cźišny a jemu wobej ruzy tak strašnje skuša, so dyrbjesche so nadpadnjeny do Khorownje podać. Kaž je zhyschcej, tu so jemu šuche žily wobeju rukow pschekušałe.**

Towaŕstwowske powěstniki.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ změje njedźelu 11. hodownika pop. w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Hänslec hosćencu. Přednošk nam knjez wyšši wučeř Beyer poskići. Knjeża dowěrnicy so proša, to wšěm sobustawam wozjewić.

Předsydstwo.

Łaz. Njedźelu 11. hodownika pop. ½3 hodź. je zhromadźizna tow. „Handrij Zejleř“ pola Sołčic w Běłym Konju. Jednać budźo so dla zymskeho swjedźenja, wo towaŕstwowych należnosćach a zdobom wo należnosćach cyłeje župy. Wšitke towaŕstwa z wokoliny so należnje přeprošuja a wočakujemy bohate zastupjenje jenotliwych sobustawow.

Jan Hajeś, předsyda.

Njeswačidło. Serb. tow. „Jutrnica“ ma přichodnu njedźelu popołdnju w 3 hodź. swoje měsačne posedźenje w knježim hosćencu. Wo bohaty wopyt prosy

předsyda.

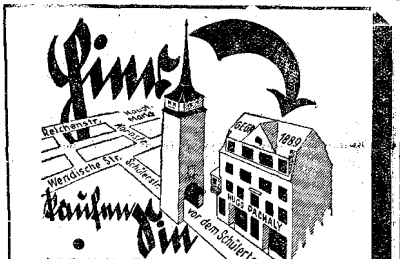
Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta ma přichodnu njedźelu ½11 hodź. wubjerkowe posedźenje we Serbskim Domje. Jurij Špitank.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow so zeńdźe sobotu, 10. hodownika ¼4 hodź. w „Woprawnem“. Dnjowy porjad: 1. Rozprawa předsydy. 2. Wólby. 3. Wotpłaćenje našeho dołha pola Serbskeje Lud. Banki, kotraž sebi tajke žada. 4. Přednošk k. Nawki. 5. Wšelčizny. Přińdźće prošu, po móžnosći wšitcy!

Z přećelnym postrowom

Kral, předsyda.
Krawc, zapisowaŕ.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawóstki: G. Janak w Budyšinje

Mantle ž pasom a bjez njeho wot 20.— hr.
Jupy . . . . . wot 8.— hr.
wobleki . . . . . wot 16.95 hr.
jaki do wětra . . . . . wot 9.95 hr.
hkołowy za dźěła . . . . wot 4.25 hr.
Breeches-kholowy . . . . wot 5.75 hr.
Golf-kholowy . . . . . wot 3.75 hr.

klobuki / čapki / pulowry
zwjeršne košle / spódne e šaty

Hugolaćkały

w Budyšinje / Před Sulerskimi wrotami!
Telefon 3444

Njedźelu wotewrjene!

Zapis hodownych płaćiznow

płoćiwy somot	wot 75 pj.
tweed	wot 68 pj.
barchent za wobleki	wot 48 pj
flanel za pyjamy	wot 38 pj.
bauple	wot 88 pj.
pol lama	wot 95 pj.
wolmjany muslin	wot 95 pj.
płoćiwa žida	wot 48 pj
crepe caid, čista wolma	wot 95 pj.
marcain we wšěch khromach	wot 195 pj.
wolmjana velourina 130 šěr.	wot 290 pj.
flamengo-wolma ze zidu 100 šěr.	wot 295 pj.

„Haummerschlag“, crepe comtesa, nowočasne kaschki a smuhi, tkaniny za mantle, domjace jupy, ranše wobleki, tkaniny k podawanju atd. we wšěch kajkošach najtuńšo. **Lacy a pulowry za žony a muzow we wulkim wubjerku**

REIMANN

při postowym naměšće na Hošic hasy 29.

Bely a pisany

barchent jara tunjo

Kurt Erler na Žitnych wikach 28
znaprječa stareho wobkhoda

Holcu

do kuchiny, kiž też wšitke druhe domjace dźěła może, nic niže 18 lět hnydom pyta

kubler Piech
w Kanecach pola Pančic

Gramofon
nimale nowy, kaž też

bandonika

stej płaćiny hódno na předań
Bliže zhonić we wudawarni Serbskich Nowin

Składnostne kupy

meblow, kuchinje wot 35.- hr., chaiselonki a sofy najtuńšo na składze. Nowe kožane jaki wot 25.— hr., kaž też hólčace, holace, žonjace a muzace jězdne kola wot 25.— hr.

Seifert
na Kamjentnej hasy 29

Kedźbu! **Wšitcy** Kedźbu!
do konkursoweho wupředawanja
smykańcki, nóžki za Božodźěšcowe štomy atd. směšnje tunjo.

P. Walther,
železowa wikowańnja w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 4, zady

Mam w swojich hródžach na Horneńskej hasy 40 nowy wulki transport młodych wysokosućelnych a nowodójnych rańšoprusko-holandskich płahowańskich

kruwow a jałojcow

wosebje płaćizny hódno na předań Zamjenjam też na rězny skót

Gustav Gneus w Budyšinje
skótny wikowaŕ. / Telefon 2106

Naše hodowne předawanje

na kredit

zmóžni Wam w nětčišim čežkim času — při sprawnym poslužowanju —

wjesele hody

najlepše mužace a hólace wobleki, čista česana tkanina, kaž po měrje . . wot 45 hr.

mužace a pacholace mantle samsne dźěło . . . . . wot 36 hr.

žonjace a hólcace mantle z pjelsćinu a bjez njeje — jara nowočasne

dźěćace wobleki wšěch družin

ložowe šaty, ložowe płachty, twjelki, pulowry wšěch družin, štrykowane wobleki

žonjace a hólcace wobleki 17.50
žida, velotienne a popelina . . . . . .

zwjeršne košle, sportske košle, spódne kholowy a šaty

přikrywy na blida, sofy a chaiselonki

Tuton nawěšk je **wotrězk na kredit**
wo **80.— hr.** při 16.— hr. napłaćenju
a tydźeńscy 1.50 hr. bjez danje a přirazka

Njedźelu wotewrjene!

Leo Zweig w Budyšinje

na Lotzeskej drózy
w nětkušej khorobnej pokładni žane klamy

Wobleki a mantle

za žony a dźěći w najwjetšim wubjerku

Stajnje dobre a ženje drohe!

Otto Hartmann
w firmje W. Häcker
na Žitnej hasy 7

Woblek z „Hammerschlag“-tkaniny z nowočasnym pisanymi smuhami . . . . . hr. **14.50**

Gritzner šijace mašiny

najlepši němski fabrikat Wušiwaja, zašiwaja, šija do předka a wróćo. Wulki wubjerk. Najtuńše płaćizny.

Jan Witek, kupny dom kolesow w Scijecach

Nowe serbske knihi!

Pata, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje** z 44 wobrazami 1.00
Lěska, Cesław: **Praha,** krótki přewodnik. 23 str. 0.40
Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zaměr.** 32 str. 0.30
Němcowa, B.-Witkoje: **W Groże a pód Grodom.** Hulicowańe ze žywenja bogatych a chudych, knježych a służobnych. 116 str. . 0.75

Knihi su na składze w

serbskej knihařni w Budyšinje
w Serbskim Domje

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko. 1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra. —.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaličski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko. 1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka pěseń. —.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće. —.50 hr.
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednanjach. —.50 hr.
9. J. Bart-Čišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń. 1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka. 2.00 hr.
11. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje. —.50 hr.
12. Teréza Nováková: **Na farje.** — **Halžki.** Powědańčka. 1.00 hr.
13. Pawoł *Krječmar:* **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. —.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źel. 1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. źel. 1.00 hr.
16. Bożena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.50 hr.
18. Bożena Němcová: **Žiwa Bara.** Ze žyweńa pastyrskego žowća. —.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokladopytaf.** — **Le chevalier de saxe.** Stawizniski powědańcev. 1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše. 1.00 hr.
21. **Jakub Bart-Čišinski: Basnje z młodych lět.** 1.00 hr.
22. Bożena Němcowa: **W groze a pód grodom.** Powědańčko. —.50 hr

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Znajeće zběrku „Słowjanske rozhlady"?

Dotal wušło:

1. T. G. Masaryk: **Słowjenjo po wójnje.** —.25 hr.
2. J. Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.** —.50 hr.
3. Józef Páta: **Sokolstwo a Słowjanstwo.** —.25 hr.
4. Ota Wićaz: **Jan Kollař.** —.25 hr
5. Jan Symank: **Přinoški k stawiznam serbskeje rěče a literatury.** —.50 hr
6. Włodź. Změškal: **T. G. Masaryk a Łužiscy Serbja.** —.25 hr.
7. Józef Páta: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje.** (Z 44 wobrazami) —.50 hr
8. Česław Łeska: **Praha.** Krótki přewodnik. —.25 hr

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smoleŕec knihićišćeŕnia a knihaŕnja, z. dr. z w. r. w Budyšin'e w Serbskim Dom'e.

Hermann Schubert

Moltkowa drogowanja

na Moltkowej dróży 4

w Budyšinje Telefon 3746

poskića we wulkim wubjerku prěnjorjadne

hodowne pakćiki:

mydła,
parfumow,
Kölnskeje wody,
zubnych šćětkow,
česakow,
šćětkow za włosy
swěčkow,
lamety,
swěčkowych dźeržakow.

Likěry a puńcowe esency

k přihotowanju domach

Lubuš

Powěsć ze Swjećohrodoskeho lěsa. (Baranst Hanč přet. H.)

58 str. 75 pj.

Wosebje přihódne poskicenje

ložowych a kuchińskich šatow

namakaće pola

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 21

▼ Zakoń ▼

wobdźiwanja zbudźaceje

lunjosće

5% tež na moje wotrěžki

poldołhe črije
40-46 jenož 10.—

dołhe črije 40-46 jenož 11.50

hólčace črije 31-35 jenož 7.75

pachol. črije 36-39 jenož 8.75

stupnje do dźěła
46-16 jenož 5.75

Dalšu **dźělbu** skórnjow wšěch družin směsnje tunjo

dźěłace stupnje z čełaceje kože

sportske stupnje, stupnje za skijerjow,

žónske zwjeršne stupnje 2.75

filcowe stuonje

wosebite, wulkosć 23—16, wot 2.— hač 3.75 hr. :: **Zymske** tupy, podšite wot 8.— hr. hač do 13.50 hr., **jaki do wětra** wot 8.75 hr. hač do 9.50 hr.

wobleki, kholowy, mantle za mužow a žony směsnje tunjo

blida k wučinjenju, nowe jenož 25.— hr., **chaiselonki,** krute 30.— hr., mała dźěłba nowych **klankac. wozow** tunjo

Dalších **100** wěcow we składnostnym kupje wšelakich družin

jenož w Frömterec

składnostnych kupjach w Budyšinje na Zwonk. Lawskej hasy 12

Wotnožka

w Rakecach na Hłownej dróży

Swiedźeński dar!

Předešniki — kiše

trubki

we wulkim wubjerku pola

W. Straube w Budyšinje

na Znutrkownej Lawskej hasy 8.

(prjedy Otto Brandt) — (prjedy Otto Brandt)

Najrjeńši **hodowny dar** je **časnik**

Haručne a dybzačne časniki, časniki na blido a na ścenu, budźaki atd. poruča po najtuńšich płaćiznach

Fritz Hebold, časnikaŕ w Budyšinje na Dźiwadłow. hasy 6

Sadowa zahroda

Rozwučenje wo płahowanju sadowych štomow a kerkow.

136 str. 30 pj.

KÖNIGEC

wulke

hodowne předawanje

poskića Wam **najwjetše lěpšiny**

Praktiske dary

nadeńdźeće pola **nas we wulkim wubjerku** po najnižšich płaćiznach!

Elegantnosć, kajkosć a hódnosć płaćizny

su hłowne znamjenja naše je hotowoje drasty

Rjane žonjace mantle

najnowiše tkaniny a zhotowjenje, wot najjednorišeho hač k najnowišemu modelej

Elegantne mužace ulstry a wobleki

der'e sedźace, najlěpše dźěło, najnowiše mustry a formy

Rane hólčace a hólčace mantle

za dźěći kóždeje staroby, pěkne mustry a zhotowjenje

Přeswědčće so na składźe

wo wulkim wubjerku a tunjosći

Dom hotowejn drasty

Karl König

w Budyšinje, na Zitnej hasy 4

Dom wulkeho wubjerka a nizkich płaćiznow

Njedźelu je mój wobkhod wotewrjeny ! ! !

Centralne dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Najkrasniši zynkofilm tuteho lěta

mištrski kruch Franca Lehára

„Friderika"

Jimaca lubosć młodeho Goethy a Friderike w Sesenheimje.

Wobkuzlaca hudźba — znate spěwy

Po wobrazach, hudźbje a wobsahu prěnjorjadne dźěło. We hłownych rólach: **Mady Christians,** Else Elster, Ida Wüst, Adele Sandrock, Pawoł Hörbiger, Eduard von Winterstein. **Młodźina ma přistup.**

Započatk wšědnje 1/7 a 3/9, njedźela w 5, 7 a 9 hodź.

Palastowe dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Nimo měry žortniwy zynkofilm

„Słomjany wudowc"

Kruch najhórše je šmjatańcy

Zynkofilm wulkotneho žorta a najnowišich spěwow

We hłownych rólach: Marja Paudlerec, Grela Natzlerec, Maly Delschaft, Fritz Kampers, Walter Janssen, P. Morgan

Započatk wšědnje 1/7 a 3/9 hodź., njedźelu w 5, 7 a 9 hodź.

Najlěpše kołbaski

por 10 pj. a 20 pj.

staroněmske, kobołkowu, jatrowu a dobru kołbasu, metowu a pólsku kołbasu atd. poskića

Paul Kurt Zieschang

na Zitnych wikach 22 — na Zitnych wikach 22

Moja sněd'arnja je na adventskich — njedźelach tež wotewrjena —

Přihódne dary!

wosebje tunje **elektriske wobswětlenja za jězdne kola 6 voltow wot 8.75 hr.**

karbidowe latarńe, mosazowe, směsnje tunjo

baterije za dybzačne lampki, stajne čełstwe, wot 0.25 hr.

znamkowe jězdne kola a wobruče we wulkim wubjerku po nizkich płaćiznach

swěčace štabiki, kož. kapy, rukajcy, kože do klina, nawušnicy

Rudolf Lebelt

Připóznata DKW-pomoc w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Wěnašk ze zymskich róžičkow

40 str. lubemu Jezus-dźěćatkej (H. Handrij Dučmann) 10 pj.

Příloha k čísłu 288

SERBSKE NOWINY

Piatk 9. decembra 1932

Cyrkwinske powěsće

3. njedźela adventa, 11. hodownika 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano ½8 hodź. Bože wotkazanje serbske (farař Tišer), dop. ½9 hodź. serbska a ¾10 hodź. němska Boža słužba (farař Kapler). Pop. w 2 hodź. na farje tow. młodych holcow. — Wutoru pop. w 3 hodź. w Běłym Konju adventska swjatočnosć žonjaceho towarstwa. — Adventske wječory: Wutoru wječor w 7 hodź. w Dobruši. — Srjedu wječor w 7 hodź. w Jenkecach. — Štwórtk wječor ½8 hodź. w Hrubjelčicach.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, pop. w 4 hodź. swětłowobrazy za dźěći, wječor ½8 hodź. za dorosćenych „wot adventa do hód". Wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za rozsudź. křesć. za młodźencow a srjedu wječor we 8 hodź. tehorunja za młode holcy. Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć. Sobotu wječor we 8 hodź. hodowny swjedźeń zwjazka muzskeje młodźiny.

Zhromadźizny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Dobruši a Rozwodecach, pónd'elu wječor we 8 hodź. w Kumwaldźe, wutoru wječor we 8 hodź. w Budestecach a Zemicach (za žony), srjedu wječor we 8 hodź. w Biskopicach, štwórtk wječor we 8 hodź. na Židowje (za žony), pjatk wječor we 8 hodź. w Hornjej Hórcy a Wbohowje pola Budestec.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbski hamt, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. — Zběrka. — Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. zmjeje duchowny Böttger němsku spowědź, farař Bóje dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za našu cyrkej. Pop. w 2 hodź. zhromadźizna žónskeho towarstwa k hodownemu swjedźenjej w młodźinowni. — Pónd'elu wječor ½8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutoru pop. ¼4 hodź zmjeje duchowny Böttger w Kobanec domje w Čornych Noslicach serbske kemšenje, kotremuž so přizamknje serbske Bože wotkazanje a wječor ½7 hodź. němske kemšenje, kotremuž so přizamknje němska Bože wotkazanje. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliske rozrěčowanje evang. towarstwa młodźencow. — Štwórtk wječor w 6 hodź. posedźenje wosadnych zastupnikow w młodźinowni, wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć pola Dučkec w *Kózlach*.

Z Bukec.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. w 3 hodź. adventski a hodowny swjedźeń žónskeho towarstwa pola Stangec. — Srjedu wječor w 7 hodź. adventska nutrnosć w Nětčinje.

Pokhowany: Arnošt Marćin Waurick, rat. pomocnik w Błócanach, 18 lět 8 měs. a 9 dnjow stary.

Z Budyšinka.

Dop. w 9 hodź. so serbske předowanje čita, ½11 hodź. dźěćikemšenje za mjeńše dźěći.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodź. zmjeje farař Wejzaŕ serbsku spowědź, farař Voigt dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Na to w Božim domje wosadna zhromadźizna. Pop. w 5 hodź .budźe w Bolbrcach na šuli adventska nutrnosć ze spowědźu. Pjatk popołdnju ¾4 hodź. budźe němska spowědź a ¼5 hodź. němska adventska nutrnosć.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbski hamt, dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba (wosadny farař), ½11 hodź. němska Boža słužba (farař Konik-Wósporski). Pop. w 3 hodź. adventski swjedźeń žónskeho towarstwa we Jurakec hosćencu. — Štwórtk, 15. hodownika wječor we 8 hodź. serbska Gustav Adolfska hodźina w paćerskej jstwi.

Pokhowanej: Werner Arthur Müssiggang, mandźelski synk ratařskeho dźěłaćerja Korle Oskara Müssigganga w Drožkowicach, 5 měsacow a 8 dnjow stary. — Marja Urbanskec, rentudostawaćka w Drožkowicach, 78 lět, 6 měs. a 2 dnjej stara.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba, ½11 hodź. wosadna zhromadźizna.

Z Kotec.

Dop. ½11 hodź. serbske kemšenje (farař Krawc-Hrodźišćanski), hdyž w samsnym času Kotečanski wosadny duchowny němske předowanje dźerži.

Z Khwaćic.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. — Štwórtk wječor ½8 hodź. serbska adventska nutrnosć we Wulkodubrawskej šuli.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, ½11 hodź. dźěćikemšenje. — Pop. w 3 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu pola Jurkec w Jatřobju.

Z Łupoje.

Dop. ½11 hodź. zmeje farař Rösleŕ-Minakalski serbsku Božu słužbu.

Z Minakała.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom a dop. ½9 hodź. serbska Boža słužba. — Pop. ½3 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom a ¼4 hodź. němska Boža słužba. — Na němskich kemšach budźe knj. Geistowa z Adolfskeje *Hěty* spěwać: a) *„Wótče naš"* wot *C. Krelsa.* b) *„Adventski* spěw" wot **Pawoła Pfitznera.** — Pop. w 6 hodź. serbska Boža słužba ze spowědźu a z Božim wotkazanjom pola Bartkec w Lipiču. —

Zemrěła: Hana zwud. Šnciderowa rodź. Muderec, zawostajena wudowa Jana Šnciderа, ziwnosćerja we Psowjach, 90 lět 2 měs. 13 dnjow stara.

Z Małešec.

Dop. w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. ½3 hodź. serbska spowědź. ½3 hodź. žónske towarstwo pola Lipiječ. Serbska adventska nutrnosć zmeje so wutoru wječor ½8 hodź. pola Kunatec w Dobrošecach. — Štwórtk pop. w 3 hodź. na šuli w Delnjej Hórcy (ze spowědźu).

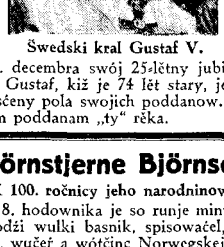
Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska Boža słužba z předowanjom (k. farař Große) a přednoškami ev.-luth. pozawnskeho khóra Michałskeje cyrkwje w měsće. Zastup darmo. Programy su při cyrkw. durjach za 10 pj. dóstać.

Pokhowany: Gusta Hendrich Mehnert, kowaŕski mištr z Njeswačidła, 87 lět stary.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ¾11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za wosadnu diakoniju. Dźěćikemšenje w Poršicach ½10 hodź. za mjeńše a ½2 hodź. za wjetše dźěći. Popołdnju ½3 hodź. towarstwo młodźencow w Porši-

Šwedski kral Gustaf V.

swjećeše 8. decembra swój 25-lětny jubilej knježeństwa. Kral Gustaf, kiž je 74 lět stary, je jara lubowany a česćeny pola swojich poddanow. Wón wšitkim swojim poddanam „ty" rěka.

cach, pop. w 3 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu w šuli w Bošecach.

Štwórtk wječor ½8 hodź. serbska bibliska nutrnosć w Poršicach (w nowej šulskej jstwi).

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbske Bože wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba, pop. w 4 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) we Hermanecach. — Pónd'elu rano ½8 hodź. rańša nutrnosć.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. spowědź a ćiche swjećenje Božeho wotkazanja, dop. ½9 hodź. předowanje (wosadny farař, kiž na to w Hrodźišću skutkuje). — Dop. we 10 hodź. *křesćanska wuwka za dźěći we wosadnej zali* (pomocnistwo). — Pop. w 1 hodź. wěrowanje. Wječor we 8 hodź. załožeński swjedźeń Gustav-Adolfskeho towarstwa w *Tšeleni*.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. němska Boža słužba a po tutej němska spowědź (farař Kanig). Pop. w 2 hodź. serbska spowědź. Kolekta za nabožne pismowstwo. Pop. ½3 hodź. towarstwo młodych holcow. — Wječor ½8 hodź. towarstwo młodych hólcow. — Wutoru, 13. decembra wječor ½8 hodź. towarstwo žonow.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Kolekta. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći, w 5 hodź. serbska spowědź ze swjatym wotkazanjom. — Wutoru, 13. hodownika wječor ½8 hodź. zmeje žónske towarstwo adventski wječork pola Měrśec.

Zapósłane

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Rozjasnjenje a kritiska wotmołwa knjezej Jency.

Čitaš-li zapósłanu „kritiku" knjeza Pawoła Jenki w S. N., spóznaješ z kóždeje rjadki, zo tu pišе ignorant w kóždym nastupanju, też hudźbnje wědomnostnym. Jeho kritika njeje ani originalna (přirunaj: Rozprawy druhich serbskich a němskich nowin) ani o b j e k t i w n a (njepoćahuje so na koncert, ale wosebje na Zwjazkowe a powšitkownje serbske poměry. To pak njesłuša w tutej formje do zjawnosće), njeje ani s p r a w n a. (Njedźiwa na naše serbske wobstejnosće w posudźowanju!). Ze wšeho spóznaješ, zo

I. knjez Jenka njeznaje nowinarske wobstejnosće,

specielnje naše serbske! Porok mjedowych pomazkow, kotrež rozprawjerjam „G. W.", „-ŕ" a „-n-" poda, tutych docyła njepotrjechi. Dopokaz a rozjasnjenje: G. W. pišе wosebje kritiki němskich cyrkwinych koncertow Horsta Schneidera, kotrež su zwjetša tajke, zo mołło so wo nich we superlativach rěčeć. (Přir. němske nowiny!) Knjez „-ŕ" hač dotal hišće ani jeničkeje specielnje hudźbneje kritiki napisał njeje. Jako zastupjeŕ knjeza -n- pišе drje tam a sem dźiwadłowe kritiki, kotrež su dospołnje w formje wědomostnych kritikow dźeržane. Rozprawjeŕ za dźiwadło a hudźbu za Budyšin je wosebje -n-. Zo tutón žano mjedowe pomazki njemaza, je hižom knjez Jenka sam začuł, hdyž tutón jeho spěwanje (před dwěmaj lětomaj w Krónje) sebi kritizowaŕ dowoli. Je znate, zo so tehdom knjez Jenka na dopisowarja khětro čerćeše. (Prašej so „Nadźije" a „Zernički"). Zo je -n- wo poslednim koncerće też zjawnje swoje

Björnstjerne Björnson

K 100. ročnicy jeho narodninow.

Wčera, 8. hodownika je so runje minyło 100 lět, zo so narodźi wulki basnik, spisowaćel, prócowaŕ, organisator, wučeŕ a wótčinc Norwegskeje B j ö r n s t j e r n e B j ö r s o n. Bě to wulkotny a prěnjotny člowjek — jedyn z tych postawow, kotrychž cyły kulturny swět sej wysoko waži. Strowy a jakny muž ze stareho burskeho swobodneho rodu. Je w nim kruta, twjerda, čista, njepokupna duša, je w nim zahoritosć za mysičku, za ideju, za kotruž wojowaše, běše w nim nabožniska horliwosć za prawdu a wolu, bić so za nju, hajić ju też hdy by dyrbjał wojować přećiwo cyłemu swětej. Jeho nan bě duchowny, ale tajki duchowny, kiž druhdy skěrje z mocu swojeje pjasće móžeše přeswědčić přejara swobodnje myslneho wosadnika, zasy dowjesć na prawy puć, dyžli z přeswědčacym słowom. Hdyž Björnson so narodźi, měješe dóstać mjeno „Björn" (mjedwjedź) po dźědu, ale jeho mać sej žadaše mjeno „Björnstjerne", štož woznamjeni norwegske mjeno za hwězdo „wulki wóz". Narodźi so w khłódnym połnócnym kraju Norwegskeje w horach na farskim kuble Björngan, mjez jaknym ludom. Zrostowaše z přirodu. Kóčka, pos, prosatko a zrěbjo — to běchu jeho towaršojo. Pozdźišo bě žiwy w krasnej Romsdalskej dolinje pola mórskeho zaliwa na kuble Nesseće, potom w Moldźe a skóńčnje w Oslu.

Bu nowinaŕ, dźiwadłowy kritik a wubědźi njewotwisnosć norwegskeho dźiwadła wot šwedskeho. Bu direktor dźiwadła w Bergach. Njeměješe wuspěcha jako spisowaćel dramaw, ale bu sławny ze swojimi burskimi powědańckami. Pozdźišo w romanach a powědańckach so zaběraše z najłoskoćiwišimi prašenjemi towaršnosće. Wjele pućowaše a znaješe derje cyłu kulturnu Europu. Wosebje rady měješe Pariz, hdyž też wumrě.

Bě wojownik — wojowaše přećiwo člowjeskim předsudkam za lěpše, čisćiše, wěrniše žiwjenje. A přednošujo pućowaše wot města k městu, wot kraja do kraja. Bě wojowaŕ za prawdu a swobodu člowjeka. Bě nowinaŕ, kiž stajnje na stronje luda wojowaše přećiwo njeprawdźe. Bě też politik. Wulku zasłužbu ma Björnson wo samostatnosć Norwegskeje. Bě organisator a agitator, kiž stajnje bě hotowy bić so zo dobru wěc. Žedźeše za strowosću, sylnosću, zdźělanosću luda a ludow. A tak bu hódny zastupnik małeho norwegskeho naroda, kiž je dał kulturnemu swětej telko rjekow na polu wědy a wumělstwa kaž na př. Ibsena, Nansena, Amundsena. Ale Björnson słuša też cyłemu swětej. Wón a jeho towaš Ibsen so mjenowaštej swědomje tehdyšeje Europy — runje kaž Tolstoj.

Björnson jako wojowaŕ za prawdu a prawa bě też wulki přećeł potłóčowanych słowjanskich ludow. Pokaza so to też wosebje w l. 1908 při składnosći světoweje měroweje konferency. Björnson bě też přeprošeny, ale wón wotpokaza wobdźělenje a w němskich nowinach zjawnje wozjewi, zo njemóže so sydnyć za jene blido hromadźe z wuheńskim ministrom hrabju Apponym, kiž doma najsurowišo potłóčuje słowakski lud. Tak Björnson před cyłym swětom šwikaše madźarsku nječłowjeskosć. Björnson chcyše też na kóncu swojeho žiwjenja dojeć do Prahi a spytać wujednać Němcow z Čechami. Bě přeswědčeny, zo w staroj Rakuskej budźe so rozsudźować wo dóńće Europy. Bě japoštoł člowjeskosće, měra, prócowaŕ za wšočłowjesku mysličku.

mĕnjenje prajił, je dopokaz, zo so samo dopisowar we Zdźerje na to w S. N. hóršiě poča! Wšě jeho (-n-) druhe dopisy wo koncertach njech so přirunaja ze němskimi nowinami, budźeš tam dospołnu přezjenosć namakać. Za dopisy ze wsow my tŕo zamołwići njejsmy!

2. Knjez Jenka njewě, kak nastanje sprawna kritika!

Dyrbi nastać wědomnostnje objektivna kritika, ma so wosebje dźiwać na zwonkowne wobstejnosće jednotliwych spěwanych tow. Je runje tajka wrótnosć, přirunować ze samsnej měru „Radwor" a „Pančicy" kaž snadź Jenka a Patiern abo Tambera. Originalny, sprawny a objektivny móže pak kritikus dale jenož być, hdyž napisa swoje zaćišće hnydom po koncerće. Jenka je k tomu 13 dnjow trjebał. Po tak dołhim času dyrbi pak so člowjekej cyły konglomerat wšelakich, tež cuzych mĕnjenjow naćišćeć. Hłowny zaćišć so zamući, kritika njeje wjacy objektivna kritika!

3. Knjez Jenka njeznaje naš lud.

Zmysł kritiki njeje, kaž sebi k. Jenka mysli, zo ma so samo „zatamać" štož njeje dobre, nĕ, nadawk kritiki je wosebje, zo ma so wuzběhnyć wšo, štož je dobre, a zo ma so na wopačnosće a njedobre we „formje křesćanskeje lubosće" pokazać. Hdyž by so we našich kritikach woprawdźe tak „zatamało", kaž sebi to k. Jenka přeje, naš lud za 5 lět docyła wjacy spěwał njeby, dokelž runje naš lud je we tajkich nastupanjach jara łoskočiły a njeznjesy ani najmjeńšcho poroka. Mam za to dosć příkładow!

4. Knjez Jenka njeznaje po zdaću wšě mĕnjenja nowočasneho wulożowanja narodneho spěwa.

(Kritik dyrbi tola wšě formy znać.) Tu su mĕnjenja dźensa wosebje dźĕlene. To pak su sebi wšě kapacity narodneho spěwa wědomi, zo so njesmě kóžda štučka tak dramatisey přewjesć, kaž sebi to Jenka přeje. Narodny spěw ma stajnje a w kóždej štučcy wostać cyłk! To je hł. dirigent też tak zapřimnył. Porok so jemu tehodła dać njemóže a njesmě!

To tu do zjawnosće podać, bě w zajimje dopisowarjow S. N. a Redakcije S. N. nuzne. Za mnje wosobinsey je wĕc wothyta, dokelž derje wĕm, što z tajkich njelubych a njehódnych skaranjow nastanje stajnje nowa hida a nowe rozhorjenje. My chcemy tola kruće hromadźe dźĕłać, młodźi a starši, a hdyž mamy zdźeła druhe mĕnjenja, prajmy sebi to wosobinsey! Čehodła zjawnosć z tajkimi internymi wĕcami wobcóžować!! Čehodła jedyn druheho za swoje idealne narodne dźĕło hanić?! Połěpšmy so!

- n -

rozprawjeŕ S. N. za dźiwadło a hudźbu.

*

Dokelž je so nětko kóždej stronje možnosć poskićiła, so wuprajić, zawrĕjemy z tutym rozmołwu wo tutym namjeće. Redakcija Serbskich Nowin.

Swiatočnosć dla 40-lětneho měšniskeho jubile'a k. duchowneho radnika Jakuba Sewčika

Wot lěta 1872 sem, hdyž swjećeše so na wusznamne wašnje złoty měšniski jubilej k. kan. fararja Jakuba Barta, njeje tudomna fara a cyrkwina wosada žadyn tajki swjedźeń wjacy dožiwiła.

Tuž bjez dźiwa, zo so wšudźe tajne mocy hibachu, kiž chychu k. jubilara 8. dec. na někotrežkuli wašnje zwjeselić. Čichcho adventa dla njemóžeše so swjedźeń we wjetšich rozmĕrach wotmeć.

Dopołdnja ¾9 hodź. dóńdźechu dźĕći a towarstwa ze swojimi khorhojemi, Bjermichec kapala, dale cyrkwine předstejićerstwo, družki a duchowni po k. duchowneho radnika fararja Sewčika.

W khĕži přednjese družka Hanka Koklic krótku baseń. Cyły čah hibaše so potom do cyrkwje, po puću kĕrluš spěwajo. W cyrkwi bě za k. jubilara swjedźeńske městno připrawjene. Cyły presbyterium bě rjenje wupyšeny. Swjatočnu Božu mšu čitaše knjez jubilar sam pod assistencu kk. fararjow Miča z Njebjelčic a Rjedy z Kamjenca. Paramymfa wukonješe k. zaelat Stranc z Lipska. Spěwne towarstwo „Jednota" a jedyn šwarny žónski khór spěwaše pod wustojnym wjednistwom k.wučerja a šulskeho wjednika Lipiča missu swj. Lucije, kiž so bjez poroka přednjese. Na piščelach přewodźeše k. wyšši wučer Renaŕ-Worklećanski. Swjatočne předowanje měješe k. farař Wjenka a złoži swoje słowa po 2. Mójz. 3,1. „Mójzes paseše 40 lět dołho wowcy měšnika Jetra w Madźijanskej pusćinje." W błyšću tuteje swjateje liđby widźimy dźensa k. jubilara, kiž je telko lět dźeń wote dnja swjećił wopor Božeje mše. Stajnje je jubilar skutkował „Bohu česći a Serbam k spomoženju." Sewčikowa doba słuša do najpłódnišich a najwužitnišich časow Serbowstwa. Z wjedniskim talentom škitašc Jakub Sewčik khroble jenak Božu česć a zajimy našeho ludu. Ze swjedźeńskim předarjom skónčimy: Jakub Sewčik běše hódny wšĕch swojich přijedownikow na Khrósćanskej farje bjez wuwzaća.

Po Božej mšě zanjese k. jubilar „Te Deum", kotrež bu w serbsej rĕči dale spěwane. Z „Tantum ergo" skónčichu so dopołdnišе kemše.

Na to podachu so wšitcy zaso na faru, hdźež přijimaše jubilar zbožopřeća swojich duchownych sobubratrow, cyrkwinehо předstejićerstwa a druhich deputacijow.

Za cyrkwine předstejićerstwo rĕčeše k. wjesnjanosta Kokla a dari po cyłej wosadźe hromadźeny wjetši pjenjez. Za wosadnych wučerjow tołmačeše k. wyšši wučer Słodeńk wutrobnu soboradosć. We mjenje „Serbosława" přepoda k. wučeŕ Pjetaš pjenježny dar a zdobom mału prósstwu, kiž jubilar wĕsće dopjelni. Dale rĕčachu k. kubleŕ Just za Jasćansku „Bjesadu", k. Grofa za „Jednotu", k. kubleŕ Grofa za wojeńske towarstwo a k. Jurij Mĕrčink za „młodźeńcow". Na kóncu hišće wustupi k. kubleŕ Špitank ze Zejic a wupraji wjele zboža w mjenje politiskeho wubjeŕka tow. „Ss. Cyrilla a Methoda".

Družka Šołćic Borbora a syn k. kublerja Krawčika z Jawory přednjeseštaj rjanej pěsni a daršitaj krasnej kwĕtcy. Hnuty so k. jubilar za wšitke tute wopokazma lubosće dźakowaše.

Popołdnju běše swjatočny nĕšpor.

Bóh zdźerž k. duchownehо radnika fararja Sewčika hišće dołho při stajnej strowosći, dopjelń na nim wšitke dobre přeća, kiž buchu jemu z hłubin duše prajene, a wusłyš wšitke próstwy, kiž buchu wot k. jubilara, wot jeho wosady a wot wšitkich při jeho jubileju přitomnych k njebju słane za čas a wĕčnosć.

*** 11 wožobow žo tepilo.** Cĕžke njeswoje z cjołmowu jo žo na rĕzy Narenje blizko města Mostara w Južnoslowjanskej. S 12 wožobami wobžadźeny pschewozny cjołm žo pschi napjatej rĕzy powrócił a podnórí. Jenož jenicja wožoba samo žo wukhowaja. Tamni jĕdnacje su žo tepili.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 9. hodownika 1932.

Wčerawše curzy w Barlinje.

1 dollar	4,200	100 pólsk złotych	47,20
1 jendźelski punt	13,67	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,43

Kurzy poprawom do wječerawšeho wikowanja i dowĕrliwje mĕnjenjom sostupichu. W běhu dnja so mĕnjenje trochu połepšiło. Politiska napjatosć njechowi mĕrnemu wikowanju. Rentowe a dołhe lisćiny žiwoje krute kursy dale sathowachu. Kurzy akcijow běchu trochu sesłabjene.

Produktowe wiki sapiješchu wječera šnahnu wobrot ke lepšemu. Powschitkownje bě skrućenje płaćišnow spóznać. W hotowym formje wschak so jenicki pschenża wo 5 pj. porjeźi. Wobrot njebě wulki, dokelž mjenje a wikowarjo jenož najnuzniše kupuja. W termińowym wikowanju wowjo, rožka a pschenża žiwoje płaćišny jewjachu.

Wječera płaćeńske zjentwaŕ w Barlinje:

Pschenżu 9,35—9,45 (9,65—9,75) hr., rožki 7,55—7,65 (7,70—7,80) hr., ječmjenja, nałĕtnjeho 8,45—8,95 (8,50—9) hr., nasmjehcho 8—8,35 (8,05—8,40) hr., wowsa 5,90—6,15 (6,20—6,45) hr.,

w termińowym wikowanju:

pschenżu:

za dezember: 10,12½ (10,32½—10,28¾) hr.,
za měrc: 10,27½—10,25 (10,42½—10,37½) hr.,
za meju: 10,45—10,50 (10,58¾—10,55) hr.,

rožki:

za dezember: 8,17½—8,22½ (8,31¼—8,30) hr.,
za měrc: 8,37½—8,40 (8,52½—8,48¾) hr.,
za meju: 8,53¾—8,55 (8,70—8,66¼) hr.,

wowsa:

za dezember: 6,50—6,52½ (6,55) hr.,
za měrc: 6,55 (6,70) hr.,
za meju: 6,70 (6,87½) hr.

Płaćišny w špinkach su płaćišny tydźenšćich wikow. Hódź pak žane waspomnjene njejsu, što njepschemĕnichu.

Wiki w Lubiju.

Pschenża płaćeńske 9—9,25 (9,20—9,50) hr., rožka 7,20—7,40 (7,30—7,50) hr., ječmjeń, nałĕtni 8—9 hr., wowsy 6—6,40 (6,30—6,60) hr., bĕrny 2—2,50 hr., žywe 2—2,50 hr., słonu, ł mašch. mlóčź. 1—1,25 hr., muka, pschenična (60%) 16 (16,30) hr., ržana (60%) 12,75 hr., wotrubu, pschenične 5,30 (5,40) hr., ržane 5,30 (5,40) hr. Butra (½ punta) 65—70 pj., jeja 11—13 pj., twarohi 20—25 (25) pj., bĕrny 3 pj., kał, bĕły 5—6 pj., čerwjeny 6—8 pj., karoty 8—10 (10) pj., jědźna łoboda 12—18 (8—10) pj., hydrońty kał 5—60 (15) pj., kołrabi 5—15 (8—12) pj., porei 10—20 (20) pj., kałerepa 8 pj., kišały kał 10—13 (10) pj., zybła 8—10 (10) pj., tykwu 40—80 (80) pj., tomaty 25—50 (20) pj., kołoraby 5—15 (10) pj., radiški 5—15 (10) pj., rjekwej 5—10 (10—15) pj., jabłuka 5—25 (6—25) pj., mĕrnik 10—30 (15) pj., wino w kitkach 40—45 (45) pj., čerwjena rěpa 10 pj., banje 5—8 (8) pj., hrichy 1,40—1,60 hr. (30 hač 50 pj.), šarłatne hrušy (pjury) 70—80 (70—75) pj.

Płaćišny w špinkach su płaćišny tydźenšćich wikow. Hódź pak žane waspomnjene njejsu, što njepschemĕnichu.

Wiki w Kamjencu.

Tu płaćeńske pschenża 9—9,10 (9,50) hr., rožka 7,20 hač 7,25 (7,50) hr., ječmjeń, nałĕtni 9 (8,50—9) hr., nasmjehi 7,50—8,25 hr., wowsy 6—6,20 (6,50—6,70) hr., muka, pschenična 10 (20) hr., ržana (60%) 12,50 (12,75) hr., (70%) 12 hr., wotruby, pschenične 5—5,50 (5—5,80) hr., ržane 5,25—5,75 (5,40—6) hr., žywe 2—2,25 hr., słoma, słona 1,30 (1,30—1,50) hr., ł załanju 1 (1—1,20) hr., we wotkłejach 1,80 hr., bĕrny 2,30—2,50 hr. jabłuka 5—20 pj., kruschwy 15—25 pj., butra 1,30—1,40 (1,25—1,30) hr., jeja 13 (13—14) pj., wino w kitkach 40—50 pj., kał, bĕły 6 pj., čerwjeny 8 (6—8) pj., hydrońty 30—50 pj., jědźna łoboda 15 pj., tomaty 30 pj., zybła 10 pj., khrĕn 60—70 pj., worjechi 40—50 pj., lĕšne worjechi 35—45 pj., hołotej, 3 kćežki 10 (20) pj., morchej 8 pj., radiški 8 (7) pj., rjekwej 10 (8) pj., kałerepa 7½ (8) pj., kołrabi 6—10 pj., šarłatne hrušy (punt) 75—80 (80—90) pj. Prošata 8—14 (8—15) hr., bohaći 25 (18—25) hrivnow.

Płaćišny w špinkach su płaćišny tydźenšćich wikow. Hódź pak žane waspomnjene njejsu, što njepschemĕnichu.

Wiki w Khorzębuju.

Mjaso płaćeńske, howjaze 70—90 pj., cjelaze 70 hač 110 pj., skopjaze 90—110 pj., žwinjaze 70—100 pj., borwikaze 40—100 pj., jelenjaze 50—100 pj., dźiwje žwinjaze 50—100 pj. Important 1,50—2,25 hr., kłaći 1,50 hač 2,20 hr., sajacy 2,50—4 hr., hołbje, młode 50 hač 90 pj., kury, žiwe 1,80—2,50 hr., khapony, žiwe 2—3,50 hr. Jeja 12 (12—13) hr., butra 1,20—1,30 (1,15—1,20) hr., twarohi 25 pj., łany wołti 80 pj., łany 55—80 (80) pj., schćuki 70 pj., karpy 65 pj., huhy, šarłatne 80—100 pj., kłaći 80—120 pj., karmiške 60—120 pj., kołrabi 5 pj., morchej 5 pj., jědźna łoboda 15 pj., kał, hydrońty 30—40 pj., čerwjeny 10 pj., bĕły 7½ pj., wirsingowy 10—15 (15) pj., hołotej 7½—10 pj., mórski 15—25 pj., khrĕn 20—35 pj., radiški 7½—10 (15) pj., zybła 10 pj., kałerepa 5 pj., běruły, zentnaŕ 2,25—2,75 hr., 10 puntow 30 pj., wino w kitkach 35—55 (30—45) pj., jabłuka 20—40 (20—35) pj., worjechi 35—55 (40 hač 60) pj., lĕšne worjechi 35—60 (35—50) pj., kurjatka 30 pj., tomaty 25 pj., brušnjaja 40 (35—40) pj.

Płaćišny w špinkach su płaćišny tydźenšćich wikow. Hódź pak žane waspomnjene njejsu, što njepschemĕnichu.

Swirinjaze wiki w Khorzębuju.

Pschiwjeli bĕchu 762 prošatow a 288 bĕhakow. Prošata płaćachu, małe 5—7 hr., hrĕnje 7—9 hr., wulke 9—11 hr. Bĕhaki, małe 11—28 hr., hrĕnje 28—45 hr., wulke 45—65 hr. Wiki bĕchu hrĕnje, płaćišny so njepschemĕnichu.

Wiki wužitkoweho skotu wječera w Khorzębuju.

Tute posledne wiki w tymle lĕcze bĕchu schpatne. Skotu njebĕchu pschiwjesle pschiwjeli. S howjadow bĕchu na wikach 14 wołow, 5 bykow, 146 krutowow, 84 prózdnikow a 15 cjelatow. Po wašy płaćachu po zentnaru ja woły 19—33 hr., ja byki 18—26 hr., ja krumy 17—24 hr., ja prózdniki 15—30 hr. a ja cjelata 20—42 hr. Wobroć wosta hnadny. Kaž a srjedźatow njebĕchu pschewjele pschiwjeli a te so hišće cžko pschedawachu.

Wiki rjeznjeje skotu wječera w Drježdźanach.

Wiki nocžnjehu so prawje wožiwjcź. Cjelatow bĕchu pschewjele pschiwjesli. Swini drje njebĕchu pschewjele pschiwjeli, ale sa nimi so mało prajachu. Tehodła wšitke klazachu, tuž płaćišny žiwini a cjelatow we wischich drujinach popuschćowachu. Wiki žiwinjow njebĕchu rĕčaja hódne.

Pschesadźowanja:

Sobotu 10. dezembra 1932

w Budyschinje na znanym hamcže, dop. w 10 hodź. Wschelake draschy a schaty, kožuchowy khabat, nože a widličźi, błĕborna nadoba, słoty naruczny cžasnik. Singerowa schijaca maschina, töčak ł motorom, lĕhawski sofa, benzinowej lutowakaj, nascjeńskiej cžasnikaj, 2 maschiny, 2 gramofonaj, radio, klamowa pokładnja, loža, rjenjeschlinski grat a 4 špeschowe schijace maschiny ł motorstim cžerjenjom.

Žiwnastej, nĕhdże 15 kórzow mulka, šlusicha Powolej Mjekej. Hódna je 11 570 hr., wopalna pokładnja 11 600 hriwnow. Pschesadźowanje budźe schtwórtk 16. februara 1933, dop. w 10 hodź. na šudowistwje w Budyschinje.

Sahrada w Budeschezach, nĕhdże ¼ kórza mulka. Hódna je 80 hr. Sšlusicha pschekupnej Małej Pawolej Emmanuel w Budeschezach. Pschesadźowanje budźe schtwórtk 23. februara 1933, dop. w 9 hodź. w Budyschinje na šudowistwje, jstwa 141.

Khěža a nimale kórz mulka leżownosć, šlusicha pschekupnej a spedićerej Christophej Biedrichej Steffenej w Budyschinje na Hornjekrĕšej haju 19. Hódna je 42 683 hr., wopalna pokładnja 45 650 hr. Pschesadźowanje budźe schtwórtk 23. februara 1933, dop. w 10 hodź. na šudowistwje w Budyschinje, jstwa 141.

Konkursowe powĕsćenje.

Sšud je konkurs wotewrił nad samotožnjom Marije Hilšbjety swoženjerjej Pjurnowej rodź. Jungez, słotnikarja w Budyschinje na Serbskej drohi 3, pschekupza dr. Dóm. Jeja w Budyschinje na Kamjentnej drohi 43 ta sarjadnika pokajowschi. 1. termin budźe sjedzu 4. 1. 33, dop. 1411 hodź. 2. termin budźe 25. 1. 33, dop. w 11 hodź. Wobaj w Budyschinje na šudowistwje, jstwa 141.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo so tuna abo 1000 kg, hewak 100 kg

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	8. 12.	7. 12.		8. 12.	7. 12.
Pšeńca	187-189	186-188	bony	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	151-153	151-153	wołki	14,0-16,0	14,0-16,0
ječmjeń, nat.	—	—	nadre łuzne	9,00-11,0	9,00-11,0
ječmjeń	163-179	163-179	žołte łupiny	12,0-13,5	12,0-13,5
wows	118-123	118 123	seradella	18,0-25,0	18,0-25,0
kukuricа	—	—	rapa. wosušk	—	—
pšeńc. muka	24,0-26,6	24,0-26,6	łany wosušk	10,0-11,1	10,1-10,1
ržana muka	19,5-21,5	19,5-21,5	such. truhanc	8,80	8,90
pš. wotruby	9,47 9,7	9,40- 9,6	bjarnj. kruški	—	—
ržane „	8,80-9,15	8,80-9,15	syno, 50 kg	1,80-2,20	1,80-2,10
rapa	—	—	ržana słoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor.	21,0-26,0	21,0-26,0	pšeńc. „	0,45-0,60	0,45-0,60
lano symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,45-0,60
pjeluški	13,5-15,0	13,0-15,0	sěna „	0,45-0,6	0,45-0,60

Płaćizny rĕznehо skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

8. decembra

12 wol., 53 byk., 113 kruw., — jałoje., 758 ćelat, 80 wowc., 581 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 35—41, 2. 30—35, 3. 26—28, 4. —;
swinje: 1. 44, 2. 42—43, 3. 40—41. 4. 37—39

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjerine znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pjanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutejše banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 289 | Budyšin — Sobotu, 10. decembra 1932 — Bautzen | Lětnik 91

Smy tak daloko?

Kaž dyrbi kóždy wobkhod, rjemjesło abo hospodarstwo wěste rozměry měć, zo by swojcho wobsedźerja ze swójbu zežiwiło, tak potrjeba kóždy samostatny kraj dosć wulku rozšěrjenosć, zo by mohł swoje wobydlerstwo nie jenož ze žiwnosću, ale też ze swojim wikowarstwom a domjacymi wudźělkami starać. Kraje maja swoje hranicy, hdźež mužojo nabitymi třělbami steja a stražuja. Kraj je něšto solutne a jeho hranicy přerěkaja druhdy ludy do sćow, njeprašejo so wo to, hač so jenemu dźělej hodźarsty kaž też kulturnje derje, druhemu hubjenje wjedźe. Hranicy stwori hruba móc, kiž njeznaje prawdy a kiž nima začuća. Jej kmótřeše zymny rozum bjez kóždeje dušownosće. Hranicy su we žiwjenju ludow też něšto předběžne a přileżnostne. Wone njesu na skalu założene.

Hranicy ludow njekryja so z hranicami krajow. Přeniše njejsu też tak wobstajne, ale su we stajnym hibotu, pak do přódka, pak do zady. Na hranicach ludow je stajna wójna a mrěće, ćicha, zasakła wójna, kotraž njepřestanje a dźe wot roda k rodej. Kročałku po kročałcy. Kóžda tak dołha kaž čłowječe žiwjenje. Nichtó nic njepytnje. Jenož na ludopisnych kharcach su tute postupace abo spadowace hranicy pytane. Hdyž je tuto mrěće ludow a wosnowanje jich sćinow na sebi tak njepadnate a njezbołostne, dha je móhli je po čłowječich nahladach jako něšto naturdźene a přirodźene zeznamjenjeć a je znjesć a přijeć.

Tola tak cyle jednora tale wěc nje njeje. Kóždy lud zasahuje je kaž kupa w morju. Čim mjeńša ta kupa, tym hórši nawal zmohow. Kupa so zatřasuje we swobodnych zakładach a smuha po smuzy so wot njeje wotsćehuje do morja. Ješć zmohow šwika na nju a zawoja ju.

Tak je też kóždy mały lud wjetšim strachom zawostajenja wustajeny hač wulke ludy.

Ale wěc małych ludow je hišće hórša. Wone su njezmilnosćnjej k smjerći zasudźene a to jara bolostnej smjerći, hdyž so wotdrjebjowanje na hranicach hišće zaho we wěstym času, na wěstym dypku njezastaji.

My sebi smjerć luda tak předstajeć njesměmy, zo stejała tři posledni luda na swojej małej kupcy stejeć z khorhoju w ruce, a morjo budźe howrić a muži a kupa do swojeho klina storhnje.

Ně, smjerć přińdźe hižo wjele prjedy Je hižo zastupiła, hdyž je wotdrjebowanje kraja wěstu, wosudnu čaru překročiło. To je tón wokomik, hdyž so lud sam wjacy z dosahacej duchownej cyrobu zastarać njemóže, hdyž knihi we składach plěsniwjeja, podarmo čakajo na kupcow, hdyž w knihićišćernjach rotacionske stroje mjelča, dokelž njeje dosć wotběrarjow nowinow a spisow, a hdyž jeho elita čéka do cuzby.

Hdyž je pola luda tónle čas zastupił, potom wuhasnu na jeho njebju wohrěwace słónco a hwězdy, a potom přińdźe spad luda z rychlej nohu. Potom njepospěši so wotdrjebjowanje jenož na hranicach ně, potom spadnje tutón lud we sebi do hromady a počerpi bělu smjerć. Wón zmjerznje.

Hdyž my Serbja tule wěrnosć wopominamy, dha počinamy na sebje hladać, jedyn druhemu do wočow a nam počina někak zatrach być. Haj, so postróžimy. Što to? Smy hižo tak daloko? —

Změrujmy so, prjedy hač sebi tu wotmołwu damy. Jenož zymna krej a zymny rozum ma tu rěčeć. A wón rěči:

Bohu budź skorženo, smy na tutej hranicy, na tutym wosudnym dypku. Žanu stopjeń dale a smy zhubjeni. Běła smjerć nam hižo kiwa. Njech so z trubami zatrubi, zo to na wšěch hranicach słyšał. Cyrk zastań! Hač sem a nie dale! —

Hišće je čas a hišće njejsmy zhubjeni. Ale wšitcy mužojo dyrbja na nasypy a wudrěńcy dyrbja so zarać, zo so brjohi njeroztorhnu a zo so morjo do kraja njepředrěje. Mužojo, dźerže hranicy, hewak budźe z nami konc.

Mužojo hižo běža a wołaja: Hdźe mamy započeć, holče, zo so brjohi njepřetorhnu?

Jim prajimy: Dźiće změrom domoj, zwołajće waše dźěći, zestajejće je do rjadu kaž wojakow a potom prajće: Kedźbu, zo bychu wšě na was hladałe a zo so žane słowo njeby minyło. Potom prajće jim tole: Naš dom je serbski a dyrbi serbski wostać. Wot nětka maće zo mnu, z maćerju a też mjez sobu jenož serbski powědać. Też ze susodźe dźěćimi maće serbski powědać. Potom klepće z kijom wo blido a dajće jim wotstupić.

Hdyž je so tole stało, potom su wšě předrěńcy na brjohach zatykane a něšto wosudne so z nami wjacy stać njemóže. Wy dyrbiće wědźeć, zo naš narod we našich dźěćoch mrěje. A staršej matej na nje prěnje prawo.

Wšelake ma so wězo hišće dale stać, ale to wšitko njeje tak jara ważne. Tomu je potom přeco hišće čas. Hdyž maće w domje serbski dźenik a hdyž sebi kóžde lěto znajmjeńša jenu serbsku knihu kupiće, zawěrno, wjacy sebi při dźensnišich hubjenych časach skoro žadać njesmějmy. Zo ma šula serbska być a też cyrkej a zo do serbskich towarstwow khodźimy, to su wěcy, kotrež so samo wot so rozumja. Wo tym dyrbi so pozdźišo tak a tak hišće słowčko porěčeć.

Smy dopóznali, zo je dźensa za nas najnuznišo, našu posiciju dźeržeć, wšitko dalše přinjese přichod. Poslednje słowčko budźe pak so při kulowatym blidźo rěčeć, za kotrež so jónu wšitcy, kotrychž wosud serbskeho naroda nastupa, zesydaju.

Starajmy so za to, zo tu potom hišće w połnej ličbje budźemy.

Za.

Wuspěšne jednanja w němskim sejmje

Wuradźenja němskeho sejma so wotstorčiłe

Němski sejm je pjatk sajstupniski zakoń za němskeho presidenta, amnestiowazy zakoń a zakoń wo wróćowdawacju socialnopolitiskeho dźela septemberskeho nusowego zakonja pschijał. Na to je němski sejm swoje wuradźenja wotstorčił. Termiju bliźšcheho pożedźenja němski president postajił. Myslu žeby, so bo němski sejm do žrjedź januara zaso njesenidźe.

Sozialdemokratiski a kommunistiski namjet na wotwołanje nusowych wukazow 14. junija, 4. a 5. septembra je so z 296 hłosami sozialdemokratow a kommunistow pschećiwo 203 hłosam hospodarskemu a sozialnopolitiskemu wubjerkej pschipokasał.

Też namjety na pomołne naprawy za njesaćłužerjow a potrěbnych sozialnje pomoży su so pschiślušnym wubjerkam pschipokasałe.

Zastupniski zakoń za němskeho presidenta

Němski sejm je pjatk sajstupniski zakoń za němskeho presidenta je śledowazym wopschijećom pschijał:

„Hdyž je němski president sadźewany, jeho president němskotatneho žuda sajstupuje. To samo so stanje, hdyž so presidentstwo do cjasa wuprózdni, dóniž so njeje nowa wólba pschewjedła."

Wo nowym zakonju so po njeńcu hłosowaše. Za njón so 404 hłosow pschećiwo 127 hłosam kommunistow a němskonazionalnych wuprajі. Dokal so z tutym zakonjom wustawa pscheměni, bě za njón dwě třećinowa wjetšina trěbna. Wona je tutym padze 254 hłosow mjezini a so z 50 hłosami pschekroći.

Amnestijowy zakoń

Schwórk je prawny wubjerk němskeho sejma w pschitomnosći němskeho justizneho ministra dr. Gürtnera wo amnestijowym zakonju dojednał. Justizny minister w debace sdźeli, so we wubjerku kabinetowe mjenjenje njezastupuje. Chce jenoż technisky pschi wuradźenju pomhać. Pschećo pak je justizny minister se zakonjowych naćisłkow kompromišny namjet wudźěłał, kotryž wubjerk pschedpołoži. Tutón namjet je so we wuradźowanju trěchi pscheměnił a so w śledowazej formje pschijał:

Amnestija so wupschesćesera na khłostańše cźiny, kotrež su so dla politiskich pschičinow abo dla hospodarskich běžnjow skutkle. **Dospołnje so zpuśćeja wschě pjenježne a jatbowe khłostanja, kotrež hacź do 5jecź lět traja. Dźeje dyžli 5jecź lět trajace jatbowe khłostanja dyrbja so wo 5jecź lět pschikrótšiś, smjtne khłostanja so potom wo połojcu sniża a hižo wotpołožene khłostanje so wot tehdy zhubi a wotńdźi. Pschi tym powschitkownje na město khłostarnje jastwo stupi.**

Amnestija wot 1. decembra 1932 płaći. Z amnestije su śledowaze khłostanje cźiny wusamknjene:

1. Njeskutki pschećiwo žiwjenju (§§ 211, 212, 214 khłostanskeho zakonnika);

2. Njeskutki pschećiwo 1. paragrafej terroristeho nusowego zakonja z 9. augusta l. l., hdyž su pschi tym cłowjeka morili abo ranili;

3. powschitkowje strašne njeskutki se žmjertnym jećźinkom;

4. krajna pscherada a pscherada wojerskich potajnosćejow potom, hdyž je so je śedźiwosćeju stała (po tajsim so amnestija na spitzelerstwu krajnu pscherady wupschesćesera);

5. njeskutki pschećiwo sakonjej wo stótnistwu a powschitkownje schadnym tsbanju rosbuchadłow.

W prawnym wubjerku wobsamknjeny sakonjowy namjet so połnej shromadźiznje němskeho sejma pschedpołoži.

Kschesćijanske dźełacźerske towarstwa pola Hindenburga.

Němski president z Hindenburg je wotpósłanzstwo shromadneho swjasa kschesćijanskich dźełacźerskich swjasow Němskeje, wobstejaze z kuesow Otty, Imbuscha, Baltruscha a Kaiserja pschijał, kotryž němskemu presidentej wo nuzy němskich dźełacźerjow rosprawjachu a naprawny k wołożenju wschy namjetowachu. Němski president je zlubił, so namjety wotpósłanzow hnydom zwědomnisće pruhowaći da.

Konflikt miez Hitlerom a Straserom

Nazionalnosozialistiska nowinska powěsćerńa je śledowaze wojstwiła:

„Zurij Straßer z wjednikowej dowolnosću tsinjedźelsku thorobnu dowolenju nastupi. Wschě druhe z tym związowaze powěsće a wuměnkowanja njejsu wěrne a žu bjese wscheho podłožka."

W nazionalnosozialistiskej stronje pjecza diwaj nahladaj se šobu wojujetaj. Jena strona dże w šejmach z měšćanskimi stronami jednaći, mjes tym so dże strona w šejmach hanta knjeźicz a sa Hitlera němske kanzlerstwo žada. Straßer wěri, so bu nazionalnosozialistiska strona swojeho nětcźiskeho samera „bźa a khlěba" wsdała. Boji so, so bychu potom cźiródy wolerjow, kotrež na połěpschenje hospodarskeho położenja cźakaju, nazionalnosozialistisku stronu wopuschćiłe, a so by by z tym wuderna móz nazionalnosozialistiskeje stronu wohrožła.

Pódła Gregora Straßera je też **Gottfried Feder** na wjazynjedźelsku dowolenju schoł. Feder je hospodarskopolitiske programy nazionalnosozialistiskeje stronu wudźěłował. Adolfa Hitlera je so z listom wopraschał, hacź je wěrno, so dże hospodarske a inzenierisko-techniske wordźělenje rospschestrjenje, z kotrehoż wobzerjom je Feder był. Feder na to pokazuje, so by so z rospschestrjenjom hospodarskopolitiskeho wotdźělenja nazionalnosozialistiska strona swojeho nětcźiskeho samera „bźa a khlěba" wsdała. Boji so, so bychu potom cźiródy wolerjow, kotrež na połěpschenje hospodarskeho położenja cźakaju, nazionalnosozialistisku stronu wopuschćiłe, a so by by z tym wuderna móz nazionalnosozialistiskeje stronu wohrožła.

Też druhi nacionalnosocialistiski wiednik Feder na dowolenču šoł

Pódła **Gregora Straßera** je też **Gottfried Feder** na wjazynjedźelsku dowolenju schoł. Feder je hospodarskopolitiske programy nazionalnosozialistiskeje stronu wudźěłował. Adolfa Hitlera je so z listom wopraschał, hacź je wěrno, so dże hospodarske a inzenierisko-techniske wordźělenje rospschestrjenje, z kotrehoż wobzerjom je Feder był. Feder na to pokazuje, so by so z rospschestrjenjom hospodarskopolitiskeho wotdźělenja nazionalnosozialistiska strona swojeho nětcźiskeho samera „bźa a khlěba" wsdała. Boji so, so bychu potom cźiródy wolerjow, kotrež na połěpschenje hospodarskeho położenja cźakaju, nazionalnosozialistisku stronu wopuschćiłe, a so by by z tym wuderna móz nazionalnosozialistiskeje stronu wohrožła.

Pódła Feder pjecza też **Frick**, hłowny redaktor nowin „Völkischen Beobachter" **Rosenberg**, wězywustojny za praschenja dźełowoje słužby wyschi **Hierl** a sapółpłanz **Stöhr** Hitlerowemu politikarjej wjednimu wujazy njepschihłosowanja, tola **dr. Goebbels** w Barlinje so hišćece k Hitlerej njeźeri. Goebbelsowy radikalizmus pak też Hitlerej pschedaloko dże.

Kommunistiske nieměry w Barlinje

We wjeśorownym Barlinje su so schwórnk cźrjódy kommunistow na demonstrazije źěłale. Diwerju policistow su nadpadnyli a ranili. Kommunistojo su też ześeli. Stśelne policajske wordźělenje demonstrantow rosćenja, kotrež su schtyri wukadne wokna rosbili. 16 kommunistow su sajeli.

Badenski konkordat w druhim cźitanju so pschijał.

W badenskim sejmje stej so pjatk krześeni i katolšej a ebangelšej zyrkwju druhi krćź wurad'owałej a so je 44 pschećiwo 42 hłosam pschijaći, a to sajo z hłosami zentrumskeje, němskeje ludoweje a hospodarskeje stronu. Pschećiwo zyrkwinymaj sakonjomaj su kommunistojo, sozialdemokratojo, demokratojo, [illegible] ludowa słužba, němskonazionalni a najwjetši dźel.

Saksi sejm

Sozialdemokrat **Neu** je schwórił nanijet podał, so by knjeżerstwo khłostanja za khłostanske czinu spuschczilo, kotrejż hu jo dla politiskich pschicziwkow abo w switzu s powschitkownymi hospodarskimi bedżenjemi abo dla hospodarskeje nuzy skuczile.

Kommunist **Herrmann** w sozialdemokratiskim nanijecze jenoż agitazisti manever widzi. Jeho strona je hizo prjedy amnestowazy nanijet podała.

Dr. **Hickmann** z němskeje ludoweje strony pschipósnuwa, so je so w powschitkownej hospodarskej nuzy a w politiskej rozhorjenosczi pschekrucze khłostało, a so by mikosczi nuzna była. Se swojej srakziju pak nekinjenje sastupuje, so knjeżerstwowa wobhnadżaza instanza na to na dożażaze waschnje dżiwa. Powschitkowna amnestija njeje nuzna a pschipravna.

Dr. Kastner se statneje strony w podobnym smyśle rjeczesche. Wez budże wot teho wotwiżewacz, **kak** daloko němski żejm tole praschenje rozsrisa.

Neuowy nanijet so prawnemu wubjerkej pschipokasa.

Wo praschenju wuplaczenja msdy za sastojnikow finanzny minister dr. Hedrich wosjewi, so so prenja sjeczina dezemberskeje msdy a prenja połowza sastarazných dostatkow 10. dezembra wuplaczitej.

K khłostarni na czaż żiwjenja sażudżeny.

23kżny njesażużeże Bjedrich Stark je letża 6. septembra 55kżnu w Italskej narodżenu rjeczny wuczerku Ernu Karlowu rodż. Bruslatez w jejnym wobydlenju w Barlinje wurubit a stronzowal. Barlinski pschisażny sud je Starka k khłostarni na czaż żiwjenja a k trajnemu sżubjenju nadsczesanskich czeżnych prawow sażudżił.

Francowski parlament wo wójnskim dołzy

Franzowski ministerski pschedsyda Herriot je psched **finanzným** a wukrajnym wubjerkom deputertstcje komory a senata knjeżerstwowe stejischcjo k praschenju wójnskeho dołha w Amerizy sdżeli.

Komorowy wubjerk za swonkowne nałeżnosce je formulu pschijał, so smi so 15. dezembra rata za wójnski dołh jenoż z wunnenjenjom wotplaczicz, so so konferenza swola, kotrejż so poruczi, praschenje wójnskeho dołha rospominacz.

Tez komorowy finanzny wubjerk je se 26 pschesiwo 5 hłosam wobsankował, so so bjes wunnenjenja wójnski dołh njesmi wotplaczicz.

Iriski pouverneur

Donala Buckleya su za kralowskeho jendżelskeho generalneho gowerneura w irskim swobodnym stacze po „nanijecze“ ministerskeho presidenta de Valery pomjenowali. S Buckleyom je so zyle nowy kurs w knjeżerstwje sawjedł. Po potwarjanju wulkowikowar a wot wjele lét irske swobodne hibanje nawjedujo, wjele pschesczehanu a husto sażudżeny, je won hnydom po swojim pomjenowanju postajił, so ma so irska (keltiska) rjeż we wschech knjeżerstwowych politiskich nałeżnosczach mesto dotalneje jendżelskeje sawjesczi. W audienzach pola jendżelskeho krala w Londonje budże won jenoż irski rjeczesz, a jedyn irski tolmacz jeho słowa do jendżelskeje rjeczе pschełoży. Hizo nekotre dyrbja wschitzy sastojnizy a pschijaczelo z nim irsky rjeczesz.

Tez hewak je gouverneur Buckley powroczasze nowoty sawjedł. W mestskralowym hrodze frjedz Fónixoweho parka, najwjetscheho mesczeczanskeho parka w Europje, njebudże won bydlicz. Krażny hród so do schule za wuczenje irskeje rjeczе pschetworzi, kotraż so jenoż hischcze mjes ludom w sdalenych wsach rjeczi. Buckley je jedyn z prenich Irow **był**, kotrychż je jendżelske knjeżerstwo sażudżiło, dokelż bechu swoje mjeno w irskej rjeczi na żiwój wos napisali.

156 schpanskich senjanow wuskwojili.

Schpanski żejm je sakoń pschijał, z kotrymż so kuba a thież 156 senjanow wuskwoja, kotriż su so 10. augusta pschi spytanym monarchistiskim spózku wobdżelili.

Generalny strajk w Oviedowskej provinzy.

W Gijonje w Oviedowskej provinzy w Schpanskej je so generalny strajk pschipowedżił. Pschekrucze su swoje klanty sawrjeli. Nowiny so njewudawaju. Policija sjawne twarjenja strażuje. Wobkhad zyle smerom steji.

Zwiazk ludow na mandżuskim prašenju

Shromadżizna Swjatka Ludow njeje swólniwa, njewotwiżuje mandżuski stat pschipósnacz. Mandżuska ma dale pod nadkniežstwom Chiny wostacz. Japanska je dyrbjała swoju swadu z Chinu internazionalnemu sudej w Haagu pschedpołożecz a njeje smiła se swojim wóffsom Mandżuku wobhażicz. W tymle smyśle su so sastupnyk wschech statow wuprajili. Schtwórik staj chinesti a japanski sastupnik klowo dostałoj. Chinesti wotpósłanz **Quotaricz** praji,

so w konflikcu dla Mandżuskeje zyły kulturny zwet pschecziwo Japanskej steji.

China budże dale wo Mandżuku wojowacz. Bojkott a postupanje dobrowólnikow w Mandżuskej njepschestanjetej, a wójna so hacz k hórkemu tónzej dowjedże. China jenoż njewotwiżuje mandżuski stat njepschipójnaje.

Japanski wotpósłanz Matsuka pschecziwo tomu protestowasche, so so japanske wobaraze wojowanje w Mandżuskej na schkodu Japanskeje wułożuje. Japanska je do Swjatka Ludow sastupiła, woczakuje, so tez Sjednoczene staty połnózneje Ameriki do njeho sastupja. Wot teho czasa, w kotrymż je wjele było, so Amerika njesastupi, je wobdżelenje pschi Swjatku Ludow ja Japansku hlowny zajim sdubiło.

Hdy bychu Sjednoczene staty a Rusko Swjatej Ludow pschikluschale, potom hnadź by żadanje wopravnjene było, so dyrbi so pak krucze pschewjesez.

Położenje w Chinje je tajke, so China ja blizsche dżesacz abo dwanzesi lét njesmeje zentralneho knjeżerstwa, kotrejż by so wschudże pschipósnało. Rusa je mandżuske praschenje a stejischczo **Japanskeje srosumita a so do mandżuskich nałeżnosczow njetyka.**

Nawal japanskeno wojska do Jeholskeje provincy

Japanske wójsko je so do **Jeholskeje** provinzy k pondżu wot Mandżuskeje nawalilo. Japanske letadła s mesta **Czjananbaa** w dołhym wjeczorje wot Schanhaja bomby mjetałe. Po ménjenju japanskeho hlownego kasowarstwa je to ważne mesto za chinesktch dobrowólnikow, kotrejż chcedża provinzu sakitowacz.

S Mukdena so powdź, so je so wojowanje w połnocnej Mandżuskej stónczisko a so dyrbi so nekto wo Jeholskej vinzu wojowacz. Japanskej garnisonje w Schanhaju a Sniczżungu stej wupady pschecziwo chinesktm dobrowólnikam czinilej a jich pschi mjesy Jeholskeje prowinzy sbitej.

Powesczi, so je ruske knjeżerstwo generala Supingwuejej wjednika chinesktch dobrowólnikow, kotryż bé do Sibirskeje czekny, Japaizam wudało, njeje wérna. Generalej **Supingwuej je so dowolilo, do Europy puczowacz.** Supingwuej je sebi pschał, Moskwu a potom Nemsku a druge europiske kraje, njes nimi tez Jendżelsku, wopytacz. Tjesm **tyżazam jeho wojakow je so dowolilo, so w Ruskej sażydlicz.**

Bojkott pschecziwo japanskim tworam w Chinje.

Każ Moskowski radio powé, so su so w Schanghaju sno wa nadpady pschecziwo klamam sapoczałe, kotrejż japanske twory pschedawaju. Pschi nich su 8 wobsobow morjo.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 10. dezembra 1932

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 750, hygrometer —3 a thermometer wodnje +1. Dnes rano we 8 hodż. barometer 750, hygrometer —8 a thermometer w nozy —9,5. Wjedro wostawsze kaltke. Po rosprawje wjedrarjow so nizjny nad rauschi wetr jewjadnuje, schtwó nam tez dale na riane postupne schtrelsza praji. Sesnina wyschina czehnje ko nekt połnocnemu lodowemu morju pisches Jendżelsku a połnocnu Europu do Czorneho morja. Wétry dnja z połnocy. Dokelz schina bjes pschetorhnjenja hacz do połnocneho lodowego morja sahja, pschiplawnja symne powétry z tuteho sadżawoje tschelskanzo. S teho mózemy sudzicz, so nam kruta synnicka hroza. Wczera so dokładnje czehnu a wazy smjerk khétro pschimny. Na ranie so kurjawa a syda so jako schdżiwina na schtomy, kożki a kerki a na wschu, schtoż je wonka w Bożej swetnosczi abo so hóra. Syma sastupuje létka z tym, so pokaże, kaku krasnosez samóże w pschirodze wuka. Hdyż Boże klónczko sażiwacz so nawodana schdżiwina w tyżazorych dejmantach sasyboli. Wschitke tute rjanosze je wschehomócny stworjeł k wjesełu nam człowjekam stworił. Dokelz mamy duschu, krohumny tutym rjanosczam, wotkchowjeja nas. Jenak lubo stoczażeko ninja rjanosczе Bożeje stwórby tajkeho sażiwnosza. Nimo dusche nima njesmjertnje dusche. Semja mjasa za nas człowjekowu z rajom byez, hdyż niebychmy ju z pschichodnimi njekuczowitosczemi hebi zami do hele pschemorili. Njedżerzimy so kasnje kwalateho pisma: Lubuj Boha swojeho z cełeho swojeho blischeho jako sam so. — Nasch nadrawnschtojny woczakuje hacz do wutory knischowanje a potom wot frjedy rjany, ale symny poczaz hacz do sobotu Julije 3. njedżelu swjatego Adwenta skhadza schtwórko 7,52 a khowa so 3,54 hodż. Mésaczk skhadza so na 2,13 a khowa so rano 6,39 hodż.

Lés w mésce

Psched nészchto dnjemi wopschajchmy na tutom mésacu, kak żekera nérko w naschich lésach po zyłym nétnim kraju dżeła, so bychmy wschitzy mélí hody z swój Bożeb dżesowy schtom! A hijo je tez lés sacżahnył do naschcho mésta. Sżo so pjelnja namésta, dwory a twarjske lesownosce z hodownymi schtomami, so bychu pucz namakale do naschich domczkow po pschihódnym wotrunanju z klinczazym pjenjezkom. Nétko sapschinnjemy, so steji hodownty swjedżeń blizko psched durjemi. Hdyż je lés hodownych schtomow so sunył do wschednoho wobrasa mésta, potom pomalku doklincza adventske żeżenja, potom mylki człowjek jenoż na materjelne, na wobstaranje widomneje lubosce. Khwatańza po mésczeczanskich wulkach budże so z kózdym dnjom powyschicz, dokelz ma so Rumpodich honicz. Njech tola tez Rumpodich na tych najkhudschich mylki pschi swojich wobstaranjach, kotriż znadź njesmeja ani schtomu, ani dara na hodownym blidze — jenicżky lubosez we wutrobje. Wobradżmy kózdenn hody! Wobarajmy mały. Tez najmjensche wopokasmo lubosce móże w khudych domach sabłyschczicz dacz najrjeńscho hodownu hwézdu!

*

— **Zjenoćenstwo evangelskich Serbow.** Młodostny wotrjad **„Zjenoćenstwa evangelskich Serbow“** w Budyschinje zeńdże so srjedu 7. hodownika zasо k zhromadżiznje. Přednošk tónkróć poskići knj. Marta Mjeltkec wo „Nadawkach serbskeje żony“. Přednošowarka rysoważe nadawk żony w żiwjenju jako swérneje a dobreje towarski muża, dale wosebje nadawk serbskeje żony jako strażerki Serbskosće. — Młodostny wotrjad ZES haji tu při zarjadowanjach přednoskowych zhromadźiznow nowy směr. Wón sej njeskazuje a požżuje starocznatych réčnikow, ale dyrbja sobustawy sami po rjeżże přednošować, zo bychu so wukublale na tutym polu. Při tym bé wuspěch stajnje přewkapjacy. To móże so tež rjec wo dobrym a z přeswědčenjom a začuwanjom přednjesenym přednošku knj. Mjeltkec. Hdyż zdżéłane żony so wotwlakuja, dyrbja a budża je zastupować prózowarki z luda.

— **Budyska hapytk** su wschędne dny hacz do 7 hodż. wjeczor wotewrjene, njedżelu pak samknjene. Nózny służb

ha a njedźelu wotzwarjene ma jenož jena haptyka i mě-
sačnym wotměnjenjom. W dezembru je to Hrodowska haptyka na Hońcu hašy.

— Dróhowske wiki. Butra płaćesche 65—75 pj., jeja 13—14 pj., twaroh 25 pj., huńy 70—80 pj., kaćki 70—80 pj., kury, sarśane 65—70 pj., kury, žive 45—55 pj., kapaki 85—125 pj., kał, cyerwjeny 6—10 pj., běły 4—8 pj., śmjadnjty 15—50 pj., kśałe kórki 8—15 pj., kolraki 5—10 pj., morchej 5—10 pj., žołotej 5—8 pj., śelerij 5—25 pj., jěbžna koboda 15—25 pj., jabłuka 8 hać 18 pj., truśiwy 5—18 pj., běrny, 10 puntow 25—30 pj., łany wolit 1 hr., měd, w śćełkowju 1,60—1,70 hr., bjez śćełkowju 1,40—1,50 hr.,

— Hodowny orańźerij w Pětrowskej zorhuć jutśe wječor wot 6 do 7 hodź. Jako sawod jahraje domśći organist Horst Schneider khorałowu fantaziju młodoho Bartłuśkeho komponěrta Spitte: „O, Sóbśuśko, vostarhuj njeśeśe". Pśichilamkuje ho hodowny oratorij Kurta Thomaka ja wjelepśewodźanym śćełkowju khór. Wěso žadu śehi a hodźinske pśechedwjedźenje a — cappela — spěwa wjele wot śwěrnjerjow. Nimo Lipcejanskich Thomanerow a Drježdźanskeho khóra khćijźeše zurkoje spěwa ju tuto dźelo w Sakśej jenož hišćeze w Zwikawje a Budyśinje. Tudomuth komorny khór je jako jenicki khór tutu jsnu wot radia Miraj pśechepośćenje k wožebitemu spěwanju za radio dostał, śehož pak buźe hatle ja někotre njedźele. Njeśłombjo tśehdla nichtó tutu wopraudźe hodowny światoćerwjeńć jutśe njedźeli. Programy po 30 pj., ja njeźahłuźerjow a małorentnarjow po 10 pj., ju pśi zwukownych durjach dostaćej.

— **Centralne dźiwadło.** „Friderika" je wo wjele wjele lěpša dyžli človjek wočakuje. Njeje to znaty němy film w hudźbnym wobdźěłanju, ale je to něšto cyle nowoho a wubjerneho w hraću, spěwje, technicy a hudźbje. Tuta „Friderika" je hódny a dostójny manifest Goethoweho lěta. — Hans Heinz Bollmann (tołody Goetha) njeje jenož dobry hrajeŕ, ale też wubjerny spěwaŕ, tohorunja Mady Christians (Friderika). Otto Wallburg (Goethowy pśećeł) a Elsa Elsteree (Fridericyna sotra) stajnje njesměrnaj kontrastaj — a tola harmoniski porik. Něšto wosebiteho staj też Sesenheimski faraŕ Brion (Pawoł Hörbiger) a jeho starośćiwa mandźelska (Ida Wüst). Adela Sandrock pśedstaji derje ćetu jako „kleskawu". Docyla: je to film, kajkiž smy sebi dawno pśeli. — Nimo tydźeńskeho rozhlada běži film wo hoŕtwje wo Africy. Njepobrachuje też zaso film, w kotrymž hraju jenićcy wopicy. Mjenuje so „Wjesele jastwo". Je pak mjenje zwjeselacy; pśihladowaŕ njećuje so prawje derje pśi tym. G.

— **Polwudowc.** (Palastowe dźiwadło.) Wobsah śuteje zfilmowaneje operety pśeradźa trochu jara wulki njedostatk originelnych pomysłow. Wotměwa so tu zasy njezbytna šmjatańca, ale tónkróć khětro z njemóžnosćemi zwutykana. Hrajerjo so w filmje wšelownje zaběraju ze žłokanjom a lubkowanjom, pśiśimž łamanje sćery a mandźelstwa hłownu rólu hraje. Ale to je snadź wěrne hladaćo našeje doby a zwałnosće? Werner Jansen a Marja Paudlerce hataj so pśecowaś pśedstajeć wěrneju lubowaceju. Fritz Kampers, kiž hewak woprawdźe wubjernje a wulkotnje pśedstaja jaknych a dobrośiwych pachow wšędneho luda, so drje tónkróć w róli pjaneho, lejsowaceho polwudowca tak jara derje njećuje. Grete Natylerce wšak hraje swoju rólu witkojśe rejśarki jara pśeswědćaca. Z pódlanskich rólow mjenujemy hišće Malu Delschaftec, P. Morgana a Adelu Sandrockee. — W pódlanskim programe nas zajmuje někotre rjane wobrazy z nowośasneje Zoologiskeje zahrody. ***

— **Měšćanske dźiwadło.** Dźeńša šobotu wječor 7.30 hodź. wospjetuje ho pósledni króć wulka operata „Madame Dubarry". Njedźelu pop. w 2 hodź. pśedstaja ho wše pósledni króć opereta „Hołćka z Čorneho Lěsa". Ta dźěćaŕ pśedstaja ho pop. ¾5 hodź. hodowna bajka „Husańa pśi studni". Njedźela pśichinješe wječor we 8 hodź. wulkotnu premijeru wjeśołośe śpěwoho „Khdyž mała śijaśi kśěja". Sšobuskutkuje wšykniźi operetowy personat a bźěł perfomata cśinoby.

— **Pśijimanje paketow k hodam.** Pósty we wokrjesu Drježdźanskeje wyššeje póstoweje direkcije su pśinamóe dostałe, zo smědźa za cas hodownoho wobkhada wot 18. hač 24. decembra pakety też zwonka porjadnych słužbnych hodźin bjez zběranja wosebiteho pśirałka wo 30 pj. pśijimaś, dalokož maju k tema personal.

— **Zadobyće do wukładneho kašćika.** W nocy k 10. dec. su z wukładneho kašćika na Bohatej hasy kradnyli 4 mužace sportske zwjeźśe kośle, módre brune z fijałkowe, 3 garnitury slow z dźeržakami zokow a rukawow a 18 módrobarbnych mustrowanych mužaćych wołmjanych zokow. Wo zdźělenja prosy kriminalne wotdźělenje w Budyśinje.

— **Zadobyće do wohlydlenja z paklućom.** 8. decembra pop. w śasu wot 3 do 8 hodź. dołuchu so paduśi do wobydlenja na Stiftskej dróze 1 po 1 złoty złožaku. Woni kradnychu złoty žonjacy naśijnik, złoty žonjacy naručnicowy śasnik bjez naručnicy, žonjacu tośku, wšo hromadźe nehdźe 110 hr. hódne. Stóź móže něšto k temu zdźěliś, njech jo kriminalnemu wotdźělenju w Budyśinje na Ortenburgskim hrodźe, telefon 2802, wozjewi.

— **Zadobyće do bydlenja na Židowje.** W nocy k 8. decembrej dobuchu so paduśi do leżownośe na Fijałkowej horjo śisło 180 w śasu wot 12 hodź. hač do 5 hodź. rano. Wurězachu woknowu śkleńcu. Paduśi śradnychu nimo njenjez śtyri kuski butry. Stóź móže k temu něšto zdźěliś, štož by dowjedło k wusłědźenju paduchow, so prosy, zo by to bliźšemu źandarmstwu abo policiji wozjewił. Na pśeće so wo mjenje wozjewjerja mjelći.

— **Jehak zajaty.** 5. decembra je kriminalna policija w Budyśinje bydlaceho piwowaka wikowarja Mirringa dla wobsudźenjow zajała a statnemu rěćnistwu pśepodała. Mirring je posledni cas w Budyśinje a wokolinje wjele wosobam khětro zeškodźał, zo wón twory skaza a zapłaćenje pśilubi, pśiwjezerjam tworow pak njekryta śeki jako zapłaćeńki pśepoda. Maju za to, zo je Mirring hišće wjacy ludźom zeškodźił, hač je dotal znate. Wosoby, kiž su tehorunja pśez Mirringa škodowane, njejsu pak to hišće wozjewiłe, so proša, zo bychu to bliźšemu źandarmstwu abo kriminalnej policiji zdźěliłe.

S Khełma. (Wyšoka staroba.) Tu 7. hodownika šwjećejsce Hana hwob. Jurśichikowa rodź. Grohmanez we kruhu nukow a pramukow swojoh 83. narodźenjow. Staruchka ja nałśeje wuju pohladaja a bydli dźeńša jako małorentnarka pola swojeje wunjeki Marušce Jaggunje. Jurśichikowa je hišćeze pomérnje cyła a strowa. Jeje muž, kiž bě ratař, je pśeded njedźe 10 lećami wumrěł.

S Družkez. (Mylený paduch.) W wozy k śchwórtku je paduch śpjaty, jadowcy ho do Ruyčerjez korčmy. Je rozbił wokno a thajśe łaśeć do khěže. To wuchaŕ ho jemu njepopadaja, dokeľž bě w kuchni wulki pož, kiž pakośnika ź cźasom pytnu a jeho samnji. Stśěhy w śnéhu wjedźechu najpśedy koło wokoło khěže a potom na knježi dwór.

Z Kamjenca. (Njezbože.) Śtwórtk popołdnju sta so na rózku Budyskeje dróhi pódla kinowa njezbože mjez kołojězdnymaj, kotraž do so zrazyśtaj, dokeľž bě jedyn z njeju na wopačnej stronje jěł. Tón, kotryž bě prawje jěł, so jenož lohko zrani, mjez tym so so tamny wjele bóle zrani a też koło so khětro wobškodźiło. Policija sebi pad do knižkow zapisa.

S Lubija. (Auto bu śpalił.) Na lwonkowej Budyskej dróhi pola żelesniśkeho viadukta śapali so śchwórtk dop. Mnichowśti auto. Schojźer sawoła wóhnjowu woboru. Poradźi so wulkowacej karosseriju. Wóš dyrbjachu wotwlez. — (Paduśtwo.) Schwórtk dop. kradnychu tu na nitach wikowarjej i auto korb, w kotrymž bě 25 kuh butry.

Bjezdowski jědaŕ pred sudom

Śchwórtk ho w Shorjelu dale jednaśe pśeciwo Bjesdowskemu jědarjej Juštej. Pśichejśchowaśe ho nan sajědośenjeho Kita Groby, wumjeńkaŕ Matej Groba ze Parzowa. Wupraji, jo jeho žona je nješto dujow pśeded swojej žonjerezu pśichichoł k njemu śkorjo na hłowubolenje, jźiławu a dajenje. Dźeń 12. pózńejšeho je Juśt zyle rozbudźeny pśichichoł k njemu do Parzowa a jemu jśěźił, so je młody Groba wumrěł. Staŕy Groba je jo potom hnydom podał do Bjesdowow, hdjež namaka kyna morwehu, mjes tym so jeho žona a kynk cźeju khoraj we łožu leżeśtaj.

Wězy wušłojny łśaś dr. Meyer i Wojerez wupraji, so je pśichepytował cźła sajědośenych a śwěźił, so je žołdkowe khorośce sawinowała na śćěr bruna jźeźina, kotruž žu woni k śebi wzali. Druhi łśaŕjo hišćeze wupraji, zo žu arsenik śwěźili w cźłach sajědośenych. Jedyn i wězywušłojnych wupraji, zo žu sajědośeni žo ź jědom zatrowali hižo nješto dnjow do jich śmjerśe.

Popołdnju žo potom pśechedźiła pśenje wušłuśe jěźarja wot 1. winowca t. l. Mjes tym bu pśejednjeho Juśtowej pśicheźełku Kleinertej ź Kólna, kiž bě jako śwědk pśeprośchena, naras hubjenje a dyrbjachu ju je śale wotnjeśe. Wobśtarjeny wjacy nicjo njepśichipomni. Pśicheźłuśchowaśe žo dale djźełaśeŕ Ruśkaus i Wojerez, kiž bě ź Juśtom hromadźe pobył w pśicheptowańśej jatbje. Wobtrucźi, jo je Juśt wo žnje prajił: „Te 600 hriwnow žu nětko moje. Nan njeby tśebał wumrěć. Druhi žu morwi, woni wumrěć dyrbjachu!"

Ssobustaw mordaŕśeje komunistje Hendrich Kalms wopśiśowaśe pśicheźłuśenje Justa w jatbje. Juśt bě najpśedy wścho pśeć, ale naras je poskoćił, žo kaž wojak śtupił, śej ždał wodu a cigaretu a je jo wśchoho wusnał.

Pśicheźłuśchowaśe žo hišćeze drogiśa Oeser i Wjelezje, pola kotrehož bě Juśt jśě kupił. Oeser wjchaŕ praji, so Juśtej jenje arsenika pśichedał njeje, ale jenož njeje śtrašnyj jśě. Ssnadź je Juśt pola njeho arsenik kradnył. Juśt wśchaŕ i wěźtosću wobtrucźi, so je arsenik wot Oesera kupował. Jednanje žo na pjatk wotstorcźi.

S Wochos. (Snjeźožik.) Wječera pśichipodnju snjeźboži wobśtrejźeŕ ludomnišćeho rěźaka Gustav Nowak. Jako ź rěźaka domoj jěźdźeśe, pśichiłóže pod wóz a śłama śebi nohu.

Najnowiše z cyłeho śweta

— **Wuhlady na wjedro za jutśiśku njedźelu:** Malo pśecmeńenjenja.

* **Na jeleśniśkim pśicheknodze mjes Adorfom a Aśchom je jeleśniki wožobowy cźah do automobila Marxa Schustera ź Markneukirchena śawadźił. Automobil je žo kruch śebi wźeł a žo rozbił. Schustaŕ je śtrójeli wotenźe, wobuźiźaju hośećenźaŕ Winkler žo je śchlenźowymi cźrjopami śrani. Se jeleśniśkeho wožoa, do kotrehož automobil śrašy, žo śtupeźa wottorhnychu.**

* **We Śpandawje je pjatk mjes nazionalnymi śozialistami a kommunistami pśicheź kommunistiśkej korčmu k śśeźbam dośchło. Tśi wožobu žo śranichu. Policija je śchtyri wožoby śajała.**

Hamtske wozjewjenje z Budyśina.
Śjawne dopominanje.

Dopominamy ź tutym na dawki, kiž maju žo śaplaćiś, a to:

wobcotny dawk 10. 12. 1932 (cźakanśti cźaš hać do 17. 12. 32),
dokhodny dawk 10. 12. 1932,
pśichiraźk k dokhodnemu dawkej 10. 12. 1932,
towaršchowośki dawk (Körperschaftssteuer) 10. 12. 1932,
pśichemnźkowy dawk 15. 12. 1932.

Jenotliwe napomnjenja dla tutych termijow žo wjazy njeśćeźu.

Njeźitu-li śaśtare dawki za tydźeń po wośtawjenju śtarego namakowjenja śaplaćene, žo na wudawki dawkarja ź póśtu dobjeru.

W Budyśinje, 9. dezembra 1932.

Finanzny hamt.

Towaršchowski powěśtnik.

Maleśecy. Jednota „Sokoł" zwučuje zasy śtwórtk 15. decembra wjećor we 8 hodź. na sali Zendźic hośćenca. Prośu, pśińdźće wšitcy! Zwučowanje nawjeduje zwjazkowy podnaćolnik.

Sewrćej: Marja hwob. Holankowa we Dobrušći. — Augusta Linda Straubitza rodź. ź Raab w Korlyntju, 69 lět; hłowanje buźe jutśe wječor dop. ½12 hodź. wot Tuchoffśkeje zyrkwje w Budyśinje.

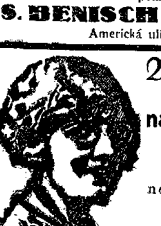
Připózdnał nał. nakupne žórło!

Tunje śěske pjerjo

a mośk. jenož śiste, pjelnjace kakośće. Pure śěreho, dobreho, drjeneho pjerja 50 pj., lěpšeho 80 pj., pół-běłeho, mośkojteho 1 hr.; běłeho mośkojteho, drjeneho 1.50 1.90, 2.50 hr.; najł drjeneho knježkeho moška (Herren-Daunenschluß) hr. 3.—, 4—, 5.—; śěreho pół-moška (Halbdaunen) hr. 1.75, pół-běły mośk hr. 3— a 5.— běłe hr. 6.—; nał. mośk z wutrobna (Brustdaunen) hr. 8.50, 10.—. Připósćelamy kóždu dźělbu bjez cła na dobérku. Wot 10 puntow też bjez porta. Njelubi-li so Wam, zamjenjam abo pjenjezy wróću. — Dokładny zapis a pokazki darmo

S. BENISCH w PRAZY X-1,

Americka ulica čo. 151. C. S. R.

Wosebity wobkhoo

za

nawočnicy, šćipanje (Klemen) **dalokowidy atd.**

Specialist

nowośasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyśinje na Hońcu hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

K hodam

poskićam swój wulki skład

cigarow, cigaretow a tobaka

w rjanych hodownych pakćikach po wšěch płaćiznach

Hermann Gerlich w Budyśinje

wosebity wobkhod za tobak / na Sukelnskej hasy 7

Samsna cigarowa fabrika

fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyśinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najspěšniśo

Wjac swěcy

4—5 króć swětliše wobswětlenje abo ⅔ zalutowanja swěcy. Hodźi so na kóždu lampu. Njedaje so nješto podobneho narěźeć. —,90, 1.35, 1.80. We wukładnym wokenje wustajene

Elektro-Paul w Budyśinje

na Kěžorske drohy 14.

Dobra śehniwa **kruwa**

blizko k śelenju je na pśedaŕ

w Rakojdach čo. 8

Pśedawanje

palneho drjewa

Bśrzowe a khójnowe kuluchi pśedawa stajnje swobodnje

Klóśtrske hajniske zarjadnistwo we Łazku

Pilna spušćomna

dźowka

kotraž może derje dejźe, so k 1. januarej 1933 pyta

w Kumśicach čo. 1

Rjane prosata

su na pśedaŕ

w Haslowje čo. 15

Měšćanske dźiwadło

Šobotu 10. dec. w 20.15 hodź.

Madame Dubarry

Płaćiznowa skupina I

Njedźelu 11 dec. w 14 hodź. posledni króć opereta

Hołćka z Čorneho Lěsa

Płaćiznowa skupina I

W 16.45 hodź.

pśenje pśedstajenje bajki

Husańa pśi studni

Płaćizny wot 20 pj. hač do 1 hr.

Wjećor w 20 hodź.

pśenje pśedstajenje operety

Hdyž kćěje mał. fijałka

Płaćiznowa skupina I

Póndźelu 12. dec. 20.15 hodź. posledni króć po niskich płaćiznach wjeselohra

Wójwodziny tenor

Boža nóc

Łopjeńko za hodownu nutrnosć (Jurij Jakub)

7 str. 5 pj.

w Serbsk. knihaŕni w Budyśinje

Što darju?

Agendy
aktowe stojaki
wopytowanske khartki
stroje k wót. wołojnikow
listowu papjeru
listowe khartki
listowe wahi
wotewrjaki listow
knihowe kamory
mapy za dokumenty
pjelnjace pjera
(jenož wuznamne fabrikaty wot 2.75 — 20.— hr.)

zapisowanske knihi
pjelnjace wołojniki
pjelnjace bleški
toški za pjelnjace pjera
stojaki za pjelnjace pjera
knihi za hosći
spěwańske
jalousijowe kamory
kartownje
dźeržaki za kartki
wumělske prosyki
warjeńske knihi

wopomnjeńske knihi (adresy, narodniny)
zapisowańske knižki
zapisowańske bloki
zapisowańske protyki
stejaki za noty
kamorki za noty
pječaty
papjerowe korby
alby za fotografije
rysowańske potrjeby
ličeńske štabiki

šeglak
hrajeńske khartki
pisanske blida
štólčki za blida
protyki na pisańske blida
pisańske mapy
pisańske podłohi
pisańske mašiny
pisańske potrjeby
drjewane a marmelowe
dybzačne ličeńske mašiny
štworobarbne pisaki
hodowne talerje

poruča

Hermann Kulisch

w Budyšinje na Hošic hasy 38

Mysl

na praktiku daruj optiku

nawočnicy
šćipaki
dalokowidy
barometry
thermometry
foto-nastroje

Dipl.-optikar Schmidt

na Kěžorskej drózy

Rězam deski a drjewa

a přihotuju deski k špundowanjam na nowych mašinach na tuńo

Parny rězak a hěblowarnja w Sernjanach

Wobsedźer J. Korjeńk :: Telefon: Kamjeńc čo. 16

Mam stajnje na składže: deski za špundowanje, hranite drjewo, laty, deski k wobbiwanju atd.

Moritz Eckhardt měj. Max Eckhardt

w Budyšinje

na Žitnych wikach 42 **na Różowej hasy 1**

Wužitne a lunje hodowne dary

swěčadła (drjewjane a kowowe), pisanske a čitańske lampy, lampy na nócne blidko, lampy do klankacych jstwow, »Elektric«-pipleńske kašćiki, žehlawki, tepleńske a warjeńske naprawy za płun a milinu.

Jenaske Durax-škleńcy (wohnjokrute). — Wobhladanje mojeho bohateho składa was njewjaza.

Cigary, cigarety a tobak

na hodowne blido poskića w najlěpšich kajkosćach

Alfred Kadner w Budyšinje

jenož na Žitnych wikach 20 a Wikowanje wo wulkim a drobnym

KAFFEE PREISSER

na Žitnych wikach 24

poruča

sultaniny
najrjeńše złotoswětłe płody pt. wot **35** pj.

rózynki
punt **40** pj.
wulke jerke a słódke

mandle
z ruku wubjerane
punt **1.20** hr.

citronat
wulke złotoswětłe kruchi, punt **1.—** hr.

orangeade
mjehke kaž butra, krasna rózkata

módry mak
punt **50** pj.
wšědnje čerstw. mlěty

vanille
wulke tučne truki

najl. muku
„Kaiserauszug"
10 puntow **2.20** hr.
kaž wšě druhe wěcy

k pječwam
po nizkich płaćiznach

Tepichi

běhače, linoleum
předłohi gobelina přikrywy na sofy, blida a diwany
přikrywy na sćěnu jara tunjo
Wulki wubjerk

Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Znapřeća stareho wobkhoda

Wulki skład wšěch **hudźbnych strojow a notow** / Serbske tačele z tekst. / Wuporjedźenja **Hudźbny dom Otto Haase w Kamjencu** na Połćnišćej drózy 2

Kožana drasta

jaki, kholowy, kapy a kožane rukajcy
wulki wubjerk poskića najtuńšo

Otto Büttner

na Hłownym torhošću 9
Kožanu drastu barbiju wěcy-wustoi'e.

Serbja kupuja najtuńšo **přešiwaki** (Steppdecken), **ložowe šaty a gardiny** we wosebitym domje

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Předźěłanje a nowozhotowjenje přešiwakow a móskowych přikrywow

---

Stóž pjerje, ezy pyta

njech so wobroći na dowěrnu wosobu sprawneje firmy Wró oporto sebi wuprošu

E. Reichel w Lubiju na Albertskim naměsće 2. K rěčam wšědnje wot 9-11 hodź. a 1-5 hodź

Kóžduy

Może hody zwjeselić, jeli wubjerne Rosakhłóšćenki dari. Hižo za mało pjenjez dołačenje nahladny dar! Prošu pruhujce tule

mjetane kuski na štom cyły punt jenož **66** pj.
hižo wot 7½ „ **3**
rumpodichi poprjarcy dary po wšěch płaćiznach a nětk dróše **do**

Koza

sokoladowe je fabriki

Předawarnje: **w Budyšinje**: na Kamjentnej hasy 19a, na Dźiwadł. hasy 2, na Kěžorskej drózy 20 / **w Kamjencu**: na Budyskej drózy 37 / **we Wojerecach**: na Cyrkw. hasy 16

Swiedźeński dar!

předešćniki — kije
fruhki

we wulkim wubjerku pola

W. Straube w Budyšinje

na Zahrodnej Lawskej hasy 8.

(prjedy Otto Brandt) — (prjedy Otto Brandt)

Po hodownych nakupowanjach

dobru a płaćiny hódnu

šlenčku

w Küttnerec winarni

Wandbehänge Tischdecken Divandecken

Dary za přijomnosć:

Přikrywy za sofy
70/140 **1.75, 0.95**
na lany 70/240 **3.75, 1.38**
Divan-přikrywy
140/280 **7.85, 4.45**
škitaki na sćěnu
70/140 **3.25, 1.95**
škitaki na sćěnu
70/180 **5.45,, 3.95**
Blidne přikrywy
120/180 **6.25, 4.45**
Přikrywy na komody
80/120 **2.95, 0.95**

Schaaf

Stanger Kaufhaus

na Bohatej hasy

Pjatk dopołdnja zemrě po dołhej, čežkej khorości

zastaniščowy mištr na wotpoč.

Jan Wirth z Radski

pola Łaza

w žohnowanej starobje 66 lět.

Zemrěty bě swěrny syn swojeje cyrkwje a dźeržeše so k blidu našeho Zbóžnika. Dołhe, dołhe lěta skutkowaše jako sobustaw Łazowskeje gmejnskeje cyrkwinskeje rady a jenož khorosć pohnu jeho před někotrymi lětami, swoje zastojnstwo złožić. Jeho mudra rada a njespróchniwa pomoc běštej nam njeparujomnej.

„Njech wotpočuje w mjerje a wěčne swětło swěć jemu"!

Łazowska gmejnska cyrkwinska rada

w zast. Kuhnka, wučeř a kantor

Młódša spušćomna

holca

kotraž może dejić, so pyta

w Bronju čo. 13

pola Radworja

Sadowa zahroda

Rozwučenje wo plahowanju sadowych štomow a kerkow. 116 str. 30 pj.

Jenož praktiscy darić!

Tykački	—.35	—.20	
Hłowu-škitaki		—.65	
Kolena-škitaki		—.45	
Ćelne powjazy		—.75	
Pjasćowe rukajcy		—.95	

Dźełańske črije 5.95
Polwys. ječmańske škórnje
ta kajkosć, najtuńšo
najwjetši wubjerk

Pjelsćiny, filcowe črije, črije za straźnikow atd., jeno- a dwojopřežne wotežki, ječmańsky grat

Heeresgut Wischer w Kotołsk. hasy 4

Přiloha k čisłu 289

SERBSKE NOWINY

Sobotu 10. decembra 1932

Swjaty advent

Tsecja njedźela ſwj. Adventa! S njewschědnej spěchowacju *pominje* ſo cząſ. Njeje hiſchcze dołho temu, ſo ſa- ſlinczachu ſ prěnjej adwentſkej njedźelu adwentſke spěwy w Bożich domach a w domach krutych kſchesćijanow. Nětko ſu hižo ſtupiſe na wyſchinu, nětko je hižo naſchu wutrobu pſchewſnſaka najhłubſcha żadoſć ſa najwyſchſchi,m a najdro- homiſchim, ſchtož Bóh Knjes je bědnemu cłowjeſtwu da- rił we żiwej njeſkónčnej luboſći. Nětko hižo pomałku ſdala klinża hodowne ſwony, ſo bychu naſ hiſchcze bóle pſchihotowałe na pſchikhad Knjeſowy! Hody, dźeń naro- dżenja Bożeho dźěſcza ſo bliži a teſ my khwatamy, ſo bychmy ſwojich najlubſchich na ſemi wobdarili ſ darom luboſće. Pſchezo wjazy tajnoſćow naſ wobdawa, my ża- mi ſo ſawalimy do ſchata tajnoſće. — Njejſmy hižo pſchi tym pytli, kak runje tuto na ſpěje ſpameho wobmjeſowanje, na ſwojeho najbliſcheho, njekedźbujo na ſpětny hołk, na njeknicżomnoſće, ranjenja atd., naſchej durſchi derje cżini?! Tuto dopóſnacże w cżaſu ſwj. Adventa wobkhowajmy dale w naſchej wutrobje, pſchetož ſ nim ſmy namakali kluczˊ k lěpſchemu bycżu a dorosſumjenju cżłowjeſtwa a hdyż ſ tutym klucżom wotewrimy ſwětej měſtnoſcż praweje lu- boſće, potom budże ſwj. advent, cżaſ wocżakowanja, cżaſ pſchihoto- wanja, ſ najpłódnijchim cżaſom ſa cząſ a wěcżnoſcż — ſa naſchu njeſmjertnu duſchu!

Pola wreginow a palčikow

(Wobraz ſe wjzy.)

Hižo po kermuſchi, hdyż ſmy żadyn cżłowjek na hody njecżakaſche, ſo ſapoczinaſche. Wſchelake ſchuliſke dźěcżi pchihotowachu dźiwadłowe róle domoj a poczachu hnydom wſchi dźeń pilnje wukmjeć. Hižo naſajtra popuſchcowaſche wſcht k wukmjenju. Każ to ſwětiſcha ſ kóżdej nowej wjaz- ju. Ale każ w ſpěchnym běhu ſu tydżenje ſaſchłe a prjedy hacż ſo dohladaſch, poczinaſche wjeſmy klamar wſchelake rjane hodowne wěſy wukłajeć, khodża hižo rumpodchi wot dnja ſwjateho Mikławſcha. Dźěcżi piſaja hižo liſty na Bože dźěcżo a wſcho możne ſo cżini ſa pchihkadżace hody. Kbóſt dracż, macżi, trjebam hiſchcze mochowu brodu! Wuſyku zymplawu! Macżi, jandźelſke kſchidła. Na nich ſłeborne hwězdźicżki! Zyle roſpuſcżene dyrbiny wuſyku měcż, ſe knjeſ wnczeſ prajiſ. Pónđeſch ty ſoń, macżi? A ty też nano? Och, budże to rjenje! Dawajtaj ſedbu, wje njeſpóſnajetaj!

Dawno njeje hiſchcze wożnich, ale żurla je hižo pſchewjelnjenk, ſo ani jabłuko k ſemi padnyeſ njemóże. A na- ſtajnje hiſchcze druſy pſchihkadżachu. Sſamo ſe żuſoonych ałoſow. Lětża dyrbjeſche wożebje rjenje bycˊ. Na poł thoci budża ſo pſchihoſtuchanjo ſmjecż dyrbjecż, każ prajach- cu. „Kedźbu! Kedźbu!“ pſchinjeſe korcżmaŕ wołajo łach- ſowu ławku ſ kuchiny do żurle. „Nó, cżakaj, cżakaj!“ dże Biwarcżkej Mikławſch, korcżmarjowy żuſod, khćts domoj a pſchihże po krótkim ſ tſjomi ſtólzami. Woprawdże, ża- na duſcha wjazy do żurle njemóże. Pſchemjele dźěcżi maja łudżo ſobu, ménjeſche jedyn doroſcżeny. To je tola runje nějchto ſa dźěcżi, boda druhi. „Jenoż wo mérje! Dobro- cżinych wołazow dże wjele do wowcżérnje,“ napſchecżiwi ſi ſecżi. „Hody, hody!“ błyſchcża ſo ſ tannuju wulkeju ſchto- now, kotrajż ſ kóżdeho boka jewiſchcża ſtejitej a ſo na dźe- cżi ſmjejetej. „Hody, hody!“

A potom hakle ſadły jewiſchcża! Wſchitko prěti a po dłu- haj w kolcżu „Knjes wucżerjo, dże to takle ſ tej brodu?“ — „Knjes wucżeŕ, ta mała bobrija kuła naſtajnje ſa ſamě- ſchkom. Njeměrno, ty woni njeſmědża?“ — „Knjes wu- cżeŕ, njewérno, tak jara mje rumpodchi bicˊ njeſmě, każ wcżera na hłownej pruſy?“ Knjes wucżeŕ prědku a knjes wucżeŕ ſady. Runje toſamne pola knjenje wucżeŕki. Tyżaż *rukow a tyżaż wuſchi mohł měcż.* A tyżaż jehłickkow a ſapinazych jehłow k tym mnohim ſchlewjerjam a druhemu. Tu dyrbi ſo nějchto ſeſchicż a tam pſchicżiniecż a — kak dyr- bja ſo wobroczecż a wjercżecż. Zyle prawje hiſchcze to wcżera wſchitko było njeje. Nó, djenja wſchak pónđe.

Haj wſchak, je wſcho możne, kajkeje próży ſej wobol da- watej kóżde kéło ſ tymi dźěcżimi. Sſerbſzy wſchitko pſche- wjeſcż tak lohko njeje. Wón ſo próżuje ſ hołzami a wona ſ hołzami. Schikwanje ruku do ruki a ſ cżékom a ſ duſchu, każ bychtaj ſamoj hiſchcze dźěſcżi było. Tuż bjes dźiwa, ſo je jimaj gyła, gmejna pſchikhilena a ſo dźěcżi na nimaj każ jěſiki wiſaja a ſaſorcjene ſobu cżinja.

Woprawdże, dźiwacż ſo dyrbiſch nad dźěcżimi! Mój jejunjerſch ně, hdyż my wulży dźiwadło hrajeny w tym a tamnym towaſtwje, to na cżi tón abo tamón hiſchcze ſtracha a ſej turaju pſchihije. Może wſchitko zyle derje. Dże każ na ſchnórzy. Snajmjeńſcha doma. Nadobo maſch połmi żurlu hłowow a ſta wocżi ſhladuja na tebje. A ſchmudźich, to cżi druhdy ſtejiſch a kawki pſchedawaſch a naſtróżany njemóżeſch hubu wocżinjecż. Tak woſtanjeſch wiſaja a ſo ſarjekńjeſch a tónj je wjeſeleje kellije. A pola tutych ma- łych pjerachow — to cżi ſapoczinaju a wſchitko bże tak wě- ſcże a ſaſobu a wſcho wupada tak żortnje, naturiży, nje- pſchepjate. Nichtó njerwoſtanje tcżaty, żana bojoſcż abo dyr- kotanje ſtawow — nicżo, nicżo. Hlejeże, kak ſa kuliſami ſteja a njemóża docżakacż, dónż je na nich rjad. Kak wě- ſcżiſcho a njeboſajniſcho hraja, hdyż pſchipoſtuchaju praw- je kleſkaja. Sſan horđi na to, ſo móża doroſcżenym ně- ſchto pſchedſtajecż. Hdyż móża pokaſacż, ſchto ſamóża.

A na żurli. Tu a tam ſbéhnu tajkeho maſeho pjeracha horje, ſo by lěpje na jewiſchcżo widżał a palcżikow a wre- giny (Elfen) wobdżiwał. Wospjet maja macżerje ſtrach, hacż tola jich Michałk, Guſta abo Hilża wſcho prawje mó- że. Pſchezo ſaſy ſhódawaja, ſchtó nużże tón abo tamna bycˊ. A dźiwaja ſo, kak derje ſu wſchitko nawukmyli, kak rjane ſu ſhotowane a kak derje wſchitko pſchedſtajeja!

Ale je ſpodżiwnje, wſchitke tak wſchędne rospominanja pſchiwdu jenoż tak pſchiwódża.. Na prěnim měſtnje je ſo kóżdy ſajimił do ſwěta, kiż ſo tamle horjeka na deſkach, na jewiſchczu wotmětwa. Dokelż żyle njetrjebawſchi njeſteja hody żyle blisko pſched durjemi. Njech ſu cżażku ſle a hu- bjeńſche, njech ſmy młodſi abo ſtari, bohaczi abo khudſi, kruteje abo mjekheje wutroby: Hody cżahnu wſchitkich do ſwojeho kuſka a budże to też dale woſtacż po wſchěch cżaſow. A por muży, kotrjż dżiwchu pjeża w korcżmarſkej ſtwi woſtacż, ſu ſo hiſchcze na żurli ſtóczili. Też jich wu- trobу ſo ſhrěja, hdyż ſo bratſik a ſoſtiſcżka w lěſu ſabłu- dżitaj a nětko pſchikhadżeja łubſne wreginy a rejuja nězſ- mu reſku wokolo njeju a hdyż potom jandźelſo ſo na ſe- mju dele puſcheja ſ Bożim dźěcżatkom — zyle cżiſche, cżi- ſche —.

Sſu woſebje tehodła ſchli, ſo bychu małych wunjeſcżow hracż widżeli. Dokelż je pſchezo tak rjenje. A duży domoj ſo powěda wo tym a druhim wuſtupje, wo tym a tamnym hrajerju. Woprawdże pak wotmjeſchi wjele wjazy domoj. Hižo tamnaj hodownaj ichtomaj ſ kóżdeje ſtrony jewiſchcża ſtej wutroby wotewriloj. A potom ta kraſna narecż knjeſa wucżerja wo ſwjedżenju luboſće, mnohe pěſnicżki a deklamazije, tej dźiwadle a potom każ ſ njebjeſkich wyſ- ſchin „Cżicha nóż“. Wſchitko ſbréje wutrobu a duſchu. A potom na łónju ſhromadny hodowny ſerkuſch.

Hodowne mylicżki. Hižo dawno khodża małym a wul- kim we khowje. Na djenſtnjſchim dźiwadłowym wjecżoru njeſ palcżikami a wreginami ſu tak prawje ſo do wſchěch

Hodowny wobkhad na pósce je so započał.

Wačoki, do wukraja postajene, so na póstach kopja. Tydżenjo do hód přinjesu pósće sylny wob- khad, kiż może so jenoż z přistajenjom mnohich po- mocnych mocow hładcy wotbyć. Tysacy a zaso ty- sacy wačokow z hodownymi darami scělu so w tu- kraju a do wukraja. Štóž chce swojim přećelam a znatym hodowny dar pósłać, njeczakaj hač do posled- njeho wokomika.

Hody w našich spěwach

Piše Jurij Winař.

Hdyž so před někotrymi dnjemi w tak mjenowa- nym tydżenju „domjacejehudźby“ přez nimale wšitke radiowe scělaki do swěta trubješe: „Pěstujće domjacu hudźbu, spěwajće naše rjane narodne spěwy“, tak płaći tuta próstwa runje też za nas Serbow, kaž za wšě druhe narody. Wězo jedyn špak ma wa- šnje tuteje propagandy za narodny spěw, spěwař nje- hodźi so nihdy k spěwanju nućić abo prosyć. Štóž wo hłubinje swojeje duše ničo njezaćuwa — abo nima časa k tajkemu zaćuwanju, so njebudże ženje khut- nje wo spěw starać. Spěw wuroni so spěwarjej z přo- polneje wutroby, w spěwje wuskorži swoju zrudobu, wuwyska swoju wjesele, spěw je wuraz cłowjeskich začućow, nabožinskich kaž też powšitkownje cłowje- skich! Zo budże w hodownych spěwach powšitkow- nje nabožinske začuće knjezić, možemy dorozumić.

Hody su čas spěwa a spěwanja, dokelž su swje- dżeń šěršeho luda. Hižo na dołhich wječorach ad- venta začuwaš poezije połnu romantiku hodowneho časa. Fantazija jenotliwa hraje a wjedże jeho do raradiza samsneho dźěćatstwa. Cyłej hodownej ro- manticy wo Božim dźěšcu a Rumpodichu přidruži so hišće nabožinski moment (tutón wězo w ludże husto zbłędnjeny) a z tutoho změšenja mjez nabožinskim, powšitkownje cłowjeskim a mjez naše hodownej ro- mantiku wuronja so nětko někotry rjany nabožinski hodowny spěwčk.

Powšitkownje dyrbiš napřećiwo literaturje ho- downeje hudźby jara skeptiski być, dokelž namakaš w njej najwjacy hłuposćow a njezmysła. (To płaći za cyłu hodownu literaturu, nic jenož za serbsku!) Nje- je wšitko dobre, štož so wšo wo hodźoch spěwa a basni. Husto dosć zabudża so komponiśća a basnikoje we swojich wumělskich wupłodach do słódkeje mje- doweje sentimentalneje mjehkoseče, kotraž tu docyła přihódna njeje. Hody su tola swjedżeń wjeselosće a radosće! Njeje tola přičiny k sentimentalnosći, hdyž swjećimy swjedżeń naroda našeho wumožnika! — Kóne je styska, wšitko wyska, tak spěwa- taj Michał Nawka a Bjarnat Krawc a tuto dopóznaće mělo być jadro wšeje hodowneje poezije! Naša bo- hata serbska hodowna spěwna literatura je z na- wjetšeho dźěla jara dobra, dokelž wuńdże z *njeskaže- neho ducha luda abo wot basnikow a składbnikow*, kotřiž dušu našeho luda derje znajachu.

Za dołhi čas adventa woprawdźiteho narodneho spěwa pola nas njeznajemy. Kěrluše, kotrež so w tu- tym času rady, też zwonka cyrkwje spěwaju, nje-ličimy k ludowemu, narodnemu spěwej w połnym zmysle. Mamy pak krasnej spěwčkaj Bj. Krawca, skomponowanej na tekstaj Horisława Mućinka a Jana Radyserba-Wjele, kotrajż so jara derje za tu- tón čas hodźitaj. Wobaj zasłužitaj sej, zo by je naš lud bliže poznał! Woprawdźita adventska žadosć je- wi so hižo w prěnjej stućcy Mućinkoweho teksta:

Přihotuj so, luba duša,
Na tón swjedżeń Jezusa!
Wutroba njech jemu słuša,
Rjana, jasna, luboczna,
Zo wón bydło we njej ma,
A jej měr a pokoj da!

Rjana, jednora, we swojich žadosćiwych motivach so wospjetowaca melodija spožči cyłej spěwčka znutřkownu přezjednosć. W jednorej, jara přijomnej dwuhłósnej sadźbje namakaš tutón spěwčk we „Naše spěwy.“ Wosebity zajim zbudźi za musikalneho sle- dżerja a spěwarja sćěhowacy spěwčk samsneho mi- štra. We swojej $^6/_4$taktnej melodicy je wón za naš čas něšto cyle wosebiteho. Słyšće prěnju štučku pěk- neho teksta Radyserba-Wjele:

Wyše Bethlehema hižo skhadża
Hwěžka hodowna,
Strowjena budź, k nam so bliżo,
Witaj, witaj zernička!

Jara nabožinski tekst rysuje potom hišće dale při- khad Knjeza, kak so nam k wutrobje bliži a kak ma- my jeho hódnje powitać. Myslu, zo tak zmysł adven- ta prawje jasnje wuzběhuje.

Hodownych spěwow mamy jara widźomnu liču. Nimamy na žadyn pad trjeba hić k našim su- sodam spěwy požčować, dyrbimy jenož naše prawje znać! Dokelž njejsu wšitke wajcy w ludże žiwe, dyr- bjeli je zaso ze starych zapiskow wuryć. Wjele taj- kich, we swojich melodijach nimoměry krasnych spě- wow spěwachu hišće před 50 lětami w Delnjej Łužicy, wosebje w Žylowje.. Teksty tutych spěwow so for- malnje z wjetšeho dźěla wjacy do našeho časa nje- hodźa. Su pak znutřkownje nimoměry naivno-ludo- we. Chcu tu wosebje jedyn typiski staroserbski na- rodny spěwčk wuzběhnyć, kotryž před 30 lětami hi- šće w Ochozy spěwachu. Zajimawa acoliska melodija, z arabeskam podobnymi triolemi pozběhuje so w 5. takće k melodiskej wyšinje. We swojej hnujacej jed- norosći jewi so prawy duch našich serbskich hola- now. Psychologiscy zajimawe je tutón elementarny zawysk wjeselosće: Jowhalej. Spěwčk rěka takle:

Žins je so nam narodźiło wót teje
kněžny Marije Bóži syn
niměrny :,: Jowhalej :,: Bóži syn
niměrny!

wutrobow sarylo pola młodych a starych. Słowna wěz, lo bychu so słyšne dny prawje khěts zhubile. To maeje prawje, lube dźěći! Nasch jedyn je sam zyle zwjelozity za hobanni! Nó, cžakajoe khwilku, to wschitko budźe!

Naš sokolski swjedźeń.

Njedźelu, 4. hodownika swjećichmy dźesaćlětne wobstaće Poršiskeho Sokoła. Zwučowachmy někotre njedźele do swjedźenja. Pjatk mějachmy hłowne zwučowanje. Njedźelu dyrbjachmy ½8 hodź. tam być. We 8 hodź. so swjedźeń započa. My nastupichmy a na salu čehnjechmy. My holcy tak dołho klečachmy, hač so „Rjana Łužica" spěwaše. Hdyž k. Holan a wuj Měrčin rěčeštaj, klečachmy tež. Potom zasy nutř čehnjechmy. A potom smy naše prostne zwučowale. Hdyž hotowe běchmy, hólcy na konju zwučowachu a potom wulcy zwučowachu. Tři holcy a tři mužoje rjeuje spěwachu. Hdyž zastachu spěwać, stajachmy našu skupinu. Potom dyrbjachmy na jewišćo přińć. Tam jedyn muž tu sokolsku khorhoj dźeržeše a my dyrbjachmy na tu khorhoj hladać. Při skónčenju tež knjez duchowny rěčeše. W jednačich dyrbjachmy domoj hić, přetoż běchu reje. Tak dźěchmy domoj a potom hórzy wusnychmy.

Marta Kridlec z Poršic.

Kak njeposlušnosć škodźi.

Njeposlušnosć njeje pěkna wosebitosć: njeposlušne dźěći su runje tak njepřijomne kaž njeporadźena jěź, kaž mydło, kiž njecha mydlić, kaž rěčara klanka, kotraž rěčeć njecha, kaž piščałka, kotraž piskać njecha a kaž zlamane kolesko. A na to su tajke dźěći tež motane, nichtó wo nje njerodźi a wone k ničomu wušne njejsu. Běše raz njeposlušny hólc a tón bě tak njeposlušny, zo klubu njeposłuchaše, hdyž sej wot njeho něšto žadachu. Staršej měještaj z nim wulku haru. Předstajće sej, kajki bě njeposlušny! Hdyž jěchu w čahu a bě tam na woknje napisane: Njeskhilće so won! Wón klubu so skhili won a čapka jemu z hłowy zleća a dźiw, zo druhi čah jemu hłowu njewottorhny. Hdyž bě w parku na ławey napisane: Kedźbu, njesydźće so! klubu so na ławku syny a što z teho měješe? Womaza so wšón z barbu, dokelž bě ławka runje barbjena. A hdyž nĕhdźe na wrotach steješe: Kedźbu, awto! klubu njekedźbowaše a jónu do njeho zajĕdźe awto a wjele njepobrachowaše, to by jeho přejĕło. A tón hóle měješe přecy hišće dosć zboža při wšitkej swojej njeposlušnosći. Ale jónu tola jara škodowaše ze swojej njeposlušnosću. Mój jejdyrko, tón při tym škodu měješe, zo potom čas žiwjenja to wobžarowaše!

To běše takle: Dźěše raz po hasy a tu słyši, zo nĕchtó za nim woła: „Hej, hólčko, dočakaj!"

„Klubu nječakam!" rjekny sej hóle a dale bĕžeše.

A zasy to za nim wołaše: „Hej, hólče, dočakaj..."

„Klubu njeposkam!" rjekny sej hóle a dale bĕžeše.

Třeći króć nĕchtó za nim wołaše: „Hólče, tak tola dočakaj!"

„Njehudu čakać a njehudu poskać," rjekny sej hóle. Jenož so trošku wohladny a widźi, zo na njeho wola tajki stary knjez z dołhej bĕłej brodu. A potom tón njeposłušny hóle zasy bĕžeše dale a tón stary knjez wjacy na njeho njewołaše.

Nó derje!

Ale tón stary knjez to běše amerikanski milijonar, kiž měješe telko pjenjez, zo bě tołko dnja sej wotmyslił, zo prěnjemu hólcej, kotrehož zetka, da milijon. Pjenjez měješe dosć a tak to móžeše činić. Tohodla na teho hólca tak wołaše. Ale njeposłušny hóle njechaše poskać a tak zhubi tón milijon. Nje měješe ničo. A předstajće sej, što by mohł sej kupić za tón milijon!

Přez cyłe žiwjenjo to wobžarowaše a praješe, ze sej to budźe spomjatkować a zo by so sam mohł postować, tak so na sebje samoho hněwa. Tak to dr... škodźi njeposłušnosć. Tajki njeposłušnik ani n... njemysli a hižo ma ze swojeje njeposłušnosće ... škodu. A čežko so hodźi narunać, hdyž je hižo ... pozdźe, to je stara prawda a wulka prawda, kóž... zumne dźěćo móže wam to wobkrućić.

Józef Čapc...

Lube serbske dźěći!

Nětko wječor Rumpodich wokoło khodźi. Ma ... hu bĕłu brodu a kosmaty kožuch a powjesteło wokoło brjucha. A w rucy ma tajki wulki prut a na khri... bjeće měch, w kotrymž worjechi šćerkotaju, ko... pěknym dźěćom wobradźa, ale lóze sej dóstanu z ... tom. Druhdy přikhadźa z Rumpodichom bĕłe Bo... dźěćo. To je jara přistojne a miłe a nima žadyn ... ale jenož dźěći wobdaruje, jelizo móža rjane serbske pěsnje spěwać.

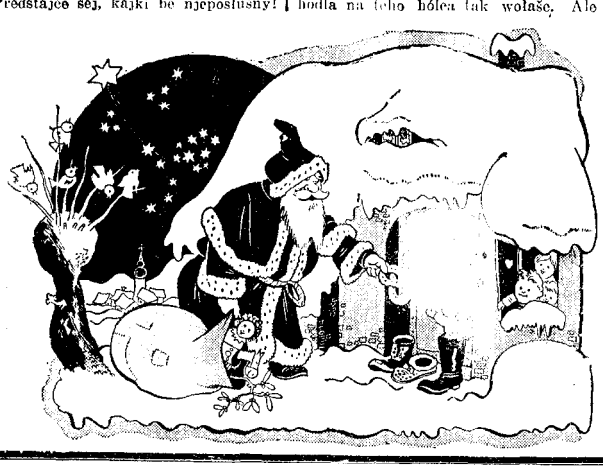
Jeha Rumpodich hižo pobył w Kačej korćerje a w Khwaćicach a w Brězowje. Tam su tola najpěkniše serbsko dźěći?

Tón Rumpodich na našim wobrazu je jara duši... wón scyła pruta nima. Wón ani do domow njeki... dźi, dokelž dźěći šerić a trašić njecha. Tohodla ... styka do črijow, toflow a škórnjow před durjemi. ... my so serbskeho Rumpodicha njebojimy, kiž do ... mow khodźi. Njech tež druhdy z prutom poškwa, za... to nam zasy dawa čim wjacy jabłukow a worjech... a braclow, wjacy, hač ma ruma w tajkim čriju.

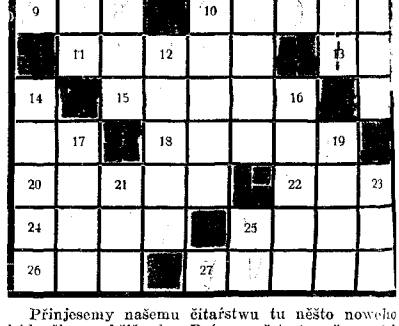
Kridlec Marće wutrobny dźak za dopis wo Poršiskim sokolskim swjedźenju. A čohodla wona tehdy wječor njeje přišła k wujej Měrćinej. Wuj Měrćin je jara wćipny, kotra z tych pěknych a wobrotnych 18 serbskich Sokolčkow je nětko była Kridlec Marćička. Snadź druhi króć!?

Wutrobny postrow a Na zdar

wuj Měrćin.

Křižowka

Přinjesemy našemu čitarstwu tu něšto noweho hódanćko — křižowku. Prózne mjasta wupjelnić z pismikami, kiž wodorunje (wagerecht) a padorunje (senkrecht) tworja wěste słowa. Smy za wuhó

Podobnu starobu ma sćěhowacy neoliski spěwk ze Žylowa, kotryž při bliššim přepytowanju jewi khětro podobnosće k starosławnemu češkemu spěwej: „Narodił se Kristus Pan." (Hlaj „Zórleško", str. 29.)

„Narodźiło so dźěćatko we městku Bethlehem,
Bethlehem,
Toho wjeseli so Jeruzalem, haleluja, haleluja!"

Jeli zo stara češka melodija tutoho spěwa w našej zdalenej serbskej holi woprawdźe žiwa była, tak wostanje za nas tola hišće zajimawe, kak je naš lud natłóčił tutomu spěwčkej hišće swoje wosebite zjewy!

W Žylowje staj Adolf Černý a wosebje češki ludowědnik Konrád hišće někotry zajimawy spěwčk zapisałoj, kotryž tu wězo njemóžemy wšě karakterisować. (Hlej: Słowo wo hymnologiji łužiskich Serbow. Č. M. S. 1888.) Jenož hišće na jedyn spěw, kotryž je z tuteje kónčiny serbskeho kraja wušoł a kotryž dźensa słuša sobu k našim najrjeńšim hodownym spěwam, chcu tu pokazać. Je to naš dźensa derje znaty spěw: „Spěwajće dźens wjesele!" (Zórleško, str. 27.)

Melodija tuteje karakteristiskeje hodowneje kolebawki dopomina jasnje na stary łaćanski psalm „Magnum nomen Domini Emanuel, quod anuntiatum est per Gabriel". Spóznajemy pak zaso, kak je sebi lud jednoru pramelodiju přez žiwjenjapołnišu melodiku wožiwił! Spóznajemy dale zaso naše ryzyserbske sekwency (wospjetowanja jednotliwych dźělkow melodije.) Bjarnat Krawc je tutón spěwčk z wosebitej lubosću wobdźĕłał. Čežko so pohibowacu melodiju we⁴/₄ rhythmje je přewobroćił do žiwišeho ⁴/₈ takta. Přez małe wumělske přeměnjenja, kotrež pak na žadyn pad melodicy jeje ludowy raz njerubja — je nastał tak naš najrjeńši hodowny spěw. Kajka wjesela radosć klinči z prěnich akkordow, kak swjatočny měr z poslednich so kolebatych zynkow melodije! Samo w němskich kónčinach znaja a lubuja tutón spěw přez dobry přełožk w Krawcowych „Heimatstimmen".

Spodźiwno je, zo mamy my w Hornjej Łužicy jenož jara mało narodnych hłosow hodownych spěwow. Nimalo wšě melodije su delnjołužiske a teksty přełožki z delnjołužiskich spěwow. Hakle w poslednich lětach nasta rjana ličba hodownych ludowych spěwčkow z pjera Bjarnata Krawca a Michała Nawki. Krasny dźěćacy spěwčk Michała Nawki namakaće w 1. zwjazku „Naše spěwy", ma prawje dźěćace słowa:

Amama, maćerka, synka powija,
kładźe do kortka, amama maćerka!

Dwaj spěwaj, drje přełožkaj „Njebjo, zemja raduj so!" (H. Wólšinski 1886) a „Pastyrjo pójće!" (J. Čišinski) matej čěskej hłosaj a rjanej poetiskej přełožkaj. Łaćanski spěw „Nunc angelorum gloria" je dostał w Žylowje přełoženy nowu ludowu notu. Hłós dźerži so khětro němskeho originala.

Chcemy w sćěhowacym podać zajimawy krótki přehlad přez staro a starše spěwy, kotrež so hodźa hody jara derje spěwać.

W „Zórlešku" namakaš 10 rjanych dwuhłosnych hodownych spěwow z pjera mištra Krawca. (Originalne składby a wobdźĕłanja narodnych spěwow.) Někotry z nich smy horjeka hižo bliže wopisali. Přełožkaj němskeho spěwa „Čicha nóc, swjata nóc" a łaćanskeho „O sanctisima" stej w knize „Spěwna radosć" přistupne.

Tež wjacyhłósne wobdźĕłanja hodownych spěwow za naše spěwne towarstwa wobsedźimy w bohatosći. Nimale wšě wuńdu z pjera Bjarnata Krawca, ke kotrymž je Michał Nawka słowa darił. „Kónc je styska, wištko wyska" namakaš w 4hłósnym wobdźĕłanju w „Słónčnych pruhach" str. 40, Bj. Krawca. Hodowna kolebawka „Spěwajće dźens wjesele" je 5hłósnje wotćišćana w „Zerja", čo. 25. We samsnej knizy čo. 13 nadeńdźeš 5hłósne wobdźĕłanje Zejlerjoweho teksta „Přadła je Marja kudźałku". Samsny spěw dwuhłósnje w „Towaršnym spěwniku" čo. 140 abo „Zórlešku" čo. 35. Z klawěrnym přewodom je čišćany w „15 narodnych spěwach K. A. Kocora" čo. 7 (Budyšin 1868) Marianska: „Z cyłej nutrnosću" (nar. pěsć) za 4hłósny měšany khór, hlej „Wulka lubosć" čo. 10. Rjanu khutnu nabožnu melodiju Slezyskeho spěwa namakaš w serbskim přełožku we „Zerja" čo. 34. Na wosebitym čišćanym łopjenu steji třihłósny spěw Bj. Krawca na słowa Josefa Nowaka: „Sněženki we wětře hraja". Runje tak spěw sansneho składbnika na tekst Michała Nawki: „Doma smy słyšeli, zo płače dźěćatko" 4hłósnje wobdźĕłany! (Dwuhłósnje w „Zórlešku" čo 32.) Najnowši hodowny tekst Michała Nawki „Boža nóc" je mištrowsky skomponował Bjarnat Krawc. Smy tutón spěw wot Hu-Je-Radwórskeje při wulkim koncerće hižo słyšeli. Samsny tekst je J. Słodeńk 5hłósnje komponował!

Spóznajemy potajkim, zo mamy tež za měšane khóry dosć maćizny. A štóž hišće z tym nima dosć, njech pohlada do „Pobožneho Wosadnika" Jana Symanka, tam nadeńdźe we rjanej lohkej harmonisaciji na př. słědowace spěwy, z dźěła łaćanskeho abo němskeho pokhoda: O, swjata nóc! O, pastyrjo wut Budź powitany! Dźěćko kolebajmy! atd. atd.

Serbske swójby, dajće wašim hodownym domjacym wobradźeńkam serbski raz přez zhromadny přednošk našich tak bohatych a krasnych hodownych spěwow, kotrež su bohužel hač dotal tak mało wu ludże znate! Wotpomhajće tomu, změjeće sami radosć nad tym!

danje křižowki postajili myto. Wuhódar dóstanje rjanu knižku, jelizo do **štwórtka 22. hodownika** nam zhódanje připósćele. **Hdyž su wjacori prawje wuhódali, rozsudźi lósowanje, štó myto dostanje.**

Wodorunje: 1. Serbske hólčace mjeno. 4. Serbsko hólčace mjeno. 7. Ruska hora, kiž twori mjezy mjez Europu a Asiskej. 8. Mały škódny mjetelčk. 9. Rubježne zwěrjo w Africy. 10. Druhi wuraz za „poskóć“. 11. Muž, kiž z křidu dźěła. 13. Wobkrućaca wotmołwa na přejace prašenje město „haj“. 15. Wobsedźeŕ pusteje, njewobdźěłanje leżownosće. 18. Nócny, na łastojčku podobny ptačk serbskeje hole. 20. Cuze mjeno za městnosć. 22. Rostlina z mlóčom a rjanymi kwětkami. 24. Staroegiptowski přibóh. 25. Wysoke městno. 26. Předhora na pokupje nad morjom. 27. Bołharska narodna čełozwućowanska organisacija.

Padorunje: 1. Wolanje k zešerjenju hus. 2. Hłowna rěka Armeniskeje. 3. Žołmjeńca. 4. Chemiska rozpuščina, kiž so jako lěkarstwo trjeba. 5. Hora we Kirgiskej. 6. Belgiska twjerdźizna, kotruž Němcy w lěće 1914 dobuchu. 8. Cuze mjeno za póćiwosć. 10. Wobstatk jězdneho kola. 12. Wobydłeŕ hollandskeje kupy w Zadnej Indiskej. 14. Slowjan. 16. Předmjeno slawneho filmskeho hrajerja, kiž „Ben Hura“ hraje. 17. Znamjo, kiž sady dźěli. 19. Mały wozyčk. 21. Khoch na hójičcy ptačkow. 23. Prašacy přisłowjesnik. 25. Wuwołanje při zymje.

Cyrkwinske powěsće

3. njedźela adventa, 11. hodownika 1932.

Z Budyšina.

Prědowański tekst: Mat. 11, 2—10.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. superintendent Fröhlich **wotsalne prědowanje** (cyrkw. hudźba.) Boža służba připodłanju wupadnje. Wječor we 6 hodź. 85. duchowna wječorna hudźba, kotruž wuwjedźe Budyski komorny khór pod nawjedowanjom Horsta Schneidera (piščeleŕ). Programy po 30 pj., za njezasłužerjow a małorentnarjow po 10 pj., su při cyrkwinych durjach dostać.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Siegemund spowědź a Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. farař Paul prědowanje (cyrkw. hudźba). Pop. w 3 hodź. ma farař Siegemund křćenja a wječor w 6 hodź. misijonske kemšenje.

W Tuchoŕskej cyrkwi ma duchowny Böttger-Budyšećanski pop. ½3 hodź. kemšenje za njesłyšacych. Zběrka za wosadnu diakoniju a za hodowne wobdźarowanje najkhudšim wosadnym.

Njedźelu pop. w 4 hodź. adventski swjedźeń ev.-nac. dźěłaćerskeho towařstwa při Pólnym hrodźiku 6. — Póndźelu pop. ½3 hodź. w Societät Budyska konferenca duchownych: Superintendent Fröhlich rozžohnuje so z eforalnymi duchownymi. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma sup. Fröhlich w Marijnej a Marćinej cyrkwi spowědź a Boże wotkazanje (posledni króć). — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Srjedu wječor ⅛8 hodź. horni wotrjad kola šulerjow na Tuchoŕskej drózy 26. — Štwórtk pop. ¼4 hodź. evang. šićowe towařstwo we wosadnej diakoniji na Seminarskej hasy 19. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund bibliski wječor za młodźinu w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy. 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna syła, srjedu wječor ½9 hodź. hłowny a młodostny wotrjad.

Wumrěli: 24. nov.: Korla Arnošt Schreiber, wobydleŕ domu za starych ludźi a pismikistajeŕ, 87 lět 9 měs. — 30. nov.: Hans Roman, Jana Jurja Machajewskeho, zastarańskeho čakańca w Hnašecach, syn, 9 měs. — 1. dec.: Křesćijan Jank, invalidny rentnaŕ, 73 lět. — Ida Frieda Gneußowa rodź. Bejmic, mandźelska blidarja z Małeho Wjelkowa, 40 lět 6 m. (wumrěła tu, přewjezena do Małeho Wjelkowa). — 3. dec.: Jurij Bethig, kontorist z Habrachćic pola Lubija, 29 lět 9 měs. (wumrěł tu, přewjezeny do Lubija). — Bjedrich Wilhelm Haser, wjerćeŕ z Dobruše, 44 lět 3 měs., wumrěł tu, přewjezeny do Dobruše). — 4. dec.: Marja Madlena zwud. Grahlowa rodź. Tišerec, dostawarka spomožerstwa, 79 lět 8 měs. — Jan Petrik, składaŕ z Hněwsec, 54 lět 3 měs. (wumrěł tu, pohrjebany na Michałskim pohrjebnišću.) — Korla Hermann Schlesier, železniski rólowański mištr z Radworja, 58 lět 9 měs. (wumrěł tu, přewjezeny do Drježdźan-Tolkewitz). — 5. dec.: Arnošt Jan Rjek, wobsedźeŕ wóznistwa, 71 lět 5 měs. — Hana Marja Šramic, rentnarka z Wjazońcy, 72 lět 11 měs. (wumrěła tu, přewjezena do Wjazońcy). — 6. dec.: Khrysta Luiza zwud. Michaelowa rodź. Bětnarjec, rentnaŕka z Třełan, 73 lět 8 měs. (wumrěła w Třełanach, pohrjebana na Tuchoŕju). — 7. dec.: Amalia Karolina zwud. Thomasowa rodź. Hardrathec, privata, 85 lět 8 měs. —

Z Hornjeho Wujezda.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. cyrkw. rozrěčowanje. Pop. ⅛5 hodź. adventska nutrnosć w Lejnje pola Hanskec (do teho spowědź), wutoru wječor ⅛8 hodź. w Panjecach pola Kaplerjec, srjedu wječor ⅛8 hodź. **bibliska** nutrnosć na farje, štwórtk wječor ⅛8 hodź. **adventska nutrnosć** w Nowym Dworje pola Kocorjec. Pjatk wječor towařstwo młodych holcow.

Z Huski.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje (muzski khór spěwa), dop. ½11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Njeswačidła.

3. adventa pop. w 3 hodź. němske kemšenje w Zarěču (k. farař lic. Fröhlich ze Smječkec).

Z Rakec.

Jutře njedźelu rano we 8 hodź. Bože wotkazanje njebudźe.

Z Wjelećina.

Rano we 8 hodź. němska spowědź a dop. w 9 hodź. němske kemšenje, dop. ½11 hodź. dźěćikemšenje. Srjedu wječor w 6 hodź. spowědź (farař Bóje-Budeštećanski).

Z Wojerec.

Rano w 7 hodź. ma farař Nowak němsku spowědź, dop. w 9 hodź. sup. Köhler hłowne kemšenje, ½11 hodź. farař Nowak serbske kemšenje, kotremuž so přizamknje serbska spowědź, přip. w 12 hodź. ma farař Nowak serbske křćenja a pop. w 2 hodź. farař Unger němske křćenja.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 10. hodownika 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 holsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	18,66	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc frankow	16,43

Burša wostachu měrne, njedźiwajo wšcheho prěkowanja šmatskowneje a wobužnoscžowe šwonkowneje politiki. Kursy efektow, rentowych a dožiwnych ličinow so sterje struchowachu. Na barsowe měnjenje šmatkowaše tež napjatosć wšěch politiskich rozsahow. Jara wobzamknjenje tež wuwoju w lichwje narodnych sozialistow. Wschodzaju maja tutu swadu jako započatk rozpadowanja tuteho hibanja.

Wjele rozpominachu na burši wschodace njelubje pschipady w sarjadowanju w němskej banzy, najwjetšcheje banki w Němskej. Jedyn direktor bě wschelakim špekulowazym wobłohom k radže hył. Hdyž so špekulazija nimo kuli, samjelcža to špekulowazym a pschewza schkodu k poczežanju banki. Sso wě direktarja, hdyž so tole wukoja, hnydom puschćitchu. S dobom złoži hnydom swoju službu jedyn z najčežschich a najwobwěrnischich wjedniskow banki, dokelž zhrbjesche tamuneho dohladowacž. Ale jemu měšachu wschitzy njewobmjelowanju dowěru. Ta so někto jako jebawa wupokaja. A tak je to swjetscha. Njech nichtó njefapowni, to šteijmy w pschewalowatym czasu. Kóžden człowjek dobreje wole chze wěsče a stajnje to najlepsche. Njewočakane a nepschewidźomne poměry frostu jemu wjsche hłowu a někto so dohlada to je so mylił. Potom pschińdu mudracžlojo, stajnje lepje wjedźerjo a źwěta porjedźerjo. Hłubschich poměrow a wisškow njesmjaja stuja je swojimi nahladami pscheđ lud a madeidu łuźnitwych wěrkow. Tajah buchu, bychu stali w tuchle pschewalowatych czasach na samolwjenja polnym měsce karu wěsče do biesdna sawjesći.

Na produktowych wikach w Barlinje wczera pjatk zapoczane powyschenje płacžiznow pokroczowasche. Pozajkim, pschenza polepschi so wo 10 pj. po zentnarju, rožka a wowsu wo 5 pj. W termiinowym wikowanju so płacžiny tehorunja lehlinichu. Dowoz ja dezemberske termiinowe kupjenie bě poměrnje wulki, tola statna žitarnja pschikhadzaze žito pschewja. Na Drježdźanskich wikach wschak rožka pomjo pónđźeli so wo 5 pj. leschi, wowsa pschesze wo 10 pj. Pschenza a ječmjeń dotalne płacžiny dźerschesche.

Wczera płacžesche zentnaŕ w Barlinje:

Pschenzy 9,45—9,55 (9,60—9,70) hr., rožki 7,60—7,70 (7,65—7,75) hr., ječmjenja, małeho 8,45—8,95 (8,50—9) hr., nałpuschkeho 8—8,35 (8,05—8,40) hr., wowsa 5,95—6,20 (6,15—6,40) hr.,

w termiinowym wikowanju:

pschenzy:

za dezember: 10,22½—10,25 (10,28¾—10,27½) hr.,
za měrc: 10,38¾—10,42½ (10,37½) hr.,
za meju: 10,57¼—10,58¾ (10,55—10,53¾) hr.,

rožki:

za dezember: 8,27½—8,28¾ (8,27½—8,26¾) hr.,
za měrc: 8,46¼—8,47½ (8,47½) hr.,
za meju: 8,62½ (8,66¼—8,65) hr.,

wowsa:

za dezember: 6,52½ hr.,
za měrc: 6,57½ (6,70) hr.

W Drježdźanach.

Pschenzy 9,30—9,55 (9,45—9,70) hr., rožki 7,40 hacž 7,65 (7,55—7,80) hr., ječmjenja, małeho 8,90 hacž 9,40 hr., nałpuschkeho 7,90—8,70 hr., wowsa 6,20 hacž 6,50 (6,40—6,70) hr.

Płacžiny w špinkach su płacžiny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepschemjenichu.

Wifi krjedu w Halscherowje.

Tu płacžesche pschenza 9,20—9,30 (9,50—9,60) hr., rožka 7,20—7,30 (7,40—7,50) hr., ječmjeń, małeńi 8 hacž 8,50 (8,25—9) hr., nałpuschki 7,40—7,60 hr., wowsu 6,20—6,30 (6,25—6,50) hr., běrny 2—2,50 hr., hrjwo 2—2,25 (2,30—2,50) hr., hłoma, k łažanju 1,20—1,40 hr., štróma 1,40—1,80 (1,40—1,50) hr., we wokrjepach 1,80—2,30 hr. Butra 60—70 (60—75) pj., jeja 12 hacž 15 pj., běrny 3 (3—4) pj., twaroh 20 pj., šarjawe huńy 75—85 pj. Prošata 8—15 hr., bjehaki 18—25 hr.

Płacžiny w špinkach su płacžiny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejsu, so njepschemjenichu.

Dantske a žudniske powěsće.

Pschesadźowanje:

Wutoru 13. dezembra 1932

w Pračzecach w hoscženzu, pschip. w 1 hodź.: Klawěr a a krowa.

Wikowanišću sapiš.

Do wikowańskeho sapiša na žudniśtwje w Budyschinje su sapiśali na łopjenu 502, nastupaju firmu Aug. Paul Hilger w Budyschinje, firma rěka pschichodnje: Hilgers Nachflg. E. Wittschek.

Do šamjerowo sapiša sapiśachu na łopjenu 822, nastupaju firmu Wilhelm Kempe tow. ł wob. ruk. w Měrkowje. Pschekupz Wilhelm Domaun we Wojerezach je jako wobłhodny wjednik wustupił. Pschewowlaczeł leutšich tworbow Carsten Claussen we Wojerezach je sa wobkhodnebo wjednika postajeny.

Druśtwowy sapiśk.

Do mjenowaneho sapiša na łopjenu 66 su sapiśali:

Wirtschaitsverein Spreegau. Nowe hołpodarške towaršstwo sap. druž. ł wob. ruk. w Budyschinje, so je druźstwo rozpuschćelene, la likwidatorom buchtaj pomjenowanej tschikrjerśi mischtr Ernst Donath a knihowy revisor Jan Fremd, wobaj w Budyschinje.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje so tuna abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžizny na złotej hriwnach	9. 12.	8. 12.		9. 12.	8. 12.
Pšeńca	189-191	187-189	sunv	13,5 15,5	13,5-15,5
rožka	152-154	151-153	woka	14,0-16,0	14,0-16,0
ječmjeń, nal.	—	—	małene lunjny	9,00-11,0	9,00-11,0
ječmjeń	169-179	169-179	holte lupjny	12,0-13,5	12,0-13,5
wows	119-124	118 123	seradella	18,0-25,5	18,0-25,5
kukurica	—	—	rans. wosušk	—	—
pšeńc. muka	24,0-26,6	24,0-26,6	lany wosušk	10,0-12,1	10,0-12,1
ržana muka	19,5-21,8	19,5-21,8	such.truhanč	8,80	8,80
pš. wotruby	9,30 9,6	9,40 9,6	hrnj. kruški	—	—
rěžne „	8,70-9,00	8,80-9,12	syno, 50 kg	1,80-2,20	1,80-2,00
raps	—	—	rěžna słoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0	sěnk. „	0,45-0,65	0,45-0,6
lane symje	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,45 0,6
pjeluški	13,0-15,0	13,0-15,0	ječna „	0,45-0,6	0,45-0,6

Drježdźanska burza 9 12.)

Pšeńca 76 kg	186-191	běrniace kruški	15,0-15,30
rožka, 70 kg	148-153	pšeńč. wotruby	8 90 9,20
nałětni ječmjeń	178-188	rěžne wotruby	8,80 9,80
nazymsk. ječmjeń	—	pšeńčna muka	35,75-37,75
wows	124-130	rěžna muka	24,75-25,75
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,00 9,20	cokrowe truh.	—

Płačizny rěznicho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

9. decembra 1932 Płačizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja

Woły: 494

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	33
Młode mjasne, wukormjene, stare wukormjene	30—32
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	24—28
Mjenje picowane wšěch starobow	20—23

Byki: 74

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	27
Połnomjasne, młódše	24—26
Mjenje wukormjena młódše a derje picowane starše	22—23
Spatne	18 21

Jałojcy a kruwy: 1321

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	23—25
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	18—20
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	9—14
Mjenje a spatnje picowane	—

Cełata: 1444

Najlepše wukormjene (2. druž.)	38—40
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	25 36
Spatne (4.)	15 23

Wowcy: 4702.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	31
Starše wukormjene (2.)	28—30
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	26—27

Swinje: 7000.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět stare	—
Wukormjene	40
Mjasne	38—39
Spatne	35—37
Rancy a kundroty	34—37

Drobnowikowanske płačizny w Budyšinje

3 decembra 1932 po namtskim postajenju.

Wše płačizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora	najniš. płačizny hr	najwyš. płačizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	1,40	1,80
Čelace mjaso . . . . 1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso . . . . 1 „	1,60	2,00
Swinjace mjaso . . . . 1 „	1,40	1,80
Tukrainy swinjacy šmalc . 1 „	1,80	2,00
Pšeńčna muka . . . . 1 „	0,32	0,60
Rěžna muka . . . . 1 „	0,36	0,38
Khlěb . . . . 1 „	0,22½	0,25
Jódźne běrny, nowe . . . 1 „	0,07	0,08
Rais . . . . 1 „	0,80	0,90
Hróch . . . . 1 „	0,40	0,80
Soki . . . . 1 „	0,40	1,00
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	0,96	1,00
Sušeny połě . . . . 1 „	1,80	2,00
Dobre mloko . . . . 1 lt.	0,22	0,24
Jódźna butra . . . . 1 kg	2,60	2,92
Jeja . . . . štuka	0,11	0,15
Jódźne buny . . . . 1 kg	0,40	0,60
Cokor drobny . . . . 1 „	—	0,76
Petrolej . . . . 1 „	—	0,44
Kamjeńne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr	—	1,90
Brunicowe briketty . . . 1 „	—	1,20

W séčhowacym poskića so našim lubym čitarjam cyły rjad wobkhodow, kiž su runjo pola Serbow jara woblubowane. Prosymy našich čitarjow a přećelow, zo bychu při hodownych nakupowanjach tute wobkhody wobkedźbowali.

Kamjenc

Ważne — lubi čitarjo — je, zo so stajnje wuznawamy k swojej rěči — k swojim nowinam. Rjekńmy tohodla při kóždym kupjo pola séčhowacych wobkhodnikow: „Čitach Waš nawěstk w swojich Serbskich Nowinach“!

Na hodowne blido słuseia:
cigary, cigarety, tobak
w rjanych hodownych zawalenjach
jenož z cigaroweho domu Synatzschke
Najwjetši wubjerk **w Kamjencu, Weststr. 8** Najlěpše kajkosće

Wulki skład hotowych mužacych a hólčacych **drastow** kiž derje sedźa. Nizke płaćizny!

Hermann Müller
w Kamjencu, Pfortenstr. 1
(Hornčeńske wiki)

Krasny wubjerk najrjeńšich **tkaninow za wobleki a paletoty** zhotowjenje po měrje tunjo a derje

K hodam
wulki wubjerk
woblekow za mužow pacholow a hólcow
mantle, jupy, kožane jaki, njepřemokawe jaki, pulovry, kalmukowe jaki, spódnje kholowy, tkaninowe a džełańske kholowy, košle a šaty
škórnje a stupnje
n'ekupujeće nihdźe tak tunjo kaž pola firmy
H. Marschke w Kamjencu
Oskar Müllerstr. 8
Sym Serbowka! Rěču serbski!

Rózynki punt 25 pj.!
margarinu, kokosowy tuk
najlěpši cokor k pječenju
stajnje najnižše płaćizny!
Sće hižo mój woprawdźe dobry a stajnje čerstwje paleny
parlojty kofej
wupruhowali?
¼ punta 60 pj., bjez rabatowych znamkow 57 pj.
Clemens Kahnt
rózk Budyskeje a Wallskeje dróhi

Za hody
Ložowe šaty
blidne šaty
čełne šaty
šaty za mužow
po tunich płaćiznach
Kurt Benad w Kamjencu
Herrenstraße 5

Wše šulske knihi
poruča we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja w Budyšinje
::: na Lawskich hriebjach :::

Přihódne hodowne dary
domjacy a kuchinski grat, porcelan, kamjeńtne, worclowe a żelezne twory
Alfred Beitel, priedy Nicolaus
na Budyskej dróży 70

Pječwa - likěry - wina
jako wosebitosć
přeco čerstwje paleny **kofej** ze samsneje palerńje
Foto-drogowanja Rudolf Hilscher
w Kamjencu na Budyskej dróży čo. 52 — Telefon 612

Franc Beitel, Anger 6
poskića k hodam **wulki wubjerk**
Solingenskich worclowych tworow
alpacca-slěbrowych tworow
Točeńnja — wuspěwjedźeńnja

Alfred Meisel nasl.
měj. Friedrich Grimm
wikowarńuja z winom a palencom
w Kamjencu, Budyska dróha 34
poruča *k hodam*
žitny a druhi palenc, rum, arak, palene wino, punč. likěr, běłe, čerwjene a słódke wino we wulkim wubjerku a najtuńšo

Serbja wopytaju
přińdu-li na wiki atd.
pjekarńju dobrych tworow a
kofejownju Teich
na Klóšterskej dróży 5

Strowotne zelo
wšěch družin napřećo drjenju, wiću a ischiasej atd. Rozwučace pisma darmo
Reformski dom Schüller
na Butrowych wikach

Serbja čitajće
na dołhich zymskich wječorach narodne, wědomostne abo zabawne
serbske knihi

Trjebane meble a polstrowane meble
wobnowjene, kaž też
nowazhotowjenje wuhotowanjow a polstrowych meblow
w samsnej dźełarni
derje a tunjo pola
Józefa Buhla Spittel-młyn při katolskej cyrkwi

Rjany hodowny dar
je
radijowy aparat
ale jenož wot
Radio-Böttchera
Kurze Str. 2 — rózk torhošća
Też na wotpłaćowanje!

Přińdźeće-li do Kamjenca
tak wopytajće prošu mój frizerski wobkhod
Też mjez Serbami sym jako wustojny w swojim powołanju znaty
Oswin Steglich
frizěr za knjenje a knjezow na Budyskej dróży 56
Prošu wobkedźbujće: **Znapřeća kina!**
Pódla sukarja Haufy!

KWĚTKI
Čitanka za horni skhodźeńk ludowych šulow. — 1.- hr.

Thalysia - šlafy
praktiski a strowotu spěchowacy hodowny dar
Reformski dom Schüller
na Butrowych wikach

K pječenju wosuškow!
sultaniny 75, 60, 50, 40, 35, 25 pj.
korinthy, riane módre 55 pj.
najl. rózynki z pócku 55 pj.
najlěpše słódke mandle z ruku zwubjerane 130 pj.
najlěpše hórke mandle z ruku zwubjerane 140 pj.
citronat, wulke płody 100 pj.
pšeńcnu muku 25, 23, 20 pj.
najl. margarina, 3 punty 100 pj.
kokosowy tuk, čisty, 3 pt. 100 pj.
swinjacy šmałc punt 50 pj.
też wšitku potrjebu
kaž wolij k pječenju, vanilu, korjeniny poskić. płaćiny hódno
Reinhold Friebel
na Budyskej dróży

Hrajki

Klankace jstwy	1.90,	1.60,	0.90, 0.50
klamy	3.25,	2.75,	2.50, 1.25
konjency		2.50,	1.25, 0.60
konje, jenotliwe	0.65,	0.45,	0.35, 0.25, 0.20
twarjeńske kaščiki		1.25,	0.70, 0.60, 0.30
pjecaki	1.95,	1.50,	1.25, 1.—, 0.90
klanki z włosami	3.20,	2.70,	2.40, 2.20, 1.60, 1.55

wobrazowe, molowańske a bajkowe knižki . . . 1.—, 0.75, 0.50, 0.35, 0.20

towańšne hry . . . 1.—, 0.75, 0.60, 0.50
żeleznicy z šěnami 3.50, 3.20, 2.—, 1.35, 1.00
parnicy, leż. kotoł 10.—, 9.75, 8.50, 7.20, 6.85
kinowy 12.—, 8.50, 8.—, 7.—, 6.—, 5.—, 4.50, 4.—
Stabil-twarjeńske kaščiki 4.30, 2.70, 2.20, 2.—, 1.—, 0.50
autowy . . . 1.25, 1.—, 0.75, 0.65, 0.50, 0.25
drózne walcy . . . 2.10, 1.25, 0.70
twjerdźizny wot 1.—, wojaki, jenotl. wot 0.10
żelezniske přisłušne dźele . . . za 50 pj.
tunle, mosty, směry, pokazowarje, křižowanja, wuhibadła, bariery, dwórniška atd.
modele za parnicy 1.—, 0.90, 0.75, 0.60, 0.50

Ródlowanske sanki, sněhaki a wšu potrjebu, smykańki

Telefon 777 **Lehmann w Kamjencu** **Markt-Ecke**

Najwjetši wubjerk. — Prošu wobhladujće sebi mój bohaty skład w mojich khětro powjetšenych wobkhodnych rumnosćach při zemi a w 1. poskhodźe.

Cigarowy dom Arthur Wolf
w Kamjencu
poskića
cigary, cigarety, tobak
jako rad witany hodowny dar
Wikowarjo płaća fabrikske płaćizny

Serbskej młodźinje k hodam:
Robinson
(K. Kulman.) Rjane powědańčko. 145 str. 50 pj.
Worješki
(J. Radyserb-Wjela.) Přez 900 hódańčkow. 40 pj.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bězny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarska pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pianje přinowdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutejše banki. Wiž serbske Nowiny hdys a hdys worjewja.

Čisło (Nr.) 290 — Budyšin — Pónduelu, 12. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němska so zaso při wotbrónjacej konferency w Genfu wobdźěli

Jendźelske, franzowske a italske knjeježerstwo žu w Genfu přihotowdźile, so dyrbi jena ze sahadow, kotrež dyrbja konferenzu wobdźić, w tym wobstajece, so **Němska runoprawnosć w brónjenju přisłuši.** Też wšěm druhim statam, kotrychž wobrónjenje je žo na kónju žiwe. wójny wobmjerjowało, dyrbi so runoprawnosć w brónjenju dać. Wjes komdźenja dyrbi so dojednanje wudźěłać, z kotrymž ma so brónjenje wobmjerjować a so přichi přichodnej rezwisiji šnjiźić. Jendźelske, franzowske a italske knjeježerstwo žu šwólniwe, hromadźe je wšěmi europ. statami šwjatočnje hišće raz potwjerdźić, so přichi žanych wobstejnosćach njeprypytaju, nětčišće abo přichodne šwady mjes podpřizarjemi ł nałyłnosću rozrikać. T žo njeběrć bliźšeho rozpomninanja bjesstrachu dótrać.

Na podłožku tohole přichipowědźenja chce so Němska sašo přichi wotbrónjacej konferency wobdźělić. Hižo tón tydźeń wona do podźěwanjom prezidia a hłownego wubjerka wotbrónjaceje konferency žiwojich sastupjerjow pósłeše.

W němskim knjeježerstwje so dojednanje, kotrež je so w Genfu dozpiło, jako wulki wuspěch němskeje wotbrónjaceje politiki waži. Němska je wuskutkowała so žu druhe staty němšku runoprawnosć we wotbrónjenju sahadnje a woprawdźe přihotowała.

Mjenje spokojom žu w Parizu. Nowiny „Temps" drje Genfske dojednanje witaju, dokelž ł nim wotbrónjaca konferenza wupuć je klepeje hańby namaka, a so Němska pohnuje, so jako přichi konferenzných dźěłach wobdźělić. **Dojednanje drje njeje idealne rozrisanje, ale sprawny kompromiz.**

Žyle hinak **„Journal des Debats"** Genfske dojednanja pohudźuje. Na nim ani nikt dobreho njewidźi. Mjes tym so žu přiedy Němšej přechu hrožki, žu jej někto runoprawnosć sahadnje ł njejasn. wumělenjenjemi přihipósnali. „Journal des Debats" składnosć wužije, so by so do knjeježerstwa dla jeho stejišća w placjenju wójnskeho dołha dało. Wobzebje na to pokazuje, **so amerikanski sastupnik njeje přihipowědźenje schitrjoch wulkomozow podpisał,** a praji, so so ł tymle wostajenjom wschitzy czi warnuja, kotříž „bjesstrach" na amerikanske rukowanje twarja.

„Echo de Paris" so jara njedowěrliwy pokazuje. Boji so, so je so franzowske knjeježerstwo, so by lěwizynu wjetšinu spokojło, přichetwatało, schtož ł kompromisom njeje woprawnjene było. Dojednanje dopokazuje, so staj **Herriot** a **Paul Boncour zosałoj.** Wobzetuje strach w hłowach Macdonalda a Normana Davisa leži, so kotrymž Němska nima prawo, wurunanja krótnošće je ł wobrónjenjom dozpicź. S teho je jasnje spóznaty, so dyrbi so runosć hańbnosće ł **wotbrónjenjom Franzowskeje dozpiš, to rěka, so dyrbi so nětčišcha organisazija franzowskeho wójska** woprowacź.

Też za nóz wot 9. ł 10. dezembrej bě tajke šwucźowanje na leżownosćach dźěłaćerskeho tšělerskeho šwjatka w Gnjerskeben pola Erfurta postajło. Wjetšche wotdźělenje schkitaje a kriminalneje policije městno wobhadźi. Hdyž policistojo do twarjenja sastupichu, jim žylnje wobarachu So by přechesćiwjenja šlemika, bě policija nuzowana, tšelne brónje wužiźi, přichi čimž žu jedneho žobustawa šwjatka Čzerwjeneje fronty sranili. 29 wobzobow žu sajeli. Khětro wjele materiala a *někotre brónje* žu zebrali.

Hitler zaso z knjezom mjez nacionalnymi socialistami

Kaž je hłowny organ „Völkischer Beobachter" wosćewił, je Hitler hłowne wjednistwo nazionalsozialistiskeje strony sam do ruki wsak. Sso nabožajwschi, so stronu rozpadnje. žu **Feder, dr. Frick** a druhi wjednicy přechesćiwjenja přechesćiwo Hitlerjowej samokněžerskej politizy spuchćesili. Klub nazionalsozialistiskich sapódłanjow němskeho šejma je so **Hitlerej podćišnył.** Wo tym je so šłědowaza rozprawa podała: Shromadźizna, přichi kotrejž je so też Hitler wobdźělił, je jako wobzwědźenje dowěrjenja zyleje frakzije k wjednikej Hitlerej wuklincźała. Přichedźyca frakzije dr. Frick je rěcź měł, w kotrejž praji, so so mó strony přichde wschěm na žiwěrnosć a jednotu na žiwjenje a žmjerć sakoženje, wo kotruž dyrbja so wschě nadpady rozbić. Přezident němšeho šejma Göring je potom wosćewił, so w tejle hodźinje niz jenoż wjednizy a sapódłanzy, ale wschě žobustawy nazionalsozialistiskeho hibanja šwěrnu přichi žiwojim wjedniku stej.

Gregor Straßer, dotalny organisator nazionalsozialistiskeho hibanja, je so potajkim zyle wotzamocźił. Wón je wjednistwo strony a sapódłanstwo w němšim šejmje słoził, a dźenża so njesda, so so sašo do žiwojeho wjednistwa wróći.

Hitler krizu w nacionalsocialistiskej stronje přiznawa

Nowiny „Völkischer Beobachter" žu žobotu přichipowědźenje Adolfa Hitlera ł 9. dezembra wosćewile, w kotrymž tatón praji: „1. Přichewosmu hač na dalsche ł dźensnišim dnjom wjednistwo stronineje politiskeje organisazije. 2. Pomjenuju sa wjednika staba sa politiku organisaziju dotalneho druheho stronineho inspektora Leya. 3. Sćrjedu 14. dezembra tele nowe prawidła a pokiwy wosćewju, kotrejž wosćewjenje se 6. dezembra t. l. wo wobnowjenju powjerschenje wndyrnosće nazionalsozialistiskeho hibanja nastupaju.

Hitler we Wrótšławju rěčał.

Sobotu staj we Wrótšławju w shromadźisne schlezyskich tšoch župow nazionalsozialistiskeje strony župniny wjednik **Brückner** a **Adolf Hitler** rěčałoj.

Župiny wjednik Brückner Hitlerjej **njepowalnu šwěrnosć** łubjesche. Nadźijesche so, so so **Straßer nazionalsozialistiskej stronje sdźerži.**

Hitler wo sahadnych praschenjach nazionalsozialistiskeho wojowanja rěčesche. Nazionalsozialistiska strona ma prawo na nóz w stacje a budźe ł powjetschenej agitaziju sa to wojowacź, hač žwój sameŕ dobahnje.

Dźełański plan pruskeho se'ma

Pruski šejm so šrjedu na tšidnjowne wuradowanja sendźe. Na wobschěrnym dnjowym rjedźe šrjedowskeho posedźenja stejo mjes druhim namjety na **sakhowanje šrjedźneho stawa, połoženje nuzy rjemjeźła a łódźnikow, schkody wjedra atd.** Pódła toho budźe so wo namjetach wotbłosowacź, kotrež so na **komisarske knjeježerstwo w Prusku a finanznu nuzu gmejnow a sahadźenja po Barlinskim wokhadnym straiku** poćahuja.

Sašo sozialdemokratisti měšćanoscha w Lübecku.

Lübeckie měšćanske sastupnistwo je dotalneho městnowneho měšćanoscha, **sozialdemokrata Lüwigta,** ł nowa wuswolilo, hač runje su so poměry wjetschinny přichi poslednich wólbach přicheměnile.

Nadpad na Barlinske hodowne wiki

Wječerawschu njedźelu je na wschelakich městnach Barlina k wschelakim komunistiskim nahłuschećam doschło. Komunistiske cźrjódły pytachu hodowne wiki na Belle-Alliancekim namješcze nadpadnyć a wutkadnyć. Nowot so njedźelu we wječornych hodźinach sapoča. Po sapisku nju bo demonstrantojo na hodowe městno walichu. Policija, koraž bě njeměr wotčakała, hnydom je šyłnymi mezami přischi a na konju přichitkwata. Wona zyle hodowne wiki wobstupi so by kradnjenju sadźiwało. Herjekarjow a druhich ł gumijowym klumpachom rosehna. Nóz ł njedźeli bě so powschitkownje smérkom minyła. Wojpjet su so nazionalni sozialistojo do druhich stronow ł pukami dale, přichi kotrychž je so wjele wosobow sranjko.

Z wobskórźby wjelepřerady so wuwinował

Němskosćatny žud w Lipsku je khorbojnistkeho podoffiźera Khorlu Eberhardta ł Niederdeutsa w Lothringskej, na pošled w infanteriskej šćuli w Drjezdźanach, ł wobstorźbu přichlohotowanja wjelepšcherady wuwinował. Wobstorźba wobstorźenemu porokowasche, so je njes žiwojimi towarschemi sa kommunistiske ideje agitował. Sćudnicy pak su k přichepřewědźenju dóšli, so žebi wuprajenja hłownego wobcźežaceho šćedka, wyschicheho dźeżatnika Greichella, tak napřichcźiwo rěcźa, a so su tak malo wěrohódne, so so na jich podłožku wobstorźenemu njemóże sahadźicź.

Zwjazk Cerwjenene fronty hišće dźěła

Kaž je Erfurtska policija šwěrcźała, je sakasany šwjatk cźerwjenofrontiskich wojowarjow wobzebje w posledninm cźasu šylnje dźěłał. Tak je so wuhladźiło, so je Erfurtske wotdźělenje, kotrež je so trochu powjetschiło, porjadne sportske wojerske šwucźowanja, šwucźowanja w tšělenju a nózne šwucźowanja wotměwało.

Nowa jendźelska nota dla dołha na Ameriku

Jendźelske knjeježerstwo je Sjedoc'enym statam nowu notu w praschenju wójnskeho dołha přichepodało. W njej wobkaruje, so Amerika njeje do žadosće sa cźakanjom na sapłacźenje dezemberskeje raty šwolika a praji, so dyrbi so płacźomna suma ze šłotom sapłacźicź, tola niz na konto danje, ale na konto wotpłacźenja wójnskeho dołha. Jendźelska žebi přichoje, so by so jednanje wo wójnskim dołhu bórzy sapočało, so bychu 15. junija 1933 přiched hotowej wěcźu stali.

Demonstracija přećiwo Juhosłowjanam w Italskej

Demonstrazije přechesćiwo Juhosłowjanskej fu w mjesće Bari w Italskej byle. Demonstrantojo žu k twarjenju juhosłowjanskeho konsulata přichicźahnyli a někotre wokonve schklenzy rozbili. Někotři demonstrantojo žu na twarjenjowu rjedu salesli a na njej italskim khorhoj powěwnyli.

Njepřechesćelske demonstrazije w Bari žu wotbyło pola juhosłowjanskich studentow w Ljubljani w tamnischej univerze'e namakale. Hdyž cźežkim studentojo też na dróhach demonstrazije přichewjesć, policija přechesćiwo nim sakroči. Někotrych studentow žu sajeli.

Konferenca Małeje ententy w Beogradźe

Swonkowni ministrojo Małeje ententy, wobstejaceje ł Cźěskosłowakskeje, Juhosłowjanskeje a Rumunskeje, budźa wot 14. hač do 16. dezembra w Beogradźe wuradowacź. Sastupnizy Małeje ententy budźa so se wschěmi internazionalnymi praschenjemi saběracź, kotrež jich kraje naftupaja a wo kotrychž je so po posledniej konferency Małeje ententy na wschelakich internazionalnych konferencach jednało. (Kaž rumunske nowiny „Cimtul" pišu, budźe so konferezna wotsebje ł wójnskim dołhom saběracź, kotrehoż sapłacźenje žebi Sjednoczene staty po'nóžneje Ameriki žadaju. Dale budźa ministrojo žadacź za rewiziju měrowych sprzecźenjow rospominacź, kotrež su poražene staty šrjedkowe je wójny šuowa přichipowědale. Jene hišće je wobstace Małeje ententy jako twjerdźiny měra nuzniše było, dyžli dźensa. Konferenza šwonkownych ministrow wobšwědčeji, so njemóże žaneje rewizije krajnych mjesow być. W praschenju wotbrónjenja staty Małeje ententy na podłožku Franzowskeje stej.

„Diminеata" praji, so je šwołanje konferenzy w nětcźišchim cźasu šwjeżelacy podawk, dokelž je so pódła druhich internazionalnych praschenjow, cźež agitazija sa rewizisju krajnych mjesow w posledninm cźasu posylnika. Konferenza šuowa šhromadnosć a solidarnosć prózowanjow Małeje ententy přechesćiwo wschěm skazeršim hibanjam wobšwědčeji, njech ł kajkejkuli stronu wnidu.

„Abeverul" je w dźešchim nastawki se šwołanjom konferenzy saběra. Rumunska je so rosłuchała, na internazionalnych konferencach sa šwoje přechesćelstwo a šwjasanje ł Franzowskej wuspinowacź. Cźež w praschenju wotbrónjenja je Małka ententa ł Franzowskej jeneho mjenjenja, so dyrbja so njenujšy najprjedy rukowanja sa djesłtrach wutworicź, priedy hač móże so Němskej runoprawnosć w brónjenju přichipóstnacź.

Mordarske wo'owanje mjez Macedoncami w Bołharskej

Se Sofije je powěź: Někotre wosobby w Płowdiwje žu na h'owne dróhy přiched francozskim konsulatom privatneho sekretara, tamnischeho militionara Kutogla, Angla Kenczewa, satšelli, kotrychž je přichiwjerjował macedonskeje radikalneje strony Protegerowzow (wi[illegible] ł nadpadnikow

ſu ſajeſt. Praji, ſo je roſhuđenje komiteja, Protegorowſ zam [illegible] wukonjał. Tutón nadawk je ſo jemu hižo [illegible] poručił.

Bołharska kralowa Johanna,
rodźena pryncesna ze Savoy. Wona w bliſšim času dźěćo wočakuje. Cyło bołharske wobydlerſtwo, pola kotrehož je kralowa jara wobluđjena, nadźija so, zo so narodźi muski trónski naſlědnik.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 12. hodowníka 1932.

— **Jasno wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 750, [illegible]meter +2 a thermometer w nozy —8. Sćěhowazy raz wjedra budźe ſymny. Wječera je ſo wječahowało. Na to je ſymička pſchiběrała. Dźenja rano mózeny ſymičku [illegible] ſchěhkanju mjenowaš. Nazo wokſajowiſche ſchěkanja hiſchće njechmata wyſoko na rjanc. Po nam pſchedležazej roſprawje wjedrańſnjow, ſo mjaſkerje pomalku pſchewrót pichihotuje. Wuſchina mjes Schotiſkej a kupu Island ſo ſchłabſnje. Niſkim z wječora Schpaniſkeje hiba ſo k dołheniu ranjin a pſchibliſnje ſo połoniſchej Němſkej. Tu pſchewodźeja wočoplene powětry. Hižo pſchilawuja do Bawerſkeje. Wječera rano měrjachu na horje Zugſpitze jenoź 2 ſtop. ſymu, ale na Schmrjeſkowej horje hiſchće 12 ſtop. a w Zitawje 10 ſtop., w Drježdźanach 7 a we Barnjenzu 10 ſtop. — Luiſie wutoru ſchadźa ſtónčka 7,54 a khowa ſo 3,54 hodź. Měſaczk ſchadźa popołonju 3,33 a khowa ſo bopołdnja 8,49 hodź. Luiſie je połny měſaczk. Pſchedſenak ſtaja rjany a miły počas.

— **Wčerawša sleborna njedźela** běše w Budyšinje dobry wobkhodny dźeń. Hasy so z ludźimi čornjachu a wobkhody běchu pſrepjelnjene, zo drje su wobkhodnicy z wunoškom lětuſeje sleborneje njedźele ſpokojom. Wjedro wšak też najlěpje howješe.

— **Měſačanſke dźiwadło.** Dźenja pónoźelu 14.9 hodź. graje ſo poſledni króć wjeſelohra „Wójwodźina temor". Wutoru graje ſo w 10. abonentnym pſchedſtajenju ſpěwohra „Hdyž kěſeja małe fijałki". Sćrjedu pop. w 4 hodź. pſchedſtaja ſo ja dźěćeri hodowna hajła „Hubjańka pſchi ſtudni" pſchi mſtich płaćiſnach wo 20, 30, 40, 60, 80 a 100 pf. Sćrjedu wječor 14.9 hodź. pſchedſtaja ſo poſledni króć nacionalna cźinohra „18. oktober". Tutón kruch je w tutej hrajnej dobje drje měł najwjeſelſchi wuſměch.

— **Wopłokawanje wódnych rołow.** Kał ſ dźenſniſchego woſſewjenja wuhđa, ſo pſchichodny ſchtwórtk 15. a pjatk 16. t. m. rołu wodowoda wopłokuja. Je mózno, ſo ſo wona nałkuſchoe jamuczi. Też ſtudź ſ měſnjanami wona [illegible] poſčeſ. Tehodla je trjeba, to ſo cźłowjeſ [illegible] ju tuſpiſkich tydźenow a apara ow ja wotpſe [illegible] ju mjeſtowanym czaſu pſchewodźeja, hdyž [illegible].

[illegible]ſka wuſtajeńca w „Kaſaje" w Budyſi[illegible] [illegible] pokazerbowy na tutym měſtnje na [illegible] [illegible]ſkeja, kotruž ſedmio Budyſcy wu[illegible]ſkeje a [illegible]khadźi tudomneho znateho hoſćenca „Króny" wobnowjeja. Wuſtajeńca je jara přiłubjaja a na napadnym naſtupje wobſtejenja. Je to hodowna wuſtajeńca [illegible] wumołkow. Kóždeho, kiž by chcył ſwaſć ſwojich lubych z rjanym wobr zom zwjeſelić, namaka we wuſtajeńcy rjany wuběrk. Płaćizny wobrazow ſu też dźenſniſchej powſitkownej pjenjeznej nuzy přimjerjene. Wuſtajeńca wopřija mnoho rjane wobrazy z Budyšina a wokoliny, kaž też z dalſich cuzych krajow. Też přiroda je namakała swoje prawo. Njech njeſkondźi nichtó, kiž ſo za wumjelſtwo zajimuje, ſebi tutu hodownu wuſtajeńcu wobhladać a kóždy, kiž hy rad wobraz k Božemu dźěſu darił, njech ſebi jón wot dołnjacych wumjelcow kupi a z tym wuſywa hodowne wjeſele w ćěmnym času. Wuſtajeńcy přejemy połny idealny a materialny wuſpěch.

—**Sozialnym rentnarjam** wupłaćuje ſo podpjera na nadźeju dezember ſchtwórtk 15. dezembra dop. wot 9 do 11 hodź. w Sćejmowni na Hrodowſkej haju 10 dełeka we wupłaćeńi.

— **Radupodawanje maćerjam w Kamjenskim wokrjesu.** Pućowańſke radupodawanje za maćerje budźo wutoru 13. dezembra 1932 pop. 1/2 hodź. w Serjnjanach w hoſćencu, 1/4 hodź. w Pöskecach w hoſćencu a 1/4 hodź. w Serbskich Pazlicach w hoſćencu.

— **Wobžarujomne njezhožo** sta ſo na tudomnym dwórniſću w nocy k njedźeli wokoło 1/4 hodźin rano. Jako cheyše lokomotivny tepjeŕ z Drježdźan maſinu mazać, dóſče prěłku před maſinu a padźe na hlowu do nětkeź meter hłubokeje montažowoje jamy. Nimo ſtrašenja mozhow ſo wón też hewak hiſće zrani. Sanitetnik dobrowólneje Budyſkeje ſanitetneje kolony Cerwjeneho křiża poſkić wobžarujomnemu přenju pomoc a přewodźeſe zranjeneho po poſtajonju k. dra. Mülelra do khorownje w Drježdźanach-Bjedrichowym měſće.

Z **Běłſec.** (Liječenje skotu.) Tu so naliči: 26 koni (1931: 26), 156 howjadow (153), 149 swini (135), 6 wowcow (5), 57 kozow (61), 795 pjerjakow (654) a 16 kołčow (23).

Z **Delſec.** (Liječenje skotu.) Tu naličichu: 16 koni (1931 : 15), 124 howjadow (122), 173 swini (166), 8 wowcow (4), 142 kozow (133), 995 pjerjakow (889) a to 13 kačkow, 110 hus, 9 trutow a parlawow a 863 kur, dale 5 kołčow (8) a 41 psow.

S **Wornječicy.** (Hońtwa.) Pſchi hońtwje, kotraž ſaſchła ſobotu na tudomnych kuješach a gmejnſkich lěſach pſchi Pichowje hońtwinſki rajeńk k. wjerſchnikeŕ A. Friſe ſ Korſwinja wotmć. ſwołčiłachu 3 ſwory, 15 ſajazow a 2 bažantzy. Na hońtwje wobdźěli ſo 9 ſtrělcow a 17 honjerjow.

S **Małeho Wjerkowa.** (Paduſchſtwo.) Pſched nětkotu njemi ſu paduſchi ſ motorſtreho kola, kiž tu ſtejeſche pſched kołeſarſkim, kradnyli nimale nowu Boſchowu bateriju. Wobſtejeŕ je ſ tym jara ſchkodował. Paduch je ſo ſ próčka mčł.

S **Brěſnjanki** pola Delnjeje Hórki. Tele dny ſwjeżeſche tudomny khěžeŕ Jan Spank ſe ſwojej mandželſkej Marju rodź. Peſcheleſ ſwój ſlotu kwaſ. Schtwórtk jeju wotdawny farař, jako wo wšu Bożu ſłužbu wotdźerža, po[illegible] [illegible] [illegible] [

pschišahu wjacy njemóže. Pschišaŋni chzedza ja njeho pröjtwi sapodaci, so by so chtostarske chłostanje do milischeho jastwowstwa pschewobroczilo.

Z **Radworja.** K powšitkownemu wjeselu wróci so zańdzenu wutoru naša jubilarka, sotra Klarisa, zaso k nam. Tak dołoko hač běše to možno, je wopokazy lubosče a čescownosče, kotraž mějachu so ji na dnju jubileja stać, zańdzeny tydzeń dostała. Mnozy, kotryż je w khorosći pomoc poskićiła, přikhadźachu, zo bychu ji zbožo přeli a ji mjeńše abo wjetše dary přinjesli. To dźěn njeběchu sobotu 3. dec. móhli, hdyž běše sotra tak nahle wotjéć dyrbjała. Tež zběrka, kotruž bě gmejna zarjadowała, zo by sotru někak zwjeselić mohła, je rjany wuspěch měła. Gmejna je sotře za tute pjenjezy nowe koleso dariła. Jubilarka budźe je wšsće derje trjebać móc, hdyž ma tola druhdy we wšelakich wsach wothladać. Tež rjany khamor za wšelake lěkarstwa je sotra dostała. Tutón je sebi hižo dołho přała. Dary přepoda jubilarcy knjez wjesnjanosta Brankačk. Bóh daj nětko, zo by sotra Klarisa mohła hišće wjele lět našich khorych a bědnych wothladać.

Z **Nuknicy.** (Nahle ćežko skhorił.) Wóndano na dompuću wot pohrjeba bu kajer kubleŕ M. Smoła wot Božeje ručki zajaty. Wón zamó pak hišće hač domoj čěrchać, swój kij po puću zhubiwši. Nětk nimale wósmdźesatnik doma ćežcy khory leži; tež rěc je zhuhił. Nadźijomnje so jemu ta zaso wróći. W krótkim času je to hižo třoći pad w našej wokolinje, zo Boža ručka njejapcy słowjeka přima.

Z **Khróšće.** (Wo babinskim wokrjesu.) Naš babiny wokrjes, do kotrehož słuseja 11 gmejnow, mějoše zańdzenu sobotu w herbskej grychće wažne posedźenje. Předsyda k. wjesnjanosta Kokla możeše zastupnikow nimale połnoličbnu powitać. Po dłšim wuradźowanju wobzamkny zhromadźizna, zo ma w jenym padźe, hdyž so přinoški njehodźa zwjesć, wokrjesny zwjazk pomhać. Pensiju za staru babu dyrbja gmejny hač do 31. dec. 32, kaž je wučinjene, zwjesć. Jenohlósnje so wjesnjanosta Kokla zaso za předsydu wuzwoli. Tutón je zwólniwy, zastojnstwo přiwzać, jeli zo so pjenježna należnosć bórzy dospołnje rozrisa.

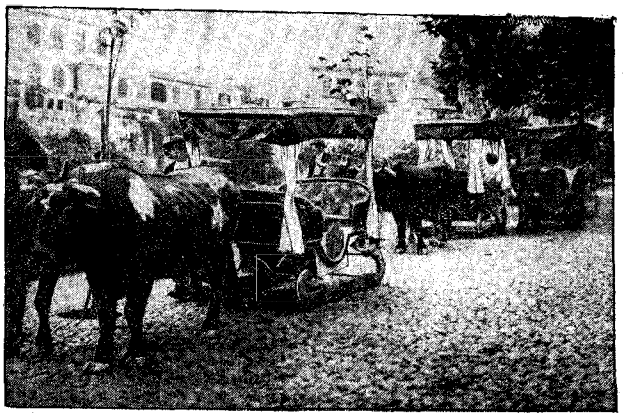
S **Brěsnje** pola Kamjenza. (Njeswoż.) Njedawno tu starz w holi brjewo sběrasche. Pscht tym halła tak njeswojownje na njeho padźe, jo so jemu wóčko wukłó. — Tudyšći pohonc bź konjej wostajił psched dwórnischczom stejo. Tutaj naraz so hłósnischtaj a po małkej dwórnischczowej bróžy bele cžerjesechtaj. Pschi tym jedyn kóń padźe a so 30 mtr. dale sobu wlecžesche. Wón so khčero znani. Konjej móžeschtaj so halke sadźerkcž, hdyž běschtaj płót a murju Kokelez wile spowalischi. Někotři kolesarjo, kiž zapschahł jetkachu, móžachu so jenoż s wulkej nuzu wukhowacž.

Po puću śmjertnje sjeswożił.

S **Koporz.** Sobotu powołuju wokolo 1/5 hodź. je tudomny 66 létny šiowuwobrdlcr, pohonc naschego knjeza Kiwora, Jurij Šowoboda, se zapschahom śmjertnje sjeswożił. Šowoboda pschijědże s Wujcžka z wołkadźenym wosom. W Wukežach pola Steglez pockeschtej konjej se posom po hładkej bróży dele khwatacž. Jako so zapschahł pola noweje schule na Kopocžanski puć sawinu, wjerhny so wós wokoło a hrabu Šowobodu k pućunikej, kiž tam pschi rospuću stej. Wobžarujomnemu so kiśiž slama, na cžoł wam hnydom wumrě. Sawołany lékař k. dr. Schmidt, mójesche jenoż śmjerci wderžéc. Šowoboda běsche dobry a šiwerny dźěłacžer knjeskiwa a sjesche pola njeho hižom 35 lět w dźěle. Zyła wješ je so nad tutym sruhnym podawkom nastróžała a kóždy je mandźelskej a 5 dźěćimi sobu žaruje.

S **Werminghoffa.** (Dźiwo dźěłacžerskich dobrowólnikow.) Tu ma so sakoršcž khwo dźěłacžerskich dobrowólnikow. Sarjadnje jom Kuffhäuserski swjask. Wosita dostawarjow spomožnje podpjeru, kiž su bo 25 lět stari, dóstanje tuklwilu we 20 njedźel dźěło a sašlužbu. Tśijeći s nich dyrbi pschi Werminghoffie kolišnu pschesiwarcz bo pola abo bo ležownoscžow, na kotrychž so hodźi twaricž. Dwaceći muži ma pola Rachlowa hrjebje powjeschcž. Cintrachtowe dźěłarnje poskićeja trčbne budy, loža a pschikrywy, gmejna wschak pschinoschuje 300 hriwnow. S Rachlowskej gmejnu so dla dźěła hakle jedna.

Z **Njedźichowa.** (Po rejach so zatřělił.) Tu je 26-létny rězniski wróćiwši so z rejow so zatřělił.

Wolace kuče w Portoriko.

Tute spodźiwne zapřahi steja před dwórniščom hłowneho města srjedźnoamerikanskeho stata Portoriko. Město kolesow maju wozydła sanjace klaki. Woły ćahnu je ložšo hač kołaty wóz.

Bjezdowski jědaf štyri króć k smjerći zasudźeny

Pschišaŋny ſud w Shorjelzu jaſudźi pjatk wjeczor Bjesdowskeho jědarja, schewza Cowarda Justa dla skónzowanja jeho druhjeje manđźelskeje a swójoh Grabiz schtyri króć k śmjerći a dla skónzowanja jeho pschichodneho nana Turki ke khłostarni na cžaŋ žiwjenja. Nimo toho so jemu cžesne prawa na cžaŋ žiwjenja wotpósnachu.

Just wosud śmérom pschija.

Wosud so takle dodni: Wobsórženy je sam so wusnał, so je w l. 1930 skónzował swoju druhu žonu, dale w l. 1932 swojeho swaka Grobu, jeho žonu a sjanka a też sawinował śmjerć swojeho pschichodneho nana Turki. Toho je Just sam so wusnał. Dale je też sud wuslešił winu wobsórženeho. Just je swojim wopsamu i jeho (arsenikom) sawdał. Pschiješiny k tutomu njeskutku běchu, so Just je swojej druhej žonu bě žiwu w njesbožownym mandźelstwje, mimo toho bě Just jara nahrabny a gramny. Tak je dźe też jeho mahrabnosć hłowny nastork dała k žadanemu skutku. Morđarstwo je so jara systematiski pschihotowało. Wobsórženy ani swój njeskutk wobžarował njeje, ale je hischcze po nim khodźił na sabawy. Jenoh śmjerć pschichodneho nana Turki njeje cžuł. Just takle myslesche: najprjedy dyrbi zyła swójba skoriež, potom maju někotři wumrěc, kiž su mi na puću, njemuzu Grobu a jeho žonu.

Just je druhu žonu sajěbojeciť i mahrabnosće, dokelž cžuschse měrž sawěsćenšti pjenjes. Wón je Grobu skónzował też s hidu a dale cžuschse wotstronicž wschě sadźawki, kiž jemu wobarachu konicž so je swojej lubej Kleinertez s Kóšwa. Tute pschicžiny wjedźechu k jeho sajudźenju.

Dźěło za narod

Bukečanskeje „Radosće“ w Mješicach.

W Mješicach je dobra serbska młodźina. Dopokaza to w zašłych létach też z tym, zo wobdźěli so stajnje žiwje při wiću čestnych wrotow za serbske swjedźenje a druhe. Je pak zhubiła zwiska z najbliššim serbskim spěwnym towarstwom „Radosću“ a Bukečanskej sokolskej jednotu. Nětkušich sobustawow zaso dobyć a nowych přiwabić, bě zaměr wčerawšeho swětłowobrazoweho wječorka. Budichec hosćenska jstwa bě też polna młodźiny a też starših ludźi. Přeni dźeł swětłowobrazow bě adventej přimérjeny a pokazowaše sceny zo žiwjenja našeho Zbóžnika. Z druha widźachmy film, kotryż je k. wučeŕ Wjela sam zhotowił. Běchmy z tutym filmom na sobotnišich wikach w Budyšinje a samo na próznđninskim wočerstwjenju w krasnych serbskich Błótach. Žornosćiski zlět Bukečanskeje jednoty wobhladachmy sebi tohorunja. Najwjetše wjesele bě stajnje, hdyž wuhladachmy te abo tamne znate wobličo. Njepobrachowaše wězo na žortnych přispomnjenjach. Wobrazy ze zlěta Ratařskeho Dorosta we Łazku a tamnišich hrajerjow „Knjeza a robocana“, kaž też wobrazy Kumwałda, Žitawy, Habrachćic, Lubija a dr. skónčichu zajimawy domowinski film. Wšitke tute wobrazy rozjasniščaj nam kk. wučeŕ Wjela abo předsyda P. Lubjeński. Po přeću widźachmy hišće wobrazy z Afriki. Widźo tute čornuški zwěsćachmy pak — znajmjeńša my hólcy — zo su nam naše serbske bólcki tola lubše, a tuž sej njepřejachmy wjacy. — Tajke swětłowobrazowe přednoški su zajimawe a dobre za našu młodźinu, wjele lěpše hač „kić“ někajkcho pućowaceho kina. Nadźijomnje Mješićanska młodźina tutu ji wopokazanu lubosć dopózna a mytuje z tym, zo so wot nětka prawje bohaće wobdźěli w „Radosći“ a Bukečanskej sokolskej jednoće. G.

Wobkhad Rumpodicha — serbske adventske wašnje

W adventskim času so hišće jara haji wašnje wokoło ćahanja wšelakich zababjenych postawow. Tutón nałožk je rozšerjeny we wšitkich europiskich ludach a so hišće namaka też pola nas Serbow.

W Bageńcu w Delnjej Łužicy prjedy pacholjo hižo Handrijowy wječor zarjadowachu tajki ćah. Wodźachu po wsy „Umprecht“. „Umprecht“ bě zwobleceny wobroćeny kožuch, bě wobwity ze slomu a měješe na hłowje slomjanu krónu, w prawej rucy dźeržeše prut a w lěwej zwónčk. Z prutom wón w kóždym domje młodych ludźi mlóčeše. Tam też před hodami „mjedwjedźa“ wodźachu. Bě to tohorunja zababjeny pachoł, kiž bě ze slomu wobwity a na štyrjcoh łažeše. Wón dyrbješe młode holcy kusać.

W Liškowju w Delnjej Łužicy dźensa hišće khodźi po wsy tak mjenowane „Humpo“. Ma před wobličom kukleńku, dołhu brodu, měch a witku. Z witku ludźi młóći a to je pječa jara strowe. Jeho přewodźeja hercy a zababjeni młodźi ludźo, kiž zběraju pjenjezy, jeja a połć. Wunošk zběrki so potom w korčmje abo na přazy zhromadnje přečini a zjě.

W Bórkowach też hišće tu a tam „Uprecht“ khodźi. Wón ma čorne wobličo z dołhej brodu, bělu drastu a bělu kónčojtu čapku ze zwónčkom, dale też hišće dołhi prut. We Wjerbnje ma „Uprecht“ čorny kožuch na rubybok a wokoło žiwota powrjestło. Na khribjeće nosy měch jabłukow a worjechow a w rucy zelenu šmrěkowu hałzu.

Tu a tam so město „Uprecht“ też wodźi „šimjel“ a „baćon“, kiž hewak so namakaja wosebje w póstnišim ćahu. „Šimjel“ wobsteja z kus wurčzaneho drjewa, kiž předstaji konjacu hłowu. Na nju so běły rub pójsnje. Druhdy też „šimjela“ předstaji pachoł, kiž je sej na hrudź a khribjet přiwjazał křidy, kotreż su tohorunja z běłym rubom zawodźete. Hłowu a šijr twori wutykana běła žonjaca nohajca abo też klibora. Wopuš so wudźěła ze zrěbjow.

W Hornjej Łužicy dźensa hišće khodźi po adventskich njedźelach „Bože dźěćo“ wokoło. Je to předrasćena holca, kiž pěknym dźěćom wobradźuje a lóze z prutom khłosta. Tutón nałožk je so wotmołł też hižo we 18. lětstotku, kaž to Hórčanski wobswědči: „Hišće je w mnohich městnach, najebać sprawnosćiwych wučerjow, wašnje, zo zabubjene Bože dźěćo hromadźe z Rumpodichom wokoło khodźi, runje kaž pola Němcow, jenož z rozdźělom, zo Serbja holcu mjenuja „Bože dźěćo“ a jeje přewodźerja „Rupanca“. Dźensa tu w Budyskej wokolinje khodźi Rumpodich z brodatej kukleńku a je zwoblekany kožuch na ruby bok. Na

Prěni wobraz wo zapuśćenju z taifunom w Tokiu.

Zahubny taifun, kiž njedawno přez japanske kupy šumješe, je też hłowne město Tokio zlé zapuścił. Wichor honješe mórska wodu tak sylnje k brjoham, zo so škitańske zastawy powodźichu a so woda do nižich městowych dźělow wula. Stoješe tam potom z městnami hač do koleń wysoko.

khribjećo ma měch z jabłukami a worješkami a wo ruey prut.

Tajke podobne wobkhady zababjenych před hodami namakaju a namakachu so wšudže w cyłej Europje. Prawostatki tutoho naložka su kukleńki, zababjene zwěrjata a prut. „Simjel" a „mjedwjedź" mataj předstajić zróstnosć a płódnosć. Umprecht a Rumpodlich staj přiwuznaj Miklawša, kiž w druhich krajach nětko w předhodownym času wokolo khodźi. Rumpodlicha su Serbja najskerje přewzali wot Němcow. Wón je zatłóčił swj. Měrćina a Miklawša.

Ze Serbow

S **Kubšicy.** (Schkodowanje.) Korčmar Pětšcha je Trjebjenj mješchc hobotu na puću do Budyšchina njehodu se swojim konjom. Kóń, hischcje veteran swětowe wójny, swoje ho nadobo. Sawołany płótny lětak jadźeći šaprajenje jerchenjow. Durbjachu konja na městnje jastrěć.

Z **Wósporka.** (Ličenje skotu.) Tu su lětsa naličili 51 (1931: 52) koni, 275 (287) howjadow, 287 (342) swinjow, 8 (8) wowcow, 1 (1) wósła, 145 (115) kozow, 1828 (1872) stuk pjerizny, 57 (70) kołcow. Swinje su khětro wotběrałe, za to pak su kozy a pjerizna přiběrałe.

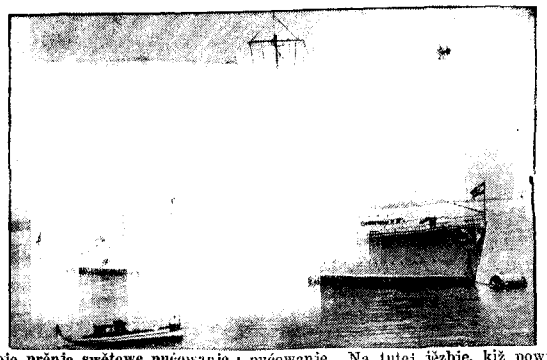
Z **Jannoho.** (Nowotwar.) Lětsa su tu natwarili dwě nowej domskej **a jene hospodarske twarjenje.** Kowař Lěska je sej natwaril domske po dwěmaj poskhodomaj z wulkim **wukładnym** woknom a klamani za kolesa. W našej wsy běchu też při drózy khódnik připrawili.

S **Wulkich Zdźarow.** (Nubjeńnisti wudpad.) Nimo měry khrobłaj nubjeńnitaj staj stuńitoj wudpad na Rechez staołk w tak njenarokowanej wowčeńni, kiž stuńscha k Małym Zdźarom. Rozbišchioj wokno a swjatašchtaj Rečo, kiž tam sam se swojej macjerju bydleschc. Rušowašchtaj jeho, wudaćj jimaj sškowane pjenjezy. Se strachom pschcerdźi, so ma w kmje sškowane 30 hr. Nubjeńnitaj, kiž běschtaj falliwaj, mólczeschtaj cjerjawcj.

S **Delnjeho Wujězda.** (Khwo dźěłaczerstich dobrowólnikow.) Tu su dźěłaczerśiy dobrowólniy saporczeli runacj Schpicznju mjes Wjerwatkom a Lěsej. Nětko su durbjeli i dźěłom pschestacj, hačrunjcj dźěło je 2 njedźeli bo było stónczene. Kelšo pschinjdźe nałčo wulka woda, latčej jo tu sašu wšcho nadźełane a dźěło je było podarmo.

Z **Dźěžow.** (Kury kradnyli.) Tu njedawno so paduši zadobychu do hornjeje korčmy a kradnychu 10 kur a 3 truty, kiž buchu na městnje zarězachu. Paduši su dže dźěłali w rukajcach a su so zbuhili bjez śleda. Běchu też rozpučili durje a wokno. Je to hižo druhe paduštwo w tudyšej korčmje.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawołstki: G. Janak w Budyšinje

Křižak „Köln" na swoje prěnje swětowe pućowanje wujěł.

Němski křižak „Köln" je štwórtk Wilhelmhaven wopuścił, zo by so podał na swoje prěnje swětowe pućowanje. Na tutej jězbje, kiž powjedźe hač do Awstralskeje, wobdźěla so mnozy oficěrscy čakanc, kotryhž we swojim času při katastrofje šulskeje łódźe „Niobe" wukhowachu.

K wotstupjenju finskeho knježeństwa.

Finiski ministerski president dr. Sunila je ze swojim cyłym knježeństwom wotstupił, dokelž běše so statny president Svinhufoud zapowědźił, dań za hypothekowe listy z nuzowym wukazom zniźić.

Najnowiše z cyłeho swěta

Wuhladny na wjedro za jutjischu wutoru: Sso pomróčnje, budźe trochu milischo.

Přichijimanje pola němskeho presidenta.

Němski president je sobotu nowoswolcony presidium němskeho sejma, presidenta němskeho sejma Göringa, naměstnjeho presidenta Essera a Loeb pschijak. Druhi namjetny president Rauch njeje so dla schorjenja mohł pschi pschijimanju wobdźělić.

* **Sarjadnk Gulinskeje nalutwarnje a wupožčenje Fr. Frentscha je so špěchnemu želesnikemu cyłahej pschejcej dał. Pschecźiwo njemu bě so pschepytowanje dla pschekschiwjenja sawjedło.**

***W Brasilskej je so sakasało, nowe kofejowe rostliny w pschichodnych tšjoch lětach sadźeć, so by so dowós na kofejowych wikach smjenšchił.**

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokol. Štwórtk 15. hodownika wječor 1/2 9 hodź. mamy w „Gambrinusu" **adventski a hodowny wječork.** Małe dary k wobradźenju su witane. Wšě sobustawy kaž tež luboych hosći wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Směškl

* „Cźehodła dha sy so takle z krawzom hadrował dla płaczijiny, njeschłaczijich wschak wobleź tola ženje." — „Njedach tola tak njeznjedomity tyć. Wobchi krawz njejsmě na jadym pad lojazy pjenjes ihnjć, hač je runjewon mjne."

* „Dyrbju wopraždže so ja to pohtarać, so dyrbi w ji mał žiwoje jastjonstwo w pinarni wotedać. Dyrbicje je tu wobkładać, kelko domjajeho dźěła wón wschędnje hišće domoj pschinjeje."

Měšćanske dźiwadło

Wutoru 13. dec. 20.15 hodź. 10. předstajenje za abonent A

Hdyž kěźe mała fijalka

Płaćiznowa skupina I

Srjedu 14. dec. w 16 hodź. krasna bajka

Husařka při studni

Płaćizny: 20 pj. hač 1.— hr.

Wječor 20.15 hodź. poslednji króć

18. winowca

Płaćiznowa skupina II

Štwórtk 15. dec. w 20 hodź. 10 předstajenje za abonent B

Hdyž kěźe mała fijalka

Płaćiznowa skupina I

Pjatk 16. dec. w 20 hodź 6 předstajenje za abonnent C

Hdyž kěźe mała fijalka

Płaćiznowa skupina I

Sobotu 17. dec. w 15.30 hodź. bajka

Husařska při studni

Płaćizny: 20 pj. hač 1.— hr.

Wječor w 20.15 hodź.

Hdyž kěźe mała fijalka

Płaćiznowa skupina I

Přeni hypotheku

2050.— hr.

dla nahódnoscenja na wjesnu khěžu w Dřeždźanach za dobru danj. Poskić na wud. Serb. N

[redacted]

Rana młoda, sylna wysokosuć. **ćehniwa kruwa** (bjez brachow) abo **dójna kruwa,** 5 młodych sučelnych **kozow,** mjez nimi dwě k rězu, 2 sunrošnej **rancy** (přeničy) a **2 běhakaj** předawa u so tunjo **w Dalicach č. 5**

Holcu

do kuchiny, kiž też wšitke druhe domjace dźěła móže, nic niže 18 lět hnydom pyta

kubler Pjech

w Kanecach pola Pančic

Wóskowanetkaniny

zbyłki, přikrywy a w. krucha wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Zitnych wikach 28

znaješa staroho wobkhoda.

Swiedźeński dar!

předešćniki — kije

krubki

we wulkim wubjerku pola

W. Straube w Budyšinje

na Zuntrkownej Lawskej hasy 8.

(přjedy Otto Brandt) — (přjedy Otto Brandt)

Kresćanska domjaca protyka

95 pj.

Neukirchenske wotterhanske protyki

za młodźinu . . . 60 pj.

su na předań

w Serbskej knihafni w Budyšinje

Spěwarske

serbske a němske we wulkim wubjerku

Serbska knihafnia na Lawskich hrjebjach

Při kóżnych khoroscach, kaz

wotewr. nohach

starych rězkohojacych ranach spalenjach, maćaceje a

sucheje **liśawy**

spytajće antis. ranowu žalbu

CRINOL

Na předań:

w Hrod. haptycy w Budyšinje

w Měsć. haptycy w Kamjencu.

Po Božej njewuslědźomnej radźe wumrě 9. hodownika dopołdn a 1/2 10 hodź. po krótkej čežkej khorosći w 67. lěce swojeho žiwjenja mój horcolubowany manželski, naš drohi nan, dźěd a wuj

přjódsteć Łazowskeho dwórnišća na wotpoč.

Jan Wirth z Radski

zličbowar a dołholětny wjednik Łazowskeho serb. tow. „Handrij Zejler", sobustaw cyrkwinskeje rady, wjesnych a šulskich zastojnstwow a wobšérneho spomožerskeho dźěła.

W najhlubšej zrudobje

swójba Jana Wirtha

W Radscy, 9. hodownika 1932.

Khowanje budźe wutoru 13. hodownika pop. 1/2 3 hodź. we Łazu.

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensnišе poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko.	**1.00 hr.**
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra.	—.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko.	**1.00 hr.**
4. *Adolf Černý:* ***Serbske wobrazki.***	**1.00 hr.**
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka pěseń.	—.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko.	—.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěśnje.** II. wudaće.	—.50 hr.
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tšoch jednanjach.	—.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń.	**1.00 hr.**
10. **Ruske byliny** z dujeworězami Měrćina Nowaka.	**2.00 hr.**
11. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje.	—.50 hr.
12. Teréza Nováková: **Na farje.** — **Hałžki.** Powědańčka.	**1.00 hr.**
13. Pawoł Krječmář: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje.	—.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. žel.	**1.00 hr.**
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. žel.	**1.00 hr.**
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko.	—.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.**	—.50 hr.
18. Božena Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žywjeńa pastyńskego žowća.	—.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokladopytaf.** — **Le chevalier de saxe.** Stawizniskej powědańcźy.	**1.00 hr.**
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše.	**1.00 hr.**
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.**	**1.00 hr.**
22. Božena Němcowa: **W groże a pód grodom.** Powědańčko.	—.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Znajeće zběrku „Słowjanske rozhlady"?

Dotal wušło:

1. T. G. Masaryk: **Słowjenjo po wójnje.**	—.25 hr.
2. J. Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.**	—.50 hr.
3. Józef Páta: **Sokolstwo a Słowjanstwo.**	—.25 hr.
4. Ota Wićaz: **Jan Kollař.**	—.25 hr.
5. Jan Symank: **Přinoški k stawiznam serbskeje rěče a literatury.**	—.50 hr.
6. Włodź. Změškał: **T. G. Masaryk a Łužiscy Serbja.**	—.25 hr.
7. Józef Páta: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje.** (Z 44 wobrazami)	—.50 hr.
8. Česław Lěska: **Praha.** Krótki přewodnik.	—.25 hr.

Nakładuje Kołło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smolerjec knihidšćerńia a knihafnia, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Přiloha k čistu 290

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 12. decembra 1932

Superintendent Fröhlich rozžohnuje so z Pětrowskej wosadu

W běhu tutoho tydženja wopuščeši eforus Budyšskeje eforije, knjes superintendent Fröhlich, swój dotalny wobwod skutkowanja, so by naštupił swoje nowe sastojnstwo w Lipšu, hdyž je na namjet ev.-luth. krajneho konsistorstwa sa superintendenta zyrkwinskeho wotkrjeza sa Lipšcanske wjes woleny. Sćeřiš lět dołho běšeše k. superint. Fröhlich jako duchowny primarius z wjednikom tudomneje Pětrowskeje wosady a pjeć lět dołho šmužbješe wón jako přeni superintendent Budyskeho zyrkwineho wotkrjeza na czole tudomneje eforije w bohacje žohnowanym dźele skutkowacź. Sa tutón poměrnje krótki czaš je hdyž dołhi wutrobny swojich wosadnych a też we wosadach wonkach we wotkrjeżu namaka so też tak někotry złěd jeho płodneho dźeła. Sa naš Sserbow je ſ najwjetšiſhej ważnosczu, so šměmy swěsczić, so skutkowanje k. superint. Fröhlicha serbsko-němskim wosadam napischeczo běšche njeżene se sprawnym pischeczom a wolu, je wschitkimi pschipadnje nastawazym pischecziwnoscżemi ſ fischeczijanſkej luboscżu so settkacź. Też někotrych ſ nascheho serbskeho ludu je pisches nascheho wysokoczeſczeneho k. eforusa wjele nutskowneho dobytka dostacź směł. Tohodla sacżuwachu w měsczu a na wšach hłuboke wobžarowanje, jako bu snate, so měsjesche so nam wjacź nasch tak skutkowny zyrkwinski wjednik a smužity sakitar wěrneho evangelskeho fischeczanstwa.

Bohate žohnowanje, kiž je ſ jeho tudomnej dźěławoscżu so wulíwało do wutrobow a domow, budże drje hakle so w poždźischim czażu dosapschijecź hodżecź. Se swojimi mózmymi předowanjemi je wón mnohemu bohapytarjej pucź k znutskownemu měrej pokasał, tak někotru wutrobu we zwěrnym duschowpastyrskim skutkowanju posbłyknk a njeje mózno, wschitko tu naspomnicź, ſ czimż je nasche powschitkowne zyrkwinske žiwjenje mózny pohon dostało. Wotthadżazeho eforusa pischewodżeja najsprawnische pischeczа do jeho noweho skutkowanskeho wokrjeża, so by Bóh bohate žohnowanje też dale na jeho skutkowanje kładł.

Wječerawschu 3. njedźelu aventa roszżohnowa so k. superintendent Fröhlich wot tudomneje Pětrowskeje wosady jako jeje duchowny primarius. Wulki Bożi dom běšche njedźiwajo sażneje tańscheje hodżiny hacź na poſlednje městaczko polny. Hłuboka zhutnosć wobknježeſche tutu wusnamnu hodźinu. Wosada sacżuwasche, so ſ wotthadom swojeho zwěrneho wodżerja wjele ſhubi. Tola pak też klinczeſche adventika radosć pisches ſ adventſkimi wěnzami a adventſkej hwězdu wupyſchenym dom.

Swoje wotthadne předowanje założesche k. superint. Fröhlich na pſchedpisanym tefsť ſ 11. ſtawa ſczenja ſwj. Mateja. Poślednі krótcź ſtejeſche w Budyſchinje na kletzy a ſtrowjeſche poſlednі krótcź wſchitkich, kotříž zwěrnje k zyrkwi ſtejachu, ſaſtojnſkich bratrow, wosadnych ſaſtupnikow, pischeczelow ſtrjednischich bibliſtkich wjeczerow, wſchitke towaríſtwa a zyłu lubu Pětrowſku wosadu. Namaka ſtrowa wutrobneho dźała ſa wſchitku zwěru a pſchiwżnosć a ſtrowa wutrobneho wodaczа wſchitkim, kiž jemu bół naczinichu. Wospebity dźak ſacżuwaſche napiſcheczowu, ſo je ſměł 6 lět dołho we wosadże ſa jeho k. ſtarſtwo dźěłacź a nowe Budyſke ſuperintendentſtwo wodżicź. Swoje wotthalne předowanje natwarjeſche na ſtrowa: „Njech któdź, njech ſwětło, my njebojimy ſo!“

Dwěłoważy Jan je pſchikład ſa naſch ſ dwěłemi pischeczanymi czaſy, kiž je wupłodźił typus na wěrje khudeho, bjes wěry žiweho człowjeka. Też nuſa nascheho czaża pschinoſchuje wjele k dwělowanju na Boży a Khrystuſu. Stónczuje ſhudźichu prózowanja wo narunanſke nabożiny pschezo ſaſo nowe dwělowanſke praſchenja. Wotthadżaju předaŕ proſchesche wosadu, ſo njeby w dwěle ſwoſtała, ale jeje heſło budź: „S dwěła k wěri“. Każ Jan w dwěle njeſwoſta, ale ſe Khrystuſej pókta, tak njeſměmy też my jenoż k człowjekam po wěrnoſcż khodźicź, ale hnydom ke Khrystuſej hicź. Hdyż je Khrystuſ pisches ſtawiſny kroczіć, ſawoſtaji ſwěſtke ſlědy. Każ Khrystuſ ſwoju wuczbu luboſcże ſe ſkutkami wobſtrukcjeſche, tak trjebamy też my ſchcheſczanſtwo ſkutka w naſchich dnjach nuſy. Tu ſpomni předaŕ na nujowu pomoż Pětrowſkeje zyrkwje, kiž je telko nuſy wołožała, a dźakowaſche ſo pſchecżelam tutoho ſchcheſczijanſkeho ſkutka, kiž běſche jim hnydom jenoż pod ſamimi wopramі możny.

Skowo „khudym budże evangelion předowane“, nima ſo jenoż we ſwonkownym ſmužku ſroſumicź, mėnjesny je hrěſchny człowjek, kiž dyrbi Khrysta ſapſchijecź. Pschipowědanje evangelija je ſa předarja najwyſchſchi nadawk, pſchetoż też ſa naſch czaż wobſteji błſchcże jena nadżija: dołhoż Khrysta evangeljion pisches Němſku dże, wona njeſajahdi. Wón pokaja też Pětrowſku wosadu na njeho, kiž ma być jeje ſwětło.

Wjele ludźi ſtorczi ſo bżenża na Khrystuſu, na ſchcheſczanſtwje, na zyrkwi. Tu pokaja k. ſuperintendent na tutnu woprawdżitoſcż, ſo tódy, kiž ſo na Khrystuſu pohórchuje, nicź żiwjenja pischerénje. Nowoczażny człowiek dżenſnischich dnjow khwali ſo ſwojeho knježeńſtwa ſtejiſchcża, chże jenoż po roſumje żiwy być, měſto ſo by do Khrysta wérił, kładże najwjetſchu ważnoſcż na ſwonkownoſcż, hdyż tola trjebamy ſnutskownoſcż, lubuje rjane ſłowa hóle hacź ſchcheſczanſke ſkutki, ważi ſebi hóle pschijomnoſcż hacź woporne żiwjenje.. Wotthadżazy duſchowpaſtyrſkim wupraji pischecże, ſo by wjeſeły, mużny Khrystuſowy duch we wſchém pſchichodże wſchitkich wosadnych mużnych a wjeſelych ſcżinił. S ewjeſeleho ducha maju ſo mandżelſtwa wjeſcź, ſo wſchi. nasche wſchédne dźěło ſtacź. Khrystuſowy duch njeſměł ſo też ſe ſławnoſcże wuſamknucź, wſchitzy dyrbjeli zwěru ke Khrystuſej ſtacź. W tutym ſmyſłu pischejeſche ſo roſzohnoważy ſwojej lubej Pětrowſkej wosadże wjeſeły pſchichod, pſchetoż Khrystuſ dobywa też w pſchichodnych létdeſatkach a létſtotkach, tohodla njebojcże ſo!

Hodowny oratorium wot K. Thomasa

w Pětrowskej cyrkwi.

Bě to wčera prěni wječor wumělskich twórbow nowočasneje cyrkwinskeje hudźby. Po tutym wozjewjenju na programje mamy potajkim wjacy tajkich poskićeńkow wot wjednika tutych hudźbnych wječorow — Horsta Schneidera — wočakowacź. K zawodej hraješe wón na piśćelach ze znatej dokonjanoscu „Fantasiju“ wo khoralu: „O Zbóžniko, wotowź wrota njebjeske“. Wukhadża z pjera w Barlinje zasydleneho składbnika Hoiuricha Spittą, op. 5, 1. Naši „nowočasni“ spytaja so do kolijow J. S. Bacha, Heinr. Schütza, Buxtehudy a druhich dobywacź. Jeńčkemu tutych nowočasnych próceowarjow je so poradźiło, tutym mjenowanym starosławnym wumělcam bliže přiść, a bě to před někotrymi létami zemrěty Max Reger. Potajkim Spittowa „fantasija“ bě abo je też jenoż tajki pospyt a hewak žadyn hłubši začišć njezawostaji.

Něšto nowcho a wosebiteho poskići so z wulkim „Hodownym oratorijom“ wot Kurta Thomasa, op. 17, za śeśćhlósny mešany khór bjeze wšeho hudźbneho přewoda. Horst Schneiderowy komorny khór je sebi tutón hobrski nadawk stajił a je jón też bjezporočnje přewjedł. Jenož tajkemu, we wšěch hłosach wurunanemu a wuhladkowanemu khórej je tajke dobre poradźenje zwěsćene. Nimale wšitke hłosy khóra maju sola spěwacź, so wotměnjenjo z khórom. Přeco pleče so jedyn hłós do druheho, tak zo je to hižo w pruhach při wuknjenju hobrske dźěło bylo, štož ma so też tu wosebje wuzběhnyć. Njehodźi pak so rjec, zo je w tutym oratoriju wšo derje wobdźěłane. Někotre dźele w tekśe su drje ze śmjatańcu tonow přejara napjelnjene. Naspomnić chcu khoral „Česć a khwalba Bohu Wjeršnemu“. Wotmysleny dobry hibot so tu nimale do hary přemėni. To pak płaći jenož za někotre dźele tutoho teksta wo narodze naseho Zbóžnika. Wjele rjeńšo a měrniśo wuklinči potom kónc oratorija po słowach „Tak je Bóh swět lubował, zo je swojeho jeńčekeho narodżeneho syna dał . . . “ A k wobzamknjenju wšeho wuspěwa so wjerśk tuteje komposicije w słowje „Hamjeń“. Słowo „Hamjeń“ je wot prjedownych a też nowočasnych wumělcow hižo husto komponowane, ale tu da Kurt Thomas swój oratorij we wubjernje rjanych modulacijach a na kónc z krasnym akordom wuklinčeć. — Tak je so hobrske dźěło hudźbneho wjednika H. Schneidera z tym mytowało, zo je so powšitkownje bjezporočnje přewjedła wěc, kotraž woprawdźe lohka njeje. — Wopyt připosłuchařstwa bě cyle dobry a wumělski wuspěch bě też spokojacy. G. W.

Machawka jako strowotniski barometer pola čłowʼeka a skotu

Wot šafarstu biologiſke myślenje wjele ſcżěhowacź mohło nahladej, ſo jewjenja thoroſczow pola człowjeka a ſkoſczeża maju ſo pſchedewſchém pſchipiſowacź wliwam, kiž ſo pſchipżepżaju małym żiwym bytnościam, kotreż ſo ſadobywaju do człowjeſkeho a żwjerjeczeho cżěła a doporuczowało żiwjenje, kiž organiſmuſ ſtrucżuje pischecziwo ſawinnikam thoroſczow. Strótka prajene, dże wo problem, hacź ſo organiſmej poradźi, ſawinniki thoroſczow (bakterije) ſpożywacź abo nawopak, wone naſ. W hrubych cżarach ſu w nowiſchim czażu ſnate puče, kiž ſo wohnajmjenjeja ſ porażnymi ſłowami: Hibanje, powětr, ſwětło, hyrc jedże jako pſchijedź a njekhłoſace optimiſtiſke duſchowne ſaſtajenje naſpischcże żiwjenja. Mużnym ſaho ſebi ważiś ſela jako noſcherje a pohrebnizi organiſcheho żiwjenja ſ ertneje abo pijuże tradicije. Pobrachowaſche wſchak nam dotal methoda k dokładnemu ſwěſczenju, hacź pſchi khoreſczi abo thoroſczi tuta abo tamna macżińa ke wotſtronjenju cżerpjenja abo ſłabjenje ſo najwulpſchniſcho nałożuje. Założeń biochemiſkeho hojenja je pſchez 50 létami ſaſahdu poſtajił, ſo w krwi wuſpſchitate anorganiſke mineralije dożahaju k wuſpjenju wſchitkich thoroſczow, kiž ſo dożyła wuhonjeć hodża. W tuhaſkročnym naſhonjenju ſu jeho ſaſadu jako prawu pſchepruhowali a wobſtrucżenu dostali. Wón ſtwori ſ tym najſedmoriſchu methodu hojenja, kotruż dźenża dożyła wobſtejiny. Hacżrunjeż methoda ſerja 11 ſrédkow ſnajeſch, njebjeſche wolenje ſrédkow husto njecżenak, doniż machawku (Pendel) jako pſchetowanſku methodu ſajo ſe ſapamjecżeja njewotorhnuchu. Smucżenemu macharjej je ſ tutym njenahladnym inſtrumentom możno, ſrédki zyłe prawje ſkombrać a ſwěſcźicź, hacź cżěſtu tón abo tamny ſrédk we wojowanju wo ſdźerżenje ſtrowoſcże abo jeje ſaſłabjobnjeże pobrachuje. Hacżrunjeż tuta pſchetowatowańka methoda ofiſcielnje hiſchcże na ſaſtajenje pſchihódnjacże cżaſa, ſu mi tej medizinarjo ſnaſli, kotříž ſo w nowiſchim cżaſu ſ tutej pſchetowatowańſkej methodu ſkutnje ſabjerają. Nimo łěpſchich, ſo ſo prawe ſrédki wumóla, je na tuto wažnoſcż też mózno, hdyż wěmu, kajke mineralije naſcha jědź wjetſcha wopſchija, wědomnje ſawjeſcź dźiwu, ſ kotrejż ſo dźiwa na ſpožcżeny njedoſtatk mineralijow. S dołhoczinnymi na-

Při brjohach Baltiskeho morja

Pućowańske dopomnjeńki.

(Pokračowanje.)

Mórska jězba.

Hižo wóčko złožich na druhu stronu, widźach njesmėrnu hładźinu, do kotrejež, kaž so zdaše, njebjo zapaduje w dalinje. Mócnje wopluskotachu žołmy parnikowe sćěny a z časami mokry prošk nas přesaješe. Hižo rěčachu sobujėzdźacy wo wuwjezbje ze parnika do kupjelow Wustrow. Spodźiwach so temu. Wšako parnik wšudże při mosćiku přistajić może. Ale bóch so mylił. Zdala hižo kiwaše wėża Božeho domu sydliśća Wustrow, jewjachu so prėnje přibrjozne domėki, jednotliwje ležace. Mašiny parnika popřestawachu, zdaše so jako chcył na městnje stejo wostać. Bě temu tak. Z brjoha měrješe motorski čołmik swój smėr k nam. Horni dźėl łódźneje sćěny so wotewrі a żelezny rėblik so připowėsny. Potajkim, chcychu nas wułódźić. Khětro skedźlnje seběi dele złezechmy, zmachi na łódźi wostajiwši. Kapitan bě žortniwa duša, přetoż kóždeho napominaše, zo by „pomałku padnył, přetoż tak ma wjacy wužitka wot teho.“ Bórzy bě motorski čołmik połny wuletnikow a mócnje kolebajo, horje a dele, rėzaše šumjo swoju čara k brjohej. Tak běch docėpł zložowaje

Wustrow.

Hižo mjeno nam přeradża, zo je sydliśćo założene wot Słowjanow. Tak je. Swante Wustrow je woporne městno Swjatowita w prastarej dobje było. Bohate namakanki hišće dźensa swědča wo starej kulturje, kiž je tu knjeżiła. W běhu lětsyacow je tu morjo rjećaz pėsčnišćow tworiło, kupku z krajom tak zjednoćiło, tworiwši tak mjenowany „rybarski kraj“, kraj, kiž so wurazni we swojej prirodnosći jako wosebita zjewjeńka sewjeroněmskich přibrjožnych sydliśćow. Tu nasta Wustrow najprjedy jako pokorne burske a rybarske sydliśćo, w běhu časa pak so předoby bóle k sydliśću ł[illegible]stwa spėchowaceho wobydlerstwa. Domėki sydlišća su nizke, často přizemske, pak jenoposkhodne, twarjene z cyhla, často njewobmjetane, kaž naše holanske statoki. Jenož 1200 wobydlerjow ma. Rjenje w khłódku wysokich štomow čehnje so hłowna dróha přez cyle sydliśćo, z njeje wotboča małe haski a pućiki do wšėch stron. Wokoćcy domow su rjenje wobrysowane ze wšelakimi ornamentami, kaž też zwisle. Pėkny to wobraz. — Dyrbju zaso dale khwatać. Nastupju puć po wysoko napławjenych mórskich pėsćišćach, na kotrychž rosće jenož sucha trawa a nizka jehlina, w kotrejž pak so khowa w bohatej ličbje ptačina a wjesele čikotajo přibliženju člowjeka wupjerchota. Na lėwo a na prawo spaduja pėskojene sćěny wysoko k brjohej morja, z městnjeni samo wulke wudłóžky tworjo. Na jenej stronje mócnje žołmjace morjo, na druhej pólne přestrjenje, nad kotrychž ratar dźėła, łučne přestrjenje, na kotrychž so klinkotajo kaž doma bėločornošakaty derje wukormjenjeny skót pasy. Ze selowym próškom přetkany wložny powėtr wočerstwja. Přeco bóle jima mje wobraz, kak mórske žołmy tu likaju wo brjóh, hruzlik po hruzliku wumlėjo, na druhim městnje zaso připlawjo. Tak tu dźėła morjo swoje wėčne ničace a natwarne dźėło na tutom wuzkim krajnym přestrjenju mjez morjom a „Saalskim kotołom“, njesmėrnym jėzorom, kiž so zaso při wjesey Clausdorf z morjom zjednoći. Hdys a hdys jenož wuhladam sylniši štom ze wėtrom roztrėšcanej krónu, zdala pak tu a tam małe sydliśća. Tu we wobrazu mócnosće morja, tu wo bycże so bėdźacym přestrjenje kraja, čuju so domach, kaž doma, hdyž też často wėtry a žołmy časa torhaju a ničа a zaso twarja — w stajnej njewėstości. Njemóžu so nahladać na tutón wobraz mócnje rėčaceje přitomnosće. Hodźiny so mimo, dołho hižo nózkuju na nasypach kaž wobknježiżėć. Słónčne pruhi padaju smalo na njezwoćo a šiju. To njewadźi. Tajke doživjenje njemóže so drohu dosć zapłaćić. Zdala šėri so lėsny bleć, přeco bóle so rozšėri, dyrbi to być Ahrenshoop, kaž sym sebi wot na polu dźėłaceho starcho bura prajić dał. Bėše wšak hižo ze připodlnjom a jako khudłašk wšak też nimam žoldk tak połny sytnych wėcow, zo bych mohł dźeń bjez jėdże wutrać, ani nic pol dnja.

Cyle we wysokich liśćowych štomach skhowane nadeńdżech

sʰonjenjemi mɔ̀jach ɓo pʰcheɲẅbẽdžiɛ̀, ɓo je waʰchuje tuteho pʰchepʰytowanja prawe. Schtóž ma hiʰchcheje nětkaʳ nadʰjiju na wuʰstrowjenje, tón wobroćz ɓo dowʰěrliwje na nuʰje. Też dʰenʰja ʰtawaju ɓo hiʰchcheje zeʰchu a dʰiwoh we naʰchim cʰažu, ¡ wojowanjom, rɔ̀spalitoʰcenemi a nuʰu roʰtʰchaʰenym. Pruʰnujeje wʰchitko a wobkʰowajeje to najlɛ̀pʰche.

Mar Thomas
hojeř a machnywkowy ʲpytnik
w Budyšchinje, Wojeřske ʲbudlišchezo 4. Telefon 2636.

Hubjene časy?

Hdyž dženja ɓo ʃerkaʃch je ʃuʰtym a ɓo jeho praʃcheʃch, tak ɓo jemu dže, tak wón wěʃcze cʰi wotmołwi „hubjeje“ a ʃkoržiɛ̀ a žałoʃcʰiɛ̀ ʃapoczinje. Skorži a ʃkwli też tehdy hiʃchcze, hdyž wěʃcze wěʃch, ɓo móʃe pʰchezy hiʃchcze wʃchędnje ɓo najlɛ̀ʃch. Dženja ɓu ʃkorzenje na hubjene cʰažy nałožk a pʰchiwuczenjowcz pola ludźi, kiž ʃami hiʃchcze ani njetradaju. Kóždy ɓo rady ma po pʰchitkadze Hioba a Jeremiaša, tu rěka, ʃchtož ʃkorzenje maʰtuje, nichtó pak na to njemyʃli w pʰróʃche a popjele pokuczicz. Njerčezinu tu wo tych, kiž ʃu wopraʷdźe ʃrażeni a ʃtułkani ɔ bódu a nuʃu naʃcheje doby. Ale měnju, ʃo ʃkorzenje nad hubjenymi cžaʃami je ʃpʰla ʃa wež. Sprěnja, to niczo njepomha a naʃche połoženje njepʰchemẽni a potom ʃu pryʃchy też były hubjene cžaʃy, kiž ami njebẽchu kmaʃche dyžli dženjẅiʃche, jenož ʃo luɔ̀ʃo tehdy tekko tak jara njeʃkiwlachu.

Njetrjebamy ani ʃpomiwacz na lěta po 30lětnej wójnje, hdyž bẽʃche pola waʃ wjele, wjele hórʃcho dyžli dženja, chzemy jenož ʃpomiwacz na dobu pʃched 50 lětami. Kak bẽchu ludźo tehdy žiwi?

Burjo ʃej ʃwój khléb ʃami pjeczechu, hiʃchcze cʰinja. S mjaʃom bẽ to cuʰnje tak. Burjo wʃchudže ʃami rɛ̀ʃachu a mjaʃo jẽdʃechu jenož, dołhaž mẽjachu. A mjaʃo pʰchiʰdže jenož mẽdzeʰtu na bʰlido. Wʃchudny dʰiʰ wʃchak ɓo je-ʃdžachu jenož bórʃch, bibaʃti, hróch atd. A wulki dʒẽl ɓerbʃkich burrow je dženʒ hiʃchcze takle žiwy.

A ʃu hiʃchcze ludźo a ludy, kiž hiʃchcze mjenje trjebaju. Sẽu to ludy ʲ rauju a królʲkemu rauju — Polazy, Ruʃojo, Sełowaʃy, Rumunojo, Juhoʃłowjenjo. Sẽu to ludy, kiž ʃu nimo měry ʃkromne a dokelž ʃu tak ʃkromne, powʃchitkowmu kriʃu też lɛ̀pje pʰchekraja a ʃmẽja wulki pʰchichod.

Sẽmy ɓo měli derje?

Haj, je to wěrno. Naʃchi pʰjedowniʒy drje jenož ʃ luʃzowymi tʃchikami ʃwẽcžachu a poɔ̀ʃłʃchɔ̀ ɓe ʃwẽcženjom a ʃdźẽcžanje ¡ petrolejom, ale ʃkoʒowniʃchi ɓo tola tehdy hiʃchcze cʰinjachu hacz my pʃchi elektrikeji ʃwẽcžy. A wěʃcze bẽchu naʃchi wójʒoju hiʃchcze ʃkoʒowniʃchi a wjeʃelʃchi na pʃchiʃchy dyžli my dženja, hdyž na kóždej wʃby gramofonu a radiju ɔ̀dɔ̀awa rajnowaʃche ʃchlagru ʲ roʃmjeʃelenju.

Skromniʃchi bẽchu ludźo pryʃchy. Mẽjachu malo pjenjeʃ, ale njebẽchu też ʃwaczẽni wjele pjenjeʃ wudawacz. A tola a tołoɔ̀ła jim ɔ̀ɔ̀aha ʃche. Luɔ̀ʃo też na draʃtu tak wjele njeɔ̀achu, łaʒ dženja.

Njechamy tu wulkʰwałowacz ɔ̀obre ʃtare cʰažy, njechamy ludźom pʃedowacz ɓyczʃ ʃkromni. Popʰchejemy dženja kóždemu ʒiwnoʃcʰerjej jeho elektrike ẅẽtło, poʃchejemu burej jeho radio a wotrɔ̀aczej motorʲke kolo, poʃchejemu cʰeładnikej njedʒelʃki wopyt kina. Ale njech tola kóždy też ʃchitkowanu, ʃo je ʒiwjenje dženja ʃa njeho pʰchiʲomniʃche, dyžli ʃa jeʃa pʃiedowniʒy. A potom ɓuoje ɓo też mjenje ʃkorzicz.

Stare burske prawidła

Nowember!

Jaʃny a ʃmuʒy november — cžopły wulki rɔ̀žk.

Kurjawy wokoło Mẽrcžina pokaʃuja na cžopłu ʃymu — maʲli pak ʃwój. Mẽrcžin bẽʃi ɓroɔ̀u, pʰchiwjedže poʃ *žebi kutiu a dołhu ʃymu.*

Sẽnẽ na ʃwj. Handrija — rɔ̀žti rady ʃakuʃa.

Dezember.

Ssucha ʃyma — ʃuche lẽto.
Mjeʰka ʃyma — płódne lẽto.
Krutý dezember — wjele rɔ̀žki.
Mjeʰka ʃyma — dobre žně ʃa kérchow.
Tajeʰli w dezembru — budže łonjuʃna ʃyma (t. r. pak tacz, pak ʃaʃ njeršuʃnɛ̀).

Z łužicy

* **Se Žitawy.** (94lětna pod auto pʰchijʰchła.) Cžežke wobkhadne njeʃboże ʃta ɓo w Žitawʃkej wokolinje. Pjeczaʃ ʃ Kundraczij pokhadžaʒy automobil pʰchejedże 94lětnu ʒonu a ʃrani ju tak cžežko, ɓo dyrbjachu ju do Friedlandzkeje khorownje dowjeʃcʰ. Nimo druhéj ranow ʲtej ɓo wbohej ʃtaruʃchyʒy też wobʃe noʃy ʃłamałej. Maju malo nadʰije, ɓo wobʒaʳujemna ʃaɓo woʲkhori.

* **Se Shorjelza.** (Luboseʒiʲka ʃtruchtohra.) W nozy k ʃchtwórtkej nadeńdženu na dróży ʃe Shorjelza do Seidenberka njeɔ̀wobʃwẽtleny auto, w kótrymž bẽʃchtaj ɓo ʃdaʲcʰ mowiwaj cʰłowjekaj. Hdyž bliže ʃa nimaj hladachu, tutón pobhlad wobtrucʰeny namakachu, hołza wʃchak hiʃchcze trochu dychaʃche. Wonaj ʃtaj 31lětny wożenjeny ʃpediter ʃ Frankfurta nad Wódru a 18lětna hołza ʃe ʃamʒneho mẽʃta. Se ʃawoʃtajenych papjerow wuikhadža, ɓo ʃtaj wonaj dla njeɔ̀ʃobʒowneje łuboseʒe ʃmjerzcʰ pytałoj.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* **S Drježdżan.** (S nałładnym automobilom ʃajẽdženа.)–Ssrjedu ʃta ɓo na Lipʃczanjskej dróży hrózne njeʃboże. 22lětna Ella Großez ɔ̀woʃta ʃe ʒwojim jẽdnym kołom w kolijach dróhoweje ʒelẽʃnjy tẽʒaʒy. Wona pabže a hnydom na to ju ʃ wuhłom nałkadženy automobil pʰchejẽdże. Dwě kole ʃajẽdʒeʃchtej hołzy pʰches ʒiwot. Wona bẽʃche na nẽʃtnje morwa.

* **S Waldenburga** w Schleʃyʃkej. (Pʃchezo hiʃchcze ʃpinalne wołkʰromjenje džẽʒi.) We Waldenburgzkej ɔ̀rajinje njeje ɓo ʃpinalne wołkʰromjenje džẽʒi pʰchezo hiʃchcze ʒyle ʃhubiło. Tak ɓo nětko powź, ʃo je w Adaʳsbachu ʃaɓo dẽczko na tutu ʃtu ẓhorośʃ ʃkhorzelo. Dwělětne dẽczko dowjeʃchu do hórnikeje khorownje.

Swójbne powěsće

Swĕrowanaj: Bjarnat Güttler ʃ Madlenu rodž. Behmanez w Budyšchinje.

Semrětej: Amalia Braunowa rodž. Lupaczez w Budyšchinje; ɔ̀howanje budže jutʃje wutoru **pop.** ½3 hodź. na ʃwonkownym katolʲkim pohrjebniʃchẽʃu. — Marja Rabina rodž. Frembez w Lubiju, 75 lět; ɔ̀howanje w dẽczku pórʃchcu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Rosy wodowehe powʃeda wopłokuja ɓo ʃchtwórtk 17. t. m. wot 20½ hodź. w ʃiuntskownym mẽʃcu a pjatk 16. t. m. wodnjo we ʃwonkownych wokrjeſach na Židowe 19½ hodź.

W Budyšchinje, 10. dezembra 1932.

Měſchczanſka wodawarnja.

Hospodarski rozhlad

Pjondželn 12. hodownika 1932.

Burſy ſtónczichu ſaſchły tydžeń pohledniu ſobotu ſe dowěrliwym měnjenjom. Statny ſwjm je, wſchěch njeluɔ̀bych pſchipadow ſo ʲ dalʒowanſkej do pʃódniʒnoty ſchol. Statna wyſchnoſć ma nětko dale móʒnotu ſpěchowacz ſapoczaty ſamér a rɔ̀wnowacz, wobſtaranja dźela a ſaſtužby. Stajeny nadawk je hobrſti. Mjes tym w kraju jene pſchedewſače po druhim pada. Podłožk ſich twara njeje był ſkalozty ale pěſkowy. Shubjena wójna je ſtaly rozbrjeła do mjelneho pěſta.

Lutowarjo dawachu ſwoje nalutowane pjenjeſy na dań, hdyž niz do nałutowańjow a bankow, tak tała do wſchelakich pſchedewiſacžow, hdyž ſo ſami hiſchcze ʃ pjenjeſami wobdźẽlowachu. Nječiſtownа wójna bẽ hódnoty po ſtach miliʲardach ſniczała. Miliʲony dźẽlowych mozow bẽchu wuježdżenyli jedyn teho druheho ſabiwacz a ſanicžowacz, ſchtož ſo nětkaʳ ſamcžicz hobdźi. Naſta wulki njedoſtatk na twarach. Schtož je žadne w płacžiſnje poſtupuje. Hacz do lěta 1928 wſchě twory w płacžiſnach poſtupowachu. Kóždy kupowaſche ſchtož możeſche doſtacz. Nowe fabriki twarjachu, niz jenož w Němſkej, nɛ̀ po zyłym ẅẽcze. Sa kupowanje twarow, ſa twarjenje fabrikow podawachu banki ſwółmnje pjenjeſy ſa wyſſoku dań. Pjenjeſ potrẽbny płacžeſche wyſſoku dań rad, wſchako ¡ ninu rjany pjenjeſ bobu. W lěže 1929 pſchiſtóje wobrot. Twory ſo cžeſko pſchedawachu, w ſtladownjach ſo kopjachu. Płacžiſny ſpadowachu. Jena fabrika po druhej pſchesta dźẽlacz. S tym bu ſe hiſchcze hórſche, dźẽlacžeſ njeměſcheſche ſa ſtłuſku, njemóżeſche kupowacz. Wikowaſ nječo wjacy njeſaſłuži. Płacžiſnu bẽchu ſaſ kleſle, ſo twory ſ hobrjej ſchkodu pſchedawaſche, njemóżeſche bankam ani danje płacžicz, ani požẽczene pjenjeſy wróćicz, podobnje bẽ ¡ ſa-brikami. Jena fabrika po druhej poſaſta, ſawrě ſwoje wrota. Maſchiny ſo ſeſtarichu, ſerʒmjachu, buchu ſtare żeleſo. W nich ſałožene pjenjeſy bẽchu preč. Podobne ſpadowanje płacžiſnowy widźimy też w rataſtliich leżownoſcžach. Hacz do 75% dowóſinſkeje hódnoſcže ſu dźẽnja ſubło ſwadle. Na nich ſtrejac pjenjeſy, druhzje a nɛ̀cžeſe a dalſchich hypotheſkow ſu ſhubjene, ſwjetſcha też dźẽl prěnjeje hypotheki. Banki bẽchu pjenjeſy požẽczowake, płacheſ też woni derbja ſwojim ſawoſtožerjam dawicz. Njedoſtacžu danje a ſ walkeho dźẽła też niz kapitała. Tak wichor jemu banku po druhej powali, podobnje je też ſe wſchěmi druhimi pjenjeſnymi wuſtawami. Tu tẽži wina we wodźanych wożkach, ale w raſchich płcheſałowatych cžoſtach. Pſchitkhadża nowy cžaſ ſ rɔ̀wnym ſarjadowanjom wſcheho cžłowjeſkeho bycža a tyczа.

Produkowe wiki maja ſwoju ſejjeru w ſtatnej žitarni. Saſtóżenu ſobotu pſchewża ſkoro wſchitke na wiki pſchiwiſjeſene žito. To bẽ ¡ hódnej pſchicžiznu, ſo pſchenża a rɔ̀žka ſwoje płacžiſny we 5 pj. po zentnarju, pornjo pjatkej, porjedźiſchtaj, hewak woprot jara ſnadny woſta.

Ssobotu płacžeſche w Barlinje zentnaʳ:

Pſchenicy 9,50—9,60 (9,55—9,65) hr., rɔ̀žki 7,65—7,75 (7,60—7,70) hr., jecžmjenja, małeńkjeho 8,45—8,95 hr. (8,50—8,90) hr., najmjenſkeho 8—8,35 (8,05—8,40) hr., wowſa 5,95—6,20 (6,15—6,40) hr.,

w termijowym wikowanju:
pſchenicy:
ſa dezember: 10,30 (10,27½—10,22½) hr.,
ſa měrz: 10,47½ (10,35) hr.,
ſa meju: 10,65 (10,50) hr.,
rɔ̀žki:
ſa dezember: 8,32½ (8,25) hr.,
ſa měrz: 8,52½ (8,45) hr.,
ſa meju: 8,70 (8,72½) hr.,
wowſa:
ſa meju: (8,85 hr.).

Płacžiſny w ſpinkach ſu płacžiſny tydźeńſchich wikow. Hdyž pak žane njeſpomnjene njejſu, ſo njepſchemẽnja.

Wiki ſchtwórtk w Shorjelzu.

Tu płacžeſche pſchenicze, ſłabſcha 8,30—8,80 (8,60) hr., cžeſcha 9,25—9,50 (9,30—9,50) hr., rɔ̀žka, cžeſcha 7,30—7,50 (7,10—7,60) hr., ſłabſcha (7,20 hr.), jecžmjeń, naleʲtny 7,80—8,80 hr., naſpmiki 7,40—7,60 hr., wowſ 5,60—6 hr., běrny 1,60—1,75 (1,50—1,70) hr. Butra 2,50—2,90 (2,40—2,88) hr., jeja 9—14 pf.

Płacžiſny w ſpinkach ſu płacžiſny tydźeńſchich wikow. Hdyž pak žane njeſpomnjene njejſu, ſo njepſchemẽnja.

Sswinjaze wiki we Wojerezach.

Ssobotu 10. 12. 32 bẽchu pſchiwjeſli 382 proſtatow a 3 bẽſaki. Proſtata płacžachu 4—6 tydźeńſke 6—9 hr., 6—8 tydźeńſke 9—11 hr. Bẽſaki płacžachu, 3—4 mjeſacžne 18—26 hr. Wiki bẽchu trochu mẽrne a wobu nẽſchto ſbytka.

Hamſke a žudniſke powẽſcze.

Pſcheſadžowanje:
Wutoru 13. dezembra 1932
w **Jurjach** w hoſcženzu, dop. w 11 hodź.: Radio.

Zwiſkowanczа ʃ wěhdže 30 ſtórzami leżownoſcže, ſłuſcha Porakez bratromaj w Budeſtezach. Hódna je 88 250 hr., wopalna pokładnja 155—400 hr. Pſchepadowanje budže ſchtwórtk 26. januara 1933, dop. w 9 hodź. na Budniſtwje w Budyſchinje.

Khěža, ſłuſcha powjaſaſtkemu miſchtrej Korli Jurjej ſ w Haſchtronje na Budyſchinſkej dróży 54. Hódna je 11 923,50 hr., wopalna pokładnja 11 400 hr. Pſchedžowanje budže wutoru 3. 1. 33, dop. ½9 hodź. na Budniſtwje w Kamjenzu.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotſiowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, nowak 100 kg.

Płacžiny po złotej hriwnje

	10. 12.	9. 12.		10. 12.	9. 12.
Pšenica	190-192	189-191	ſymy	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	153-155	152-154	woka	14,0-16,0	14,0-16,0
ječmjeń, nal.	—	—	mładre łapiny	9,00-11,0	9,00-11,0
ječmjeń	164-173	169-179	ſolte łupiny	12,0-13,5	12,0-13,5
wowſ	119-124	119-124	ſeradella	18,0-25,5	18,0-25,5
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeń. muka	24 0-26,7	24,0-26,(	łany wosuſk	10,0-1 ,1	10,0-10,1
rʒana muka	19,6-21,5	19,5-21,8	ſuch. truhanć	8,80	8,80
ps. wotruby	9,30 9,6	,30- 6	ſ. rnj. kruſki	—	—
rʒane „	8,70-9,00	8,70-9,00	ſyno, 50 kg	1,80-2,20	1,80-2,10
raps	—	—	rʒana ſłoma	0,65-0,80	0,65-0,80
bróch Viktor.	21,0-26,0	21,0-26,(	pšeń. „	0,45-0,80	0,45-0,6
łane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,6	0,45-0,60
pſeluški	13,0-15,0	13,0-15,0	ječna „	0,45-0,6	0,45-0,6

Čežke rozbuchnjenje pola Rathenowa

W Prennizkej dźẽlarni Z.-G.-ſ barbow, hdyž ſrjedu popołdnja krótko po 9 hodź. cžežke **rosbuchnjenje** ſta. Pjiſche ɓo, ſo je pſchi kowanju bleſcha ʃ wodowym kiſlicžnatanom rosbuchła a 8 dźẽlacžerjow rostorhaka. Nětkotrych ſnjeſbožencych wjazy ſpóſnacz njemóżachu. Najwjazy wuriſenych — mjes nimi też wucžobnikaj — pochhada ʃ Rathenowa. Dźẽlarnja ſpiſcza napołnjeſ najcežſchi. ſapuſcženja. S rosbuchnjenjom potrjechenej fabrizy wumẽrkeje ʒidy je ɓo też tójſchto na ɓobow ſranilo. Mjes ſchežſcimi cžežkoſranjenymi je rɔ̀wnowni ſo mjes tym ſchtyrjo wumrěli. Na wobrazu widźiſch ſapuſcene twarjenje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowórnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čłoweho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so banzy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutejše banki, kiž Serbske Nowiny hdye a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 291 — Budyšin — Wutoru, 13. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Wubjerk za ratarske zasydlerstwo

W satkim hospodarskim ministerstwje je so wubjerk sa ratarske sajdlerstwo wutworił. Wobsteji z wězneho radźićela hospodarskeho ministerstwa za ratarske sajdlerstwo a je sćedowazych sydom sobustawow: ryćerskublerja dra. Naumanna w Kinsbórku, sobustawa swjatka w Satkej a dohladowarja rady krajneho sajdlaceho towarstwa „Satkja Domowina", ryćerskublerja a ratarskeho radźićela Richtera we Łuwoćizach, presidenta ratarskeje komory w Satkej; jahrodnika ratarskeho radźićela Simungena w Drježdźanach-Strěhlenje, presidenta wotrjadnikeje komory za jahrodnjawo pola satkeje ratarskeje komory; kublerja Schladebacha we Wurzenje, žejmowneho sapódłanza, pschedsydy satkeho Landbunda; kublerja Schuhmanna w Zatkće pola Pirny, druheho pschedsydy satkeho swjatka młodych ratarjow; ryćerskublerja Vogelsanga w Ebersbachu pola Děbelna; kublerja Pawoła Krała w Kamjenzu.

Hospodarske ministerstwo ma wubjerkowym sobustawam najwažnjiše podawki w ratarskim sajdlerstwje w Satkej sćěrić. Na druhej stronje maju wubjerkowe sobustawy hospodarskemu ministerstwu w nastupanju sajdlerskeho a hospodarskich praschenjach wězywmotnjene radźić.

Dohra rozbiteje zhromadźizny

Wulka khłostańska komora Drježdźanskeho krajneho sudа je pjatk 20-letneho nazionalneho sozialista Herberta Bauera dla straschneho ćełneho sranjenja, dla politiskich wichćicielow sćrěżeneho, na sakładze teroristeho nutsowneho rukasa z 9. augusta 1932 k khłostanki na 1 lěto sajdźiła. Dwaj mězgazi pschepytowaweje jatby sу wobličili. Druheho wobškorzeneho nazionalneho sozialista su wuwinowali.

Wječor 4. oktobra je so w „Eldoradže" na Kamjentnej dróhi w Drježdźanach zhromadźizna nowosałoženeje **nimskosozialistiskeje** dźełaćerskeje strony wotmětła, w kotrejž dyrbjesche nětkuždki redaktor nazionalnosozialistiskich nowin „Freiheitskampf" Arno Franke rěčeć. Na zhromadźizni bě nětkuždy 500 nazionalnych sozialistow pschitomnych. Tuchi herjetajo a spěwajo zhromadźizni myłachu, kotruž policija rospuschći, pryedy hač referent Franke k słowu dóńdże.

Wołajo „Pójmy do města Petersburga" nětkuždy 300 nazionalnych sozialistow do blisko ležaceho hotela „Město Petersburg" cźehnješe, w kotrymž dyrbjesche komunistiski sejmski sapódłanz Siegel rěčeć. Njewitanym pschitkadnikam drje salu sawrjechu, tola nazionalni sozialistowje so z mozu do njeje dobuchu. W tym wokomiku so do pukow dachu. Stoły a blida so roskamachu a so k bicju wužiwachu. Naspinna so je scźeny storhachu, piwowe karanczki a stoły pschez salu letachu, a khětry dźěl zhromadźenych so strani. Dwaju nazionalneju sozialistaj, Bauera a Wagnera, wobškorzichu, so staj so pschi nałydnoscźach wobdźělikoj. Na 16 zwobkow jeju sdźela cźeško poćeżowasche. Sastupnik statneho rěčnika praji, so je postupowanje nazionalnych sozialistow terror (trascźenje) w prawym smyśle słowa był. Sa kóždeho z wobškorzenju je 10 lět khłostańnje namjetowasche.

Ssud pak Bauera jenož k khłostańi na jene lěto sajdźi a sobuwobškorzeneho Wagnera wuwinowa.

Hitler w Drježdźanach, w Kamjenicy a Lipsku

Po puc'u je Schleisyskeje Hitler njedźelu rano do Drježdźan pschijědźe. W zyrkuli Sarrafani pschedy zjawjenim pschitkadnikow rěčeše. Mjes druhim praji: „Hischcze pschejo je strona z tóžedu pruhowanja zyłnischa wuschła, hač je do njeho schła. Hdyž praja, so su stronu w pośledním wojowanskim lěće smorskali, potom wotmołkuja: „S najwjetschim potrótženjom do tuteho čěta sandźech a z njeho du jako muž, kotremuž móža jenož porokować, **so njeje swólniwy był, do knježerstwa zastupić.** Druhi trjebaju nasche mjeno, jaschu móz a naschu zyłnosć. Mója to měć, derje, my pak sa to žadamy móz. Jene sa druhe. Dwanscnische knježerstwo, knježerstwo bjes ludu, bo wobłehujenej twjerdźizny runa. Sastupiny do knježerstwa, tola jenož potom, hdyž druhi z njeho wustupja. Wěsće je, so smy 30 mandatow sdubili, tola mjes tym su naschi pschecźiwnicy dwě knježerstwje sdubili. Też nowy kabinet njebudże dołho žiwy. Te 30 mandatow saso dobudźemy; pschetož nasch stad rekrutuje je wjetschi hač jich. 2. januara so **mór** mjes politiskimi **stronami** stónczi a 3. januara budźemy sasó wojowacź."

Francowska komora wo dołzy w Americy

Pschi spoczatku rosprajenja w deputěrskej komorje je ministerski president Herriot tśihodźinsku rěcź wo dołhy w Ameriji měł. Najprjódy roskładowasche, kak je dołh sa cźasa swětowoje wójny nastał. Cźežke nadpady na Sjednoćene staty połnóżneje Ameriki dla jejneho slejischcza we wjele internazionalnych praschenjach cźinjesche.

Komora jemu mózneje pschitkłosowasche, hdyž praji, so ma so jenož amerikanskej opposiziji pschipisać, hdyž so plan nětko jemrjetseho Leona Bourgeoisa na wutworjenju **internazionalneho wójska** njeje do skutka stajił, a so Francowska hischcze dźensa nima wjesele, Ameriku pschi swojej stronje w **Swjatym Ludowi** widźeć. Tele saładne wobcźežnosće, kotrež je Amerika pschejo cźiniła, hischcze dźensa skutkuja. Dopomni na wumělenja, kotrež je franzowski pósłanz Beranger pschi podpisanju dołhowego dojednanja cźinił, a nałwumělenja, kotrež stej komora a senat cźiniłej, hdyž je so dołhowe dojednanje potwjerdźiło. Też so njeprajmje na to sabjel, so **reparacije** z **wójnskim dołhom znajmjenscha politiski zwisuja.** Herriot w tymle swisu wo Dawesowym a wo Youngowym planje rěčeše a z mózným pschihłosowanjom praji, so je

prezident Hoover se swojim sakroczenjom zyle dołhowe srěczenja dwělne sejinił. Spodźiwne je, so tu so z tymle Hooverowym moratorijom drje pschecźiwo twmajsinju dołha, tola niz pschecźiwo moratoriu stajili, a Franzowscy, kotraj dźensa jenicznu moratorium jadа, Amerika napschecźilo wola: Njemózemy!

Herriot praji, so **nochze płaczenje sapowědźicź**, dokelž nocźe podpismo Franzowskeje wonjecźejscźa a tež Franzowsku nocźe strachej wustajicź, so by so politiscy wospjetowacźiła. Pschi rosdźenju, kotrež je franzowske knježerstwo pschijało, je so wono po **stejischczu** Jendźelskeje **stojało**, kotrež Herriot z khwalbu pschipóznawa.

Tole rosdźenjenje na to dźe, winowatosćej 15. dezembra z wěstymi wumělenjemi dopjelnicź a z tym pucź za stónczne wutrawn wotelwrjenu wostajicź. Tele wumělenja pak njemóže wosjewicź, doniż njeje z Londona powěsćej dostał, po kajsim puczu Jendźelska pónde.

W swisu z Herriotowej rěcźu komora wobsamknu rosprajenje na wutoru popołdnju wotstorczicź, so by so wubjerkej sdładnosć dała, so z nowym połoženjom sabjerać a dowěrliwe sdźelenja ministerskeho presidenta słyschcź.

Amerika kóžde wobmjezowanje wotpokazuje

Na nowu jendźelsku notu na Ameriku, w kotrejž jendźelske knježerstwo praji, so je swólniwe, dołhowu rentu 15. dezembra saplacźicź, je hižo z Washingtona do Londona wotmołwa dóschła. Amerikanski statny sekretar Stimson praji, so ma kongresej jenož prawo, sdźěwanja połepschicź abo pscheměnicź. Knježerstwo nima prawo na to. Tohodla njemóže pokładowy hamt saplaczenje raty 15. dezembra z wumělenjemi pschijeczej, kotrež so je srěczenjom njesnjesu. —

Francowska chce z wěstymi wumělenjemi płacić

Franzowske knježerstwo je we swojej kabinettowej radźe njedźelu rano jenohłósnje wobsamkło, postajenu rutu 15. dezembra z wěstymi wumělenjemi saplacźicź. Tole wobsamknjenje dyrbjesche so pónđelu rano w ministerskej radźe potwjerdźicź.

Potom je so Hitler z automobilom do Kamjenizy a wot tam do Lipska dowjesł. Na woběmaj městnomaj je w tym samym smyśle rěcźał. We Drježdźanach k. inspektor Mutschmann pschipowědźi, so je raušcha Sakka k wojowanju hotowa a je starej dźěrcu na pschikłasy swojeho najwyschscheho wjednika cźaka.

Puki mjez nacionalnymi socialistami a Stahlhelmarjemi

Mjes nazionalnymi sozialistami a Stahlhelmarjemi su w pschedmjetnje hotela Kaiserhofa w Altonje puki padale. Dwěju młodeju nazionalneju sozialistow dźěchu dla politiskeho wurěczowanja se Stahlhelmowcow hodowneho swjedźenja wupokasali. W sałnych raušchich hodźinach na to 25 nazionalnych sozialistow do hotela pschihnadźe, kotrež so je Stahlhelmarjemi swadźichu. Pschi pukach so pjerej wobsobow strani.

Zymska pomoc we wubjerku so wobzamkła

Sozialnopolitiski wubjerk němskeho rejma je bohatu namjetam kommunistow, sozialdemokratow a nazionalnych sozialistow wo zymskej pomocy pschihłosował.

Němske knježerstwo so namołwja, so by hnydom pschepschihnadze naprawy cźinił, z kotrymiž by so nuzowerdźanym wobydlerjam hodowna a zymska pomoc dała. Pschi tym ma so dźiwacź na dosławarjow sjawneje podpjery a rentow, na dźěłoljepjerjow, sozialnych rentnarjow, na kótrež cźłonk dźěłarjow, małych rentnarjow, wójnskich wobškodźenych atd. Symska pomoc dyrbi so z podawanjom zyrobu, drjewa, muhła a drasty pschewjesć.

Běda tomu, wot kohož pohóršenje přikhadża

Spišowacźel Theodor Lessing w Hannovern so w jenym nastawku z praschenjom plunoweje wójny sabjera. W nim praji, so njeje druheho rjeńka, so psched jódotymi plunami schkitacź, hač je w dźěłarskich, kotrež je dźěłarju, dźěło sastaja. Wschě wótczinske schkitaze towarstwa sa wobaranje pschecźiwo nadpadam z powětra su na smołku założene a su podarmotne hrajkanje. Spišacźel na swoju knihu „Sahubjenje semje z buchom", w lěcźe 1914 wudatu, spomina. We njej na nowocźasne ńebjemordarstwo cźłowjeske technifi pokazuje. Po plunowej wójnje pschijde **bakteriologika a po njej** wójna z pomocu sniczenjow atomow pschinidże. W tajkim pschipadże njeby nicźo druheho wubyło, hač so by stat swojim wobydlerjam straschne a bjesbołostnje skutkowaje jědy do domu dał, so bychu sebi z cźasom mógli na takte waschnje z jědom sawdaczi. Najwjetschi wucźenjy w teńe należnosći su so jatkuje wuprajili, so by ziwilne wobydlerstwo njemóże pschecźiwo plunowej wójnje schkitacź, a wschо wikowanje, kotrež wschelake Barlinske, Lübeckke a Hamburgske firmy z plunowymi maskami cźinja, je najhrosniscze a sazjecza hódne wikowanje, kotrež je so hdy na swěcźe pokasało.

Nałyknjenje njesakładnjerjow w Magdeburgu.

Pónđelu popołdnju su so w Magdeburgu nałyknjenje pschecźiwo policiji stałe. Pod wjednistwom kommunistow stejachu njesakładnjerjo deputaziju k wyschcźenemu nječłanoscźe pósłancu, so bychu z nimi wo symskej pomocy jednali. Mjes tym so tu deputazija na radnizy, so na starym torhoscźu wulka cźrjóda ludźi sbježa, kotrež hanjaze widma na policiju nawoła. Na to policija zakrocźi. W pschimanjazy jeneho policajskeho sastojnika k semi poraschchu. Policija skónczinje lud z torhoscźa wuhna. Schtyri wobžoby sajachu.

Nadpadnika na něhdušeho khěžora zajeli?

W Dornje je so pónđelu we wobhrodźenstwje něhdušcheho němskeho khěžora walkej woczi cźinjazy podawk stał, pschi kotrymž je pjeza nadpad na žiwjenje něhdušcheho khěžora wotmyślene był.

Popołdnju je njejsnaty muž na samotnym městnje pschescz murju pschelezł, kotraž khěžorowym dom wobdawa. Nichtó so jeho njebě dohladał. Podźišcźo pak někotri słužobnizy nawalnika we wěsmej jisnje wuśłedźichu, kotraž pódła khěžorowoje dźělanskeje jisny leži. Zuscho pschemochu a policiji pschepodachu. Pola njeho revolwer cźełkeho kalibra a wulki kalacź namakachu. Sajaty je němski staczan. Sapowě so sakałe, swoje mjeno njewuwjeraz a z kajkeje pschicźiny je so do khěžorowoho doma dobył. Swědźicźo je so hižo, so je hižo wot sańdźenje hoboty w Dornje pschebywał. (Schto je na sdźěwjenym podałku woprawdźe wěrneho, drje hižo jutsje zhonimy.)

Vatikan pschecźiwo palenju zyrkwjow w Schpanskej protestuje.

Swjaty Stoł je Schpanskemu ministerstwu protest pschecźiwo palenju zyrkwjow a klóschtrow w Schpanskej wot sawjedźenja republiki pósłał.

Hoover swětowu dołhowu konferencu wotpokazuje

Knježeńsławo amerikanskeho presidenta Hoovera so francowskemu nanjetej japowjedźi, po kotrejż dyrbi so prašenje wójnskeho dołha nětkanskich swjatkarjow rozrisać. S jenotwrotnym francowskim pschipowědźenjom njedadża so Sjednoćene staty swjasać.

Konflikt dla Supingwena

Dla praschenja, hač maju so general Supingwen a jeho wojazy Japanskej wudać, je khutny diplomatiski konflikt nastał. Ruske knježeństwo je žadanje Japanskeje, so by so jej Supingwen wudał, wotpokasało, runje tak njeje Japanskej k woli było, porażene chineške wójsko a jenehe wjednika do lěhwa sankunej. W rosprajenjach, kotrejž su so wo tejle należnosći mjez ruskim kommišarom Karachanom a japanskim diplomatiskim zastupnikom w Moskwje wotměle, je Karachan rjekł, so so pschi rozsudzenju wo chinešich cekněnjach wo cžišcze ruske praschenje jedna, kotrejž po měnjenju ruskeho knježeństwa žanehe jednanja abo rosrěcenja s wukrajnej mozu njedowoli. S knježeństwoweje zdžělenizy wo rosprajenjach je spósnaš, so pschi swojim nahladze wostawa. Karachan je chinešich cekněnjowom s ruskimi gardistami w japanskim a chinešim kraju pschirunał a rjekł, so ruske knježeństwo žanehe njeje žadało, so bychu so woni jemu wudałe, a so je tohodla japanske žadanje so by so Supingwenowe wójsko wudało, njepschihłuschne. Na pschecźiwjenje japanskeho diplomatiskeho zastupnika, so je Supingwen „pschestupnik“, a so so s jeho wudaćzom njeby neutralnosć sranika, je Karachan womołwił, so tymle bi na to dopomnieł, so su so Japanzy prózowali, so Supingwenom wo měr jednaći, pschi cžimž je Ruska poszrědkowała. Ljehma je mózno, so je so Japanska wo měrowom konferenzu z mužom prózowała, kotrehoż jako pschestupnika wobhładuje.

Zhromadźizna Zjednoćenstwa serbskich wučerjow

W Budyšinje, 10. hodownika 1932.

Crjóda serbskich wučerjow, zwjetša w Zjednoć. do cyłka skowana, stara so swěrnje wo zdźerżenje našeho ludstwa, dźěła swědomite po zakonskich postajenjach a je jim też zrosćena. Su sej wědomi, zo we šulu steji a padnje naše Serbstwo. Tak móžeše rjanu lubu sobustawow k. wyšši wučeř Kral-Zarděanski zaměstnu sobotu we „Woprawnym“ lubje powitać. Zaso je jedyn z našich kruhow do wěrnosće wotešol. knjez wyšši wučeř a kantor Pětr Hila z Krósćic, na kotrehoż někotre wokomiki želanje spodinachmy. Je był we swojim času předsyda pedagogiskeho wotrjada Mačicy Serbskeje, kiž w najwužšim zwisku z wučerskim towarstwom steješe.

Předsyda rozprawješe potom wo njewjeselej finanzneej należnosći, wo wotnošenju dołha při Serbskej Bancy, kiž je z wudaćom II. dźěla „Naše spěwy“ nastał a kiž je serbske wučerstwo z idealneho zmyslenja na so wzało. Nadźiješe so, zo budże so tuta kniha prawje pilnje kupować. Bohužel so stało njeje. Zaleži drje sobu na hospodarskich poměrach, ale 90 pjenjezkow drje móże jenotliwe zwjesć, zo by wubjerna kniha swój puć do luda namakała. Je drje z prěnja wotmyslena za horni schodźenk ludowych šulow, ale je we swojim wopřiječu tak bohata, zo móže ju kóždy dorosćeny, kóžde towarstwo z wužitkom trjebać. Wot 3000 eksemplarow je so hakle někajke 400 předało a tak ma Zjednoćenstwo hišće na 1600 hriwnow dołha zadanić a wotpłaćeć. Wšelake puće a srědki so namjetowachu. Najlépje je, zo bychu šule knihu pilnje kupowałe a to snadź z pomocu šulskich pokładnjow. Z dźěla drje tak khude dźěći šulske kniho zdarma dostanu. Dalši wupuć je, zo bychu sobustawy swój towarstwowy přinošk snadź na 5 lět do časa zapłaćili, też móża sebi knihe njeposrědnje ze składa skazać, wo kotrehoż přewzaće ma so k. kantor Symank prosyć. Tak by so dołh po času znišił. Nješto positivne ma so na kóždy pad stać. Też serbska zjawnosć ma tu přiležnosć pomhać. Ciste wunoški ze šulskich předstajenjow mohłe so na kupowanje tutejo knihi nałožować. Dyrbja so wšitke srědki wučerpać, zo kniha so w ludźe rozsěrja. K přikhadźacym hodam mohła so kniha dźěćom a dorosćenym pod hodowny štom położić. Hač do 28. hodownika maja so dočasne přinoški pokładnikej, knjezej wučerjej Šěcy w Rachlowje wotedać abo připósłać.

W dalšim [illegible] so z krajnym wučbnym planom, ke kotrež mamy swoje ménjenja hač do 31. wulk. rózka 1933 zapodać, tak daloko hač so na serbsku wučbu počahuje. Wo tutej maćicznje budże k. wučeř Kubaš-Budyski referowak na hodownym posedźenju Mačicy (28. 12.) a po referaće budże potom swoje žadanja zestajeć. Wo dźěle komisije za dźěćace hry njemóžachmy so rozmołwjeć, dokelž tu zastupnika njebě. Při tym pokaza so na nadawk, kotryž bě k. prof. Vasmer na posledním posedźenju Mačicy, nastupajo zběranje dźěćacych brow a stučkow, stajił. Z tutej maćicznu bě so Zjednoćenstwo hižo prjedy zaběrało.

Porok w Serbskim Studentu, zo někotři šulerjo porjadnje na serbskej wučbje so njewobdźěla a tak serbšćinu na dosahace wašnje njewuknu, wjedźeše nas na polo ludoweje šule, hdyž so potom tutón njedostatk wuskutkuje. Někotre padły nam dopokazuja, zo wšelacy w serbšćinje sami dosć wuwučeni njejsu, kotřiž potom serbsku wučbu podawaja. Tak wočakowany wuspěch wuwostanje. Haj, mamy pady, zo někotři studowacy so jako Serbja wudawaja, zo bychu statnoje podpjery dostali, hewak pak so wo nawuknjenje serbskeje rěče a wo Serbstwo njestaraja, samo druhich wusměšuja, kotřiž so w tym prócuja. Stóž chce serbski wučić, dyrbi sam naprjedy serbsku rěč dospołnje wobknježić. We swojim času běchu so we Drježdźanach 54 studowacych na wyššej techniskej šuli k nawuknjenju serbskeje rěče zamołwili. Z tym dyrbješe so njedostatk na serbskich wučerjach wotstronić. Zdobom bě lička dosahała, zo měł so docent za serbsku rěč postajić. Tola dla njedosahacych srědkow so to přewjesło njeje. Też dla dohladanja nad serbskej wučbje dóńdże k dlšej rozmołwje. Ta ma so *runje tak derje kontrolować kaž druhe předmjety.* Też so přeješe, zo by w tym Budyski wokrjesny dohladowanje [illegible] měšane šule w Lubijskim a Biskopicach dohladował.

Hišće dołho so wo tutej maćicznje zaběrachmy a z njej zwisowacymi prašenjemi zaběrachmy, doniž nam hodźinki ćeknychu a časa z postajene wóhy a wotmysleny přednošk njezbywaše. Po dobrej dwě hodźinje skónči předsyda posedźenje a přeješe wšitkim wjesele swjate dny, po kotrychž so hnydom zaso zeńdźemy.

Duchowny rada Franc Čornak †

Njedźelu 4. hodownika rano zemrě w Radeberku duchowny rada a farař Franc Čornak w 75. lěće swojeho žiwjenja. Ranješ je njebohi rjane lěta dopełł, njezdaše so powěsć wo jeho zemrěću skoro wěrjo podobna.

Srjedu 7. hodownika pokhowachmy jeho swjatočnje na starosławnym ćešćohódnym Mikławšku we Budyšinje, hdźež jeho starši wot zeńskeje prócy wotpočujetaj. 25 duchownych přewodźeše zemrěteho sobubratra k posledźenjemu wotpočinkej — tohorunja wulka ljeba jeho wosadnych kaž też katolikow města Budyšina.

Knjez farař Čornak narodźi so 20. jan. we Wósporku. Na měšnika bu wuswjećany 27. ca 1883. Pobywši z kaplanom w Khróšćicach, Kamjenicy, Wostrowcu a Seitendorfje bu za farara Mišna powołany. 13 lět je w tutej wosadze a wokolicy jej přisłužacej diasporje spomožnje skutkował. 1. julija 1903 nastupi farařstwo w Radebergu, skutkowaše njewustawajcy z wulkim žołnowanjom w cyrkwi, šuli a wosadze.

Wotpočinka sebi njebohi knjez wjele popřał. Njeda so wupřahnyć ze zastojnskeho dźěła. Snadź haklo zamóžeše stajić mjezu jeho dźěłu a prócy.

K serbskemu narodej je wobkhował hač do konca swěrnu lubosć a přikhilnosć Nětko njech jeho mučne cźełko wotpočnje wot swojich dźěłow a prócow na swjatym polu staroslawneho Mikławška, doniž njezaswita dźeń powšitkowneho horjestaća. R. i. p.

K wuslědźenju kommunistskeho tajneho scźelaka w Barlinje.

Takle wuslědźi „radiowa policija“, hdźe tajny scźelak steji. Zastojnik zwěsći na powyšenym městnje w měsće, z wotkel tajne slanje přikhadźa. Zdobom na druhich městnach města na samsne wašnje slědźa, zo so na karće z lohka někak hodźi zwěsćić stejnišćo tajneho scźelaka. Pola kommunistiskeho tajneho scźelaka w Barlinje, kiž móžeše dleši čas njemyleny dźělać, běše zwěsćenje tak cźežko, dokelž so jenoš po cyle krótkich časach scźeleše a běchu aparaty hižo zwatkwarjene, jako policija k wuslědźenemu scźelakej přindźe.

Ze Serbow

W Budyšinje, 13. hodownika.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer +3 a thermometer wodnjo +1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +1 a thermometer w nozy —5. Sćěhowacy wjedrowy rjad pokasuje na šnjehowanje. Wuschina cźehnje so pschez hischće wot kupy Island pschez srjedźizm Europu hač do Maleje Asijskej a je tuchwila je falladom naschego wjedra. W zjewjeru kupy Island je nima spomnacy. W dalokej połnocy so k ranju hibajo, njewohrozy naschu wjedro, ale falchuje wucź symnym powětram z połnocneho ledowego morja. Nad Biskayaskim salowom mamy teploty wjele. Tam so waschim srjedźnym hischće pschez blizka njeje. Schkleńza pschez hischće wyšoko we rjanej pokasuje, hačrunjež dźensa rano chudže so trochu na spadowanje hnuła. Nam tuka najskerje wocźopłenje. We hornich worschtach powětra, takle pschez 2000 mtr, je hižo cźoplischo, hač pschi semi. Hdyž wětr tak njemudri, njeby, by też pola nas cźoplischo było. Jutsje srjedźa słónczko 7,55 a thowa so 3,54 hodź. Mjezyčas słónczko połnocnju 4,32 a thowa so dop. 9,29 hodź. — Jutsje je prěni kwatember.

— **Swoje 70. narodniny** swjeći dźensa wutoru knjez Michał Raab w Budyšinje na Cyhelnskej hasy 15 při połnej strowosći a čilosći. Won je dołholětny čitar Serbskich Nowin. Je sobuzałožer tow. kat. Serbow „Jednota“ a je 17 lět z jeje přikładnikom. Knjez Raab je so narodźił w Nowym Dworje pola Wotrowa a bydli 37 lět w Budyšinje. 31 lět dźěłaše na proviantnym barnće. K wšitkim lubym zbožopřećam přizamknjemy so też my a přejemy jubilarej hišće mnoho cilych a strowych lět.

— **Měšćanske dźiwadło.** Dźensa wutoru wospjetuje je so w 10. abonementnym předstajenju A „Hdyž kčejne małe fijałki . . .“ Prěnje předwjedźenje njedźelu hišće wulki wuspěch. Srjedu pop. w 4 hodź. předstaja so hischće raz ta dźěćaca hodownja bajka „Husařka při studni“. Dźěći běchu zaharjene sandźenu njedźelu a so žiwje na hrě wobhładźěchu. Sćrjedu wjeczor 7/9 hodź hraje so posledni króć wulka mazionalna cźinohra „18. oktober“. Njech nichtó njeschowdźi posledniu příležnosć sebi tutón wulkotny kruch wobhładać.

— **Husařka při studni,** hodowna bajka wot R. Bürknera. Zandźenu njedźelu zwjesели zarjadnistwo Budyskeho dźiwadła małych Budyskich dźěći z nowej hodownej bajku. Robert Bürkner je zestajał pěknu bajku wo „Husarcy při studni“, kotraž ma je nož tón brach, zo přinjese přemało hodownoho razu. Bajka powěda wo pilnej a pěknej pryncesny, kotruž jeje nan won do wulkeho lěsa wulina, dokelž myslo-

Twjerdak a jeho dźowka

6] (Pokračowanje.)

„Ale — —“

„Njepschetorhujcze mje! Chzu rad wěrić, so je wam jara mnoho wo to, so byschcze tak dobru a bohatu ženjenu ženili, kajkaj so wam i mojej dźowku poschcze. Rad byschcze so sydnyli do rjaneho, cźopleho a miehkeho hnězda, kotrež je stary Twjerdak sebi a swojemu dźěćcu pschiprawił, a so w nim prawje schkroło cźinicz, njewěrno? Myslicze sebi snadź, so je stary Twjerdak zlepy! Ach, tón je to hižo dawno do teho pschischol, so macze něschto druhe w myslach, so scźe wy — —“

„Powolajcze Hańzu hanu za dźiwdła pschecźiwno mi,“ pschetorže jemu tu Radmerśi rěć. „Hakle wot wczera to [illegible] schto moja wutroba za nim saczuwa, wěm ja, so je mi [illegible] Mějach za swoju winowatosć, z wami někotre hnydom sjawnje a sprawnje rěcźeć, knjes Twjerdak. Njejsym sebi ani znajmjenscha wědomy, so sym wam a waschej dźowce kchěwdu cźinił. Moje wotpohlady běchu najcźišcźiše a najlepsche.“

„To je wschо jene“, rjekny hoscźenzař, kiž bě trókłaty rozšudženy napohlad pschijał. „Wy scźe tkudy a bjez łamnjenja, kaj scźe mi to sam prajił. Moja dźowka pak dyrbi muja dostacz, kotruž ma też něschto k pschidawanju a to znajmjenscha mi wjele mjenje, hacź wona sama. Hinak to njeschudże. Schudoho cźłowjeka, kajkiž scźe wy, njemóžu nikomu na nihdy ja pschichodneho zyma trjebacz. To praju wam też sjawnje a sprawnje, so byschcze wjedźeli, na cźim scźe. A to byschcze mojej dźowcy dleje hlowu njemuczili, prosym, waj, hacź najrjeńscho, so byschcze mój dom sterze lepje wopytschcźili. Wy je'e je swojeje sługby wot rejele hodźiny putschcźeny. Tak, nětkole wotcźe, schto tu moje — myslże.“

„Ale knjes [illegible] Twjerdak — —.“

„Pische lutujcze mje je swojimi wurěcźemi. Ssmój dźělenaj cźłowjeka!“

„Wy dyrbicze mje sthyschcecź — — —.“

„Schto? Chcźecze mje k temu nuzować?“

„Je to jenicźka wina,“ pokračowaschе Radmerśi tola, „so mi swoju dźowku dacź nochcźecze, dokelž sym khudy?“

„Schto dha by pomhało, hdy bych prajił „haj“, tehodla tola wěz hinak była njeby.“

„To so prajscha — —.“

„Te rěcźe su darmo!“

„Postłhajcze jeno, knjes Twjerdak!“

„Njecham niczo wjazy sthyschecź, zyle niczo wjazy!“ zakhadźesche stary. „A so byschcze tež zyle wotcźe wjedźeli, na cźim scźe, praju wam, so je moja dźowka hižo po sluboje.“

„Wo tym ani słowcźka rjekła njeje.“

„To chzu wěrić! Njeje dóź so sama słubiła, tuž sym to sama ja nju wobstaracz dyrbjał. Tule je jeje pschichodny, tule, a tak wěrno, kaj sym ja Mikławich Twjerdak, tónle a žadyn druhi na swěcze budże mój pschichodny hyn! Nětkole hakle tak prawje nix!“

Tute słowa prajiwschi wottorže rosnjendrjeny komorne durje a wucźeje Jana won, kotryž njemało wohankbjeny a pschekwapjeny hladasche, hdyž nětjeschе dźědzeneho pschecźiwnika tak njenadźizy psched woczomaj.

Radmerśi njerjekny ani słowa wjazy. Jeno s najwjetschim zapžewanjom pohladny na hólza na tannej stronje, — potom wobroći so khwatnje a wotcźeše.

„Tak, nětkole to wě a ja sym s zykej wutrobu wjeselny, so je to bórzy, tak njenadźizy bórzy takle pschischło a so mam to nětkole s wutroby. Tón budże, myslu sebi, so nětkole tuleci kaj poš, je symnej wodu połaty, ha, ha, ha!“ łamjejsche so Twjerdak, hischcze na pol słósnjwje, na pol roswjeselelny, pót s cźoła sebi trjeo.

(Pschichoduje stónczenje.)

je, zo jeho jeho dźowka ujelubuje. Swój zmyślk spóznawši, pytaše ju zaso we hłubokim lěsu. Bě jara wjesoły, kak jeno při tym lěnja pryncesna a njelepa pryncesna pomhaštej. Rjany młody pryńc ju wězo zaso namaka a wjeseli so wšitcy domoj do kralowskeho hrodu wróćachu. — Wosebje skhwalić dyrbi so zwonkowny wobluk předstajenja, kotryž je Walt. Ullrich jara derje zhotowił. Pěknu pryncesnu předstaja wustojnje Truda Hochgräfec. Njelepa a lěnja pryncesna běšłej w Irmgard Mukec a Hede Larsenec derje předwjedźenej. Jurij Becker-Lehmann a Fr. Hellmuth-Bräm staj hódnaj zastupjerjej krala a kralownje. Adolf Rott wjedźeše nas w přestawkach derje zabawjeć. Jenož njerad dźěćelmy domoj. -n-

Nowy p'enježny wustaw

Póndźelu tydźenja położichu so zakłady k nowemu pjenježnemu wustawej w Budyšinje. Knjez dr. Kretschmer, direktor zwjazka ratarskich družstwow w Drježdźanach, bě k tomu zamĕrcj do Budyšina přišeł. Rozłoži zhromadźenym, kak móže banka na družstwowym zakładze wutworjena, za swoje sobustawy wosebje při dźensnšej hospodarskej nuzy spomožnje skutkować. Přitomni wuprajichu so za założenje družstwoweje banki z mjenom „Łužiska hospodarska banka z. dr. z w. r." a nimale wšitcy z nich hnydom jako sobustawy přistupichu. Wobkhodny podźeł postaji so na 100 hr., rukowanski zazwjazk na 200 hr. Do předsydstwa wuzwolichu so kk. šulski nawjedowar a kantor J. Šołta z Budyšina, farař Kaplef-Budyski a dr. J. Cyž z Budyšina; do dohladowarskeje rady mjez tym 4 knježa. Družstwo přija so jako sobustaw do revisijneho zwjazka ratarskich družstwow w Drježdźanach. Dźĕłać chce započeć 15. t. m. a to we rumnosćach Serbskeje Ludoweje Banki, kotraž je jemu k tomu trĕbne rumnosće přewostajiła. Wobstaraé budźe wšitke bankowske dźĕła a chce nimo toho wšĕm swojim sobustawam a přećelam być z dobrym hospodarskim radnikom. Přejemy nowemu pjenježnemu wustawej wjele zboža, zo by mohł prawje spomožnje k lĕpšemu našeje domizny skutkować.

— **Wožrbja pschikoka.** Pschipołožichmy k dźensnišemu cźišu wošebitu pschiłohu Shorjelskeho wobuczowaneho doma A. Jacobsohna w Budyšinje na Bohatej haśy cźišło 14 a prošymy naschich cźitarjow a cźitarki wo pschecźelne wobkedźbowanje tuteje wošebiteje pschiłohi.

— **Sastajenje placźenja Budołkeho konjuma.** Budyške konjumske towarstwo je hobotu, 10. hodownika placźenje sobrało. Póndźelu dyrbjesche po wotmećej porjadnje zhromadźišna sastupnikow. Towarstwo je nanujetowało wurunanje.

— **Dostawarja wojećiśeje renty.** Pschirażmu renta wójnstim cźeskokrajnjenym a wojeńskim jawostajenym na měsaz. dezember wupłaćuje jo schtwórtk 15. dezembra popołdnju wot ¼4 do ½6 hodź. w Sśejmowni na Hrodowskej haśy 10 dełacy. W zamknjum cźišu wudawaju jo we wobkedźbnym městnje wupokazi na kupowanje mjasa na měsaz. dezember tym wójnskim cźeskokrajnjenym a wojeńskim jawostajenym, kiž su pokazali jenož na rentu a pschirażmu rentu po němskim zastarańskim sakonju.

— **Papuschstwo.** Pożsednje schtyri njedźele su z drjewjanego kładnischća pschi Lubijskej dróhi 29 sćěpowanowanych deskow, 24 mm tołstych, 3,50 m dołhich a 32 hrubich deskow, 24 mm tołstych a 4 m dołhich kradnyli. Wo wobzwuzne zdźělenja prošy kriminalne wotdźělenje we Budyšinje na Ortenburgskim hrodźe, telefon 2802.

S **Bĕłych Nošliz.** (Jaršojka tšklił.) Nasch hońtwinski wujeśe k. kubleř Oswald Mejnert je tšćił rubjeżnego ptaka, wulkeho jaršojka. Ptak měrjesche rozćehćidelny 1,40 m. Wón bě wospjet tu kuny a hołbje kradnył.

S **Wjeteczina.** (Hońtwa.) Na hońtwinschćezach k. jabkilišeho wobhdźerja Thomaša pschi Mnischonskej horje su hobotu wotmćeli hońtwu, na kotrejž su pozdźili 18 zajcow, 2 kónje, 5 kajzuchow, kajzuka a 3 mukle. Wobdźeli su 12 hońtwjerjow a 12 honjerjow.

Z **Konjec.** (So wróći.) Před krótkim wróći so k nam k. hosćencaŕ H. Jakubec. W poslednich lĕtach bĕše w Kolborgu pri Raníšim morju rĕznistwo mĕł. Tak změjo naša herbska grychta za pomĕrnje krótki čas třeći rad druheho hosćencarja. Najprjedy wotnaja wobsedźeŕ hosćene a ratarstwo k. Jurjej Wićazej, potom pjekaŕskemu mištrej Rafeldej ze Sunowa, kiž je tu hač do zaúdźeneho tydźenja hospodaril. Nĕtko přewozmje wšitko zaso wobsedźeŕ. Koncesiju wšak hač dotal hišće nima.

Z **Khrósće.** (Zhromadźizna za wjeledźětnych.) Njedźelu popołdnju mĕješe tu w kerbskej grychće krajny zwjazk wjeledźětnych wot Kamjenskeje skupiny pućowansku a zdobom wabjacu zhromadźiznu, w kotrejž rĕčeše k. Pawol Zenker z Kamjenca. W zajimawych wuwjedźenjach rozrisa prócowanje zwjazka pola stata a stronow, što je so hač dotal docpĕło a hdźe ma so w přichodźe zapřimnyć. Wězo klaca přede wšĕm w tym, zo nima stat dosahacych srĕdkow. Tohodla pak móžemy prajić, zo su wšelake wotložnja za tute na dźĕćoch bohate swójby so stałe. Zo so tam a sem malka njeprawda poradźi, njemóže ničo na powšitkownym skutku pomjeńšić. Tež šula poskićuje tajkim dźĕćom šulske srĕdki darmo abo tola potuńšene. Na kóncu namołwješe rĕčnik wšitkich kruće hromadu stać, přetož jenož přez zhromadnu móc hodźi so ńešto docpĕć.

Z **Khrósće.** Wojeńske towarstwo mĕješe njedźelu wječor swoju měsačnu zhromadźiznu pola Wjenkec. Swojich lubych towarśow pstrowi na přisłušne waśnje předsyda k. Grofa. Tež pred krótkim zemrĕłymaj towarśomaj Henčlej a kantorej Hili wĕnowaše tow. Grofa ćesćace słowa. Potom dźeržeše tow. Bĕtka-Worklećanski swój zajimawy přednošk wo wójnskej jatbje w Francowskej a žnjeńješe za to móceny přiklesk. Wón powĕdaše, kak su spali, što su dźĕłali a jĕdli. Přednoškej sćěchowachu wšitcy z wulkej napjatosću. Towarśej Bĕtcy wupraji na kóncu předsyda wutrobny dźak za jeho prócu. Dale skazachu so towarśne protyki a wućinješo so dla zymskeho swjedźenja.

S **Kotej.** (Wjelećejšiny.) W najtražnišej zymnišej pyšche stejachu hobotu a njedźelu šćitomy a kćki. W wozy běšche schóžliwsna pobała. Rjany wobraz wosta nimale dwaj dujej a puczowanje po zymskej krajinje běšche wjeschelenjeńka. Tola njedźelu pschipołomnische błónzo rjany napohlad w šwótbje swićeli. — Do tudomneje ludoweje schule zastupi k jutram 19 dźećzi a 10 dźećzi schuln

Hospodarski rozhlad

Wutorn 13. hodźownika 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	13,74	100 čěskosł. krónow	12,465
100 swajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,43

Burzy wczera je žiwym zajimom do nowjeho tydźenja a wschĕdneho wikowanja zastupichu. Jendźelscy a Francowscy bě so poradźiło zastupnowe němscheje republiki posunuć, so što sajo wobdźěluje na wuradźowanjach wo wotbrojenju w Genfu. Francowski ministerski president bo telegrafiraše w Genfu pschebywacemu zastupjej Jendźelskeje a Francowskemu wójnskemu ministrej podźakowa. Se žiwojim wotpalenjom z tuteje konferency pschijujeze so němska republika do prohneho wošamoczenja. Wschĕ druhe staty pschipósnachu jeje runoprawnosć na jeje šwješćenje pschećiwno nadpadam šuboom. Runoprawnosć němskeje republiki ma ju wo nastupanju wotbrojenja je tym dozpĕć, so wschĕ staty Europy swoju bróniłoscź po nĕčim na dotalny skhodźenk bróniłoscze němskeje republiki šniža. Hdyž je tutón skhodźenk dozpiły, potom chcźeda ju wschĕ kraje na dalšne skromadne wotbrojenje dojednać. Tute skromadne a powschitkowne wotbróniłoscze je jenož móžne, hdyž ma kóždy stat a lud absolutnu wĕstoscź, so žadyn šuboom stat abo lud jón njenadpadnje a so z nim do swadźbow a wójnow zapleće. Wschitke wažoby sprawnosće wole wotnaja wĕtko za puczemi, so by možno było, tajku wĕstoscź sa kóždy pschipad garantowaś.

Tute wuhładny ju wopraudże adwentske powĕdźe sa wschĕ ludy a narody tuteje semje. Wschĕm ludam pschipowĕdźe so hodowna powĕsć: Mĕr na semi a wschĕm człowjekam dobreje wole, dobra spodobanje. Sćo wě, naiźełscha garownija trajineho mĕra leži we wuczišu Jezušowo. Jeho wuczba, jeho khowa wraja nam, što je won wopraudże Boži šyn, na šwĕt pósłany, sakat a proteku dopiełnicź. Dźi do so, šłudaj na šwĕt kaž chcźeli, je-li kóždy za wĕrowótnu, pschisłuschnu skhowanje k wschehovokasanju, to wumóženje człowjeschwa je jenož móžne, hdyž ho jemu wschĕdnie wumołwnik a šćěžnik naschi knjez Jesuš Khrystuš narodźi.

Powĕsć wo wažnej kreczeli w Genfu wuwabi na wschĕch burlach nadźiju na lĕpšeje pschichody w kóždym nastupanju, pschedewschĕm posłĕdźenje naschebo hospodarstwa. Tehodla postupowachu žiwje kurzy akzijow, wobsebje pak rentowych a dołhizych lisćinow. Burzy wĕcze nijesu žane zwrkuje, ale tola widźimy, kak schkriczka nadźije na traiwy mĕr na nju stukuje.

Produktowe witki mĕjachu wczera wurjadny mĕrny dźeń. Dowoz wschak njebĕ wulki, ale požadanje mjenowje sa žito bĕ šyrokje, bokelž njewotbudu mukn. Na Barlinskich witkach po płaćišny hotowcho formu žyzka njepschemĕnichu. W termińowym wikowanju bĕchu trošku stracźene, bokelž ha haja, so pschi krutej šymje rĕki a kwasle zaujerknu, schtož by pschinoschowanje žita podrožiło. Na Drježdźanskich witkach jenicźky pschenźe porusi pjatkej 5 pi. poskupi.

Wczera płaćeschе w Barlinje zenźnaŕ:

Pschenźy 9,50—9,60 hr., rožki 7,65—7,75 (7,60—7,70) hr., jećmjenja, małeńšeho 8,45—8,95 (8,50—9) hr., nałsmjkeho 8—8,35 (8,05—8,40) hr., wowša 5,95 hač 6,20 (6,05—6,30) hr.,

w termińowym wikowanju:

pschenźy:

sa dezember: 10,35—10,30 (10,25—10,22½) hr.,
sa měrz: 10,47½—10,42¼ (10,42½—10,37½) hr.,
sa meju: 10,65—10,60 (10,57½—10,51¼) hr.,

rožki:

sa dezember: 8,37½—8,32½ (8,25—8,23¾) hr.,
sa měrz: 8,50—8,45 hr.,
sa meju: 8,65—8,60 hr.,

wowša:

sa měrz: 6,60 hr.,

w Drježdźanach:

Pschenźy 9,35—9,60 (9,30—9,55) hr., rožki 7,40 hač 7,65 (7,45—7,70) hr., jećmjenja, małeńšeho 8,90 hač 9,40 hr., nałsmjkeho 7,90—8,70 hr., wowša 6,20 hač 6,75 (6,30—6,60) hr.

Płaćišny w špitkach su płaćišny tydźenjschich witkow. Hdyž pak žane wuspomnjene njejsu, so njepschemĕnichu.

Witki rĕdneho skotu wczera w Drježdźanach.

Witki powschitkownje tlazachu. Jim wadźi dale wudyrjenje połkromy. We wschĕch družinach skotu bĕchu pschewjele pschihnali, schtož bě so i winu, so płaćišny powniłoschowachu. Šwinje běchu jara łajkoscze so hyndom pschi spoćatku w płaćišnje šyłnischo wodrjebjowachu. Tuczne šwinje běchu drje nimale žadne, ale tola dyrbjachu je tuńšcho wotedawaś. Powschitkownje bĕchu witki w šwinjach hubjene. Cźelata so tež cźežko pschedawachu pschi powschitkownje šełabjerych płaćišnach. Napośledk płaćišnu łohkich cźelatow cźuźišwje kleśmy. Howjada so hišcźe hubjeńscho hač tydźenja pschedawachu, na cźimž bě wešcźe wudyrjenje połkromy wina. Na witki běchu kwjetschа rjane howjada pschihnali. Tute stejachu hač do konza na pschedań, dokelž rĕdnjeje wo nje mało rodźachu. Płaćišny we wschĕch druźinach howjadow papuschcźowachu. Wjele skotu, k wuwłaćnym cźelatow, saso wyšche wosta.

Hamište a žudniše powješće.

Pschedawanje:

Sstrjedu 14. dezembra 1932

w **Bĕłej Wodźe** w hoscźencu „Ke króńe", dop. w 10 hodź.: Gramofonowy khamor, radio, billard, klamowy khamor, 50 ztr. łaka na podłohu, pisańše błido, wuměnjowa toileta, knihowy khamor, błido, klamowa pokładnja, muńze a žowjaze koło, wschelake wonjadła a mydła, klawĕr, frišerska toileta, drastowy khamor, 4 metalowe łoža, 5 ručnjych rjeblowanych wosow, dźećaze łóžko, dešikowany wós, łaštany wós, rólny wós;

we **Wojerezach** w hoscźencu „K khwĕdźe", dop. w 11 hodź.: Wuměnjne tworty, klamowy khamor, połkadna a błido, pisańše błido, hłubowe šuby, klawĕr, šlejazy cźažnik, schijiaza maschina, klawiny na muńaze drašty, wuhotowanje korcźmarskeje jstwy;

w **Nachłowje** pola Kulowa: Schtelećkyny wós. Kupzy šćelbu so dop. w 11 hodź. na gmejnskim hamcźe.

Schtwórtk 15. dezembra 1932

we **Wojerezach** w hoscźencu „K šłotenu lawje", dop. we 11 hodź.: Klawĕr a kschidło.

Živnosć. 40 jutrow wulka. Pschekładowanje bydźe srjedu 14. dezembra 1932, dop. w 9 hodź. na šudnistwje we Wojerezach, šrjwa 85.

Dobrowólne pschedawanje.

Domske a hospodarske wuraenja Bethereż živnosće **we** Lubuschu cźo. 30 a Schołešćiż w Lejnje wuměrć pola Wojerez, wobej na patorhanje. Kupzy šćelbu so pjatk 16. dezembra 1932, dop. w 10 hodź. w Betherez statoku w Lubuschu.

Živnosć we Wojerowskim wokrjeku na pschedań. Dalše wukazuje we Wojerezach Ackerstraße 6.

Płaćizny na Barlinskich produktowych witkach.

Žito a wotliowe symjo we tunach abo tonach we hewak 10% wz

Płaćizny po tódej hriwnje

	11. 12.	10. 12.		11. 12.	10. 12.
Pšenca	190-192	190-192	jany	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	153-155	153-155	woka	14,0-16,0	14,0-16,0
jećmjeń, nal.	—	—	z pódne hórnje	9,00-11,0	9,00-11,0
ódmjeń	169-174	169-174	bała tuplina	12,0-13,5	12,0-13,5
wowsa	119-124	119-124	ceradella	14,0-15,5	13,0-15,5
kukurica	—	—	sans. wosnik	—	—
pšeńć. muka	24,0-26,7	24,0-26,7	any wosnik	13,0-14,1	13,0-14,1
ržana muka	19,8-21,8	19,6-21,8	suchi hrubanc	8,80	8,80
pš. wotruby	7,10-9,4	7,30-7,6	hórnj. kruško	—	—
ržane „	8,70-9,0	8,7-9,0	syno, 50 kg	1,80-2,20	1,80-2,10
raps	—	—	ržana sloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0	wowsa „	0,45-0,6	0,45-0,6
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,6	0,45-0,6
pjeluški	13,0-15,0	13,0-15,0	pšena „	0,4 -0,6	0,45-0,6

Drježdźanska burza (12 12.)

Pšenca 76 kg	187 192	běrnjace kružki	14,70-15,00
rožka, 70 kg	148-153	pšeńć. wotruby	8,90 9,20
nałetni jećmjeń	178-188	ržane wotruby	8,80 9,80
nazymsk. jećmjeń	—	pšeńćna muka	35,75-37,75
wowsa	124-130	ržana muka	24,75 25,75
ćerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,00 9 20	cokrowe truh.	—

Płaćizny rĕznoho skotu na Drježdźanskich skótnych witkach.

12. decembra

138 wol., 365 byk., 415 kruw., 70 jałoja, 991 ćelat, 819 wowc., 3529 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 30—32, 2. 25—28; 3. 22—24; 4. 20—21;
byki: 1. 26—29, 2. 23—25, 3. 20—22, 4. —;
kruwy: 1. 26—28, 2. 20—24, 3. 14—19; 4. 10—12;
jałojcy: 1. 32—34, 2. 26—30;
wowcy: 1. 32—36, 2. 24—30, 3. 20—23;
ćelata: 1. 36—42, 2. 30—35, 3. 23—28, 4. —;
swinje: 1. 42—43, 2. 41—42, 3. 38—40, 4. 36—37, 5. 34—35. Rancy: 35—39.

Najnowiše z cyleho swĕta.

— **Wuhłady na wjedro za jutšischi srjedu: Trochu mišischo, tola hišcźe pomĕrnje rjenje.**

* **Jedyn wyschschi dejeć w Fischbachu je ſ howjadami, jemu doweŕjenymi, nimo měry hrubje šakhadźał. Skoźała je niż jenoż je wschĕmi możnymi wězami bit, ale je 20 howjadam, druhdy wjazy krócź, wopuschć šamak. Psched dźełowym ſudom w Pirnje měješe so tele dny samolwicź. Jemu ſu khmanoscź wyschschcheho dejerja wotrjeknyli a pódła teho směje ſo pjched thlostazym ſudom samolwicź.**

* **Student Frika ſ Lipšta bĕ ſa jĕšdu domoj špešjany twórowy cźah wuźiju, ſo do špinarśkeje thĕźi ſydnył. S njewobhładnliwosću bĕ ſ khĕźi padnył a ſo šarafył.**

Nowe nażynlnosće we Wrótšławju.

Univerśitna nowinjał powješćenja je śledowaze ſdźełiła: Póndźelu wotoko 11 hodźin je ſo cźrjoda studentow, ſdźeła ſ pišanym bantom, na pschedsali universitnoho prenjecho poſchoda zhromadźiła, ſpěwała a wołała: „Cohn won!" Hdyž ſo herjetarjo po rektorowym napos. nju njewotšałichu, jim ſ pomozu polizije studentſke thartki wotewschachu.

wukhodźi. Tak budźe tu wot jutrow 9 dźěći wjazy do schule khodźić. — Knjeź ryćeřkubłŕ Lorenc wotmě swobotu na swojim rewěrje honjtwu. Na njej wobdźěli so 11 słužbow a tójšchto honjerjow. Spotšłachu 33 jazenzow, 1 karnikla a 1 bukanca.

S Wjedrichowcho Haja. (Śěžke njeswoje.) Pjatk dopołdnja dałoło schěrko šknty forman Marko šmjertnje šmjeršboži. Wošerše wuchło z jamy „Conrad“ do Wjedrichowcho Haja. Duzy so naroš puschcki přednja deska a Marko, kiž na wosu šedźeršche, padźe i wuhlemi dele pod wóz. Kola dźěchu jemu pšches hłowu a lěwu nošu a Marko bě na městnje morwy.

Hody w našich spěwach

Dodawk k Jurja Winarjowym spěwam w čisle 289.

Na Händlowy hłós „Tochter Zion“ sym loni zbasnił a w Serb. Nowinach wozjewił: „Knjez je přišoł, wyskajće! Jeho krasnosć hladajće!“ atd.

Tekst „Božа nóc“ na Słodeńkown 5hłósnu pěseń njeje tón samy kaž na Bj. Krawcowm składbu. (Přeni je wosebje krótši.)

Na ludowy hłós je dr. Jurij Pilk 5hłósny měšany khór zestajał (a 3hłósny za dźěći), kotremuž zbasnich: „Pójmy k dźěćatku, k synkej božemu“ atd. (Smy jón na poslednim koncerće w Budyšinje spěwali.)

Na originalny hłós k. wyššeho wučerja Frajšlaga lětsa zbasnich tekst, kiž so spočina takle: „Witaj, witaj, božе dźěćo, Ty nam w zymje njesešo lěćo“.

H. Zejler ma hišće někotre basnje, kotrež bychu so hodźiłe derje spěwać, hdy bychu naspěwa měle, na př. „Dźeń twój narodny nam składža znowa, luby Jezuso“ (IV 203), dale: „Z njebjes klinča hłosy krásno w Bethlehemje na poli“ (IV 208). Kantor Pjekař je někotre we swojich „Spěwach za šule“ z notami wozjewił, ale te njeznaju, na př. „Luboso jasna naš Bóh je“ (IV 233).

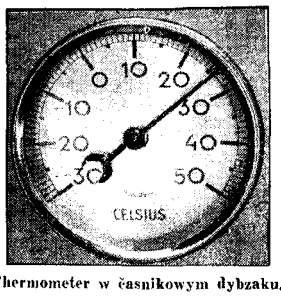
Witana by była hodowna zběrka spěwow.

11. 12. 32. M. Nawka.

Dobra rada

Słonowinu (Elfenbein) **wuczišćicj.** Wopraudźita kaž też spodobnjena słonowina cjerpi pschi wuczišćowanju a sešoltnje. So by so sažo špalika, jwotrybnj ju najprjedy ſ benzinom a potom ſ „Wasserstoffsuperoxyd“. K tuschowanju połoj ju na słónco. Pschi cjišćenju kedźbuj, so słonowina ſ cjopłej wodu do swiska njepschinđe, ale masch ju jenaj wumjeć ſ liwkej mydłisnowej wodu. Lepje je, so słonowiny grat atd. ſ rospuschćišćenu spirituša a wody (so runymaj dźělomaj šmješchanu) wotmyjesch.

Serfawe blaki ſ běłeho platu wotstronić. Nakapajch někotre zitronowoje brěčki na blak, połožišch na njón mokru lapu a ſ horjej blotu wuzełtisch. Cjerstwe serfawe blaki so hnydom špubja, pola starschich dyrbišch tole wjazy króć wospjetować. Słónčnuje ma so płat derje wupłokać.

Thermometer w časnikowym dybzaku.

Thermometerski časnik, nowo wunamakanje, kotrehož duša je na šrub podobne pjero z bimetala. Ż thermometra hodźi so temperatura lohko wotčitać a nimo toho je wón přećiwo wšemu zatřasenju kruty.

Sejołtnjene mulowe gardiny, běle abo też dypkate, kotrež su psches dołhe leženje sejołtnyle, dostanjesch najlepje wot Bjedrichowcho Haja. Dyrbja so 2 dnjej wuwjazać a 2 dnjej wuwłokać. Tež i bokowej wodu mjesch nětčle tołsame dospěć.

Swójbne powěsće

Swěrowanaj: Oto Schwägert, hudźbny mišchk ſ Lejna rodź. Wenhöneez w Lubiju.

Semrěli: Emil Meßlhorn, puczowaty fastupnik w Budyšinje, 62 lět; khowanje budźe jutře šrjedu dop. we 11 hodź. wot žarowańskeho domu. Wjeczorna droše 10. — Emma swob. Scholeźina rodź. Ekertez w Budyšinje. — Ernestina Henčelowa rodź. Stiebitzez, wobsedźerka fabriki w Salowju (Schlaubje) we. Schpr., 71 lět; khowanje budźe jutře šrjedu wot žarowańskeho domu. — Hańža Horenowa rodź. Schönez w Kamjenzu, 63 lět; khowanje budźe jutře šrjedu pop. w 3 hodź. na tołstim pohrjebnischću. — Ota Franz, puczowaty w Lubiju, 60 lět; khowanje budźe schtwórtk pop. w 2 hodź.

Towarstwowske powěstnikl.

Budyšin. Młodostny wotrjad Zjenoć. evang. Serbow w Budyšinje ma srjedu 14. hodownika wječor we 8 hodź. dźiwadłowu pruhu w Serbskim Domje.

Budyšin. Jednota Sokoł. Stwórtk 15. hodownika wječor 1/2 9 hodź. mamy w „Gambrinusu“ **adwentski a hodowny wječork.** Male dary k wobradźenju su witane. Wše sobustawy kaž też lubych hosći wutrobnje přeprošujo **předsydstwo.**

Radwoř. Spěwamy zaso missu: wutoru we 8 hodź. mužojo, pjatk žónske, přeco na šuli.

Malešecy. Jednota „Sokol“ zwučuje zasy štwórtk 15. decembra wječor we 8 hodź. na sali Zendźe hosćenca. Prošu, přińdźće wšitcy! Zwučowanje nawjeduje zwjazkowy podnačolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje — Za nowšitki: G. Janak w Budyšinje

Pytam k 2. 1. 1933 15-17lětnu

holcu

kotraž dyrbi kuchenj wobstarać a trochu w hródźi pomhać Bliže zhonić w Serbsk. Nowin

Ložowy damast plachty přikrywy wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler na Zitn. wik. 28

Božе dźěćo

(A Sykora)

Tři wobrazy z młodosće našeho Zbóžnika — 50 pj.

Pytam přeńju hypothaku

2050.— hr.

dla nahódnoscenja na wjesnu khěžu w Drježdźanach za dobru dań. Poskić na wud. Serb. N.

Hodowne štomiki

1—2 m wysoke, předawa płaćiznohódnje w. 30—50 pj jenotliwje a we wjetšich dźělbach

ryćeřkubło we Lučcu pola Njeswačidła.

Čas wudawanja dop. wot 9—11 hodź., pop. wot 1—3 hodź. na dworje ryćeřkubła

Při kóžnych khorosćach, kaž

wotewr. nohach

starych čežkohojacych ranach spalenjach, mačaceje a

sucheje **lišawy**

spytajće antis. ranowu žałbu

CRINOL

Na přodań:

w Hrod. haptyrey w Budyšinje

w Měsć. haptyrey w Kamjenzu

Kožana drasta

jaki, kholowy, kapy a kožane rukajcy

wulki wubjerk, poskića najtuńšo

Otto Büttner

na Hłownym torhošću 9

Kožanu drastu barbju wčcy-wustorńe.

Hermann Schubert

Moltkowa drogownja

na Moltkowej drózy 4

w Budyšinje Telefon 3746

poskića we wulkim wubjerku i rjenjorjadne

hodowne pakćiki:

mydła,

parfumow,

Kölnskeje wody,

zubnych šćětkow,

česakow,

šćětkow za włosy

swěčkow,

lamety,

swěčkowych dźeržakow.

Likéry a punčowe esency k přihotowanju domach

Meble

a polstrowane twory

poruča

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Różowej hasy 15 :: Rym Serbl

Předženak

Protyka za Serbow na lěto 1933

je dostać w Serbskej knihařni w Budyšinje

K hodam

poskićam swój wulki sklad

cigarow, cigaretow a tobaka

w rjanych hodownych pakćikach po wšěch płaćiznach

Hermann Gerlich w Budyšinje

wosebity wobkhod za tobak / na Sukelnskej hasy 7

Samsna cigarowa fabrika

„Nur Miele Miele“

sagte Tante,

die alle Waschmaschinen kannte

Mielewerke A.G.

Größte Waschmaschinenfabrik Deutschlands

Gütersloh/Westfalen

Zu haben in den einschlägigen Geschäften.

Pjatk 16. decembra 1932 dopołdnja we 9 hodź. budu **w Jasenicy pola Njeswačidła** něhdże

80 twjerdych dołh. hromadow

na přesadźowanje za hotowe pjenjezy předawać.

Zarjadnistwo knježeho dwora

Za hodowne nakupowanje

poručam swój bohaty sklad **mydłowa a parfumerijowy, darjeńskich pakćikow, fotografiskich aparatow, fotografiskich potrjebnych wěcow, swěčkow a pychi na Božodźěšcowy štom, woruch. swěčki**

Drogownja Johannes Teich

w Budyšinje na Bohatej hasy 10

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět“,

kotraž hromadźi najlepše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko.	1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swiedźeńska hra.	—.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaleški: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko.	1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.**	1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pjerada Margroły Gera.** Dolnoserbska episka něšeń.	—.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko.	—.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće.	—.50 hr.
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tŕoch jednanjach.	—.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń.	1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z dźewjećerami Měrćina Nowaka.	2.00 hr.
11. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje.	—.50 hr.
12. Teréza Nováková: **Na farje.** — Hańžki. Powědańčka.	1.00 hr.
13. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje.	—.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. žel.	1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. žel.	1.00 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko.	—.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.**	—.50 hr.
18. Božena Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žywenja pastyfskego žowća.	—.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokladopytaf. — Le chevalier de saxe.** Stawiznisker powědańcky.	1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaleški: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje wsy.	1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.**	1.00 hr
22. Božena Němcowa: **W groze a pód grodom.** Powědańčko.	—.50 hr

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Znajeće zběrku „Słowjanske rozhlady“?

Dotal wušło:

1. T. G. Masaryk: **Słowjenjo po wójnje.**	—.25 hr
2. J. Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.**	—.50 hr.
3. Józef Páta: **Sokolstwo a Słowjanstwo.**	—.25 hr.
4. Ota Wićaz: **Jan Kollař.**	—.25 hr.
5. Jan Symank: **Přinoški k stawiznam serbskeje rěče a literatury.**	—.50 hr.
6. Włodź. Změškal: **T. G. Masaryk a Łužiscy Serbja.**	—.25 hr.
7. Józef Páta: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje.** (Z 44 wobrazami.)	—.50 hr.
8. Česław Leška: **Praha.** Krótki přewodnik.	—.25 hr.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smolerjec knihiličšćerńia a knihařnia, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniluščišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinjesć. Prawa a winowatosće abonentow wuńasnia nadrobnje wuměnjenja tutele banki čiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 292 — Budyšin — Sriedu, 14. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Žadanja politiskich stronow w němskim sejmie

Nazionalni sozialistojo žu w němskim žejmje jakoń jadali, po kotrymž so njebychu śměle wjazy pschedawarnje jenotnych płaćiznow wotewrić. Najwyschsche krajne wyschnosće bychu śměle w jenotliwych padach wunjasće dowolić. Dale nazionalni sozialistojo žadaju, jo by němske knježerstwo bjes kondżenja naprawy, ja wulkowanje němskeho ratarstwa trěbne, němskemu žejmej wosjewiło a woprawdźe skutkowe naprawy skónčnje do skutka stajiło. To žame so za sakhowanje rjemjeslniskeho stawa jada.

Němskonazionalna frakzija w němskim žejmje dże tarism khmanosć dźěłaćerskich swjatkow je sakonjom znowa wuprawić. — Dale němskonazionalni sakonjowy nacisk jadaju, ſ kotrymž so małym rentnarjam ſ wutworjenje wuměnjenjom ſ njepschihódnosćesow spomožerskeho zastarana prawnosćne žadanja pschihlwoła.

Wotstroni so nuzowy wukaz ze 14. junija?

Hospodarskowy wubjerk němskeho žejma je se 24 hłosami nazionalnych sozialistow, sozialdemokratow a kommunistow sozialdemokratiski namjet pschijał, po kotrymž ma so **nuzowy wukas se 14. junija** 1932 „ſ jakhowanju pomocy dźěłonjemějerjow a sozialneho zawěsćenja" **ſ mocy stajić.** Wschě druhe strony wosjewichu, so by pschi wothłosowanju njewobdźěła. Dale je so němskonazionalny namjet pschijał, po kotrymž dyrbja so **sozialne krutosće nuzowego wukasa ſ 8. septembra 1931 wotstronić.** Zentrumska a bayerska ludowa strona so wothłosowanja wostajiłachu.

Pschi namjetach na wotstronjenje abo połoženje nuzowego wukasa se 14. junija je **němski dźěłowy minister** Syrup wobmyślić dał, so wot tuteho wukasa **finanzne wobstacje sozialnopolitiskich wustawow wotwisuje.** Ministerialny direktor **Weis** ſ němskeho dźěłoweho ministerstwa na finanzmi doſahowosć tohole wukasa ja wschelake wotlohi **pomocy dźěłonjemějerjow** pokasa. Lětsa w jadnym nałožin je w zyłej pomocy dźěłonjemějerjow 900 miljonow rjenta było. Tutón je nuzowy wukas ſ pomocu wukasow a ſ powjetschenjom dohkhodow wurunał.

Jeli so byschtaj ko pschedležazaj namjetaj na wotstronjenje nuzowego wukasa pschijakoj, by ſ teho měšačny dohod 80 miljonow hriwnow sažo nastał a porjadna podpora dźěłonjemějerjow njeby wjazy zawěsćena była.

Před wotstronjenjom mzdoweho wukaza

W hospodarskowym wubjerku němskeho žejma je so wutoru popołdnju wo wuradźenjach podwubjerka w nastupanju **wotstronjenja mjdowego politiskeho wukasa ſ 5. septembra** rosprawiło. W tutym podwubjerku je němski dźěłowy minister w mjenje němskeho knježerstwa prajicz dał, so chże wono tónle wukas ſ wšitkym pschekhadnym wuprawjenjom spnischeći, kaſ so **tarifne mjdy wobnowja. Generalny wotběžny czaſ je so hač do tónja tuteho lěta potajił.** Tónle czaſ je so dźěłarnje, kotrež maju skajanki, so strózenych mjdach wobličene, dohotowić, so njebychu schkodowale, po wurunarjowym namjece najdźe hač do 31. januara 1933 podležić. Na to je so poczahowazy namjet dyrbi so hač do tónja tuteho měšaza podacz.

Němskostatna rada a amnestija

Amnestiji, kotrež je němski žejm wobjamknył, so wobčežnoście napischećiwo stajeja. Dźenja žu so wubjerki němskostatneje rady sčehle, so bychu so wo amnestijowym praschenju wuprajile. Hač wšak někotre leža, może so ſ njedowolenjom Bayerskeje, Württembergskeje a Badenskeje liczieć, dokelž w nětczischej jormje pschedłohi sylne zapschimnjenje do zuſtiznego knježitwa krajow widža a dokelž pucej jenotliweho wobshadźenja prědnosć dawaju.

Zaradźenje dźěła

Dorosumjenje ſ dźěłaćerskimi swjatkami.

Wjazyhodźinske jednanje, kotrež je němski kommisar za zaradźenje dźěła dr. **Gereke** je zastupnikami nałožnych dźěłaćerskich swjatkow měł, bu ſ dalekohajahej pschesjenosći dohwjedźe. Pschede wschěmi dyrbi zjawnosć dźěło zaradźić. Němski kommisar je pak w tymle swišu też na to pokazał, so dyrbi so ſej privatnym pschedewzaćam, kaž dalako so **wo** pschidawkowe zaradźenja dźěła jedna, měrnje pschewostajić.

Wo finanzowanju njeje so do drobna hischeše niczo rozsudźiło, tola dawanje kreditow dyrbi so tak nałožić, so dyrbi so wotpłaćenje po tym złožowaz, kaſ dołho budże wěz wobstejeć. To po taſkim rěka, so so kredity na dźěłsch czaſ dyžli dotal dadźa. Sjena běchu też wo tym, so dyrbi so **gmejnam, kotrež maju najwjetschu liczbu njezaſužerjow, se zaradźenjom dźěła wožebita pomoz dać.** Pschichodny tydźeń dyrbi so ſ dźěłaćerskimi swjatkami dale jednacz.

Prawny wubjerk sakskeho seima

W prawnym wubjerku saſkeho žejma žu so sozialistiske a kommunistiske sakonjowe naczišći sa saſki amnestijowy saſkoń a kommunistiſki namjet na wołożenje kujerdźinjiſeje jatby rosponminale. Waſſowobsčerenje ſ khłostanja, w němskim žejmje wobsamknjene, saſkim sozialdemokratam dosć dałeko njeidże. Kommunistojo też hischeše žadachu, so by so parlamentowy amnestijowy wubjerk saſkoźił. Justizny minister dr. **Mansfeld** dźeli, so saſke knježerstwo nima myšle, so amnestijowemu sakonjej němskeho žejma pschećiwicz. Na wobsebite pady, na kotrež so němskežejmowe amnestija njepocžahuje, budże so ſ jednotliwym wobhnadźenjom dźiwacz.

Žadanja podružnikow

Shromadne pschedhłydstwo němskostatneho swjatka podružnikow je němskemu knježerstwu swoje žadanja pschepołožiło. Pschede wschěm dyrbi so podružny pjenjes, wožebje w nowotwarach na wyšokosći měrowego podružnego pjenjesa sniżicz. Dale dyrbja so podružniſy na skutkowe waſchnje schkitacz, kotrjż dla hospodarskeje nuzy njemóža podružny pjenjes w połnej měrje swjesć. Podružnizy žadaju, so by so nuſowy wukas wudał, ſ kotrymž bychu so němskostatny podružny sakoń, podružnikow schkitacy sakoń a sakoń wo njedožakanju wobsdźelenjow dale 1 hapryle 1933 podležiše. Też dyrbi so hnydom podružnistke a lydlenjske prawo wudźelacz. Shromadne pschedhłydstwo pschećiwo politiſy darow lubješe, khěžerjam so wopokazowazej, najrazniſcho protestuje. Žada němskostatne pschepismo, so bychu so khěžerjam dale dawkowe dobrowolne podružnikam wot jich podružnego pjenjesa wotliczile. Wotwarjenje dawka khěžnicze danje jenicžay ſ wuſitkej khěžerjow dyrbi so wotstronicz a wudožazy dobrik khěžerjow dyrbi so wjschón sa samery lydlenjskeho hospodarstwa nałožeć.

Wusud w Osterodeskim bombowym procesu

W Osterodeskim prozeſu pschećiwo schtyrnaczе nazionalnym sozialistam dla kaczenja bombow je so pónđelu wjeczor wusud wuprajił. Juschku, Kemnitzeho, Jungu a Argutha žu winowinowali. Dla hrubeje njewschmoſnosće a padnjschstwa žu wobsoczeneho Glitzu ſ jastwu na dwě lěče schćesć njedźel, Goerku dla tych samych pschestupjenjow a dla wopačneje pschijaſi wschoho hromadże ſ jastwu na dwě lěče schtyri měsazy a ſ jatbje na schćesć njedźel, Schledza ſ jastwu na dwě lěče a ſ jatbje na schćesć njedźel, Schwana tohorunja ſ jastwu na dwě lěče a ſ jatbje na schćesć njedźel a liczbu druhich wobsoczenych ſ njeinschim jastwowym khłostanjom sajadźili.

Wobsoczeni běchu w nozy ſ 9. auguſtej psched pschedawarnju židowskeho pschekupza Lonkeho ſ połnym pjenjenym granatu pokožili, kotrjż běchu ſ pomnika na wojeſkim pohrjebnišczeju w Drobnizach kradnyli. Winczuk, kotrjż bě pschipadnje nimo pschichoł, bě winikow sescherił, so granacje njeběchu dali rosbuchnyncz. Sso sakitnje wobſorženi prajachu, so žu dyrbjeli jenož židowskeho mjeſerła pschedawarkinje wustrózecz, nješ tym so stetny rěčnik mjenjenje jastupowaſche, so wo attentat dże a tohodla někotre lěta khłostanje ja wobſorženych namjetowaſche.

Nawalnik w zahrodźe něhdušeho kěžora w Doorn'e

Kaž je so wczera sdźěłało, žu we wobsedźenjstwje něhdušeho němskeho kěžora w Doornje zuſeho człowjeka jasili, pola kotrehoż žu kalacz a revolwer namakali. Generalne jarsadnjstwo něhdušeho knježerskeho pruſkeho kralowſkeho doma je wo tym sdźěłowaze wosjewiło:

Sandźenm pónđelu 12. dezembra je jedyn słužobnik kěžorowskeho doma w Doornje popołdnju w parku pschedł domoru zuſeho muża wohladał. Sekuzobnik je jeho sadźerjał a ſo jeho wopraschał, kaſ je do parka pschijschoł a schto chce. Nawalnik je wotmołwił, so je pisches płót do parka sałeſł a so chce ſ kěžorej. Sekuzobnik je jeho ſ holandskej straži w toraji dowjedł. Tam žu pola muża, kotrjż je Nëniz, revolwer a kalacz namakali. S revolwrom tčelejo je zuſy pjeza chyżł kedźbliwosć na so wobroczeć, jeli so by kěžora w parku nadeschoł. Kalacz je pschi sebi měł, so by, hdy by trjeba było, ſtrašowazeho pła njeschkodowało jezinik. Mu a ju sajeli. Wón duchownje njenormalny sačiſchcej cżini.

*

S Doorna so dale powě, so je so nawalnikowe mjeno śwjesćito. Wón je Fuecker njemiz, je 33 lět staryz a praji, so je ſ Neuja nad Rheinom do Doorna pschischoł. Wudawa, so je je sebi jenicžay wotmyślił, jedyn Hitlerowy list kěžorej wožobinsjy pschepodaċ. Na praschenje, cżehodła je so pschi tak njewinowatym wotpohładże ſ revolwrom a kalacżom wobronił, njewědźeschże niczo wotmołwiczz. Fuecker praji, so je hižo raz prjedy spytał, ſ kěžorom wožobinsjy porěczeć, tola so jeho njejschu k njemu puschcili.

Haczrunje je Fuecker, kotrjż sačiſchcej zamuczeneje hłowy cżini, po sdaczu zyle samostatnje postupował, so policija pózsnje swěsćeli, hacž je so ſ druhimi wožobami iczeł. Němskim policajskim wyschnosćam je so wunoschi pschepytanja dźěłił. Fuecker žnadź do Amsterdama pschejedu. Strażniszy psched kěžorowym domom žu so pozsnili. W domje zamym njeje niczo wo wotmyślenym attentatce słonicz. Domowi pschisłuchajejcy praja, so je kěžor, wo podawku słonjnoschi, so ſtróżił, tola so bórzy smjerował a so potom po śwjeżenym wschědnym rjedźe měł.

*

Hollandska śudnisła wyschnosć je spósnała, so je muż, kotrehoż žu w parku wobhodźenstwa němskeho kěžora sajeli, duchakkory. Policija je swěsćela, so je wón 33lětny Heinrich Fuecker ſ Neuja nad Rheinom. Dokelž je wěste, so attentat njeje wotmyślany był, je holandska policija Fuecker hižo wutoru rano pisches mjeſy dowjeła a pola Emmericha němskej wyschnosći pschepodała.

Nacionalni socialistojo před Zhorjelskim sudom

W prozeſu Shorjelskeho wožeſbiteho śuda pscheczišwo śydom kobuſtawanu nazionalnosozialistiſkeje ſtrony dla traschazych cżinow w Shorjelskim wotkrjeżu je zastupnik statneho rěczniſtwa pschećiwo hłownemu wobſorżenemu Engmannej khłostarnju na 5 lět 1 měsaz, pschećiwo druhim wobſorżenym khłostarnju na 1 měsaz hacž do 5 lět namjetnył. W prozeſu je wo attentaty jednaſche, kotrež běchu so w poſlednich wołbach do němskeho žejma w Shorjelskim wokrjeżu ſtuczile.

Českosłowakska Americy wójnski dołh wotpłaći

Statny sekretar Stimſon je wutoru cżeſkosłowakskemu połstanjez we Waſhingtonje wotpokajowaze wotmołwjenje Sjednoczenych statow na prótiwu pschepodał, so by ſo na zajtrajschnje dezemberſkeje raty wójnſkeho dołha czakało. Cżeſkosłowakiſki połstanz je wotmełwił, so Cżeſkosłowakiſka 1½ miljona dollarow, 15. dezembra płacżne, zaplacži, ſdobom pak pscheče wupraji, so by so praschenje wójnſkeho dołha wuprawiło.

Mjda awstriſkich wojakow so sniži.

W awstriſkim parlamenče je so jakoń wo skrócżenju mjdy awstriſkich wojakow wobsamknyło. Mjda so ſ 120 na 40 schillingow sniži, tola jenož pola nowosastupjazych muſtſtwow.

Herriotowe stejiśco sylnje wohrożene

Podwubjerk śwonkownoho wubjerka deputérſkeje komory je wobsamknył, so dyrbi so wotpłaćenje na wójnſki dołh w Ameriz tak dołho wotſtorżeć, hacž internazionalna konferenca wo praſchenju wójnſkeho dołha rosſudźi. S moratoriom, kotrež je president Hoover Němskej pschisłowił, je so Franzowſkej snjesnjonźnilo, wójnſki dołh w Ameri je dale daniez a wotplaczież.

Jeli so by so tutón namjet w komoreje pschijał, chże nětczischże knježerſtwo wrócżo ſtupjeż.

Njeměry a zraženja w Španiskej

Po zyłej Schpaniſkej žu pónđelu njeměry a zraženja łyże, pschi kotrychż žu ludźi morili a ſtanili. W **Toledoſkej** provinzy žu ſtrjelkowarjo do policije ſtrelili. Pschi tym so schtyri wobsoby morili a pjeć ſtanili. W **Zuenſkej**

Jendźelčenjo hroža reparacije wobnowić

Hendźelski finanzny minister Neville Chamberlain je póndźelu, wo wójnskim dołhu rěcył, rjekł, so bychu, jeli so jo někotrych nastajenjow nimo mohli se Sjednoćene nymi statami połnóžce Ameriki wo wójnskim dołhu dojednać, k wobstejnjowjacym přeco Hooverowym moratoriumi wróćili. Potom bychu wot swojich dołžnikow sarunanje wójnskeje schkody žadali.

W Oviedu so straik hórnikow pschejo dale rozscherja a j nadźiwnjenom schkody so wobstejnjosce schórschuja. W Gijonje su so rěnišy pomocnizy a ziganizy straikej pschimamkuli. W Salamanzy so wschón wobtkad je straikom hač i. W Almodowas su so anarchistojo do dźiwadła dobuli a wumordowali, so je so pschedstajenje sastajiło. W Sevilli je so bomba k jenym klamam cźišła, kotraž je wjele schkody nacźinila.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 14. dezembra 1932.

— **We wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 748, hygrometer +1 a thermometer wodoju 0. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer 0 a thermometer w nozy —2. Wjedro so mało pschemjeni. Pschero hischcze wobschěrna wyschina, rozpschestrjena nad srjedźnjej Europu, sakład mischcneho wjedra twori. Pomałku hiba so k ranju. Za wješ cźežnje wobšěrna nižina, hłowa wot Wisłowańskeho šelina hač k Kowjeru, a tu hač do wokłodnego morja. Nad tutonym morjom tłóčeli so k wukhodej ale k ranju. S Atlantiskeho ozeana, kaž tež z połudnja, pschiwlowaja k nam cźopłe powětry a hrěja naše powětr ale tak. Wobšerje tu hórnje wyschki bóle pschechrěte, hač je wi i jemi. We Dźjedźjanach na pschikład mérjachu wčera rano pol Kelsiusa symu, we wjerschku Schmerkowje tuto su zapadnych Rudnych horach 4 stop. cźopłom. Tohodla šumjachu so tež w naschich stronach wocźakowanja nadźeje. Hač nišiaj je wječora bórzy naše strony pschestrěwa, njedosći so dźensa k dešcźe prajeć. Nas naschich njedra pschesche we suchoty. Dosahcźił je nam jara cźišny, pschi dešchi cźah samjerkujo. Woda w ferni jara mjeko. Wschelake studnje bychu, jeli by dyrbjeli, bórzy [illegible]te. — Nutřne schtwórtk khłada [illegible] 3,51 hodź. Měsaczk stupa po[illegible] dowołeju na 10,17 hodź.

— [illegible]dło. Dźensa srjedu pop. we 4 [illegible] hodźa so dźesći „Sudźićer pschi [illegible] k Hodź. pschi[illegible] [illegible] [illegible] [

Hospodarski rozhlad

Srjedu 14. hodownika 1932.

Wčerawše turzy w Barlinje.

dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,80
jendelski punt	13,69	100 čěskosł. krónow	12,466
100 wajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,43

Na **bursach** wječera w pondźelnjischej hibičiwosći a pozitiwnju njepokročowachu. Bursowi wopytowarjo so zdźiwachu, so po njedźelskich wunoschkach rošrěčowanjow z Jenerom abo Genfu, powschitkowna dowěrca do zakčěnja pólskeho hospodarstwa, so w ludu rozšěri. Wočakowachu schadźowace kupowanje hódnotkow, wosebje akcijow. Čehodla je pondźelu žiwolsko kupowachu, so nadźijejo, so je wutorn a srjedowace dny za połběhnjene kursy wotnuzu. Akcije jara malo kupowachu, za to prašachu so bóle za rentowymi a dołžnymi lisćinami. Tych kursy so powyšowachu.

Produktowe mjli wječera w Barlinje njeswježelowachu. Rumjej statna žitarnja šylnje kupowała, so płaćišny pola šestkajowachu, runje tak ja hotowe formy, kaž ja wobsahsche termije. Dowoz bě pschewulki. Pschejźa powinowachu pomjelow wo 10 pj., rožka, jačmjenja a owsa wo 5 pj. po zentnarju.

Wječera płaćesche w Barlinje zentnar:

pschenicy 9,40—9,50 hr., rožki 7,60—7,70 (7,55—7,65) hr., jačmjenja, malktnjeho 8,40—8,90 (8,50—9) hr., wosomikeho 7,95—8,30 (8,05—8,40) hr., owsa 5,90 hač 6,15 (5,95—6,20) hr.,

w termijowym wikowanju:

pschenicy:

za dezember: 10,30—10,17½ (10,15—10,12½) hr.,
za meje: 10,35—10,32½ (10,38¾—10,27½) hr.,
za julij: 10,52½—10,50 (10,43¾—10,42½) hr.,

rožki:

za dezember: 8,25—8,22½ (8,17½—8,15) hr.,
za meje: 8,36¼—8,35 (8,35) hr.,
za julij: 8,52½ (8,37½) hr.,

wowsa:

za dezember: 6,40 (6,47½) hr.,
za meje: 6,47½—6,45 (6,60) hr.,
za julij: (6,75 hr.).

Płaćišny w špitalach su płaćišnym tydźenšćich wikow. Wšak nad 3one wšitkomnjene njeisu, so njepschemjenichu.

Hamtske a šudniske powěsće.

Pschesadźowanje:

Schtwórtk 15. dezembra 1932

w **Budyšinje** na šudnistwje, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, porzelanowe šudobja, knihi, drastowe tkaniny, schklenčane twory, wutknane płaćki, rožka, 80 wobrazow Budyšchina, kožuščkaty mantl, płaćijimar radiowych powěsćow, lěkowanska pschiprawa, 7 klamowych pokladnjow, lěpkowa praša, tschidło, pjenježny lodowy a klamowy thamor, gramofonowy wschelakeho raha, 86 gramofonowych tacželow, wschelake wahi, wobraz, 40 bilšow ananasa, benzinowej lutowakaj, 3 motorske koleša, blesche čišćazaca pschiprawa, 3 radia, 75 phu. mydlowe muzki, 35 kuskow mydła, makrapsnoj, 4 wótšerčežaki, 4 tolche na motorske kola, šmate a lužene kože, kožane, wolmjane, bawlnjane a trikotowe twory, 3 klawéry, wupschestrjenja, krystalowa wasa, 25 porow nišich žonjazych stupnjow, ručna harmonika, 9 m. tkanizny na mašoe drasty, 40 žer. tworšla, dejmantowej pjerschčežwoj, hłowny, signalny, 6 wišatych, 7 muzatych, 8 stejazych, 3 kuchinske, wošobny kulojty, prezisionski regulérowanske čžasniki, barbiže, šapisanske knjigi, schmórowanje, 4 manicurske nožki, krajnska schijaca maschina, pschenschiwanska maschina, žonjazy a muzaty kožuch, pročšyrěbak, woblik motorskeho kola, pišmowak;

Se šwobodneje ruki:

Klawér po 300 hr., parnik (hrajka) po 12 hr., jelenjaca hłowa po 25 hr. a wschelake džěčaze hrajki;

w **Kamjencu** w kasarnach w komornym domje maschinstich čěłbow, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, wschelake wina, regulator, błidowy čžasnik, wobrazy, listowe džerzaki, pišanska pschiprawa, piano, pišanski stroj, radio, stupnje, čžapki, wohajzy, kožany khabat, kaschčežik se wschelakimi nožemi;

w **Lubiju** na šudnistwje, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, wschelake klamowe wuhotowanja, pišanski stroj, plunowe wohnišćežo, pjenježny thamor, rowowy pounik, motor, pažata pila, stejazy čžasnik, regulator, radio s wótšerčežakom.

Družstwowy šapitk.

Na kónjcu 80 družstwowcho šapitka na **šudnistwje** w Budyšchinje šu šapisali: Lausitzer Wirtschaftsbank šap. družk. s wob. ruk. w Budyšchinje. Dale šu jeje šćežowace šapisali: Wušawši šu 5. 12. 32 postajili. Pschednjet pschedewsaca šu bankowske wobsturanja wschěch družin sa špchowanje šaštužowanja a hospodarstwa swojich hobustawow. Družstwo pschipraji dobom naličowanje.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwowe symjo na tunu abo 1000 kg, newak 100 kg.

Płačiny po złotej hriwnje.

	12. 12.	11. 12.		12. 12.	11. 12.
pšenica	186-190	190-192	rany	13,5-16,5	13,5-15,5
rožka	152-154	153-155	woka	14,0-16,0	14,0- 6,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	9,00-11,0	9,00-11,0
ječmjeń	163-178	169-179	žołte lupiny	12,0-13,5	12,0-13,5
wows	118-121	119-124	seradella	14,0-24,0	18,0-25,5
kukurica	—	—	rans. wosuška	—	—
pšenč. muka	23,0-26,0	24,0-26,0	rany wosuška	11,0-11,0	10,0- 0,0
ržana muka	19,5-21,5	19,6-21,5	such. truhanč	8,80	8,80
pš. wotruby	9,10 9,4	,10- 4	b rnj. krušk	—	—
ržane „	8,70-9,00	8,75-9,00	syno, 50 kg	1,85-2,15	1,80-2,20
caps	—	—	ržana sloma	0,65-0,85	0,65- ,80
hrěch Viktor.	21,0-26,0	21,0-26,0	łubje, „	0,45-0,55	0,45- ,6
jane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0, 5	0,45-0,6
pjenuški	13,0-15,0	13,0-15,0	lična „	4,0-0,0	4,0-0,6

Semrěli: Kurt Löffler w Budyšchinje; khowanje je dźensa rjedu. — Augusta šuud. Großmannowa w Budyšchinje; khowanje budže jutrje schtwórtk, dop. ½12 hodź. na Tuchorskim pohrjebnischczu. — Marja Steinbornowa w Jěžowje pola Kamjenza, 72 lět; khowanje budže jutrje schtwórtk pop. ¾2 hodź. wot žarowanskeho domu. — Oswald Jähne, hospodarski pomocnik w Habrachczijach pola Lubija, 18 lět; khowanje je dźensa rjedu.

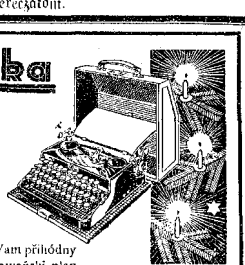
Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutrjischi schtwórtk:** Malo pschemjenjenja.

*** W Nozheimje w Pfalzy je žo na lodze Starego Rheina 10 džěći pschepadło a tepito. Pjeć džěći, schtyri hołzy a jedyn hólz, Weinzez žiwójbje w Nozheimje pschiślušcha. 15lětna holza bě žo k brjohej wuthowała a ihyta někto na to šwojim žotram a bratrej pomhaj. Pschi tym pak je ju džěćo, kotrejž bě žo ja nju powěšło, do Starego Rheina wróčo sćahło. Holza je žo žobu tepiła. Schestе džěćo, wošomlětny hólz, Graberez šwójbje pschiślušcha.**

Wubierk wobrazow
najnišich kaž tež najlepšich originalnych wobrazow
Wobluki za wobrazy
zhotowja rjenje derje a dypkownje
šklučernja Rudolph Wilhelm
na Serbskej hasy čo. 16 kříže a druhe / porcelin

K hodam
poskicamy wosebje płaćizny hódno:
kuski na štom, kokosowe, šokoladowe, póprjancowe . . ¼ punta wot 15 pj.
šokoladowe rumpodlchi wot 4 pj.
pakčiki póprjancow ze šokoladu a bjez njeje po wšěch płaćiznach
póprjancowe wutroby a bracle ze šokoladu polate wot 4 pj.
šokolada za hody, 5 tafiow zwuběranje jenož 95 pj.
mlekowa šokolada tafla, 100 g, wot 18 pj.
póprjancowe kónčki ze šokoladu polate ½ punta jenož 45 pj.
najl. póprjancowe plestrnaki ½ punta jenož 28 pj.
lětuše lěsne worješki punt jenož 38 pj
lětuše wlóske worjechi (Sorento) punt jenož 55 pj.
Nimo toho jara tunjo
margarina, stajnje čerstwa pt.w. 30 pj.
swinjacy šmalc . punt jenož 50 pj.
kokosowy tuk . . punt jenož 33 pj.
wosebje dobry paleny kofej ¼ punta wot 50 pj.
Wot suda polonowe wino najtuńšo čerwjene wino
6% Na wšitke twory 6%
nimo cokora dostanjece
zarunanja:
Kóždu polnu nałopjenu rabatnu knižku zamanjamy kóždy čas a bndźemy to też w lěče 1933 čnić!
Thams & Garfs
w Budyšinje na Hłown. torhošću 8 Telefon 3005
w Kamjencu na Knježkej dróży 5 Telefon 418
Swěrki na štom po wšech płaćiznach

jako dar dopjelni wjele přećow!
Zadajće sebi, zo bych Wam přihódny Naumannec wotplaćowański plan připósłał.
Generalny zastupjeć:
Hermann Kulisch w Budyšinje
Telefon 3541 — na Hošic hasy 38

Twjelki, trjenja jěžne blidowe kupańske **ruby** pisane ložowe šaty, barchent wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Zitnych wikach 28
Jezusowy narod
(Ev. N. K.) 17 str. 10 pj.

Pytam prěnju hypotheku
2050.— hr.
dla nałožnoscenja na wjetšu knježu w Drježdźanach za dobru dań. Poskić. na wud. Serb. N.

Spušćomna
holca
so pyta w Khelnje čo. 23

Tkaniny za wobleki
wołma a žida, derje so nošace, wosebje tunjo pola
Paul Otte
na Žitnej hasy

Sanki / smykački nóžki za hodowne štomy
wosebje płaćizny hódno!
Joh. Miessner
wikowarja ze Čelcza

K zhotowjenju a podawanju
meblow wšitkich družin
też polstrowanych meblow
poskića so
Max Petschick, hlidarski mišr
w Keblicach p. Wulkich Zdźarow
Samozhotowjena, solidna twora we wulkim wubjerku k wobhladanju w meblowym domje we Wulkich Zdźarach.

Wěnašk ze zymskich rózičkow
40 str. >>>>> lubemu Jezus-dźěćatkej (H. Handrij Dučmann) <<<<< 10 pj.

Guranij za kola **wobswětlenja jězdne kola** jara tunjo pola
Thomasec bratrow
w Budyšinje na Kamjent. hasy 16

Wutupjene budu kuchińske bručki **rusy, šwoby** mrowje atd. kaž tež psyče tkhi přez
Uhligec „Sicherol“, tyca 80 pj. Wzmiče jenož tutón zaručeny srědk. Dostanjece jón w Budyšinje:
w Hodlerskej drog. Strauch a Kolde
w Kěžorskej drog. Kurt Jannasch
we Viktoria-drogowni E. O. Hennig

Dźensa rano we 8 hodź. je wumrěł po dołhim čežkim čerpjenju naš luby nan, dźěd a přichodny nan, swak a wuj, wuměnkar

Jan Holan w Janecach

w starobje 77 lět.

W Janecach, Hodźiju, Łuzy, Žičenju, 13. hodown. 1932.

Zrudźeni zawostajeni.

Pohrjeb budže pjatk, 16. hodownika, popołdnju w 2 hodź. wot žarowanskeho domu sem.

Po krótkej čežkej khorosći, ze swjatymi sakramentami doma wobstarany, zemrě wčera popołdnju ½3 hodź. mój horcolubowany mandźelski, naš starosćiwy nan, přichodny nan, dźěd, bratr a wuj

wumjenkar Pětr Smola

w starobje 79 lět a budže sobotu dopołdnja w 9 hodź. na Khrósćanskim kěrchowje pokhowany

W Nuknicy, 14. hodownika 1932

Zrudźeni zawostajeni

W sćěhowacym poskića so našim lubym čitarjam cyły rjad wobkhodow, kiž su runjo pola Serbow jara woblubowane. Prosymy našich čitarjow a přećelow, zo bychu při hodownych nakupowanjach tute wobkhody wobkedźbowali.

Kamjenc

Wažne — lubi čitarjo — je, zo so stajnje wuznawamy k swojej rěči — k swojim nowinam. Ričekmy tohodla při kóždym kupje pola sćěhowacych wobkhodnikow: „Čitach Waš nawěšk w swojich Serbskich Nowinach“!

Na hodowne blido słuseia:
cigary, cigarety, tobak
w rjanych hodownych zawalenjach
jenož z cigaroweho domu Synatzschke
Najwjetši wubjerk **w Kamjencu, Weststr. 8** Najlěpše kajkosće

Wulki skład hotowych **mužacych a hólčacych drastow** kiž derje sedźa Nizke płaćizny!

Hermann Müller
w Kamjencu, Pfortenstr. 1
(Hornćeńske wiki)

Krasny wubjerk najrjeńšich **tkaninow za wobleki a paletoty** zhotowjenje po měrje tunjo a derje

K hodam
wulki wubjerk
woblekow za mužow pacholow a hólcow
mantle, jupy, kožane jaki, njepřemokawe jaki, pulovry, kalmukowe jaki, spódnje kholowy, tkaninowe a dźěłańske kholowy, košle a šaty
škórnje a stupnje
njekupujeće nihdźe tak tunjo kaž pola firmy
H. Marschke w Kamjencu
Oskar Müllerstr. 8
Sym Serbowka! Ręču serbski!

Rózynki punt 25 pj.!
margarinu, kokosowy tuk najlěpši cokor k pječenju
stajnje najnižše płaćizny!
Sće hižo mój woprawdźe dobry a stajnje čerstwje paleny
parlojty kofej
wupruhowali?
¼ punta 60 pj., bjez rabatowych znamkow 57 pj.
Clemens Kahnt
rózk Budyskeje a Wałtskeje dróhi

Za hody
Łožowe šaty
blidne šaty
ćełne šaty
šaty za mužow
po tunich płaćiznach
Kurt Benad w Kamjencu
Herrenstraße 5

Pječwa - likěry - wina
jako wosebitosć
přeco čerstwje paleny **kofej** ze samsneje palerńje
Foto-drogownja Rudolf Hilscher
w Kamjencu na Budyskej dróze čo. 52 — Telefon 612

Wšě šulske knihi
poruča we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja w Budyšinje
::: na Ławskich hrjebjach :::

Přihódne hodowne dary
domjacy a kuchiński grat, porcelan, kamjentne, worcelowe a żelezne twory
Alfred Beitel, předs. Nicolaus
na Budyskej dróze 70

Franc Beitel, Anger 6
poskića k hodam **wulki wubjerk**
Solingenskich worcelowych tworow
alpacca-slěbrowych tworow
Točeńnja — wunoriedźeńnja

Serbja wopytaju
přińdu-li na wiki atd.
pjekarńju dobrych tworow a
kofejownju Teich
na Klóšterskej dróze 5

Alfred Meisel nasl.
měj. Friedrich Grimm
wikowarńja z winom a palencom
w Kamjencu, Budyska dróha 34
poruča **k hodam**
žitny a druhi palenc, rum, arak, palene wino, punč. likěr, běłe, čerwjene a słódke wino we wulkim wubjerku a najfuńso

Jstwa bjez knihow je kaž čełło bjez duše!

Trjebane meble a polstrowane meble
wobnowjene, kaž też
nowozhotowjenje wuhotowanjow a polstrowych meblow
w samsnej dźěłarni
derje a tunjo pola
Józefa Buhla Spittel-młyn
při katolskej cyrkwi

Přińdźeće-li do Kamjenca
tak wopytajće prošu mój **frizerski wobkhod**
Też mjez Serbami syn jako wustojny w swojim powołanju znaty
Oswin Sieglich
frizěr za kujenje a knjezow na Budyskej dróze 50
Prošu wobkedźbujće: Znapřeća kina!
Pódła sukarja Haufy!

Strowotne zeło
wšěch druźin napřeco drjenju, wiću a ischiasej atd. Rozwučace pisma darmo
Reformski dom Schüller
na Butrowych wikach

Serbja čitajće
na dołhich zymskich wječorach narodne, wědomostne abo zabawne
serbske knihi

Rjany hodowny dar
je
radijowy aparat
ale jenož wot
Radio-Böttchera
Kurze Str. 2 — rózk torhošća
Też na wotpłaćowanje!

KWĚTKI
Čitanka za horni skhodźeńk ludowych šulow. — 1.- hr.

Thalysia - šlafty
praktiski a strowotu spěchowacy hodowny dar
Reformski dom Schüller
na Butrowych wikach

K pječenju wosuškow!
sultaniny 75, 60, 50, 40, 35, **25** pj.
korinthy, rjane mórske **55** pj.
najl. rózynki z pócku **55** pj.
najlěpše słódke mandle z ruku zwubjerane **130** pj.
najlěpše hórke mandle z ruku zwubjerane **140** pj.
citronat, wułke płody **100** pj.
pšeńčnu muku 25, 23, **20** pj.
najl. margarina, 3 punty **100** pj.
kokosowy tuk čisty, 3 pt. **100** pj.
swinjacy šmalc punt **50** pj.
też wšitku potrjebu
kaž wolij k pječenju, vanillu, korjeniny poskić. płaćizny hódno
Reinhold Friebel
na Budyskej dróze

Hrajki

Klankace jstwy	1.90, 1.60, 0.90, **0.50**
klamy	3.25, 2.75, 2.50, **1.25**
konjency	2.50, 1.25, **0.60**
konje, lenotliwe . .	0.65, 0.45, 0.35, 0.25, **0.20**
twarjeńske kašćiki . .	1.25, 0.70, 0.60, **0.30**
njecaki	1.95, 1.50, 1.25, 1.—, **0.90**
klanki z włosami	3.20, 2.70, 2.40, 2.20, 1.60, **1.55**
wobrazowe, molowańske a ba kowe knižki . . .	1.—, 0.75, 0.50, 0.35, **0.20**

towańśne hry	1.—, 0.75, 0.60, **0.50**
żeleznicy z šěnami	3.50, 3.20, 2.—, 1.35, **1.00**
parnicy, leż. kotoł	10.—, 9.75, 8.50, 7.20, **6.85**
kinowy	12.—, 8.50, 8.—, 7.—, 6.—, 5.—, 4.50, 4.—
Stabil-twarjeńske kašćiki	4.30, 2.70, 2.20, 2.—, 1.—, **0.50**
autowy . . .	1.25, 1.—, 0.75, 0.65, 0.50, **0.25**
drózne wałcy	2.10, 1.25, **0.70**
twjerdźizny wot 1.—, wołaki, jenotl. wot	**0.10**
żelezniske přisłušne dźele . . .	za **50** pj.
tunle, mosty, směry, pokazowarje, křižowanja, wuhibadła, bariery, dwórniška atd.	
modele za parnicy	1.—, 0.90, 0.75, 0.60, **0.50**

Rodźowanske sanki, sněhaki a wšu potrjebu, smykałki
Telefon 777 **Lehmann w Kamjencu** **Markt-Ecke**
Najwjetši wubjerk. — Prošu wobhladujće sebi mój bohaty skład w mojich khětro powjetšenych wobkhodnych rumnosćach při zemi a w 1. poskhodźe.

Cigarowy dom Arthur Wolf w Kamjencu
poskića
cigary, cigarety, tobak
jako rad witany hodowny dar
Wikowarjo płaća fabriskе płaćizny

Serbskej młodźinje k hodam:
Robinson
(K. Kulman.) Rjane powědańčko. 145 str. 50 pj.
Worješki
(J. Radyserb-Wjela.) Přez 900 hódańčkow. 40 pj.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihćišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeњa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na zas žiwjenja dospołnje běžny. Kóždy znjezboženy dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożeњa dyrbja so baney hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje północnéhó. Prawa z winowałosće abonentow wuńasnia nadrabanje wumělenia tutele banki. Kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 293 — Budyšin — Štwórtk, 15. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Ważne wothłosowanje w pruskim sejmje

Pruski sejm, kotryž je so wutoru na tśidnjowne jednanje sešoł, je najprjedy z 290 hłosami komunistow, sozialdemokratow a nazionalnych sozialistow pśeśiwo 7 hłosam nimskeje ludoweje strony kommunistiskemu nanjeńu pśichłosował, kotryž **knježerstwo namołwja, so by w** nimskostatnej radźe za amnestiju hłosowało. Zentrum a nimskonazionalni so pśi wothłosowanju njewobdźělichu.

Po druhim wobstankinjenju dyrbi **so nimskemu kanclarjej** w Pruskej poručić, so by

wšitkich jatych, na kotrychž so amnestijowy zakoń

pocžahuje, hnydom na žwobodu puscheził

a wšitke khłostaze procežby sastajił, kotrež do amnestije głuboko.

Po kommunistiskim nanjeńe je so tohorunja z hłosami nazionalnych sozialistow, sozialdemokratow a kommunistow nanjet wobydleńskeho wubjerka pśichjał, po kotrymž dyrbi so sadanjenje a wotpłacenje hypothekowo dawka khežnje danje nałkwilnje sastajacej a so sozialnje cźežnjenym mežecelam bydłowu nowych khežow pomoc k podružnemu pjenježnej dawaca.

Druhe nanjety pschiśłuchnym wubjerkam pschipokazachu. Potom so wo sozialdemokratiskim nanjeńe wothłosowasche, so bychu so

pruskemu statuemu ministerstwu wschě prawa dale,

kotrež su nusne, so by žejm swoje nadawki pschewjedł.

Pódła toho so žada, so bychu **so wukas** ſ **20. julija wo wustajenju nimskeho komanćara** a wukas ſ 18. nowembra wo rozdźelenju mozow wrócyło wsałoj. Nazionalni sozialistoj a kommunistoj so pschi wothłosowanju njewobdźělichu.

Jednanje nazionalnych sozialistow ſ nimskonazionalnymi.

Nazionalnosozialistiski president pruskeho žejma Kerrl je nimskonazionalneju sapódłanźowu dr. ſ Winterfelda a Bovka k rosprajenju pschepowoł. Pschi tym je žeho pschał, so bychu nimskonazionalni do pruskeho knježerstwa sastupili, kotrež na žo wutworjeć. W pruskim žejnje njewěrja, so k koalizyji mjes nazionalnymi sozialistami a nimskonazionalnymi dóńdźe, jeli so nazionalni sozialistoj do Schleicheroweho nimskostatneho knježerstwa njesastupja. Kaž je znate, je so Hitler tomu sapowědźił, dokelž jemu nochcźeja nimske kanzlerstwo pschewostajiś.

Křesćijanske dźełaćerske towarstwa a Hindenburg

W khromadźinje křesćijanskich dźełaćerskich towarstwow w Kólnje je krajny wobtkowowy wjednik Jakub Kaiser rěkał. Sso wo Papenowym kabinettu kritiju wuprajiwšchi, so skótka stejiśćeja křesćijanskich dźełaćerskich swjatkow k nimskemu presidentej dótkny. Po rosprawje nowin „Kölnische Volkszeitung" je pschi tym Kaiser mjes druhim prajił:

„Pobłednje dny smy składnosć měli, ſ Hindenburgom rěcźeć. Smy jemu ludowu nuzu wopisali. Smy wotewrjene wucho namakali. A gmeny hišćeze jene rjec: Njejsmy hinak mohli, hač so smy nimskemu presidentej też sławne słowo wo tym rjeknyli, kak bolosnje je ludej, wosobje dźełaćerstwu bylo, so je so mohła mjes njeho a lud samtlaza sćežka tak ludej zusko knježerstwa stajiła. Widźomnje hnuty nimski president nam praji, so je njeje ženje wot luda dźělił. Cźaj žiwjenja je so k jednotnym ludźom dźerżał. A jako na rěcźazy pschikład na swoje swjatanje ſ wojakami pokaża. Tak kaž je hižo sa cźaj wójny 1866 se žwojim cźahnom na jenakim klomjantym łśehwje łchał, tak je so smutskowanje stajnje mél. **Jene je njebudże wot luda dźělicź.** To je Hindenburg, a to bě też pschejo jeho wola. Reakcija je jeho wolu jenoż hinak wulożowała. Tomu napschećiwo jeho postawa na łyhlej wobarańzy pschećiwo Hitlerowej diktaturje steji. Tśi króć je so tomule strachej diktatury napschećiwo stajił. To bě Hindenburgowe stawiśiniske pótkanzlerstwo w jeho wyšokej starobje.

Zapalerstwo dla politiskich pričinow

Weimarski pschiśiažny sud je w Ubelsedźu na mésnjze łampm wo sapalerskim prozeżu politiskeho tharaktera jednał. Wot nałymły 1931 hač do nałeća 1932 je w Ubelsedźu wospjet woheń wudyrił a to jenicźy pola landbudowych sobustawow. Tohodła tukanje nałsta, so žo wo politiske wjeceŕske njeskutki jedna. Wopraudże też **podwjednika nazionalnosozialistiskeho wudrnetho woldźelenja w Ubelsedźu,** 31lětneho ratarja Hermanna Erbsa, kotryž bě agent wohenśawdźeńcźaceho towarstwa a žo pschejo prěni pschi haschećiskim dźele wobdźelesche, **jako sapalerja wuzwólźichu.** Erbs žo wusna, so je woheń salożował a žiwojeho wuja, ratarja a hoscźenjarja Alfreda Steinmanna, hłownego wjednika nazionalnosozialistiskeho wudrnetho wotdźelenja, winowaśe, so je jeho k sapalenju nadpjerał. Erbsa dla dokonjaneho sapalenja w tśoch padach a dla spytaneho sapalenja w dwěmaj padomaj k tśjom lětam khłostańcźe sahnjźichu. Ssobuwobstorźeneho wuja Alfreda Steinmanna dla njedołahajucych dopokasnow winowinowachu. Też njenóźesche hud dospołnje swěźicź, so je so woheń politiskich pschećiwnikow dla salosa, hacźrunje so druhich pschićźnikow njeje namakało.

31 wołowarjow cerwjenece fronty zajeli

W Mnichowje, Allachu, Hornim a Delnim Menzingu su 21 kommunistow, pschisłuschnikow sakasaneho swjatka wojowarjow cźerwjeneje fronty, sajeli. Jich su dla pschihotowanja wjelepschecharedy, dla dalejwjedźenja sakasaneho swjatka wojowarjow cźerwjeneje fronty, dla dobywanja do twarjenjow atd. wobstorźili. Kommunistojo běchu so jako „žežejschtitaza organisajija" sjenoźili a wobydlerjow Mnichowskeje wokolnosće traschachu. Wożeże dowěrjenja hódne žołnistawy so do mjeńschich cźrjódłow swjasachu. Tuźi dyrbjachu pschede wšěm sa župine wjednistwo w Mnichowje rozbuchaju pałver, rjeźby a munizija kradnyć. Pola Hohenkammera blisko Freisinga 60 puntow rosbuchaźeho pólwra kradnychu. Wjednistwo swjatka wojowarjow cźerwjeneje fronty trěbne pjenjezy sa dobyće do bróńjoweje pschedawarnje w Pfaffenhofenje poda. S motorskim kolom ſ pschiwosom, kotryž běchu ja tutón wotpohlad kradnyli, bróńje do Mnichowa pschewjesechu.

Wosebity sud w Zhorjelcu

Shorjelski wožebity žud je wutoru wuńsud pschećiwo žydom nazionalnym sozialistam wuprajił, kotjiž su lětża sapoczatk augusta politiskich pschećiwnikow ſ nadpadami traschili. Hłownemu wobstorźenemu Engemannu žu ſ khłostarni na 1 lěto 7 měsazow sahnjźili, druhy žu ſ jastwowym khłostanjom wot 2 njedźel hač do 4 měsazow wotschli. Statny rěcźnik bě sa Engemanna khłostarnju na 5 lět 1 měsaz namjetnyk. Engemannej žu dopokasali, so je do wobydlenja jeneho wjednika swjatka nimskostatneje khorhoje ručźmi granatu cźiłnył.

Wosebity sud w Gliwicach

Wožebity žud w Gliwicach (w Hornjej Schlesyjsku) je po schtyrideńjowym jednanju dla nałkwilnjeńcźeje hižo khłostaneho wjednika nazionalnosozialistiskeho wudrnetho wotdźelenja Rollu dla spytaneho sarasenja a sujewužiwanja bróńjowe k khłostarni na 7 lět sahnjźił. Wobsudzeny bě w nozy 4. augusta ſ motorskeho kola do diweju policistow tśelał a jeju cźežko sranił. Hdyž běchu Rollu sajeli, spyta, ſ jatby cźekнyć. S wokna skocźiwšchi, je žebi wobej nohi złamał. Jeho towarschojo běchu jeho ſ lazaretta wotwjedli a hatle njedawno je policija jeho mohła sajeć. Ssobuwobstorźeny wjednik motorskeho kola, ſ kotrymž běchu Rollu wotwjesli, je schtyri měsazy jastwa dla polećowanja dostał.

Nawalnik w Doorn'e

Nawalnika, kotryž je so do wobsedźenstwa nehbuschego kěžora w Doornje dobył, su hollandźeje žandarmoja do jastwa nimskeho namjetneho města Enmericha dowjedli. 33lětny Erich Fuecker, kaž nawalnik rěka, je njerožeњenych a žyn cźežnjeru starscheja. Sa młode lěta je ras pomozny sastojnik pschi nimskej żelesnizy był. Wobsedźicho je so pschi wobkradnjenju żelesniskich wosow mjes Kólnom a Neußom wobdźělił. Potom su jeho też dla druhich paduschiwow k khłostarni wscho hromadze na 15 lět sahnjźili. Hdyž je Fuecker wjazy dyli pokoju žywjeho khłostanja wotpokućił, su jeho psched někotrymi měsazami ſ wupruhowazym cźahom wobhnadźili. Psched poślednim sahnjeњenjom je ras poldra lěta w Dülkenskej bludnizy k pschepytowanju pschebywał. Hdyž su jeho sajeli, je stajnje cźežko wobronjeny był a je wobsjet wupjerchnik. Po ménjenju lěkarjow je žebi ležna attentat wotmyślił. Psched někotrym cźasom je Fuecker w paßowym hamcźe w Neußu puczowanski paß do Hollandiskeje žadał, tola jón njeje wotewsał. Potajkim je bjes paßa hollandskim mjesu pschekrocźił.

Bombowy attentat w Lodji.

W pólskim industrialnym měsce Lodji je wutoru bomba rosbuchła, kotraž bě so k wójnowstwowemu twarjenju położyła. Zona, kotraž we wokomiku rosbuchenja ninho dźesche, je so morila. We wójnowstwowym twarjenju žu so ſ powětrownym storkom někotre wokniwe schkleńcy wuttkócźile.

Podobna helska maschina je so magistratowemu twarjenju położiła, ju pak žu mohli ſ cźasom njeschkodnu sćežnicź. Policija méni, so žu kommunistojo bombje położili.

Demonstracija přećiwo Juhosłowjanskej w Romje

Porjadni mjeń Italskej a Juhosłowjanskej žu so w poslednim cźasu sašo thórschile. Hacźrunje w Dalmazinskej, hdźež je nehdy Venedigska republika knježiła, hižo wot wjele lětdźesatkow žanych Italjanow wjazy njebydli, Italjanjo tutón kraj hischcze pschejo jako swój wobhladuja. W jenym dalmazinskim městaczku žu njedawno snamjo Venedigskeho knježerstwo, postawu Venedigskeho lawa, wotstranili. Powdźeł wo tym je w Italskej wulke roshorjenje słužiła. Mutorni wjeckow žu skoro we wschěch italskich univerzitnych městach ſ demonstrazijemi pschećiwo tomu protestowali. W Romje je so cźah studentow a druhich młodych ludźi sestupał, kotryž je so ſ italskej khorhoju na cźele a ſ taflemi ſ napisnjom „Přeć ſ Juhosłowjanskej!" na puć k juhosłowjanskemu połanskemu nastajił. Policija a na pomoz zawołani wojacy su tśi mjes demonstrantam puć sastupiła. Juhosłowjanski połanz bě w tym cźasu pschepschoschenym hosćenjam runje diplomatiski cźaj wuhotował. Hoćejo dyrbjachu wjele hodźin cźakacź, pschedy hač mózachu ſ automobilenmi po sawrjenych druhach wotjěć. Policija je juhosłowjanske połanskemu hischcze strażowała, hdyž běchu je demonstrantojo rosbějali.

*

Herriotowe knježerstwo powrócili

Sstrjedu rano ¾6 hodźin po 15hodźinskim pośedźenju je francuzska deputiertita komora Herriotowe knježerstwo je 402 pschećiwnymi 187 hłosami powrótźiła. Wotpłosowanje so pschećiwo wotpłacenju wójnskeho dołha w Amerizy mjerjesche, nij pschećiwo Herriotej, kotrehoż žebi komora dla jeho politiskich sakasow waži. Herriot pak dyrbi wróćo stupiś, dokelž na tym wobsteji, so by so wójnski dołh wotpłacił.

W rěcźi, kotruż mějesche Herriot psched wothłosowanjom, prawizy porokowasche, so je sama dołsne sréżenje podpisćała, kotrehoż je'ehoki nocźe pschihotowacź. K lěwizy so wotwrocźiwšchi, Herriot strachi wosamoćenja wopisowasche, kotrymuż so Francouzska wustajał, hdyž chże po samnych puczach thodźeć. We wokomiku, w kotrymż strach diktatury nad wósnymi krajemi steji a w kotrymż ſ wotemdźenjom statnice hłowy w jenym kraju so knježiłowe wróćźi, kotrež je pschedwójnskemu cźasej jara podobne (tele słowa so na Němsku porzahuja), dyrbi so 20 milijonowy dołsaw **jenotnu frontu mjes Jendźelskej a Francouzskej,** po wjelemjeńsaznym dźele wobnowjenu, rosbicź. „Chżeze", Herriot dale praji, „ja 480 milijonow frankow Francouzskej jetne **materialne a moralilke žrědki k jednanju rubicź?** Wěrjeze dale, so budże Jendźelska dale na sapłacźenje francouzskeho dołha cźakacź, hdyž so Francouzska někotre sapowě, placźicź a žwoju pschesejenosć ſ Londonom spuschcźi?"

Hdyž knježerstwo po wothłosowanju ſ pozedźerńje woteńdże, so je wschěch stron Herriotej pozjesećowanja wupokazachu.

Francouzowjo su so na Ameriku roshněwowali, kotraž Francouzsku nutnje, dołh wotpłacźicź, hacźrunje so **to** ſ Němskeje žanych reparazijow wjazy njedostawa. So je k tomu dochło, je po ménjenju Francouzskich president Hoover ſ moratoriom sawinował, kotryż je Němcy pschisjwolił. Na pozled je sa wunoschk wothłosowanja powěźeź rosćuhdźiła, so je belgiske knježerstwo wobsamkło, so njebudże wójnski dołh w Amerizy dale wotpłacźowacź.

W italiſtim ſenacie je ſo jedyn ſenator na to wobezſowal, ſo w Dalmazijſkej pomniki nětkuſcheho italſkeho knježiſtwa nicza. Miniſterſki preſident Muſſolini je wěſo ſenatowej ſtórźoje w knjeżerſtwowym mjenje pſchiblotſowal. Italſcejnjo njemóża japſchijeć, ſo je bíjo pſched dwěſeći letami jich knježiſtwo tam nimaju zanetho ſtuwſla wjazy. Najwjetſchi cżaſ je, ſo je wotſtronjeja.

Jendżelsko-persiski wolijowy konflikt

Perſiſke knježerſtwo je ſo pola Rady Swjatka Ludowa dla hrożazeho ſtejiſchcża Jendżelſkeje w petrolejowym konflikti wo koncżeſſiji jendżelſko-perſiſkeho wolijoweho towarſtwa hórſchilo. To je pſcheſtajlazoa wotmowa na ultimatum, kotrež bě jendżelſke knježerſtwo ſawożerawſchim perſiſkemu knježerſtwu pſchepodało. Perſiſka je namjet jendżelſkeho knježerſtwa, ſo by ſo ſwada internazionalnemu rosſtożnemu ſudej w Haagu pchepodała, rafuje wotpokaſała, dokelž Haagſki ſud njeje ſa ſwadu mjes perſiſkim ſtatom a privatnym wikowazym towarſtwom pſchiſłuſchny.

Schto może jendżelſke knježerſtwo cżinić, ſo by ſwoje ménjenje pſchecżiſchcżało, je jara dwělne. Jemu lěhna nětchto druhe wuhudże, hacž ſo by towarſtwo, ſ kotrehoż hłownym akcżionarom wono je, k tomu nuſowało, ſo by wotrunanje ſ perſiſkim knježerſtwom pytało. **Każ je ſnate, je perſiſke knježerſtwo ſkradżu hižo ſ jenym amerikanſkim petrolejowym towarſtwom jednało.**

Wójna w Gran Chaco

Wjetſche dobyżeje je bolliwiſke wójſko ſa poſlednich 24 hodźin ſ rajnym poſtrowanjom pſched wjerdźinu Saavedru na fronże w kraju Gran Chaco jeżnuło. Po ſylnej wjazyhodźinſkej artilleriſkej tżelenju ſu bolliwiſki pěſchcy prawe njepſchecżelowe ſkchidło nadběhowali a ſu ſ bajonetowym nadpadom dale poſtupali. Paraguayſky ſu ſo wuczſiſchcżeli a ſu dwěſeći ſwoje ſtejiſchcżo k polnozy wot twjerdźiny Saavery wopuſchcżeć. Paraguayſky ſu nětkle 300 muži ſhubili, na bolliwiſkej ſtronje je 20 muži padło a 30 ſo tżeliło.

Bolliwiſky ſo na Paraguayſkich pola Swjatka Ludowa hórſcha.

Bolliwiſka je Swjatkej Ludowu notu pſchepodała, w kotrejž ſo na to hórſchi, ſo Paraguayſka internazionalne wójnſke lakonje pſcheſtupnje. Każ nota praji, ſu paraguayſky bolliwiſki hoſpitał nadpadnyli a ſtobuſtawny bolliwiſkeho Cżerwjeneho kſchiża morili.

Trafcheć ſ revolvrom we Waſhingtonſkim repreſentantſkim domje.

W repreſentantſkim domje Sjednoczenych ſtatow je ſo wutoru roshorjazy podawk ſtał. Sórjedż wuradżenjow muż. Martin Kämmerer rěkazy, pſches galerijine wobłożenje pſchelkſky a ſ revolvrom ſo do ſapóſtlanzow ſamerikſchi ſ błoſſom wolajo żadaſche, ſo bychu jemu **20 minutow dołho rěczeć dali.** Sapóſtlanzy ſo ſady pułtow a błidow chowachu, hacž ſo ſtónežnje ſapóſtlanz Maaſ ſ Minneſotaieje ſkrohli, mużej pſchiwołacż: **„Twoja wola njech ſo ſtanje, jeli ſo revolver do poſredżenje dele cżiſnjeſch!“** Kämmerer to cżinjeſche, na cżoż jeho domjaza policija ſaja. W jeho wobydlenju je policija dynamitowe patrony namakała.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 15. dezembra 1932.

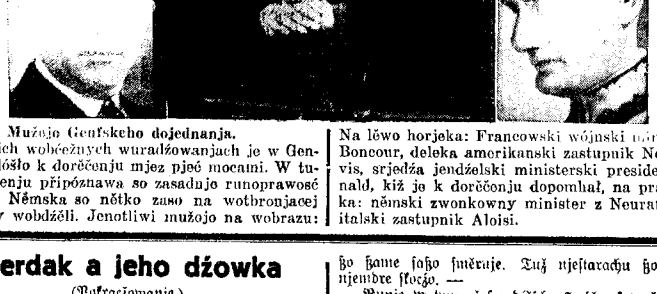
— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer 0 a thermometer wodaja 0. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —1 a thermometer w nozy —2. Seżěnje ſaſo ſymny ras. Wyſchina nad naſchimi ſtronami je ſo ſterje ſeſtajiła hacż ſeſtkrótka. Schtwórtka rano ſnowa dale na rjanje poſtupi a pokaſuje nětko na wobſtajny poczaſ. Naſche wjedro wohrożaza nižina, ſ wjeczora Europy, je ſo po ſoaczu wuczahnyła. Po rosprawje wjedrakinjow, pſchikhadża nowa nižina je Atlantiſkeho ozeana, a ſo ſpěſchnje k ranju hiba. Barometer wjedrakinja nječi, ſo hižo dżenja Jendżelſkej ſamrócżenje a beſchczowanje pſchinjeſe. Po małſchim wobkedżowanju, naſchim krajinam ani ſnjeh ani beſchczik tak ruże njeſkwa. Mężacżk mjeſche wſchak dżenja rano dwór. Wežera bě hiſchcże na wjerſchkach wyſſokich horow, mózſ rjez, cżołło. Na wjerſchku Schmarkowſkeje hory mérjachu wežera rano 6 ſtoj. a pſchipołdnju 10 ſtoj. cżołłoty. W ſtamym cżaſu mérjachu w Lipſku, Kamjenicy a Drježdżanach ſkopjeńk kbo pod ſymu. Jutſe pjatk ſkhadża ſtónežko 7,57 a khowa ſo 3,54 hodź. Mężacżk ſkhadża wjeczor 6,57 a khowa ſo dopołdnja 10,44 hodź.

— **S poſredżenja mężeſczanſkeje rady 13.** ſabowníka 1932. (Filialny dźiwk.) Rada wobſtankuje, pola ſakiſcheho knježerſtwa namjetowacż, ſo by ſewjedło pſchedwſchim, ſe kotrymiż ſo gmejnam dwoa połnomocnik k ſchujedżenju banka na filialki, a ſtéż ſakiſkich gmejnow poprożnjeż, ſo by tutón namjet ſ cżopjeraſ.

Mużoje Genfſkeho dojednanja.

Po dołhich wobcżeżnych wuraſżowanjach je w Genfu nětko dóſło k doręczenju mjez pjeć mocami. W tutym doręczenju připóznawa ſo zasadnje runoprawoſć Němſkeje. Němſka ſo nětko zaſo na wotbronjacej konferency wobdźěli. Jenotliwi mużoje na wobrazu:

Na lěwo horjeka: Francowſki wójnſki miniſter Paul Boncour, deleka amerikanſki zaſtupnik Norman Davis, ſrjedża jendżelſki miniſterſki preſident Macdonald, kiž je k doręczonju dopomhał, na prawo horjeka: němſki zwonkowny minister z Neurath, deleka: italſki zaſtupnik Aloiſi.

Twjerdak a jeho dźowka

7] (Pokračowanje.)

Popołdnju bě, runjeż bě to njedżelu, pola Twjerdakez wjele dźěłacź. Pónđelu mjenujzy ſapoczachu ſo jene ſ wulkich ſtótnych wikow, kiž ſo hiſto wotbywachu a na kotrež hižo nětko ſkotowi wikowarjo ſe ſwojim ſkotom pſchikhadżachu. Dokelž tutón hoſpeńz najbliże pſchi torhoſchczu ſtejeſche, bu na tajkich dnjach tež najbóle wopytowany. S cżrjódami honjachu ſtót do wulkeho dwora hoſpeńza a ſtajachu jón do mnohich wulkich hródżow, kiž ſo tu namakachu. Tajke dny méwaſche ſtary Twjerdak połnej ruzy dźěła, pſchetož tehdom bjerjeſche nawjedowanje zyłeho hoſpeńza ſam do rukow. Njeběndżiſche dźe tež nichtó ſe ſkotowymi wikowarjemi a ſ mjeſiſchimi a wjeſiſchimi wobſedżerjemi lépje wobkhadżecź mohł, dyžli wón.

Mjes mnohimi druhimi ſkoćatami, kiž buchu do hródże ſtajene, bě tež napadnje wulki a rjany byk. Schtwórtk dyłni mužjo jeho wjedżechu, bě pak tak ſmérowny a mérny, ſo mózeſche ſo tajka kedźbnoſcź ſkutkna ſdacź. Njedźiwajo teho da hoſpeńzaŕ jeho tola do mjeńſcheje hródże, kotraż bě ſa tajkich heſe'i wożebje pſchiprawjena, kameho ſtajież. A to wupokaja ſo tež wopraſwdże bórſy zyle pſchihódne; pſchetož ſa krótki cżaſ dobywaſche ſo ſ teje hródże njemdre ruże, teptanje, ſtonanje a ſakhadżenje a to pſchiběrasche dale bóle. Mużoje, kotříž běchu byka na wiki pſchiwjedli, ménjachu, ſo dyrbja njemdremu ſwérjeńu, kotreż bě na krutych rjeczajach, muſakhadżecź dacź. Wone wſchak ſo ſtame ſaſo ſméruje. Tuż njeſtarachu ſo wjele wo njemdre ſłoczo. —

Runje w tym cżaſu dźeſche Hańża, ſ wulkeje rjaneje ſahrody pſchikhadżejo, po jara wulkim dworje do domſkeho. Dokelž njebě pyntna, tak běchu byka ſem pſchinjedli, woſta pſchi durjach, ſa kotrymiż ſo njemdrjeſche a ſakhadżeſche, ſłuchajo ſlejo. W tym wokomiku pak tež hižo ſaſłyſcha, tak ſo rjeczaſy torhachu a tak ſo ſ wotmachom do hródżnych durjow ſtorcżi, tak ſo ſo bauty a holi hrubom puſchcżichu. Wuſtrózana běżeſche holza do khěże; ale ſa njej ſpadnychu tež hižo durje k ſemi. Wyk wulcża na dwór. Na jeho ruże ſkorcżichu wſchitzy hoſcżo, tež Jan, do woknow. Wſchitzy ſalwołachu wuſtrózani a Hańża wołaſche ſ błoſſom wo pomoz.

A wopraſwdże bě to ſurowy napohlad.

Hańża widżeſche, ſo ſkoćerzi, kotreż ja njej cżerjeſche, cżekhowcź njemóże; bě ruże ſo reſhadżowſchi, ſ njewſchednej ſpěſchnoſcźu po małym rědżelku horje ſakſta, kotryż k druhim dźěłcham rědlam wjedżeſche, kiž na dołhich żelejnych hołdjach na ſcżenje wiſzachu. Runje mógeſche ſo hiſchcże jeneho ſ tutych rědłow pſchinnyć, tu praſny tež hižo byk do małeho rědżelka a ſmukny jón dalsko pſcheż. Tak hrożeſche jej ſmjertny ſtrach a wona wiſzaſche, ſo rědła dżerżo, jeno tuſt wyſche, tak ſo by byt bjes mała ju ſ rohomaj do nohow trjechicź mohł.

Tajku wuhłada nan ſwoju jenicżku dźowku, Hańżku, „Moje dźěżo — o Bożo! — ſchtó wumoże mi moje dźěżo?!“ tak wołaſche ſ wutrobu hnujazym błoſſom.

(Pokračowanje.)

Ljubi čitarjo, lube čitarki!

Kasandra

Naš nowy roman »Kasandra«

Stož tu zhonišće, je hrózne a krasne, ſa jace a rjane, ta doživiće skutki hiby a lubo pkrućkeće, ſtož je zaſło, wohladaće, ſto prine Wěſčenja, zdźěła jara jara ſtare, ſo dop njeju. Běda nam, jelizo też nas podeńdu! Pr my Was jenjeċy, čitajże wšo a čitajće z kedź a rozpominajće wſitko!

Redakcija.

— **Sakſka krajna loterija.** 2. rjadownja 202. ſa krajneje loterije poczeſnje ſo póndżelu, wutoru a ſr 19., 20. a 21. dezembra 1932. Dobyċa 2. rjadownje ſ jeżſchowaje: 1 po 40 000, 30 000, 20 000 a 10 000 hr dale 6 po 5000, 10 po 3000, 15 po 2000, 30 po 1000 60 po 500, 100 po 300, 500 po 250 a 4775 po 180 hr W 2. rjadowni je potajkim dozyła 5500 dobyċow na 1 264 000 hr. Loſy 2. rjadownje maju ſo hnydom hać najpoſdźiſcho do ſoboty 17. dezembra ponowić ſ pſched poſożenjom loſow 1. rjadownje pola loterijoweje běrow nje, kiž je na loſu wopiſanjenja. Na loſu, kiž ſo ſ cżaſom njeſapłaczicżu, ſo po § 5, wotſt. 1 poſtajenjom loſe rijoweho plana njemóże żadacź dobywcże.

— **Tſi jédne koła kradnyli.** 7. dezembra wjeczor mjes 10 a ½11 hodź. kradnychu pſchi Zitnych wikach balon mużaze koło „Friſch-Auf“ cżo. 67601 ſ cżornymi kroſn ſ běłymi ſmużkami, ſamżnymaj błoſcżikatakomaj, mi ſwjenami ſ cżornymi ſmużkami, jendżelſkim wo dłom ſ cżornymi celluloidowymaj pſchimadłomaj, Tw ſamoběhom, elektriſkim wobſwětlenjom a ſcherymaj bruczomaj. — 11. dezembra w cżaſu wot 6 hodź. wo hacź do połnozy kradnychu ſ dwora pſchi Kanjentm ſu mużaze koło ſnamki „Schützenrad“ cżo. 334 920, ſ cżornymi kroſnami, błót takomaj, żołtymi ſwjenami, jendżelſkim wodźidłom, ſ cżornymaj pſchimadłomaj, Torpedo moběhom, dynamiſkej ſatakńu, cżemnoſchérymaj wobro maj, ſady wacżokideŕżak, prédku na kroſnach ſepje dźecżaze ſedźo. — Wo wjeżowne ſpěżenja proſy krimi policija w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodże, cżo. 2802.

— **Rosprawa wo dźěławoſći mężeſczanſkeje r w mężazu novembru 1932.** Wojſewjenjow ſaſed 227. Wone rozdźěla ſo takle: 45 pſcheſtupjenjow p pišmow d'ōwoweje policije, 77 wobkhadnych wojſewje 5 d'a pjanoſce, 3 dla proſcheńſtwa a dundanja, 2 ſeżěhani ſ kóſeńſtim liſtom, 1 ſamomordarſtwo ſe lenjom, 2 d'a njedowoleneho pſchekroczenja mjeſow d'a pſchestupjenja a pſcheſtupjenja ſ politiſkich pſchicżi 2 wo ſebrańu cżiſchcżeżeriſkich ſpiſnjow, 88 hewaſchcży wjenjow. Wichelakich rosprawow p d'i ſo 676. P krótſchene khłoſtanje nałożi ſo w 131 padach. Wo ſo 4 kontrole ſamokłodow. 9 wożobow ſo ſaja a ſo pſched niedźe. 2 wożobje wſaſchtaj ſo do polija khowa. 13 wożobow wukhowa ſo jako bjes hrě Nimowuczeńowazym wandrowniſkim wuda ſo 1273 jedźe ſnamkow a 1184 ſpaniſkich ſnamkow. Dohledowaſche ſo 24 ſhromadźiznow a pſchedneſchkow. Pſchewjedże ſo 66 kinowych kontrolow. Prudowanjow filmow běſche 32, ſa lowych a korczmowych kontro'ow wotmě ſo 165, pſch muſſlowniſch reviſijow běſche 190. Płacżiſnowe taſliſ a ſnimowanje płacżiſnow prudowaſche ſo we 78 pad we wobd'elſkich naležnoſcżach 10. Zyrobownych pruhow wotewja ſo 41. Jednaſche ſo wo 9 korczmaſkich kon ſijach, w naſtupanju wótcżſywoſtneje policije w 4. Stat ſtiſkich ſapiſowanjow ſta ſo 12. Rozpominaſche ſo m 5 paſowych, 36 wukrajuſtiſkich 21 brunjowych, 15 p ſkich naležnoſcżach, 13 ja wiſowe ſenja k laſtupjenja nemſkoſtatneje wobory a 24 wo lohańnach a ſebra cżiſchcżanſch ſpiſach. Pſchi poſredżanſchich běſche na 14 pſchewjedźenjow. Mimo teho ſu ſo dokładnje kont lowale wupożeżeniſke bibliotheki, pſchi tuch ſo nětkotre wo wożcżine knihi ſwěrcżichu.

— **Miaſtowe żitki (Freibank) w Budyſchinje.** Sobotu 17. dezembra 1932 rano wot 8 do 9 hodź. wotedawa ſo na cżiſła 4351 hać 4550, doſo wot 9 do 10 hodź. na cżiſła 4551 do 4750 kwe howiaſe mjaſo, punt po 35 pf.

— **Mężeſczan'ke dźiwadło.** Dżenja ſchtwórtk 29 hodź. wopſchijetnje ſo w 10. abonementnym pſchedſtajenju W ſchyſchtna hra: „Dźoj kežeja male ſijalki“. Pjatk ſo ſa ſtajne pſchedſtajenje w 6. abonemenje C wołpjetnje. Sp poczanje ſo we 8 hodź. Sobotu pſchedſtaja ſo hiſch ras ſnowohra „Dźoj kežeja male ſijalki“. Sobotu w ¼4 hodź. pſchedſtaja ſo ja dźěżeji pěkna hodowna hi „Kuhajka pſchi ſtudni“. Póndżelu wieczor je w „Kró pſchiwadny wječor ja mężeſczanſke dźiwadło. Sběra jenoż 20 wj. pſchinoſka ſa muſabawki. Program ſa jara wutrajnjany. Po programie wjeſoła dźeſba a reſe.

— **Na 'ode Schyrjenje** bliſko domu ja bydlenja nje mężacych pſchewożże ſo wežera 7 létny Grüttner l'tuteho doma. Dorjeſcene wohoſby, kiž běchu blíſko, muſakhadnu jeho ſ wody a wukhowachu jeho pſched ſotejenjom. Pſchi tutej ſtłukotnoſci ſo na to pokaſuje, ſo je w mjeſe po tu dowanym wotkhadnym a dróhowym poſtejke ſakłanje na lób Schwarjowje khodźicź. Sſtrſchi a wopſchijetnjerjo njech ſwoje dźěći k ſadźowanju njeſłoħow we tym pomnje Woni cżuja ſa ſwoje dźěći.

— **Dopłanuć ſaſtrańkele p'dżery** na Karlowej dróż kiž hižom wopſchijet w nozy we ſwojim bydlenju w pjano hewjrkakſche a ſwojich ſwójbnych wohrożeſche, ſo wet wjeczor w 9. hodźinje dla ſamſnjeho poczuwanja ſe ſtron polizije ſe ſwojeho bydlenja wotſtroni a do mężeſchn ſkeje arreſtowanje hodźi.

— S jenoho tudomneho pschedawanischcza zigaretow hradnuchu paknicž wužiwajo w czaju wot 12. t. m. wječor po wobkhodnym czaju hacž do 13. t. m. rano w 7 hodź. nječkże 100 tyslow „Lande Auslese“, nječkże 50 tyslow „Bulgaren Krone“, nječkże 10 hacž 15 tyslow „R. 6“, zabrali sc 600 schtuk „Tromler“ a 5 tyslow sc 15 zigarcami (hodnowne tyski). Schtož może tu nječkto zhońcicz, njech so na kriminalnej policiji na Orteburgskim hrodze, telefon 2802, samohwi.

— Polizajski wjetschnik saßtupi dźensa rano tu na Dejeschjanskej dróhy bydlazeho pianista, jako chazyche na zitnych wikach jedin kradnycz. Paduch na dokhody.

S Wórka. (Saßudźeny dla kradnjenja wowßa.) S pola murjerja Heinzela běchu lětha japoczatk augusta wewßne snopy kradnyli. Tehdy tu bydlazy murjer Pretzschit Fietze ſ Budyschina běsche jako pólny paduch do podhlada pschischol a wot Budyskeho hamtikeho sudu 12 hr. pjenjeżneho khłostanja abo 4 dny jatby dostał. Fietza so pschecziwo wuſudej powoła a rosſudnje wotpohlasowasche, so je ſ Heinzloweho pola snopy kradnył. Wobtrucżesche, so je zeby ſ pola ratarja Żida tři snopy wzał. Żid pak jeho niedźele wobskorżił. Krajny ſud je toho dla k pschesſudzenju, so je Fietza wowßu snopy ſ Heinzloweho pola kradnył, jenoż pat na 6 dnjowe abo 2 dnjowej jatby.

Rubježny nadpad w Małej Prazy

W nozu k 14. t. m. wokoło ½1 hodź. dowuschtaj so w Małej Prahy pola Hodźija labahenaj rubježnikaj do hdlenja 82 lětneje wudowy Alwiny Burkowejc, kotraž se swojej 24 lětnej wnuczku khěžu wobydła. Rubježnikaj załeschtaj ſ wocżinjenym wokom lehańcze w hornim poſchhodże do twarjenja a nadpadnychtaj žonje, kiž we ſwojimaj ložomaj ſpaschtej. Jako wonej wo pomoz wołaschtej, sadżerżeschtaj rubježnikaj jimaj hubu. Mjes tym so jedyn žonje ſtrażowaſche, pschety druhi zyle wobhladcze. Po wupraſenju żonow ſtaj rubježnikaj nječkże dwě hodźinje we twarjenju ſakhadałoj a nimo ſtoteho zonjazeho człowika nječkże 3 hr. pjenjes kradnyłoj. Wunczku, kiž je rubježnikow jenoż pschi mježaczu widźała, wopiſnje jeju takle. Prěni njeſmaty je był nječkże 20 hacž 25 lět ſtary, 1,67 hacž 1,70 m wulki, ſchwižny, je rěczał tudomn narěcz, ma znni błoh, běsche w ſchérej jazy do wětra, ſchérej ſportiſej czapzy a mježesche czornu maſku we mjeſnowczu. Druhi je też nječkże 20 hacž 25 lět ſtary, 1,60 hacž 1,63 m wulki, ſchwižny, rěczesche hornjołużiſki narěcz, ma błuboki błoh, běsche w czórnym wobleku, czórnomodrej czapzy ſe ſchpitku, mježesche tehorunja czornu wiſatu maſku we mjeſnowczu. Pschiſpomni ſo tu, ſo je prěni rubježnik ſylnje ſa „hrodżu“ wonjał. Najſkerje je dojeł. Schtóż może nječkto ſdźělicz wo ſtuczerjomaj abo ſchtóż móhło k jeju wušlědźenju dowjeſcz, njech to ſwěri policiji, żandarmſtwu abo kriminalnej policiji we Budyſinje. Też te najbnadniſche wobſtejenja njech ſo jim zdźěla. Wo mjenach wotſewjerjow ſo mjelczi.

S Brěmjenja. (Trěchak wo wohnju.) K wczerawſchej ſchczi wo wohnju na ſo hlſchcze dodacz, ſo je mandżelſki wobſtejerja nimale wſcha draſta, też khaty a mjele ſgaſeje draſty a nječkto domjazeje nabohy ſo ſpaliło. Woda ſtejeſche w rumnoſczach pod tſechu a jako běchu wohnja dohladali, k njej wjazy njemóhachu. Pschi wohnju holku je ſo też nječkto wukhowaneje mužaneje ſpodelkeje draſty ſhubiło. Naſtata ſchkoda dże ſo je ſa jenjenjom zyle njenaruna, dokelż mježesche wobſtejdże poſoje nikto zawěſczene.

Ze Zdźerje. (Posledni puć.) Zašlu wutoru pokhowachmy k poſlednjemu wotpočinkej našu wjesnjanu zwudowjenu Strausowu rodź. Brězanec z Bóſic. Khorowatoſce dla njeběſche hižo lěta dołho wjacy wopuſčiła ſwój wumjeńk, ſwoju jſtwičku. Jeje mandżelſki je hižo před někotrymi lětami zemrěł. Naša wjes je tak zaſo wo jencho ſwojich najſtarſich wobydlerjow khuđša. Budź jej ſerbſka zemja lohka!

S Kluſicha. (Sſmjerčz.) Pónđelu ſemrě mandżelſka tudomneho żelesniſkeho wuhibarja na wotp. Grundmanna. Knjes Grundmann běſche dołholětny ſaſtanischczowy dohladowar dwórniſkeho „Kluſich“ w Sdźeri. Tu w Kluſicha wužiwa nětko ſwój wotpočink.

S Rjeże Wěży pola Rakez. (Saßudźeny.) Budyſki hamtiſki żud běſche dotal njekhłoſtanemu ſtótnemu wikowarjej Mańcej Köhlerej ſ Rjeże Wěży dla jebanſtwa 6 mježazow ſaſtwa napokoj. Köhler ſo pschecziwo wuſudej powoła a wobkruczeſche, ſo je njewinowaty. Wón je pjeza w ſapreji 1932 ratarjej Kubizju w Rakezach kruwu pschedał ſ wudawanjom, ſo jméje ja żydom abo wóſtom njedżel cżelo. Kubiza běſche jemu wěrił a kruwu kupił. Pódźiſko běſche ſo pschešpěwdżecz dyrbjał, ſo kruwa njeje ſuczelna była. Budyſki krajny ſud ſo po jara dokładnym pschepytowanju pschešpěwdżi, ſo je Köhler Kubizu ſjebał. Mježesche pat khłoſtanje ja pschekrute, ſběhnu tehodła prěni wotſud a ſaſudźi Köhlera k 200 hr. pjenjeżneho khłoſtanja abo 40 dnjam jaſtwa, njedyrbjał-li pjenjeżne khłoſtanje ſapłaczicz.

Z Khróſcie. (Politiska zhromadźizna.) Wjesny lud mějeſe ſrjedu wječor w herbſkej grychée zhromadźizny, w kotrejž rěčeſe znaty knjez Hans Schmutz a Meuselgast pola Pirny. Wuznamjeni přitomnym: „Bur w dźensniſim ſtaće.“ Potom přizamkny ſo żiwa rozmołwa, při kotrejž ſo wſelacy knjeża wobdźělichu. Zhromadźizna bě derje wopytana.

Z Nuknicy. Srjedu pred tydźenjom bě ſo knjez kubler Pětr Smoła na pohrjebje w Khróſćicach wobdźělił. Po nim wopyta hiſče row ſwojich přiwuznych. Při tym ſpózna, ze ſkoro ſanecho čnča w lěwej rucy nima. Domoj dójſły ſo hnydom lehny a tak njejo z khorołoża wjacy ſtanył a wumrě wutoru popołdnju ćiſe. Zemrěty może ſe dźělapolne żiwjenje zhładować. Narodźi ſo w Kaſecach, hdźež najprjedy pomhaſe ſtarſiske kubło wobdźěłać, woženi ſo 1876 z Hanu rodź. Dučmanec z Khróſcie a je tudomny ſtatok na 42 lět na ſtaroſći měł, doniž jón ſwojemu najmłódſemu ſynej Janej njepřepoda. W ratarſkich kruhach běše wſuđže widźana wosoba a bu dla ſwojeje nazhonitoſce a khmanoſce na zamołwite měſtna powołany. Dołhe lěta bě předſyda ratarſkeho towarſtwa w Lejuje a prjedy toho hižo zaſtupnik prěnjeho předſydy. Z přileżnoſcu 75lětneho wobſtaća towarſtwa bu za ćeſtneho předſydu wuzwoleny. Też we mlokarſkim drużſtwje ſydaše ſobu w předſydſtwje a je tuto zjednoćenſtwo na wſě móżne waſnje ſpěchował. Zemrěty běše zwjetſa wjeſeleje mysle a lu bowař ſerbſkeho ſpěwa. Tak załoži ſobu ſerbſke ſpěwarſke towarſtwo w Pančicach, kotrež pozdźiſo druhe mjeno přiwza a zwjetſa jenoż němſki ſpěw pěſtowaše a nětko docyła. W lěće 1926 móżeſe ſwój złoty mandżelſki jubilej ſwjećić w kruhu ſwojich dźěći, wnukow a druhich přiwuznych. Seyła bě njebožćicki ſprawny a kruty karakter a tohodła wſuđže wobluboważny. Kóżdy rad z nim wobkhadźeſe dla jeho nadobneje a wotewrjenceje powahi. Hač do poſlednich dnjow zwjeſceſe ſo njekhałaceje ſtrowoty a je we ſwojim dołhim żiwjenju lědma hdy ćežcy khory był. 13. jan. přichodneho lěta budźiſe ſwoje 80. narodniny ſwjećić moht. Tola Knjez nad żiwjenjom a ſmjerću jo hinak wobzamknył a ſwojeho ſwěrneho ſłużownika do lepſeje domizny powołał. Jeho pobožne kſeſćijanſke a cyrkwinſke zmyſlenje bě za wſěch přikład. Njech nětko wotpočuje wot ćaſnych ćeſnoſćow a wótrna zemja njech je jemu lohka. Hawe pia anima!

S Bukez. (Sedowne wobradźenje.) Bukeczanſke żónſke towarſtwo wuhotowa njedźelu popołdnju w Stangez hoſćencu potrěbnym, zhorjm a khudym bohowne wobdarjenje. Sala błyſchcześe ſo w pyſche bohownych ſwěcżkow a bohacze běchu błida kryte ſ wołuſchkom a kofejom, kiž wſchitkim derje ſejłodźa. Shromadźenych witaſche wutrobnje pschedſydka knj. dr. Schmidtowa ſ Bukez. Poſlicżiſku ſo wſchelake hudźbne a ſpěwne pschednoſchki. Pomozne może poſliczichu nětkorze ſwěcżkowe brafy a ſezjnowe hry. Wſchitko namaka wulke pschipóſnaće. Dary wubudźichu pola wſchitkich potrěbnych wulke wjeſele a tuczi je ſ wutrobnym dźakom pschijachu. Sſwjatočnoſcz ſkónczi ſo je ſhromadnje wuſpěwanym bohownym ſpěwom „Cżicha nóz, ſwjata nóz.“

Z Bukez. W naſej wſy w domje knjeza ſedlarja Schmidta wotewri započatk tutoho měſaca k. elektrikar Maks Sołta wobkhod z elektriſkimi wćcami. Knjez Sołta bu zdobom wot Budyskeje milinařnje jako montěr za Bukećanski wokrjes poſtajeny. We ſwojim wobkhodżo ma ſkład lampow, zwónćkow, elektriſkich warjeńſkich a tepjeńſkich naſtrojow. Tohorunja namakaće tam wſitke narunanske dźěła. Knjez Sołta připrawja też radio. Telefonowe přizamknjenje dosta nowy wobkhod k Pomoream pod ćiſłom 213.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 15. hodowníka 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,50
1 jendźelski punt	13,80	100 čeſkosł. krónow	12,466
100 ſwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,43

Burſu pſcheſtłapi wczera powěſcz, ſo je Franzowſki ſejmi wotpłaczenje dołha na Ameriku wotpokasał. Franzowſke kniježerſtwo je wróćo ſtupiło. Sćežkoſći tychle podawkow njetrjebaja ſo dźenja hiſchcze pſchewidżeć. W Ameriży je ſadżerżenje Franzowſkeho ſejma wulku roſhorjenoſcz wubudźiło. Franzowſka ſ połnóżnej Ameriki wo nowym wikowanſtwim wuczinjenym jedna. Tajke jednanja ſo njeſlubje pſchetrchnu. Po ſkatyſkazach kóżdoletnje Americzenjo Franzowſku wopytuja a tam wjele pjenjes wotſkaja. W Ameriży ſapoczinu pſchecziwo tajkim ſunktam do Franzowſkeje ſchkaracz. Kutrež akzijow ſo wczera ſeſtłabſchowachu, kiž rentowych a bohatych liſćinow ſtuczene wołtachu.

Produktowe wiki wczera w Barlinje pſchewjele nowcho njepſchinjeſchchu. W hotowym ſorunje jenjeżaj wowße 5 pj. popuſchczi. Dowoz njebě wſchak wulki. Cżaſto ſtatna żitarińa ſapſchimny, ſo by ſniženju płaczijnow ſabżiwała. W termińowym wikowanju rožka a pſchenica ſwoje płaczijny ſkerje ſtruczichtaj. Mjelu pſchcze hiſchcze mało kupuja.

Wczera płaczeſche zentnar w Barlinje:

Pſchenicy 9,40—9,50 (9,30—9,40) hr., rožli 7,60—7,70 (7,55—7,65) hr., jeczmjenja, nalětnjeho 8,35—8,85 hr. (8,45—8,95) hr., nahumſkeho 7,95—8,30 (8—8,35) hr., wowßa 5,85—6,10 (5,90—6,15) hr.,

w termińowym wikowanju:

pſchenicy:

ſa dezember: 10,12½—10,15 (10,07⅛) hr.,
ſa měrz: 10,27½—10,32½ 10,25 —10,22½) hr.,
ſa mejn: 10,47½—10,45 (10,40—10,37½) hr.,

rožli:

ſa dezember: 8,22½ (8,12½) hr.,
ſa měrz: 8,35—8,40 (8,32½) hr.,
ſa mejn: 8,52½—8,58⅛ (8,50—8,47½) hr.,

wowßa:

ſa dezember: 6,32½—6,25 (6,47½) hr.,
ſa měrz: (6,55 hr.),
ſa mejn: (6,65 hr.).

Płaczijny w ſpinkach ſu płaczijny tydźeńſkich wikow. Hódźeſ pak žane naſpomnjene njejſu, ſo njepſchemjenichu.

Nekotre płaczijny ſ Drježdżanſkich wikow.

Tu płaczachu hubjy 5—8 hr., kačata 2—3 hr., kury, ſtare 3—5 hr., młode 2—3 hr., hołbje 60—100 pj., huſy, ſarſčane 80—100 pj., kački, ſarſčane 90—100 pj., kury, ſtare, ſarſčane 70—95 (70—100) pj., młode, ſarſčane 80—110 (80—120) pj., karpy 80 pj., ſchčuki 1,20 hr., liny 1,20 hr., jabluka 5—30 pj., běry, zentnar 2,60 hacž 3,50 hr., punt 3—5 (4—5) pj., jódźna łoboda 15 hacž 25 (7—10) pj., zybla 8—10 pj., thrěſl 50—70 pj., ſołotej 10—25 (8—12) pj., kal, běły 5—6 (4—5) pj., ćežwjeny 6—8 (5—6) pj., ſhorjoty 06—70 (20—50) pj., kišały 10 pj., pětrſchilka 30—40 pj., tomaty 25 (20 hacž 35) pj., rapunzki 40 (25—40) pj., ćežwjena rěpa 8—10 (7—10) pj., butra 1,30—1,60 (1,10—1,50) hr., jeja 13—15 pj.

Płaczijny w ſpinkach ſu płaczijny tydźeńſkich wikow. Hódźeſ pak žane naſpomnjene njejſu, ſo njepſchemjenichu.

Hamſtle a ſudniſte powěſcze.

Pſcheſadźowanje:

Pjatk 16. dezembra 1932

w **Bluncu** w hoſćencu, dop. w 10 hodź.: Zentrifuga, hoſpodarſki wós, ranza, ſtót a bycžk;

w **Sdrodźe** w hoſćencu, dop. w 11 hodź.: Elektromotor;

w **Rownym měrſe** pola Wojerez w Lohrez hoſćencu, pop. w 2 hodź.: Kruwa.

Pota. nječkto pſches ¼ jutra we Wojerezach pſchi Krječkowſkej dróhy, ſlušiche wojnarjej Brunej Hohmanej we Wojerezach. Pſchiſeſadźowanje budże ſchtwórtk 9. 2. 33, dop. w 9 hodź. na ſudniſtwje we Wojerezach, ſtwa cżo. 85.

—

Wikowańſti ſapiš.

Do wikowańſkeho ſapiša na ſudniſtwje w Kamjenzu ſu na łońſcho 149 ſapiſali, naſtupaju firmu Hermann Dreßler w Kamjenzu. Dotalny měſtcżel August Hermann Dreßler w Kamjenzu je wuſtupił. Měſtcżelka je mjeſto Augusta Johannu Gertrudu Dreßlerka w Kamjenzu.

Do wikowańſkeho ſapiša na ſudniſtwje w Lubiju ſapiſachu na łońſcho 440, ſo je firma Carl Salowſky we Lubiju ſaſchła.

Samóžeńſke prawo.

Do ſapiſka ſamóžeńſkeho prawa na ſudniſtwje w Budyſchinje ſu ſapiſali, ſo wyſchſchi dźeſatnik Ewald Pawol Friza Dreßler nima prawa na ſaſtupowanju a wukonjowanju ſamóženja ſwojeje mandżelſkeje Sušany Augusty rodź. Jähnitz.

Do ſhamſnego ſapiſka na ſudniſtwje w Kamjenzu ſapiſachu, ſo ratař a cżiſla Karla Max Reſchka w Kamjenzu nima prawa na wuſkonjowanju a ſaſtupowanju ſamóženja ſwojeje mandżelſkeje Idy Berthy rodź. Gneuß.

Konkurſowe powěſcze.

W konkurſu nad ſamóženjom ruchelikubleńſkeho najeńka Bjedricha Wilhelma Opitza w Zdźerkach, je ſud dalſeho termina na pjatk 23. 12. 32, dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje w Lubiju ſwołał.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tunu abo 1000 kg nowak 100 kg

	Płaczizny po złotej hriwnje				
	14. 12.	13. 12.		14. 12.	13. 12.
Pšenica	188-190	188-190	rowy	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	152-154	152-154	woka	14,-16,0	14,0-16,0
jačmjeń, nal.	—	—	ſtudne lanowe	9,00-11,0	9,0-11,0
jačmjeń	167-177	168-178	ſolte lupiny	12,0-13,5	12,0-13,5
wows	117-122	118-123	ceradella	18,0-24,0	18,0-24,0
kukurica	—	—	raps. wosak	—	—
pšeńč. muka	23,8-26,5	23,9-26,6	lany wosak	10,0-10,1	10,0-10,1
rožna muka	19,5-21,7	19,5-21,7	ſuch. truhanš	8,80	8,80
pš. wotruby	9,10-9,4	9,10- 4	b. rnj. kruški	—	—
rožne „	8,70-9,0	8,70-9,0	ſyno, 50 kg	1,80-2,15	1,80-2,20
raps	—	—	rožna ſloma	0,85-0,95	0,85-0,80
hróch Viktor.	21,0-26,0	21,0-26,0	ječ. „	0,45-0,55	0,45-0,60
lane ſymjo	—	—	wowsne „	0,45-0,5	0,45-0,60
pjeluški	13,0-15,0	13,0-15,0	ječna „	0,4 -0,55	0,45-0,6

Płaczizny ręznego ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

13. decembra 1932 Płaczizny po centn. a zł. hriwnach

Skóne druſiny a woznamjenjenja.

Woły: 260.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje ręznoje hódnoſće hač do 6 lět	30—32
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	24—28
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	20—23
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	—

Byki: 403.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje ręznoje hódnoſće	27
Połnomjaſne, młóde	25—26
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarſe	22—24
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarſe	19—21
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 674

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje ręznoje hódnoſće	22—24
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje ręznoje hódnoſće hač do 7 lět	18—20
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—14
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 2956

Najlepše wukormjene (2. druſ.)	38—45
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	25—35
Spatne (4.)	15—23

Wowcy: 3881

Młódše a ſtarše wukormjene (1. druſina	30—31
Starše wukormjene 2.)	27—29
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.	24—26

Swinje: 18095.

Połnomjaſne, wosebitych rasow a ſton kšćenjow, na do 1¼ lět ſtare	38—39
Wukormjene	36—38
Mjaſne	34—36
Spatne	34—35
Rance a kundrowy	—

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmań w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Janaſ w Budyšinje.

S **Bukez.** (Wulki schmrěł je padnył.) Dalako a schěroko znaty wulki schmrěł na Hromadniku je zajtšiy tydźeń pod žekeru padnył. Wšche wjedra je pschětral a někotry zapadły wichor je žo z nim bědźił. Hobrski schtom bu 108 lět stary, ksche 27 metrow dołhi, **delekach** měrjesche zdouk nimale 80 cm. w pschečišku. We wyšokosći něhdźe 15 metrow běchu halosty na 5 metrow dołhe. Zdouk běsche hischće zyle jadriwy a strowy. Schtom tu wjazy njeje, ale měrjuw, kdźej je stejał, wěsče wobkhowa w ludźe swoje njeno „pschi wulkim schmrěku".

S **Lubija.** (Wuwinowany.) Budyjti krajny žud jednaschе pschečiwo wyschich. wuczerjej powołanskeje schule Waklarjej Kuhnej z Driejdźan. Lubijšti hamtšti žud běsche jeho k 100 hr. pjenježneho thkostanja abo 10 dnjam zastwa zakudźił dla zjawneho zkichiwdźenja Lubijskeho wotrjesnjeho schulskeho rady Biehwega. 19. nov. 1931 běsche wón w shromadźišnje kschesćanskeho starschišteho zwjatka w Lubiju rěčał wo schulskich praschenjach a žo też wótrje pschečiwo Biehwegej wobroćił. Krajny žud dóńdże k pscheswědčenju, žo je Kuhn schulskeho radu Biehwega woprawdźe zkichiwdźił, ale je to w zchtikanju woprawnjenych zajimow kschesćanskeho starschiskeho zwjatka cinił a pschiwoli jemu zchtit § 193. Sud tohodla prěni wuhud sdźěhny a Kuhna wuwinowa.

S **Cźišowje.** (Nowa jamowa železniza Werminghoff-Clara III.) Nowa jamowa železniza je nimale dotwarjena. Kdźejch dźenja z Kamjenza přches Kulow do Woserez, dźiwajsch žo thěkro nad pscheměnjenjom krajiny. Wjoski najwp železnizy krajinu pschečarnje. Kajki zamér nětko smje nowa železniza? W jamje Clara III pola Cźišowej je wuhlo nimale wuczerpane. Nawowak je pola Werminghofja hischće dosć wuhla. Nětko ma žo we Werminghofju wjazy wudobyć a zdyrne wuhlo, kiž žo we Werminghofju pschedźełać njemóže, ma žo se železnizu wosyć do Cźišowskeje briketarnje. Tak smje też Cźišowska fabrika dale dźełać.

S **Cžornego Khołmza.** (Padustwa.) Tu žu paduschi žo sadobyli do khlěwow skalarjow. Kradnychu na jenym městnje pjerlinu, kaž truty, huzy a tačzi a na druhim městnje sajo nutle zebrachu.

Se **Sslepcho.** (Spytane padustwo.) W nozy 1 13. hozowniwej spytachu paduschi sadobyć žo do wobkhoda schewza Mudry. Běchu hižo wokno rozbili, tola njeporadźi žo jim, sadobyć žo do cumnosće, dokelž běchu wokna hischće zwěcene se železnej žerdźu a wokenzu. Tak dyrbjachu paduschi sajo nuzdo wjesć.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladý na wjedro sa jutšišchi pjatk:** Wjedro žo malo pschemění.

* **Poslednje dny su žo cźeskosłowakske namjetne straje, wosebje blizko dróhi do Liberza, khětro pozhlukle. Automobil, kotryž schofer z Kukowa wjeźeše, spnya w nozy pisches mjesu skoku pschejěcź. S někotrymi wutšelemi namjetnych straznikow žo wós sastaji. Schofera sajachu a khětru khromadu pschestrykarskich tworow, wosebje porjenschadłow a hrajkow, sebrachu.**

* **Někotši paduschi spytachu pónd'eln w nozy w měschcźanskej pokładni w Tanzizach w Marzy Pjenježny kamor rospacźicź. Hdyž jich dwaj sastojnikaj zmjetkeje policije pschestapischtaj, do njeju hnydom tšelachu. Taj z tšelenjom wotmolwischtaj. Jenemu z njeju ko ramjo srani. Sewoje pakuncze sawostajiwschi, paduschi cźeknuchu.**

* **Wuteru popaduju staj w Guczźkim tunelu psched Luzernom w Schwajzarskej dwaj spěschnaj železniskaj cźahaj do žo srasnyloj. Hacź dotal žu z rossabankow 9 morwych wuczahnyli. Druhich schćěź hischće njejsu namakali. Do Luzerna jědźaju cźah je po wschém sdaczu sastawarski signal pschejěł. Zürichskich cźah se spěschnosću 75 kilometrow, Luzernski se spěschnosću 50 kilometrow jědźeschе.**

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć" a Sokoł wuhotujetej njedźelu wječor ½8 hodź. swój hodowny wječerk na wosadnej sali. Też hosćo su nam lubje witani. Serbske spěwarsko sobu přinjesć.

Radwoŕ. Jednota Sokoł wotměje druhi dźeń hodow swój swjedźeń, wobstejacy ze zwučowanja a nowego dźiwdła. Wutrobnje so wšitcy na njón přeprošeja.

Ratarski Dorost za Khrósćicy a wokolinu ma njedźelu 18. hodownika pop. ½4 hodź. pola Wjenkec we Khrósćicach swoju zhromadźiznu. Na njej budźe k. Cyž-Khoćebuski rěčeć wo: „Poslednje nuzowe nakazy": Dawkowe wotrězki, wurunanske rjadowanje, zniženje hypothekoweje danje. Sobustawy dalšich towarstwow, hospodarjo a wšitcy, kiž maja zajim, so wutrobnje přeprošuja. **Předsydstwo.**

„Lumir" do hód žane pruhi nima. Bórzy po nowym lěće sleduja studije nowych wjesołych spěwow. Solistojo zeńdu so k studijam sobotu 17. t. m. popołdnju w 4 hodź. w „Złotym worjole" (Adler) we 1. poskhodźe. Je tam tepjene. Pěkny postrow

Bj. Krawc.

Swójbne powěsće

Semrěli: Korla Gustav Holschka, monter w Radźejschinje, 53 lět; thowanje budźe jutšje pjatk dop. ½12 hodź. — Augusta Emilia Grundmannowa rodź. Bodenez w Klukschu, thowanje budźe jutšje pjatk pop. ¼4 hodź. — Hendrich Lupka, wokrjesny wuhnjenjemjećejšći mišchtr w Rósbórku, 77 lět; thowanje budźe jutšje pjatk pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu.

Zakoń tunjosće

5% na moje wotrězki

§ 1 połdołhe črije, wulkosć 40—46 jenož 10.—

§ 2 ¾ dołhe črije, wulkosć 40—46 jenož 11.50

§ 3 hólcace črije, wulkosć 31—35 jenož 7.75

§ 4 pacholace črije, wulkosć 36—39 jenož 8.75

§ 5 pućowańske črije

dźěcace stupnje z čełaceje kože buncle, juny, kholowy, wobleki, mužace a žonjace mantle, dźěcace wozy

a 100 wěcow we skladnostnym kupje mam směsnje tunjo na składze

To su $$$ tunjosće

Frömterec składnostne kupy

w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 12.

Wotnožka: w Rakecach na Hłownej drózy znajdźeća pósły.

Sylnje potuńšene hodowne poskićenje

Hobrski wubjerk!

Fachmann město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Fabrika de tabacos město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Van Dyk město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Steuerwunder město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Skat (Hofbauer) město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Tipp Topp město 12 pj. 10 pj., 25 2.50
Rote Rosen město 15 pj. 10 pj., 25 2.50
Muskete město 20 pj. 15 pj., 25 3.75

Dołhož skład dosaha!

Zastarajce so z časom!

Albert Lehmann

w Budyšinje na Połnocnej drózy 2 na Kěžorskej drózy 11 při Bohatych wrotach na Hauensteinskej hasy

K hodam

poskićam swój wulki skład

cigarow, cigaretow a tobaka

w rjanych hodownych pakćikach po wšěch plaćiznach

Hermann Gerlich w Budyšinje

wosebity wobkhod za tobak / na Sukelnskej hasy 7

Samsna cigarowa fabrika

Płaćizny hódne

Strykowane lacy a pulovry

jenož wot **M. Holicld**

w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 4, I

Zane klamy, tohodla najnižše płaćizny

Na tydźeńskich a hodownych wikach: Stan na Hłownym torhošću.

Cehnjenje 2. rjadowanje

202. sakske e krajn. loterije

póndźelu, wutoru a srjedu, 19., 20. a 21. decembra 1932

Hłowne dobyće 40000 hr.

Losy pro u hnydom zaměnić!

Losy mózeće hnydom zaměnić

1/10	1/5	1/2	1/1
10.—	20.—	50.—	100 hr.

Budyskaj běrcaj statnej loterije

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann na Kamjenćnej hasy 45

K zhotowjenju a podawanju

meblow wšitkich družin

też polstrowanych meblow

poskića so

Max Petschick, dlidarski mišter w Kobłicach p. Wulkich Zdźarow

Samozhotowjena, solidna twora we wulkim wubjerku k wobhladanju w meblowym domje we Wulkich Zdźarach.

Tepichi předłoki přešiwaki

we wulkim wubjerku jara tunjo

Kurt Erler

na Zitnych wikach 28

$$$$$$

tunjosće

Stó ma hotowe pjenjezy?

3 dospołne kuchnje

jara nowocasne z najnowišimi připrawami, krute dźěło za jenož

188.—

Prošu wo wobhladanje

Frömterec

składnostne kupy

w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 12

Křesćanska domjaca protyka

95 pj.

Neukirchenske wotrhanske protyki

za młodźinu . . . 60 pj.

su na předań

w Serbskej kniharni w Budyšinje

70

Emil Jende

Založene 1862 **w Budyšinje** Telefon 2671

Budyska palerńja, sadowa tołčerńja a palencowa fabrika

poruča wšě

taflowe likěry

kaž też wšě druhe palency a likěry wubjerneje staroznateje kajkosće po 3.60 hr. hač do 5.00 hr. za litr

Cognac — Arak — Rum

a měšenja (Verschnitt)

w znatej wubjernej kajkosći

Běłe wino

Rhynske a Moselske atd. wot —.70 hr. hač do 1.50 hr. za bleša

Čerwjene wino

francowske a španiske, mile a kwětkojte, litr a bleša wot 1.20 hr.

Słódke wino

kaž Portwino, Malaga, Muskat, połnowe wino atd. bleša wot —.90 hr. hač do 1.80 hr.

Wšě naspomnjene druziny wina mam wot prěnich winicarjow a importskich firmow z woznamjenjenjom firmow

Płodowe wino

Wino z janskich jahodow, połnokwětkojte
Wino z holanskich jahodow, po burgundiskim wašnju hodźi so za ćopte wino
Jabłukowe wino, wuherske, za krasnu bowlu
Wino z kosmačkow, wubjerne, sylne wino na blido

Tute štyri kajkostne płodowe wina su po starym wašnju w mojej palerni dźełane, tohodla njejsu kisałe, ale maja wjele alkohola

Wšě wudźělki samsneho zhotowjenja

Moja 40lětna dźěławosć w mojim předewzaću rukuje za sprawne a dobre posłužowanje

Tak kupuja moji wotebjerarjo z prěnjeje ruki!

Po postajenjach krajneho palencowelio monopola ze 24. 4. tuteho lěta so płaćizna za sprit wo 2.— hr. za litr zniži. Tute zniženje sym też pola wšitkich mojich palencow a likěrow přewjedł.

Drobne předawanje: Předawański čas wot 8—1 hodź. a wot 2—7 hodź. Sobotu bjez přestawka.

Při swójbnych swjedźenjach, kwasach a krćiznach je moja stara firma připóznata a prawa nakupowarka

Dźěćace jězd. koła

we wšitkich wulkosćach ma płaćizny hódne

J. Schleback

na Mužakowskej drózy 4

Klanki, też dźěłe

we wulkim wubjerku, hłowy, włosańcy, też z prawymi włosami, wuporjedźenja derje a tunjo

M. Pfuhl, hrajki, Před Sulerskimi wrotami 12

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ześěhwkam čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běđny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so baney hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płaśe přiwozdźeć. Przez a wintwartnje abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 294 — Budyšin — Pjatk, 16. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Radiowa rěč němskeho kanclera ze Schleichera

Němski kanzler se Schleicher je sćehnyrk wječor pśeches radio k němskemu ludej rěcźał. W swojej rěcźi mjes druhim praji, so je najwjetśe wobmyślenje měł, kanzlerstwo pśichwatać, dokelž njeje dyrjał z nałožnikom kwjeliego pśecela Papena być, **tutoho ryćerja bjes bojoseje a poroka,** kótaryž skutkowanje najćeśišćiwjejše wole a wulkeje wótcinjeje luboseje budźe hajke poźdźišći źwjeł polnje pśihótnjaś móg„ pśichede wšykem pak lohośa, dokelž **woborny minister jako němski kanzler sa wojeńsku diktaturu wonja,** a dokelž ga strach njemóże wotpokazaś, so by ga se swjasanjom wobeju sastojnstwow wójsko mogło pśećiwnje do politiki jeźahnuś. Jenož pśichmyślenje, so by tajka naprawa thutnosći położenja z pomocu [illegible] a na wěsćich naśichtkarjow wottrašiła a so by ga [illegible] ja wójska sadźiwała, je mje pohnuło, swoje wobmyślenja spušćiś.

Dźěl program z dweju głowow wobśeli, kótaryž rěkałej:

dźěła saradźiś.

Wšykne naprawy, kótarej němske knježeństwo w bliźišćich měsaćach pśichewjedźe, budźa mjenje abo bóle tutomu samóru słužiś. Pósledńje njedźele po Němskej jźdźo, gyn sy mógł pśicheźiwjedźeś, so je mjes němskim ludom we wšyknych worśichach žadanje złyšeć: **„Dajcie nam dźěło a [illegible] nadźiju na hospodarśe wobnowjenje! Niejo druheho naš njejasźinuje, najmjenje pśichměnjenje wustawy a [illegible] rjane wěży, z kótrymiž so njejsmy najeźi.**

Pokasawšoi na głowny jakuł kóždeho statneho wodźenja, so dyrbi so cźeźej hospodarśej nuły, **ludowemu sadźiwowanju a katastrofowemu myślenju sadźiwaći,** kanzler praji, so so ludźo, kótrejž gu sadźiwowanju bliźo, njemóża z powmócnjenym wu tym směrowaś, so dyrbi po sakonjach hospodarśeho rośmna po kóždym hospodarśkim najwušśim dypku hospodarstwo sajo horje śicź. Chcejo-ja hnydom **wopraduźiś pomoz wójcowej.** Tohodla gym němskemu presidentej radśił, so by **němskeho komisara sa saradźenje dźěła pomjenował.** Tón śmjeje nadawk, sa kóždej możnosći k dźělu źiśdźiś, wulkorubaty program sa saradźenje dźěła nastajeć a jeho pśichewjedźenje dohladowaś. Dźěła dyrbja so radźicu pśichedewsaćelam pśichepodaś, hacź so tychu so w ramźenym sarjadnistwje wuwjedźe. Pódła teho dyrbi so śiśeśiś, so so hižo pśichitowane pjenjezy jenoćzy sa tele dźěła naloża. Rośsudnje wažne je, so je so tole finansowanje puśi namakaś, **kótryž kóždu inflaziju** wusamknje. Sa to nam ǩohudźało presidenta němskotatneje banki dr. Luthera rukuje.

W nastupanju finanzow w běžnym lěcźe bjes nowych dawkow a bjes skrócenja wobsebinskich wudawkow wunděemy, schtoj je pśicźo khěry pokrok pomjo pohledninaj krisowymaj lětomaj.

Němski stat krajam a gmejnam, kotrychž finanzne wobstejnjosće su dźěła wobcźežne, z organizatoriskimi a finanzynymi naprawami wupomha.

S praschenjom saradźenja dźěła

sabjydleństwo

wulko swiśuje. Wo tym gmy wschitzy sjena, so dyrbi so po możnosći rucźe a wjele sabjydlowaś. S dokonjenjom dobreho je hacź dotal klagało. Runje jako wobmy minister dyrbju najwjetśu ważnosć na to klaśeź, so je w ramźenej Němskej po możnosći wjele ludu sabjydliło.

Sa leto 1933 je najwjeźdy 50 miljonow hriwnow sa sabjydlenje w hospodarskim planje pschihotowanych, a nowych 50 miljonow so je subwskitkowanjom němskotatneje banki do pśedka wuda. W ramźenej Pruskej je nędźe 800 000 jutrow, w namjesnej marzy nędźe 100 000 jutrow, w Pomorskej nędźe 280 000 jutrow a w Mecklenburgskej nędźe 120 000 jutrow sa sabjydlenje wužije.

Wo hospodarśtwowych praschenjach

němski kanzler praji, so njebudźe pśicźo lohko, se schmatanjy wschelakich nahladow puśi namakaś, po kótrymž so hodźi po możnosći zadanja wschoch powokanjow dopjelniś. Sajm sa to źrědk nałožił, so gym němskeho hospodarskeho ministra z němskim sejźiwjeńskim ministrom swjasał. S toho, so wobej ministraj dźenja mérnaj a rady dźełaju w kabinettu sjedźitaj, wožeźe wukśeh mojeho źrědka widźeć. Njeboju so wusmaś, so ani kapitalizmus ani socializmus njesatstupuju, so mje głowje „pśivatne hospodarstwo abo hospodarstwo po pschemyślenym planje" njewustrózitej, zyle jedwore tohodla, dokelž teju wopschijźeczowu wospołnej cźitośće w hospodarskim żiwjenju zyła wjazy njeje. Tohodla slejiśchego sastupnju, so dyrbi so w hospodarśtwje to cźiniś, schtoj je w datym wokomiku rosumne a po wschém sdaću k najlěpschim wunoschkam sa lud a kraj dowjedźe, a so źebi njeźiwjeny jeneje wucźbnje sažady da błowu rozbiś. W tymle smyśle ma němśke knježeństwo w tu chwilu śledowaje hospodarśke prawidła za najrosumnische, schtoj njewusamkuje, so źebi wobstejnosće sa léto a dźeń druhe naprawy žadaju.

Wyšoka měra wuplodźenja žiwnosće dyrbi so sakhowaś a katarśtwu dyrbja so strowe wumělenja za strowe wuplodźenje saradźiś. Bjesbožosći móże so krajnje jenož smjenschiś, jeli so so poradźi, wobsah pschemyślowego a industrialneho dźela khěrro rozschěriś. Knježeństwo budźe tohodla swoju kedźbliwosć na to složowaś, so bychu so wiki stuntka kraja wožiwile. Knježeństwo pak wě, so najwjetśe wožiwjenje stuntkownych wikow sa to njedośaha, so bychu wschitzy khěb a dźełu namakali. Naschemu hospodarśtwu móże jenož tyć, hdyž pódła wunmślowanja domjacje semje, pschemyślowa dźiwkawosć za tukrajne wiki źebi se samźenjenjom tworow z wukrajom w pschisprawnych poměrach wahu dźerži.

Kaž pśiźewsche knježeństwo ma teź nětcźišće knježeństwo tónle hospodarśti program za khmany podkoł hospodarskeho rozwicźa.

Rusam katarśtwa dyrbi so, kaž daloko hacź je možno wotpomhaś.

Kanzler na njepomérnu mjes powjetschenymi khostami katarskeho dźeła a płacźisnami katarskich wuplodow pokaza a mějejsche sa nusne, so by so tutomu cźišćesći na płacźiny rucźe a skutkowniwje na pschecźiwo stupało.

Sćiwoju wobzetu kedźbliwosć knježeństwo tonu pschiwobroći, so so śmjerśenje statneho a privatneho hospodarśtwa wottroni. Njeźmjo so cźerpiś, so chodźa wulke pschedewsaćela wschě lěpschiny privatneho hospodarśtwa wunjwać, wschě cźeźoty pak, pschede wschém po takim rizika na stat wotnowaći.

Nuzowy wukaz wo skróćen'u mzdy so spušćił

W Němskostatnym nawěschtniku je so wukas němskeho knježeństwa wojewił, po kótrymž je so nuzowy wukas k rosmnoženju a sakhowanju dźěłaśkeje sdatkowe spušćił. Wukas praji, so so wukas němskeho presidenta wo naprawach k sakhowanju pomocy za dźełonjemějerjow a socialne sawěsćenje a k położenju spomožeńskich cźełow gunejnow se 14. junija 1932 a wukas se 4. septembra 1932 z mocy stajitoj.

W němskim hospodarśtwje je so k lěpšemu wobroćiło

W hospodarśtwje wutśerjetu němskotatneho swjata němskeje industrije staj žrjedu **němski hospodarśki minister dr. Warmbold** a němski **finanzny minister Schwerin z Krosigk** rěcźałoj.

Dr. Warmbold na to pokasa, so dhe hospodarśki program, lětha 4. septembra zawjedźeny, tži nadawki dopjelniś na to waschuje, so so 1. z pośicźenjom dawkownych dobrowopśimnow hospodarstwo wožiwi, 2. so so tohorunja w formje dawkownych dobrowopśimnow myta za rosmnoženje dźěła płaća a so so za saradźenje dźěła 3/4 miljardy hriwnow pokaži. Tele nadawki dyrbja so i wjetśeho dźěła hajke do skutka stajiś.

Sa saradźenje dźěła je wójo w spočatku wěsćeho cźasa trjeba. Tohodla so njeźmjeny dźiwaś, so dźenja tži měsaźy po pschipowjedźenju hospodarśtcho programa saradźenje dźěła hakle w nětkotrych stronach skutkuje. S wósym pravcem je ke knježeństwowemu hospodarśkemu programu njemuwał jenoćzny program. S tutcho léta je so hakle 2½ měsaźa minyło. Minister potom pytajśe, z kiźbami dopokazaś, so je so

w němskim hospodarśtwje k lěpschemu wobroćiło.

Tole hibanje dyrbiny pospśinuś. To móże so na dwojake waschnje staś: i pśicźa z tym, so so **hospodarśke dźěło wožiwi** a i druha z tym, so so **saradźenje dźěła powjelschi.**

Jako sakładna sašada dyrbi płaćiś, so dyrbi so jenož **tajke dźěło spěchowaś, kotrejž je za ludowe hospodarśtwo wužitne** a so i pschichodnym wunoschkom **sadani a saplaći.** Dale dyrbi so dźěło **pschede wschém a porjadnje pschedewsaćelam** pschepodaś. Tale forma saradźenja dźěła ma lěpschinu, so pśivatne pschedewjaśe posbudźuje a powschitkowne wožiwjenje hospodarśtwa pschchuje. Dale dyrbja so porjaduje jenož krótkokhwilne dźěła pschedwsaćaś, so bychu so, kaž bórzy je so pśivatne hospodarśtwo sejźiwiło a powjetschiło, bórzy mohłe samjesowaś a sastajiś; pschetož

dźěło žmě so jenož k wotstronjenju bjesdźěłnosće saradźiś.

Skónćnje žmě so za njo jenož telko pjenjez nałožiś, so so němska měna na zone waschnje njewobwrose. Dyrbimy wopomnieś, so je pjeches tži léta wschudże dźěło woteběrało a so je so hospodarśtwo pohłabiło. Ližo to, so je tole pohłabjenje pschestało, dyrbi naš je spokojenjom napjelniś. Njemóżemy wocźakaś,

so so wschо nadobo polepschi a porjedźi.

W tym tak dołho wopak njemyślimy, kaž dołho pschichodne **walke nadawki** z wocźom njepusćeźimy. Tele nadawki wschak gu wurjadnje cźeźke. W źiwotowym hospodarśtwje dyrbi so praschenje internazionalneho sadźelenja rostrjaś. Dale dyrbja so sadźenki smjenschiśiś, kotrejž so wikowanju na pschecźiwo stajeja, a stónćnje dyrbi so měna wschědnych [illegible] stabiliseruje.

Pschede wschém dyrbitej so měr a dowěrjenje wróćiś.

*

Němski finanzny minister Schwerin z Krosigk sa pschewjedźenje knježeństwoweho hospodarskeho programa dlěschi cźas žadaschе. Na podłožku liczbow minister dopokasa, so je so hospodarśtwo němskeho stata, krajow a gmejnow wot 1929 hacź 1932 wo 10 miljardow hriwnow pohubjenschiło. Na **konzu** tajkeho rosmjeća bndźišće pusta muncźerja abo inflazija staka, hdy njebudźichu je wschěmi źrědkami spytali, **lodź sjawnych finanzow pschese wschе strachi podmórskich skalistow pschewjeśeć.** To je so z wurjadnje cźišćecźazym powjetschenjom dokhodow a z najwótśišćim skrócenjom wudawkow dopjelo. Tele naprawy, kotrejž bźchu sa pschewinjenje muły sjawnych finanzow trébne, su pak krizu sbórschiłe. Runje je slejiśchego němskeho finanznego ministra je by dyrbjała politika w tym wokomiku pschestajiś, hdyž sć je krizyne dno doszpło, so by so wožiwjenje pśivatneho hospodarśtwa wobźežko a spěchowało.

Statne finanzy z wołożenjom hospodarśtwa wustrowiś,

to je sakładna myśl dawkowych dobrowopśimnow; z dritimi głowami: S kriży dyrbi so sajo k cźasej polepschenja a wobnowjenja pschisamknuś. To njeje genialna myślicźka, ale dobźédł rosumnego myślenja z hospodarśkeho a finanznego położenja. Na pschicźenje, hacź njeje lohkomyślnje, z podawanjom dawkowych dobrowopśimnow pschichodne léta do pśedka pocźeźiś, ma so wotmołwiś, so pornjo pohubjenschenju sjawnych finanzow wo 10 miljardow wot 1929 hacź 1932 dopredkne pocźeźenje wob léta jenoź 300 hacź 500 miljonow hriwnow wuczinja. Sśmi so wocźakaś, so so hospodarśtwo na kóždy pad w tutym rusnym małym wobsahu polepschi.

Podpjeranje wěstich pschedewsaćelow dyrbi wschak so kónćeź. Możnemu sajsewiźiwanju, kotrejž by so pschi pschewjedźenju hospodarskeho programa pokazało, wosebje njeprawemu wuźiwanju dawkowych dobrowopśimnow sa wjetśe pschisłajenje dźěłaćerjow, dyrbi hospodarśtwo same wobaraś, so by so sauer dozpił: cźełne hospodarśtwo w cźišćim stacźe, swobodne hospodarśtwo w žiwnym stacźe.

Němskonacionalni so nacionalnych socialistow zdaluja

Pschedbyda němskonacionalneje frakzije w pruskim žejmje, **dr. Winterfeld,** je schtwórtk pśed cźełnej pruskej žejmowej **Kerrlej,** kotryž je z němskonacionalnymi wo wobdźełenju pschi wutworjenju knježeństwa jednał, sśedowazu spźełenku pósłał:

Dr. Goebbels pola nazionalnosocialistiskich letarjow.

W marmorowej sali Parlinskeje zoologiskeje sahrody je so źydeu wjeczor hodowny žiwjeńć nazionalnosocialistiskich letarjow wotmył. Krótki cźask pśched polnoc mě-

pschе wjednał Parlinkeje župy **dr. Goebbels** króćtu politiku rěcy. W njej praji, so dyrbi so wschěm dorajom na to pokazać, so w nazionalnosozialistiskej stronje jenoź jene prawidło płaći, kotrejž Adolf Hitler postaji. Móżno je, so może so cłowjek Adolf Hitler mylić, tola tónle strach njeje nicżo pomjło tomu, kotrejž by nastał, hdy by kóżdy wjednik a ſnadź kóżdo stronimy sobustaw spytał, so se zwoſim ſamſtnym nahladom pschesdsesdsesdcej. Strona wustupi, hdyž ma Adolf Hitler cżaſ ja pschihodny. Němski kanzler Schleicher so zhlonje myli, hdyž so nadzija, so po wokolnoſnjacych so doſpije, schtož ſjawnje njemóże dozpieć. Móżu ſkubicć, so nazionalnosozialistiſka ſtrona knjezam we Wilhelmſkej dróży po hodzach worſech pacżicz da, wo kotrejž żebi ſuby wukſajn.

Němſkonazionalna frakcija w pruſkim ſejmje njeje ſaſadnych pschicżinow dla ſwólniwa, so pschi naměſtnjenym wuttworjenju knjezerſtwa wobdzělicć.

Praſchenje. Hacź by so wohlo ſ zentrumſkej ſtronu hrozaſ o dżełacz, ſ kotrejž njeſmy jednali, njetrjeba so rozpominacz; pschetož ſmy ſo hižo tohodla dyrbjeli ſapowědzieć, so pschi knjezerſtwje wobdzělicć, dokelž so dla ſaſadneho oppoſizistkeho ſtejiſchcża nazionalnoſozialiſtiſkeje ſtronu pſchecżiwo němſkemu kabinetej ko njemóże ſa to rukowacć, ſo ſ wuttworjenjom wotmyſleneho pruſkeho knjezerſtwa żane nowe pschecżiwnitwo mjes němſkim knjezerſtwom a pruſkim knjezerſtwom njenaſtanje.

W Hamburgu klamy wurubili

Sſrjedu wjeczor ſu **kommunistojo w Hamburgu** w nětkotrych měſtowych **dźelach zhrobne klamy wurubili**. Wjeczor wokoło 7 hodź. ſu woknowe ſchkleńcy rěſniſkich klamow w Cimsbüttelſkej dróży rozbili. Ssamopaſchnizy běchu młodſi ludźo ſ kommunistiſkimi ſnamjeſchkami. Nětko 30 ſuſcheznych ſwinjazych plezow (ſchunkow) a ſa nětko 200 hriwnow kolbazy ſu rubili. S rěſniſkich klamow w Flottowſkej dróży je nětko 15 muzow, kotſiž měſachu teherunja komunuiſtiſke ſnamjeſchky pschitiſkujene, ſa nětko 100 hriwnow zroſ'u rubiło. Dale ſu na Spaldingſkej dróży a we Weidelſej dróży kolbazu a druhe mjaſowe twory rubili. Pschi nowym klamjeńtnym pucżu mójeſche policija dweju muzow ſajeć, kotrajž runje woknowe ſchkleńcy zrobnych klamow roſtriwaſchtaj. Kriminalna policija je pſchepytanje we tym ſawjedła, hacź je ſo po planje rubiło. Policajſka wuſchnoſcź je wukonjazym policajſkim ſaſtojnikam poruczika, ſo bychu ſ wjetſchej kedźbliwoſcu klamy ſchkitali. Policija wuraſnje na to pokaſuje, ſo ſo wurubjenje klamow wożeboje cżeſko kłoſota.

K programnej rěči němskeho kanclera w radiu. Němski kanceler zo Schleicher před mikrofonom.

Twjerdak a jeho dźowka

8] (Pokračowanje.)

„Hdże dha ſu cźi honjerjo? Cźi dyrbja na dwór! Dźełbu ſzem, kłoćo dyrbi ſo ſatſelicć! Sſynowe widły ſzem! Sſekera je thmańſcha! Nź, tſelbu! Jeno ſ tſelbu móże ſo tajke dźeriſko pschewinyć!"

Tak wołachu a rejachu pschitomni jedyn pschemtoh druheho a wſchitcy běhachu tam a ſzem, nětko tſi ſ domu won po tſelbu, kaž prajachu. Mjeſ nimi bě tež Jan.

Stary Twjerdak bě do kuchinje ſlećał, ſe ſylnymaj drjewonymaj ſekeromaj pschidże ſ njeje wrócżo.

„Hdże je Jan?" rejeſche nutſka nětchtó.

„Tón je domoj po tſelbu běžał", wotmolwichu druſy.

Sdobom pak wupſchechtrjechu ſo tež mnohe ruzy, ſo bychu ſtareho njeſlepeho korčmarja ſabrałe, kotryž dyrjeſche ſo ſam bykej napſchećźiwo ſtupicź.

„Woſtajcże mje, woſtajcże mje, prjecź ſ wami, bojaſnizy!" wołaſche wón a ſnjeta ſ hobrikej mozu wſchěch do boka, wonka ſaklinczа ſnowa Hańźine wołanje wo pomoz. S napinanjom doſpě hoſcenzar do durjow, kiž do dwora dźěchu.

Na dworje pak ſo wěź tež w tym ſamknym wokomiku jara pschemjeni. Se ſwojeje ſtwy, kotraž bě w ſpódlanſkim twarjenju, wulecża Radmerſki. W jenej ruzy mějeſche wulke, wotmjane cźerwjene krywadło, kajſež ſo w nozy k wodźewanju trjeba, w druhej ruzy pſtrolju, kotraž bě wěſo jara mała a ſłaba, tak ſo możeſche była jeno trochu krucże ſranicz.

„Prjecź, prjecź, Radmerſki! Bože dła, wón cźe mori!" wołaſche Hańźa w ſmjertnym ſtraſche, mjes tym ſo ſe jeje luby thwataſy běžo ſwérſiku bliżeſche.

„Wumożu cźe abo wumrjemoj hromadźe", rjekny Radmerſki ſ krutym hłosom. „Jeno njeſkhinu hiſchcże dźerź ko twjerdże. Hdyž ſo ſkoćo ſa mnu wobroczi, ſkoćź dele a cźekń do khěże!"

Pschi tychle ſpěchnje wuſtorcżenych ſłowach bě nkody cźłowjek, pschezo ſ pſchikrywadłom wjechłujo, tykej tak blisko pschiſchoł, ſo dyrbjeſche ſo tón, kiž hacź dotal jenicżzy na Hańźu wudźeraſche, na njeho dohladacź. Hnydom wobroczi ſo, rohaj ſkhiliwſchi, pſcheczіwo Radmerſkemu. Nětkole cźeſkaſche Radmerki ſ njewopiſajomnej ſpěchnoſcu a wobrotnoſcu, ſ jeneho boka do druheho běhajo, do napſchecźiweho kuta dwora.

„Nětkole, Hańźa, nětkole!" ſaiwoła jachło do teho kónza, hdyž jeho luba njewjeſta, ſo rěbła dźerźo, wiſaſche.

„Dele, Hańźa, dele, bojedła khwataj!" wołaſche ſdobom tež holzyny nan, khwatnje ſ njej pschiběžawſchi, ſo by ju do ruków popadnył.

Wótſpe płakajo a ſ radoſcu njeſpeſche nan wumożenu do domu. Tu hakle pyłny, ſo bě wona we womorach. —

Mjes tym bě Radmerſki pucź do ſwojeho bydła ſłožił, hdyž běchu durje jeno pschiſaćźinjene. Tam dozpěwſchi, wobroczi ſo ruczże. Piſtolija wupraſny, a ſdobom ſlecża tež pschikrywadło, wot Radmerſkeho cźiſnjene, rosnjendrjenemu ſwérſiku na hłowu, tak ſo bě ſyła ſ nim ſaſwobdżeta. Tola njedźiwajo na to cźerjeſche byk ſa nim a mhyrny jeho ſ krótkim rohom do ſcźehna. Możny ſtork cźiſnny njeſbožowneho k ſemi.

Wſchitcy ſo wuſtrózichu a ſarejchu ſ khěże, hdyž nnoſy temnje hróhnenu podawkej pschihładowachu.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje, 16. dezembra 1932.

— Wo wjedrje. Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer +2 a thermometer wodjo +3. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer +3 a thermometer w nozu —1. Sčźahanje ſamrócżeny tak njeboka. Tuthejtuy poczuſ je zyte mały raz pschiſnyſał. Wot kupy Island ſem hiſcze ſo ſylne mjatna ſ rauju, wodźerjazo ſymne powětry ſ połnóżneho teoſnoho morja, ſo nam naſch powěte njeſnjeża. Wyſchina nad naſchimi ſtronami je ſo hiſchcże jeſnyſnila. Se ſtrony Azorſtich kupow pschikhadża nowa wyſchina a hoſnuje hižo ſ wyſchinu nad naſchimi ſtronami. Tež nad rauſchej Europu hiſchcże ſylna wyſchina wjedro wobtnjeżuje. Tuž ſmeja wjſkerje wjedrauje prawje, hdyž praja, ſo w połnozy, nimo ſo hibaze nižina, nam jenoź ſamrócżenje pſchinjeſeje, ale niż Zaneho deſcźa. Hdyž budźe nižina nimo, najſterje ſaſo ſymniſchi poczuſ, ſnano ſa dwaj abo tſi dny, ſſtupi. Jutſje hobotu ſkhadża ſłónczk ſo 7,58 a thowa ſo 3,54 hodź. Měſacź ſkhadża wjeczor 8,16 a thowa ſo dopołdnja 11,03 hodź.

Prelat Mikławš Žur †

Zaso je ſmjerć přimnyła do rjadow ſerbskich prócowarjow. Wčera překhwatała Budyšin zrudna powěſć, zo je knjez prelat Mikławš Žur tutu čaſnoſć wopuſčił. Wón běše wuznamna wosoba w Budyſkim nabožnym a narodnym žiwjenju a mjeſeſo mnoho přećelow. Běše ſwoju ſtarobu přinjeſł na nimale 75 lět, přichodnjo měrca by tutu liczbu dopjelnił. Jako farař skutkowaſe njebožički dołhe lěta w Radworju, hdyž je rjanu nowu cyrkej natwaril. Lěta 1903 přińdże do Budyšina a skutkowaſe tu jako farař při Hórnikowej cyrkwi, w lěče 1908 pomjenowa ſo za kanonika Budyskeho tachantſtwa. Při ſwojim duchownym zaſtojnſtwje je wjele časa nałožił na dźěło za ſwój ſerbski lud. Po njezapomnitym Jakubje Skale je přewzał ſekretariat Maćicy Serbskeje a je tuto **čeſtno zaſtojnſtwo** ze wſej ſwědomitoſću wukonjał. **Maćica Serbſka** jeho też za ſwojeho čeſtneho sobuſtawa pomjenowa. Zemrěły běše też předſyda towarſtwa ss. Cyrilla a Methoda. Wospjet běše z redaktorom „Katolskeho Pósła". Tež jo ſo wospjet njera přimał a za dźěći luboznej knižey „Jandźel pěſtoń" a „Dobry kreſćan" ſpiſał. Swój dar k pi... jako ſtudent pokazał a woſebje jako ... dentſkeho časopiſa „Lužiski Serb" pilnje ... pisał. Bóh wěčny mytuj jemu wſitku ... kiž je k lepšenu ſwojeho ſerbskeho ...

*

— **Wulke blaki na ſłónzu.** Saſdźenu ... na ſłónzu wulke blaki pokaſale. Wone wſchał hiń... na raniſchej kromje ſłónza ſteja. Sa nětko tydźeń wone hrjedza a ſo potom na druhej ſtronje ſchadja, ... 5. januara ſo potom ſaſo pokaſaju, dokelž ſo ſłó... 27 dnjow raz wokoło ſwojeje wóſki ſawjertnje. Tu... li ſo w pſchihodnje hiſchcże wjazy wulkich blakow na ... zu pokaſaci, potom budźa jich magnetiſke pruhi na... ſenja ſkutkowaci. Wono wuwabja ſwjetſcha ſenje... a maju też wſchu na naſche wjedro. Wutczeni měnja, ſo ... pschiběranju tutych horzych wubuchow na ſłónzu dyrbi ... ſymu wjcże nimo hyeć a wona woſtanje ſwjetſcha mila.

— **Hodowne pakety.** Pósta je ſo dokładnje poſtarała ... ſpěſchne a dyrkowne pschipóſłanje hodownych poſyłkow ... ſtaſwarjam. Po możnoſći pschijimaju ſo pakety też ſwonka ſłużbnych hodźin bjes ſapodańſkeho pjenjeża. Pschi ... mnożenju wobkhodnych ſrědkow a wunuſchowaſkich ... zow ſo wone ſe ſnatej dyrkownoſću wunoſchnja. Hdyž ſo pakety ſ cźaſom na póſtu dadża, wone ſtajnje w cźaſu, ... ſo pjeże, dojcźawaja dojcźahnu. Je-li nětko ſadźewany pakety ſam na póſtu dacź, njech je da wunoſchowerjej pa... ktow ſobu, to je możno wſchudźom tam, hdźež poſtowe auta jeżdża a tiž maju taſſiczku, ſo ſo pakety pschijimaju. Też telefoniſcy abo piſanje może ſo na póſce ſkaſać, ſo by póſta pakety domach wotewjała; to placi 20 pf. ... doſkajuju dopiſanju abo jednore zedulki. Wone mója ... njeſrankowane do kiſtowcho kaſchczika tykacej abo wunoſcherjej ſobudacź.

— Měſeſ ſjanſke dźiwadło. Dźeńſa pjatk wjeczor wo 8 hodź. wotpjelnje ſo w 6. abonementnym pschedſtajenju ſwojeſchna ſpěwoha „Hdyž ſcźeſja małe ſijatki". Sobotu pop. w 4 hodź. hraje ſo pětna hodowna baſka „Dwanaſty ſtudent" pschi nijich płaczijſmach wo 20, 30, 40, 60, 80 a 100 pf. Sſobotu wjeczor hraje ſo hiſchcże raz „Hdyž ſcźeſja małe ſijatki". Dla wulkeho napraſchenja dyrbi ſo opercta „Sołcka ſ Cźornoho Lěſa" njedźelu pop. w 4 hodź. hiſchcże raz wospjetowacź pschi połowi... owych płaczijſnow. Njedźelu wjeczor wo 8 hodź. hraje ſo ſaſo wulka ſpěwoha „Hdyž ſcźeſja małe ſijatki". Pónđźelu wjeczor 19 hodź. je w „Krónje" wulki pſchewabjenſki wjeczor měſchczanſkeho dźiwadła, při kotrymż wſchón perſonal ſ orcheſtrom ſobuſtkuje. Sſahuſ je darmo. Liſtſiki ſu w dźiwadłowej pißarni doſtacź.

— **Póſtowa ſłużba njedźelu 18. dezembra.** Poſtowa wokna ſu wotewrjene każ kóżdu njedźelu, tola budźe wudawaniſke wokno nimo 8 do 9 hodź. też wot 11 do 12 hodź, pschijimanja a wudawanja paketow nimo 8 do 9 hodź. też wot 11 do 12 hodź. a wot 15 do 18 hodź. wotewrjene. Wunoſcźnje ſo dopołdnja też pakety wunoſchnja. Póſtowy ſkant cźo. 3 (Psched ſchulerſtinu wrotami), je ſamknjeny.

— **Na tudomnym dwórniſchczu ſuſjedoju** měſcera pſchi... połdnja w 12 hodź. 45 lěta mandźelſka Gertruda Zim... merowa ſ Nowoſalza-Spremberga. Wona ſ cźaſa ... ſmjerſchi ſo na trochu wobnjerſnjenej raſtlinej ... wobſtinu a ſebi nohu cźeſko wobſchkodźi. Sſobotu ... dobrowolneje ſanitatneje kolony dowjedechu ju k ... Müllerej a potom na ſanitetnu ſtražu na Bismarckowej dróży. Jeje wobſtaranja, kiž dźiwſche w měſeſu wulkonoc wobſtara ji ſanitetnik. Popołdnju w 5 hodź. dowjedechu ju ſe żelezniz do Nowoſalza-Spremberga domoj.

— **Motorſke kolo kradnyli.** 16. dezembra w nozy wot 12,20 hač 12,35 kradnychu pſched hoſcenzom na Ludowej dróży motorſke kolo „Viktoria" cźiſło I—6116, fabriſke cźiſło 104 170/4485, 1 zylinder, hołbjomódre ... cźerwjenobrunnymi ſnamjankami a ſłotym napiſmom „Viktoria". Mějeſche wulki autowy mošnjowy ſwětłomjetak, rucżne ... nadło, wutorhnjeny kabl. Kolo njetrjebaſche wjedniſkeho wuſmjedcźenja. Wo wózowne ſoſćelenja proſy kriminalne ... woddźelenje w Budyſchinje na Drjenbergſkim hrodźu, telefon 2802.

S Barta. (Hodowna ſwjatoczńoſcź.) Shromadźuje ſo ... hónſkim towarſtwom wuhotowa Bartſka ſkupina ſwjatoczńoſcź. S **poſkiczenjom** Barſkeho poſamnjeſkeho ... **ra ko ſwjedźeni wotewri.** Holczy, **jako** jandźelcej ſdruſ... nej, pſchednjeſpewjachu prolog. Knjes farař Njeńcź po... we ſwojej narěči na wuſnam wocźakowanja dźěći ... Božodźěćźowy ſchtom a hody, ſpominaſche na wuſu ... ſtaſ tež bjes hlěda nimo dźěći njeńdże. Někotre ſobuſtawki Barſkeho ſpěwneho towarſtwa porjeſniſchchu ſwjedźenſke ſpěwanymi poſtkiczenjemi. Njenje hrata hodowna hra ... maka pſchipóſłnjacze. Pſchedźiwa **wotmożi** k. Henſel-Bi... zynſki dźakowaſche ſo wſchitkim, kiž běchu pomhali ... dźeń wuhotowacź.

S **Burkez.** (Sčźenje ſkotu.) Pschi njedawnym ſčźenju ſkotu je ſo ſwjeſčźiło, ſo je w naſchej wſy pornjo loſſchego ſkotu na njenje ſwini płahowało. Howjadow a pjerſow bjeſche njeſchło malo wjazy. Pčźełaſtwo je jara pschibyło. Naličźi ſo 208 (196) howjadow, 212 (257) ſwini, ... (859) ſchtuk pjerſinu, 118 (119) kozow a 73 (48) kolo... Liczźby w ſpinkach ſu wunoſchki loſſcheho liczenja ſkotu.

S **Kotez.** (Wſchelczźinu.) Kolojeſdne towarſtwo „Viktoria" wotnjeſ ſwoju hłownu ſchromadźiznu. S łčtneje roſprawy wulkhadźeſche, ſo je towarſtwo wotnjeſło 8 ſhromadźiznow a je ſebi dwójzy wjaſło. Roſprawa pokładnje pokojeſche. Nowowolóhy njeſchczinjeſchu žaneho pschemjenjenja. Jenohłóſnje ſo wobſtankmy, ſo ma ſo februara 1933 wotnjeſć ſawrjeny ſymſki ſwjedźeń. Shromadźiznu bjeſche wopytało 33 ſobuſtawow. — **Elektriſke towarſtwo wotnjeſ ſwoju wurjadnu generalnu ſhromadźiznu.** Po nawjeſenju wotkliczenja a bilanzy na 1931 ſo pokazni ſe **dźakom** wuſſwobodźi. Na **měſto** ſemrěteho k. Sſmolowja

FUNK

Přiloha k čisłu 294

SERBSKE NOWINY

Pjatk 16. decembra 1932

Wobšěrne skutkowanje serbskeho wótčinca

W Khróšćicach, 13. hodownika 1932.

Kóždemu wobdźělnikej wostanje w dobrym wopomnjeću nadobny swjedźeń, kiž so zańdźeny štwórtk na swjedźenju swjateje Marije w našej wsy swjećeše a běše wurjadny dźeń za cyłu wosadu a daloko přez jeje mjezy. 40lětne skutkowanje wysokodostojneho **duchowneho rady knjeza fararja Jakuba Sewčika** we winicy Knjeza a na narodnym polu je wuznamny fakt w serbskim žiwjenju a doba jeho skutkowanja budźe ze złotymi pismikami do serbskich stawiznow zapisana. Wot wšeho spočatka, hdyž bě hišće khowane Serbskeho seminara w Prazy, kotrehož zběhnjenje hórcy začuwa a zasudźuje, zapřimny kruće do stpicow narodneho wozyčka a njeje ani wokomika w tutym dźěle hač do wysokeje staroby popuścił. Też tehdom nic, hdyž žiwjeński dóht jeho na 14 lět do cuzby wjedźeše. Z dušu a wutrobu bě dale zwjazany z *domiznu*, je nazdala sćěhował cyle serbske žiwjenje, čitajo wšitke časopisy, a při tamnym wobšěrnym dźěle hišće časa namakał, literarnje skutkować za swój horcolubowany lud. Sćežka hdy nječhtó z tajkej njezapraknitej a njeseběcnej luboscu na swojim ludze wisa, z nim čuje a čerpi, kaž naš wosławjenc. A hdyž nětko jako dołholětny sobudźěłaćer w narodnej winicy hišće některe skutki nadobneho wótčinca wuzběhnu a słabe słowa dźaka a připóznaća jemu wěnuju, stawa so to tohodla, zo by serbski lud widźał a spóznał, što njesebići narodni prócowarjo za njón skutkuja a što na nich ma.

Zeznachmoj so bliže při narodnym dźěle, na skhadźowancy w Pančicach 1890, hdyž jemu jako hłownemu staršemu z wulkeje nuzy wupomhach. Hłowny hrajeř bě některe dny do swjedźenja swoju rólu wróćił a tak w poslednim wokomiku zaskočich. Hrajachu so „Nankowe skórnje", dobry přełožk z čěšćiny, kaž dźě je jubilar z wjacorymi dźiwadłami našu literaturu wobohaćił. Na tutym polu je so hižo z časom spytał a rjane płody přinjesł. To dopokazuja jeho mnohe pěsnje we „Łužiskim Serbje" a we „Łužicy", kotrež zwjetša bjez mjena wozjewi. Jako horliwy podpjerać tehdom twarjomneho Maćičneho Doma zhotowi bloki z papjerkami po 10, 20 a 50 pj. a je pilnje předawše. Tak přisporješe zakładny fond. Zarjadowa też pjenježne należnosće Zejlerjowych spisow *jako hłowny starši*, wuda *II.*, *III.* a *IV.* zešiwk jubilejnych spisow „Serbowki", dale knižey „Prażske Jězusdźěćatko" a „Křesćanska młodosć". Jako student dawaše w Prazy w „Matkowej školi", to bě towarstwo wučerjow a wučerkow, serbske hodźiny. K Žurowymaj knižkomaj „Jandźel pěstoń" a „Dobry křesćan" je mnohe hrónčka pěsnił. Wšelake z jeho swětnych pěsnjow su komponistow k wobdźělanju wabile. Jako redaktor Kat. Posoła je analogiski prawopis, rozpominanja a inseraty zazwjedł. Jako muzejownik zarjadowaše serbski muzej a jako sekretar Maćicy Serbskeje dohladowaše z knjezom notarom Cyžom twar Serbskeho Domu. Tak pobuštaj za čas twara w Drježdźanach pola architekty a doepěštaj, zo płaćiznu rězbarskich dźěłow wo 4000 hr. zniži.

Dołhe lěta nawjedowaše „Gesellenverein" w Budyšinje, zawjedže wšelake kurzy, nalutowarnju a přetwari dom, wuplaći wulki dźěl hypothekow. Starši towarišojo so hišće rad na njeho dopomnja a z lubosću na nim wisaja.

Też jeho dźěło zwonka Łužicy, w sakskej Kamjenicy a wokolinje je zbožownje skutkował. Mnoho wustawy w tamnišim měsće, w Starej Kamjenicy, Penigu, Limbachu a Flözy swědča wo tym, je cyrkwje a šule załožał a jeho charitativna dźěławosć njese dźensa hišće widomne płody. Wosebje za čas wójny je so tuto dźěło wjelestroncy wukutkowało a też zjawnje připóznało. Za tamnišu parochiju założi „Wosadne łopjeno", hdźež so cyrkwinske, šulske a druhe należnosće rozpominachu.

Jubilarowa dźěławosć w Khróšćanskej wosadze, do kotrejejž so před 10 lětami wróći, by so hišće raznišo wuskutkowała, by-li jemu dospolna strowota spožčena była. Tak pak traši jeho khorosć hižo dlši čas a tak njemóžeše swój njewšědny jubilej w połnej měrje wuživać, kiž bě za njeho wuraz njetajomneje česćownosće a lubosće, kajkejež so nadźał njebě. Kak krasny začiš činješe wulkotnje wupyšena cyrkej, tamne 35 družkow w pyše narodneje drasty, kotrejž prezbytarium pjelnjachu a njezapomnity wobraz dosytnichu. Po nawróće na faru wobrubjachu jubilara towarstwa, khorhoje a družki, mnozy wědźachu dźakownych słowow za to a tamne. Jeho přećel z młodych lět, k. prelat Stranc z Lipska, z kotrymž běštaj dołhe lěta susodaj w zastojnstwje (Kamjenicy—Lipsk) a po Delnjej Łužicy hromadźe pućowaštaj, wěnowaše před wotkhadom do cyrkwje počesćowace słowa. Też fara bě wulkotnje wupyšena. Wšitke tute přihoty, kotrež na 30 knjeznjow wukonjachu, stachu so mjelčo a tak jubilara čim bóle přesłapichu. Rjany dar wosady — přez 800 hr. —, wjele zbožopřejnych telegramow a listow (přez 100) swědčachu wo česćownosći, kotejež so jubilar daloko a šěroko zwjeseli. Kóžde zdychnjeńčko a kóžda modlitwa wěrjacych wuklinčachu dźe w próstwje napřećo Bohu: Zdźerž nam našeho duchowneho wjednika hišće dołhe lěta!

Wo to też Serbja prošu, wědźo, što maja na swojim njekhablacym a mócnym wojowarju. A nětko je na tym, wosadnym wjeršim šulskim dźěćom k hodam z wosebitym darom jim kupjenje spěwnych knihi zmóžnić a to wšo ze swojeho. Mnoho je čišć za swoje Serbstwo skutkował. W dopomnjeću na jeho rjany jubilej to rad dźaknje wopominamy. Tutón njedospołny wobraz jeho skutkowanja hižo dosaha, serbskemu ludej pokazać, što je wšo za njón činił a budźe dźěłać hač do poslednjeho zdychnjenja swojeje njespróčeniweje duše. -k.

„Kak jemu nětkle wšitko tyje!"

Dźěći tjebaju lohku jědź. W tym so maćerka wuznaje: wozmje staranje Palmin. Z Palminom přinjesene a Palminom přihotowana jědź so lohka požiwa. Zołdk a hłowa wostan etej lóhkaj — kak važne runje w tutych časach!

PALMIN

Kóžda jědź — lohka jědź

ACHTEN SIE AUF DEN NAMENSZUG Dr. Schlinck

Cyrkwinske powěsće

4. njedźela adventa 18. hodownika 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi změje farař Kapleć rano ⅛8 hodź. němske Bože wotkazanje, dop. ⅛9 hodź. zhromadne kemšenje němskeje a serbskeje wosady z pozawnami a němskej a serbskej narěču, w 10 hodź dźěćikemšenje.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku. Njedźelu pop. ⅛4 hodź. hodowna swjatočnosć njedźelskeje šule, wječor zhromadźizna wupadnje. — Wutoru wječor zwjazk młodźiny za rozsudź. křesć. za młodźencow a srjedu tohorunja za młode holcy, srjedu pola hratra Aya swjećeńska hodźina za młodźencow. — Štwórtk wječor we 8 hodź bibliska nutrosć. — Druhi dźeń hodow wječor w 7 h hodowna swjatočnosć.

Zhromadźizna zwonka Budyšina: Njedźelu pop. ⅛3 hodź. w Hornjej Hórcy (hodowna swjatočnosć njedźelskeje šule), wječor ⅛8 hodź. na Židowje, póndźelu wječor we 8 hodź. w Cokowje, póndźelu wječor ⅛8 hodź. w Budestecach (za žony), wutoru wječor we 8 hodź. w Zemicach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź serbska a 1411 hodź. němska Boža słužba. Zběrka.

Z Budestec.

Rano ⅛8 hodź. změje duchowny Böttger serbsku spowědź, dop. ⅛9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske předowanje. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje, kotremuž přiznamknje so hodowna swjatočnosć. — Póndźelu wječor ⅛8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutora wječor ⅛8 hodź. ma farař Bójc biblisku nutrosć w młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. biblisk rozrěčowanje evang. towarstwa młodźencow we młodźinowni.

Z Bukec.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, kotremuž so zhromadźizna na wosadnej zali přiznamknje. — Wumrěłoj: Jozef Swoboda, ratarski dźěłaćer w Koporcach, 59 l. 10 m. 11 dn. Jan Arnošt Junker, ratarski dźěłaćer we Łusku, 61 l. 1 měsac.

Z Budyšinka.

Dop. 1411 hodź. serbske kemšenje (farař Handrik-Porsiski). — Wutoru wječor ⅛8 hodź. hodowna swjatočosć w Pětrkec hosćencu w Přiwićicach. — Wumrěła: Marja Matthesowa rodź. Šołćic. Hermanna Matthesa, žiwnosćerja w Budyšinku, mandźelska, 56 l. 9 m. 5 dnjow.

Z Hodźija

Rano ⅛8 hodź. změje farař Voigt němsku spowědź, farař Wjezař dop. ⅛9 hodź. němske a w 10 h. serbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. budźe wobradźenje žónskeho twarstwa na farje.

Z Hrodźišća.

Dop. w 9 hodź. serbska a 1411 hodź. němska Boža słužba. Pop. w 3 hodź. bibliska hodźina w Drožđźiju (zjednoć. wothladar Křižan).

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a 1411 hodź. němska Boža słužba.

Z Khwaćic.

Dop. ⅛9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje, 1412 hodź. dźěćikemšenje. — Wumrěła: Haniža zwud. Lehmannowa rodź. Sykorie, rentudostawarka we Wulkej Dubrawje, 87 l. 2 m. 8 dnjow.

Při brjohach Baltiskeho morja

Pućowańske dopomnjeńki.

(Pokračowanje a skóńcenje.)

Cyle we wysokich lisćowych štomach skhowane nadeńdźech

Ahrenshoop,

sydlišćo, kotrehož přirodnu krasnosć nihdy z pomjatka zabyć njemóžu. Kak so błyšćachu tute stare burske statoki zo swojimi słomjanymi tršškami, pyšnymi z wurčzanymi zwislemi, ze swojimi małymi wokniješkami a zawjerami w zelenym wobrazu kerćkow a wysokich khłódk wusajacych štomow. Nihdźe žane wupikane kumštne zahrodne wobruby, nč, połne kamjenje, małe a wulke, jenož nakładźene, tworja zahrodny płót, dźěla jedyn statok wot druheho a mjez nimi a na nimi a z nich kukaju małe zelene blecki rostlinkow, klinkota módry zwónčk cyle nježnych kwětkow. Wětřik hraje sebi z khřidłami wětrnikow a zdala — zdala šumi nčhdźe morjo swoju melodiju hač sem. Kołowokoło na pastwišćach pasy so skót, klinkota cunju kuzłotnu hudźbu. Kaž wobknježenje kroča ratarjo ze swojimi po polach, nuzne dźěła wukonjawši. Jich njeje njemyli. Tu su swoji we swojim. Wětr je do jich wobłića čary rysował, to jich hišće bóle zwurazni wo swojej swojorazności a z dušujimacym słowom mi wusłowja khwalospěw swojeje domizny. A maju też prawo k temu. Stóž tu je z domom, njenakuženy z přirodu zrosćeny, dyrbi być a je spokojny. Khwatam dale, nic po plestrnatych, ale po prósnej wjesnej dróży a přiňdu k malemu zaliwej jězora. Přiwalnje kolebaju so tu płachtaki rybakow, čakajo na wujězbu na morjo. Rybakojo mócnje połdothu trubku pachajo wuplataja syće. Přistupju k nim a spytam so z nimi doreććeć. Ćežko mi to padnje zrozumić tutu němčinu, kiž je z *domom* při morju.

Stary rybak w dołhim wolijowym wobleku, do mjezwoča wisacu wolijowu čapku na hłowje, pod kotrejž zybolatej so dowěrnje wjesołej wóčcy, mi w přijomnej němčinje rozestaja, zo też jich trapi nuza, dokelž ryby ničo njeplaća a próca so ledma dani, tola zdobom přistaji, zo je spokojnosć najwjetše kubło Bože. Haj štóž je z přirodu zrosćeny, je też z Bohom zrosćeny, to też tu spóznaju. Rybak pokaza mi hišće puć do noweho kupjelneho sydlišća. Tu nadeńdu wšudźe nowočasne domy, tam a sem hišće stare domske. Jenož powohjeduju, potom mam so zaso z procha, nocheu sebi zničić dać pěkny nježny, přitulny, zbožapołny wobraz stareho sydlišća. Khwatam zaso po pěsčnych nasypach wróćo. Hišće raz wokrjewju so nad wobrazom krajiny a žołmjaceho morja. Morjo nje wabi k sebi. Pytam wukhow we wudłóžbnjeńcy, spadowacej na 8 metrow hłuboko k mórskemu brjohej. Tu chcu so samotny wobpłuskotać dać wot mórskich žołmow. Tola, njejsym sam. Jena swójba ma tu słónčny korb čicho w samoće stejo. Kupjel čini derje, mam dosć časa k wusłóčnjenju, dokelž hakle wječor chcu z Wustrowa nawróćnu jězbu z parnikom nastupi. Tola rjana khwila so spěšnje minje. Dyrbjach zaso nóžkować a přiňdźech w prawym času (to rěka sprawnje skoro přepozdźe) k přistawnemu mosćikej. Runje pjelnješe so motorski čołnik k poslednjemu razej z hosćemi, zo by dokhwatał k parnikej, we morju čakacym, dokelž je při mosće woda za parniki přenitka k přistajenju. Z posmčkwkom nas kapitan wiatše. Tak měješe wšěch zaso hromadźe a žana duška njepobrachowaše. Bože słónčko dźěše pomalku domčk, přeco bóle a bóle so niježeše k mórskej hładźinje. Njewuprajnje krasnje wuliwaše swoje čerwjene pruhi na žołmjace morjo a pomałku zapadowaše do morja, wobraz kiž chcył putać na přeco z barbićom, hdy bych dar k tomu měł. Kaž z tajnej mocu wuputani stejachmy wšitcy na krywje łódźe a zhladowachmy na wulkotny přirodny zjew. (Hižo tutoho njezapomniteho dožiwjenja dla chcył hišće raz wopytać brjohi Baltiskehom orja, zo bych so znowa do tutoho njewuprajneho kuzła khowanja słónca nad morjom zanurił.) Pomałku wuléhowaše so nóc nad morjom. Nad sćežorom łódźe hižo zybolachu wšelakobarbne swětleška. Brjóh so wupinaše kaž hródzny sćin ze swojim njesměrnym lěsnym přeštrjenjom, z kotrehož so zybolachu swětleška domčkow a přibrjóžnych hosćencow. Stejach nad łódźi zanurjeny, zhladowach wróćo w duchu na wšo rjane, štož smědźach dožiwić, dyrbjach wšemu božemje prajić. Krasne to hodźinki. Kaž hwězdźički nad njebjom, kiž so nad morjom a łódźu błyskotachu, budźa tute dožiwjenja błyskotać nad byćom mojeho žiwjenja we serbskej dominzje, do kotrejež so po krótkich dnjach wočerstwjenja a wotpočnjenja zesylnjeny k nowemu dźěłu wróćich. (Kónc.)

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. w 3 hodź. hodowna swjatočnosć towarstwa młodych holcow na farje.

Z Klětnoho.

Pop. w 2 hodź. změjo farař Rösler-Minakalski serbsku psowědź z Božim wotkazanjom a w 3 hodź. serbsku Božu službu.

Z Kotec.

Dop. w 9 hodź. němske kemšenje (kantor Hocker). Zběrka. — Wutorn wječor we 8 hodź. pola Bohotec w Kotecach němska bibliska nutrnosć (zjednoć. wothladaŕ Křižan-Žitawski).

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. budźe so serbske předowanje čitać.

Z Malešec.

Dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za ev.-luth. knihowne towarstwo.

Z Minakala.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, z Božim wotkazanjom, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža služba.

Z Njeswačidła.

Dop. w 9 hodź. so serbske a ½11 hodź. němske předowanje čita. Pop. w 3 hodź. hodowne wobradźenje w žónskim towarstwje. — Pokhowany: Jan Měrš, rentudostawaŕ w Njeswačidle, 83 l. 11 m.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boža služba.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje. Dźěćikemšenje w Bošecach ½10 hodź. za mjeńše, ½11 hodź. za wjetše dźěći. Pop. ¼4 hodź. hodowna swjatočnosć za wopytowarjow dźěćikemšenja pola Krawcec w Bošecach. Wječor ½8 h. wuhotuje wosadne towarstwo młodźencow hodownu swjatočnosć w Handrikec hosćencu w Poršicach. — Póndźelu wječor ½8 hodź. hodowna swjatočnosć pola Langec w Krakecach. — Stwórtk wječor ½8 hodź. bibliska nutrnosć w šuli w Bošecach, zjednoćena z hodownej swjatočnosću. — Wumrěł: Korla August Rjenč, wuhibaŕ kolijow na wotp. w Kubšicach, 75 l. 10 m. 17 dnjow.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbske Bože wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boža służba. Pop. w 4 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) we Stróži. — Póndźelu rano ½8 hodź. raňša nutrnosć.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža służba, kotrejž so němska spowědź přizamknje. Wječor w 6 hodź. adwentska nutrnosć w Božim domje, wuhotowana wot našeho pozawniskeho khóra. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšnje. Zběrka. Pop. w 3 hodź. wosadna zhromadźizna.

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. předowanje, hnydom na to spowědź a Bože wotkazanje, ½11 hodź. dźěćikemšenje. Zběrka za hodowny swjedźeń dźěćikemšenja. Wječor we 8 h. hodowna swjatočnosć tow. młodych holcow na farje.

Płaćizny na Barlińskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, nowak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	15. 12.	14. 12.		15. 12.	14.
Pšenica	187-190	188 190	tuny	13,5 15,5	13,5
rožka	152-154	152-154	woka	14,0-16,0	14,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	9,00-11,0	9,0
ječmjeń	166-176	167-177	žołte lupiny	12,0-13,5	12,0
wowsa	116-121	117-122	seradella	18,0-24,0	18,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	
pšeńč. muka	23,7-26,5	23,8-26,5	lany wosušk	10,0-11,1	10,0
ržana muka	19,3-21,5	19,5-21,7	such. truhanč	8,80	
pš. wotruby	9,10-9,4	9,10-9,40	brenj. kruški	—	
ržane „	8,70-9,0(	8,70-9,0(	syno, 50 kg	1,80-2,15	1,80
raps	—	—	ržana sloma	0,65-0,85	0,65
hróch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,(	ješeńč. „	0,45-0,55	0,45
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,55	0,45
pjeluški	13,0-15,(	13,0-15,(	ječna „	0,45-0,55	0,45

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

15. decembra

7 wol., 24 byk., 59 kruw., — jałoje., 771 ćelat, 175 wowc., 551 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. —, 2. 36—42, 3. 30—35, 4. 24—28;
swinje: 1. 42—43, 2. 40—42, 3. 38—40, 4. 36—37.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Rašćowa.** Póndźelu wječor wotměchu gmejnšiji sastupnizy w pichitomnosći kł. wjesnjanosty Schoricha a gmejnskeho staršeho Löberta w hosćencu „K Lubinje“ sjawne pohódźenje. Wuradźowaše so wo jenickim punkt. Měsjesche so pruhowacy płaćizniwosć wólbow gmejnskich sastupnikow i 13. nowembra. Wobjewi so wólbny wunoschk a so jenohłósnje pichija, dołeš tu žanch pódećiwjenja njeběšće. Nowe sastupnistwo sestaja so wot 1. januara 1933 z 2 kommunistow (Glaser-Ezer), 1 sastupnika zwobodnych dźěłaćerskich swjatsow (Thomas), 5 z 4 prawizarjow (M. Gruhl, Schaaf, Zuckerriedel a G. Kopta).

S **Wósporka.** Schtwórtk tydźenja wotmě̌chu měšćanjanjy sastupnizy swoje 13. sjawne pohódźenje. W nim so sličbowanja žerowsej pokładnje a nakutowańje na leto 1931 sthwaćichu. Potom wuradowachu wo namjece, tu žadu sniženje wodowneho dawka. Jenohłósnje so wobsamknu, so ma so w nałeću snowa wo tutej nałeżnosći rěčeć. Schtož nastupa sjednoćenje Małećanskeho schulskeho wokrjesa z Wósporskim njemóžachu so dla hubjenych pjenježnych wobstejnosćow měšta nětko hišće k temu rozhódźeć. Wósporc by jadnu powjetšnicu dyrbjał. Stwonka dujowedo porjada so na postajenje Lubijšeho hantlerskeho ležitmanstwa wobsamknu, so so liczba měšćanskich sastupnikow wot 9 na 7 sniži. Na próstwu wo hodownu pschipomnoć njesabłužerjam wotmołwi měšćanosta Künzel, so měrin njeje móžno, wobsebite podpjery dawać a so mamy so k pomhanju druhe žrědła pytać. — W tajnym pohódźenju so wobsamknu, so so za pichichodnu wólbnu periodu měšćanosta Künzel sajwoli.

Towarstwowske powěstnikl.

Budyšin. „Zjenoćenstwo evangelskich Serbow.“ Naš hodowny wječor je srjedu 28. hodownika. Prosymy naše sobustawy a też hosći, zo bychu někajki mały dar w hódnosći 25 hač 50 pj. k wulosowanju sobu přinjesli. Prajće to wšěm wašim znatym! Přejemy Wam wšitkim wjesele a zbožowne swjate dny!

Předsydstwo.

Drježdźany. „Čornobóh“ ma sobotu 17. hodownika wječor we 8 hodź. swoju druhu měsačnu zhromadźiznu na Christianskej drózy 22. Hosćo su w trobnje witani.

Pančicy. „Lipa Serbska“ spěwa pjatk 16. hodownika wječor we 8 hodź. pola Natušec.

Rakecy. „Lipa“ ma njedźelu 18. hodownika swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla ważnych wuradźenjow měł kóždy sobustaw přitomny być. Zastate přinoški maju so zapłaćić.

Předsydstwo.

Na hodowne blido trjebaće hišće rjane rukajcy a dobre nohajcy!
W našim wosebitym wobkkodźe namakaće stajnje najbohatši wubjerk w najnowocasnišich barbach, w kóždym wuwjedźenju za mužow, žony, dźěći a za šport, stajnje dobre, stajnje tunjele! Prosymy wo Waš wopyt.

Kamjeničanski skład nohajcow
jenož na Sukelnskej hasy 18

Najrjeńši hodowny dar je **časnik**
Naručne a dybzačne časniki, časniki na blido a na sćenu, budźaki atd. poruca po najtuńšich płaćiznach
Fritz Hebold, časnikaŕ w Budyšinje na Dźiwadłow. hasy 6

Kuski na štom
punt wot 66 pj.
rumpodichi wot 3 pj.
pakćik póprjaucow wot 8 pj.
plestrnaki punt jenož 50 pj.
bomboněry a druhe
wěcy wot 40 pj.
Sokoladowy wobkhod
na Zitnej hasy 14

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk 16. hodownika 1932.

Wčerawše hurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	13,82	100 čěskosł. krónow	12,485
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,425

Burźa běchu wčera nadźijepołne. Wěchu so tola wjedźiwši najcheho hospodaŕstwa a pschemyšlu, kaž dr. Krupp i Borsig a Haibach jako pschedsyda statneho swjatcha němskeho pschemyšlu, hesy dyrbi minister Warmbold a finanzny minister hrabja Swerinski i Kosika (Schwerin on Krosigk) z nutrnej dowěru wo rozwiću nasheho hospodaŕstwa wuprajili. Kurzy akziow běchu sćrudźene, pozdźischo žiwje postupowachu, wosebje sćrudźene běchu kurzy textilow a dolźnych listkow.

Wječera wječor je statny kanzler sc Schleicher w radio wo programje kujeźeŕstwa porěčał. „Wón namołwja wšech dobre wole, wobdźiwacy kujeźeŕstwowu samoč. Jeho program je wjeleźtwaniti, wjeleźubjazny, ale hódny, wotpowědowacy žadanjam schćerich worschtow. Jara lubi bu nam jeho samoč wo sajwoźenju burstleho dorosta. Tu imaše kujeźeŕstwo pschedewšitkim mnohe pschedpowanja. Njech wosebite stamy kanzler kruty a wjech pschewodźe z rajsej mera to, schtož nětko swobodny kjes je Swisy, tchorunja w cyrkwi ćichu so jahnjesche do sluka stajacy. Tu je wón, hdyž kanzler general sc Schleicher je rolownizy a z kruci wołu swój ćeźenjozty puć nastupił. Wołdał bu je z najsponjenjemi muzemi pschemyšlu, wiłowanja a rjemjeźnistwa. S nimi ifferdźe radu, kak bu možno było, najsće klazaju holwodaŕstwo sajo wožiwicz a na nohi dźiłaci, so mohło so brjoza pschimnuci. S chrobłej frocźelu je sdobnyj wukaty mzdy pschisłajenych a dźěłaćerjow sniżowacy. Z tym je možno wobdźěłowej kupowanjki mój wobłe jeherskich worschtow. Wopomnimy, hdyž w naschej rjemjeźi republizy so dokhody jenickeho milijona kwójbow tak pobožnu, so móża žebi trójcźizy pot puncźka butry a mjasa wjazu twóricz, pobožnje so sa tydźeń pschetrjebanje butry a mjasa wo pol milijona puntow, to su 5000 zentnarjow butry a runje telko mjasa abo po swinjach wobliczene, 2500 swini. Kajke wožiwjenje by pisches nasche ratarstwo jcho, hdy by so jenoź wo telko

j Wichowow wotesche žo k. Seidel j Wichowow do pjschedžydstwa. Na městno k. j Heynitz wolesche žo k. E. Herzog sobu pschedžyda dohladowačstwa.

S Khołma. (Khrobše padušchstwo.) Tu padušchi pobyvola wyschcho fabrodnika Rühmana. Pschip. wot 12 k. t. hodž. dobychu žo do famtunjeneje tepjerinje a kradnu tam 4 tučne huśy, kiž hnydom na městnje sarěšachu. Tschi dóšo su runmotcže derje znali. Polizija nalěz pschepytuje.

S Dřewina. (Padušstwo.) W nozy k 13. hodownikej jchu tu padušchi pola korčmarja Schöne. Padušchi žo s pinczne wokno sadobychu do khěže a kradnychu kofej kabat, kožanu czapku, schórnje a czrije, dale tež schěre rasche a nakhribietnik.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wubłady na wjedro sa jutřischu žobotu:** Mile a khódu pomročene.

* **35letny woženjeny samkar Metzner w Kamjenizy bě tele dny swoje 18njedželske njemandželske dźěćo w njepschitomnosći macjerje na to waschnje morił, so bě jemu gummijowy zyzak do dychnišy stłóčił. Metznera žu hnydom sajeli. W jastwje je žebi z wobwěsenjenjom žiwjenje wsał.**

* **Wutoru w nozy je 48letny ratarski dźěłacjer Emil Tietze je Schlegel-Barkersdorfskeho knjezjeho dwora smjerśił. Tietze bě sahe j Weißdorfa do Jiwowy wotjeł. Wjeczor w 7 hodźinach žo konjej bjes pohonjeja wróćzichtaj. Sacz runje hnydom za žhubjenym pytachu, bě sćěhowanje najprjódy bjes wuspěcha. Hakle štwórtu rano wokoło 7 hodźin žu 700 metrow psched knjezjim dworom Tietzu w dubowym łěsu smjerśnjenjeho namakali.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawšitki: G. Janak w Budyšinje

Praktiske dary

elektriske a mechaniske wěcy, swěćadła kumčiske wutwory,

rjemjesła jara tunjo

Richard Paul

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 14 Telefon 3105

Jako přihódne

hodowne dary

poskićamy tunjo kaž nihdže druhdże

jězdne koła
šijace mašiny
žimace mašiny
gramofony a tačele
radija wšěch znamkow
dybzačne lampy a baterije

we wulkim wubjerku

Budyski dom autow a jězdnych kołow

Paul Preibisch

tow. z wobm. ruk.

na Zwonk. Lawsk. hasy 17 Telefon 3803

Sportske črije
wuhornjene črije
filcowe tofle
filcowe črije
črije z wjelbłud. kosmow
drjewjancy
drjewjane črije
škórnje
jěch. škórnje
žonj. zwjeršne črije
ma tunjo

Willy Sommer

na Serbskich hrjebjach 8

Wosebje přihódne poskićenje

ložowych a kuchińskich šatow

namakaće pola

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 21

drastowe tkaniny a židy

Najtańše hodowne płaćizny:

płóćliwy somot	wot 75 pj.
drastowy barchent	wot 39 pj.
tweed	wot 68 pj.
marocain, 100 šěr.	wot 195 pj.
połłama	wot 95 pj.
płóćliwa žida	wot 48 pj.
wołmjany muselin	wot 95 pj.
wołmj. velourina 130 šěr.	wot 290 pj.
krep caid	wot 95 pj.
pyjama flanell	wot 38 pj.
boucle	wot 88 pj.

Hammerschlag, nowočas. smuhi a kaščiki, raršе mantle, domjace jupy, mantlowe tkaniny, podšiča atd. Najwjetši wubjerk we wšěch kajkosćach jara tunjo

Strykowane jaki a pulovry za žony a mužow jara tunjo!

Wšo w rjanym hodownym zawalenju!

Reimann při Póstowe naměšće na Hošic hasy 29

Wobkedžb. naše wukładn. wokno

Darće praktiscy a derje!

Dźěł. a sportske lacy, pulovry, žonjace jaki, frikotaže,

nohajcy, zoki, rukajcy, pjasłne rukajcy, walkowane zoki, chenillowe rubješća

ma w dobrych tworach po nizkich płaćiznach

Otto Osswald

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 7

Požtonki

wot 300 haš 30000 hr. Wumjenjenja a radupodawanje přez Herbert Busch we Budyšinje Hohengasse 3 I

Což čerstwe:

Kielske šproty 1 punt. kašćik 0.38 hr.

Stajnje na składze

žiwe karpy punt 0.70 hr.
žiwe hliny punt 0.80 hr.
žiwe wuhory pt. 2.00 hr.

Wosebje tunjo

Ia Wienske kołbaski tyzki z 5 porami 0.75 hr.

Otto Sachse

Gritzner šijace mašiny najlěpši němski fabrikat

Wušiwaja, zašiwaja, šija do přědka a wróco. Wulki wubjerk. Najtuńše płaćizny.

Jan Witek, kupny dom kolesow w Ścijecach

Dwanatk

wulkotn. hodownych namjetow wot Wilhelm

Rudolph

na Kěžorskej drózy 16

Žonjace jaki rjane formy, we wšěch wulkosćach 19.75 12.75 **7.75**

Nowoč. žonj. pulovry 12.75 8.75 **4.75**

Muž. strykowane aki praw. šěrokosće a wulk. 19.75 16.75, 9.75 **5.75**

Nowočasne westovry 7.75, 4.95, 2.95 **1.25**

Zwjeršne košle nai. mustry 7.75, 5.75 **2.75**

Mužace gamaše 3.25, 2.45, 1.30 **0.85**

Z wołmu měšane muž. zymsk. spódnjekholowy 4.65, 3.35, 2.45 **1.78**

Mužace zymske košle z dwójnym lackom 5.55 4.25, 3.45 **2.65**

Nowe krawaty a samowjezaki, 3.75, 2.75, 1.95 **0.95**

Dobry Elsbachkhornař **0.65**

Žonjace zawalne górcuchi 3.45 2.75 **1.78**

Zonjace spódnje suknje, rjana kajkosć 7.75, 5.75, 3.75 **2.25**

Žonjace štryk. wobléki 27.50, 19.50, 16.75 **12.75**

Zonjac. wołmjane nohajcy sylne a ćeńke 3.75, 2.95, 1.95 **0.98**

Čopte zymske rukajcy 2.75, 1.95, 1.35 **0.98**

Mužace zoki, sylne a ćeńke wołma, 2.45, 1.95, 1.28 **0.98**

Dźěć. štryk. jaki a pulovry 9.75 6.50 3.85 **2.75**

Žonjace a dźěćace košle z khołowy 3.45 2.75 1.68 **98**

Wołmj. dźěć. nohajcy, wšě wulk. na składze wulk. 1 1.25 0.98 0.68 **48**

Hołcace a hólcace zymske mantle, 19.75, 14.50, 11.25 **6.75**

Nowočasne kłobučki, kapički a čapki 3.95 2.75, 1.65 **0.95**

Hołcace tkaninowe a štrykowane wobleki 18.75, 15.40, 9.75, 6.75 **6.75**

Hólcace tkaninowe a štrykowane wobleki 24.50, 17.50, 11.50, 7.50 **3.95**

Wy — a my — a też wšitcy druzy mysla hospodarsey Z „tunimi“ wěcami samo pak njeje pomhane, dobra dyrbi tworа być a rjana nimo toho. —

Tohodla ma Rudolphec wotebjeraŕstwo prawje, hdyž rjekne: „Hodowne nakupowanje wězo pola Rudolphec!“ Rudolph ma to prawo, ma wulki wubjerk, a je snadź něchtó tuńši — docyła nic.

Napłaćenu tworu skhowamy rady za Was bać k hodam. Štož so njelubi, zaměnjamy po hodźoch rad.

Wilhelm Georg Hallera

VORM. HEINR. MÖLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR.

Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.

Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze

Na hodowne blido:

Jentzsch-šokolady

Tež w tutym lěće poskićam swojemu wotběrarstwu něšto wosebiteho. Prošu wohladajće sebi moje **wukładne wokna** a přeswědčće so wo bohatosći a tunjosći. Njezapomńće tež **Waše dźěći sobu přiwjesć.** Činiće jim z tym wulke wjesele a tež **za Was wuplaći so puć,** dokelž móžeće tež Wy pola mje za mało pjenjez wjele kupować.

šokoladowa fabrika Wilh. Jentzsch w Drježdźanach

zał. 1900 — fabrikska předawarnja **na Seminarskej hasy 8**

Wjesełe hody

činiće na kóždy pad z praktiskej drastu wot nas. — Poručamy dźens:

Ski-wobleki -- frainings-wobleki knickerbockry -- khołowy za wobl.

Woblubjeny hodowny dar

Bleyle-štrykowane drasty

Drastowy dom

Hellwig & Schönbohm

na Bohatej hasy 19 :: Njedźelu wotewrjene

K hodownej radości słuša

A dobre wino!

Wulki wubjerk běłych, čerwjenych a južnych winow

po najfuńšich płaćiznach namakaće we winarni

za kajkosćne wina

Oskar Müller

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 30

Cigary, cigarety a tobak

na hodowne blido poskića w najlěpšich kajkosćach

Alfred Kadner w Budyšinje

jenoż na Zitnych wikach 20 a Wikowanje we wulkim a drobnym

PRISSER

na Zitnych wikach 24

poruča k hodownym pječwam

sultaniny

najrjeńi, złotosw. płody pt. wot **30** haš **75** pj.

mandle

słódke a jerke, z ruku wubjer., wulkokuskate twory

punt **120—150** pj.

brěžkowe mandle

najl. namanje za jerke mandle, punt 70 pj.

kokosowe tružki

punt 40 pj.

citronat a orangeady

miehke kaž butra punt 100 a 110 pj.

módry mak

wšědnje čerstwje mlěty punt 55 pj.

najlěpšu

bourbon-vanilju

hobrske truki kus po 15 pj.

moje znate pšońne muki

punt wot 22 pj.

kaž wšě druhe přidawki za pječwa, tež k pječenju popjancow po nizkich płaćiznach

Stołowe diwanowe **ložowe** **přikrywy**

jara tunjo we wulkim wubjerku

Kurt Erler na Zitnych wikach 18

Hermann Schubert

Moltkowa drogownja

na Moltkowej drózy 4 w Budyšinje Telefon 3746

poskića we wulkim wubjerku

renjorjadne **hodowne pakćiki:**

mydła,
parfumow,
Kölnske wody,
zubnych šćětkow,
česakow,
sćěrkow za wlosy
swěćkow,
lamety,
swěćkowych dźeržakow.

Likéry a puntowe esency k přihotowanju domach

Wołmjane

nohajcy a zoki

jara tunjo pola

Gustava Jordana

w Budyšinje na Znutřkownej Lawskej hasy 6

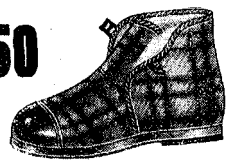
Předawanja šenilijowych wěcow a nohajcow

0·90

wulkosć 27-34 model 7012
ćople filcowe domjace stupnje za dźěći z kožanej podušu. Praktiske a přihódne. - Za žony hr. 1.20, za mužow hr. 1.50.

1·50

wulkosć 19-26 model 211
domjace stupnje z filcowej abo kožanej podušu. Ćople a praktiske - jara tunjo. Wulkosć 27-34 hr. 1.90.

2·50

wulkosć 23-26 model 3651-37
ćople dźěćace Melton stupnje z gumijowej podušu. W zymje njenarujomne. Wulk. 27-34 hr. 2.90, za žony hr. 4·50, za mužow hr. 4.90

2·50

wulkosć 23-26 model 2861-01
za dźěći: zwjeršne stupnje cyle z gumija. Praktiske - ćople - tunje Wulk. 27-34 hr. 2.90 52-N.

model 1045-72
elegantne žonjace zwjeršne stupnje cyle z gumija. Praktiske zapinanje k zatłóčenju, čorne abo brune.

2·90

model 1885-91
žonjace zwjeršne stupnje cyle z gumija z cahacym zapinanjom a ćoplym podšićom, čorne abo brune.

4·90

Praktiski a tuni hodowny dar: stupnje

DEUTSCHE SCHUH A. G.
Fabrik OTTMUTH O. S.
(Kreis Cross-Strehlitz.)

Bata

K našim stupanjom naše nohajcy a zoki wot 30 pj. na Bohatej hasy 16

Hodowne dary

kotrež so wšědnje trjebaju a kotrež daricela kaž wobdarjeneho stajnje zwjeseleja, nadeńdźeće we wulkim wubjerku po najnišich, znowa zniženych płaćiznach:

ruka cy wšěch družin za žony, mužow a dźěći
nohajcy a zoki, wołma, mako a žida
ćo płe spódnje šaty po wšěch płaćiznach
Nowosće **šawlow a rubišćow** wokoło šije
košle, nócne košle a šantka
slě wot 40 pj. — **garnitury slow** wot 95 pj.
elegantne zwjeršne košle, běle a pisane, też z tacku k wobročenju
khornarje w nowočasnych barbach
nowočasne samowiazaki a krawaty we wšěch wuwjedźenjach
gamaše za mužow wot 85 pj
sportske košle, sportske nohajcy, pulovry z rukawami a bjez nich

Alfred Vogel

znapřeća Serbsk. domu při Krónpryncowym mosće
rółk nohajcow a rukajcow wobsteji přez 70 lět

Müllerec konditarnja

na Póstowym naměšće

poskića

hodowne wosuški

mjedowy tykanc / štomikojty tykanc / marcipan

Jenož samsna čerstwa twora dobra a płaćizny hódna

Naše

hodowne předawanje

na kredit

zmóžni Wam w nětčišim ćežkim času — při sprawnym poslužowanju —

wjesele hody

najlěpše mužace a hólćace wobleki, čista česana tkanina, kaž po měrje . . wot **45 hr.**
mužace a pacholace mantle samsne dźěło . . . . . wot **36 hr.**
žonjace a holćace mantle z pjelsćinu a bjez njeje — jara nowočasne
dźěćace wobleki wšěch družin
ložowe šaty, ložowe plachty, twjelki, pulovry wšěch družin, štrykowane wobleki

žon ace a holćace wobleki 17.50
žida, velotienne a popelina . . . . . .
zwjeršne košle, sportske košle, spódnje kholowy a šaty

přikrywy na blida, sofy a chaiselonki

Tuton nawěšk je **wotrěžk na kredit**
wo 80.— hr. při 16.— hr. napłaćenju
a tydźeńscy 1.50 hr. bjez danje a přirazka

Njedźelu wotewrjene!

Leo Zweig w Budyšinje

na Lotzeskej drózy

w něhdušej khorobnej pokładni **žane klamy**

Domjacy a kuchinski grat

je přeco witany dar

Walter Voigt železowa wikowarnja

na Znutřkownej Lawskej hasy 5

Wobleki a mantle

za žony
a dźěći
w najwjetšim
wubjerku

Stajnje dobre
a ženje drohe!

Otto Hartmann

w firmje W. Häcker
na Zitnej hasy 7

Woblek z „Hammerschlag"-tkaniny z nowočasnym pisanymi smuhami . . . . . hr. **14.50**

K hodam

namakaće we wulkim wubjerku

mužace mantle nowočasna forma a barba hižo za **23** hr.
mužace wobleki módre **28** hr.
hólćace a holć. wobleki jara tunjo
nowoč. jaki za kurjerj. **6, 9, 12, 15** hr.
mužace kholowy 3, 4.50, 6, 7 hr.
žonjace a za młode holcy, mantle
we wulkim z krasnym pjelsćinowym kornarjom
nětko hižo wo wjele tuńše

Franc Mrstny

w Budyšinje na Bohatej hasy 4

Kofejownja

Schöppe

konditorńja :: pjekarńja
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 43 - Tel. 3020

je dźensa wotewrjena

K wotewrjenju dostanu moji hosćo dźensa a lutře šalku najlěpšeho bunoweho kofeja a kruch dobreho tykanca za 30 pjenježkow.

Darće ručne dźěła

namakaće pola nas jara bohaty wubjerk po tunich płaćiznach

Günther na Žitnej hasy 9 Telefon 2586
Najwjetši wobkhod za ručne dźěła a wosebity wobkhod za wołmu

Tworykupne towarstwo

w Budyšinje

Poskićamy:

kuski na šom, swěcki a pychu na šom po najnišich płaćiznach

wiósske worjechi . . punt jenož **36** pj.
drobny cokor . . . punt jenož **36** pj.
słódke a hórke mandle punt **1.25, 1.40** hr.
suitaniny . . . . . punt wot **34** pj.
najl. pšeńčnu muku . punt wot **24** pj.

Přeswědčeny přiwisowař družstwa kupuje najradšo wubjernu a płaćizny hódnu potrjebu **GEG**

Najlěpše wosuški

z mandlemi a rózynkami w staroznatej kajkosći něhdźe 4 puntowske

Nizke płaćizny! — Wulki wubjerk! — Najl. kajkosć!

Kóždy pjenježk do Wašeho tworykupneho towarstwa

Sto wy dariće?

Džiłanske drije, woj. družina **5.95** hr.
polwys. škórn e / łechanske / drije za motorske kola jenož **12.**95 hr.
pjelsćiny / mandle / tykanki 0.20 / žiwołowe powzoju 0.75 / hłowu skitaki 0.65 / kolcno wor.cwaki 0.45 a hišće wjele wjac
Dwojopřezne wołeńki, 12.50 hr. / **jenopřezne wołeńki 6.50** hr.

Wischer na Kotołskej hasy 4

Wojeńska nadoba — twory wyšnosćow

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhwkam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutele banki při Serbske Nowiny hdys a hdyž wozjewja.

Čisło (Nr.) 295 — Budyšin — Sobotu, 17. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Su Serbja potłóčowany narod?

Na nas so němske nowinarstwo přeco zaso zlobi, zo druzy wo nas hako wo potłóčowanym narodźe rěča a pisaja. Smy dha my woprawdźe potłóčowani? Štó nas potłóčuje?

Na to so žana spěšna a jednora wotmołwa dać njehodźi, dokelž je potłóčowanje luda nahe relativne zapřijećo, kotrež so jenož poważić hodźi po tym, kajki wliw wone na tyće a byće luda wukonja, kotrež so potłóčowany čuje. To je hoła sudniska należnosć, hdyž dyrbi so samo z indicijemi dźěłać. Potłóčowany skorži, potłóčowar přeje, sudniko praj, štó ma prawje! Z toho móže dołha skórźba nastać. Potłóčowar je přeco sylniši a je bohaty a njetrjeba so wukónca skórźby bojeć. Wón móže płaćić. Potłóčowany móže při tom swoje poslednje zamoženje přisadźić, jeli na khudobne wupokazmo njeskorži.

Potłóčowar praji takle: Njeprěju, zo je to jara hrubo a bolestna wěc, hdyž swojemu młodemu hońtwinskemu psej wopuš wotrubnu. Wón pak budźe mi pozdźišo při swojim hońtwjeńskim dźěle za to dźakowny, zo sebi wopuš we kěrkach krwawu njezbije. Tak je też za mały lud, kotryž tola k žiwjenju khmany njeje, lěpje, hdyž so jomu jeho rěč w šuli a samo hižo we maćernym domje wozmje, dokelž wona jomu w pozdźišim žiwjenju tola nico pomhać njemóže, wona je za njeho jenož balast a škodźi jomu samo, dokelž je cuzorěčnik w našim kraju njerad widźana wosoba.

Druhi potłóčowar, kotryž je mazniši a lestniši, praji takle: Što dha wy hišće chcećo? Wy sće po zakonju škitani a runoprawni a nichtón wam wašu rěč njehjerje, abo chcećo wy traš nješto wosebite pječe měć? My was tola wudźerżeć njetrjebamy, hdyž to sami nječinińe!

Treći potłóčowar wuwarjeny ignorant pak praji: Što, my potłóčujemy? Koho dha? W našim kraju žadyn druhi lud njebydli, tu su jenož naši ludźo! Khiba zo je to někajki z wukraja zapłaćeny jenotliwc, kotremuž chcemy hórzy hubu stulić.

Podobnych argumentow maja potłóčowarjo hišće wjacy na składze. Kóždy wam dopokaže, zo so we žanym druhim kraju narodnej mjeńšinje abo małemu ludej tak derje njewjedźe kaž we jich kraju. Wšitcy su njewinowate jehnjatka.

Skórźbna liśina potłóčowanych je jara wšelakora. Jeni so hižo wobćežuja, zo njemóža w kraju sobu knjezić a zakonje dawać, druzy, zo nimaja universitow a srjedźnych šulow. Jeni maja přemało šulow, hdźež druzy docyła žanych nimaja. Widźimy, tu je wšitko relativne. Štož je jednemu sucha skórka, to je druhemu mjedowa powazka. Tu njemóžeš po jenej měrje měrić, a to hižo z pohladom na to nic, zo su po swětowej wójnje so druhdy potłóčowarjo potłóčowany lud sćinili. To je wězo zły wosud, kotryž mohł so też sprawny mjenować, kotryž pak jim nětk dawno hišće žane prawo njedawa, wjetšu haru činić, hač samo ludy, kotrež hižo wot lětstotkow sem swoje ćežke břemjo potłóčowaneho njesu.

Kotra mjeńšina a kotry lud smě dha so nětk po prawdźe potłóčowany woznamjenjeć?

Njewěrno tola tón, kotryž wot dawna sem na swojej zemi sedźi a kotryž so sam potłóčowany začuwa a dopokaza, zo wo jeho žiwjeńske zakłady dźe, štož so we wusknutkowanju zjewi a štož też kóždy njewobdźělany spóznaje. Wón pak njesmě sam potłóčowar być a při tom njesmě so też wo wotpłaćenje, represalije jednać. To jemu bjerje połojcu jeli nic cyłe prawo.

Za cyłe prašenje pak je rozrisace, zo wuskutkowanje potłóčowanja w jeho tragicy a trajnosći spóznajemy. Kaž zły skutk porodźejo přeco zaso nowe złóstce dale traje, tak też potłóčowanje luda w swojich sćěhwkach hišće dale wobstoji, hdyž je so samo hižo zastajiło, a budźe dale trać, doniž so sćěhwki njewotstronja. Tute sćěhwki pak su słabosć, narodna khudoba a hubjeństwo, štož móže smjerć cyłeho luda zawinować. Potłóčowar dyrbi potajkim, jeli chce so wusprawnosćić, po zastajenju potłóčowanja też jeho sćěhwki wotstronić pomhać. To je jeho swjata winowatosć a to najmjeńše, štož móže so wot njeho žadać. Načinjenu škodu zarunać, to tak a tak wjacy w jeho mocy njesteji a na kolenach wo wodaće prosyć, to jemu nihdy jeho hordosć njeby dowolila.

Nětko budźe nam hižo wjele lóže, na prašenje, hač smy też my Serbja potłóčowany narod, prawu wotmołwu dać. Tu žane dwěle wjacy móžne njejsu. A hdy bychu nas Němcy dźensa na rukomaj nosyli a nas do mjehkich móskow zawaleli a nam tola njebychu pomhali, zo bychmy mohli zaso sami runi na nohomaj stajeć, zawěrno, jim njebychu wšě zaroćenja ničo pomhałe, zo nas njepotłóčuja. Nichtó jim to wěrić njemóže a njebudźe.

A naš lud začuwa so woprawdźe hišće potłóčowany. To dopokazuja peticije Serbow z poslednich lět, z wjele tysac podpismami, to dopokazuje memorandum lońšeho lěta, kotrež je připóznate wjednistwo našeho naroda, Serbska Ludowa Rada, knježeństwu pósłało. Tam steji čorne na bělym, z čim so naš narod potłóčowany začuwa. Ale wjednistwo serbskeho naroda, wědźo, zo je narod we swojich zakładach wohroženy, čaka hišće dźensa na wotmołwu a je zasudźene, k tomu změrom přihladować, kak čas za Němcowstwo dźěła, kak so serbski krajik nic jenož na hranicach wotdrjebuje, ale kak so samo koridory přez njón twarja a so naša narodnosć z prochom a mochom wukorjenuje.

Hlejće našu Łužicu mjez Hródkom a Khoćebuzom, a Mužakowsku wokolinu. Tu leži jasnje před nami naša tragika nowišeho časa a naš najdorazniši dopokaz. Tu rěkri naše mjelčenje wěrnu a zrudnu rěč:

Haj, serbska narodnosć so też dźensa hišće potłóčuje.

Za.

Stejišćo Sakskeje k amnestiji

W sakskim žejmje je sozialdemokrat **Neu** jako rozprawnik prawneho wubjerka wo namjecje zakonja za wobhnadźenje khłostanjow, kotřiž su so w hospodarskej nuzy abo w khromadnym hospodarskim wojowanju přeschěli, rozprawu podał. Rěčnik pomytliwcj da, so amnestija němskeho žejma hišćeze njeje zawěršena a so je pódla teho krajna amnestija w kóždym padźe mózna.

Justizny minister dr. Mannsfeld so přichcěwa krajnej amnestiji wupraji. Kaž dotal budźe so też w přichodźe móz khłostańzam, kotřiž su toho hódni, khłostanje spušćeć abo so po puću jednotliweho wobhnadźenja położiś. Kóždenn samołwjenja wědomnemu knježeństwu budźe cźežko, dalekohajacy amnestijowy zakoń němskeho žejma přewinjeć. Minister warnowałe, se sakskim amnestijowym zakonjom hnadź hišćeze cźežše khłostanja spušćeći. **Khłostaze prawo by so i tym dospołnje wukorjenilo.** Sakske knježeństwo njemóže zakonjej přichłosować, w kotrymž snajnjeńšicha najcźežšeje stótnistwa přeciwo bjesstrachej stata a jeho wobhdźerjam wot amnestije njejsu wuwzate.

W žiwym rozprajenju dr. **Kastner** se statuwje swony nacionalny sozialist Schreiber a sozialdemokrat **Edel** krajnej amnestiji přichłosowachu, mjes tym so **Wilhelm** ſ hospodarskeje strony a němskonacionalny **Siegert** amnestijowy zakoń jako wohrożenje ludowego prawneho zafcinca wobhładowaschtaj. Na prašenje, cźehodła sakske knježeństwo nochze w němskostatnej radźe němskostatny amnestijowy zakoń wotpokazaś, so

ministerski president Schieck

hłowa jimasche. Praji, so přichcźiwjenje Sakskeje njeby mohło sadźewacź, so by zakoń do mozy stupiło, dokelž by so potom jenož do němskeho žejma wrócźił, hdyž je twjerda wjetschina, přeco dwě tśeśinje doshahaja, za zakoń wésta. Mózniscź ludowego rozshnjenja by němskostatna rada ledma wuzila, pódla toho by so też přichi ludowym wotkhłosowanju wjetschina mohła za zakoń wuprajiś. S přichcźiwjenjom sakskeho knježeństwa by so po tajkim jenož doczpiło, so by so domozystupjenje zakonja sadźiło a so nowy njeměr do luda přichinjeł, cźehoż dyrbimy so w sajimje politiskeho smérowanja zminyć.

W stónczným wotkhłosowanju po stónczažych hłowach sapołožanja Rena so **zakki amnestijowy zakoń i hłosami nazionalnych sozialistow, sozialdemokratow a kommunistow** přichija.

Dale je so sozialdemokratiski namjet přichijał, kotryž knježeństwo namołwja, so by so wo zakonju, kotryž je žejm wobsamknył, wuprajiło a zakoń žejmej w prawnym cźasu přichedpołożiło, so by so 20. dezembra wo nim mohło stónczniže wobsamknyć.

Hitler je Schleicherej wotmołwił

Adolf Hitler je pjatk w Barlinje přched khromadźišu frakcije prusiskich žejmskich sapołožanzow radiowu rěč němskeho kanzlera Schleichera kritikował. Wo Schleicherowym programje praji, so je žłaby, thromy a myślowo khudy. Radźiła wěsthych ludźi, so nazionalnosozialistiska strona dla roskory mjes jejnymi wjednikami wospaduje, je njedopjelni. Cźiścźenje poslednich dnjow je dr je Wilhelmskej dróhy spóstacź dało, so po puću smutskownego rozpuscźenja je němske žwobodnisće hibanje njeda potłócźiś.

Do lěta 1933 nazionalna sozialistiska strona, kotraž je je wo we wojowanju wupruhowała jako k wojowanju žytne wójsko pozsehnje. Hitler je zhłowami stónczi: „Nasche chcyće a nasch puć stej jaśnej. Jenże je wot žwojeho wothłynjeneho sameŕa njedawny wotwjeśeć. Mamy němscu młodźinu, mamy wjetschu throbłosć, žylnischu wolu a wjetschu wutrajnosć. Schto może nam potom hischcze k dobyću pobrachowacź?"

Gregor Straßer w Romje.

S Innsbrucka je powěź, so je předawschi wjednik agitazije w Němšej sa nazionalnosozialistisku stronu, Gregor Straßer, se swojej žwójbu do Bozena (w połodnischej Italskej) pschijeł, i wotkal je do Roma poda. Wot tam je sajo do Bozena wrócźił, hdźež budźe hać do nowcho léta pschebywowacź. Nazionalnosozialistiska kolonija w Bozenje 118 muži liczi, mjes nimi je wjele politiskich cźeknjenzow, kotśiž je tam psched němskimi žudami wuczeł namakali.

Kommunistiska agitacija miez ratařskim ludom

Miuchowska policija je wosjewiła, so je kommunistiske wokrejzne wjednistwo schtwórtk wjecźor w jenym hojcźenzu žmutskowneho města tak mjenowane wjejne pohedźenje mèło. W nim je je dyrbjale pschihoty sa kommunistisku konferenzu pschichodneje nedźele cźinicź. Po pschikazach Moskowskeho wukonjazeho wubjerka a po wobsamknjenjach Barlinskeje stronineje konferenzy je kommunistiska strona hżeli wotmyślika, sa žwoje wjelepscheradniske samèry a plany też mjes wjejnym wobydlerstwom pschiwinowarjow dobywacź a tak revoluziju w Němskej smóżnicź. Kommunistiskeho rèczńika, kotryż mjesene pschehnoschi a jeneho wopytarja zhromadźiny, kotryż mjesene natykanu pistolu pschi žebi, je je sajeli. Namakany material je je sebrali. Sa njedźelu postajenu ratařsku konferenzu je je sakasali.

*

W Großbreitenbachu w Durinskim lèżu je wobydlerja 25 kommunistiskich dowèrnikow pschepytali. Pschi tym je material nadeschli, kotryż je je jako dopokas wjelepschadnych cźinow wobhladuje. Nèhdże 20 wožobow je je sajeli.

Starschiska rada wo kommunistiskim namjerzu.

Starschiska rada němskeho žejma je je je

vronłazeje konferenzo niohło we wětym jinyńe wyałaje ja wšćkě knjeżerstwa byci, kotrež ẓo pśichi konferenzu wobdźela. Kdy ły ẓo tajke wobsamknjenje stało, by Pólska runopraw nośeć a jenałkość winowałoźejow ẓ Nimšćej po kóždej drugej stronje, w prěnim rjedźe po stronje narodnych mjeńšćinow w Nimšćej źadała.

Hollandska lutu'e

Hollandśke knjeżerstwo je ẓo rozhudźiło, ẓo lutowańskich pśicyzinow dla hollandśke pós'anstwo we Winje, Warschawje, Athenje, Ankarje, Lissabonje a Mexiku rospuśćeźi.

Knježefstwowa kriza w Francowskeì

Republizyny president Lebrun prózuje ẓo po wrócźostupjenju Herriotoweho knježerstwa prawidło za sestajenje noweho knježerstwa namakaś. Wšchitkich wjednikow a dowérnikow politiskich stronow je źiwźchał. Radikalni ẓu jemu radźili, ẓo by Herriotej wuthowrjenje noweho knježerstwa dowěrił. Herriot je ẓo poldra hodźiny ẓ presidentom rozmjerjał. Mjes nimaj je ẓo tej wo śwonkownopolitiskich nałeźnośeźach jednało. Kajšich pśicyzinow dla je ẓo Herriot sapowědźił, dowérjenu nadawk pśihóźeć, njeje znate. President je potom pśedawźichcho ẓuntskowneho ministra Chantempja, ẓ najsamóźnišcheho robustawa radikalneje stronu, k ẓebi pśeproẓuł. Wón je ẓrěni rěcznik a znaty kondźeŕ. Hižo ras je — jedyn źeń ẓ ministerstwom presidentom był. Kaž ẓo źa, ma myśl, nakhwiłuje lěwizowe knježerstwo ẓ Pawołom Boncourom, Chantempjom a Daladierom na cźele swójeź. To pak by jenoź pśchekhadne ministerstwo było.

Reforma sudniskeho khłostanja w Francowskej

Kommunizija franzojskeho khłostanjeho sakonnika je na mjetła, śjawne wotprawjenje wotstronjeć. Po starodawnym sakonju durbja ẓo wśdy wotprawjenja w franzojskich mešćach śjawnje w pśichitomnosći wobydlerstwa śiaś. Mękotre ẓobrośtawy kommunizije běchu za ẓakhowanje stareho waschnja, to by ẓuzerne khłostanje wot łóśtnišwow wotkaschiło, a to by lud widźał, ẓo ẓo wotprawjenje po cźłowiskim waschnju wukonja. Wjetšchina pak je ẓo k nahładej pśichikleniła, ẓo dośahła k warnowanju, ẓo ẓo ludej powěźi da, ẓo ẓu łóśtnika wotprawili. S pśichipschećenjom sastojnikow a nowinarjow móźa ẓo wo cźłowiskim wunjedenju ẓuzertneho muźnda pśheẓwědźeć. Namjet na wotstronjenje ẓuzertneho muźnda je ẓo zaćźinył.

Kommunizija je teẓ nawrjeła, ẓo ẓo njebohim ẓaśudźeni wiazy do khłostaniskeja kolonizow Noweje Kaledonije a Guyany, hdźeź je znata „Cźertowa kupa", wuhnali. Jenoź po wośebitej ẓudnikowej pśikazni durbja ẓo łóśtnizy do khłostarskeje kolonije pósłaś.

Nowe mazedonske morderśtwo.

W **Krichali** w Bolharskej ẓu ichwri ẓobustawy Michajłowskeje strony pódraźiteho schefa Khristofa Cźerneńskeho, Mazedonza a pśichiwiśowarja Protogerowzow, ẓ nětutnymi revolwerowymi wuthrjelami merili. Nadrabnizy ẓu cźełnuli.

a nille Chau[illegible]

znutřkow. n[illegible] w Herriotowym knježerstwje, je dostał nadawk, nowe francowske knježerstwo zestajeś. Jeho wuspěch budźe wosebje wot toho wotwisaś, kak budźo so k płaśenju wójnskeho dołha stajeć.

Zjenjeho ẓ nich ẓu pośdźišcho mohli w ẓuẓednej wiśy ẓasjeć. Sajaty praji, ẓo je ẓo mordarśtwo po pichikahni mazedonskeho komiteja stało, kotryž je Cźeganskeho k ẓmjerći ẓajadźił.

Bolharskeho ministra pśichełćoża winuja.

Wjetšchinowe strony w Sobranju (sjejmje) ẓu schwórił pośeź znje mšle, w kotrymž ẓu liberalneho ministra Wrbenowa winowali, ẓo je ẓa wulke ẓummy pśichekałarskich pjenjez ẓajadźenych ẓ ẓajowa pušćeźił. Wubjerk je ẓo ẓ nětutrych schyrjoch ministrow wobśtejazy wułtajił, kotryž ma winowanje pśichepytaś a rozẓudźeć, hač móża Wrbenowa nujowaś, ẓo by ẓwoje ẓastojnstwo złožił.

Amerika njezapłaćen'e francowskeho wó'nskeho dołha změrom posudźuje

Knježerstwo Sjednoćenych statow połnózeje Ameriki njeje ẓo dla njewotpłaćenja franzowskeho wójnskeho dołha do njeměra dało. W nětutrych nowinach bě ẓo ẓadało, ẓo bychu Sjednoćene staty wikowańśi wobkhad ẓe franzojskim dołžnikom pośeźiłe. Tutomu namjetej pak knježerstwo njeje pśichiłožowało. Finanzny minister Ogden Mills je wośjewił, ẓo Sjednoćene staty połnózeje Ameriki wikowańśi wobkhad ẓ dwěmaj statnymi Franzowskej, Belgiskej, Pólskej, Jugosłowjanskej, Rumanskej a Grichiskej po dotalnej formje daśe powjedu. Wupad, kotryž ẓ njezapłaćenjom dezemberskeje raty wójnskeho dołha nětutrych europiskich statow w amerikanskich statnych dołhach nastanje, to hobrśtim statnym hospodarśtwje do wahi njerada. Mills je w ẓwišu ẓ tym na to pokasał, ẓo Ruska njeje ani pjenjezka ẓwojeho dołha ẓwojim amerikanskim a druhim wěricelam wrócźe płaćiła, ẓo pak je ẓuły ẓwět do wikowańskeho wobkhada ẓ kommunistiskej Ruskej śtupił. Njezapłaćenje wójnskeho dołha je po ẓdaću nahładu amerikanskeho ẓuda wo wójnskim dołhu troschu pschemišl'o. Hač dotal walka ludowa wjetšchina na tym wobśtawaśe, ẓo ẓo wójnskim dołžnikam njeẓmě nicźo ẓ ich dołha ẓpuśćeźiś. Halle nětkle, Uny je ẓo Franzowska prěni króć sapowědźiła, jón w pośtajenym cźaśu wotpłaćeźi, pocźinaju Ameriscenjo wo wójnskim dołhu hinak myśleć. Runje ẓaj Harald G. Moulton a Constantine Mc. Guire knihu wudałoj, w kotrejž ẓo ẓwiš mjes wójnskim dołhom a hospodarskim rozwiśom pśichepytuje. Spitzaćelej prajitaj, ẓe buchu Sjednoćene staty jenoj wužiś ẓ toho měśe, hdy njebuchu ẓ krutošeń wójniśi dalh ẓehnawaśe. Dołżne winowałoźeje móża ẓo w internazionalnym wobkhadźe jenoj ẓ pśchenjeẓenjom towow abo pjenjez wotrunaś. Wšeliceliki stat dyrbi pak ẓwóliwny byś, twory dołžnikow pśichijimaś. Potom pak ẓo njeẓmě hórśchiś, hdyž je wikowańska bilanza paśiwna, to rěka, hdyž je hódnosć dowoza wukrajnych towow wjetšcha dyźi hódnosć wuwoza towow do wukraja. Njejmjenšchi li Amerika nětutrichim ẓwjatelskim statam wójniśi do ẓ, potom dyrbi ẓwoje wulke ẓlowne tarify śniś.

N'ewotwisnosć Filippinskich kupow

Senat Sjednoćenych statow połnózeje Ameriki je ẓakonjowy nacźiś pśichiẓał, ẓ kotrymž ẓo Filippinskim kupam njewotwisnosć pśichipósnawa. Sakoń ma ẓo w běhu pśichichodnich wóśom lět pśchewjeś.

Filippiny ẓu znate kupy ẓ ranjin połodnišcheje Aziskeje. Je nim nětdźe 2000 wjerśichich a mjeńśichich kupow pschišlušcha, najwjetšchej ẓ nich śej kupa Luzon (100 000 ẖójn. kilometrow) a Mindanao (87 000 ẖójn. kilometrow). Magelhaen je Filippiny w lěce 1851 wuẓjedźił. Wot léta 1569 ẓu wone Schpanišej ẓpišchale. Po schpanisko-amerikanskej wójnje dla kupy Kuby ẓu ẓo wone ẓ Parižskim měrom 1898 Sjednoćenym ẓtatam połnózeje Ameriki jako mandatarjskem ẓtatej wotẓtupile. Wobydlerstwo Filippinow pścheẓiwo Amerizanam poẓtaju, tola Amerizenjo ẓbeźi porajchu. Pścheẓiwjenje pścheẓiwo amerikanskemu knježerstwu njeje ẓenje ẓyle pścheẓtało. W poẓledním cźaẓu je ẓo wojowanje wo wuẓwobodźenje Filippinow, kotrež maju nětdźe 16 milijonow wobydlerjow, pśchiwótśiło. Sjednoćene staty chcychu Filippiny jako ẓejwerantiśicheẓo ẓwojeho wójnskeho łódźiwa pścheẓiwo Japanskej wobkhadowaś. Dla njepśchestawaẓych ẓlěkow je ẓo ẓlónčnje amerikanski ẓenat roẓẓudźił, amerikanske wójsko ẓ Filipinow wotwołaś a jim ẓamołstatnoś daś.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 17. dezembra 193[illegible]

— **Wo wjedrje.** Wczera we 7 hodź. barom. 754, hygrometer 4-1 a thermometer nad ẓo +4. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer 0 a thermometer w nozy 0. Wječor ẓo mało pśchemjeni. Wot wječerowscheho popołonja je ẓaso ẓmurjsko. Sajtna wyschina nad rańśicej Europu ẓtuknje hišće mózne w nasche wjedro. Wětry duja ẓaso ẓymne ẓ trótkeho rana. Nižina pola kupy Island je, po rospravje wjedrarjow, jara ẓtyna, Fritzej a Schottiśej je hižo schcechodnje beschcej pschinjeẓła. Mótko ẓdha ẓo k dołhemu ranju a nałeźnje pschcechnje tej nasche ẓtrony a móże nam ẓnowjenje dany deschćik, abo teẓ ẓnéh pschinjeẓej. Nasch wjedrowy ẓtojny nadźija ẓo hišće ẓutje njedźeln rjanego dnja. Pórodźelu a wutoru wocźakuje ẓcherjaty a pschemjenjaty pogeẓ, ẓnano ẓnéh abo deschćik. Sérjedu ẓo ẓaso wowjedri a wośtanje rjenje a ẓyma hač do patoržaŋ. Dnjehoj budźe mlokohoito, kaž ẓrjedu. Jutśe schkwórtk njedźelu ẓwjatscheho adwenta ẓtyhadźa ẓlónčko 7,58 a ẓhowa ẓo 3,51 hodź. Mjeźaćk ẓtyhadźa wótrok 9,33 a ẓhowa ẓo popołonda 11,19 hodź. Jutśe ẓo ẓlónčko k poẓledujcemu rańci tak ẓahe ẓhowa. Pónđźelu ẓo wobroći a potom ẓo ẓ kóždym dnjom nětcho poẓtśicho ẓhowa. Rano je kóždym dnjom hišćeje poẓtśicho ẓtyhadźa. Halle po Wiach-kach ẓo ẓawrócźi, ẓo by potom ẓ kóždym dnjom pjedy ẓtyhadźało.

— **Dźeńśnišće wiki.** Bukna wótčeśche 65—70 pj., jeja 13—14 pj., twaroh 25 pj., ẓuły 75, 85 a 90 pj., kaćki 70—85 a 90 pj., kury, ẓamčne 65—75 pj., ẓoe 45—55 pj., kapauki 85—115 pj., kał, cźeńcźeny 6—10 pj., bóły 4—8 pj., ẓyrdowy 20—65 pj., kórki, tśiśele a hacź 15 pj., kotrejẓi 5—10 pj., morchej 8—10 pj., ẓołatej 6—8 pj., ẓelerij 10—25 pj., jédźna koboda 15—25 pj., jabłuka 8—20 pj., kruchowy 5—18 pj., běrwu, 10 puntow 25—30 pj., kanu wołij 1 hr., mjź w ẓchkleźu 1,60—1,70 hr., bjes ẓchkleźu 1,40—1,50 hr.

— **Bučźśke haptyki** ẓu wichźone dny hač do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźeli pak ẓamknjene. Nóẓnu ẓłużbu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena haptyka ẓ mjeźaćnym wotmjenjenjom. W dezembru je to Hrodowska haptyka na Nowem wótmjenjenjom. W dezembru je to Hrodowska haptyka na Nowem wótmjenjenjom.

— **Mješćanske dźiwadło.** Dźeńźa ẓobotu popołonju **w 4 hodź. wopjetuje ẓo hodowna bajka „Huẓaśka pschi ẓtudni" pschi niśich płaćijinach.** Na **mnohe ẓadanja wo-ẓpjetuje ẓo njedźelu popołonju w 4 hodź. hišćeje ras opereta „Holćka ẓ Cźornewo Lěẓa" pschi pokoju operetowych płaćijinach. Ẓobotu wjeczor ẓa 1,49 hodź.** a njedźelu wjeczor we 8 hodź. hraje ẓo ẓpźwohra „Ẓdyž kśeja małe ẓijatli". Pónđźelu wjeczor ẓa 1,49 hodź. je we „Krónje" **wułki pschiwabjaẓy wjeczor ẓa mješćanske dźiwadło. Potom reje. Ẓaśtup je darmo.** Kharitś ẓa **w dźiwadłowej pisarni dostaẓ. Potrjebujemy pschcechowanjenje, kiž ẓobustawy dźiwadła k ẓdźerżenju** dźiwadła w dźeńźnischim cźaśu wośjewjeja. Wutoru ẓtaja ẓo prěni króć Jana Straußowa opereta „[illegible]krej".

— **Palastowe dźiwadło.** „Wjednikowa hórka". [illegible] te wjeselohra wulkotneho rakuske. humoristy a ẓatirika Rody-Rody je ẓo nětk hižo druhi króć ẓfilmowała. Teẓ film wěrnje tołmaći wusmjech znateho basnika, kiž we ẓwojich dźiẓłach tak rady rysuje „idylisko" poměry nětdźeẓnego k. k. wójska, kiž wón jako prjedawśi rakuski oficěr drje wěśe derje znaje. Cźin tuteje hry „Wjednikowa hórka" drje njeje jara problematiski, ale jenotliwe wosoby su wubjerenje rozwane a teẓ hrajerjo su nimale wšitcy na ẓwojim mjeśtnje. Iwan Petrowić hraje pěknego husaŕskeho poručnika Jencweina, kiž we ẓwojej zalubowanoẓći zabywa na wojakowanje. A Fritz Spira derje charakterisuje ẓtareho potkolnika, kotremuž to wojakowanje ze śije lěze a kiž chce ze ẓałostnym skepsanjom manevrow sej zazsłužić wotpočink a měr.. Ernst Dumcke hraje „Jeho Wysokosć", kiž ma teẓ wjacy zajima za rjane holćki dyžli za wojerstwo. Wottrašacy příklad wuplahowaneho militarisma je pruski hósć. Elga Brinkec předstaja lohkomyslnu a bjezẓtarostnu wumělku v. Landiesen, Betty Birdee pak lubowanu mandźelsku, kiž kózlika wjaza. Autor Roda-Roda w filmje ẓam hraje rólu korpsoweho rozka-

Twjerdak a jeho dźowka

9] (Pokrać̆owanje.)

Ale na tute wuẓtrójenje ẓcźehowasche teẓ w ẓamknym wokomiku zawẓitkanje a njewopiśajonna radoẓć. Radmerśti bě ẓo runje tak ẓpěchnje, kaž bě padnył, teẓ hnydom ẓaẓo pośchehnył a bě ẓo hižo ẓa durjemi ẓwojeho hyła ẓłubił, njeẓ tym, ẓo ẓo był próẓowaśche, ẓ pschikrywadła ẓo wuẓwobodźeć. Hdyž bě ẓo jemu to ẓlónčnje radźiło, pytaśche podarnje khrobłeho pachoła, kotryž bě jemu tak ẓmuźicze napscheẓiwo ẓtupił a kotryž bě tak ẓwojemu knjeẓej jeniežke dźeẓo ẓ nimale wěśeje ẓmjerće wumohł.

*

Jan dóńdźe ẓ tśełbu wobrónjeny do Twjerdakez doma hakle potom ẓaso, hdyž bě wśchón ẓtrach mimo.

„Ty ẓy kuik dołha ẓ twojej tśełbu", powita jeho Hanźiny nan ẓ njelubobnym hłokom. „Tu mójeźi ẓaso w mětje domoj donjeśej, pschetoẓ Bohu dźakowane, moje dźeźo je hižo wuthowane a je ẓtracha wumoẓene — —"

„Ach, kak ẓym to wjeẓoły!" dorjekny Jan.

„To dhu wěrić. Njetrjebajch dźe ẓo nětk wjazy ẓam do ẓtracha rozbarjeć."

„Pr[illegible]nawacje nije, knjeẓ Twjerdak."

„Haj, pschepódźinawacje nije, knjeẓ Twjerdak."

„Haj, pschepódźinaty hač dotal, nětkole pak ẓpóźnaty. Rochźu cźi porokowaś, to mi na nivśle njepschindźe, pschetoẓ to je wjele ẓadane, ẓo dyrbi nechtó ẓwoje ẓamóne źiwjenje ẓa druheho ẓtrachej wuẓtajiś. Ale to dyrbju tola wuẓnaś, ẓo budźiśche mje nimomerny ẓwjeẓełko, hdy budźiśche ty ponuhał Hańju je ẓtracha wumoẓ. Ale ty mějeśche ẓo ẓ procha, hdyž rékaśche ẓwojeho muża ẓtajiś. Ty bóẓeẓche hakle po tśełbu, runjeẓ to kóžde ẓchuliśe dźeźo rozymjeśche, je to moja wboha dźowka tak dołho na rěku njebudźiśche wudźerżeć mohła, dóniž budźiśche ẓo ty ẓ dalokeho bydła ẓ tśełbu ẓem njewróćił. Mjes tym je druhi pścheẓ tobu pschińchoł a ẓwoje źiwjenje ẓaẓtajił a ẓa nicźo mél, ẓo ty mi moje dźeźo wumohł."

„Schtó dha?" woprašcha ẓo Jan ẓ waha.

„Nó, ẓchoẓaŕ!"

„Tón?"

„Haj, tón."

„Tón cźłowjek je bjes rozuma — —"

„Nè, uiž bjes rozuma, ale ẓmužity a khrobły, kakehoẓ hač dotal hišćeźe widźał njeẓym. A wěch, ẓchto nětkole do njeho dźeźeŋ?"

Kóstricske čornc piwo

ẓtaroẓławne ẓytne a poẓylnjace piwo

Předawańja:
Franc Rychtaŕ, wikowańja z piwom w Budyšin,e
na Šulskej hasy 6. Dalokoročak 3707

„Nó?"

„Ẓo ma mojm djowku bóle lubo hač ty, wjele bóle lubo."

„To njeje możno!"

„Wón je najwjetśche kublo, kotrež ma, ẓwoje źiwjenje ẓa wjaẓ ważił. A ty?"

„Ja dźe chych teẓ na pomoẓ pschińcź."

„Schto pomha wohnjowa wobora, hdyž je ẓo dom wotpalił! Ty bě ẓpśchna pomoẓ mujna. Wěch, ẓchto je Radmerśti mojemu dźeźu prajił, hdyž na rośnjendźenje ẓwěrśiko khwatałsche? „Wimožu cźe, abo wumrjemoj zhe-madnje", to je prajił."

„Ach!"

„Haj, to bě ẓłowo, te cźłowjeka debi, kotryž ma hdy cźo lubo a to ẓyjlej wutrobu lubo. W tajkim ẓłowje, tajkim wopravowanju ẓebje je wěrna lubosć. Praj mi, ẓo dyẓeẓ, tak ty moju dźowku jenje njejẓy lubo mék."

„Wby cźinicze mi ẓchmowku, knjeẓ Twjerdak!"

„Ẓenje, wém, ẓchto rěcźu!"

„A tak droje ẓeje teẓ ẓwoje ẓmyẓłenje pschemerił."

„Nětkole mi wopravdźe tak njeje, ẓo mohł na ta praẓchenje hnydom wjele wotmołwjeć! We ẓwojim ẓu wotmołwju. S tym ẓo tak dołho ẓpokoj!"

Po tutych khłódnych ẓłowach wobroći hoẓeẓenar ẓe nej, kotryž błędnjeẓche, thribet. S cźicha a wohaćhenej witkaẓi ẓo pachoł ẓ khěẓe ẓe ẓwojej tśełbu.

(Pschichodnje ẓlónčenje.)

Towarstwowski powěstnik.

Khelno. „Domizna“ ma srjedu 21. hodownika wječor ½8 hodź. pola Běrec swój hodowny wječor. Přistup maju jenož sobustawy a jako tajcy też starši ze swojimi dźěćimi.

Kalbicy. Jednota Sokoł ma wutoru 20. hodownika zhromadźiznu pola Waldźic. Jednać budźe so wo wšelakich towarstwowych należnosćach a dla konjacy. Winowatosć wšitkich je, so wobdźělić.

Swójbne powěsće

Swěrowanaj: Wilhelm Hansej, rěmjeśt mišchśe we Chornym Khołmcu ſ Jodwigu rodź. Wolfej w Kolanskim Młynje.

Semrěli: Marja Lawowa rodź. Mitterej w Budyšinje; zhowanje budźe jutśe njedźelu dop. ½12 hodź. na Tuchowskim pohrjebnišchcu. — Hermann Ulbrich, bankowski direktor na wuńsł. w Lubiju, 73 lět; zhowanje budźe jutśe połdwanaće hodźe pódźelu w Zitawje. — Franz Kuchař w Wětšej Wsy, 70 lět; zhowanje budźe jutśe njedźelu pop. w 3 hodź.

Měšćanske dźiwadło

Wotu 17. dec. w 15.30 hodź.
bajka
Kasařska při studni
Cyrkus: 20 pj. hač 1.— hr.
Wječor w 20.15 hodź.
Hdyž kčěje mała fijałka
Płaćiznowa skupina I

Iželu 18. dec. w 16 hodź.
na přeše
Hołćka z Cornicho lěsa
za pół płaćizny.
Wječor w 20 hodź.
Hdyž kčěje mała fijałka
Płaćiznowa skupina I
Pódźelu 19. dec., 20.15 hodź.
w „Króńi“
přiwabne předstajenje cyłeho personala
Zasmo darmo. Kharty su we dźiwadłowym byrowje dostać.
Po tym rele!

Dwě rjanej přirodnje lazěrowanej kuchni
180 a 225 hr. ma předań
HERMANN TSCHIRCH
meblowa polstrowarnja na
Nowosalcskej drózy 19

Sněhaki
dospolne a dźěłe
Sedłarske, kožane, wołnjane a królke twory
Stupnje filcowe a kožane
poskića
Pawoł Schreiter
w Bukecach

Syrinho
lišaka (walacha)
skludneho a dobreho čahanja
ma na předań
Arnošt Wuitz w Klukšu

Maćica Serbska
Swjatočnosć k wopomnjeću čestneho předsydy
k. stud. rady prof. dr. Muki
srjedu po hodźoch 28. hodowna 1/3 hodź.
w Seroskim domje
Wopomnjeńska rěč — k. prof. Ota Wićaz
Wšitke serbske towarstwa so wutrobnje přeprošuja
Předsydstwo a wubjerk M. S.
Raz swjatočnosće žada sebi čornu drastu

Tkaniny a židu za wobleki pulovry a štrykowane lacy
Re'mann při Pětr. namješe na tłošc nasy 29
Najwj. wubjerk! Najnižše płaćizny! Přicunjaće wčerawši naw. šik!

Konditarnja a kofejownja Bismarck
Fritz Staeckel w Budyšinje na Seminarsk. h. 9, telefon 3770
poruča
najlěpše hodowne wosuški, sultaniny, mandle, 1. a 2. družinu, mskowe wosuški
šokoladowe kuski na stom, žortniwe wěcy z marcipana a sokolady
Nürnbergske pópŕjancy a samsne dźěłane
ananasowy tykanc, pópŕancowe khležki,
pjein eay bonboněry

W konkursu mydłoweho domu
Wagner w Budyšinje na Seminarskej hasy 4
wupředawaju so
mydła, parfumy (hodowne pakěliki) kremy na kožu a za zuby, šćětki atd.
po dale zniženych płaćiznach
Rěčnik dr. Bär jako zarjadowar konkursa

Cigarowy dom Arthur Wolf
w Kamencu
poskića
cigary, cigarety, tobak
jako rad witany hodowny dar
Wikowarjo płaća fabrikske płaćizny

zowarja. Powšitkownje raźe so wobhladanje tutoho filma należnje poručić.
***

— **Centralne dźiwadło.** „Kolwrótna myslička“ je cyła zběrka dźiwich myslički a pryzlow. Njepobrachuja pak rjane přirodne wobrazy. Willy Fritzsch, Max Adalbert, Harry Tiedke a Rosa Baracny hraja hłowne róle, a to derje. Rosa Baracny je hišće njeznata a swojorazna typa. — Je to potajkim filmowa opereta z lubkowanjom, žortom a nowym šlagrom. — Pódlanski program wopřija tydźeńsku rozhlad, zajimawy a powučacy Ufa-kulturny film a jako nošto nowe Ufa-kabaret.

— **Wutkadny kaschćik wobtkadnyli.** W nozy k 16. dezembrej ſu ſ wutkadneho kaschćika na Lawſkich hrjebach 2 čornej a 1 brunu toſchu ſe ſafijanoweje koże tkadnyli. Wſchitke toſche mějachu dźěłenu ſmutkowinu wobruču a běchu ſhromadnje 45 hriwnowu hódnu. Schtóž może tu něschto ſdźěłcź, ſo proſy, ſo by to kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, wojſewił.

— **Padušchiwa ſe ſadobyčzom.** W nozy k 16. t. m. kradnyčnu ſe ſadobyčzom w Delnjej Kinje radio „Mende“ ſe 4 lampami, 450 hr. hódny, wótſtčerčzak ſ mahagonioweho drjewa, zigarety ſmamki „Trommler“a „Sachſengold“, kaž tež zigary. — W nozy k 15. t. m. ſadobyčzu ſo w Rynarju (Ringenhain) do pſchedawarnje a kradnyčnu regiſtrowaſu kaſu ſe 400 hr. w dwuczeſkriwnowſkich papjerach a ſtóbornych pjenjesach, 9 dźesćowu ſonjeſzbu a mnohich wohnjowu, 2 duzentaj rukajzow, 1½ duzenka ſchijowkow, nekotre móſchnje a toſle. — W nozy k 15. t. m. kradnyčnu ſe ſadobyčzom w Jeſchicach 6 běłych huſ, mjes nimi tři ſtare, nětkle 45 hr. hódne. Huſy bliſko khłäwa ſarčzachu. — Schtóž może něschto ſdźěłcź, ſchtož ſłužy k wuſlědźenju padušchow abo wrócźenju kradnjenych wózow, ſo proſy, to kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, abo na blížſchim žandarmſkim ſtanje ſdźěłcź.

S Hornjeje Kiny. (Lětanje ſkotu.) Lětſa maſleſchu w naſchej gmejnje 18 (1931: 17) koni, 93 (88) howjadow, 3 (—) wowzow, 15 (18) koſow a 488 (428) ſchtuk pjerjny.

Se Sślonseje Lorſchcje. (Howitwa.) Sdrjedu běſche tu kěrušku howitwa. Kněſej Ferd. Worm ma ju wotnajatu. Na howitwje wobdźěli ſo 23 ſtólzow a 48 howjerjow. Spotſčachu 89 ſajazow, 1 karnikla a 1 bažanta. Loſiſchi wutnoſchi běſche wo mało lěpſchi.

Se Sčowrjeć. (Adwentſki wjeczor.) Wjeſoły adwentſki wjeſor ſwjećeſche ſańdźeny ſchtwórtk herbſke ſpěwne towarſtwo „Stolobik“ w Sčowrjecach. Swjedźeń ſtyſnje wuwita naſcha młodźina, tež k. wnſchſch. muczeř Schěza ſ knj. mandźelſkej a deputazija Bukečanſkeje „Mołodźeže“ běchu pſchitomni a bohu ſtarſchi wot ſuſwačerjow ſo wobdźěleču. Se ſpěwom „Wſchitkomi, ſo luba duſcha“ wotewri ſo ſwjedźeń. Potom pſchedyhda k. Pawoł Hajna pſchitomnych ſe ſaharjazným ſłowom powita. Wojſewi, ſo luby rěčnik, k. farar Mjerjna-Bukečanſki, běſche jadźowany pſchiſłał ſwój khorolcje ſwojeje mandźelſkeje. Tehdyž běſche ſo pſchedyhda hnydom ſam do dźěła padał a pſchednoſchowaſche nam wo naſchich rjanych hodowanych ſwónach. Potom ſaniſeje nam towarſtwowe 4 hłóſowe ſpěwy „Betlehemſke, tu město maſe“. Na to rěčeſche naſch k. diriſent muczeř Schěza, ſpomnjaſche na Frankowſku, Jendźelſku a ſłowjanſke kraje, kak ſo hody tam ſwječa. W Anſkej je krucze ſakſajane, ſchtomiſi ſ lěſow nošeja, hody dźerža tam dźěſatnjy dźeń dołhi. Nětkle ſo hody tak rjenje njeſwječa, kaž w Němſkej. W Zuhoſłowjanſkej ſo Božedźěćowy ſchtom we wuſkej pyſce ſ wulkimi korjenami wuſ pſchinjeſe a potom ſo ſpali. Hodowniczka ſo tam mjenuje božičk. Bože wječor ſo ſwoni ſa ſwjećkami. Na jich rowy ſtoji ſo měſto pomnika ptak, dokelž wěrja, ſo duſche ſwjećkoweho po ptaka ſaczehnje. Nowu ſo ſe ſłomu potſčeſu a potom wuhuſuja ſo hoſčinu, dokelž wěrja, ſo ſo to ducham hodźa. Tehorunja też w jich domach wſchu ſtrjeſo a teſo woſtanje. Na to ſanjeſu ſo rjanu ſpěw „O najwjeſelſchi, o najſbožnſchi“. Potom rěčeſche k. wuſchelſki muczeř Schěza. Spomnjaſche na rjane Betlehemſke waſchnje ſ Božichina, pſched 60 lětami je ſebi tam wſchitko wobſtłodźił, rołeſnja nam też te ſaſtarſke ſwoſczenje ſ ſodźowu a lampkami. Sčowrjeła je tehdom bula žadna. Dudźowaſej ſo njemóſachu, ſdyž wrěnju pluwowu ſmuſu w Budyſchinje wuhladachu. Na to wołtſči ſo dobry kěrć a pomnjeſchi. Potom rěčeſche pſchedyhda „Lubina“, khwaleſche rjenje wuhotowany wjeczor a dźakowaſche ſo pſchedyhdźe ſa wſchě wopory, też lubym ſpěwarjam a ſpěwačkam a woſebje lubemu diriſentej. Spomni też lubje na k. wuſchelſkeho muczeřa Schěza, kiž je ſe ſwojej pilnoſtnoſcu ſe ſwojej mandźelſkej ſhromadźiznu poczeſčeſi. Na to wuſwědowachmy „Čzěcha nóz, ſwjata nóz“. Potom rěčeſche pſchedyhda Bukečanſkeje „Mołodźeže“ a napominaſche młodźinu, ſo by maczerinu rěč a ſpěw dale hajiła. Sanjeſechu ſo hišće nětkotre ſpěwy a ſwjedźeń ſkónči ſo ſ narodnej hymnu „Naſa Lužica“.

Se Sdźerſe. (Nutſe kradnyli.) W nozy k ſchtwórtkej kradnyčnu tu dźěłaczerjej J. Wowczeikej 8 nutſow. Tute nětſiſche ſaměſtnjene na ſiwnowoſzi ſwojeje ſotry, dokelž budźi ſam ſe ſwojej ſwójbu na podruſtwje. Hižo we lěcze loniſchcheho ſeła kradnyčnu jemu na ſamym měſtnje 13 nutſow. Sa ſłuczerjemi nimaja ſlěda.

Rozhorjenje dla zjednoćenja leżownoſcow

W Małeſchczach ſu pſched dwěmaj lětomaj kěſmušej a nekotři kubleržo nanjetowali ſjednoćenje leżownoſcow a bě ſo nětko też hižo ſ tutym dźěłom ſapoczało. Zjwnoſczerjo wſchak ſu ſo na to jara roſhorili, dokelž ſ toho wjele wuſitka nimaju. W nekotrych ſhromadźiznach hórſchcahu ſo na tutu kroczeł. Tak tej póndźelu ſo ſaſo wotmě ſhromadźizna w Sendźiž hoſcenzu, w kotrejž měſneſe ſo wſchowſcheć pſchedźydſtwo. Pſchitomnaj běſchtaj też k. knjeſerſtwowy radźiczeł dr. Kämpſe a k. wyſchi ſekretar Schmidt ſ hantiſkeho hejtmanſtwa.

Jara roſhorjeni zjwnoſczerjo a njeſchi burja wobkrućchu, ſo ſu raſnje pſchećźiwo ſjednoćenju leżownoſcow a teſ pſchećźiwo wólbje pſchedźydſtwa. Wyſchnoſcje njech ſo wo to ſtarajtu, ſo dołh ratarjow ſo hiſchcze njepowjeſchi. K. knjeſerſtwowy radźiczeł dr. Kämpſe wupraji, ſo ma jenož wólku pſchewjeſeſ. Roſhorjenje wſchak ſkerje hiſchcze wotſeſche. Dokelž ſo wólka hobdła wotnić, wopuſchčichu pſchitomni ratarjo měſnoſcz, tak ſo dyrbjachu kubleržo ſami pſchedźydſtwo wolicź a tworicź. Pſchedźydſtwo tworitaj potajkim kubleržej Jur a Helſch. — Sjenoćenje leżownoſcow tuchwili hižo pſchenjeſeju dźeſaczerjſy dobrowólniży pſchećźiwo woli ratarjow.

*

S Barta. (Spytane padušchſtwo.) W nozy wot wutory k ſrjedźe ſpytajchtaj mjódźej mužſkaj ſo pola ſiwnoſczerja Augusta Mjerjnwy w Barcze ſadobyć. Najſterje jimaj do wocžow kalajche ſpinju, kiž běſche Mjerjna dźeń prjedy ſaſčěſał. Na ſadnim boku twarjenja běſchtaj njeſnataj po hnojowych nohjadkach ſ pſchatrowymi durcžkami do twarjenja ſaſčěſoj. Tam pak dale njepſchindźeſchtaj. Tuž ſpytaſchtaj ſo je ſiwnym woknom do twarjenja dobyć. Tola ſ trajnym ſchczowkanjom pha buſchtaj Mjerjna a jeho mandźelka kedźbliwaj na paduchow. Wón paduchow pſches ſadnje durje wobkedźbowaſche a na njeju ſarčzja. Pſchi čzakanju je jedyn ſwoju lampku ſ P. K. woſnamjenjenu ſhubił. Pſcheje ſo, ſo bychu njedočzinkow borzy wuſłědźili.

S Barta. (Howitwa.) Schtwórtk wotmě ſo na Bartſkej burſkej howitwje, kotruž ma wobſtejeſeſ hrodowſkeho kubla Schkada-Boſchczanjki na dźeſatej lět wotnajatu, ſ 10 ſtólzami a něhdže 35 honjerjemi wulka howitwa. Spotſčachu 28 ſajazow a 1 ſornika. Kniež wobſtejeſeſ hrodowſkeho kubła jako roženy Barcžan da wſchitkim wobdźělnikam na howitwje wječzor w tuchomnym hoſcenzu howitwinſku hoſcžinu ſ nekotrymi ſpytajmi piwa, ſo ſo wobdźělnizy ſłónčnje jara wjeſeleje myſle roſeſdźechu.

S Lubija. (Padušchſtwa.) W nozy k wutorje běchu padušchi ſo ſadobyli do nekotrych khłěbnizow w naſchej ſahrodźańki pichi Rumburſkej dróhy. Padušchi běchu roſwačili durje a nutſka ſałokńje ſakhadźeli. Běchu wjelo roſbili a něſchto gratu kradnyli. — Wutoru pop. je ſo tudyſchemu wuczobnikej kradnyło mužaze kolo.

S Ptačzej. (Skažena młodźina.) W pożledním czaſu też tu padušiwa pſchiběraju. Padušchi bywaju ſwjetſche młodźi ludźo. Njedawno tu 15lětny hólz ſo ſadoby do wobkhoda a tam pakoješeſe. Druhi raz wón ſej jako pomocznika wſa hiſchcze ſchulerja ſobu, kiž byrbjeſche jemu pomhaczʼ pjenjezy a kołbaſu kradnyczʼ. Hólz bě hižo loni w Stym Komorowje kradnył.

S Kulowa. (Dźeſo ſa njeſaſtužerjow.) Njeſaſtužerjo tukhwilu měſneſczanſki hat rjeda a hacjenja wobſtejeſeja. Po ſłónčenju dźela ma ſo do hata woda puſcheczʼ, ſo mohli ſo ludźo tu kupjaczʼ. Dźeſ Hołſowſkeje dróhi je ſo wuporjeđził. Sdrjedźna hańa ma ſo tohorunja wobnowiczʼ.

S Dubrjenka. (Saſo dźěłaczerjow puſcheſčili.) Dla njedoſtatka ſkałankow je ſo w tudyſchich ſkałach ſaſo 70 dźěłaczerjow puſcheſčilo. 20 ludźi hacj na dalſche hiſchcze dale dźěła. Też w ſuſodnych Wóſłinczanſkich ſkałach maju ſo nowy tyſeń dźěłaczerjo puſcheczʼ.

S Běłeje Wody. (Padušiwa.) Njedawno běchu tu w tudyſchej ſchkleńczerni ſchkleńczerni kradnyli. Policija je mjes tym kradnjene wěcy wuſłědźiła. Namakachu ſo w bydlenju njedaloko fabrik. — Tu też ſaſo dźeń a bóle kola kradnu. Njeſaſtužerjej kradnyčnu na Ebertowej dróhy hiſchcze dobre kolo. Dale ſo kradny pſchi Sdrjedźnej dróhy ſ pinzy trjebane nužaze kolo.

S Běłeje Wody. (Wohenj.) Sdrjedu pop. wudyri wohenj w naſchej ſahrodźańki. Bohudźiž mójeſche ſo wohenj borzy ſhaſcheč. Kurу a hołbje běchu hižo cźelſe, ale dwě ſwinjeczi a kóry bychu wěſče ſo ſaduſyle, njebychu-li ſo wuſoz pſchińdźeli. Po ſtrjelu ſu ſajſe wuſle ſ kachłow padle a wohenj ſamowołe. — (Spytane ſamomordarſtwo.) Sdrjedu dyrjeſe tudyſchi ſobuſtaw ſ ſwojeje wjaczʼ a ſo ſ pluſom ſaſtrjeli. Ludźo nochaſ putnyczhu pluſowu wóſ a poredźi ſo jim ſamomordarja ſaſo wožiwicź.

Dary

kaž
nawočnicy
ščipaki
dalokowidy
foto-aparaty
barometry
jenož wot thermometry
wěcy wustojneho deščowe
je to waša lěpšina! měridła

Dipl.-optikař Schmidt
na Kěžorskej drózy

Se Slepo Komorowa. (Dźeſo ſo ſmjertnje woparika.) W bydlenju dźěłaczerja Eckelta padje jeho 10 měſaczow ſtare dźeſo w njewobkedźbowanym wokomiku ſ konopeja do hornja ſ horjeſ wodu; kiž běſche macź ſ njewobkladniwoſcju na ſemju ſtajila. Dźeſo ſo tak cźeſko na hłowje woparі, ſo borzy na to w khorowni wumrje.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhladу na wjedro ſa julſiſchu njedźelu:** Wjedro ſo wažnje njeprjeſchemjeni.

* **W Alcala del Jucar w Schpaniſkej je ſo ſ hory ſkałe puſchczíła, kotraž je tſi khěže ſnicźiła. Pod roſpadankam 11 wožobow leži, dwě ſu dotal morwej wuczahnyli.**

Poručamy so

k wobstaraniu wšěch bankowskich dźěłow
Podawamy darmo radu we wšěch hospodarskich należnosćach
Přijimamy nalutowanki na dobru dań

Łužiska hospodarska Banka z. dr. z w. r. w Budyšinic

w městnosći Serbskeje Lud. Banki

Darće praktiscy a derje!

Dźěł. a sportske lacy, pulovry, šonjace jaki, trikotaže, nohajcy, zoki, rukajcy, pjasne rukajcy, walkowane zoki, chenillowe rubješća

ma w dobrych tworach no nizkich płaćiznach

Otto Osswald
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 7

Jezusowy narod
(M. N. R.) 17 str. 10 pj.

Što darju?

Agendy
aktowe stojaki
wopytowanske khartki
stroje k wótč. wołojnikow
listowu papjeru
listowe khartki
listowe wahi
wotewrjaki listow
knihowe kamory
mapy za dokumenty
pjelnjace pjera (jenož wuznamne fabrikaty wot 2.75 — 20.— hr.)
zapisowanske knihi
pjelnjace wołojniki
pjelnjace bleski
toški za pjelnjace pjera
stojaki za pjelnjace pjera
knihi za hosći
spěwarske
jalousijowe kamory
kartownje
dźerźaki za karitki
wumělske protyki
warjeńske knihi
wopomnjeńske knihi (adresy, narodniny)
zapisowańske knižki
zapisowańske bloki
zapisowańske protyki
stejaki za noty
kamorki za noty
pječaty
papjerowe korby
alby za fotografije
rysowańske potrjeby
ličerske štabiki
sšeglak
hrajerske khartki
pisanske blida
štólčki za blida
protyki na pisańske blida
pisańske mapy
pisańske podłohi
pisańske mašiny
pisańske potrjeby drjewjane a marmelowe
ćybzačne ličerske mašiny
štworobarbne pisaki
hodowne talerje

poruča

Hermann Kulisch

w Budyšinje na Hošic hasy 38

Serbja kupuja najtuńšo
přešiwaki (Steppdecken), ložowe šaty a gardiny
we wosebitym domje
Paul Korn
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Předźěłanje a nowozhotowjenje přešiwakow a móškowych přikrywow

Spěwarske
serbske a němske
we wulkim wubjerku
Serbska kniharnia
na Lawskich hrjebjach

Wulki skład wšěch hudźbnych strojow a notow / Serbske tačele z tekst. / Wuporjedźenja
Hudźbny dom
Otto Haase w Kamjencu
na Połčniskej dróze 2

Knihiwjazarńa
Wjazanje knihow wšěch družin, spěwarskich a modleńskich knihow.
Pobožny Wosadnik
kruće a rjenje po wujednanych najnižšich płaćiznach.
Bruno Gersdorf
knihiwjazar
w Kamjencu
na Połčniskej dróze 6
Blizko Rubensec zelinarnje.

Dentist K. Herbing

statnje pruhowany po § 123 RVO wotewrí 20. 12. 1932 wotnožku
w Njeswačidle (w Säuberlichec hosćencu)
Ráčne hodźiny: kóždu wutoru a pjatk wot 8—7 hodź. pop.
We hłownej praksy **w Rakecach** wšědnje wot 10—4 hodź.

Lěkuju wot 19. 12.
w Dobruši.
Dr. med. Kurt Zieschang.
Ráčne hodźiny: Wšědnje wot 8—½10 hodź. dopołdnja; nimo toho póndźelu, srjedu a sobotu wot 3—5 hodź. pop.; wutoru a pjatk wot 5—7 hodź. wječor.

Włóske worjechi . . . . . punt 45 pja. 50 pj.
wosebje płaćizny hódna družina . punt 35 pj., **3 punty jenož 95** pj.
lěsne worješki . . . . . **punt 40** pj.
winowe kiče
(słódke kaž cokor) . . punt 45 pj. **3 punty 1.25** hr.
mandariny słódke kaž cokor) . . . **punt 30** pj.
złote jabłučka punt 25 pj. **5 pf. jenož 1** hr.
datle (jara dobre) . . . . . ¼ **punta 15** pj.
Wšitkón druhi sad, zeleninu a južne płody poruča tohorunja po nanajniższich płaćiznach

Hermann Dienemann

na Kamjent. hasy 43 (blizko Drjewowych wikow)

Kupny dom za wšitkich!

Beyer-Schnitte

Dobry wokryw, rjany dar!

Blidne ruby
damast. mustry, 110/130 cm, kus 1.75, ... 110/110 cm kus 1.25
damast. mustry, 130/160 cm, kus 3.50, 2.45
čisty płat, 130/160 cm . kus 4.75, 3.95
blidne ruby . . . kus 7.50, 5.95, 4.95
servijety . . . . kus 0.65, 0.58, 0.35
přikrywy na blido z dźěłanej židu, ... 130/160 cm 5.90
přikrywy na blido, dźěłana žida . . . . . 130/130 cm 7.50
wokryw ze 6 servijetami, 130/160 cm 4.75

Wumělske přikrywy
we wjele mustrach nanajtuńšo

Lyon-Schnitte

na Bohatej hasy 20 **Schaaf** na Dźiwadłowej hasy 1

Dobre ćehnje k sebi

Moritz Eckhardt měj. Max Eckhardt

w Budyšinje
na Žitnych wikach 42 na Różowej hasy 1
Wužitne a łunje hodowne dary
swěćadła (drjewjane a kowowe), pisanske a čitańske lampy, lampy na nócne blidko, lampy do klankacych jstwow, »Elektric«-pipleńske kašćiki, žehlawki, tepjeńske a warjeńske naprawy za płun a milinu.
Jenaske Durax-šklenčy (wohnjokrute). — Wobhladanje mojeho bohateho składa was njewjaza.

Ręzam deski a drjewa

a přihotuju deski k špundowanjam na nowych mašinach nanajtuńšo
Parny ręzak a hěblowarnja w Sernjanach
Wobsedźeł J. Korjeńk :: Telefon: Kamjene čo. 580
Mam stajnje na składze: deski za špundowanje, hranite drjewo, łaty, deski k wobhbiwanju atd. Poskićam so k wuwjedźenju wšěch nowotwarow a přetwarjenjow. Rysowanki a wobhódnja

Zwjeršne wumělske faldojte madrasowe wolmjano-voil-nowočasne rólosy, vitraže, story gardiny
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Naš čestny sobustaw a wjelezasłužbny dołholětny sekretar
knjez praelat can. cap. sen.
Mikławš Žur
je po dołhšej khorosći wumrjeł.

Zaso je nas jedyn najswěrniši wopušćił, kiž je wšitke swoje bohate dary k lěpšemu našeho luda wužił a lěta dołho jako sekretar Maćicy Serbskeje najswěrnišo za naše towarstwo skutkował.

Za wšitke woporniwe a swědomite dźěło
dźakujemy so jemu do wěčnosće.

Předsydstwo a wubjerk Maćicy Serbskeje

Přiloha k čisłu 295

SERBSKE NOWINY

Sobotu 17. decembra 1932

Swiaty advent

Schtwórta njedźela ſwjatehɔ adventa je ſo pſchiblížila a ſ njej pſchejo mózniſcho ſwoje kuſło wuliwa do cźłowjeſtwa ſwjatɔ ſkutk ſwjatehɔ Božeho ſyna. Pſchejo bóle nam do duſche klinczi ſynk kraſneho hodownehɔ ſpěwa:

Cźicha nóz, ſwjata nóz!
Wſchitko ſpi pſchi ſwéj ſtobi.
Marja ſ Joſefom njedrěmuje,
Sſynk jej lubosnje ſwjeſkeluje.
Cźiſchinko, ſynko, ty ſpi!
Cźiſchinko, ſynko, ty ſpi!

Hižo myſlimy na to, kak budźemy w Božim domje w Sſerbach ſwjeczicź Božu nóz a ſ hłubin duſche ſpěwaczź:

O najwjeſelſchi, o najwjeſelſchi,
Hnadɔ pokniczi Božɔ dnjo!
Sſubjene dźěczi, Khryſt je na ſwěczi!
Wjeſel, wjeſel ſo, ſchczerczanſtwo!

Haj pſchihotuj ſo prawje, luby ſchczerczano, na tón pſchikhad Božeho ſyna. Króſke dny naſ jenoż hiſchcze wot dnja wopomnjeczа dźeła. Pohladajmy na najmjenſchich a wukſmy wot nich cźiſtu radoſcź, podawajmy cźiſtu lubosczź, kajkaż ſ jich wutrobow źórli. Hdyż tak ſdobnje ſo pſchihotujemy na hody, potom budźemy je też dóſtojnje ſwjeczicź. Wopomnimy pak, ſo njeſmy hodow ſóbni, hdyż w naſchej domiſnje je khěži, w kotrejż njeknježi ſ nuſu hodownа radoſcź. Hakle hdyż ſmy wukonjeli ſkutk hodowneje lubosczе nad blížſchim, potom ſmějmy ſami ſ polnym prawom hody ſwjeczicź. Tuż hiſchcze raz: Wopomnimy wſchitko, ſo bychu nam hody byle ſ prawym ſhożom, a ſ nami zyłemu ſwěcźej! Tak budźe nam jakżkuli najrjeńſcha kwětka, wo kotrejż ſchczerczijan takle ſpěwa:

Ja měju kwětku kraſnu,
Naiſłódſchim wonjenja,
Kříž ſ błyſchczacym ſwojim jaſnym
Sacźěri cźełnoſcź wſchu.
Khryſtuſ naſch ſrědnik ſam,
Naſ wumó ſ hrěcha, ſ horja,
Se ſmjerczе pomha nam!

Hodowny hermank

Nó, po prawom wſchak njemóżemy zyłe po wěrnoſci wo hodownym hermanu rěczeć, dokelż ju w naſchim měſcze te „budy" po zyłym njeſcze rozbrójene. Ale wone tu tola ju ſ tymi rjanymi, wuſiłnymi, a też błódnymi wězami. A też tych wuhladamy, kiž ſe ſadoſcźiwymi woczemi hladaju na te błódne rjanoſcze, na tych poprjanzowych Rumpodichow, na te błowkowe ſaimiki. O hdy bych jenoż tcho najmjeńſchehɔ tamle rózku měł, myſle mnohe dźěcatko, bjžo bych był ſpokojom! Sſnadź mi tola Boże dźěcźo něſchto ſ tutych rjanoſczow wobradźi. Kóždy dźeń ſteja dźěcźi w blíſkoſci tych wobžiwětlenych pſchedawańſkich ſtanow a pſchejo bóle ſo ſanuri do jich wutrobicźkom jhożo hodownehɔ cźaża. A kak žebi te najmjeńſche ſwój nóſk ſchcroko ſtłócźa na wulkich wukładnych woknach pſchekupſtich domow. Nanajbliže chzedża wſchitko wobdźiwacź. Zadoſcźiwe myſle jenoż tak a ſem honja w jich małym rozumcźku. Derje jim, ſo ſu też ſ tym najmjeńſchim ſpokojom, ſchtoż Boże dźěcźo wobradźi. Wone dożiwja hiſchcze njewidźane hodowne wjeſele. A kaka cźiſchinka a ſaſonjene ſioła w blíſkoſci wulk. Božodźěcźoweho ſchtoma ſa wſchěch, pod kotrymi ſo ſpěwaju hodowne ſpěwy. Pſchewſcho ſhożowny to cźaſ ſa dźěcźi, hdyż je hodowny hermank w měſcze, hdyż je ſwój. Advent w Sſerbach — hdyż ſo pomału pſchibližuje hodowny ſwjedźeń — ſwjedźeń najcźiſcźeſcheje lubosczе.

Kak bu Sibakec Pětr herc

(Wobras ſe wězy.)

Tuta wězka leži khěro daloko wrócźo, ſaha hłuboko do ſaſchłeho létſtotka. Takle pſched polſka, ſchćiſcźdźeſat a wjacy létami bě w ſtódźej wjeſkſchej wězy abo małej wożadźe wjeſna hudźbna kapała. Tak bě też w naſchej wězy. W tym cźaſu ſwjeczachu ſo hižo wſchelake ſwjedźenje, pſchi kotrychž hudźbu potrjebachu. Pſchi kermuſchi ſo ſamo roſumjeſche, pſchi ſnjonym ſwjedźenju, abo hdyż mějeſche knjes ſaraſ narodniny, ſo jemu ſapiſka. Abo mějeſche druhi nahladny wjeſnjan wożebity dźeń, dha hudźba ſobuſtutkowaſche. Nochzeny na njedźelſke reje ſabjrkź, kotrež ſo tehdom „w ſtotym cźołu" tehorunja huſciſcho wotmějachu. Wożrjedź tydźenja njemějachu herzy wjele pſchiležnoſcze hudźicź a ducź. Tak doma ſwoje rjemjeſło wukonjachu, pak kravczijſtwo, ſchewſtwo, ratarſtwo abo hewak něſchto.

Wjednik naſcheje kapały bješe ratar, ſdobom też pózelnik. Dujeſche klarinettu abo piſkałche na huſłach. Kijeſchka k nawjedowanju njerjedałche, dokelż wſchudźe ſobuczinjeſche. Mějeſche nékotre takſy pſchepiſtawki, wjechlowałche ſe ſmykom abo ſ klarinettu w powětrju. Je hižo wjele lét na prawdźe Božej, njeje nikoho ſawoſtajił a tohodla drje Niczej Jan rékałche.

W ſchćiſcźdźeſatych létach pſchińdźe nowy hudźbny direktor do naſcheje wězy. Rékałche Pſchicźałka a herzźiwo běſche jeho powołanje. Wuczeſche nékotrych ſchulſkich hólzow a młodych khadli huſłe piſkacź a druhe naſtroje hracź. Wſa nékotrych ſ Niczej Janoweje kapały k ſebi a cźi ſej dachu něſchto na to bycź, ſo ſmědźachu w Pſchicźałkowej kapale ſobu dźěłacź. Wobkhad bě bóle nohi a mjełkachu, jo pola njeho něſchto pſchiwuknu. Tak mějachmy nadobo dwě hudźbnej kapale we wězy, ſtaru Niczej Janowu a druhu Pſchicźałkowu.

W lěcze 1872 wożnjeczi ſo nénuſke dobyeze pſched Sedanom préni krócź jara ſwjatoczniže. Wjeczor wotmě ſo na Schibjeńzy wohnjoſtroj a też hewak bě we wězy hiſchcze doſcź tolka a wjeſela. W „Herbſkej gryczeje" běſche wulki kommers, kěcźe ſo dźerżachu a ſo ſpěwaſche a mjes tym wobě kapale konzertowaſchtej. Hdyż runje Niczowa kapała rjanu ſchłuczku piſkaſche „Dyrbju won, dyrbju won ſ měſtacźka", bě ſo Jan najſtérje wo bértlk ſalicził. A hdyż bě ſpěw ke kónzej, ſadumy hiſchcze bértlk ſe ſwojeje klarinetty. So njeje ſo niczomu zyły wjeczor tak pſchikleſkało każ tutomu tonej ſ klarinetty, mózeczе mi wſchitcy wěricź.

Pſchicźałka ſo dołho na wězy dźerżeczź njemóżeſche, cźeſ-

Před hodownym wukładnym woknom.

Tu dźěći najradšo njebychu preč šle, tak rjane su wěcey, kiž su w hodownym wukładnym woknje wuſtajene. Klanki, żeleznicy, wojaki, překupske klamy, twarske kaščiki a pisane bóle, njewědźa, na čo bychu najprjedy hladałe. Tola bórzy wšak budźe Patorźica, potom Rumpodich wšěse něšto tuchy krasnoscow na hodowne blido połoži pod Božodźěscowy štom.

Předženak 1933

Saſo je wuſchła protyka ſa Sserbow, naſch luby „Pſchedźenak", ſo by nam była ſ pſchewodnikom ſa zyłe pſchihodne lěto. To by žebi wěſce myſlił, ſo žebi też kóżdy Sserb tajku protyku łapi, lo ma ju tak rady, każ něchto, ſchtoż trjeba wſchědnje we ſwojej domjaznoſcźi, ſchtoż jemu podawa cźopłotu, w'jazu ſ domjazych honom. Ale tak zyle njeje. Jaar wjele „Pſchedźenakow" cźaka hiſchcze na ſwójich tupzow w Sserbſtej knihowni a ſo tuthwilu hiſchcze rozmołwja ſe ſwojimi tam leżazymi towaſchemi, w kajſim domje w ſerbſkim kraju budźe ſ lubym hoſcźom ſerbſkemu nanej, ſerbſkej maſcherzy, ſerbſkemu holicźu, ſerbſkemu pacholi, ſerbſkemu ratarjej, ſerbſkemu rjemjeſlnikej, ſerbſkemu dźěłacźerjej a niz najpožlby chze też tam ſwój domczt měcź, hdyż hižo wjele wucźenych knihow w thamorach ſwój pſchebytk ma. A dale chze też ſerbſkim dźěcam a wowkam pomhacź dołhu khwilu wužitnje pſchecźicźicź a jim powědacź wo lubym ſerbſkim kraju. W ſymje chze byc̈ kóżdemu ſ dobrym towaſchom w cźopłej jitwi a w nałěcźu a lěcźu chze byc̈ rad ſ pſchewodnikom na ſawży pſched domcźkom w ſahrodźe, na łuzy njedźelu ranko do Božej ſłużbje abo ſ popoldnjom pod jabłuczinu.

Tom chze ſo tak prawje ſhożowny cźucź a ſwojemu najwěrnſchemu pſchecźelej knjeſej prof. Micźaſej nacźicź, kak derje ſo ma, kak wobluženy je, a ſo k lětu ſe k njemu pſchińdźe, ſo by wſcho ſebi napiſał, ſchtoż je wot njeho, tutoho wuſtojneho muża ſłyſchi. Haj dźiwa, hdyż hižo dźeſacź lět dołho k njemu khodźi a wot njeho ſażo napjelnjeny pucź do Sserbow namaka.

Schto pſchinjeſe „Pſchedźenak" w tutym lěcze?

Pſchinjeſe najprjedy „Cźażowe wożebitoſcźe" lěta 1933, potom „póſtowe tarify" atd. Potom pſchinjeſe wam kalendarkjum ſa zyłe lěto a ſ nim ſa kóżdy měſaz pomjatne dny, dźěło w hoſpodarſtwje a wjedro. Kak wulkotne ſu wobraſy ſa kóżdy měſaz: tu widźimy wſchitke naſche ſerbſke waſchnja, ſatlincźi nam ſerbſki ſpěw, jewi ſo nam ſerbſka pobožnoſcź. Pſchedźenak pſchinjeſe też hru planetow ſa kóżdy měſaz, ja zyłe lěto. — So wěmy, hdy ſu hermanki, ſtótne witi, je jara ważne a to žebi wożebje khwaliмy, ſo „Pſchedźenak" na to ſabyk njeje, nć, hiſchcze wobſchérniſcho wicho roſpiſche, hacź druhe protyki. Po zyłej ſakſkej a pruſkej Luſizy móżemy na hermanki jěſdźicź a nihdy njepſchińdźemy wopaki. To je jara ważne, wożebje ſa naſchich ratarjow, pſchekupzow a rjemjeſlnikow. Na ſwojej 34. ſtronje naſ pſchekwapi ſ wulkotnym wobraſom Joſefa Maneża: „Holza ſe Schleſiſkeje". Kak mile hlada tute młode holicźo ſ cźiſtym błyſchczatym wóczkom na naſ: każ nałěcźo. Na 35. ſtronje pak ſwobraſni nam wubjernje dźeńſnjiſchi cźaſ nuſy w Hendr. Hartmanowym wobraſu: Modleŕ. Jemu je pſchidata bałeń Oty Wicźaſa: „Knjeſe Bożo, njedaj nam ſaſcźi!" „Pomhaj Bóh" nam praji Pſchedźenak a nam ſa muſzine waſchnje rnkuje naſch cźaſ, ſiwjenje żadoſcź Bohu Knjeſej: Sdźerż naſ, wjedź naſ, pomhaj naſchemu ludej w tutych roſtudnych dnjach a wuſkowi żadoſcź Bohu Knjeſej: Sdźerż naſ, wjedź naſ, pomhaj nam pſches twoju ſwjatu wěru, njedaj nam ſhonicź wo ſłotnych dnjach, ale daj naſ prawje ſpóſnacź pſchitomnoſcź! — A na naſ ihladuje na 37. ſtronje ſtólétna Sserbowka Chójnanka, kiž je w Bóſchojzach p. Hródka ſiwa. Hdyż ihladujemy do jeje wobliczа, możemy cźitacź: ſ Božej pomozu ſym ſchka pſches horjo ſwětnych tacź: ſ Božej pomozu ſym ſchka pſches horjo ſwětnych dnjow. — Sslowo dźaka wěnuje naſchim ſerbſkim prózowarjam knjeſej wyſchſchemu ſararjej Sarjeńkej we Kſwaczizach a knjeſej wyſchſchemu wucźerjej Kralej w Sarěcźu. Wopiſa nam jeju dźěło a ſiwjenje a pokaſa nam jeju podobiſnje — Rady žebi ſerbſki wobras na ſcźenu domach powěſnjemy. „Pſchedźenak" nam tajki darmo da w kraſnym barbnym cźiſchcźu „Sslepjanſka pſchedlcźa". Kak wuſlojnje je kłowianſki michtr Ludwik Kuba tutu Sserbowku ryſował. Sda ſo nam, ſo ſo pſchaſne tolesko ſchwórcźo, hórcźo do naſchich wutrobow ſanuri a holcźka nam praji: w Sserbach rjenje, rjenje je. Też Marjanu Domaſchkoju w Jaſowje nam „Pſchedźenak" we wobraſu pokaſa. — Sslawny Sserb, cźaſto pſchepoſnaty, bě njeboh ſarar Matej Urban „naſch ſerbſki Homer. Schtóż cźita, kak lubosczepołnje je wobkhadźał ſe ſwojimi ſtotrami, kak je jim naſtépſche popſchał a jim wſcho dał, ſchtoż je ſamobł, tón ſpóſnaje jeho ſłotu wutrobu. — Rjany je wobras „Radniży we Wóſporu". — Pod wotrékom „Naſcha droha ſerbſka narodnoſcź" ſjewi ſo nam narodne hladadło. Kak połneho ſapała je bałeń Oty Wicźaſa: Naſche bohatſtwo. — A rjany naſtawk: „Naſcha ſerbſka narodnoſcź w ſaſónjenym lěcze" nam praji: Sserbja nihdy njeſandu, też we najcźeżſchich dnjach ſ wéru do Boha a naroda trocźa dale po hruſloſtym pucźu. A dale wuhladamy rjane wumětke tawrſke pomniki. — Hłuboka rana bu naſchemu ſerbſkemu ludej nabita ſe ſmjerczu prof. Jana Bryla a wyſchſcheho wucźerja Wjeraba. Mita wutroba je nékto pſchestała ſa naſ bicź. Runje tak bě nam knjes wyſchſchi wucźer Wjerab ſ horſtiwym Sserbom a ſerbſtim ſchulſtim wjednikom, ſarjadnikom Sserbſkeho Domu. Wobeju ſemrěteju wuſnamjenjeſche hłuboka poboż nołcź a to bě prawy ſakład ſa wěcźnoſcź. — Narodopiżnje ważny je naſtawk „Kak ma ſo cźeſtny ſerbſti tważ we Wojerowſkej krajinje wotměcź", kiż podawa cźeſtny braſkka Jurij Mucha w Tranjach. Haj tajkich braſkkow trjebamy, kiż wědża, cźehodła ſu ſ braſkhu! Rjany k tomu je wobra: Wojerowſke ſerbſke hmótry, a wobras Měrcźina Nowaka: Młoda lubosczź. Tu je nam naſch ſerbſki wumělz ſażo rjany dar ſwojeje ſamożnoſcze a wobdarjenoſcze podał. Hanża Budarka, naſcha niſprózniwa ſtara pěſnjerka, pſchida pětnu bałeń: Sbożopicźcza młodymaj mandżelſtimaj. — Wutroba ſo nam ſmějże pſchi cźitanju nježnych żortow, kiż tu a tam w Pſchc-

njesche bórzy wotsal a pschewsa někajke hudźbne sostajenstwo w Budyschinje. Tu pak dołho njewosta, dokelž 1876 žu jeho w Drježdźanach nadeschli a to we Viktoria-salonu jako druhemu direktora.

W Němčecach, hdźež někotři herzy Njeńez Janowoje kapały pschez k rejam pištachu, dwórbjesche žo wulki swjedźeń wotměcz, ni žo žoda, někajka chorhoj mějesche žo pospožeśeć. Sso wó, dyrbjesche žo wulkotnje wumjeć — swjedźeńšći cźah a na swjedźeńskej luźu koncert. Herzow dyrbjesche Njeńez Jan stajić a swjedźeńšći wubjerk źez na kóždy pad dwajseći herzow žadasche. Ale Njeńez Jan mózjesche pschi najlepšchej woli jenoj dźesatnaće muzi swjesć. Se žuržownych wšow nichtó poumjeć njemójesche, dokelž mějachu žanni nadesć dźěła.

Hdyž mějachu pospledniu pruwu, wumadlowachu, kak budu to ś nym dwacetym muzom cźinili. Nó, hdyž nicžo dale njeje, mějesche jedyn — tón mějesche pjerza naslaźnje někajka prośe we hłowje — k temu budże hnydom rada, dwacetelho muza dopołi Schibakez Pětr cźinić, wjeceor je tak potom rejwanšći muzikt. Jako tajki mějesche po schadźowkach pjenjezy sobrać a hdyž bě cźischejsća zschewnika, trójchu pory rozdźělić. Wo hudźbje pak Schibakez Pětr telko rozumjesche, jo runje wědźesche, hdy je schtuczka ke kónzej a jo dyrbjesche potom pjenjezy kašerowaś.

Někto rěkasche, tón tola dues njemóże. Nó, praješche tamny, kiž bě jeho namjetował, to jeho bijo nanuczinny. Dóstanje roh do ruki a do notowki tykninemu jemu jedyn „schtepsł“ a tak njewě nichtó, jo njemóże pištaś, hdyž w cźahu žoha dże. Tak tez cźinjachu. Wschi połtholde a posłójscho pschi konzerezje wiadnu Schibakez Pětra do žrjeboja, świśeśiej dźěn njeńezschego brunjej šćerk połdźischo saduwł, hdyž tola natrubka ani tona wot žo njeda. Ludźo, kotřiž jeho jako rejwanskeho muzikra znajachu a jeho pschi cźahu a konzertu widźachu, prajachu pschitym: Klejeje jenoż, kak Schibakez Pětr lica nadniwa. Je naš rjenje ze kuntlu mět. Stajnje je prajił, jo njemóże pištaś, nětko tola widźimy, schto móże. Njeje jenu hódź dóseł, na wschźdnych rejach pištaś, dyrje pschi konzertach abo połhodach žoha hraś — haj tak bě Schibakez Pětr nadoło herz. Skerpjał nicžo njeje, dokelž z jeho rózka njeje jeniczki tón žtyśeherz bok.

Z Łužicy

* Ze **Zemiljeje.** (Wóś žo rozsahuje.) Ssobotu bechu dróhi hadźe. To wešeśe wojeź i dołhim drjewjom ssekkodźa, jako pola Kamjenčanskeho mlyna se Zemiljo do Zemiljeje jěd cźehe. Wón począ žo do jadu žuwaś k nahlemu brjohej Cźornego. Na śwóje mózacźu hischcźe konjej wupschahnuwši, prjedy hač žo wóś do hłubiny wali, hdyž žo rozśi. Tak hischcźe pobnuź a konjej bjes schkody wotesć dźechtaj.

* Z **Bitowje.** (Cźežke frajenje i nakładnym autom a twarjenskim cźahom.) Pónd ela wjeceor na pschedhodže Bitowskich wótcow Serbskeje šulskeje družiny pschez Bitowsko Kamjenu ze šelesnicu tworjenym cźah a Zahuź nat adnym automobilom i Trjebźan do žo scharpschtaj. Lokomotiva zhrabnu jadł prędnjcho smelkowego wosa, kiž běźeše ś konjerwami a kartonami nakładzjeny a jón jara wobsćkodźi. S piestranami nakład cnu pschijmješe žo wottorźe a wali žo po brjohu dele, hdyž rozbity ležo wosta. Tworowy cźah, kotrehož maschina běźeše žo wobchkodźiła, móześe hakle sa śi hodźiny dale jěź. Ludźo na śwóje do ichkody njepschihódźechu.

* S **Mulkeho Schunowa.** (Khłostany njekajanz.) Cźežke khłostanje napołoji khłostanśta komora Budyskeho krajneho žuda njezjenjenemu 25lětnemu schewskemu Pawołej Tictzu ś Mulkeho Schunowa, kiž běźeše tam na žnjnje duchażłabej žónškej cźežke njekasanstwo skutźił. Wón dosta 1 léto a 6 měžazow khłostańnje a žhubi cźestne prawa na 3 léta.

---

dženatku namakamy. To je strowy wokschew. — Wulzy sajimamy je wotrěkł: „Spišowaczel a pěnjez Jan Radyžherb-Wjela“. Stajnje žo ś nim jettkamy w pschihłowach a bažnjach. Nětko tej ihonimy, hdźe je žo narodźił, kak je žiwy był a wuhladamy jeho narodny dom a wschelake hischcźe mjenje znate jeho podobiźny. — Wulzina ša kóždeho je rubrika: „Darmotna rada“. Widźimy też na 64. stronje wobras starého žerbskeho rybaka Kubika ze Stareje Darbnje, kiž je nětko 50 lět njebohi. — Wrěnjerjadny je nastawł: „Kschiž po kschiżu w Sserbach.“ — A pohladajmy na wobraźy J. W. Bartosch: „Macźerne ihožo“ a P. Wagnera: „Wo maminzy“. Njesłscho njemóżeśch widźeć ihožo maczerśi a dźěśća. — A sažo na ślowoschewi wjeśele powdańcźko: „Kimfelcźkowy.“ — Měrcźin Nowak poda wobras: Kusłaŕ Krabat. Pohladajmy na njón a cźitajmy ześami, kak „Pschedźenał“ wo nim ześam pischе, so bychmy spóznali tute wulke wumeśtwo ześwobrasnjenja mythiskich bytosćow. A „Pschedźenał“ stónczi ś mitkymi, luboscźepoknymi wobrasami C. Bergen: „Wcźipna“, F. G. Waldmüller: „S wokneschkom“, Pieter de Hoch: „Maminzyna pomoz“ a pschida tutymy rjanoscźami hischcźe „Rusku legendu“ Lawa Tolstoja a wulkotnu bažeń „Tatarja Hadama Schérachowe pcźoły“, ś njera Otty Wicźasa. A zyle na tónzu nam praji, hdy ju kermusche w Sserbach, so njebychmy je sapažli. — A po tym wschém pokasa naš w nawěscźtkach na wobtkody, w kotrychž móżemy najlepje a najtuńšche po zykych Sserbach kupowaś.

A nětko prajeśe: Njeje naš „Pschedźenał“ protyka sa Sserbow rjany? Je wjasy hač rjany a tohodla ześuscha do tóždeho šerbšteho domu!

Wopomnicźe: Wschitko to je redaktor ześam pisał — kajak próza, kaike ideatow polne dźěło.

Pokoźe „Pschedźenał“ też pod hodowny schtom! Tam ma też ś połnu [illegible] swoje cźestne městno měcź! To budźe na[illegible]chaju dźak tomu, kiž je nam „Pschedźenał“ [illegible]nje napisał! -k.

SOSI

Zdźerźće Budyske měšćanske dźiwadło

Hospodarśka nusa žada dźeń wote dnja nowe woporu. Kaž wschitke dźiwadła w Němskej, bźdźi žo Budyske měšćanske dźiwadło cźežko wo žiwoje wobstatcze. Hospodarśka krisa hrozy rosmjatej dźiwadłowu kulturu, kotraž žo pisches wjazy hač 150tótek wupschestrěwa. Njewěda a bjezdźak widźitej w dźiwadle městno zawjeześenja, kiž mohł žo w tutym cźasu lohko parowacź. Hdyž dźensa dże wo bycźe abo njebycźe ześamne špěchowaneho dźiwadła, budźe žo dźiwadło mócź pruhowacź na žwoju hódnosćź a prawo k wobstatcu. Schopenhauer praji ras, so lud a cźłowjek, kiž nimatej imjeńła sa dźiwadło, ńtej tak rjeź bjes hladadła žiwaj. Njemóżeli ś tym schpihel žebjelubosće, ale schpihel ześamospótnacźa, snutskowneho sapschijcźeja wo wězach, wo kotrejž dźe pschi posłednich a najhłubschich praschenjach, kiž naštupaju lud a cźłowjeństwo. Bjes tutoho schpihela je cźłowjek bjes žwojeho najlepšcheho, žwojeho žwědomja a sacźucźa wo samokwitoscźi. Dźiwadło dyrbi jenottliwza ś jenakoscźe žwojich wschednych dujow wutorhnyncź k žebjespótnacźu a k pschisamknjenju k zyłkej a dóńtej powschitkownoscźe.

Wšo trjebamy najprjedy thłóh a najnuńšche k idźerźenju cźała a žiwjenja. Ale cźełko je morwe a njethmane, hdyž duscha a duch njemóżetej. Njeśmémy womuczinicź, duchowna rěka njeśmé w błócźanych kužickach wuschacź. Schto wjasa naš k wulkej duchownej tradiziji tych, kiž běchu psched nami, hdyž niž dźiwadło, khutne jewischcźo? Wušnajemy: „Najważnische je wukhowacź prawe nutskowne žiwjenje a w nim wotucźene žwědomje. Pschipóńnawaje stejiščcźo kóždeho Budyskeho měšćana k dźiwadłu wosnamjenja sdoham khutne wobkrućenje žiwjenja niedźiwajcy winy a njesłoja, naposledk žo pschiwobroćicź k wěstoscźi dobrycźa, kiž smužitemu, wutrajnemu skónczenje najlepšche myto pschinjeśe.

Cźeśkosće Budyšteho dźiwadła žu tak hobrite, so žo tele dny khutnje rospominaśche, hač žo dźiwadło k 1. januarej samknje. Jenoż ś najwjeśchim napinanjom mozow budźe móżno, dźiwadło sdźerźeź cźałe kaž dotal bźśche. Wšeśe wotewrjenje hižo na idealtsmuž žobustawow dźiwadła salošene, budźe žebi sa pschichod hischcźe wjetśche woporu žadacź. Najważnischi rukowań pak je pschezo hischcźe pschihładowań, dźiwadło njemóże žo žiwicź ś idealiźmom jenottliwzow, wono trjeba samokwitoscźi kóždeho Budyšteho měšćana. Jenoż hdyž budźe kóždy měšćan sebi wědomy, so je to „jeho“ dźiwadło, kiž ma žo sdźerźeź, jenoż potom móże dźiwadło śwěscźene bncź.

Dźiwadło pak ma też žwój sozialny bok. Nětkuždy sto cźłowjekow žiwi žo dźensa w Budyschinje wot dźiwadła. Njenjesły, kiž žo do dźiwadła noscha, wostanu itoz wschitke w měscźe. Wot dźiwadła žiwi žo zyły rjad hospodarskich wobkhodow. Se samknjenjom měšćańskeho dźiwadła by žo wobkhodne žiwjenje hischcźe bóle ześłabiło. Město bjes dźiwadła śniži žo na niżinu krajneho města. Dźiwadło wabi też wobkhad, schtož žo hischcźe pschemało pohódnoscźa. Budyske dźiwadło wopyta w posledńjej hrajnej dobje nětkuždy 75 000 ludźi. Nahladny dźeł běźeše wot wonkach. Lětża žu zyły rjad némšćich dźiwadłow samkli. Schtož dowidni wjednicy hospodarstwa wěscźachu, so žo se samknjenjom dźiwadła rěcźe hodneho njewulutuje, je žo ja wérne wupokasało. Němšćatna żelesnitża je a wobkhad pschiwabjaju hódnosćź dźiwadła hižo dawno spóznała. Budyschin jako hłowne město Hornjeje Łužicy, jako wušnamne kulturne žrjedźischcźo, hižo ś tutych pschicźin njemóże bjes dźiwadła bncź.

Wulka dźiwadłowa tradizija Budyschina napołoża winowatoscźe. Dźeń wote dnja žudaju w dźiwadle młodźi ludźo, kiž tam žnitne sacźitscźe dostawaju. Chcemy młodźinje wulke naschonjenja „dźiwadła“ wsacź, kiž je w naschim žiwjenju tak ważnu rólu hrało? Chcemy pschidacź, so świeśchnoscź dźensa hischcźe dale pschibéra?

Sto ludźi ma žadanje na Tebje!

Sznadź dóńt tutych sto ludźi njeje tak ważny we dźenžnjischim cźasu, kiž njeliczomne eksistenzy snicźa. Ale duchowna ideja, kiž sa tutymi ludźimi śteji, je ważna, haž k žiwjenju nusna. Napominamy kóždeho samokwitostneho Budyšteho měšćana należnje a khutnje:

Sdźerźcźe žwoje měšćańske dźiwadło! Kóždy wjeceor žu w naschim dźiwadle próśdne městna, kiž tu napominaja. Ssu też pschezo hischcźe městna, kiž na Tebje cźakaju!

Wschitcy, kiž wy do snowaposběhnjenja wótznego kraja wěricźe, wschitcy, kiž mójeźe žo hischcźe sahorjecź a ideale, kiž wot duchownoje strony wocźakuje nowy narod luda, kiž scźe samokwitcźi měšćanžo města, njesmócźe žo samknucź naschemu žadanju:

Sdźerźcźe Budyske měšćańske dźiwadło!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtske hejtmanstwo je 13. t. m. po dyrbjeńskim puncźu 1. bodawk k městnemu sakonjej wo wotpowěźnjosći mjeźe a sajtaranju sawostajenych dźěłacźerjow Wjeleczańskeje gmejny wudało. Tutón bodawk je wot dnja intcho wosjewjenja bźe njedźeli dołho na hamtskim hejtmanstwje a na Wjeleczańskim gmejnskim hamcze k wobhładanju wupołożeny.

W Budyschinje, 13. dezembra 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Wo hólcu, kotryž so jara boješe lěkarja.

To Wam běše raz tajki hóle, nó lóze hólčisko to běše, so móhł so mjenować Lózyslaw a móhli jeho wołać „Lózako“ abo „Lózo“ a tón hóle so tak jara boješe knjeza lěkarja! Druhdy, haj druhdy, to zmužiteho pasełe, zmija so pječa njeboješe, hobra by přemóhł, rubjeżnika by z kamjenjemi mjetał a ani trochu so njeboji sazarja. Ale wočinić hubu před knjezom lěkarjom a pokazać jemu jazyk abo mandle, toho so boješe. K tomu jeho nichtó nuzował njemóżeše, zo njeby so bojał a hubu prawje wočinił.

Ale tomu hólcej so raz poča zub kazyć. Tak z nim dźěćetu ke knjezej lěkarjej, zo by jomu tón zub wuporjedźał a zaplombował. Ale hóle so tak boješe, zo njechaše wočinić hubu. A njechaše ju wočinić na žano wašnje, ale so wobaraše z nohomaj a z rukomaj a tak knjez lěkař jemu njemóżeše tón zub wuporjedźić a tón króć dyrbješe z tym wuskażenym zubom domoj hić.

A što bu potom? Zub so dale bóle kažoše, dale bóle boleše a dźěra w nim bu dale wjetša a hóle tola dale so wobaraše, zo hubu njewočini, dokelž so lěkarja boji. A dźěra w zubje bu dale wjetša a pręcy wjetša a wjetša, zo bu z njeje hotowe bjezdno. A tón hóle so raz ducy na puću zakopny a njeda kedźbu a pras — hižo tu běše njezhoże, padże do teje jamy, kiž měješe w zubje, zhubi so w njej, bě preč a so zminy.

Dospołnje so zminy?

Haj, dospołnje so w njej zminy, hóle bě preč a jenoż ta jama wosta! Tajki žałostny kónc wza tón Lózak abo Lózyslaw, dokelž so tak jara boješe lěkarja a njechaše sej dać zaplompować zub. J. Č.

Wo wińčatej hołcy.

Tak to je. Dźěći maju być čiłe a wjesołe. A to běše raz tajka hołčka, ta stajnje běše tajka wobuzna, pišćata, wińčata, nó — ničo praweho z njej započeć njemóżeše. Njeběše ani trošku wjesoła a dobreje mysle. Hdyžkuli so jej nješto staše, hnydom počeše so dréć a pišćeše a bječeše a wińčeše, zo ludźom we wušomaj zyńčeše. Tajka skiwła a wińčawa, to je na swěće jara njepřijomna wěc. Bydleše tam blizko jedyn knjez a ta hołčka spochi tak pišćeše a so dréješe a toho knjeza to jara mjerzaše a myleše, přetož njemóżeše změrom čitać we swojich kuzłarskich knihach a njemóżeše wjacy to wěčno wińčenjo a bječenje wustnć a tak so na to rozhněwa, zo bjez dołheho rozmyslenja tu hołčku přemění a wěsće, do čoho! Nó Božo, to tola njeje tak ćežko hódać! Přeměni ju do wrěšćateho koleska pola woza! Do tajkeho koła, kiž stajaje kwići a kśipoce a piska a wrěšći a piši. Tam sej móże nawinćeć a napišćeć do syteje wole. A hdyž to koło přejara wrěšći a kwići, tak tam dawaju trěchu smjerdźateho wolija ab kołmazy. Nó, ja njewěm, kak jej ta kołmaza słodźi! Tak bychu słyšiće něhdźe pola někajkeho woza koło grawoćiny křipać a wińčeć, to potajkim je w nim zakuzłana wobužna a piščata hołčka. J. Č.

Strašny wopyt do hód.

Rumpum, čerćh, čerćh, bobobo!
Śćerk, śćerk, šwik šwik na wokno!
Nano, maći, njepušćtaj,
Mi so zda, zo dźetaj dwaj.
Ja so skhowam, za čo da?
Zo mje rumpuch njenamka.

Ale hižo z durjemi
Leća do jstwy worjechi.
Hižo wo jstwje stejitaj
Hroznaj mužej brodataj.
Přěni hrozy z pručkom,
Druhi śćerka z rjećazom.

Dźensa hišće čuju strach,
Tak so jeju nabojach.
Naposled wšak daštaj mi
Jabłuka a sušeńki.
Skónčnje wopyt miny so:
Čerćh čerćh, šwik šwik na wokno!

M. N.-N.

Lube serbske dźěći!

Ničo njejśće pisałe. Nó, njecham was hanić a šwikać. Sam wěm, kak to je, hdyž so člowjekej pisać njecha a tola pisać dyrbi. To potom druhdy ze toho też ničo khmanoho njewuskoča. Tuž radšo sam za was waše nowiny napisnju. Nadźijomnje so wam to hajki lubja!? Spóznaće z nich, kajkež nimaće być!

Wutrobny postrow!

Wuj Měrćin

Hospodarski rozhlad

Sobotu 17. hodownika 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje.

Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
Sydnejski punt	13,89	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,425

Puršla wčera rano rěč šrotneho kanzlerja je Schleicha se spokojenjom powita, schtož so hnydom w skrućenych kursow wuskutkowa. W běhu dnja wschelake přichipady hyte bursowsko-technisteho raka běchu z přičinow, so hacrdy sajso trochu popuschčichu. W rentowych a dołżnych lisčinach běchu kursy wschelake, ale tola trochu snižene.

W hospodarskim ministerstwje rozpominaja możnotu, w Němskej tekko kutowych rostlinow napsahowacj, to njeje nadobne, so dźelanje margariny tuki we wutrowju kupowacj. Tež schpatnischa butra měša so za jasny sumčr wuzicž.

Produktowe wiki. Čim bliže k hodam, čim bóle schromne płaćizny kla, wobsebje pscheńzy. Mjeny mału jenoż częžko wotbindu. Na Barlinskich witach pscheńza so jasno wo 5 pj. po zentnarju jeschadi, wowsa bě pomjo schmórkej wo 10 pj. tuischi. Na Drježdžanskich witach schubi pscheńza pomjo pónđżeli 20 pj., rožka 15 pj., nasmitli jeczmjeń 15 pj., nalětni jeczmjeń 20 pj., wowsa 10 pj. W termińowym wikowanju so płaćizny skerje powjedowachu.

Pscheńzy 9,30—9,40 (9,45—9,55) hr., rožti 7,60—7,70 hr., jeczmjenja, nalětnjcheho 8,30—8,75 (8,45—8,95) hr., nasymkeho 7,90—8,25 (8—8,35) hr., wowsa 5,70 hacž 5,95 (5,95—6,20) hr.,

w termińowym wikowanju:

pscheńzy:

za bezember: 10—10,05 (10,22½—10,25) hr.,

za měrz: 10,17½—10,25 (10,38¾—10,42½) hr.,

za meju: 10,32½—10,37½ (10,57½—10,58¾) hr.,

Wežera płaczesche w Barlinje zentnar:

rožti:

za bezember: 8,17½—8,22½ (8,27½—8,28¾) hr.,

za měrz: 8,31¼—8,37½ (8,46¼—8,47½) hr.,

za meju: 8,47½—8,50 (8,62½) hr.,

wowsa:

za bezember: 6,03¾ (6,52½) hr.,

za měrz: 6,20 (6,57½) hr.,

w Drježdžanach:

pscheńzy 9,15—9,40 (9,30—9,55) hr., rožti 7,25 hacž 7,50 (7,40—7,65) hr., jeczmjenja, nalětnjcheho 8,70 hacž 9,20 (8,90—9,40) hr., nasymkeho 7,75—8,55 (7,90 hacž 8,70) hr., wowsa 6—6,30 (6,20—6,50) hr.

Płaczisny w špinkach su płaczisny tydzenskich wikow. Hdyž pak žane wupomnjene njejsu, so njepschemenichu.

Wiki schwärtk w Halschtrowje.

Tu płaczesche pscheńza 9,20—9,30 hr., rožka 7,20 hacž 7,30 hr., jeczmjeń, nalětni 8—8,50 hr., nasymki 7,40—7,60 hr., wowsa 6,20—6,30 hr., běrny 2—2,50 hr., fijno 2—2,25 hr., fkoma, k. sasskanju 1,20—1,40 hr., fkóna 1,40—1,80 hr., we wołkepuch 1,80—2,30 hr. Běrny, punt 3 pj., butra 60—75 (60—70) pj., jeja 12—15 pj., twarob 20 pj., fijny 75—90 (75—85) pj., prosata 8—15 hr., běhali 18—25 hr.

Płaczisny w špinkach su płaczisny tydzenskich wikow. Hdyž pak žane wupomnjene njejsu, so njepschemenichu.

Wiki schwärtk w Schjerjezu.

Pscheńza płaczesche, flabscha 8,20—8,60 (8,30—9) hr., cjeżscha 8,90—9,10 (9—9,30) hr., rožka, flabscha 6,80 (7) hr., cjeżscha 7—7,20 (7,20—7,40) hr., nalětni jeczmjeń 7,50—8,50 hr., wowsa 5,40—5,80 (5,60—6) hr., butra 2,40—2,88 (2,40—2,80) hr., jeja 9—13 pj., čerwj (1,50—1,80 hr.).

Płaczisny w špinkach su płaczisny tydzenskich wikow. Hdyž pak žane wupomnjene njejsu, so njepschemenichu.

Hamtske a žurdniske powěsče.

Konkursowe powěsče.

Sud je konkurs nad samoježnym pschekupza Wilhelma Krjerčmarja, mějicjela firmy W. Kretschmar w Budyschinje na Rózowej hrjadzy 21, dyrbjejsche wurunanje wobzmeślowschi, sbehnuli.

W konkursu nad zajwotstajenstwom najenta skatu Maxa Richarda Warnacza w Budestezach, je sud dalschi termin na hrjedu 11. 1. 33, dop. w 11 hodź. do Budyschina na žurdnistwo, sjiwa 141 swolaf.

Swěžčenjeske jednanje.

Swěžčenjeske jednanje nad statokom Mittagoscha Schtiża w Khajnowje, su wurunanje dołha pschewuježiwschi, sbehnuli.

Swěžčenjeske jednanje nad statokom Alwina Schatela w Schežeżu su sajso sbehnuli.

Bytaja rěsnikeho mischtra Rudolfa Otu Eignera je Hodżija.

Na namjet kowařskeho mischtra Maxa Grosa w Hodżiju čo. 24, jako polnomocnjenego dźěđowzow (herbow) sbuhdjeneho rěsnikeho mischtra Rudolfa Otty Eignera wodjeneho 21. 2. 93 w Hodżiju, pyta so zjawnje za napschihot njemowanym, so by so za jemjerčcho spohnał.

Wuzkedżili su, so je Eigner hacž do februara 21 we Budyschinje bydlił a je so nětk sbudił, swojim pschiwnistwam w Hodżiju z listom Boženje prajiwschi. S tym wotpadża, so je chzył ruku na so stožicž. Sšěd do Brasilskeje pokalowany, je so za mjeny spohnał.

Sšud je termiju na 17. julij 1933, dop. w 10 hodź. swolaf, jeho namolwjejo, so by so pschipowědźił abo pschischoł, hewak jeho za jemjerčcho spohnaja. Namolwjeja so tež wschitzy, kotliž wo jeho zjawnju abo zjimjerčcu nječzu wěđa, so to do postajeneje termije, hndnischtwu w Budyschinje wosjewja.

Dyrbjejske pschešadźowanja:

Pónđżelu 19. dezembra 1932

we Wojerzach w domje khorobneje pokładnje, dop. w 11 hodź.: Blida, stoły, sofa, klamowa pokładnja, gramofon s 20 tačzelemi;

w Małej Nudezi w Berzereż hoschczenju, pschiw. w 12 hodź.: klawěr;

we Wulkich Zdjarach: Nowej kolesny. Kupzy sejdu so pop. w 2 hodź. na gmejnskim hamcze.

w Małym Wjelkowje: Dopisnjuju, skatowe hry, mydła, pomasowe tschki, 8 žaukow, wotpisowa praja, žigary, kulak, čornjizowzy;

Wutoru 20. dezembra 1932

w Brětni w hoschczenju, dop. w 10 hodź.: Schatowy khamor, drogowy khamor, baubnjane a wolnjane twary, drjewjanjzy, wobuczowe trema, schijaza małchina, pisanjski stroj, gramofon, klamowe wuhotowanje;

w Čjornym Khołmcu w Fiedlerez hoschczenju, dop. w 11 hodź.: Schijaza majchina, zentrifuga, butrobaš, jalojza, sofa;

w Pjerjezach w hoschczenju, pop. w 1 hodź.: Gramofon, krawa.

Wikowanjski sapiš.

Do wikowanjskeho sapiša na sudnistwje w Budyschinje sapischachu na lońjeno 1092, nastupajo firmu Gebrüder Weigang tow. z wob. ruk., so stej wobsthodnaj wjednikaj fabrikki wobsthodżej Rudolf Weigang a direktor Hildebert Klebert, wobaj w Budyschinje wutwarjejo. Prokura pschekupza Heinza Weiganga w Budyschinje je wuhasnła. Direktor Albert Ota Lindner w Budyschinje je za wobsthodneho wjednika postajeny.

Płaczisny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo so tunt abo 1000 kg, nowak 100 hr.

Płaczisny po złotej hriwnje

	16. 12.	15. 12.
Pšenica	186-188	187-190
rožka	152-154	152-154
jeczmjeń, nal.		
jeczmjeń	166-175	166-176
wowsa	114-119	116-121
kukurica	—	—
pšeńč. muka	23,5-26,4	23,7-26,8
ržana muka	19,0-21,4	19,3-21,7
pš. wotruby	9,00-9,4	9,0-9,4
ržane „	8,70-9,0	8,7-9,0
raps	—	—
hróch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0
lane symjo	—	—
pjeluški	13,0-15,0	13,0-15,0

	16. 12.	15. 12.
bany	13,5-15,5	13,5-15,5
woka	14,0-16,0	14,0-16,0
módre lupiny	9,00-11,0	9,00-11,0
bolte lupiny	12,0-13,5	12,0-13,5
zeradella	13,0-24,0	13,0-24,0
rana wosuik	—	—
lany wosuik	13,0-13,1	13,0-13,1
such. truhanš	8,80	8,80
p. raj. krušk	—	—
syno, 50 kg	1,80-2,15	1,80-2,20
rżana słoma	0,65-0,85	0,65-0,80
pšeńč. „	0,45-0,55	0,45-0,6
wowsna „	0,45-0,5	0,45-0,6
ječna „	0,4-0,55	0,45-0,6

Drobnowikowanske płaczisny w Budyšinje

17. decembra 1932 po hamtskim postajanju.

Wše płaczisny so na złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najmjeńša płaczisna hr	najwyš. płaczisny hr
Howjaze mjaso z kosčemi . 1 kg	1,40	1,80
Čelace mjaso . . . . 1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso . . . . 1 „	1,80	2,00
Swinjace mjaso . . . . 1 „	1,4	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	1,80	2,00
Pšeńčna muka . . . . 1 „	0,42	0,60
Rżana muka . . . . 1 „	0,36	0,38
Khlěb . . . . 1 „	0,22½	0,25
Jědźne běrny, nowe . . . 1 „	0,7	1,00
Rais . . . . 1 „	0,32	0,90
Hróch . . . . 1 „	0,40	0,80
Soki . . . . 1 „	0,40	1,00
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	0,96	1,00
Sušeny połd . . . . 1 „	1,80	2,00
Dobre mloko . . . . 1 lt.	0,22	0,24
Jědźna butra . . . . 1 kg	2,60	2,92
Jeja . . . . štuka	0,10	0,15
Jědźne buny . . . . 1 kg	0,40	0,60
Cokor drobny . . . . 1 „	—	0,76
Petrolej . . . . 1 „	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr	—	1,90
Brunicowe brikelty . . 1 „	—	1,20

Drježdžanska burza (16. 12.)

Pšenica 76 kg	183 188	běrnjace kružki	—
rožka, 70 kg	145-150	pšeńč. wotruby	8,70 9,00
nalětni jeczmjeń	174-184	rżane wotruby	8,60 9,60
nazymsk. jeczmjeń	—	pšeńčna muka	35,25-37,25
wows	120-126	rżana muka	24,25-25,25
čerwjeny dźeczel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	8,80 9,00	cokrowe truh.	—

Wiene płaczisny w Budyšinje.

10. decembra 1932

Wše płaczisny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišče wyše płaca.

Předmjet		najmjeńša płaczisna	najwyša płaczisna
Pšenica,	50 kilo	9,00	9,10
Rožka	50 „	7,00	7,10
Jeczmjeń	50 „	8,50	8,75
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	6,00	6,25
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 „	1,80	1,90
(Wuwožna twora dróžša)			
Syno	50 „	2,00	2,20
Słoma z maš. młóč. pras.	50 „	0,70	0,90
„ „ „ k zasł.	50 „	1,30	1,60
„ z cypami młóčena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	16,0
Rżana muka 60%	50 „	—	12,25
Pšeńčne wotruby	50 „	—	5,25
Rżane wotruby	50 „	—	5,25
Butra	1 „	2,60	2,80
Jeja	1 štk.	13	0,14
Husy	punt	0,75	0,90
Prosata 833 štuk	1 štk	6,00	12,0

Prosace wiki dźěchu pomalšo.

Płaczisny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach

16. decembra 1932 Płaczisny po centnarju a zl. hr. wuwjaz.

Skótne družiny a wozmanjenjenje.

Woły: 681

Polnomjasne, wukormjene, najwjetše rěsnoje hódnosće hač do 6 lět	31—32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	29—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	24—27
Mjenje picowane wšelki starobow	20—23

Bykojo: 603.

Polnomjasne, wurosćene, najwjetše rěsnoje hódnosće	27
Polnomjasne, młódše	25—26
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	22—24
Spatne	19—21

Jałojcy a kruwy: 1284

Polnomjasne wukormjene kruwy najwjetše rěsnoje hódnosće	23—25
Polnomjasne wukormjene jałojcy najwjetše rěsnoje hódnosće hač do 7 lět	18—21
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—14
Mjenje a spatnje picowane	—

Čelata: 2192

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	33—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (1.)	27—35
Spatne (4.)	15—26

Wowcy: 6458.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	29
Starše wukormjene 2.)	26—28
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	23—25

Swinje. 10 784.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow hač do 1¼ lět stare	—
Wukormjene	38—39
Mjasne	37—38
Spatne	34—37
Rjacy a kundrosy	32—34

Dźelo za narod

Serbske towarstwo „Łužica“ w Hornjej Hórcy

wotmě zandżenu njedźelu swoju posledniu zhromadźiznu w tutym lčéo w Hänselec hosćencu. K. předsyda Žur wotewri zhromadźiznu wokoło ½5 hodź., wšitkich lubje witajo. Wosebje witaše k. wyššeho wučerja na wotp. Bajera z Budyšina, kiž běše k nam přikhwatał, zo by nam nješto přednošował. Po spěwje „Rjana Łužica“, kotryž k. wyšši wučeř Frajślag přewodźeše, rozrěčachmy so najprjedy dla našeho swójbneho wječora, kiž dyrbi so k 10lětnemu wobstaću našeho spěwneho wotrjada w spočatku přichodneho lěta wotměć. Tež so dótknychmy kritiki w Serbskich Nowinach, kotraž je dla wulkeho serbskeho koncerta nastała. Prjedy hač k přednoškej dońdże, zaspěwachmy sebi spěw „Hory módre“ po Bj. Krawcowym hłosu. Na to dosta k. Bajer słowo k swojemu přednošku. „Swjato časy“, advent — hody běše jeho thema. Hačrunješ wón při spočatku praji, zo njeje žadyn wulki rěčnik, dha tola bórzy napřećiwne pytnychmy. Knjez Bajer ma wubjerny dar zrěčnjowsće. Wón so nam wuzna, kak rady je wón wučeř był a kak jara wón swoju domiznu a swoju maćernu rěč lubuje. We swojim putacym a dušu hrějacym přednošku rěčeše k nam wo swojich bohatych nazhonjenjach, kotrež wo swojim žiwjenju a we swojim přez 40lětnym skutkowanju jako wučeř nazhoni. Za swój na tři hodźiny trajacy wulcy zajimawy přednošk dosta wón mócny přikłesk a přitomni k dźakej ze swojich syměrdłow postanychu. To a tamne prašenjo so hišće narěčne a rad bychmy hišće khwilku wostali, tola nam poča zyma być, a ćerćmarjej běše najskerjo wuhlo wušło. Zhromadźizna běše pomjerjnje derje wopytana. Wosebje zwjeselace bě, zo běchu někotre našich žonow a někotři z nasoje młodźiny přitomni. Tola hdże wostanu ći tamni? Ta tamna młodźina? Namakaju so ći jenoż k nam, hdyž so nješto kuli? Woni bychu z tajkeho krasneho přednoška wjele wuknyć móhli za swoje žiwjenja. k.

Serbske blido w Lipsku

Wutoru 6. hodownika zešadźechu so Lipščanscy Serbja w Małej Radnej Pincy k wědomostnemu wječorkej. Ze spěwom „Naše Serbstwo“ so wječork wotewri. Knjez wyšši wučeř na wusł. Bjedrich powita wšitkich wutrobnje. Na to zaspěwachmy sebi „Ja „Słowjan sym a Słowjan budu“. Sćěhowaše přednošk k. stud. theol. Jana Palerja, kiž nam druhi dźěl swojeho přednoška „Dr. Arnošt Muka. Skutk jeho žiwjenja“ poskidi, a to „Muka jako spěchowar serbskeho pismowstwa“ a „Muka jako narodowc“. Knjez Bjedrich dźakowaše so přednošowarjej, kiž je nam z tutym přednoškom žiwy začišć wo skutkowanju najwjetšeho serbskeho prócowarja zbudźił. Wuspěwachmy sebi „Pójće bratřa“. Na to wěnowaše knjez Bjedrich wutrobne słowa serbskemu prócowarjej Jakubej Sewčikej w Khrósćicach, kiž na 8. hodownika swój 40lětny mšsniski jubilej swjećeše. Serbske Blido w Lipsku přeje jubilarej najwutrobniše zbožo a za jeho dalše žiwjenje Bože žołnowanje, wjele zboża a dołhu čerstwu starobu! K jeho česći wuspěwachmy „Ja sym Serb, to kóždom' praju“ wot Sewčka-Krawca.

Tež lětsa nas swj. Mikławš ze swojim wopytom překwapi a nas trošku do wuzkosćow zaćeri. A byrnjež tež wšitcy přeco poslušni njeběchu, byrnjež tež

ničkoli husto swarjachu a druzy tu kóždy raz k Serbskemu Blidu njeprikhwatachu, tak tola kóždy něšto dosta ze smilnoje ruki swj. Mikławša. A my sowšity za to wutrobnje podźakujemy.

Dokelž so 20. hodownika runje hodowne prózdniny započnu, bě tutón wědomosny wječork posledni před hodami a w starym lěće. Po hodźach zeńdźemy so 17. wulk. rózka k prěnjemu literarnemu wječorkej w nowym lěće a to zaso w Malej Radnej Pinecy. Knjez Bjedrich přeje wšitkim skhadźowarjam Serbskeho Blida bohate Bože dźěło, wjesely hodowny swjedźeń a zbožowne Nowe lěto. A to też my jemu přejemy! P-f.

Adventski wječor sokołske'e jednoty w Budyšinje

Štwórtk wječor bě Budyska sokołska jednota po zdobnym wašnju w hosćencu „Gambrinus“ zarjadowała swój adventski wječor. Hižo při zastupje do zhromadźeńskeje městnosće so wutroba rozradowa nad krasnej blidnej pychu hodownych swěčkow a swěčnikow. Bórzy so jstwa napjelni z hosćemi a sobustawami jednoty. Bratr starosta Lorenc wšitkich najpřećelnišo witaše. Na to nas br. městostarosta Krječmar z krótkimi zawodnymi słowami zwabi do kuzła adventskich zaćišćow. Spomni pak zdobom, zo je nam njenaprošna smjerć zaso wotwołała jeneho dobreho serbskeho prócowarja, knjeza prelata Mikl. Žura, do raja wěčnosće. Njech je tolo za nas nowe napominanje, nadźije serbskich wótčincow k dopjelnjenju dowjesć. Zhromadźeni k čestnemu wopominanju bestanychu. Na to zasoćwachu z přewodom huslow a klawěra rjany hodowny spěw „So halźka zazeleni“. Pawoł Krječmar přednjese swoju básń: „Boža nóc“ a „Hody“ z hłubokim začućom a zwjazowaše tak dalše mile hodowne spěwy. Tohorunja přečita nam jinawy powěsć „Paterjčica“ wot Bj. Krawca. —. Wšitke tute nesklěčenki bychu najzbožowniše wolene za adventski wječork w błyšću sapotatych hodownych swěčkow.

Sto mózeše nas nětk lěpje přihotować na wjesele wobradźenje, hač zo nam br. Krječmar přečita ze Serbskich Nowin nastawk „Wo hodownych wašnjach a přiwěrkach łužiskich Serbow“. A potom přińdźe rumpodichi Bě ze Sokołami spřećeleny a tak wězo bratřa a sotry při rozdźělenju darow derje wotrěznychu. Poręča hišće zwjazkowy starosta Šajba wo adventskim žedźenju a nadźijach serbskeho luda. Napominaše k wutrajnosći, zo njeby nam narodny advent był z wosudom, ale z wjednikom do hodowneho swětła a radostneho dopjelnjenja.

Při spěwje a rozmołwje so hodźinki bórzy pominychu. Dołho budźa so hišće wotbłyšćować w ćichim rozpominanju znutřkowneho dožiwjenja. jš

Cyrkwinske powěsće

4. njedźela adventa, 18. hodownika 1932.

Z Budyšina.

Předowański tekst: Jan. 1, 19—27.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farař Berg předowanje (cyrkw. hudźba), dop. ¼12 hodź. ma farař Siegemund dźěćikemšenje. Pop. w 3 hodź. ma farař Paul křćenja a wječor ½6 hodź. spowědź a Bože wotkazanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi je dop. w 9 hodź. liturgisko adventske kemšenje ze sobuskutkowanjom cyrkw. khóra, narěč ma farař Große (spěwarske sobuprinjesć), dop. w 11 hodź. ma farař Große dźěćikemšenje.

Zběrka za hodowne wobradźenje najkhudšim wosadnym.

Póndźelu pop. w 5 hodź. ma farař Schneider biblisku nutrnosć w jědźernej nadšule. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru pop. ¼4 hodź. je hodowna swjatočnosć towarstwa wowkow w towaršwini na ... čerskej hasy. — Biblisko nutrnosće wupadnu ... downých tydźenjach.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra a Seminarskej hasy 19: Srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna syła, srjedu wječor ¼9 hodź. hłowny zet. rjad.

Wumrěli: 8. dec.: Berta Wilhelmina Emma zwud. Šołćina rodź. Eckertec, wobydlerka domu za starych ludźi, 64 lět 6 měs. — 11. dec.: Korla Emil Mehlhorn, pućowacy, 63 lět 8 měs. — Charlotta Sigrid, Maksa Kurta Henzy, bankoweho zastojnika, dźowka, 1 lěto 3 měs. — 12. dec.: Kurt Bruno Löffler, mzlowy knihiwjednik, 28 lět 6 měs. — Amalia Augusta Großmannowa rodź. Hoffmannec, wobydlerka domu za starych ludźi, 74 lět 5 měs. — 12. dec.: Korla Gustav Hołška, montěr, 54 lět 10 měs. — Johanna Khrysta Šwurakec, zahrodniska dźěłaćerka z Huski, 65 lět 1 měs. (wumrěła tu, přewjezena do Huski).

Z Huski.

Dop. w 9 hodź. němske předowanje, pop. w 2 hodź. wobradźenje žónskeho towarstwa w Huščanskim hosćencu, pop. w 5 hodź. hodowna hra, hodowna swjatočnosć dźěćikemšenja.

Z Hornjeho Wujezda.

Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. předowanje (farař Hila z Palowa), wječor we 8 hodź. wobradźenje w žónskim towarstwje pola Hahnec.

Z Łaza.

Dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje (stud. theol. Rychtař).

Z Wojerec.

Rano w 7 hodź. ma sup. Köhler spowědź a dop. w 9 hodź. hłowne kemšenje, ½11 hodź. ma duchowny Unger serbske hłowne kemšenje z Božim wotkazanjom a připołdnju w 12 hodź. serbske křćenja.

Swěrna zasadźe. kajkuž sebi při założenju nalutowańje postaji, k lěpšemu wšěch worštow luda dźěłać, służeše nalutowańja lětstotk domjacemu hospodarstwu.

Poručamy so też dale wšitkim kruham wobydlerstwa k zarjadowanju nalutowankow, kiž su syrotam wěsće, a k podpjeranju hospodarstwa přez požčonki.

Nalutowańja města Budyšina

na Žitnych wikach

Wosebity wobkhoo

za

nawočnicy, šćiparie (Klemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Martin Schmelzer w Budyšinje

na Zwonkownej Lawskej hasy 16 — w dworje na lěwo

Telefon 3080

Wuporjedźenje wšěch elektrisk. mašinow a aparatow

nawiće kótwicow

Wosebitosć: **Přewiće a wobwiće znowa,** wobnowjenje podwalcow, kaž też wšitke druhe dźěła. Wuwjedu tute dźěła najrućišo a rukuju za nje.

Narunańske dźěle / Rybowańske wutlo / Nowe motory

Šuńske fornisiry

wšitke sedłarske a polstrowane twory, wuporjedźenja

C. Junghanns, sedłarski mištr

w Budyšinje na Jerjowej hasy (prjedy E. Schubert)

Nawječorne garaže

Alfred Kadner tow. z wobm. ruk. w Budyšinje

na Schliebenskej dróžy 18 Telefon 3935

Najnowočasniša garaža Hornjeje Łužicy, ze wšěmi přijomnosćemi wnhotowana. Parne tepjenje we wšěch rumnosćach

Někotre rumnosće k zastajenju autow su hišće swobodne

Skład narunańskich dźělow, wolij a tuk za auta, wobruče, tankowańja

Centralne dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Willy Fritzsch

we wjesołej Ufa-zynkofilmowej operece

„Kolworólna myslička“

wjesoła lubozna hra polno žorta a dźiwich mysličkow

We hłownych rólach: Max Adalbert, Dorothea Wieck, Harry Halm, Leo Slezak, Ellen Schwanneke, Rose Barsony, Pawoł Hörbiger, Theo Lingen, Adela Sandrock, Oskar Sima

Započatk wšědnje ½7 a ¾9, njedźelu w 5, 7 a 9 hodź.

Palastowe dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Znata dźiwadłowa wjeselohra

Roda Rody:

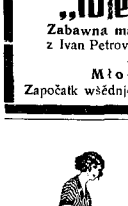
„Wjednikowa hórka“

Zabawna manöverska hra z časa Rakušanow

z Ivan Petrović, Elga Brink, Betty Bird, Fritz Spira, Roda Roda, Louis Ralph

Młodostni maja přistup

Započatk wšědnje ½7 a ¾9 hodź., njedźelu w 5, 7 a 9 hodź.

fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše

Přesadźowanje palneho drjewa

Klóštrske hajniske zarjadnistwo Winowa hora

wutoru 20. decembra pop. w 2 hodź w kupjelach „Heil“ w Smječkecach nětkle

200 rm. khójnowych kuluchow k palenju a nětkle **350 rm. khójnowych prutow**

Zestajane je drjewo we wotdźělu. **Zarjadnistwo hajnistwa.**

Serbske Studentswo

wuhotuje druhi dźeń hodow

w Rakecach (Sächs. Haus) swoju

hodownu skhadźowanku

Pop. w ¼4 h. stud.-ludowa zhromadźizna z přednoškomaj Dr. P. Wirtha a P. Nowotneho

Wječor w 8 hodź. (z dypkom!):

I. Koncert: Knjeńa E. Krawcec a Lipšćanscy studenća. / II. Dźiwadło: Knjeńa M. Nawkec a Lipšćanscy studenća.

III. Reje! Tuni zastup!

Wšěch lubych Serbow a jich přećelow najwutrobniše přeprošuje

Serbske Studentstwo.

Sicher zu haben:

O. Engert, Drogerie, Lauenstr.;

Kaiser-Drogerie, Kaiserstrasse 10;

A. Graf, Parf., Reichenstr. 4;

Strauch & Kolde, Drog., Schliessf. 207;

Engros-Niederlage:

Einkaufsgenossenschaft der Friseure, Steinstrasse 9.

Wubjerk wobrazow

najtuńših kaž też najlěpšich originalnych wobrazow

Wobluki za wobrazy

zhotowja rjenje derje a dypkownje

Šklenčerńja Rudolph Wilhelm

na Serbskej hasy čo. 16 kříže a druhe / porcin

Swjedźeński dar!

předešćniki — kije

trubki

we wulkim wubjerku pola

W. Straube w Budyšinje

na Znutřkownej Lawskej hasy 8.

(prjedy Otto Brandt) -- (prjedy Otto Brandt)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čělneho zmjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde zmjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjezboženja dyrbja so baney hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 296 — Budyšin — Póndźelu, 19. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Amnestija w Sakskej

Sakski ſejm je pjatk amnestijowy ſakoń wobſamknył. Ministerſki preſident **Schieck** je na to ſwobotu ſakſkemu ſejmej ſakonjowy naćisk wo ſpuſćenju khłostanjow pſcheporučał dał. Sakonjowemu naćiſku, kotryž je ſejm knježerſtwu dyrbi wuſkutkować. Sejm bu:de wutoru we knježerſtwowej pſcheduſły wuradźowacʃ.

Knježerſtwo ſo ſwojeho wotſpjet wuprajeneho nahlada derži, ſo ma ſo jenotkiwym wobhnadźenjam pornjo krajnemu wobhnadźenju łžpchina dacʃ, a ſo krajne amneſtije prawnu jenoſcʃ Němſkeje wohroženja. Hdyž je ſakſke knježerſtwo njedźiwajo teho ſwótkuje, ſakonjej ſe ſwojim wotſchiſiecʃom płaćiwoſcʃ dać, ſo to jenićzky džiwajo na nićzijſke położenje ſtanje, ſo by ſo w prěnim rjedźe cžłowa próſdnoſcʃ wupjelnika, hač amneſtija němſkeho ſtata do płaćiwoſće ſtupi. Knježerſtwo pak ſebi wumjenja, ſo ſo tale krajna amneſtija po amneſtiji němſkeho ſejma ſłožuje. Knježerſtwo woſtejo na to pokaſuje, ſo ſo takſe pady ſa amneſtiju njehodźa, hdyž je cžłowjek krajne na ſwojej ſtrowoſći ſchkodował. Prawne wědomje dyrbi ſo franiecʃ, hdyž dyrbi wopor njeſtutka cžaſ žiwjenja na ſcžěrkach cžerpicʃ, mjes tym jo [illegible] knadź njekhłostany woſtanje. Pſchi nuſowej amneſtiji je ſakonjowy naćiſk ſakſkeho ſejma njepſcheměnjeny woſtał. Kaž daloko je amneſtija němſkoſtatnu amneſtiju pſchekrocžiła, je to ſ woſobitej hoſpodarſkej nuſu Sakſkeje woprawnjene.

Hodowna kriza w Barlin'e

Njenadźiju je ſtrach konſlikta w němſkim ſejmje pſched hedanſi naſtał. Dźenja je ſo po kommuniſtiſkim namjeſe ſlawſchiſti wubjerk němſkeho ſejma ſeſchoł. Kommuniſtojo ſu namjet podali, ſo by ſo hiſchoſe pſched hodanſi wo nanjer'e njedowěrjenja pſcheſiwo knježerſtwu a wo ſymſkej pomocy wobſamkło. Praſcha ſo, hač budźa ſozialdemokratojo ſa tutón namjet hłoſowacʃ, tola teile ſtronje njewyſchi hiſchoſe trěbnu wjetſchinu mějeſi. Poſłednje dny ſtaj Hitler a Kuba ſnowa žywe nadpadły na knježerſtwo w pruſkim ſejmje cžiniłoj. Tohodla je njewěſte, hač nazionalni ſozialiſtojo, kotſiž ſu ſo w poſłednich tſjoch poſtroženjach njepſcheceľnoſcʃow pſcheciwo knježerſtwu woſtajili, na tutſe ſtejiſchcžu dale ſawoſtanu.

Nowa konfliktowa mózjnoſcʃ by tež hroſyła, hdy by ſo kommunitiſti namjet w ſwoju ſ amneſtiju wotpokałał. Jeli ſo by němſkoſtatna rada w jutſiſchim poſrjedźenju amneſtijowy ſakoń ſaczišła, ſo ſ wěſtoſću wjetſchina ſa to ſajdźe, ſo by ſo hnydom potom ſejm dla nowjeho wobſamknjenja wo amneſtiji ſwołał. Potom by jara łohko mózno by'o, ſo by ſo w tutſe poſrjedźenju ſnowa namjet njedowěrjenja pſcheciwo knježerſtwu podał a ſo by[illegible] nazionalni ſozialiſtojo ſa to hłoſowali. Potom by knježerſtwo němſki ſejm hnydom roſpuſchcžiło.

Pomoſcy namóſcy rybacy wo ſkitanje proſa

Namóſſy rybazy Pomoſkeje ſu pruſkemu knježerſtwu pſmo pſchepodali, w kotrymž proſcha, ſo by jich knježerſtwo pſcheciwo pſchewulkemu dowoſej rybow ſ wukraja ſchkitało. Wobſtejnoſcʃe ſu nětkole takſe, ſo ſu transportne khoſty ſa němſkich rybakow do Barlina wjele wjetſche, hač wunoſchi ſ łojenja. Mjes druhim žadaju, ſo by ſo tſimilke pazmo wótrićho ſtražowało.

Dale maju ſa muſne, ſo ſo ſylnje wuprófdnjene wobſtatki kambalow (ſhundrow) w formje powſchitkowneho łojeńſkeho cžaſa ſa kambale poſkytnja. Tónle namjet njeje ſo dotal hodźił pſchewjeſeʃ, dokelž ſo hač dotal njeje ſ Pólſkej dojednanje ſtało.

Politiske nuzowe wukazy so wottwarja

Němſki kabinett je w ſobotnišchim poſjedźenju wobſamknył, ſo maju ſo politiſke wukazy, mjes nimi wukas pſcheciwo terrorej (trajchenju) a wukas wo ſamjeſowanju nowinſkeje ſwobody ſpěła ſ mozy ſtajicʃ. Nowy wukas, w kotrymž ſo jenož powſchitkowne poſtajenja ſ dotalnych wukasow wobkhowaju, hake ſapoczaſk pſchichodneho tydźenja wuſtupe.

Tónle wukas budźe ſobom ſbyłk poſtajenjow **republiku ſchkitaceho ſakonja** wopſchijeć. Dże pſchi tym, kaž dźeda politikarjo wědźeć, wo ſpórſchenju poſtajenjow pſcheciwo pſchestupjenjam, kotreż **wołoſbu němſkeho preſidenta** a naprawy ſa **ſchkitanje němſkoſtatnych barbow a němſke wójſko** naſtupaju.

Wo praſchenju **ſymſkeje pomocy** je ſo ſobotu wobſamkło. Ssmě ſo ſ tym liczicʃ, ſo poſtajenja wo ſymſkej pomocy hicheze **do hód do mozy** ſtupja.

Kěžorowy paragraf a nowy nuzowy wukaz

W nowinach je ſo w ſwoju ſe ſobotnišchim kabinettowym wuradźowanjom na to ſpomniło, ſo ſ wotběžanjom republiku ſchkitaceho ſakonja też tak njemenowany **„kěžorowy paragraf"** padnje, kotryž ſo njedyrbi do nowjeho wukaſa pſchijeczʃ. S pſchikłuſchneho měſtna ſo na to pokaſuje, ſo tole wudawanje njeje po wěrnoſći. „Kěžorowy paragraf" je kotrymž je kěžorej ſakaſane, ſo do Němſkeje wróćicʃ, ſyła wjazy njewobſlezi. Hdyž ſu republiku ſchkitazy ſakoń w měrzu 1930 podeſchli, ſu tutón paragraf wuſchmórnyli, dokelž ſo w **němſkim** ſejmje trěbna dwěcžiſecʃinowſka wjetſchina ſa njón njeje nadeſchła.

Poſedźenje pruskeho ſejma ſo do 17. januara wotſtorčiło

Pruſki ſejm, w kotrymž je ſo pjatk popołdnju wulke kulturnopolitiſke roſprajenje wotmělo, je na to ſo poſzahowaze namjety wubjerkam pſchipokaſał. Ssejm ſo hakle 17. januara ſaſo ſeſdźe.

Hitler w Magdeburgu

Pſched dowěrnikami Magdeburgſko-Anhaltiſkeje župy nazionalnoſozialiſtiſkeje ſtrony je njedźelu dopołdnja Adolf Hitler w Magdeburgu rěčał. Sapoczaſk lěta ſu ſpytali, nazionalnoſozialiſtiſku ſtronu roſpuſchcžiʃ. Kónc lěta pak ſu ſpytali, wjedniſka tutoho hibanja do knježerſtwa ſcžahnyć. Wojowaza taktika pſcheciwo nazionalnoſozialiſtiſkemu hibanju je ſo ſ mjelczenjom wo njej ſapoczała a je ſo nětkole ſ pſchekłóčom ſkónczíła. Pſchecziwnik je pſchezo tón ſamy był. Hdyž nazionalnych ſozialiſtow pſcheproſcheja, ſo bychu do knježerſtwa ſaſtupili, ſo to ſ ſej ſamej pſchiczinu ſtanje, ſ kotrejž ſu prjedy chyli hibanje ſakaſacʃ. Hdyž ſu jeho pſcheproſyli, ſo by do knježerſtwa ſaſtupił, je jenicžki ſamyʃt był, hibanje ſniczicʃ. Jenje pak je won a nazionalnoſozialiſtiſka ſtrona njeda ſa ſokowy wobjed kupicʃ. Nazionalny ſozialiſmus ſmě jenož potom móz pſchijeczʃ, hdyž je pſcheſwědczeny, ſo móże ju też wobkhowacʃ. Hitlerej ſylnje pſchilekkachu, hdyž praji, ſo žadyn druhi ſamór njeſnaje hač dobyeze hibanja. Hdyž nječhto łódź nazionalneho ſozialiſma wopuſcheći, ſo Hitler wo to njeſtara.

Milijarda za Gerekowy plan

Na ſajtnjenſkej ſhromadźiznje wjeſnych gmejnow w Magdeburgu je namjeſnik preſident fiſka němſkich wjeſnych gmejnow miniſterialny radźicʃel Schellin němſkeho kommiſara ſa ſaradźenje dźela, Gereku, ſaſtupował. Wo pſchewjedźenju Gerekoweho plana je praził, ſo je ſo hižo nětkhže milijarda ſa ſwjedźenje khoſtow tuteho plana ſawjeſcžiła: 350 milijonow dyze němſki ſtat pſchihotowacʃ a 640 milijonow ſo poſtrěcʃa ſ milijonowemu fonda ſa myta ſa pſchiſtajenje dźełaczerjow. Dokelž ſo nětkole wjele dźeła njehodźi ſapoczeć, ſo hnydom 200 milijonow ſa porjedźenja **w ſtarych wobydlenjach** roſdźeli, a to w formje **dawkowych dobrowapiſmow** ſa khěžerjow, kotſiž ſu dawk khěžneje danje ſaplacžili a ſlicžowanja rjenjeſtnikow wo cžinjenych wuporjedźenjach w ſtarych wobydlenjach pſchepoſoſa, pſchi cžimž dyrbi ſo na to kedźbowacʃ, ſo ſo žane ſkradźne dźeło njepodpjera.

Politiſti ſmjertny wopor w Hamburgu.

Kommuniſt Albert Rückert, kotrehož ſu pjatk popołdnju pſchi ſrażenju kommuniſtow do policije ſ wjazorymi wuſtrelemi ſcanili, je na tele ſranjenja wumrjeł. Pola Rückerta ſu revolwer, próſdne patronowe trubki a 14 patronow namakali.

10 lět khłostarnje ſa wójnſku pſcheradu
14 lět po wójnje.

Němſkoſtatny ſud je ſobotu w prozeſu pſcheciwo ſchoferej Auguſtej Jägerej ſ Erfurta wuńdł wójſeſnik. Wobſkorżeneho winowachu, ſo je w nozy 14. haprleje 1915 w Langemarku ſ wotmyſlenjom k njepſcheceľej pſchedběžał, ſo by prěni němſki pluwowy nadpad pſcheradźił. Jägera ſu dla pſchestupjenja § 58 cžiſła 8 wojeriſkeho ſakonika k khłostarni na 10 lět ſaſudźili 1½ lěta pſchepytowaniſkeje ſatby ſo wot khłostanja wotliczi.

Wótriše bjezſtrachowe naprawy w Doorn'e

Nědyniſchi němſki kěžor je pjatk dopołdnja prjedawſcheho hollandſkeho **ſtutskowneho minijtra Kana** pſchijał, kotryž pohrěbnitſe ſaſtojnſtwo njes hollandſkim knježerſtwom a kěžorowym domom w Doornje ſaſtawa. Nědyniſchi minijter kěžora w Doornje porjadnje we wěſtych cžaſach wopytuje. Pſchi poſłednim wopyze je dźe ſo też wo podawku nawalnika Fueckera rěčało. Mjes tym je ſo, kaž je khłyſcheć, liczba hollandſkich žandarmow w kěžorowym hrodźe powjeſtſchiła. K poſkytnjenju ſtražowanja w nóżnych hodźinach dyrbja ſo poliſajiſſe pſhy do **parka** puſchcžeć.

Khěžorowy hród w Doornje bu:de pſchichodny tydźeń wjele hoſcži widźeć. Ssobotu mandźelſka nědyniſcheho kěžora, kěžerka Hermina, ſwoje 45. narodniny wopſmjeći. K ſwjedźenju ſo njes druhim kronprynzeſa Cecilia a jejna mlódſcha dźowka prynzeſa Cecilija wocžakujetej. Póndźelu kronprynzowy mlódſchi ſyn, **prynz Bjedrich**, do Doornа pſchijědźe, ſo by po ſmuczenym waſchnju ſwoje 21. narodniny pola dźeda pſchebył.

Nowe francowske knježerſtwo

Sapóſkanz **Chautemps** njeje ſamohł nowe knježerſtwo ſeſtajeć. Preſident **Lebrun** je tohodła **Paulej Boncourej** tutón nadawk dowěrił. Tutón je wjazy wuſpěcha měł. Hižo ſobotu mózeſche ſapiſ miniſtrow ſwojeho kabinetta republikſkemu preſidentej pſchepodaʃ. Wonі ſu je ſtronow radikalnych ſozialiſtow, ſozialnych republikanow, ſe ſenatoweho republikanſkeho ſjednoczenſtwa, radikalneje łěwizny a ſ njewotwiſnjeje łěwizny wuſwoleni. Paul Boncour, kotryž je prjedy ſozialiſtam pſchiſłuſchał, ſo nětko ſ žanej ſtronje njedźerži.

Konferenca Małeje ententy

Swonkowni miniſtrojo Juhoſłowjanſkeje, Cžeſkoſłowakſkeje a Rumunſkeje ſu ſo w Beograde ſhromadźili. Po konferenzowym programje budźe ſo wo ſjednoczenſtwej politiſy, wo ſhromadnym ſtejiſchcžu k praſchenjomaj wotbronjenja a reparazijow jednacʃ.

Amerika konferency wo dołhu z komdźatymi ſtatami wotpokazuje

Kaž je ſo ſ Waſhingtona ſdźełiło, je ſo knježerſtwo Sjednoczenych ſtatow ſapowědźiło, ſo pſchi konferenzy wobdźelicʃ, na kotrejž ma ſo wo dołhu komdźatych ſtatow jednacʃ.

Zpřiſahanſtwo ſo w Argentinſkej wotkryło

W Buenos Aires ſu dołho roſcheršene ſpichowahanſtwo wotkryli, kotremuž je knježerſtwo hiſchcze w poſłednim wokomiku mohło ſadźiwacʃ. Doczaſne roſbuchnjenje jenеje bomby w jenym Buenos Aireſkim pſchedmjeſcu je wotkryczu ſkłada dowjedło, w kotrymž ſu wjazy dźeſi 1000 bombow khowałoſche. W knježerſtwowym woſſewjenju ſo praji, ſo ſu rewolucionarojo chcžyli knježerſtwowe ſobuſtawy a wſchitkich nahladnych mužow ſjaiwneho žiwjenja ſajeć abo ſkónczowacʃ, wažne ſjawne twarjenja ſapuſcheć a kóžde pſchecziwjenje wobydlerſtwa ſ traſchazym knježerſtwom podubyć.

S pſchipadom je ſo knježerſtwu poradźiło, ſpichowahanſtwo wotkryć. Prjedawſcheju ſtaineju preſidentowu Itreſagoyena a Alvcara ſu ſajeli a na ſedym kchžjak dowjedli. W knježerſtwowym woſſewjenju ſo praji, ſo je rewolucija tšjo pjatk dyrbjała wudyriʃ. So by wona trajnu wuſpěch měła, ſu ſebi krwawne traſchenje wotmyſlili. Spichowahanſtwo njeje na hłowne měſto wobniſſowane, ale je ſo hač do ſmſkotowneho kraja organiſowało. Wobydlerſtwo ſo napomina, ſo by měr a porjad ſakhowało.

Spichowahanſtwo pſcheciwo knježerſtwu, kotreż je do drobna pſchihotowane było, budźiſche wěſcže wuſpěch mělo, a knježiſwo hroſy budźiſche ſo ſawjedło. Hdy njebudźichu ſpichowahanſtwo w poſłednim wokomiku wotkryli. Kłóžda nowa powěſć, kotraž ſo do ſjatnoſcže da, mjena wuſkoſtejazych wobſtejnoſcʃow prjedawſcheho argentinſkeho knježerſtwa pſchinjeſe, kotreż ſu pjecza do ſpichowahanſtwa ſapleceне. Jara łohko pak je możno, ſo ohże nětcžiſche knježerſtwo pſchi teile ſkładnoſcži wſchitkich ſwojich politiſkich pſcheczinnikow njeſchkodnych ſcžinicʃ. Tak ſu nětkole pódła prjedawſcheju ſtatneju preſidentowu Frigoyena a Alvcara też prjedawſcheho pódłanza we Waſhingtonje, Pueyrredona,

kotryž je ja cząš ſwětowneje wójny ſ argentinſkim ſwonkownym ministrom był, pſjedawſchego wójnſkeho ministra de la Plane a pſjedawſchego ministra Tamborinia na jedun ſchižak dowjedli.

Sebrane pißma pokasnja, ſo ſu pſchi ſpoczatku revolucije dżyli policajſki pręſidium w Buenos Aires wobſadźiłej a ſ najwjeſchej bjeſwohladnoſežu poſtupali. Kóždy pſchezjiwjenje je ſo dyrbjało krwawnje poſłóžić. **Wudyrne wotdżelenja ſu ſo ſ ruczným granatami wobkronile.** Kóždemu wotdżelenju dyrbjachu ſo nětkſi wjeduzy pſchidaċ, kotſiž běchu do drobna wudżěłany plan ſa ſwój nadawk dóſtali.

Dale ſu mjes pißmami dokument namakali, kotryž je revolucionarny wubjerk hlowneho měſta podpißał. **S nim ſo wſchitkim ſe ſmjerzju abo ſ wuhnaczom do zuſobuiſkeje kolonije Uſſuria w Patagonſkej hroſy,** kotſiž bychu ſo na nětkajſe waſchnje pſchezjiwo roskaſam revolucionarow ſpjeczili.

S pſchihłoſowanjom ſpjima je ſo po zyłej Argentinſkej wobſchirneńſki ſtaw wunvołał. Sſobotu ſu w jenym Buenos Aireſkim pſchedměſeſe ſnowa 300 bombow namakali. Revolucionarojo běchu ſebi wotmyſlili, preſidenta Iruita ſajeċ. Bombu a ruczne granaty mjetajo, dżěchu wobydlerjow wuſtroſeċ a ſo knjeſerſtwa ſmozowaċ.

Mało ſwjatych dniow!

Je ſtoł! Hodowniczka budże letſa runje njedżelu. Rjana wobrada! Schtóż kſiſa na protiku hlada, najprjedy ſo khětro khěni. Kak rjenje to tola loni běſche: patorżizu mdiachmy ſchtwórił, hodownicżku pjatk, druhi dżeń hodow ſobotu, potom pſchiide njedżela, kiž bu tſeċi ſwjatu dżeń ſa wſchitkich.

Kak to běſche rjenje loni! Na dny ſa ſobu mózachmy ſwjeżeċ. Na tſi dny mózeſche měſchczan ſapuczowaċ won do hór. To běchu hižo małe próſdniny.

A komuż njeběſche na puczowanje, tón mózeſche na tſi dny ſa ſobu doma lenjeho paſeċ. Mózeſche wot ranja do wjeczora ſo ſady kachlowe walecż abo ſjej wobhładaċ hodowne dary. Mózeſche [illegible] abo ſam wopytowaċ pſcheczelow a ſuſodow. Esmědżeſche kóždy dżeń ſo naſpaċ do pſchipołdnja — haj to bě ſwjedżeń.

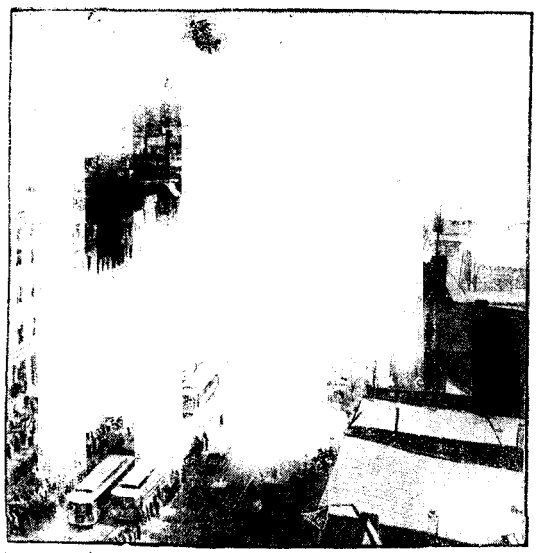
Każa to budże k lětu ſe ſwjatymi dnjemi!" Sſtawa, ſaſy tſi ſwjate dny ſa ſobu. Hodownicżka budże póndżelu, druhi dżeń hodow pak wutoru. To budże radoſeċ! Ale niż ſa wſchitkich! Niż ſa wobkhodnikow, pſchekupzow a pſchedawarjow. Wichak budże patorżiża ſdobnu „ſłota njedżela", na kotrejż bywaju wobkhody wotewrjene a to woni ſmėja zyły dżeń hara.

Szyła njebohdži ſo tak bjeſe wſcheho rjeſ, kotry tydżenjowy dżeń je nětko najpſchibohniſchi ſa hodownicżku. Kóždy człowjek ma druhe ſajimy. Nětkſi ludżo woprowdże rady nimaju wjele ſwjatych dnjow. Robocżan, ſkładoſtny dżěłaċjeż, podrożny pſchedawaċ na tym dnju niczo njeſaſłuża. Sa to ſaſy korczmarjo a pinczniży ſo wjeſela nad ſwjatymi dnjemi, dokelż tehdy ludżo bóle do korczmow khodża. Jeſeſnizarjam a ſtražnikam pak je to wſcho jene, dokelż woni maju ſtajnje jenaiku ſłużbu. Też b'ećom je to wſcho jene a njeſaſłużerjam też, wſchak dyrbja bohużel ſtajnje „ſwjeczicż".

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 19. dezembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Dżeńża rano we 8 hodż. barometer 753, hygrometer 0 a thermometer w nozy —1. Wjedro ſo malo pſchemėnki. Schlleuza pokaſuje nimale njehnuta na wobſtajnu poczaſ. Niżina pola kupy Iſlaub naſchemna wjedrn po ſdaċu wjazy njehroſy. K dolhemu ranju ſo khłodjo, ſeſlabjinje a wieċaſnje. Niżina neb krótkowjeſowanej Airitu, njemóże pſches naſche ſtrony cżahnyċ. Wot Biskayniſkeho ſatiwa cżehnje ſo pſches zyłu ſyrjedżnu Europu ſulne paßmo wyſchinu, ſo dżerżo ſyhnjeje wyſchiny nad rauſchej Europu. Jadro tuteje ſyrjedżnoeuropſkeje wyſchiny je nad Dunajſkimi krajemi. Tehodła mamy tak wobſtajnje rjane wjedro a je najſterje dale wobkhodowaċ. Jutſje wutoru ſthdża ſlónczko we 8 a khowa ſo do 3,55 hodż. Mėſaczk ſkhdża w połnozy a khowa ſo do pſchipołdnja 11,46 hodż.

Amerikanske kn[illegible] hlowne město w znamjenju druheho hłodoweho pokhoda.

Demonſtrantojo cżahnu po mėſe. Druhi pokhod hłoda do Washingtona zorganizowa ſo z Newyorka. Wón ſo hłaſo pſewjedże, hač prėni lėtſa w lėċu. Policija běſo znazhonjenjow lėċa wuknyła a zadżėwała, zo demonſtrantojo zaſo ſtanowe města natwarichu. Tohodła dyrbjachu ſo hiſċe ſamſneho dnja zawróċiċ, dokelż we Washingtonje żaneho pſebywaniſċa njenamakachu.

Hawrony

Hdyż podſymſke wėtry duja po nahich połach, pſchi[illegible] k nam też hobrſke łyhy hawronow (Saatkrähen) a t[illegible]kiż po kraju dundajo tu a tam dėſchi cżaſ pſchet[illegible]wo dnjo na połach ſjej pizu pytaju a wjeczor ſo [illegible]nemu wotpoczinkej podawaju k lėſjej abo ſajej. Ho[illegible]uoja na najwyſchſchich ſchtomach. Tute hawrony dżeja pſcheważnje ſ naraiſchich abo dołhoraiſchich [illegible]now a krajow. W Sſerbach ſu ras potſėlili hawro[illegible]bė ſo pola Mołſtwy wulahnyk. Niż kóżdy ma tule [illegible]rady, nėkotryżkuli ma je ſa krajnu cżużu a jim [illegible]waju ſchkodu. Nichtó pak jim hiſchcże tajku ſchkodu [illegible]moh dopokaſaċ. Wſchėdny cżłowjek wſchelake ptacże dru[illegible]żimy tak rafnje njerozſeſnawa. Schėra a cżorna wróna (Nebelkrähe und Rabenkrähe) hiſto ſo dopuſchczitej nje[illegible]ſkutka, tola hawron je na kóżdy pad wużitny. W ratarſkich krajinach Wutherſkeje ſu hawrony tohodła też nimo měry wobluhowane a wutherſki rólnik hawrona wſchudże ſchkta. Hawrony pola naß mało hnėdża. Wone hnėdża ſtajnje ſ hromadami w kolonijach. W Sakſkej mamy jenoż hiſchcże dwė tajkej koloniji, jena ſo namaka k połdnju Lipſka w Bornjanſkim hamtſkim hejtmanſtwje. Druha kolonija ſo namaka pola Rydżowy. Wobė koloniji mėlej ſo ſchkitaċ. Hiſchcże pſched nėſchto lėtdżeſatkami bė hawron pola naß bóle roſchėrjeny, wón ſamo ſrjedż Lipſka w parku pola dwadla hnėdżeſche. Tuta hawronſaja kolonija pak bu wopor „porjadnych" Lipſczanſkich měſchczanſkich ſaſnupjerjow.

*

— **W Budyſchinje ſaſo měſchczanſki omnibuż** jėdżi. K powſchitkownemu wjeſelu, wołeżbje tych měſchczanow, kotſiż na ſwonkownych haſach bydla, je ſanđženu hobotu ſaſo měſchczanſki omnibuż jėſdżiċ ſapoczaċ. Woſy ſu rjane ſtabilne a nutſkach jara pėknje wuhotowane, ſo ſo w nich pſchijomnje ſedżi. Pſchejemny nowenn wobſtaroſej dobru jėſdu!

— **Hodowny ſwjedżeń tachantſkeje ſchule.** Wczera njedżelu běchu wuczerjo a ſchulſke dżeċi tachantſkeje ſchule ſtarſchich a pſchecżelow pſchewrożkli na hodowny ſwjedżeń do katolſkeje towarſchownje. Sala bė hacż do poſledżeho mėſtna wobſadżena. Rjanu a duchapokbnu powitanſku rėcż mėjeſche knjes ſchulſki wjednik kantor Schołta. Dżeċi pſchednoſchowachu, ſpėwachu a hrajachu wo hodownym ſedżenju, nadżiji a wjeſelu. Wutroby doroſcżenych ſo wopraudże dżeſcżowſzy wonſtrodżichu wo ſrjedż telko radoſcżnych poſtiċżeńkow małych wunjeſkow. Kóżde cżiſło ſo nanajlėpje poradżene, tak ſo móża ſtarſchi a pſchecżeſlo tachantſkeje ſchule wuczerjam ſa jich prózne nawuczenja ſpravnje djałowni byċ.

— **„Słota njedżela" w Budyſchinje.** Na dróhach a hajach běſche njewſchėdnje łyhły wobthad a pſched wobchodami a wożebje też nutſkach wulka cżiſtcżenja. Po wſchem ſtaċu je ſłota njedżela wſchitkich wobkhodnikow jara wjeſołita. Wjedro wſchak njemóżeſche lėpſche byċ. Nadżijamy je ſebi kóżdy po ſwojim pſchecżu nahonicż moh, ſo hnėże wjeſele na hodownym ſwjedżenju.

— **25lėtny wobkhodny jubilej** ſwjeczeſche ſaſo[illegible]ſobotu k. Richard Kaiſer, fotografiſka wikowarnja a aleje na Zitnych wikach. Wjele ſboża też do pſchichoda.

— **100 lėt nalutowarnja města Budyſchina.** 18. dezembra 1932 dopjelni ſo 100 lėt, ſo nalutowarnja města Budyſchina wobſteji. Nalutowarnja je nėtko ſamoſtejna w nowym dżelu měſchczanſkeho muſeja pſchi Zitnych wikach. Pſchi dżenżnišnim hoſpodarſtwje cżeſtim cżaſu nalutowarnja tuton jubilejny dżeń njeżwjeceżi ſ nėkajkim ſwjedżenſkim wuſtupom.

— **Měſchczanſke dżiwadło.** Dżeńża póndżelu wjeczor ½8 hodż. je w Krónje pſchiwabny wjeczor ſa měſchczanſke dżiwadło, k cżemuż je ſaſtup darmo. Budyſke měſchczanſke dżiwadło bėdżi ſo cżeſto wo ſwoje wobſtaċże. Tuton wjeczor wſchitke ſobuſtawy měſchczanſkeho dżiwadła ſo wuſtuknja, ſo bychu wohrożene dżiwadło ja tuhu hrajmu dobu ſdżerżeli. Wutoru wjeczor ½9 hodż. hraje ſo jako 11. abonentne pſchedſtajenje A prėni króċż Jana Strauſowa opereta „Widenſka krew". Sſrjedu pop. w 4 hodż. wopjetuje ſo hiſchcże ras bajka ſa dżeċi „Huſaċka pſchi ſtudni". Sſrjedu wjeczor ½9 hodż. hraje ſo w 6. abonentnym pſchedſtajenju E wulka ſpėwohra „Hdyż lėſaċ małe ſijałti".

Twjerdak a jeho dżowka

10] (Pokraczowanje.)

Hoſcżenzaċ dóńdże k ſwojej dżowży, kotruż bė pad wothładanjom nėkotrych żónſkich w jeje ſtarſnjej ſtwė wotſtajił. Haniża bė runje ſe ſwojeje womowy wotne ila. Tyſchnoſeċ leżeſche jej we wobliczu, jeje wóczko pak bė, ſo praſchejo, na nana ſložene.

„Budż bjes ſtarożeńe," rjekny nan. „Wón je wumoženy a derje ſkhowany kaj ty."

„Dobroczinny Bożo, dżakuju ſo tebi!" ſcheptaſche Haniża, ruży ſtuknywſchi a ſyły ronja. „A hdże wón je?" pſchiſtaji potom.

„Cżehodła mjeje tuże?"

„Wón drje bud iſche dawno hižo k tebi pſchiſchoł, hdy by ſo hodżało."

„Kak to?"

„Byk iſchcże wonka ſakhadża. Nichtó njeſmė a njemóże ſebi ſwėriċ, pſches dwór hicż. To drje hnėdże pſjedy wjeczer, każ ſo hvone jkoc o ſaſo ſmėrnje."

Tak ſo też wopraudże ſta. Hakle wjeczor ſo byk ſmėrnja a bu tajo na rjeżaſy do hródże ſtajeny. —

Haniża ſhladowaſche ſyły cżaſ ſ napjatej ſledżnoſcżu na ſchoſarjowe wobydlenje. Ale budżiſche-li też dlėże cżakała, ſchoſaċ njechaſche ſo w durjach pokaſaċ.

„Dyrbju pohladaċ, hdże wón je," ſcheptaſche wulzy ſtaroſcżiwa a khwataſche hižo pſches dwór.

Ale hižo ſa nėſchto njeſtſchinow wróċeſi ſo khwatajży wſchcha wuſtróżana. Twjerdak pſchiidże jej w khėżnych durjach napſchecżo.

„Holza, bojedła, kajka ty tola ſyż?" ſawoła tón, ju wuhladawſchi.

„Pomhajcże, nano, pomhajcże, wón wumrje!" ſawoła holza roſbludżena.

„Ale, ſchto dha je, rėcż tola!" rjekny nan.

„Schoſaċ leżi ſa morweho we łožu!"

„Ty tłukoł rėcżiſch?"

„Wón je wſchón połny krewje!"

„Schto, ty tola njejſyż!"

„Byk je jeho ranił. Ach ſa nnje je wón do ſmjerċe ſchoł!"

„Ach, tón tak rucże njewumrje; ſmėrnuj ſo jemu, pózeſelu hnydom po lėkarja."

„Sſmu hižo jeneho wotroczka po njeho pßłaka."

„Tak je prawje; nėtkole pój, dżu tam ſam na njeho pohladaċ."

A ſtary Twjerdak, wſchón ſo pſchekhwatnjo, łożeſche ſ Haniżu do ſchoſarjoweho wobydlenja.

Khorka Radmerſti bė nimoho krewje pſchiſżaċ, a tak waſłabnył, ſo na ſwojim łożu we womorje łeżeſche. Jeho nabohne wobliczo mějeſche barbu ſmjerċe a dych bė bjes mała ſaſtał.

Twjerdak ſblėdny a ſatorhnjo ſeſahowaſche ſo jemu wobliczo. Wón pokhili ſo k ranjenemu a pſchipołoži wucho k jeho wutrobnju a to dołhi cżaſ.

„Nano, rėcż tola, kajke to ſ nim je!" rjekny Haniża w njewurjeknitym ſtraſche.

„Smėrnuj ſo jno! Jenoż wodu ſem!"

Haniża cżerjeſche prjeċ.

„Wbohi hólc", bórbotaſche korczmar pſched ſobu, hdyż bė jeho dżowka woteſchła, mjes tym ſo Radmerſſenmu dele wi[illegible]ſazu ruku majkaſche. „Sſė je cże pobodł, hrożny byk," po[illegible]kracżowaſche wón, hłubokuu ranu pytnywſchi, kotruż je[illegible]nu byk ſ rohomaj do ſcżehna ſadrėł. „Tak a ſnadź [illegible]ſchcże wjele hórje budżiſche ſo mojemu wbohemu dż[illegible]ſeſchło, njebudżiſche-li ſo ty ſa njo woprował. Spuſch[illegible]na to, njeſaſobu cżi to ſenje, ſchtoż ſy na nim cżiniſ!"

Mjes tym bė Haniża ſ wodu dóſchła. Hnydom na [illegible]ſtupi pak też lėkaŕ, kiż njedaloko hoſcżenża bydleſche.

„To niczo na ſebi nima," rjekny wón, ranu na[illegible]uje pſcheprytawſchi. „Hłuboko jadrėne do mjaſa, dale [illegible]Shubjenje krewje bė najhórſche."

Haniża ho wotwobroċeſi, ſo by ſyły wjeſelowſcże p[illegible]ka, kotreż ho jej po lizomaj bjeſdżaſ ronjachu.

„Bohu budż dżak a khwalba," rjekny Twjerdak, ſ hł[illegible]ka na wołożenje ſdychnjo. —

Hižo ſa krótki cżaſ poradżi ſo lėkarjej, bjeſwėdom ſaſo wożiwiċ, pſchi cżimż jemu Twjerdak a jeho dż[illegible]horliwje pomhaſchtaj.

Jeho prėnje pohladnjenje bė na Haniżu. Poſmėwſ[illegible]ho a tyłny jej ruku napſchecżo.

„Wukhowaj mojeho ſjenjena!" wona ſcheptaſche a cżi poſtiċżeńu ruku k hubomaj.

(Pokraczowanje ſeſchnje.)

Porjedźeńka. Spody basni w poslednich „Serbskich Nowinach za dźěći“ je so mylnje hišće jene „N“ přistajiło. Dyrbi wězo rěkać „M. N.“ a nic „M. N.-N.“

S Hodźija. (Wobradźenje žónskeho towaršwa.) Sańdźenu njedźelu běšče lažo wobradźenje žónskeho towaršwa na farje po zwučenym waschnju w tšoch wulkich pschisenskich městnoschach. Tam so lubi hodowni hoscho pschi fajnscheczanych Božodźěcowych schtomach leschadachu. Pschi fwjatoczerpnjeczi do wobradźenja spěwachu so schromadnje stare lube hodowne spěwy, kiž k. dr. med. Wjazka na klawěrje pschewodźesche. K. farař Voigt, kiž bu tele dny runje pschez 30 létami do Hodźijskeje wosady zapołałany a šnadź po-dźěnje hody se swojim žónskim towaršwom fwjeczesche, pschecziła hodownje scženje a rozłoži we fwojej fwjedźenskej rěči słowo „Boże dźěcžo tu je“. Pschi wobradźenju, mjez kotrymiž so wobdźělnizy k kofejom a wosnuschkom posłuschachu, bě 89 wosobow a wjeledźětnych fwjedźbow wobdari. Niedźiwajcy hospodarčzy tak cžežkeho cžasa běchu so tola bohate dary, kiž drje běchu za wschelake fobuftawy žónskeho towaršwa žane i wulkim woporom, wosebje dešča, fudowe schatu, zyrada atd., też njewzyli. Też běchu nimórcžz so i notschenieje drasty rjane dźěcžerje wobleki fpozwole. Pilne ruki běchu dny do fwjedźenja wschitko rjenje priedowale, so bychu wosebite pschecza a potrěbnoscze po możnosczi fpokojile, potom dary fawalitke a mjena na pschiki napisałe, so fo fpěchnje wobdźělcz hodźachu. Hdyž pschidoscha mały wosnuschk. Tuthch rosdźěli so runje 100 schtuk. S wjeselkum džakom rosschohowachu so stónczne wobdarjeni wot fwobuftawow žónskeho towaršwa, kiž běchu so pschi wobradźenju wobdźělile a mějachu f' teho dnje wutrobne wjesele.

Khrobły rubježny nadpad

S **Klukscha.** Njesnaty muž hrěnieje wulkoscze nadpadże w nozy k swobocze w 11. hodźinje na puću se Sdźerje do Klukscha profesora Feliksa Schönu, kiž w Klukschu na wotpočinku bydli. Stary trochu thorowaty muž njemóžeše so dowobarać nadpadnika, kiž jemu f revolvrom hrožeše. Wón njesnatemu na jeho žadanje móscheń se 40 hrivnami da. Tutón so wuznješchejo podakaju nadpadnjenemu móscheń f 15 pj. wrócži. Profesor njemóže so wjazy na podrobnoscze podawka dopomnicz.

S **Rakez.** (Honitwa.) Tu so wotmě njedawno honitwa, na kotrejž so wołožki 12 honitwjerjow, kiž potšelichu 157 schtuk fwěrinty a to 33 fajazow, 41 mufkow, 72 bažantow, dwě kóczay a 9 schtrěkałkow. Honjerjow bě 55.

S **Worzyna.** (Schulski hodowny fwjedźeń.) Sańdźenu fobotu wuhotowa tudomna ludowa schula w Fejtmannez fwojim hodownym fwjedźenk. Kurla bě hacz na pofjedne wobdźěna. Pofkicz so bohaty program: derje fjene spěwy, bažnje a hodowny hry. Džakny pichiwotowasche prózu małych wumělzow. Wobesche fwječe, so so tež dwaj serbskej hodownaj spěwaj pofkitaj. Knjezim wucžerjam tež na tutym městnje wutrobny džak fa njeběžicznu prózu.

S **motorskim kolom fmjertnje fnjesbožik.**

S **Pomorz.** Sańdźertnje fnjesbožik je njedźelu w nozy hudomny kowařski mischtr Marczin Micžka. Wobžarujomu wosebje wokolo 1 hodź. se fwojim motorskim kolom ... tez. Po puću f tajkim wotmachom do telefonowoje ... fraly, so žebi schiju fwiny. Wón fawostaji manželku f dwěmaj dźěcžomaj a ftarscheju. To je hrósny ... fa fawostajenych a Micžkez ftarscheju. Wonaj ... dźiwajcaj se fudoby a žarowanja. Psched nětschto ... wumrjeschtej jimaj dźowzy w létach tcžełwa žiwjenja a nětko fyn, kiž dyrbjesche byez fcjera ftarscheju, kotraj mataj fo też nětko hischcze ftarać wo wobftacze fwojeje kowarnje.

Se **Semiz-Tumiz.** (Mjenje dźěła w ſkałach.) Wobtkhod w tudomnej industrijli granitowych kamjenjow bohužel žalo fo fekłabuje. Sakfke granitownje, prjedy firma Kunath, dyrbja nětkhže 40 dźěłacžerjow puschcziz. Kaž bo powe, chze tuta firma, pola kotrejž na 900 ludźi dźěła, pschichodnje hischcze wjazy dźěławych mozow fpuschczecz. — Dobrowolne dźěłacžerſtwo nemſkoſtatneje khorhoje wopschija 21 muži, woni wuporjedźeja schcžełki na Klóschtrſku horu. Tuto dźěło je hórſke towaršwo ſtałało.

Nowe twarjenja za piwowy skład

měšćanskeje piwarnje akc.-tow. w Khrósćecach.

Hižo před nješto létami rěkaše, zo budże Budyska piwarnja tu nowy skład natwarić. Ale hakle létsa je so nětk skónčnje twar wuwjedł. Stare twarjenja, wosebje domske su 200 lět stare (1736). Ale też hospodarske twarjenja, kiž su wšelakich wobsedźerjow widźałe, wot stareho Nuzy sem a Wawrikez hospozy, běchu dožeržane.

W lěće 1903 přewza k. Warnač piwowy skład měšćanskeje piwarnje tu, a 1909 přičeože k. Arnošt Muka ze swojej mandželskej do Khrósćic. Wot tuteho časa wobstara wón přez swoju pohončow dobre měšćansko piwo do korčmow našeje wokoliny hač do Kamjenca a hišće prez saksku mjezu hluboko do Pruskeje. Dźeń wote dnja su 4 konje po puću. A nimale kóždy dźeń też přiwoza z Budyšina nowe picólki a polne piwowe sudy. Druhdy, wosebje w lěcnym času sebi myslíš, štó jenož telko piwa wupije! Hłowne wjednistwo noweho twara měješe piwarnjowy ingenieur Korla Schmidt z Drježdźan. Murjerske a cěsarske dźěła wuwjedźe architekt Cyža z Khrósćic, třešli kryješe firma Nowak z Kamjenca, kłampnarske dźěła wukonješe k. Libš z Přěčec, molerske k. Wobst z Budyšina. Swěcu składowe k. Horbank z Khrósćic.

Tak njech nowe twarjenja (lodownja, skład a kónjenicy) swojim zaměram słuža. Bórzy budże so lodownja pjelnić, zo by potom piwo w lěce prawje čerstwe dźeržała. Nowe domske natwari so w přichodnym lěce.

S **Protez.** (Namětny ſtawnik.) Sa Proteczanſki ſtawnizki wokrjesk je fo knjes namětny wjeſnjanoſta Alfred Göpfert w Protezach jako namětny ſtawnik do ſłužby ſtajił.

S **Bukez.** Wčeraſchu njedźelu po žerbſkich kemſchach wotmě fo tu wofadna ſhromadźizna. Nadrobnu rozpravu wo njej podamy jutře.

Hodowny wječork Bukečanskeje „Radosće“ a jednoty „Sokoł“

Sobuſtawy ſpěw. tow. „Radosće“ a Sokoła zeńdźechu so wčera wječor k hodownemu ſwjedźenjej we wosadnej žurli. Hodowne kěrluše, duety a tercet wupjelnichu prěni, dostojny dźěl wječora. Knjez dirigent powědaše nam zajimawe ſerbſke bajki.

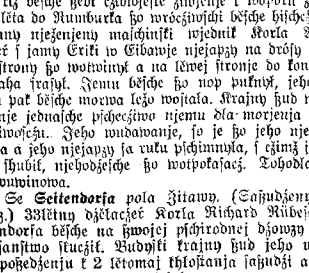
Rumpodich, kotrehož Sokolata wočakowachu, njemóžaše bohužel přińć. Běše z Budyšina jědźo ſo za cežity awto připowěſnył. Pola Bukee wotkapny a ſo do přerowa wali. Z wulkej nuzu ſo Rumpodich hač k Lubjeńkecom doſmjata a tam wačok darow za Bukečanske Sokolata woteda. Tak ſmědźachu mali Sokoljo ſkónčnje tola dary přijimać. Bórzy też maly Jurk ſwoju nowu tŕelbu wupruhowa, ſo do ſwojich najlěpšich prećelow měrjo. Pópranje ze ſerbſkim napiſmom z ćežkej wutrobu zaſo zawali; by jón tola přerady hnydom woptał. Rumpodich bě Sokolatam tež prajił dał, zo bychu dale pilnje zwučowali a ſerbſke ſpěwy wuknyli. (Mójće ſo po tym, hewak budże wam to k lětu k hodam žel!) Też na Nyčec ćetu bě ſo Rumpodich dopomnił.

Zo njeby při wjeſołej myſliczy nichtó hłodu tradał, přizamknył ſo powšitkowne kofejpiće. Sydaše pampuchi.

Znate hižo je po Serbach: Hdyž Bukečenjo při wjeſołym ſpěwje hromadźo ſedźa, tak ſodźa kruće. Tuž bjez dźiwa, zo hakle po połnocy wosadnu zalu wopuščichmy; ale to z přeſwědčenjom, zo ſmy rjany hodowny wječork dożiwili. G.

Z **Kulowa.** (Radniſka pinca zawrjena.) Wot 15. hodowika ſem je naša radniſka pinca zawrjena. Dotalny korčmař Pawoł Popiela je dla hubjeneho wohkhoda korčmu hłownemu najeńkej, piwarcej Kircherej přewoſtajił.

S **Hóſnizy.** (Farař Kunſwora wofadu wopuſčeſchi.) Naſch duchowny k. farař Kunſwora wopuſčeſchi w najbliſchim cžaſu naſchu wofadu, wjeſterje bjło 15. mufkeho rózła. Chze pſchewſtajk wofadu w Bělkowje (Belkau) pola Wróćiſławja. Pſchichina je ta, ſo po pſchikazu zyrkwinſtich wyſchnoſczow maju ſo roſpuſchczecz wſchě, kiž maju mjenje dyhli 800 wofhadnikow. Dokelž Hóſnika wofhada telko ludźi nima, dyrje ſo tudyſcha fara wjazy njewobſtadźi. Schłoda, ſo k. farař Kunſwora, kiž je ocžinjokužiſki Sserb, njemóže ſtutkowacz w ſerbſkej wofhadze.

K ćežkemu železniskemu njezbožu pola Perpignana. Khartka z městnom znjezboženja. Zda so, zo so zaso raz zakoń serijow dopjelnja. Po ćežkim železniskim njezbožu w Schwajcarſkej a Würzburgu so nětko wo nowej kataſtrofje w połodnišej Francowſkej powě. Tam je ſpěſnik z kolijow wujeł, dokelž běše wulka woda železniski nasyp podmlěła. 7 wosobow je wo žiwjenje přišło.

Z Łužicy

* S **Cibawy.** (Wuwinowany.) 11. ſeptembra t. l. wječor běſche fo na hłownej dróſy w Cibawje njeſbože ſtało, kiž běſche žebi cžłowjeſke žiwjenje k woporu žadało. S ſmuſeta do Rumburka fo wróćiwſchi běſche hiſchcze njekhłoſtany nježenjeny maſchinſki wjednik Korla August Fiedler f jamy Eriki w Cibawje njejazy na dróſy f praweje ſtrony fo wotwinył a na lěwej ſtronje do konjazeho ſapſchaha ſkakył. Jemu běſche fo nop puknył, jeho njewjeſta pak běſche morwa leżo woſtała. Krajny ſud w Budyſchinje jednaſche pſchećiwo njemu dla morjenja f njekeb-błiwoſczu. Jeho wudawanje, ſo je ſo jeho njewjeſta ſkrótka a jeho njejapy ſa ruku pſchimnyła, ſ cžimž je wón ſnjer ſhubił, njehodźeſche fo wotpokaſacz. Tohodla ſud jeho winowinowa.

* Se **Seitendorfa** pola Zitawy. (Saſudźeny njekaſanz.) 33letny dźěłacžer Korla Richard Rübeſam ſe Seitendorfa běſche na ſwojej pſchirodnej dźowzy cžeſte njekaſanſtwo ſtucził. Budyſki krajny ſud jeho w tajnym poſpjedźenju k 2 létomaj khłoſtanja ſaſudźi a jemu cžeſtne prawa na 5 lět wotrjekny.

* S **Noweho Gerſdorfa.** (Dla ſapaleńſtwa ſaſudźeny.) Budyſki pſchiſažny ſud jednaſche pſcherećiwo 31letnemu hijom khłoſtanemu wikowarjej f pjerijſu Bertholdej Willijej Zapyu ſe Habrachcžiz-Spreedorfa dla wotmyſlenego ſapaleńſtwa a ſawěſcženſkeho jebanſtwa. Sud pſchiſudźe k pſcheſwědcženju, ſo je Zapka, ſo by ſawěſcženſki pjenjes dobył, woheń ſałožił w drasťowym khamorje wó jſtwje, w kotrejž na podrujźiwje bydleſche. Saſudźi jeho k 2 létomaj khłoſtanje a wotrjekny jemu cžeſtne prawa na 5 lět. Zapku hnydom ſajachu.

* S **Połcznizy.** (Woheń wó jſtwje na hantiſkim ſudniſtwje.) Wutoru rano wokoło ¼6 hodź. naſta w hantiſkej jſtwje ſudniſtwowego pſchedſtejerja f njekedźbliwoſczu woheń a ſo ruce roſcherjeſche. S pikotanjom hrjadow wotucžiſkow wohydlerjo pſchiſeńſkich nječtnoſczow. Dachu ſo do wohnja i mnohimi Minimax-aparatami. Kantſka jſtwa je ſo nuſtkach khětro wupalika a wjerch ſo pſchepalił. Sa połdra hodźiny mózachu woheń ſhaſchecz.

* Se **Shorjelza.** (Njeſwěrna pokładniza.) Pſchi reviſiji Shorjeſkeje měſchćanſkeje nałutowarnje ſwěſcžichu, ſo je ſarjadniza jeneje wotnoſki wot léta 1925 ſem na 11 000 hrivnow pſchekhowiła. Ju ſu ſajeli. Lutowarjam pjecza žaneje ſchkody njenaſtanje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdźan.** (Poſledńja komorniza kraloweje Karole wumrjeła.) 85 lět ſtara wumrje w Drježdźanach poſledńja komorniza kraloweje Karole, knjeżna Marja Fliegelez.

* S **Lipſka.** (Liczba ſtudentow w Lipſku.) W ſymſkim ſemeſtrje 1932/33 ſapiſa ſo na Lipſczanſk. univerſicze 7283 ſtudentow, mjez nimi 1066 ſtudentkow. W minjenym lěcnim ſemeſtrje wucžinjeſche liczba ſapiſanych 7289, tak ſo liczba wopytowarjow univerſitu w lěcnim a ſymſkim połcžeče nimale ſamſna woſtanje.

* S **Plawna.** (Rubježneho mordarja ſajeli.) Saſchu ſobotu běſche ſo na wikowarzu ſ zwrobu 61lětnej Höferowej rubježne morduarſtwo ſtucžiło. Njeſkutk je ſo nětko wujaſnik. Jako ſłóſtnika ſajachu 21lětneho modelowego bliſarja Grünbeča ſ Plawna, kiž pola ſtarſcheju bydleſche Wón wuſna ſo ſłóſtniſtwa.

Słowjanske pismowstwo

Lužicko-serbſký Věſtnik.

Předleži nam dźeſate čiſło tŕinateho létnika (z wobſahom cyłeho létnika). Zawodnje čitamy přeprošenje na woſwječenje 25lětneho wobſtaća češko-lužiſkeho towaršwa „Adolf Černý“. Dale čitamy rozprawu wo wopomnjeńſkej zhromadźiznje ſłowjanſkeho wuſtawa 12. novembra, na ſpomnjeće naſcheho wótčinca dra. Arnošta Muki. Rubrika „Drobnoſco“ pada w cyłku wſelake zajimawoſze z Łužicy. Rubrika „Rozprawy“ poda najprjedy přehlad, kak ſu Słowjenjo ſpominali w nowinach a wze zhromadźiznami na naſcheho drohoho zemrětſcheho wótčinca. Dale čitamy wopis wopyta ſerbſkich Sokołow na IX. wſoſokoleſkim zlěcu (debjeny z rjanym wobrazom naſcheho zwučowanſkeho cyika). Też wſě dalše zajimawoſze ſu z dobrym přehladom ſłowjanſkeho ſkutka za nas. Wosebje doporučamy naſim ſtudowacym Serbam rubriku „Literarny přehlad“. Tu piſe k. prof. dr. Páta ſtajnje wo najnowſich literarnych dźełach znamjenitych wučencow. Rubrika „z naſeje ſkutkownoſce“ ryſuje zhromadźizny a dźěła tow. „Adolf Černý“ a jeho wotbočkow. Też tuto čiſło je bohate na hłódnoſcach a zawěſco wuſłědk mnoheje prócy. Mytujmy dźěło, zo ſkazamy ſebi za nowe lěto „Věſtnik“ w naſej ſerbſkej knihařni w Budyšinje. Wěſće nas kóžde čiſło z duchownymi darami wobohači a wotewri nam rozhlad do ſěrſcheho ſwěta. -ŕ.

Prjedawši pruſki kultuſowy minister Becker při autowym zwjezbożenju ſo zranił. Prof. dr. Korla Hendrich Becker, kiž 1921 a potom wot 1925 hač 1930 pruſke kultuſowe miniſterſtwo nawjedowaſe, ſo při zraženju automobilow w Barlinje khětro zrani. Jeho auto ſtorči do nakładneho automobila, při čimž ſo auto přećiſny a ſylnje wobſkodźi.

Přiłopk

* **Pſched 25 létami wumrje ſakſka kralowa Karola.** 15. dezembra 1907 wumrje woblubowana ſakſka kralowna Karola, wudowa po kralu Albercze. Wona běſche žebi ſe ſwojej dobrocžiwoſczu a ſtutkami ſubjoſce wutrobny zyłeho ſakſkeho ludu dobyła.

* **Njewſchědny pſchipad pſchi pohrjebje.** Spodźiwny podanſk ſta ſo na pohrjebniſchczu w Herbornje pola Frankfurta n. M., jako tam žonu hrjebachu. Kaſchcej bjeła bo rowa puſchczeſki, duchowny dźerſcheſe žarowańſku rěcz, jako buchu žarowazju njejapy njeměrni. Sajaz pſchedoby ſo pſches cžrjódu pſchewodźerjow, pſchełkoczi kerckłokjte wobcžinjeze rowa do rowa a woſka na kaſchcejowym wěkcze ſiedźo. Po žarowańſkej ſmjatoczinoſczi ſałěſe jedyn f pſchitomnych muži do rowa a po dołhim kofejnju ſajaza wucžahnu.

* **Jětra w Persiskej.** We hłownym měsće Persiskeje — w Teheranje — hižom někotre měsacy jětra jakhadźeja. Wot 1. oktobra je wot 422 na jětra sthorjenych 258 wozbow wumrěło.

* **Brasiliska jakasuje kokej plahowacj — na tři lěta.** S brasiliskeho hłowneho města Rio de Janeiro so powě, so je president Vargas podpisał wukas, kiž jakasuje na tři lěta kokej plahowacj.

Z krótkim słowom

W Marokkoskej su so čři twarjenja domorodnych zapłonyła. Ličba žiwych pohrjebanych hišće njeje znata.

*

Wisoko francouskeho města Bordeauxa zrazy autobus z połnym wotmachom do schoma. Schěsć wosobow so tak straschnje rani, so so wo jich žiwjenje boja.

*

W Bukowinje zrazy omnibus do lokomotiwy spěšnika. Pjeć wosobow je wo žiwjenje pschischło.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutřišnu wutoru:** Rjane a mile wjedro.

* **W lěsu pola Ustrona w Hornjej Schlesyskej je njeznaty muž pjenjezneho listnoschcerja nadpadnył a wurubił. Stołnik je zastojnika z kluczom porazył a jemu potom z nožom krk pscherěznył. Na to je so pjenjezneje tosche zmocował, w kotrejž so 2100 złotych khowasche, a zešoł. Jedyn muž pak so rubjeznika dožada a so za nim puschesi. Dokelž bě rubjeznikej tosch pschecježka, ju wot so cžišny a cžekny. Polizija pak mózesche jeho bórzy po tym zajecz.**

* **Njedźelu popołdnju so z tśjomi wozbami wobžadźeny automobil Drježdźanskeje němskeje zelezniskeje direkcije na hładkej drózy pola Miśchna do šuwanja da a so po dwaj metraj wysokim brjoscy dele wali. Wóz so powróći a so sapali. Mjes tym so so direktor Pokorny a wyschschi inspektor Lenke z Drježdźan spalischtaj, je jedyn puczowazy rjemjeslnikl pomoznik zelezniskeho wyschscheho radźicela dr. Stangu njefrajneneho z woza wuczahnył.**

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjenoćenstwo evangelskich Serbow." Nadhodowny wječor je srjedu 28. hodownika. Prosymy naše sobustawy a też hosći, zo bychu někajki mały dar w hódnosći 25 hač 50 pj. k wulosowanju sobu přinjesli. Prajće to wšěm wašim znatym! Přejemy Wam wšitkim wjesele a zbožowne swjate dny!

Předsydstwo.

Hodowna skhadźowanka w Rakecach. Nocy po skhadźowaney pojdźe autobus přez Njeswačidło do Budyšina. Stóž by chcył sobujěć, njech so na skhadźowaney w Rakecach pola za to postajenego studenty zamolwi. Z. Ł.-S. S.

Khelno. „Domizna" ma srjedu 21. hodownika wječor 1/8 hodź. pola Běrkec swój hodowny wječor. Přistup maju jenož sobustawy a jako tajcy też starši ze swojimi dźěćimi.

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko. 1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra. —.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko. 1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka běsć. —.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće. —.50 hr.
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednaniach. —.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka basej. 1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z dniewórezami Měrćina Nowaka. 2.00 hr.
11. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, syłzow kapy.** Basnje. —.50 hr.
12. Teréza Nováková: **Na farje. — Hałžki.** Powědańčka. 1.00 hr.
13. Pawoł Krjeńmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. —.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źel. 1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. źel. 1.00 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.50 hr.
18. Božena Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žywjeńa pastyńskego žowća. —.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładopytař. — Le chevalier de saxe.** Stawizniske powědańcy. 1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytajeje duše. 1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 1.00 hr.
22. Božena Němcowa: **W groze a pód grodom.** Powědańčko. —.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Znajeće zběrku „Słowjanske rozhlady"?

Dotal wušło:

1. T. G. Masaryk: **Słowjenjo po wójnje.** —.25 hr.
2. J. Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.** —.50 hr.
3. Józef Páta: **Sokołstwo a Słowjanstwo.** —.25 hr.
4. Óta Wićaz: **Jan Kollař.** —.25 hr.
5. Jan Symank: **Přinoški k stawiznam serbskeje rěče a literatury.** —.50 hr.
6. Włodź. Změškal: **T. G. Masaryk a Łužiscy Serbja.** —.25 hr.
7. Józef Páta: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje.** (Z 44 wobrazami.) —.50 hr.
8. Česław Lěska: **Praha.** Krótki prewodnik. —.25 hr.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smoler'ec knihićišćerńja a knihaŕnja, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Běły a pisany **barchent**
Erler na Žitnych wikach 28

Bažanty
zajacy
sorny
kury
kury k pječenju a za poliwku
po přeću hotowe pječene
žiwe karpy
žiwe liny
Prošu wotedajće skazanki za hody bórzy
Otto Sachse

Měšćanske dźiwadło

Póndźelu 19. dec., 20.15 hodź. w „Krónji"
přiwabne předstajenje cyłeho personala
Zastup darmo. Kharty su we dźiwadłowym byrowje dóstać.
Po tym rejet
Wutoru 20. dec. 20.15 hodź. k přenjemu razej 11. předstajenje za abonent A opereta
Winska krej
Płaćiznowa skupina I
Srjedu 21. dec. w 18 hodź. bajka
Husařka při studni
Płaćizny wot 20 pj. hač do 1 hr
Wječor 20.15 hodź. předstajenje za abonent E
Hdyž kčeje mała gjałka
Płaćiznowa skupina I
Štwórtk 22. dec. w 20.15 hodź. 11. předstajenje za abonent B operety
Winska krej
Płaćiznowa skupina I
Pjatk 23. dec. w 20 hodź 6. předstajenje za abonnent D
Njeje to rjenje wot Colette?
Płaćiznowa skupina II
Sobotu 24. decembra
zawrjene

Z hłubokeho lěsa...
přikhwata rumpodich z Božodźěšćowym štomom pod pažu. Nanej a maćeri pak přihotuje najwjetše wjesele z tym, zo
přinjese Předźenak!

Přikrywy na blido a diwan
tenichi, šikaki sćeny, předłohi, běhače
tunjo pola **Erler**
na Žitnych wikach 28

Dźěćace jězd. koła
we wšitkich wulkosćach ma płaćizny hódno
J. Schieback
na Mužakowskej dróze 4

Maće-li bolace nohi?
Bolosće, swjerbjenje, kalanje, palenje? A njeje wam ničo pomhało, potom wužiće tysacekróć wupruhowanu „Sudagkremu". Wuspěch je překwapjacy. Płac. 2 hr. Na předań w Hrodowskej haptycy na Hole hasy w Budyšinje.

Gardiny, story
Kurt Erler
na Žitnych wikach 28

Za hodowne nakupowanje

poručam swój bohat. skład **mydłowa parfumerijow, darjeńskich pakćikow, fotografiskich aparatow, fotografiskich potrjebnych wěcow, swěčkow a pychi na Božodźěšćowy štom, woruch. swěčki**

Drogownja Johannes Teich
w Budyšinje na Bohatej hasy 10

Najrjeńši hodowny dar za křesćianske dźěći je rjana knižka:

Njedźelske bjesadowanki
za pěkne dźěći serbskich křesćijanskich starich zběral a připrawił Serbomił Tuchořski 79 str. (z wobraz.) 60 pj.

Wotročk
Powědańčko ze słowjańskeho ludu (z wobrazami) 64 str. 30 pj.

Bjez Boha na swěće
spisała Kristina Royowa. (Z wobrazami) 57 str. 30 pj.

Šulske tornistry
wšitke sedłarske a polstrowane twory, wuporjedźenja
C. Junghanns, sedłarski mištr
w Budyšinje na Jerjowej hasy (prjedy E. Schuber

Přiloha k čisłu 296

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 19. decembra 1932

Wiacy domiacnosće

Njeje je po Sserbach puczowacź. Hórki, doły, łęży, hola, hały, łubosnje so wotmićnjeja. Cźiche sałonjene wjeśi mnohu krašnosć thowaja. Wschudże nješćto druhe waśi, puta. Stajnje wschekakorosć wokschewoja. W ranju tójsćto wćowu wot serbskich hór so wotrukuje. W holi mnohi statok śpnta. We wjerźoru tak wjele śwjatych śichijow ześeźi a pucze debi.

Haj, tute śwjate śichiźe! Njeźimy wuras domjaznosće? Ale druhdy kaiki? Praji jnnu nćhtó, jo njeźimy stajnje ś ześeźu za wjeś a wokolinu. Ssu śerśawe, masane, stare, dodeŕśane. To je wěz. Prajit pak to pódarmo njebe. Pśichódźe nćkajki zuły molesć a tójsćto jich ponowi. Sa drohi pjenjes, ale kak? Hacź śu wjesńske dujźi prjedy, kózdy śam rośpuśći. Teź nanajwótrisćha pśipanosći njeje pśikeźo najrjeńsćha. Husto śamo starośnowcźmu dokonjosći hrubje śwotorha. Njeje to tak ślě. Deschći a wjedro ześi śwónjsćhej. Hórje pak je, jo knjes molesć a knjeza śerbźyn wobśedźerjo husto ani nźcpytnuchu, jo kichiź śteji w śerbskej Luźicy, naschej domiźnje. So tu pola naš kózdy tak rjenje śirowi: „Budź khwaleny Jésuš Khrystuš!“ Na kichizu we śerbskej wśy a pśichi śerbskim pweźu pak śteji: „. . . . . .“ Njeź to spodźiwnuje? Haj! Ale, cźohośa tak? Myślta źebi, jo Jésuš nećhy śerbźy wójnuił? O ně, nicźo źebi njemyślta! Ssu pśichećkni, jo trochu wo to śtarace, śchto tam knjes molesć namoluje. A khdyź pśichiźu, potom je pśichepoźe. Haj, prajieź śo to dyrbli tajkemu molerjej dopowźeła. Wón je waśich bźećaczej. Wy jemu japlacijcze. Ma tak cźinicź, kaź źebi to źadacźe. Ale teź wy, lubi wobśedźerjo dyrbicze to wćeźeć. Tule śo wam to gyse pśechecźelnje praji: Dajcze waschemu śwjatemu kichiźej domjazu tas. Dokeź wón je waschi. Je dźel waschego domu. Jeli pak śtami njewćeźe tak, dźicze k waschemu knjesej śarazicej abo knjesej wucźerjej. Radź wam poradźitaj a powitaj.

Kedźkuźe na napiśma! Kaiśe pak je podpiśmo? Maće dnje teź śerbźe mjeno w śerbskej wśy. Ale na kichiźu husto niz. Schtó dyrbi je tam cźitacź pola waź doma w husto janjeźenym kucźiku. Husto zuły — niz najprjedy, — ale śnźodźa a wjeźmjenjo, waschi domjazy.

Dźenża njedyrbi pjećźa jenoź kózdy nćnuśti móz. Nć, to ma kózdy gyse wćeźe móz. Ale schtoź je nasche, najbliźśche a najrjeńsche, to dyrbi bycź teź gyse naśche, gyse naśche domjaze a śerbśe. Njeźi-li tak, njeźe to wjazy nasche. To tola njechamy. Tuź mały kusk prózy, trochu kedźbnosće a kapku lubosće k naschej rjanej domińnje naložmy a wścho pódźe k wulkej spokojnosći. Wy pożadacźe śerbśe napiśmo a podpiśmo na waich śwjaty śichiź. Molesć budźe je rune tak derje molowacź. A wschitzy pobożni śmieja cźim rjeńsche wokschewjenje a pośbehnjenje. W naschej domjazuosći pak budźe śwećty kamuschi wjazy.

Ludźo dobreje wole

Hodowne wěno k. Bj. Krawcej w Drježdźanach.

Swj. Marja: Nimaće, ludźo, městačka,
Hdyž bych sej spróchna pospała?
Swj. Józef: Pjeć dnjow smój byłoj po puću,
Padamoj hižo z mućnotu!
Ludźo: Witajtaj lubaj cłowjekaj,
Bożemjo pśi nas wostańtaj!
W našej dźe nizkej komorje
Stejitej cźistej łózcy dwě.

Swj. Marja: Nimaće hišćo kućika
Teź tu za mojeho Jézuska?
Swj. Józef: Ze zyma wbohi dyrkoce,
Pomhajće, zo namaj njewumrje!
Ludźo: Witaj k nam, dźećko, wostań tu,
Za tebje mamy kolebku!
Wona je rjana pisana,
Jara ći budźe witana.

Swj. Marja: Ja bych rad nješto pojeźła,
Ale smój cyle bjez feńka!
Swj. Józef: Poslenju dachmoj skórźicku
Kudźinecy dźensa popołnju.
Ludźo: Hišće poł khleba wot wjećerje
Za waju leźi na blidźe.
Wzmitaj sej tón poł pokrotki,
Maći, kraj, mazaj pomazki!

*

Swj. Marja: Derje smój pśi was pospałoj,
Zaplać Bóh, stoź smój dóstałoj!
Swj. Józef: Zaplać Bóh za tu hospodu,
Pojeźć a wźitku dobrotu!
Ludźo: Bohu dźak, zo smy móhli wam
Popomhać w nuzy khudźinkam!
Z wutroby rady dźźelimy,
Stoź my wot Boha dóstachamy.

Swj. Marja: Waša wola złota je,
Tu wam Bóh njech mytuje!
Swj. Józef: Pokoj njech słódki wobradźi,
Móleke wam z wulkim zaplaći!
Ludźo: Hamjeń, wšak Bóh ma wšeho dosć,
Njesmérna jeho je śćedriwosć!
Bohu tak khwalu spéwamy,
Z bohatstwa jeho dawamy.

M. Nawka.

Tajnostny zadobyćeŕ do hrodu w Doornje.

Pśekupc Hendrich Fuecker z Neuśa pola Düsseldorfa je tajnostny zadobywaŕ do hrodu w Doornje. W swojich wotpołahach a pśicinach Fuecker dotal nićo pśeraźił njeje.

Twarscy lutowarjo pśeciwo wothódnoścen u

W śhromadźiśnje wokrjejneje śkupiny twarskich lutowarjow Sjednoźenstwa pśechećelow Wüśtenrothskich 3. decembra w Méśichćanskej śahrodze w Budyśchinje jednaśe so wo dnjownych płaćiznach wo wothódnoścenju dołha, śniźenju danje a devalwaciji. Najprjedy labérśche so pśichedźyła k wuhladanju podpjerarjow ménjenja na polu tutych praschenjow, tiź wośebje łastnuja dr. Hugenberg, dr. Bang, rasśichoprusti generalny krajinowy direktor von Kippel, natarśke komory, dr. K. Albrecht Mathenow a fabrikant Pedingshaus. Tuźi podpjerarjo dyrbjeźińskeho hospodaŕstwa pśichwidźa, jo bjez pśihmérjeneje danje žadyn kapitał k ruzy njeźe, a dźe woni pśichwidźa, jo nuźeźitke hospodaŕstwo k zyrobu je so jara k śkokodźe pśichetrjebarjow wuśtrowało a śmužaŕstwo śpochowało. Dokeź so kapitał lóśćo pśichećkowaći hebi hacź zyroba, by so to pśichi dyrbjeźińskim hołwodarjenju a kapitał we wjećej mérje pokopowaće a śmužaŕstwo by kśěł. Tutym łahtarjam powśchitkownego wothódnoścenja dołha wumjetuje so je prawom, so jich pśikopanje niesłuśi wustrowjenju śkromnadneho hospodaŕstwa, ale wośebitym łajkam jenotliwych hołwodaŕskich śłuźnow. Pśicherźiwo wo hódnoścenju hrunwy ma so prajieź, so so ź nym žane śćo dźeźe njeswarnowa. Dokeź so njeći śtatej ménje we wćeźim dołhu hacź njedawno, hacź wo nćtaku mćru, abo nećhanu jenoźej, by było to zyle to same, chnśi-li nćhtó wikowaŕsku mćru abo wahu wo 20 abo 25% śniźeź, to by tuźom śłuśił. Pśechodstajimy śebi jenaź, śchto by so njeći takim hospodaŕskim njeśmyślu naćinuło. Cźeśi śtajnje łupy.

Tutym pśedstajeŕam wothódnoścenja pśicećelow śchedźbnje patoni jara napśadnych warnowaŕjow — teź z krutym dźiwjenjom napśećiwo śtaji: Nastawk hrabje Stolberg-Wernigerode w Nćmśkich Natarśkich Nowinach cźo. 36 z 3. fewruara t. l., śpódrobnje nćmśkeho ministra dra. Warmbolda wo Genfannelśkej konferency, wułtaw je kapitalistiskeho kapitalizma, hyperkapitalizma a kommunalne banki a druhich. Nastawk cźo. 12 Nćmśkeje rolaturowaŕskeje Nowiny ze 6. aug. t. l., rozkoś śpódrobna, pśichiźe wośebje k wuznaśenju śkoko kompleka praschenjow. Tu pśichina so na koŕeń, to by so wośoka dań za wukrajny dołh śniźała a potom ńe z pomocu diskonta nćmśkostatnieje banki w tukraju rjadowało.

Wschitzy twarscy lutowarjo, tiź tola na dołhi cźas hutuja, a wśchitzy druhi lutowarjo njemóža so zajimowaći za tajki hospodaŕski nadpad, kaź je hordźa wopisana. Maju jenaź jasnu ja to, so zakkody śwéry a wéry cźeśkoslowaŕskeje mćry a wahi wostanu njedótknjene. Tak warotkuja so twarśke rolatowanje teź we tutym nastupanju jako wośebitne pśecźiwo krjeśenju rólskeho najwuśkeńskeho hospodaŕskeho kubła śwéry a wéry.

Swóibne powésće

Sćahnjenaj: Erika Lehmannej w Jenźezach a Jan Henneŕsdorf ze Budyśchinje.

Sćerśći: Róża Eichertowa rodź. Schraderej w Budyśchinje; thowanje budźe jutśe wuloru pśich. w 12 hodź. na Tuchoćitku pśeśiwo pśećelnistwu. — Ernestina rodź. Bohatowa w Dobrusći; thowanje je dźensa póndźelu. — Ernestina Libścherowa rodź. Dźinarjej w Lubiju, 72 lět; thowanje je dźensa póndźelu.

Mikławš Aleš

K 80. róćnicy jeho narodninow.

Bratrowski śeski narod je swjećił njedawno żadny jubilej — 80. róćnicu narodninow jeho najznaćišcho a najbóle ludoweho molerja a rysowarja, Mikł. Aleša. Móże so kbroble rjec, zo żadyn molesć pśed nim a po nim njoje był tak ryzy śeski a ludowy we swojim wumělstwje a myślenju, hač runje Mikławš Aleš. Su Aleša pśirunali ze sakskim wumělcom Ludwikom Rychtarjom, ale tuto pśirunanje hodźi so nałožować jenoź na motivy a wobłubjenosć wobeju wumělcow. Hewak śteji Alešowe wumělstwo wysoko, wysoko nad khudokrejnym, słódkojitym wumělstwom Ludwika Rychtarja.

Mikławš Aleš narodźi so 18. nazymnika 1852 we Mirotićach pola Piśka w poleńśich Ćechach. Jeho kolebka steješe w jenej z tych khnduśkich khěžkow słonjanych ćěchow, kiž je pozdźišo tak husto rysował. Nan běše kaligraf a rysowaŕ, mać pak wušiwaŕka. Bjez dźiwa, zo toż mały Miklawšk zaźe so zahori za wumělstwo. Studowaše potom na gymnaziju a skóńcźuje 6 lět na Praskej molerskej akademiji. Dundaše potom dołho pśez cyłu Ćésku, hač samo po Halići a studowaše narodne drasty a twarjenja. Z tutych pućowanjow pśinjese sej domoj bohate žně studijow a naćiskow.

Teź mlodemu Alešej so dźiwješe zwopśedka wo wulkej sławje molerskej. Ale bu wostrózbnjeny. Jeho mólby njenamakachu ani pśipóznaća ani zajimcow. Tuź dyrbješe dźeźo za khlěbom, wěnowaś so hłownje rysowanju. Rysowaše za časopisy, łćtopisy a knihi a to dźe běše derje tak. Z tym hakle bu Aleš popularny, znaty a wobłubowany, z tym hakle bu ryzy ludowy wumělc, pśeśel a towaŕš śeskeho luda. A tak je Mikławš Aleš so bil a běźił a je tola so skóńcźe dočakował wuspěcha a pśipóznaća, bu lubošk śeskeho ludu. A cyły lud žarowaše a žałošćeše, khdyž so wrócźi do wśćeho pśebytka, pśezale, tak zo njeje mohł so dočakaś swobody naroda, kotryž tak horco lubowaše a we swojich dźełach woslawješe. Dnja 10. praznika 1913 bě jeho zeński čas wnšol. Jeho posledni wobraz k předstaji smjertnicu.

*

Mikławš Aleš bźeše stajnje miły, pśećelny a zdźěłniwy cłowjek, kiž rady spéwaše. Stajnje bywaše wjesoły. A pilny bźeše. Rysowaše a rysowaše. Je rysował pśez 3000 tajkich rysowankow. Zrědka hdy pśima za serśćowcom, njero a wolojnik běštaj jeho najlubši grat.

Aleš bě wušoł ze wśědneho luda, bě zrostł ze wśědnym ludom, znaješe śeski lud a jeho dušu tak derje a dokładnje kaž žadyn druhi. Śeske bě cyle jeho wumělstwo, śeski kóždy rys a to bě jenoź móżno z tym, zo bě wón sam ryzy Ćech z cźołom a dušu, z cylym swojim myślenjom a začućom. Cuješe cźescy a słowjasey. A tak móżemy sej wuswěźiś, cźełodła bě tak wobłubowany. Jeho wobrazy su wśerne hładadło śeskeho luda, jeho dušo a myślenja. Jeho njezajimowaše nićo druheho, hač stawizny a źiwjenje śeskeho luda a słowjanskich ludow. A tak nastawachu tam-no njeličomne rysowanki k ludowym pěsničkam, prajidłam a burskim kazanjam, dale jeho ilustracije ke śeskim a słowjanskim stawiznam, wosebje k husitskim wójnam. Aleš ryzowaše rjekow swojeho naroda Jana Husa, Jana Žižku, husitskeho krała Jurja, dale Janośika a kozakskich hejtmanow. Zapopadny nam w stach kresbow stare ludowe drasty a typy. A z wulkej łubosći zwobrazowaše typy wojakow, śeskich draguncarjow, łušanow a kérasśérow. Jeho wobrazki k śeskeje mythologiji, jeho wodnicy, připołdnicy a starosłowjanscy bohowje su wulkotnje začute. Jeho ilustracije ze źiwjenja starych Słowjanow zahorjeja k słowjanskomu myślenju a přeswědčenju. W jeho wobrazkach k bajkam a powésćam jewi so předstajiwość śeskeho luda. A Alešowa nabožnosć namaka wuraz w jeho ilustracijach k legendam, wosebje w jeho njeličomnych bohowych wobrazach. A Alešowa nabožnosć njeje śputana w mjezach konfesije. Wón swiatcho Wjaceslawa a swj. Ludmilu předstaji a rysuje runje tak přeswědčeny kaž Jana Husa a Jeronyma Praskeho.

*

Mikławš Aleš pak běše nie jenoź ludowy, wón běše teź jara wulki wumělc a słuša k najsławnišim śmśtram śeskeho a śwětoweho wumělstwa. Dokonja z njemnohich, raznymi śarami zapopadać na papjeru a zwěčnić tam swoje předstajenja a myślički. Njetrjeba so dračować ze studijemi pśed žiwym modelom, twori z pomjatka a runje přez to su jeho postawy tak žiwe, tak přeswědčace. Alešowe wumělstwo je tak wulke, tak wěrne, zo wokřewi dźěćo a wotrosćeneho, wšědneho bura kaž teź znajerja wysokeho wumělstwa.

W dźełowości Mikławša Aleša rozeznawamy tři doby. W přenjej dobje jewi so nutřkowne běděnje a někajke njejasne pśecowanje a žeděnje. Je to doba, khdyž Aleš hišće molowaše wolijowe wobrazy. Jeho motivy su tehdy hłownje jěcharjo, cyganjo a rjekoje z śeskich stawiznow. W srěnjej dobje jewi so Aleš klasiski. Jeho směr je hižo jasniši, Aleš počina być ludowiši. Jeho wumělstwo zrawi k wudospołnjenju. Ryzy Alešowy směr so potom jewi w třećej, posledujcej dobje. Aleš rysuje swoje znate kreshy k ludowym pěsničkam, bajkam a powésćam, k stawiznam Ćechow a Słowjanow.

Aleš je wo swojim wumělstwje wěrny a swěrny tołmačeŕ duše śeskeho luda, śeskeho cłowjeka. Cuzemu, wosebje Njeslowjanej Alešowe wumělstwo často njebywa přistupne. Wšo je začnte tak ryzy śeski, tak ryzy słowjansey, zo potajnstwo a kuzło tutoho wumělstwa so wotwóra hłownje Słowjanej. A to je nadawk a sylnosć kóždeho wumělca, być wěrny tołmačeŕ duše a začuwanja swojeho luda a naroda. Miklawš Aleš to běše hač do nanjeposlednišich możnosćow, wón běše fanatiski zastupnik swojeho luda a tak bu japoštoł a wućeŕ swojeho ludu. Haj, możemy rjec, zo Aleš a jeho wumělstwo ma teź swoju wulku zasłužbu wo wozrodźenje śeskeho naroda. Po Alešowym přikładze dyrbi so měć kóždy wumělc, kiž chce swojemu ludej słužić z cźołom a dušu!

M. N.-N.

Dobra rada

Čišćenje tapetow. Za čišćenje tapetow pschihodži so pschenižny womjeschk. Naßypaj jón na mjehku lapu a ſ njej potom mašane tapety wotrybuj. — Pležniwy so ſ tapetow wotſtroni ſ pomozu rosſpuschčišćiny 4 dźelow ſpiritusa a 1 dźela ſalizyla.

Kapanje ſwječkow hodži so wotſtraniež ſ tym, ſo je hačrunu psched pschihotowanjom na bože-čerſowy ſchtom do čźitneje wody połožimy.

Shmnej ruzy. Maſch li čźaſčźiſcho ſymnej ruzy, wumyj ſebi jeju nekotre raſy wob dżeń ſe ſymnej wodu a po dobrym wutrečźu nawołaj ruzy ſ kamporowym ſpiritußom.

Za hodowny kuchinu.

Brune poprjanuy. Smječhej ¾ punta mjedu a ¾ pt. ſyrupa, potom ſmječhej hišće k tomu ¾ pt. ſokora, tři jejo, 200 gr. mandlow, 15 gr. tolečeneho zimta, 10 gr. tolečenych nalikow, 10 gr. zitronata, 30 gr. oranzeata, pakcijk pječeneho prózhła. Wschitko dohromady ſo thwilu derje pschemječhuje a ſ pschidatkom jedneroje muki ſo ſ teho niz pschemjechte ceſto ſhotowi. To wołaj ſo psches nóz ſtcja a naſajtra ſo wutkła. Potom ſo ſtate poprjanjowe formy wuréwja a pjeku na lokło powe anym blachu hacz do ſkorunjenja. Skorunjne pomaſaſch poprjanuy ſ zokorowej wodu.

Worjechowe plaſki. Smječhej ſchtyri jejowe czworiki ſ 300 gr. niz pschedrobnje roſrybowanymi worjechami, 250 gr. drobneho zokora, brěžku ſ pol zitrony a malu ſuſk wotrybowaneje zitronoweje bělisny. Wshu je mjeſchaja derje ſwojaſana, jmječhej do njeje hišće ſtuče ſuperſanu bělkowinu ſ tych ſchnajech jeji. Na ſ wélkom namaſanu blach ſeſadżej nětko male kopiczki, kotrež trochu ſtłóczich a połožich na nje pol worjecha. Pschi ſkrónjej czopłoce plaſki hacz do żołteje barby ſpiečeſch.

„Speklajzins." Cźeſto ſa tele dobre hodowne łuſki pschihotuje ſo ſ 2½ punta najdrobjeje muki, 1½ punta butry, 1¾ pt. zokora, 7 jejow, ½ pt. drobnje roſrybowanych mandlow, 20 gr. tolečeneho zimta a wotrybowaneje jeneje zitrony. Butra jmječha ſo ſmjetanowje, k tomu ſo da zoker a jeja, napoſled mandle a zitrona, po dobrosdaču też nekotre łžicy rożoweje wody a do teho ſo ſadżela muka. Niz pschehnite wukukowańſke ceſto woſtaji ſo potom ſawedżete psches nóz ſtoju. Pschi ſkrónjej czopłoce ſo naſajtra w ſnatych maſchi formach dobre brazle hacz do ſkorunjenja pjeku.

Radio

Wutoru 20. decembra ſłyšimy:

Königswusterhausen: 6,30 wjedro, koncert, 10 powěſce. 12 wjedro. 13.35 powěſce, 14 koncert na tačołach. 15 za dźěći, 16,30 koncert z Lipska, 18,55 wjedro. 20 opera z Prahi. 22,30 wjedro a powěſce.

Lipsk: 6,36 koncert. 9,45 wjedro, 12 wjeſela hodżina. 13 powěſce. 13.15 tačole, 16,30 koncert, 18 za żony. 19.30 dujeńſka hudźba, 21 ſynfoniſki koncert, 22.05 powěſce.

Ważne z wukrajneho programa:

Praha: 15,30 flejtowy koncert, 20 opera. Warſawa: 17 ſynfoniſki koncert Wagnerowych ſkładbow. Stockholm: 20 hiſtoriſki koncert. Budapeſt: 19,30 opera.

Z wobkhodneho žiwjenja

Psched krótkim poruczi ſo Sjednoczene thorych ſawěſčeńſke akcijowe towarſtwo w Barlinje w Scherbiſkich Nowinach a nawołowjeſche, do tuteho družſtwa ſaſtupjeź. Wone wobſteji 8 lět a je ſa tutón krótki czaſ hižo pches 100 miliionow hriwnow pschi thorjeſach wuplačiło a pches 10 miliionow dividend— ſmoju ſawěſčenym pschiwobročiłło.

Pschi tutym družſtwje jedna ſo wo jene priwatne ſawěſčenje ſa thorych, kotrež ſtrěnjenu ſtawej ſmožni, pschečiwo ſchkodowanjam pches thorjeſe ſo ſchkitacź. Wone ſaruna lékarſke wudawki pschi žyle ſwobodnej wólbje lékarja, ſaplacźi wot lékarja pschedpiſane lékarſtwa, tehorunje trébne ſaſtaranje w thorownjach, tež operazije a ſtara ſo wo ſaplačenje lékowańſkich pschiprawow, też pschi porodach, kotrež ſej wjeſelſcha wulke wudawki żadaja, a płaci tydżenſku pomoz, w pschipadże ſmjerczje poſmjertny pjenjez, ſo ſu ſawoſtajeni pschi wotjeſtſej nuſu ſchkitani, hdyž ſej tola pohrjeb mnohe wudawki żada. Tym, kotſiž njejſu dołu léta khorobnu kaſu trjebali, wuplačźi ſo pschinjerjena dividenda, kotraž w pscherěſku 4 měſačne pschinoſchki wuczini.

„Sjednoczena", kaž chcemy ju pschichodnje ſtrólka njenowacź, ſteji ſ 50 wjetſchimi łwjatkami w ſwiſku, ſe kotrymiž je wſchelake poruczenje wunnenjenja wuczinilo, na pſch. Dźělowačerſki Swjaſk w Fuldże a wokolinje, Caritas-Swjaſk w Eberczedże a ſa Würtembergſku, Swjaſk pschedawarjow w Aachenje, Bratrſtwo ſwj. Bołcźijana w Leverkuſenu, Swjaſk wohnjowych wobworow ſa Rhynſki wokrjes (bórzy ſcźěhnje też ja Saſku), Němſki Swjaſk kupowarjow atd. Hižo ſ teho je dowidżecź, ſo je pschebowſacze dowěry hódne a może ſo kóždemu doporuczecź. Sa ſwoju ſtrowotu ſo ſtaracź, je pedtoha ſa człowjeka zy wjazy a wobſchěrnitſchich pschiprawow. Schtoha pak take pomahaja, hdyž ludźo ſe wſchelakich pſchicźinow te ſrjedki nałożowacź njemóża. Pisches ſawěſčenje ſo to ſamo pschi nikich pschinoſchkach ſmóżni. Tuž ſaſtaw do „Sjednoczenej" a ſtaraj ſo tak wo ſwoju ſtrowotu!

—e—

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyſinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmań w Budyſinje — Za nawoſtki: G. Janak w Budyſinje.

K hróznemu wohnjej w kupnym domje japanskeho hłowneho města.

Pohlad na kupny dom Sirokeya. W jenym kupnym domje w Tokiu wudyri z dotal njeznateje pričiny woheń we hłownym wobkhodnym času. Wolień so z najwjetſej ſpěſnoſcu na pjeć poskhodow rozšeri. Nasta hróznа čišćeńca, při kotrejž je pječa přez sto ludźi wo žiwjenje přišło.

Hospodarſki rozhlad

Pondjelu 19. hodowniła 1932.

Burſy ſandżenu ſobotu ſaſo trochu wožiwichu. Kurſy akcijow, rentowych a dołżnych liſtkow, ſo porjedżowachu. Rozprawa Barlinſkeje wikowańſkeje komory ſo ſ dowěru wo naſchim hoſpodarſtwje wupraja a mění, ſo ſmy najhłubſchi ſchožeńk kriſy dozpili a ſo je możno, někto k dowěru do pschichoda ſhladowacź. Wſchelazy pokazuja na poſtupowazu hóſnoſtu němſkeje hriwny we wukraju. Wone wo ſa w tom ſmamja, ſo do wukraja roſcźěkane němſke pjenjezy zaſo domoj bjeru. Se ſtrowej Hanſeatiſkich měſtow ſu błoſym ſtlóczecź, ſo njejſu ſpokojeni ſ wopſchijeczom rěcze ſtatneho kanzlerja ſandżeny ſchtwórtk. Radża jemu, ſo ponurjecź hłubje do żadanjow naſcheho hoſpodarſtwa a dokładuje pruhowacź, jemu howjaze naprawy.

Produktowe wiſi běchu ſandżenu ſobotu jara cźiche. Płacźiny ſo njepſchemeněchu. Statwa žitačnja ſtajnje ſapſchinuwſche, ſ kupowaſche, tak ruce hacz pschiběrazy dowoz hroſtſche, płacźiny ſtłóczeſ. Młyny a mikowarjo ſtoro niczo njekupowachu, dokelž muku njewotbudu, byrnjež ju tak tunjo poſkicźowali, ſo płacźiny ſtoro żanoho wužitka njewotcźiſnu.

Sſobotu płaczeſche w Barlinje zentnar:

Pſchenicźy 9,30—9,40 (9,50—9,60) hr., rožki 6,60—6,70 (7,65—7,75) hr., jeczmjenja, nalikujeho 8,30—8,75 (8,45—8,95) hr., najſmuſcheho 7,90—8,25 (8—8,35) hr., wowßa 5,70—5,95 (5,95—6,20) hr.,

w termińowym wikowanju:

pſchenicźy:

ſa dezember: 10,07½—10,05 (10,30) hr.,
ſa měrz: 10,17½—10123¾ (10,47½) hr.,
ſa meju: 10,37½—10,40 (10,65) hr.,

rožki:

ſa dezember: 8,42½ (8,32½) hr.,
ſa měrz: 8,37½—8,35 (8,52½) hr.,
ſa meju: 8,50—8,48¾ (8,70) hr.,

wowßa:

ſa meju: 6,40 hr.

Płacźiny w ſpinkach ſu płacźiny tydżeńſchich wikow. Hodźeż pak žane mſpomnjene njejſu, ſo njepſchemeněchu.

Sćwinjace wiki we Wojerezach.

Sſobotu 17. dezembra 1932 běchu na wiki pſchinjeſli 213 proſatow a 2 běhaka. Proſkata płacźachu, 4—6 tydżeńſke 6—9 hr., 6—8 tydżeńſke 9—11 hr., běhaki, 4—6 měſ. 25—40 hr. Wiſi běchu žiwe a njewoſta ſpytko.

Hamtſke a ſudniſke powěcźe.

Pſchebadżowanje:

Wutoru 20. dezembra 1932

w **Němſkich Pallizach** w hoſcźencu, dop. ½9 hodź.: Sſyno, rožla, ſkoma a běrny;

w **Brěſnjo pola Kamjenza**, we „Wicźeżnym kuble", dop. ½9 hodź.: Kowarſka maſchina;

w **Protezach** w „Lipowym dworje", dop. w 10 hodź.: Schtlč ſa elektriſke wobſwětlenja.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płačizny po ſtotej hriwnje	17. 12.	16. 12.		17. 12.	16. 12.
Pšenica	186-188	186-188	tuny	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	152-154	152-154	woka	14,0-16,0	14,0-16,0
ječmjeń, nal.	—	—	mądre łupiny	9,00-11,0	9,00-11,0
ječmjeń	166-175	166-175	ſotte łupiny	12,0-13,5	12,0-13,5
wowß	114-119	114-119	ſeradella	18,0-24,0	18,0-24,0
kukurica	—	—	raps. wosuk	—	—
pšenč. muka	23,5-26,4	23,5-26,4	lany wosuk	10,0-11,0	10,0-10,0
rožana muka	19,0-21,4	19,0-21,4	ſuch. truhanč	8,80	8,80
pš. wotruby	9,00-9,4	9,10- 4	brnj. kruški	—	—
rožane „	8,70-9,0	8,70-9,00	ſyno, 50 kg	1,80-2,15	1,80-2,20
raps	—	—	rožana ſloma	0,65-0,85	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0	pšenč. „	0,45-0,55	0,45-0,60
lane ſymjo	—	—	wowsna „	0,45-0,55	0,45-0,60
pjeſuški	13,0-15,0	13,0-15,0	ječna „	0,45-0,55	0,45-0,60

K njeporadżenemu nadpadej na Wilhelma II.

Do domu nětkhušeho němſkeho kéžora w Doornjo ſobu ſo njeznaty człowjek, kiž běše po wšém zdaću **zadobywař**, kiž pokhadża z Düsseldorfa, běše ſo hižo nadpad na kéžorowe žiwjenje wotmyſlił. Potajnoſtny hač do městnoſce pódla kéžorowoje dźěłanſkeje jetwy **předobył. Tam ſłužobnicy jeho wuſłědźichu a přemóžichu. Dotal wón zasakle mjełči wo swojej wosobje a** swojim wotmyſlenju. — Prěni wobraz předſtaja Wilhelma II. ze swojej madźelſkej Herminu na wukhadże. Druhi wobraz poskića napohlad doma Doorna, w kotrymž Wilhelm II. bydli.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniholičšćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Núrnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Núrnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeња dyrbja so hnacy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnis nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 297 — Budyšin — Wutoru, 20. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Wo zwołanju němskeho sejma do hód so hišće nje'e rozsudźiło

Starschišća rada němskeho sejma njeje w žiwosći pónd'elskim poźedźenju hišćeze wo kommunistiskim nanjesenje rozsudźiła, po kotrymž by němski sejm wo wuprajenju pśeśerjowu knjezerstwu wothłosował a wo hodownej pomocy wobsamknył.

Jeli so by starschišća rada w dźensnišnim poźedźenju wobjamkła, němski sejm hišćeze do hód zwołaś, by mohło jasne połoženje za němske knjezerstwo nastaś.

Potunšenje čerstweho mjasa za njezasłužerjow

W němskim dźełowym ministerstwje su pónd'elu wězywutajili němskeho dźełowneho, němskeho finansneho a němskeho sejźiwjeńskeho ministerstwa wo pśehewjedźenju **potunšenja cjerstweho mjasa za njesajźiznerjow** wobsamknuśi.

Sa měsaz so schtyritydźeńske kharki wudźěla. Na kóždu kharku so pśi cerstweho mjasa da. Wšykne kharki mózo so teź za kupjenje kolbasy a schmalza wužiś. Cjerstwe mjaso so haz do kónca měrca 1933 po potunšonej płaśiwje dawa. Wunoschk tutoho wuradźenja so němskemu knjezerstwu pschedpołoži.

Dom nazionalnosozialistiskeho wudyrneho wotdźelenja w Hagenje zawrjeli.

We Bolmarsteinje we Westfalskej je pjatk w nozy połicija dom nazionalnosozialistiskeho wudyrneho wotdźelenja pschepytała, dokelž na jeho wobydlerjow tikachu, so po nozach na kradnjenje wuchadźeju. Dom pschepytaju, je policija schtyrjoch muži wudyrneho wotdźelenja sajała. Pola jenoho su pod hłowakom Mauserske pistolu, je wóśom patronami nałykanu, namakali.

Sajeći su so hižo wusnali, so su so zajźeny tydźeń na dwěnaj měśitomaj do domow dobyli. Wudyrne wotdźelenje je so rozpuschćiło. Pschepytanje pschećiwno jeho druhim zobudstawam je so zawjedło.

Kommunistiski čah hłódnych do Mnichowa so přihotuje

Mnichowska policija pśed kommunistiskim cźahom hłódnych warnuje, kotryž so do Mnichowa pschihotuje. Kaž je policajska direkcija wojerwića, kommunistiska strona pyta njezasłužerjow wutoru za cźah hłódnych do Mnichowa a w Mnichowje za cźah k radnizy narěcźeć, so by so na wuradźenja mešćańskeje rady tóńcźiło. Teź myślicźka, so bychu so „mešćowe wuhlowe sćłady śwešćiśe a so bliže wobhladale", so we wokolniku kommunistiskeho wubjerka njezasłužerjow za połodnišku Bayerisku wupraja. Mnichowska policajska direkcija je nusne pschihoty cźiniła.

Načiny ze syznym płunom w Maincskich tworowych domach

W tśoch Mainzjskich tworowych domach su so zajźenu nidźelu načiny ze syznymi płunami sćežile, z kotrymiž je so wobkhad w nich dlejschi cźas zajźenośnik. Kriminalna policija je někotrych podhladnych ludźi sajała. Sa winiami njeje ho hišćeze dospołdźiło.

Skórźba němskich ratarjow w Pólskej pśed Zwjazkom Ludow

W sjawnym poźedźenju Rady Swjatska Ludow w Genfu je so pónd'elu wo stórźbach němskich ratarjow w Pólskej jednało. Pschi tym staj němski sastupnik, ministerialny direktor Meyer, a sastupnik pólskeho knjezerstwa hrabja Raczynski do so srasyłoj. Dokelž jednanje z němskim sastupnikom, kotrež zuki pónd'elu trajesche, k zanemu wuspěchej njedóńdże, rospravnik Japanz Nagaoka nanjetny, so by so należnośej němskich ratarjow w Pólskej w Radźinym jamarikim pożydanje dojednała.

Ministerialny direktor Meyer znapschećiwi, so by so nanjetej na wotstorenje jednanjow so kondźo jenoż pschisamknje. Němska nijenschina w Pólskej je do nijenjerka dawno, dokelž so wo jejnych stórźbach njerozsudźi.

Pólski sastupnik winu wobežerjotosćow jeničzy pola němskeho knjezerstwa pytasće. Tónle porok němski sastupnik ł wulkej rasnosći wotpokaza. Němske knjezerstwo je praktiste nanjetu sa schkitanje sasinow njenschinow cźiniło.

Teź jendźelsko-persiska petrolejowa swada so na januarske pożydanje wotstorcźi.

Nowe francowske knježerstwo

Nowy franzowski kabinet Pawoła Boncoura so schtwórtk w dełnjotrikej komorje pschedstaji. Ministerski president Pawoł Boncour budźe knježerstwowy program cźitaś. K tomu so rosprajenje wo powschitkownej politizy pschisamknje, a tónkrunje budźe žełi nowy kabinet padaś, so by jemu komora dowerjenje wuprajiła. Liźi so ł tym, so pschi Boncourowym pśiwzaću wusmjerjenju w komorje 380 sapósłanzow se 614 žiwjch hłós za njeho woteda.

Pśeni sarjźiśeć, kotryž nowy kabinett w sjawnosći cźini, njeje njepschihódny. Na lěwizy kabinetowe sjetajene cźini wjetsche pschipóstnace namakanje, dokelž je se 29 ministrow a statnych podsekretarow 19 Herriotowemu kabinettej pschisłuchałoch. Teź prawizowe nowiny hobuitalwy Boncourowcho knježerstwa pschećerlnje poźudnja. Jenož „Echo de Paris", organ franzowskeho wojerstwa, je ł nowymi ministrami njespokojom a jim khmanosć wotrjekuje, że bychu mohli knježerstwowe nadawki sastawaś. Praji, so wólba **Cheronа** sa finanzneho ministra njeje mechła hnjebjeńscho wupadnyć. Jeho prjedawscha zlepa lutowańska politika je poddźišcho k rostrojerskej politizy dowjedła. W komorje budźe wón dale jenoż komišku zigmu hrać. **Dalidier** so za wójnske ministerstwo njebohdź; pschećiwo jeho prjedawschim njepschećerlnje wupadły pschećiwno wójsku su snate. Pierre Cot je muż pschihłowolenjow a njepschećiwcźny pschiwiłowaś rewilije wójnskich sćerčenjow. Jeho městno w ministerstwje swonkownych naležnosćow so za njeho dezyła njebohdź.

Jozef Pawoł Boncour

Hdyž je Pawoł Boncour pśed njedawnym cźažom franzowskiu sozialistiskiu stronu wopuschćił, je wědźał, schto cźini, je žełi pnej k najwobschěrnim politiskim měšnam woteworił. W pschichodze budźe wón jedyn ł najwažnischich muzow franzowskeje politiki.

Josef Pawoł Boncour je w 59. lěce žiwjenja. 4. augusta 1873 je so w St. Alignanje narodźił. Jeho nan bě ł lěkarjom na wšach. Wón sam je so prawnistwom pschiwotworił. Sa cźaš ministerstwa presidentstwa Waldeka-Rousseaua w lětach 1899/1902 bě wón ł jeho zhubudźaćerjom. Posdźišcho do nowinarstwa pschenźe, syndikalistiske hibanje sudowasche a mjes druhimi je Charlesone Maurrasom, znatym monarchichom a zhubudźaćerjom Leona Daudeta hromadźe dźełasche. 1910 je Pawoła Boncoura w Bloiskim wokrjesu jako njewotwisnjeneho sozialista do komory wuswolili. We parlamenće bě ł rospramnikom za wotdźelenje cźerkwe a stata. W Monisowym—Bertaunowym kabinettu bě ł dźełowym ministrom. Sa cźaš wójny bě Pawoł Boncour ł bataillonowym wjednikom pschi franco, na njeho we wójskowym rostłogu dwójzy ł khwalbu spomnichu a jemu offizjerski rjad cźestnje legije pożeźichu. We lěce 1916 je wón ł franzowskej sozialistiskej stronje pschisamknuł. W prnich lětach po wójnje Pawoł Boncour jako zhubustaw konwerje a posdźišcho senatej pschihłuschesche. Léta dołho je Franzowsku w Swjatej Ludow sastupował. 8. nowembra 1927 jeho sa pschedźydu swonkowneho wubjerka wuswolichu. W Herriotowym kabinecje bě ł wójnskim ministrom. Hižo pśed někotrymi lětami žełi jako spisaŕ noweho franzowskeho wójskowneho zakonja zławne mjeno dobu. Pschezo je dobre styki ł wójskim ministerstwu měł. Jako jedyn ł najzławnischich juristow swěta je Franzowsku pśed Haagskim žudom zastupował.

Wobčežne financne połoženje Ruskeje

W posledním cźasu je so mjes sastupnikami Němskeje a Ruskeje wo wobčežnym połoženju ruskeho swonkowneho wikowanja jednało. Ruscy sastupnicy su so prózowali, so bychu pschiswolenja we wschelakim nastupanju je stronu Němskeje dostali. Rusći wuwos do Němskeje znadź w lěce 1933 sumnu 350 milijonow hrywnow njepschekroči. Na druhej stronje smjeje Ruska Němsku pschichodne lěto 650 milijonow hrywnow na smjetni zapłaciś.

Sa zapłaćenje móże so najpróźdy wudobywanje ruskeho złota wuzić, kotrež hnjeź so ł nětdże 150 milijonami hrywnow wobliciješ. Pódła toho móże Ruska pjeza wo wobstatkach złota a dewizow porucźeć. Sotoho móże so spóśmać, so je Ruska we wulkim pjenježnym cźěrpje a so njebudźe žiwój dołh w Němskej wurunnaś móc. Němska budźe Ruskam dyrbjeć wjele połoženjow pschiwolić. Wo tym bude dnje rusti swonkowny ludowy komisar **Litwinow** jednaś, kotryž je, ł Genfu do Moskwy so wrócźejo, do Barlina pschijěł. Tam je z němskeho kanzlera je Schleichera a němskeho swonkowneho ministra ł Neurratha wopytał.

Demonstracije w Beogradze a Zagrjebu přećiwo Italskej

Njedawne njepschećerlske wusłupy w Romje pschećiwno tamnischemu juhosłowjanskemu pósłanzowi su wótry wothłós w Juhosłowjanskej namakale. W Zagrjebu a Beogradze su cźerjoby luda po wróbach cźahale, wołajo: „Prjeć ł Italskej! Prjeć ł Musolinom!"

Schto je ł pschicźinu tychle njepschećerlšiwow mjes Italskej a Juhosłowjanskej? Italska wo nětdyschnej wulkosći Romskeho kježorstwa honari. Wšyć te kraje, kotrež su nětdy Romskemu kježorstwu podcźinjene byle, wona jako žiwoje pschichodne wobhładnje. Najwjazy tychle krajow w Europje a Afriźy nětkole pod franzowskim knježerstwom stoji. Italska je pschekłaba, so by žełi swércź mohła, žełi ł wójnu tele kraje dobyć. Tohodła płyta, žiwoje knježerstwo najpróźdy k zanju na Balkanje wupschestrěć. W Albanskej su so Italjenjo hižo sahnyłdźili. Tamnischi kral **Zogu** je, so by žiwoje knježerstwo pschećerlnje žiwojim njeměrnym poddanam salkował, so Italjanam pschedał. Wón je **klanka** w jich ruce, niz wón, ale Italjenjo w Albanskej knježa. Wjedniwšow albanskeho wójska a policajstwa je italskim offizjeram podstajene, wschón wikowanjski wothład je w italskej ruce. **Kral** Zogu je ł sterčenje podpisał, po kotrymž so wulki kruch kraja Italskej pschewostaji. W nim maju so w klišchim cźasu tyšaze italskich dźełonjemjerjow sasydlić. Plan Italskeje na to dźe, ł Albanskeje wupad do Juhosłowjanskeje pschihotowaś. Tohodła je hižo pśed někotrymi lětami dała dróhu k juhosłowjanskej mjezy natwaricź. Po nich dyrbja so italske wójska jónu do Juhosłowjanskeje nawalicź. S tymile wójnskimi pschihotami so wšo Juhosłowjanska wohrožena cźuje. Wona je nusowana, pschihoty cźiniś, so by so pschećerlnje nadpadej je stronu Italskeje wobarała. Wot łkónca wa **Swětowoje wójny je napjatosć mjes Italskej a Juhosłowjanskej dśeń a wjetsche.** W Dalmazinskej, w kotrejž su so psched 500 lětami pschećerlcy Benedikskeje republiki sakhylili, pomniki ł tamneho cźasa hišćeze dźensa wo nětdyschnim knježerstwje Italjanow świedźa. Juhosłowjanam su wone ł pohórschchom. W měšćańcu Trogiru su wóndanu dwaj tajke kamjenje, wopom ł Benedigstim lawom pokasowazaj, rostšelili a wotstronili. Tónle podawk je w Italskej wulke voshorjenje sbudźił, dokelž jón jako protest pschećerlnu italskim wójnskim planam zaćuwaju. Jeho dla je njedawnym demonstrazijam pśed juhosłowjanskim pólkazlstwom w Romje a ł wótrej debacźe w italskim senacje pschećerlnu Juhosłowjanskej doschło. Na nje su někole w Sagrjebu a Beogradze wotmokwili.

Konferenca Małeje ententy

Swonkowni ministrojo Juhosłowjanskeje, Rumunskeje a Cźešskosłowakskeje su so pónd'elu w juhosłowjanskim ministerstwje swonkownych naležnosćow zhromadźili a so najprjedy wo praschenju **wotbronjenja** sabrali, kotrež dyrbi, kaž su sastupnizy Małeje ententy njejo w Genfu žadali, ł **bjesštrachom** nanajwuzo swjasane być. Wobsamknjenje pjeć wulkomocnjow w Genfu je dwě hłownej wumjenjeni powschitkownjeho měra, wotbronjenje a bjesštrach, je sobu swjasało, tola niz na dołhanje waschnje. Tohodła su cźi tśi swonkowni ministrojo Małeje ententy dyrbjeli swoje stejischcźo ł praschenju bjesštracha a wérne pschicźiny Genfskeho wobsamknjenja wosjasnić. Mała ententa budźe w tymle smyśle dale žadaś, so by so wscho stało, schtož je za woprawdźitny měr nusne.

Agitazija madźarskeho knježerstwa za revisiju krajnych njesow, kotraž so snowa žiwje wusłupuje, a stejischcźo někotrych wulkomocnjow žełi žada, so by so ministrojo Małeje ententy wo tym sjawnje wuprała a so so wschěm posłym napschećiwno staja, ł kotrymž dźeńa mjeny, ł nětrownymi pśećenjenimi postajene, pschemeńcy.

Hooverowe wosebite posołstwo

Président Hoover je kongrejej Sjednoćenych statow wobšebite posołstwo pschedpołożił, kotrež je hromadźe ł nowym presidentom Roosevelktom nastajał. S posołstwom so stejischcźo amerikanske swonkowneje politiki k proschenju wójnskeho dołha, ł swětowej hospodarskej konferency a ł wotbronjazemu praschenju rozsudźuje. Hoover nanjetuje, so by so za tele tśi praschenja amerikanski wubjerk wuworil. Sapowěduje so, wójnski dołh něhdyschnim europiskim swjasakarjam spuschćeći, tola je swólniwy, jón sniźiś, jeli so europiske staty dowosej amerikanskich twarow njejsy wotewrja.

Hoover so wobšebje ł wójnskim dołhom salěra, kotryž dołhinzy nochźeja dale wotpłaćowaś, so na swoju pla-

čzenjanjekmanosej powalojo. Hoober europiskim krajam radži, so bychu swoje wójskowe wudawki snjeswišchile. Kóždy iwiž mjes wójnskim dožhom a reparazijenji wón sapréwa.

Posrědnistwo Zwjazka Ludow mjez Boliwiskej a Paraguayskej

Rada Swjatka Ludow je so sboroh k kroczeli pschisamkla, kotruž je neutralna komisija we Washingtonje sa wuramanje konflikta mjes Boliwiskej a Paraguayskej cžinila. Sastupnizy Jendželskeje, Francowskeje, Italiskeje, Němskeje a Schwanskeje su prajili, so swojim diplomatiskim sastupnikam w boliwiskim hłownym měsče La Paza a w paraguayskim hłownym měsče Asuncionje porucza, so buchu posrědnistwo Rady Swjatka Ludow podpjerali. Sastupnikaj Boliwiskeje a Paraguayskeje, kotraj sa Radu mjenowanaj bliskom kedžomhtaj, njeschtaj so w posedženju, kotrež pol hodžinu trajesche, hłowa zinakoj. Generalny sekretar na konju sdželi, so so wobsankunjuje Rady Swjatka Ludow wschěm statam w franzowskej, jendželskej a schwanskej rěczi wosjewi.

Pohrjeb knjeza prälata Žura

Wčera pondželu dopołdnja pokhowachmy k. prälata Miklawša Žura na Miklawšku. Bě to nam bolostny puć, zaso jenoho z najswěrnischich wjednikow katolskich Serbow na Božo lada donjesć dyrbjeć a bě to muž, kiž běše wobluhowny po cyłej serbskej dominzje. Hdyž steješe na marach wo swojej dźełanskej jstwi w domje při Pětrowskej cyrkwi, bě njeličomnje wulka syła tych, kiž posledni pućer so za njeho modlachu. Tak bě tež wčera pondželu dopołdnja, hdyž wotmě so ½10 hodź. requiem za droheho zemrětcho. Boži dom, Pětrowska cyrkej, njemóžeše syły luda wopřijeć, stejachu jedyn při druhim samo w prekhodach a w druhim dźělu cyrkwje. Před kašćom a za nim kročachu po stach licace syły luda, kiž jemu poslednju česć wopokazachu, hač na Miklawšk. A wosebje běchu to Serbja a Serbowki. Bože słónčko saješe swoje pruhi přez wokna rozpadankow na čichi bleh na lěwej pobočnej stronje kapalki, přimjezujo k biskopskim rowniščam, hdež so kašć z čełom drocho wótčinca khłódnej zemi přepoda. Też serbske spěwy zaklinčachu při swjatočnym pokhowanju, kiž wukonješe k. tachant Hartmann.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 20. dezembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer +2 a thermometer wodjo +4. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer +4 a thermometer w nozy +3. Sćežnje symmy ras wjedra. Hrohmy, torhały a symmy wětr i krótkeho ranja, honi psches nosche hona a pola. Wosebje ale loši je wobchadlo, czopły abo symmy. Na Schmorkowej hori a na druhich wjerschkach horow łutujedze Europy, měrjachu hač do 9 stop. czopłoty. Su to pschiplatowene powodźy i połoňschich czopłych krajinow. W połoňschej Němskej měrjachu sawjeczerownschim a wjeczer rano 8 stop. symy. W Aachenje a we wschelakich městach Westfalskeje, sapřijachu 9 stop. czopłoty. W Lipsku sapřijachu njedźelu rano 2 stop. czopłoty, wokoło pschipołonja 9 stop. W Kamjenicy rano 2 a pschip. 12 stop. czopłoty. W Annabergu rano 7 a pschip. 14 stop. czopłoty. Wyschina dobywa so pschezo bóle ke poknozy a je nětko se zyłnej wyschinu nad rauschej Europu sjednoczena. Nižina pola kupy Island je so dalsko k poknoju wupschestrěła a je Jendželskej a połoňschej Francowskej dešcžik pschinjesła. W połnozej Amerizy tschěła kruta syma. Po wschěm sdžesu hiba so žołma symy k ranju. Hižo je so nad Atlantiskim ozeanu wupschestrěła a cžehuje sa Islandskej nižinu. S tychle powěsčow smětny hudźicz, so tež nam kokoło hód abo po hodźoch kruta ischčekanza hrozy. Wschě haty a srjeaze wody su samjerske a tód dźerža. Wjeseło a jukkajo symjakaja so dźeci a tež dorosčeni na schpihel hładkim ładže. Wo symch ratar prosty, so by běła plachta schitkala nahnune symy. Jutrje srjedu schadža słónczko 8,01 a khowa so 3,55 hodź. Měsačk schodża w poknozy 12,11 a khowa so pschipołdnju 11,58 hodź.

— **Sapokasanje sup. Fröhlicha w Lipsku** sandźenu 4. njedźelu adwenta běsche sa tamnischu Pětrowsku wosadu posłědnowazy dźeń. Na swjedženskim kemschenju wobdźělichu so tež wschelacy Budyschenjo. Knjes krajny biskop D. Ihmels załožowasche swoju sapokasańsku rěcz na bibliske słowo „Ja chcu cže žohnować a ty budźesch požohnowany". Potom měnješe k. sup. Fröhlich swoje nastupne předowanje po skowje Fil. 4, 4—7 a pschedstajesche tři wulke nadawki, kiž ma zyrkej w dźensnischim cžasu: 1. biblisko-nabožny, sozialny a mitskowno-duschiny. Posłědhowaze předowanje sawostaji na kemscherjow hłuboki sacžischcej.

— **Měschczanske dźiwadło.** Dźenża wutoru 1/49 hodź. braje so w 11. abonementnym pschedstajenju A prěni króć Jana Straußowa operata „Widenska krew". W 4 hodź. wotpołnje so pěkna bajka sa dź pschi studni". Sobotu wjeczor 1/49 hodź. G. abonentne pschedstajenje C wotpěwanja jp kejša male sijakki". Schwórkt wotpěwanje operata „Widenska krew". Pjatk braje j direktora Szyndy prěni króć hudźbna wječe pěkne wot Coteller-hy?" Nimo toho pokazajemy downe wobsežite plakaty měschczanskeho dźiwadła.

— **Hodowne a nowolětne khartki.** Cžischczane hodowne a nowolětne khartki, kiž sm we wuskosći, a papjerowej tołstosći složene po postajenych khartky a so bjes wobalki sćelu, po nemu portej. Na tute khartki smě nimo wušnam wotpóstarja (wotpóstańši dźeń, mjeno, staw a wobdźenjom wotpóstarja) hischcze dalschich 5 sł kiž dyrbja z cžischczanym tekstom sapisowacz, so j pschipischacz. Jako tajke dopołnene pschisłanjenja placža psch. knate napowmjenja „scžele", „Wsticha", „Twój pscžesel", „scžele Tebi", „scžele s najlepschimi pschecželemi Wa scha" ald. Porto wucžinja w měsče abo wsy, kaž tež wu zyłej Němskej a we wobłkach je swobodnym m Gdanskom (Danzig), Litwu a Memelskej, Luxemburgu Austriskej sa jednore khartki (bjes wobalki) 3 pf., sa khartki we wocžinjenej wobalzy hač do 2 mow 4 pf.

— **Budyško-Wojerowska statna dróha** mjes zyhe wojeńskim łudźiskcjom je wot sachcželeje sobroty po sašo swobodna sa wobchad. Straschne sawinjenja wotstronile W dołhosći něhdy 100 metrow ma so hischcze sescherschicz. S tym pak budźe so hacz do n cžakacz dyrbjeć.

— **Njesboże z motorskim kołom.** Na Lubijskej dró „Karolineje sahrody" snjesboži dźensa rano wokoł hodź. wikowar z motorskimi kołami E. Wětnar z cžo. 7 je swojim motorskim kołom. Wón sajedže do na a wosta bjes wědomja ležo. Po wschěm sdaču snjesboženy nop puknył. Dobrowólna sanitetna kolon z autom do měschczanskeje khorownje dowjese.

S Warnolezija pola Wjeleczina. (Wobzdźělczowy sa wschitkich.) Póstowy assistent na wotp. Arnoschk rich w Nowych Warnolezicach, kotrehož leżownosć rjane městno, je tež lětsa sašo 4 metry wulki Wo sczowy schtom postajił. Na nim swěczi so 18 elekt żehlawkow, kiž so bjesko do wokolnej sybole. Pschi nje posticzeja so spěwy a narěcže. Schtom bud swěczesć hacz do hód. — (Hra bźeczi.) Ssobotu jacžo dźeći w tudomnej Herbskej gryscheže dźiwadło rocžine hodź pola cžetyr." Dźeći swoju wěz jara cžinjachu. Też hudźbny khór „Lyra" dyrbi so lobuje wuwzbudnjeć. Dźiwadłowy kruch ma so 2. hodow wospjetowacz.

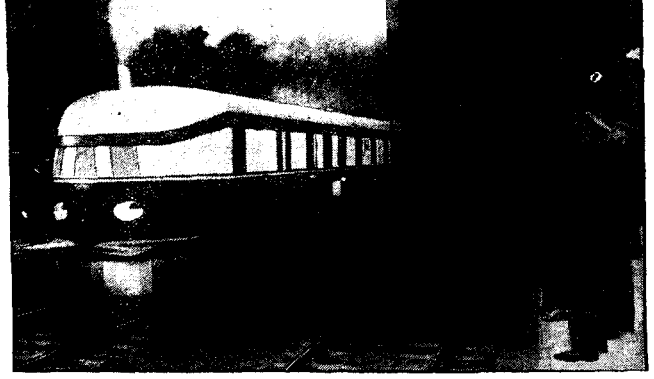
S **Hněwušz.** (Ssmjertny pad.) Tu wumrě 78 l po krótkej khorosći bliskarski mischtr Hendrich Pi Wón je so 1854 we Lucžu pola Wojerez narodźił. swojeho nana, kiž so do Minakala pschesydli, na blidacžerstwo. W lěcže 1881 sczini so samostatny a w w Hněwuszezach blidarnju, kiž hacz do léta 1911 wje Potom pschepoda ju swojemu synej Hendrichej. S synehu léta wumrě jemu mandźelska. Léta 1916 so krócz woženi. Mischtr Pieczman je gmejnje lětdźesatki jako gmejnski sastupnik swěrnu sługu.

S **Delnjeje Hórki.** (Hońtwa.) Najeńk tudomneje g sleje hońtwy, knjes hospezan Nowak, wotmě d tydenja hońtwu. Spotsčlachu 12 sajazow. To je telko kaž loni.

S **Brěmjenja.** (Sabo wohenj wo wsy.) Njedźelu cžor wokoło 12 hodź. wudyri w naschej wsy sabo w Domsle kn. Moniki Markowoje rodź. Werschez so d nje wotpali. Twarjenje běsche 10 metrow dołho metrow schěroke. Horni posthód běsche lčpjenjezowy jeschce pschitwarjenu brjemjannu tólnju. Hródź a b stej wostaschtej. Pscheczinik a wobydlerjej leżownosće cžerpi wulku schkodu, dokelž je so jemu wjele nadoby, kow, drasty a hospodarskeho gratu spalilo. Nimo wje wobory běsche tež Khrósto-Lomkczanska žnjawa ha pschikhwatała. Mějnja, so je so wohenj le słónjuschej sakoži. Sa tři njedźele je so hižom tyeczi wohenj w n wsy. Nadźijomnje budźa móz sapalerja bórzy m dźicz.

S **Rachlowa** pola Kubschicz. (Hodowne pschedwjed w schuli.) Tej lětsa poticzicžu so w naschej schuli hodowne pschedwjedženja. Popołdnju a wjeczor sche wulka schulska jstwa pschepjelnjena. Knjes sch wjednik pschitomnych němiki a serbski powita. Khór wasche 3 serbske a 2 němske hodownej spěwai. H prěnjeje rjadowanje pschedwjedženja derje nekotre hodo pěsnje. Nětko wotmělnjachu so spěwne pschednoschki hol pschedwodźane dźěła na harmoniju a hubjach, jo dla je na hublach. Wulke wjesele soudźi wobsebje pola najm schich hra „Hodowny hermank". Powschitkowne pschiwo cže namakachu hodowne hłoby najmjeńschein hubjerk Pschedwjedženje słónczi so j hru „Jandželkow hodow pucžowanje", kiž namaka wulke pschipósnjace. Lěnički j gram běsche wobsebje derje zwuhrany a nies pschedst rjemi, kiž so najlepje prózowachu, mózachmy jara do talenty wobkedźowacz.

S **Warzyna.** K wcžerawschej rosprawje wo schulsk hodownym snjedženju pische so nam hischcze j drug strony, so móża pschipósłuchar z posticzenjemi jara p kojom być a wucžerjomaj kjusicha wulki dźak. Sdoby pak so pschisłomni, so pschi 80 prog. Sserbow su be dźijeli, so so w bohatym programje też herbska hodow hra posticzi. Mamy wschak tola zyły rjad serbskich j downych hrow. Dopisować so nadźija, so so jeho w cžakowanje pschichodny krócz dopjelni.

Nowy spěšny cžerjeński wóz němskostatneje železnicy. Tutón cžerjeński wóz dyrbi wot 1. meje 1933 FD-cžah z Barlina do Hamburga narunać. Wobraz předstaja wóz, kak wón prěni króć z Lehrtskeho dwórniša w Barlinje wotjědże. Wóz trjebaše z Barlina do Hamburga 139 mjeńšinow, mjenowany spěšnik trjeba pak 179 mjeńšinow.

Twjerdak a jeho dźowka

91] (Pokračowanje.)

Twjerdak stejesche trochu j boka. Nětkole pschistupi tež wón bliže. „Kak wam je, knjes Radmerski?" wopraschа so j hłosom, kiž z rosbudźenjom derkotasche, a posticži tež ham khorenu ruku.

„Mějce dźak," praji Radmerski, starenu pschecželnje pschikiwajo. „Shrabam so bórzy sažo. To dźe je jenoż swonkowna rana."

„Wón na nnje njeje hudźiwy," bórzesche Twjerdak lědma žitschomnje do sebje. —

Lěkar sawobali hischcze a pschistaji potom nješto pra widłow k wothładanju. Na to wotendże.

„Wy njemóżeješe w tymle hnězdźe wostacz," rjekny nětkole hosc enzar, k ranjenemu so wobroczimschi.

„Cžehodla dha nic, knjes Twjerdak?" wopraschа so Radmerski.

„Dokelž je wot domskeho pschejara wotležane. Hańża pschipravi wam jstwu w domskim."

„Kotru, nano?"

„Dobru jstwu, j zyła najlepschu, kotruž maju, žłyschisch?"

„Luby nanko!"

„Dźi jeno!"

„Ale telko hary, to tola njeby trjeba było, knjes Twjerdak," snapschecžiwi Radmerski.

„Njerecžeje mi do tego. Tak budże. Jutrje rano budźeje do nowego wobydlenja pschenjesseny. Tule nóz wostanu sam pola waš. S tym je tónz!"

„Ale to njemóżu nihdy na nihdy pschidacz."

„To njemóżu žanemu wotrocžej pschewostajicz, pola wumoženja mojeho dźěsca strazowacz."

„Njewajeje žebi mojeho skutka pschejara wuzoko. Pschi tym bě tež mnoho žehcžnosće."

„Wo tym njerecžimy nětkole. Porecžu pak j wami hischcze wo tej wězy, budże-li wam lubo." — —

Nasajtra rano pschenjesechu Radmerskeho do pyschnje pschipraujeneje jstwy we hłownym twarjenju.

„Wostaj mje na wokomik z knjesom Radmerskim sam," prosychesche stary Twjerdak žiwoju dźowku, hdyž bě popołdnju, kaž bě to hižo husyschicho wob dźeń cžinił, sa thorym pohladacz pschischot, kiž mějesche so nimale derje.

Hańża wotendże, hischcze junu frosymilwje lubenmu luboscziwje do wócžka pohladawschi.

„Mam nješchto j wami porecžeć, knjes Radmerski, nješchto, schtoż mi jara cžežko na wutrobje leži. Nětkole dyrbi to won, to mi wjazy měra njeda," wobroczi so hosczeńzar k ranjenemu, jeho sa ruku pschimnywschi a na kromu łoža so žynywschi.

„Nječžeje bjes łódeho tajenja," rjekny Radmerski, ruku starcho hacz nanajwutrobnischo pschikłóczejo.

(Pokračowanje sćežuje.)

S **Ssokołyh.** (Paduschstwo.) W nozy k njedżeli kradnychu dostawarjomaj fpomożeńskeje podpjery Albertej a Pawolej B. fe famknjeneje kónje, najfkerje f pakuczom, 9 kamiklow. Wschitke hromadże běchu nětkdże 90 puntow ... ke. Wobaj wobkradnjenaj ſtaj hižom dołho bjes dżela. ... běchu jimaj wschitke kamiske (11) kradnyli.

Z Běrzij pola Hodżija. (Stoty hoaj.) Swój ſtoty ... ſwjerzeſchtaj njedżelu thżeł a murjeł Korla August ... ch ſe ſwojej mandżelſkej Marju rodż. Kěžorej f Bó... Mandżelſtwoj buſchtej 17. dezembra 1882 w Njeſwa... dſkej zyrkwi ſwdrowanaj. Bydleſchtaj potom 36 lět ... ehenje, f wottkrć mandżelſkimi do města na dżěło thoże. W lěcze 1918 kupiſchtaj ſebi thżu w Běrzijach. ... maj narodži ſo 17 dżěći, ſ nich pak 8 hižom make wu... rjechu a jedyn ſyn, kiž mějeſche w Czechoſlowakich zinuoſć, ... lětny. Wóſom dżěći, tſjo ſynojo a pjeć dżowkow, je ... pſchejże ſ wjeſ. Skotymaj mandżelſkimaj, kiž ſtej ſo ſ rad... e a ſprózniwje žiwiloj, bu jubilejny dżeń wjeſeły ſwje... eń, na kotrymž ſo jimaj wjele počeſćowanjow doſta. ... ſaraŕ Wjeſar-Hodżijſki jeju domach pożohnowa a ji ... ſwożopiſchejne pismo krajneho konſiſtorſtwa pſchepoda. ... ſdy a pſchedewſchi poſawnoweho khora ſwjatožiwjoſej ... rjeſchichu. Brěcžańſke wojeńſke towaſtwo běſche ſe ... hoju pſchiſchłoj a k wjeſelnjanoſta Mětrachi f mandżel... ... K. tvcżekkubleŕ Andreas jubilaromaj wutrobnu na... ... dżerjeſche. Jubilar ſteji w 73., jubilatka w 72. lěcze ... enja. Wobaj ſmětaj ſo hiſchcze poměrnje dobreje ſtro... ... poju wjeſelicz. Bóh ſpożej jimaj też dale hiſchcze ſtrowe ... ta!

Z **Jaseńcy.** (Přeměnjenje wobſedżeństwa.) Tudomnu Hajnkec žiwnoſć kupi wóndano k. kubleŕ Just wot k. Wencla z Budyšina.

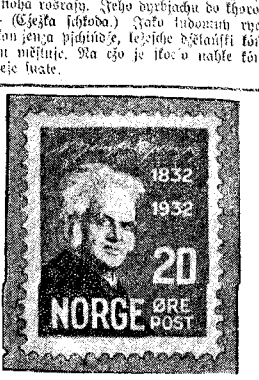
Z **Wotrowa.** (Hodowne předstajenje.) Tudomne ſtiſke dżěći hrajachu a ſpěwachu zaſlu njedżelu a ſu ſwoju wěc derje činile. Mali njeſtejachu wulkim w niczim wróco. Haj, dyrbjachu ſwój dźiwadlowy kruch „Cerwjenawku“ w běhu połdra tydżenja nawuknyć, dokelž mějeſe mjez wobdżělenymi nastupajo rólo mnoho přeměnić. Wězo na tym njeje doſć, ... ſwoje rólo nawukneja. Žiwjenje přiňdże do nica ... hdy přez wuſtup. A tu ma być wſo nadrobnje na... wukanjene. Tu zapřimnje potom wobſérne, njeſpróc... ... nivo dźěło zarjadnikow. Při telko wosobach je to ... hórski ſkutk. Hdyž ſo w tym zarjadnikomaj, knje... ... maj kantorej Cyžej a wučerjej Měſkankej ... ju pilnyma mandżelſkimaj tu zjawny dżak wu... ... i, dha je to ſnadne připóznać za jich njewěſdna... ... dżacy a ſtaroſće, kotrež ſu z małymi hrajerjemi a ... varjemi měli. Předſtajenja běchu jara derje wo... ... ne. Hanża Bjelnkec z Wotrowa zahaji je z de... ... ceju „Hody“ wot Cišinſkeho. Potom ſčěhowa... ... rtne hra „Z njejeſes padnjeny“, za ſerbſke je... ... ſ připrawjene wot Wicazoweje w Boranecach. ... kiž ſo jara derje a hładey předſtaji, ma telko ... ch momentow a ſcenow, zo móża ſo připoſto... ... jo do ſyteje wole nasmjeć. Tuta hra w tſoch ... anjach hodźi ſo derje za naše jewiſko. Tehoraz ... „Cerwjenjawka“ wot Pjetaſa, kotruž hru zwjetſa ... 3. a 4. lětnika jara derje předſtajichu. Mjez ... maj a po nimaj ſpěwachu dżěći dwěhlósnje pod ... edowanjom k. kantora Cyža. Poſlednja ſtučka ... ho ſpěwa „Cicha nóc“ wſitcy zhromadnje wuſpe... ... hu. W přeſtawcy podżakowa ſo wón w bohatej ... ſ pſikhwatanym připoſłuchariam a rozłoži ... ſ taikeho ſwjedżenja. Přednjeſeſtej ſo deklа... ... ji „W Božej nocy“ a „Khuda ſyrotka“ wot Ci... ... keho, do kotrehož dźěla ſo Jadwiga Cyžec, Waw... ... ce a Koklic dźělešta. Ke kóncej předſtajenja ... kowaše ſo knjez dr. Šołta w mjenje připosłu... ... ſtwa wſitkim zarjadnikam za jich wobſérne a ... ſtronſke dźělo. W zbytnych rumnoſcach běchu ... wulku ſywu rysowankow, molowankow, wurězowa... ... njow, popowych dźěłow atd. wuſtajenych, lětſa zho... ... towjene dźěła, kotrež powſitkownu kedźbnoſć zbudži... ... *a ſo wobdźiwowachu.*

S **Bukez.** (Wožadna ihromadżizna.) Njedżelu po ſerbſkim kemſchenju wotmě ſo we wožadnej ſali lětuſcha wožadna ihromadżizna. Ju wſchak bohużel jenoż muſojo wotpuſtacu. Ro ſwojich wutrobnych powitańſkich ſłowach poda k. farař Mjeńwa krótki lětny pſchehlad. Se ſwonowych podſłow je ſo lětża prěni tróći 200 hr. wuložowało a potrjechenym podpitżarjam ſo wo tom ſdźi. Pjenjezy, kiž ſo w poſtajenym czaſu njewotwoſnu, pſchipadnu zyrkwinej pokładni. Hoſpodařſky mójeſche wožada minjene lěto poměrnje ſpokojom być, pſchetoż njemějeſche wyſokich wudawkow ſa wuvorjedżenje tſěchi atd., ſchtož je ju w pſchedchadnych lětach wjele pjenjez pſaczíło. W roſpravnym lěcze je ſo pornjo prjedawſchim lětam khětro wjele njenje dżěći narodżiło, dotal jenoż 40. Sśmjertne padły a wěrowanja njeſtu ſo jara ſchemenite. Po ſkónczenej roſpra... ... wje pſchedpoſoži ſo wožadnym nowy porjad wo herbſtich ... rowach a namaka powſchitkowne pſchihłoſowanje. Dotalny ... porjad běſche ſo w lěcze 1872 ſeſtajał a běſche khětro ſeſtarjeny. Po nowym porjedże ſo herbſke rowy kóždy krócz na 60 lět ſ wumělenjom wupożeſuja a to ya wożoninſkich mějicielow. Potom rěczeſche a namjetowaſche ſo wo nětkotrych druhich ſyrkwinſkich należnoſcach. Knjez farař Mjeńwa pſchejeſche na kónzu wſchitkim dalſchu ſyrkwu a lubo... ... ſ ſyrkwi a wěrze. Poſławnowenu a ſyrkwinſkemu ... ... hórej kaž też dirigentomaj dźakowaſche ſo wón pak hiſchcze ... ſa wopokazanu wopórnioſcz w ſańdżenym lěcze k wuhoto... ... wanja a porjeſchenju Božich ſłużbow.

S **Bukez.** (We wyſokej ſtarożbe wumrjeł.) Po dźeſchej ... horieſći je tu kubleŕſki wumjenkaŕ Jan August Redo wumrjeł. Njebożczki ſtejeſche we 79. lěcze ſwojeho ži... ... njenja.

S **Brětnje** pola Wojerez. (Wohoń.) W tudomnym Ku... ... bjezy ſtatoku ... ... ſyri wohoń. Wotpalichu ſo napjelnjena brózeń a hr... ... a hoſpodařſke twarjenje je wſchěm inventarom. Dźakowaci na ſo wożebje ſapſchiniunjenju wokrjeżneje motorſkeje ſtykawy, kotraž ſadżewaſche dalſchemu roſſchérjenju wohnja.

S **Hornich Brušow.** (Snjeżobjil.) Při wukopowanju pjenkow je tudomny rataŕ Henrich Eiger ſ cjeża ſnjeżobjił. Jemu ſo noha roſrasa. Jeho dyrbjachu do khorowinje dowjeſeć. — (Cježka ſchkoda.) Jako tudomny rycżeſtkubleŕ ... ano do konjenza pſchihódże, leżeſche dżeſaſći kóń morwy na ſwojim mjeſtnje. Na cjo je ſkoro nahle kóńz wſako, hiſchcze njeje ſnate.

Björnsonowa liſtowa znamka w Norwegſkej.

Z přileżnoſću 100. narodninow wulkeho norwegſkeho basnika Björnst. Björnsona je norwegſka pósta ſeriju nowych liſtowych znamkow wudała; znamki noſa hłowu a podpis mjena basnikoweho.

S **Běleje Wody.** (Sśmjerne njeſboże.) **Sobotu** wjeczor na Mnżakowſkej dróży krótko za Kruſchwizu montera Bertka ſ Horn pola Mužakowa pódla ſwojeho motoriſkeho ka'a morwego namakachu. Bertko je ſo najſkerje na hładkej dróży wobſtupił a do kanjenja ſrajył. Podawk je cżim bóle wobjaſnowaŕ, dokelž běſche ſwojeho ſamożiwſtwa ... ſwojeje mac'erje, kiž je ſ wudowu. Druhi ſyn je we ſwětowej wójnje padnył.

Jédaŕ Juſt ſapołoji reviſiju.

Shorjelſki pſchiſłażny ſud běſche 7. t. m. Bjesdowſkeho jédarja Juſta ſ ſmjerczi a dla pſchefłupjenja § 229 ke khłoſtarſkí na czaſ žiwjenja ſażudźił. Schewz Eduard Juſt je pſchećiwo wunjeſcej reviſiju ſapodał.

Z gmejnskeho žiwjenja

Z **Casec.** W poſledniim poſedżenju gmejnskich zaſtupnikow wuzwoli ſo k. kubleŕ Spitank za noweho wjeſnjanoſtu. Wón nastupi ſwoje zaſtojnſtwo k 1. januarej 1933.

Z łužicy

* S **Kumwałda.** (Kwaſny tykanz kradnyli.) Spodźiwna njehoda potrjechi kwaſarjow w ſrjedżnej wſy. Jako dżyſchu kwaſny tykanz na blido nošerjo, nadeńdżechu jenoż hiſchcze khorki. To najkěpiche běchu ſebi ludźo ſ dołhimi porſtami ſeſkodżeć dali.

* S **Zitawy.** (Demonſtracija pſcherżiwo zyrkownemu wobſkodżej.) Sobotu wjeczor nadpadżechu njeſaſłużeneho Kuchenmeiſterez zyrkowoho wobſkoda na Dwórniſchczowej dróży. Cżłowěk pod ſjawnym Bożodźělczowym ſchtomom „hłób“ wołaſche. Mjez tym ſo ſchtyrjo abo pjeć pachałow

Hospodarski rozhlad

Wutoru 20. hodownika 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 pólſki złotych	47,30
1 jendżelski punt	13,83	100 čěſkoſł. krónow	12,465
100 ſwajc. frankow	80,95	100 franc. frankow	16,425

Burſa ſaſtupi wčera ſ njewěſtym mjenjenjom do wſchěchnorho wikowanja. Při cżiny běchu bóle ſelpodaŕſke a niż politiſke rano. Hladżaja ſo tola krótko do ſubych hód žołmy politiſkeho roſkorjenja. W běhu dnja ſo kurſy wſchelakich akzijow ſeſtabjowachu. Kurſy rentowych a dołżnych liſcżinow woſtachu ſtrucżene.

Produktowe wiki nochżu ſo wożiwicź. Dowoſ woſtanje ſnadny, ale lubjowe njeje. Pſchcżo jaſo ſtatne žitanina ſapſchinnje, ſo by ſpodowanju płaczíſnow ſadżewała. Na Barlinſkich wikach ſo płaczíſny pornjo hodnjeſi wſchelakim mjenichu. Hinak bě na Drježdżanſkich wikach. Tu płaczíſny pornjo pjatkej cżiſchoje kleſnychu. Pſchcżiża a nižſi jeżnjeci pſchiſłeżíſchczi 10 pf., wowſa 20 pf. a rožk 5 pf. po zentnarju.

Wežera płaczeſche zentnaŕ w Barlinje:

Pſchenicy 9,30—9,40 (9,50—9,60) hr., rožki 7,60—7,70 (7,65—7,75) hr., jeczmjenja, naletniſeho 8,30—8,75 (8,45—8,95) hr., naſymſkeho 7,90—8,25 (8—8,35) hr., wowſa 5,70—5,95 (5,95—6,20) hr.,

w termińowym wikowanju:

pſchenicy:

ſa dezember: 10 (10,25—10,30) hr.,
ſa měrz: 10,18¾—10,17½ (10,47½—10,42½) hr.,
ſa mejn: 10,30 (10,65—10,60) hr.,

rožki:

ſa dezember: 8,17½—8,16¼ (8,37½—8,32½) hr.,
ſa měrz: 8,32½—8,31¼ (8,50—8,45) hr.,
mejn: 8,47½—8,45 (8,65—8,60) hr.,

wowſa:

ſa měrz: (6,60 hr.),
ſa mejn: 6,30 hr.,

w Drježdżanach:

pſchenicy 9,05—9,30 (9,35—9,60) hr., rožki 7,20 hacż 7,45 (7,40—7,65) hr., jeczmjenja, naletnjeho 8,10—9 (8,90—9,40) hr., naſymſkeho 7,75—8,55 (7,90—8,70) hr., wowſa 5,80—6,10 (6,20—6,75) hr.

Płaczíſny w ſpinkach ſu płaczíſny tydżeńſkich wikow. Hdżeż pak žane waſpomnjene njejſu, ſo njepſchemenichu.

Wiki rěſneho ſkotu wežera w Drježdżanach.

Tute běchu pornjo wikam w poſledniim cżaſu jara poręjedżene. Sświnje ſo ſa poſtajenje płaczíſny derje a lohży pſchedawachu. Cżelata mjenichu ſrěnje wiki, płaczíſny ſo poſtbóchowachu a běchu derje ſtrucżene. Też ſrěnje cżelata mjenichu napoſlědk porjedżene płaczíſny. Wo cżiſte kornjene cżelata njeroždżachu. Howjada ſo cżeſko pſchedawachu. Najrjeńſche woły a tuczne byki běchu małicżkoſć drożſche. Wſchě druhe howjada ſo dotalnych płaczíſnow dżerżachu.

Hamtſke a ſudniſke powěſcże.

Pſchedawanje:

Sśrjedu 21. dezembra 1932

we **Wujeżu** pola Lubija w hoſcżenzu pſchi dwórniſchczu, dop. w 10 hodź.: Radio ſ wótſjerčerjakom a wſchelake meble;

w **Jawarniku** pola Lubija w Mikanez hoſcżenzu w Njeſwarowach, dop. w 10 hodź.: Njedżelſkej konjagej gratej;

we **Bukſich Sdjarach** w Strembleż hoſcżenzu, dop. w 10 hodź.: Motoriſkej koſoju;

we **Wolerezach** w hoſcżenzu „K ſwobodże“, dop. w 11 hodź.: Klawěr, pſchejſchiwaza maſchina, khabaty do wětra, wſchědne khołowy, błidowe ruby, nalcżeńſke płachty, ſchórzuchowe tkaniny, ſłomniki, klamowe błido, wuhotowanje lěhanje, pižańſke błido, pižańſki ſtroj, werſiko, wuhotowanje kuchiny, kuchiniſki buſet, waha, wožobowy auto, zemeutowe ſtołpy 3½ intr. wyſoke a 20 zm. toſſte;

w **Wělej Wodje** w hoſcżenzu „Ke krónje“, dop. w 10 hodź.: Cżežiſej autaj, matraza, 5 klankażych wojow, pižańſke błida, pleczene meble, gramofony, draſtowy khamor, żeleſne kachle, mužaze a żonjaze kolo, pižańſki ſtroj, waha, buſet, kredenza, klubowy ſofa, ſchicże błido, jéżne błido, błido ſa kurjerjow, ſofa, klamowy khamor, klawěraj.

Schtwórtk 22. dezembra 1932

w **Budyſchinje** na ſudniſtwje, dop. w 10 hodź.: Wſchelake meble, pjenjeżne a ſcżowe khamory, 40 błikſow ananaſa, wahi, próchżerbak, 3 regulatory, 43 tyſkow ſwěcżkowych dżerżakow, bawmjane, wolmjane a trikotowe twory, waſchcżerſtrjeńa, rodła, gramofony, 24 porow niſkich żonjażych ſtupnjow, klamowe polcżnje, 7 ſtejażych cżaſnikow, naſcżěnki a Glashütki cżaſnik, 3 gramofonowe tacżke, mužaze kolo, ſchijaſy maſchinu, rosmjelak pſchikmynych hnojow, wótſjerčerjak, 3 klawěry, wobraſy, wſchelake płatowe twory, porzelinowe ſudża, w **Sprjejnje** w hoſcżenzu pſchi dwórniſchczu, dop. w 10 hodź.: Żonjaze draſty, błuſy, puſowy, mjódrożiſtſchczane draſty, żonjaze ſoſchle a dżerżaze drałcżiczki.

Se ſwobodneje ruki:

Żonjaze a mužaze cżaſnikí, pjerſchcżenje a podobne wěcy, regulatoraj po 18 hr.;

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wołſjowe aymjo we tunu abo 1000 kg. nowak 10⁸ ke

Płaczizny po złotej hriwnje

	19. 12.	17. 12.		13. 12.	17. 12.
Pšenica	186-188	186 184	muny	13,5-15,5	13,5-1 ,5
rožka	152-154	152 154	woka	14,5-16,0	14,0-16,0
jeńmjeń, nal	—	—	nóſke kwoiny	8,50-10,7	9,00-11,0
jeńmjeń	166 175	166 175	ſotte kwoiny	11,7-13,7	12,0-13,5
wows	114-119	114 119	koradella	13,0-24,0	18,0-24,0
kukurica	—	—	raps. wosuik	—	—
pšeńć. moka	23,5-26,4	23,5-26,4	*lany wosuik*	11,0-1 ,0	10,0 0,0
rżana muka	19,0-21,4	19 0-21,4	ſuch.trubanć	8,80	8,80
pš. wotruby	9,00 9,3	,09- 4	b.rnj. kruški	—	—
rżane „	3,70-4,0	3,7 -9,6	syno, 50 kg	1,85-2,15	1,80-2,20
raps	—	—	rżana ſłoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hrôch Viktor	21,0-23 0	21,0-26,0	pšeńć. „	0,45-0,55	0,45-0,6
lane ſymjo	—	—	wowana „	0,45-0,5	0,45-0,6
pjeluški	13,5-15,5	13,5-15,5	ječna „	0,4 -0,55	0,45-0,6

Płaczizny rěznego ſkotu na Drježdżanskich ſkótnych wikach.

15. decembra

78 wol., 286 byk., 215 kruw., 51 jałoje., 1313 ćelat, 706 wowc., 3687 ſwini.

Płaczizny za

woły: 1. 31—34, 2. 26—30; 3. 23—25; 4. 20—22;
byki: 1. 27—30, 2. 24—26, 3. 20—23, 4. —;
kruwy: 1. 25—27, 2. 20—24, 3. 14—19; 4. 10—12;
jałojcy: 1. 30—32, 2. 25—29;
wowcy: 1. 32—36, 2. 24—30, 3. 20—23;
ćelata: 1. —, 2. 40—45, 3. 35—40, 4. 30—34;
ſwinje: 1. 34—44, 2. 41—42, 3. 39—40, 4. 37—38, 5. 35—38. Rancy: 32—37.

Drježdżanska burza (19 12.)

Pšenica 76 kg	181-186	běrnjace kružki	—
rožka, 70 kg	144-149	pšeńć. wotruby	8,70 9,00
naletni jeńmjeń	172-180	rżane wotruby	8,60 9,60
nazymsk. jeńmjeń	—	pšeńćna muka	35,25-37,25
wows	116-122	rżana muka	24,25-25,25
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hrôch	—
ſuche truh.	8,70 8,90	cokrowe truh.	—

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerʼ w Budyſchinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyſchinje. — Za nawěſtki: G. Jasak w Budyſchinje.

wali na mjenowany wobtyd. Mjetacja konferowa tyły do wutladowych wokluow. Na hasły slejace mechi s worjechami a jablukami rostorhachu. Demonstrazija bjesche padawk wotemita.

Radio

Srjedu 21. decembra słyšimy:

Königswusterhausen: 6,30 wjedro za ratarjow, 10 powěsće, 11,30 přednošk za ratarjow, 13,35 powěsće, 14,45 dźiwadło dźěći, 15,45 socialne nadawki wjesneje žony, 19,35 z Mnichowa wječor humoristow, 21 z Königsberga stare reje, 22,15 wjedro, powěsće, sport.

Lipsk: 9,45 wjedro, 10,50 za hospozy „kuchinski porjad za swjate dny", 16,00 hodowna hra za dźěći, hodowna hudźba, 20,40 ze žiwjenja Franca Liszta, 22.15 powěsće.

Wažne z wukrajneho programa:

Praha: 21 orchestrowy koncert. Waršawa: 21 komorna hudźba. Stockholm: 20 synsoniski koncert. Budapest: 20 Straußowy wječor. Beograd: 20 opera z narodneho dźiwadła.

Přilopk

*** Bila žona 30 lět mjes čornuchami žiwa.** Jedyn mišionar je srodźiwnu powěsć wo běłej žonje, kotraž je w stanje mjes domorodnymi w Nullaborskej runinje (w Sérjedźnej Australiskej) žiwa, do Adelaida pschinjesł. Mrs. Bates, tak rěka Europejanka, je hižo 30 lět swojeho žiwjenja pola domorodnych pschečinila a powědasche mišionarej, so chce tuhym na wschě waschnje pomhać a je jich niedostatkami zwiwjazyje wobkhowacz. Nječi pódla swojeje jendźelskeje macerščinjy zuły rjetowaš domorodnych dialektow. W běhu dołhich lět je wujimnymu pěknu kamjenow a dobytkow nahromadźiła a zdźěla muzeji w Adelaide darila. Mišionarej kuleni Bates wurjadnje z wjedźenju da, so nima ani kuska zadosće, dy zwilizacija je wróćiła, ale chce swój nadawk hač do konca pschewjesć. Hdyž wumrěje, chce w blišosći swojeho stana pochowana bycz.

*** S Lauterbacha** w Rudnych horach. (W šenowej wérowanskej hodźinje wumrě.) Smjerdźa padže na nérowanje tutomneho kubleria Pawoła Zahrodnika. Jako ho młodaj mandźelskaj s kwašnymi hosćemi z jutrownje wróćischtaj, namakachu nawoženjowcho nana mertwego. Wón bjesche 67 lět stary a pósledni cjoh trochu khorowaw.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutšijchu hrjedu:** Hischcze malo pschemjenjenja.

*** Khrobły rubježny nadpad je so pónjdźelu w pokladninej stwje Luisenstadtskeje wopady w Barlinje stučił.** Hischcze njeznataj muzej so do pokladninje stwje tobuschtaj a tam šamu pschitomnu pschistajenju namołwischtaj, jo by jimaj pokladnju pschepodata. Sdobom schěrej krócz s pistole wutselischtaj a pjenjezmu toschu s 800 hriwnami hrabnyschtaj. Wutsele saklyschawschi, khibětaj pschikhwata, kotremuž rubježnikaj napschećiwo pschiběžeschtaj. Prjedy pak hač bě wón sapschijal, jemu rubježnikaj popjer do woczow sypnyschtaj, so bě k wojowanju njekhmany. Rubježnikaj staj s rubjenstwom cekнуłoj.

*** Dortmundźy jinanzne sastojnizy su dołholětne pschestschiwjenje palenzowcho dawka na knjezim kuble Pawoła Scholły w Gahnjenej wušłědźili. W knjezim dworje su schtyri lěta dołho wjele palenja nadźěłali, sa kotrež ho njeje dawk zapłacził. Stat je wo wjele sto tyšaz hriwnow schkodował. Wobsedźerja, jeho žonu a palerja su sajeli.**

*** W Oberklotuje pola Züricha w Schwajzarskej je wostowowy ciah do stejazeje lokomotiwy trasył. Cjahowy paketowy wós so do žłedowazeho wosa sčeraje klatsy sapaduy. Pschi tym su so tři wozowy morile a 12 wozowow so tranilo.**

*** W franzowskim pschistawje w Le Harre je so parna łódź, kotraž bě se 100 600 litrami petroleja nakładzena, rozbuchła a so sapalila. Płachtata łódź, tohorunja s někotrymi stami litrami petroleja nakładena, so tohorunja sapali. Wobsedźerjowa žona se swojej dźowku do morja skoči. Wobej stej so tepile. Wobkładka petrolejoweje parneje łódźe, z tisoch muži wobitejaza, je so sčubila.**

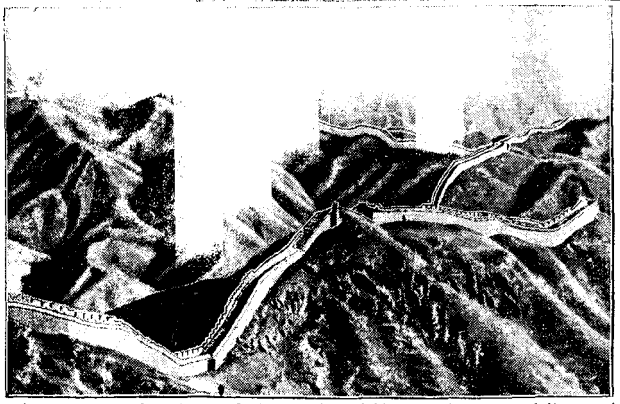
Swójbne powěsće

Sćehowjenaj: Gretla Nowatzej a Jan Jährig w Budyschinje.

Smrěći: Hendrich Pičmann, blidarski mischtr a wumjenkaŕ w Hućwjezach, 78 lět; khowanje budźe jutše hrjedu pschip. ½1 hodź. wot žarowańskeho domu. — Marcejn Mička, kowarski mischtr w Pomorzach, 29 lět; khowanje budźe jutše hrjedu pop. w 3 hodź. w Bukezach. — Jan August Redo, kubleński wumjenkaŕ w Bukezach, 78 lět; khowanje budźe jutše hrjedu pop. ½2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Julius Richter, skałaŕ w Kamjenzu, 69 lět; khowanje je dźensa wutoru. — Gustaw Matz Lasch, blidarski mischtr w Karlowej Studni, 48 lět; khowanje budźe schwórtk pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu. — Hana Mahlingowa w Lubiju, 70 lět; khowanje je dźensa wutoru. — Kilian Weishäupel w Běłej Wodźe, 60 lět; khowanje je dźensa wutoru. — Robert Koltzer, justizny hamtman na wotp. w Rěčicach, 71 lět; khowanje budźe jutše hrjedu pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu.

Towařstwowski powěstnik.

Lichań. „Zernička" wuhotuje wutoru wječor ⅛8 hodź. za swoju sobustawy a sokołksu jednotu Lichań pola Siwartec hodowny wječor. Přińdźe wšitcy a přinjesće spěwarske sobu.

Khinska murja přetwari so do autowoje dróhi. Pohlad na dźěl wulkeje murje, kiž běchu zastarscku k skitej Khiny na jeje połnócnych mjezach natwarili. Nětko wuradźuje khinske zarjadnistwo, kak by něhdźe 4000 kilometrow dołhu murju do autowoje dróhi přetwarilo. Tuta 6000 lět stara skitanska murja je tak šeroka, zo móža na njej štyri auta pornjo sebi jěć.

Tunje běluše (Sprotten)
něhdźe puntowski kašćik 36 pj.
něhdźe ¼ puntowski kašćik 28 pj.
wšędnje čerstwe poskića
Otto Sachse

Spokojene žeńzenje
do serbskeje rěče přełožił K. W.
(Z wobrazami)
47 str. 30 pj.
Wołmjane
nohajcy a zoki
jara tunjo pola
Gustava Jordana
w Budyšinje
na Znutřkownej Lawskej hasy 8
Předawarnja Šeniljowych wěcow a nohajcow

Při kóžnych khorosćach, kaž
wotewr. nohach
starych čežkohojacych ranach
spalenjach, mačaceje a
suchoje **lišawy**
spytajće antiš ranowu žałbu
CRINOL
Na předań:
w Hrod. haptyrey w Budyšinje
w Měsć. haptyrey w Kamjencu.

10 % rabata!
Klauki hrajki
pycha na
Božodźěćowy štom
tunjo
E. Ulrich nasl. M. Pfuhl
na Sulešskej hasy 12
— Klankaca klinika —

Cyrkwiny wodźeŕ
(J. Křižan.) Krótka wučba wo cyrkwinskich přisłušnosćach. 80 pj.
w Serbskej kniharni w Budyšinje

Wóskowane přikrywy
zbytki, šklaki sćeny
a powodow tunjo pola
Erler
na Žitn. wikach 28

Jako přihódne
hodowne dary
poskićamy tunjo kaž nihdźe druhdźe
jězdne kola
šijace mašiny
žimace mašiny
gramofony a tačele
radija wšěch znamkow
dybzačne lampy a baterije
we wulkim wubjerku
Budyski dom autow a jězdnych kołow
Paul Preibisch
tow. z wobm. ruk.
na Zwonk. Lawsk. hasy 17
Telefon 3803

Wjac swěcy
4—5 króć swětliše wobswětlenje abo ³/₄ zaluto wanja swěcy. Hodźi so na kóždu lampu. Njedaj je so nješto podobneho narěčeć. —,90, 1.35, 1.80. We wukładnym woknje wustajene
Elektro-Paul w Budyšinje
na Kóžorske drózy 14

Jana
(H. Sienkiewič. Přeł. B. Cyž)
Novelka. 104 str. 60 pj.

Müllerec konditarnja
na Pósstowym naměsće
poskića
hodowne wosuški
mjedowy tykanc / štomikojty tykanc / marcipan
Jenož samsna čerstwa twora dobra a płaćizny hódna

Wjesołe hody
přeje sebi kóždy z wutroby
K swjatym dnjam pak słuša nješto
rjane k čitanju. Zo namakaće we
serbskej protycy to prawe, to
zaruča „Předźenak"

Mantle / wobleki
wołmjane a žiđźane tkaniny najtuńšo pola
Paul Otte
w Budyšinje na Zitnej hasy
Najwjetši skład žonjacych mantlow w měsće

KWĚTKI
Čitanka za horni skhodźeńk
ludowych šulow. — 1.- hr.

Łožowydamast
smuhaty płat, wupjerki, łožowe płachty, twjelki, trjenja, kupańske ruby
tunjo pola
Erler
na Žitnych wikach 28

Sanki
wot 3.55 hr.
Joh. Miessner
nětkle na Žitnych wikach 30
(Złota Hwězda) Telefon 3551 a 3552

K hodam
Najlěpšu servelatowu a salami-kołbasu, wšelaku pleca, metowu kołbasu do cellophana pjelnjenu pólsku, hońtwjerску kołbasu, kołbaski, staroněmske, kobułkowu kołbasu poskića
Pawoł Kurt Zieschang
na Žitnych wikach 22
— Moja snědańna je hač do soboty wšędnje wotewrjena —

Wubjerk wobrazow
najtuńšich kaž tež najlěpšich originalnych wobrazow
Wobluki za wobrazy
zhotowja rjenje derje a dypkownje
Skleńčerńja Rudolph Wilhelm
na Serbskej hasy čo. 16 kříže a druhe / porcelin

Najrjeńši
hodowny dar je **časnik**
Narućne a dybzačne časniki, časniki na blido a na sćenu, budźaki atd. poruča po najtuńšich płaćiznach
Fritz Hebold, časnikaŕ w Budyšinje na Dźiwadłowy hasy 6

Křesćanska
domjaca protyka
95 pj.
Neukirchenske
wottorhanske protyki
za młodźinu . . . 60 pj.
su na předań
w Serbskej kniharni w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěluchо znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běchy. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkafaku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so banzy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 298 — Budyšin — Sriedu, 21. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Hłowny redaktor Marko Smoler pjećasydomdźesatnik

Njespróčny a njebojazny prócowař w narodnej winicy

W Budyšinje, 21. 12. 1932.

Njeje hižo ničo snadne, hdyž wšědny človjek we swych ćežkich časach 75. **lěto žiwjenja** docpě, to hišće při čělnej čerstwosći. Smě pak so tajkeho dawka zwjeselić muž kiž nic jenož swoje powołanje na wuznamnym městnje wukonja, ale pódla toho hišće w zjawnosći dźěła a mnoho dobreho na tajim a druhim polu wuskutkuje, kiž dźensa hišće njewěddnej ćiłosći ćła a ducha khabłacych połožo je a błudźacych rozjasnuje, dha směmy jemu a jich z połnej wutrobu k temu zboże přeć.

Tajki muž je Marko Smoler, dołholětny hłowredaktor našeho jeničkeho dźenika. Hižo z nježe młodosće je do tuteho ważneho dźěła swojeho žiwjenja zrostł. Narodźi so 21. hoł. 1857 na Židowje, dźěłom hišće nimale ryzy serbska wjes a předměstačo Budyšina. Jeho nan — Jan Arnošt Smoler, słowny rěčespytnik a wótčinc — běše tam wobsedźer khěže a jeho mać Amalia, rodź. Němcec ze Slowa, wuznamnještaj so přez krutu serbsku zmysłnosć a hłuboku pobožnosć a skutkowaštaj wjele dobreho napřeco khudym a běднym. Swoje dźěći — synow a 1 dźowku Ludmilu — w dobrym serbskim duchu wukubłaštaj a tuto dźěćinstwo je našemu wojencej wostało puć a směr hač do swojeje wysokeje staroby. Narodne přeswědčenje, kotrež samo najhórše podeńdźenja zlemić njemóžachu, je błyšćała kózda na jeho njebju žiwjenja a wozdoba jeho mudreho kavaktera a šlachotneje powahi. K temu pak je tež přinošował jeho wučeŕ, wuznamny narodowc a spisowaćel Jan Wjela (Radyserb), kiž je swojemu šulerjej pódla elementarneje wědomosće zaščěpił hłuboku lubosć k Serbstwu, smaćernej rěči a narodej. Na tutym přikładze widźimy, što dobry přeswědčeny wučeŕ zamóže, zahorić za ludstwo hižo we młodostnych lětach.

Marko Smoler wopytaše měšćansku preparandu, gymnazij a tež překupsku šulu a tak bě dosć přihotowany, wukonjeć swoje zastojnstwo jako redaktor a nakładnik. Hižo z wósomnatym lětom je swojemu nanej w čišćerni a při redaktorskich dźěłach pombał. Tak widźa Serbske Nowiny wjetši dźěł swojeho wobstaća — khodźa hižo 91 lět do Serbow — jeho jako duchownehо wjednika a je tuto zastojnstwo z njewšědnej swěru, pilnosću a swědomosću wukonjał a ženje swoje winowatosće zakomdźił. Samo na khorołoži je so tutemu dźěłu wěnował, njemějo zastupnika při tydźeńskim wudawanju Nowin. Hižo wot lěta 1877 je čišćerńu nawjedował. A hdyž jeho nan 1880 do Ruskeje zapućowa, přewza tež redaktorstwo a je jo wot teho časa wobkhował hač do dźensnišeho dnja, dokelž nan hórzy po nawróće z wukraja wumrě. Tak je naš wosławjene hižo

přez 52 lět

ze zamolwitym wjednikom Nowin a wot 1884 z jich wotsedźerjom a je swój ważny nadawk njewustawajcy přewjedł stajnje Bohu k česći a Serbam k wuzitku.

Jako 18lětny gymnaziasta založi 1875 w Khrósćicach sobu Skhadźowanku studowacheje młodźiny. Tež pozdźišo je serbskich studowacych podpjeral a Serbow na Budyskim gymnaziju w maćerśćinje rozwučował, hdyž so serbske towarstwo Societas zakaza. Do swojich sobušulerjow liče̊še mjez druhimi pozdźiši farař Gólč (redaktor Pomhaj Bóh), dale farar Mrózak, Handrik, Sykora a druzy. Towarstwo Pomocy za studowacych Serbow je sobu założił a je hišće dźensa jeho revizor. Studowacej młodźinje zmóžni Zejlerjowe basnje wudać z tym, zo za cyle nizku płaćizny ćišćeše a zo by mohła tutu snadnu płaćiznu zwjesć, je za nju za wjele stow hriwnow programow, wokolnikow, namolwjenjow a drubeho darmo ćišćał.

W lěće 1888 założi z Michałom Koklu Serbske hrańsko towarstwo w Khrósćicach. W Budyskej Bjesadze bě na wšě 25 lět ze zapisowarjom. Zo by serbski lud tež w sakskim sejmje zastupjeny był, zorganizowaše wot lěta 1880 wólby w Budyskim a Kamjenskim wokrjesu. Tak doby tež Kamjenski wokrjes za Serbow. Wulke wólbne wudawki zapłaći zwjetša ze swojeje mošnje.

Hłowny redaktor Marko Smoler.

Dla swojeho khrobłeho wustupowanja za Serbow prawa a njebojaznego skitanja serbskeje wučby we šulach bu wjacy króć před sud žadany. Skónčny effekt zwjetša bě, zo bu k wysokim pjenježnym khłostanjam zasudźeny, kotrež je tehorunja ze swojeho zamożenja zapłaći. Zo je tehdom naš wosławjene prawje měł, widźimy na dźensnišich zrudnych wobstejnosćach we wšelakich rěčnje mješanych šulach. Je pak tak daloko dóšło, zo we 20 tajkich šulach so žana serbska wučba njepodawa. Dokelž je po nětčišim šulskim zakonju tuta wučba fakultativna, je w lěće 1930 peticija za obligatoriske wučenje serbskeje rěče zestajał z drje nimale 10 000 podpismami. Tuta peticija je hižo w sejmje pobyła, tola dla swojeho rozpušćenja njeje wo njej dojednał a tuž ma so wospjet hórzy započać. Budźemy widźeć, hač změje někajki wuspěch.

Z wulkimi pjenježnymi woporami nakładowaše wjele šulskich knihi, tak Wildowe bibliske stawizny, Lutherowy katechismus za sakske a pruske šule, Wajzowe modlerske we woběmaj rěčomaj. Zo by so serbski spěw bóle w ludźe hajił a pěstował, wuda pjeć wěncow spěwow a cyły rjad dźiwadłowych hrow, za naše małe dźěćatka pak serbske powědańčka z wobrazkami a knižki z rjanymi pěsničkami. Wšitke tute knihi předawachu so nimo měry tunjo, za same pjenjezy kaž němske. Maćicy Serbskej zmóžni finansje wudawać serbske bibliske stawizny, Čitanku, Spěwnu Radosć atd. Při twarje Serbskeho Domu bě we wubjerku a staraše so z druhimi we hólne a dostojne přewjedźenje twara, je jón tež jara pjenježnje podpjeral. W Evangelskim knihowanym towarstwje bě z dołholětnym wubjerkownikom. Pódla Serbskich Nowin nakładowaše Pomhaj Bóh, wěsty čas tež Misionski Posoł, Pratyju (delnjołužisku protyku), pod Mukowym redaktorstwom tež Łužicu, dale Zahrodku, Raj, Serbski Hospodar a hišće mnohe mjeńše wěcy. Wšón pjenježny risiko wza na swojo ramjenja. Za swoju wobšěrnu a horliwu dźěławosć wo zajimje Horneje a Delnjeje Łužicy bu za jeju čestneho sobustawa pomjenowany, tutón čestny wuznam dósta tež wot Južnosłowjanskeje Maćicy we Nowem Sadu.

Zo by serbska młodźina bóle za narodnu mysl so zhrěwa a dobyła, chcyše hižo do wójny Serbski Sokoł założić a to w lěće 1906. Tola njenadeńdźe tehdom trěbneho zrozumjenja, haj měješe so samo z wjetšim přećiwjenjom bědźić, hdyž „panslavism" (!) we wšelakich hłójčkach hišće šerješe a póda njebo dozrawjena. Tola kajki dobytk bě to tehdom za naše narodne dźěło a hibanje był! Bjez dwěla njeby cuzbarstwo tak mócnje so zakorjeniło do našich wjeskow, statokow a swójbow, štož je sćěhwk serbskeje liwkosće, lěnjosće a bjezdźakownosće, tola tež njepřećelskeho prócowanja ze wšelakich stron. Skónčnje założi Marko Smoler z druhimi zahorjenymi narodowcami 1920 Sokoł, kiž je so hładajcy w Serbach rozwił. We wšelakich wsach pak nastachu hórzy napřećiwne němske organisacije, tak w Bukecach, Klukšu, Pančicach a druhdźe a Serbja je z dźělom a pjenjezami podpjerała. To našeho wosławjenca jara rudźi. Tohorunja tež, hdyž widźi, zo w 20 šulskich gmejnach Serbstwo mrěje a je hižo zničene, za kotrež je cyły čas swojeho žiwjenja wojował, zo njesérbske zmyslenje dźeń a bóle mjez swojim horcelubowanym ludom so strašnje rozšěrja a nawjedźići Serbja tomu pelěkuja.

W lěće 1895 woženi so z knjeżnu Marju Skopec w Njeswačidle, z dźowku zo stareje serbskeje swójby kubłerskeho stawa a bě w tym serbskej inteligency z najrjeńšim přikładom, hdyž je dźěn wšudźe a stajnje z přikładnym Serbom, kajkehož sej lěpšeho mysłić njemóžemy. Z tutoho mandźelstwa wuhódźechu tři dźowki, kotrež su tohorunja w samym serbskim a słowjanskim duchu wukubłane a tak pycha našeho narodneho žónskeho splaha. Jeho dom je stajnje serbski był a wotewrjeny wšitkim Serbam jeho zmyslenja. Tež jeho přichodnaj synaj staj Serbaj, tehorunja tež jeho tři wnukoju.

W Božej stwórbje, wosebje po Serbach, so wukhodźować, bywa jemu z druhej naturu. Widźach jeho pěši na Łazowskim swjedźenju. Sto jemu to dale, hdyž je sta króć wot Budyšina sem na Čornobozy pobył. Jeho pućowanje po serbskim kraju měješe narodneje ważnosće. Zezna so tak wosobinsce z mnohimi Serbami a zahorješe jich za serbske prašenja a předmjety. Při tym pak tež zhoni, na kak njewušne wašnje spytaja wšelacy njepřećelja ze swojich a cuzych kruhow našemu Serbstwu škodźeć, na př. kak so z wěstych stron serbscy starši namołwjeja, ze swojimi małymi dźěćimi doma němski rěčeć, zo by so skerje a lěpje naša rěč ze Serbow zhubiła.

We wysokej starobje widźimy jeho přeco hišće dźěłać za lěpše serbskeho ludu. Njeznaje měra a derjeńća. W čichej stwičcy wodźi dale swoje wobwrótne pjero a čežko budźe jemu, něhdy jo złožić a so na derjo zasłużeny wotpočink podać. Serbske nowinarstwo je jemu do krewje přešło a k wutrobje zrostło. Wón je pisał a dźěłał z njezapralnitej lubosću k serbskemu pismowstwu a snadź smjerje budźe jemu dyrbjeć hakle pjero z ruki wzać, kaž jeho něhdźišimaj přećelomaj a sobuprócowarjomaj Michałej Hórnikej a Mikławšej Žurej.

Na jeho wurjadnym dnju ma cyle Serbstwo wšu winowatosć, so jemu dźakować za hobrske dźěło, kotrež je wukonjał w běhu 55 lět w zajimje našeho ludu a z tym cyłeho Słowjanstwa, kiž tež z česćowanošu na serbskeho wótčinca zhladuje. Naše přeća njech wuklinča w přisazy, zo chcemy njebojazniše hić přikładny puć wosławjenca. A naš dźak zjednočnj so do prostwy, zo chcył Bóh Knjez jemu dalšu čělnu a duchownu čiłosće spožić, zo mohł z njezlemjenymi mocami dale dźěłać za swój lud a kraj. -n.

Politiski nuzowy wukaz so wozjewił

Na podložku 48. stawa 2. podstawka je němski prezident wukas wudał, kotrehož prěni paragraf

ſlědowaze pſchedpiſma ſ mozy

ſtaji: Wukaš němſkeho preſidenta pſchecˇiwo politiſkim naſtupjenjam ſe 14. junija 1932 ſ wuwjazkom 22. hacˇ do 26. paragrafa, druhi wukas němſkeho preſidenta pſchecˇiwo politiſkim naſtupjenjam ſ 28. junija 1932, wukas němſkeho preſidenta pſchecˇiwo politiſkemu terrorej ſ 9. auguſta 1932, 2. paragraf wukaza němſkeho preſidenta k ſawjeſcenju ſtuntskowneho mˇera ſ 2. nowembra 1932.

2. paragraf polizajſkej wyſchnoſcˇi prawo da, ſo ſmě **do kóždeje ſjawneje ſhromadſiny poruczenzow póſłacˇ.** Hdyž ſo poruczenzej łatwy njedowoli, móže ſo ſhromadſina rozpuſcˇecˇ. Schtóž jako wuhotowar abo wodźeˇr ſhromadſiny poruczenzej policije pſchiſpěwane njeſmo japowěſći abo ſchtóž ſo po rozpuſcˇenju ſhromadſiny hnydom njewotſtali, ſo ſ pjenjezmi khłostanjom hacˇ do 150 hriwnow pokłosta.

3. paragraf praji: Kóždy towaſtwowy ſamyſł §§ 81 hacˇ 86, 127 hacˇ 129 *khłostajeho ſakonika napſcheczˇiwo* ſteji, je ſa jeho rospuſcˇenje, pa 2. paragrafje 1. podſtawka němſkeho towaſtwowneho ſakonika dowolonne, najwyſchiſche krajne wyſchnoſcˇe abo mˇeſtna, kotrejž je wona pomjenowała, pſchiſtuſchne. Pſchecˇiwo poruczenemu

towaſtwowemu rospuſcˇenju

móže ſo w běhu dweju njedˇel wobcˇežowanje pola ſenata němſkoſtatneho ſuda ſapodacˇ. Se ſapodacˇom wobcˇežowanja pak ſo rospuſcˇenje njewoſtorcˇi. Wobcˇežowanje dyrbi ſo pola mˇeſtna wotedacˇ, pſchecˇiwo kotremuž je wono ſłożene. Tuto ma ſo kuždeom najwyſchiſchej krajnej wyſchnoſcˇi pſchepołožcˇi. Hdyž ta wobcˇežowanju njewot pomka dyrbi je wona němſkemu ſtuntskownemu miniſterſtwu dale dacˇ. Němſki ſtuntskowny miniſter móže wobcˇežowanju wotpomhacˇ, hewak dyrbi je bjez kondjenja ſenatej němſkoſtatneho ſuda pſchedpołožcˇ. Pſchecˇiwo roſſudjenju němſkeho ſtuntskowneho miniſtra, kotrež wobcˇežowanju wotpomha, móže najwyſchiſcha krajna wyſchnoſcˇ rozſudjenje němſkoſtatneho ſuda ſadacˇ. Němſki ſtuntskowny miniſter móže najwyſchiſchu krajnu wyſchnoſcˇ namolwicˇ, ſo by rospuſcˇenje poruczika. Hdyž krajna najwyſchiſcha wyſchnoſcˇ mˇeni, ſo taſke ſadanje njemóže dopjelnicˇ, to bjez kondjenja, najpoſłožiſcho druhi dzeˇń po dostacˇu ſadoſcˇe, němſkemu ſtuntskownemu miniſtrej ſdˇeli a w běhu tohole cˇaſa ſada, ſo by ſenat němſkoſtatneho ſuda roſſudził. Hdyž tutón praji, ſo je ſakaſanja njedowolena, ma najwyſchiſcha krajna wyſchnoſcˇ po ſadoſcˇi hnydom cˇinicˇ. Wobcˇežowanju pſchecˇiwo rospuſcˇenju, kotrež je němſki ſtuntskowny miniſter porucził, njemóže **najwyſchiſcha** krajna wyſchnoſcˇ wotpomhacˇ.

Po 4. paragrafu móže ſo ſamoſtatne rospuſcˇenjeho *towaſtwa k łěpſchemu kraja febracˇ*,

5. paragraf tomu, kotrejž ſo pſchi rospuſcˇenjenym towaſtwje wobdźeli abo organiſowane wobſtacje dale ſpěhowa, ſ jaſtwom hrozy, pódła kotrehož móže ſo teˇž ſ pjenjezami pokłoſtacˇ.

Sakaſanje periodiſkich cˇziſchcˇanych ſpiſkow.

6. paragraf praji: Kóždy ſo wopſchiſcˇe periodiſkeho cˇziſchcˇaneho ſpiſa jako ſpicherada wojerſkich potajnoſcˇow ſpóſnaje, **móže ſo periodiſki cˇiſchcˇany ſpiſ, hdyž ſo wo dnjowne nowiny jedna, na cˇaſ ſchtyrjoch njedˇel, w druhich padach na cˇaſ hacˇ na ſcheſcˇ mˇeſazow ſakaſacˇ.** Sakaſanje periodiſkeho cˇziſchcˇaneho ſpiſa dyrbi ſo bjez wjeſeho pruhowanja **hnydom wrócˇiccˇ**, hdyž ſo wobcˇežowanje *najpoſłožiſcho* pjaty dzeˇń po ſwojim wotedacˇu njeje němſkemu ſtuntskownemu miniſtrej dale dało. Schtóž po 6. paragrafu ſakaſany periodiſki ſpiſ wudawa, nakładuje, cˇziſchcˇi abo roſchěri, ſo ſ jaſtwom mˇi nje hacˇ do 6 mˇeſazow pokłoſta, pódła kotrehož móže ſo teˇž pjenjezne khłoſtanje napołožicˇ.

Wo pſcheměnjenju khłoſtajeho ſakonika

ſo we wukazu praji: Jako § 49b ſo do khłoſtajeho ſakonja ſłědowaze pſchedpiſma ſaſtajnu: Schtóž ſo pſchi iwjaſku abo ſrˇcˇenju wobdźeli, kotrejž ſo pſcheˇcˇiwo ſiwjenju mˇeritej, abo jako rˇedˇ ſa druhe khłoſtajomne cˇiny wuzˇije, abo ſchtóž taſki ſwjaſk podpjera, ſo ſ jaſtwom hacˇ do 5 lět khłoſta. Po tutych pſchedpiſmach ſo njeſkłuſta, ſchtóž wuſchmorjenym abo wohroženym tak ſ cˇaſnym powjeſcˇa, ſo ſo wotwinyſſenemu njeſkedneje pſchecˇiwo ſiwjenju ſadźewa.

Sady prěnjeho wotrˇeſka druheho dźela khłoſtajeho ſakonika ſo ſłědowacy nowy wotrˇeſk pſchida:

„Schtóž pſcheˇcˇiwo němſkemu preſidentej nadpad na cˇeło abo ſiwjenje (naſylnoſcˇ) ſkutſi, ſo, kaž daloko druhe pſchedpiſma ſ cˇeſſichim khłoſtanjom njeſhrˇeja, ſ jaſtwom nic hacˇ nije tſjoch mˇeſazow pokłoſta. Runje tak ſo pokłoſta, ſchtóž němſkeho preſidenta ſjawnje ſtſchiwdſi abo ſo na njeho pſchiſtłoja.

Pſcheˇcˇiwo winikej ſo ſ dowolnoſcˇu němſkeho preſidenta wobſkorʒba poda.

Jako § 134a ſo ſłědowaze pſchedpiſmo ſaſtajnje:

„Schtóž ſjawnje němſki ſtat abo jeho ſ jeho krajow, jich wuſtawu, jich barby abo khorhoje wohani abo ſtomdſſłuje a ſ pſchemyſłenjom ſaſpiwanju wuſtaji, ſo ſ jaſtwom pokłoſta.

Amnestijowy zakoń dzensa do mocy stupi

Němſkoſtatna rada je wutoru popołdnju ſe 44 pſcheˇcˇiwo 19 hłoſam ſaſtupnikow Bayerſkeje, Württembergſkeje, Badenſkeje a Braunſchweigſkeje a Mecklenburgſkeje-Strelitzſkeje, wobſamkła, ſo ſo amneſtijowemu ſakonjej njepſcheˇcˇiwi. Runa wuſtawu pſchemeˇnjaja wjetſchina je ſo po taſkim teˇž w němſkoſtatnej radźe ſa amneſtiju ſwjeła.

Němſki preſident je ſakoń hižo wutoru wjeczor podpiſał. Dźenja ſo w ſakonjowym tapjenje wojſewi a do mozy ſtupi.

Amneſtija porˇadnuje, hižo do hód na ſjewobdin puſcheˇa. Kaž je ſłyſcheˇcˇ, dyrbi ju wuſjewobdźenje ſ jałby hižo ſchtwórtk ſapoczecˇ. S amneſtijowym ſakonjom njebudže 10 000 wołobow faſtwa a khłoſtakuje wopuſcheˇcˇi.

Do hód so němski sejm njezwoła

Starſchiſka rada němſkeho ſejma je pſcheˇcˇiwo hłoſam kommunijtow a ſozialdemokratow wobſamkła, ſo němſkemu ſejmej ſo do hód njeda ſwołacˇ. Starſchiſka rada ſo mjes hodami a nowym lětom hiſchcze raz ſhromadźi, ſo by potom dźeń a dnjowny porſad pſchichodneho puſcheˇenja němſkeho ſejma poſtajiła, kotrejž ſo do ſpocˇatka januara njeſmjeˇe.

Předpisma za wólbu pruskeho ministerskeho předsydy přeciwo wustawje njepostorkuja

Poſłedni pruſki ſejm je ſakoń pſchijał, po kotrymž je ſa wólbu pruſkeho miniſterſkeho preſidenta abſolutnje wjetſchiny trjeba.

Pſcheˇcˇiwo placˇiwoſcˇi tutoho ſakonja je nazionalnoſozialiſtiſka ſtrona pola ſtatneho ſuda w Lipſku ſkorʒbu podała, praji*cˇ*, ſo je ſakoń pruſkej wuſtawje pſcheˇcˇiwny. *Statny* ſud je ſkorʒbu wotpokałał. *Sakoń*, ſo ma ſo miniſterſki preſident ſ abſolutnej wjetſchinu wuſwolicˇ, pſcheˇcˇiwo wuſtawje njepoſtorkuje.

Evangelska cyrkej proces přeciwo sakskemu statej dobyła

Sakſki ſwobodny ſtat je ſaſudźeny, pjecˇ milijonow hriwnow ſapłacˇicˇ.

We wuſtawnoprawnej ſwadnej wěʒy ſakſkeje evangelſkeje krajneje cyrkwje pſcheˇcˇiwo ſakſkemu krajej je ſtatny ſud wutoru pſchipołdnju roſſudzenje wo tym wojſewił, ſo ma ſo ſadanje evangelſkeje krajneje cyrkwje we wſchěch ważnych dypkach w polnym wobſahu dopjelnicˇ. Schtóž ſadane dopłacˇenje naſtupa, dyrbi ſo ſchtwórcˇetnje po 200 000 hriwnach hacˇ k dozpicˇu zyłeje ſummy pjecˇ milijonow hriwnow ſapłacˇicˇ.

S tutym wuſkudom ſo evangelſka zyrkej w Sakſku ſ wulkeho pjenjezneho cˇeſˇna wuſwobodźi. Wěriwi kſcheſcˇanjo tule powjeſcˇ ſ wulkim wjeſelom powitaja. Za zeˇłowne khoſty ſmjeˇe ſakſki ſtat japłacˇicˇ. Sa to ſu połowa ſtrony ſamoſwite, kotrejž ju, ſyſtematiſku pſchecˇiwo pſchecˇiwnym zyrkwjam wojnju, ſo wobſtacˇ japoſtajeli, wopraſnjenje žadanja evangelſkeje zyrkwje dopjelnicˇ.

Napitkowe dawki wostanu

Napicˇowe wyſchelakim roſſchěrjenym powjeſcˇam njeje žanych wuhładow na to, ſo ſo napitkowe dawki w dowidźnym cˇaſu njeſnjeſcˇa. Teˇž ſo njemóže wocˇakacˇ, ſo ſo němſkoſtatne dawki na alkoholike napitki ſniža, a ſo ſo gmejnſke napitkowe dawki ſpuſcheˇcˇa.

Ratarjo so kontingentow njewzdadźa

Shromadźizna durinſkich ratarſkich konorow je wobſamknjenje pſchijała, w kotrymž ſo praji, ſo wocˇakuje, ſo bndže němſke knjeſerſtwo ſa ſchkitanje ratarſkich hoſpodarſtwow wobſchěrne pomozne naprawy cˇiniccˇ. K tutym naprawam ſłuſcha wuʒebje pſchewjedzenje kontingentowanja, kotrejž ſo na wyſche wupłody ratarſtwa, hajnſtwa a fabrikowiſtwa poc*cˇ*ahuje a kotrejž łóʒdy njetrˇebny dowos podwyſuje. Połožcˇene naprawy, kaž kontingentowanje butry, njeſłuſchaju niʒ jenoʒ niczo hódne, ale ſu teˇž ſraſchne, dokelʒ ſo ſ nimi ſaczˇiſchcˇi cˇini, ſo je ſo ſ tym ratarſtwu na dołahaze waſchnje pomhało. Zyłe dźeło a najſpěſchniſcho potrˇeboʒ je žadanje durinſkeho ratarſkeho a hajnſtwa, kotrejž ſo žane ſamoſwite knjeſerſtwo njeſmě ſapowědźicˇ.

100 000 najmjeńšich statokow

— W němſkim ſejmje ſu ſcha*cˇ*ijſe zentrumſkeje ſtrony, ſchcˇepcˇiſtijanſko-ſozialneje ludoweje ſtrużby ſozialdemokratiſkeje ſtrony, němſkeje ludoweje ſtrony a ſtatneje ſtrony wobſamknjcˇe, němſkemu kommunistarej ſa ſaradźenje dźěła plan ſa natwarjenje najmjeńſchich ſtatokow a ſa ſaſtajenje pódła powołanja pſchedpołožcˇ. Kaž je ſłyſcheˇcˇ, budże ſo bórʒy mjes planowanymi ſaſtupnikami a pſchiſłuſchnymi mˇeſtnami wo możnoſcˇi wutrjebjenja jednacˇ. Po nanjeſe dyrbi ſo němſkoſtatny kuratorium ſa ſałoženje ſtatkow wuſtajicˇ, kotrejž makoſamoſtatnemu wobdźěłarſkemu ſmóʒui, ſtebi ſtatok dobycˇ, ſ kotrehož natwarjenjom ſo wikow wobſtaracˇ. Mjes tym dyrbi ſtat němſkoſtatnemu kuratoriej kredit hacˇ do 300 milijonow hriwnow podacˇ. S toho dyrbi ſo ſa natwarjenje jenotliweho ſtatoka hacˇ do 300 hriwnow nałožicˇ. Tule ſummu dyrbi dołtawaſ ſa dźeſacˇ lět kuratoriej wrócˇicˇ. Pſchedběžny plan ſa natwarjenje 100 000 ſtatokow by 250 000 dźełonjemějerjam ſcheſcˇ mˇeſazow dźěła dał.

Hitler w Nürnbergu

W Nürnbergu je nazionalna ſozialiſtiſka ſtrona pónđźelu hodownu ſwjedˇenu wuhotowała, kotrejž bě ſ pożwjecˇenjom ſtandarty wutorjeho wotdźělenja a ſ pożwjecˇenjom khorhoje wiidyrneho wotdźělenja ſjednoſcˇena. Pożwjecˇaʒu rˇecˇ mějeſche ſupiny wjednik Hans Schweˇm. W nozy wokoło 12 hodźin ſ Wótſtawja puczˇiʒo Adolf Hitler pſchińdźe. Jo krótkej rˇecˇi praji, ſo je w tej ſamej ſali hižo 1923 pſchi ſkadnoſcˇi němſkeho ſjěſda rˇecˇał a ſo je ſ tehdyſcheho hibanja jenoʒ nazionalnoſozialiſtiſka ſtrona ſawoſtała, dokelʒ je — a to je ſa wobſtacˇe kóždeho wulkeho hibanja nutne — ſtebi ***wutrobu młodźiny dobyła.*** Nadźija ſo, ſo ſo teˇž němſke bratrſke hibanje bórʒy ſłonicˇi a wěri, ſo ſo mysłł nazionalnoſozialiſtiſkeho ludoweho ſhromadſtwa teˇž w pſchichodnym lěcˇe ſ niczˇim njeſafichacˇ a ſo budże dale poſtupowacˇ.

Nowe wurubjenje klamow w Barlinje

W Barlinje ſu wutoru wjeczor ſnowa dwoje klamow wurubili. Do draſtowoje pſchedawarnje w Schöneberſkej Barlinje je pjatnacˇe pachołow pſchiſchło, ſ kotrychž dwaj mějeſcˇelaſtaj klamow ſ piſtolemi hrożeſchtaj. Druhi ſtaj mjes tym wobleczenja a mantle wubrachu. Dźeſacˇ mantlow a něhdże pjatnacˇe wobleſkow ſu wjaſkich rubjeſnikow cˇeſnykchu.

W połnocˇnym Barlinje w cˇimicˇʒy nětkoſi khłopc*cˇ*y pſched rˇeſarnju huſ pſchińdźechu. Pſched wukładnymi wokłanami wiſaze huſy wotrˇeſnychu. Hłowy wiſajo woſtajichu.

Twjerdak a jeho dźowka

12] (Pokracˇowanje.)

„Sſym waš wcˇera hrožnje, jara hrožnje wotbył," pokracˇowaſche Twjerdak trochu ſatrach. „Sſym wam porokował, ſchtoʒ njeſłeže ſtebi ſaſłuſchicˇ, to nětkole ſpóſnawam a bych to jara rad ſaſo ſarunał, ſchtoʒ ſym wam kſchiwdy ſcˇinił. To ſym w hróſtach hodźinach, kiʒ ſym wjeſera pſcheˇcˇiwił, cˇuł, cˇuł hluboko we wutrobje, ſo je tola hiſchcˇe nješchto, ſchtoʒ je wjaʒy hódne, hacˇ cˇaſnje kubła, hdyž to dźe wo ſboże dźowki, jenicˇkeho lubowanego dźeſcˇa. Niczˇo dźe njeje mi ſał na ſtarosći, dyšłi jo by dostała nuʒa, kotruʒ ſo jej ſ cˇełom a duſchu wopraje, kiʒ ſo njewotwiſkaluje, ſa uju cˇełko a ʒiwjenje dacˇ. A taſku lubosć ſeˇe wy wopokałali, ſ taſkej lubosći ſeˇe moju twjerdoſcˇ pſchewinuli. A dnj praſcham ſo waš, knjes Radmerſki, ſcˇe hiſchcˇe, ſchtoʒ Hańju nałupa, ſał ſmyſłeny, kaž wcˇera!"

„Sał móhłi na tym dwołowacˇ?!" ſawoła Radmerſki radoſcˇiwje roſbudźeny.

„Dobre, tuž wotbudźmy to ſ krótka. Bjern ſwoje wcˇerawſche ſłowo rady wrócˇo a połoʒu ruku mojeje dźowki wjeſeły do waſcheje — —."

„Knjes Twjerdak!"

„Haj, haj, rˇecˇu ſhutnje, zyłe ſhutnje. Wy dyrbicˇe mój pſchichodny ſyn byc*cˇ*, mój łuby, łuby pſchichodny ſyn, ſcˇe dźe mi wukhowali to najdróʒſche, ſchtoʒ mam na ſwjeˇcˇe, pójcˇe, dajcˇe mi ruku! Naju wěʒ je hotowa a ʒana móʒ ʒyłeho ſwěła njeſmě w tym niczˇo wjaʒy pſchemeˇnicˇ."

„Ale wopomnicˇe derje, knjes Twjerdak," wotmołwi Radmerſki, ſo ja dźenſa niczˇo bohatſchi njeſłyʒym, dyšłi wcˇera."

„Njerˇecˇcˇe hakle wo tym; na to ſtebi ani wjaʒy njemyſłu. Wěm, ſo budźecˇe moje dźěcˇo ſłožowne cˇiniccˇ, a to mi dołaſa. Smějeſaj teˇ tak dołeſ, wjaʒy hacˇ dołeſ. Twjerdak by dołeſ měł na tſjoch khudych pſchichodnych ʒynach. Dźakuju ſo nětkole Bohu, ſo je mje na druhe myſłe dowjedł."

„Haj, wjerdźenja Boże ſu cˇaſto ſpodźiwne, jeho puczˇe niʒ pucˇe wjeſeˇene!" pſchida Radmerſki ſhutnje.

„Tak mój łuby pſchichodny ſyno, ſmój drje we hłownej wěʒy pſchesjene!" wopraſcha ſo ſtary, ſ mokrym ſwětłym wóczkom łuboścˇiwje a pſcheˇcˇelnje ſhładnjo.

„Zyłe dospołnje, mój najſłubſchi pſchichodny nano!"

„Hańja, Hańja!" ſawoła na to ſtary ſ hłosom.

Snydom ſaſtupi ſowołana. Njeběše drje jara daloko wot durjow ſtała, ſa kotrymiž ſo, kaž mójeſche ſtebi myſłicˇ, wo ſboże jeje pſchichoda jednaſche.

„Cˇeſeſch ty tehole mˇeczˇ?" pſchija nan ʒyle ſaczˇeˇwjenu dźowku, je ſłyſcheˇ ſo poſmeˇwajo na Radmerſkeho pokaſujo.

„Wój łuby, ſłoty nanko!" ſykny holczka a padźe nanej k wutrobje.

„Tak, nětkole ſym ja ſwoju winowatoſcˇ cˇinił. Nětkole ſtebi wuczˇitaj mjes ſobu," rˇekny nan, Hańjinu ruku do Radmerſkoweje ſłużiwſchi. „Bóh pak daj k waju ſwójſkej ſwoje ſohnowanje!"

„Amen!" pſchidaſchtaj ſłubjenaj kaž ſ jenym ertom.

„Schoſaˇ budźe ſtebi korecˇmarjeʒ Hańju bracˇ!" Tak dźeſche to po ſwjej wʒy wokoło, a ſchtoʒ bě ſtebi nadźiju cˇinił na bohatu herbinu, tón ſaſ*cˇ*yſcha to ſ wuſtrożenjom. So bě to pſchede wſchěm pola Jana tak, ſo kóždy ſłuda. —

„Ja ſym ʒyle ſłepy był," ſynczeˇe junu dopołdnja, hdyž bě cˇiſchcˇo, ſtajnje dźeławeho młodeho muʒa wobdźiwował. „Mohł ſo do hłowy biecˇ, hdyž ſtebi pomyſłi, ſał ſym jeho ranił. Wón ſo ſe ſwojej njewjeſtu njepſeˇcˇe a tola na nju bóle luby, dyšłi ſchtoʒ druhi. S ʒyła je to tak wurjadnje wubjerny cˇłowjek. Jeno hdy bych teˇ jeje pſchiſłuſchnych hiſchcˇe ſpóſnał. Sſu to wopraſowje drje ra kmótſi ludźo, to je po wſchěm widźecˇ. Dźiwna wěc, ſo mi kóždy krócˇi ʒoſa, hdyž chʒu na nich rˇecˇe dowjeſcˇ, hańbowacˇ ſo jich mojedła njetrˇeba. Cˇłowjek ma ſwoju hordoſcˇ, ale w naſchim padźe by to wopraſowje njerozumne był."

„Hejda, Radmerſki, pój tola junu ſem!" pokracˇowaſche ſtary dale wołajo, hdyž bě ſo krótki cˇaſ hluboko ſamyſłił.

Sawołany hnydom pſchińdźe.

„Schto ſtebi mój łuby pſchichodny nan pſcheje?" wopraſcha ſo po ſwojim ſhutnym pſcheˇcˇelnym waſchnje.

„Sa jutſiſchnim budźe ſhwile, njewěrno?" rˇekny Twjerdak.

„Haj, to ſtebi zyle wěſcˇe myſłu."

„Wěſch, hdže mohł takle hromadźe dojcˇ, ty, a Hańja?"

„A hdže to?"

„K twojim ludźom."

„Sſu to wopraſowje waſche myſłe?"

(Pokracˇowanje ſcˇěhuje.)

Wjcho hromadže ſu 26 huſt kradnyli. Też tu ſu paduſchi njespóſnaci twórchnyli.

Dla wſchćěnoho wurubjenja klamow je polizajiſki preſident nowe naprawy poſtajił. Kóżdy, kotryż polizijii wobſtrile, 300 hriwnow nyta dostanje.

Nasylnosće w Koblencu

Pónđelu wječor ſu ſo w Koblenzu we wſchelakich ſtrowych đźelach nażywnosće njeſaſtupjerjow ſtate, kotrež ſu po ſdaczu kommunistojo na to nadyjerali. W ich zurobnych pſchedawarńach demonſtrantojo ſchkleńzy zkładnych wokno roźbichu a wupołożene twory kradnyli. Paduſchi běchu ſtrěbi pſchede wſchěm tajke klamy, kotrychž ſo hubyy a dźiwiſna ſa hody pſchedawaja. Se ſpěſchnym ſakroczenjom je polizija nażywkoſećam dźiwała. Schćeſć wobſtowom ſu ſajeli, na kotrež tukaju, ſu ſo pſchi wurubjenju wobſtrile.

Pſchedběżne pſchepytanje dla wjelepſcherady pſcheczſtwo Ludwigej Rennej.

Spitzarſela Arnolda Bietha ſ Golſſenau, kotryż je ſe ſpitzarſelſtwom mjenom Ludwig Renn ſnaty, ſu 27. nowembra pſchi pſchepytanju marxiſtiſkeje dźełaczerſkeje ſchule w Barlinje ſajeli. Nimſkoſtatny ſud je nětkole pſcheczſtwo Arnoldej Biethej ſ Golſſenau pſchedběżne pſchepytanje dla pſchihotowanja k wjelepſcheradže a dla wobſtrělenja pſchi ſakſanym ſwjaſku ſawjedł. Jemu porokuja, ſo je komročaze plany ſ wuſtowankami a liſtami roſcherdżał.

Ssobuſtaw zentralneho komiteja kommunistiſkeje ſtrony ſajeli.

Kaž Barlinſka „Czerwjena khorhoj“ powě, je pónđelu popołdnju polizija kommunistiſkeho nemſkoſajmſkeho japońſkoja **Jana Schehra**, kotryż je też ſobuſtaw zentralneho komiteja nemſkeje kommunistiſkeje ſtrony, w jeho Barlinſkim wobydlenju ſajała.

Shromadźizna kommunistiſkich wjednikow ſo roſpuſchczíla.

Shromadźiſnu wotpóſłanzow durinſkich dźełaczerjow a dźełonjemějerjow w Gotha, w kotrejż dyrbjeſche ſo wo demonſtrazijach dźełonjemějerjow pſched hodanu wuradżeć, je polizija roſpuſchczíła. Kommuniſtiſkeho wotpóſłanza durinſkkeho ſejma, Rüſela, je ſajała.

Wobſtehnjenjeſti ſtaw po zyłej Argentiniſkej.

Knjeſtwo je na zyłu Argentiniſki wobſtehnjeniſki ſtaw połožiło. Pola pſchiſchaſanikow je ſo 4000 bombow namakało. Dale ſu 20 tſělkow braſiliſkeho wójſka ſebrali, kotrež ſu revolucionarjo ſe Sao Paola dostali.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 21. dezembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wčeſa wječor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer 0 a thermometer wodnjo —1. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer +1 a thermometer w nozy —4. Wjedro ſo malo pſcheměni. — Naſ naſchcho wjedra ſo hiſchcze pſcheměnił njeje a ſo też ſcjeſkta tak rucze pſcheměni. Hdyż ſchtyrjoch wčeſa rano ſnadny, dźenſa hižo ſaſo wo nješchto poſtupi. Nižina, kotraż wot kupy Island hacź do Biskayſkeho taliwa, je pſcherażena. S Atlantiſkeho oceana pſchiſchodźaza wyſchina, pſchedoby ſo hacź do Jendźelſkeje. Tu pſchewobwiſe ſymny powětr. Po ménjenju wjedrarjow, pſchinjeſe ſamročzenje połnocnej Nemſki, bjes teho, jo by naſchim ſonam počaſ jara nakaſyło. W hornich worſchtach powětra je pſchezo hiſchcze czopło. Na Schmrkowcj horje ſerjachu pónđelu pſchipołdnju hacź do 11 ſtop. a rano 1 ſtop. czopłoty. W Banerſkej a Wróſkawju měrjachu pónđelu rano pſchezo 8 ſtop. ſymny. Paſmo ſymny czełnje ſo wot južneje abo połoniſcheje Nemſkeje pſches Czěſkoſłowakſku hacź do Schleſchſkeje a potom do Pólſkeje. S tym, jo pſches Jendźelſku nowa wyſchina pſchiſchkaża, bje rzany wobſtajny počkaſ dale wobſtkowany, tola bojimy ſo kruteje zymy. Jutſje ſchtwórtk ſkhaża ſtónczko 8,01 a ſchowa ſo 3,56 hodź. Měſaczk ſkhaża po połnozy 1,32 a ſchowa ſo pſchipołdnju 12,12 hodź. — Jutſje je po prozy ſapoczał zymy!

— **Finanzna nuſa města Budyſchina.** W poſlednim poſedženju Budyſkich měſchczanſkich ſaſtupnikow wěſcheſche ſo dźeſe wo naprawach ſymſkeje pomozy. Lěwiza je ſchelake naprawy namjetowała. Pſchi roſmołwje knjes wyſchſchi měſchczanoſta Niedner wojſewi, ſo defizit w měſczańſkim hoſpodarſtwu planje nětſtjon hriwnow wuczinja a ſo na nětſo lětnje połdra miljona hriwnow ſwojeſ ſo podyjery, k czemuż maju ſo wſchitke dobytki měſchczanſkich dźełakarjow ſkobwużeć. Měſchczanſka rada tohodla njewě, ſwotkel dyrbjała ſrědkow braſ ſa nowe wudawki. Wjdźiwajcy teho pſchijachu ſo nětkotre namjety na potuſchenje wudała, ſpužy, běrnow atd.

— **Spomoženſka ſtatiſtika měſta Budyſchina za měſaz november 1932.** 1. Sjomoženſtwo: ... ſo je zabudowanyju ſa nuſcjeje a laſtaranju ... ow 186, ſoſtaranju małych dźeći 65, radupodmocnjenju ... ſtwo-hanje 31, ſaſtaranju tuberkuloſnych 63 a ... ſtaranju ſa bezmych 11 woſobow. W laſtaranſi czełnjerſkow wudżeli ſo 325 puntow ſyrowſkow, 46 buſchkowizow mloka a 71 ſchtuk drasty a ſchatow. Nimo teho ſo wupoſcheli 19 ſchpottiſkich wosow, 26 dźeczazych wosow, 16 dźeczazych korbow a 31 ſoſow. W laſtaranſi tuberkuloſnych wudżeli ſo 210 puntow zyrowby, wupoſcheli ſo 168 wezow ſa wotſtłabanje khorych, wumeđże ſo 33 pſchepruđzenjow a 12 röntgenowych proſtſow. S ... ſtatkow nuſowneho ſjednoczeſtwa ... ſo drasta a ... 798 doroſcenym a 325 dźeczom. — 2. W ... ſtaranſim laſtaranju wuda ſo 3452 ... ſtow khěba, ... ſtow ſmuſchenjow mloka, 274 ſpužow ... ſtankow a ... 31 jeżnych ſnamkow, ſchtož ſhromadnje ... 3 hr. wunjeſa. Podpjerow w hotowych pjenjeſach wuplaci ſo 2021,50 hr. jezialnym rentnarjam, 10 681,48 hr. małorentnarjam, 2958,91 hr. ſa pady wojſchitelje poſtajenje, 1371 24,93 hr. dodatkarjam ſtarnoſće, 1252,21 hr. wocżehnjeńſkim pſchipomocam a 7587,93 hr. krijowemu laſtaranja (mětkowy wodſtł); hromadże 200 683,31 hr.

Woswjećenje narodninow k. redaktora Smolerja

Při ſkładnoſći 75. narodninow ſerbſkeho prócowarja a dołholětneho redaktora „Serbſkich Nowin“ ſo jubilar też hódnje poćeſkowaſe ze ſtron druſtwa ſerbſkeje knihićišćerjo a knihařnje a jeho perſonala. Dopołdnja poły pola jubilara deputacija předſydſtwa druſtwa. K. red. Dučman w mjenje druſtwa a redakcije „Serbſkich Nowin“ wupraji najwutrobniſo zbożopřeća a ſpomina na wulke zaſłužby jubilara wo ſerbſki narod a předewšém też wo ſerbſke nowinarſtwo. Přepoda potom wobraz, temperowu mólbu Měrćina Nowaka „Serbja ſo do Němcow hotowachu.“ W mjenje ſokoſkeje župy „Labin“ přejeſe zbože br. Měrćin Nowak a přepoda wobraz: „Stražoř naroda“ W mjenje perſonala druſtwa přeje zbože k. Jakub Sajba a přepoda jubilarej preſentny koš. Dźełańſke blido a ſtóle jubilara w měſtnoſći redakcije bě też ſo rjenje wudebiłoj. Dopołdnja poły też pola jubilara k. juſticeny rada dr. Hermann a w mjenje „Maćicy Serbſkeje“ zbożopřeća wupraji a kwěćel přepoda. K. red. Smoler bě dóſtał wjele piſomnych zbożopřećow, mjez nimi też wot tow. přećelow Łužicy „Adolf Černý“ w Prazy. Hnujacy bě dar ſerbſkeho hólnika k. Křižana z Duboho, kiž bě póſtał rjane wonjeſko, zeſtajene ze wſelakich zelenych hałzow.

K pjerj a ſtyridźeſatym narodninam knjeſej hłownemu redaktorej M. Ssmolerjej w Budyſchinje

21. hodownika 1932.

Dźenſ, luby knjeże, ſa Waſ ſwita
Dźeń narodny.
Sswědk Bożej' hnady, jeho ſchkita.
Nětk pjerj a ſtyridźeſaty,
Kiž ſ Bożej hnadu na ſwěće,
Strowi dočakali ſće.

Sće mójmy, cżiły ſawoſtali
Hacź do dźenſniſcheho dnja,
A ſtyrkenje w ſwojej ſłužbje ſtali
Sa hłowneho redaktora
Nětk hižo ſtohnowanych lět
Dwě a poſſta.

Wóh Knjes Wam mnyłuj wulke dźeło
W ſtyrkoſkoh' ljuda wininy,
Kiž wjedźeſche lud ſerbſki
K tym ſtórkam domuſtwy!
Njech Boja miłoſć pſchekraſnja
Wam wjeczor Waſcheh' ſiwjenja!

Hańża Budařka.

*

— **Wobſtaj póſtoſchczkowcho wobkhodu w Němſkej.** Liczba mějićelow póſtoſchczkowcho konta wuczinja koncz wowembra 1932 1 021 409. To je 1 196 kontow wjacy hornjo tónzej prjedawſchcho měrjaza. Dobrowólny a poczerjenjow ſapiſa ſo w nowembru dožnła 59 686 000 wo 8 328 837 000 hriwnow. S teho ſo 6 687 199 000 bjes hotowych pjenjes ſabłaczi. Pſchecrſne dobromeże mějićelow póſtoſchczkowcho konta wuczinjeſche 449 396 000 hriwnow.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi pónđelſnjſchim cżełnjenju 2. rjadownje 202. ſakſkeje krajneje loterije (1. dźeł) padże dobyczże wo 40 000 hr. na cżiſło 44 261; dobyczże wo 30 000 hr. na cżiſło 154 457; dobyczże wo 5000 hr. na cżiſło 13 619; dobyczże wo 3000 hr. na cżiſle 14 267, 58 199; dobyczże wo 2000 hr. na cżiſła 11 376, 25 214, 55 324, 107 655, 108 983; dobyczże wo 1000 hr. na cżiſła 27 459, 29 477, 53 287, 75 779, 80 931, 85 901, 94 134, 95 208, 119 011, 138 201, 152 182.

— **Dobyczże wo 1000 hriwnow** padże pſchi wječeraſchim cżełnjenju 2. rjadownje 202. ſakſkeje loterije na lóſ cżo. 24095 do loterijowje kerkownje Ernſta Lehmanna na Kamjentnej haſy 45.

— **Wobſtaj póſtowych autobuſow.** S pſchiběżnoſće hodowneho ſnjeđženja płaca nowużiże jeſdne liſtejiti na cżarach němſkoſtatnieje póſty a jatkjeho ſtatneho autowoho ſarjadnikow wot 21. dezembra hacź do 10. januara.

— **Měſćańſke dźiwadło.** Dźenſa hrjedu pop. we 4 hodź. graje ſo bajka ſa dźeći „Huſaćka pſchi ſtudni“. Płacżiſmy wuczinjeja 20, 30, 40, 60, 80 a 100 pj. Wječor wotpjelenje ſo wulka wjeſołohra „Hdyż kżiża małe ſijołki“ w 6. abonementym pſchedſtajenju C. Schtwórtk wotpjelenje ſo w 11. abonementym pſchedſtajenju B opereta „Widenſka krew“. Pjatk pſchedſtaja ſo pod režiju direktora Jurja Sygudy pſchi krótſej hudźbnej wjeſełohrje „Njeje to pěkne wot Cotzellety?“ Tuta hra měſcheſche we Barlinje wulki wuſpěch. Boſu nóż je dźiwadło kamſnene. Wobkhodujuce hodowne hrajmy porjad na woſebitych płakach.

— **Krótſna!** Wójnja franjeni! (Wuſchijeć a ſłhowacź.) Orthopediſke rěcże dny w lěcże 1933 w Budyſchinje we laſtaranſtim hamcże. Pſchi kralowſtim wotu cżiſło 3, ſu ſcjeſchowaze dny: hrjedu 11. januara, 8. februara, 8 měrza, 12. haprelcże, 10. meje, 14. junija, 12. julija, 9. auguſta, 13. ſeptembra, 11. oktobra, 8. nowembra a 13. dezembra, ſtajnje dop. wot 10 do 12 hodź. Pſchi wſchech jěłach je orthopediſtrum laſtaranju, hdyż ſo naruwanje wudawkow żada, ma ſo wotjěſdu piſomny namjet teho, kiž ma na laſtaranje prawo, a piſomne pſchepruđzenje wot orthopediſkeje laſtaranſkeje měſtnoſće k temu pſchedležcej.

— **Schmükrjhe barbjenja a ſtrihanja cżłowjeſkja barbi,** cżiſće a plěrne drjeſo a ſchatu wſchech druzin w ſtamſkej twórni w Budyſchinje na Fabrikſkej dróſy cżo. 10. Klamy ma mjenowana barbjenja na Łoſchich haſy. — Proſymy, wobkhodujuce nawěſchcźi w dźenſniſchim cżiſle!

S **Delnjeje Hórſi.** (Zadneho piała poſłyſchi.) Saſchły tydźeń ſu tu potjeſli cżerwjenoſchijatu dźiwju huſyzu, kotraż hewak jenoż w Aſiſkej a narańſkej Europje pſchebywa. Wona wjchak hdys a hdys ſo ſaſtupje do nawjeſzornych krajin. W poſlednich 150 lětach je to 105. tajka huſyzu, kiž bu w Němſkej potjelena.

Se **Ssowrjez.** (Wyſoka ſtaroba.) Pónđelu ſwjeczeſche tu k. Jan Wogt ſwoje 80. narodninu. Wſchi tej ſkładnoſći jeho na wſchelake waſchnje poczeſczowachu a wobdarowachu. K. Wogt je 56 lět dołho ſobuſtaw woſejſkeho towarſtwa.

S **Baria.** (Hodownu ſwjatoczneſć woſnadneho ſónſkeho towarſtwa.) Wutoru tydźenja běſche Barlike woſnadne ſónſke towarſtwo wjele ſtarſch pſcheproſyło k jednorej hodownej ſwjatoczneſći. Pſchedſydka towarſtwa Jeje jaſnoſć kn. prynzeżna ſ Lippe roſ'oži, ſo leża njeſkeje mózny, hodownu wobradżenje po ſwjeczenym waſchnju zuhotowaċ, dokelż je towarſtwo ſ wuměrjenjom ſtotrownje hižom pjenjeżnje thěrno poczeżene. Po ſhromadnym khěrluſchu „Kak powitam ja teběje“ měſcheſche knjes ſtarſi Rjeucz narěcź. Pſchedenjeſchcźi ſo nětkotre rjane pěſnje. Sſotra Johanna ſe ſwojimi ſchtrykowanſkimi ſchuleſkami hodownu prolog poſłyſi. Pſchi kofejowej pſchetrawy pſchihłże darjeny woſnuſchk k ſwojemu prawu. Jeje jaſnoſć kn. prynzeżna ſ Lippe a knj. wuczerka ruczných dźełow Kóſlerjez porjeńſchſchiſchtej ſwjatoczneſći je ſpěwami k tuże. Też towarſtwo młodych hołzow nětkotre ſwoje pſchednjeſe. Jednora ſwjatoczneſć ſtónczi ſo je ſhromadnym wuſpěwanjom ſtarſkeho hodowneho ſpěwa „Cżicha nóż, ſwjata nóż.“

Z **Kukowa.** (Saty kradnyli.) W nocy k wutorjej pokradnychu padniſi jenemu wjeſnjanej ſkoro cyle ſaty ze ſahrody, kotreż tam na powjazach wiſachu. Padnſtwo je ſo hakle na ranje wokoło 4 hodźin ſtało. Mandźelſka pohlada w tym ſaſu z woknom za ſatami a widźeſe, ze zwjeſnja koſła na zemi leži. Cheyſo ju hić zaſy powěſnyć. Tak dołho haċ ſo hotowaſe, zebrachu padniſi ſaty a z nimi tłóchnychu. Běchu vitraże do ſtyrjoch wokni, dwě poćehnjeni na loża, nětkotre zwjeſnje koſle a ſpódnje khołowy ſobu kazali. Mandźelſka ſo njemała ſtróži, hdyż ſahrodu nimalo próżdnu nadeńdże, dźěſaco ſaty běchu pokoſtnicy woſtajili. Hnydom rano pſchiwjedżeny pólcajſki pos dla ſyłneho wětra ſlóła za nimi njewuěchacha. Stóż traſ wo kradnjenych wěcach nješto wě, njech to najbliżſej policajſkej ſtaciji wozjewi. Je ſo hižo wſpjet na ſtrach pokazało, w nocy ſaty wonka woſtajić. Tu mamy zaſo tajki wobżaromny pad. Wobſedżeř cżeży ſkoduje.

Z **Marijneje Hwězdy.** (Wyſoki wopyt.) Na krótki wopyt přijedże zaſnđżenu pónđelu dopołdnja Jeho

Zhromadny row z kaſčemi pjeć dźěći.

We wſy Senheim nad Mosuiu hrajkachu dźěći na zamjerznjenym wjeſnym haće. Nadobo ſo ćeńki łód přełama a 10 dźěći podnóri ſo we wodże. Pjeć dźěći, ſtyri holey a jeneho hólca, njemóżachu wjacy wukhować. Na naſim wobrazu widźimy zhromadny row tutych znjezbożenych pjeć dźěći. Tuto żałostne njezbożo njech je wſitkim k warnowanju, zo bychu na kóżdy pad młodźinu woldźerżowali wot dźěćacoho njepřemyſlenja, a ju hakle potom na łód puſćili, hdyż je kruće doſć mjerzło, z čimż je rukowanje za doſć tołſty łód date.

Kralowska Wysokosć sakski pryne Krešćan do tudomneho klóstra. Njebě so připowědźił, tuž běchu klóstrscy khětro přeslapjeni. Knjez propst běše na pohrjebje prelata Žura a tuž sej wysoki wopyt — jeho přewodźowaše hrabinka Schönberg — pod nawjedowanjom knjeza P. Norberta ponowjenu cyrkej wobhladla, kotraž na njeju najrjeńši začiše zawostaji. Běštaj ju hižo prjedy widźałoj. Kajke rozdźěl mjez nimaj a nětko! Potom podałštaj so do abtowneje ładźeje, mježestaj dlěše rozrěčowanje z Hnadnej knjenju. Krótko do dwanaceich wotjědźe wopyt z automobilom přez Biskopicy nasprjet do Drježdźan, hdźež pryne nětko bydli.

S Wujejcu. (Paduschjowo.) W nozy k sobotje padnychu tu padušchi pola kublerja Mětašcha. Woni najprjedy jeleńsu jerdź wupaczichu a potom so pyches wokno do twarjenja sadobychu. Potom su wschě delnje rumpołeje pichebortali a tradnuli hischcze khětro nowej wuješej ichforni, něchto porow czrijow, jehnju grat a wěcow, tiž bychu so k pjecjenju wošuschkow pichihotowałe. Dale patoštnizy so dobychu do khlěwa a tam tradnuli si łaczki, tiž hnydom na mějenje sarčachu. Potom su na dworje hischcze tradnuli i kolnje mužace a žonjace tele. Sawoštajili su wulku kuloju elektriju lampu. Po dworje pichchwała hewak kuzowy wuczeršli poš, tola njeju padušchi so wot njeho mylicź dali. — We samtnej nozy su padušchi so tež dobyli pyches wokno do jene pola Wićejcz. Wottam wschat dale njemóžachu, dokuž běchu dorje sankujene. Tak su jenoj tradnuli kuž butry. Spytachu potom wot jahrody saleńcj do jitwy, dokeż pak woteńcy běchu sacjinjene, njemějachu wujpěcha. Najčerje su padušchi najprjedy tyli pola Wićeja a potom hakle pola Mětašcheje.

S Njesnarow. (Honitwa.) Pónđelu so tu wotmě honitwa, na kotrejž 15 honitwjerjow a 20 honjerjow so wobdźěli. Potčichu 29 sajazow a wjewjerčicu. Wunoschk je dosć dobry.

S Kulowa. (Hrubaj hólakaj) Tu so wotmě honitwa, na kotrejž 17 honitwjerjow pečeli 39 sajazow a 11 nutklow. Pschi tym tej potčichu dwě hornjeczi, tiž so nětko haja a to hischcze je schrotom. Tajich hólatow, tiž njejmaja honitwinskich jakonjow a waschnjow, njeměli na wschu dźiwinu pschejcź.

Z Łužicy

* S Korjenja. (Khroble sadobywarjowe.) Padušchi dobychu so w nozy do tudomneho Schutzki hospjenja a tradnychu radźeny aparat juanti Schank, cyrny pyschowy mantl i hódnotnym pjelc inowym thornarjow, brunu kožanu jaku, dwaj poraj kožanych rukajcow, tkaninowy žonjaty wobłet, schtrykowany žonjaty wobłet, błidowe rubu, zigary a zigarety. Sełdy tej pokazuju, so su ko padušchi tež do registrowanitkeje kaju dobrej spytali. Korjenjanar je na dźěłenja, tiž k sajazanjeju padnychow wjeli, 50 hriwnow nuta wuniasli.

Naš drohi wótčinc Marko Smoleŕ 75 lět

Dźens runje před tři štwórć sta létami
So — wótčinco naš drohi — Ty nam narodźi
Tuž dźens wšón serbski lud so z Tobu raduje
A mnoho zboża z wutrobu Ći popřeje!

Ty nadutosć a hordosć njejsy ženje znał
A tola za narod sy wjelo dokonjał!
A idealnje zmysleny sy stajnje był,
Sy spochi jenož lěpše swojoh' luda chcył!

Za njón sy njewustawajo so prócował
A zamóženje swoje za njón woprował!
Z čimž njezahinjomne Ty sebi zasłužby
Za luby, drohi serbski narod dobył sy.

Sy drémacy naš lud też pomhał wobudźić,
A samo Serbski „Sokoł" sobu założić.
Też tajił njejsy nihdy čuće słowjanske,
Nć, radšo bolosće a křiwdy za to njesełe!

Za toło wšitko mnoho dźaka Tebi dołžimy
Tuž w čichej modlitwje dźens takle zdychnjemy:
Zažerž — Božo — strowoh', čiwoh' nam šće
[dołho Smolerja!
A wobradź jenu čichi, měrny wječor žiwjenja.
Jurij Sewčik.

Radio

Jutře štwórtk, 22. decembra słyšimy:

Königswusterhausen: 6,30 wjedro za ratarjow, 10 powěsće, 11 wjedro za ratarjow, 13,35 powěsć, 14 koncert za dźěći, 16 přednošk „wjesna kultura a wjesne wukubłańske dźełko, 19 němske ratałstwo na prozy newcho łěta, 19,30 hodowny oratorij wot Bacha, 21,30 powěsće, 21,40 komorna hudźba ze Stuttgarta, 22,20 wjedro, powěsće, sport.

Lipsk: 9,45 wjedro, 13 powěsće, 13,15 hudźba na tarelach, 16 popołdnišći koncert, 17,30 wjedro, 19,05 přednošk „dźěłaćerstwo a zymski šport", 19,30 koncert, 21 dźiwy Božeje nocy, 22,05 powěsće.

Hišće ważne ze sćeleńskeho programa:

Königsberg: 21,05 adventske khóry. Stuttgart: 19,30 staro hodowne spěwy. Budapest: 19,30 „Hoffmannowe powědanja", opera. Ljubljana: 20 hodowne kěrluše. Waršawa: 20 zabawna hudźba. Praha: 20,10 „Janošik", słowakska tragedija.

Z krótkim słowom

Na tšeńskejšu w Johannisthalu pola Barlina hobotu popołdnu łćadło jnjeńcej. Wjedźiłe so smjertnje a pałatce cjeżko sranj.

Pjećdźesaty hod w Mosbachu w Badenskej je 101ćetneho schenja Marc Hirš Kamberga k smjerći sahubźił. Njemóžeše hižo swoju prjedawšu łubu k cyłoma storeźił a tak dołho pod wodu tłocźił, dokuž njeńcejše morwa.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutřišchi schtwórtk:** Mako pschemjenjenja.

* **Pola Herrnstretschena je na Łobju motorska łódź do cjołma sawadźiła, kotraž bě se 4000 zentnarjemi zokora nakładźeny. Sa nětorke minuty bu cjołm, do kotrehoż bě so wulka dźěra wurasyła, se 4000 zentnarjemi zokora potopi.**

* **Na lodojtej drošy pola Rüdesheima so wós baronki Langwarth se Simmern do ſuwanja da a do nakładneho automobila sawadźi, kotryż napschećiwo pschijědźe. Pschi wobdźidle ſedźajej baronešy Langwarth se Simmern so hłowa cjeżko srani, mjes tym so so baronzy mošny ſischaſechu. Tjeja ſobujedźajaca knjeni so tohorunja cjeżko srani.**

Přilopk

* **Tři dźěći so spalichu.** Misto Stadtlebena wudyri *taschni w domje dźěłaczerja, jako mandźelskaj domoj ajeběschtaj.* We poslednim wokomiku wróćći so mać a sama wot swojich pjećo dźěćcźi najstarschej wukhowaczu. Tamne tři dźěći, wot schěsć njedźel hač do dweju lět stare, so spalichu. Mać hama je so cjeżko wopalisa.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjenoćenstwo evangelskich Serbow." Naše hodowny wječor je srjedu 28. hodownika. Prosymy naše sobustawy a też hosći, zo bychu někajki mały dar w hódnosći 25 hač 50 pj. k wulosowanju sobu přinjesli. Prajće to wšěm waším znatym! Přejemy Wam wšitkim wjesele a zbožowne swjate dny!

Předsydstwo.

Hodowna skhadźowanka w Rakecach. Nocy po skhadźowanej pojědże autobus přez Njeswačidło do Budyšina. Štóž by chcył subjěć, njech so na skhadźowanej w Rakecach pola za to postajeneho studenty zamolwi. Z. Ł.-S. S.

Radwoŕ. Jednota Sokoł wotměje druhi dźeń hodow swój swjedźeń, wobstejacy ze zwučowanja a noweho dźiwdła. Wutrobnje so wšitcy na njón přeprošeja.

Njebjelčicy. Jednota „Sokoł" wuhotuje 2. dźeń hodow wječor w 7 hodź. sokolski wječor. Program wobsteji ze zwučowanjow a dźiwadła. Zastup 1 hr. z dawkom a rezemi.

Najrjeńši **hodowny dar** je **časnik**

Narućne a dybzačne časniki, časniki na blido a na sćěnu, budźaki atd. poruća po najtuńšich płaćiznach

Fritz Hebold, časnikaŕ w Budyšinje na Dźiwadłow. hasy 6

Wóskowana tkanina
škitaki sćěny
tepichi z linoleja
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler
na Žitnych wikach 28

Hat, tak je — — k hodźenje Preißerec kofej to **najlepše!**
Mešenja za swjate dny: Punt 2.—, 2.40, 2.60, 2.80 3.-, 3.20, 3.60, 3.80
Wysoki zrostny Kilimandscharo punt 3.20 hr.
Cežki abesinski moka punt 3.50 hr.
Palerńa kofeja
Preißer
na rjanym rózku Žitnych wikow

Nowočasny
kłamowy gramofon
nowy, niže nakupneje płaćizny ma na předań **Rudolf Lebelt** w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 30

Tepichi
předźeno (ceńke kaž wlosy), kruta kajkosć
přešiwaki z najlepšej wotmu
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Łožowe blidne kuchinske šaty
wotmjane łožowe płachty, běły a pisany barchent
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler nětkle na Žitnych wikach 28

Hypothecki
kredyty za zastojnikow, požonki přez
E. Reichel w Lubiju
na Albertowej drózy 2

Praktiske dary
elektriske a mechaniske wěcy, swěćadła, wumělske wutwory,
rjemjesła jara tunjo
Richard Paul
w Budyšinje na Kěžorskej drózy 14 Telefon 3105

Čopłe šlypfry
pryncesne suknje, spódnje jaki, mužace spódnje kholowy a košle
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler
nětkle na Žitnych wikach 28

Trjebane
DKW motorske kołа
tunjo pola
Rudolf Lebelt w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy

Přikrywy na sofa, diwan, blido
škitaki sćěny, předłohi,
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler
na Žitnych wikach 28

M. Schubärth w Budyšinje
Twornja: na Fabriskej dróze 10
Samsny wobkhod: na Hošic hasy
Čisti
barbi
plisěruje
wšitko za wšitkich
Darmo
po wěcy přińdźemy a je zaso přinjesemy
Telefon 3758

Darće
praktiscy a derje!
Dźěl. a sportske lacy, pulovry, žonjace jaki, wšitke Bleyle-wěcy
trikotaže,
nohajcy, zoki, rukajcy, pjasne rukajcy, walkowane zoki, chenillowe rubješća
ma w dobrych tworach po nizkich płaćiznach
Otto Osswald
w Budyšinje na Kamjenćnej hasy 7

Wšě šulske knihi
poruća we wutkim wubjerku
Serbska kniharnja w Budyšinje
::: na Lawskich hrjebjach :::

Přihódne dary!
wosebje tunje **elektriske wobswětlenja za jězdne kola 6 voltow wot 8.75 hr., karbidowe latarńe,** mosazowe **3.50 hr. baterije za dybzačne lampki,** stajnje čerstwe, **wot 0.25 hr., znamkowe jězdne kola a wobruče** we wulkim wubjerku po nizkich płaćiznach, **swećace stabiki, kožane kapy, rukajcy, kože do klina, nawušnicy**
Rudolf Lebelt
Připóznata DKW-pomoc w Budyšinje
na Zwonkownej Lawskej hasy 10

Swjedźeński dar!
předešćniki — kije
trubki
we wulkim wubjerku pola
W. Straube w Budyšinje
na Znutřkownej Lawskej hasy 8.
(prjedy Otto Brandt) — (prjedy Otto Brandt)

Maćica Serbska

Swjatočnosć k wopomnjeću čestneho předsydy
k. stud. rady prof. dr. Muki
srjedu po hodźoch 28. hodown 1/2 3 hodź.
w Serbskim domje

PORJAD!

1. Zrudoba a trošt, žarowanski pokhod za husle a klawěr (konc. mištr Wondruška)
2. Wopomnjeńska rěč . . . . . prof. O. Wićaz
3. Spěwaj:
   a) Žedźenje
   b) Hólcowe kralestwo } . . . . . dr. A. Muka
   kn. Dora Frajslegec
4. Recitacija dr. Mukowych pěsni
   kn. Hanka Wječelic
5. Wowčerjowy spěw . . . . . dr. A. Muka
   kn. Elsa Krawcec
6. Spi w dobrem měrje; husle a klawěr (konc. mištr Wondruška)

Wšě komposicije je k dir. Bj. Krawc zhudźbnił.

Wšitke serbske towařstwa so wutrobnje přeprošuja
Předsydstwo a wubjerk M. S.

Přiloha k čisłu 298 **SERBSKE NOWINY** Sriedu 21. decembra 1932

Posledni puć wysokodostojneho knieza prälata Mikławša Žura

Čežko je njenaprošna smjerć naš serbski lud runje w tutom lěće domapytała. Zhubichmy tola najswěrnišich, najpilnišich z našich rjadow stareho wojowarskeho zdonka. Stysknobě nam, hdyž zažły štwórtk zasłyšachmy, zo je w zažnej popołdnišej hodź nje w 74. žiwjeńskim a 48. dušepastyrskim lěće wysokodostojny knjez praelat Mikławš Žur po dlěžšej scěrpnje znjesenej khorosći wudychał swoju dušu do rukow Boha Knjeza. Bě tola runje wón muž njez dorosće, sama lubosć a přećelnosć. A runje tehodła tak mnohi kreščijan wo njeho žaruje. Wón bě najswěrniši přećel khudych,kiž so jemu dowěrichu we wšej nuzy. Nihdy njeje zabył, zo je jeho kolebka stała w khudym serbskim domje.

W ródnej wsy našeho wulkeho Michała Hórnika we Worklecach je so 13. měrca 1859 swěrnymaj serbskimaj staršimaj narodźił. Po bohoslowskich studijach bu 7. hodownika 1885 wot biskopa Bernerta na kněnika wuswjećeny, bu z druhim kapłanom při nasej serbsej cyrkwi w Budyšinje. Lěta 1896 bu z Radworskim fararjom. Z njesprócniwej horliwosću je w nadworju dźěłał a jako wulkotny pomnik swojeje dźiwosće tam zawostajił wulkotny Radworški nowy Boži dom. Nazymu lěta 1903 přińdże za fararja do Budyšina.W samsnym lěće z dostojnosću tachantskeho knjeza wuznamjenjeny bu 1. 7. 1912 šolastikus. 13. 5. 1920 kantor a 1925 senior Budyskeho tamnišstwa. Swj. Wótc pomjenowa jeho 26. 6. 1921 za swojeho domjaceho praelata, připóznajo z tym jeho porhliwu dźěławosć w Knjezowej winicy.

Ze samsnej swěru kaž za cyrkej je njeboćički tež dał wot swojich studentskich lět hać do swojeje wuslubjeje hodźinki za swój serbski lud. Wo jeho wjeńskim dźěle hižo pisachmy w 294. čisle našeho časnika. Při swojim wobšěrnym dušepastyrskim dźěle je přeco hišće khwile namakał, płodaje za swój ludhać a budźe drje tež mało serbskich zhromadźiznow a swjedźenjow, na kotrychž njejsmy jeho lubje mjezwoćo wuhladali, jeho mily hłós słyšeli, strowy zdź abo šćipku přijeli. A wón njenaspomni nihdźe swoje dźěło a njemjeńše rad, zo so we nim rěčeše, dźěłaše ćicho, bjez holka, kiž tak často cyłkej škodźi.

Tola nětko, hdyž je jemu smjerć wzała pjero z ruki a móc z ćěła, mamy za našu swjatu winowatosć z horcym dźakom na njeho spominać, prajimy jemu nutrny dźak do rowa, kiž budźe trać ze serbskim ludom přez jeho row. Wón běše płodny wuswyšował w Knjezowej a narodnej winicy a žnjeje po tym zbožowne žně wěsće w njebjeskim kralestwje.

We swojej dźěłanskej jstwi w domje při Pětrowskej cyrkwi steješe jeho wotemrěte ćěło na marach. Z kóždym dnjom klečachu pobožni wosadni při kasći a modlachu so nutrnje posmjertny pačeŕ. Bě to njepřestawace přikhadźenje a wotkhadźenje. Njeboćički wotpočowaše ćišinko, z wurazom mjezwoća, jako njeby był morwy, ale jako chcył kóždy wokomik zaso postanyć a z přećelnym słowom kóždeho wobźiwić a rozmołwu dźeržeć ze serbskimi wótcincami, kotrychž wobrazy w předstwi wisachu.

Pod njesměrnje bohatym wobdźělenjom kat. wěriwych Budyšina a ze Serbow bu póndźelu dopołdnja njeboćički na Budyskim Mikławšku swjećenej zemi přepodaty. Krótko do 1/2 10 hodź. bu ćěło drohoheho zemrětcho w jeho dźěłanskej jswi zažohnowane. Potom so přenjese do Pětrowskeje cyrkwje. Boži dom bě přepjelnjeny z wěriwymi. Wšě překhody běchu polne žarowacych a samo w přimjeznym dźele Božeho domu stejachu hišće wěriwi, zo bychu byli posledni króć z drohim zemrětym zjednoćeni. Kašć so postaji w srjedźnym překhodźe před wulkim woltarjom. Nad kašćom leżachu znamjenja smjerće, zyboleše so kheluch z Božim khlěbom a kříž. K poslednemu razej přebywaše zemrěty w swojim Božim domje, w kotrymž je służił k Božej česći a k spomožењu wěriwych. Zaklińca modlitwa duchownstwa při posmjertnym oficiju, kotremuž so přizamkny requiem. Hluboka bolosć jimaše wšěch přitomnych. Čežko běše kóždemu, zapřijeć woprawdźitosć, Bože doporučenje. Tak mnoha sylza ronješe z wócka serbskeje maćerki, kotrejž běše njeboćički był we wichorach časa z dobrym poradźerjom, pomocnikom a spowědnym knjezom. Tak mnoha z dźěłom přemożena ruka serbskeho ratarja a dźěłarja zatšepota při posmjertnym pačerju. Piščele doklinčachu w Božim domje.

Před Božim domom rjadowaše so pohrjebny ćah. Na ćole kročeše khorhojne wotdźělenje wojerskeho towarstwa, jemu přizamknychu so wosadne towarstwa ze swojimi khorhojemi. Ani jeničke towarstwo njepobrachowaše, tež nic serbske khorhoje Radworćanow a Budyskeje „Jednoty". A za tutymi krasnymi dźesać khorhojemi kročeše tež předsydstwo a sobustawy Maćicy Serbskeje. Slědowachu duchowni sobubratřa, kiž běchu ze wšěch kóncin Sakskeje přikhwatali a wosebje wuhladachmy mjez nimi skoro wšěch serbskich duchownych. Před kašćom kročeše zastupjerstwo kapitula, wysokodostojny k. biskop. Njesměrna syła pobožnych wosadnych so za kašćom přizamkny. Při pokhowanju je so wysoko přez 2000 žarowacych wobdźěliło.

Na starosławnym Miklawšku, hdźež naši katolscy serbscy duchowni wjednikojo spja, přepoda wysokodostojny knjez dekan Hartmann ćěło swjećenej zemi. Cyrkwinski pačeŕ wuklinča w ćichim Wótčenašu, kiž běše sebi drohi zemrěty město pohrjebneje rěče přał. Swjatočnje pozběhowaše so k njebju posmjertny pačeŕ a Boże słónco saješe swoje pruhi do posledneje sparweje komorki. Cyrkwinski khór zaspěwa „Ecce quomodo moritur" wot Händela. Wutrobnje zwjeseleni zasłyšachmy serbskej spěwaj Radworćanow pod wjednistwom k. wučerja Nawki. To bě dostojny postrow synej serbskje Łužicy. Serbske spěwarki a spěwarjo zaspěwachu spěwaj: „Luba duša, měr budź z tobu" wot Bj. Krawca a „O Božo, smil so" wot dra. Pilka. Tak so pohrjebna swjatosć nje serbskim słowom skónči. — Po přeću droheho zemrěteho njebě žanych rěćow, jenož za Zwjazk sakskich kat. wučerjow poréča k. stud. rada Heidrich dźakne słowa.

Hruzlk po hruzliku padaše na kašć w dźaknym spominanju. Krasne wěncy so při rowje ćicho położichu, mjez nimi też wěnc našeje Mać. Serbskeje, kiž je z nim zhubiła swojeho dołholětneho sekretara. Jenož pomałku wopuščichu žarowacy pohrjebnišćo. A wjetšina žarowacych běchu Serbja, Serbowki z bliska a daloka, kiž njemóžachu so dźělić wot rowa lubeho serbskeho wótčinca, kiž tam spi při kapalcy, jako chcył stajnje zhładować na Hrodźiško, do katolskich Serbow, k Radworjej a k Worklecam a chcył wšěch napominać: Serbja, zakhowajće swěru, waših wótcow rěč a wěru! sř.—

Poslednje dny před hodownički

Wo łupowanju darow, wo pjerčenju tykanzow a wotkazowanju.

W Budyšinje, 20. hodownika 1932.

Nětko je najlěpscha pschileżnosć, dopokajacź, hacź sej cłowjek we sarjadowacź a hacź ma talent k dispozizji. Hodowny tydźeń je so sapoczał. Hižo sobotu je patorźiza a wot wjeselow runje njesapleńcźeny cłowjek dyrbi konstatowacź, so ma lětsa jenoź dwaj swjatej dnjej, loni tři. Hdyž so pak patorźizy k tomu liczi — mnoźy maja hižo wot pschipołdnja swój swobodny cźaś — tohodła pak njebudu so na dalokě puczowanje móz podacź, schtoż chze hody swonka swojeho statoka swjećicźacź. Psche dałoko sej sapuczowacź njemóże, loni běsche jedyn dźeń wjazy. Sdźěła tež wušuschena móschert temu njepołěkuje, byrnjež želesniske sarjadnistwo hižo wot 21. hodownika potunschenu jězbu smóznio, kotrejž hacź do 10. wulk. rózła traje. Wschelazy wschak sej wuleća na lymiske sportownischcza a symiskich kupjelow. Sda so, kaź by so ludźom lěpje ischło. Praidscheich pak so hodownych sapuczowarjow, powucźa tebje hinak. „Esym wschitko hromadźe sdrapał, so mohł hody hischcze ras wotjećź!"

Schtoha ma so wob tydźeń wschitko wobstaracź! Je, kaź by cźaś kschidła měł, cźeka nam pod nohomaj a hischcze njeje wschitko hotowe. Powschitkowny pschehlad nad hodownymi darami powucźi naš, so sa kóždeho źiwjobneho hischcze maliczkosć zalunje. Lenka je je swojej schulisej towarschtu Hanku hromadźe pschischła. To je w poslednich dnjach k małej revoluzźi dóschło. Hanka je sej pola Boženo dźesća klanku sałasała, kiž wocźi sacźinja a wotewrja, a macź je ji hižo pschilubiła, so ju dostanje. Nětko chze Lenka wjeso tej tajku měcź. Nochze wrócźo stacź. Tuž dyrbi so wupucź pytacź. Teź draschcźicźi dla ma hischcze wschelake wobzebite pschecźa, tohorunja druhy druhich wjazow dla. Tuž hischcze ras do wobchodow a je pschecź. Dźemy wjeso do tajtich, kotrejž ju so w Sserbskich Nowinach porucźite, lětsa teź wjele i Kamjenza. Wschako mamy srjedu, ischtwórtk a pjatk khwile. Połda darow ma so teź jedze nakupowacź, so sa hiedne huby źwjate dny dosała. Tute dny njebudu so potajtim jenoź domjaze wjzy wobstaracź. Tat maja hospoźy w kuchini teź dosć dźěła. Dyrbja wschitko pschihotowacź. Patorźizu pak hižo pjatk ma so ischtom shotowicź a dźeći na pschihódne waschnje i dźěłom sajtaracź, so njebychu potajnoscź kasnke. Wschudźe mohła hospoża być. Wona samóże najlepje pokazowacź, kelko staroscźow poslednje dny do źwjatych dnjow naczinja.

Kak móże kóždy čłowjek měć wužitk z nadbytka zemje?

Europšti ratař, runje kaž jamóšti farmaŕ nataj so cźežko bědźicź wo eksistenzu. Ludźo njemóža kupowacź wjcho, schtoż so produktuje, haczrunjež bychu móhli wschitko trjebacź. Nimaju pjenjes. Kak móhło so tomu wotpomhacź?

Ničhtó njeby trjebał hłód žiwicź, kóžny móhł wěcź cźełu nad hłowu, žołstwe bědźenje wo potrjebu wschědneho žiwjenja njeby trjebało być wojowanje. Na świece je wschcho dosć a nadosć, so móhł kóžny so nasytźicź. Wudawki produkcije pak, mjeso, dawki, łozialne cźeże docpołoja sa sniżenje płacźiznow jenoź k wěstym mjeram. Spadaju płacźizny hischcze dale, potom so produkcija wjazy nidawki. Wojowanje wo sdźerźenje płacźiznow sałhadża tiło, dołhoź śwětowe hospodarstwo swoje nicze wupschestrowa po zynym świece a njepoměr mjes produkcźiju a wotbytkom knježi wiz jenoź pak ratarskich produktow, ale teź pola wutworow pschemyschła. Na świece so kowory, zyła a zyma wodobywa wjazy, dyžli so trjeba ke pschisdźelanju. Židy a bratry so wjazy posticźeje, hacź móże so trjebacź k tkaninam, natschа so wjazy wolmy ke schijenju trjeba k drasce. So by posticźenje so srjadowało a płacźizna sdźerźała, twarja so kumschtne wopschestrowanja hdźiwjelow, tak mjenowane valurizacźe. Wutwow a płahowanje so samjenje, twory so na skład dadźe. Haj, wulke zhromadźy produktow so samo sniczeja, jenoź tohodła, so by so mohło dale produktowacź, so by so płacźizna sdźerźała abo powyschiła.

Sa Wropschiej so sniczi wjazy kopeja hacź so sdźela pije. 60 000 mędźow su trjebali k hnojenju, so bychu wšě so wobsčile. 400 miliionow kopejowzow je so dako sniczi a z tym so produkcija pomjeńschuje wo 15 mil. centnarow a to jenoź, so bychu so płacźizny sdźerźałe. Hamerikanske wikowanske druźstwo je sdźelowanje pschicźiny da njele dnjow zewinarjow torjenja sniczicź a to w Amerizy lokomotivy tepja z pschenzu, klinczi kaž śmjech napschećiwo bědźe a hłodej w druhich krajach. Na Ceylonie śmjedźa z kóždeho cźajowza město tři, jenoź hischcze dwě kopjeschny schćipacź. Na to waschnje so w l. 1930 žně wo 75 mil. puntow stócźichu. W Grefkej su hižo w l. 1904 sakakali sadźecź małe róžnuki a kónc 1909 pschichaja so sakonjacź wurodowacź wjele winowzow. Dotal je ma to waschnje so 300 000 hektarow winizow wotstroniło. Do Kapstadta njeje kładło trójzy wob tydźeń zbłe mjechi dejmantow, kiž so potom skhowaju w żelesnych khamorach bankow, jenoź so by so sdźerźała płacźizna tutoho drohoho kamjenja.

W Amerizy trjebane, ale hischcze dosć dobre auta so nakupuja a spateja, so by so wjazy nowych autow pschedało. Autowe wobruczе bywaju hischcze pomérnje dołhe a kóždy autowy wobsedźer so dźenja hischcze bojt tehodła, hdyž buźe trjebacź nowe wobruczе. A tola je so 13. wulkeho róžła 1930 w Amsterdamje wobsanknyło, so so kluwolina wjazy tocźicź njeschmě, so njeby so pschewjele gumija produktowało a z tym gumijowa płacźizna so sniżła. Tekło pschikladow sniczenja njeschmělnych hódnoscźow mamy dojcź a nadosć, so zynym świece. A pschi tym świet wola sa dźěłom, sa khlěbom a jeźiwjenjom. Sdobom wschak ho njehodźi wjazy wutwórnje produkowacź, hdyž płacźizny spadaju nize wěstych njesow. Tuta płacźizna pak sałhuje je hischcze pschewyschoka, dokelž lud pjenjesy mina. Je to jara sałschmjatany problem polny njesmyslnow, z kotrehož po sdacźu ani wutwórnja njeje mózno.

Tola ma so tu wupucź namakacź. Wot wěstego cźasa sem spytaju hospodarjo pjenjezy sadźewacź tajkej sniczeńskej bludnoscźi. Počinaju dźiwacź na to, so lud nima pjenjes. Ale płacźizny jara pomałku spadaju, tola sdobom teź so sniżeja mzdy. Techmika, kiž so dale bóle roswiwa, móże pomjeńschicź wudawki sa produkcźiju. Wotwarjenje płacźiznow měješe wobrot wožiwicź, so by so produkcźija hanila. S móznischej reklamu chze prawo duzent dźesća kupza wabicź ke łupowanju. Město so by twory snicził, posticźeje wón je žiwischo a horliwischo. Wěšo, puczа je hischcze jara dałoki. W składźischczach je hischcze załoschnje wjele twarow wuhromadźenych. Dźenja hischcze jenoź połoja koseja so žoda, mjes tym so tamne pokojan dyrbija sej skhowacź. To hnme płaceji wo koparje, žiłdźe, rósnykach a cźaju.

Sniżenje płacźiznow a móznischa propaganda njemóżetej kriju dowotstronicź. Dóńdź so njeprošeny, tym milijonam njesałuźerjam posticźicź dźěło a z tym sałhu sałużbu, njebudźe lěpje, dokelž tute miliiony sej niczo łupowacź njemóżeja, haczrunjež telko trjebaju.

Je někto pola naš woprawdźe njedostatk dźěła? Mózemy khrobje rjec, so móhło so tu hischcze wjele dźěłacź. Wulke nadawki cźakaju na dopjelnjenje wosebje na polu elektrifikeho a płunoweho hospodarstwa, na polu wodhłada, twarstwa, polěpschenja pódy, dyoleńswa a rataństwa sałha. Sdu to wschě pschedewsacźa, kotrychž pschewjedzenje wjesełuži sajimam jenotliwzow, ale derjemerjo zyłeho ludoweho hospodarstwa.

Tute projekty wschak so hodźa cźežko sfinanzowacź. Dale teź tu pobrachuje trutý program. K tajkemu prodgramej je trjeba plan. Pola naš wschak tuklwitu kuježt w hospodarstwje graowcźiwa schmjatanja a njewidźiwju systematiłeje hospodarskeje politiki, kiž wschо nalażnje pschepytuje, wupruhuje, so by nałożowała prawe pschódi k wustrowjenju hospodarskich pomérow.

Nascha doba ma dopjelnicź wjelewjesch nadawk wšelkich cźasow. Tutón nadawk je jenak rozdźelony na prózowarjow wědomoscźe, hospodarstwa a pschemyschła. Je to jene z najcežschich praschanjow, ale teź jedyn z najdźiwownischich problemow, pschetož jedna so wo to, klatwe wozsahnjenje techniki pschestworicź do zohnowanja ja zyłe cźłowjestwo. Jedna so wo to, smóžnicź, so by zyłemu cźłowjestwu so dóstał nabbyk jemje, kiž je hałke nastał z techniku, maschinami a hrodkami wobchada. Jedna so wo to, jemju sa wschě ludy a narody pschewobroczicź do woprawdźiteho raju.

P. Kryčemar:

Džak serbskeho luda k. hł. redaktorej Marko Smolerjej k pječasydomdźesaćinam

Dźensa spomina lud serbski
z nutrnym dźakom
na Tebje, serbski wótčinco,
kiž wodźiš hižo přez polsta lět
naše nowinarstwo.
Wije Tebi wěnašk
derje zasłużenej sławy,
a z hłubin duše přeje
zo dny Twojeho žiwjenja
mjez nami
hišće dołho bychu trałe!

Z dala swětnoh' hołka
sy stajnje dźěłał čišinko
a darił swojom ludej wšitko
štož bě Twojoh byća
wutk a žro!
My wšitcy klonimy so k Tebi
w dźaknej myslicy,
a přejemy:
„Bóh žohnu Tebje
sławy syna
w našej serbskej dominje!

Hóle předstaji so Londonskemu wyššemu měšćanoscu

Interview mjez małym francowskim hólčim žurnalistom Pierre Bourgeonom, kiž w Parizu samsnu nowinu „le Petit Lyceen“ wudawa, a nowym Londonskim wyššim měšćanostu. Młody žurnalist běše wosebje k tutomu interviewej z Pariza do Londona dojěł.

Božodźěsćowy štom

Božodźěsćowy štom njeje šerbiskeho pothoda. Serbja su jón pschewjali wot Němcow a k jeho rosćerkjenju su wobsebje pschinoschowali bodowne zwjedženje w schulach.

Božodźěsćowy štom je ryšy němskeho pothoda. Wo prěnim bodownym štomje cźitamy w khróniku f l. 1605. Tehdy so štom wopisa jako jědła, kiž bě f jablukami, wolatkami a postotkom powěschene. Něchto lět podschisko 1611 namaka so Božodźěsćowy štom hižo w Schlesyskej. Wójwodźina Dórtka Sibyla Brjohowka stare léto wobdari khude dźěći pod wobkwětlenej jědlu. Jara podźe so dósta bodowny štom do Sakiseje. Sćihyschiny wo nim hakle 1737. Tehdy w Zitawje tutón nałoźk sawjedźechu. Goethe wuhlada prěni Božodźěsćowy štom w Lipsku 1765. Hakle w 19. lětstotku je so bodowny štom dale rosšěrił a to skónčnje też tu w Serbach. Wón so dale bóle rosšěrjuje, wosebje też w južnych krajach, hdyž dotal tutón nałoźk hischcze njesnajachu.

Prjedy hač ludźo znajachu Božodźěsćowy štom, natykachu k nowemu létu (kiž so tehdy f bodanni zwjecesche) nowolětnu hałofu. Hałosa mějesche ludźom w domje pschinjesć zbožo, strowotu a płódnosć, dale sadźiwaca też schkodnym mozam.

Tak je Božodźěsćowy štom poprawom nowolětny nałoźk. Ale też waschnje so hody wobdarowaca je nowolětny nałoźk. Prjedy ludźo zwjez k nowemu létu wschelake dary darowachu. S tym mějesche so druhemu swěsćicz derjemeće na zyle léto. Hižo w starym Romje běchu nowolětne dary zbožowne znamjenja a Romjenjo so też wopraudźe sejedrinje wobdarowachu, so bychu zyle léto měli zboże.

Serbskim dźěćom dary njeje Boże dźěćo, kiž pjecza na konju jěcha. Tohodla so patorzizu zynno psched wrotami zypa a hodownicźu rano do dźěći za to dary doslawaju. Swjetscha Božodźěsćowy schtom też hakle rano sabjwěsća, jenož tu a tam su Serbja sapoczeli po němskim waschnju hižo patorzizu dźěćom wobradźeć a sabjwěsćeć Božodźěsćowy schtom.

Swójbne powěsće

Semrěłoj: Jan Maks Domaschka w Budyschinje, 52 lět; thowanje budże jutrje schwórk pop. ½3 hodź. na Tuchorskim pohrjebnischcu. — Hans Jwob. knjes f Fersen, leutnant w Budyschinje.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nowšitki: J. Jauk w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Sćrjedu 21. hodownika 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendželski punt	14,00	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,07	100 franc. frankow	16,425

Bursa sapiša wčerjeršnju nimonměry zdźiwe wikowanje. Na wikach posćěhowachu so pomérnje wjele akcijow, schtož měnjenje wuwabi, so je wukraj na pschedań podawa. Tehodła tych kursy trochu popuschczowachu. Hewak wschak wobrot też na bursach popuschczenje, hdyž so lube hody pschiblížuja. Zjawische bě pschezo wikowanje w reutowych a dołžnych lisćinach. Kursy tychle hódnotkow so porjedžowachu.

Statny president f Hindenburg je wschelake wótre postajenja prejdawschich nuzowych wukasow zaso f nuzowym wukasom wotstronił. Wschelake samjesowanja towaršstwowe sfutkowanja, prawa zhromadźizneho sakonja, su so zaso wotstronile. Jako Božodźěsćowy dar su politiscy hrěschnizny wobmadźenje dostali. S politiskich pschičinow sadźerjenych w Němskej 20 000 wokoło běhaja, něhdźe 6000 hamje družiny hołyduja w jastwach a w twjerdźiznach. Němska republika chce sarnovać, schtož w posledních měsazach je so pschi knjeze khłostako skuzene we politiskej roskorjenosći.

Też sakska evangelska zyrkej dostawa rjane Božodźěćo. Statny sud w Lipsku pschipózna jej prawo na sarnowanje, je stronu sakskeho stata, wo 5 miljonow hriwnow a sakskeho stata, wo 5 miljonow hriwnow a sakskeho stata dań. Krajna zyrkej móže pjenjesy derje trjebacz a f nimi někotrej šulskej nuzy wotwomhnacz!

A schto pschinjese Boże dźěćo Luzišiskim Serbam? Serbska rěc ma w Serbach, w schulach a w zjawnym žiwjenju so runje tak hrjiež a póstowacz kaž němska? Hdyž bu statny president zajtr nuzowy wukas podpisał, by ty było najwažnischo Boże dźěćo za hamt dwonkownscho ministerstwa němskeje republiki, pschetoż někto móhł sastupz tutoho hamta w Genfu f towarjazym doraśom wusstupowacz za kulturne prawa narodnych mjenschinow a małych narodow!

Produktowe witi wčera w Berlinje zaposchachu we famom schwarnym połoženiu, kaž hdy dotal. Natarźowe trjebo pjenjesy a mohło zito na witi. Młynzy jeho malo kupuju, dokelž maju so jara cźežko pschedawa. Też wikowanje da nicźahowne wonkowne na produktowych witach małko kupuja. Wjetschi statnu zitarnja pschecyo jako towarnaja, schtož so jej politiscowanke, płacźiny pschecyo a nowja so jeho wo 5 zł. wo zentnarju wod sebicka. W termijnowym wikowanju so też płacźiny rozli leschabi.

Wčera płacźesche zentnar w Barlinje:

Pschenicu 9,25–9,35 (9,40–9,50) hr., rožki 7,60—7,70 hr., jačmjenja, małeho 8,30—8,75 (8,40—8,90) hr., najnuzneho 7,90—8,25 (7,95—8,330) hr., wowsa 5,65—5,90 (5,90—6,15) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschenicy:

za dezember: 9,95—9,92½ (10,30—10,17½) hr.,
za měrz: 10,12½—10,10 (10,35—10,32½) hr.,
za meju: 10,22½—10,25 (10,52½—10,50) hr.,

rožki:

za dezember: 8,12½ (8,25—8,22½) hr.,
za měrz: 8,25—8,22½ (8,36¼—8,35) hr.,
za meju: 8,37½—8,33¾ (8,52½) hr.,

wowsa:

za dezember (6,40 hr.),
za měrz: 6 (6,47½—6,45) hr.,
za meju: 6,15—6,18¾ hr.

Płacźiny w fyrnkach su płacźiny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane nasponmjenje njeje, so njepschemjenichu.

Sesminjaze wiki wčera w Partinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 96 běłkakow a 64 prošatow. Běhaki płacźachu, wulke 18—38 hr., hrěnje 15—18 hr. Prošata płacźachu, wulke 12—15 hr., hrěnje 9—12 hr., małe 7—9 hr. Wiki běchu zjednane a płacźiny so njepschemněnichu.

Hamtske a zjednarske powěsće.

Pschehladowanje:

Schtwórk 22. dezembra 1932

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje nalschinskich tśélbow, dop. w 10 hodź.: Blida, klamowe hamory, žonjaze a dźěćaze khłobuki, bliśety, sosa, cźapki, schpicźa, nohajzy, pschchóschćiczki f khornarjom, stoły, pisańscti sekretar, lehańscti stoł, vertiko, pisańska pschiprawa, blidowy cźažnik, radio, kuchinski bufet, gramofonowe tacźele, kaschćik f nóženi;

w Lubiju na zjednarjowje, dop. w 10 hodź.: Klubowy sofa, klubowe stoły, cźažnik f riccźaskom, twjerdźi metraz schmórkoweho drjewa, pisańscti stroj, kuchinske wopschiscźo, knihowjasafka praša, wschelake meble a klamowe meble, wschelake drasty a schaty.

Konkursowe powěsće.

So by so konkurs nad samoženjom mějicźela wobchoda Otty Lolcka, jenicźkeho mějicźela firmy Hermann Lolck w Budyschinje na Hornjeńcźiskej haju 45, wotwobroźił, je sud wurunanske jednanje wotewrił, ta dowěrnika prawiznika Büttnarja w Budyschinje na Khěžorskej dróhi 2 a direktora Pawoła Jungu, firmy ratarske wuwuzitkowanje seleniny sap. tow. f wobm. ruk. w Lěwinju, pomjenowawschi a terminu na žrjedu 18. 1. 33, pschip. we 12 hodź. do Budyschina na sudnistwo, jstwa 141, swolawschi.

W konkursu nad samoženjom wobucźowje fabriki „Catos“ tow. f wob. ruk. w Budyschinje na Schäferowej dróhi 48, je sud terminu na žrjedu 11. 1. 33, dop. ½12 hodź. do Budyschina na sudnistwo, jstwa 141, swolał, so by so jednało wo sapodatnym wurunanskim namjecu dosłuscha.

W konkursu nad samoženjom pjekarja Richarda Schwiedera, mějicźela mlyna a wolenzy we Wiesy pola Mužakowa, je sud stónčanju terminu na wutoru 24. 1. 33, dop. w 10 hodź. do Mužakowa na sudnistwo, jstwa 16, swolał.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symjo so runi abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płacźiny po złotej hriwnje				
	20. 12.	19. 12.		20. 12.	19. 12.
Pšenica	185—187	186—188	raž	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	152-154	152-154	wowsa	14,5-16,0	14,0-16,0
jačmjeń, nat.			sódre lupiny	8,00-10,2	8,50-10,2
jačmjeń	166-175	166-175	bolte lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
wows	113-118	114-119	geradella	14,0-14,0	18,0-18,0
kukurica	—	—	rans. wosusk	—	—
pšeńc. muka	23,2-26,2	23,5-26,4	rany wosusk	10,0-11,0	10,0-11,0
rěana muka	19,0-21,4	19,0-21,4	buch.truhanč	8,80	8,80
pš. wotruby	5,0-9,2	5,0-9,4	rany kruško	—	—
rěane „	8,70-9,0	8,7-9,0	syno, 50 kg	1,80-2,15	1,80-2,15
raps	—	—	rěana stoma	0,65-0,85	0,65-0,85
hróch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0	pšeńc. „	0,45-0,55	0,45-0,55
lane symjo	—	—	wowsana „	0,45-0,55	0,45-0,55
njejuški	13,5-15,5	13,5-15,5	jačna „	0,45-0,55	0,45-0,55

Płacźiny rěaneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

20. decembra 1932 Płacźiny po centn. a zt. hriwnach
Skóčne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 272.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěazne hódnosće hač do 6 lět	31—3
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	29—3
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	24—2
Mjenje picowane wšěch starobow	20—

Byki: 491.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěazne hódnosće	26—
Połnomjasne, młódše	25—
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—
Spatne	20—2

Jałojcy a kruwy: 666

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěazneje hódnosće	21—24
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěazneje hódnosće hač do 7 lět	18—20
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—14
Mjenje a spatnje picowane	—

Cełata: 2192

Najlépše wukormjene (2. druž.)	40—43
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	28—38
Spatne (4.)	18—25

Wowcy: 2462.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	30—31
Starše wukormjene (2.)	27—28
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	18—20

Swinje: 12414.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	—
Wukormjene	41—42
Mjasne	40—42
Spatne	39—14
Rancy a kundrosy	35—38

Słoma, kotraž so njepali.

Wobraz předstaja wotpalonje bróžnje w małym. Słomjane płaty wostanu njewobškodźene. W Magdeburgu předwjedźe so před wěcywustojnymi nowa prasowana słoma, kiž so bjez kóždeho chemiskeho impregněrowanja, jenož dla wašnja prasowanja, njepali. Kóždy hnydom dowidźi, zo móže tuto wunamakanje za ratarske twarjenja, kaž bróžnje a ze słomu kryte burske twarjenja z najwjetšej wažnosću być. —

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołnje běduy. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenje dyrbi so samey hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnia nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys worjewja.

Čisło (Nr.) 299 — Budyšin — Štwórtk, 22. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Zymska pomoc němskeho knježerstwa

Němski dźełowy minister **dr. Stryp** je wutoru starschi-dźe němskeho žejma zdźělił, po kajkim waschnju ma zmjerka pomoc wudźěłić. Tale dźěłenka powschitkownje zwjerdża, schtož je wo tym hižo znate. Mjes njezaměstnjenymi so pjenjezy njerozdźěla, ale jim so pomoc z tym, so so jim płaćiny za zymu sniža. Přichode wschěm **dotal** měšacznje dwěmaj zdźěłanej **charizy** za stuđenje **zerstwe** mjaza stuđenjacej. Njezaměstnjerjo, kotřiž dotal měšacznje dwěmaj zdźěłanej charizy za stuđenje zerstwe mjaza dóstawali, dyrbja přichodnje schtyri tajke charizy dóstawać. Dołhi dyrbja w přichodze też zamožnejšym njezaměstnjerjam mjazowe charizy přichwalić, hdyž za to 28 miljonow hriwnow trjeba. Pódla toho budże so dyrbjeć 7 miljonow hriwnow za stuđenje wuhla wudać. Tydźenske charizy za mjazo a kołbasu so z 20 na 30 pjenježkow powjetšcha a budża so po zdaću też za **chleb a mloko móz** trjebać. Knježerstwo stejišćo zaimpuje, so so

i potrušenjom mjaza niz jenoż njezaměstnjerjo podpjeraju, ale so so też ratarstwu pomha, hdyž so pschetrjebanje mjaza powješći.

Dla trajneho wožiwjenja kupowajeje mozy so pschede wschěm **wobhonjowanje mjaza** pomjenschowasche. Postajenje rěsneho skota bě tak wulke, so njejazowe placzinny na 60 prozentow porunjo pschedwójnitym placzinnam padnychu. Knježerstwo zhubi pschaju, so dyrbja so tajkim waschnju synthetiske pomozy muša na dwěmaj stronomaj położiła. Mjezježelej kóžde tydźenske charizy za cjerstwe mjazo, kołbasu, tuk, wuhlo so placzinu wo 30 pjenježkow stuđischi.

*

Knježerstwo na to licži, so smjeje so politiske wurěčowanje, kotrejž je němski ježem w prěnjej periodze swojich pohódnjowin wottorčzit, hakle kónc januara. Najradscho by knježerstwo widźało,

hdy by so němski ježem hakle w nalěcu sapo swolał.

Knježerstwo měni, so so parlamentowe prawa z tym njeskrótcha, dokelž je němski kanzler je Schleicher knježerstwowe sapadne samery hižo w swojej radiowej rěcži roskožił a so by w ludowym sajimje było, kdy by so knježerstwu dleschi czah za pschewjedźenje praktiskeho dźěła wotstajił. Hač budża wulke opposizniske strony tonnile měnjenju pschihłosowacz, sda wschak so zwólne być.

Wosebite sudy so rozpuščiłe

Němske zakonjowe kopjeno z 20. decembra je zwjeršenje wukas němskeho knježerstwa wo rospuschczenju wožebitych sudow wosjewiło:

Na podstatku wukasa němskeho knježerstwa z 9. augusta 1932 so dźěłatwosći wožebitych sudow 21. decembra 1932 skónči.

Hłowne sudnistwo jednanja, tutón dźeń hižo sapowjedane, na wožebitu sud po wukasowych pschedpisanach z 8. augusta 1932 dale wjesći, jeli so so wěc po 4. paragrafje 2. wotstawka porjadnemu jednanju njepschipokaża.

Ličba dźěłonjemějerjow zaso přibywa

Po rosprawje němskostatneho wustawa za zawěšenje dźěłonjemějerjow je so za czaš wot 1. hacz 15. decembra ličba dźěłonjemějerjow wo 250 000 powjetschiła. Po samojerjenju je skoro wschо dźěło pod holym njebjom zastało. Dźěłom za hody so w industriji zhotowile a nowe zakazki njejsu doschłe. Pola dźěłowych hamtow je so 15. decembra 5 604 000 dźěłonjemějerjow zamołwiło.

Wjetša hibićiwosć kommunistow

Po roskasach z Moskwy je kommunistiska strona w Němskej w poslednim czasu dźěłonjemějerjow we wschelakich němskich městach nadpjerała, so bychu zwrotne klamy wurubili. Se wschěch stron Němskeje su powěsće doschłe, so su so mnohi ludźo do klamow dobywali a je wurubili.

W Barlinje su so na dróhach wulke czrjódy dźěłonjemějerjow zhromadźowali, kotrejž je policija pschesco zastawa rozchnała. Też w Halli Hamburgu a Mnichowje su czrjódy dźěłonjemějerjow a kommunistow do policije srazyle.

W někotrych stronach so **czahi hłódnych** swiecżuja, kotrež dyrbja hodowny měr kajkeż. Kaž je zhlyschecz, chodźa po pschihłowenju amnestije z jastwow pschescženych sa tónle wotpohlad wužiwć. Po nich chodźa na dwórnischcza czahnyć a jim w sjawnych zhromadźiznach rěczeć dacz. Wschě te podawki a wotpohlady pokazuja, so kommunistiski strach, kotryż su sa pschehwinjeny mějli, dale traje.

We Volmarsteinu nacionalnych socialistow zajeli

We podawkach w domje nazionalnosozialistiskeho wudyrjeneho wotdźělenja we Volmarsteinje je tamnischa policija dźěłała, so je cżěłkazeho hłowneho winika w hospodze dobrowólnje dźělazeje zjednyła we Wengernje jasała. Po wudawanju bratra jeneho se schtyrjoch sajatych nazionalnych sozialistow je hłowny winik zwjosim ludźom z natyknym revolwrom kasał, so bychu wěste padnyschtwo znježili.

Třeleńca do korčmy nacionalnych socialistow

Kraj nazionalnosozialistiske župine wjednistwo w Schleswig-Holsteinje jewi, so je **kommunistowju do nowoje korčmy** wuprajene wotdźělenjow na Schleswig-Holsteinskim (Kiel) wotdźělenjow na Schleswig-Holsteinskim (Kiel) wotdźělenjow na Schleswig-Holsteinskim (Kiel)

nadzjerśe, jo chinešk kujezjerstwo mjenje prědki poda, a jo chineišk sajmupik šwojemu kujezjerstwu wo tym hnydom powěźe da.

Niepřezjenosć miez Hooverom a Rooseveltom

Prezident Sjednoćenych statow połnošenje Ameriki **Hoover** jo po rosprajenjach se statnym sekretarom Stimsonom a sekretarom pokładowego hamta Millsom ś tym sabrał, jo se sajmupikow republikańskeje a demokratiskeje strony sestajenu komisiju za rewizију wójnskego dołha, wotbronjenje a hospodarsku konferencu pomjenuje. Někotre politikarje su hižo wo tym jednali. Pomjenowanja su hišćeje pśedy pjatka wocakowali, dokulž su Hoover tutón dźeń na dźesaćdujenu dowolerizu poda, kótaraž chce na wjeczornym brjoh Floridskeje polkruh wótśel.

S Albany pak su powź, **jo nowy** prezident **Roosevelt** ś podpjerom **Owena Younga** njewotwiśmy wot komunistiskeje sa wójnski dołh, kótaryž Hoover namjetuje, samsny program wójnskego dołha wudźełuje, kótryž chce presidentstwo najstupiwšej hnydom wosajmicj. Roosevelt znadź Owena Younga jako wosebitego agenta sa njepośrědne jednanje ś dołžnikami krajow pomjenuje. Young Rooseveltowu politiku podpjerujo, kótaraž chce wulke zachitoze zła snjiźeć, so by so wikowanje wóźiwa a so by so dołžnikam statam wotpłaśenje wójnskego dołha wołóžiło.

Alkoholske zakonje so w Ameriźy pobłabiše.

Kaž so ś Washingtona powź, je representantski dom zakonjowu pśedkładnu, kótaraž dowoli, 3,2 procentske pivo wariś a porjedźeś, ś 230 pśeciwo 165 głosam pśichwalił. Pśedkładna nětko da senata pótudy.

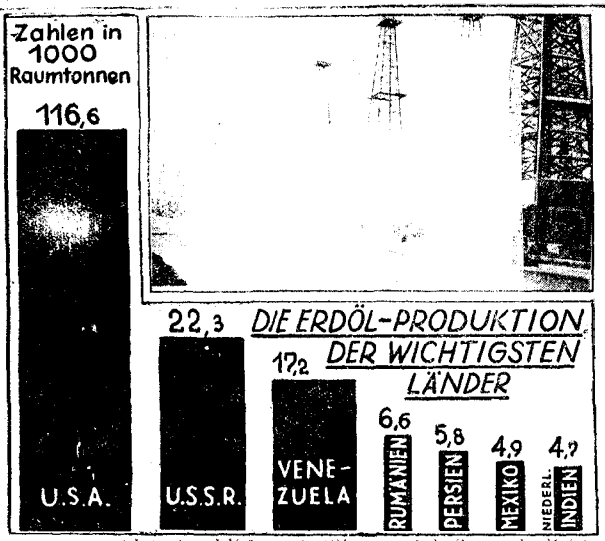
Ceśeni čitarjo, lube čitarki!

Znajeće wulke wósćerki, znajeće wósćenja starych a nowych časow! Nó? To zeznajeće tele zajimawosty a wócy z našeho romana

„Kasandra“,

kótryž so započnje „mjez hodami“, to rěka tón čas z poslenjej hodźinu Sylvestra a pśenjej hodźinu nowego léta. Hrózny čas jo so hižo započał, kótryž „Kasandrje“ bliže zeznajeće. Pśichod so wam wótewri — a što wuhladaće, što nazhoniće? To dyrbiće sami čitaś, to dyrbi kóždy, kaj hižo 14lětne dźěćo, čitaś! Waše zbožo sebi to žada! Woprawdźe!

Redakcija.

Létna produ... ...ch krajow, kótaraž za pe... a wjerśa (1931).

Petrolej je hóźite złoto nowočasnego swěta. Wo wobsedźeństwo petrolejowych žórłow so dźensniši dźeń ze samsnej rozpalitosću wojuje kaž pśedy wo drohe metale. Wjele politiskich konfliktow ma swoju pśicinu w požadosći za wobsedźenstwom petrolejow. Žórłow. Tele dny je persiske knježeństwo jendźelskim towarstwam wupowědźiło koncensiju, štož móže hišće dowjesć k wjetšim smjatańcam na blizkim ranju. Kaž statistika pokazuje, je Persiska pjaty najwjetši kraj petrolejoweje produkcije swěta.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 22. dezembra 1932.

— **Wo njedźeli**. Wjeźa wjeźor wo 7 hodź. barometer 749, hygrometer —1 a thermometer wjadujo —1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer —2 a thermometer we nocy —5. Sćěhanje kóchcje šumiśći cas. W našim wjedrje kłapa nam wótko pśichmjenjenja. Wobsćerna wuchina nad Europu a tak tež nad Europu je jadła wobstajnje, pomjenuje cpjelo poćasy. Wósćina je so sferje dale k sjeweru abo k połnocy wuwiła. We hornich wórštwach powětra, pótajtim na wjelikich hórach, wośtanje dale cyste. We Wróblanym mjerichu wjeźora 8 stopl. pjaty a w Radźenje 12 stopl. cyplo, we Parizu stupi cyplota pśiches 16 stopl., ś nocy je tam 9 hač 10 stopl. cyplo. Mišu jenan maja kśiža też we Rušći. Jenož w nałšich stronach je pomjenje pjaty. Dźensa žane znamjo njepśichiwjenja, to je cas ulkowitego wiedra bórzy pśichmjenji. Jutśe pjatk stśehuja słónco, to 8,02 a źowa je 3,56 hodź. Mjeśack stśehuja na ranje 2,59 a źowa je pśichwalonju 12,29 hodź.

— **Widenska krew, operета wot Jana Straußa.** W dobrym wobsadźenju rólow a po dokładnym pśihotowanju peskéi Budyske dźiwadło wutoru, 20. 12. premijeru Straußoweje operety „Widenska krew“. Viktor Leon a Leo Stein staj k Straußowej hudźbje zabawjacy, z dźela wjeźo ćeńki libretto napisałoj. Wotpohlad libretistow, dać hudźbu w pśenim mjerje skutkowaś, je jasny a pola Straußoweje hudźby też dospołnje zrozumjś. Zasłyšiš stare znate wósłowiśiwe Straußowe walćiki a temperamentne pekhody. Teksty k tutym melodijam su zwjeźa kśiżo kluduške. — Pśedstajenje tuteje operety we našim dźiwadle je derje nastudowane. To płaći wosobje za hudźbu, za kótaruž je kapalnik L. J. Kock zamolwity. Z wjeśicha dźela jara dźakowne róle su z pśenimi mocami wobsadźene. Je radosć sćěhować tajkemu pśedstajenju. Hłósnje a w kraću wustupi wosoba wuspěšnje Johanna Barklinee jako hrabinka Gabriela. Willi Scherdeck jako temperamentny młody hrabja wobkuzluje w kraću a spěwanju. Zastupijerjo wjeselśeho wumjelstwa su: Fred Kittler, Ewald Kuntze a Erna Hübschmannec. To praji k posudźenju hraća wšo! Gertrud Barth so cyłkej hódnje pśizamknje. Waltarja Frietscha bychmy rady nješto wjacy spěwać słyšeli. We swojej małej róli njemóže so dosć wuwiś. W mjeńšich rólach bu kóždy na prawym městnje. Hra změje wósće wulki wuspěch. Dobra Straußowa hudźba sebi to też zasłuži.

—n—

— **Mjeśańske dźiwadło.** Dźensa šchwórtk wjeźor 7.30 hodź. wospjetuje so w 11. abonentnym pśedstajenju w operecie „Widenska krew“. Pjatk we 8 hodź. pśedwiduje so pśeni króć hudźbna wjeselohra „Nješe to pśeze wot Colditzy?“ Režiju a muzisku ljudowu rólu ma direktor Szyndler sam. Tuto pśedstajenje je 6. w abonenješe D. Sobotu je dźiwadło zamknjene. Wobledźbujnjeje wósćobite plakaty ś hodowanym programom.

— **Wobkhadne njeźboże.** Wjeźera pśed wjeźorom jawaš a mały schuler, jako dypjiše so ś kólom se Šunjeliśeje haśy na Mólikowu dróhu šawinjej, ś pedalom do tšojnika a padźe do śrjedź dróhi. Nimodnuty pomhaju jemu haśo na nohi. Dyrbješe šwoje kolo domoj cźišćeć. We hubi khěra drastu rozdrěł a koleźo wobschkodźił.

— **Mjajowe jětki (Freibank) w Budyšinje.** Pjatk 23. dezembra 1932 pop. wot 2 do 4 hodź. wotedawa so na cźišća 4751 hač 5050, sobotu 24. dezembra 1932. dop. wot 8 do 10 hodź. na cźišća 5051 hač 5350 šwjerje howjaše mjaso, punt po 35 pf., a šwjerje šwinjaze mjaso, punt po 40 pf.

— **Sakśa krajna loterija.** Pśichi wutornišchim cźehnjenju 2. vjadowanje 202. sakśeje krajneje loterije (2. dźeł) padźe dobyće we 10 000 hr. na cźišło 44 024; dobyće we 5000 hr. na cźišće 111 744, 137 053; dobyće we 3000 hr. na cźišła 8630, 32 783, 64 893, 67 666, 115 1[illegible] 156 188, 158 483; dobyće we 2000 hr. na cźišła 561 71 550, 76 360, 112 254, 118 793, 147 611; dobyće we 1000 hr. na cźišła 24 095, 62 870, 67 943, 86 1[illegible] 94 845, 100 548, 115 385, 121 101, 121 819, 127 7[illegible] 135 626, 153 208.

— **Nakrajne pósty dostanu tśelne bróńje.** Dokulž je na kraju wjele kubježnych nadpadow na póstowe automobile stało, wjedniže wójow nětko tśelne bróńje dostanu. Němske póstowe ministerstwo wójerwja, jo je wobrońjenje tśelne sa šchkit personala a teš k šwjećenju póstowych pjenjez.

— **Póstowa služba k hodam.** 24. decembra so listowe a pjenježne poslužne wokna hižom w 16 hodź. zacinja, paketowe přijimarnje pak we 18 hodź. Poldnišne wunošowanje listow započnje so 11,30 hod. Pósta ćisło 3 Pśed šuleńskimi wrotami je hač do hodź. wotewrjena. — 25. decembra je služba postnych woknow samsna jako njedźelu. Budźe jene wunošowanje paketow. — 26. decembra je služba poslnych woknow samsna jako njedźelu. Posylki so njewunošuja. Jenož khwatne posylki. — Pósta ćisło Pśed šuleńskimi wrotami wostanje 25. a 26. decembra zamknjena.

Twjerdak a jeho dźowka

13] (Pokračowanje.)

„Woprawdźe. Ssy hižo dwě njedźeli ś mojej dźowku po ślubje a tuž je tola cźaš, so wona twojeju starscheju jeśmaje, a teš ja mam žadosć ja tym.“

„Ale to je khěrno daloki puć — —.“

„Schto to wadźi. Wschako móžemy jeden khwile wjacej. Njeje znadź tebi ničo wo to, so bychmy twojich ludźi junu wopytali?“

„Ssu tak khudźi“ — wotmolwi Radmerski a rěcź so jemu hačšeschc, pol so do boka wotwobroćiwschi.

„Ach, schto,“ rjekny stary khwatnje, „njerěcej mi jeno wo tym. Ty dźeš ju to hnydom se spočatka prajiś, so ju khudźi. To šo nětkole njetrjebasch na žane waschnje hańbowacj. Chžbych hižo dawno wo tym ś tobu dowérne słowo porěcźeł.“

„Nerěcźe ljes tajenja, luby nano!“

„Schto ty do teho měniśch,“ poca stary se schepiazym hłosom, „hdy bychmy ludźom tu wěs tak pschedstajili, so ty tola ś tak khudeho šemjschiwdźenja njejsy, ale so sy ty hač dotal jeno tak cźinił?“

„To pak budźe jara cźežka wěc,“ rjekny Radmerski.

„Wdźe teź to!“

„To šym wežipny na wasch namjet.“

„To šo jara šnadnje jeźinicj hodźi. Dam twojimaj starschimaj takle dźeśaćj tyšaj hriwnow do rukow — —.“

„Ale nano — —.“

„Daj mi jeno dorěcźeć. Wěm hižo, schto chcesch prajieć. Pjenjezy njejsu prjecj cźežnjene. Dokulž šo ty šwojeju starscheju jenicźke dźěcźo, dostanjesch tola šašo wschitko a po mni nantrěetaj teź wjele. Darju potajkim twojimaj starschimaj tónle mały ...ajec. Sa to kupitaj šebi nadobu, kóža, drašu, schaty a něschtožkuli druhe. Potom šnjkataj wschitko na wás a jeźehnjetaj šo k nam. Wschako je tu dosć runa a k jědźi tu teź — Bohu dźakowano, je. Schto dha měnijsch?“

„To nochcu rozšudźeć, njech to mojej starschej žanej jeźnitaj.“

„Dobre, myślu, to budźe jimaj to prawje. To je jeno mała leśeć, so bychmy tudomnym ludźom kuk wocźi šapypali a šo hanjazych rěcźi iminyli. Hewak to ničo dale na šebi nima. Ja šo twojich ludźi njehańbuju, schtó może šebi pšche thudobu. Daj potajkim do wulkeho knjejšeho wosa šapschahowjeć a wjesni teź najlěpšeju konjow k tenu, kótrejž masch w konjeźu!“

„Ach, kak budźetaj to mojej wbohaj starschej hładaś!“ rjekny Radmerski šo wobroćiwschi. —

„Schto dha je nan dźensa rano tak dołho ś tobu rěcźeł měł?“ wopraschа šo Hańža šwojeho ślubjeneho po wobjedźe.

Radmerski jej wupowjeda.

„Ach, budźe to jemu pschekwapjenje!“ šawoła Hańža wjeśele, hdyž bě Radmerski dopowědał.

„A myślu šebi, so mi njepschijemne pschekwapjenje“, pschida Radmerski. „To budźe jenicźke małe wjeźenje, kótrejž šebi pschećiwo njemu dowolu.“

„Ty tola šwojimaj starschimaj najprjódy pschijjewjesch, jo pschijźejmy?“

„To šo rozumi. Mam dźe teź nješchtožkuli hatle ś nimaj wuźiniś. Budźetaj šawěśće se wschěmi mojimi zarjadowanjemi šporkojom.“

Hischće khwilku hromadźe popowjedawschi rozendźeschtaj šo, špokojnje šo šunźo.

* * *

Póndźelu rano jědźeschе rjany Twjerdakec wós, cźežnjeny wot wošebneju konjow, po dróšy pšches wjeź. To pak bě daloki puć, hakle wutoru popołdnju rjekny Radmerski, so šu jenož hišćeze hodźinu wot jeho domińy šo leni a jo leźowniošće, pšches kótrejž jědu, hižo tam šluźbnicy.

„Khort, to dyrbi płódny kraj byś!“ rjekny Twjerdak. „To dźe dyrbiny šo žyte dobrjśta se šwojim rataśiwom škowacj. To šu hinaše šahony, a tele rjane žywy. — Cźeje dha tole po prawom je?“

„Kujeja Radmerskeho, mojeho wuja po mjenje,“ wotmolwi Khorla Radmerski, ś Hańži ju wobroćiwschi.

„Twojeho pśedwjdšcheho knjeźowe?“

„Haj!“

„To dyrbi tola jara bohaty muž byś, jeli jo je tole wschitko jeho.“

„To je wschitko jeho, a tónle kruch je jeno śedma schtyi dźeł jeho wobšedźeństwa.“

„Je to możno?“

„Kaž maja waš, luby nano, we waschej krajinje ju najbohatšcheho muža, tak je to tu ś knjejom Radmerskim.“

„Jeli je je to wschitko jeho a bjes dołha, to dźe šo šnim ani měrićj njemóžu.“

„Haj, jeho kubło je pschikladne hospodarśtwo.“

„Pschijěd'emy šnadź nimo jeho twarjenjow?“

„Jule pschi šamych twarjenjach, šu kuk wote wšu wotležane.“

„Hm, te bych žebi rad trochu wobhladal.“

„Na teź.“

„Kak temu tak?“

„Mam ja šwoju pschijšluschnošć, knjejej Radmerskemu, kiž bě pschezo pšchećelny napschećeo mi, šwoju njewjeśu Hańžu a waš, luby nano, pschedstajiś. Sšym jemu to hižo napiśał.“

„To je žyle po mojej myśli,“ rjekny Twjerdak.

(Skónčenje pschichodnje.)

Přiloha k čisłu 299

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 22. decembra 1932

Wótrolist — hodowna rostlina

Schmrěkowe hajiy, jemjelina a wótrolistowe halźki su symbole hodowneho cźaśa. Cźerwjenojahodkate, błyšćece halźki wótrolisła (Stechpalme) so dźensa dale bóle wuźiwaju jako pycha w cźaśu, hdyž listnate šćitowy nahe stejaju. Najbóle maty je pola naš wšchódny wěcznoseleny wótrolist, kiž ma cźmowe kalaćkate liśce a cźerwjene jahody. Wótrolišt jara pomałku rośe'e, symjo leži nimale dwě lěśe, šcej skhadza a jahody trjebaju dwě lěśe k dozrawjenju. Zahrodnizy su wupłakowali někotre poddružiny s pišanimi łopješčkami, te pak njejsu tak kražne kaž dźiwi wótrolišt, kotrehož błyšćece wěcznoselene łopješčka dominuju na lawrjenz južnych krajow.

Snajeny wokoło 300 družin wótrolista, někotre s nich dodawaju snate selo „matć", kiž so pola naš hušto pije. Haj so pichibytuje je seśuščenych łopješčkow a halźkow. Zrjedy bjerjechu tuto liśe'e jenoš s dźiwich šchtomow, někto pak so wótrolišt teš hižo płahuje, so mołko so tym 20 miliionam cźajowarjow stajnje dości cźaja poskićeć.

W Europje namaka so wótrolišt hišće'e w Norwegiji a w Alpach, teš w Kawkasu rośe'e hišće'e 2400 mir. wušoko, w Afrizy namaka so jenoš w Tunišu. Wótrolišt rośe'e teš tu a tam hišće'e w nawjeśornej Němšej, teš na kupje Rujanje so namaka. Wótrolišt trjeba wjele deschća.

Wótrolišt je khětro potajny kerk. Łopjeschka bywaju podu pschi sdónku šwjetšca kalaćkate a žołnjoje, dale horje pak bywaju hkadke, kaž lawrjenzowe łopjeschka, jenoš so šu cźmne, kožnje a błyšćeśe. Nětkotši wuczeni mjenja, so maju kalaćki rostlinu schkitaci pšched šwrjatanj, druhi saso maju sa to, so ma so s pomozu kalaćkow sadźewacj wuparjenju. Najsterje je nasch wótrolišt měšcheźa mjes dwěmaj družinomaj, s kotrejuž jena měješe kalaćkojte a druha hkadke łopjeschka. Sšu šchtomy wschelakeho špłaha. Zajimawe je, so druhdy zyły schtom móże žywi špłah pschenjeć. Najzjenšichi a najwjetschi wótrolišt w Němšej namaka so w Bergišlim kraju. Schtom dźe je 1000 lět stary. W l. 1911 bě won połny cźerwjenych jahodow, w l. 1916 wschak měješe jenoš muzjke kćenicźła. Teš hewak namałaju so hišće'e tu a tam jara stare schtomy teje družiny.

Swjetscha wschak wótrolišt rośe'e jenoš jako kerk, dokelž ludźo pschewjele hakołkow wotrěźaju a so tohodła wulke schtomy wuwicej njemóża. Našymu so jahodate halźki trjebaju k wěnzam a wubjschenju rowow a zyrkwjow. Tehdy so trjeba wjele hakołkow, kiž so w měchach s zentnarjemi woża do městow abo do wukraja. Tak wótrolišt so bohužel dale bóle šłubuje a jeli wuschmjeć tu rośnje njesakrocza a njesakasaju wikowarje j tutej žiwej rostlinu, wótrolišt pola naš a druhdże dźe bórzy so wutupi.

Wo bazarach, wjelbłudach, karawanach a druhim orientalskim kuzle

Kairo, Ssrjedźišchcźo Kaira.

Najźajimawšche w Kairu kaž w schoro kóždym orientalskim měšcze je „bajar". Tam bije wutroba města. Tam tolcźe so w jenym jenicźkim šamrjenym měšcźanskim dźelu zyłe wobthadne žiwjenje hromadźe. Schtoż je Europcźanej dźiwadło, promenada, klub abo hewak Njemkajte šabawjenišće měšno, to je orientalej bajar. Njemdźe jenoš tam kupowacj; ně, hdyž so jemu doma wostudźi abo hdyž rospjerschenja potrjeba, pyta wuczet we bajaru, so by we wschém tołku a hołku žołmjazeje cźrjódy so wopozit a rospjerschit. W bajaru so setkaja. Ssamo žonjke, kotrež dyrbja hewak schoro najbóle doma žiwe być, šmědźa so w bajaru swobodnje hibacj (wěso w hustym sawodźetym schlewjeru!), so bychu so jich wohcźi do šyteje wole na pišanym schtokanju tworow nahladake. Teš šamo wjeschow a pryzow mójeźi w wutšich haźach a w pschedawanšich rumnoscach setkacj. Haj, stanje so šamo druhdy, so šebi woni w kulojtnych wutwarkach wulkich tworowych thěžow małe komorki pschiprawicj dadźa, so bychu móhli lépje wješele žiwjenje cźrjódy widzeć. Do šakhóda tłocźi so pschezo hobrska liczba wopytarjow. Tu masch wschu, schtoż chcesch měcź, runje kaž pola naš na maty.

Tola něschto nadpadne mójeźi tam widzeć: tłamy a pschedawarnje jenakich a podobnych tworow su wschitke hromadźe. Tu je wotdźělenje kožuchowych wikowarjow, tam židowych mikowarjow, tam šu juwelérojo, schewzy, molerjo, šamkarjo, pjekarjo atd. Hdyž do jenych tłamow šastupišch, so by šebi něschto kupił, schtoż pschedawać runje nima, dźe won łkoł, kaž praji, do jeho komorki, hdyž šwoje wězy khowa, t. r. šhubi so se šadnymi durjemi do pschichodnych tłamow, so by šebi to pola šwojeho žiwboda tak dołho pożcźił, s kotrymž posdźišcho wotlicźił.

Tuto dźelenje w hromadźe žłuschazych wotdźělenjach so wěso hušto pschemèni. Orientalcźan nieje žadyn pschecźel schablony, łubuje pišano-barbo-kražnu wschelakoscź. Tohodła njeje teš žadyn pschecźel porjada bajara. Žadyn dźiw, so ma orientalšti bajar napohlad dospołneje schmjatanźo. Tam šedźi psched šwojimi tłamami wulkowikowar mjes hromadu měchami a druhimi tworami. Runje šteja'ej poštawje šedźi w měrje a s dobrej khwisu na kupzow cźakajo, kotrež jemu Allah, wulki Bóh, abo wschehomózny kiźmet (wozud) pósćele. Pódla njeho schtrěcźi drachla drachlerja. Sajko kusk dale šyeźi kotoł kocha. Niz dalako woitud je mjedźana kowarnja. Zyle pichi njej je schula. Majane a hubjenje (drajcźene hólzy (schule sa hołzy orientalcźan njesnaje) šedźa se sajbidnjenymi nohami w połkole wokoło šucheho wucźerja, kotryž dhe šwojim schulerjam něschto rosjasnicj a šebi pschi tym skoro gnrgaww wureji. Kusk dale sajo šedźi w kucźiku pišaś, pschi kotrymž je schlewjerjom sawodźeta žónska postawa tleczi. Diftuje runje lišt, kotryž pišarśki wumětž na pergament pišа. Kat móże pak hišćhce pschi tutej njetrajnej harje šlyschecź, schtoż jemu žónska pisches šwój schlewjeř rěczi, je wšło hódaneźko.

Runje napischeźo je sjtwa brodutruharja. Kóždy, kotryž tam pschińdźe, niešedźi pak wutska, ale wonka na hajzy. Miesowcźo a hłowa wjazy s mydlinow sesnaty njejstej. Knjes kośmetišći wumětž dźela na hłowje a na brodźe wokoło a mjeta mydlinu, kotraž je wyšche, na drońu, bjes toho, so by šebi něschto s toho sčzinił. Njedźiwa na nimokhodźagnch a na pjekarja, kotryž ma na desaj šwoje pampuchi stejo na pschedań. Nózk dale wuhladaš schewza, pódla wikowarja tkaninow se wschelakimi domjazymi a wukrajnymi tkaninami, tam pschedawa sajo druhi šad, sajko druhi wikowař s rjanymi wězami k hajkam „made in Germany" atd.

Wešeśe je sajimawe je sadźerźenje wikowarjow pschi postiçenju a pschedawanju šwoich tworow. Tam šebi jedyn dospołnje wo mérje; njeczini šebi nusne, niešće ludźom na schiju, da šebi wschitkich šem pschińcź. Je Turka. Tamle je sajo druhi, kotryž je runje nawopal narodźeny: ruzy, noży, broda a cźapka so šenak hibaja, wureji šebi sloro gnrgaww pschi postiçenju šwojich two-

Hobrske powodźenje w połońšej Francowskej.

Po cyłej połońšej Francowskej je so posledńje tydźenje sylnje deščowało. Tak so skónčnje rěki ze swojich rěčnišćow wulachu a daloke přestrěnje kraja powodźichu. Powodźenje bóše też zawinowało hrózbne železniske niezbožo pola Perpignana, hdźež běše wulka woda kolije podmělła. Na wobrazu widźimy dospołnje powodźenu hlownu dróhu města Beziers we połońšej Francowskej.

Hdże su wostałe papjerjane pjenjezy?

Tak šmy so radowali, hdyž pšched 8 lětami dóstachmy sajo prěnje šlébórne pjenjesy! Nětko budźe lépje, prajachmy šebi a majkachmy tóždu hrimnu. A pschejachmy šebi, so bychmy prawje wjele měli tych twjerdych pjenjes a so bychu so wohidne papjernaki škónčnje shubite . . .

Haj wone šu so shubile. Nimale bjes šlédźa šu so shubile w poślednim cźaśu. Schtóž dźenża hišćhce s wěcych pichiczin trjeba dźešcaźhriwnowiku bankowku, móże dołho pytacj, pryedy hacj tajku dostanje. W sjawnych składnjach sayła wjazy tajkich njedostanje. Sastojnik rołaje na wojjewjenje:

„Dźešcaźhriwnowike a dawczeźihriwnowike bankowki so wjazy njewudadźa. Najnižšcha bankowka je połsta hriwnow."

„Kaha to?" prašcheš so sastróżany. „To mjeńšche papjernaki wjazy njeptacźa?"

„Tola", cźi wotmołwja. „Wone też dale płacźa. Ale nowe pokładnje šu dóstałe pschikas, so njebychu žanych wjazy wuptacźiłe."

„Cźehodła?"

Sastojnik s ramjenjomaj šuka.

Cźasto hižo šu pjenjesy wšali s wobkhoda a s druhimi sarunali. Ale stajnje je so tu pschicźina njenašła. Dopominamy so hišćhce, so pšched něschto létami je dźešcaźnowarje s wobkhada wšachu a město nich mjeńšche s hronika do wobkhada dachu. Pschicźina bě, so bychu sajschowarjo pjenjes so wožeble sabérali runje s tutej družinu pjenjes. Se šamžneje pschicźiny šu so też druhe šlébórne pjenjesy wšale s wobkhada.

Też papjernaki šu husto so pschemèniše, pschedź wschém tehdy, hdyž na měsno rentowych papjernakow stupichu němšłostatne bankowki. To so tehdy nichtó tomu dźiwał njeje.

Abo hišćhce něschto lět pryedy — to mějachmy tóždy tydźeń nowe pjenjesy. Hnydom po wójnje so sapocźa tutón nawal. Dokelž bě malo pjenjes, mějachu gmejny prawo, dacź cźišćhcźecź nusne pjenjesy a wone też tutu šłkadnosć derje wužiwachu. W prěnim cźaśu, hdyž nikomu so hišćhce njedźišeše, schto wośnamjenja „inflazija", kóždy šamo so wješeleše nad tutymi rjanymi nowymi papjernakami. Měšta wudachu jara wumětške papjernaki a je je šajimawymi hróncźkami wudebjachu.

Tehdy so bórzy nabychmy toho nawala papjernakow a itykłasche so nam sa twjerdymi pjenjesami. To je so dokładnje pschemèniło. Dźenża bychmy rady wšali papjernaki město wobcźežnych šlébórnych pjenjes. Dźenża dyrbjach měcź krutu móschnicźku, hdyž pschijimach mjdu a jeli nasche statne pjenjesarnje bórzy njepschešetanu bicź twjerde pjenjesy, budźe stónčnje šamo najmłódschi wuczobnik nuśowany, šłajacź pej nošerja, kiž jemu mjdu w drobnych pjenjesach wupłacźenu pomha domoj nošnycź.

A njewěsch, hdźe s tymi drobnymi pjenjesami. Niz tohodła, so by měł pschewjele pjenjes, ale dokelž su pjenjesy pschewulke a pschecźežte. Hdyž masch jenoš někotre tajke hobrske pjecźhriwnarje, to hižo njemóżesch sacźinicź móschnicźku. Móschnjerjo maju nětko dźeło se wuporjedźenjom a płatanjom móschnicźkow. Snadź něchtó wunamaka nowu wulku móschnicźku? Nětkotši je šadwěłowanjom pjenjesy jenoš tak do šaka tyknu. A to ma trawu šajsy šajtužbu . . .

Němšłostatna banka ma sa tuto rosmnożenje twjerdych pjenjes schwarny wuras: wona „plumpa" šlébro do wobkhada. W najbliźšchim cźaśu drje hišćhce hortliwischo naplumpa njedźiwajo na to, so my so wohladamy do tajkeho plumpowaneho pjenjesa. Po nusowym wukasu s 17. julija 1931 šmědźa so na kóždeho nejwjetšeho stacźana puschcźicź do wobkhada 30 hr. šlébornych pjenjes. Kaž so šda, su tutych 1800 mil. skoro dozpłit. Je wschak też najwschischi cźaš, pschestacź s tym „šlébornym nawalom."

*

Stari Grekojo mějachu mudreho šakonjedawarja, Lykurga. Tón je też ras wšał s wobkhada małe pjenjesy a město nich wudał wulke a njelepe. Tehdy bě wjele dyhlacźnych paduchow a tym měješe so šadźewacź. Měješe też wušpěch. Paduschi wo te pjenjesy njerozdźachu. To bě šnajmjeńšcha pschicźina. Hišćhce loni mohł pakostnik druhemu naras 20 hr. s tapku wucźahnycź, dźenża wschak dyrbi k tomu 4 trócź hrabnycź . . .

Wyschnoscźe drje ghedźa hospodarśtwo „nawjertnycź", kaž so tak rjenje praji. Ssnadź dyrbja też te wulke, njelepe pjenjesy k tomu šłužicź? Lud je nuśowany, pschijimacź te njelepe pjenjesy a šej s tym najprjedy móschnje a draštu šłonzuje. S tym so špěchuje kośowe pschemyšło. A dokelž w hospodarśtwje tola jene kośesko druhe cźeri, šnadź na to waschnje so šaju horje drapamy!?

Abo šnadź je tu druha pschicźina: „Nawjertnjenje" hospodarśtwa je tola jenoš mózno tehdy, hdyž pjenjes so kula. Dokelž pak papjernati so derje kulecj njemóża, mějesche bo stworicź kulojtu pjenjes, pjenjes, kiž so šhowacź njehodźi.

Kaž kóždy wě, sapocźa loni wulki nadběh na banki. Ludźo šej pjenjesy dom wiachu, hdźež je šhewachu we nohajcach a kamorach. Tehdy bě němšłostatna banka nuśowana, wudacź nowe pjenjesy, jo móhło so ludźom wupłacźicź. Ale kak? Cźišćhcźecź nowe bankowki by wośnamjenjiło inflaziju. Tohodła so banka rossudźi, wudacź wjazy šlébornych pjenjes, dokelž je so tak derje njehodźa k šhowanju.

Tuž chjemy też dale njesć swój khlěb, cźeju njelepych twjerdych pjenjes a so Bohu djakowacź, so šmy so pschekutowali s nawalom papjernakow.

rew. Je Armeničan. Podobnje cźini wikowar ſ Persiſteje. Kaž Armeničan wſchitkich ſwjatych k wobkruczenju kwality ſwojich tworow wola, tak pſchiſzacha Perſičan pſchi brodże profety a pſchi ſwjatym koranje, ſo cźiſtu wěrnoſcź rěcźi. Nanuſuja twory a rěcźa tak nahle na turzo, ſo ſo „geſchäft“ prjedy njemdrej hadrjeſiny hacź pſcheczelnym jednanjam runa.

Tak ſajimawe je źiwjenje w basaru, tak pſcheměnjate ſu poſticzene ſzeny, ſo njemóżeſch ſzebi wſchitko na ras k ſzebi pſchiwiſacź. Dyrbiſch huſcźiſcho ſaſz pſchiſiſacź, cźiniſch to też ſawěſcze rady. Najthmaſiſcho je, hdyż we wſchelakich cźaſach dnja wopyt wotpjetujeſch. Najwjazn źiwjenja je w raźiſchich a wjeczornych hodźinach. W pſchipoldniſchej horjoczę pak tam ſkoro nikoho njewuhladaſch. Wjeczor pſchi khowanju ſłónza ſo basar ſamknje. Kaž daloko je nékaſ mózno, dyrbja wſchitzy wopytarjo klamy a haſzy wopuſchczíſcź, na cźoż ſo wſchitke ſathody ſawrjeja. Potom runja ſo basar wulkemu morwemu měſtu.

Dźeliſch ſo ſ wěſtym cźuczom ſrudoby ſ basara. Błyſchcź a wobkruſkana pycha basarſkeho źiwjenja poſhubuje ſo hladajn pſches wſchu europiſkich idejow a waſchnjow, kotrejż ſo kaž epidemija, njepſchestawajn do erienta dobywaja a ſamoras druhich kulturow hrubje ſniczeja. Ważnoſcź a błyſchcź basarſkeho źiwjenja ſtej ſahubje ſaſzudżenej. Wulke, ſaſtarſke balary rospadaju hladajn a nowe ſo njetwarja. W aſiatiſkich pſchiſtawach, hdźeż je wjeczorny wliw pſches njepſchestawajn łódźny a zuſy wobthad najbole pntnycź, ſahaju jenoż hiſchcze wot prjedawſchich, ſaidżennych hobrſtich basarow rospadanti k njebju, kraſne, wulkotne rospadanti, nad kotrymiż mutny błyſkot praſtarece kultoſcze a kraſnoſcze leji. Tam, hdźeż běchu prjedy toho pokłady a kuruż zvłych ſwětow wuſtajeny, knježi dźensa ſmjertna cźiſtchna. Tam, hdźeż bě jim pſches zvły dźeſ ſchkuſchaza hara ſzyłow ludźi, ſchwórcza jenoż hiſchcze w nóżnych hodźinach ſwětłobojaſiwi njetopory. Kraſnoſcź basarow je ſaſchła. Pódła a wokoło nich poſtrěkuja ſo hobrſke tworowny domy po europiſkim pſchiſtładze ſ mózným, ſchkleńcźanym wokami. Duch wjeczera je też duch ranja pſchemohł. -cſ.

2000 lět stara postawa kěžorki Livie.

Tutu postawu, kotraż so liči do mištrſtwow romſkeje plaſtiki, njedawno wuhrjebachu w Pompeju. Jedna ſo wo portreturu busty kěžorki Livie, mandźelſkeje kěžora Augustusa a maćerje Tiberia. Wo njej powědźa ſtawizny, zo je wona jena z najſtrašniſich jědźarkow ſwojeho cźaſa była.

Besarabiſka

Bolſchewikiſka Ruſka je ſo wujednała ſ nimale wſchitkimi ſwojimi ſuſodami, ſo by w měrje ſo wěnowacź mohła nutſkownym nadawkam, pſcheſtworjenju hoſpodarſkeho źiwjenja. Jenoż ſ Rumunami ſo Ruſzojo wujednacź njechadźa a njemóża, dokelż njechadźa ſo wjdacź prawow na Beſarabiſku, kraj, kotryż je Ruſka dyrbjała po wójnje wotſtupicź Rumunam.

Beſzarabiſka ſo mjenuje po ludźe Beſſow. Je to kraj mjes Dnjeſtrom, Prutom a Cźornym morjom. Je 45 632 tóſnych kilometrow wulki a ma 2 300 000 wobydlerjow. Je to najpódnjiſchi kraj dźenſnjiſchcze Rumuniſkeje. Je tu dobra cźorna ſemja, na kotrejż roſcze pſchenża, kukuriza (majſ), tobak a wino.

W proſtarych cźaſach bydlachu mjes Cźornym morjom, Dnjeſtrom, Cźiſzej a Dunajom Dakowje, trazijſki ſplah. Tuczi ſo tu ſaſzudlichu hižo w cźaſu pſched Aleſſandrom Wulkim. We wójnach ſ Romjanami (101 hacź 106 po Khr.) ſuchu Dakowje ſbicźi a Dazińa bu romiſka provinza. Wjele Romjanow ſo tehdy pſcheſzydli do noweho dobytheho kraja. Tak ſo Romjenjo też dobywachu do dźenſnjiſchcze Beſzarabiſkeje.

Domoródni ſo ſměſchachu ſ Romjanami a ſ toho naſtawaſche po nětźim rumunſki narod. Romjenjo, kiż mějachu wyſchiſchu kulturu hacź domoródni, ſkónczníe też ſwoju rěcź tu ſakorjenjachu. Tak dźenſna Rumunowje ſłuſcheja k romaniſim, łacźaniſkim ludam.

W cźaſu ſcźahowanja narodow ſo dobywachu do kraja też druhe ludy kaž: Gotowje, Hunowje, Awarowje, Bołharjo, Sſkowjenjo, Kumanjo, Tatarjo a druſy. Cźi wſchak ſwjetſcha njeměcźachu wulkeho wliwa na kraj a lud. Jenoż Sſkowjenjo pſchinjeſechu do rumuniſkeje rěcźe njeſměrnje wjele waſchnja a nakoždi tu ſawjedowachu. Rumuniſki narod ſo naſkowjanſchcźi, tola wośta dale pſchewažnje romaniſki.

Tehdy po ſcźehowanju narodow tworjeſche ſo rumunſki narod tu w krajach, kiż běchu Romjenjo ſebrali Dakam a tak wěſo też w Beſzarabiſkej.

Wołoſchi tworjachu pórni wokoſti ſtat mjes delnim Dunajom a Karpatami w l. 1247.

W l. 1294, hdyż ſo poczeſchcźej tworicź Wołoſke a Wołtawſke wjerchowſtwo, ſtuſchcźeſche Beſzarabiſka k Wołtawje (Moldau). W l. 1511 we wośebitym ſrěczenju turkowſki ſultan Selim wobkruczeſche pſchiſkluſchenje Beſzarabiſkeje k Wołtawje. Ssamkne ſrěczenje ſo w l. 1649 wobſtamknu mjes knježiczelom nad Wołtawu Waſzylom Lupom a ſultanom Muhamedom ſchtwórtym.

Ruſka ſo bojeſche roſroſtu Turkowſkeje, tohodła ſej w l. 1774 ſwěcźi nabożniſki ſchtit nad Wołtawu. Bě to prénja kroczeł k dobyczu Wołtawy. Ruſka bórſy ſo tykſche do nutſkownych naležnoſcźow Wołtawy a w l. 1812 ſej ſamo Beſzarabiſku pſchiſzwoji.

W l. 1853 ruſke wójſka ſo walachu do Rumuniſkeje, do Wołtawy a Wołoſkeje, ſo bychu je dobyſe ſa ruſke zarſtwo. Tutón plan wſchak ſo njeporadźi. Ruſka dyrbjeſche Wołtawu ſaſzu wudacź a k tomu hiſchcze dźeł poloſnſkeje Beſzarabiſkeje. W l. 1878 wſchak Ruſka tutón dźeł ſaſzu wrócźo dóſta. Potom Beſzarabiſka ſtuſchcźeſche hacź k ſwětowej wójnje Ruſkej.

Ruſke wyſchnoſcźe pſcheſzydlachu Rumunow do druhich krajow ſa Dnjeſtrom a do Beſzarabiſkeje Ruſzow wabjachu. Tuto ſaſzydlenje Ruſzow wſchak ſo jara njeporadźi, dokelż runje tehdy w l. 1846—1848 też w Rumuniſkej motucźi mózne narodne hibanja a wosrodźenje. Ale hakle po ſwětowej wójnje ſo Beſzarabiſka ſaſzu wrócźeſche k Rumuniſkej.

W Beſzarabiſkej je 2 300 000 wobydlerjow. S nich je 1 600 000 Rumunow, 300 000 Makorušow, 130 000 Židow, 120 000 Bołharjow, 40 000 Polakow, 30 000 Turkow a wokoło 10 000 Wulkorušow. Potajkim je najwjazn Rumunow a Rumuniſka ma potajkim niż jenoż hiſtoriſke, ale też etnografiſke prawo na Beſzarabiſku.

Dobre rady

Kak ſo kalowe hłojczki pſches ſymu khowaja?

Najlépſche hłojczki, kaž druhi kał, maſch do hromadki ſkowicź, ſ hłowu nuts, a to na měcźe, na kotreż raſniſki wětſik njeduje. Na to pſchikrěj kopjeń je ſłomu hacź do ſenje. Tak traje kał dołho. Druhi pſcherěźnu hłub, ſtajeja hłojczki na łubju na dnu, tak ſo kóżda hłojczka ſa ſo ſteji. Shnile kopjena ſwjatběraj a ſachu wokno, hdyż widźiſch, ſo kruczíſche mróſzy pſchikhadźeja.

Hospodarſki rozhlad

Schtwórtk 22. hodownika 1932.

Wčeraſze kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólſk złotych	47,30
1 jendelſki punt	14,03	100 čeſkoſł. krónow	12,465
100 ſwajc. frankow	81 06	100 franc. frankow	16,425

Na burſach wikowanje ſadrěmuje, cźim bóle ſo lube ſwjate dny pſchibliżuja. Wječera běchu ſaſzo jara cźiche a kurſy akziſow ſterje ſeſtajdjene. Rentowe a dołżne liſczimy ſwjeſtejuja ſo dale poſtupowazych kurſow. Se wſchěch europiſkich rentowych liſczinow kurſy ſtatnoje pożczonki Cźeſkoſłowakiſke najwyſche ſteja. Je ſapiſnja na burſach ſ 95%, to rěka, ſchtó 100 krónowſku liſczimu kupi, dóſtanje ju ſa 95 krónow.

W prénjej połojzy dezembra je licźba ſ dźela puſchczenych ſaſzo wo 250 000 ſčźa, koni poſtupi w ſamym cźaſu na 300 000. Mamy tuſkotiu nětźe poſtſchesta miliona wołſzobow bjes dźela a ſaſtuſzny ſap ſamych. Sſyzu njeſapiſanych, wobliczuja na 2½ miliona. Tak mamy w najcźeſi nimſkej republizy nětźe 8 milijonow wołſzobow bjes dźela a ſaſtuſzny. Sſmy hacź do hód nékaſ pſcheſwiſali, ſnano now po hodźoch wobrot k lépſchemu kiwa.

Produktowe wi i běchu wcźera cźiſe tak cźiſche, kaž pſchedhdyżdże dny. Donoſy wotběrca, dokelż dotalne płaczíſny ratarja ſpotajcź njeſmóża. Mlewy a wikowarjo jenoż najnuſnjiſche kupowachu. Płaczíſny ſu ſo w ſamej druſnje źita njepſcheměniche. W termiſowym wikowanju je wjeſele ſo ſnadne ſkrucźenje płaczíſ ſwu.

Wječera płaczíſche zentnaŕ w Barlinje:

Pſchenźy 9,25—9,35 (9,40—9,50) hr., rožki 7,60—7,70 hr., jeczmjenja, naležnjeho 8,30—8,75 (8,35—8,85) hr., nałymſkeho 7,90—8,25 (7,95—8,30) hr., wowſa 5,65—5,90 (5,85—6,10) hr.,

w termiſowym wikowanju:

pſchenźy:

ſa dezember: 10—9,95 (10,12½—10,15) hr.,
ſa měrz: 10,15 (10,27½—10,32½) hr.,
ſa meju: 10,32½ (10,47½—10,45) hr.,

rožki:

ſa dezember: 8,17½ (8,22½) hr.,
ſa měrz: 8,27½ (8,35—8,40) hr.,
ſa meju: 8,38½—8,40 (8,32½—8,58¼) hr.,

wowſa:

ſa dezember: (6,32½—6,25 hr.),
ſa meju: 6,30—6,35 hr.

Płaczíſiny w ſpinkach ſu płaczíſiny tydźeńſchich wikow. Hódźcź pak ſnje najpomnjeſe njeſchu, ſo njepſcheměniche.

Někotre płaczíſiny ſ Drjeżdżańſkich wikow.

Huſy płaczachu 5—8 hr., kaczata 2—3 hr., kury, ſtare 3—5 hr., kury, młode 2—3 hr., hołbje 60—100 pf., huſy, ſarěſane 95—110 (80—100) pf., kaczki, ſarěſane, 90—100 pf., kury, ſtare, ſarěſane 70—95 (80—100) pf., młode, ſarěſane 80—110 pf., kary 80 pf., ſchcźuki 1,20 hr., limy 1,20 hr., jabłuka 5—30 pf., běrny, zentnaŕ 2,60—3,50 hr., běrny, punt 3—5 pf., ſdźiwa łoboda 15—20 (15—25) pf., zvyſa 8—10 pf., thrěń 50—70 pf., ſołoſej 10—25 pf., kał. běły 5—6 pf., cźerwjeny 6—8 pf., ſwjedrojty 30—60 (30—70) pf., kiſały 10 pf., pěrſchiſſe 30—40 pf., tomaty 35—50 (25—35) pf., rapunzłki 40 pf., cźerwjena rěpa 8—10 pf., butra 1,20—1,60 (1,30 hacź 1,60) hr., jeja 13—15 pf.

Płaczíſiny w ſpinkach ſu płaczíſiny tydźeńſchich wikow. Hódźcź pak ſnje najpomnjeſe njeſchu, ſo njepſcheměniche.

Kamiſke a ſwdniſke powěſcze.

Pſcheſtajowanje:

Pjatk 23. dezembra 1932

w Sſchibju: Gramofon, ſchijaza majchina. Kupzy ſcźi ſo dop. w 9 hodź. na gmejniſkim hamcźe;

we Lvcźu w hoſeſzenzu, pſchip. w 12 hodź.: Wſchelke nětźe;

w Dolnim Wujezdźe w hoſeſzenzu „K worjolej“, pſch. w 1 hodź.: Pluh ſ dwójnej radliżu.

Samóżeńſke prawo.

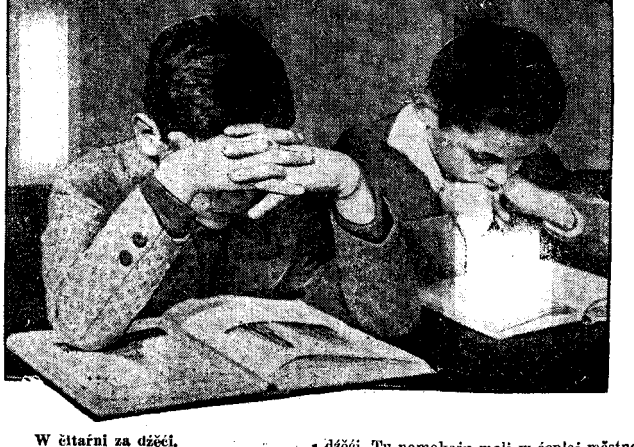
Do ſapiſka ſamoſeńſkeho prawa na ſwdniſkowje w Kamjenu ſapiſachu, ſo murjer Fryza Willy Schneider we Wróżinje nima prawa na ſarjadowanju a wužiwanju ſamoſeńja ſwojeje mandźelſkeje Heleny Gertrudy rodź. Menſchenerez.

Płaczíny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wottjowa symjo za tunu abo 1000 kg nowak 100 kg.

Płaczíny po złotej hriwnje.

	21. 12.	20. 12.		21. 12.	20. 12.
Pšeńca	185-187	185 1-7	wuſy	13,5 13,5	13,5-13,5
rožka	152-154	152-154	woka	14,0-16,0	14,0-16,0
jeczmjeń, nal	—	—	ſródnjo ſmjany	8,00-10,2	8,00-10,2
jeczmjeń	166 175	166 175	bołte łupiny	11,7-13,(	11,7-13,(
wowſ	113-118	113-11	koradella	13,0-24,0	13,0-24,0
kukuriza	—	—	rapa. wosuſk	—	—
pšeńč. muka	23 2-26,2	23,2-26,2	lany wosuſk	13,0-13,0	10,0-10,0
ržana muka	19,0-21,4	19 0-21 4	ſuch. truhaſ	8,80	8,80
pš. wotruby	3,80 9,2	3,90-9,2	brnj. kruſki	—	—
ržane „	3,70-9,0	3,70-9,0	ſyno, 50 kg	1,80-2,15	1,90-2,20
raps	—	—	ržana ſłoma	0,65-0,85	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-26 (	21,0-26 (	pšeńč. „	0,45-0,55	0,45-0,60
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,55	0,45-0,60
pletuſki	13,0-14,6	13,5-15,5	ječna „	0,45-0,55	0,45-0,60

W čitarni za dźěći.

Hdyż je zyma do kraja zaćahnyła a dźěći, kiż swojeje hrajkanskeje jstwy nimaju, wjacy na hasy być njemóża, wotewrja so we wulkměstach čitarnje za dźěći. Tu namakaju mali w čopłej městnosći powuczenje a zabawu a kotreż su hišće přemale, zo bychu sami čitać mohłe, smědźa připosłuchać, hdyż wothladarka stawizny čita abo powěda.

S Komorzy. (Konjec so spłošichcy.) Sandźenu wutoru pschijědźe rentmišter Lu[illegible]ch kuježeho dwora ze nałsche dwórnišcejo. Hdyž cźah pschijědźe, natrošeschcej so konjej a cźerjeschcej do wšy. Padnyschcej pola Weberez sfłada a so tak wobschladźischcej, so dyrbjachu jeju na wašu domoj dowjesć, hdźež dyrbjachu jeucho, dokelž bě žeby snadź pschi rospornym, dorźeć. Też wós je dospołnje rozbity. Na swoju njeje so pohonecej niczo stało. Wón njemóžeše nastrowjenemu konjow dobžerźeć.

S Njeswačidła. (Wobkhadne njeschože.) Pondźelu na wjeczor sta so njedaloko Hrodu wobkhadne njeschože, kiž [illegible] lokla mječ straschniche jeźenki. Wot Schescheowa [illegible]dźe pěstowe motorske koło a dyri do sapschaha, kiž [illegible]swačidła jemu napschecžo jědźeschce. Kóń bě so dla a spłoschił a nětko po dróży cźerjesche a pschi tym wo ko[illegible]nadźi. Sranił so niczto njeje. Koło so lohjy wobschko-

S Komorowa pola Rakez. Sandźenu njedźelu wu[illegible]a schusstli wjednik k. wuczeŕ Pilak je schulskimi dźe[illegible]i a schulerjemi i pokrjačowaischcje schule rjany ho[illegible]y wjeczor. Po tym so běsche k. Pilak pschitomnych [illegible]i, pokazawschi na cźełki cźah a to budźa so słyschne [illegible]ju wjeczora dacź do wulkotowoje pokladnje, wusnu[illegible]dźeći a hajachu dźiwadłowy kruch: „Palczički we [illegible]owni". So to běchu wopraudźe herbske połcźiti, [illegible]snacź, so hebi schromadnje naschu narodnu hymnu [illegible]a Lužicu" spěwachu. Potom hajachu němske dźi[illegible]a to: „Swjaty Pětr dhe strašlivowaš". Po tu[illegible]ěchowaischce łasso herbšii kruch: „Rumpodich". Na [illegible]tupichu pokrjačowaischi schulerjo a hrajachu němšti „Nun pschijima fastorečenyho hyma". Hrajerški a [illegible]jo dawachu hebi wulku próžu, to najčepsche poticźiżeš, [illegible]so też zyle derje poradźi. Wobsebje lubje noš pscho[illegible]so běchu małe hrajerški a pyschnej herbšiej narodnej [illegible]. We pschestawkach hrajesche Nakezańšti zyrkwinšti [illegible]pěwanowy chór hodowne spěwy a cźerkwinske. Dźiwadłowe [illegible]ki běchu też i tajkimi wobrubjene. Pschipowšucharjo [illegible]urnje hobu spěwachu. Po skónčenym porjedźe k. Jan [illegible]Domaschka k. Pilakej a ponoznym wuczerjej k. Nychtarej, [illegible]kiž też dźěćerjow w njenje pschipowšucharjow dźak wupraji k naloženu próżu. Na to wupjenu so zhromadnje [illegible]ucha „Ja ſ njebjeſ dele" herbšiš a też němšti, potom so [illegible]wšitkim roſcejdźechu i bschesnuchcźinjom, so su wužiwali [illegible]ranu wjeczor.

S Komorowa pola Rakez. (Po dołhim cźerpjenju wumrěła.) Saschlu njedźelu pschewodźesche tudyscha gmejna mandźelsku wjesnjanosću Korle Krala, Marju Kralowu rodź. Domaschkez, k poslednjemu wotpočinkej. Dúst tuteje njeboheje běsche wopraudźe wobžarujomny, dokelž cźerjeschce wot léta 1915 a wjcź a njeje wjazy thodźeć mohła, je wot so njedźiwajcy teho sa wschitke należnosće w hospodarstwje sajimowała a je sarjadowała, dokiž so hotowostnistwo synej njepschepoda. Wona mějesche pschez [illegible]ołku, so skónčnje tola sofo wotthori, tola wschitke ma[illegible]e srjódki a lěkarstwa běchu podarmo. Psched tchórnimi [illegible]emi pschjda so hišcźe druha thorosć, na kotruž je [illegible]wumrěła, wuczeršowschi wschitkej lesnišej sachob[illegible]a a bźdźe.

S Lejna pola Khrósćie. (Přednošk w ratarskim towaistwje.) W tudomnym ratarskim towaistwje, kiž z wjetšeho dźěła ze Serbow wobsteji, dźerżeše direktor ratarskeje šule w Kamjencu, k. dr. Paul, pondźelu wječor zajimawy přednošk wo hnojenju. Zhromadźizna, kiž k. rycéřkubleř Sefer wodźeše, bě so derje wopytana. Też wšelake druhe należnosće so wušé wuradźowachu. Na smjerć zemrěteho čestneho [illegible]ustawa k. Pětra Smoły so dopomni a čichi me[illegible]anto so jemu spoži. Po skónčenym zhromadźizny [illegible]ešese so wjesoła zabawa dale. Kedźbliwa korč[illegible]marka bě so za dobru wječer postarała.

Z Wudworja. (Podušeny woheń.) We wobydlenju tudomneho dźěłaćerja Pohle nasta přez wupadnjenje žehliweho wuhla woheń, kiž pak z pomocu „Minimaxa" bórzy so zaso zhašeć hodźeše. Skoda žana dale nastala njeje, jenož kusk špundowanja je so wupalilo a cyla kuchina a mobiliar je khětro zakurjeny.

Z Khrósćie. Na mnohich přeco, wosebje našich wosadnych maćerjow, je skónčnje k. duchowny rada Šewčik, cyrkwine lawki wušpundować dał. Zo by tuto dźěło hišće hač do hód hotowe było, je so wjacy dźěłow přistajilo. Cyle wěsće budźe nětk wo wjele dopliš̌o, wosebje na nohi. Za tutu dobrotu njech je wosadnemu k. fararjej horcy dźak swojich kemšerjow wěsty.

Z Khrósćie. Při přileżności swojeho 40lětneho měšniskeho jubileja je k. duchowny rada Šewčik wosadnym 4 šulam wjetši pjenjez darił, zo bychu so za to šulske knihe „Naše spěwy" kupile. Wjele króć „Zapłać Bóh tón Knjez" za sćedriwy dar!

S Lubija. (Mawinowany.) Lubijšti lawniši sud bě[illegible]che naturiseho hojerja Elšela se Sborjeja dla wotpjetneho [illegible]ebanstwa k 8 měsajam jastwa zasudźił. Wón a też statne [illegible]ěnistwo so pschećiwo tomu wuknješi powołaschtaj. Elšel je [illegible]jo huito a też jebanstwa dla khłostany. 8. dezembra 1931 [illegible]ěsche wón wothladanje witkowarjowoje mandźelstwje Pra[illegible]owoje pschewzał. Wona běsche na wuttrobu a cźuwy cźer[illegible]ela. Běsche so wuczinilo thmětkazne lěkowanje. Elšel mě[illegible]esche jomu dwójzy abo trójzy wob tydźeń wopytać. Lěko[illegible]ańske jamnanje j wobjawjetšenjemi a medikamentami bě[illegible]ěsche so mějaczenje na 50 hrywnow wuczinilo, Praša bě[illegible]ěsche 50 hrywnow japłacił a radiumnow kompresu ja 160 [illegible]rywnow wotewzał. Elšel běsche jomu pschijschol, wobjwětlił, też cźaj, pólve a wodźiczne medikamenty sobupschinjeżł. [illegible]otom běsche tkomu hischcże raz wopytał a so na to njeměsche wjacy widźecz dał, hačrunjež běsche Praša jemu też [illegible]ěsko pisał. Lawniši sud běsche był spcheswědczeny, so je [illegible]a to wutschol, so by hebi z jebanstwom 50 hrywnow [illegible]zał. To pak krajny sud njedźiwajcy žulneho podbła-

da njemóžeše ja połnje dopokasane, a jeho łehodła wuzinowa.

Z Wósporka. (Slěpcowstwo.) Njedawno su tu njedočincy w nocy skušili slěpcowstwo. Běchu na torhošću před Božodźěšcowy štom sadźili korto a do njeho położili wukładne kašćiki, kiž běchu tudyseniu knihiwjazarjej kradnyli. Dale běchu pola radniey wšě hamtske wozjewjenja a wukazy zwottorhali. Někotrym měšćanam běchu potorhali drjewowe sažnje a druhim zasy narowne pomniki stajili před khěžne durje. Nadźijomaje slěpcow lepja.

S Hórti. (Žadne ptaki.) Psched nětchto dujemi so tu sjewi cźerjoba lilikow (Seidenschwänze). Lilik je hewak jenoż w połnóčnych krajach žiwy a pschitčtnje k nam jenoż, hdyž jara kruta syma hrosy. Schwarne wuhladny!

Z Nizkeje. (Wobkhadne njezboże.) Tudyši kolesař znjezboži. Zajědźe do awta a bu při tym na khódnik wjerhnjeny, bjez tobo, zo by so cežko zranił. Jenoż koło so khětro wobškodźi.

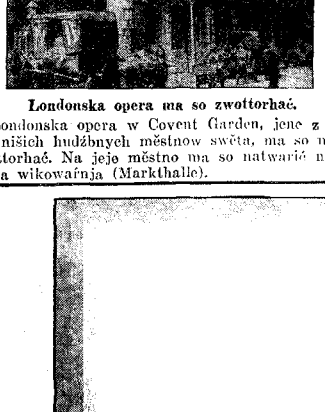
S Rychwałda. (Woheń.) Pola žiwnoscerja Pawoła Ganera bě so w tóini žlanje sapalilo. Prawdźi so wschak ludźom, woheń hischcże i cźasom pudujucź.

S Běleje Wody. (Cežke wobkhadne njeschože.) Sorjedu pschipołdnju sta so wobkhadne njeschoże na Budyskej dróży. S Wochos pschijědźesche tam dwaj sapschahaj i drjewom a to i naschika pódła žeby. Jimaj napschecžo pschijědźe ſ Běleje Wody Krywuleczanka na kole a to na lěwej stronje dróhi. Jona njemóžeše nimo wosa a dyri do pschidróżnego kamjenja a padże pod wós. Wós ju pschejědźe a žona so cežko rani. Dyrbjachu ju hnydom k lěkarjej dowjesć. Wona je marź pjecź dźesi.

Se Slepa Komorowa. (Rozsuschcenje Hitlerišich wudyrunych wotdźělenjow). W naschim měsće su SA a SS wotdźelenja rozpuschczili, dokelž běchu wone sawinowake wschelake pschipadny, kiž mějachu ja Hitlerišu stronu njepschijomne sćežki.

Z Korloweje Studnje. (Nahla smjerć.) Tu je nahle wumrěł blidarski mištr Laš. Wón bě hakle 49 lět stary. Bě měł na hubje mały cóčk, kiž zawinowa zajědojenje krwe, na kotrymž je k. Laš potom wu[illegible]mrěł. Je to za tři měsacy třeći raz, zo tu we swójbje je nječtó wumrěł.

Z Dźěžow. (Wobkhadne njezboże.) Cežke njezboże sta so pondźelu rano na kónci wsy. Motorsko koło

Londonska opera ma so zwottorhać.

Londonska opera w Covent Garden, jene z najslawnišich hudźbnych městnow swěta, ma so nětko zwottorhać. Na jeje městno ma so natwarić nowocasna wikowarnja (Markthalle).

poda, so wjerhnu a do štoma zajědźe. Motorowy wa[illegible]sta cežko zranjeny jeho, dokiž jemu [illegible] poskićehu. Dowjezecka [illegible] k [illegible].

Se Zytowa. (Wóhnjopóčerak so wopalił). Tu mějachu dźěłaćerjej dobrowólnišu hodowny swjedźeń. Nětkanši kelner Fryz Delcel dźiwjače pokazaj swoje kunšticzki jako wóhnjopóčerak. Nadobo wsch[illegible]at plomjenja wróżo łapachu a kelner so we wobliczu straschnje wopali. Dyrbjachu jeho dowjesć do Khodźebuskeje kharownje.

Z gmejnskeho žiwjenja

Z Khrósćie. Naši „stari" gmejnscy zastupnicy mějachu wutoru wječor swoje poslednje posedźenje. Gmejnski starši, k. Skala, da so zamolwić. K. wjesnjanosta Kokla zdźěli, zo je při poslednim pruhowanju wohnjowoje sykawy wšitko w dobrym rjedźe było. Jenož njedostatk wedowych hadźicow je so konstatował. Tehodła maju so bórzy nowe přikupić. Za hudowy zwjazk, kiž so postara za porjedźenje a wupyšenje wójnskich rowow, přizwoli so pjenježna podpjera. Wobkhadna tafla na „horje" ma so přeměnić. Dale přečita předsyda někotre zamolwjenske listy lěkarjow, kiž chcedźa so tu zasydlić. Nadźijomnje dóstanjenu nětk prawje bórzy lěkarja. Też naša haptyka so připósíla naspomni. Dla zymskeje pomocy je hamtske hejtmanstwo pismo připósłało. Zastupnicy pak přewostaja hromadźenje nowym gmejnskim zastupnikam. Někotre sadowe štomiki při puću do Kukowa maju so w naléću přesadźić, też maju so wjeśki nowych sadźanych štomikow wo nješto stšihać. Gmejnski puć pola Donatec je so porjedźał, jedyn druhi so w přichodnym času nasypa. Kamuški, kiž při Jasćankim puću leža, maju so hišće do swjatych dnjow nasypać, tak zo tu krute padłožk nastanje. Po potrjebje dyrbi so hišće wjacy kamuškow nawozyć. Dale jednaše so w tajnym posedźenju. Na kónca wupraji k. wjesnjanosta wšém zastupnikam, kiž po Nowym ľéće wjacy tu njebudźa sydać, najwutrobniši dźak za dotalne dźěło.

Z Łužicy

* Ze Sěrachowa. (Njezboże.) Wčera připołdnju zrazy motorski kolesař ze Zalomja (Sohland) na Zalomskej dróży do zapřahu, jako cheyše jeho přesćahnyć, dokelž jemu awto napřećo přijědże. Wón wosta za zadnje koło zapřahu wisajo a so powrěći. W poslednim wokomiku móžeše awto hišće so zastajić, hewak by po nim było. Motorski kolesař so khětro zrani. Koło pak so jenož lohko wobškodźi, dokelž bě ponafu jel.

* S Rychbacha. (Padnjichi na hamtskim šudnistwje.) W nozy k sjedźe dobuchi so padnjichi do tudomneho hamtskeho šudnistwa a kradnychu pjenjezy, kolkowe znamki, nalutowanske knjižki a hypotekowe listy.

* Ze Sborjeja. (Duchathorn kaiy Wožu šlužby [illegible]. Wožej šlužbje w farskej zurhni swj. Khěžka njedź[illegible] połdnja počza nadobo duchathorn hrožnje ruce a [illegible]. Ludźi hrózna faja a wosebje dźěći cźichach i [illegible] domu. Wutrobnym kemšerjom fo poradźi duchat[illegible] wostronicź, to mějesche so Woža šlužba dale wotmen[illegible].

Radio

Pjatk, 23. decembra słyšimy:

Königswusterhausen: 6,30 wjedro, na to koncert na *tačelach*, 10 powěšce, 11,30 *ratarski* přednošk, wjedro, 13,35 powěšce, 14 koncert, 16,30 koncert ze Lipska, 18,55 wjedro a na to přednošk wo pjenježnej hódnosći wjedra, 20 přednošk z Ameriki, 20,15 z Wrótslawja: dźěći spěwaju hodowne spěwy.

Lipsk: 6,35 raňši koncert, 9,45 wjedro, 12 koncert, 13 powěšce, 16,30 koncert, 20 přednošk z Ameriki, 22,10 powěšce.

Hišće wažne ze sćelerskeho programa:

Köln-Langenberg: 21,15 Boże dźěćo, hodowna hra Waršawa: 20 Juhoslowjanska hudźba

Japanska přihotuje so na nowu offensivu w Mandźuskej.

Wotdźělenje japanskich mašinskich třělbow při manevrach nawječornego wójska. Uniforma wojakow je z plećidłom škitana přećiwo temu, zo by so njepřećel jeje dohladał. Też wšětle dźěle brónjow so na fronće ze syću počahnu. Z tajkimi dokładnje wuwučenymi wojakami chce Japanska wjesć swoju zymsku offensivu přećiwo hnězdam Khinjanow we Mandźuskej.

Sokołstwo, šport a hry

Bólkopańca.

Němska napřeco Pólskej.

Druhi dźeń hodow budźe so w Lipsku hrać wo europisko mištrstwo mjezynarodneho dźěłaćerskeho zwjazka za bólkopańcu. 15 narodow je so přihłosyło. Budźe so hrać w tšoch wotdźělach a dobyćerjo tutych tšoch skupinow wubědźuja potom wo europisko mištrstwo. Sobu najzajimawša hra dnja budźe zetkanje mjez němskim a pólskim mužstwom.

Němska—Italska.

Dalša ważna hra wotměje so 1. januara w měsće Bologna mjez mužstwom němskeho bólkopańskeho zwjazka a italskim narodnym mužstwom. Hra započnje so 14,30 hodź. a přenjese so na němski radio.

Nowe postajenja za hrajerjow po powołanju.

W Prazy su so nowe postajenja wudałe, po kotrychž smědźa zjednoćenstwa jenož potom hrajerjo po powołanju być, hdyž móža lětne dochody ze swojich hrow wo 150 000 Kč. (18 750 hr.) dopokazać. Dale dyrbi so pola zwjazka kawcija tšoch měsačnych mzdow cyłeho mužstwa zapołožić. Najniža mzda za jenoho hrajerja wučini měsačnje 400 Kč. (90 hr.).

Najnowišše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro za jutřišchi pjatk:** Wobłkowamy hišće dale dotalne wjedro.

* **Hdyž w Dortmundźe pola pječarskeho mištrta Fischera tłužaja hołza jowu rjeńcjeńe, jednaćelěny Fischerowy hyn wo jstwje stejaju tšělbu do ruki wza a ho do hołzy saměri. Wutřěł ho tpuńcježi, a tłužobna hołza morwa t ležmi padźe. Wutřěł dě jej i dałokoseje jenoho metra wjerśchi nopa wotdrěł.**

* **W Antony pola Parisa je wojerske honjeńske lětadło dla dotal njejznateje přičiny na jenu tyču padło. Přichym je benzinowy kotel rozbuchnył, a tworjeńe a lětadło łej ho spalitej. Lětadłowy wjednik je ho žiwy spalił. Pódła toho je jedyn i tyčnych wobydlerjow w płomjenjach śmjerć namakał. 19 wobydlerjow ty ho a tyče ćežko sranito a ho wopalilo. S nich su dyrbjeli wošom do khorownje donjeć.**

* **Nad lětanišćejom we Villacoublay pola Parisa je ho pónjelu popołdnju schrubowate lětadło swróćiło. Jeho wjednik je śmjerć pocjerpił.**

Karp na hodowne blido.

Rjany karp, kajchoż sebi kóžda hospoza k hodam abo sylwestrej na blido přeje.

Dobre rady

Manjene hodowe schromy dyrbja ho bjez komdźenja wuhojić. Lóžeńe ranu samańi i hustym wušmutom, kotrež je i kiny a krowjazeho mjerjada jestajeny, pschidaj nješto popjela a, majch-ti, cźełazych kohmow. Na cźěrne rany, kotrež hač na dno du, nałožuj śmjerdźazu žiwiza. Tu pschidaj nješto mału hliny a hołow. — Zahrodnikarja bjern i dobrym wuspěchom mjechi moch i rěka, wabjajsnja derje a trajńe i nim rany a wostaje wobjaćź dwě tšěe dołho. Wotwjalanje njedyrbi ho nahrotać, ale i wahi, so ho rana na wótrołcź powedra p. mału pschiwuńcźi.

Hlina, i kotrejž marjerjo kachle pscht jestajaja t. majuja, wupada ja krótki cźas, kuri ho do jshowa a w. mje maja ho schkałobu i nowa samańać. Dasch-li ko pschestojeć, njech hlinjane, njedy żelezne, lubi samań. nju schkałobow kulu niż jara tuńcźeje hliny a nałožaj do njeje listwu pijazeje papjery (Löschpapier), kotruż ho i mlokom napajił; pschidaj hischcźe prašu żele a żelezneho vitriola (Eisenvitriol), a pschemješchej wjelmi. dźiwjź nimoch wušmuź, kotrež je k majanju schkałob hustu dosć, młoka telko pschilijwoj, hač je trěbne.

Satlušnjene schtrelcźane jatykacje. Husto žedźa ja. cźane jatykacje w bleschi jara kruće, Możeich žebi i wupomhać, so bleschowu schiju sledźbnje nad wohe. sćopłtich a mjes schiju a jatykacjom někotre kapki. kakawjnich. Druhi žrědź je, so bleschu wobroćichu. nješto cźaża do mydźisnoweje wody tyknjech. So njeh jatykacje satłušće, namaja je pscheđ trjebanjem i lijom abo nětajkim druhim tutom.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjenoćenstwo evangelskich Serbow." Naš hodowny wječor je srjedu 28. hodownika. Prosymy naše sobustawy a też hosći, zo bychu někajki mały dar w hódnosći 25 hač 50 pj. k wulosowanju sobu přinjesli. Prajće to wšém wašim znatym! Přejemy Wam wšitkim wjesele a zhožowne swjate dny!

Předsydstwo.

Swólbne powěsće

Semrěł: Marcin Arthur Janasch, priv. blidaŕski mišchtr w Budyšinje, 77 lět; thowanje budźe jutře pjatk dop. 1/2 12 hodź. wot Tuchorišćeje zyrkwje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerjec w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za powěstki: G. Janak w Budyšinje

Maćica Serbska

Swjatočnosć k wopomnjeću čestneho předsydy

k. stud. rady prof. dr. Muki

srjedu po hodźoch 28. hodown 1/2 3 hodź.

w Serbskim domje

PORJAD:

1. Zrudoba a trošt, žarowanski pokhod za husle a klawěr (konc. mištr Wondruška)
2. Wopomnjeńska rěč . . . . . prof. O. Wićaz
3. Spěwaj:
   a) Žedźenje
   b) Hólcowe kralestwo . . . . . dr. A. Muke
   kn. Dora Krajcźowa
4. Recitacija dr. Mukowych pěsni
   kn. Hanka Wjelcźic
5. Wowcźerjowy spěw . . . . . dr. A. Muka
   kn. Elsa Krawcowa
6. Spi w dobrem měrje; husle a klawěr (konc. mištr Wondruška)

Wše komposicije je k dr. Bj. Krawc zhudźbnił.

Wšitke serbske towaŕstwa so wutrobnje přeprošuja

Předsydstwo a wubjerk M. S.

Předźenak

sluša do kóždeho serbskeho
domu na kóžde serbske hodowne
blido. Tuž wobstarajće sebi prošu
w prawym času hišće

Předźenak

Nawjećorne garaže

Alfred Kadner tow. z wobm. ruk. w Budyšinje na Schliebenskej drózy 18 Telefon 3985

Najnowšasniša garaža Hornjeje Łužicy, ze wšěmi pilijomnosćemi wnhotowana. Parne tepjenje we wšěch rumnosćach

Někotre rumnosće k zastajenju autow su hišće swobodne

Skład narunańskich dźělow, wolij a tuk za auta, wobruče, tankowańja

Přesadźowanje drjewa

27. decembra 1932 (3. dźeń hodow) budźe so na Kalbićanskich honach (při športnišću), blizko Koslowsko-Nowosličanskeho puća

nětadźe 80 losow stejaceho khójn. drjewa

(wuhotkeho a paineho) za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Zeńdźenje dop. w 10 hodź. při športnišću. Dobre wotwoženje. Wobsedźeŕ.

Wěnašk ze zymskich rózičkow

40 str. lubemu Jezus-dźěćatkej (J. Hrodźk. Swěrnaun) 10 pf.

Sylnje potuńšene hodowne poskićenje

Hobrski wubjerk!

Fachmann
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Fabrika de tabacos
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Van Dyk
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Steuerwunder
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Skat (Hofbauer)
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Tipp Topp
město 12 pj. 10 pj., 25 2.50

Rote Rosen
město 15 pj. 10 pj., 25 2.50

Muskete
město 20 pj. 15 pj., 25 3.75

Dołhoż skład dosaha!

Zastarajće so z časom!

Albert Lehmann

w Budyšinje
na Połnócnej drózy 2
na Kěžorskej drózy 11
při Bohatych wrotach
na Hauenšteinskej hasy

Gumij za kola
wobswětlenja
jězdne kola
jara tunjo pola

Thomasec bratrow
w Budyšinje na Kamjent. hasy 16

Darće praktiscy a derje!

Dźěł. a sportske lacy, pulowry, žonjace jaki, wšitke Bleyle-Měcy trikotaže, nohajcy, zoki, rukajcy, pjastne rukajcy, walkowane zoki, chenillowe rubješća

ma w dobrych tworach po nizkich płaćiznach

Otto Osswald
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 7

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1.	Alois Jirásek: **Filosofska histori'a.** Powědańčko.	1.00 hr.
2.	Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra.	—.50 hr.
3.	J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko.	1.00 hr.
4.	Adolf Černý: **Serbske wobrazki.**	1.00 hr.
5.	Mato Kósyk: **Pśerada Margroty Gera.** Dolnoserbska episka pěsń.	—.50 hr.
6.	Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko.	—.50 hr.
7.	Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsne. Ii.** wudaće.	—.50 hr.
8.	Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tšoch jednaniach.	—.50 hr.
9.	J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń.	1.00 hr.
10.	**Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka.	2.00 hr.
11.	Jan Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje.	—.50 hr.
12.	Teréza Nováková: **Na farje. — Hałžki.** Powědańčka.	1.00 hr.
13.	Pawoł Krječmař: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje.	—.50 hr.
14.	Mato Kósyk: **Pěsne.** I. źel.	1.00 hr.
15.	Mato Kósyk: **Pěsne.** II. źel.	1.00 hr.
16.	Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko.	—.50 hr.
17.	Adolf Černý: **Serbske hobrazki.**	—.50 hr.
18.	Božena Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žyweńa pastyńskego žowća.	—.50 hr.
19.	Romuald Domašk: **Pokładopytaf. — Le chevalier de saxe.** Stawizniske powědańčky.	1.00 hr.
20.	J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše.	1.00 hr.
21.	Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.**	1.00 hr.
22.	Božena Němcowa: **W groże a pód grodom.** Powědańčko.	—.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Znajeće zběrku „Słowjanske rozhlady"?

Dotal wušło:

1.	T. O. Masaryk: **Słowjenjo po wójnje.**	—.25 hr.
2.	J. Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.**	—.50 hr.
3.	Józef Páta: **Sokołstwo a Słowjanstwo.**	—.25 hr.
4.	Ota Wićaz: **Jan Kollaŕ.**	—.25 hr.
5.	Jan Symank: **Přinoški k stawiznam serbskeje rěče a literatury.**	—.50 hr.
6.	Włodź. Změškal: **T. G. Masaryk a Łužiscy Serbja.**	—.25 hr.
7	Józef Páta: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po světowej wójnje.** (Z 44 wobrazami.)	—.50 hr.
8.	Česław Lěska: **Praha.** Krótki přewodnik.	—.25 hr.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wše knihi předawa:

Smolerjec knihićišćerńa a knihaŕnja, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Mjeble a polstrowane twory

poruča

Handrij Strympa

w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Swm Serbu

Brunčki

Powjedančko za małe a wulke dźěći. 111 str. 75 pj.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerni, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Kabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwakam činjenu znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńja dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěź, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinjesć. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutoho banki we Serbske Nowiny lažo a lažo wozjewjeja.

Čisło (Nr.) 300 — Budyšin — Pjatk, 23. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Ratarstwo na kóncu lěta

Schwörčk je němski sejwjenjeršti minister radiowu rěč wo „ratarskim na kónzu lěta“ měł. W jawodže praji, so je wón hišćo sajso widźał, so kóždy staw a kóžde powolanje měni, so wot njeho wótžina a přichodo wotwisujetej. Hdy by so jemu zamołwu pomhało, by dožahaze było, so by wón wšitko nuza Němskeje zarowćił. Pokazawšchi na bajku, kiž je rowiki senator Menenius Agrippa 500 lět předed Jezusowym narodźenju powědał, minister praji, so móžemy naše jenotliwe powołanja jara derje z organami cłowjeskeho cźła přirunować, na přikład knježerstwowe cźło z dźełom hłowy, wutrobu z mjenu, žołdk z ratarskim stawom. Tohodla je zdźe njerozumne, so we wuwoju abo ratowanju, we industriji abo wikowanju, hač znutska ratarska wo žitnym abo połěpšazym hospodarstwoje wadźeć. Dźěwanje je wšitke hromadźe a dyrbimy spytać, so bychmy wón haložku strowu dźerżeli, kaž dalako je to při schadnej zyrobje možno.

Minister potom na najwažnjiše stajize dźěła wróći a pohlada. Dokelž móže ratarstwo nětkole žane Němsku je zjitom a mjasom zastarać, dźensa dopokazaš, so je zła za ratarske wuplody zyle njetrěbne. Tomu ma so znapřećiwić, so bychu tež přichodnym wuplodźenju nišle płacźiny žiwotnych wikow na naše płacźiny cźišćeć.

Němz dyrbi po możnosći němskim wuplodam předed wukrajnymi prědnosć dać.

Dawki, sozialne cźeže, płacźiny za industrialne wudźełki, wšm, nuzy, to wšcho žu fakiory, na kotrež jenotliwy ratar nima wliwa. A tola dyrbi žo za **wuplodźerske khosty ratarstwa a płacźiny ratarskich wuplodow warunanje namakać.** Na to dyrbi niz jenož stat, ale tež hospodarstwo dźěłać.

Wěrno je, so měšćanowa kupowaza móz přichi wotbycźu ratarskich wuplodow jara wažnu rólu hraje. Žadyn ratar njeńmje njewobkedźbowane wostajić, so w měšćach njeć abo schěrcź milijonow dźełonjemějerjow měšćanzne podpjeru niže 50 hriwnow dostawa a so tale podpjera jenoż za khudobne sežiwjenje dosahła.

Njeńmje pak žo zabyć, so je kupowaza móz jenož jedyn mjes płacźišnu tworjažymi faktorami, kotrež runoprawnu późła druhich faktorow wuwos a šmitkowne dźěło spěchuje. Na kónzu bych chył rjec, so njeje žaneho jenicźkeho płacźażeho rezepta za to, kajka ma so nětkole ratarska politika dźěłać. **Žana politika wurasćnych khowow** njemóže nam pomhać. Organiska ratarska politika bjes wurasćnych khowow je puć, po kotrymž dyrbi žo krocźić. Dźe wo to, **ža so „khospodarski cwinowanje cźěła“. Wšitcźi, kotrež wimje žito płahuja a němski khleb jedźa, njebychu žo šmělí cźo pscheczišwinzy wobhladać, ale jako zobudróhowarjo.**

Program za zaradźenje dźěła so hnydom postaji

Liczba dźełonjemějerjow je w prěnjej połojcy dezembra jo wo minjale 250 000 pschiběrała. Němski kommisar za radźenje dźěła je tohodla z němskim finanznym ministerom, němskim dźełowym ministrom a prezidentom němskatneje banki wo poczahach a zrěbkach wuradźował, kotrymiž dyrbi so wulkeji liczbje dźełacźerjow dźěło dać. Program ja to ma so hnydom wuwjesć. Pódla miljardy hriwnow, ja to postajeneje, je hischcje 500 milijonow hriwnow na trjeba, kotrež němskostatna banka poda. Němski kabinett je tutomu „hnydomnemu programej“ pschihłosował.

Dźěło zaradźcy kommisar chce, kaž je žitychcej, swój program hischcje tutón tydźeń wojsewić.

Za zakhowanje Mišnjanskeje jutoweje předźerńje

Je nazionalnosozialistiska frakcija w sakskim žejmje namjet zapodała, so by so nanjeła, na sastajenje dźěła abo zamłwanje Mišnjanskeje jutoweje pschedźerńje, pola dźełowego a spomožerskeho ministerstwa podateho, njeńmje žwolicź.

Sakske możnosće dyrbja so dać, z kotrymiž so interesentske zhromadźenstwo němskich jutrownych industrialnych na dyrbjerskeje waschnje rospuschcźi.

Dale dyrbja so sakonske możnosće za wuwjesenje pschisnjanskeje pschedźerńje z wotpohladom wužicź, so by to pschedźerńja sajso zamostatna sćinika.

Skónczenje dyrbi so pschedźerńja statnej kontrolli podlećeć, so by so planam „jenostronskich spekulantow zadźewało.

Zymska pomoc za dźełonjemějerjow

Se symskej pomocy, kotruž je němske knježerstwo wobsamknyło, so w januarn, februarje a měrcu njeznamjerjam zyroba a palidło potrušchi.

Pschi mjezačnym nakupjenju 4 puntow cźerstweho howjasejho abo zwinjagejho mjasa abo tuka a kolbašy so punt po 30 pjenjezkach potrušchi. Swójbły je schtyrjomi a wjacy dostawarjemi pschirażka móza dwě potrušchazej wopismje dostacź a na druhe potrušchaze wopismo tež mloko kupicź. Swójbły z tśimi dostawarjemi pschirażka móza tohorunja druhe potrušchaze wopismo dostacź, hdyž staj z dostawarjow pschirażka šiatjnjenjcha dwaju pschez 16 lět staraj. Naš za mjezač móże njenowane hospodarstwo po žiwojich wosebitych potrěbnosćach mjezo mjasa abo kolbašy tež **žwinjazy schmalz,** cźerstwu mórśku rybu abo **cźany chlěb** zadacź. Schmalz a chlěb jako wěz symskeje poznožy budźa ponožy potrěbni **bjes kamžneho hospodarstwa** a potrušchene dostawanje mloka žwózby z wjele dźěśimi wosebje witacź.

Pola palidła

žo pschi nakupjenju dweju zentnarjow wuhla za mjezač kóždy zentnar we 30 pjenjezkow šimschi. Město kamjenicheho wuhla, brunizowych brikettow abo kokja móże žo po měśnych wobstejnosćach **torf** abo **drjewo** dostacź.

Rosschěrjenje wobžaha dostawarjow.

Po dotalnym prapmidle je žo sjawna symska pomoz jenož dostawarjam podpjery dawała, kotrejž **žwójbne pschirażki** dostawadźu abo mějachu **kamžne hospodarstwo.** Nowa wuprawa pak **wschitkich dostawarjow hłowneje podpjery** w podpjeranju dźełonjemějerjow a njesaslužerjow w kriju a w jawnym spomożerstwje, a tohorunja potrěbnych **dostawarjow pschirażkoweje renty** po němskokatolskim sastararšim sakonju wopschija. Potrušchenje palidła žo jenož mězelecźam kamžneho hospodarstwa pschisłoli.

Wudawanje za potrušchaze wopismo.

Dostawarjo hłowneje podpjery sawěsćenja dźełonjemějerjow a krisowego spomożenja potrušchaze wopismo w dźełowych hamtach dostawaju, wschitkim druhim žo wone w słužbnych městnach spomożerstwa dawaju. Potrušchene twory móża žo na wschich městnach kupowacź, hdyž žo wone pschedawaju a kotrež žu šwólnjwe, potrušchaze wopismo jako sapłacźenje pschijecź a do datych pschedpismow šwolicź.

Nusne pjenjezne srědki za nowu symsku pomoz — nchdže 35 milijonow hriwnow — němskostatna pokładnja poda. Pódla toho žo w **nusowym fluku** němskeje mjedźiny wožebite pjenjezne srědki za zhromadne sežiwjenje młodostnych dźełonjemějerjow postawa; druhe nadrobnosće žo bórzy wozjewja.

Nowa pomoc za zasydlerjow

Sažydlazy wubjerk němskeho žejmja je po namjezje žozialdemokratow wobsamknuł, sažydleńsku rentu na 3 procenty šnižicź. Po druhim žozialdemokratiskim namjezje njeńmje žo pola ratarskich dźěłacźerjow, kotrejž maju žanjemy statok, cźasacź a jich statok njeńmje žo na nuczaze waschnje na pschebadźowanje pschedawacź.

Ječi so z jastwow puščeja

W Barlinje je žo dotal 350 khłostanskim jatym žwoboda dała. Mjes nimi je pazišlistki spisaczel Ossietzki. Jeho bě němskostatny žud dla nastawka, kotryž bě w pazišlistiskich nowinach wozjewił, k jastwu na poldra lěta sadźidźił, dokelž w tutym nastawku pscheradu wojerskich potajnosćow widźachu.

Nazionalni sozialistojo, kotrychž bě Bytowiski wožebity žud dla nadpłnjenjow w Potempje **k žmjerći sadźidźił,** hischcje w jastwje wostanu. Po žadosći pryedawšcheho němskeho kanzlera Papena tź je jich žmjertne khłostanje do khłostańnje na cźas žiwjenja pscheměniło. Na město khłostańnje nětko jastwo stupi.

Němski president je danskeho hejtmana Lemboorna, dla spionaje k khłostańni na wjazy lět sadźidźeneho, wobhnadźił. Lemboorn je swoje khłostanje hač do pol lěta wotpokutował. Swoje wobhnadźenske prawo je němski president wobešje tohodla wužił, dokelž staj Lamboornowaj starschej wobstarnaj a khoraj.

Za dźełanje margarinu dyrbi žo tukrajny tuk wužicź.

We wczerawšchim posedźenju němskich ministrow je žo wobsamknyło, němskemu presidentej namjetnyć, so by wuzkas wudał, po kotrymž dyrbi žo k dźełanju margarinu tukrajny tuk wužicź. 10 000 hač 15 000 tunow tukrajneje butry, schmalza, loja abo mloka dyrbi so měsnu mukrajneho tuka pschetrjebacź. Płacźiny margarinu žo drje z tym podroża.

Dale dyrbja so wjetšche zlowne hadźiny na dowos twarožka, howjaseho mjasa, jejow, schmalza, polcza a drjewa z Hollandiskeje, Schwedskeje a Finskeje postajicź.

Wurubjene klamow w Barlinje njepřestawa

Naprawy, kotrejž je Barlinski policajski presidium pschećiwo wurubjerjam klamow pschipowědźił, njejsu nowym rubježnikam nadpadam sadźewale. Sskedźu žu je w nóźi zapadnu na dźesacź wschelakich městnach do zyrobnych klamow nawalili a je sdźěła zyle wurubili. S pistolow tśelejo, žu pschedawarjow w nětkotrych klamach zastrašchili a potom hnydom, butru, kolbašu abo mjaso zhrabawschi z jedźomnymi kolami wotjeli. Na Allensteinskej dróży běchu za 150 hriwnow zyrobu nakradnyli a so z njej do cźakanja dali. Na dróży pak so za nimi policajtojo a nadróżni khodźerjo pschećahnychu. Cźekajo žo paduschi do wschelakich stron rozbjehachu a tak so jim poradźi twochnyć. Na cźakanju dwaj měchaj zyrobu wot so cźišnychu.

Francowska złoto do Ameriki sćele

Francowska banka je so k pschećeljsowowemu skutkej so Ameriki wosadźiła. Parnej łódź „Majestic“ je so frjedu w Cherbourgu naklad złota, 90 milijonow frankow hódny, i Franzowskeje banki pschepodał. W Southamptonje je tódź „Majestic“ jendźelski naklad złota pschijała, kotryž dyrbi so k sapłacźenju dołžneje raty, 15. dezembra placźomneje, wužicź.

Politiski program francowskeho knježerstwa

Ministerski president **Paul Boncour** a justizny minister **Garden** staj schtyrkrótk sašadu pschedujebłoj, po kotrejž nowe ministerstwo knježerskeho powjedźe. Pschede wschem budźe so prózowacź, so bychu so kraine finanzy wustrowiše a so by so runowaha w statnych dokhodach a wudawkach dospiła.

W *pradźenym wózmitym bodle budźe* knježerstwo dla sajchmatanjeho finanskowneho położenja w Sjednoczenych statach połnóžneje Ameriki jara wobhladniwje postupowacź. S dźakom dyrbi so pschipóznacź, so we Washingtonje dobru wolu pokazuja, so bychu so wobežnjenje pschewinyło.

Wo wotbronjazym praschenju ministerski president praji, so je so pryedawšche knježerstwo prózowało, wotbronjaze praschenje z njewěrnosće a pomałosće, w kotrymž wjasnyšche, wuswobodźić. Konferenzy je konstruktiwny plan pschepodało, kotryž w kratkych formulach wotbronjenje z nusnym bjesstrachom swjatuje. Knježerstwo budźe tutón plan sakitowacź.

We rosprajenjun je so **Dorien** hórscheiche, so dorje je knježerstwo pak njenadpadnjenja z Rusku wobsamknyło, so pak iwono njedźiwajcy tehu georgiske pódpłanjenje w Pariju cźerpi. Wyšchi **Fabry** praji, so je **powschitkowne wotbronjenje hłudnosć. S njej najbohatschi a najbyhnischi nadknjezštwo dobudu.** Kaž dotho žaneho internazionalneho wójska za schkitanje bjesstracha njeje, bychu žo dyrbjale pyched wotbronjenjom schkitacź a pschiprawenja cźiniez. Němska z runoprawnosću bronjenja šwobodu bronjenja dostanje. Nadźijomnje budźe so Paul Boncour konstruktiwneho plana dźerżecź. Hłowu schenjwyschi Němska do Genfa jastupi. Nichtó žebi njeswěri, na sandźenosć dopomnicź. Tola won (Fabry) ma w žiwjenich aktach dopokazaty sa to, so je Němska dawno pospitajenja 5. dźěła Versailleskeho zrěšenja pschestupowała.

Ministerski president **Paul Boncour** wotmołwi, so je pschitomnosć Němskeje na wotbronjazej konferenzy **za** skónczne dojednanje wažna. Hdyž Fabry wobžaruje, so knježerstwo njeje akty pschećiwne Němskej wuzilo, je žo to stało, dokelž žu tekły, kotrež žu swoju hódnosć zhubile.

Na kónzu rospraschenja žo dalejcy porjad pschija, w kotrymž žo nowemu knježerstwu dowěrjenje wupraji.

Rozbuchnjenje rakelow w italskim fortu.

W forcie Appio w krótkim ranju starého romiskeho paža wobwierdźenjow je so śriedu skład **signalnych rakelow zapalił.** Tśi wojaza su so pischi tym mierili a schkódy wojak je so cyłko tśamł. S wulkim napinanjom wjele wobwjesnych wobrow je so wobeń zakał.

Wótre nadpady Lloyda Georgesa přećiwo Macdonaldej

Jendźelski parlament je schkórtk hacź do 7. januara do próstdninow schoł. W poślednim pohódźenju delnjeho hnjezda su **praschenja dźełowjemjerjow,** wobstejnjośce w Lloyd George so z wótrym nadpadom do Macdonalda a do **nazionalneho knjeżerstwa** da. Macdonaldej porokowaschе, so je soło do Lossimouthа na wodwołanjenje wotjeł, hačrunje njeje chory, mjes tym so wo nim rozmaje wobeżne praschenje **bjeskźełosće** rospominа. To je z dopokaznom za to, so Macdonald nima frojunjenja za wulkosć samolwitosće, kotraž na nim leži pischi wulkej krizy, pisches kotruž Jendźelska dże.

Widawanje, so je nětśišnje knjeżerstwo Jendźelskа z finanznje nuzy wuchodźi, njeje wěrne.

Zrudźiłej a połoženje jendźelskeho wublowego praschenja rospominali.

Najnowiši typ Zeppelina na śěnach.

Tutón Zeppelin na śěnach zawjedźe so na nekotrych amerikanskich tśarach. Wón pojědźe za hodźinu 110 kilometrow. Wóz je 18 metrow dołhi a w nim ma 42 pśicowacych městna.

Ze Serbow

W **Budyšinje,** 23. dezembra 1932.

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer +2 a thermometer wodnjo +4. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer +10 a thermometer w nozu —3. Śelkowazu ras wjedra chila so jara na beliskejowanje. Nasch pocasć je spodźiwny ras pschijał. Stołetna pozimje wjeselo na rjanu pocasć. To w junstim cyłym nadobe junu znamjenje. Schodźa so dźiwachmh, so je dźensa rano luna powiskitła a so wokoło šedmich so stabo dźesćel miholiche. Po wjeselu spacału su so borne [illegible] pischerskeho powéra na semju wulschcile. Hesnje [illegible] nisinow a wulschinow na junu połoninu [illegible] zwjez Europu mamu wulschini, sahaza [illegible] a [illegible] lodowego morja. Tohodla [illegible] su bórzy [illegible] zyma sastupi. S Atlantiskeho [illegible] so nižina, je pak hischcze tak halako, so [illegible] we wjedro hischcze njeskutkuje. Junse pokrocenje [illegible] cyłe 8,02 a khowa so 3,57 hodź. Mócnosć [illegible] wjeczor 4,31 a khowa so pschipołdnju 12,52 hodź.

Zyma je so započała

Wječera 22. dezembra běsche słónčko swój najkrótschi puć na njebju dopołno a do hwězdna kojorózka sapołnjło. To nam praji, so je so aźtronomiska zyma sapoczała. Mjezachmy potajkim najkrótschi dźeń a najdłuschu nóc. Nětko pak so słónco jako wobrocuje a pocyna pomału wjesche khodźeć. Pśenje tydźenje pak hischcze wjele wo tym njezytnjenuj. S pschibźerajom dnjow pschibźera tež swjetlicha zyma. Dotalny zymk: cźah je nam jara malo śmjeha pschinjeł a wschitko na to pokazuje, so śmjejeny leńza tež zelene hodź. S rosćejazymi dnjemi rosće tež nadźija na rjeńschi cźah nowego nalécza. Wona je ta potajna móc, kotraž nam zymne tydźenje po hodźach pschewinjuje pomha.

*

— **Knjez wyschschi měrčejanosta Niedner 60 lět.** Dźensa pjatk swjeći klowna města Budyšicha, k. wyschschi měrčejanosta Niedner swoje 60. narodniny. Wón narodźi so 23. decembra 1872 w Dźeżdźanach. Po dokonjanych studijach běsche wón lěta 1898 hač do léta 1903 jako referendar a asesor pola Dźeżdźanskeje měšćanskeje rady pschistajeny. Wot léta 1904 běsche wón 1 měšćanskim radnikom w Miśnju. W lěće 1907 woleschе so za měšćanskeho radnika a mjenowanjezy Budyška měšćanska rada a měšćanska zastupnizy wolachu jeho w shromadnym posedźenju 14. awgusta 1918 za wjednika města Budyšicha a 20. septembra so zmjatocznje do tudomneho zastupnistwa zapołnja. Hižom po dwanaj ktomaj, 4. novembra 1920, wotleschе so na cźas žiwjenja. Tak k. wyschschi měšćanosta Niedner město hižom pschez 14 lět wasche město wodźi. Pschi nejcźischim cźasu spodźiwajcych ekistencznych pschi tajke zamakrite zastupnistwo połnoho muža žada a tohodla k. wyschschi měšćanosta Niedner tež potuje staja. S wěstej ruku wón njedźiwajcy wschelakorych měnjenjow finansne pomery města tak zarjadowasche, so je njedźiwajcy powschitkownoje hospodarskeje krizy z knjesom nad pomérami wótal. S pschiležnosću jeho 60. narodninow pschejesche k. wyschschemu měšćanosće Niednerej tež dale strowosć a wuspěschne skutkowanje w cźežkim sastojnstwje.

— **Hodowny dar.** Firma Paul Kristeller na Bohatej baśy 29 je na pschipómnjacźahodne waschnje za lětusche hodowne wobradźenje sastarankeum hantlej města Budyšicha dźełbu domjacych zmjenjow, toflow atd. pschepokasała. Domjace zmjenje atd. su so na potrěbnych dostawarjow podpjerły rosd clise.

— **Měšćanske dźiwadło.** Dźensa pjatk we 8 hodź. hraje so w 6. abonnementnym pschedstajenju D pśeni króć opereta „Njeje to pěkuje wot Cotellety? Nejźiju a hłownu rólu ma direktor Synnde. Patorźizu je dźiwadło sanktnjene. Pśeni dźeń hodow pop. w 4 hodź. wospjetuje se sahorjenjom pschijata opereta „Widenska krew", wjeczor we 8 hodź. wulka rejwańska opereta „Faschinista žonina". W wózrym pschedstajenju pśeni dźeń hodow wjeczor w 11 hodź. hraje so pśeni króć opereta „Wobschudźu cźe jenoź i lubosće". Druhi dźeń hodow pop. w 3 hodź. pozłedni króć rejwańska opereta „Faschinista žonina", wjeczor 1/2 8 hodź. „Widenska krew" a w 11 hodź. „Wobschudźu cźe jenoź i lubosće".

— **Hodowne [illegible]** w śenjach i [illegible] pjatk po słónczenej dopołdnišej [illegible] so w nowym lěcźe jeho wótre

— **Sakska krajna loterija.** [illegible] njenju 2. rjadownje 202. jatk[illegible] padze dobyće wo 20 000 hr. [illegible] 5000 hr. na cźišla 39 784, 88 [illegible] 3000 hr. na cźišlo 52 695, 61 516, 67 637, 73 87[illegible] dyće wo 1000 hr. na cźišla 17 256, 75 351, 9[illegible] 100 295, 115 589, 118 303, 144 549.

— **12 hus hradnych.** W nozy k 19. dez. su se jan[illegible] nego khlěwa w Schunowje na Cigenje 12 k rěźa [illegible] husi, nětkuše 150 rjanych hódnych kradnuli. 5 hus [illegible] nětkuše po 15 pundach cźeše, tamne nětkuše 10 hacź [illegible] Husy su paduschi hnydom na městnje zarezali. Wo [illegible] lenja prošmy kriminalne wotpósłenje w Budyschinje, lezon 2802.

— **Rosprawa polizije.** Pośledni cźas dyrbjachu so [illegible] cźicho tudomni wobydlerjo wyschnosće wojsewicź, dokuž pśewjesowe zakasej ptaczki lojachu a běchu so tak pschez[illegible] jakonjej za zchkit ptaczkow pschescheli. Polizija sebra hnydom grat.

S **Bojankez.** (Lětwo dźiśaćelskich dobrowólnikow so rospuschćiło.) Dokelž so w lymje tu na Albrechtowe[illegible] wojny dźiśaćel njeběželi, je so pśeju tudyschе lětwo [illegible] cźeśtich dobrowólnikow rospuschćiło. Dobrowólnicy so wrócili do swojich ródnych wjesow. Nalěto [illegible] bija kóz wulkeho rógla, na dźelo potrachowacz. S[illegible] wjeczor wotmě so w Delnjolipjanskim hotelu zo[illegible] nowańśi wjeczork.

S **Hornjeje Hórki.** (Njeswoje.) Tu hnjezdźi [illegible] pschip. 64lětny wandrownik z Georgswalde. Wón [illegible] najschcho hnjezdźe dwora we hłubokim puću tak njeswo[illegible] nje padze, so so na prawej nohi khóro zrani a bjez[illegible] mozy na drohi leżo wosta. Hačle ja pol hodźiny ludź[illegible] jeho dohladachu a jeźo z wozom do popjernika dowjez[illegible] Tam jemu dr. Kschiźank z Dobrusche prěnju pomoc[illegible] ifeśi a da jeho pschewjezeć do Budyskeje khorownje

Z Radworja. Hody so bliža a z nimi tradicionelny swjedźeń, kiž tudyša sokolska jednota druhi [illegible] hodow pola Šubertec wuhotuje. Wjeselimy so na tón wječork, na kotrymž so nam prěni raz w Radworju hra „Njezacepěj swojeho bratra!" zawěšće [illegible] a wustojnje předwjedźe. K tomu přiňdu hišće [illegible] čowanja a skupiny. Nadźijomnje wobradźi Boże [illegible] co kóžderaku, kiž ma zajim za našu rěč, a kotryž [illegible] za trochu zawjeselenjom a rozpjeršenjom w [illegible] złych a zrudnych časach, nie runjewon měch, ale [illegible] a črjódku pjećhriwnakow, zo mohł też raz na swojim wopytom počesćić! Rjane hodowne [illegible] je nam hač dotal hojiło, zawěšće też tutón króć [illegible] winowatosć dopjelni a budźe rjane, zo móža też [illegible] nojo a maćerje, knjeżny a knjezy z Boranec, Mě[illegible] wa, Kamjenje, Bronja atd. atd. přińć.

S **Bukez.** (Njeśmérnje khrobły wandrowstki.) Sa[illegible] jeźesche tu wobtkodnik w cuće do Lubija. Pola „Sto[illegible] kluca" da wandrowski šnamje, zo ma fašrej, na [illegible] wobtkodnik wěšo njedźiwasche. Rostkobjeny wandrow[illegible] wsa kamjeń a jón do auta cźišny, na šoze wschak mi[illegible]

S **Hrodźišća.** (35 lět tóńa.) Njedawno tudyschi [illegible] Pětr Schołta mócjeche swjeśicź swój 35. jastwonjiti [illegible] bitej. 35 lět je wón šwórnu sastarał rowarskemu Hrodź[illegible] cźanstwje wožadu.

S **Hóśnizy.** (Wuzoła staroba.) Najstarscha wobydl[illegible] nascheje wsy Marja Rumarjowa rodź. Tótkez móże schtwórtk swoje 93. narodniny swjeśicź. Wona je duch[illegible] nje a cźelnje hischcze dosć cźila a strowa. Lětha hischcze je swojim mandźelskom swjeśicźa demantny kwas a te prajnita.

S **Lubija.** (Waduchow fajeli.) Tu su fajeli husto z khłostarjeho muntjerja z narodźiskeje Pruskeje, kiž je [illegible] Rychbachu kradnył. Dźeń nakradnjenych wjesow pola [illegible] ho hischcze namakachu. Schtyk je schował w sajnje. Da[illegible] sajachu tu 30lětneho dźiwarjerja z Wróthkanja, kiž [illegible] sam na polizijn pschijsenej a wupraji, so je w Schlesiji [illegible] brózeń sapałił.

Twjerdak a jeho dźowka

14] (Pokračowanje a słónčenje.)

Tak bě wón hacź k dworej dojěł. To bě wulkotny napohlad. Rjany hród a wokoło njeho dołhe, wutwarjene khoše, kólnje a bróžnje, so bě wschitko hrowadźe na malu wjeź zapodobne. Dwór wobsteješe po prawom z wjazorych dworow.

Pśches jedyn tutych dworow dojědźe wós hacź k hrodej. Tu buchu pschikhadnizy wot wobjezerja, starschcheho rjaneho knjeza, a wot knjenje powitani. Na wobémaj bě widźeć, so staj jara hnuteaj. Ale też Khorla a Hańža dyrbjeschtaj z mazu swoje hnuce podusćeć.

Knjez Radmerski pschinjesa starcehu hosćenzarja jara pschećelstwinje. Potom wsa Khorlu a Hańžu za ruku a rjekny z tschepotajcym hłosom: „Wšitkaj moje žohnowanje, najlěpšche, kotrež budu wamaj dać." A knjeni Radmerska ronjeschе łzy, Khorlowu njewjestu wobjimajo a jej z cźicha schepotajo: „Budź šwjelowna, moje dźěćo!"

„Kak je tón hólź pola swojeho prjedyskeho knjeza wudźany! To njebudźich žeby tola myślił. Haj, to je zyły muž, tónle Khorla. Schto tu wadźi, byrnjež bychtaj jeho starschej khudaj łyloj. Jeju łyn je lubowany a cźeśeny a hišće wjaz." Tak myślješe žeby stary Twjerdak sam pschi sebi.

Wobžedźeź wša žeby starcehu Twjerdaka pod pažu a dowjedźe jeho do druheje jizby.

„To je spodźiwny pschipad," porja stary Radmerski, „so cźeše wy runje dźensa se swojej dźowku, nowo žlubjenej, k nam pschischli. Pomyślce žeby jeno, runje na dźensnischi dźeń žmy też my na to pschichtowowali, so bychmy žlub swojeho jenicźkeho syna z rjanej młodej holzu žwjatocznje žwjeźesli."

„To pak je wopraudźe zyle spodźiwne!" jawola Twjerdak pschekhapjeny a roswjeselseny. „Pscheju hacź nanajwutrobnischo swoje wschemu lubemu knjesej žynej. Wšeźelu so nimo měry, so mohł młodeju cźłowjekow pómhać!"

„Ja budźich wam jeju hižo pschedstajił, ale staj z dalokeho pucźowanje hakle sem dozpełoj."

„Swadźiwje! Zyle tak, kaž pola nas!"

„Jeli so je wam prawje, wobkhadajmoj žebi nješ tym moje hospodarstwo!"

„Jara rad", rjekny Twjerdak. „Ale pschedołho so njeźmějem sadźerjeć, dokelž dyrbju tola też starschcheju swojeho pschichodneho žyna widźeć."

„W tym nastupanju budźeze bjes stracha. Budźeze pschežiwodźeni, so staj pschichodnaj starschej wascheje dźowki je wschem spokojni, schtož seze sarjadowali."

„Snadźeze jeju?"

„Jara derje. Tak derje, kaž žebje žaneho!"

„A staj cźeśenaj cźłowjekaj?"

„Wěšeze."

„Khudaj, jara khudaj?"

„To budźeze žam widźeć."

„Tak dźeschtaj muźej na dwór, Twjerdak njemóžeše so dodźiwać nad złotom a wschitkim, schtož tu hewak widźeše. Ale pschi žebi zawidźeše zbożownej njewjeśe tak wjele bohatstwo, do kotrehož měješe pschez swojeho nawoženjn pschiňć, a bě surdny nad khudobu swojeho žanitnoho pschichodneho žyna. Ale bórzy podcźišcźeza tule mysl cźežku.

Dołho běschtaj so roshladowałoj, nětko rjekny Twjerdak, so je cźaj dale ječ.

„Wy žebi tola najprjedy młodeju žlubjenju wobhladaceź kujes Twjerdak," rjekny Radmerski.

Sašmandźichtaj do druheje jizby. We hicźe žlyšcźeć. „Te žlubjenaj pschikhadźataj," rjekny Radmerski.

A wopraudźe wotewrichu so durje a Khorla a Hańža sastupischtaj. Knjeni Radmerska scźehowaše sa njimaj.

„Mój žyn Khorla — a jeho njewjesta, knjeżna Hańža Twjerdakez!" rjekny khwatnje wobhładowši knjezho dowa.

Stary Twjerdak tu steješe, kaž by z njebja padnył. Wón bě wobłękł a njemóžeše ani słowa prajić.

„Džije dha še ni abo žyn wotmoženy!" rjekny słónka[illegible] nje Twjerdak a hrabny so z wobémaj rukomaj sa płećhatu hłowu.

„Ně, ně, nanko, ty žy wotmoženy!" schepotaješe Hańža łyšlý ronjo.

„Wodaj namaj tón malý prušt!" rjekny Khorla.

„Mój schibkaj; — mój schibkaj, mój, mój!" [illegible] so stary nan, ale łyšly ronjachu jo jemu po licu. —

— Kónc. —

S **Bóšchiz.** (Schulske hodowne pschedwjedźenje.) Kaj ...ćde léto, tak też létša schulske dźeći w hosćenzu njedźelu ...owne ...dźenje wuhotowachu. Sala běšche kho... a połna ...hodownych spěwow pschedstajachu dźeći ... a 4. ... léta bajku, kotraž wěcži wo wopornej ... nu. Hornjej rjadowni hrajeschtej kuch... ...hosće na jenuju dele. Wschitke dźeći žo ... a wschitko derje pschedwjedźechu. Też ... tu wutrobny dźak.

S **Lětc** ... (Wobthadne njedźelske wjeselje.) Schwórkt dop. ... njeschoze na Hłownej dróhy połda ja... auto dujesche žo wuhibnuwši nakładnemu ... na prawym boku dróhi. W tym wokomiku ... kolesaš a auto do njeho. Koła sajdu. Hólc ... a žo na hłowje cżežko zrani. Schofer ... tak mózne zranjasche, žo wón dyri do dweju schtomowju ... potorhny. Wón žo chětro wobschkodźi. — (Padulcha...) W nozy k schwórtkej sabudowchu žo paduschi do wu... ...okna tudyschje knejny a kradnychu wschitko ... kenze. W poslednim czasu tu kradnjenje po... ...zow jara pschibéra. Tak je žo tu mylo wo 100 ... wuplaczu twaru, kiž móže padnychow mjenowacz. ...erbjeze. (Spytany rubježnišći nadpad.) Sérje... ...pytachu rubježnišu nad pad na tudyschu zi... ...pohladnju. Kduž pohladnik mětnosće wospytscheli, ...chtaj žo do njeho dwaj rubježnikaj, tola 6ž pohladnik ...pschi a jeju wotrady, je cżehnischtaj. Dwaj rubježni... ...ščhtaj w pohjednim czasu czahnischo we wšej po... ...kojej.

Wohnjowobornistwo

S **Bóšchiz** pola Njeswačidła. Dobrowólna wohnjowa... ...wora sa Bóschizy šwjeczi 2. dżeń hodow swój 56. jalo... ...i šwjedżeń. Wobora je jena z najstarschich wohnjo... ...wobrow we Łužicy.

e Sakskeje a dalšich krajow

S **Lipšta.** (Wósłowy rjadowar pódże z cżaha.) Bón... ...wjecżor 35 létneho pósłowskeho rjadowarja Maxa Klu... Lipšta na kolijach blišo Engelsdorfskeho twarowego ...nischcża cżežkokranjeneho a bjes wědomja ležo na... ...dku. Kluga běšche z jedżazeho cżaha padnył. Jemu ...e žo nop pukrył, žo wědomje hubi. Sčežkowazy cżah ...dże wobžarnjanumenu ruku wot cżela.

Radio

Sobotu 24. decembra słyšimy:

Königswusterhausen nimo wšědneho programa: 14 hodź. hodowny koncert, 18,30 hodowny zwón wot ...ina, 21 30 němskich cyrkwjow zwoni k hodam, 15 hodowny koncert z Mnichowa, 23 hody samot... z Hamburga. 23,45 hodowny postrow z New... ...ka.

Lipsk: nimo wšědneho programa: 15 hodź. hodow... koncert za młodźinu, 17,30 hra wo swj. Troch kra... 19,40 wječorny koncert, 21 hodowne zwony, 21,50 ...howny oratorij wot Bacha, 23,45 postrow z Ame...

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladny na wjedro za jutšischu žobotu: Sso sajo ...ncżejenje a budże fymnischo.

Tši šmjertne wuhudły w Lwowje.

Po schješćonjonowym jednanju šu schwórtk politiski ...ozeß pschećiwo schtyrjom kobuštawam wukrajinšeje wo... ...jerstweje tajneje organizazije wuprajili, kotrejž běchu wob... ...lowjene, so šu rubježny nadpad na pósłski wustaw w Grodku Jagellońskim skutcżile a loni sapósłanza Holowka ...ńzowali. Wobškorzenych Bilaja, Daniyschyna a Sura... ...konskeho k šmjerći na schibjenicy sasudźichu. Należnosć ...schwórtcheho wobškorzeneho je wschědnemu šudniskemu jed... ...nanju pschipokaza.

*** W nozy k njedźeli spytachu je w Sosnowizach w Hornjej Schlesyskej paduschi do cżahnikarskich khlamow do...dnyć. Hdyž jedyn wobydler kuhoduje khěže do blischosće ...schinje, paduschi do njeho tšelachu a jeho šmjertnje ...ranichu. S wutšelenemi je policajska patrouilla alarmowasche, ...kotraž je sa cżekazymi banditami puschesi. Stóšinju też do ...policijoweho tšeleju, jenoho z nich z wutšelom do brjucha cżežko ...ranichu. Njespóznaczi mózachu cżeknyć.**

*** Nowe Město w Sakskej lětha wot 12. hacž 14. augusta swoje 600létne wobstajace wosrjowješi.**

*** S Marseillefskeho pschistawa jedżo je francowska pa...jerska łódź „Bernardin de St.Pierre" do 6000tunowskeje ...hpanskeje parneje łodże „Navemar" frasnyła. „Navemar", ...do kotrejž bě žo wulka djera wurasyła, je žo potepił. ...Nuzitwo je žo wuthołwało.**

Swójbne powěsće

Semrěł: Jan August Heczik, krawčí mišter we Wolešchnizy pola Lubija, 64 lět; khowanje budże jutše sobotu pop. ½2 hodź. wot žarowanskeho domu.

Towařstwowski powěstnik.

Budestecy. Tow. „Lubin". Naš sobustaw Handrij Mitaš je wumrěł. Jutře pop. ½2 hodź. budże pokhowany. Tow. „Lubin" zeńdże so w 1 hodź. pola Rösikec. Wo prawje bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Pädagogiski wotrjad Maćicy Serbskeje a zjednoćeństwo serbskich wučerjow zeńdże so 28. hodownika dop. ½10 hodź. w Serbskim Domje: serbski wučby plan. — Kóždy sobustaw je po wobzamknjenju poslednjcho posedźenja należnje proseny, zo cheył 4- abo 5ćinych přinoškow dla wotplaćenja na...cha dołha w posedźenju pokładnikej doprědka za... ...płaćić abo sobu póslać.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smoler** w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: **A. Dučman** w Budyšinje. — Za nawěstki: **G. Janak** w Budyšinje.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer:

Kajka je maćerna wutroba abo hdyž jandźel płakaše

Běše khuda wudowa Sobuška a syna měješe jeničkeho Sobka, kotrehož hinak njewołaše dyžli Sobuš a nichtó we wsy jemu też hinak njerěkaše. Sobuš, Sobnš, a Sobuš běše hórši hač pos. Zły běše hižo jako dźěćo a hdyž bě pachoł, bu zlobny kaž pos. A najhórši bě napřećo maćeri. Ženje jej dobrcho słowa njepraješe, ale spochi jej nadawaše, hrubje z njej zakhadźeše, ju storkaše a druhdy žałostnje biješe. Žadaše sej wot njeje wšelakeho dźěła, ale sam skoro ničo njedźěłaše. Lědy tam woraše, syješe a syšeše, pólko, kiž měještaj ale hewak: maći, dźělaj! Často ju z nolu kopny, dokelž njebě dosć spěšna. A wona — wbohe žatko — bě hižo tajka stara, kopu lět a sydom běše, to potom tak w skoku njeńdże. Ženje njeskorżeše, jenož stajnje „Sobuš, Sobuš, mój Sobuš", a dźěłaše a so dračowaše za dweju.

Sobek so njewoženi. Holiča so jeho bojachu, jeho rady njemějachu, dokelž tak złě zakhadźeše ze swojej maćerju. A skónčnje jemu samemu tak jara so njechaše žeńtwy. Ale cheyše sej tola wzać kucharku, kotraž by jemu šaty wupłokała a jědź warila. A zhlada sej też tajku a wona do toho zwoli, ale tehdy wón sej pomysli: čomu nětko trjebam mać w domje? Khort naj naj! Stara je, lědy lazy, lědy dźěła! Kaska to wšo ščini a hiśće lépje a też hewak so pola njeje derje změju. Čehodla mam darmučka žiwić? Wućerju mać, njech dźe, hdźež so jej chce!

Kajkiž Sobek, tajka Kaska. Też wona jemu praješe: Wućer mać, wućer mać. Što z njej chceš? — Přetoż cheyše być sama w domje ze Sobkom, zo nichtó jej ničo njeby rěčał do toho a zo by wona wšo sama měła. Raz, w nocy, w zymje to běše, do hód, Sobek so do loža njelehnuy, jenož sedźi na lawey. Mać bě so lehnyła na zeń zady kachlow, přetoż měještaj jenož jeničke ložo w domje a w nim Sobek spaše. Wona leži změrom a so modli, přetoż widźi — lampka so swěćeše — zo je Sobek jara zły. Što to budźe, što to budźe? ...šepoce sej w duši, přetoż bě tónkróć hiśće hórši dyžli hewak.

Tu Sobek rjeknu z lawki:

„Maći, stawajće!"

Mać, wbohe žatko, hnydom so hotuje, přetoż ani prašeć so njezwěri čohodla — stanje.

„Budźe skoro?!"

„Hnydom, hnydom, Sobuško! Što chceš?"

„Přinjesće wodu! Pić so mi chce."

„Ale wšak je hiśće w kanje."

„Njeje!" zasmja so Sobek a kopny do kany, zo woda pluska na mać. „Nó, je-li tam woda, što?" praji. Mać sej falu zwjaza a bjerje kanu.

Zyma běše wonka a hladko. Po wodu dyrbješe so hić k rěčcy dosć daloko. A wona přinjese.

Lědy, zo by kanu stajiła pódla ławki, kopny Sobek druhi króć do njeje a cyłu wodu rozkida.

Nastróżana mać na njeho pohladny.

„Mazana běše, njećista. Přinjese hiśće raz!"

Ničo wona njeznapřećiwi, přinjese a wón třeći króć runje tak. Po jstwje bě hižo wšo polne wody, zo Sobek na lawey nozy naćahny a mać we wodźe bosy steješe.

„Też ta běše mazana. Dźiće, maći, hiśće po druhu!"

„Sobuš so! Hdyž je mi tak zyma. Sym bosy."

„To so wobuje!"

„Kak mam so wobuć, luby synko. Kypcow*) nimam a tej starej tolli, kiž sym wonka namakała a tak někak wuplatała, stej cyle mokrej we wodźe leżitej."

Přetoż wón jej ženje ničo njekupi. Štož měješe, to bě pak roztorhane a dodźeržane, pak jej smilni ludźo to běchu darowali abo wona bě to namakała kaž tej tofli.

„To dźiće bosy, maći!" rjekny Sobek.

„Sobuš!"

„To so wam ani wjacy njecha. mje posłužować?" zareji Sobek. „A žrać so wam chce?! Što? Skok po wodu! Hnydom!"

„A njewzliješ zasy?"

„A hdyž też rozliju, što wo to? Njejsym ja jow z knjezom? Nó?"

A hiśće raz dźěła a kaž ... wón wona kanu rozla.

„Runje tajka, kaž přjedy, mazana. Maći, dźiće po wodu!"

Tehdy stara mać wša třepotajo zo zymu, padźe před nim na kolenje, njemějo zaněc wody we jstwje přetoż hižo widźeše, zo něšto złeho wotmysli. A wón ju wotkopny a rjekny:

„Póndźeće po wodu! Nic?"

„Sobuško!"

„Wěm, zo sym Sobek a zo mi takle rěkaju!" zareji Sobek. „Njetrjebaće mi to rjec! A hdyž so wam njechca posłužować, to won z wami!"

„Sobuško!"

„Won, praju! Ja tu trjebać njemóžu tajkich kachlawow, kiž k ničemu wjacy njejsu. Přińdże Kaška to budże hinaše žiwjenje. A nětko won z. wami, won!"

„Sobuško! Hdyž je w nocy a tak zyma!"

„Won!"

„Zmjerznu."

„Bjez dźiwa, hdyž we wodźe klečiće."

„Dźěćo moje! Sym će doćěsiła..."

„Što wo to?"

„Z tutymaj nadromaj."

„A z kajkimaj hewak? Won!"

„To mje hižo wućeriš?"

„Haj!"

„A směm jutře zasy přińć?"

„Nihdy! Přińdże Kaška! Darmočkow njetrjebam."

„To mam so hižo we swěće zhubić?"

„Zhubće so maći, hdźež chceće!"

Wona jemu nozy wobjima z rukomaj a chce jemu košć kolenje, ale wón ju kopnje, zo wona žałosćo padźe na zemju znak do teje zymneje wody. Snadź by do womory padła, hdyž njeby ta woda była tak jara zymna.

Spózna, zo tu njeje pomocy. Zběra to, štož měješe a bě to telko, kaž pjasć, do brémješka, stupi hiśće k Sobkej, kiž přecy hiśće sedźi z rozkročenymaj nohomaj na lawey a rjekny:

„Daj mi će wokošić, synko mój, hdyž će hižo wjacy widźeć njebudu... dźěćo moje..."

Ale Sobek so wrócо khili a reji: „Mi neje trjeba wašich hubkow! Přińdże sem Kaška, ta mje koši kelko so mi budże chcyć! Won, zatrašna kachlowa Hewak...."

A hrabny za horncom, kiž na hlidże steješe.

Wuńdże stara mać změrom, jenož w durjach hiśće raz pohladny na Sobka a so na njeho posmčwkny přez syzy.

Čma je, tofle ma mokrej, zyma je, njewě, hdźe hić.

„Póndu k ludźom, zaklepam do wokna, snadź mje něhdże přijimaju!" mysli.

„Ale hdźe też to! To bych dyrbjała powědać, zo je Sobek mje wulnał a to bychu so na njeho wjećili a wšak je to dźěćo...

Póndu do swěta. Zhulju so.

Bóh luby Knjez je dobry, wón mje njebudże dać dołho hludźić mjez ludźimi."

„Dźe, podsuwa so po lodźe, wjazuje w snězy, dźe.

Ale Sobkowa khěžka steješe sama na lucy, a daloko bě na nju widźeć. To też staruška so wobhladowała a widźi, zo hiśće swěca so swěći we wohnje.

„Njespi, lampka hiśće zhasnjena njeje" mysli.

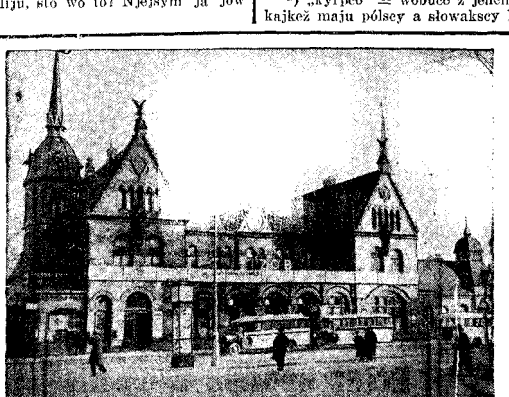
„Njespi dźěćo... A pić so jemu chce a wody ni ma... Sam po nju njepóndźe, dokelž je zyma a čma... A pić so jemu chce... Hdy bych ja jemu přinjesła... Je bow w hródźi, čisty jón wuplokam postaju k durjam, durje jenož tak powotčinju, zo mohła jemu rjec: synko, maš wodu, hdy by tebi se pić chcyło a póndu. Njebudu dołho khodźić po swěće, nč..."

A kak mysli, tak čini. Wróći so, změrom sc kradny do hródże, bow k rěčcy. Zanjese, tři króć jón wuploka a čistu wodu Sobkej k durjam donjese a potom morwa so zwjeze.

A tehdy tón jandźel, kiž po jeje dušu přińdże, płakaše.

Přeł.: M. N.-N.

*) „kyrpco" = wobuće z jencho kusa kože zešite, kajkež maju pólsey a słowakscy horjenjo.

Prěnje centralne dwórnišćo za omnibusy w Němskej.

Nětko hłowne dwórnišćo w Flensburgu je so prěni króć jako centralne dwórnišćo za omnibusy w Němskej wotewrilo. Wot tuď wjedu mnoho omnibusowe čary do Sleswigskeho kraja.

Měšćanske dźiwadło

1. swjaty dźeń, njedźelu 26. dec. w 16 hodź. opereta

Winska krej

Plaćiznowa skupina I

Wječor w 20 hodź.

Póstniska sonina

Plaćiznowa skupina I

Nócne předstajenje w 23 h.

Jenož z lubosću će zjebam

Plaćiznowa skupina II

2 swjaty dźeń, póndźelu 26. dec. w 16. hodź opereta

Póstniska sonina

Plaćiznowa skupina I

Wječor w 19.30 hodź. opereta

Winska krej

Plaćiznowa skupina I

Nócne předstajenje w 23 h.

Jenož z lubosću će zjebam

Plaćiznowa skupina II

Wutoru 27. dec. w 16. hodź. předstajenje hodownje bajki

Nosaty palčik

Plaćizny: 30 pj. hač 1.10 hr.

Wječor 20.15 hodź. wuspěšna hra

Hdyž kćěja mał. fijałki

Plaćiznowa skupina I

Štwórtk 29. dec. 20.15 hodź. předstajenje wjeselohry

Lubosć njeje nowočasna

12. předstajenje za abonnent B

Plaćiznowa skupina II

Pjatk 30. dec. w 20 hodź opereta

Winska krej

Plaćiznowa skupina I

Sobotu 31. decembra w 16 hodź hodowna bajka

Nosaty palčik

Plaćizny: 30 pj. hač do 1.10 hr.

Wječor 20.15 h wuspěšna hra

Hdyž kćěja małe fijałki

Plaćiznowa skupina I

Jako přihódne

hodowne dary

poskićamy tunjo kaž nihdźe druhdźe

jězdne kola
šijace mašiny
žimace mašiny
gramofony a tačele
radija wšěch znamkow
dybzačne lampy a baterije

we wulkim wubjerku

Budyski dom autow a jězdnych kolow

Paul Preibisch

fow. z wobm. ruk.

na Zwonk. Lawsk. hasy 17

Telefon 3803

Darće

praktiscy a derje!

Dźěl. a sportske lacy, pulovry, žonjace jaki, wšitke Bleyle-wěc

frikolaže, nohajcy, zoki, rukajcy, pjatne rukajcy, walkowane zoki, chenillowe rubjeńca

ma w dobrych tworach po nizkich plaćiznach

Otto Osswald

w Budyšinje na Kamjenicnej hasy 7

Sachsec

tunje spirituosy:

Jam. rumowe měšenje

38/40 vol. % 1/1 bleša hr. 2.90 1/2 bleša hr. 1.60
45 vol. % 1/1 bleša hr. 3.50 1/2 bleša hr. 1.90
50 vol. % 1/1 bleša hr. 4.20 1/2 bleša hr. 2.25
54 vol. % w brunem łyku, najlěpše 1/1 bleša hr. 6.00

Batavia arakowe měšenje

45 vol. 1/1 bleša hr. 4.00 1/2 bleša hr. 1.60

Měšenje němsk. paleneho wina

Sachsec „Prima" 1/1 bleša hr. 2.70 1/2 bleša hr. 1.60

Němske palene wino

Mój poražak!
„ze starcho składa" 1/1 bleša hr. 3.50
dobre, mile palene wino, do łyka wjazane

Sachsec „Tři hwězdy" 1/1 bleša hr. 3.50, 1/2 bl. hr. 1.90
Sachsec „Elita" . . . 1/1 bleša hr. 4.00, 1/2 bl. hr. 2.20
a wjele druhich znamkow najznamjenišich němskich wosebitych winowych palenjow.

Dobre palency

Grünbergski wosebity, 32 vol. % 1/1 bleša hr. 2.25
„Hohenlohe", woprawdźity žitny 35 vol. % . . . . . litrski karan hr. 3.25

Dobre likěry

wišnjowy . . .
alaš . . . . .
mjatličkowy . . } 30 vol. % { bleša hr. 2.25 a 1.60
hornjoluž. hórki

Chery Brandy . .
Abtei . . . . } 35 vol. % { bleša hr. 2.50 a 1.80

Wšitko ze škleńcu

Otto Sachse

Gritzner

šijace mašiny

najlěpši němski fabrikat

Wušiwaja, zašiwaja, šija do předka a wróćo. Wulki wubjerk. Najtuńše płaćizny.

Jan Witek, kupny dom kolesow w Sćijecach

Centralne dźiwadło

Wot pjatka 23. hač do póndźele 26. decembra

Wosebity program za swjate dny z Gretu Garbo a Ramon Novarro

we wulkim čušleńskim zynkofilmje

„Mata Hari"

Žiwjenje sławneje rejwarki, kotruž mějachu za najstrašnišu čušlerku swěta. Krasny film, kiž wutroby wšěch žónskich jima. Putacy čušleński drama za mužow.

Najlěpši wukoń Grety Garbo!

Palastowe dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Magda Schneiderec a Fritz Schulz

we zynkofilmowej wjeselohrě

„Žedźenje 202"

Zajimawa hra wo zaměnjenym „małym nawěšku". W dalšich rólach: Louise Rainer, Rolf van Goth, Attila Hörbiger, Mizzi Griebl, Hans Thimig, Pawoł Kemp.

Započ. we woběmaj dźiwadłomaj 23. dec. 1/2 7 a 3/4 9 hodź., 25. a 26. decembra w 5, 7 a 9 hodź.

Patoržicu stej wobě dźiwadle zawrjenej.

Předźenak

sluša do kóždeho serbskeho domu na kóžde serbske hodowne blido. Tuž wobstarajće sebi prošu w prawym času hišće

Předźenak

Přesadźowanje drjewa

27. decembra 1932 (3. dźeń hodow) budźe so na Ralbičanskich honach (při sportnišću). blizko Kosłowsko-Nowosličanskeho puća

něhdźe 80 losow stejaceho khójn. drjewa

(wužitkneho a palneho) za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Zańdźenje dop. w 10 hodź při sportnišću. Dobre wotwoženje. Wobsedźeŕ.

Ręčne hodźiny wupadnu

wot 24. hač do 31. decembra

Dr. med. Haubold

PRISSER

poskića z čerstwych posłkow

Póprjancy

wot firmy Hanberlein-Melzger z Nürnberga a Richarda Köhlera z Połčnicy

prawe Aachenske printy

wot firmy Henry Lemberiz

Weesec Thornske Katršinki

čokolady a praliny

najprěnišich firmow w hórskim wubjerku a

wubjerne palene kofeje

— měsenja za swjate dny w hodowp. zawalenjach — su jara witany

hodowny dar!

Znate nizke płaćizny!

Při kóžnych khorosćach, kaž

wotewr. nohach

starych žežkohojacych ranach, spalenjach, maćaceje a

sucheje lišawy

spytajće antis. ranowu žałbu

CRINOL

Na předań:
w Hrod. haptyce w Budyšinje
w Měšć. haptyce w Kamjencu.

Wosebje přihódne poskićenje

ložowych a kuchińskich šatow

namakaće pola

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Maćica Serbska

Swjatočnosć k wopomnjeću čestneho předsydy

k. stud. rady prof. dr. Muki

srjedu po hodźach 28. hodown. 1/2 3 hodź.

w Serbskim domje

PORJAD:

1. Zrudoba a trošt, žarowanski pokhod za husle a klawěr (konc. mištr Wondruška)
2. Wopomnjeńska rěč . . . . . prof. O. Wićaz
3. Spěwaj:
   a) Žedźenje } . . . . . dr. A. Muka
   b) Hólcowe kralestwo } ku. Dora Frajslagec
4. Recitacija dr. Mukowych pěsni ku. Hanka Wjeńelic
5. Wowčerjowy spěw . . . . . dr. A. Muka ku. Elsa Krawcec
6. Spi w dobrem měrje; husle a klawěr (konc. mištr Wondruška)

Wše komposicije je k. dir. Bj. Krawc zhudźbnił.

Wšitke serbske towarstwa so wutrobnje přeprošuja

Předsydstwo a wubjerk M. S.

Swjedźeński dar!

předešćniki — kije

trubki

we wulkim wubjerku pola

W. Straube w Budyšinje

na Znutřkownej Lawskej hasy 8.

(prjedy Otto Brandt) (prjedy Otto Brandt)

Serbske Studentswo

wuhotuje druhi dźeń hodow

w Rakecach (Sächs. Haus) swoju

hodownu skhadźowanku

Pop. w 1/4 4. h. stud.-ludowa zhromadźizna z přednoškomaj Dr. P. Wirtha a P. Nowotneho

Wječor w 8 hodź. (z dypkom!):

I. **Koncert:** Knjeńna E. Krawcec a Lipščanscy studenća. / II. **Dźiwadło:** Knjeńna M. Nawkec a Lipščanscy studenća.

III. **Reje!** Tuni zastup!

Wšěch lubych Serbow a jich přećelow najwutrobniše přeprošuje

Serbske Studentstwo.

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tunja kaž němska! — Wulke zniženje płaćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko. **1.00 hr.**
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra. **—.50 hr.**
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko. **1.00 hr.**
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** **1.00 hr.**
5. Mato Kósyk: **Pšerada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka pěseń. **—.50 hr.**
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. **—.50 hr.**
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsnje. II.** wudaće. **—.50 hr.**
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tšoch jednanjach. **—.50 hr.**
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń. **1.00 hr.**
10. **Ruske byliny** z dźeworěžami Měrćina Nowaka. **2.00 hr.**
11. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje. **—.50 hr.**
12. Teréza Nováková: **Na farje. — Halžki.** Powědańčka. **1.00 hr.**
13. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje. **—.50 hr.**
14. Mato Kósyk: **Pěsnje.** I. žel. **1.00 hr.**
15. Mato Kósyk: **Pěsnje.** II. žel. **1.00 hr.**
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. **—.50 hr.**
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** **—.50 hr.**
18. Božena Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žyweńa pastyrskego žowća. **—.50 hr.**
19. Romuald Domaška: **Pokładopytar. — Le chevalier de saxe.** Slawizniskej powědančcy. **1.00 hr.**
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše. **1.00 hr.**
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** **1.00 hr.**
22. Božena Němcowa: **W groze a pód głodom.** Powědańčko. **—.50 hr.**

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Znajeće zběrku „Słowjanske rozhlady"?

Dotal wušło:

1. T. G. Masaryk: **Słowjenjo po wójnje.** **—.25 hr.**
2. J. Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.** **—.50 hr.**
3. Józef Páta: **Sokolstwo a Słowjanstwo.** **—.25 hr.**
4. Ota Wićaz: **Jan Kollař.** **—.25 hr.**
5. Jan Sywanik: **Přinoški k stawiznam serbskeje rěče a literatury.** **—.50 hr.**
6. Włodź. Změškal: **T. G. Masaryk a Łužiscy Serbja.** **—.25 hr.**
7. Józef Páta: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje.** (Z 44 wobrazami.) **—.50 hr.**
8. Česław Leška: **Praha.** Krótki přewodnik. **—.25 hr.**

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smoler'ec knihićišćerńja a knihaŕnja, z. dr. z w. r. w Budyšinje w Serbskim Domje.

Přiłoha k čisłu 300

SERBSKE NOWINY

Pjatk 23. decembra 1932

Marko Smoleŕ — 75 lět

Sobotu knjes Marko Ssmoleŕ, hłowny redaktor Sserbskich Nowin swoje 75. narodniny swjeczesche. Na njeho pschi tutej składnosczi z nutrnymi sdobopschecżemi w počżesczowanju a w dżakownosczi spominarj, je nam wutrobna należnosć.

Sserbsstwo newotschcheho cżaża dże bjes Ssmolerjej mjena sebi ikoro myślicź njemóżemy. Njebeh Ssmoleŕ-nan służiła, każ łódży we, do njesapomnitych wulkich budżerjow naschcheho narodneho żiwjenja w Jmischowej a Hórnitkowej dobje. Hdyż druhdy abo żamo husto sa cżłowjeka wobsebite sdaje njcże, z nosczerjom zławneho mjena bycź, dokelż nazowe pschipósnate, pisches knjerej do pschichoda żahaje sturkowanje żywowe żamo na żebi derje też sapadżene dżeło mohł rjec wobkhadżowe, Ssmoleŕ-żyn je hódny swojeho mana a je w jeho duchu a po jeho mysli jeho dżeło dale wjedł, baj pschisporjał a wudospolnjał. To je pola wobeju żamkna horjaza, wopornjwa luboscź k wótzow pobożnosczi, k żerbskemu ludej a k ródnej jemi. A derje je mózno, so budu w pschichodnych cżasach, hdyż z nétczasischich nichtó tu wjazy njebudże, wo wobéma se żamknym wysokoważenjom a se żamknej dżakownej luboscźu żebi powedacź.

Niż każ by knjesej Markej Ssmolerjej hdy należało, wulkeho knjesa hracź abo w sjawnosczi so do prédka cżisschecżej — to bé jeho ponižnej powasy pschezo tak zuse, każ jenoż mózno. Ale cżłowjesej, kiż ma sa sym dary a żiwéru sa sym steji, swoje dary sdobicź a wużicź, niż na żamknu wużitk, ale w njeżebiczżiwej luboscźi sa kraj a lud, sa wésy Bożeho kralesstwa a cżicheszijanskich bratrow, pschipadnje swjetscha tola, schtoż jenu żiuscha, bjes jeho pschicżinjenja. Tak też żu wschitzy, kiż Sserbow sajimy na żiwernej wutrobje nosscha, pschezo derje wédżeli, schto na żywojim Ssmolerju maja. Jeho ruka je hacź do naschich dnjow nimale do wschéch ważnischich serbskich sjawnych należnosczow mohła na sdobowne waschnje sapischinnjej a jeho wustojne, derje pschemyslene słowo je pschi wuradowanjach naschich organisazijow cżasto wosżudne było. Dożyła je wón na polu nowinarstwa a pismowstwa létdżesatki dołho z duschu wschehho serbskeho prózowanja był.

Nascha serbska knihownja z cżischcherenju, pyjedy jeho wobsedżenstwo, nétko sapischane drużstwo z wobnowjesowanym nakowanjom, lubjerad kózdemu sajintzej pokasuje dołhi rynk létnikow Sserbskich Nowin, kotrez je wón wschę sam bjese wschoje pomozy druhich niż jenoż wudał, ale też pisał. A jako pryedy tydżenjzu wukhadżaje Nowiny so do wschédnje wukhadżazeho dżenika pschetworjachu, wosta wón, każ so samo rozumjesche, hłowny a samohwity redaktor. Schtó mógł dowupowedacź, kelko dobreho żywjenja je Ssmoleŕ sa wschę te léta a létdżesatki do naschcheho maleho luda wuczynjwak, kelko je pschinoschowak k duchownemu posbéhowanju, k rozwucżowanju, k wokschewjenju a też k natwarjenju żiwotich Sserbow, kelko niż jenoż dujow, ale też nozow je wużit na tole dżeło, hdyż żmédżachu druzy żiwojeho wotwocżinka hladacź — a to wschitko njedżiwajo na żiwoje lépsche, ale Bohu k cżesczi a Sserbam k spomożenju.

Sónadż so sczini, pschichodnje ros wschelake drobnosicze je Ssmolerjowcho żiwjenja, wjesołe abo srudne, wożebnosicze jeho waschnja, dopomnjenki abo podobneho tudy podawacź; dżenża njech je dosć na tutych rjadkach, kiż su naschemu wótczinjej wénowane z próstwu k Bohu Knjesej, so chżył nam tutoho muża hischcze wjele lét sdzerżecź pschi połnej cżilosczi a strowosczi po cżésle a po duschi a jeho żamehho pożohnowacź z połnosicze swojeje miłosczę.

Jedyn serbski duchowny.

Zymska bajka w Smolinach (Harz).

Rjany wobraz wo hłuboko ze sněhom posypanym puću na horje Brocken.

Cyrkwinske powěsće

Hodowny swjedżeń, 25. a 26. hodownika 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi patorżicu pop. w 4 hodź. Boża nóc każ hewak.

Boži dżeń rano ½8 hodź. Bože wotkazanje serbskeje (farař Tišer), ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba ze spěwanjom cyrkwinskeho khora (f. Kapler).

2. dżeń hodow rano ½8 hodź. němska spowědź (f. Kapleŕ), ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża służba (farař Tišer).

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Druhi dżeń hodow wječor w 7 hodź. hodowna swjatoćnosć; wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodziny za rozsudź. kreśeńanstwo a srjedu wječor we 8 hodź. tehorunja za młode holey, stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć.

Zhromadźizny zwonka Budyšina: Wutoru wječor we 8 hodź. w Zemicach a Kumwaldze, srjedu we 8 hodź. we Wulkej Hartawje, pjatk we 8 hodź. w Rachlowje a ½8 hodź. w Hornjej Hórcy (za żony).

Z Barta.

Patorżicu pop. w 4 hodź. serbska Boża nóc (po far. Jakubowej knižcy) a w 5 hodź. němska Boża nóc (němske spěwarske sobuprinjesch).

Boži dżeń dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba (cyrkwinski khór: „Wočińće so wysoko, wrota teho swěta“, wot Ch. W. von Gluck. Pozawniski khór: „In dulci jubilo“, tři- a pječhłósna hudźba sadu wot Praetorius a Eccard). — Zbérka za našu cyrkej.

2. dżeń hodow dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża służba. — Krajna zbérka za cyrkw. zastaranje evangelskich Němcow we wukraju. Pop. we 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Hodźija.

Patorżicu je pop. w 4 hodź. serbska a w 5 hodź. němska liturgiska Boża nóc z narčżu fararja Wjezarja.

Boži dżeń zméje farař Wjezař rano ½8 hodź. serbsku spowědź, farař Voigt dop. ½9 hodź. serbske a we 10 hodź. němske swjedżeńske kemšenje. Třihłósny khór dźěći spěwa „Twój kral, o Knježe, k tebi dże“ po rudnohórskim hłosu wot Bj. Krawca. Pozawnowy khór přewodża wosadźine kórluše. Dop. ½12 hodź. je dźěćikemšenje.

Druhi dżeń hodow zméje farař Voigt rano ½8 hodź. němsku spowědź, farař Wjezař dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske swjedżeńske kemšenje. Cyrkwinski khór spěwa „Sem pójće, wšitcy“ wot E. Rabiša. Zbérka za cyrkwinske zastaranje evang. Němcow we wukraju.

Z Hrodźišća.

Patorżicu pop. w 4 hodź. serbska a w 5 hodź. němska Boża nóc.

Boži dżeń dop. we 8 hodź. serbski hamt, w 9 hodź serbska, ½11 hodź. němska Boża służba. Cyrkwinska hudźba. Pozawniski khór sobuskutkuje. Zbérka za cyrkwinske tepjenje. Pop. w 2 hodź. němske dźěćikemšenje.

2. dżeń hodow dop. w 9 hodź. němska, ½11 hodź. serbska Boża służba. Krajnocyrkwinska zbérka za evangelskich Němcow we wukraju.

Z Hućiny.

Patorżicu wječor w 6 hodź. Boża nóc.

Boži dżeń dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża służba. Khór spěwa. Kolekta za zymsku pomoc.

2. dżeń hodow dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża służba. Kolekta za wěrybratrow we wukraju. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Khwaćic.

Patorżicu wječor ½7 hodź. (nic w 7 hodź.) serbska Boża nóc.

Boži dżeń dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, ½12 hodź. dźěćikemšenje.

2. dżeń hodow dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Kolekta za cyrkw. zastaranje ev. Němcow we wukraju.

Z Klukša.

Patorżicu pop. ½5 hodź. serbska, ½6 hodź. němska Boża nóc.

Boži dżeń dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje.

2. dżeń hodow dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske kemšenje. Zbérka. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Kotec.

Patorżicu pop. ½5 hodź. Boża nóc (wosadny farař).

Boži dżeń dop. w 10 hodź. němske swjedżeńske předowanje (wosadny farař). Zbérka. Dop. ½12 hodź. němske dźěćikemšenje (wosadny farař).

2. dżeń hodow dop. w 9 hodź. němske swjedżeńske předowanje (stud. theol. Hórnčeŕ-Barlinski), ½11 hodź. serbske kemšenje (kantor Hoker), pop. w 2 hodź. křćenje (wosadny farař).

Z Łaza.

Patorżicu pop. w 5 hodź. němska Boża nóc (k Pilarsky).

Boži dżeń dop. w 9 hodź. serbske a ½11 *hodź.* němske swjedżeńske kemšenje (stud. theol. Paleŕ).

2. dżeń hodow dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske swjedżeńske kemšenje (farař Riota).

Z Łupoje.

Patorżicu pop. w 5 hodź. němska Boża nóc.

Boži dżeń dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska swjedżeńska Boża służba. (k. stud. theol. Wirth-Rakečanski).

2. dżeń hodow zméje knjez farař Krawc z Budyšina dop. w 9 hodź. němsku swjedżeńsku Božu służbu. Łupjanski muzski khór spěwa: Wjeselće so, lubi křesćijenjo!“ — Na woběma swjatymaj dnjomaj budże so kollekta za cyrkw. wobstaranje evangelskich Němcow we wukraju zběrać.

Z Malešec.

Patorżicu pop. w 5 hodź. němska, w 6 hodź. serbska Boża nóc.

Boži dżeń dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Kolekta za cyrkwinske zastaranje ev. Němcow we wukraju.

2. dżeń hodow dop. w 9 hodź. němske kemšenje ½11 hodź. dźěćikemšenje. Stud. bohosłowstwa Winderlich z Budyšina.

Z Minakała.

Patorżicu pop. w 4 hodź. němska a w 5 hodź. serbska Boża nóc.

Boži dżeń dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska swjedżeńska Boża służba. Cyrkwinski khór spěwa: „Wam je so dźensa Zbóžnik narodźił!“ wot G. Flügela. — Kollekta za naš Boži dom. — Pop. ½3 hodź. dźěćikemšenje.

2. dżeń hodow dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska swjedżeńska Boża służba. — Cyrkwinska hudźba: „Dźěćo Boże, će strowimy“. — Kollekta za

Z Budestec.

Patorżicu zméje duchowny Böttger pop. w 5 hodź. serbsku a wječor ½7 hodź. němsku Božu nóc. Spěwy khóra. Sobuskutkowanje pozawnistow. Před cyrkwinymi durjemi zbérka za wosadnych khudych.

Boži dżeń zméje farař Bóje dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske předowanje. Spěw khóra. Před cyrkwinymi durjemi zbérka za wosadnych khudych.

Druhi swj. dżeń hodow zméje duchowny Böttger rano ½8 hodź. serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Před cyrkwinymi durjemi zbérka za cyrkwinske zastaranje evang. Němcow we wukraju.

Z Bukec.

Patorżicu wječor w 6 hodź. serbska Boża nóc.

Boži dżeń dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske kemšenje. Cyrkw. khór: Bu dźěćo narodźene, wot Frajslaga. Pop. w 5 hodź. němska Boża nóc.

2. dżeń hodow dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Pozawniski khór: So halźka zazeleni, wot Thomasa. Zbérka za evangelskich Němcow we wukraju.

3. dżeń hodow dop. w 9 hodź. serbske kemšenje.

Wumrěli: Karolina rodź. Křižanec, mandź. Jana Bohuwěra Bjenady, wumjeńkarja w Trjebjeńcy, 85 lět 22 dnjow stara. — Jan August Ráda, wumjeńkaŕ w Bukecach, 78 lět, 7 měs. a 25 dnjow stary. — Arnošt Marćin Mička, kowarski mištr w Pomorcach, 29 lět, 2 měs. a 15 dnjow stary.

Z Budyšinka.

Patorżicu pop. w 5 hodź. serbska Boża nóc (farař na wotp. lic. Mrózak).

Druhi dżeń hodow je rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje (farař Mikela-Malešanski). Zbérka za ev. wěrybratrow we wukraju. Pop. w 3 hodź. hodowna swjatoćnosć dźěćikemšenja w cyrkwi.

cyrkwinske wobstaranje evangelskich Němcow we wukraju.

Z Nosačic.

Patoržicu pop. ½5 hodź. němska Boža nóc (spěwy a słowa dźěći).

Boži dźeń dop. w 9 hodź. němska Boža słužba, ½11 hodź. serbska Boža słužba, khór spěwa. — Zběrka za Boži dom.

2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba, ½11 hodź. němska Boža słužba, dźěći spěwaja. — Zběrka za evangelskich Němcow we wukraju.

3. dźeń hodow pop. ½2 hodź. hodowna swjatočnosć towarstwow žonow a holcow.

Z Njeswačidła.

Patoržicu pop. w 5 hodź. serbska, w 6 hodź němska Boža nóc. (K. stud. theol. Rychtař z Rakec). — Zběrka za tych, kiž ani łoža nimaju.

Boži dźeń dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje (k. farař Böttger z Budestec). „Měšany khór spěwa wot Silchera: „Česć budź Bohu". — Zběrka za našich wérybratrow we wukraju.

2. dźeń hodow rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje (k. farař Bójc z Budestec). Dźěći spěwaju: „Njebjo. zemja, zraduj so". — Zběrka za našu wosadnu diakoniju.

Z Poršic.

Patoržicu pop. w 4 hodź. němska, w 5 hodź. serbska Boža nóc. Cyrkwinski a dźěćacy khór sobuskutkujetaj.

Boži dźeń rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ¾11 hodź. němske kemšenje. Cyrkw. khór a khór dźěći spěwataj: Hody wot Fr. Naglera, wječor w 7 hodź. hodowna swjatočnosć dźěćikemšenja w cyrkwi.

2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. serbske a ¾11 hodź. němske kemšenje. Pozawnowy khór piska: „Wjesele dyrbi wutroba mi skakać" wot Mergnera.

Na woběmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za evang. wérybratrow we wukraju.

3. dźeń hodow je wječor ½8 hodź. bibliska nutrnosć w Bošecach (k. zjednoćenstwowy wothladar Křizan).

Wumrěł: Pětr Bohuwěr Wićaz, žiwnosćer w Krakecach, 78 lět, 4 měs. a 11 dnjow stary.

Z Rakec.

Patoržicu pop. ½5 hodź. serbski, w 6 hodź. němski nješpor.

Boži dźeń je rano we 8 hodź. serbske swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ¾11 hodź. němska Boža słužba, pop. w 2 hodź. serbski nješpor.

2. dźeń hodow je dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boža słužba (stud. theol. Paleř).

3. dźeń hodow je dop. w 9 hodź. serbska Boža słužba, ½11 hodź. serbske a w 11 hodź. němske kemšenje.

Z Wóslinka.

Patoržicu wječor w 5 hodź. Boža nóc němska.

Boži dźeń rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Cyrkwinska hudźba: Lübeck: Z hodowneje kantaty: solo a duet. Kollekta. Pop. ¼4 hodź. Boža słužba we Léskej.

2. dźeń hodow rano we 8 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske, ½11 hodź. němske kemšenje. Kollekta. Pop. w 4 hodź. hudźbna swjatočna hodźina. Zhromadne spěwy a samospěwy. — (Spěwarske sobu přinjesć).

Z Wósporka.

Patoržicu wječor w 6 hodź. Boža nóc (wosadny farař).

Boži dźeń dop. w 9 hodź. swjedźeńske předowanje (wosadny farař). Zběrka.

2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. swjedźeńske předowanje (farař Wolf-Křišowski), ½11 hodź. dźěćikemšenje (farař Wolf-Křišowski).

Z Wjelećina.

Patoržicu pop. w 5 hodź. Boža nóc. Zběrka za hodowne kemšenje dźěći.

Boži dźeń dop. ½9 hodź. a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za cyrkwinsku nuzowu pomoc.

2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. němske kemšenje (farař Hammerschmidt-Korzymski). Zběrka za cyrkwinske zastaranje evang. Němcow we wukraju. Dop. ½11 hodź. hodowne dźěćikemšenje.

Dobre rady

Sdudowe wobrucze pjched jerstawzom schkitacź. Sdy bychu sdo sdudowe wobrucze pjchrd jerstawzow we wóžnych pinjach schpitale, dyrbja sdo se želesolakom wobarbicź.

Wopiokowanjske sdudobje njech sdo snajmjenjscha dwaj rasaj sa tydźeń z wlóžnej lapu, kotrajž sdo we želi wotunka, wurybuje. S tym sdo sadźéwa, so sdo pola sdudobja masana kroma nadźyda.

Knihi pjched knihowymi cjerwjemi schkitacź mózesch i tym, jo w knihowym khamorje hdyž a hdyž něschto benzina rosprószchich. Tež kampor je sdo jako wuspěschny wuprubował.

Wěle woknowe desti wocjerstwicź. Wosmjesch spławjena krydu (Schlemmkreide), smješchesch ju z wodu a z tutej rosmodu rybujesch z pomozu mjechkeje lapy woknowu dejku tak dołho, doniž sdo jasko w najrjeńschej běłoscźi njesybali.

Papjeru na low (Metall) schćicź. Najbóle wuźije sdo k tomu nětkajke kpidło, ale hižo bórzy sdo papjera sajso puschcźa. Najpschihódnischi hrědk sa schpjenje papjery na low je zybłowa brěcźka. Dyrbi sdo na pjch. zynk z papjeru wobkpicź, wucźisnesch pjchednjet najprjedy se sodowej wodu a potom namasaj jón z zybłowej brěcźku. Papjera sdo nětko jenoź horje stłóczi a po wuźuschenju sdo njehodźi wjazy wotstronicź.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 23. hodownika 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,255
1 jendželski punt	14,03	100 čěskosl. krónow	12,46
100 šwajc. frankow	80,98	100 franc. frankow	16,42

Kurzy sdo wječera sajso schrabachu, sasłyschawschi powěsć, so knjerstwo 500 milijonow hriwnow hmydom wenje za zwožiwjenje nasdcho hospodarstwa. Kursy akzijow sdo hmydom jesdywnich. Postupowaze běchu tež kursy rentowych a dołżnych lisćikow.

Na produktowych wikach wječera w Barlinje pschedrě sdo kruczene měnjenje. W Barlinje bě wječera tež tuna, kaž pola nas. Tehodła sdo bojachu, so rěki a kanale lamjerjenu. Pschewožowanje žita na železnjach, klaja sdo drózschcho, hač na wodźe. Tuj mjenuj a wikowarjo žiwischo kupowachu a hlaby bowdź pokupichu, tak so statna žitarnja njetrjebasche zapschimnjeć. Rožka a wowš běschtej w hotowym torhle 5 pj. drózschej. W termijnowym wikowanju běchu płaczišny pschenicy, rožki a wowša jesdywnje.

Wječera płaczeschе zentnar w Barlinje:

Pschenicy 9,30—9,40 (9,35—9,45) hr., rožki 7,65—7,75 (7,60—7,70) hr., jećmjenja, nalětnjeho 8,30—8,75 (8,40—8,80) hr., najmjerkeho 7,90—8,25 hr., wowša 5,70—5,95 (5,80—6,05) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschenicy:

sa dezember: 10,07½—10,05 (10,12½—10,05) hr.,
sa měrc: 10,30—10,25 hr.,
sa meju: 10,42½—10,37½ hr.,

rožki:

sa dezember: 8,22½—8,20 (8,22½—8,21¼) hr.,
sa měrc: 8,35—8,32½ (8,35) hr.,
sa meju: 8,45—8,42½ (8,53¾—8,52½) hr.,

wowša:

sa dezember: (6,20—6,12½ hr.),
sa měrc: 6,32½—6,27½ (6,32½—6,30) hr.,
sa meju: 6,45—6,38½ (6,45) hr.

Płaczišny w tunach su płaczišny tydźenšich wikow. Když pak žane najpomjerne njeje, so njepschemjenichu.

Wiki w Kamjenzu.

Tu płaczeschе pschenica 8,50—9 (9—9,10) hr., rožka 7 (7,20—7,25) hr., jećmjenich, nalětni 9 hr., nasmažli 7,50 hač 8,25 hr., wowš 5,70—5,90 (6—6,20) hr., pschenična muka 48,50 (49) hr., ržana muka (60%) 12,25 (12,50) hr., (70%) 11,75 (12) hr., wotruby pschenične 4,80 hač 5,25 (5—5,40) hr., ržane 5—5,50 hr., tyno 2—2,24 hr., kloma, słotna 1,3) hr., k kapjanju 1 hr., we wokrjehach 1,80 hr., běrny 2,30—2,50 hr., punt 3 pj., butra 1,30 hač 1,40 hr., jeja 13 pj., wino w kitkach 45 (40—50) pj., jaćeśane hušny 75—85 (75—90) pj., kał. běły 7 (6) pj., cźerwjeny 8 pj., hydrojty 50—60 (30—50) pj., jabłka loboda 20 (30) pj., jabłuka 10—30 (5—20) pj., zybła 10 pj., hrěch 60 (60—70) pj., worjechi, wołoske 35—45 (40—50) pj., łušne 35—45 pj., kruchowy 25—45 pj., morchej 8 pj., radišti (8pj.), rjetkej (10 pj.). Prošaka 7 hač 13 (8—14) hr., běłoki 23—25 (25) hr.

Płaczišny w tunach su płaczišny tydźenšich wikow. Když pak žane najpomjerne njeje, so njepschemjenichu.

Wiki w Lubiju.

Pschenica płaczeschе 8,90—9,10 (8,90—9,15) hr., rožka 7—7,20 (7,10—7,30) hr., nalětni jećmjeń 7,50—8,50 (7,75—9) hr., wowš 5,80—6 (6—6,20) hr., běrny 2 hač 2,50 hr., tyno 2—2,50 hr., tykom, j mučhnu młóčena 1—1,25 hr., muka, pschenična (60%) 15,75 (16) hr., ržana (60%) 12,50 (12,75) hr., wotruby, pschenične 5,25 (5,30) hr., ržane 5,25 (5,30) hr., butra 65—70 pj., jeja 11—13 (12—13) pj., hvarch 20—25 (22—25) pj., běrny 3 pj., kał. běły 5—6 pj., cźerwjeny 7—8 (5 hač 10) pj., hydrojty 20—30 pj., tyjały 8—10 pj., selery 10—15 pj., karoty 8—10 (10) pj., jabłuka loboda 20—30 (10) pj., kolrabi 5—10 (5—15) pj., porej 10—20 pj., kuleŕepa 8 pj., zybła 8—10 (9—10) pj., tomaty 50 pj., hołotej 5—10 (10—15) pj., radišti 10 (8) pj., rjenjeŕ 10—15 (15) pj., jabłuka 10—15 (4—20) pj., měrnik 10 hač 20 pj., wložti kał 10—15 pj., różcźetowy kał 20—25 pj., cźerwjena rěpa 10 pj., banje 8 (10) pj., pětrjelčka 5—10 pj., hrěch 80 pj., wino w kitkach 50 pj., hušny, jaćeśane 70—85 (80—85) pj.

Płaczišny w tunach su płaczišny tydźenšich wikow. Když pak žane najpomjerne njeje, so njepschemjenichu.

Wiki w Khoćebuzu.

Mjaso płaczeschе, howjaze 70—90 pj., cźelaze 70 hač 110 pj., skopjaze 90—110 pj., swinjaze 70—100 pj., hušaze 85—100 (70—100) pj., kaćžaze 1—1,30 hr., dźiwje karnikłaze 80—150 (90—150) pj., hornikłaze 40 hač 100 pj., jelenjaze 40—100 pj., dźiwje swinjaze 50 hač 120 pj., hołbje, młode (schtuka) 50—90 pj., kury, žiwe 1,80—2,50 hr., khaponi, žiwe 2—2,50 hr., sajacy 2,80—4 hr., dźiwje kaćki 1,50—2,30 hr., bažanty 1,80 hač 2,50 hr., liny (punt) 55—80 pj., schćuki 70 pj., karpy 65 pj., jeja 13 (12) pj., butra 1,25—1,30 (1,20 hač 1,30) hr., twarch 25 pj., lany wołti 80 pj., kolrabi 5 pj., měd w plastach 1,60—1,80 hr., morchej 7 (5) pj., jabłuka loboda 25 (15—20) pj., kał. hybridy 30—45 (30 hač 40) pj., cźešwjeny 10 pj., běły 7½ pj., wirsingowy 10—15 pj., hołotej 10 (7½—10) pj., měrnik 20—25 pj., hrěch 30—40 pj., radišti 10 pj., zybła 10 pj., kuleŕepa 5 pj., běrny, zentnar 2,25—2,75 hr., punt 3 pj., jabłuka 10—40 (18—40) pj., worjechi 35—50 (35—60) pj., łušne 35—50 pj., wino w kitkach 40—60 (35—60) pj., tomaty 25 pj., hruchowy 30—45 pj., bruchwjaz 35—40 (35) pjenježkow.

Płaczišny w tunach su płaczišny tydźenšich wikow. Když pak žane najpomjerne njeje, so njepschemjenichu.

Swinjaze wiki w Khoćebuzu.

Prosate płaczachu, małe 5—7 hr., hrěnje 7—9 hr., wulke 9—11 hr. Pólski płaczachu, małe 11—28 hr., hrěnje 28—43 (28—45) hr., wulke 43—62 (45—65) hr. Wiki cźołu hrěnje.

Płaczišny w tunach su płaczišny tydźenšich wikow. Když pak žane najpomjerne njeje, so njepschemjenichu.

Wiki rěznego skotu wječera w Drježdźanach.

Cźelata mjeńscha hrěnje wiki, sdóźela pschi trochu rjeńschemje płaczeńscha. Wukowario běchu sdo nadźeli, budźa rěznicy cźelata hišcheje lépje kupowacź. Sa swinjemi sdo jara njepotrjebachu, tuž sdo jara pomałku pschedawachu. Sa najrjeńschе swinje dotalne płaczišny nabudźu. Stejnje a lódke hruchowy na sešikanjenych płaczeńscach pschedawachu. — Pschichodny tydźeń budźa jenož jónu a to pjatku statne wiki w Drježdźanach.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe semjo se tuna sno 1000 kg, nowak 100 kg.

	Płaczizny po złotej hriwnje				
	22. 12.	21. 12.		22. 12.	21. 12.
pšenica	186-188	185-187	rjany	13,5-15,5	13,5-15
rožka	153-155	152-154	wowsa	14,5-16,5	14,5-16,5
jećmjeń, nal.			sódra lupiny	8,00-10,0	8,00-10,0
jećmjeń	166 175	166 175	sólne lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
wowš	114-119	113-118	seradella	18,0-24,0	18,0-24,0
kukurica	—	—	rapš, wosuški	—	—
pšenič. muka	23,2-28,8	23,2-26,4	lany wosuški	10,0-12,0	10,0-12,0
ržana muka	19,0-21,4	19,0-21,4	such. truhanč	8,80	8,80
pš. wotruby	8,80-9,25	8,80-9,0	syrnj. kruški	—	—
ržane	8,70-9,0	8,7-9,0	wino, 50 kg	1,80-2,15	1,80-2,20
raps	—	—	ržana stoma	0,65-0,85	0,65-0,80
hrěch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0	pšen.	0,45-0,55	0,45-0,6
lane symjo	—	—	wowsna	0,45-0,55	0,45-0,65
pje uški	13,0-14,5	13,0-14,5	jećna	0,45-0,55	0,45-0,6

Płaczizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

22. decembra

— wol., — byk., — kruw., — jałoje, 900 cźelat, 100 wowc., 678 swini.

Płaczizny za

cźelata: 1. 43—48, 2. 36—42, 3. —, 4. —;
swinje: 1. 42—43, 2. 41—42, 3. 39—40, 4. 37—38.

W raju běłeho sporta.

Sněhowarjo w berninaskej krajinje. aW wysokich Alpach hołduja ludźo hižo dawno zymskemu sportej. Nad bělymi wjeršami hór smali zymske słónco a po skića sněhowace přestrěnje z wobkruzlacym błyšcom, kiž nichtó njezapomni, kiž běše sebi raz na wuzkim deskomaj zaležł do zasněženych wyšin.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihtišćerńa, zap. dr. z w. nuk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čěłneho znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin písnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 301 | Budyšin — Sobotu, 24. decembra 1932 — Bautzen | Lětnik 91

Hodowneho swjedźenja dla wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin“ wutoru připołdnju

P. Krječmař:

BOŽA NÓC

Słyš ludo,
kak dźens zwony wyskaju
a z Božich domow
k njebju stupa dźakny spěw!

Dźens, w Božej nocy,
je narodźił so Zbóžnik swěta,
kiž z hrěchow nas
je wšitkich wumožił!

Hwězda Bethlehemska
na njebju třepota,
a lije swoje pruhi
do kóždoh' statoka!

O, radujmy so jako dźěći
w zbóžnym pokoju
pod zybolacej jědlu
so z čistych wutrobow!

Kročmy w swjatej wěrje
do doma Božeho,
a česćmy Boha Knjeza,
kiž je nam daril wšo!

O Boža nóc,
ty wěčnje swjata,
budź z wyskom do wšěch wutrobow,
haj cyłoh' swěta, zapřijata!

Serbja jako zwjazkarjo

Židowski lud stonaše pod kwaklu Romjanow a ježdźeše za swojej swobodu. Profetojo běchu jemu wozjewili, zo přińdźe wumožnik, kotryž jich z putow wotroćstwa wuswobodźi. A časy běchu so dopjelnjale, zo jich wumožnik a kral přińdźe.

Kaž wšitke mócnarstwa nastachu, so zdźeržachu a tež zaso rozpadnychu z mječom a rozliwanjom krewje, tak běše tež židowski lud přeswědčeny, zo jeho wumožnik přińdźe we brónjach a wójnskim wichoru, zo Romjanow z kraja wučěri a potom jako kral židow swoje knježerstwo nastupi.

A přińdźe Jezus. — Što, tónle syn khndaka chce naš wumožnik być? Tónle słabušk, kotryž před krwju cźeka a lubosć předuje! Lubosće njepotrjebamy mi, hrubosć, nawalnosć a bitwu trjebamy, zo bychmy swobodni byli. Lubosć je dobra za dźěći a za pohanow, trjebamy mužnosć, zahanitosć, namóc. Jezus je jebak, na kříž z nim! —

Tajemy přederje stawiznu našeho zbóžnika. Wón do swěta přišoł, nic, zo by so kral Židow ně, wón chcyše cyłe člowjestwo z mocow émy a wuswobodźić. Njeběše swoje kralestwo na zemi jećom a z rozlatej krwju druhich postajił, ně, swoje mócnarstwo natwarił na móc lubosće. A tej wšitko poražacej mocu je sebi podćisnył wšě zemje.

Hdźe pak su ći, kotriž wołachu: na kříž z nim?! We scinje mocy lubosće su rozprószeni kaž pluli po wšěm swěće a stachu so zły princip mocy mamona. Cyeaja krej tych, kotriž wutworichu na zemi kralestwo wumožnika swěta z Nazareta, kotrehož běchu Židza wotpokazali. Přestrašna a hrózbna je móc mamona a móc złósće. Wona je wulka, rozdajaca klana, kotraž sebi we stadle wumožnika swěta swoje wopory pyta a namaka, zo by je spožerała a zo by z tym zahinyła. Lubosć dyrbi přez klamu złósće, zo by so złósć na zemi wutupiła. Tak woprowaše Jezus swoju krej za złósć člowjekow a zelmi z tym na zemi princip złósće, mamona, hrubeje namocy a pozběhny nječ člowjekami znamjo a knježerstwo dobreho principa — křesćanskeje lubosće.

Kaž židowstwo je tež romske mócnarstwo nješto slow lět pozdźišo rozpadało. Tež tu móc lubosće swoje triumfy swjećeše a krej martrarjow, kotruž romscy surowcy přeliwachu, je zamohła tyranska namóc romskich kěžorow, kotriž běchu sebi wšě ludy Europy podćisnyli, přewinyć. Njejsu to woprawdźe wulke skutki, njejsu to dźiwy?

A kak je so z mócnarstwami jeneho Napoleona a absolutnych monarchow nowišeho časa, kotriž běchu na hołu namóc, na wojerstwo natwarjene, cołało? Njeprašejmy so dołho. Wšitcy smy w poslednim wulkim bědźenju ludow widźeli, kak běchu swětłe postawy lubosće, milosće a smilnosće rozcěkałe, kak sama hrubja namóc wšě mocy ze sebje sameje čerpajo knježeše a skónčnje wukrawjena na zemi leżeše. Hdźe su wšitke tele wulkomocy dźensa? A te, kotrež dźensa hišće z horda na druhich hladaja, njewidźa wone na dalokim wobzoru ćěmne ściny ćahnyć, kotrež je na zachodnosć jich namocy dopominaja?

Njesedźa dźensa hižo wulcy a mali, dobyćerjo a předobyći wokoło jeneho blida w Ženevje? Sto je jich tam zjednoćiło? Traš sama hruba namóc? Traš lóst k nowej kupjeli we krwi? Ně, tam sedźa wostrózhnjene ludy. Ludźo, kotrymž su pawćiny z wočow padle. Ludy, kotrež do so du a kotrymž je so zastyskało za wonymi swětłymi postawami lubosće a milosće, kotrež su z wójnskim hołkom zatrašene rozcěkałe do dalokosćow.

Njech zhromadźa so w Ženevje tež wšitcy mudri a wučeni cyłeho swěta, njech studuja stawizny mócnarstwow a wosebje njech so zakusaja do woneho wotdźěla, hdźež so wo winje jich rozpadą jedna. Smy wćipni, hač ze swojimaj wočomaj spóznaju wonu wulku móc, kotraž pře wšě ludy a časy kroći a kotraž hišće nihdy njeba zlemjena — mócnarstwo lubosće wo wěrnym křesćanstwje zakótwjene. A to dopóznawši njech postaja za wšě časy płaćacy zakoń a formulu za wobkhad ludow mjez sobu, kotraž móže jenož wuklinčeć do sady: Najwjetše mócnarstwo zemje je lubosć. Ludy, kotrež lubosć wukonjeja, su jeho zwjazkarjo. Wone budźa zemju wobknježeć.

Naš serbski lud njech z toho wukuje a njech wopomina, zo na kóncu njebudźa wone ludy knježić, kotrež so na sylne wojerstwo a hrubu namóc zepjeraja, ale wone, kotrež su ze sobje zrostle na wysoki skhodźenk čistejo lubosće k Bohu a sobućłowjekam a wonjeje nadobneje čłowjeskosće, kotraž we stawach druhich ludow njewidźi swojich přećiwnikow, ale swojich sobubratrow. Hdźež je lubosć, tam je zrozumjenje za druhich, tam knježi njesebićnosć a wopornjwosć. Starajmy so za to, zo naša serbska Łužica wostanje zwjazkarka tuteje wulkomocy a zo so stanjemy wuzwolenemu lud křesćanstwa w dobje, hdyž druhe ludy swój wotsudźeny khód mócnarstwow, modlacych so k swojemu přibohej hrubeje namocy, nastupja. A Bóh ze swojimi wójskami budźe z nami a poraze kóždeho, kotryž chce nas do swojeje zahuby sobu storlmyć.

W tutym hodownym času khwatajmy w duchu do Bethlehema, hdźež w hródźi we žłobje leži założer mócnarstwa lubosće na zemi — Jezus, jako dźěćo do pjenišnow zawaleny. Zaspěwajmy našemu wumožnikej spěw khwalby a dźaka za postajenje kralestwa lubosće na zemi, z kotrymž je tež naš serbski lud združeny a na wěčne zjednoćeny.

Za.

Gerekowa radiowa rěč wo zaradźenju dźěła

Pjatk wječor je němski kommisar za faradźenje dźěła dr. Gereke přes radio rěčał. W sawodje praji, **zo wunoschi gmejnskich a statnych dawkow wolečěra, mjes tym zo wudawki za sozialne cźeje přichibuwaju.** Dr. Gereke je zběh wulkeje samohwitosće wědomy, kotruž je je sostajnjowom němskeho kommisara za faradźenje dźěła přichwalał. Když njeby kruty **wěru do wole wudźerjenja němskeho ludu měł**, kotraž je so w stawiznach přichwo sahło pokafała, njebudźiše tule samohwitosć přichwalał. Hižo prjedawšće kujeźerstwo cźe w septembrje program za faradźenje zjawnych dźěłow nastajiło. Tele wotmyslene dźěła dyrbja so nětkole spěšnje přichewjeć. S naloženjom 342 milijonow hriwnow dyrbja so přiche wšěm **dróhi a kanale twarić a so druhe zjawne dźěła wuwjeść.**

Za **přichedměšćanske małe zaswědčenja a přichiprawjenje zahrodkow** je leźa 73 milijonow hriwnow přichidowanych. S tejle zsumu hodźi so 26 000 **hydrerstich statkow** a 74 000 **zahrodkow** založić. Druhich 10 milijonow hriwnow so na to nałožuje, zo by **dźěłacerjo z přichelubnjenych industrijowych krajinow do njenje wobydlenych krajow přichesydlili.** 20 milijonow hriwnow so za podpjerowanje twarjenja **kamjenych domow** wuda. Hižo nětkele so na małe hypotheki za twar tajkich domow přichihotuje. W přichichu so 1500 hriwnow wupołoži. S tym móže so natwarjenje 13 000 kamjenych domow podpjerać. So by so rjemjeńšu a twarjenju přichemyślnych mějachu k dyrbi **mějachu** hladnyć k dźěłu dała, budźe so wupołoženje domow, dźěłanje wulkich wobydlenjow a přichetwarjenje přichemyślowych mějnstwow do wobydlenjow, i cźinjć tež so hižo nałym započało, dale přichepowaći. Najprjedy je so za to 50 milijonow hriwnow postajiło. Wjele wjetše zsumy so za dźěła zwjazuja, kotrež ameju wuwjeść dadźa. Za to so najprjedy 500 milijonow hriwnow gmejnam wupołoži. Němitostatna banka je wotmyslenemu finanzowanju přichihotowała. So žo němitka měna njewobrohy, je wjele z wumělenjenom za kóžde faradźenje dźěła. Pożčonki so na dołhi cźas dawaju a dyrbja so po něčim wotpłaćeć.

Wjchć dźěła dyrbja hospodarćiy tymane a nusne wyć.

Po możnosći dyrbja so w lěće 1933 skónčeć a swjećicha wudźerjenju a porjedźenju wobstejacych twarjenjow słužić. Wobsejže so wo dźěła jedna, kotrež su gmejny hižo prjedy wotmyślile, kotrež pak so dla njedobałahanja pjenjes njeješu mohle wuwjeść.

Dźěła dyrbja so załaduje přichedewšaćelam přichepodać, přichi tym pak so njepřemdła dźěła generalnym přichedewšaćelam přichiwobwodźićej. Na hrěnje a mjenšche dźěłarnje **w** njejeju a přichemyślnym ma so na dobałahaje walchnje dźiwjeć a přichi dźěłu dyrbi so po możnosći wobarać.

Kaž dołho może so technizny sapitupicj, dyrbi so cźłowjekowej dźěłazej mozy přednosć přiched maschinu dać.

Wukrajne twarske maćerjiny (materialije) kupjeja so jenož wujeć, hdyž thmane **tukrajne** twarske maćerjiny njejsu dostać. Přichi nowym přichitajenju kupjeja so **jenož na tukrajnych dźěłonjemjerjow** dźiwać, kotrychž dźěłowe hamty wobsiedźa. **Přichedne wjchem dyrbja so dołhi cźaj dźěło njemćejazy sejiwjerjo žnohbow** wubrać, wobsebje taizy, kotrejž maju wjele dźěći. So by so po możnosći wjele Němcow dźěło dało, **njejsmě dźěłanšti cźaj 40 hodźin wob tydzeń přichekročić.**

Zara khutnje dyrbi so wšo praschenje přichihowaći, **kak** dołho móža gmejny přichi swojim wobcźežnym financ

rum położenju žyła pojęsonki pśichuśeć a wołpłacujuś. Wumenjenja sa jenotkliwe kredity dyrbja tohodla tajke być, so maja gmejny, kótaraž su w najwjetšim cśežuju, w sajinje wojewanja pśiměrnjowu bjesdźełoseź, je pśichuśeć.

Wojowanje pśiměrnjowu bjesdźełoseź je niz jenož hospodarstopolitiske, ale runje tak krajnopolitiske a sozialne prašenje. Wono ga̱nadź w tu chwilu hišće jenički možnosć k popušćenju ninjo wěry wulkeje napjatosće pśeśiwo a wono móže ga̱nadź jenički podlož daś, z kótaregož so na̱mér dospiśe, wo kótaryž so nemški president j Hindenburg pśezuje: **Zawěsćenje sozialneho měra a wutworjenje nimsko-ludoweho skromadźenstwa.**

Rozrisacy wusud w sakskim kamjeńtnowuhlowym hórnistwie

W sakskim kamjeńtnowuhlowym hórnistwje je krajny wumaŕk w Lipsku wo wjelelakich tarifowych sawadnych prašenjach jednał. Wo dowoleńskowym prašenju pśichodneho lěta je so rozsudźiło, so dyrbi so dowoleńskowy pjenjeź we wyšokosći 75 procentow sapłaćiś. Hač do kónca decembra móže so tutomu rozsudźenju napśeśiwiś.

Wozjewjenje rektora a senata Wrótsławskeje university

Rektor a senat Wrótsławskeje university staj nowinam kedźowaze wozjewjenje pósłałoj:

Rektor a senat mataj za swoju najwažnišu winowatosć, **akademisku wuczbnu swobodu** na kóždy pad schilacś. Tohodla staj je wšoźi rajnoscu njesadźewamu wuczbnu dźeławosć profesora Cohna sastupowałoj. Sa profesora Cohna by žamo so rozumjaza winowatosć była, so pśichi wožebitnych wobstejnosćach naiceje university wšoźneho wostaje, ześo̱ by mohło k nowemu pśichiwótśenju położenja dowjesć. Bohužeł njeje so profesor Cohn w nowišim cźasu wu[illegible] s njetrěbnum wu-

stupowanjom w sawadnym politiskim **prašenju wostajiś.** Tohodla mataj rektor a senat **sa to, so so dalšne wuczbne dźeło profesora Cohna** pśichi našoj schlesyskej universiteśe w sajinje sakławanja porjada a njemyleneho wuczbneho dźeła njehodźi.

Za 40 hodźinski tydźeń

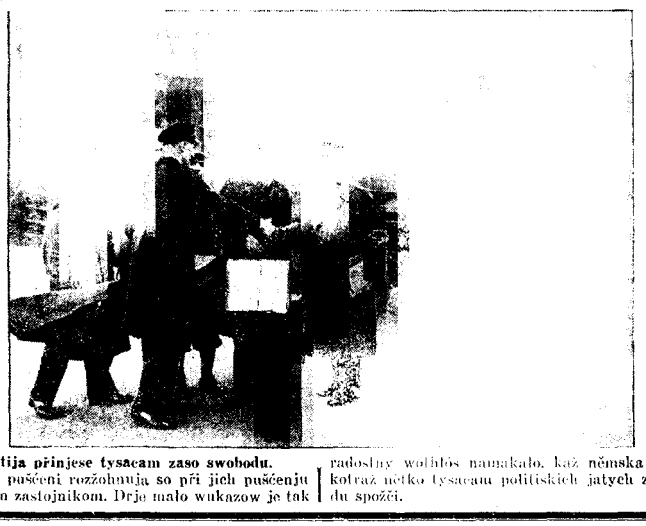
Powołschitkowny swjazk **tśeśeznjanskich dźełaceŕskich towarstwow** a centralny swjazk **tśeśeznjanskich twarskich dźełaceŕjow** Němskeje staj němskemu komisarej sa saradźowanje dźěła pišmo podałoj, w kótarymž žadataj, so by so pśichi twarskim dźěle z dźełosaradźajuceho programa schtyrjezećich hodźinski dźełanjski tydźeń sawjedł. Pśichi schtyrjezećihodźinskim dźěle by so mohło na 100 dźełaceŕjow njeźdźe dwanaceźi dźełaceŕjam wjazy dźěło daś.

Też w Gdansku wjetšina za amnestijowy zakoń

Gdanjski (Danzigski) ześm je pśiceźiwo knjeźerstwowemu wotpokazanju kommunistiskich zakonjowdy nacźisk wo spušćenju chłostanja z 42 hłosami opposicije (nazionalnych sozialistow, kommunistow, sozialdemokratow a Polakow) pśiceźiwo 28 hłosam měšćańskich knjeźerstwowych hłosow pśichwalił. Amnestijowy zakoń dyrbi so pśiležy toho trochu pśiměniś. Tak su so na pśichkad pśestupjenja pśiceźiwo žiwjenju z amnestije wuwostajiśe.

Šwajcarska němskim dźełaćerjam dźěło wupowěda

Na podłožu wukasa Thurgauskeje polizajskeho departementa je so dźesatenu dźěłej němskich dźełaćerjow, w Kreuzlingiskich fabrikach dźełazych a w Konstanzu a wokolnosći bydlazych, dowolnosć k dźěłu wotrjekła. To drje je pśenja hłuboko pśichinjała naprawa Schwajzarskeje pśiceźiwo sastajenju dotalneho bjesskónjeneho kontingenta schwajzarskeho mloka w Němskej. Kaž je słyšeć, so mjes

Amnestija přinjese tysacam zaso swobodu.
Z jastwa puśćeni rozžohnuja so pśi jich puśćenju z jastwowym zastojnikom. Drje malo wukazow je tak radostny wołhłós namakało, kaž němska amnestija, kótaraž nětko tysacam politiskich jatych zaso swobodu spožći.

němskim a schwajzarskim knjeźerstwom wo wotstronjenju sawadneje naležnosće jedna.

Světowa b'ezdźěłosć

84 milijardow wudawkow za podpjeranje 24 milijonow njeposłužerjow.

W rozpravje internazionalneho d'ěłowego hamta w Genfu wo bjesdźełosći w śwěźe je so mjes druhim praji, so je bjesdźełosć bjes wuwjaza we wšich krajach rjenje pśibywała, a so je so hižo na schwórć'inu, w nětkuŕych krajach ga̱nadź na tśeźinu zyłeho dźełaceźerstwa rośćerka. Rusa tuteje symy budźe wjetšicha, hač je ga̱dź w tutym lětstotku była. Podpjeraze pjenjesy, kótaraž su so dyrbjałe njeposłužerjam wuplaćiś, su so za pośłednje tśi lěta pośtajiśe a poschtworiśe. W rozpravje so na pokožku pśeprytanjow w 24 krajach praji, so je so za wudźerżenje 24 milijonow d'ěłonjeměrjow hač dotal nětkuźe 84 milijardow hrivnow widało. Wurjadnje kritiske położenje k rospominaju prašenja dowjedźe, hač ma so dźěłowy cźas powschitkownje sniźiś.

Rada Zwjazka Ludow bjez mocy

Njedźiwajcy sapśichinjenja Rady Swjasła Ludow nješe žanych wuhladow, so by so wójna mjes Bolivijej a Paraguayskej bórzy skóncźiła. Paraguayska je generalnemu sekretarej Swjasła Ludow sdźěła, so pośrědniski namjet Washingtonskeho neutralneho wubjerka wotpokazuje, dokelž bychu po namjeźe dale bolivijeje wojazy dwě tśeźinje chacośkeho kraja wobsadźeny dźerjeli. Wot Paraguayskeje žada, so bychu

1. bolivijeje wojazy chacośki kraj dospołnje wopuśćeśili,
2. so by so wójska wotbrońiło a
3. so by so swěźeźiło, ześo je wójnu sapoczał.

Tomu napśeśiwo Bolivijska praji, so pośrědniśki namjet sajbanje pśichwalimy, so pak ma nowe jednanja za njewuspěšne, kaž dołho Paraguayska na swojim wotpokazowanym stejiśu wostanje.

Washingtonski neutralny wubjerk je generalnemu sekretarej Swjasła Ludow pósłał, so by swojeho pośrědniśkeho namjeta dźerži, kótryž na sajinu wobeju krajow a wam prawu wupravu wopśichija.

Měrowe pośrědnistwo Rady Swjasła Ludow, kótare w tymle padźe měrowe jednanje Washingtonskemu wubjerkej pśiležnostaja, je w połodniśkej Amerizy runje tak njewuspěšne było, kaž pśichi swadźe mjes Japanjej a Chinu da Mandźuskeje.

Wojowanje železnicy z automobilom

W cźeśkosłowakiskim senatu je so sakoń pśichijał, z kótrymž so na automobilowy wobkhad powjeśćeny dawk kładźe. Automobile cźim dale cźim wjetšu konkurrencu železnjeju dźełaju. Kaž w Němskej a drubich krajach teź w Cźeśkosłowakiskej dołhody železnizy žylnje wróćo dźeja, dokelž wobkhad automobilow mógnje pśibźera. So by železniza w tymle konkurrenznym wojowanju njepodležała, syrbi so na pśibywazy automobilowy wobkhad wjetšu dawk położyś.

W senatowym pośedźenju knjeźerstwowy sakonjowy nacźisk wo położenju dawka na automobilowy wobkhad pśitikuje, senator Panek praji, so sakonjowy nacźisk na žaměry hlada. Pśichode wšěm dyrbi so automobilowy wobkhad wupraviś, potom dyrbitej so železniza a pśichod dospołnym sahubjenjom wobarnowaś a słónco dyrbja so wudawki sa twarjenje dróhow, kótrež z wobkhadom automobilow kónkuruje, z automobilowym dawkom wurunaś. Cźeśkosłowakiska je bohužeł pośledni stat, kótaryž pomjery w automobilowym wobkhadźe wupraviła.

Ilsan:

Kasandra

Pśenjetny roman.

I.

Bě wokoło pol nozy. Dyrbjeśe skoro w dwanaceźich hodźinach lećeź. Bě to pośledneja hodźina léta połneho horja, hubjenstwa a wobeźe njespokojnosće. Hižom někotre léta trajeśe powsześeźiwo na wšěch polach cźłowjeskeho žiwjenja. Schtož pśedy dobre mjenowachu, to mějachu nětko sa śe, a nanopak pśedawśe śe wupjeraśe so nětko jako dobre. A spodźiwnje: śoro wšchitku to jako prawe pschipóńachu. Tu a tam drje so druhdy žłaby błóž pśeceźiwo tutym nowym sajbadanjam pośłeže, ale hnydom jón powrócźeŕo podusznychu; dokelž schtóž mějeśe móz, mějeśe teź prawo. Teź rojom njemějeśe wjazy wjele, haj skoro nicźo praji: Wjetśicha wschitko rośćudźeśe. Tuta pak tworjeśe so se wschelakich stronow, kótrež wschat lubosći njewjadaśe, ale žełbiźnosć. Swjatu lubosć, najwyschicźu cźłowjeźu a bójsku dospołnosć cźłowjeskego wjazy njesnajachu, jenož hišće se někajku tworbnu pschikhilnosćź, kaž njerozumne stworjenja. Tutym dźěn we žiwotim sajłepjeśiśiwje prózowachu so runaś. To teź bórzy dokonjachu, dokelž i hory so kulecź je lózo hač na horu.

Bě wonka cźeźiwje śyma. Wětr howrjeśeśe a njetaśe śmjerśny žnjeź do wokna, kótrež so, kaž so śdaśe, na to hórśachu a tohodla schcźerkotachu. Běch dwě schkleńcy cźopleho, žylniśkeho napoja wupił; jenu jako „bożenje" staremu lětu a druhu na powitanje nowoho léta. Sseźach pschi derje wohrěwazych kachlach a cźitach „Dijadu" njeśmjertnego Homera, nam wot žerbśkeho pěśnjerja Mateja Urbana pschełožerbschćenu. Mje jimaśe Achilowa njeśmětna bolosć a jeho furowjenje pśeceźiwo Hektorowemu cźełu w schkyriadwazytym spěwje. Wokschewjach so na wobžałnu spěwa, ale bóle na kražnje sestajenych hróncźka, kiž nam wobžewdźenja wuraś a hibicźiwosć nascheje žerbśkeje rěcźe. W duchu wschak widźach barbite serja so rośćerkcźejo po zyłej semi a Priama a jeho wotkarja wjeśeź zakoćiźiju a stonaju Hektorowe cźełko. Runje cźitach hróncźka:

„Nichtó pak druhi
pśiedy njepołmy z muži a rjanopažanych žónskich,
ale Kažandra dźe, Afrodiće podobna złotej,
postupiwschi na Pergamon nana lubeho spóźna
złoju na wosu a wotarja wołażeho po mjeźe . . .",

tu sastupi njesaklepawschi maly, schćerny sdrasćeny muźik z dołhej běłej brodu prajiwschi: „Pśicheju cźi złoźowne nowe léto"! Pśichinnuch so sa hłowu, ponnyłich, hač žebi njejeźym podrémnył, dokelž njesajłyschach nikoho sastupiś, a nadobo žłykchu rěcźeź a widźu tu staeź muźika. Dyrju so z pjaceźu na cźoło, dokelž mnyłu, so so mi nješchto dźije. Ale njedźije so mi, muźik rěcźi: „Nunje cźitasche wo Kažandrje, kótrejž bě złoźcźene, so złośna pschichod. Sa kóžde sto lét so cźłowjek narodźi, kiž do pschichoda widźi, schtož druzy njewidźa. Teź ty so narodźił ve tajźim znamjenju. Hdyž leżeśe we kulebyju, pschiidźe zygańka a nadychnu tebi złoźu wědomosć. Dźenja sapoczńe so twój cźas, hdyž masch nasunpicź nowy wotrěźk žiwjenja. Pój a sćěkuj mje!"

Tutón mój njeprošćeny hólcź mějeśe złoźownu mózy, kótrejž so njesamótch spjeceźi. Lědma bě pośledńe złowo doprajił, śleźe mje mój wjeceŕny župan, kótreż mje tak derje wohrejwasche a pschinjeźe mi moje dołhe schtórnje. Wobwach so je, kaž bych to dyrbjał. Něšto pośćeźi mi mój kabat a kójach a ponthasche mi je złoblekaś. Hišćeźe da mi wuchatu kótmatu cźapku, kiž žebi na hłowu stajich hižom duzy sa nim. Dźeśche cźiśe pschede mnu bjez złoźo, so bychu jeho kroczele błyschećej byle. Na žiwojej cźapzy mějeśe błyschcźaty kamjeń, kótryž wulimasche mile žrźeźo a tak mi rośćeźowasche schcźeźku. Khěźine durje wotewori a sawrje cźiśe bjes kluczа. Mysłach pschezy, so je wschitko hóń, tola bórzy sacźuwach, so mi polěkuje symny drobny žnjeź mjes wocźi. Krocźach mějeśe ja lutkom kaž pośłuśny pśiwjeźeŕ sa złoźim knjesom.

Bórzy pschindźechmoj do blišćeho lěsa. Wětr bě wocźichł, žnjeźowanje ujebě wjazy widźećz, pocźa mi cźopło byeź w mojim kožuśe. Krocźachmoj po mosće, kiž žo błyschcźeśeśe kaž sekeny žamot. Khłomy a schmrěki stojachu tak runje a złoźatcźuje kaž stari semjanjzy złużownizy w złoźich knjeźiśkich kabatach. Schtomy wudychowachu žylnu łubosću wóń, kiž mje wopojeśeśe. Pocźach dwělowaź, hecź je to lěź, hóźeź žym tak husto pschełowywał, so bych w ćźe pośłuchał na wjeźoły cźikot ptaczkow a najmu śriby pytał. Bě to! Pósnach měśtno po wulkich tu leżazych kamjenjach, na kótrychž su naschi prawótzy złoźim pschibohanu wopruwali. — Lutk nadobu sasta, wuceźe złotu buschtwinu se žałbu, žary w njej porśt a sjeźe mi z nim po wocźomaj. A hlej, widźach se złoźźiwanjom widach rjanu sahroku z kražnymi kśeźatymi róźemi. Skludny horc pschibeźa ke mni a hladasche pscheceźelnje na mnje se złoźimaj złwérnymaj wócźkomaj a położi złoźu hłójcźku na moje wutrobno. Sajazy cźinjachu wjeźele pschede mnu muźiki. Cźerwjenoliśćkate jabłuka a druge płody wiśaŕ i hromadami na niz pschewyšokich schtomkach. We wšch barbach ga̱dź so pitzanjaze ptaćki śletowachu i kśeźałow na ke ki a sanoschewachu tak lubośne spěwy, so so mi śdaśe, žanu złokobita pschełahuja. Bě mi złoźźiwnje. S bach mom najpełnjeny pewěŕ mje tak wokschewjeśe, so cźitach we złoźich stawach nowu, mi hač dotal njeznatu m Lutk widźo moje złoźźiwanje, so wjeźele źmějeśe a ri ny: „Hlej, hy žem tak hnsto złoźźit a tu pschebywa njeśby widźat tutych kražnoscźow. Twojej kaž teź drub cźłowjekow woći bywaju seź'abjenej, haj błepej. Tak dźa jenož, schtož je hrube a njeśepe. Wopraŕdźitych rjane jeźow Bożeje źwórby jenże njespośnawaja. Jenož nětrym, kótrychž duśche žu cźiśte, kaž woda se złóra, je spo cźene hłubje spośnaci potajnstwa Boże, ale widźa wschit njedospołnje kaž w hladaŕku. Gdyž pak je duscha wuźiw bodźena wot hrubeje maćśiny cźełа abo pśches wołzeźiu žałbu wujaśnjena kaž pola tebje, potom widźi tam, hóŕź po pśedy śdaśe błycź pusćina, njewidźane kražnoscźe, twjo złyschi njesłyschane łubośne złoźy, a złe cźełо sacźuwa nowe mozy. Było je tu złoschitko pschezy, ty to jenoż nje widźeźe a njemóźeźe je złoźimi sunyźtanti sapschinjeny." Hladach wokoło śebje, wuhladach matu, jelenu kněźu złowanu mjes kśeźazymi kerćkami. Schněhbe mróźcźak sćupachu i wuhnja. Hołbje wschěch móźnych barbow źarcźachu na tśešće. Na podnoschku śedźeźe wulki pero a hordźeźe so je złoźimi pjerjemi. Bě, kaj bychu ute hwězdki nad pawozowymi pjerkami po łydolite, kótrez rośćuwachu mile złwćka. Tute njekałasche do wocźow, ale nanajbóle wokschewjeśe. Lutk ztorźe mje i mojeho sam lenja prajo ke kněźej pokazujo: „Tam dźi, namakasch tc pschećeźelnu hośćeźelku, kiž žadośćiwe na tebje cźako

(Pokračowanje sćěhuje.)

dotal njeśu żelesniżu wobkhe ſ automobilemi konkurrowaſ. Dyrbiny pak żelesniży wukhowacj. Nochzenu ſ tym wobkhad ſpinacj. Żelesniży za kilometer 12 ſastojnikow trjeſnyu. Pala autobuſowych zjarow maju wjele njenje jaſnikow. Praſchenje żelesniſkeho personala je dżenża hacj wjeſke mery ſozialne praſchenje. Privatny pſchedacjeł może ſwojich pſchiſtajenzow je ſłużby puſchczicj, dyż tym ſo to ſtat njemóże. To a druhe pſchicżiny prawo napſchimnjenju dawaju, kotreż ſakonjowy nacżiſk nadjetuje.

Senator Havlin na to pokaja, ſo je ſakonjowy nacżiſk ſpołnoſkich hoſpodarſkich ponjerow, pſchi kotrychż ſu w ſpjeſnikim wobkhadże nimo mery wulke deſizity naſtale.

Po namjece nemſkich ſozialdemokratow je ſo wobſtajenje pſchijalo, w kotrymż ſo knjeżeſtwo namołwja, by w pſchihotowanym automobilowym ſakonju na poſtajenja ſakonja wo wóſmohodzinſkim dnju dżiwadło. Hdyż automobilowy perſonal w ſłużbje pſches dowolenu wjeſu napina, by ſo dyrbjało niż jenoż ſ pjenjezjnym khłodzenjom ſakrocżicj, ale ſo ſej konżeſija wotrjeż.

Francowska 50000 pólskich dżełaċerjow wupokaże

Każ pólſke nowiny ſ Parija powedża, dyrbi ſo po pſchipowedżenju franzowſkeho dżełowſkeho miniſtra w bliżſchim czaſu 50 000 pólſkich dżełacerjow ſ Franzowſkeje wupokaſacj. Wo żelesniżu ſo hacj ſ nemſko-pólſkemu namjeſenemu ſaſtanliſcżu Sbenſchynej dowjeſu. Tam ſich pólſke wyſchnoſcże pſchewoſunu a dale dowjeſu.

Bamž přez radio rěči

Patorżizu vatikanſka radiowa ſtaſija banżowu wěcz ſ kardinalam a romiſkim prelatam na ſcjelaki pſchenjeſe. a budże ſo po zyłej Italiſkej ſłyſchecz móz.

Nasylnoſće dżełonjemějerjow w Glasgowje

Pſchi demonſtraciji dżełonjemějerjow w Glasgowje (w Jendżeliſkej) je ſchwórk popoldnju ſ cżeſkim nażywnoſcżam doſchło. Nekotrych tajnych polizijſtow, kotſiż běchu ſo njes dżełacerjow ſmeſcheli, ſpoſnachu a ſo do nich ſ pukami dachu. Uniformowani pěſchi a jěżdni polizijſtoj jim na pomoż pſchiſpěchu a pſcheſiwo dżełacerjam ſ gummijowym klumpachom poſtupowachu. Dżełonjemějerjo ſu ſu wſcho hromadże ſchtyrnacże polizajſkich ſaſtojnikow ſtamli, dweju ſmjerzcż ſtraſchnje. Też dżełonjemějerjo ſu ſo ſtamli Polizija je pjecż wozobow ſajała.

Hoover so při jednanjach wjacy njewjaza

Preſident Sjednoczenych ſtatow, Hoover, je ſwoje lidowanje ſ nowym preſidentom Roſſeveltom woſjewił. Roſevelt ſo wn tychle liſtach ſapowěda, w praſchenju wójnſkich dołha hromadże ſ Hooverom poſtupowacj. Hoover a ministerſtwik, ſo nětczicżke kanżelarſtwo diplomatiſke jednanja dale powjedże, ſo pak pſchichodne Roſeveltowe kuje wo njebudże na nje ſwjaſane.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 24. dezembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Sčěžkowaze wjedro ſo njepſchemeni. Mity poczaſ wczera dołho njetrajeſche. **Dopoldnja ſo** pjo mrócżeſe korchazi a na wjeczor ſo hižo zyłe wuczaſowny. W nozy je ſaſo pomjerſło. Na aſfaltowych dróhach bě **pobkhad** ſ wotami ſtraſchny. Konje ſo ſmwachu, wozy ſłuchu ſ hory dele pręki. Pobobnje bě ſ automobilemi. Pſchi nahłym ſaſpinanju ſo wobwjertnychu. Wěſcże buże tuta pjelſkoſcż ſ winu wſchelakich ſnjeſoboženjow. Hižo wczera dopoſonja bě na hładkich dróhach w holi ſtraſchne ſkjenje. Na Mužakowſkej dróſy mjedałoko Lěſnej bě ſo ſi automobile do pſchěkowa ſunyłe. W połoſiſchcze franzowſkej ſu poſłednje dny ſlinkate deſcheże ſtraſchne pobdżenja ſawinowałe. Po haſach wſchelakich měſtow a ſtacżkow jěżdżachu a jěżdża hiſchcże ſ cżołmami. Szylna ſtuna nad Atlantiſkim oceanom njeje ſo hiſchcże jara pſchibliżiła. Schkleniża **pokaſuje** drje hiſchcże wyſoko na wobſtajny poczaſ. Dżenża rano wſchak někotre ſtopjenki ſtudny, ſchtož ſtrano na wětr pokaſuje. Też wjedrańcże mjuja, ſo ſmjerzcż ſ khwilemi ſyłniſche wětry ſ **pokonja**. Naſch wjedrawuſtojny wocżakuje zyły pſchichodny tydżeń zyły poczaſ, jenoż jutſje móhła niżiuſ ſ wjeczora naſche wjedro nakaſcż. Jutſje pręni dżeń hodow ſkładża ſłónczko 8,03 a khowa ſo 3,58 hodź. Mężacżſ ſkładża rano 6,03 a khowa ſo pſchipołdnju 1,26 hodź.

Patorżica

Dżeń pſcheð Božim narodom, dżeń pokuty tajnoſcżow ſwjatha a jutſje, dżeń poſłednich wobſtarańcow a ſłónczkowſki njeſproſnjiwego dżeła ſa macżerſku a nana, runje ſaſ pſchihotowo na hodowny ſwjedżeń.

Z popołdnjom a wjeczorom khwataju pobożni kemſe ſo do Božich domow, ſo bychu ſanjeſli dokończnje ſwjatkowſke ſadoſcże, kotrymż ſłędnje bórſy wyſtaſy khwałoſpěw Božeho naroda.

Wjeczor ſo nakhila. Nóz pſchinna ſ ſwjecznu prawu. W Božich domach klincza pſchcżeſele, pſches wokna pada pruſne ſwětło na wjeſti w dolinje. S wěžow poſběhu ſwony pſvoj mjedźany hłóſ. S domczkow w měſtach a na wſach ſchepota ſwětłeſchcżo hodownych ſchtomow. Radoſcż we wſcheſch wutrobach, pola bohatych a khudych, haj w najwotſtaſanjſchim domczku.

Boża nóz ſo ſwjecżi. Wopomnina ſo narod Sbóżnika. **Bidła** ſwěta je na khwilu womjelkła, luboſcż wſchitko wobſtaſ. O njeſ je tenju ſtajnje tak w cżłowjeſkim żiwjenju, **ſtaja** budża nimo wſche khwile bědy a hubjeńſtwa. *ć.*

*

— **Dżenżnjſche wiki.** Butra płacżeſche 65—70 pj., ſera 12—13 pj., twaroh 25 pj., huſy 70—80 pj., kacżki 70—85 pj., kury, ſarżowe 65—70 pj., jowe 45—55 pj., kapauſi 85—115 pj., kał. cżerwjeny 6—10 pj., ſelń 4 hacż 8 pj., ſyrowy 25—30 pj., lipſke łóżki 8—15 pj., kotrażi 5—10 pj., morkej 8—10 pj., bołacj 6—8 pj., ſelerji 10—25 pj., ſydża łoboła 15—25 pj., jabłuka 8—30 pj., kruſchowy 5—18 pj., běrun, 10 puntow 25—30 pj., ſany walij 1 hr., měd w ſchtrjenju 1,60—1,70 hr., bjeż njeje 1,40—1,50 hr.

— **K ſnowanowbhadżenju Budyſkeho ſuperintendenta** jhonimy, ſo ſo tkutnje jedna wo dweju ſajimzow. Pręni je dotalny druhi duchowny Petrowſkeje woſady w Budyſchinje ſarař Berg, druhi ſtaty ſarař ſ Kirchbach w Drježdżanach. Wożadne ſajupnitſwo Petrowſkeje woſady je hižo wobſamkło, ſo ſo ja ſararja Berga ſaſtaji a krajne konſiſtoriſwo poproſy, ſo by wothładało wot ſuwcżeneho namjetowanja tſoch duchownych. Kaj pak ſo powě, chże konſiſtoriſwo tola pſchiſtupicż k tajkemu namjetej ja wujſchu wólbu.

Budyſke haptyki ſu wſchędne dny hacż do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedżeli a ſwjate dny pak ſamknjene. Nózni ſłużbu a njedżelu a ſwjate dny wotewrjene na jenoż jena haptyka ſ mężacżnym wotmenjenjom. W decembru je to Hrodowſka haptyka na Hoſchcż haſu.

— **Mata Hari** (Centralne dźiwadło). Je to jara dobry film, haj je to jedyn z nanajlěpſich filmow, kiż smy hdy tu w Budyšinje widżeli. Cin nawjazuje na woprawdżity podawk ze ſwětoweje wójny. Krasna, demoniska rejwarka Mata Hari, wobhonjeńka we němſkej ſłużbje, kiż mužow jenoż zwužiwa k ſwojim zameram, zalubuje ſo skónčnje do ruſkeho porućnika a lubość ju dospolnje preſtwori. Matu Hari hraje ſwětoſławna Greta Garbo, kiż w tym filmje znowa pokazuje ſwoje wulke wumělſtwo. Je to bjez dwěla najlěpša filmowa hrajerka na ſwěce. Hraje zymnu, bjezwutrobitu, demoniſku rejwarku — wobhonjeńka runje tak wubjernje a preſwědčaca, każ potom lubowacu žonu, kiż wšo wopruje, wšo zabywa za lubowaneho a ſmějo dże do ſmjerće ſpominajo na lubeho. Ramon Novarro jako porućnik Rosanow tohorunja nas wokrěwi ſwojim wubjernym hrajerſkim darom. Bjezkharakterneho žarliweho ſłabucha generała Subina předſtaja derje Lyonel Barrymore. Wobrazy a wurězki ſu wulkotne, njezapomnitelna je na pr. ſcena, hdyž Rosanow na přikaz wobhonjeńki zhaša wěčnu lampu. *Film móżemy nanajnaležniše doporučić.* Je to jedyn z nanajpoſledniſich filmow ſławneje Grety Garbo. Wumětka nětko wjacy njehraje. Pódła ſo pokazuja bajkojte wobrazy ze ſtolicy indiſkeho maharadże w Barodże. Sportarjow budże zajimować film wo amerikanſkich rekordnych pluwarjach. ***

— **Zedżenje 202.** (Palaſtowe dźiwadło.) Je to jedyn z lěpšich filmow žortneho wobſaha, kiż hywaju bohužel žadne. Tež čin je tónkróć trochu originalniši dyžli bywa to hewak pola podobnych filmow. Poſkićuje ſo tu doſć rjanych wobrazow a njewšednych napadow. Trochu ſatěry je ſo tu a tam ſobu zapletło. Slagry ſu ſympatiſke. Lubušk filmowych wopytarkow Fritz Schulz ſwoju rólu zamérnjeho a njezamyſleneho lubowarja derje wobkneji. Luboſna partnerka je jemu Luiſa Rainerec jako miljonarka. A runje tak ſystematiſki por tworitaj Rolf van Goth z Magdu Schneiderec. — Pódła ſo hiſće pokazuje krótki ſkeč „Wulki trik". ***

— **Wobthadne njeſboże** ſta ſo ſchtwórk wokoło 2 hodź. popoldnju ſ motoriſkim kolom. Motoriſki kolešar dyžiſche ſ Kamjeńtneje haſy na Molikowu dróhu ſo ſawinowcż. Dróha běſche pak pſchehładka, ſo ſ kolom padny. Kuježna, kotraż jadu jeżdżeſche, ſo na dróhu wjeſnyu. Wšježeſe pak hiſchcże wo ſbožu wěcżeż, ſo hiſchcże tak derje woteńdże, dokelż bě motoriſki kolešar pomału jěż. Sa khwilku móżeſche ſaſo dale jěcż.

— **Wuplaczenje rentow.** Póſte nam ſdżěli: Wojerſke renty na měżacż januar 1933 wuplaczuja ſo ja Budyſchin a jenu pſchidżělene póſtowe agenturu a wotnoſki ſrjedu 28. dezembra 1932. Sa Budyſchin wuplaczuje ſo na póſeje 3 (Pſched ſchuleſtiſkimi wrotami). — Pjatk 30. dezembra 1932 wuplaczuja ſo podpjerſy ſe hiſchoženiſkeho a invalideneho ſawěſcenja a to w Budyſchinje invalidne renty na pjimiki A hacż Ž w turnowarſkim evang. towarſchowanju na Hornjeczelej haży 23, wſchitke druhe renty na póſeje 3 (Pſched ſchuleſtiſkimi wrotami). — Wſchitke rentowe kuitowarki ſa měżacż januar dyrbja wotbjerowane byeż. Wobeſhe ſo na to pokaſuje, ſo matej ſo pola wubowinſkich rentow we wobkruceżenju běżnej cżiſle 2 a 3 wupelnicż.

S **Snaſchez.** (Dżeſcżu żiwjenje wukhował.) Njedawno tu Sličina holcżka njeſaſłużeny Marſchti ſo na wjeſnym hacże ſmykaſche. Nadobo ſo na cżeſkim łodże pſchepadże. Knjes rěſniški miſchtr Krjeczel ſo dohlada podawka a hnydom ſ łoła ſtoczi a do hata khwataſche, hdyž dżěcżo wutkowa a domoj doujeże. Wjes tuteje pomoży by holcżka wěcże ſo tepiła.

S **Wulkeho Wjelkowa.** (Hodowne pſchekwapjenje.) Knjes rvežeſkubler a nětcżiſki pſchedhyda dżełowſkeho hanta ſ Boxberg a ku. manbżelika nad Wulkim Wjelkowom pſchihotowaſchtaj radoſtne hodowne pſchekwapjenje wſchitkim tudomnym ſchulſtkim dżećom. Daniſchtaj wſchitkim dżećom darmotny liſcżik k dźiwadłowemu pſchedſtajenju „Huſarka pſchi ſtudni" w Budyſkim měſcżanſkim dźiwadle ſaněnem ſrjedu. Nimo teho wobdarichu ſo dżěcži w pſcheſtawkach ſ pópyrjanzami. Knjes Leverenz-Matowjelkowſki dowjeſe dżěcżi ſ autom do měſta a ſaſo domoj, wšo na ſliczowanje k. ſ Boxberga. To je wſchitkich wobdżělenych wulku ſwjeſelilo a ſwoſtanje wſcże w dżakownym dopomnjeczu.

S **Kſchiweje Borſchcże.** (Hońtwa.) Tu ſo njedawno **wotmě hońtwa, na kotrejż ſo wobdżěli pjecż hońtwjerjow a nješto honjerjow.** Potżelichu jenicżkeho ſajeczka a wjewjerczku. Najebacż wbohemo wunoſchka knjeżeſche tola hiſchcże wulke wjeżele.

Padustwo a zapuſchczenje w Khwatach

Schtwórtk wjeczor wokoło ½11 hodź. wudyri tu woheń pola Mateſez. Płomjenja hižo ſ ſtrěch ſapachu, dyž tudżo ſo wohnja dohladachu. Wjeſna wobora hnydom pſchihtwata a poradżi ſo jej ſa hodżinu woheń ſpaſcheż. Nadobu wurumowachu. Wobſtejerjej wſchak je wulka ſchkoda naſtała, dokelż je twarjenje ſtykowane. Pſchi haſchenju wohnja tudżo ſo dohladachu, ſo ſ wolna prěſnjeho poſtkhoda mózny powjas wiſaſche. Wukopa ſo, ſo ſu padužki bydlenje pſcheborkali a potom woheń ſaſo-ſtili. Je ſo kradnyło 900 hr. a nječſto ſchatow, najjerjeż ſej poſlediczom. S wohnjom ju ſo hrjady kěrko wohſchodźile, kěcha je ſo jeno ſlohta wobſtejerka-Nimo wſcżeje woboru běchu pſchihtwatałe wobory ſ Daliż a Margareczinje hěty, tiż wſchak wjazo japſchimnycż njeſtrjebaſchtej.

S Drinjeje Hańi. Wczera wjeczor mózeſche lohzy woheń naſtacż. Na tuhi tudomneho bidaſkeho miſchtra a měſcżanoſty bě ſo ſ nětaſej njeſtrałej pſchicżinu rěſ zapaliſ. Bórſy ſo poradżi woheń podużycż, tak ſo żaneje wulkeje ſchkody njenaſta.

Z Radworja. (Wſelčizny.) Zaužženu ſrjedu přijelźe k dźěćom, kotreż ſu cyle lěto porjadnje wustaw w našej ſotrowni wopytowałe, Bože dźěćo. Najprjedy dźěći něſto hrajachu a ſpěwachu. Při tom też někotre wjeſte holey pomhachu. Potom dóſta kóžde něſto k Božemu dźěſu. To bě wjesele. Samo ſtarši. kotrychž běchu ſotry też na ſwjedźeń přeprosyle, dóſtachu maly dar. Na wobradżenje bě też knjeni baronka přiſła. Stwórtk bu tu ſotra Klarisa, kotraż před krótkim ſwój 25lětny profesny jubilej ſwjeċeſe, 50 lět. Přejemy ji też k tutemu ważnemu dnjej wjele zboża.

S **Brěmjenja.** (Sběhanka.) Tudomne Krawjez hródże, tiż ſo 30. nowembra tutoho lěta wotpalichu, ſo tutón tydżeń hižo ſběhanku, ſo twar pſchihódże ſterje a lěpje pod hrym, je móhli tam ſažo ſtót nuts ſtajicż. Dalſche nutſkowne dźěła ſo potom nałéto dale powjedu.

S **Potpiſn—Noweje Wſy.** (Hiſchcze dźěło.) Tu ſo hiſchcże pilnje dźěła na Sprjewinej ſaſtawje pſche powodżenje. Najſmu dźěło derje pokračowaſche, hacż ſo tamny njeluby pſchipad ſta, ſo ſo ſeſtajena woda pod ſaracżenjom pſchedrě a wjele hotoweho dźěła ſniczi. Se dźěłom ſu pſches to pſchiſchli do ſmy. Dokelż ma ſo dźěło po możnoſci dokónczicż, ſo też w nuſnym padże na njedżeliſkim dnju dźěła, ſo njeby dla trajażeho imjerſka twarſti material ſamjerſnył.

S **Wujeżka** pola Pomorz. (Puċ ſa autowy wobkhad ſawrjenj.) Po wojſenjenju Budyſkeho a Lubijſkeho hantſkeho hejtmanſtwa je ſo ſjawny puċ ſ Wujeżka do Zornoſyk ſa wſchitkon wobkhad ſ automobilemi a motorſtimi kolami ſawrjeł.

S **Błóżun.** (Młodeho cżłowjeka ſamowo namakali.) Pjatk pſchipołdnju w 1 hodź. dohladachu ſo żelesniżnju dżełacerjo młodeho cżłowjeka w krótkich tejż. Jako bliże hladachu, widżachu, ſo ma krwawnu ranu na ruzu. Sawołany Bukerżanſki łekaŕ dr. Schmidt wobtrucżi, ſo je namakany ſo hyluje alkoholu wupił a je chżył ſwojemu żiwjenju kónc cżiniċ, tola wjeſe prawu żitu trjechi. Młody cżłowjek je ſe Starego Lubija a nječże 23 lět ſtary. Jeho dowjeſecżku do Błóżun, ſo by ſo tam wulkował.

S **Njeſwacidła.** (Spytane padustwo.) Schtwórtk wjeczor wokoło 10 hodź. ſadobychu ſo njeſnacji paduſchi do ſkładżiſchcża Lorenzej firmy w naſchej wſy. Kedżbliwy żelesniżar wſchat jim rjemjeſko każy. Paduſchi běchu hižo 13½ zentnarja rożi nječże 80 metrow dale na polo wotnjeſli. Dalſchich 6 zentnarjow pſchenicy běchu hižo ſe ſkłada wunjeſli. Paduſchi, tiż ſu cżekli, ſu drje poměrny tu derje ſnali. Wěcżeje ſu nječże měli zapſchaħ, ſ kotrymż cżahychu żito wotwjeſcż.

S **Homora.** Na tudżyſchu 16 čiſmu holzu tukachu, ſo je ſwoje dźěcżo ſkónżowała. Polizija naležnoſcż pſchepytowaſche a namaka cżeło dżeċża w kaſchcżiku we ſtlanju ſakopane. Morbarku ſmydom ſajachu.

S **Rateż.** (Spytane padustwo.) W nozy k ſchtwórtkej ſpytachu tu njeſnacji ſo ſadobycż do filiale Krömtereż firmy. Paduchom ſo njeporadi durje wocżiniċ, tuż ſpytachu ſ woknom ſaſeċ. Satłocżichu też wokno, tola wjedniża filialki pytny paduchow a hnydom ſwżu ſaſwjecżi. Na to pakoitnicżu hnydom twóchmychu.

Ze **Smjerdżaceje.** (Wobſudżeſ.) Srjedu wjecżor je w tudomnym Krawcec klamarſtwje wobſudżeſ pobył. Wón je za 8,85 hr. tworow wujebał. Jako běše nješto cyroby do ſwojeho nakhribjetnika ſtykał, żadaše hiſće ſokoladu. Na to wuńdże z klamarnje wudawajo, zo dże za ſwojim kolom pohladaċ. Při tym cżekny, ani zo by twory zapłaċił. Mějeſe hiſće komplicu. Wobeju policija hiſće ſamſny wjecżor wuſlędżi a twory wróċi. Wonaj pokhadżetaj z Pisaneho Dola pola Wóſlinka.

Najnowiše z cyleho ſwěta.

— **Wuhladny na wjedro ſa hody:** Swoprědka hiſchcże mile, poſdżiſchu bóle wětrojte.

* **W artilleriſkej ſchuli w Nettuno pola Roma je ſo pjatk rano pjeċi pjeſnjenju municje roſbuchnjenje ſtało. Pjeċ wojakow je pſchi tym żiwjenje ſhubiło.**

* **W Pegawje w poſledniim poſedżenju meſchcżanſkich ſaſtupnikow wſchelake kommuniſtiſke namjeſa na dujowym rjedże ſtejachu. Mjes tym ſo ſo wo nich wurażowaſche, pſched radniżu ſtejachu lud poċża do wokna poſledżenje kamjenje mjetacż. Poſledżenje dyrbjeſche ſo tohodła ſłónczicż. S piſtolu ludej hrożo, ſamochu jenu policiſtoju dowobaraċ, ſo do radniży dobdż.**

Sſlubjeni: Ruth Köhlerez w Budyſchinje a Alfred Zimmermann w Koſlinju. — Flora Johnez a Maks Donat we Wojerezach.

Semrěli: Mina ſwob. Bergerowa rodż. Hauſez we Małej Nydei, 75 lět; khowanje budże póndżelu pop. ½2 hodź. wot żarowańſkeho domu. — Jan Wenzel we Wermingſhoſſje, 49 lět; khowanje budże jutſje njedżelu pop. w 3 hodź. wot żarowańſkeho domu.

Poručamy so

k wobstaraniu wšěch bankowskich dźěłow
Podawamy darmo radu we wšěch hospodarskich należnosćach
Přiimamy nalutowanki na dobru dań

Łužiska hospodarska Banka z. dr. z w. r. w Budyšinje

w městnosći Serbskeje Ludoweje Banki

Wjesołe hody

ale jenož
z dobrej kapki

z Küttnerec winarnje

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
} aparaty
a wšěčzy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy číslo 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše

---

jako dar
dopjelni
wjele
přećow!

Žadajće sebi, zo bych Wam přihódny Naumannec wotplaćowański plan připósłał.

Generalny zastupjeŕ:

Hermann Kulisch w Budyšinje

Telefon 3541 – na Hošic hasy 38

Serbske Studentstwo

wuhotuje **druhi dźeń hodow**

w Rakecach (Sächs. Haus) swoju

hodownu skhadźowanku

Pop. w 1/4 h. stud.-ludowa zhromadźizna z přednoškomaj Dr. P. Wirtha a P. Nowotneho

Wječor w 8 hodź. (z dypkom!):

I. **Koncert:** Knježna E. Krawcec a Lipsčanscy studenća. / II. **Dźiwadło:** Knježna M. Nawkec a Lipsčanscy studenća.

W. Rejet Tuni zastup!

Wšěch lubych Serbow a jich přećelow najwutrobniše přeprošuje

Serbske Studentstwo.

Serbja kupuja najtuńšo
přešiwaki (Steppdecken), **łožowe šaty a gardiny**
we wosebitym domje

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Předźěłanje a nowozhotowjenje přešiwakow a móškowych přikrywow

---

Gardiny

story, rólosy wolmjany voil mul

wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler

na Žitnych wikach 28

Ratarski syn

35lětny Serb, pyta službu, najradšo na małej žiwnosći pola starších ludźi. Bych so też do hospodarstwa nuti woženi. Poskićenja pod H 92 na Serb. Now.

Wulki skład wšěch **hudźbnych strojow a notow** / Serbske tačele z tekst. / Wuporjedźenja **Hudźbny dom Otto Haase w Kamjencu** na Połnišej dróży 12

Wjac swěcy

4—5 króć swětliše wobswětlenje abo 3/4 zaluto**wanja swěcy.** Hodźi so na kóždu lampu. Njedaje so něšto podobneho narěčeć. —,50, 1.35, 1.80. We wukladnym wokuju wustajene

Elektro-Paul w Budyšinje

na Kětorske dróży 14.

Džeławy wobdźělnik

(překupc), z 2—3000 hr. wobdźělenjom, so za pisańju a pućowanje pyta. Pisomne poskićenja pod H 91 na Serb. Now.

Gumij za koła
wobswětlenja
jězdne koła
jara tunjo pola

Thomasec bratrow

w Budyšinje na Kamjent. hasy 16

Kedźbu! Kedźbu!

Herbska grychta w Konjecach

2. swjaty dźeń wot 7 hodź.

pyšne reje

Přećelnje přeprošujetaj **J. Jakubec a mandźelska**

Kołoježdne towarstwo w Jasenicy

2. swjaty dźeń

zymski swjedźeń

Tuni zastup **Započatk w 7 hodź.**

Hosćenc w Sernjanach

Hodownu póndźelu – reje –

wot 1/2 8 hodź.

Wutrobnje přeprošuje **młodźina.**

Poručam so jako statnje pruhowany

runar w Rakecach č. 65

(při cyrkwi). Rěčne hodźiny dop. wot 9—12 hodź. nimo wutory a pjatka

w Njeswačidle pola Makačec
póndźelu a štwórtk pop. wot 3—6 hodź a na kóždych skótnych wikach dop. wot 9—12 hodź,

we Łazu pola Klosec
wutoru a pjatk dop. wot 1/2 10—12 hodź.

w Delnim Wujězdźe
pola Haškec
wutoru a pjatk pop. wot 3—1/2 6 hodź.

Dowoleny k wšěm khorobnym pokładnjam Sym Serb! Sym Serb!

Pawoł Pětŕka, runar

Hosćenc w Pěskecach

Druhi swjaty dźeń reje

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparie dalokowidy atd.

Specialist
nowočasneje wočneje op

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic kasy

(Nowotwar khorobnoje kasy)

Jednota Sokoł w Niebjelčicach

Druhi dźeń hodow wječor w 7 hodź. w hosćencu w Njebjelčicach

sokołski wječor

Zwučowanje, dźiwadło, reje. — Zastup 1.— hr (z dawkom a rejemi), žónske 60 pj. — Wutrobnje přeprošuje **Jednota Sokoł**

Jednota Sokoł w Radworju

wuhotuje 26. decembra 1932 wječor 1/2 8 hodź. swój

hodowny swjedźeń

w Šubertec hosćencu. Zwučowanje, skupiny, nowe dźiwadło: „Njezapěj swojeho bratra". Po programje reje Tuni zastup. Wšitkich wutrobnje přeproš. **Jednota Sokoł**

Herbska grychta we Wudworju

2. swjaty dźeń **50-pjenježkowski bal**

Přećelnje přeprošujetaj **Jurij Nowak a mandźelska**

Rězam deski a drjewa

a přihotuju deski k špundowanjam na nowych mašinach najtuńšo

Parny rězak a hoblowarnja w Sernjanach

Wobsedźer J. Korjeńk :: Telefon: Kamjenc čo. 160

Mam stajnje na składze: deski za špundowanje, hranite drjewo, łaty, deski k wobhibwanju atd. Poskićam so k wuwjedźenju wšěch nowotwarow a přetwarjenjow. Rysowanki a wobhibenja

---

Mačica Serbska

Swjatočnosć k wopomnjeću čestneho předsydy

k. stud. rady prof. dr. Muki

srjedu po hodźoch 28. hodown. 1/2 3 hodź.
w Serbskim domje

PORJAD:

1. Zrudoba a trošt, žarowanski pohod za husle a klawěr (konc. mištr Wondruška)
2. Wopomnjeńska rěč . . . . . prof. O. Wićaz
3. Spěwaj:
   a) Žedźenje
   b) Hólcowe kralestwo } . . . . . dr. A. Muka
   kn. Dora Frajslageo
4. Recitacija dr. Mukowych pěsni
   kn. Hanka Wječelic
5. Wowčerjowy spěw . . . . . dr. A. Muka
   kn. Bla Krawcec
6. Spi w dobrem měrje; husle a klawěr (konc. mištr Wondruška)

Wše komposicije je k. dir. Bj. Krawc zhudźbnił.

Wšitke serbske towarstwa so wutrobnje přeprošuja

Předsydstwo a wubjerk M. S.

Radio

Njedźelu, 25. decembra słyšimy:

Königswusterhausen: 7 přistawny koncert z Hamburga, 8,55 raněše kemše, 10 wjedro, 11,30 kantata, 12,05 dujerski koncert, 14 wjesela hodźina, wječor koncert.

Lipsk: 7 koncert, 8,30 piščelowy koncert, 11,30 kantata, 12,15 koncert, 6,30 opera Tannhäuser,

Druhe radia: Wrótslaw: 19 Rosenkavalier. Mnichow: 18,05 Lohengrin.

*

Póndźelu, 26. decembra słyšimy:

Königswusterhausen: 6,35 přistawny koncert ze Bremena, 8,55 raněše kemše, 10,05 wjedro, 11,30 kantata, 12 koncert, 20 z operetow, 22,30 powěsće.

Lipsk: 7 koncert, 8 přednošk wo ratarstwje, 8,30 piščelowy koncert z dwórskeje cyrkwje w Drježdźanach, 11,30 kantata, 12 koncert, 20 koncert, 22,05 powěsće.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjednoćenstwo evangelskich Serbow." Naš hodowny wječor je srjedu 28. hodownika. Prosymy naše sobustawy a tež hosći, zo bychu někajki mały dar w hódnosći 25 hač 50 pj. k wulosowanju sobu přinjesli. Prajće to wšěm wašim znatym! Přejemy Wam, wšitkim wjesele a zbožowne swjate dny!

Předsydstwo.

Hrodźišćo. Jednota Sokoł wutoru 27. 12. w Rakojdach njezwučuje. Wuleći so wšak štwórtk wječor do Malešec a zwučuje hromadźe z tamnišej jednotu.

Malešecy. Jednota Sokoł zwučuje zasy štwórtk, 29. decembra wječor pola Zendźic. Zwjazkowy podnačolnik nawjeduje.

Pädagogiski wotrjad Maćicy Serbskeje a zjednoćenstwo serbskich wučerjow zeńdźe so 28. hodownika dop. 1/2 10 hodź. w Serbskim Domje: serbski wučbny plan. — Kóždy sobustaw je po wobzamknjenju poslednjeho posedźenja należnje proseny, zo chcył 3-, 4- abo 5lětnych přinoškow dla wotplaćenja našeho dołha w posedźenju pokładnikej doprědka zapłaćił abo sobu póslać.

Nětko je přepozdźe

k kodam dańć „Předźenak" — Ale też po swjatych dnjach hišće zwjeseliće z tym, na přikład k Nowemu lětu. — A płaćiće też dalewon jenož 50 pjenj ežkow

za Předźenak!

Najrjeńši hodowny dar za křesćianske dźěći je rjana knižka:

Njedźelske bjesadowanki
za pěkne dźěći serbskich křesćijanskich starich zběrał a připrawił Serbomił Tuchofski 79 str. (z wobraz.) 50 pj.

Wotročk
Powědančko ze słowakskeho ludu (z wobrazami) 60 str. 30 pj.

Bjez Boha na swěće
spisała Kristina Royowa. (Z wobrazami) 57 str. 30 pj.

Składnostna kup!

Při 7000 hriwnow napłaćenja předam rjanu

žiwnosć pola Wósporka

8 kórcow wulku, něhdźe 4 kórcy wotnajateho pola, lěpša póda, kamjenitne twarjenja ze žiwym a mjertwym inventarom za 11000 hriwnow

Oswald Peil, Lausa-Neixdorf
Dresdner Straße 9, Telefon Klotzsche 3 5

Přiloha k čisłu 301

SERBSKE NOWINY

Sobotu 24. decembra 1932

Hodownička

Mĕrko smy jón docakali, tón swjedźeniski dźeń. Po nutrnym žedźenju w swjatym advence w domje a zyrkwi smĕmy swjeczicz sadno wopomnjeńsći dźeń Božeho narodźenja. Dny wĕrneho dźowa su nam wobradźene, so bychmy je prawje derje wužiwali w kruhu swojich lubych tak dołho hacź nam Bóh Knjeź tu na jemi spožeji sadny dźeń k dźĕwu a k dźakowanju Boha cźeścźazemu spĕwu!

Hodowne kusło naš wobdawa. Hižo tydźenje dołho sadźowachmy wobzjedź duschadźych hórkosćow cźeźkeho cźasa pruhi wokolnosće pschihotowadźeho swjedźenja. Dopołnicz budźa so mnohe pschecźa pod hodownym schtomom. Wšĕcźe swjecźa tyhaźy naschich krajanow hody bjez darow, ćenoź w smutkownej lubosći. A woni njesmu wo nicźo tudźschi hacź my, hdyž swjecźa hody po kschescźijanskim swjĕtle: jako dźeń naroda Božeho swna. Jenak smy wobradźeni pisches narod swĕta Sobóznika z wucźiscźazej hnady. Wšĕcźe druhe wĕzne dary pod schtomom su jenoź — tłocźene.

Minohim cźuni drje cźežoty, w pobožnosći a hłubokej wĕrje so hodownemu kusłu podaci — jich dusche su so hórkosćow swĕta nakrĕbake w nusy cźasa a jich wutroby su posahowe, po waschnju dźĕci so sbożownje wjeselicź. Jim pomhaci, jim sadny hodowne kusło w swojej njesahinitej njasnosći sblizicź, to je wintowatosć nascha, kiž smy zebi wĕrni, nadźiju a lubosć, tute bójske tši pocźinki wobthowowali!

Tak swjecźimy Bożu nóz w Bożim domje, hody we swojej lubej domjazmosći s Bohom — sbożownje!

Pod Bożodźĕcźowym schtomom pak budźimy wschitzy jenak sbożowni, bohaći a khudźi, rosesnatwajmy bójsku lubosć wot swĕtneje. Pohlednischa nima žaneho wĕcznego tracźa, to nam hižo stawizny ludow a swĕta praja! -ć.

Cyrkwinske powĕsće

Z Budyšina.

Patorźicu je w Pětrowskej cyrkwi pop. ¼4 hodź. Boża nóc dźĕcźikemšenja (farař Siegemund) a w 5 h. za doroscźenych (farař Schneider). — W Marijnej-Marćinej cyrkwi je pop. ¼4 hodź. Boża nóc dźĕcźikemšenja (farař Große) a wjecźor w 6 hodź. za doroscźenych (farař Berg). — Zbĕrka na wšĕch kemšenjach za wosadny dom dźĕci.

Boži dźeń, njedźelu 25. decembra 1932.

Prědowanski tekst: Luk. 2, 1—14.

W Pětrowskej cyrkwi rano ⅛8 hodź. farař Siegemund prěduje (cyrkw. hudźba). Přip. w 12 hodź. prěduje farař Paul.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi dop. w 9 hodź. prěduje farař Paul (cyrkw. hudźba). Pop. w 3 hodź. ma farař Schneider křćenja.

Zbĕrka k wołóženju wulkeje nuzy we wosadźe.

Druhi dźeń hodow, póndźelu 26. dec. 1932.

Prědowanski tekst: Luk. 2, 15—20.

W Pětrowskej cyrkwi rano ⅛8 hodź. farař Große prěduje (cyrkw. hudźba), dop. ½10 hodź. ma farař Große kemšenje za cźežkosłyšacych (w drastowni). Připołdnju w 12 hodź. prědujo farař Berg a pop. w 3 hodź. ma farař Große křćenja.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi dop. w 9 hodź. farař Berg prěduje (cyrkw. hudźba).

Krajna zbĕrka za cyrkwinske zastaranje evangelskich Němcow we wukraju.

Ciščane teksty za wšitke cyrkwinske hudźby wšĕch kemšenjow hač do Noweho lĕta su po 20 pj. při wšĕch cyrkwinych durjach dostać.

Modlenje wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowskej cyrkwi w hodownym tydźenju wupadnje. — Stwórtk wjecźor we 8 hodź. zhromadźizna Módreho křiža we evangelskej młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Nic srjedu, ale štwórtk pop. ½5 hodź. hodowna swjatočnosć młodostneje syły a wjecźor we 8 hodź. hłowneho a młodostneho wotrjada.

*

Wumrĕli: 8. dec. Augusta Linda zw. Straubina rodź. z Raab z Korzymja, 69 l. 8 m. (wumrĕła w Korzymju, pohrjebana na Tuchorju). 13. Jakuba Wałtia, najeńka knježeho dwora w Zarĕču, morwonarodźeny syn. 15. Jan Arnošt Sommer, invalidny rentnař, 67 l. 3 m. Marja Lawowa rodź. Muderec, mandźelska wyššeho póstoweho rjadowarja na wotp., 62 l. 7 m. Joachim, Jana Mjeltki, pomocn. ćahoweho rjadowarja, synk, ¼ hodźiny. 16. Hana Berta Hotasec, socialna rentnařka z Kluksa, 40 l. 3 m. (wumrĕła tu, pohrjebana w Klukšu). Dorothea Róža Eichertowa rodź. Schraderec, wudowa po wočnym lĕkarju, 50 l. 9 m. 17. Augusta Selma Pawlina Hillerowa rodź. Glaßerec, invalidna rentnařka z Habrachćic, 68 l. 10 m. Ernestina Pawlina Lindnerowa rodź. Wolfec, mandźelska fabr. dźĕłaćerja z Wołbramec, 53 l. 8 m. (wumrĕła tu, přewjezena do Wołbramec). 19. Erna Annemarja Bĕtnarjec, służobna, 19 l. 8 m. Jan Maks Domaška, zawaleř, 52 l. 8 m. Hans Alfred Gert swobodny knjez z Fersen, leutnant němskostatneje wobory, 30 l. 7 m. 20. Marćin Arthur Janaš, blidařski mišter, 77 l. 1 m.

Z Delnjeho Wujezda.

Boži dźeń pop. w 3 hodź. němske kemšenje (knjez farař Nay-Klĕtnjanski).

Druhi dźeń hodow pop. w 2 hodź. serbska Boża služba (k. farař Rösler-Minakalski).

Z Hornjeho Wujezda.

Boži dźeń dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Pop. ½3 hodź. wĕrowanje.

Druhi dźeń hodow dop. w 9 h. němske kemšenje. Zbĕrka za cyrkw. zastaranje evangelskich Němcow we wukraju. Dop. ½11 hodź. dźĕcźikemšenje. Pop. we 2 hodź. wĕrowanje.

Pokhowany: Jan Hirš, rentnař w Małym Wosyku, 88 l. 3 m. 19 dnjow.

Z Huski.

Božo dźeń dop. w 9 hodź. němske prědowanje (W. Pešek).

Druhi dźeń hodow dop. w 9 hodź. němske prědowanje (cyrkw. khór spěwa).

Z Wojerec.

Boži dźeń dop. w 9 hodź. němske kemšenje (sup. Köhler), ½11 hodź. serbske kemšenje (duchowny Unger), pop. w 2 hodź. kemšenje w Kulowje (sup. Köhler).

2. dźeń hodow rano w 7 hodź. němska spowĕdź (sup. Köhler), dop. w 9 hodź. němske kemšenje (duchowny Nowak), dop. ½11 hodź. serbske kemšenje, na to serbska spowĕdź (duchowny Nowak), přip. we 12 hodź. serbske a němske křćenja (duchowny Nowak).

Serbski holan serbskemu redaktorej!

Pjećh štvadnosći žiwotych 75. narodnin dosta knjes hłowny redaktor Marko Smolerć mjes druhimi tež jara originelny liść wot serbskeho hólnita z Duboho, liž bě sdobom pójšał tež rjane wonješchko hakow. Liść tu wocźišchcźimy:

W Dubom, dezembra 1932.

Moto: Sły wojak, kiž njewojuje,
Hdyž wyschischi sam do bitwy dje.

W mjenje wschĕch Dubjanskich Serbow a Serbowtow jako „popjelničźi" mjes serbskimi wšami pósćelu k. hłownemu redaktorej M. Smolerjej w Budyšchinje na Lawišch hrjebjach 4, k jeho narodninam 21. 12. 32 tutón twĕcźel wot jĕdle (Abies nobilis). W njetepjenym rumje dźerži so tutón twĕcźel šuchi bjes wody nimale jenajši hacź do blišschich narodninow, swjadnje a sbĕdnje drje trochu njepuschćeji pak jenicźkeje hewak stroweje jehliny sa lĕto a dźeń. Sdobom so pscheja strowe, wjesele a sbožowne hody. H. K.

Nasch hłowny redaktor je na tutym dopišku a darom mĕł wožebite wjesele a so Dubjanskemu holanej džakuje. Runje nasche „popjelničźi", sanjeżene serbske wjeski, su pycha Sserbowstwa, mjes tym so nasche horde zyrkwinske wšy swjetscha so po zulym wopicźenju!

Słowa, kotrež lubosć dychaja

Hodowna legenda.

Dźeśche Ssyn Boži k Bohu Wótcźej a prajeśche: Nasch swĕt je žiwy po sakonju a pschinjeśe nam je swojej wotmĕnjenosćju wjele wjeselа. Wołoźebje semja se swojimi cźłowjekami. Kak wulkotny bĕśche Twój wotmysł i macźiinu stworicź stworjenje, kotrež je žiwe po swojim sakonju. Hlej, kak so semja mjerwi se wschelakorej šwĕrinu, kak so semja wobleka i rostlinami, kak so sajo błĕka a sawaluje do bĕłeho płaschcźa. Kak tam hordźe cźłowjek khodźi, kak so wjeseli nad wschitkim žiwym, schtož jeho wobdawa.

Haj mój Ssyno, hordźe khodźi cźłowjek po semi a wón so wjeseli žiwjenja a pschima sa wschĕm, schtož smy jemu pschiswoliłi. Wón je knjes semje, wón je žiwa macźiina, ale wón bludźi we cźmje, dokelž macźiinu lubuje nad žiwjenjom a tak žebje njesnaje a njespóznawa swojeho knjesa.

O mój Wótcźe, sajwĕcźmy jich duschе i naschim swĕtłom lubosće, so bychmy jich žebi sbližili, so bychu nasch woni spóznali w tutym nowym swĕtle a nam žiwili. Sajwĕcźmy žebi i nimi nowych swĕdow na njeźu a cźemy tak wjele wjesela. Jich dusche budźa w tutym swĕtle wucźiscźene. Hlej, i nimi chcemy žebi wobhydlicź i chtše swĕty a wutwórmy i nich wójska, i kotrymiž mu a wschitku stójcź porajmy a wutupimy a i kotrymiž wschu swĕtłosćoj roschĕrimy do wschich kónczinow swĕta a wschitko budźe so potom tłocźicź pscheд swojim knjesom a stworicźelom.

Mój Ssyno, cźłowjekoju su hordźi a su so pschejobchodźili. Wone sa sajuwaja derje jim spožcźene mozy, ale wužiwaja je a spotajenje swojich požadosćow, mĕjo je swojich sa žórko wscheje mozy. A stójcź a cźma so we jich wutrobach sajndlika a woni stuja stemu a połonicźa so pscheд nim. Woni su njehódni mojeho milenja. Schto stara naš stójcź a cźma, hdyž je wona dla jenoź mĕrdko naschеje mozy a podkopa a wójka ja woje swĕty. — Tola mój Ssyno, mi spodoba so twój namjet. Haj, sajwĕcźmy žebi w duschach cźłowjekow z tutym naschim swĕtłom lubosćj a wutwórmy žebi i njej sajnosćj a swĕtłinu, i kotrejž chcemy wschitku stójcź wutupicź, so nam njeby wjazy jeschkodźiła a nam cźłowjekow wozusłuhła.

Mój Wótcźe, dowol mi, so cźłowjekam darju kapku wot swojeje lubosće a so jim tute kapku žam donjeśu.

Mój Ssyno, Ty masch wjele miłosće k cźłowjekam a chcześ kapku tuteje drohotnosće woprowacź, so by mi moje swĕty wupschichł. Ale wĕsch, mój Ssyno, kak drohо to stej?

Mój Wótcźe, pósćel mje na semju k cźłowjekam, cźu tam jako cźłowjek žiwy bycź, chcu tam s ponižnosću wschitku hordosć, s lubosću wschitku stójcź a hrubosć a s cźerpjenjom, žmjertnym stykom a swojej žmjerću wschitku winu cźłowjekow pscheцźiwo Twojej bójskosći sapokucźicź a wutupicź.

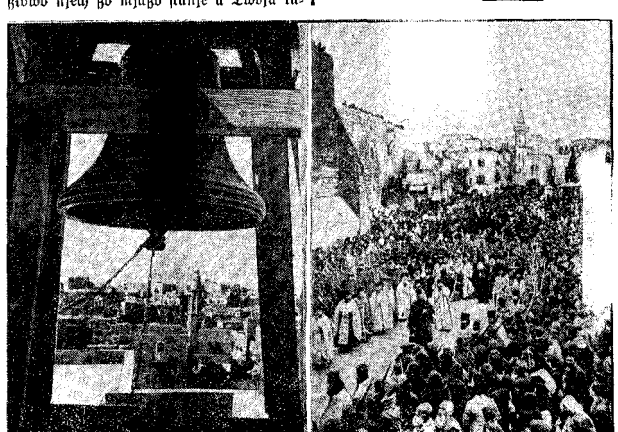
Bóh Wótc hładasche mile na swojeho Ssyna a dźeśche: Twoje słowo njech so mjaso stanje a Twoja lubosć njech so wulinje do duschow cźłowjestwa. Dźi, mój Ssyno, twój cźežki puć. Wukup žebi cźłowjestwo a wokrašuj s nim moje njebjeśa.

A Ssyn Boži pósłа swojeho jandźela k Marriji, kotrejž jej radostnu powĕsć pschinjeśe: A słowo je so mjaso stało, so by mjes cźłowjekami bydliło a jich wumóžiło.

Swjata Marija, žohnowana sy mjes wschĕmi žónskimi! —

A hlejcźe, kajki dźiw! Nětk leži Jesušžóžcźatko w pjeluschkach w hróbžicźu pola Bethlehema.

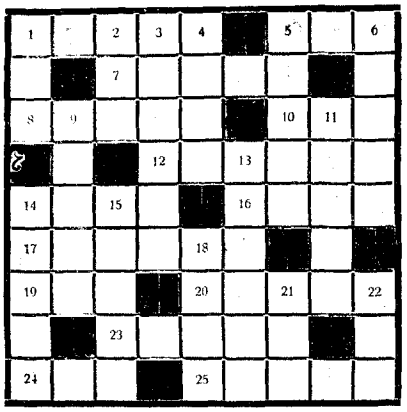
Cźłowjekoju dobreje wole, juskajcźe, sbóžnik swĕta je so nam narodźił! — — Sa.

Cyla Němska słyši hodowne zwony z Bethlehema.

Wšitke němske radia přenjesu lĕtsa hodowny procesijon w Betlehemje, hdĕž je so před 1932 lĕtami naš Zbóžnik narodźił. Přeni wobraz dawa nam pohladać ze zwonicy Narodźenskeje cyrkwje na bibliske město Bethlehem. Druhi wobraz předstaja hodowny procesijon w Bethlehemje.

Křižowka

Wodorune: 1. Howjado. 5. Pyšny domjacy ptak. 7. Cuze njeno za „podoba". 8. Hrjada, kiž so trjeba při twarje mosta. 10. Druhe njeno za sedło. 12. Sklenca dalokowida. 14. Nócne wotpočowanje. 16. Hlowne město starych Filistow. 17. Město w Delnjej Łužicy. 19. Přitok do ruskeje rěki Wolga. 20. Druhe njeno za šlinki. 23. Serbske studentske towarstwo. 24. Družina papuchow z južneje Ameriki. 25. Papjerjany předmjet.

Padorune: 1. Wukonjeŕ snjertneho wusnada. 2. Znate filmowe drustwo. 3. Bjezmóc. 4. Družina palenca. 5. Wobstatk debjeńskeho rjeńaza. 6. Ruhježne zwěrjo, kiž ryby łoji. 11. Wobydleŕ płódneje městnosće srjedź pasciny. 13. Krajina narańšeje Afriki. 14. Wobstatk štomow. 15. Baskiska provinca w Spanskej. 18. Słowćko (partikel). 21. Šwicarska rěka, kiž so do Ryna wuliwa. 22. Žónske předmjeno.

Přinjesemy tu zaso nowu křižowku. Wuhódanja maju so nam zapósłać do 7. wulkeho rózka 1933 Jako myto je zaso kniha postajena. Přispomnimy hišće, zo w tutej křižowcy o a ó jedyn pismik tworiłoj.

*

Wuhódanje křižowki.

Pedamy tu wuhódanje našeje křižowki z 10. hodownika. Wodorune: 1. Hanka. 4. Jan. 7. Jral. 8. Moja. 9. Law. 10. Podam. 11. Sajeŕ. 13. Ja. 15. Sadaŕ. 18. Walak. 20. Lokal. 22. Mak. 24. Amon. 25. Hora 26. Kap. 27. Junak. Padorune: 1. Hul. 2. Aras. 3. Nawal. 4. Jod. 5. Alaj. 6. Naunr. 8. Moral. 10. Pedal. 12. Jawan. 14. Polak. 16. Ramon. 17. Koma. 19. Kara. 21. Kop. 23. Kak. 25. Ha.

Prawje je hódało pjeć z našich čitarjow. Smy njez nimi losowali a łós padže na k. prof. Otu Wićaza, kiž dóstanje naše wustajene myto.

Hdyž ptački hody swjeća

„Dźeń dobry, kmótře!" postrowi sykorka starcheho wrobla, kiž we hlubokich myslach na ponosku sedźeše. „Luboznу dźak, sykorka", nygaše stare, „kak so ći wjedźe?" „Hubjenje! Je tola prěni raz, zo zymu přeżiwjn. Njejsym sebi myslila, zo je tak zyma a derbiš so tak skromnje žiwić. Ty wóžo w twojim móskowym kabaće hižo nješto wudżerżiš, ale naš jedyn! Ach, by-li tola skoro zaso lěto było!" „To sej też přeju, sykorka. Tola zyma ma też swoje dobre. Budżeš dźensa hišće nješto dożiwić."

Sykorka nastaješe wuši a skoči bliže k starcej a praješe so: „Dźensa hišće? Kak może so to stać?" Knjez wrobl praješe: „Dočakaj! Wěs, čehodla tu sedżu?" „Nó, čakam na wotročka. Dźeše runje do bróžnje a přinjese nješto za nas. To budże nam słodźeć. Naša hodowna pječeń!" „Rěčiš w bódaločkach", znapřećiwi sykorka. Wrobl so šibale wusmja a ćikny: „Sykorka, sy hišće přemłoda, tuž cheu ći rjec: Dźensa přinjese wotročk za nas pšeńčny snop, tón staji wosrjedź dwora. Za druhe ptački, kotrež zorno njerodźa, nasypa dźowka srjódkow. Zo bychu wšitke nješto mělе a so wjeselile. Tak je kóždźičke lěto, stajnje na samym dnju!"

„To ma wosebiteho wuznama?" přida sykorka. „Cheu ći rozłožić!" Tu přileća žołty skhadź, přisydny so a słuchaše, što stary wrobl powěda. „Před štyrjomi lětami sym připadnje zhonił. Hdyž běchu worakawe hólčiska w šulskej jstwi wokno rozbili, sedźach blizko a słyšach wšitko, štož wučeŕ dźěćom powědaše: kak dobroćiwy je Bóh Knjez a za wšěch so stara. Tola ludźo su mnoho złeho činili a lubeho Boha rozhněwali. Wot toho časa maja zle swědomje, njenamakachu žanecho měra, buchu njeměrni a njezbožowni. Słyšach też, kak wučeŕ praješe: Hladajće na ptački pod njebjom, njetrjebaju so strachować před Bóhlbyknjezom, dokelž njejsu nicо złeho činiłe. My člowjekojo pak smy sej khłostanje zasłužili. Kedźbuj, sykorka, stawizna njeje hišće kónčcej. Zo by so wina člowjekow wumazła, je Bóh luby Knjez swojeho syna na zemju pósłał, kiž je naše hrěchi ze swojej krewju na křižu zapłaćił. Tak rěčeše wučeŕ. Wot toho časa su člowjekojo zaso wjeseli a zbożowni, scyła, hdyž hody přiňdu. Je wopraudźe wjesele, widźeć, kak so mjez sobu lubuja a wobdaruja, mnozy bohaći pytaja khudych, zo bychu jim wjesela činili. Też na nas wbohich ptačkow spominaja, kak mizerne so w zymje žiwimy a spytaja nas zwjeselić, zo bychmy so z nimi radowałe. To mamy so jenož Bohu lubemu Knjezej dźakować, zo nam wotročk wulki pšeńny snop přinjese a dźowka srjódki nabroji. Nětko pak je najwjetši čas, na wobradźenje hić!" skónči stary wrobl swoje słowa.

Mjez tym pak běchu ze wšěch stron přikhwatałe wroble, sykorki, žołte skhadźe, konopački, čorne drózny a drjewjanki a ćiśeachu so wokoło hodowneho blida, kotrež bě jim lubosć dźowjeca přihrała. Tu běchu so do syteje wole najedle, dha wšitcy spěwachu a juskachu, zo cyły dwór klinčeše. Wotročk a dźowka spokojnje na čerjołku kwaserjow zhladowachu a wotročk so wopraša: „Wustojiš so na ptačim rěču?" Dźowka wotmołwi: „To je kaž so wutrobnje dźakujemy."

Hospodarski rozhlad

Sobotu 24. hodownika 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje

1 dollar	4,209	100 češk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	13,98	100 čěskosł. krónow	12,465
100 waic. frankow	81,02	100 franc. frankow	16,42

Burjsy běchu wčera jasno jara wožiwjene, hačrunjež su lube swjate dny přched durjemi. Wschelake spokojaze přichwatu wuwabichu dowěrliwe měnjenje, tuž kurhy akcijow so jasno jesnjitujowachu. Kursy rentowych a dołżnych listow běchu jasno wschelake.

Produktowe wiki stejachu wčera pod znamjenjom cźěrjoseje. Dowos ujebě wulki. Schłoż mlumy a wikowarjo njepokupichu, kupi štatna žitarnja. Na Barlinskich wikach so płaćizny hotoweho sorna njepschemjenichu. W termijnowym wikowanju běchu strujenje. Na Drježdźanskich wikach běšćeri rožka a wowoš parnje pódseli wo 5 pj. tuńšeji.

Wčera płaćejsche zentnar w Barlinje:

Pšenicny 9,30—9,40 hr., rožki 7,65—7,75 (7,60—7,70) hr., ječmjenica, nałčnjejsche 8,30—8,75 hr., nałwyšeho 7,90—8,25 hr., wowša 5,70—5,95 hr.,

w termijnowym wikowanju:

pšenicny:

za dezember: 10,02½ (10—10,05) hr.,
za měrc: 10,20—10,22½ (10,17½—10,25) hr.,
za meju: 10,32½—10,35 (10,32½—10,37½) hr.,

rožki:

za dezember: 8,20—8,22½ (8,17½—8,22½) hr.,
za měrc: 8,30—8,32½ (8,31¼—8,37½) hr.,
za meju: 8,42½—8,45 (8,47½—8,50) hr.,

wowša:

za dezember: (6,03½ hr.),
za měrc: 6,15—6,20 (6,20) hr.,
za meju: 6,30—6,33½ hr.,

w Drježdźanach:

pšenicny 9,05—9,30 (9,15—9,40) hr., rožki 7,15 hač 7,40 (7,25—7,50) hr., ječmjenica, nałčnjejsche 8,60—9 (8,70—9,20) hr., nałwyšeho 7,75—8,55 hr., wowša 5,75—6 (6—6,30) hr.

Płaćišny w špinkach su płaćišny tydźenšich wikow. Hdyž pak žane nałpomnjenje njejsu, so njepschemjenichu.

Wiki schwórtk w Hajschkronje.

Tu płaćejsche pšenicna 8,90—9,20 (9,20—9,30) hr., rožka 7,10—7,20 (7,20—7,30) hr., ječmjeń, nałčni 8 hač 8,50 hr., nałwyšli 7,40—7,60 hr., wowoš 6—6,20 (6,20—6,30) hr., běrny 2—2,50 hr., symo 2—2,25 hr., klona, k sostanju 1,20—1,40 hr., klótna 1,40—1,80 hr., we wotlepjach 1,80—2,30 hr. Běrny, punt 3 pj., butra 65—80 (60—75) pj., jeja 13—15 (12—15) pj., twaroh 20 pj., sarčane kuhy 80—90 (75—90) pj. Prosjata 8—14 (8—15) hr., běhali 15—23 (18—25) hrinowow.

Płaćišny w špinkach su płaćišny tydźenšich wikow. Hdyž pak žane nałpomnjenje njejsu, so njepschemjenichu.

Hamtske a hudnisse powěsće.

Pschesadźowanje:

Wutoru 27. dezembra 1932

w **Pječegach** w hoscenzu, pschip. w 1 hodź.: klawěr a gramofon;

srjedu 28. dezembra 1932

we **Wojerezach** w hoscenzu „K hwězdźe", dop. w 11 hodź.: klamowe blida, pišanišse blida, stejacy cžahnik, klamowy thamor, soja, wuczahowanišse blida, klamowe pakladnje, klawěr, wuhotowanje kujesowje jstwy a jědźernje, lěhanšti stoł, schicźowe blidło, schijaza maschina, kuchinšti bufet, pišanšti stroj a bandury;

pjatk 30. dezembra 1932

w **Lubiju** na hudnišwje, dop. w 9 hodź.: Sornowzowe a granitowe skały a točerńa firmy H. A. Kloß w Lubiju. W Lubiju je lejomnosć 12½ króna wulka a je hódna 86 219 hr., w Korbigsdorfu pak 11½ króna wulka a je hódna 22 492,50 hr. hódna.

Swěsćeńske jednanje.

Swěsćeńske jednanje nad hajejim dworom a jeho wobsedźerjom w. Pontan w Palowje je so zakónčiło.

Družstwowy zapis.

To družstwowemu zapisa zapisachu pod čo. 72 „Hospodarska banka Wojerezy" sap. druž. s wob. ruk. we Wojerezach. Nadawk družstwa je, wobstaranje wschich bankowych wobchodow za pschihotowanje dokhodow a hospodarstwa sobustawow. Pschedsydstwo twori tři sobustawy: Pschehnja Hajech we Lazu, August Wochik we Wojerezach a cźišlišti polěr Kschešćijan Towsend w Blunju. Wustawši su 9. dezembra sestajeli.

Konkursowe powěsće.

Sud je konkurs wotewrił nad samożenjom firmy Bautzener Stanz- und Emaillierwerk akc. tow. w likwidaziji w Budyšinje na Pschischeczańskim puczu 6/12, za sprawnika pravnika justizneho radźićela dr. Hermana w Budyšinje pomjenowanych. 1. termina budże srjedu 18. 1. 33, dop. ¾12 hodź. 2. termija budże srjedu 1. 2. 33, dop. w 11 hodź. Wobě termiji budźa w Budyšinje na sudnišwje, stwa 141.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowa symjo o tuna abo 1000 kg nowak 10 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	23. 12.	22. 12.		21. 12.	22. 12.
Pšenica	186-188	186-188	...	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	153-155	153-155	woka	(14,5-16,5)	14,0-16,0
ječmjeń, nat.	—	—	módre łupiny	8,00-10,0	8,00-10,0
ječnjoń	166 175	166-175	bołte łupiny	11,7-13,7	11,7-13,7
wows	114-119	114-119	coradella	18,0-24,0	18,0-24,0
kukurica	—	—	raps. wosuk	—	—
pšeńć. muka	23 2-26,2	23,2-26,2	lany wosuk	19,0-19,0	19,0-19,0
rżana muka	19,1-21,4	19,0-21,4	such. truhanć	8,80	8,80
pš. wotruby	8,80 9,2	8,80-9,0	ly rap. krulic	—	—
rżane „	8,70-9,0	8,7-9,0	symo, 50 kg	1,80-2,15	1,80-2,20
raps	—	—	rżana słoma	0,65-0,95	0,65-0,90
hrósh Viktor	21,0-26 0	21,0-26,0	pšeńć. „	0,45-0,55	0,45-0,6
lane symjo	—	—	wowana „	0,45-0, 5	0,45-0,61
pjeluški	13,0-14,0	13,- 14	ječna „	0,45-0,55	0,45-0,6

Płaćizny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

28. decembra 1932 Płaćizny po centn. a zł, hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 113.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 8 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	23—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	24—2
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 378.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	27—2
Połnomjasne, młódše	25—26
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—
Spatne	21—2

Jałojcy a kruwy: 869

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	23—2
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	19—21
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—1
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—14
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1185.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	38—
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	27—3
Spatne (4.)	18—2

Wowcy: 1164.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	31—3
Starše wukormjene (2.)	28—3
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	19—21

Swinje 4711.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, ha do 1½ lět stare	40
Wukormjene	39—4
Mjasne	37—38
Spatne	34—
Rincy a kundrasy	34—3

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

24. decembra 1932 po namtskim postajenju.

Wše płaćizny su po złotej hriwnje zrozymjł

Twora	najnišše płaćizny hr	najwyše płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . . 1 kg	1,40	1,80
Ćelace mjaso . . . . . 1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso . . . . . 1 „	1,60	2,00
Swinjace mjaso . . . . . 1 „	1,4	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	1,80	2,00
Pšeńčna muka . . . . . 1 „	0,42	0,60
Rżana muka . . . . . 1 „	0,36	0,38
Khlěb . . . . . 1 „	0,22½	0,25
Jědźne běrny, nowe . . . 1 „	0,07½	0,09
Rajs . . . . . 1 „	0,32	0,90
Hróch . . . . . 1 „	0,40	0,80
Soki . . . . . 1 „	0,49	1,00
Amerik. swinjacy šmalc . . 1 „	0,96	1,00
Sušeny potł . . . . . 1 „	1,80	2,00
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	0,22	0,24
Jědźna butra . . . . . 1 kg	2,60	2,92
Jeja . . . . . štuka	0,10	0,15
Jědźne buny . . . . . 1 kg	0,49	0,60
Cokor drobny . . . . . 1 „	—	0,76
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr	—	1,90
Brunicowe briketty . . . . 1 „	—	1,20

Orježdźanska burza (23. 12.)

Pšenca 76 kg	181 186	běrnjace kružki	14,70-15,00
rožka, 70 kg	143-148	pšeńć. wotruby	8,70 9,00
nałětni ječmjeń	172-180	rżane wotruby	8,60 9,60
nazymsk. ječmjeń	—	pšeńčna muka	35,25-37,25
wows	115-120	rżana muka	24,00-25,00
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	8,70 8,90	cokrowe truh.	—

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hodowna přiloha

k čisłu 301

SERBSKICH NOWIN

sobotu 24. decembra 1932

P. Krječmař:

HODY 1932

Holk a njeměr w swěće.
W slepej hidźe mori bratr swojoh' luda bratra!
Milijony žedźa:
„Naš wšědny khlěb daj nam dźensa, o Knježe . . ."
Khudoba a zrudoba, hdźež pohladamy.
Jenož dowěruk Bohu w duši imamy!
A do tutoh' horja saje hwězda Betlehemska
swoje pruhi,
A kaźń Božej nocy: „Měr budź na zemi!"
puta wšitke kruhi!

Čiche zbožo lije so do wšitkich domow
A duše přikhila so w lubosći.
Z radosću so błyskotaju woči,
A k njebju stupa z wyskom spěw:
„Dźens narodźił so Zbóžnik swěta,
kiž wšitkich wumožił!"
O Knježe, daj nam zaso hody
w čichim pokoju.
A dowjedź ludy swěta pod škitacy twéj kryw!
„Zo mór by! na zemi", w twojeje swjatej lubosći!

Hodowne zwony wjesele zaklinča!

W Budyšchinje, 24. hodownika 1932.

Se starošćiwej wutrobu žu mnoši schli do hodowneho cžaša. Se starošćemi, kajkeż w tutej cžežkej dobje wot wójnskeho cžaša šem a s prěnich lět po njej dožiwili njejšmy. Ale, kaž widźimy, žu też tak hody k nam dóschle. W njesamnjnej wěstošći wjerći šo kolo cžašow. A derje tak. Schtóž prawje srošumi, wě, so wschitko sańdźe, dobry kaž hubjeny cžaš.

Ale šo tohodla satraschicá dacá, nima žaneho smyšła. Wjele lépje je, so nad wězami stejišch, šamo w cžašu, tiš šwjedźenje šwjecži, kaž runje padnu. Pjecža mohł nchtó pschinicá a rjez, to je swješchnje. Nima prawje! Nimamy žaneje pschicžiny, pšches postronk bicá. Ale cžehodla njedyrbjeli hody šwjecźicá, tón stary miły šwjedźeń. Tcži tola w nich nabožna hlubina a a nieššu nicžeż starošćow, kaž šmy Serbja sdawna šwucženi. Tuto lěto je někotryžkuli nawuknycá dyrbjał, škromnischi bycá we šwojich pschecžach a žadanjach. Pjenješy nihdźe njerostu. Saležì dha runje na drohich darach, schtoż na hodach tak horzo lubujemy?

Ně, saležì na wutrobitošći a něžnošći, s kotrejž je šwjecźimy a bjes kotrejuž bychu najdrójšche dary kniczomne byle. Tohodla, hdyž dźenža wjeczor a na sčehowazych dnjach s naschich starych wězow hodowne swony saklincza, wjeselimy šo pschi wschěch starošcžach! Je cžežko, schtoż je nětčischi cžaš nam napokazył, tola pak też něschto pobóhowaze, to dostojnje a mužnje njesć. My, kotříž wožrjedź tuteje doby stejimy, njesačuwamy to tak jažnje.

K prawym hodam šlušcha też prawa syma. Tola njejšu pschezo sjednoczene. Je też cžežko w dnjach postupowazeje schkleńzy oficielnym wjedrowym žabkam džěło kasyć. Wobhladniwy dyrbi wěschcžeć bycá, nima žaneho podžěla na siasku, hdyž šo myli. Ale młodźinje mózesch hromadu šmeha pschecá, šo by mohła na šankach a panoßliczkach po hórkach a horach jěsdźicá.

To klinczcže wjeßele, wy mjedźane swony naschich serbskich zyrkwiczkow a synczcže nam radoštnje do wutrobow: „Ja s njebjeß dele pschindu k wam a nowiny wam dobre dam." Haj, te mójemy trjebacz niz jenoš w nabožnym smyšku. Kak rjenje by powěscá klinczała: Sserbšti lud je šo šašo namakał, stare brachi njejednoty, njepopschecža, šawiscže a njedowěry wotpokošił a je šo sjednał w dopomnjeczu na srudne cžašu, kotrež je pschežiwił a srudnische hischcže a njón cžakaju. Chzemy šluchacá a posłacá na tute nowiny, na tutu powěscá a mjes tym žej pschecá a šwjecžicá

wjeßele šbožowne hody!

Někotre swětne hodowne myslički

Hdy bych wědźał, so je hižo we wšěch domach křesćanskich jwončk jaklinčał, hdy bych wědźał, so hižo wuprawdźe wjchudźe dźěćaze wóčka błyšćeja w błyšćeju, kajtiš jana hodowna sajmwěčena jwěčka dacź njedokonja, hdy bych wědźał, so su hižo wšitcy domjazy jwěbi swój „Sapkacź Boh!“ prajili a džakownje sebi ruku stśěźili jako najwšelicniwny dar, potom by wěso jara lohko było, hodowne myšlicžki z tajkim sacźuźom wuprajicź, kaj je w jnutskownosći jacźuwam.

Haj, hdy bych to wědźał . . .

Tola wěm, wěmy wšitcy, so je to śrědła hišćeźiak, wěmy, so to husto wjazy tak być njemóže. Wěmy, so je motowana idyla hodowneho wječora husto jenoš fantasija, jenoš śrědła wuprawdźitosć. Wěmy, so sebi dźensa pichwejle tajši Boži wječor wjazy wuhotowacź njemóža, dokelš wulka nusa a krisa dźenžnišcheho cźasa jwěčenu eksistenzu, jwěčene dothody wjazy dacź njemóže, dokelš nam naich moderny cźaš nabožinstu wěrnosć wjazy dacź njemóže, dokelš tak husto, tak husto wožobinske hodowne njesbožo jzyła wjazy jnjesć njemóže.

S bolosćemi dopominamy so na wjele mjes nami, kotriž wjazy hody jwěcźesć njemóža, kaj bychu sebi to rady pśheli a kaj byśmy to wšitcy rady mźesć dhjli, cźi dźěćonjemějerjo, cźi krótkodźěłaźy, a wšitcy, kotriž pśihemału sobuźa. Dopomnimy so na tych, kotriž su dla inflazije cźežtu schodu pozjerpili a na tych, kotriž su pod wałzu źiwjenja pśihichli. Na tych wšitkich myślimy sej rudobu a j próśimy na Boże dźěcźo, so by tola pombałko, hdyž cźłowjeskeho wjazy pomhacź njemóża.

My dopomnimy so teź na *tych, kotriž su dla sastojnstwa na Bożim wječoru wot swojeje jwójby jdaleni, abo na wobsamočenych a kotriž na duschi cźerpja. Kak wjele jich budźa, kotriž Boži wječor jako wobšeže hrózny dźeń jacźuja, dokelš woni samobvcźe, wobsamočenosć a so su khudźi, wobšeže bolostnje jacźuwaja.*

Haj, tak so wšcha pocśija hodowneho wjecźora, Bože nasy pśiches cźełownu wopramdźitosć husto dosć k bolostnej proźy pśichwabowacź.

Hdyž to teź tak je, la jenottliwza drje *niepśichemělnjome*, tohodla je wěrno, so ma runje *jwójbeń* hodow jako jenježli jwójbeń zyłeho lěta, prawo, jwójbeń sa wšitkich być.

Hody drje su najpriedy jwójbeń sa wěrnych křesćejanow, ale je to jwójbeń sa wšitkich, teź sa tych křesćeźijanow, kotriž wjazo wěricź njemóža abo njechadźa, teź sa tych, kotriž jzyła křesćeźijenju njejsu. Je to tak hłubsco w duschi katorjenene, so chcemy jón wšitkim jwjescźicź, wšitkim dies wuwjescź. Pśicheźi je to hłuboki cźłowjeski impśt, so su hody jwójbeń jkromadźenstwa.

Bužźemy drje křesćeźa inutskownje hinak jacźuwacź, hacź so emy hody k zyłej jwjatani a t měrej winowacźi. Tuto inutskowne jacźuwanje k jkromadźenstwu dyrbi tak jrlnuwacź, so jsebi jedyn druhemu wodamy a wjdro njepśe . . wo a hidu křesćeźe *samy dźeń wotstronimy*. Je nas . . n kuźe wón, kotryž je *jzyłe lěto w njepśechejeśt* . . . kył a hidu *we jsebi nošył, móz wjeśele hody* jw . . . so sebu wjeśelicź a j druhimi swoje wjeśele dź . . .

. . . śnje jsaźo tu na jemi měr a pokoj; pśicheźi jwó . . hodowe pśichwala nam wšěm měr a pokoj na sen . . . ej *samy dobreje wole* . . .

. . . paš, kotriž maja sbožo, hodownu wjecźor we w . . . zyłku *jwójby jwjećicź*, wojnamjenjenje hody hi . . . ichto wjazy, mjenujas jwjedźeń inutskowneje pśihejsamośće a wutrobne ihromadźeństwa.

Bohu dźak, so je hišćeźe wjele jwójbam možno, wosebje pola nas Serbow na wjsach, *prawy hodowny jwjedźeń jwjećicź*, hdźeź su dźěd abo wowka, nan, macź a dźěćzi w cźopłej jstwi wokoło sajwěcźeneho Božodźěśezowho schtoma hromadźe sjednorjeni, hdźeź je hišćeźe prawa wutrobna pśichesjednosć, pśicheźoj taśkej pśichesjednosći šlušcheja jenoš wutroby, dušće, lubosćej, niš wulke drohotne dary a wulke schtomy. Pśicheźoj schto pomhaja nam wšěch swětne lubła a traźnosće, hdyž nimamy nasch inutskowny měr a pokoj a lubosć k bliźschemu. — Pohladajmy jónu do wulkich městow w hodownym cźasu. W kajkej swětłosći su wjdhe haśy a dróhi wobjswětlene a w kajkim błyšćeju su we wulkich woknach hodowne wćzki wustajene. Je to wopramdźe wulkolny a hoberski sacźišćeź. Njewuhladajch na pśeni wokomik źaneje nusy a hubjeństwa. Kak rady by někotrykuli chcył do wulkeho města cźahnyć a tam bydlicź. — Tola dši jónu teź do cźmowych a sanjeseźnych kutow a haśow tajkeho města, hdźeź j tójdeho kuta nusa a hubjeństwo hladatej. — Tu wěso źaneje lubosće njebudźe. Haj, ju stej cźłowjeeza śłabosćej a nusa j domow wucźeśiśej. A tola su hody wulki jwójbny jwjedźeń ja tójdu jwójbu a teź ja tych, hdźeź je tola nětak móžno, lubosći wopokazacź, pat so jich j małymi darami pśichekwapiśich, j darami, kotreź su j lubosću darjene, pat so jich j lubosćiwymi jlowami pokojeśh. Tak jurowe tola wšchitcy cźłowjeskoho njejsu, a hišćeźe bóle mjenje tak śi, so njebychu snajmjeńcźa na tutym wjecźoru pśicheźe sa měrom a pśichesjednosću měli. To bychu byli wumjelacźni, jani normalni cźłowjekoho. A hižo wola k wjeśelu a wola wjeśele pśihotowacź je Božodźěśezowy dar. Je to zyłe wopacźne ménjenje, prawje wjele a prawje drohotne wzći darićź a to wosebje w cźasu wulkeje nuty. Někotli dawaja druhdy tohodła prawje wjele, so by so wjele wo nich a wo jich stutkach rěcźało a pišało, jenoš so bychu k wulkej cźeśći pśichićli. Druhi wulki jmyli je, so naichi starschi njemóża jwojim dźěćom dosć k hodam wobradźeć. Njeje to jzyła trjeba: pśicheźoj dźěcźaze wutroby móża so nad maliczkosćjemi bóle wjeśelicź, hacź nad wulkimi hrajkami.

Tuž wjeśelcźe so j dźěćimi. Njekaźcźe jim, jeli sami prawe wjeśele a prawy pokoj njesacźuwacźe, jich dźěcźowjśe wjeśele!

Što „hody“ wuznamjenjeja?

My Serbja rěkamy swjedźenju Božeho narodźenja „hody“ a měsacu, w kotrymž so tuton swjedźeń swjeći, „hodownik“. Pohlopluśscy rěka tón swjedźeń „gódy“. Někotři wuceni maju za to, so tuto słowo zwisuje ze staroslowjanskim słowom „god“ (čas) abo teź ruskim słowom „god“ (léto) a juhoslowjanskim słowom „godina“ (léto). Polajkim by to wozmamjenjowało so hody nowe léto zapóčina. Druzy wšak zaso praja, zo ma słowo „hody“ samsny wuznam, kaž dźensniše pola Čechow, Słowakow a Polakow, mjenujcy „hościna“.

Hodowny wjećor rěka pola hornich Serbow „patorźica“, pola delnich pak „gwěźdka“. W Pólskej rěka hodowny dar „gwiazka“. Patorźica snadź zwisuje ze słowom „pastyř“ a je snadź prjedy rěkała „pastorźica“ (pastyrjoy wjećor). Wšak so tón wjećor Božo narodźenje pastyrjam wozjewi. W prjedawšich časach teź tón wjećor pastyrjo spěwajo po wsy čahachu a wo dary prošachu. A Frencl zaso ma za to, zo słowo patorźica zwisuje z łacańskim mjenom „pater“.

Hodowna nóc rěka „Boža nóc“ a prěni dźeń hodow „hodownička“. Sylvester rěka pola Serbow „stare léto“.

Zajimawe je słyšeć, kak hody rěkaju pola druhich słowjanskich ludow. Pola Čechow rěkaju „Vánoce“, pola Polakow „gody“ abo teź „Boże narodzenie“, pola Juhoslowjanow „Božić“ a pola Rusow „rożdjestwo“.

Hodowne blido

Kaž hižo mjenjo pśicheradźuje, hraje hody hosćina wulku rólu. Hodowna hosćina je namała pola wšchitkich słowjańskich ludow a teź pola Sserbow je hišćeźe jetkujemy j wožebitymi hodowanymi jědźemi. Patorźica so sa jwójcźina pśichedpitśuje dźewjeć wšchelakich jědźow. Khudši, kiž njemóža jej telko jědźow dowolicź, jnajmjeńcźa dźewjeć pśichićejdow abo pśichićiłkow nałožuja. Tak w delnich Sserbach jěda patorźicu: hutru, hóš, schmalc, žłowki, syr, twarožk, kołbašu, chléb, mjaso a maćeńca. Tej jejna wa jołotej je jé, ale dyrbi w njej być dźewjeć pśichićiłkow.

Pśichi jawjedźenju hodow jako hišćeźejańskeho jwjedźenja měśćeźe so jenoš wodnjo posćiješ, wjećor wšchak je jarma bohata hosćina je jwinjajej pjećenju. Posćiješchak so teź ja wjećer posćenje pśichedpśijaśche. Sserbja jěda patorźicu pśichede wšchěm jerja j hrochom, j kotrehoma so sjija polna hrocha do kuta cźišnyć. Jara wobšwana hodowna jěda je w Delnjej Łužicy a šerbškej rěka „połw“. Sou to bibaški j muki a maka w mlozu jwarjen

Sajmatawy nałožk je namała w ponjemcźenych delnjołužiśkich wjach wokoło jězora Gojaza. Tam młodźi ludo patorźicu jěda hromadźe wšchelake jědźe a pśichi tym j i hrochom mjetaju, to potom rěka „hobrizze“. Sšowo wěśće šwišuje se šerbškim mjenom „wopor“ (delnjošerbšcy: hopor) a najšerje wojnamjenja „woporiza“. W delnjołužiśkich wjach šlušcha hroch šubu k tym 9 žitnym druźinam, kiž maju jo hromadźe warićź a kiž maju bóh wšchitcy jwójbni hromadźe jěsć, teź domjazemu jkotej pośpośnje. Hodowna lišćina dale niczo njeje haćej powšitk jarowěpśanjske „jerstwy“ (woporneje hosćiny).

Južni Sserbja nawarjeja w nozu k 4. hodownika mjeńcźu se wšchich žitnych druźin, kotraž so mjenuje „barija“. Wšchitcy ludo a słocjata w domje maju ju jěsć, to bychu wośtali jirowi a cźili. S teje „barizy“ teź wośtaja. Zuź pśichichodneho léta a jěd wopruja jórkam a rěcźkam, teź so smějchuje je žywoum. Bołharjo haja žambzu nałoži na swój. Handrija.

Hroch, kiž Sserbja patorźizu do kuta jajetaju, bu dar domjazemu duchej — lubošcźiśej, kiž krajuje nad sbožom a bezjemcźom statoka. W někotrych ponjemcźenych delnjołužiśkich wjach šahu łchupśiśu sjedźenych rybow njetoju do kutow. To je pjeza sa „lutki“. Šuhołowjenjo patorźizu njetaju worjeschi pśiches šichi do kuta a nichtó sleźewjeź njesmjé. Hižo Abraham Frenzl nam pśiche nejšajimawym šerbškim waschnju, wuprowacź hroch domjazwom „godina“ (léto). Polajkim by to wozmamjenjowało so hody nowe léto zapóčina. Druzy wšak zaso praja, zo ma słowo „hody“ samsny wuznam, kaž dźensniše pola Čechow, Słowakow a Polakow, mjenujcy „hościna“.

Hodowny wjećor rěka pola hornich Serbow „patorźica“, pola delnich pak „gwěźdka“. W Pólskej rěka hodowny dar „gwiazka“. Patorźica snadź zwisuje ze słowom „pastyř“ a je snadź prjedy rěkała „pastorźica“ (pastyrjoy wjećor). Wšak so tón wjećor Božo narodźenje pastyrjam wozjewi. W prjedawšich časach teź tón wjećor pastyrjo spěwajo po wsy čahachu a wo dary prošachu. A Frencl zaso ma za to, zo słowo patorźica zwisuje z łacańskim mjenom „pater“.

Hodowna nóc rěka „Boža nóc“ a prěni dźeń hodow „hodownička“. Sylvester rěka pola Serbow „stare léto“.

Zajimawe je słyšeć, kak hody rěkaju pola druhich słowjanskich ludow. Pola Čechow rěkaju „Vánoce“, pola Polakow „gody“ abo teź „Boże narodzenie“, pola Juhoslowjanow „Božić“ a pola Rusow „rożdjestwo“.

Boži narod

Pišo Bjarnat Krawc.

Teź naša luba serbska ludowa pěseń je žiwjenje a skutkowanje Zbóžnika a swjatych ze zmyslomi pletwami wudełiła. Powěść wo žiwjenju swjatych wosobow je wosebje našim katolskim Serbam witana maćizna; ta je lohko zrozumliwa a wutrobu pohnuwaca. Na polu našeho pěsnjerstwa wjele rjanych legendow tyje a kćeje. Kóždy lud swojich wubranych swjatych w legendach z wosebitej luboseu wobdawa a po tym, kotru a kajku wosobu wón překrasni, mózemy posudźić ludowu dušu.

Husto dosć pak takje pokěrluški njebuchu wšudźe dosć ważene. To z njeprawom! Su tola tute wuplody ludowneho pěsnjenja za prosteho cźłowjeka dopjelnjeńkiswjatejestswizuy a k tomu, nic bjez hłubšeje poesije. Wone předstajeja nawočnje khmanotki a pócźiwosće njeposrědnišo a teź husto sylniše hač najrjeńše moralne předowanja. Runje takje legendy sej ludowa pěseń wuzběhuje ze swojeho pokłada, kotreź cźłowjesku wutrobu (éućiwu) hač nanajhłubšo hnuja.

Wosebje Boži narod, swjatu swójbu a jeje lubozne dźěćatko wobdawa kuzło cźopłeje hodowneje zbóžnosće. Teź my Serbja mamy krasne hodowne pěsnje, ludowe a wumělske; traś nic wše dosć znate.

Mjez pokěrluškami wšěch ludow je jena najrjeńšich a najprěnjotnišich (originalnišich) pokěrluš „Boži narod“, w dwěmaj přijatkomaj (Passungen abo variantomaj) nam zakhowany přez Mich. Hórnika (1866) a Michała Rólu (1886). Pokhadźetaj wobaj z wokoliny Różanta. Michał Nawka, naš pilny folklorista (ludowědnik) a njesprócźniwy wusłědźeć ludowych pokładow je 1923 w serbskej knihowni čo. 13 zběrku pokěrluskow ze serbskeho ludu wudał. Mjez 16 čisłami namakamy tam teź „Božinarod“ (čo. 3), pokěrluš „nimo měry rjany“, ze žiwej, dramatiskej a éućiwej rěcu, kiž dyrbjała so (nic jenož po ménjenju wudawarja, ale drje teź po rozsudźe kóždeho hišće troška poetiscy myslaceho) w našich domach zakorjenić. Dokelž je znate, zo bohužel ma naš lud za literarne zjewy — samo za najtuše — jara porěčko pjenjezk zbytkny, tak mjenowany pokěrlušk tu we wučbu po wobsahu skrótka poskiću, myslo, zo zajimcy sej wěšće tu mału knižku k přichodnym hodam wobraźa.

Swjata Marja z lubym swjatym Jozefom jo přišła hospodu pytać. W cyłym městačku Bethlehemje njemakašaj nihdźe žaneje; khiba w tej wóslacej hródźičcy. Bě hižo nóc. Pastyrjo, swoje stadła pasecy, wuhladaju nadobo wulku swětłosć a słyša jandźelow spěwy. W Bethlehemje wšo spaše. Nichtó tam njewě, zo je Božanóc. Pjekař pječe swoje całty, při činu jemu dźowka pomha. Kowař kowa swoje żelezo a při nim w kowarni so jeho dźowčička wohrěwa; bjez ručkow ta je a k tomu slepa. Přihěnje tam do kowarnje pjekarjec dźowka a powěda wo wulkej swětłosći wonka a zo su wšě zwony zazwonile. To wšitcy tam z łožow stawaju, wćipni poskaju a hladaju a so dźiwaju. Zhonja bórzy, zo je so we wóslej hródźičcy móličke dźěćatko narodźiło, rjane kaž słónčko so swěco. Tohodła je wšudźe tajke wjesele. Wšitko běži, zo bychu Marju wohladali a jeje móličke dźěćatko. Jenož kowař dźěla dale. Jeho dźowčička z pjekarjec dźowku pak běži . . . slepa za wulkej swětłosću hač k hródźičcy. Tam pak so njemóže k dźěćatku předobyć přez sylu Božich jandźelow. Skóčnje pak so ji to tola poradźi. Ležy bě ju swjata Marja zawohladała, zawoła na nju: „Zakolebaj, kowarjec dźowčička, dźěćatko mi!“ Ta znapřećiwi: „Kak chcu to činić, hdyž nimam ručičkow a teź ničo njewidźu?“ — Swj. Marja jej poruči, zo by so zramješkomaj dźěćatka dótknyła. W tym wokomiku narosćechu kowarjowej dźowčičcy nadobo ručcy a na wobej wóčcy widźeše. Nětko jej swj. Marja rozjasni, zo je kowař, cyłu nóc dźěłało, jenož tři tupe hozdźičky a wótru hlebiju zhotowił, z kotrymiž budźe Jězusdźěćatko martrowane, na křiž přibite a we swojim swjatym boku překlóte. —

Dźowčička běžeše wjesela dom, „z wóčkomaj po swée hladaju, z ručkomaj swojimaj machaju“. Móže so durje sama wotčinić a zaso zamknyć. Toho so nan jara spodźiwa. Na jeho prašenje jemu dźowčička wuwupowěda, štož bě so podalo. Wona teź na to myslikak bychu wěšćene njezbožo wot dźěćatka wotwobrośili: „Cheemy to hozdźišća začisnyć a teź tu wótru hlebiju, zo ju nihdy nichtó njenamaka!“ A woni jo ćisnu do studnje třiceći łohći hłubokoje, hač do wjercha z wodu polneje.

Po třiceći létach tam židźa konje napojeja, wšu wodu wučerpajo a hlej! hozdźišća a hlebija spłowychu horje. Židźa spodźiwajo na so hladaju a sej praja: „To budźe nam derje so přihodźić, hdyž Khrysta budźemy martrować!“ Wzachu wšo sobu, přibichu Jezusa na křiž a wotewrichu jemu wutrobu z hlebiju.

Tutón hnujacy, rjany pokěrluš ma podobnje, ale wjele krótši hišće českosłowakski narod. Teź tón je we swojej dobrowutrobnej naivnosći a nutrnosći jara lubozny, dokelž je runje kaž naš serbski wupłuwnył z mysło Boha poddanoje a ze žiwej wěru a dowěru dźěsćowej napjelnjeneje. Posćiku ju k přirunanju w Sušilowej a Erbenowej zběrcy (čisle 30 a 560) w serbskim přełožku:

Nócźeh knjeżny Marije.

Knjeżna Marija po swěće khodźeše,
Bóžeho synka pod wutrobu nošeše.
Přińdźe wona, přińdźe k jenemu kowarjej:
„Kowarjo luby ty, přenocuj mje tudy!“ —
„Njemóžu, maćerka, was tu nocować,
dyrbimy, maćerka, cyłu nóy kować!“*
„Mój luby kowarjo, što to tak kowaće?
Što to tak kowaće a njenocujeće?“ —

*) Mam črjódu sylnych kowarskich.
Ći kowaju wodnjo a w nocy,
A wołeń so jim njesmě hasnyć.

mu duchi. Běchu take: „Serbja a też někotři Němcy majú patorižu wotdźe. Jo wjerzerjeja swarjeny hrod, nješchto hroha ſ rutu linjeaju do wschěch schtyrjoch kucikow jitwy a waju ſa to, ſo potom nowe lěto smědja lute zbože a derjemože. Ja pak wěmu, ſo ſu jomu jako pohanu wěrili, ſo ſ tym wotbudu scherjenja hłodu, kiž jich potom posedźisco wojazy njeswobodźeju."

Na serbskim hodowanym blidže njepowrachuja ani kuloje wobſuschki. Wone w holi a w Delnjej Łužizy rěkaju „kołacy".

Juhosłowjenja ſ hodam napjekuja wschelake pjeczwo, kiž wěrjata pschedstaja. Tuto waschnje łužiſzy Serbja ja- ſe haja Nowe lěto a na Tſjoch krałow. Tajke pjeczwo rěka „nowe lěto" abo „schjedrak" (delnjoserbiſzy: „schjedorak) a wužiwje ſ wschoſłowjanſkim wurjadom „schjedreny wjeczor" a „schjedreny dźeń" ja patorżizu!?

Waschnje napjez schjedorakow bě a je pola Serbow jara rozschěrjene. Napjeku ſo pjeczwa w podobje krunow, powozow, ſwini, huſi atd. Dóſtawa je ſtót, jo by wostał ſtrowy. Też dźěrzeju ſo tajke „nowe lětka" darja. Druhdy wone je potom njeſu knótram a ſa to dóſtawaju druhi dar.

Tuto waschnje je też jara rozſchěrjene pola druhich ſłowjanow. Je to jenoż powostank ſtaropohanſkich waporow. S poſtrubow a ſwjatojanſkich jetſow napjeku hody ſkótej w Delnjej Łužizy chlěb. W Sſlepow bjeru k tajkim „kołacam" ſkótej ſ dźěžow a wschelake ſtrowe jela. Tute kołacki ſo pjeku w hłubokich kachlizach a ſo ſkótej patorżizu wobradźeja.

W 18. lětſtotku bě w Serbach jara rozſchěrjene waschnje, patorżizu błacz błoumi ſpody błida a tutu potom hodowniczku wjaſacz wokoło ſadowych ſchtomow. Djenja ſo tajón nałoż haji jenoż tu a tam w Delnjej Łužizy a wotpołu Sſlepow.

Tuto waschnje namaka ſo też pola druhich ſłowjanow, wobſebje pola Malorušow w Karpatach. Tam na podskoti błoumi žyjaju, ſpody ruba žyno kładu a pośledni ſnop do kuta ſtaja. Sſłonca ſo njemnje „ſtary" (diduch). Djeſcheho mja ſo błoma ſpali, žyno kładu kurom do huſčow a ſnop wuntłóča, ſo bychu ſorno ſmječkeli ſe ſnopom.

Schwedźa ſpja w Bojej nozy na błomje na ſpundowanju. Też tam hraje wulku rólu pożledni ſnop, kiž w dwanje tyknu na jědlu a ſ nim ptački pitaja.

Juhosłowjenje ſeſeku hody błoumi do wschěch měſnoſćow a błoma tam ſi dny wostawa, potom ſ njej wobnjaſom ſadowe ſchtomy abo ju ſnopaju do ſahrody a na polo- noſcha też do kurjazych hnězdow, dokelž njecza płódnoſcz- nje. Juhosłowjenje też hody njeſedźa ſ błida, ale błao- ſo ſ rubom pschikrywa a jako błido žłuji. Sſłonca ſo pjecza jako dopomnjecze na to, ſo je Bóži žom ſo na- w húdźi, najſtarje pak je nałoż wjele ſtarſchi. anjenja to wopſowanje jedźow na błomje a ſnopje, ſej wopſowanje pożledniczo ſnopa!

Wo hodownym štomje

odowny ſchtom žłuſcha k tym wězam, kotrez maja dej ſwójbje hinajſcheho mjeſnoſcza. Móže ſo rjez, ſ hacž ſo dwaj cłowjekaj njeramataj, też ani hoaj ſchtomaj we ſwojej pyſche tejžamej njeſtaj, ej jich wjazu ſwójbow patorżizu wopytał. Wožoſnahłady, tola też wěſta tradizija, kotraž ſo wot ich na dźěcži pschenjeſe, dadża ſchtomej wožebity ras. Hižo pschi wubranju ſchtomow ſaczuwaſch rozdźěl; jedyn lubuje móliczke ſchtomiki, kotrež móježch na błido łajicz, druhy ſaſo wyſoke ſchtomy, kotrež hacž do wjerſcha łahaja. Někotre ſwójby, kotrež hodowny ſchmrěť jako ſtrow ſ lěſa ſaczuwaja, raduja ſo na jeho prěnjot-

„A kowamy *my tři kónčojte hodźe*
to na Khrysta Knjeza, kiž ma so narodźić!"
Hdyž knježna Marija bě słyšała tole
cyle mastrózena wotsal pospěchaše.
Přińdże wona, přińdże do pustej hródźičky,
nóž za proh kročeše a syna porodźi.

Přińdże do hródźički kowarjowe dźěco.
„Zakolebaj ty mi moje pjelušničko!" —
„Kak pak je zakolebam, hdyž ručički nimam?
ani tych ručičkow ani tych wočikow?"
„Dótkni so ranjeńkow, budźeš měć ručičky!
Dótkni so kolebki, budźeš měć wočičky!"
Přińdże dźěco domoj, přińdże k nanej swojom'
Z ručkomaj hrajkajo, z wóčkomaj mikajo.

Nan, tón so praša: „Z wotkel sy ručičkow wza-
Tej bělej ručičcy a módrej wočičcy?" — [ta?
„Dała mi je, dała knježna Marija,
Kiž wčera na wječor wo nóclěh prošeše!"
„Hdy bych ja wědźał, zo bě to maćeř Boža,
Dał bych jej leżeć we nowym łožu bělym,
A sam bych położił hłowu na kamjeń
Hłown na kamjeń, a nozy do čornjow!"

Tuta pěseń spěwachu před lětami hóley, wokolo hóli z kolebkami po wsy khodźo a před ſtatokami wo darki proſo, woni koledowachu, zanjesechu do koła wokolo po wsy swoje spěwy. Poskićeńka bu wěſce z- łrobnym wohdźělenjom wot naboženeho luda spě- a posłuchana.

Twój synk so njeje ani narodźił a hižo jeho ma- ſtało *žadaneho* wučeka (asyla) so dostanje wa powěſć, kak hrozny wosud jeho wočakuje. *emu kowa kowař hodźe, z kotrymž ma być* na křiž. A kajku mdu dóſtanje njehospodli- *wař!* Jeho prašiwa, hubjena hołćka, smorščepa, *wróći so jomu wustrowjenja* wot tejſamej *ći*", kotrejž nocheſe poskićić wotpočink pod ſrěchu. Z cyleje podawizny wěje dych tak *uy, ze kóžda čućiwa wutroba dyrbi być hłu-* lubje łmuta.

nym karakteru a ſminu ſo toho, jón pſches wſchelake dobjeći wjacz: Nješchto „žuchа", łodowych a jědłowych hablow, ſnadź nješchto lametowych nicži, to je wſcho. Jenoż na ſwěcžkach ſo njelutuje a wjeſela ſo na ſajnej ſwězy, w kotrejž ſo hodowny ſchtom patorżizu błyſchcži. W někotrych ſwójbach je ſo wot wójny ſem wakhnje wuwiło, jenoż jenu ſwěczku na ſchtomje ſajwěcžicz. W tym leži wěſty ſwjatoczny ras, hdyž ſo wojamocżena ſwěczka pali. Na tutym jeniežli ſwětło wypk konzentruje ſo zyła kedźbnoſcz w cżmi.

Hdyž pak ſu dźěci i domom, tam budu tajke äſthetiſke poměry wrócžo ſtupicż. *Schtom budże* ſo tak wupyſchicż, kaž to dźěcżaznm wocżam wotnowoduje a je pokoja. Potajkim prawje pißanje a wjeſele. Huſto dołcż chże ſej dorołcżeny cżłowjek hodowny ſchtom najradſcho tak pſchiprawicż, kajtiž je we ſwojich dźěcżazych dnjach měł a ſo na njón dopomni.

Wutkadnißchcża ſu ſa hody pſchihotowane a maja we ſwojich wotnach wſcho, ſchtoż je k wuppſchenju ſchtoma trěbne. Kotrehoż móſcheń ſo jara njenaduwa — pola koho njeby było, hdyż tola ſwjetſcha wſchitke móſchnje na „ſuchoczinu" cżerpja pſched hodami — ſchtóż potajkim wjele pjenjes wyſche nima, móże ſej tunjo wſodobu ſa hodowny ſchtom wobſtaracż. K tomu njeje wjele wuſchitknocże a fantaſije trjeba, ſo bychu ſej je ſnadnynni rědkami to pſchiprawili. Też dźěcži mózeja pomhacż. Njemóżemy jim wjetſcheho wjeſela naczinicż, hdyż jim prajimy, ſo dyrbja Bożemu dźěcżu pomhacż. Kak jaczerwjenja ſo jich ticzka, tak błyſchcża ſo jich wocži we wjeſelu a roshorju, hdyż ſ nożjami ſ papu a pißanej papjeru wuhotowani do dźěła du. Sſo wě, dyrbja dorołcżeni dohladowacż a pod jich nawjedowanjom dokonjeja małe, ſpěſchne ruczki rjane wězy. Mjeſſche łépja ſ wuſtich ſchlebjerdkow wócżka, kotrež ſo do dotheho rjeczaja ſjednocża. Wjetſche njech ſ papy wurěſane hwězdy ſ pißanej papjeru łépja. Pſchi tym njech jich fantaſija ſobu iwori. Hdyż ſo hiſchcże worjechi połépjuja a poſtocżuja, potom daſchich drohich wězow wot klamarja njetrjebaſch. Też ſwěcżniki ſa ſwěczki móſcheń ſej jednorje pſchiprawicż, ſu ſzyka błe praktiſke hacż kupjene. Wſmi ſnadź 20 zlm. dołhi gróſ, ſhrěj łóncżk na palazej ſwěczży, łhiż njechti gróſ dwójzy, to móże ſo na ſchtomowych hałoſkach pſchicżinicż a wuſiłuj łóncżk, ſo móże ſo na njón ſwěczka tknycż. Druhi łónz groſu łhib tohorunja a pſchicżiſi druhu trocżku cżeſchu wěz, kotruż chżeſch na ſchtom póſſnycż. Na to waſchnje naſianje runowaha.

Też na wulkodwórniſcach błyſča so nětko zaso Božedźěſcowe ſtomy.

Zarjadniſtwo němſkoſtatneje żelezniczy kóżdo lěto rjanu myſlicżku k hodam do ſkutka ſtaja. Na wulkich dwórniſcach poſtajeja ſo hołbrſke Božedźěſcowe ſtomy, kiž wſitkim tym, kiž dyrbja ſwjate dny po żeleznicy pućowacż, znajmjeńſa nješto hodowneho poſkića. Na wobrazu widźimy Božedźěſcowy ſtom we połnym wołſwětlenju na jenym Barliſkim dwórniſcu.

Patoržične hódanje příchoda pola Serbow

Na proſy nowcho lěta ludźo chżedźa rady hładacż do pſchichodna a tohodła ſo fabéraju w tym cżaſu je wſchelakimi praſcheńjami, kiž ſo ſwjetſcha poczahuja na lubożcżiſke ſwoje a na wjedro a płódnoſcż pſchichodneho lěta. Dźiwa ſo też na ſtony a wjeſenja. Najwjazy ſo tute praſcheńjo ſtawaju patorżizu (kiž bě pſchedy łapoczatk nowcho lěta) a w pożledniej nozy ſtareho lěta. Tu a tam wſchat ſo pſchichod praſchcja hižo 9 dnjow do hód, wożebje na pjeſchach, dokelž ſo hody njepſchedże. Schtoż ſo cżi w 12 nozach dźije, to ſo dopjelni we wotpowědnych měſacżach. Jadnu wobeſi wopſnamenja kwaſ, tuſi wſchat ſmjerczż pſchiwudneho, pczoły pſchinjeſu ſbożo, duchowny pak njeſbożo.

Wulku rólu hraje pſchi praſcheniży poſkuje. W Bożej nozy holicżo tſchaſu płót abo ſchtom a poſkaju, ſwotkel poſ łaſchczojoka: wotkam też nawożenja pſchińdże. Po tym, hacż poſ ſołiſka abo ſ dźoka ſchczołka, bydli też ſcnich. Druhe ſaſy na karjeż klepaju a poſkaju, hacż łapou ſaſzuwa. Někotre w połnozy pſchi konjenzu poſkaju na rzechotanje. Pobudli pſchichodneho lěta ſpja ſo tomu, kiž w pożledniej nozy ſtareho lěta wot 11—1 hodź. dże poſtacż na roſpucż. Mjenuje ſo to „na łſuchanje hicż". W Sſlepow wulkoduja ſynki na łſuchanju takle: Hdyż naſkała wowcże ſwónczki ſakliſkaju, budże płódne lěto, hdyż woły ridruja, budże wójna, hdyż ſo łpáva, buoża mrěwa. Hdyż ſo ſ deſkami klepoze, nechtó wumrěje; hdyż ſo łupłuje, budże łwaſ, hdyż ſ honami haruja, budże woheń; hdyż płakaju, budże njeſbože; hdyż ſo łwiſoa, budża kradnyczi atd. Někotři poſkaju łhodźa mjeſcho wokolo ſtatoka abo ſpody dźiwoje łkuſchnje. Druhi ſaſo wucho ſtoja k ſchjenam pſchi pjeńku: hdyż ſłyſcha wjele ludźi kroczeż, budże wójna. Tuto łſuchanje je praſtare waſchnje. Wokoło Wożereż ludźo poſkaju też pſchi mężnikach.

Jara rozſchěrjene je patorżizu a tylweſtr njetanje ſtupnjow, teſornnja ſchkrěcże wołoja.

Někotre hołzy hjeru łono drjewa a je po dwěmaj prez cżiſmu. Hdyż żana ſchczěpka wyſche njewoſtawa, wonda ſo łkoda pſchichodne lěto. Podobnu nałoż mamaka ſo też pola Cżechow, morawſkich Sſłowakow a Juhosłowjanow.

Pyjedy ſherbiſke hołzy patorżizu wſachu ſi takeje a ſpody jenoho położichu rutu a ſpody druheho wěſa. Schtóż dyrbjeſche ſo pſchichoda praſchcżej, dyrbjeſche taleſ ſchczinycż: ruta wěſchcżeſche łwaſ, pěſk ſmjerczż a pražduy taleſ njetwokaſa na żane pſchemjenjenje. Druhdy łaſzy ſpody prénjeho talerja łłożicżu pjenjes (bohata żěłtwa), ſpody druheho kuſ łhleba (derjemeże) a ſpody treczeho łaſku (łhudoba a bjeda). Na Żyłowſkej pſchichy położeja 9 dnjow do hód ſoł (kuchaſka), napoſrſk (ſchwalża), ſelene łopjeſchcżo (njewjeſta) a kłoſ (wudawanje na kubło). Dale ſi hołżo ſi bantu wſchelakeſe barby do ſchórzuch ſłożi a druhe dyrbja ſej bantu łnuczahacż: ſelenu wěſchczi łwaſ, cżerwjenu łſchcżiſſina a běły pohrjeb. So bychu hołzy ſhonicże, kajſeho bóſtanu nawożenja, położeja ſpody mużazeze cżapki wapoſrſk (ſwobodnu pachoł), kluczż (wudowy) a ſchczeż (ſtarz).

Podobnu nałoż ſhěhanje talerjow łnaja też poněmcżenci Sſerbja w Delnjej Łużizy, dale morawſky Sſłowazy, Juhosłowjenjo a Wulkorußojo.

Měſto talerjow bjeru Sſerbowſki też ſi cżapki a położeja ſpody nich ſchczěrz (brodaty muż), kluczż (hoſpodar) a napoſrſk (pachoł).

Na pſchinaſch hołzu ſej położeja ſi jenak wulke winhle dźěcy ſ kotrychż kóżdy wonamjenja nawożenja. Winhle ſo hwězdojſte położeja. Sſerbja ſo winhle ſobom ſapaleja. Kotrehoż winhel ſo najwjazy łwali, tón ſo ſ tej ſtrow wożeni. Cżornemu ſo wożit łwaja a dadża jemu ſo łſnoje běhać. [illegible] hołzy ſo łnuje, to ſo wěſce wuda. Na pſchi[illegible] haja małe- ſe wjetanja [illegible] wołoja pſchi[illegible] a abo łoſta te dunjam, poto[illegible] ſo pſchichodne[illegible] uda.

Hdyż chże [illegible] ſwojeho [illegible] ſnoho, dyrbi ſo w nowole[illegible] naj ſnu ſtupicż pſched ſchwibjel, pato[illegible] ja. Hdyż cżetaj dwaj wó[illegible] wódźeſ, [illegible] bjeże ſ njeju por, [illegible] nowcho lěta na wodu dwě worjeſe[illegible] ſwaſeni na to, hacż ſo błiſſaj.

Te[illegible] ſkich ſudźicż na pſchichodneho. Hdyż [illegible] ſo potom ſelenoho kala ſo by wjeleż[illegible] k budże prěni muż, kotrehoż ſelka, [illegible] hołzy patorżizu mału a żur na wſchelkim cżiſi a je ſo cżeſa ſady błoumi łłaji, potom ju rano ſoudźi pſchichodny nawożenja. Wot dźewjateho dnja pſched hodami ma hołzo wſchědnje wjeczor pſchi łkowanju błoma nowcż ſchwjeſa do domu a je patorżizu, hdyż ſnami, wrócżo wot 9 do 1 hodź pſchelećżicż a ſpicż. Po tym, hacż mjes tym pſchińdże ſ njej pachoł abo ſenjeny muż, dóſtanje też ſwobodneho [illegible] wudowja. Podobne nałoſi ſnaju też druhe [illegible] ſe ludy.

Sſerbja też ſo praſcheja pſchichodneho [illegible] ſa lěto hiſchcże ludźa ſwoj. Hdyż w nowym l[illegible] ni kuczż łhleba pjeczża, ſchini hałwoſa do najwjeſ[illegible] okrutu ſa tżi- dehoż ſwójbneho dźěcy a tam ſzele [illegible] Hlada potom na pjeczżeni potrun. Cżorna dźěra [illegible] ſmjerczż, roſtuczana pak choroſcż, roſſchěrjena wſchak wupuczowanje. W Sſlepow dźiwaju na barbu ſzele po pjeczżeniu: běła wożnamjenja ſtrowotu, bruna choroſcż, cżornu ſmjerczż. Tu hiſchcże ho wulkutnje praſtara pſchiwěra, ſo pſches wopor pſchitkilene bohowje ludźom dowoleja pohladowanje do pſchichoda.

Schtóż patorżizu pſchi ſażwěczenju njewidźi ſwój ſcżin, tón mamtrěje. Scżin ſo w ludowej wěrje cżaſto runa duſchi.

Też wjedro a płódnoſcż pſchichodneho lěta mużeſch pjeczża wuhódacż. Hdyż w Bożej nozy mężacżk jakanje ſwěczki, budża też bróžnje bárſy ſwótke a próſne. Powſchitkownje cżaſ mjes hodami, daha 12 nozow na pjeczża wulki woliw na wjedro pſchichodneho lěta. Kaſiki budże prěni dźeń, tajkiż też wulki rózk atd. Tuta pſchiwěra je praſkara.

Też zhłowom praſcheniżu Sſerbja ſnaja. Patorżizu abo ſylweſtr ſo zyła padornuje, wot harjeka dale, pſcheréża do dweju połnozow. Dwanacże zhłowjenych łkuſnicżkow wożnamjenja 12 mężazow. Wone ſo jenak pſchi druhej poſkoſcża na wokno a ſo ſe ſkeln poſtawaja. Nałaſtra małeh na nje pohladacż a wo jich ſnchoſcżi abo wlóżnoſcżi ſudźicż na wjedro kóżdeho mężaza.

Cżaſomy hiſchcże pſchiſpomnicż, ſo w pożledniej nozy ſtareho lěta mnohi bjez pżewarſke położeja ſpody błowaka, rano knihi wocżinja a ſ wożhatha wſchitcża dóbri pſchichodneho lěta.

* **Žiwe ſo pſchedwižmje.** „Schto dha ma to rěkacż, lubi kujeſ Pawlikо? Wy dże njejſſeſe ło lěkarſkiwa dożyka podótkniſ!"

„Kenjeſ lěkař, na bleſchczy tola ſteji, ſo ma wona ſtajnje ſaczinjena bycż."

Knjez nan na špundowanju

(Wobraz se wšěm.)

Riz jenoż, so ho dźěćacłkam nješcto dari a so ho tute nad tym wjeselu. Dyrbiješ ho sam z nimi wjeselić a jim hrajkać pomhać. To je njejmjeńša dźěl zyłeho kraśneho hodownego ćasa, to patorizija wjerzeł sebi wšchitky hromadze sašu dźěći a ho jako takle cźuja. Mój jejdyrko, dźiwje tola dźensa skradźu do wšchěch hodownych sjtwow a sjtwiczkow a wobkładajeze ho hej wobrał ras khutne a krute njeswoza nanow. Hlejeze, kak dobreje wutroby, kak wjeselta koża wón dźensa je.

Na pšch. nasich Ota tu. Skoro nětrje podobne njeje! Hdyż hewak tola lědma plampu woczini, tón stary hórczak a hórbotak! Hdyż je hewak z cźełom a duchu jenoż pschi dźěle a wjcho druhe je sa njeho pódlanska wěz. Ty tuho paterizja, kak jenoż tak ruce cźłowjeka pscheměnjsch!

Tak špěchnje? Hdże też to. Każ by z cźapku wo jednu dyrił, tak thěte paterizja swarźenje njespschemění. Hody su, mahł rjec, wobkładniwy wobthodnik, kiż hižo wjele do cźaka la ho rektanu cźini a wěz pojmuje tydźeń wot tydźenja, a skónčnje dźeń wote dnja a hodźinu wot hodźiny, hdyż wschitke wutroby njesahorja a njeschopny, hdyż potom wšy towarjat tu je. Hižo po Ratbiclanskej kermuschi ho wěz sa jatrezina a prenje hodowne sdrete do wutrobow ho dotrawaja. Lědma te jachwaich. Zyte pschipódla hej pomyk hlich, kelko nedźelnjow hischeze do bód je. Dźeći hižo kru cźiche licha. Wo wam ho dale nicso njerozi, hdyż wulka hasta porcelanowe schüsse, so dhe knjes kantor letha w Bo jej nemy konjac z wjeselbnymi spěwami porjeschnici. Sso wě, je to nětrje wonjadne, ale nětko to powschitkownosej hischeze tak nicha wje. Ale jakkuesta po tchkicźym jerje ho, do wutrobow. A pschejo jatnischo trezina to bycz. Dźesat ka konja hižo we Rumpodichu, a pocźinaju hodowne sdre wy spiwach. Hižo wjeselau nanoschuk z Rumpodichow w. „Serbskich Nowinach. Adventske swjedźenje ho wubudza, wobjeze w tonach, dźeś so we tuif na serbske dwa. Wulkim wschelake wole. Po cźasu pak ho z wotmachom swjedźenskej blize kwoli! Zyleschtrouite nanoschti, hodowne wulkadne wokna, swobodne nedźele, pschejne lisli, Rumpodichi, potajmjna, hodowne ichtomy, schulske wschedźaje nja, pjecźenje, pichtotowanje a nawpschejenje schtoma pschejo ho a bóle. A nětko, hdyż ho jenoż hischeze hodźiny kcha, je ani jenoje wutroby, kiż njeje hižo polna hodowneho wje hsla. A potom hodowne swony dotrejnja mócu a wuc cźija z pschezdnju mysliczu wschednych starocźow.

Kaj wschak, paterizija rohmi swoje njemjeńte. Pschejo dale a hóre je z wotmachom widitke wutroby k ścźi jtorh nita a sahoriła po tydźenjach, dujach a hodźinach. To je ho z wulkej prózu a haru sjato, ale nětko na cźim lóźeho, krieha jenoż sajtrejsej a wjcho druhe bude ho nankacź. Wieś dźiwa, je po tak wobschérnych a dołkadnych pschiho tach tej skenczuje nanowa njerda wutroba rostaje a sdźećimi a schtomowymi swjeczkami na pschemoh ho sjuć je a ho nětotrezitali nan njeharbuje, ho na schpundowanje sydmać a njenje i dźecźimi hej hrajkać, na pschikład z elek trizku żelesnizu jédźu, kaj je to jóm jako hólejez cźiuli, ale tchdy i para jako cźerćidło.

Nó, hlejeze najchejo Otu. Tak dołhi hacź je leźi na cźi jnym schpundowanju! Njeje dha cźi jnma tak dołho tu dełeka? Njetchi cźe lohcź, hdyż hy nańajnje na njón jeprze ny? Njechasch dha do Nowin pohladać a nam nějchto rjane pschecźitać? Nochtjal ikoro ichtomit jhaichowaci, je by ja jutjischim wjerzor hischeze nějchto swjeczkow jbyło?

Sso wě, je je jnma na holym schpundowanju a też lohcź boli. Ale to wschak njeje tak jlě. A k cźitanju Nowin, kurnizy dźesec jtronika była, je jutjje a sajutjischim też cźaja. A schtomowych swjeczkow drje tlamar hischeze też na pschedań jnreje. Wojtajeje jeho i tajkimi wezami na pokoj! Wid cźe tola, je k dnuhemu zanje thwile nima. Dyrbi Mikławschkej hischeze pomhacź konika japschahnuhcź do dejkowaneho wosa. Dokelź pschipotdnje je nimo a kón je ho wowsa nażkal je swjeczkowej tujki w hróbźi j popowych dejkow. Nětko dyrbi sašo won do pola po fórn worjeschkoweje runklizy a worjechowych kalowych hlójczkow. A tobakowa trubka, kiż je thěte na wés płozit, to je pluh. Konika sa pschehnujetaj j rjec'aschom a wolnjanej nicju wokolo hlowy. Tute tijeschti, to ju schyri kloniz a tutón muzit dyrbi je krucze sthkacź. Bonka na polu wujeschuja bróźdu po prózdze. Nanowa lewa ruka je macź a prawa dźowka. Tutej nakla dujetej rěpu a kal na wós. Mój bożiczko, kuny doma na krowy, cźelata a wowzki jabyli. Tu mohte hischeze schit wanje na hizy ho pasez a trawu žracź. Brrr, schumjelo! Wotpocźij tak dołho thwilku, pondźemy domoi po jtół. — Takle, nětko ho nażerje do zyteze wole!

Pjecź njeschichtowy posdjischo dyrbi ju tak dołhi hacź je na schpundowanje lehnjeź, dokelź je nětko wulka, dołha hora, po kterej krowy a cźelata horje a dele łaza a ho tam papu. Wožzepe na jelenym schtrykowanym laju jim wubjernije ztodji. A wuhy a breda to ju wójzy, te njeztodża, sterje kalaja a tuź wojtaja je sjeso. A nóż stej dwě karnikajej dźerje a jena krowa tam nuschli. A nješ wuistonaj je hrzeba, tu mója ho napicź. A nan sczini ju k wulkej tuži.

„Alle lube dźeći," praji macź, „dwérjata wokolo nanewje łuby tuttacź, to skoro njedyrbjale. To njeje rjenje. Dha tola manulawu sawrěj, muzo!"

„Njech jeno cźinja!" napschecźiwi pschi wotewrjenej tuži. Alle nadoba tyknje jasyk won. To krowy ho nahoja j cźelczkow a cźekaju. Po hladkich skalach wobjtunu ho a tak padnu na kuku.

A tak dże to dale. Hischeze dźeje wosłanje na schpundowanju. Pak hedźi, pak tlecźi, pak ho sašy lehnje. Potom ho stupi na njsche schtyri a łasy. „Nź, nuzo, schto je tola do tebje sajeło. Ty hewak tak j dźecźimi njejžy. Njechasch nas stanyez a jej zigaru sapaliez?" — „Prawje, na kurjenje běch zyte połabył. Daj mi jemu a sapałki!" Cźini tak a wostanje zoma na schpundowanju tlecźo.

Při zastupje do wobradźeńskeje jstwy.

Cyle překwanjene zhladuja dźěći na Božodźěśćowy stom, kiž so jim we swojim połnym błyšcu předstaja. Niwale přenóžacy je prěni wokomik při zastupje do wobradźeńskeje jstwy. Skónčenje je přišoł ze žadosću wočakowany luby hodowny swjedźeń. Njech je nam dorosćenym k hodam też nješto tuteho Božodźěśćoweho hodowneho zboža a hodownoje radosće spožčene.

Hody — nowe lěto!

Hody su ho jako swjedźeń narodźenja Božeho stuo swjeczśe prěni króć w l. křesłowstwa a to w l. 354 w Romje, w Jarihrodże, pak w l. 379 a w Antiochiji w l. 388. Do toho bě ho 6. wulkeho rózka swjeczśilo tak rjez duchowne narodźenje Sbóžnika, najemjeńša dopomnjenje na jeho cźichźiwa w Jordanje. Na 25. hodownika ho dźeń narodźenja Khrystа pschepoloži tohodla, so by ho starozdawanji swjedźeń symkeho wobrota błónza narumak se khreseźanskim swjedźenjom. Khrystuš měješe być nowe błónzo, kotrež swětej swětło nješe.

Hdyż chcemy nasche dźensnjsche hodowne nałożki prawje srozumnicź, dyrbimy na to dźiwacź, to je zyrkej hiža w sašnym srjedźowěku dźeń Božeho narodźenja swjeczśila jako sapoczatk noweho zyrkwinskeho lěta. Wot cźasa Karolingow sem bucha hody w nimale zyłej Europie tež j dobom sapoczatk nowego lěta a to ho wožebje wot te row swjeczśowanje. S reformacijin wjetschа wschudže je l. wulkeho rózka jako sapoczatk nowego lěta postaji a w l. 1691 skónčenje też tola jich bamż Jakuboe X nowe lěto sašy pschepołoži na l. wulkeho rózka.

Tola do toho bě zyły lud ho na to swjeczśił, patrej swjeczźacy łónz starego lěta a tak dóstachu hody a wobł wochy do dźensa wjele přenjatnje nowolětnych nal tow. Drukoże sašy namakachu wěsty podobnosći m ledowanymi a nałětnymi nałožkami.

Hacź su też stari Sslowjenjo swjeczśili symski wob błónza podobnje kaž Romjenjo, njemóžemy z wěstoh rjez, dokelź nimamy pisownych dopokazow. Mózno wje je, wožebje hdyż dźiwamy na wschelake nasche hodow waschnja, kiż i dźela też hischeze pothadźeja z pohanst dobu.

Sto naš Božodźěścowy štom powědaše.

Běše jara zyma. Ja stejach w horach w snězy. Nadobo přińdże muž, wotruba mje a położi mje na wóz, hdyž hižo wjele mojich towaršow leżeše. Do toho woza běštaj dwaj konjej zapřehnjenaj. Tej wjezeštaj nas do města na dwórnišco. Tam zmjetachu nas na wulki wóz jenoho čaha. Tutón čah dowjeze nas do města, hdyž nas wotkładowachu a na wulkim torhošću zestajachu. Po někotrych dnjach přińdże bur a kupi mje a njeseše mje do swojeho domu. Tam stajichu mje do rjaneje jstwy a wudehichu mje hač nanajkrasniso z worjechami, jablukami a wšelakimi khlóšćenkami. Też swěrki na mje stykachu. Jeneho dnja buchu moje swěrki zaswěćene. Črjódka wjesołych dźěći přińdże do jstwy. Te małe rejowachu a wjeselachu so nade mnu. Bórzy pak mi moje drjehjeńki zwottorhachu a mje na dwór čisnychu. Tu leżu nětko w zrudobje a čakam, hač mje rozrubaja a do kachlow stykaju.

Maks Pilop z Ješic.

Swjaty Mikławš pola českich dźěći.

Hodownik woznamjenja za češke dźěći nješto wosebiteho. Kóžde dźěćo so wjeseli, hdyž widźi na protyey, zo je 1. hodownika. Dźeń 6. hodownika swj. Mikławša woswjeći so pola wšěch słowjanskich dźěći z wosebitej radosću.

Hižo 5. hodownika widźimy Mikławša z wulkim měchom po dróhach kročić, přetoż za jedyn dźeń njehdy howak wšitko dočinić móhł. Potajkim 5. a 6. hodownika wobradźa poslušnym dźěćom dobre wěcy a k tomu hišće wjele poprjancow, jablukow, worjechow a khlóšćenkow. Dźěći wočakuja Mikławša, hdyž so počina čmić. Žane so w tutym času won njezwěri, wšitko sedźi doma za blidom. Mać je dźensa njetrjeba napominać, přetoż wšitke su dušne. Tu nadobo wočinja so durje a štó zastupi? Nichtó druhi hač Mikławš z wulkej šědźiwej brodu. Dźěći so hnydom před nim poklaknu a spěwaju hromadze spěw. Potom so dźěći dohladaju, zo njejsu samo ze Mikławšom, ale zo je z nim też djabol sobu přišoł. Hnydom so skhowaja zady maćerneje suknje, zo njeby jich čorny sobu wzał. Na to wočini Mikławš swój hobrski měch a kózdemu dźěśeu dari nješto rjaneho. Hdyž je so wuwoprašował, hač su dźěći wšě dušne, so wotsali z čertom. Lóze dźěći dóstanu wězo z prutom přez rjap a druhdy tyknje je samo do cha.

A. B.

Pastyrjo w Božej nocy.

W Betlehemje na polu
Hóley wowcki pasechu.
Jandźel so jim zjewil je,
K městačku jim kazaše.

Dźiće, dźiće pospěšnje!
Jězuska tam namkaće.
Do pjeluškow powity
W žłobje leži w hródźičcy.

Pastyrjo tam khwatachu,
Dźěćo w hródźi namkachu.
Marja synka tujkaše,
Józef łóžko sćeleše.

Hóley dary dawachu,
Dźěćatku so klonjachu:
O ty zlote dźěćatko,
Naš najlubši Zbóžniko!

Česć a khwała tebi budź,
Jězu Krysće, tysac króć!
Česć budź Wótcej wěčnemu,
Khwala Duchej swjatemu!

Lube serbske dźěći!

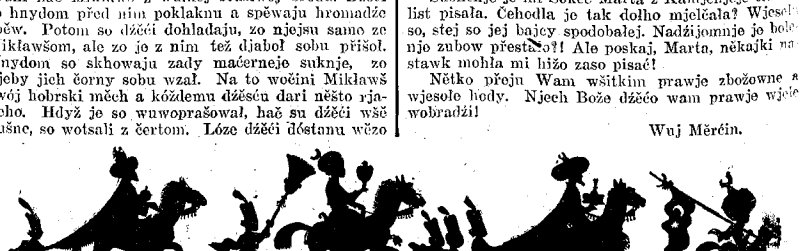
Nastawk Pilopec Maksa sym hižo loni dóstał. Tehdy dźěći mi telko napisachu, zo njewědźach, hdźe z nastawkami. Ale sym sej myslał: „Lutuj, hdyž maš, a zmječej, hdyž Nimaš na tebje zechce."

A. B. wutrobny dźak za nastawk wo češkim Mikławšu. Je jara zajimawy. Ale njewěrno, druhi króć nastawk hnydom mi připósćeleš tak, kaž sy jón napisał a njedaj jón wot nikoho wuporjedźić a přepisać. Tak mam to radšo!

Skónčnje je mi Sokec Marta z Kamjenjeje też rad list pisała. Čehodla je tak dołho mjelčała? Wjesela so, stej so jej bajcy spodobałej. Nadźijomnje je bole njo zubow přestałoj! Ale poskaj, Marta, někajki nastawk mohła mi hižo zaso pisać!

Nětko přeju Wam wšitkim prawje zbožowne a wjesołe hody. Njech Bože dźěćo wam prawje wjele wobradźi!

Wuj Měrćin.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. puk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 9 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a trbele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhnjenju čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarska pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 302 — Budyšin — Wutoru, 27. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Zhromadna mysl a pomocnistwo za wohroženu młodźinu

Wolejwjenje němskeho presidenta a němskeho knjezerstwa.

Němski president a němske knjezerstwo staj słědowace zamołwjenje wudałoj:

Naša bjezdźěłnosće runje teš na němsku młodźinu cyłcy. Ani saradźenje dźěła ani dźěłowa słužba njemožetej sadźewać, so maja bo je sapołčatkom symy tyłhoty młodych Němcow z dóstom bjezdźěłnosće bědźicz. Tohodla němski president a němske knjezerstwo němski lud hody **k nusowemu skutkej němskeje młodźiny** napomina. Nusowy skutk dyrbi dźěłonjemějacej młodźinje składnosć **k tuhnemu powołanjowemu dźěłazemu dźěłu poskiczeć a jej smóžnicz, so by bo duchownje a cźelnje dóstała. Hromadze z tym dyrbi bo jej zhromadny czołny wobjed sawěsćicz.**

Zhromadna mysl a pomocnistwo wschěch dźěłow wobydlerstwa dyrbitej w tymle nusowym skutku bohu skutkować, so by bo dźěłonjemějaca młodźina cźelnje a duchownje zhrowa a k žiwjenju khmana dóstała a so by bo jejna wola **k kameradiskej samopomozy** pohnyła. Wobydlerstwowe dobrowólne napinanje budże němske knjezerstwo **po pschemyślenym planje podpjerowaś.** Němske knjezerstwo wschěm khmanym pschiprawjenjam, wobsahe teš dobrowólnemu kameradstwu młodych dźěłonjemějerjow, kotrež bo do słužby staja a jo praktiski wuwjeda, **pschipomoz** poskicz. Wone dyrbja wobsahe **wotmyślene** lězwjenje **smóžnicz.**

Němskemu dźěłowemu ministrej je bo nadawk napołnił, so by nusowy skutk němskeje młodźiny spěchował. Wón sawjedźe, schtož je musne.

Němski president: ſ Hindenburg.

Němske knjezerstwo: je Schleicher, němski kanzler.

*

Sa nusowy skutk móže bo, kaž je bo sdobom wojsewiło, se žrědkow němskeho stata w běžnym hospodarskim lěcze 9 miljonow hriwnow nałožiło. S nich móže bo pschipomoz tajkim pschiprawjenjam a wobsahe tajkim dobrowólnym kameradiskwam dawacz, kotrež hamc abo w swišu z druhimi městanami młodych dźěłonjemějerjow w starobje hacź do 25 lět pódła zhromadneho wobjeda w pscherěźku snajmjenjscha 2 hodźinje powołanjowemu pokaczowanjskemu dźěłanju słuza, słobtny czaz dyrbi bo za sportske smužowanje a duchowne sdźełace dźěło wužicz. Pschipomoz ma bo tak wobliczicz, so móže bo na najwjazy 15 hacź 25 pjenjezkow za kóždeho wobdźělnika pschiswolicz. S wumjenjenjom je, so bo teź druhe — privatne abo zjawne — městna je zamołwnymi žrědkami pschi sezwjenju a pschi druhich nadawkach nusoweho skutka wobdźěleja.

Dla spěchowanja nusoweho skutka dyrbja bo knydom we wokrjesach wschěch dźěłowych hamtow dźěłowe zhromadźenstwa wutworicz. Sso wscheho njetrěbneho organizaziskeho dźěła bo wostajejo, dyrbja wone wschě dźěła sepschimacz, kotrež bo wo dźěło njemějacu młodźinu staraju: pódła dźěłoweho hamta pschede wschěm gmejny (młodźinske a spomožerske hamty, wobsahe zjawiska pomoz), duchownstwo a wučerstwo, młodźinske zwjazki wscheje druzyny, powołanske zwjazki dźěłacerjow, sjednoczenstwow dźěłodawarjow.

4800 amnestowanych puschćili.

Na podłožu amnestije za w Prusej, kaž je pruske justizne ministerstwo zdźěliło, hacź do soboty 24. decembra pschipołnjeny wjazy dyžli 4800 jatych z jatby puschćili.

Jenotliwe wobhnadźenja k hodam

Pschi składnosći hodownego zwjedźenja je **satike justizne ministerstwo** kaž kóžde lěto khětry dźěł khłostanjow na swobodu puschćiło a druhim khłostanje wołožiło pak puschćiło **pak** wuprudnowanišći czaz pschisłuchowało. S wobhadźenom na nětčišću hospodarsku nuzu je justizne ministerstwo pódła amnestije z 20. decembra 1932 — wobsahe na **tajke** pady dźiwało, kotrež maju bo **powschitkownej nuzy** pschipisowacz, abo w kotrychž dyrbi bo z wobhnadźenjom wobsahe czežkemu połoženju swójskich khłostanjow wotpomhacz. Liczba wuprajenych wobhnadźenjow je tohodla z 525 khětro wjetsche dyžli loni.

Statne płačenja za cyrkej

Satika „Evangelika korrespondenza" pische:

Rosšěrjenje **statneho fonda** w skorźbje mjes **statom a zyrkwju** wo wotnjasajmu sprěczenju je sadźo raz k tomu pschiczinu dało, so je bo na njewěsne a njesamołwjonne waschnje **pschecziwo zyrkwi schczuwało.** Zyrkej je hjes winy, hdyž je skónczinje k rošsaženju prawneho połoženja w czasu doschło, w kotrymž musa pschez wjetsha bywa. Stat njeje dotal ani tsericzny sumny płacžił, kotrež budźischce dyrbjał płacžicz. Dźiwaj sjednanjkaj pospytaj je wotpokasak. Też bo pschi płacženjach wo „nahódnoscženje" w imyśle nahódnjazeho zakonja njejedna, dokelž staj němscheriny sud kaž statny sud spóznałoj, ale w dale dawanja dotalnych płacženjow je složowanjom po wothódnoscenju sjenjes po 179. stawje němskeje wustawy. Pola wjetschego dźěła zyrkwinych zadanjow njemóže bo zjawa wo **„nahódnoscenju"** wěcźeć, dokelž su bo psched němskostatnym sudom kaž psched statnym sudom zało trěbne płacženje pokazyli. Hdyž su njedopłatki najtale, su wone naturalne zešmyk z toho, so su statne płacženja dotal njedosaže byle.

Dawkowe wołóženje za khěžerjow

Němski finanzny minister hrabja Schwerin ſ Krosigk je do hód wukas wo dawkowym wołóženju za khěžerjow wudał. Wukas bo wobsahe na wobsahe khěžerjow wobhladowanych a industrijowych twarjenjow počahuje, kotrež dóstała prózdne stija abo kotrychž pschenajeńtki pjenjez je bo khětro snižił. Pschi sepisowanju dawkowy ma bo na to dźiwacz, kaž dalko bo sa pjedawsche lěta njejsu dawki zapłacyle, a khěžerjowa musa je napschecźopschihódźenja potrěbna, dyrbja so prózdnowy wo spuschczenje zastatych dawkowy wobsahe derje wenjo pruhowacz.

Ćěło zhubjeneho nacionalneho socialista namakali

Kriminalna wuschnosć w Drjezdźanach je wozjewiła, so je, hdyž bu woda Malterske dołowoje sawjery po sanjerjenjenju spadła, jedyn mukhodźowar po dołowej sawjerje dźeń, pod rospukanymi lodowymi schkrutami wukti měch wobladał. Měchowa forma a wulkosć daschtej spóznaca, so bo w nim cźełi pschedmjet khowa. Wutkhodźowar tohodla hnydom połožił w Dippoldiswalde porodźi da, kotrež bo ſ Drjezdźanskim połizajskim presidiom frěcza. Hižo krótki czaz posdźischo ſ wjednistwom kriminalneho radźićela Vogela mordarstwowa kommisija k namakanischcu pschijědże, kotrež bo hacź do poslednich dnjow ſ lodom pschikrywaschce. Dla wutrajneho smjerska na horach potom woda spadowaschce, słónczinje bo lód rosłama a ſ czołkom poslednich dnjow rosta. Hakle ſ tym bě możno, ſ mostoweje murje do dołoweho dna hladacz.

Kaž je mordarstwowa kommisija swěsćiła, bo sda, so bo tu wo cźěło **nacionalneho jozialista Hantzicha** jedna. Jeho su na druhim městnje zastrělili, jeho cźełko do měcha tykuli a potom ſ 15 metrowy wyšokeho mosta do dołoweje sawjery cźisnyli. Hantzicha su wot prěda do wutrowy tźělili. Wutsel je jeho hnydom morił. Morjeneho mózachu hnydom jako Hantzicha spóznacz.

Sražene ſ policajskim offizerom.

Pschi swadźe w **nacionalnosozialistiskej korczmje** w Barlinje blisko Anhalskeho dwórnischcza je jedyn policajski offizer, bo wobarajo, do **nacionalnosozialistiskeho lěkarja dr. Fritza Dörnera** dwójcy tźělił a jeho cźełko kranił.

Pólski namjezny zastojnik dweju přesmykarjow zatrělił

Pólski namjezny zastojnik je na namjezhnym pschekhodźe mjes Rosbergom a Scharleyom dwoju pschěsmykarjow zastrělił. Zastojnik je njedołko Gorezka ſ tsjomi wobsadami sekka, kotrejž dźěłachu němske twory pschez mjezy pschěsmykacz. Zastojnik pschěsmykarjam kasajshe, so bychu tsjo wostali a tźělił. Wutsel pschěsmykarja Wilhelma Pjekacza a pschez mjezy pschěsmykarjej, bratraj jatscelenecho, dźiwjschi mori. Druhaj pschěsmykarjej, bratraj jatscelenecho, dźiwjschi taj mjezy pschěsmykarske twory wotcwjesaj a pschez mjezy wróćo cźekaj. Zastojnik pak jimaj pucź zastrěli a njeju wróćo cźekacz. Zastojnik pak jimaj pucź zastrěli a njeju wróćo cźekacz. Schczepan Pjekacz je tak cźełko jranił, so bórzy po tym wumrě.

Deficit Francowskeje za tři lěta 17 milijardow

Francowski finanzny minister Cheron je w hejmowym finanznym wubjerku rospravu podał. Do zastojnistwa zastupiwschi je w statnej pokładni 212 miljonow frankow hotowych pjenjez a dowolnosć k wudaću požčonki nadeschoł, tak so ma knjezerstwo 3 milijardy frankow, kotrež dóstawaju, bo by bo dołh na kónzu lěta 1932 wurunał. So by finanzny minister mógł pschichodne dźěło finanzneho zarjadowanstwa dokoncz, žada połnomóz, so by směł, so 5 milijardow frankow papjerjane pjenjezy wudaz; pschetož runje w prěnich měźazach nowego lěta dawki njepschichadźeja. Prjedawschi knjezerstwje stej lětša pak ſ wudaćom nowych papjerjanych pjenjez pak ſ požčonkami 9 milijardow frankow statny dołh powjeschiłej, tak so ſ pschichodnymi 5 milijardami statny kěžny dołh na 14 milijardow skoscze.

Minister Cheron dešijt ſ přjednich tśich lětow 1930, 1931 a 1932 na 17 milijardow frankow a pódła toho dešijt żelesnjazow na 10 milijardow frankow wobliczа. Minister je do drobna ſ pschicźinami tychle njedostatkow sakerasche a porom praji, so njeje dotal dosej khwile měł, so by namjezy cźinił. To po žiwjatych dnjach nakhwata.

Cherons chce francowske financy wustrowić

Nowiny „Quotidien" su zhonile, so chce finanzny minister Cherons franzowske finanzy je słědowazymi žrědkami wustrowic,: 1. Wulkojunona požčonka ma bo wupokojeć; 2. wobydlerski dawk bo sawjedźe; 3. licźba divisijow bo ſ 20 na 14 sniži, ſ cźimž móża bo 1½ milijardy frankow salutowacz, a 4. dyrbi bo podwjedźenju dawkowy ſ najwjetschej wótrosću wobarać.

Dźěłonjemějerjo so do Parižskich nócnych korčmow dobyli

Wołajo „Khléb abo dźěło!" spyta bo hodownicźki wjecor wulka cźrjoda dźěłonjemějerjow do wschelakich nóżnych korčmow dobyć. Policija demonstrantow rozjeła a nětdźe 200 wožbow saja.

Bamžowe hodowne posołstwo

Bamž Pius XI. je patorźiju se žiwoje dźěłanje we Vatikanje hodowne posołstwo wschěmu khěsćijanstwu pschipowědźił, kotrež je bo se wschěmi europiskimi wusjelazymi flagjienji rosschěriło. Mjes druhim je bamž wo wulkich konfliktach, kotrež žiwjt satschahuja, wo wójnje, wo wosowanju mjes wobydlerjemi „cźah", kotrejž hischcze pschezo telko sleho nacźinjatej. Wobsahe je na žałostne sćěhowki žiwjtowneje krizy pomintal, kotrež jako najwjetscha krisa žiwjtowych stawiznow bohužel dale traje a wobsahe cźežko na khudych a dźěłacerjow tłoczi. Wschěm pak bamž sbožopschecza pódła a sa nich wo měr, pokoj, wsajonnu dowěru a dožahaze a pschimjerjenje je płacźaze dźěło proschesche. Sa lěto 1933, hdyž bo po Khrystušowej žiwjenji 1900 lět minje, bamž **Swjate lěto** poruči, kotrež bo 2. hapreje 1933 započnje a kotrež budże hacź do 2. hapreje 1934 trać. Bamž pschejesche, so bo znajmjenscha jene lěto njeby wo schkodach a reparazijach, wo dołsy a swórschczenjach, njedowěrje, konfliktach a swadach žłyschało, ale jenoż wo bratrstwje a swobodnym ducha.

Venedigskaj lawai w Trogiru

Powěsćernja „Avala" je Splita powě: Pola Trogirje wyschnosće je bo schěsć młodych ludźi samołwiło, kotrjiž bo sami wobstorzachu, so bu Venedigskeju lawow wobschkodźili. Jich narodne sapjecze a jich wótczejstwo bu bo **ſ wuzadanjom italiskich nowin najhłubje sranile.** Policajsti žrid je młodych ludźi **k jałbje na pjeć dnjow** sadu dźił. Statna wyschnosć hebi wotschkodźenje dla wobschkodźenja měschczańskeho swójstwa žada.

Spschiśahanstwo w schpanjiskej Marokkowskej.

W Bat Lazza w schpanjiskej Marokkowskej su w garnizonskim měsće monarchistiske spschiśahanstwo wotkryli. Jenmu schpanjiscy tśěły a domorodni wojacy pschiśłuschcźa. Jedyn nětdźischi podwjednik Abd-el-Kerima, Abdelamelek Jarjow hilanje nawjeduje. Někotre **wožoby**, mjes nimi scherifa Sidi Aza, bu sajeli.

Polharšcki študentow i Czech wupokazali.

Sobotske nowiny „Pladua" hu tele dny powěsć wo czišichšale, so hu i Czech někotrych bolharskich studentow wupokalali. Pšičinu, kotrej so ja to wuwdawaju, pak njeznaju wěrnje. Wěz je so bliže pšed schtwórcej letom stala. Cześenym knjeżstwom je jenož wo to šło, so bo w Czechach njetykate balkanske nalećowjece wotwiwate. Zyła wěz je na balkanske, we wóšej měrje mazedonske poměry pocżahuje. Czechoslowakske wyschnosće nimaju za dobre, so bydy w Prahu mazedonske nalećowjece wothłós namakate.

Njeporadźeny bombowy pschipot mazedonskich komita-jow na Simplonski expresny czah.

Kaž je sarjadowisnow grichiskeje statneje żeleznjy dóstało, hu dobotu w nozu pola Djewdjeli w Jugoslowjanskej blizko grichiskeje mjezy bombowy attentat pschezitwo Simplonskemu expresnemu czahej sluczili. Na schěny pocżahowa bomba be czaha rosbuchny a **jeneho mazedonskeho kontitacza mori**, mjes tym so bo druhi rani. Lokomotiwnik spěschneho czaha so z wobjawjowym kjuktom bombowego rosbuchnjenja kedźbliwy jeźini a mózjesche czah z czahom saltajcy. Pschestrowarjo ho do krosu dachu. Sranjeny kontitacza je njeprópitany cekmył.

Sły pschichot pschecziwo egiptowskemu kralej wotmyslony był.

W Kairu hu w fahrodze statneje inżenierskeje schule w Giza-kim pschednjesche krótki czah pšed offizialnym wopytom kralа Faada bombu wunjkedźili, kotrejž bórnija pak njebě japalerna. Kral je swój wopyt w inżenierskej schuli po programje pschetrjebał.

Amerikanske piwo z tři procentami alkohola

Representantski dom Sjednoczenych statow je jakoi pschijał, z kotrymž so alkoholowe wopschijecze nětkole wuražeho piwa z pol prozentom na tři prozenty powjetschi. Jara dwelne pak je, hacz budże senat tutomu wobsankenju pschihłosowacz. Wěsce je, so president Hoover jakoi wo piwje z powjetschenym alkoholowym wopschijeczom njepotwjerdźi.

W representantskim domje je wjele pschecziwnikow

Sah chce swój trón předać.

Riza Khan, persiski šah, na swojim krasnym trónje, kotryž pókrywa 140 000 dejmantow. Dla pjenježnych cesnosćow je sebi šah pjeća wotmyslił, tutón drohotny kruch, kiž je nimale 100 miljonow hr. łódny, a głowu z drohotnych kamjenjow předać.

Amerika na wotplacjenje grichiskeho dołga czaka.

Amerikanske finanzne ministerstwo je sdźiłko, że na grichiski dołhowny ratu 130 000 dolarow, kotraž ma so 1. januara zaplacyć, dwě dalschej lecze hacz do lońca 1934 czakacz.

Chilejski statny president zastojnstwo nastupił.

Nowy chilejski statny president Alessandri je hody zastojnstwo pschewzał a pschijahu na wustawu złożił. Alessandrowe prezidentstwo hacz do 1938 traje. Tónzamy dźeń be attentat pschecziwo njemu pschihotowany, kotryż pak hu z czahom wotkryli. Policija je 20 offizierow a podoffizierow zajała, kotriż hu do komplotta zapleczeni.

Hodowna skhadźowanka

serbske studowaceje młodźiny w Rakecach

Rjany, mily mócł rjeń nalěini dźeń. Puncze šuche, czichy. Połojtim zaneho sadźenka skhadźowanin wospytacz, ani za studowaceho, ani za lud. Wospravdźic! Wobschěrn zaala, nětcy luźeseho hoscenza, be wobsadzena. W zanej jitwi nětknjenje njebyło bało, ani za studentow, ani za lud. Dobre znamjo. Czim spodobnische, hdyż domacż dźe lěto polne porazkow na narodnym polu. Porazeni dźechamy le wschelakich hórkolecow. Pschewinjeni njesmy. Pschikrafcjowanja generazija pschego sasa wotin wopakanje: Chcemy żiwi być, so njewotdacz. Schkodź wěcu na do zinjenje, njemamy, dóniż wobsahuje je w sebi.

Tu walu żeleznu krutnaczi pośći Cesarjowskeho, pschednjeseneza studowanym.

Dźensći wariad zwjetnei zyle pschednschki t. dr. Wirta. Pschednschk mnohim polnu, nadawali mnohonej praschenjom, nadawkow, wuhladow, jimenitych kóscelu wuhladu Sserba. Kóżda wuzitcza jeho pschednschka módri pschinjeć wobschěrnu pschednschk. W pschinjeże pschednschka, duchowne wuznacze, so tólsche żiwjenje luda pjerzeże wuhladu Sserba. Niedóbła so jenitcza problema. Sahanja so pschepinacz jednitcza, so rozdźelowacz je hdajsnym sselom. Spójnowanny pak tez wotin nemitcza profesora, kotruż jeho wujeże do slawiłli. Hat, nemitcz profesor, naschcho czasa, je wuzbenowito zinne je hu. Sserbstwo wuznenho nadawa je, so wuzwobodźacz z luźeho wuzwa a so pschednschkez k existej wopraudźitosći. Se swojimi profesorami, wotcze druzine, mjech nemitch lud zum wotkliż.

W naschich kulturnych znaschenjach z bratrowskimi słowjanskimi narodami, hladajmy na hłós isatkeje duschę, na żadanja praktiskeho żiwjenja. Nemitch wobschodny swjet żada, wola sa dorozumjenje jón z pocżatym wobdźiwanym Sstowjanstwom. Żadanja żiwjenskeho ranu wschednoho praktiskeho wobkhada pschewinu prjedy abo posdźischo stony nemitskich profesorow, ach tak, schkódne, haj, zhubne nemitstwo ludej. My Sserbja chcemy słuschez a słuschimy sajimnu naschcho stata, żiwjenskim sajimam nemitskeje republiki, a niz sawitym idejam wschelakich nemitskich profesorow. Chcemy a możemy słuschez jako luźiscy Sstowjenjo wulkemu nadawkej dorozumjenja mjes europskimi ludami.

Pschednoschk wuwabi swoje rozmołwy. Wobnjel mjenuje se strony studowazych. Wschelake tydź to pschednoschke sa jim b jeseze wschesalenz, ale nicza wuzitcznego, so sminu sabéracz.

Rozmołwa pjeczesche so dale a wotwjedże wot pschednoschka. Tiwóchny czaż a kónz kónzow bě, so druhi pschednoschk dyrbjesche wuwabnycz. Schkoda!

A wjeczor. Czaży su schpatne. Studenesa pschibichu k siebi swój serbski lud. Tón serbski lud, z kotrymż so sriedźiny so powołonja stari a młodźi wuznawacz so Sserbstwo njepada, so żada za żiwjenjom, żadyn wjedniłami, so bychu jemu wuschli to sriedźiny z studentow, wěrni krucżi. Wjeczork dobjachu rjane hudźby a sydne pschednoschki. Dźiwadłowy kruch: „Njewěsta nadoba" so krasnje poradźi. Cicero bě swoju rólu dobre nawuknył (zwjak na studentiskim jewiscżu trochu nuschdnojesi), żiwy bě w swojej roli, każ studencza pschez druhu grajerjo a hrajerki pak tez.

Wocżakowachmy se strony studentow wjazy zaharjanych narodźenow. Lud radu słuschi rěczecz swojich studentow. Stary sasa womłodźi z młodymi, młodźi pak sprěja so za ideal, czim nutrnischo, dyż so dótkuje pschezitwa trania. Satlinczi a klinczi jemu zlasto do posledujcho sdych njeńcżka. — (Nadrobna rosprawa sczeżnje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 27. dezembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer +2 a thermometer w nozu —1. Wjedro budże dale symniske. Wotrawdźe jutrowny poczaż mjedzymy tuhe hnjate dny. Prenji dźeń be trochu hnjewjerjejto. Ale wczera bo trochu Boże słónczko mjes na hodowne hona zasuwacz. Wosebje abo tola be tak mily a pódla czicho w Božej swobodze. Selene hody jchcesa naš z běłymi jutrami. Jutry smjerjemy druhu połojzu hapriele. Storo so nam wěrjcz nocże, so mózło tak późne jutry běłe być. Pomnimy wulke śnehi a mjeżele tez druhu połojzu hapriele. Sallad luthuiuheho porzasa je wobschérna a wobsahuja wschitna nad sriedźnej a rauschej Europje. W dalokim sewjeru abo połnocy hdy so runje tak nadsérna mróza nima. Schwadźenje pschijimawej zymnych powětrow je sewjernoho lodowoho morja. S połonja pak pschiplowaja pschesrědne powětry a hrěja naich wosbach W połonschej Jendźelskej krajża hušaze kwětki a pětcżelcy na lukach pod hołym njebjom. Wschelazy mjenja, so plomjenite, wurjadnje wulke, blaki na sklonzu su nam tak milu symu pschijuzyle. Sso wó, je mila syma w naschim czasu tradanja a nuty wopraudźity dar Boži. Jutrje sriedza sthadza słónczko 8,03 a thowa so w 4 hodź. Wjecżor sthadza dopołdnja 9,26 a thowa so popołdnja 4,52 hodź. Nětko słónzo najpodsdźischo sthadza. Tsjoch tralowa so wobroczi a potom z kóżdym dnjom pridy sthadza thowa so nócż z kóżdym dnjom posdźischo. Wjecżor dźeń hižo pschibera.

— **Rentowe kwitowanje wobtrucżeja** so za pjenitki a hacz k sthwórtk 29. dezembra 1932, za pjenitki M hacz z pjatk 30. dezembra 1932 w Sesemowni na Hrodowskej hdy 10 w 1. poschkodże wó sthwje 22 wat 8 do 13 hodź.

Ilsan:

Kasandra

Přenjotny roman.

2] (Pokračowanje.)

Krocżach pomałku po schcżeży je sstotym pěskom pobżo-panej, bliże ke thežy. Na brjohy pichi njej leżesche wuthłoczjorny kojor z nasełeni błyschczatymaj wocżomaj. Ssowa, kiż bésche najzkerje w thežy, sahnuta. Prjedy hacz sastupich, pohladnych na thežu, tu widach wysche thežinych dairi napisane: „anno Domini 193" (to lócże Knjeża). Posledni pižnik njebé zyły widżecz, dokelż wobmjetk bé wobschkodżeny a z nim pižnik. Myślach: dyrbi i tym hnadź nowe lěto wojjewjene być? —

Na wulkim z cżerwjenym komotom wobcżahnjenym stole hedżesche żónska je schdżiwymi włosami, kotrež rospuschczene hacz na jeniu dołzachu. Na jeje lubowanym, pśches cżerpjenja pschekrasnjenym wobliczu hrajesche schibaty pożmėwk, jako mi žiwoju běłu, malu, cżeiku ruczku k powitanju posticzeż. Pschinnnych ju, tschażeżch ju, ale njeczujuach żanych kosci, zaneho mjasa, bé wi, każ bych niczeho w ruzy njedżerzał, cżujach pak nischto pschijomneho, nischto mje swjeżelazeho. Żónska bé po staroromiskim waschnju z drohotnymi draztami wodżeta. Se swojimaj cżornymaj, każ drohotnej kamjenjej bo błyschczatymaj, wocżoma ji zhladowaschе pschecżelnje na mnje a rjekny z hłosom, kiż klinczeschе każ żleberny swónczk:

„Dołho żym na tutón dżeń cżakała a so wjeżelila, so te mni pschinidżesch. Tebje hižom zdawna znaju, z cżasow, hdyż ży jako hólz żem thodźił a tu pschebywał a mrowje pilnje dżełaja na a we żwojich żydlischczach. Ssym cżi młodnej ličży majkała, hdyż tu w kżeżatym wrjoscu leżo spasche, dokelż wędżach, so ży mi po duchu pschecżeżeny. Mje pak jawiesche njejnajeżi. Ssym jena z dżesacz knježnjow, kotrež stari Romjenjo wyżko cżesczowachu. Mjenuju ho kumanitka Sibyla, wo kotrejż ży klyschał na wyżokich schulach, hdyż ży tam studował. Wésch dże hischcże, so żym dżewjecz knihi spitała, a w nich běchu wsche ważne podawki wojnamjenjene, kotrež hdy bo tu na semi stanu. Pósłach swoju żiwjownizu k romiskemu kralej Turkowinjej Sinperbej z nimi, so wy je jemu za wyżoku placżizmu pschedała. Tutón pak ju spjeczowaiche ju zaplaczicz. Tuż cżżmy moja żiwjownisa, każ bėch jej spi-pschikalała, tji knihi do wohnja a żadasche za żiwjene żanżmu placżizmu. Hdyż kral sako njechasche ju dariez, cżżmy druhe tji do wohnja a żadasche żebi za posledni tji sako żanżmy pjenjes. Nětko kral saplacżi mi za tji knihi telko, schtož běch za dewjecz żadala a postaji diwesi muzow, po-Sstscho dżesacz, kiż mójachu knihi zkowacz a we wurjadnych padach ho w nich wo radu praschecz. Tola, hdyż kral Sulla knjesesche, spali ho hlowny dżeł mésta Capitol, gdże ho knihi khowachu. Tak ho sniczichu. Sulla pak da ludej znate wschczenja sesberacz a napiszacz a nahromadzi tak tyżacz zjadkow. Wschitke wschak njebéchu wote mnje, běchu podżełane a njewěrne, schtož wuczeny Cicero hižom spotna. Romika wyschnoscz ho bojo, so mohło wopaczne schkodżicz, da pola ludżi khowane, tak njenowsane jidylske knihi, sesberacz a spalicz. Ssamutne porucżi tez kżor Augustus a znjeżi psches woheń dwaj tyżaz knihi. Sa wérne pak spó-znate knihi położi tutón kżor do stoteju kschinkow, kotrež schkowa k nohomaj pschihłoba Apolla. Byenjez ho Romjenjo bóle prózowali wérnoscz zhonicz, so jim to wjazy nje-poradźi, spschenża wosta sméschana z pjanku. Ty pak na-zhonisch prawdu."

Na Sibylu hladajo bé mi skoro mjechko wokoło wu-trobу a we khłoniе bėch każ zamuczeny,, bojach ho, so padnu. Mi prjedy znaty lutk pschinjeże mi stoty stóżeżk z kraż-nje wuschiwanym pizawkom. Na tón ho pożpodżech prajo: „Sibylla, żym żebi jako student tebje wyżko ważił, jenož jera wobżarowach, so bé tak kruta pschecżiwo Sinperbej a njejżu płaczizmu żnižila. Schkoda knihi, kotrychż wédomosez je na wéczne zhubjena."

„Schtóż żebi duchowne kubła mjenje ważi hacz femiste proch a bynjej zloty być, każ to Superbus cżinjeżche, mjeje jich hódny. Schkodu śmeje tajki jenož żam," rjekny Sibyla.

„S tobu, kotraż znaje wożudy cżłowjekow a ludow, po-rěczez, bé moja najwjetscha żadosć. Tuż ho wjeżelu, so je mi to dżesa popschałe. Tola dźiwam ho, so ży hischcże ži-wa. Myślach, so ży hižom dawno zemrjela a tutón dżeń wopschischcżila."

„Semrjela żym, moje cżło drje je rospadnyło, dokelż bé prózh, każ wschitko druhe na semi. Ale mój duch je ži wy a zwostanu, tu, doniż njedopjelnju żiwój nadawk. Po tom hakle so wróczu k tomu, kotrehoż złużobnika bėch a żym. Duch zpójnawa ducha. Cżinu bóle ho cżłowjekowje hotowja mjasu każ dżesnjunjichi dżeń, cżim mjenje zacżuwaja duchowne żiwjenje we żebi a we zobnuczlowjeskich Pscheja ducha a chcżeża bycz jenož macżiżnu, zwérzo. Mo żmy tu zwędżu, so macżiżna njeje nicżo, ale wschitko ta może jenož duch. Mój duch rěczi tym, kiż żu duchownje ži wi a njepodléżnym pożadosćam żwojeho cżła."

Ja dżach: „Lutk — dże twój żiwjobnik — je mje k te bi pokazał, tuż praj mi, cżeszczowna knjeżna, masch też sa mnje nadawk?"

„Mam cżi jenož prajicz, so masch ty wulki nadawk tu na semi dokonjecz. Cżłowjestwo steji na rospuczu a dare ke wulke pschemėnjenja, kajkichż je srédka hdy było na semi. W tajkich cżasach je Bóh Knjez pschezo wożebitych muży pózłał, kiż dyrbjachu cżłowjestwu złużicz. A ty żu jedyn z nich!"

Njemózu wurjez, kak mi bu. Rjeknych: „Chżu dopjelnicz, schtož mam dopjelnicz. Ale trjebam wjednika. A ty, cżeszczowna knjeżna, masch nasbonitosez niz jenož lét sto-kow ale lét tyżazow. Tuż proschu, pomhaj mi je swoju radu! Powuhaj mi!"

Zjenocenstwo evangelskich Serbow w Budyšinje

Zsmy hišćcje w jowjownym hodownym czasu živi
nam je so předowasko patorizu a na hodownych žiwjatych dnjach w zyrtwi wo narodže naschego Sbožnika Jezusom Khrysta. A w tym smyšle so dobry tschesczijanski
duch kóždoletnje znowa wošćuji. Wyrnjeż by naš hospo-
dsta nuja dželta žurowje tłóchita, žu so hody tola
je we wjetšej tschesczijanskich žiwjobach jako wjesele
hospinje wobwjeselite. A tej my w naschim „Sjenoczenstwje evang. Serbow" tutón ważny podawk nochcemy nimo hicź.

W krótkim czasu wobstacja naschego sjenoczenstwa
smy hižo někotre rjane a fajimawe wječerki měli. Chcemy tu jenož najpomnicź pschednoschi wo jara ważnych
nawisnach naschege Michaltskeje zyrkwje a jeje wosadny.
Tu je nam we winowzu knjes farar Tischer dobrocziwje
poticził. W najsmutku wuhotowachmy žebi adventisti
wječork, na kotrymž nam knjes wyschschi wucżeŕ Bajer
wo swojich nasbonjenjach pschi wojobinstlim wobtkadze
je snatym žiawnym žerbstlim wótczinzom njebch Hodžijskim ararjom Hendr. Jmischom wjele powdasche. Se
wschelakimi pschihódnymi shromadnymi spěwami bě 'un
pschednoschi wobrubjeny a tuž tež tutón wječor
bola bohacze zastupjeneho zobuštawstwa a tež hosczi do-
bre zaschiczcz zawostaji.

Tak tež myslimy žebi, so budże nasch hodowny wje-
czork

jutsje žrjedu 27. hodownika w Sserbskim Domje

žo něschto zyle wosebicze rjane. Sajpěwamy žebi
wschelake hodowne spěwy. Někotre knjezny chcedża nam
něschto pschednoschowacz. Hodowne dźiwadło budże so
hracz. Naische žobuštawy a hosczo žu tu hischcze tas pro-
sto, so bychu mały dar w hodnosczi něhdże 25 hacz 50
pj. žobu pschinjeßli, kiž so potom wulośuje. Naich žerb-
rumpodich tu wěz do rukow wosmje. Tohodla
schiwjedcze wschech waschich pschiwušnych a pschecżelow,
by a knjezny žobu na nasch hodowny wjeczork! Sa-
att we 8 hodźinach. G. W.

*

— **„Njeje to pěknje wot Colette?"**. Hudźbna wje-
hra w tšoch jednanjach wot Maksa Bertucha.
ěmske teksty wot Kurta Schwabacha. Hudźba wot
illia Rosena. — Što přinjese tuta hudźbna wjesele-
hra? Wjele žorta, mnoho wotměnjenje, mały kusk
ubosce a mały kusk žarliwosće. Nó, štož tak k dźi-
adłowej wěcy słuša. Spisowaćel hrow chce spisać
nowu wjeselohru. Pobrachuje pak jemu hišće pra-
we doživjenje, doživjenje, kiž móże jenož wopraw-
dźitosći — žiwjenju — wotposłuchać. Tak zwjedże
wěr w žiwjenju do sceny kaž sebi to mysli. Colett
a jeje partnerka Florenca njewěstej w hrě a hraje
róle krasuje — w žiwjeńskej woprawdźitosći. Spisa-
ćel namaka, štož pyta za swój kruch, tola — přisa-
dźi při tym sam swoju wutrobu. Jako „dźiwadło"
wězo wboha Coletta njemóże hrać, dokelž „wutroba"
sobu rěcźi. Tak nasta wjeselohra, kaž ju spisaćel trje-
baše a tež nic. Dr. Henri Griffoniera hraješe knjez
direktor Syguda. Zwjesli ze swojim wašnjom a ži-
wym zwobraznjenjom. „Pěknu Colettu" poda Heda
Larsen z přijomnym wurazom dušineho doživjenja.
Žiwa bě Irmgard Mucke jako Florenca. Dr. Wolf
Rott bě prawy pryzlojty a zalubowany Maurice Bon-
danger. Dobry Aristide Meunion bě Maks Bernhardt,
Georges Pierre jako Gaston Dubois. Tež małe róle
Jurja Beckow-Lehmanna jako rezižer Roland, Truda
Hochgräfec jako służobna Vally mějachu dobrych
nastupjerjow. Režiju a reje, hry měješe dir. Syguda,
wyšćowo wobrazy bě podał Waltaŕ Ulbrich, hudźb-
e wjednistwo leżeše w rukach hudźbneho mištra
Adolfa Quasta. Wšitcy swój nadawk derjo a při-
nnje wuwjedżechu. — Wopyt hrě móżemy kóżde-
mu, kiž chce wjesełu hodźinku měć, doporučić. —
Dokelž bě premiera dźeń před Patorżicu, bě wopyt
dźiwadła sréni. -f.

— **Měšćanske dźiwadło.** „Zjebam će jenož z lubosću".
Hra z hudźbu wot R. Bluma, hudźba wot R. Erwina.

Jako nócne předstajenje hraješe so prěni a druhi
swjaty dźeń hra z hudźbu, kotraž ma „wjelelubjacy"
titul „Zjebam će jenož z lubosću". Rotterowe šlagero-
we teksty dźerža cyłk něłkak hromadźe, jednanje sa-
mo na sebi je bjeze wšeje wjetšeje ważnosće. Dźiwa-
my so tu w provincy, kak mózachu so nad tajkim khu-
ßkim dźełom w Barlinje tak dołho zabawjeć. My
smy tu lépše za zabawu zwučeni. Samo tón, kotryž je
nónu wot „nócneho" předstajenja něšto wosebiteho
očakował, je so mylił. Hra doby sebi wuspěch jenož
přez předstajenje tak wubjernych hrajerjow. Hudźbu
wobstara W. H. Hellmann z mjeńšim orchestrom a
je dospołnje spokojacy. Hertha Marlow předstaja
jeničku žónsku rólu a to jara wuspěšnje a tempera-
mentnje. Jonny Willers je jej dobry partner. Wal-
ter Siebenschuh žnjeje slawu jako spěwaŕ a wo-
sebje pak jako šarmantny hrabja Varigny. Jurij
Steinmetz je moderny zastojnik sudnistwa, ko-
tryž město, zo swojim woporam wěsteho ptačka na-
skoci, hišće pjenjezy požczuje. Alfred Borchert, hlu-
boko myslacy filosof, diskretny służobnik a režiser
dyrbeje hry. Stóž je za lohku — jara lohku — zabawu,
komuh udże so hra snadź lubić. -n-

— **Měšćanske dźiwadło.** Dźensa wutoru pop. w 4
hodź. hraje so prěni króć hodowna hojka „Palcżit Nóß".
Mjetna płaca 30 hacz 110 pj., za dorosczenych 20 pj.
Předstajenja. Wjeczor 1/4 9 hodź. wotpjetuje so pěkna operetka
„Njeje to pěknje wot Colette?" jako 12 abon. pschedstaje-
nje. Sobotu. Sorjedu pop. w 4 hodź. wotpjetuje so hodowna
hojka „Palcżit Nóß" a wjeczor 1/4 9 hodź. hraje so wu-
spěšna cźinohra „Khdyž kżeża małe fijalki". Schwórtk
1/4 9 hodź. hraje so w 12. abonementnym pschedstajenju w wjeselohrje „Lubosći njemudrena".

— **Wobkedźenju namakachu** wječera w jeje bydlenju na Jidowje 55lětnu žamotnu nježenjenu rentnarku. — Zwjenjenja žyła bóšche na cźuwy a nóży cźerpika. Zu dowjesczenju do cźełownje pohrjebnischcza na Hrodźischcu.

— **Snajesće-li strachi a sle krjepjeli pschi sanjerobicz-**
nju hamo najnicżischich rano, kiž nóża Wam žamo pschi
wukonjenju swojeho powołanja se žadźowałow być? Je
jtare, so nic. Kiž so njewobkedźenja, nóża pschinjesej

Wodarnja? Ně, hosćenc!

Nowonatwarjeny hosćenc pola Sestria w hornjej Italskej. Hosćenc na napohlad wodarnje. Hotel je wosebje za přenocowanje zymskich sportarjow připrawjeny. W tamnišej wokolinje je mjenujcy jara přihódna krajina za zymski sport. Wulki dźel znutrkowneho twarjenja trjeba za sebje wjaty skhód.

Wobtkadźenje namakachu wječera w jeje bydlenju na Jidowje 55lětnu žamotnu nježenjenu rentnarku. — Zinjenja žyła bóšche na cźuwy a nóży cźerpika. Zu dowjesczenju do cźełownje pohrjebnischcza na Hrodźischcu.

— **Snajesće-li strachi a sle krjepjeli** pschi sanjerobicz-
nju hamo najnicżischich rano, kiž nóża Wam žamo pschi wukonjenju swojeho powołanja se žadźowałow być? Je jtare, so nic. Kiž so njewobkedźenja, nóża pschinjesej

— **Wobtkodne motorske kolo a motorske kolo srašnjchtaj do so žobotu 24. dez.** tu na Rathenawskim namješcze. Motorowy kolešaŕ pschijědźe z Tšelanskeje dróhi na Rathenawske namješto a srašnj pola Gudźiz hoscżenza z wjednikom wobtkodnoho motorskeho kola, kiž pschijědźe z Bismarckoweje dróhi so měrjo na naranische pschedměsto dwórnischcza, tak kmótnje, so so wobtkodne motorske kolo zwrócźi a so khětro wobschkodźi. Tež tamne motorske kolo so wobschkodźi. Wjednitkaj pak so njeztrantschtaj. Wina na njeźožu je pjecza wjednik motorskeho kola, kiž z Tšelanskeje dróhi pschijědźe. Wón běsche z njepomjenschenej špěschnoscżu pschijěł.

— **Wustajeńca grafiskich dźěłow Rud. Schiestla.** W grafiskim wotdźělenju Budyskeho měšćanskeho muzeja so tukhwilu wustajeja drjeworeźby, litografije a mjedźorycźiny njedawno zemrěteho molerja Rudolfa Schiestla. Rudolf Schiestl je swojorazny wumělc, kiž we swojich wobrazach hłownje předstaja typy frankowskeho ludu, kiž wón znaje kaž žadyn druhi. Wěrnje nam rysuje frankowskich burow a winicarjow. Pokazamy wosebje na jeho wobrazy nabožneho raza, kaž na př. „Maćeŕ Boża", „Hody" atd. Bychmy sej přeli, zo tajke wumělstwo, kaž Schiestlowe, po něčim wutłóri wšón čapor a „kič", kiž dźensa hišće šori wosebje na polu nabožniskeho a cyrkwinskeho molerstwa. Mjenje znate su Schiestlowe krajinowe wobrazy. Wosebita khłóšćenka za znajerjow su też wustajeno Schiestlowe nowoletne zbožopřeća. Wopyt wustajeńcy so nałożnje doporuczuje.

— **Křižowka.** K nowej křižowcy hišće zdźělimy, zo padorunje 9 woznamjenja čorneho ptaka. — We wuhódanju posełanjeje křižowki dyrbi wodorune 13 rěkać ju a nie ja.

S **Toroży.** (Kojcje namakali.) Kubleŕ Pawoł Pětšcha je namakał na žwojich ležownoscżach cźłowjeski nop a wschelake kosce. Potkadża drje z cźasa Napoleonskich wójnow. Też nchto tšelbnych kulfow je tam namaka.

Z **Radworja.** (We cyrkwinskej hudźbje.) Hižo něšto lět tu na hodownych Božich służbach sobuskutkuje hudźbna kapała k. Pjetaša-Měrkowskeho. Je to khwalobne wašnje, kiž je zawjedł prjedawši wysokodostojny k. farar Jakub Nowak pod sobuskutkowanjom k. wučerja Nawki, kiž je k tomu trěb-

Hospodarski rozhlad

Wutoru 27. dezembra 1932.

Bursa mějeśche patorżizu hischcze dosć spokojazy dźeń. Jeje dowěrliwe mjenjenje wupokaja so w postupowanskich kursach akzijow. Renteowe a dołżne lisćiny pschedewachu a kupowachu po skruczenych kurjach. Wobkhodne kruhi watajtim z dowěrom do wuwića naischego hospodarstwa zhladuja. Njech nam nowe lěto pschinjeße, schtož nam tóńz tuteho léta lubi. Njech pak nichtó njewocżakuje zanchło nahłeho wobrota k lépschemu. Wós naischego hospodarstwa tcżi pschehłuboko w bahnje bjez dna. Naische ospodarstwo trjeba hodowne posełstwo, njemjenujcy měr a sapo měr. Mamy tchodła wschitky, kotliż je žwojim krajom a ludom derje mjenja, tóńz na žwojim městnje dźełacz je wujedowanjom mjes wschěmi ludami. Njeńmětnuły pěstowacz wójnskeho hnuschenja. Wójny naschkara słu wjedowym tehdom, dyž su ludy tak skazene, so Božich kafajow sanicź nimaja.

Produktowe wiki sahdźenu hobotu, na dniu patorżizy, so wě, nimale wjasnychu. Dowoz skoro zyle popschestał, wobrot wosta šnadny. Płaczišny w hotowym formje so njepscheměnichu, w termińowym wikowanju pscheměnjenja zyle šnadne wostachu.

Sobotu płaczesche w Barlinje zentnaŕ:

Pschenicy 9,30—9,40 hr., rožki 7,65—7,75 (7,60—7,70) hr., jeczmjenja, nałetnjeho 8,30—8,75 hr., nasymskeho 7,90—8,25 hr., wowsa 5,70—5,95 hr.,

w termińowym wikowanju:

pschenicy:

za dezember: 10,05 (10,07½—10,05) hr.,
za měrc: 10,25 (10,17½—10,23¾) hr.
za meju: 10,37½ (10,37½—10,40) hr.,

rožki:

za dezember: 8,25—8,27½ (8,42½) hr.,
za měrc: 8,35 (8,37½—8,35) hr.,
za meju: 8,47½ (8,50—8,48¾) hr.,

wowsa:

za měrc: 6,20—6,22½ hr.,
za meju: 6,33¾ (6,40) hr.

Płaczišny w špinkach su płaczišny tydźenskich wikow. Khětro pak žane nasnamnjenje njeńmu, so njepscheměnichu.

Samske a šnudniske powěsće.

Pschedpowědowanje:

Sobotu 28. dezembra 1932

w **Hornjej Kinje** w hosćencu „K dwěmaj lipomaj", dop. w 11 hodź.: Wožjobowy auto.

Wikowańki šapiš.

Do wikowańskeho šapiša na šnudniskeje w Budyschinje su šapiśali na kopjeno 679: nastupajo firmu Adolf Kaup w Budyschinje. Towaršwo je rozpuschczene. Twaršti mischtr Adolf Fritz Kaup je wustupił. Twaršti mischtr Gustav Alfred Müller w Budyschinje wjedże wobkhod pod dotalnej firmu dale.

Pytaja Jana Pawoła Weickerta z Běłšchez. Na nanujet Madleny Glaserki rodź. Weickertez w Běłšchezach pyta šnud šlawnje grenadéra Jana Pawoła Weickerta rodź. 29. 1. 97 w Běłšchezach. Weickert je jako wojak 9. kompagnije grenadérskeho polka čo. 100 w Drježdźanach we bitwje pola Moronvilliers 13. 5. 1917 žobu wojowak a je so w nozy wot 13. k 14. meji šmubił. — Za termiju je so pódpołdra 20. 2. 33, dop. w 11 hodź. postajiła. Namołuja so: a) sbuzjeny, je by so najpozdźišcho w termiji pschipowědźił, dźeńk jeho la wotnowo špytnuje; b) dale namołuja so wschitcy, kotliż něschto wo jeho žiwjenju abo šmjerczi wěźa, so bychu to najpozdźišcho w tutej termiji pschijěwiłi.

Konkursowe powěsće.

W konkursu nad samożenjom pschekupza Wilhelma Eduarda Fabiana w Kamjenzu, Kórnerowa dróha 26, je šnud dalschu termiju na sobotu 28. 1. 33, dop. w 9 hodź do Kamjenza na šnudniske swołanje.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tunu abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płaczizny po złotej hriwnje				
	24. 12.	23. 12.		24. 12.	23. 12.
Pšenica	186-188	186-188	nowy	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	153-155	153-155	woka	14,5-16,0	14,0-16,0
jeczmjeń, nal.	—	—	nadbre lapiny	8,00-10,0	8,00-10,0
jeczmjeń	166 175	166 175	hobe lapiny	11,7-13,0	11,7-13,0
wows	114-119	114-119	saradella	18,0-24,0	18,0-24,0
kukurica	—	—	rapa. wosušk	—	—
pšenź. muka	23,2-26,2	23,2-26,2	lany wosušk	10,0-10,0	10,0-10,0
rżana muka	19,1-21,4	19,1-21,4	much. truhaŕ	8,80	8,80
pš. wotruby	8,80 9,20	8,80-9,20	hórnj. kruški	13,4-13,6	13,4-13,6
rżane „	8,70-9,0	8,70-9,00	syno, 50 kg	1,80-2,15	1,90-2,20
rapa „	—	—	rżana sloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hrošch Viktor.	21,0-26 0	21,0-26,0	jowšć. „	0,45-0,55	0,45-0,55
lane symjo	—	—	wowsena „	0,45-0,55	0,45-0,65
pjeluški	13,0-14,5	13,0-14,5	ječna „	0,45-0,55	0,45-0,65

Wične płaczizny w Budyšinje.

24. decembra 1932

Wše płaczizny su po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Předmjet		najnižša płaczizna	najwyša płaczizna
Pšenica,	50 kilo	9.00	9.10
Rožka	50 „	7.00	7.10
Jeczmjeń	50 „	8.50	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	6.00	6.25
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžsa)	50 „	1.80	1.90
Syno	50 „	2.00	2.20
Sloma z maš. młóć. praa.	50 „	0.70	0.90
„ „ „ k zasł.	50 „	1.30	1.60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńcna muka 60%	50 „	—	16.00
Rżana muka 60%	50 „	—	12.25
Pšeńcne wotruby	50 „		5.25
Rżane wotruby	50 „	—	5.25
Butra	1 „	2.60	2.80
Jeja	1 štk.	13	0.14
Husy	punt	0.65	0.75
Prosata 502 štuk	1 štk	6.00	12.00

Prosace wiki běchu trochu žiwe.

no instrumentalne hłosy serbskich kérkušow dobrocziwje připrawił a kiž je so też zdźerżało hač do dźensnišeho. Tak też zaso zašłu Božu nóc a też na dopołnišich kemšach Božeho dnja ześelechu z nócnymi akkordami instrumenty zynki hołownych kérkušow z khóra dele do swjatnicy Božeje k Božej česći.

S **Ćelchowa.** (Wobtkadne njeshodo.) Natladne auto Budyšineje piwarnje šnjeboži tu pjatk dopołdnja mjes nasćhej wjsu a Sdźerjom, tam hdźež puć do Dubrawy wotbotcżuje. Auto do pśichérowa sajeźdże. Druhe auto bě chcyło natladne auto pśicheśajuncy. Pśichi tym tuto pśichedaloko na prawo šo wuhibnu a na pśeśiwne puću šo wobžunu. Pśichi tym nětkuž 30 zm. tołsty zchłom šnopu potorhnu a jón wutorśeli.

Ze **Zdźerje.** (Hodownička.) Z pśiležnosću hodowy zaudźenu njedźelu spěwaše na dopołdnišej swjatobnosći cyrkwinski khór „Jandźelska missa". Tuta spěwaše so tutón raz dogyła po gregorianskim khoralu. Khór nawjedowaše k. wućeŕ Beno Hirš z Nowejo Wsy n. Spr. a na pišćelach pśewodźeše jón k. wućeŕ Hajna-Zdźerjanski Po „Offertorie" porjeńsi swjatočnosć knjeza Hirśec ze solo spěwom „Ave Maria" z pśewodom pišćelow pod knjezom Hirśom.

Z **Jasenicy.** (60. hłowna zhromadźizna.) Swjatu njedźelu adventa zeńdźe so naša kat. „Bjesada" k swojej 60. hłownej zhromadźiznje, kotraž běše jara hólace wopytana. Zhromadźiznu nawjedowaše knjez předsyda Just, najprjedy wšitkich wutrobnje powita, wosebje k. kaplana Handrika. Potom zdźeli město wo Serbskej Banicy, spomni na nékotre sobustawy, z kotrychž staj dwaj hižo 50, jedyn 45 a dwaj 40 lět we towaŕstwje. Wólby, kiž so tuchu zhromadźiznu kóždo léto wotmětwaju, nic nowego njeprinjesechu. Wšitcy so zaso wolachu. Potom jednachmy wo załožeńskim swjedźenju, kiž budźe njedźelu 8. wulk. rožka. Knjez kaplan Handrik přednošowaše jara zajimawje wo Serbskim seminarje w Prazy, kdy je so załožił, štó je jón załožił a kajku skodu mamy z jeho zběhnjenjom. Zhromadźeni so přednošowarjej z mócnym pśi kleskom dźakowachu. Z tym skónči so derje poradźe na zhromadźizna.

S **Rakeź.** (Cźerdiny paź tradnuli.) W nozy k pjatkej su paduśi so jadowbyli do Wirtej rěśata a tam tradnuli 14 m. dołhi a 14 zm. śeroki cźerdiny paź, kiž bě nětkuž 130 hr. hódny. Paduśi su ju mogli so dobyli pśiches narańśe wrota, su potom so jadowbyli d pinzy a tu paź tradnuli. Hižo w nozy k šchtwórtkej běchu njejnaćeji rozbili wokno rěśata, njejsu wšchak tehdy nicżo tradnuli. Wirt cźežko šchłodźuje.

Se **Jornoprkow.** Wobtkadne njeshodo.) Njedźelowo k. Wünšcŕ z nalećeje wjsu na lole do Bukcy jedźeśe. Sadny mjeśesce na kole khowśeju. Hdyž so horic dele jedźeśe, pruty so do kola jadchwjatacha a k Wünšcha padźe. Śeani so tkero sady na hłowje. K. dr. Schmidt jemu pśinju pomoz poslići.

S **Wósporka.** (Cźežke njeshody z automobilom.) Patorźizu wjeczor w 6. hodźinje jedźeśe k. E. Herzog z Kśichśchowa se swojim wobtkadnym autom z Budyšic na domoj a mjeśesce hižo se wośoby z Kśichśchowa na wośit sedźo. Na Wósporśtich mjeśach na puću do Kśichśchowa sajeźdże Herzog se swojim wośom na lewej stronje dróhi do šylneho gradoweho śchłoma. Se šylnym srażenjom so śchłom nětkuž meter nad semju wotlemi a auto so śwrócźi. Herzog a šobujeźdźaju so jdźeła cźežko sranuchu. Wośebje cźežko srani so k. hośćenjaŕ Raue, kotrehož poślidśicho se sanitetnym autom do Rychbachśkeje chorownje dowjesechu. Tam je wón hižo w nozy wumrěł. Wós je so jara šłe wobśkodźił.

S **Wósporka.** (92. narodniny.) Sobodownerka šwjeceśeše tu swudowjena Rychtarka rodź. Pśiśichi swoje 92. narodniny. Wona šmě so za swojim starobu wuwjadneje strowośeje a cźiłkoźe wjeśelśi. Jara so hišće za ńimaje sa podawki w měśe a też w dalokim šwěcźe. Wóźe nowiny hišće hes nawoźow cźitaš. Njewoćekjane wjeśele so ji pśihotowa z radiom, jako ji rano 7.0 Lipšanji radio wjele šwoju pśiśeśeśe. — Sowje 83. narodninu šwjeceśeše druhi dźeń hodowy murjeŕ August Hornćeŕ na Dwórnišćowej dróhi 79. Też wón je duchownje a cźełnje cźerśtwy.

Z **Kulowa.** (Mloko běži do pśerowa.) Nakładne auto cheyše na Kamjenskej hasy so wuhibnyć pśewodźenju. Pśi tym pśiwóz zawadźi wo mlokowy wóz Werninghoffskeho mlokarja a wóz powali. Wšć mlokowe kany so dele wjernychu a 40 litrow mloka so do pśerowa wuła.

Z **Kulowa.** (Zwada mjez jamu „Eintracht" a ratarjemi.) Jama „Eintracht" bě loni tu wšelakim leżownoscźerjam poskiciła 28 pj. za kósny meter leżownoscow, kiž trjebaše k twarej żeleznicy. Wšelakim so też leżownoscźe wumněnjachu. Někotři ratarjo wšak z tym spokojom njechchu a „Eintracht" so z nimi dojednać njemóžeše. „Eintracht" je nětko podała nanajet k wuswojenju. Wobsedźerjam su nětko hamtsey zadźełli, što dostanu za swoje leżownoscźe. Wućinja to za kósny meter pola abo łuki po kajkosći 12, 16 a 20 pj. za hołu pak jenoż 5 pj. K tomu pśińdźe zwjetša biśće jónkrośne hospodarske zarunanje. Kulowscy, Brěžkowscy a Hóžkowscy wobsedźerjo mějachu nětko njedawno zhromadźiznu, na kotrejž so wobzamknu, zo se profesionelne pśeciwo tajkemu pohódnoscźenju.

S **Běłeje Wódy.** (Spytane samomordarstwo.) Pjatk njeczor śpiła pśichi Wilhelmstŕej dróhi žona so z pśimom fajvedojcźej. Jeje muž 711 hodź. dowej pśichiźe a hnydom wołaśiu jawoła. Poradźi so jomu šaśy wožiwiś.

Radio

Wutoru 27. decembra słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšźdneho programa 19 přednošk wo khronicy swětoweho hospodarstwa na kónci léta. 19,30: politiski nowinarśki přehlad. 20: třeći swjaty dźeń (měšany program).

Lipsk: Nimo znateho wšźdneho programa: 10,10 prózdninska hodźina za dźěći (bajki). 20: kaž Wasterhausen.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Wrótsław: 11,30 přednošk „přahanja krowow jako srědk k zniżenju hospodarskich wudawkow w burstwje". Mnichow: 20 Bayersey, saksey, widersey (měšany program). Widen: 19,25 drama „Tosca". Praha: 21 ruska hudźba.

Srjeda 28. decembra słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšźdneho programa 11,30 přednošk „borske zdobrjenske hospodarstwo w nětčišej kriży". 21,20 ze Suttgarta dźerdomdejska stawizna „Houtwa za złotom kapitana Kida (5. dźeł).

Lipsk: Nimo znateho wšźdneho programa 10,50 přednošk „žony sebi pomhaja". 19,05 přednošk wo nětčišej mjenje. 19,30 wojerski koncert.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Widen: 19,40 wojerski koncert. Stockholm: 20 jubilej wójska zboża (Heilsarmee).

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutřišchi hrjedu:** Pokhmurjene a trochu hmmische wjedro.

* **Dopołdnja 2. dźeń hodow w Lipnizy žona wyšchešcheho knjeżerstwowego radźićela Schillinga w lohkej drasteje pśichi khachłach stejeśeše. S wuśapowaznymi wuhliczkami so drasta sapali a žona so cźežko wopali. W domje byłazy lćiał jonje wormian sabłkny. Hdyž žona njemóžeše wulke bolośeje wjazy hnjesć, so wottorje a z wokom na drohu skoči. Wona sa krótki cźaš wumrje.**

* **Njesnaći złośmišny žu Božu nóz wokoło 11 hodźin w Saalfeldu do wobydlenja sararja Fischera bleschu, se žełowej kišakimu a tarbidom pjelnjenu, cźišnyli, kotraž j wulkim wrješkom rosbuchny a wójstwje wulke šapuśeńje nacźini. Druha kuśaza bomba teje kameje druzjiny, kiž do wobydlenja policajskeho wyšchešcheho inspektora, nad tarśim wobydlenjom leżazeho, cźišny, tola žo wo wołnowy łschiž wotrasły a na drósty rosbuchny. W pschedchadnej šohodze hišćeże potom śeczu bleschu namakachu, kotraž tyła njeje rosbuchła.**

Sšłubjeni: Hanka Jurjez a Kurt Fischer, podjeńdwehl w Budyšchinje. — Marga Wébrachez a Bruno Wolf w Budyšchinje. — Jadwiga Prenušchez a Pawol Fröhlich w Budyšchinje. — Erna Mannez a Jakub Bohländer w Budyšchinje. — Hildegard Eimertez a Fryz Meyer w Budyšchinje. — Hanka Jeschkez a Kurt Wellner w Budyšchinje. — Tina Riepertez a Jurij Flack, rěźnišći mischtr w Budyšchinje. — Ella Kschijanez w Budyšchinje a Richard Gráulich w Kschiwej Borschezi. — Jadwiga Scholezij w Budyšchinje a Fryz Uhmann w Salomju n. Spr. — Kata Hajnez a Jan Herzog w Budyšchinje. — Lenka Rychtarjez a Bjarnat Sopa w Budyšchinje. — Hana Wrobli; na Horje a Pawol Kravcz w Budyšchinje. — Marijana Stejichez w Budyšchinje a Bjedrich Bubach w Bremerhavenje. — Hanačyža Kschižanez w Bukezach a Alfred Szwora w Budyšchinje. — Erna Sibarjez a Baltaŕ Wiczas w Budyšchinje. — Helena Nikulchez a Richard Wonneberger w Budyšchinje. — Johanna Nowotnez a Herbert Khopacz w Budyšchinje. — Hildegard Bendlez w Bukezach a Herbert Gallert w Pomorzach. — Johanna Krjenjez w Hornjej Hórzy a Kurt Schopa w Małych Debžezach. — Elfrieda Lehmannez w Kluśchu a Ota Michałk w Boschezach. — Erna Karichez w Budyšchinku a Kurt Sšykora w Małeschezach. — Frida Donatez we Wulkej Dubrawje a Marcźin Gabriel w Małych Debžezach. — Margareta Krawcz a Kurt Nětuz we Wulkej Dubrawje. — Hildegard Langez w Lemischowje a Rudolf Düwel w Budyšchinje. — Marta Enkitzez w Małych Debžezach a Wilhelm Leonhard w Sebnitz. — Frieda Gnauckez w Bukezach a Marcźin Grützner w Porchowje. — Marga Mětez w Bobolzach a Albert Richter w Bordze. — Grella Klarez w Kolwasy a Marcźin Hajcha w Trjebjeńcy. — Erna Pelchez a Erich Nakoz w Komorowje pola Rakez. — Elsa Pětschez w Sšěźinje a Gerhard Pětsch, rat. insp. w Altfranken. — Friedo Purschez w Giehrenje w Jserskich horach a Adolf Riedel we Wósporku.

Swěrowani: Alfred Meißner, pjekaŕski mischtr z Johannu rodź. Seyfriedez w Jenkezach. — Emil Dennler w Treuenje w Vogtl. z Johannu rodź. Lischkez na Zidowje. — Alfred Holzel w Budyšchinje z Pawlu rodź. Eschlinger w Nowym Gersdorfje. —

Semrěłoj: Wilhelm Worm, moleŕśi mischtr w Budyšchinje; špalne potkowanje budźe jutře hrjedu pop. ½4 hodź. w Drježdźanach-Tolkewizach. — Kurt Alfred Seidel, pjekaŕśi wujchijchi mischtr w Lubiju; khowanje je dźenja wutoru.

Towaŕstwowski powěstnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" (mužske hłosy) spěwa pjatk 30. hodownika pola Natušec w Kukowje. Započatk we 8 hodźinach.

Pádagogiski wotrjad Maćicy Serbskeje a zjednoćeństwo serbskich wučerjow zeńdźe so 28. hodownika dop. ½10 hodź. w Serbskim Domje: serbski wučeny plan. — Kóždy sobustaw je po wobzamknjenju poslednjeho posedźenja naležnje prošeny, zo chcył 3-, 4- abo 5lětnych pśinoškow dla wotpłaśenja našeho dołha w posedźenju pokładnikej doprědka zapłaćić abo sobu pósłać.

Hrodźišćo. Jednota Sokoł wutoru 27. 12. w Rakojdach njezwuńuje. Wuleći so wšak śtwórtk wječor do Małešec a zwuńuje hromadźe z tamnišej jednotu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěšći: G. Janak w Budyšinje.

Zbožopřejne khartki
k Nowemu lětu
zhotuje derje a spěšnje
Družstwo Smolerjec knihićišćerńe a kniharńe
w Budyšinje

Jenož dołhoż skład dosaha
tučny rańšopruski
Tilsitski
wosebje płaćiny hódny
punt
69 pj.
Butrowa wikowarńja
Hünello

Blidne a kuchinske **jabłuka**
kupuje kóždu dźělbu po najwyšših płaćiznach
Sadowa wikowarńja
Mesech w Kamjencu
na Połnócnej dróży 26
Telefon 630

Ratarski syn
35lětny Serb, pyta słužbu, najradšo na małej žiwnosći pola starših ludźi. Bych so też do hospodarstwa nutř woženił. Poskićenja pod H 92 na Serb. Now.

Dźěławy wobdźělnik
(pśekupc), z 2—3000 hr. wobdźělenjom, so za pisarńu a pučowanje pyta. Pisomne poskićenja pod H 91 na Serb. Now.

Maćica Serbska
Swjatočnosć k wopomnjeću čestneho předsydy
k. stud. rady prof. dr. Muki
srjedu po hodźoch 28. hodown. ½3 hodź.
w Serbskim domje
PORJAD:
1. Zrudoba a trošt, žarowanski pokhod za husle a klawěr (konc. mištr Wondruška)
2. Wopomnjeńska řěč . . . . . prof. O. Wićaz
3. Spěwaj:
a) Žedźenje
b) Hólcowe kralestwo } . . . . . dr. A. Muke
kn. Dora Frajslagec
4. Recitacija dr. Mukowych pěsni
kn. Hanka Wjoelic
5. Wowčerjowy spěw . . . . dr. A. Muka
kn. Elsa Krawcc
6. Spi w dobrem měrje; husle a klawěr (konc. mištr Wondruška)
Wše komposicije je k dir. Bj. Krawc zhudźbnił.
Wšitke serbske towaŕstwa so wutrobnje přeprošuja
Předsydstwo a wubjerk M. S.

? Maće-li Předženk ?

Visitne khartki
zhotuje spěšnje
Družstwo Smolerjec knihićišćerńe

Při kóžnych khorosćach, kaž
wotewr. nohach
starych cźekohojacych ranach, spalenjach, mačacoje a
sucheje **lišawy**
spytajće antis. ranowu žałbu
CRINOL
Na předaj:
w Hrod. haptycy w Budyšinje
w Měšć. haptycy w Kamjencu.

Wjac swěcy
4—5 króć swětliše wobswětlenje abo 30% zalutowanja swěcy. Hodźi so na kóždu lampu. Njedaje so nóšto podobneho narěcź. —,90, 1.35, 1.80. We wukładnym woknje wustajene.
Elektro-Paul w Budyšinje
na Kěžorske dróży 14.

Ložowe šaty
blidne
kuchinske
wotmjane ložowe plachty
běły a pisany barchent
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler nětkle na Žitnych wikach 28

Pomhaj Bóh
Dołholetni nabožny cźasopis cyrkwinskich Serbow, wuk. hižo w 42. leću, je dóstacź w Serbskej knihabnje w Budyšinje w Serbskim domje.

Přikrywy na sofu, diwan, blido
skitaki sćeny, přeśe
wulki wubjerk, jara tunjo
Kurt Erler
na Žitnych wikach 28

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póste a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smoleŕjec knihićišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńza z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dwěma so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny hódźa a hdyž wozjewja.

Čisło (Nr.) 303 — Budyšin — Srjedu, 28. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němski sejm so srjedź januara zwoła

Starschiska rada němskeho sejma je 4. januara sněhdź. so dnjowym rjedu stejć namjet kommunistiskeje frakcije, je by je němski sejm zwołał. Němske knježerstwo je dźe dźěłać dale, je do srjedź januara njemóže wo němskich finanzach a wo němskim hospodarskim planje rozprawu podać, tola je wono nochce přechodźenemu zwolenju přecziwić. Knježerstwu je přeca žadne lubjcho, je ma z časom zhonić, kak je němski sejm k Schleicherowemu kabinetej staji.

Wočakuje so, je so kommunistojo a sozialdemokratojo hnydom spytaju, politiske rozprajene a po nim wothłosowanje wo wuprajenju njedowěrjenja přecziwo knježerstwu přechodźecej. Wo sejmowym dalschim wobstaćin nazionalsozialistojo rozsudźa. Jeli so bychu kommunistiskemu nadawkej njedowěrjenja přichłosowali, by knježerstwo sejm zaso rozpuschćiło. Možno pak tež je, je so wothłosowanja wostaja abo je přichi nim njewobdźěła. Nazionalsozialistojo žrěbi pjeca nowowólby njepřeheja, dokelž žrěbi z nich dobytka njelubja.

Opposicija socialdemokratow přeciwo Schleicherej

Wjednik sozialdemokratiskeje frakcije w němskim sejmje, dr. Breitscheid, je w Pařiskim „Populairu" nastawk wo stejišću sozialdemokratow k Schleicherowemu kabinettej wozjewił. W nim praji, je so sozialdemokratojo Schleicherej runje tak kruče napschećiwo stajeja kaž prjedy Papenej. Nowe knježerstwo drje so we wschelakich dypkach wot Papenowcho knježerstwa rozdźěla. Wono je wuschikliche a ma za nuzowne pschitomnosće wjazy rozumjenja. General se Schleicher njeje drje z toho žanemo drjewa rubany, kaž prjedawschi němski kanzler z Papen, ale drjewo je so z toho žanemo lěša wsało. Wot sozialdemokratow njemóže Schleicher žaneje podpěry wočakać.

Landbundowy kruty nadběh přeciwo němskemu knježerstwu

Pschedsyda pomorskeho landbunda je němskospalatnemu kanzlerej w Barlinje telegram pósłał, w kotrymž so praji, je wón wjeselo wjeselo wjeselo

„Withe Star" linija w pjenjeżnym česnje

Łódźmiwo zyleho ſwěta na ſwětowou hoſpodarſku krizu khori. Wjele ſtow parnych a plachtatych łódźow w pſchistawach leži. Jich muſtwa ſu ſo je ſłużby puſchdźile, dokelž łódźe nimaju ani tworow ani ludźi wotjeź. Wobkhad po morjach njeje wot Napoleonſkich wójnow wjazy tak ſłaby kaž nětkole był. Łódźniſke towarſtwa maju ſo ſ pjenjezami wobježnoſcheni bědźicz. Kaž Londonſki „Sunday Expreß" powě, je ſo tež jendźelſke łódźniſke towarſtwo „**White Star**" do cźežka jahnalo. Specjalk nowcho lěta ſo wubjerk wuſtajk, kotryż ma ſajimy khętrjoch hlownych wěric'elow, njes nimi jendźelſkeho finanzneho miniſterſtwa a połnózno kriſcheho kněježerſtwa, ſaſtupowazeho. Połoženje „White Star" linije je wulke prajchenje ja jendźelſke kněježerſtwo a druhich wěric'elow. Hdy buchu ſo w nětcźiſchej łódźniſkej kriſy jenotliwe łódźe „White Stare" linije pſchedawale, buchu ſo niſke placźiny dopuſe, na druhej ſtronje dyrbli ſo wobmyſlicź, jo by, hdy by ſo łódźſtwo jako zyłk pſchedał, wono mohło do rukow wukrajneje konkarrency pſchejcź.

Nowe mordarſtwo Mazedonjow w Sofiji.

Pónd'elu pſchipołdnju je ſo w bołharſkim hłownym měſcze na jara zivej dróſy wójniſcheho miniſterſtwa nowe mordarſtwo ſtkutſchiło. Tam je k Michajłowowej ſtronje pſchiſtupiwſchi Mazedonz Atanaſow Protogerowza Nakowa ſaſtrělił. Mordarja mózachu dolcźěwſchi a fajcź. Praji, ſo je roskaz k mordarſtwu wot mazedonſkeho revolucionarneho komiteja w Sſolunu dóſtał.

Pospyty z jědojtymi plunami na żiwych człowjekach. Pohlad do laboratorija jeneje Londonskeje dźěłarnje jědojtych plunow. Tu ſydaju dźeń wote dnja dźěłaćerjo z plunowymi maſkami w iſolěrowanych komorkach, zo bychu na ſwojim čěle ſkitanske naprawy přećiwo tutomu ſałoſtnemu ſrědkej přichodneje wójny wupruhowali. W měſtnoſći, kiž ſo wot woprawdźiteje konowy jědojtych plunow hermetiſcy wotzamknje, přehlywa ſtajnje lěkař, zo by w připadze ſtracha přenju pomoc poſkićź mohł. Tola su nowocźaſne jědojte plany tak ſylne, zo by kóżda pomoc přepozdźe přiſła, je li ſo plun hižo do plucow człowjeka dołył.

Skopčkowa ćwlla w Argentinskej

Hobrite rojiſta ſkopczkow połnóznu Argentinſku japnjeſcheja. Na nětkotrych měſtnach ſu ſkopczki 40 procentow żujow ſnjeźile. Nědźe 500 kilometrow dołhi a 9 kilometrow ſchěroki kraj je pjeza je ſkopczkami pſchikryty. Wo ſebje cźežko dół rěki Bermaja ſchkoduje, dokelž ſu ſkopczki wołsebje bawołnowe, tobakowe a maſſowe roſtliny ſežra'e. Wo joły San Salvadorje ſtaj ſrěbi jedyn rataŕ a jeho żona żiwjenje wſałoj, dokelž ſu ſkopczki na jeju łołach wſchu ſnjezile. Rataŕ je tiſt jawoſtajił, w kotrymž praji, jo njemóże żiwjenje dleje ſnjeſcź, dokelž ſu ſkopczki wſchu prózu a dźelo tſioch lět japnjeſcźile. Skopczkam cźinjtu je knjeježerſtwo ſobu ſawinowało, dokelž pſchecźiwo roſſcherjenju ſkopczkow njeje nicźo cźinilo.

„Mała korrektura"

Němske nowiny spytaja zjawnosć změrować.

Wulke starosće maja wěſte němske nowiny. Chcedźa ſwětowej zjawnoſći „dopokazać", kak derje ſo Serbja pod němſkim knjeježerſtwom maja, wjele lěpje, hač Němcy w Českej, Pólskej, Juhoſłowjanskej a dalſim wukraju, woſebje pod ſłowjanskimi knjeježerſtwami. Do tutych „lěpſinow" ſłuſa prawo, tež ſerbſke napiſma na wobkhodach měć. Tak je ſej jena němſka nowina w Pražy, „Die neue Morgenpoſt" pod hornim titulom tu prócu wzała, napiſma na Serbſkim Domje w Budyſinju fotografować a z nich kliſcźe ſej wudźěłać.

Tutaj wobrazuja, mjenujcy

Domowina	Serbska Ludowa Banka
zwjazk serbskich towarſtwow	Wendiſche Volksbank A.-G.

je we ſwojej nowinje wočiſćała a nětko wědźa jeje cźitarjo, haj maja čorne na běłym, zo ſu wudawanja wo pocźiſćowanju Serbow hoſe wunyſlenki, ſamo njewěrnoſće ſerbſkich a wukrajnych nowin. Tutej napiſnjo ſtej podła „Smolerjoc knihiſćišćenja" drje jeničkej ſerbſkej weſtym měſće, w kotrymaj ſo Budyſke Serbſtwo jewi, bynjez tam na 10 000 Serbow hyło, po znatej ſtatiſtiſy pak jenoż nekajke 3000. Bychmy rad tamnjeho dopiſowarja na luźiſke żeleznicy, póſt, autobuſowe cźary a druhe ſtatne zarjadnſtwa wjedli, hdźež by **podarmo** za ſerbſkimi napiſmami ſlědźił, kajkež maja Němcy w Českej hłuboko do kraja. Serbſtwo ſo we *ſtalnym zarjadniſtwje nihdźe njezjewja, bynjez* němſkoſtatnje wuſtawa napiſćiwne poſtajila. Na horſtku Serbow ſo dale dźiwać njetrjeba, budu tak z njej ſkoro hotowi. Cuzbnikej njeſmě z napiſmami na ſwědomje přiné, zo je w kraju, hdźež cźi Serbja bydla. Khiba zo připadaje w Budyſinje katolſku Serbowku w narodnej drazce nadeńdźe, kotraž w tudomnym Serbſtwu ſwěći.

Na morwych napiſmach wſak nam dale njezależi, njedyž li ſo **żiwe Serbſtwo** na wſe možne waſnje móžno. Nječuje přez ſulu je nadoſć znate. Tomu nicźeho njeſdźiwa. Nimamy ani **ſerbſkeje** ſule, nihdźi ſerbſcy wuczerjo njedoſtanu wſitcy měſtna w Serbach, ſćehu ſo radſo do Němcow a němſcy do Serbow, bynjez naſich mnoſtwo trjechali. Je ſnadź to ſyſtem? Typiſki je ſćehowacy pad: Před połdra lětom wumrě ſerbſki wuczeŕ na rěčnje mješanej ſuli, hdźež bě ſerbſćina z přednjetom. Kóżdy cźłowjek by ſej myſlił, zo ſo tam za zaſtupnika Serb noſćele. To ſo ſtrańuje myſlimy. Přińdźe Němc. **Z tym dnjom zaſta ſerbſka wuczba w tutej ſali**, dokelž je hižo dwěrjadowna. Městno ſo wupiſa. Stóž ſo zamołwi, dyrbjeſche ſerbſku rěć wobkniježić. Po zdaću njeje ſo žadyn Serb zamołwił a tak tam zwoſta Němc. Za čas jeho ſkutkowanja ſo **żana ſerbšćina wjacy njepodawa**. Tak budźe ſo po létach tam Serbſtwo **wutupić** z pomocu ſule, kaž ſo to w ... 20 ſulskich gmejnach ſtawa. Na narodnje dźěławoſć němſkich wuczerjow njeje Serbow hižo wjacy króć pokazało a na zhromadźiznach tym rěcało. Přeměniło ſo tohodla ničźo a njebudźe. Z tym by ſo jenoż wotpohlad k narodnoſći Serbja ſu jim při tym k poſmjeſchu nje prócenja ſo wo rozſcherjenje Němcowſtwa mjez Serbami. Tomu tež němſke towarſtwa połcźuja.

Při tajkim zeduwanju narodnym połoženja ſo dźiwać njetrjebamy, zo ſerbſcy ſtarſi wo ſwojim njerozumje abo zaſakloſći ze ſwojimi dźěćimi **wot na łoſće němſki rěča. Tak daloko je ſerbſka duſa hižo zajědojćena.** Tutón ſyſtem ſo w Pruſkej hižo dawno **wuſpěſnje** nałožuje. Tak ſo wſchěm dźěćom maćerna rěć bjerje. Što je to dale! Nam njeprěćelſko **mocy** wućerpnja radoſtnje narodnje ſmjerće Serbow. Ktomu ſu wſě ſrědki khmane. Wémy, što na nas cźaka.

Naſpomnjena Pražſka nowina prěje, zo buchu Serbja na hranicy zapiſani, kotřiž na ſokolſki zlět do Prahi jědźechu. To my Sokoljo najlěpje wémy. Nic na tym doſć: Po zlěće ſo jenemu Sokolej wot pruſkeho krajneho rady piſomnje wobkruči, zo je **krajny preradnik**. Přećiwo tajkemu dyrbjało ſo po prawom ſudniſcy zakročić. Hač dotal njeje ſo ničo ſtało a też njebudźe.

Wulkeje kuzy je ſo Serbam po tamnej nowinje ſtawa: **Smědźa ſerbſke plakaty wupowěſnyća na dróhach ſerbſki rěčeć.** Što chcedźe potajkim wjacy! Nowina pisa wězo wo potłóčowanju ſudetſkich Němcow, kaž ſo w Čechach njemja, maja pak wjele wjacy narodnych lěpſinow hač Serbja we Němſkej. Tohodla pak ſu „potłóčowani". Wuźadanje tychſamych prawow za Serbſtwo wulożuje ſo jako přezkuſtnjenje. Nanjatoſć. Dwojaka moralka! Runje wa ſměſnje ſkutkuje ſada: „Zo je Serbam zwjetſa w němſkim měſće tyſacźkróć wjacy dowolene hač Němcam w Pražy, dopokazuje wot nas wočiſćene ſerbſke napiſmo w měſće Budyſinje." Što dha ći ſtajnje njeſpokojni Serbja tuž chcedźa!

Hiſćo mnoho mohło ſo naſpomnić, ſtož wſo ſo ſtawa k wutupjenju Serbſtwa. Do toho kapitla ſłuſa też ſkutkowanje „Domjiniſkeho dźěła". Hładajće do ſerbſkich ſtatkow, do wjeſnych towarſtwow, do ſulſkich gmejnow a cyrkwiſkich woſadow atd. Hrózna cźłowjeka wobdawa, hdyž widźi kulturne ſkodowanje mjeſto časa. Hdy Serbja to ſkónčnje dopóznaja a dowidźa! -r

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 28. dezembra ...

— **We wjedrje.** Wcźera wjeczor w 7 hodź. ba... 755, hygrometer —1 a thermometer wodnjo +1. ... rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer —2 ... mometer w nozy —3. Wjedro ſo jara mało wó... Mily vas najdeſho wjedra je ſo pominył a je łaſ... niſcha, bjes tepa, to by ſylniſcho njeſtło. Pſchichłam wuzitych powětrow je ſewjernemu abo połnóznemu morju po... pſchiſchtanje, pſchecźiw w połnozy hiba ſo ſylna mjena nima. Tehodła ſmějmy ſkerje woczakowanje woczakowacź. Na wjeſnſkich wyſokich horow je hižo ſaſo woczopiło. Nadźije ſnědarjow na ſtjowy ſport we cźaſ hodowanych próſdninow w horach je ſo nimo tutka. W połnozy ... mohibaza mjena ſaha daloko k juhu abo k połnoczu. Druhi dźeń bě wjeczornym ſtronam Němſteje ſylniſche dejcźe pſchinjeſła. Na połnózej Němſkej a na pſchimjeſowanych morjach leži tołſta kurjawa. Bě i winu, ſo na wodach wſchelake łódźe do ſo ſrańczu. Wyſchinu, hač dotal ſo nad ſrjedźnej Europu wupſchestrěwaja, wocźakuje ſo ponatku k dalokemu wukhodej abo k ranju. Naſ naſchcźo wjedro wołtanje drje dale mily, ale trochu nimaty.

Ilſan:

Kasandra

Přenjeſony roman.

3] (Pokračowanje.)

„Mój cźaj je wothěžał i tutej hodźinu. Sſym kolejło w ſwětowym cźaſniku, kiž je jeſtajał tón najmudriſchi, wſchohowódźony a wſchohowědomny. Kóżde kolejło hač dyrje abo njecha na dopjelnicź wolu ſwojeho ſtworicźerja. Też ſpjeczowaŕ ju dopjelni, dyrjnjez wy njeſchyl a to je jeho ſchkoda. Ja pak běch wot mlódoſcźe ſ'užowniza Boha a ſwoſtawam w jeho ſłužbje. Jenoż jemu radu ſnimu cźi dacź. Tſi ſ mojej ſtužbu ſe Kaſandrje. Wona bude'e cźi pomhacź." Stojach, ſtojach, ſhladowach na Sibylu, ale widźach jenoż běłu mlu. Wuběhnych ſ khěži, pſchekrocźich ſahrodku hač k dnjeſcźam. Tu ſtojeſche mi mały łutk, kiž mi kiwnu, ſo bych ja nim ſchoł, a běch dołho pſches cźorny lěſ hač k jeſorej, kiż ſo pſched namaj wupſchiecźeſche.

II.

Běch množny wot hica, tuż pożydźech ſo na kamjeń pſchi jeſorje a ſhladowach na wodu, kiż ſo w mrźaczkowym ſwětle ſrěbrnjeſche. Małe ſolmicźki wot ſłabeho wětra pohibowane ſcźicha pſiſtolachu, hewak bě tu dopołnu měr. Łutk ſahwiſća wótſje a bórzy pſchijźeże druhi łutk ſ ma łym cźołmikom. Łutk ſkoci do cźołmika a ja, ſ njeſnatej mazu pohnuty, ſa nim. Pſchi ſtarkim mrźaczkowym ſwětle widźach, ſo je jeſorowa woda jelena, kaž kamjeń ſmaragd, w kotrejž ſrěbi ſrěbrnu ſtyſcźate rybicźki wjeſele hrajkachu. Sa krótki cźaſ pſchijźedźechmy ke kupje, kotrejž ſo ſóbachu wyſoke ſkały. Wuſtupichmoj ſ łutkom ſ cźołmika, a ſtupachmoj po bźeſi ſchcźeſzy pſchejco hłuboje do ſkalniſchcźow. Nadobo pucźił pſchejſta a běchu jenoż hobrike kamjenſtſcźa widźeć. Na jenym bě widowane: „Kaſandrea".

Łutk ſakleſna ſe ſwojim ſłěbornym pjerſchcźenjom tſi króć na tutón kamjeń a hlej, wón ſo wotewri kaž durje a ſajſtupichmoj do měſtnoſcźe, hdźež nje jaſne ſwětło ſwoprědka ſlepjeſche. Bórzy pak ſo na nje ſwuczich a widźach ſtow ſe ſcźěnami ſ rysu ſlota. Krocźachmoj dale do druheje měſtnoſcźe, kiž bě hiſcźe ſe ſcźeny, dokelž jeje ſcźeny běchu ſ drohotnych kamjenjow, kiż ſo w barbojtej kraſnoſći frinkachu. Też wuhotowanje bě tak woſebne, jo ſebi pomyſlich: Tu może jenoż krakowſka prynzeſna bydlicź.

Tuta tu też woprawdźje bě: Kaſandra, dźowka krala Priama a Hekuby ſ Troje. Dopomnich ſo, ſo ſym hižo jako wucźomnz na gymnaſiju na njej ſłyſchał a ju wutrobnje wobjaroval. Bě Priamowa najrjeńſcha, ale też najnjeſbožomniſcha dźowka. Pſchibóh Apollo ju lubowaſche a ſłubi ji, jeli wona jemu ſwoju lubojcź dari, jo ju nawucźi pſchichod ſhońujcź. Kaſandra dźe ſo ſłubi ale ſwjaj ſłub njedźerżeſche, hdyž bě nawuſtka pſchichod pſchedwidźeć. Apollo ſo roſhněwa a ſcźini, ſo ludźo jeje ſłowam njewěrjachu ale jo wumńſchiowachu. Mějachu ju ſa błaſnu. Dokelž wona nje-ſłuże wěſche cźeſche, kiż mějeſche jeje ſpodźiwu a zule mjeſto potrjeſchić a tak ludej ſamjeſkelenja kaźeſche, fałowe cźhi ju do jeneje wěże. Podźěſcźiło bě Kaſandrea mjeſtnoſća pſchibohowſki Minerwy. Wěſy ſo jeje wěſchcźenje dopjelni, ſo bu Troja ſnicźena, wża ſebi ſa kral Agamemnos, a wona ju mać zwańuſnuſu Telefanna a Pelopſa. Když ſo Agamemnos do ſwojeje wótcźiny wróći, ſu pak ja wobjedom, pak w kupjeli morjeny, pſchi cźimž też Kaſandra žiwjenje ſtubi.

A tale Kaſandra ſtojeſche tu we ſwojej młodej rjanoſći pſchede mnu je ſrudnym wobliczom kaj cźłowjek, kiż dźe najſcźeſche ja ſwój lud, kotrejž pak ſwoju dobrocźelku jako błaſnu ſa ſpiwa. Dw, jawěſće, wułka to hórkoſć: ſwój lud widźeć krocźiż do ſahuły, dokelž jebi wěcźej njeda! Tute myſlicźki dźerjachu ſo mi do wutroby a to dyrje Kaſandra ſwoju mi na wobliczu, dokelž prajeſche: „Zuſtaniko, ſchto tu pſchikhadźeſch, twój wobſud ſ mojim ſudźenjom? Wěſch, ſchto ſym pſchſtrała, dokelž widźach, ſchto ſe ſtanje? Widźach cźłowjekow, haj ſwojich ſwójbnych, bźeć kaj wowzy ſa boranom, kiż ſkoci do hłubiny a wichitać ſa nim, hdźež namakaja ſrudnu ſmjerć. Każ njemóże łajſe běźaje ſtadło ſadźerżeć, — a powali toho, kiż by to ſpytał —, tak je njemóżne pomhacź ſaſlepjenemu ludej, kiż napominanja wěſchcźerjow ſaſpěwa a wuſmjeſkuja. Spełnjace pſchichoda je mi wobſcźežło moje žiwjenje tak, ſo běch jena ſ najnjeſbožowniſchich na ſemi. Jeli cźi žiwjenje luba, ſawrócź ſo!"

„Njeſadam wjeſele žiwjenje, ale chcu dopjelnicź ſchtoj je mi wot wyſchſcheje mocy poſtajene. Wcźipnoſcź mje tźe je powołała, kaž tebje, pſchichoſ ſpóſnawacź a njeſjem ſo też wo to prózował, kroczu pak njeſhładaju do ſadu ſtarcźe po puću, kiż ſym nałupił dokelž k tomu cźiſta ſu powołany."

Kaſandrje wuliny ſo bołoſcź po wobliczu, a wona dźe ſche: „Akumjetujeſch mi wcźipnoſcź! Wź, ta njeſbě ſ wina, ſo chcych pſchichod ſpóſnacź ale lubojcź k ſwojemu ludej, kiż chcych ſakhowacź pſched ſahubjenjom. A mjenujch ſchpana, hdyž Apolej ſłowo njeđźerżach? Saſpěwach ſwój wólnikow, kiż pytaja ſmjerśne ſpokojenja a hyrnjeź ſo wo boje njeſwołali, kajtſchź wy jich dźeńa nadeſći mać'e."

Żeltoſcź nje ſaja mojich ſłowow dla. Njeſkutk ſmuſ: „Wódaj mi mój wobaczny wuſud, — chcu w pſchichodze ſkromniſchi bycź — a ſchtoj ſłamane ſłowo najſerja, pſche woſtaja to łěpſchemu ſudnikej hač ſym ja tomu, kiż wſy cźłowjeczeho ſkutkowanja dopóſnawa."

„Sćhto pak ſebi wote mnje ſadaſch?" Kaſandrea ny praſchejo.

„Njeſadam a nimam k tomu prawa ſebi nječo dacź, ale proſchu tebje, kiż ſy tak hórko cźerpjela pſchejenjenni, kotrymž lud njewěrjeſche, budź mi pomha..."

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Jutše schwórtk schadža klóuczko 8,03 a khowa so 4,01 hodź. Wšědnjeź schadža dop. 9,58 a khowa so wječor 6,21 hodź.

Swiečachmy hody

Pominuł je so najwjetši wšědy žiwjedženjow — hodowny žiwjedžeń. Hdyž teź mjezachmy jenoż dwaj dnjej, tak kaž wěsće dospołnje dožahachćej, žiwjeńcźej hody prawje i hłubin duscha w Božim domje a we swojej lubej domjagnoseji.

„Měr budź na zemi człowjekam, kiž su dobreje wole." A měr bě na zemi. Wšchezja wschón holk žiwota, luboscj knjezowe we žiwotnim kraleśtwje a njej buchu nam hody kaž wječne njesapomnite. Wšche rozdźele, kiž hewak kaj njepowalne murje mjes nami stoja, spadnychu a zhromadźichu nas zwjazowy dnju w lećze tak hłuboko njesaczinjenachmy, hu nam wšemu. Buchmy wšej!! Buwinychmy so kwakli wschedny cźežow, zabychmy na wschitko, zhtož naš hewak trapi a k zemi cźischeši. Kak rad spomnimamy na cźaš žoržowego dźěćatstwa — a hody nam jón jasno na khwilku wozasahu. Wschmy dźěći i dźěćimi a radowachmy so jako njedźeni w nježnej luboscji prawego dorosumjenja. A njeje mohło tuto žoržo naš stajnje wobdawacź? Sawdźeje, zhe buchmy jasno jedyn druhemu frosumicź chcyli, i duschu nowali, niz jenoż žiwota dla, ale dokelž trjebamy runje tak jenjeńscheje cźaspe wujazy kaž luboscź, trjebamy wschu zhasahu luboscź, zo buchmy i Božej pomozu wschě cźeże zwa pschetrali.

Kak kraśnje, napominaze myslże smy cźitali wo wulkotnem naśtiwje luboscje w sawodnym naftalulki hodownego casa „Serb. Nowin". Mějmy so wschitzy po tym, so by teź naschi lud i naschim fruktom žiwotownu.

„Měr budź na zemi człowjekam, kiž su dobreje wole." Ze może byeź na zemi „Budźmy dobreje wole", hdyž so tak mnoho we naschim žiwjenjskim běhu pschemenilo a wyczaz žada zyke druhe dorosumjenje a łaschcijerje wjetich nadawkow. Wczera njeje wjazy dźenża! A hdyż to ra wot tuleho dźenża wotdźělimy, potom pschindże rej wolu a i wulkotnozu luboscje teź naschi cźaseł pschinjemy skutk a „budźe měr na zemi człowjekam, kiž su je wole!" Mnoho ma so pschemenicź, ale rosumnje pschemenicź, a tuto pschemenjenje žada wot naš wschě mo kóždeho na prawym městnje. Cźažy pschindu, cźažy zu, wošmud leži w naschich rukach — kajke wone su. ć.

*

— **Měsćczanske dźiwadło.** Dźenża srjedu pop. w 4 hodź. wospjetuje so prěni krócź hodowna bajka „Kalczik Nóž"; wječor ½9 hodź. wospjetuje so wutpěšna opereta „Hdyż kěska małe fijałki". Schwórtk hraje so w 12. abonementnym W prěni krócź wjeselohra „Luboscź — njepjerna". Pjatk wječor we 8 hodź. wospjetuje so hišcze z wobluhjena opereta „Widenska krew".

— **W Budyschinje pospješa so amnestija nědźe 150** rum. Na podłožu powschitkownje amnestije za politi jatych w swisu i jenotliwnymi amnestijemi k hodam schcźi so i Budyskeho jastwa I nědźe 150 thłostjanzow.

— **Malorentnarjam** wupłaćuje so pobyera na měsc januar 1933 sobotu 31. decembra dopołdnja wot 10 do ½12 hodź. w Sejmowni na Hrodowskej hasy 10, dełka we wupłaćerni.

— **Widliscźa jajachu** wječera popołdnju ½2 hodź. na Kaeublerowej brósy montéra, kiž je na puczowanju. Dokelž so i nim njepołěpschowasche, dowjesechu jeho sobu stajwš dobrowólneje fanitelneje kolony Cźerwjeneho khrźa do měsćczanskeje khorownje. Po lekarskim šwěcźenju jedna so pola khoreho wo padawu khorosći.

— **Pjaty dźěl milijardy twarskich łutowarkow wot Sjednoczenjstwa pschećelow Wüstenrotskich.** S dezemberskim pschidźělenjom tuteho lěta je twarska łutowarkowa Sjednoczenjstwa pschećelow Wüstenrotskich w Ludwigsburgu we Wirttemberskej pjaty dźěl milijardy (200 milionow) hriwnow sa wobsom lět, w cźažu najžiwotnischich hospodarskich krizow, pschekrocźiło! Wšcheschi hischcze jenoho dopokazma sa najwjetsche njemzki twarski łutowarkowanjo rjeka, kaž je so i tutym kraju. Sjednoczenstwo pschećelow finanzowasche hacź do dźensnischeho 13 666 žiwotnowych domow twarskich łutowarjow i 200 milionami hriwnow, a to zyle se swojich srědkow bjez kóždeje zuseje pomozy. S dezemberskim pschidźělenjom staj teź dwaj twarjej łutowarjej pola Sjednoczenstwa pschećelow i Budyskeho wokrjesa k wotzitnjenemu końcej pschischloj.

— **Snizene khłostanje.** We nozy k 14. julija t. l. běsche nies Ochranowom a Großhennersdorfom automobil w sawinjenju snjesłožit. Wschi tym běsche so jedyn se sobudźjazych sarasch. Pschekupza a zeńtwowneho pozrědnika Pawoła Meißnera se Shorjelza, kiž běsche wós wodźił, běsche ławnikti šud w Ochranowje dla morjenja i njekedźliwosće a cźełneho franjenja k 6 měsazam jastwa sajudźił. Meißner pak so pschećiwo wuńdźenemu powoła. Runjež psched wulkej khłostańskej komoru w Budyschinje prěsesche njekedźliwosć a pjanosć, měsesche powołaništi šud jeho winu na njesbožu ja dopokasanu, sniži pak khłostanje na 4 měsazy jastwa.

— **Polizajska hodźina** we wokrjesu Budyskeho hantlskeho hejtmanstwa w nozy wot 31. decembra 1932 k 1. januara 1933 je so powschitkownje na rano w tšjoch postajka. W tutym cźažu stóncza so teź reje w hoscenzach, kiž maju prawo k wotměrzu rejow.

— **Pjerjnu kradnyli.** We nozy k 21. 12. 1932 kradnychu se jadowbyrjom w Hornich Pózkowach i pjerinanuje 13 plahowańskich huš, nědźe 180 hriwnow hódnych. Huby na měsnje kradnjenja farschach. Wo wězowne spóźenja prošy kriminalne wotdźělenje w Budyschinje abo žandarstwo we Wjasońcy.

S **Raschowa.** (Njesboże i automobilom.) Wczera wje we 10. hodźinje dóńdże k njesbožu i automobilom na schowskej horje. Wozbowomy auto njejazdy i prawje ivoty na lěwu stronu dróhi jadźeże a rasy do schtona a so khěro wobschkodźi, so dyrbjachu jón wotwjesć. Ma-

schowczan, kiž jako pscheproschany hójej hobujedźesche, so lohko se schkleuzu ćeła. Wobjedźeć auta a jeho mandźelska se stróżeleni wotenź cźitaj.

S **Cźornych Nošlič.** (Njenadjite hodowne wjeselo.) Dźeń do hód je wobsedźer fabriki Ouaas i industrijowego dwora mnohim njejasnjinzerjam, starym renomowanym a wjesełym sawołajenym njenadjite hodowne wjesele pschihotował. Wokoło pschipołdnja pschijědże do wšy auto i zhrebowymi paketami, kiž potrjebni dostachu. Cźuażej firma dźěła pjenjenjeńke pjera a pola njeje na hišcze pschesches 100 ludźi sajudźiła.

S **Khwaciž.** (Wo pošlednim wohnjowym njesboži.) Jako wina wohnja w tudomnym Mathejez statoku bě pjecza paduława, kiž bě pjedy tobo bylo sluzene. Saschu njedźeli (hodownicźki) běchu paduschi pschinjesli wupjerki dwanaće pošlescheźow w niźke bromadu stadźene, zo wo. pródne. Mech leżeśe psched wrotami i pschijpownjenjom, so je to małk dał k hodam a je maju nětko dale litkowacź. Wy derje bylo, hdy by so tuta wěz wujahnyła.

Z Radworja. (Zapozdźene.) Wjele je so pisało a wěcźało wo žiwjenju a smjerći njeboh wysokodostojneho prelata Mikławša Žura. Njeboćički duchowny knjez bě teź dołholětny šaraš tónźe wosady. Jako wulki skutk jeho pródowanja je teź naš dom Boži, naša Radworśka cyrkej, za kotruż je njeboćički knjez wjele dźěła a prócy nałožił. Jako přisłušny dźak teź přez smjerć bě jemu teź naša wosada winowata. Tři dny, kóždy raz pol hodźiny scźełechu zwony našeje wěże zynki sobužarowanja swojemu nětkužemu pastyrjej k wěcźnemu wotpočinkej. Njech wotwočnje w měrje!

S **Měrkowa.** (Młodźinski žiwjedžeń.) Sanźdženu njedźelu (hodownicźku) mějesche tu wjesnja młodźina shromadnje i Lutobrańskej w Dörferez korcźmje dźiwadowy wječor k lépschemu žiwnjskeje pomozy. Žurla bě hacź na poslednje městno wobhadźena. Hrajachu dźiwadło a pschedwjedźechu so kupleje, kiž wowzbichu mnoho pschipóńjacza a salowy. Tež Lutobrańscli kujes i Matthorf bě se swojej cźełcźejej žiwotnu pschitomny. Bě so teź jara staral sa muhotowanje srjedźenja i pjenjenjami a teź se wožcźenjom nětkotrych trěbnych drjewow. Sa to budź jemu wulki dźak! Pjenjeżny wunoschk bě spokojacy, tak so mózesche so nahladna suma k kupnej pomozy pschipokasacź. Po programje běchu, taž so dźensa skoro hinak njechodźi, reje.

Z Kukowa. Japoštolska lića klóstrskich staruškow pšez wósomdźesać lět (w Kukowje, Pančicach a Marijnej Wjerdźe) dźeń a bóle wotběra, hdyž je nětko zańdźenu pónźelu wjočor teź wumjeńkał Mikławš Lobza wumrěł. Jo třeći mjez nimi. Narodźi so 10. měrca 1851 w Kukowje w nětčišim statoku a by za nětkotre měsacy swoje 82. lěto žiwjenja dópołł. Hišće posledne dny khwataše po zwučenym wašnju do Božeho domu. Pjatk dašo so z wozyčkom k truhlarjej dowjesć. Bórzy po tym so do loža lehny, z kotrehož wjacy stanył njeje. Staroba a słabosć pšewuzesłej jeho a tak dišo wumrě. Budźe pjatk dopołdnja w dźewjećich w Khrósćicach pakhowany. 1927 mózeše ze swojej mandźelskej Hańžu rodź. Bjeńsce ze Serbjan swój złoty kwas swjećić. Tola wona zemrě hižo w januaru 1928. Zemrěty zawostaji jenički dźowku. Kemšerjo, z kotrymiž so nimale kózały dźeń w jstwicy při torhošću zeńdźe, budu starscha swěrnoho wósće parować.

Z Kukowa. Dobrowólna wohnjowa wobora w Marijnej Wjerdźe wotmě swoju decembersku zhromadźiznu pola Natušec, kiž bě derje wopytana. Hejtman (stotnik) Bejma rozprawješe wo posedźenju stotnikow w Kamjencu. Mjez druhim jedinaše so tam wo zawěsćenju wohnjowych woborníkow a wo skóće přećiwo plunowym nadpadam a lětadłam a podachu so wšelake pokiwy, kak ma so wobydlerstwo w khutnym padze zadźerżeć. Wólba nawjednikow so njewotmě, za to pak so pruhowarjo pokładnje a přisydnicy čestneho suda wuzwolichu. Dołho jedinaše so wo wuhotowanju lětušeho swjedźenja, kiž ma so 5. njedźelu wulkeho rózka (potajkim 29.) wotměć. Je to 63. Dźiwajo na nětčiše hubjene hospodarske połoženje běchu někotři přećiwo wotmětwanju swjedźenjow. Tola pjenjeżne wuzkosće woboru nuzuja, na někajke wašnje k dokhodam přiniź. A tuž so zhromadźizna skónčenje za swjedźeń rozsudźi a to po dotalnym wašnju. Hlowne posedźenje hu[illegible] w běhu wulkeho rózka. Z tutym posta[illegible] ćichu so jednanja.

Z **Pančic**, Zymska pomoc so lětsa potrěbnym wospjet spožči. Pjenjeżnje njebě so tolko nazběrało kaž loni, za to pak mnoho poźiwadła, tak zo mózachu so 11 swójbow šćedriwje wobdarić. Postajeny wubjerk za rozdźělenje darow kk. Bejma, Bryl a Kěžor wukonjachu swój hamt zjawnje a sprawnje. Stoż hižo zbywa, budźe so pozdźišo potrěbnym přiwobrańć. Staršim žonam so wosebje kofej a cokor dari, stoż je jara zwjeseli. Tak je teź lětsa hospodarske połoženje wšelakich swójbow z hodownymi darami so połěpšało, za čož su wšitcy jara dźakowni. W křesćanskej lubości dyrbi so tradacemu bratrej pomhać.

S **Walowom.** (Paduschstwo.) W nošchej korcźmje su korcźmarjej kradnyli tři pary cźrijow a schtórnow. Paduschi je nadźerje potrošili, duž běchu tam reje.

S **Wujerez.** (Cźah pschez hódźacźerja.) Dźěłacźerja Hauptvogel i Njebjelowa cźežko franjeneho do nošchje khorownje dowjedźechu. Wón bě na kole jěł pódła cźaha a padnył pschi cźišnu koła cźahta dźěcha pschez nohu.

S **Nyschnej.** (Dojnwa.) Tu so wotnjě hnitwa na nawjeczornych łežownoscźach. Wobdźěli so 9 hnitwjerjow, kiž połěchu 53 łajazow a 5 nutkow.

S **Nissej.** (Paduschstwo.) Paduschi tu pobychu na šwětkym dnju pola dźěłacźerja Wilhelma Cźopa w Starej Wódrjezy. Mjes tym so Cźop a jeho žona běschtaj we Nissej, dokuż so paduch pschez wokno do dyrbelnja a kochlow 200 hr. Paduch dyrje je měsnišcź derje snał, je teź dyrbjał wędźerj, hdyž bě khowany kluź. So njeboh jeho nichtó mylił, je darje wot nutskich jslankał.

Z Łužicy

* S **Wjasońcy.** (Njesboži na rejwańskej lubi.) Pjeti dźeń hodow padże na jali pjećnik a so hnutskach cźežko krani. Jeho dowjesechu do khemnitzkeje khorownje, dokelž dyrbjesche so hnuhdom operazije podcźišnyć. Na hamtnej žurli žebi rejwarka nohu w kulkach stawa. Sranjenu dowjesechu i autom do privatneje kliniki dra. Schmidta w Budyschinje.

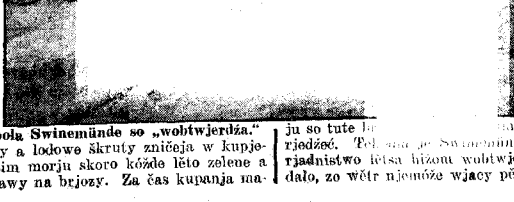
* Se **Smilnje.** (Wuwinowany.) Dźěłacźerja Pawoła Beyera běchu wobtorzili, dokelž je pjecza dźěłacźejskej manšelskej Donatowej w Smilnej i politijskich pschicźinowm wudnum nadawał. Budyschanski hamtski šud běsche jeho k 10 hriwnam pjenjeżnemu khłostanja abo 2 dnjomaj jastwa sajudźił. Mała khłostańska komora Budyschskeho krajneho šuda pak jeho wuwinowa, dokelž hu poćeżowaza šwědka njewěsta we žiwotnim wuprajenju.

* S **Bitkowje.** (Cźežki dóńt.) Dóńt wotpočuje cźežko na jenej tudomnej žiwotnje. W Barlinje-Mariendorffe wumrě pschi chemitšich pospytach nahle 22lětny žyn. Lońcje a pschedhołowske hody hnjichej hižom jedyn žyn a mać tuteje žiwotnje hrjebanej.

* S **Polckwitzu.** (Wuwinowany.) Nědźujschcho mějschćanina Ernsta Friedricha Augusta Kaunegießera we Polcźnizy běchu wuwinowali, so je z połskańskich aktow ke jeho personalnym aktam wuzwjedźenja wotstronił. Lowniši šud běsche jednanje pschećiwo njemu zastajił. Kaunegießer běsche so powołał. Na to běsche jeho Budyši krajny šud městno k 10 dnjom jastwa k 200 hriwnam pjenjeżneho khłostanja sajudźił. Jeho rewizija měsješe wuspěch, so je wón wotjest krajnemu šudnišmu pschepokaka. Nětko so wrjedawschi wuhnuł sčehnu a Kaunegießer so wuwinowa.

* S **Habrachcźiz.** (Nažiwnikaj.) 21lětny rěznik Wunbeschmann a zastupnik Müller z Habrachcźiz běchtej we nozy dnja 1 Filipowa pschi pschekrocźenju mjeje w Rowozgersdorfje policajskeho zastojnika Grahmanna nažiwnilej a bikoj. Hamtski šud w Habrachcźizach běsche Bundesmanna k 3 njedźelam a 3 dnjam jastwa a 10 hriwnow pjenjeżneho khłostanja abo 2 dnjej jastwa, Müllerej pak 30 hriwnow pjenjeżneho khłostanja abo 10 dnjow jastwa napołožił. Jenož Bundesmann bě pschećiwo wuńdźenej wotnosła, jeho wopomnanje pak so zacźisnyło.

* S **Ochranowa.** (200 lět němske lékarske mišionstwo.) Němske lékarske mišionstwo šmě na psches 200 lět trajace dźěło zhromadźowacź. Hižom lěta 1730 je Pomhajóbh August Francke, bratr znatcheho załožerja Hallečeje žurotownje, Augusta Hermanna Francki, mišionskeho lekarja do Trankebara w narańschej Indiskej pósłał. Ochranowska (Herrnhutska) bratrowska wohada je tute dźěło dale wjedła. S Němskeje je so dotal wupołało 166 evangelskich mišionskich lekarjow wupohłało.

Mórski brjóh pola Swinemünde so „wobtwjerdźa." Zymske wětry a ledowe škruty zničeja w kupjelach při Narańšim morju skoro kóžde lěto zelene a wukhadne připrawy na brjozy. Za čas kupanja maju so tute la[illegible] wndawkami zwupnerjadźeć. Te[illegible] Swinemündske kupjelanske [illegible]rjadnistwo lětsa hižom wobtwjerdźensko dźěła rozdało, zo wětr njemóže wjacy pěsk wotnošować.

* **Ze Zitawy.** (Schlörzy k hodam.) Nještajnje drje so tak porědko, so ludzo wolołi hód też pola naš schörzu nadeńdu. Na Hórjeli dróży w Zitawje móžachu pjatk rano hnydom dwanaceji schlörzow wobkedźbowaś. Wone dopachu kuzkeje do posledńich šuntanych bośankow.

* **Se Shorjelza.** (Hólmy šapaleŕ.) Sandźeny šchwórtk palejcha so pola kbějerja Seermanna w Tiefenfurce. Wo palna kommišija nětko šwědźi, so je schtyrikćiny wuśł wobkedźerja wobeń załožił. Dźěco běšche w remisy walcźmu je šapałkami šapałko, ś cźimž so tam składźene drjewo šapali.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* **Se Sebnicy.** (Amnestija.) Lawnišći šud w Zebnicy běšhe wospjet khłostanego jaśmynika Belza ś Drježdźan dla wospjetneho jebanstwa pśichi pśihódowanju elektriśiskich jej lawkow k 10 mješacam jaśtwa jaśudźił. Belź so pśichcejśiwo wuśudźeŕej powoła. Budyšći krajny šud so pśichcejśiwcźej, so je Belź we wuśkojśach był a nałoži na njeho wukas wo amnestiji ź 20. 12. 1932 a wuśwobodźi jeho wot khłostanja.

* **Z Trderan.** (Pśichi sportuśiśeju šaraženy.) Jako w šuśodnym Breitenauje pśichi lopanju pśichiładowaŕ wodźuśiśe jaśmynsko pjenjeśa šapłaśejcy, šawała pokładnik towaršwowcźo hrajnego dołładowarja Walthera Ungera, tź. so ź nim wuśeśowaśe. Do šwódy mośeśeśe so 20lětny cźešta Herbert Bertram bjes dźěła a dyri Ungerej ź pjećźu tak ćim do mjeśwowca, šo dyrbjašeše jeho ójes wódomja wumjeśeć. Hnydom na to we šwojim bydlenju wumrě. Stajne rěźnišwo cźeło jebro a da Bertrama šmódom šajcź.

* **S Rišy.** (Lohkomyślnośej dowjedźe k šmjerźi.) 26lětna mandźelska Hungerowa ź Goźewitz pola Riša pśichi cźišćenju wobleŕow ź benźinowej bleśchu horźom **thachlam** pśchebliśko pśichiźe. Bleśka rosbuchny a wó ńiwje naśta woheń. Zona so cźežko wopali a na šwoje rany **w tudomnej** thorowni wumrě. Šwoju lohkomyślnosć dyrbjeśe je šmjerźu šapłaćiś.

* **S Kamjenicy.** (Schwijo moricni a pjećź franćoskich pśichi šnjeśwóšenju ź automobilom.) Tuchi dźeń rodow po poldnju šta so na Kamjenicźanśkej dróży w Limbacha cźežke wobłhadne njeśbože. Limbachšći fabrikant jźeźe w doltim šawinjenju dróži ze šwojim autom na thodnik a pśichjźe tam šchirokich pśeśiwo muža, šona a dweju hólcow. Potom storcźi wóz do šahrodnjeje mauje a ju wobšćkodźi, jźeźeśe wó thodniku 12 metrow daloś a šrjeźe potom na napśeśiwnym thodnik, kśěź je šahradnym płoćo tśały woja. Widźiwši šchwija pśichelejśeni hišćeźe kamjenśko dura w šwójśni wumrěchu. Wjednik automobila woju njeśta[illegible] ale pjećź wośobow, tź. ź nim we woju ležeśe, [illegible] tranchu. Powě so, so je wjednik wša njeśboże ź [illegible] šawinował.

* **S Leißniga.** (Wósa wukhowaŕka.) Jako w wśitkich Seidewizach na wjeśnom bacźe so wśelkore dźeći šmykachu, pśichelaśa so nadobo lód, a pjećźśetna holćka so hacź do śijje podnóźi. Cźetna Ilsa Knoblichej wuśćahny pak towaršku ź wulkej próšu na šuchu. Jedon hólc běšhe mjenje šmužitośeje pokazał, běšhe cźełuŕ, jako bo njeśboże śła.

Přilopk

*** Tśjo šchulerjo na lodźe so pśichcłamali a šatepili.** Pola Kirchlainena w Ołchtyńskim wokrjeźu w Naraušćej Pruskej pśchepadnychu so tśjo šchulerjo na hrěšćeje khěrno cźeńkim lodźe a so šatepichu.

*** Woheń w bludnizy.** W pawillonje bludnizy w Heilowuje w połnóčnej Hollandšćej wudrji woheń. W pawillonje pśchebywaśe 100 duchaftharych. Tuchi so pśchi wohńu njeśmjeńenje roshorichu. Wothładarjam a wośnjowej wobuzje pak so poradźi wśichich wuthwarać. Pawillon so cźežśija wotpali.

*** W Jendźelśkej je hódy 25 wośobow se šnjeśbożenjom wo žiwjenje pśichišło.** Hódy je w Jendźelśkej dośło 27 wośobow je šnjeśbożenjom wo žiwjenje pśichišło, 11 pśchi wohńu a 14 pśchi šnjeśbożenju na dróhach.

* **Sobótom** dźeźi so špatśe. W Birminghamje we Jendźelśkej njedźelu wjećor šwójbu trudny dóšć potrjechi. We wobydlenju ź žiłcźom njemnaśe pśchećelja Swěrš nośa. S nim šwójbu dźěćźi tuńe šwójby wo žiwjenje pśchijźe. Šnjeśbożenje dźeźi běchu ži hacź śjinaśe lět šta[illegible].

Sokołstwo, šport a hry

Bólkopańca.

Němska Pólska 4 : 1.

Wubědźowanje wo europiske mišterstwo w bólkopańcy za dźěłaćerske zjednoćenstwa wotměwa so nětko w Lipsku. Sobu najwažniša hra bě zetkanje mjez pólskim a němskim muźstwom. Wjele tysac pśihladowarjow bě so našło. Techniske wašnje hry bě na wobmaj stronomaj jara rjane a wudospołnjene. Prěnja połojca steješe 1 : 1. Dobyćerski rozsud padźe hakle w druhej połojcy z 4 : 1 za Němsku.

Wysokošulski krajowy bój w Catania.

Muźstwje studentskich zjednoćenstwow Němskeje a Italskeje zetkaštej so w Sicilskej ke krajnemu wubědźowanju. Hra bě so na wobmaj stronomaj derje pśihotowała. Skónčej so njerozsudźena z 3 : 3.

*

Budyscy sportarjo mějachu prěni dźeń hodow dospołno wjesele nad dobyćom swojeho Budi-ssa muźstwa w bólkopańkowej hrě napśeśo „National-Kamjenica". Zastupjerjo wulkoměsta podležachu z 8 : 1.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladu na wjedro ša jutśišći šchtwórtk**: Wobłhowany wišoke, ź šnjeśej abo dešćejśej pothišene wjedro.

*** W małym hórnišćowym městaćku Nowcagua w Ameriji je so Bóži wjećor cźežke njeśboże w podpokach stało. S rosbuchnjenjom je so 52 hórnikow šapołko. Nastałowaze jedojte płuny so škoro pśchese wšcho hórnišćowo roššćerichu. Hacź dotal su 9 cźełow wuwjeśli. Joja so, so je so druhich 43 hórnikow pak ź rozwalenymi šatami abo jedojtymi płunami morito.**

Swójbne powěšće

Sstužbjeni: Annemarja Wieśnerec w Budyšchinje a dr. Kurt Fejge, šuby lekaŕ w Parchowźach w Schlewšku.

— Margot Jahnez w Budyšchinje a Heinz Henšoch we Oštrowicach w Sśupotnach. — Thereša Šchwarc[illegible] w Budyšchinje a Pawoł Róla w Wóbrjerźe. — Ferdo wuchnarjej a Herbert Schenk we **Wulkej Dubrawje.** — Margareta Krawcez w Kamjencu a Alois Wóla w Jatrowje. — Hilža Njenźez we Wortlezach a Rudolf Augustin, wuśtawny rewěrśiŕ hajnił we Laśka.

Sćerkowanuj: Jurij Schmidt w Truśezach ź Hilźu rodź. Mańez w Schpitalach.

Sćerśili: Oskar Seidel, wušchišći dwórnišćejowy pśchećeśiśeŕ w Njeśwačźidle, 55 lět; thowanje je dźeńa pśiedu. — August Mětrach w Starym Lubiju, 66 lět. — Korla August Arnošcht Fiedler, kubleŕśki wumjeńkaŕ a veteran ź 1870/71 w Dažinku, 82 lět; thowanje budźe jutśe šchwórtk pop. ½2 hodź. wot žarowańskeho domu.

Zapósłane

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

W Serbskich Nowinach cźitamy tu w Drježdźanach wo wólbje noweho superintendenta w Budyšinje. To je praśenje, kotreż też nas jara zajimuje. Potajkim nětkle by składnosć była, serbskeho fararja jako kandidatu postajić. Bóh wě, hač so tajka składnosć zaso poskići. My serbscy kemšerjo tu w Drježdźanach mamy pśi nětčišej hospodarskej nuzy horco wojować, zo bychu scyła so naše serbske Bože služby w Křižnej cyrkwi do pśichoda zwěśćile a towaršwo „Čornobóh" jako zarjadowaŕ tutych kemšow so horliwje za to prócuje. Nic pak jenož towaršwo same, ale cyła Drježdźanska serbska wosada steji zady mje zwutrobnym nanołwjenjom na našu lubu dominzu, zo by so wšitko nałožiło, štož je nékak móžno, zo bychu Serbja serbskeho superintendenta a tak zastupjerja w krajnym konsistorstwje dostali.

Serbja, njeskomdźće cźas a składnosć, prjedy hač je přepozdźe!

Pětr Kowaŕ,
w mjenje Drježdźanskich serbskich kemšerjow a towaršwa „Čornobóh".

Towaršwowski powěstnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" (muźske hłosy) spěwa pjatk 30. hodownika pola Natušcec w Kukowje. Započatk we 8 hodźinach.

Malešecy. Jednota Sokoł zwučuje zasy štwórtk, 29. decembra wjećor pola Zendźic. Zwjazkowy podnaćolnik nawjeduje.

Też Amerika ma swój „błyskowy motorowy cah". Spěšny cźerjeński wóz z petrolejowym motorowym cźerjenjom. Tutón wóz so na Newyorksko-Chicagoskej cźarje z wulkim wuspěchom wupruhuje. Amerika pospytuje potajkim samsne, štož Němska z pruhowanjom spěšneho cźerjeńskeho woza mjez Barlinom a Hamburgom.

Tutón běły rum

měł so wuzko popisać, chcy-li wopisować rjanosće a zajimawosće lětušeh Pośedźenaka. — Tola njeje to ani trjeba. Wšak je hižo po cyłych Serbach znaty — a hdźež nic, tam sebi jón tak ruče hač móžno kupja

Rum-Arrak

Punčowe esency (też bjez alkohola) **/ palene wino, likéry palenc / čerwjene, běłe a słódke wino**

wšěch družin poruča w **drobnym** a w **bleškach** po najtuńšich płaćiznach

destilacija Hermann Richter

Piorfenstr. 9 w Kamjencu Piorfenstr. 9

Blidne a kuchinske **jabłuka** kupuje kóždu dźělbu po najwyšših płaćiznach

Sadowa wikowańja

Mesech w Kamjencu

na Połnócnej dróży 26
Telefon 630

Baje, bajki a basničky

(Mich. Nawka.) Serbske narodne bajki. 48 str. 30 pf.

Tepichi předłohi, běhańe

škitaki séčny

tunjo pola **Erler**

nětkle na Žitnych wikach 28

Hypothcki

kredyty za zastojnikow połčonki přez

E. Reichel w Lubiju

na Albertowej dróży 2

Zbožopřejne khartki k Nowemu lětu

zhotuje derje a spěšnje

Družstwo Smolerjec knihićišćerńe a knihańnje w Budyšinje

Składnostna kup!

Při 7000 hriwnow napłaćenja předam rjanu

žiwnosć pola Wósporka

8 kórcow wuku, nětkle 4 kórcy wotnajateho pola, najlepša póda, kamjenitne twarjenja ze žiwym a morwym inventarom za **11000 hriwnow**

Oswald Peil, Lausa-Weixdorf

Dresdner Straße 9, Telefon Klotzsche 325

Sadowa zahroda

Rozwuńenje wo płahowańu sadowych štomow a kerkow.

136 str. 80 pf.

Přiloha k čísłu 303

SERBSKE NOWINY

Sriedu 28. decembra 1932

Hodowna skhadźowanka Zwjazka serbskich studowacych

Naša młodźina w dźěle za luby narod

W Rakecach, 26. hodownika 1932.

Skhadźowanki našeje studowaceje młodźiny — ... su hodowne, jutrowne abo hłowne — maja na... huy nadawk, ju samu

zahorić za narodne kubła,

... też druhim Serbam pokazać bohatosć našeje kul..., kaž so jewi słowje, spěwje, bajach, mythologiji, ...njach, nałožkach, drasče atd. To płaći wosebje za ... a wokolinu, hdźež so pječa skhadźowanka wot... wa. W tym běchu Rakecy witane městno. Wokol... wsy drje su hišće serbske, ale wosadne srjedźišćo ... swój nětkuši serbski raz zhubiło. Kaž zwjetša ... dźe w evangelskich Serbach. Nochcemy ... znate winy přepytować a na nje w bengaliskim ... ...

Kschijan młódschi na klavérje pschewodjeschtaj. Wschu tutu ſabawu bě ſ jaſnym wóčkom wobkedźbował faraŕ Kschijan a wuſna k ſwojemu wjeſelu w dobſkowje, ſo je młodſina naſtupila prawy puć k tudomnymaj towaŕſtwomaj. W mjenje jednoty „Ssokoł“ dźakuje ſo jeje ſtaroſta br. Paweł Krawz. Wěchu na tutym wjeczorku ſ hoſćom „Serniczti“. K tomu ſo wě, budże nawopak. Jeho poſlednje ſłowo, kotrež rěčeſche pschedźdyda Maks Hórban, placjeſche jako powſchitkowny dźak wſchitkim, kotſiž zu pomhali wjeczor techniſcy wuhotowaczi, woſebje njeſprózniwej Krawczej ſwójbje, kotraž měješche ſajtaczej ſaſtojnſtwo potajnicho „Rumpodicha“. „Hdźe ſtaſek mój“ ſpebi hiſchcze k wotkhadej ſaſpěwachmy a kóždy ſ-ujédże do hwězdneje nozy. Bj. W.

Z gmejnskeho žiwjenja

Kamjeneje pola Radworja. Přichodnu njedźelu 1. januara přewozmje w našej gmejnje knjez Jan Knobloch zastojnstwo wjesnjanosty. K. Knobloch bu zaſdźenu nazymu wot gmejnskich zastupnikow jenohłósnje za wjesnjanostu wuzwoleny, dokelž nětčiſi wjesnjanosta k. Měrčink swoje zastojnstwo dobrowólnje złoži. K. Měrčink bě tuto zastojnstwo dołhe léta zastawał k lépšemu gmejny a cyłka. Biez dwěla budże też naſlědnik swoje najlépše wukonjeć, dokelž je jako muž kruteje, ale měrneje powahi derje znaty.

Staroromske hodowne dary

Žyle w jutſnjm ſłowa wyſchak tu wo hodowunych darach rěčeſ njemóženy, pſchetož pſched Bożim narodźenjom ſo drje w Romje hiſchcze žane hody njeſwjećachu. Tola w czaſu, hdyž ma ſtonjo w ſymje najkrótſche dnjowe, ſwjećachu tam też wołsebny ſwjedźeń ſ tuteje pſchicžiny. Na tutym ſwjedźeńſkim dnju tuježeſche wſchudże wjeſele žiwjenje a ſpadnychu žanu wſchě kosdźe mjes ſobu a podwólnikom. Knjes poſłužeſche ſwojemu ſłužobnemu. Wobdarjenje mjes ſobu bě waſchnje. Klauſi, wóſkowe ſwěcźi, worjechi běchu najwobłubjenjiſche dary; potajkim žane jadowſki hodowe ſichcicžijana. Też wołsine wěcy, ale w rjeſich wei formje ſo darowachu, kaž ſapiſane knihi ſ jedrowcha dźiwa abo druheje mačiny, hline tafličzki, rohojane ſa ſ-ſi ſa pjenjeſe, kalaczki ſa ſtoły, ſtote jehły ſa włoſy ſ-ſnežnik, wopaczne włoſy a barbne drotki ſa žony. Swóſtnjacy, ſo ſo tehdy žony najpóſe webdarichu a jo na ſich „błidku ſa rjanoſcz“ też kamſchtne perſenſchadła ſ-ſrachowachu. — Jewa je tola ſtajnje lepſa hyła . . .

Hodowny toleŕ

W ſchéſtnatym a ſydomnatym ſtólotku, hdyž njebě olyſchcežaju hodowny ſchłom hiſchcze ſaczahnył do domow a ſtatkow, mějachu wohydlerjo měſtow a wjeſſow jako wobłubjenu hodowny dar „Hodowne tolerje“. Tute, też Bożodźejſowe tolerje mjenowane, buchu wołsebje late k tutemu žadnemu ſanéreż (ſwjedźiſche też jako medajle) a wobkhowachu ſwojoh wobłubjenoſcz hacź do kónca ſajdſcheho ſtotka. Na prědnjej ſtronje běchu natlóżene hodowne wobraſy. Prěnje tolerje wuda ſtaŕ Ferdinand I. w lěče 1560, po tym ſo bě krótko do tehdy wudaŕ na to ſo pocžahoważy wukaſ „ja ſwjatym romiſki traj nimſkeho luda“. Tutón hodowny toleŕ je žadnoſtka ſa kóždeho hromadźerja ſtarych pjenjeſ. Też měſto Hamburg wudawaſche tajke tolerje. „Toleŕ“ dyrbjeſche ſwoju pſchinjeſcz tomu, kiž jón dóſta. — Kajke ſachudne ſwoje pjenjeſy pſchiniežu, to dźenja cžim hróſnjiſcho naſhoniwy.

Wohlfahrtsbriefmarken der Reichspost
Gültig bis 30. Juni 1933

Spomožeŕske znamki.

Wot 1. nowembra 1932 předawaju němske pósty a Němska nuzowa pomoc nowe spomožeŕske znamki wo 4, 6, 12. 25 a 40 pj. Na znamki zběra so přiražk wo 2, 4, 3, 10 a 40 pj. k lipscemu němskeho spomožeŕstwa. Znamki pokazuja sćehowace wobrazy: 4-pjenjeżkowska Wartburk, 6-pjenjeżk. hród Stolzenfels, 12-pjenjeżk. hród Nürnberg, 25-pjenjeżk. hród Lichtenstein a 40-pjenjeżk. hród Marburg.

Zapósłane.

Hodowny muž pola Melanesijanow

Stare jendźelſke waſchnje je, ſo dźeći patorżizu wo hajzy k ložam a kachlam pſchipowěźnu, ſo by Rumpodich je napjelnił ſ darami. Tuto waſchnje Jendźelčenjo też we ſwojich kolonijach haja. Tak wobkedźbowachu melaneſiſke dźeći tuto hodowne waſchnje bělych dźeći a małe cžornuſchi žanu wuſłědźi, kajke lépſchiny tajke powědźenjenje nohajzow ma. Wěſo to też ſwojim towaŕſchanm ſdźěli.

Lěto po tym ſaſnde, ale dźeći njeběchu ſabyłe na tutu ſdobnu wěc. Dwaj dnjej pſched hodami pytnu mandźelſka miſſionara, kiž na kupje ſkutkowaſche, ſo běchu ſo wſchě jeje nohajzy ſhubiłe. Dokelž tam cžornu ſónki doroſt hiſchcze žanych nohajzow njenoſy, njeměješche ſebi nichtó wuſłědźeć, hdže ſu nadobo wſchě nohajzy woſtałe. Jako pak mandźelſka miſſionara patorżizu domy domarowanych wopytaſche, namaka pſchi kóždym wohuſchcženu jenu abo wjacy nohajzow wiſajo. Jeje njerozumje ſo bórzy pomimy, jako ſaſłyſchi, kajſe nadźije dźeći na běłeho Rumpodicha ſtaja. Wona położi Bożodźejſowe dary do nohajzow a proſcheſche ſtarſchich, ſo bychu jej po hodowanym ſwjedźenju nohajzy ſaſo wróćili.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawołtki: G. Janak w Budyšinje.

Radio

Stwórtk 29. decembra słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa 17,30 přednošk wo hornjobayerskim burn. 19 přednošk wo němsk. mlokarnstwje a hutrowych chlěwach. 20 z Kölna přenje předyjedźe. wjeselo-fantastiskeje opery „Pantoffelheld“.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa 10,10 za dźěći „Hdźe wostanu naše ptački w zymje?“ 20 wjesely wječor.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Mnichow: 19,05 wojeńska hudźba. Rom: 21,15 oratorij „narod wumožnika“. Ljubljana: 20 opera „Zemjanstwo a Mara. Praha: 20 spěwny koncert morawskich wučerjow.

Hospodarski rozhlad

Sćrjedu 28. hodownika 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47 28
1 jendźelski punt	13 99	100 čěskosł. krónow	12,465
100 swajc. frankow	80,99	100 franc. frankow	16,42

Na **burjach** też wčera ſobotniſche wožiwjenje wobrota pokračowaſche a ſnano poſtupowaſche. Kaž hižo ſa kruczowachu, te rentowniſchi a dołhſchi liſtowy žiwje poſtupowachu. Praſchenje ta nimi pſchiběraſche. Na poměry w naſchim holpodaŕſtwje nuwiežu ſchladowachu ſ dowěru. W politiſkim naſtupanju kujeſi pſchikajomy, namaſcżny połoſi. Politiſka wobſtorjenoſcz nicnakaſaj ſo pſchiſtołowaje pſchinoſy a ſo lepſche hoſpodaŕſtwo, ſa ſeſtyſnjenje ratarſtwa. Hiſchcze dźenja naſtkerje wuſłědźe nowa naſowy wukaſ, ſo měrjaju na lépſche ratarſtwo. So by ratař a ſkotaŕ ſwoju butru lépje wotbył, ma ſo wěſty podźeł ſoboh do margariny pſchedźěłacz. Sméŕ je wołeſe khwałobny a dźała hódny. Hižo ſapoczaju jenu pſchiſuſe dźěłacz. S traſchenjom, to placžiſna margariny ſo ſnano powyſchi, ſkoda ſo pſchecžiwjenje ſo wuminuli. Pod wudawanjom, ſo ſaſtupnja ſ jimy pſchetrjebarjom, pjaża pſchecžiwo tutym rozumnym wukaſej. Sady tychle pſchekupowarjow njeſeża ſnano pſchetrjebarja, ale ſkotaŕſkich ſabrikanſi margarinu, dokelž ſo hoja wo ſwój tučny proſit. Wažniſche hač ſmiſenja profita tuteje druhiny njeſu njeſłuſnikow na wěſti ſtaſowny prozent je wobſtoječe ratarſtwo a ſkotaŕſtwo. Tuto ſpěrjeczi, njeſměła ſo wuſchnoſcz ani ſelundu kondźicz, wſche ſtarne ſakonje wudaci a też ſ njeſmilnej ruku pſchewjeſcz.

Prędnik wiſi wčera ſ jara měrnym wobſtejanjom do nowcha rozwiwa ſo ſnowiſcha. Dowoſ bě ſtyſnjiſki hacź běchu wobſtajowali. Mjezy ſaſo mało kupowachu. We ſkotowym ſtrunje drje ſo placžiſnu njepſchemjeńſchu, ale we ſtermijnowym wobchodźe běchu ſtudoje ſeſkoczene.

Wčera placžeſche w Barlinje zentnaŕ:

Pſchenicu 8,30—8,40 (8,25—8,35) hr., rožki 7,65 hacź 7,75 (7,60—7,70) hr., jačmjenja, nałčinſkeho 8,30 hacź 8,75 hr., naſpomjeło 7,90—8,25 hr., wowſa 5,70 hacź 5,95 (5,65—5,90) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pſchenicu:

ſa dezember: 10 (9,95—9,92½) hr.,
ſa měrc: 10,22½ (10,12½—10,10) hr.,
ſa mej: 10,35 (10,22½—10,25) hr.,

rožki:

ſa dezember: 8,25—8,22½ (8,12½) hr.,
ſa měrc: 8,32½ (8,25—8,22½) hr.,
ſa mej: 8,15 (8,37½—8,32½) hr.,

wowſa:

ſa dezember: 6,10 hr.,
ſa měrc: (6 hr.),
ſa mej: (6,15—6,18½ hr.).

Placžiſny w ſpinkach ſu placžiſnu tydźeńſkich wikow. Kóždy pak žane naſpomnjene njeſu, ſo njepſchemjeńſchu.

Damſke a ſudniſke powěſće.

Pſchepowědowanje:

Schtwórtk 29. dezembra 1932

w **Budyšinje** na ſudniſtwje, dow. w 10 hodź.: Wichelake meble, gramofony, wotpiſowaći, ſchelake porzliny, wobraſy, ſodowe, pjerjeſne a hlanowe hamory, wahi, fichidło, 40 bitſkow auenaſy, radła, maſajowoge pſchiprawy, motorſke kolo, wupſchestrjenj, motoczowoge pſchiprawy, klidowe lampy, muſnoge kožuſhi, wołnjane, bawlnjane a trikotowe twary, 40 zentnarjow wowſa, klaweraŕ, pianiſſeſ, ſtrojaŕ, pſchesſchiwanja maſchina, dejmantowej wjerſchcżenaj, klanowe potładnje, 36 gramofonowych tačelow, wołowy a cžeſły wos, klamna na wojſchu, wołnik motorſkeho kola, prášyſrjebak, 8 ſteiagow, 7 muſajzych cžołnikow, wobſchiwy kuloſyn cžołnik, cžołnik na łamiu, hlowny cžołnik, regulator, klětka ſa ſteiagy cžołnik, drobne twory, hoſpodaŕſke pſchedmjety, 400 nowołětnych ſkarikow, ſdźeſći, ſchuſſe pſchi brawu;

w **Kamjenzu** w kolarnach w domje maſchinſtich ſtełmow, dow. w 10 hodź.: Pjerniſke błido, wołijowy wobraz, błidź, ſtoł, ſofa, wječerjadnowe błido, klaweŕ, gramofon, małke nožiny, kuloſte błido, ſtólcžk, kluboweſtoł, wobraz, rózne wóz, ſchijaza maſchina, wummiadło;

w **Lubiju** na ſudniſtwje, dow. w 10 hodź.: Wichelake meble, pjerne pjer, pſchiſti ſtroj, hlanowe wóhnjiſchcza ſteiagy cžołnik, ruczna mandźina, elektriſka wlakarja, gramofon, 60 gramofonowych tačelow, wopſowoge błido, radła, ſtarne twory wupſedowanje;

w **Wótſai** pola Kamjenza we „Wčeſnym kubłe“, dow. w 9 hodź.: Wobraſy a łěhaniſki ſtoł.

Pjatk 30. dezembra 1932

w **Rjanym Wielkowje**, dow. w 10 hodź. w hoſćencu: 6 dźěłoi dwójneho kſała, ſydźiſk telenje barby, ſofa, ſydźiſk módreje barby, 60 pt. kakowa, elektſamow, drobne ſchcżatki, ſchłamki, ſchniſſa potrjebne drobne twory.

Swjećeńſke jednanje.

Swjećeńſke jednanja ſu ſchěſtnyli wot ratarſkiſtnaj ſtołowaj kubłerja Hermana Pawoła Kriećmarja we Wjeſkorjſe cžo. 22 a Žiwnoſcžeńki Marty Měſtowje z Połwicy cžo. 18.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach:

Žito a wołijowe ſymjo ſo tuni abo 1000 kg, nowak 100 k

	Płaćizny po złotej hriwnje					
	27. 12.	24. 12.		27. 12.	24. 12.
Pšenica	186-188	176-188	...ny	13,5-15,5	13,5-...
rožka	153-155	153-155	woka	14,-16,5	14,0-...
ječmjeń, nat.	—	—	wódre lupine	8,00-10,0	8,0-...
ječmjeń	166-175	166-175	połte lupine	11,7-13,-	11,7-...
wowſ	114-119	114-119	...oradella	18,0-24,0	18,0-...
kukuricza	—	—	rane. wosuſk	—	—
pšenč. muka	23,2-26,0	23,2-26,0	...any wosuſk	10,0-11,0	10,0
rožna muka	19,2-21,5	19,1-21,4	...ench.truhanč	8,80	8,8
pš. wotruby	8,80-9,0	8,80-9,0	...rnj. kruſke	13,40	13,4...
rožne „	8,70-9,0	8,70-9,0	...no, 50 kg	1,80-2,15	1,80-2,15
raps	—	—	rožna ſłoma	0,65-0,85	0,65-...
hróch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0	pšeńč. „	0,45-0,55	0,45-...
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,5	0,45-0,5
pjenjeſki	13,0-14,5	13,0-14,5	ječna „	4,5-...	4,5-...

Wojeńske lětadło padże na Parižske twarjenje a jo zapali.

W Pariżskim předměſce Antony padże wojeńske lětadło na domske, přerazy a zapali jo. Lětaŕ a wobydlerjo domu so moriſtaj, 19 wosobow bu wobrazu widźimy wotpalene twarjenje z ... znjezboženeho wojeńskeho lětadła.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniholičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čłoneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołne bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńe dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinjewěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměrjenje tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 304 — **Budyšin — Štwórtk, 29. decembra 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Margarinje dyrbi so tukrainy tuk přiměšeć

So by so pschetrjebanje tukrajneho tuka spěchowało, je minifti president němskeho knjeżerstwa polnomóz dał, so by směło porucżeć, so byschtaj so **k dźełanju margarinu tuk a schmalz trjebaloj.** Němskemu knjeżerstwu so dale polnomóz da, so by směło pschedpisma wudaeć, po kotrychž ma so margarina, wumělsti jedźny tuk, jedźny wolij, rostlinski tuk a žiwerdnjeny rybjazy tuk dźełaeć a po kotrymž dyrbja we wolijowych mlynach tukrajne wolijowe žymjenja wušeć. Skónčnje wukas hischeże

postajenja wopschija, kotrež reklamu za margarinu a wumělsti jedźny tuk nastupaju

a sadźewaju, so so w tym snjewužiwanje stawa. Tele naprawy dyrbja katarskim hospodarstwam pomhaeć, kotrež z niskimi płaczišnami wupłodow stótneho a mlokowego hospodarstwa cyerpja. Wunoschi z tychle hospodarskich wotnoskow je hižo w sandźenym hospodarskim lěče z jenoż 4 miliardami 200 milijonami hriwnow wo 2 miliard a 100 milijonow hriwnow niže wunoschka w hospodarstwu lěta 1928/29 ležał. Wobsud katarskeho połěpschaceho hospodarstwa je wobsebje też tohodla wažne, dokelž wot njeho wobstacje sobźěłazeho dźěła wotwisuje, kotrež so za powschitkowne hospodarstwo njemóże parowacź.

S nětkole wotmjelenej wuprawu tukowego hospodarstwa

so kontingentowanje dowoza butry a tuka wudoipolnja. Wona dyrbi podźěł wukrainych žurowinowych pschi dźełanju margarinu z kěpschemu tukrajneho stótneho tuka smjerschcheć. Margarinowa industrija dźensa 97 hač 98 procentow wukrajnych žurowinow a wobsebje rostlinski tuk a rybjazy tuk pschetrjebuje. Swopředa so hewjasy tój z wjetschego dźěła k dźełanju margarinu wužiwalsche. Hischeże w lěce 1913 so po pokoju stótny tuk (tój a schmalz) wužiwasche.

Butrowe wiki dyrbja so z pschedźělanjom wětschich dźělow pschi dźełanju margarinu wołóžeć. W pomjerje k zynemu dźełanju margarinu so malo butry k pschimješchenju trjeba, tak so pschimješchenje butry

na płaczišnu margarinu njebudźe stutkowacź,

kaž dalefo so wo margarinu za pschetrjebanje schorcich ludowych cźrjódow jedna. Němske knjeżerstwo žebi pschaje, so by so wukajowy wotpohlad po puczu dobrowólneho dojednanja z margarinowej industriju a industriju wolijowych mlynow dosahł, tak so so polnomóz k sakonjeej wuprawje zyhla njetrjeba nałožić. S runje takim wukasom němskeho presidenta so

majskowy monopol

na druhe žitowe druzimy pódla tych w cźišłach 1 hač 7 w zlownym tarifu mjeznowanych a na rajš, rajšowe wotpadanki, powostanki z rajšoweje schterki atd. wupschestrje. S majskowym monopolom dyrbjesche so pyches měrn wulki dowos wukrajnych pizowadkow w sajmje pschetrjebanja němskich pizowadkow wotdźerżeć. S rozsahowym dowozom rajša a rajšowych wotpadankow strach nasta, so so tónle wotpohlad njedosahi.

Dźiwajo na wulke tukrajne žně Černow, wowsa, druhich pizowazych žitow a pizowadkow,

z kotrymiž so hodźi tukrajne skotarstwo po pomérnych płaczišnach z pizu saskarcź, a dźiwajo na wažnosć sa zyte žitne witi bě tohodla k sawdźerżenju wotkwanja a zjenjenja tychle tukrajnych wupłodow na pizowadkowych wiekach mysne, so so rajš a rajšowe wotpadanki do majskeho monopola sapschijachu. Na płaczišny jedźeneho rajša nochze knjeżerstwo z tesle wuprawu skutkowacź.

Durinkska rězański dawk zawjedźe

Jako pohledni němski kraj Durinkska 1. januara 1923 **rězanski dawk** sawjedźe. Dawk so z wukasom nazionalnosocialistiskeho knjeżerstwa zawjedźe, tak so jeno nima žaneho woliwa na njón. Liča z tym, so rězanski dawk 5 miliardowow hriwnow wunjeże, kotrež so musnje sa pschewinjenje finanzielnych wobčežnosćow trjebaju. Natarjo so na rězanski dawk jako na wulku cźežu hórscha.

Skóncowanje nacionalneho socialista Hentzscha

Sudnistka wyschnosć je wo pschepytanju skónczeneho kuza nazionalnosocialistiskeho wudwyneho wotdźerżenja Hentzschowje zdźěłka:

Statne rěčnistwo je akty dostawschi, kotrež bě dotal kriminalny haupt wobdźěłał, hnydom z doraseom přehladzenje sawjedło, jimaze rosčahy a kojaze listy wudało. Shonichi je, so su winiju bórzy po njejskutku do wukraja cźekhyli a wot dźěschego cźasa wě, hdże wětkole pschebywaju. Kak je ho njeskutk wuwjedł a druhe swižowanja so nadrobnje rospominaju. Po namakanju cźela su pódla wobškodzeneho Bormanna hischeże bratra njewjesty winika Schenka, 21-lětneho maschinskeho samkarja Eugena Beyera w Cośmannsdorfu sajeli. Tajny radźićel profesor Kolka z Lipska je hrjebu w Dippoldiswaldskim hudnistwje cźěko pschepytał.

Sa winikow maju wjednika wudwyneho wotdźerżenja Schenka z Dölzschena, muża wudwyneho wotdźerżenja Fränkela a Woicika z Drježdżan. Woni su runje kaž stónzowany 26lětny samkar Herbert Hentzsch nazionalnosocialistiskemu powěrjeńcerskemu wotdźerżenju w Drježdźanach pschiłuschcheli. Wschitzy tśo su do wukraja cźekhyli.

Brónjowy skład kommunistow w Hamburgu wuslědźili

Policajtzy sastojnizy so wutoru wjecźor w Hamburgskim pschedměśeńcu St. Pauli dohladachu, so schtyrjo muzojo cźejśi kaschcź z cźejśiteho automobila wolnjejechu. Dokelž so sdasche poczinjenje muzow podhladne bycź, policajtzy sastojnizy pernjećich, kaschcź wotewrichu. W kaschcu su někotre stólby a karabiny, modella 98, wjele pistolow, granata, granatowy japalak, wobsom tebakow a munizija leżachu.

W blizkej pónzy hischeże dwě wójskowej pistoli, munizija, telegrafowanski apparat, kommunistiske spisy a klětki namakachu. Policija tych schtyrjoch muzi saja. Prajachu, so kommunistiskej stronje pschisłuschcheja abo z njej sympathizuja. W swisu z tutym namakanjom bróńjow je policija w nozy hischeże někotre wobsoby sajała.

„Temps" wo němskich planach přećiwo pólskemu korridorej

Barlinski dopisowaŕ Pariskich nowin „Temps" na podložku nawědźenjow „I wojerskich kruhow we wokolnosći" němskeho kanzlera se Schleichera powe, so Němska w blizkich cźasu prěni wupad w praschenju krajnych mjesow Versailleskeho rěźenja sćini. W tychle kruhach mjenja, je je najwobcežnischa tychle praschenjow, njeruniły praschenje **pólskeho korridora,** hrale za sjawne a offizielne rospontinanje.

Praja, so dyrbi Franzowsku jara sajimowacź, so za pólski korridor **bjeśtrach** dostanje, za kotrymž žada. S Němskej so dojednawschi by Franzowska, tak w Barlinje mjenja, najschpe trukowanje za bjeśtrach dostała. Tole dojednanje móże dostacź, hdyž Němski z pokojenju jejneho žadanja, k sawěsćenju jejnych žiwjenjowych wuměrjenjow dopomha. Hewak hischeże w tychle knjeżerstwu blizko sleźazych kruhach na to pokazuja, so žeby na to myślu, w Europje „musny porjad" pschewjesći.

„Temps" dopisowaŕ dale praji, so je žeby němski kanzler wotmysłił, Genfsku wotkrońcu konferenzu se žadanjom za rewizijn krajnych mjesow, we Versailleskim měrje postajenych, pschesłapić, hdyž druhe mozy praschenje bjeśtracha do jednanja pschinjeju.

Swětowy pomocny zwjazk počina dźěłać

Dojednanje we **swětowym pomozym swjazku,** kotrež je psched někotrymi lětami konferenza Swjazka Ludow i pschedsydstwom nehdyschcheho němskeho skutkowneho ministra dr. Kutza wobsamknła, je kaž je sekretariat Swjazka Ludow zdźěłał, wutoru do mezy stupiło.

Swjazk, kotrež bu też na njeschohutlawske staty Swjazka Ludow wuvisćesjerza, ma samo, so by pschi wulkich pschiwodźenych katastrofach, kaž pschi zemjerzenjach a powodźenjach, kotrež pomogne mozy potrjebnych krajow pschekroczeja, hnydom wobtčerne internazionalne pomogne dźěło pozinało skutkowacź. Wono dyrbi so w zwojim praktiskim pschewjedzenju wobsebje na internazionalne a nazionalne organizasije Czerwjeneho kschiża jerjerjeć.

Dojednowjowe do mozy stupjenje je so z tym sadbilo, so dyrbjachu do njeho jastupjace staty wěsty fond nahromadźeć. Rozsud swětowego pomognego swjazka w rukomaj generalneje rady leži, kotrež so kóżdy dwě lěće, a w rukomaj wuwjedzajeho wuwjerja, kotrež so jastupjerskeja kóżdej dwě lěće was sejdże. Swjazej je tu kdźiwiło 28 statow pschistupiło.

Wóthłós konferency Małeje ententy w Šwajcarskej a Genfu

Schwajzarske nowiny su wuradźenja konferency Małeje ententy w Beogradze z dołhimi nastawkami rospominale. Beogradsku konferenzu pohubjejo, němsko-schwajzarske nowiny pak wobwjerdźenje Małeje ententy witaju a so wo Małej ententze jara derje mjenjo wuprajeja. Wo wustajenju stajneho sekretariata Małeje ententy na pschikład „Demokrat" pischo, so wo wupruhowanje dźe, kotrež nima w diplomatiskich stawiznach pschikładu. S Małeje ententy so woprawdźity swjask pschecźiwo wukrajej cźini; pschetož Mała ententa z tym jenotne wjedźenstwo dostanje. Wo pschicźinjitach, kotrež su k posylnjenju Małeje ententy dowjedźe, „Demokrat" pischo, so je Němska rumoprawnosć w bronjenju dostała, a z njej też Awstriska, Madźarska a Bolharsku, tak so, jeli so małe staty dojednanje pjecź wulkomozow potwjerdźa, budże Mała ententa psched nowym praschenjom stejeć. Pódla toho wo pospyty Němskeje a Italskeje dźe, w južnjejšej Europje pałmo wliwow wutworjeć, jako by wo cźornohorske spłahi schło. Tajke wobstejnosće wažne wobsamknjenje Beogradskeje konferency połnje wuswětluja.

„Gazette de Lausanne" dopokasuje, so su powdźeje wo pschichilnosći Rumunskeje k Minjšej a Italskej mylne byle, a so Beogradska konferenca potwjerdźuje, so Rumunska Małej ententze źiwerna wostanje. „Gazette de Lausanne" italisku politiku dla rewisije měrowych rěźenjow, dla dobyća Dalmasije za Italiku a dla wuwuwjenja knutskowskich podawkow w Juhosłowjanskej k žanežnym sameram kritisuje.

300 milijonow za franzowske ratarstwo.

W nózym posedźenju je deputěrtska komora sakonjowy naczisk pschijała, kotrejž ratarskemu ministrej 300 milijonow frankow do wole da, so by je žitne płaczišny skenčił, pschichodne žně finanzowaŕ a twarjenja za žitne składowanje pschiprawił.

Bomby w Barcelonje namakali.

W Barcelonje je policija w domje jeneho anarchista 27 bombow wuslědźiła a zebrała. Dale žu mohli diwaj bobustawaj anarchistiskeho swjazka na dróhy sajeć, z kotrejž jedyn dwě bombje pschi sebi njeześe.

Mušanowy kabinett w Bołharskej wróco stupi

Dla roskory z ratarjemi.

Tśo ministrojo, kohuztawy ratarskeje strony su wutoru wobsamknyli, z knjeżerstwa wustupiś. Ministerski president Muschanow tohodla krałej žadosć zyłeho kabinetta pschepoda, so by jemu wróćo stupiłej dał. Kral je hnydom pocźah, z wjednikami politiskich frenowo jednacź a je najprjedy bohrabjanoweho pschedsydu Malinowa pschijał. Ratarjow ministrojo su so rosšudźili, wróćo stupiś, dokelž běchu so jich požadanja po wótrej swadźe z druhimi ministrami wotpokasałe. Žadaju, so bychu w knjeżerstwje hylnische zastupjenja měli.

Mutoru popołdnju je so wurjadna ministerska rada wotměła, kotraž je so z praschenjom sabrała, kak bychu so mohłe **pjenjesy na wurjadzenje zadźerżanje mjsy zastoj-nikow hischeże psched prawowšławnymi hodami swjeźeć.** Knjeżerstwo praji, so žu trěbne pjenjesy hižo sawěsćene, tak so zastojnizy hischeże do hód swoju mzdu dostanu, swjeśicha pak jenoż za september a oktober.

Nowe mordarstwo w Sofiji

Kaž „Pester Lloyd" se Sofije powe, su hriedu popołdnja pschiwiźowarjo mazedonskeje komitejow Michajłowszy a Protogerowzy, w Sofiji psched kralowskim hrodom do so zrazyli. Wokoło 10 hodźin, hdyž so hobranjowy prezident Malinow, z kralej powoła, so by so z nim wo **rozsudźenju knjeżerstwoweje kriby** jednalo, so jenak kyłnej cźrjódź z Mazedonzow z pukami do so dachtaj. Na wojowniskich jedyn mowny, jedyn zandarm a 6 cźežkozranjenych leżo wostachu. Wobydlerstwo je so do wulkeho njeměra da o. Wjes cźežkozranjenymi je hłowny redaktor mazedonskich nowin „Makedonija".

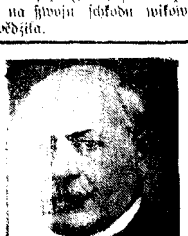
Snižene danje grichiskeho šuntskowneho dołha.

Grichiske finanzne ministerstwo je so rozsudźiło, šuntskowny statny dołh sjednoćiś. Wschón dołh bu dże so je 4 procentami daniez, z cźimž so 120 milijonow drachmow sa lěto salutuje.

Kanadsko-ruske zaměnjace wikowańske zrěčenje

Wobsamknjenje zamenjazeho wikowańskeho zrěčenja z Rušku je w Kanadskej wulke zpodźiwanje zbudźiło. Po nim so 100 000 kanadiskich bohajadow a 10 000 tunow kožow z rušim petrolejom a anthrazitom (wuhlom) samžnu. Za zlot a kože so ruskemu knježerstwu nětčišcha dwójna plaćizna zhwětowych wikow wobliči. W tu khwilu su jenoj kanadiske hospodarske zjednoćenstwa dojednanje podpisałe, jemu je hižcze knježerstwowcho pschihłosowanja trjeba.

Dokelž je so nětčišchi kanadski ministerski president Bennett na Ottawskej konferenzy jara rašuje za wotsamknjenje pscheziwo tworam kommunistiskeje Ruskeje wuprajił, znadź **k knježerstwowej kriży dóndže.** S potunišchenym dowozom wulkich hromadow ruskeho petroleja a anthrazita by Zjednoćenje cźežko schkodowało. To so cźim bóle zamołwitje, dokelž je Zjednoćenka runje po namakowanju Kanadiskeje na swoju schkodu wikowańske zrěčenje z Ruskej wupowědźiła.

K wotstupjenju bołharskeho knježerstwa.

Mušanow, bołharski ministerski president, je wotstupił. Knježerstwowa kriza je wudyrbła, dokelž sebi bołharscy wulkorataŕjo wjetši wliw w knježerstwje žadaju.

Ze Serbow

W **Budyschinje,** 29. dezembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 752, hygrometer —1 a thermometer wodnje —1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer 0 a thermometer w nozy —1. Sněžiłowarin ras wjedra chila so na lódźe źnjewowanje. Naš poczah je hač dohal swój kónc ras zakhował. Jón sněži dale nad knježerstwi a rańšchej Europu lećaca wuschina. W wotnowy so nimohibaja wótzina so pomału k potnowanju wuschelerja, na wałke wjedro hišcze jara njeskutkuje. Wodźerjaze pak tola pódpismo swatych powětrow je krajnemu abo połnamu ledowemu morju. Tehodla wjednorinje za pschedźiwjacy dwěr a nowe lěto mihi počah ćahla. Nad knježerstwom morju spóstowarny wjaz. Wótzina z ruchu kuta radu z wjele dešcźacym wjeke z nowu wjele smjeła pschihotowanje. Tajke pjatk zhadźa sćudźicko 8,03 a zhowa so 4,02 hodź. Mócźnik zhadźa dopołnja 10,20 a zhowa so wjecźor 7,17 hodź.

— **Znutkowny minister Richter porěči w krjedźuněmskim radźu.** Saksli znutkowny minister Richter porěči wutoru 3. januara wjecźor w dźiwjacźich w Lipsczanskim radźu wo „Sakslej pomału w Saksej" a rospraja wo hižom zapoczatych a hischcze wotmyslenych pomocnych naprawach saksleho knježerstwa.

— **Porjedźeńka:** We wčerawšej rozprawje wo hodownej skhadźowanej Zwjazka serbskich studowarjow ma na předposledniej rjadcy druheho wotstawka prawje rěkać: „zo ani jeneho wosadneho sorbskeho wučerja njewidźachmy".

— **Mjaśowe jětti (Kreibani) w Budyschinje.** Pjatk 30. dezembra 1932 wotewrjetej so pop. wot 2 do 4 hodź. na cźišcu 5351 hač 5550 a 1 hač 100, sobotu 31. dezembra 1932 rano wot 8 do 9 hodź. na cźišcu 101 hač 220 a 4001 hač 4050 fijre howjaze mjaso, punt po 35 pf., a fijre fiwinjaze mjaso, punt po 40 pf.

— **Mišcźanske dźiwadło.** Dźensa schtwórć wjecźor 119 hodź. hraje so prěni kćěć pěkna wjeselohra „Luboscź — njemoderna" w 12. abonementnym pschedstajenju B. Reźiju ma Hans Verber. Pjatk wjecźor we 8 hodź. wosyjetnje so hischcze ras wuspěšchna opereta „Widenska krelh". Sylvestra, 31. dezembra, so pop. w 4 hodź. hischcze ras hodowna bajka „Palcźik Nóš" pschedstaja. Sobotu hraje so hischcze ras wulpěšchna opereta „Hdyž kćěja male fijalki". W pschestawanych tutych operety wukmanje direktorja na podskalu sastupnych lóźcźikow dwunjedźelski a tydźenski pschedpłak w Berchtesgadenje. Nimo toho so hischcze duzentowe lóźcźiki a druhe pschedwupjenja wuwesnja. Nowe lěto hraje so popołdnju bajka „Huslarka pschi studni" a wjecźor opereta „Nječe to pěkuje wot Colette?"

— **Bożodźěcźowy schtom sapali** so pónđelu wjecźor w azylu za ludźi, kiž bydlerja nimaja. Posłuchało płonjo zhašcheć, so bołza na rukomaj khětro wopali. Dyrbjesche lěkarskeje pomocy hladać. Wobeh bórzy podźěwjeny.

— **Sudobrjeje do tankowańje.** W nozy k 21. 12. su so padźuchi sadobyli do tankowańje „Rjenamia Ofiag" pschi Nowosadźanej dróhi. Nimo wěcźiło drobnych pjenjes tankowanu pisnjiti stroj znamki „Continental", cźišcu 57 635. Wo wězowne složenja, kiž so po pschecźu la dowěrliwe wobkładuja, prošu kriminalne wotdźělenje we Budyschinje, telefon 2802.

— **Włobjeźdźer so pyta.** Pola kriminalneho woddźělenja w Budyschinje na Drjenowskim hrodźe dełeckach na lěwo, telefon 2802, chowa so staricha cźornobruna mójchen z běłym łóźcźiskim samkom. W nje chowa so nimo njeho 50 hriwnow pjenjes double zonjazy naruczniznowy cźapnik. Mójchen je so po wudawanju oktobra 1932 na Kěžorskej dróhi namakała. Schkodowar so prošu, so by so prawje bórzy pola mjenowanje wuschnjesce samołwił.

Padušstwo a zapaleŕstwo w Khwaćicach

Kaž je so w nowinach hižom pisało, je so 22. dezembra wjecźor wokoło napał jednocźich w domjacim njeźenjenje Marje Mahlerjez w Khwaćicach palilo. Wohnja pak so z cźłonom dohladachu a jón zhaschachu. Po namakanju wohnja je so wupokazało, je su padušcźi w domje wołali a na pschibłud 14 wosłeschcźow, 7 khowarow, wjetšim dźełu ložowych, cźerwjenych a kuchinskich schatow, sloty mužazu remontoirtši cźapnik i wosłuchowazym wěcźkom a wšelakim druhim wězy tradnuli. Wupjerki posłeschcźow a khowarkow su cźerwjene, zyle nowe a z M. M. a E. M. wojmenjenjemi. Poczełmjenja a schatu su tehorunja nowe a dźełu z M. M. wojmenjenjemi. Cźapnik so njeznaty bliže wopisaci, ale je jenoj znate, so je na hwonkowitym wěcźku zady wołu łokeła, kiž je wobdate je smuškami, płonczym pruham podobnymi.

We nozy k 28. dezembru su dwaj dwanaće- pschi Matthejez skałak wotjeli wopytali a wjelicźinu kradnyli. Na hanje leżesche hischcze 17 marmadowych kur, běchu na zyle hrube waschnje morili, to hdyž pozdźišo z cźałom jednowje fejin wobwjerćeli a sobu wotnjesli. Dozyła pobrachnje wjedźe 50 kur (bele Leghornske), kotrychž pak je so dźeł mjeno hižom 22. dezembra kradnyło.

Wězowne zaskenja, kiž so po pschecźu la dowěrliwe wobkładuja, njech so zayobdaja kriminalnemu wotdźělenju w Budyschinje, telefon 2802, abo žandarmstwu we Wulkej Dubrowje. Sdźěwam so na to pokazuje, je je komora za wopaśne zawěźenje la wušlěkowanje zapaleŕskowu myta hač do 10 000 hriwnow wuzlajiła.

S **Budeście.** (Hodowne pschedwjedźenje.) Jako rjany wuspěch smě so zapisłacź hodowne pschedwjedźenje towaršstwa mładych holcow a schulskich dźěcźi wschelakich likowisow tsećeji dźeń hodow w mładźinowni. Posłeczi so bohaty program. Wjesełe dźiwadło w jenym jednanju wotewri rjad posłeczenjow. Druhi kruch w pjeć jednanjach pschesahadźi wopytowarjow do rudnobórskeje swójby, w kotrejž so grajki dźěłaju. Jednanje dopokaza tak prawje, schto hižom smadny pjenjes la tamne khude wobydlerstwo wosnamjenja. Potom hrajachu schulske dźěcźi hodowne hajku wo Janku a Hanzy w lěsu, kotraž so jara derje zwobdałasche. Skónczna hra wo Božim narodze běsche pak najrjeńsche mjes posłeczenjemi. Wopytarjo, kotřiž bach na posledne městacko salu mładźinowuje pjelnjachu, dźakowachu so za posłeczenja z mózgnym schkleskom.

S **Rachlowa** pola Kubschiz. (Na Cźornoboły sajo bóle drjewo kradnu.) Poslednje njedźele je kradnjenje drjewa na Cźornoboły jšě pschiběrało. Drjewowi padušcźi, bjes hwědomja w burskich lešach kradnu. Hajnikam je dźeło jara poczeji, dokelž kóždy potrjechenemu nětkajšeho bura njenowajsche, wot kotrehož mějesche pjeća dowolnošcź, drjewo sbérać. Skoro bjes wunjeźa pak je so tute wudawanja jako njewěrne wupokazachu. Buram drjewowi padušcźi sajo wudawachu, so maju dowolnošcź wot hajnika. Hdyž dyrbjesche je taksnu ludźom znajscźeczowicź, to tola dozuła na měsčanskich leżownošcźach njeźsu. So by so tutnu poměram łóźi ześinilo, su je hajnizy z burami zrěčeli, so pschichodnje ludźom jenoj pižownu dowolnošcź ke khodźenju do lěsa dawaji. Wschitke wotnoży, kiž je nětko bjes tajkeje pižownieje dowolnoscźe pschi sběranju abo rězanju a znbanju drjewa nadeidu, so wyschnoscźi wojjewja. Jenoj na tuto waschnje hodź je sadźěwacź dasschej zdźkodźe w leźu.

S **Kobjelna** pola Klinscha. (Symska pomoc.) Teź we naschej wošadze khromadźeńcze so za symsku pomoc za njesaslužerjow. W Kobjelnjanskej gmejnje je so teź bohacźi pjenjes, běrnow a žita nahromadźiło a na njesaslužerjow rozdźělilo. To pschinoschowasche jara k wołóženju muhy. Teź na tutym městnje so wschitkim dariczelam wotnutrobnitschi dźak wupraja la jich schczędrowe dary.

S **Hamora.** (Spytane padušstwo.) Druhi dźeń hodowneje naschoho hoscźenja „Lipowy dwór" se zwołduna njebeschce. Tu zkładnoscź paduch wuzi a so do hoscźenza doby. Korczmarjowa zotra wschak so trochu zarwócźi a pytny harn w korczmarskej jitwi. Hdyž tam bźe, wuwróczi tam nuzikti a cźekny. Kradnjene wózy i potom w kólni namakachu.

S **Krymhelez.** (Padušstwo.) W nozy k wutorje kradnychu rano padušcźi z kólnje ratarja Henrno motorske kolo NSU, ninto toho hischcze muzaze a zonjaze kolo. Najšerje je paduchow něchtó mylił, abo njesajšu mohli jěcź z kelt kolesanni, tohodla zonjaze kolo wotsajschu hjedź wózu steje. Teź motorske kolo so posdźišo w skoźcźkach namaka.

Hlsan:

Kasandra

Přenjatomy roman.

4] (Pokračowanje.)

Kasandra měrnischa wucźeje knihu, do zlotych dejkow zwjazanu z kichitki, wotewri ju a rjekny: „Pschitiwy, žywy rjeko, a cźitaj w tutej knihy, hacź rojumiš jeje zlona! Slawny Herman z Jelenja je wschcźišt wo twojim cźasu. Jemu je so schło z wulkeho dźela kaž mi a mnohim druhim wschcźerjam — jim njewěrjachu — a kaž so teź tebi pózdźe. Wschelazy mudri prózowachu jeho zlowa wutkadowacź, běchu pak wschelakeho měnjenja, kaž to sam spóznajesch. Cźaz je so pominył a z nim wjerchnjo Pruskeje hacź do 94. ljadki. Tu cźitaj:

Israel nefandum (infandum) scelus audet morte piandum
alii legunt
Israel nefandum scelus audit morte pinandum.
Is rex scelus nefandum audit morte piandum.

To je:

Židowski skući złósć ludu, kiž móže smjerć jenička wotmyć.

Druhi cźitaja pak:

Židowski słyši ludu złósć, kiž móže smjerć jenička wotmyć.

Pak:

Zasłyši knježićeŕ złósć, kiž móže smjerć jeničke wotmyć.

Móžejch ty, kiž so wukmył wschelakim wědomoscźi na wyssokich schnlach, mi prajicź, kak dyrbja so tute zlowa zwysmicź? Abo wěsch ty, kotra je z tutych zlych rjadkow prawa? Ssym letdźesatki tute zlowa rospominała, ale njesłyšnych jich zmyłł hacź do posledneho cźasa. Nětko pak so mi zda, jo jasnischo widźu a myślu, je je jenicźky prěnja rjadka prawa: „Židowski zlucźi złósć ludu, kiž móže smjerć jenicźka wotmyć", druhej pak stej podcźerkanej.

Ja prajach: „Hdyž ty wobkrucźiš, so su so wschitke Hermanowe wěsčenja dopjelnile, hacź do schtyriadźesdźesateje rjadki a so so tuta na nasch cźas nětri, potom zwěrju žebi prajicź, so zlowo rojumju. Abo njeběchu to židja, kiž w Rusłej zlucźichu njeźlyschanu złósć wot zwoženja knježta Jeschu, so wukvoženichu wsche nadobne myślenje a zaschcźěpichu ludej hidu pschecźiwo Bohu? Tutu złósć zlucźeja pschezo, rozschérjeja dźeń zwojoh ludy zahubjazu wucźbu po zylej zemi. Zej hordźuja židźelani a nježdźelani we wschich krajach, wosbebje teź w Němskej, haj samo dźiwje ludy žebi so pschicźiwojeja. Boża zprawnowcź žebi žada, so Bóh pokaja zwoju mózu a zniczi tych, kiž jeho hidza a hanja; jenoj zmjercź może wotmyć tutu bohdy njedźeń wojazu winu cźłowjestwa."

„Haj, maješ prawje! To je zawěsčenje prawy zmysł tutych zlowow. Židowski lud je zlucźił wulku złósć, so je kichitzowal Sohna Bożeho, swojeho zwóznika. Se zmjerczu je to dyrbjał wotpokucźicź, hdyž su pschi zapuszczenju Jerusalema pschez Tita na milijon židow zniczenych. A nětko je zašo zlowa so posbéhnuli pschecźiwo jeho wosbožazej wucźbje a z nim milijony druhich, — w duchu to widźu — milijony tych, kiž wojowachu pschecźiwo Bohu, leża mortwi w prózdze."

„Ale su hischcze cźerjódy prawnych, je tu dobra pschenja, kotruž njemóže pjanka padušcźi. Hdźo je: pak sa, pak na Khrystusa. Chzu khromadźicź pod mojn khorhoj Khrystusej zwěrnych a wojowacej pschecźiwo jeho njepschecźelam. Pschedolhu su cźakali, kotrychž winowatosćej bě sadźěwacź, so jo njebohatu ludy z tuthym najhórschim jědom sajedźeźile. Běchu drje wschelazy derje zmyśleni muzojo a žónske, kiž chzychu ludam pomhacź, ale to běchu twarzy, kiž zacźipnychu rózkowy kamjeń, kiž je Khrystusa a tuž so jich twar zbynuły a zabi pschi tym njerozumnych dźełacźerjow."

Kasandra: „O, kak zym cźerpjela, widźiz, kak zaźlepjeni naschi Trojanjzy běchu!"

„A ja runje tak cźerpju", rjekny, „dokelž widźu ludy a jich wjednikow zaślepjenych, kiž njemaja abo nochzedźa znacź pucźa, kiž k lepschemu wjedźe. Pytaja swjetlicźa jenoj zwój zamžany wunzik. Sebicźni su."

„Schtóž zwój wunzik pyta, njeswdźe zenje z knamym njedenikom. Schtóž chze ludej pomhacź, dyrbi kroczicź puez cźerpjenja, puez zebjezapreća. Jako pokojicźerka pak w hidze a hanjenju, kiž cźłowjek dóstawa hušto wot tych, kotrymž chze pomhacź, njech je jemu nadźija na mjto, ko traž ma wocźakowacź!"

„Mýsliu", rjekny, „prawy wjednik ma hischcze njeźe biczniischi bycź. Njeźmé zhladowacź ani na mjto ale jenoj na lépsche, kotrež może wopokazacź ludej."

„Prawje maseh. Napjelnjeny z dospołnej luboscźu wopruje so za zbuczłowjeka, ani so by mjta wocźakował."

„Tola myślu, so dyrbi cźłowjek wědzecź, cźohodla ma zwoje zźiwenje woprowacź. Bjese wscheze winy zwoje zźiwenje zašadźicź, by tola njerozumne bylo. Tuž praj mi, znajerka pschichoda, schto stanje so, hdyž so woprujemy za lépsche ludow a pschewinjenemy złych?"

„Ssym jenoj pschichod mojeho města Troje znała, niz pak tutych cźasow. Mjsto cźi jenoj cźitacź, zdźtož Herman z Jelenja pische:

Dóstanje Němska krala, zladko pak paźtyrja zašo.
Sabudże nětko Marka na wschitke prjedawsche bědy.
Sastara wjesele zwojich, drje zuty bjes radosce je tu.
Chorina a Lehnina saz twary postanu zlowa.
Po starym budże waschnju nět cźesczenj měschnik kaž prjedy.
Njelaka wjazy nět wjelk, kiž chze so do wowcźerńe dobycź.

Tute rjadki, i kotrymiž Herman Jelenski zwoje wschcźenje zlóżcźi, deze njeźsu cźežko rozumnicź. Hdyž je lud Boże khlostanje nazbonił, zpóznaje, so jemu njeje wopacźna zwobuda zaneho zwoja pschichinjeła. Tuž pozada sajo za kralom, kotrehož trjeba, kaž zladko paźtyrja. Pschichudu płódne zbożowne cźasy, tak lud borzy zabudże na pschetrate bědy, dokelž nichtó njesmeje mhy. Zuzynm, kiž nětko z Rusłeje pschikhadźaja, njebudże so tu zpodobacź, hdyž zpóznaja, so je so lud zašo k Bohu nawróćił a wo zich złóżtne wucźby njerodźi.

Sbéhnjenej klóżchtraj Chorin a Lehnin w Brandenburzkej (Brannborsku) so zlowa zašo natwaritaj, so byschtaj Bohu pożwjeczażych khromadźiłoj a Boże zlowo wurzwakoj. Mészchnikow, kotrychž nětko zmészcha, hanja a hidza, budźa zebi zašo jako pożołow Božich cźeszcźicz a wažicź. Rjenzi njebudźa tu wjazy bo mós, kaž je to to zlało z zlaw., do Khrystusowoje wowcźerńe dobycź. Njebudże so wot kotne zwoje za lud?" (Pokračowanje zo)

krutcyzny. (Wobkhadne njesboże.) W nozy k 27. ...ej sta so njedaloko Budyšheje hoteza wobkhadne ...Wot Mužakowa pschijedże awto a zajdże do dwo...ta, kiž jemu napschecžo jedsesche. Tutón so hnyd ...romadże dele wali. Wę wosu bě zwdom wožobow...o her; Schmidt z Běleje Wody straschnje srani, so ...ze hladacy lekarskeje pomocy.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Lipska. (Wrjenja jutna lekarka sa narańšchu Afriku) knjeni dr. med. dent. Mergnerowa, kotraž so pschez nekotrym czasom s Mikławschoweje zyrkwje w Lipšu hromadże z jeje manželskim dr. med. Mergnerom do narańšcheje Afriki wupošla, je jako prenja evangelska misijonska lekarka do czornego dźela sweje wuczahnyła.

Přilopk

*** Bukareščti hotel w płomjenjach.** W žydom poschodowym wupłacim hotelu Britanina w rumunskim hlownym měsče wutoru wječor w žednym poschodże woheń wudyri a wupschestre so tež na spódnje poschody. Wschitke *wobsiwjene budowy z Bukareščta a wokolnych khowanicha* na pomoz a wojowachu pschečiwo wohnjej. Wjese žonow a dźěći mózesche so jenoz tak wutkowacz, so z wokna na zachu sestakachu. Nastata schkoda wuczinja pjeza nehdże 40 milijonow lejow.

* **Zuna synna w Ruskej.** Powě so z Ruskeje, so maju tam sa nětčišchi poczaš njesmjerzene mile wjedro. Hewak po zyłej Ruskej hrjedź dezembra hižom hylnje mjerznje. Wšitko pak tam sapiščuchi czopłotu wo 4 a 5 stopjenkow wyše 0. Runjez wschak w nozy mrózy khodźachu, w Moskwje a wokolnise je pukachu pupki wischenjow a boja. Też je Leningrada so powě, so je Finski mórski salow dospolnje bjes lodu a łódże móża bjes sadźenkow jězdźicz.

Stwórty mudry z narańšeho kraja

Tśo mudri z ranja běchu czahnyli do Betlehema k žłobej Božeho dźěcatka, so bychu jemu tam holdowali. Nakachu pjeza kaschpor, Balzar a Malchar abo po hebrejsku: Galgalath, Magalat a Sarachin. Pschinjeżechu słońcej słoto, wyruch a maru, šmanjenja bóstojnosće, bójskoseje a hórkeje šmjerzeze.

Prastara legenda někto powěda wo schtwórtym mudrym, kiž wojta njesnaty a takle bu njenjenowany pschebłajeł tamneje praweje nabožiny, kotrejž bycze njeje jenoż holdowanje ale prawa lubosez k blišchemu a spomožny człowjeski skutk. Tamón schtwórty mudry bě tśi droze kamuschki a to adamant, rubin a jaspiš tymyl do swojeho paša a žo kaž jeho towarschojo podat na puez do Betlehema, so by tam pschi kolebcy šwjatego dźeśeza jemu holdowacz swoje dary posticžił. Dłuzy k jekanischezu na puczu do Borsippy w Babylonskej wschat dyrbjesche pomhacz wurubjenemu pschekupzej a tak słomdži jetkanje je swojimi towarschemi, kiž někto bjes njeho czahnychu do Betlehema, to wešno dosc'ahnychu, dźěcatku holdowachu a žo sašy domoj wróczichu. Schtwórteho mudreho pak bě nutskowny słoż napominał, tamnemu wobkhudnjenemu pschekupzej dariez jedyn z tych drobich kamuschkow. A won bě posłał na tutón nutskowny słoż.

Schtwórty mudry někto dale czehnjesche, dokle do Betlehema, hdżež rownjez wojazy na wutkach Herodeja runje wjele czeschenki sabiwachu. Tam wulkowa dźěcu žałosczejsche macžerje z tym, so jo wukupi je swojim rubinom. Puczowasche potom tři a tśiżyeż lět po šwječe, so by pytał židowskeho krala, Słožnika šwěta a kónczinje pschidże do Jerusalema runje na dnju, hdyż dżedża Khrystusa kschižowacz. Tam duzy na nopowischczo, wušwobodzi je šwojim poslednim wobšedżeństwom, z jaspišom, holcžo z njewólnišwa. A někto, khudy a bjes dara sa krala, ma šwoje žiwjenje sa šhubjene, dokelž njeje wuhladał Jeho, najwjetsche šwoje. Ale tu so naraš njebjo zatmuri, jemja sarża a rozpadanki poraża schtwórteho mudreho. Mrjez woła sa šwojim kralom a hlej, wuhlada postawu klschižowaneho. A tutón sjew k njemu praji:

„Sšym byl hłódny a ty šy mi jedź dał. Sšym byl łaczny a ty šy mje napojił. Sšym byl bósez a ty šy mje hopodował. Sšym byl khory a ty šy ke mni pschischoł."

Schtwórty mudry pak so prascha sjewa, kotrehoż njeslyschesche: „Kdy? Kdy šym to sčinił?" A sjew hischcze raz rěcži a praji:

„Schtoż šy wopokasał jenemu z mojich najmjeńschich bratrow, to šy mi wopokasał!"

Schtwórty mudry, wumójeny a rozswjecženy, mózesche wumrzeź, pschetoż bě nadeschoł krala, kotrehoż bě pytał czaš žiwjenja.

Někto w czażu njes hodami, hdyż tu a tam sababjeni „šio kralosio" khodża po wšach, spominam na tutu prastaru legendu wo schtwórtym mudrym. Tutón njemjenowany schtwórty mudry, wo kotrymž žana pěšeń njespěwa, kotrehoż w protyzy njenamakamy: won so mi sda bycz najwjelschi z tych šwjatych kralow. Tutón Kaschpar a Balzar a Malchar běchu mężeze wuhjerni a dobri ludzo, ale wo nich dale niczo njeslyschimy hacz so šu dźěcatku do kolebki położili sloto, wyruch a maru a jemu holdowachu. Tuczi šwjeczi tśio kralosio šu tak połožni a duschni kaž je to dźensa kóždy, kiž so ma po wobrizadacy, woni so tak bjespotrocžni a hódni kaž kóždy, kiž placži zyrkwinski datok a lubuje wohkladniwosez.

Ale schtwórty mudry, tón njemjenowany, njesnaty: to je khcheśesijan, kaschlj ma bycz, to je człowjek, kiž blišchemu lubuje. Tamni so modla k nowonarodźenemu dźěcatku, tutomu so sjewi zschižowany sóbźnik. Jemu rjekny rozhudźaze słowo: „Pój ke mni, johnowany mojeho wótza, nawrěź kraleschwo, kiž je tebi pschihotowane wot spočatka šwěta!"

Najnowiše z cyleho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutjischi pjatk:** Hischcze malo pschemjenjenja.

* **Na knježim kuble w Bujnach w Pólskej so sajma šłomy sapali. Wohnjowa wobora so pro zrozowasche, so by so pschescheczenju płomjenjow na šuzbodne twarjenja sabjewało. Hdyż bě so sajma dopalika, so z hrosu dźesacz šhubjenych czełow w popjele dohladachu. Běchu so czeła dundakow, kotliž běchu w sajmje nozowali.**

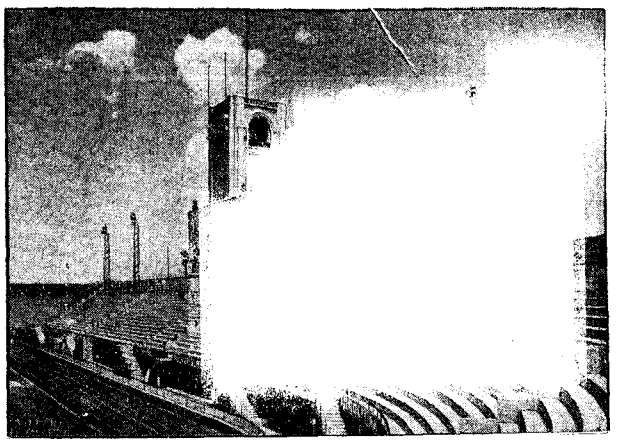
* **Pola Cordoby w Schpanjelsej je so w jenym tunelu 32 wosow tworoweho czaha swrózilo. S hobrjeze hromady rozhadankow šu pjecz morwych a schežez šranjenych wuczahnyli.**

Semrěli: Johanna Hilža šwud. Lederowa rodź. Mühlmannez w Budyšchinje; khowanje budże jutje pjatk *pop. w 2 hodź. na Tschornim pohrjebnischczu.* — Mrnoschi Hermann Jeremias, pjekarski mischtr w Budestezach, 63 lět; khowanje budże hobotu pop. w 2 hodź.. — Žona šwud. Jazyna rodź. Mérzez w Bjeczijach; khowanje budże jutje pjatk pop. ½2 hodź. wot žarowanischeho domu.

Towaršwoski powěstnik.

Malešecy. Jednota Sokoł zwuczuje zasy štwórtk, 29. decembra wječor pola Zendźic. Zwjazkowy podnačolnik nawjeduje.

Pančicy. „Lipa Serbska" (muzške hlosy) spěwa pjatk 30. hodownika pola Natušec w Kukowje. Započatk we 8 hodźinach.

Tu wotmjeje so němsko-italska krajna kopańca. Stadijon Littoriale w Bolognje, najrjeńši italski stadijon. Tu wubědźuje Nowe lěto němske nacionalne kopańcowe mužstwo přećiwo Italčanam.

K sylwestrej ze suda:

Połonowe wino, litr jen. 78 pj.
čerwjene wino, litr jen. 85 pj.
běłe wino, litr jenoż 85 pj.

Wos. płaczizny hódno:

mjasowa solotej ½ punta jenoż 30 pj.
lerjowa solotej ½ punta jenoż 28 pj.
majonajsa ½ punta jenoż 30 pj.
pječene jerje 1 litrska tyza jenoż 48 pj.

čerstwe a dobre

margarina, punt jenoż 30 pj.
amerikanski šmalc punt jenoż 48 pj.
kokosowy tuk, prawy čisty punt jenoż 33 pj.
slowkowy šmadunk punt jenoż 27 pj.
marmelada ze štworych płodow, punt jenoż 37 pj.

6% Nimo toho 6% rabata

Kóždu nalěpjenu rabatowu knižku zamjenjamy

knydom

ha hołowe pjenjezy!

Thams & Garfs

w Budyšinje
na Hlownym torhošću 8

Zbožopřejne khartki
k Nowemu lětu
zholuja derje a spěšnje
Družstwo Smolerjec knihiśišćarnje a knihafaje
w Budyšinje

Poručam so jako statnje pruhowany

runar w Rakecach čo. 65

(při cyrkwi). Rěcne hodźiny dop. wot 9—12 hodź. nimo wulory a pjatka

w Njeswačidle pola Makačec

pondźelu a štwórtk pop. wot 3—6 hodź. a na kóždych skótnych wikach dop. wot 9—12 hodź.

we Lnzu pola Klosec

wutoru a pjatk dop. wot ½10—12 hodź

w Delnim Wujezdźe pola Haškec

wutoru a pjatk pop. wot 3—½6 hodź

Dowoleny k wšěm khorobnym pokładnjam Sym Serb! Sym Serb!

Pawoł Pětřka, runar

Kreščanska domjaca protyka 95 pj.

Neukirchenske wotterhanske protyki za młodźinu . . . 60 pj.

su na předań

w Serbskej Knihuni w Budyšinje

Gritzner šijace mašiny

najlepši němski fabrikat Wušiwaja, zašiwaja, šija do předka a wróćo. Wulki wubjerk. Najtuńše płaczizny.

Jan Witek, kupny dom kolesow w Sćijecach

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenoż **20 pj.**

Rołowańske ruby, ložowe šaty, kupańske ruby, twjelki, trjenja

tunjo! Erler pola

nětko na Žitnych wikach 28

Pomhaj Bóh

Tudyšnji nabožny časopisk wang. Serbow, wuk. hižo w 42. lecze a je dołiczł w Serbskej kniharni w Budyšchinje w Serbskim domje

Blidne a kuchinske **jabłuka**

kupuje kóždu dźělbu po najwyšších płaczinach

Sadowa wikowarnja

Mesech w Kamjencu

na Połnocnej dwórnej ze Telefon 630

Dwě spuščomnej **dźowcy**

kotrejž móżelej dejić, pytaju so k 1. januarej 1933

w Njebjelčicach čo. 42

Tepichi

běhacze, linoleum

předłohi gobelina přikrywy na sofy, blida a diwany

přikrywy na sčenu jara tunjo

Wulki wubjerk

Kurt Erler na Žitnych wikach 28

Znapřeča starcho wobkhoda

Spokojene žeđzenje

do serbskeje rěče přełožił K. W. (7 wobrazami)

47 str. 30 pj.

P. FISSLER

w Budyšinje

na rjanym rózku Žitnych wikow

poskića **k sylwestrej a k Nowemu lětu:**

prawy Jamaica-rum
dobre Jamaica-rumowe měšenja
prawy Batavia-arak
dobre Batavia-arakowe měšenja
punčowe esency
čerwjene, běłe a južne wino
sekt
Dürkheimska wohnjowa hora
za cople wino a jako hlidne wino bleša jenoż 83 pj. bjez šklenicy
a
— njezapomńće — wuběrny

Preißerec kofej

Wosebitosć:
afrikanski wysoki abesinski moka

Znate nizke płaczizny!

Kožana drasta

jaki, kholowy, kapy a kožane rukajcy

wulki wubjerk, poskića najtuńšo

Otto Büttner

na Hlownym torhošću 9

Kožanu drastu barbju wěcywustojnje.

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) **1000 RM.** für den Fall des Todes,

b) **1000 RM.** für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens sechzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, siech, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnements auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen;

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperatureinflüssen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Rauthandel erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen: Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschließungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Sanitätsdienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

Přiloha k čisłu 304

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 29. decembra 1932

Maćica Serbska česći prof. dra. Muku

Wčerawše hodowne skhadźowanje Maćicy Serbskeje płaceše wosebje swjatočnemu wopominanju a počesćenju čestneho předsydy Maćicy a najzasłužnišeho Serba, profesora dra. Arnošta Muki. Tohodla běše so nimo wopomnjeńskeje swjatočnosće wot kóždeho druheho popołdnišeho programa wothladało. Tak płaceše tuto popołdnjo jenož našemu Mucy.

Popołdnja běše so hišće

pedagogiski wotrjad Maćicy Serbskeje

w zali Serbskeho Domu zešoł. Wotrjad, kiž kryje so nimale z wučerskim zjednoćenstwom, je so zaso wobźiwił. Loni bě so we swojim předsydstwje wudospołnił. Na město zemrěteho druheho předsydy (k. kantora Šewčika) wuzwoli so k. kantor Šołta-Budyski, za zapisowarja k. wyšši wučeř Lodny w Rakojdach a k. kantor Symank za přisydnika. Krótko po dźesaćich wotewri předsyda, k. wyšši wučeř Kral, zhromadźiznu w přitomnosći črjódki zajimcow, kotrychž liča so skónčnje na 19 powyši. Wospjetowaše našu pjenježnu starosć pola Serbskeje Ludoweje Banki a namołwješe k dočasnemu zapłaćenju přinoškow. Wozjewi, zo je so wot I. dźela „Naše spěwy“ na 1000 eks. a wot II. na 600 předało. Napominaše k pilnemu kupowanju. Skład tutych a druhich Zjednoćenstwu přisłušacych knihi ma so dobładować. Tuto dźěło wozmje k. kantor Symank na so, štož nětko wosobinscy přilubi. Prošeše pak zdobom, zo by so literarny wubjerk wobnowił, štož ma so na Maćicy dojednać. Wěste starosće čini nam zaměsćenje tutych knihi. Kujez Symank so dale stara. Knjez Šěca-Rachlowski poda přehlad pokładnje. Njeje jara spokojacy, hdyž su hišće mnozy zastaći. Potom rěčeše k. kantor Šołta wo wšelakich pjenježnych należnosćach.

Hłowny dypk dźeńskeho porjada bě přemjenjenje wučbnych planow, ke kotrymž chcemy tež naše přeća wuprajić. Z tutej maćiznu zaběraše so k. wučeř Beno Kubaš z Radworja. Najprjódcy rěčeše wo tym, što nam krajny plan poskićuje, wo wšelakich njejasnosćach a wo Budyskim wokrjesnym planje. Při rozpomnanju krajneho plana nadeńdźeš wjele, štož naše serbske a rěčnje měšane šule nastupa. Tola su tam tež někotre njejasnosće dźiwajo na serbsku rěč. Rěčnik přečita wšelake zakońske postajenja, kotrež so na serbsku wučbu počahuja a wukubłanje dźěći we serbšćinje. Serbscy starši maju prawo, sej tesame žadać. Sněmy sej z pomocu šule naše ludstwo w pismje a spěwje hajić. Na zakońskej podłozy žada krajny plan, zo dyrbi wučeř w rěčnje měšanych ludowych šulach we wšěch skhodźeńkach serbsku rěč nałožować. Němski wučeř to potajkim njemóže. Runje tak derje ma so w druhich předmjetach serbska rěč trjebać, serbske dźěći dyhja serbski čitać a pisać nawuknyć, serbske spěwy, bajki a druheho přiswoić, za nabožinu bibliske stawizny, katechismus a spěwańske wuźiwać. Kak chce štó swoju dominzu bjez serbskeje rěče zeznać? We dalšim zaběraše so rěčnik z jenotliwymi předmjetami, nadrobnišo ze serbskej wučbu, kaž ju Budyski plan předpisuje.

Přednoškej přizamkny so dlěša rozmołwa. Wšitcy běchu přeswědčeni, zo móže žadanje plana w rěčnje měšanych šulach jenož serbski wučeř přewjesć. Tuž sej raznje žadachu, zo ma kóždy, kiž so jako tajki wudawa, trěbne pruhowanje w serbšćinje před wot wyšnosće postajenej komisiju wotpołožić. K tomu nuzuja wšelake pady, kajkež smy we poslednim času nazhonili. Tak ma so w Klukšu nowy wučeř přistajić, kiž serbsku rěč njewobknježi, ma pak tam serbsku wučbu podawać. Wšelacy so jako Serbja wudawaju, jenož zo bychu tu zastojnstwo dostali, woprawdźići pak sedźa we Němcach. Tutomu njedostatkej dyrbi so wotpomhać. Štóž „por słowow serbski móže“, njehodźi so hišće za serbskeho wučerja. Při našej wysokostejacej pedagogiey njemóžemy tajkich njewědomnikow a khromjakow trjebać. Skónčnje so wubjerk k wobdźělanju žadanjow za rěčnje měšane šule w Budyskim wokrjesu wobkruči. Su to kk. Kral-Zarěčanski, Nawka-Radworski a Krawc-Budyski. Podobny ma so też w Kamjenskim wokrjesu hórcy postajić a z tamnym zhromadnje dźěłać. Z najlěpšimi přećemi do noweho léta skónči předsyda nimale třihodźinsku zhromadźiznu.

Popołdnju zeńdźe so wulka syła Maćicarjow, inteligency, studentow a z prosteho ludu k swjatočnosći

k wopomnjeću čestneho předsydy k. stud. rady profesora dra. Muki

Zhromadźizna w čěmnej drasće skićeše hižo zwonkownje dostojny a swjatočny napohlad. Z jewišća zhładowaše do žurle z čornym florom wobdaty wobraz Mukowy jako móceny napominać a pohonjeć k njewustawajcemu narodnemu dźěłu. Zhromadźeni čujachu, što je Muka našemu serbskemu ludej był a bolostnje začuwachu znowa hłuboku ranu, kiž je so šemu Serbstwu z jeho smjerću nabiła.

Předsyda Maćicy, knjez just. rada. dr. Herrmann, wotewri swjatočnosć wuzběhujo jeje wuznam, kiž ma płaćić jenož k spominanju na droheho wjelezasłužbneho wótčinca. Tola dopjelni předsyda zdobom zrudnu winowatosć spominanja na před krótkim zemrěteho swěrneho wótčinca kanonika Žura. Jemu k česći přitomni k spominanskemu wokomikej postanychu.

Na to přednjese so žarowanski pokhod za husle a klawěr „Zrudoba a trošt“. Tutu komposiciju je nasł hudźbny mištr k. direktor Bj. Krawc knjeni prof. Mucnej wosebje wěnował jako dar počesćowanja. Z hłubokim začućom přednjeseštaj pokhod k. koncertny mištr Wondruška na huslach a k. direktor Bj. Krawc z klawěrnym přewodom.

W srjedźišću swjatočnosće steješe wubjernje zestajena, wutroby přimaca a z hłubokim začućom přednjesena

wopomnjeńska rěč k. profesora Oty Wićaza

jeneho z Mukowych najlěpšich přećelow. Dopominaše na tamny zrudny dźeń, jako Muka swojej woći zaźdźeli k wěčnemu wotpočinkej, kak tuta powěsć tehdy wšitke sprawne serbske wutroby z hłubokim žarowanjom napjelni. Drohi zemrěty, kiž běše ze sobustawom wšitkich słowjanskich akademijow, běšo we swojim žiwjenju docpěł wšitke zaměry, kiž běše sebi wot młodych lět som stajił. Jenička ideja jeho žiwjenja běše, so wěnować a woprować za swój mały lud. Jeho cyle žiwjenje je było jenički wopor za swój horcolubowany narod. Zwólniwje je wón njesł wšitke wopory za swoje lube Serby.

Tutón hobr našeho naroda běše wosebje wobdarjeny z třomi błyšćacymi počinkami: z pilnosću, swěru a sprawnosću. Tute tři počinki njedadźa so pola njeho žadyn wot druheho dźělić. Wot studentskich lět sem je wón bać nanajpilnišo dźěłał ze swojim wuznamnym pjerom, ze swojimi powučacymi a pohonjacymi přednoškami a přikładnym serbskim žiwjenjom a praktiskim skutkowanjom. Jeničky jeho zasłužba je, zo so dźensa na wulkich swětowych universitach zajimuja za našu serbsku rěč. Muka njeje žadyn jenički dźeń swojeho žiwjenja rozbrojił, njeje holdował staremu serbskemu njepočinkej lěnjosće. Hižo za swoje studentske lěta Muka nanajpilnišo dźěłaše. A swoje wučerske zastojnstwo je při swojim hobrskim narodnym dźěle z najwjetšej pilnosću a swěrnosću wukonjał. Najwjetši swědk wo jeho pilnosći je jeho hobrski delnjołužiski słownik. Samo hišće potom, hdyž woći jemu službu zapowědźištej, dźěłaše wón dale z pomocu swojeje swěrneje mandźelskeje.

Njezachodne zasłužby ma naš Muka wo naš Serbski Dom. Ći stari mjez nami wědźa, kak je wo tutón naš dom wojował a so bědźił.

Mukowe žiwjenje krasni so też hišće z druhim počinkom, z jeho swěru. Wón njepopuści we swojich wotmyslenych dźěłach. Před našimi wočemi pozběhuje so konsekwentnosć jeho dźěła jako wulkotny gotiski twar. Wosrjedź črjódki horliwych narodnych prócowarjow steješe Muka rjadujo a nastorki dawajo. Wón podpjeraše a spěchowaše kóždeho serbskeho spisaćela. Kóždu ruku Muka rady přija, kotraž so jemu poskići w lubosći k serbskemu ludej. Z polnym prawom budźe so Mukowa doba mjenować po nim. We swojim cyłym žiwjenju běše Muka hač do maličkosćow swěrny, a tak běše jemu móžno, nadawk swojeho žiwjenja polnje dopjelnić.

Naše serbske prašenje je dźensa wosebje ethiske prašenje. Jenož póćiwosć móže naš serbski lud zdźerżeć.

Naši prócowarjo su hižo dawno spóznali ważnosć słowa sprawnosće. Tutón počink zamóže wšelake wěcy. Też tu běše Muka z najlěpšim přikładom. Swoje dźěło za Serbstwo je wón wukonjał jenož ze sprawnosću, też njedźiwajcy hubjenych nazhonjenjow. Žadyn Serb njeje telko najswěrnišich přećelow měł kaž Muka. Muka běše ze srjedźišćom wšitkich sprawnych Serbow. Też we swojej swěrnej mandźelskej namaka sprawnu pomocnicu za dźěło swojeho žiwjenja. Wón je to sam za swoje žiwjenje husto wuznał. Muka so też nihdy njeje zapowědźił, kóždemu k radže być ze swojej sprawnosću.

Wjele wjetši hač Mukowe dźěło je Muka sam ze swojej železnej pilnosću, ze swojej hłubokej swěru a přikładnej sprawnosću. Přeco budźe wón před nami stejeć z swojimi počinkami. Naš wutrobny dźak jemu njemóžemy hinak wopokazać, hač zo smy po jeho wulkim přikładžo žiwi za swój lud. Knjez prof. Wićaz skónči swoju wopomnjeńsku rěč z Mukowej wótčinskej modlitwu. Rěč zawostaji na přitomnych hłuboki začišć. Bu nam jasne, što swěrne dźěło jeneho člowjeka zamóže, hdyž wón swoje duchowne dary wěnuje swojemu pře wšo lubowanemu narodej.

*

„Spi w dobrym měrje“, komposiciju Bj. Krawca přednjeseštaj kk. koncertny mištr Wondruška a hudźbny direktor Bj. Krawc jako nadobny dozynk k wopomnjeńskej rěči.

Knježna Dora Frajšlagec spěwaše Mukowej pěsni „Zeńdźenje“ a „Hólcowe kralestwo“, knj. Ema Krawcec „Wowćerjowy spěw“, tohorunja wot Muki. Knjez hudźbny direktor Bj. Krawc je pěsnje skomponował a spěwarcy na klawěrje přewodźeše. Z oerta knj. Hanki Wjećelic słyšachmy recitaciju někotrych Mukowych pěsni z jeho młodych lět.

Tak běštej předsydstwo a wubjerk Maćicy Serbskeje wopomnjeńsku swjatočnosć dostojnu zestajałoj a předwjedłoj, kaž sebi naš Muka to połnje zasłuži. Přitomnej knj. Mucynej wěnowaše předsyda hišće wosebite wutrobne słowa. Swjatočnosć wuklinča ze zhromadnym wuspěwanjom 5. štučki našeje narodneje hymny:

Časo přichodny,
Zakńčej radostny!
Ow, zo bychu z twojeho
Klina wušli mužoju,
Hódni wěčneh' wopomnjeća!

Dźěło za narod

Z Khelna. (Hodowny wječor.) Hdyž po cyłych Serbach hodowne swjedźenje wotměchu, njewuwosta tež lětsa naše towarstwo a zarjadowa srjedu do hód tajki wječor. Krótko po wosmich wotewri jón předsyda z powitacymi słowami, rysowaše nas khutny čas a kak druhdźo hody swjeća. Naši mali předwjedźachu na to hru „Přenja hodownička“, kotraž bě jich towaršs Lebza rjenje nawučił. Sćěhowachu přednoški a spěwy wulkich a maličkich. Wosebje žortnu pěseń wo Rumpodichu přednjese mała hołčka. Njeseńčpnje čakachu dźěći na přikład Rumpodicha, kiž chcyše w dźewjećich do Khelna dojeć, kaž běše z Drježdźan telefonowal. Při wichorojtym wjedrje běše zo swojim lětadłom nad šmrěkami „Wiwalcy“ přenjezo łećał, do štoma załoži a lětadło wobskodźił a dyrbješe tak hižo we Wulkim Wjelkowje nuznje přistajić. Dokelž dyrbješe nětko pěši k nam přińć, běše so skoro zakomdźił. Čim radostnišo bu nětko witany, wosebje hdyž swoje dary rozdźělešeše, słódke kuski. Tohodla běše bjez dźiwa, zo tu a tam też někotry wulki za nimi sahaše, a Rumpodich dyrbješe so wobarać a jich khětro zmorska. Někotre dźěći přednjesechu jemu hrónčka, na čož so wón spokojeny wotsali. Předsyda dźakowaše so skónčnje wšitkim, kiž su za tutón wječor swój čas woprowali. Ze zhromadnym spěwom „Čicha nóc“ wuklinča wječor.

Hodowny swjedźeń Sokoła w Radworju

Zaźdźenu póndźelu, druhi dźeń hodow, zwoła Radworjska sokolska jednota swoje sobustawy a přećelow k hodownemu wječorkej. Hody, swjedźeń lubosće a wjesela! Hody, na kotrymiž sebi člowjek přez dary wutrobne wjesele wobradźa. Tak přikhwata do Radworja mnohol udu. Žurla bě derje wobsadźena, wuhotowaše tola Radworjska sokolska jednota swjedźeń. Běše to kaž wjetša swójba, z wjesełej wutrobu dary přijimajcy zhromadźena. Darow bě tu dosć.

Sokolska jednota bě sebi rjany wobšerny program předewzał. Ze zwučowanjom na bradłach wječork wotewrichu. Pod wjendźistwom br. B. Wowćeŕka nastupi prěnje mužstwo k zwučowanju. Z bohatym přikleskom dźakowachu so přitomni za wulkotne předstajenje. Po tym powita starosta Michał Rjećka z wutrobnymi słowami wšěch, kotříž běchu přikhwatali. Pokaza na za naš narod nuzne zhromadne dźěło. Wosebje płaćachu jeho słowa za młodźinu, kotraž hišće z dźěła z boka steji. Je jara nuzne, zo też wona so k swojemu namaka a k swojemu dźerži, kaž ptak ptaćoš. Wuspěšne dźěło je jenož móžne přez zjednoćenje wšěch mocow. Pod wustojnym nawjedowanjom načolnika br. Handrika poskićichu tři skupiny. Čišina knjeżeše, kóžde wóčko wjeseleše so nad derje poradźenym wobrazom. Tydźenje dołhe dźěło njeseše swoje płody. Dźak a připóznaće wopytowarjow wuprajichu. Sćěhowaše hišće reč sekretara kat. towarstwow z Češkeje. Hósć pokaza wosebje na nuznosć nabožiny w cyłym člowjeskim žiwjenju. Jenož na tutej podłozy też narodne dźěło kčeže a płody njese. Jako poslednji dypk programa sćěhowaše hišće dźiwadło. Sokolska jednota bě sebi nimoměry ćežku hru wupytała. Tola też tu pokazachu so płody pilneho dźěła. Předstajichu „Njezaćpej swojeho bratra“, spisał F. Hajna. Nochcu tu mjena hrajerjow mjenować. Njech so wšitcy zo zhromadnej khwalbu spokoja. Kóždy je swoju wěc derje činił. Spóznachmy, zo je tu lubosć k wěcy a hdźež so z lubosću a pilnosću dźěła, dźak njewuwostanje. Hra žada sebi, jeli chce skutkować, spěšne hraćo a to so też wulkotnje poradźi. Hrajerjo sebi wutroby připołucharjow bórzy dobuchu, tak bě hnydom nuzny zwisk mjez jewišćom a žurlu. Husto dosć žorty wutrobne smjeće pola wopytowarjow wuwabichu. Wot započatka hač ke kóncej hra žiwje skutkowaše. Dźak a připóznaće wšěm jenotliwym hrajerjam! Dale tak z přikładnej pilnosću a lubosću do dźěła! Polna žurla budźe też na druhich sokolskich swjedźenjach z dźakom. Wjesela rejka wopyto-

warjow hišće někotre hodźinki zabawješe. W pyšnym waleńku so stari a młodźi z wjeselym wóčkom a zawšěšće tež z wjeselapolnej wutrobičku wjerćachu. K rejam jara derjo zapiskachu sobustawy Radwořskeho Sokola. Hodowny swjedźeń sokolskeje jednoty w Radworju je nimo a sněmy prajić, zo je so wulkotnje poradźił. Wšěm je so jara derjo lubiło. Njech je to nastork k nowemu pilnemu dźěłu!

Kapitan Ziegenbein nowy kommandant lódźe „Bremen".

Předsydstwo lódźneho towarstwa Norddeutscher Lloyd je wobzamknło, zo so po smjerći kapitana Johnsona kapitan Ziegenbein, pod kotrymž sebi lódź mysło spěšnosće, Módry bant, dołu, za Commodora powjerjuje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

I.

Wot 1. januara 1933 płaca nowe městne płaćiny (§ 160 němskostatneho hastarańskeho porjada), po kotrychž so hódnosćej wěznych dóstatkow za zamjery zjawnoteho zawěsćenja postaja.

Městne płaćiny su na zawěsćenistim hamoze a pola horobnych lět w stonicy.

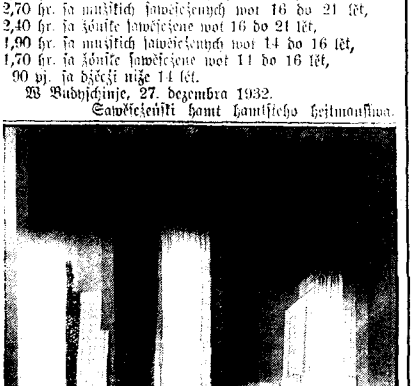
II.

Wuschich zawěsćenišći hamt je wot 1. januara 1933 za wokrjes zawěsćenišćeho hanta Budyšineho hamtskeho zejtmanstwa městne mjezy (§§ 149, 151 němskostatneho zastarańskeho porjada) stowa postajił na:

3,60 hr. za muzskich zawěsćenych pjacy 21 lět,
2,70 hr. za žónske zawěsćene pjacy 21 lět,
2,70 hr. za muzskich zawěsćenych wot 16 do 21 lět,
2,40 hr. za žónske zawěsćene wot 16 do 21 lět,
1,90 hr. za muzskich zawěsćenych wot 14 do 16 lět,
1,70 hr. za žónske zawěsćene wot 14 do 16 lět,
90 pj. za dźěći nje 14 lět.

W Budyšinje, 27. decembra 1932.

Zawěsćenišći hamt hamtskeho zejtmanstwa.

Wosmy swětowy dźiw poswjećen.

Na najwosebnišo wašnje poswjećichu w Newyorku prěni hotowy dźěł najwjetšeho twarskeho projekta swěta, Rockefellerowe město (kiž dyrbješe z wopředka Radiowe město rěkać). Hobrskej stwórći bydlenjow dyrbješej so pozhubić, zo by so za monumentalne mrócelešknabaki městno dobyło.

Radio

Pjatk 30. decembra słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa 18,30 přednošk wo měnjowej politicy Jendźelskeje a Ameriki. 19,40 z Hamburga dujeński koncert a 21 spěwohru.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho programa 15,15 za wjesne hospozy přednošk wo škiće ptačkow. 19 přednošk wo dušinym žiwjenju *naturskich ludow*. 19,40 z Widna: opereta „Bajadere".

Hišće ważne z dnjoweho programa: Mnichow: 20,50 sinfoniski koncert. Kalundborg: 20 reje přez 300 lět. Stockholm: 22 piščele. Praha: 20,05 hodowne spěwy.

Směšk

* **W hosćenzu.** „Pinc'nikło, pinc'njeseje mi pjerjeń. Ale proschu, prawje wulku, ćym mjenujcy jara nerwosny — kóžda maliczkosć mje nimo měry roschori!"

* **Pazienta:** „Że dha wěrno, *tutoc* lětaju, so może cłowjek też bjez klepeho cjerjewika żiwy być?" — Lětaj: „To rěka, ći kajkeje strony cłowjek to wobhladuje! — Jeli lódy, pazienta haj!"

* **Wón je sawěsćeny.** Cjesćesdobotojny starc słyšichi w cjahu swojeho zrudoba najtajnje wótrje ječeć a wuprajchi, so jeho: „Hdźe dha Wy jědźerjeće?"

„Do Kulowa", tutón prajiwšchi dale ječi.

„Haj, budźeći-li takle dale ječeć," starc praji, „potom njepichtičdźeće do Kulowa, ale do hele!"

„Że je mi wjsho jene," pućowaty znajchcežiwi, „wichcko mam nawróćeny liščk.

Hospodarski rozhlad

Schwórtk 29. hadowinika 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,28
1 jendźelski punt	14,00	100 čěskosl. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	80,96	100 franc. frankow	16,42

Na **burjach** wowsi so wčerza jasno po wěčzim bowěrliwe měnjenje. Hdyž so kursy akzijow wot ranja ńjemjelbjowachu, so wone w běhu dnja jasno skrućejowachu. Wobrot w rentowych a dołžnych lisćinach wostawje dale-žiwy pschi postupowazych kurlach.

Produktowe wiki wczera žanchu wulkeho pschemjenjenja njepschinjeschu. Wobrot njebě wulki. Nalćtwi jećmjeń 5 pj. po zentnarju pschišadźi. Wowsa w hotowym fornje drje tola so lepje pschedawasche. Skótny rajn podsteja bohu pod wunjemjenja kukurizowcho abo majsowcho monopola, schtož je swjasane z powyschenjom płaćiznow.

Wječera płaćesche w Barlinje zentnar:

Pschenicy 9,30—9,40 (9,25—9,35) hr., rožki 7,65 hač 7,75 (7,60—7,70) hr., jećmjenja, nalćtnjeho 8,25 hač 8,75 (8,30—8,75) hr., najnamšcheho 7,80—8,20 (7,90 hač 8,25) hr., wowsa 5,70—5,95 (5,65—5,90) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschenicy:

za dezember: 9,95 (10—9,95) hr.,
za měrc: 10,20—10,17½ (10,15) hr.,
za mejn: 10,32½ hr.,

rožki:

za dezember: 8,23½—8,22½ (8,17½) hr.,
za měrc: 8,31¼—8,30 (8,27½) hr.,
za mejn: 8,43¾ (8,38¾) hr.,

wowsa:

za mejn: 6,30—6,27½ (6,30) hr.

Płaćizny w špinkach su płaćizny tydźenschich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njeje, so njepschemjenichu.

Wěkotre płaćizny z Drježdźanskich wikow.

Huńy płaćachu 5—8 hr., kačata 2—3 hr., kury, stare 3—5 hr., młode 2—3 hr., hołbje 60—100 pj., huńy, sarěane 95—110 pj., kački, sarěane 90—100 pj., kury, stare, sarěane 70—95 pj., młode, sarěane 80—110 pj., karpy 80 pj., schćuki 1,20 hr., linty 1,20 hr., jabłuka 5 hač 30 pj., běrny, zentnar 2,60—3 (2,60—3,50) hr., punt 4—5 (3—5) pj., jeńzma łoboda 20—25 (15—20) pj., zybla 8—10 pj., tykeń 50—70 pj., žołtej 10—25 pj., kał, běły 5—6 pj., cžerwjeny 5—6 (5—8) pj., žydrozły 30—60 pj., kišały 10 pj., pětrschilka 3—5 pj., tomaty 35 (35—50) pj., rapunzlki 40 pj., cžerwjena rěpa 8—10 pj., butra 1,20—1,60 hr., jeja 13—15 pj.

Płaćizny w špinkach su płaćizny tydźenschich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njeje, so njepschemjenichu.

Wiki rěnca, zboh wječera w Drježdźanach.

Tute běchu wurjadnje njepschepołaze. Rožiny so ja zboh mało praschachu. Swobjene stejeschce so žiwjenju, po jara žiwjenych płaćiznach dyrbjachu je pschedawarjo. Wiki w cjelatach běchu ranjowon nastróžnje. Rožiny mało cjelatow tsjebachu a tupowachu. Płaćizny hrohnje kleńnychu. Nječo lepje njebě z howjadnami, płaćizny telhornja popnischežowachu we wschěch druzinach. Kruzy zwonka Drježdźan běchu nimale zyle wuwostali. Nješto zboha zdźela wysche wosta. (Pschichodne wiki budźa zasso pschichodnu pónđelu, jako prěnje w nowym lěće.)

Hamtske a zjednośe powěsće.

Pschesadźowanje:

Pjatk 30. decembra 1932

w Halschtrowje w kujšim domje, dop. w 9 hodź.: Soja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wowsowe symjo za tunu abo 1000 kg nowaz 10 %.

Płaćizny po złotej hriwnje

	28. 12.	27. 12.		28. 12.	27. 12.
Pšeca	186-188	186-188	owsy	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	153-155	153-155	wowsa	14,5-16,5	14,0-15,0
jećmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	8,00-10,0	8,00-9,00
sećmjeń	165-175	166-178	žołte łupiny	11,7-13,5	11,7-13,5
wowsa	114-119	114-119	seradella	18,0-21,0	18,0-21,0
kukurica	—	—	rana wosnjk	—	—
pšenć. muka	23,2-26,2	23,2-26,2	łany wosnjk	10,00	10,00
rožna muka	19,3-21,5	19,2-21,5	such. truhanc	8,00	8,80
pš. wotruby	8,80-9,20	8,80-9,00	hrnj. kruše	13,40	13,40
rožne „	8,70-9,00	8,70-9,00	syno, 50 kg	1,80-2,10	1,80-2,10
raps	—	—	rožna slama	0,65-0,85	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0	pšenć. „	0,45-0,55	0,45-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,50	0,45 0,50
ojoluški	13,0-14,5	13,0-14,0	ječna „	0,40-0,50	0,40-0,50

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

27. decembra

65 wol., 201 byk., 221 kruw., 29 jałoc., 1088 ćelat,
245 wowc., 2745 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 30—33, 2. 26—29; 3. 23—25; 4. 20—22;
byki: 1. 27—30, 2. 24—26, 3. 20—23, 4. —;
kruwy: 1. 25—27, 2. 20—24, 3. 14—19; 4. 10—12;
jałocy: 1. 28—30, 2. 24—27;
wowcy: 1. 32—36, 2. 24—30, 3. 20—23;
ćelata: 1. 30—36, 2. 25—29, 3. 20—24, 4. —;
swinje: 1. 40, 2. 37—39, 3. 35—37, 4. 33—35,
5. 31—33. Rancy: 30—34.

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

28 decembra 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a wozjewjenjenje	
Woły: 259.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznoje hódnosće hač do 6 lět	—
Młode mjasne, niewukormjene, starše wukormjene	28—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	24—
Mjenje picowane wšich starobow	20—
Byki: 521.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	27
Połnomjasne, młódše	24
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	21
Spatne	18—
Jałocy a kruwy: 763	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	21—
Połnomjasne wukormjene jałocy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	18—
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałocy	15—17
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałocy	10—13
Mjenje a spatnje picowane	—
Ćelata: 2317.	
Najlepše wukormjene (2. druž.)	37—
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	25
Spatne (4.)	17—
Wowcy: 3591.	
Młódše a starše wukormjene (1. družina	30
Starše wukormjene (2.)	28—
Mjenje wukormjene (Garzschafe) (3.	19—
Swinje: 10482.	
Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	38—
Wukormjene	36—
Mjasne	34—
Spatne	32—
Rancy a kundrosy	33—

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

300 000 Jendźelcanow žada wot parlamenta zakoń přećiwo čwilowanju skotu.

Sekretar jendźelskeho towarstwa za škit zwěrjatow přepodawa sobustawej parlamenta peticiju. Zady njeho parlamentski służobnik z podpismami. Kajki wurjadny wuznam ma w Jendźelskej hibanje přećiwo čwilowanju skotu, pokaza so njedawno při hromadźenju podpisow za nowy zakoń za škit zwěrjatow, kiž měješe so parlamentej předpołožić. Za cyle krótki čas zapisa so nic mjenje dyžli 300 000 wosobow do wosobinskich podpisowych lisćinow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniharšćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za „nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěščaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čłoweho znjezbožeňa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na dyrbis so banzy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přinjewdźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutoho banki wiž sobuskich Nowinow bdźe z kóždy wotedaća.

Čisło (Nr.) 305 — Budyšin — Piatk, 30. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Přistawki k němsko-francowskemu wikowańskim zrěčeńu

Francowske swonkowne ministerstwo je nowe přichwatki němsko-francowskeho wikowańskeho zrěčenja wosrjerowało, kotrejž hu ho rjedźu w Barlinje podpisałe.

Jedyn přichwatk wobkhada 5 dewizami, pjenjezami, rjadowe, kotrejž dyrbja ho sa francowske twory w Němskej a sa němske twory w Francowskej saplacyć. Sa wobaj krajej je ho wósta summa sa saplacenje francowskich a němskich tworow postajiła. Pjenjezy sa to, schtož Francowsko wyše tejele summy do Němskeje přichedaja, ho w němskim statnej banzy na dań dadza. S tymile summami ho němske twory saplacu, kotrejž ho do Francowskeje posdźischo wuwjedu.

Po druhim přichwatku smědźa ho nětkole płacyć swone žadźby po dwérnjedźelskim wupowědźenju přechowanjeć.

[illegible] sta hu wuměwobdźene sawalenske twory a grat, sa wuporjedźenje maschinow trjeba, kotrejž wo teju stoja.

[illegible] nanje wo wobkhadže zusych ho halle w blizšich pěta. Po nim ho summa, kotruž smě z Němskeje wuwjese pucowaca wosoba sobu wjasć, nětko do [illegible] 200 hriwnow w přichodže na 700 hriwnow powyšeja.

Němskostatny landbund žada, zo by so dowoz butry zakazał

President němskostatneho landbunda, hrabja z Kalckreuth, je němskemu kanzlerej telegram pósłał. W nim praji, so hu butrowe płacyliny dźenja z 95 hriwnami sa centnar pornjo 135½ hriwny po zentnarju w decembrje 1913 na Barlinskich wikach

na najnižšej skhodźenk padle.

Katarjo hu na najbłuboje rozhorjeni, je němske knježerstwo napischerstwo padanje płacyliny nicžo njecyni. Němskostatny landbund žada, so by ho přicherstwo padanju płacyliny nasmužnje zakročiło. **Dowoz kwalitnieje butry dyrbi ho dospolnje zakazać,** dónž ho njesmě porjadne wiezne płacyliny wróćile. Němskostatny landbund ma sa swojm winowatosće, je wschej chutnosću na wulku rozhorjenosć kóždźiwe czinić, kotraž w zymnym němskim ratarstwje knježi.

Zadan'a rjemiesła

Nowiny němskostatneho swjazka němskeho rjemjesła ho **ze skarbnu kłowu wukhladuju, zadanja přichwatkowskeho** stawa wupraja. Mjes druhim ho žada, so by ho přichwatkowa swoboda zanjesłowała. Jenož tón by kmětr rjemjesłu wukonjecz, kotrenuž je ho rjemjesłowa kmětra na podwóžku rjemjesłowje lisćiny přichpodała. Dale dyrbi tón, kotryž rjemjesło samostatnje wukonja, jebi prawo na majschtrski titul dobyć. Wo radowej rěči němskeho komitara sa saradźenje dźela ho praji, je wona njeje mohła wobmyslenja rozsahnać, so njeje hnydom worjatać, **so by ho hospodarstwo wožiwiło. Papenowe knježerstwo je z tym, so je 50 miljonow hriwnow sa wupor jedzenje khěžow rozdźelilo, dozniło, so je ho hospodarstwo dźela wožiwiło.** Po tymile puczu by ho dyrbjało je wschej rajnosći dale kročiez. Na tónzas ho praji, so je němskostatny swjazk němskeho rjemjesła žadało, so by ho wobsebite němske ministerstwo sa přichemysłowy žrěni staw wutajiło.

General Litzmann swój mandat złożił

Starši president němskeho knježerstwa, nazionalsocialistiski łapódławc general Litzmann, je swój mandat w němskim knježerstwje złożił. Pobudźenja nětčišcheho knježerstwa, bě general Litzmann němskemu presidentej [illegible] wyšce poroki činił, dokelž njeje Adolfej němske kanzlerstwo dowěrił. Nazionalni socialisća Litzmanna wobsebje tohodla jako wólbneho kandidata jatili, so njeby swoma kommunistiskima łapódławcoma [illegible] jako starika presidentka němski knježerstwo wotewrił. Litzmann swój mandat w praistim knježerstwje wob [illegible]

Nowa předźerňia w Mišnje nakhwilnje dale dźěła

[illegible] niskim hospodarskim ministerstwje je ho pichi jed[illegible] dźi kotryžkuli stej ho jakkuli knježerstwo a dohladowa[illegible] da braunschweigskeho towarstwa za jutowy a [illegible] nitriju wobdźělili, wobjamkło, je ma ho w Mišni[illegible] wjanskej jutowej předźerni najprjedy hač do 31. januara j jenak wjele dźěłacerjenki dale dźěłacj. Jednanja ho dale wjedu.

Dr. Eckener do Botavie pućuje

Wodźeć sa twarjenje zeppelinskich powětrownych łódźow, dr. Hugo Eckener, je schtwórtk do Batavie, hłownego města hollandskeje kupy Jawy w rańschej Indiji, wotpućował. Tam dyrbi wuměnjenja sa wobkhad powětrownych łódźow w hollandskich kolonijach pruhować. Přichde wschem dyrbi wobkhadowaći, hač ho wjedro w Indiskim ozeanje sa wobkhad powětrownych łódźow pschihodźi. We měrzu pschichodneho lěta ho dr. Eckener, kotrehož jeho žona přewodźa, do Němskeje wróći.

Hentzschowi mordarjo do italskeje ćeknyli

Tši pichišłuschnizy nazionalsocialistiskeho wudyrneho wotdźělenja w Drježdźanach, kotříž jsu swojeho towarscha Herberta Hentzscha zaścěhli a jeho cźěło pola Malkwitskeje sawjery do wody cźišnyli, ja do Italskeje ejchnyli. Tam hu hrachej mukhowani, je bychu jich němske-žydy hrable. Italska politiska pschestupnikow njewudawa.

W sakskim krajnje, kotryž ho krjedź januara sońdże, budże ho nałožnjesći stónzowanemu Hentzscha rospominacź. Kommunistiska namjetuja, je by ho krute pschepytanje pschecziwo **wjednikam Drježdźanskeje** policije sawjedło, wosobje pschecziwo kriminalnemu radźicelej Vogelej, kotrehož winowatosć je njeje pschecziwo winikam i cźahom lačrěźi. Dónž ho njeje prozeß **skónczi, zadaja, so by ho** Vogel je sługby wotwołał.

Sozialdemokratiski łapódławc **Greser** je wo počitanju Drježdźanskeje policije w „Dresdner Volkszeitung" kłdowacje jerotliwosće wojerwił:

„Halle hdyž bě ho wjele drohoho cźaha zhubiło, sa Schenka, na kotrehož tukaju, je je mordarstwo Knežii, na policajstwo skasali. Najprjedy njeje ćyła niczo jwo tym wjedźał, hdyž je Hentzsch wostał. Na policiju je kat wubjerny faschiscej cźinił, je ju jemu běželi **daki, haczrunjeż** bě ho do napischerjowmoscow zaschmatał. **Mjes** druhim je praił, je sebi njetrjebaja jonych starosćeju cźinić, dokelž po Hentzsch ja dźeńacej abo **Lpanacje** dnjow na to [illegible] Lanie nasimu wróći, i kotrehoj je ho zhubił.

Sdyž Schenka dale wobtajachu, praji, je hižo wě, schto je ho stało, tola je njesmě niczo wupowědacź, dokelž ho wo wojschi rostas jedna. Na to hłowneho wjedźerka nazionalsocialistiskeje strony Killingera, sawiadcha. Tón praji, je też niczo njewě, je pak móje jedyn njesmě niczo wuprajić. Na to Schenk wo pschitomnosći policije i telefonom „niebrateny" ječi, je bychu k njemu k wo[illegible] [illegible] [illegible] [

Revolucija w Hondurasu

W křesćěnsko-amerikanskej republiku Hondurasu je přichod někotrymu njedźelemi revolucija wudyrila. Knježeńskowe wójsko njeje hač dotal samohło, rewolucija přehrěwnyła. Sobuwobydlerjo wuprajene byle, je němska łódź „Aguirre" w přichwatanje Amapala je přichwatała. Tež belgiske, francowske a jehowanske ćuny a dźěći su na němsej łódźi wućeńć na makate. Mužojo přichwatachu w krajnych wukrajnych swójbow w krajn wostanu. Hač dotal njeje žadyn wukrajan přichi wojowanjach do schkody přichišeł.

Se ſemjerjenjom ſo wjeſ ſapuſćila.

Maj ſo ſ Mexika powě, je ſo wjeſ Tomaſlan w provinzy Jaliſko 19. dezembra ſe ſemjerjenjom doſpokuje ſuieziło. 27 ludźi je přichi tuna ſmjerćej namakało a wjazy dyrbi ſo ſo franſko.

Němc za češkeho krajneho podpresidenta pomjenowany.

Knježeńſtwowy rada dr. Boß-Waldeck zastupi jako krajny podpresident do zarjadniſtwa češkoſłowakſkeho kraja.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 30. dezembra 1932.

— **Wo wjedorje.** Wječera wjerčor we 7 hodź. barometer 749, hygrometer —1, a thermometer wodnje —2. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —2 a thermometer w nozy —5. Wjedro ſo malo přichmeni. — Wječera nadźijachmy ſo podarmo ſnźeh. Hdyž a hdyž ſo dróhi ſu ſnowa mjeleſke pokaja, tola ſnadna awtelko njeje ſo ſo jón wójazej möhł. W nozy ſo njeſhjo wuć dźeńſa labe Boże błóſćenje ſ bjezmróčneho njeba na ſchěru ſmjerća ſemju ſnowu. Najſkerje ſo **ſnowa tola přichmurknu**, přichłoſ ſyłna přina pola kuſ ſo ſo dajaka ł połnja wunjeſeńſka a ſnaha hač do Schpanjiſke. Po powěſćach wjedrajowe biłro ſo jara nowatka k ranju, tak ſo może wjedro jutſe abo tak ſajnjiſchim nałaſnyć a nam ſnano do beſćěnk abo teſ ſnadź přichnjeſć. Wětry duja wětſi ł ſkwilenć njewidne ł juha abo połnja a tež ſ ſłónkeho ranja. Jutſe Sylwestra ſkładźa ſłónco ſo 8,03 a ſkowa ſo 4,03 hodź. Měſačk ſtupa dopołnjo 10,36 a ſkowa ſo wjerčor 9,09 hodź.

— **Dar ſa ſymſku pomoc.** Zjednoćenſtwo nałokowych **wikowarjow** w Budyšinje je na přichwatańca hodne waſchnje měſčańſkej radźe łěpſchinſke wupokaſy we częſći wym nałožy jako ſymſku pomoc přichporkałała. Łěpſchinſke wupokaſy roſdźěła ſo na Budyſkich dołtawarjow podpjeru.

— **Póſtowa ſłužba Nowe lěto.** Poſtujne wokna ſu wotewrjene jako njedźelu. Póſta 2: (Přiched ſchulerſkimi wrotami) je ſamknjena. Ninro liſtowego wunoſchowanja wunoſchuja ſo tež pjenjezy. Doběrki pak ſo njeſamnoſchuja.

— **Radupodawanje.** Bliſće darmotne radźupodawanje ſa ſłabomyſlnych, na padawu khorošej cjerpjazych a duchakorych wobydlerjow měſta Budyſchina budźe ſrjedu 4. januara wot 11 do 12 hodź w Měſchćańſkej khorowni, w nowotwarje ſa mutſkowne woddźelenje, w ezakańi cźiſło 21.

— **Měſačne ſaſte dźiwadło.** Dźeńſa pjatk wjerčor we 8 hodź. hraje ſo Jana Strnadźowa wjeſołnjetna opereta „Widowita kreu". Sobotu pop. we 4 hodź. přichedſtaja ſo Lodowna baſta „Pałcaſ Mój". Sylwesterſki wjerčor we 7 hodź. wotpjelnje ſo opereta „Hdyž leſeja małe ſijałki". Direkzija měſčańſkeho dźiwadła je ſa Sylwesterſke přichedſtajenje wſchelake přichewapjenja přihotowała. Nowe lěto pop. we 4 hodź. přichedſtaja ſo poſledni króć ſnadowna baſta „Dušaſka přichi ſtudni" a wjerčor we 8 hodź. poſledni króć opereta „Njeje to pěkne wot Colette?"

— **Paduſchi w medłowym wobkhodźe.** W nozy ſ 30. dezembra dobudu ſo paduſchi ſ roſpaczenjom durjow do medłowego wobkhoda Přched ſchulerſkimi wrotami. Woni kradnychu pišanſki ſtroj ſnamki „Torpedo" ſ cźiſłom 160 831, nědźe 40 hrimow hotowych pjenjez a cźorny nimale nowy muſaju koſmickaty mantl. Dale hišće ſo kradnychu ſadobywarjo ſ pinzu nědźe 20 bleſchow wina ſnamkow Oppenheimer, Nierenſteiner Galgenberg, Caſſeler Herrenberg a Beaupolais Burgunder, kaž tež maſenowy a wiſchnjowy drejak. — Wo wjeſowe dźěſenja proſy kriminalne woddźelenje w Budyſchinje, telefon 2802.

Proſchenka njechamy cźiſnjeć.

Wječera wjerčor hóleja wo nědźe 10 lět poła jeneho Budyſkeho měſčańſka ſobrješe. Hólcy ſu bědy a ſdaſche błódny być. Taj dari jenu měſčańu tołſtu wokoleizu dobreho rójunkowego wójuſchka. Dźeńſa rano wumaka wójuſchk přched ſwojimi thěžnymi durjemi. Hólcej dźěſche wo to, ſakhtóſchcźeńſki pjenjezy dóſtaćź.

*

S **Brěſnyki** pola Druježej. (Symſti ſwjedźeń.) Kaž kóžde lěto wotnje ſo w Bělonaſkowſkim hoſćenzu prěni dźeń hodow ſymſti ſwjedźeń dźěłaćerſkeho kołojeźdneho towarſtwa. Wopyt běſche jara ſpokojny. Po ſaſwobodnych rejach přichedźewdźe ſo žortne dźiwadło „Pětr na wopyće". Towarſtwo běſche ſo też ſa wſchelake přichekwapjenki poſtarało. Po programje hudźeſche kapała ſ Dobrujce k rejam.

Z **Radworja.** (Wodowy pjenjezk.) Dotalni gmejnſcy zaſtupnicy **ſu we ſwojim poſledním poſedźenju 21.** decembra wobzamkli, ze ſo pjenjezy zaw odu **wjacy** wot kóždeho podruźnika wosebje njezběraja, kaž bě to hač dotal, ale ze ſo jenoż wobſedźerjej kłěže **wo**zjewi, kelko ma ſo wſo hromadźež zawlačić. Podźel kóždeho podruźnika wobłčić ma potom wón w dorozumjenju ze ſwojimi podruźnikami. Tuto přemě**njenja přinjeſe wšeo tež** wſelako wobšěrnoſće. Tak nimaja na přikład podruźnicy tak wjeli zajimu na wodowym ſkće, kaž ma jón wobſedźer kłěže. Na druhej ſtoſnje pak **mnjo wobſedźer kłěže** nětko wobšěrnoſće ze zberanjom pjenjez, kotrež dotal njemějeſe. Zo hychu ſo wſo wšěm zrěcći, nějachu kłěžerjo wuſtawu wječer pola Subertec zjawnu zhromaždźenu. Hdy budźe tajka za podruźnikow, biſće njeje znate.

Ze **Zdźerje.** (Wa gmejnſkej hońtwje.) Při hońtwje kotraž ſo zańdźenu ſrjedu na ludowych gmejnſkich honach wotmě, pobrěli ſo 9 zajacow, 5 karnikłow a 2 bažantaj. Wobdźěli ſo na 20 kmjerjow **a 9** třełcow. Wječer ſo potom w Smaranderec korčmje ſwjedźe hońtwinſka zalawa při dobrej wjeſeli, kotruž **bě** najeńſk hońtwy, knjez Krizan Dobrošćanſki, dobroćiwje přihotował dał.

Z **Khróšćic.** (Radupodawanje.) Maćerjam podawa ſo rada w Khróšćicach ſrjedu 4. januara 1933 popołdnju w 2 hodź. w hoſćencu.

S **Wałkowic.** (Wobkradnjeny kupi ſwoje kradnjite.) Wutoru ſu tudyſchenu mlynſkej kradnyli dwaj ſchaj žita. Jedyn ſ paduchow je potom mlynſkej ſajo žita na přichedań poſtajił a mlynk tež ſwoje kradnjene kupi. Poſłužiſchu hakle ſo wukopa, je bě žito kadźene. duch ſ Kelliz pokhad a. Wſſitke je hišće nět tampan

Z **Kulowa.** (Karpy kradnyli.) Njeznaći paduši bychu w nocy w mišćanskich hadźerjach pola mi ćanskeho mlyna. Wotpačichu zamk a kradnychu rjanych karpow, kiž běchu nědźe ſtwórćenk ćežke. Dale běchu drje paduši też chcyli krad ryby z hadźerjow druheho mlyna. Tam pak ſo w ſedźeli paduchow dohlada a tróſłoſe. Na to pa ćeknychu.

Z Łužicy

* S **Ochranowa.** (Wohoń wó ſtwje.) 21. dezer wjeczor w dźeſatej hodźinje wudyri w pobocznym tw uju hotrowanje wohoń wó ſtwje. Na ſwoje ſo wohnja ſ ſtom dohladachu. Sſobuwobydlerjo wohoń ſ Minim wumi pſchiprawami ſhaſchachu. Tak ſo wjeſtcha ſch wotwobroći.

Ze Sakskeje a dalšich krajo

* S **Klingenthala.** (Sſymowe ſnie wokolo hód.) Za podawk wobkedźomachu tu pośledńje dny pſchi Popjelo horje. Tam leżeſche wot naſymny hiſchoże nješchto ſnyna. ſpodarja běſche ſazni ſnjeh pſchekhwatał, ſo dyrbjeſche ſ wontkach leźo wołtajicź a běſche drje ſo hižom ſ mužku ſ jednał, ſo budźe ſnyno jenoż hiſchoże k huſenju trjeb Tola ſ'ónzo je na Popjelowej horje kšća dobyło. W ſwěćeſche czaſoje, ſo móſpeche wobkedźeć ſwoje ſnyno ſ ſłaćź, wobroćźej a ſłónczńje derje wužuſchicź a dom khowaćź.

Muž, kotremuž so wšitko do złota přewobroći

Hrabja Sternberg d' Armella.

Wabuz (w Lichtenſteinſkej) w hodowniku 19

W měſtaczku Vaduz w Lichtenſteinſkim wjerchoſtwe na njedawno ſenior ſchpanſkeje ſwójby d' Armella, ſ kěny August Sternberg d' Armella pohowany. Na ſ pohrjebje wobdźěli ſo ſyłe wobydlerſtwo, kaž tež wyſo noſcź.

Schdźiwny, kiž udiko poſledni wotpočink zamk běſche najnjemérniſcha natura poſledních lětdźeſatkow, ſ trjehoż dyrdomdejſtwo zyły ſwět pſcheſłapjeſche. Z bankjej ſahaji Sternberg, kiž w ſwojim cźaſu w Barli wobſchěrnu ſinanzowu dźiwnoſcź wukonjeſche, pched wjes hač 50 létami přeni wulki nafti ropot ſ petrolejom Wobſtejne cźahi podachu ſ Barlina na měſno, hdźež wſ jeſche ſo ſa petrolejom ryć. Pódła cźeſtnych hoſći na ſechu ſo pak też wjazore wulke ſtudny ſ petrolejom. T buchu krótko do ſwjatoćnoſcźow khěts do dźěrow puſch ne, ſo by dobyte prawje hódnoty byk.

Wokolo Sternbergerowego mjena kopjachu ſo finanzne ſkandały. Njewjedro halle potom rosbuchny, hdyž ſo je pſchestupjenja na druhim polu dopokaſachu. Wu do ra kaſaſkich wężow japleczeny. Jeho ſajachu. S teho mo hobrſti prozeſ, pſchi kotrymž ſo wukaſa, ſo bě Stern wołoſkeſajcy ſaſtojnikow ſicj pokupił. Połizajſki direk Mehrſcheidt-Hülleſen ſej žiwjenje wza. Sternberga nječiſtnoſtwa ſajudźichu a dyrbjeſche dźěſki cźaſ do ſtaſnje. Próſtwy wo rozbſudźenje, kotrež jeho pſcheſtaja we wulkich induſtrielnych kwótnjach, kotrež bě ſakoźił, podachu, běchu bjes wuſpěcha.

„Samota w ſaſtwje bě ſa mnje w duchownym a cź nym naſtupanju po khětro dźiwnym žiwjenju wokſchewje nje. Sym daloko ſhaſaze plany naczińſnył, kotrež hacź d naiſnadniſcheho wobdźěłach, běchu wuſpěſchne", tak wuſta

Ilſan:

Kasandra

Přenjetoty roman.

5] (Pokračźowanje.)

Wozmolwichy: „Zbožowny lud, kotryž budźe potom ži wy. Tola jenu to njeſaſwidźu. Wěrne ſpodźowne cźuce nje wobſtejeſi we ſwonkownych pſchipadach — mója drje ł twaru pſchinoſchowaćź — ale je ſtuk ducha, kiž jeho ſpokoja a wos radźuje. Tak móże ſo cźłowjek ſamo ſbožowny cźuć w naj wjeſelſchich cźuilach a pſcheſcźehanjach, kaž to cźitamy wo cźe kowiſkich ſwjatych martrarjach, kotrychž lubojeź wojſko ſcźeſche."

„Hdyž ſo ty tak jmyſlenu, móżeſch też ty ſbožowny być, hdyž warcźehnjeſch, ſo by ſwój nadawk dopjelnił. Ra dźuju ſo na tutym dnju, je ſym tebje ſpóznał. Sy taj mój bratr Hektor, kotrehož jym tak jara lubowała a wo pokłowała, hdyž wumrě cźekowiſcź ſa ſwój lud. Njemóju ſabyć na dźeń, hdyž ſtojach na mjeſce anſkich murjach a widźach, kak kražny Achileſ honi włoſaty ſchahaſcho Hek tora wokolo Troje. Hdyž ſchtwórty króć pſchihnaſchtaj ſo hacź k ſórlam, Ariadna Hektora, kłuđ cźja kuſi, narěcźa, ſo by ſajtał a wojował ſ hibitym Achileſom. Peleſowym ſynom. O, tak ſo wjeſelach, hdyž Achileſ njeſchanu hlebi ju cźiſnjeć, njeſmy. Hektor pak ſbehnywſchi dołhoſcź ratu hlebiju wjerchu, njemišmy, ale trjechi. Ale kražny Achileſ pſchicźeri ſo ſ druhej hlebiju a ſtorcźi ſ njej mo jeho bratra do krta, hdźež wobruczki ſchiju wot ramjenja dźerźa, hdźež je ſkażenje najſołe ſpěſchne. Hórzy płakach hdyž ł Achilej dźeſche pak njemózny wložanz tichańaty Hek tor:

„Naležnje proſchu pſchi duſchi a kolenach twojeju ſtarſcheju,
ſo mje njedał pjytkam by ſezraz pſchi łódźach Achajſkich,
ale ty hromadu dośtań drje mjeńe a ſłoto ſa dary,
kiž tebi nan a mać cźeſćeńwna dataj, cźełło pak moje
podaj wrócźe domoj, ſo cźeſcź mi morwenu wohnja
Trojiſkej bychu a Trojiſkich mandźelſke pſchihołowiſki."

Kaźandra ſo jara ſrudźi, ja jej rěcźach: „Móju ſroſe micźej twojim ſpytam, hdyž ſaſłyſcha Achileſa hněwnje wotmołwicź, jo won wotpokaławſchi wukuk a cźeſtnu pohrjeb, ſo ſa to poſtara, je cźło twojeho bratra tola ſeſera pſy a ptaki. Achileſ ſhotowa kražnemu Hektorej wohidnu ſchiwdu, hdyž:

ſady ſilny wobeju nohow ſ pjaty do kuſkow
pſchebi a kožane rjemjenje pſchecźahny, k wołej pak
ſkowje pak wjeſ ho da. Próſchna pak mrěcźel ſmjeſa,
ſ toho wlecźeneho bu, cźerne pak wokolo włoſy
ſciachu, hłowa zyła pak leżeſche lubojna prjedu
w proſche."

„Ajaj", Kaźandra dźeſche, „tutón dźeń je ſo mi na wěcźne do wutroby ſarył, hdyž widźach hiſcheże, kak:

ſej mać pak ta nětko
ſorhajche wobeju a wołcźiſnu daloko dyſchecźity ſa
woj (ſchlewjeŕ),
wóſiſe pak jara ſatſchikny ſawohładawſchi ſynna.
A nan ſałoſnje ſajkwli ſuby; wokolo ſuby
ſe ſałoſcźu a ſkwelenjom pſchewjate buchu po mjeſce.
Na to pak běſche dźe najbole podobne, jako by ſ woh
zyła Ilija hórkata ſpaliſcź ſo do ſpócka dyzła.

Tole wſchitko ſym wodała kražnemu Achileju, do kelž ſcźini tute ſchiwdu we ſwojej ſrudobje nad ſwojim najlépſchim pſchecźelom Patroklom, kiž leżeſche njeſelenu a njepohrjebanu morwu pſchi łódźach. Ty pak mje dźeńja ſwjeſeſtich, dokelž ſy druhi Hektor ſ kryſtal cźiſtej duſchu a ſe ſornowozowej wolu. Ale twój cźaſ pſchelewjowanja pola mje je ſo minył. Wonka ſo hižom ſchéra cźerwjenoſołte ſerja, tuj kwataj. Stoji tam ſeſedłany kúń ſa tebje, ſo by ſpěſch-

nišcho pſchebył pucźowanje." Dźěch. Kražny kúń, cźorny kaž wuhlo, ſtojeſche tu ſgratowany ſe ſłeborným gratow a ſhładowjaceje pſchecźelenje na mnje. Schwikwjach ſo na njeho a je ſpěſchnoſeju wětra wotnjeſe mje ſe ſtalnich cźow.

III.

Běła cźeſka wihla, kaž ſe ſłebra ſetkany ſawoj ſawo d'ewaſche ſemju, po kotrejž jěchach. Puć bě dobry a ſk reti, njeſtawaj ſo, hdźe won wjedźe. Njepřihlědach k je rej ale do cźornego lěſa, kiž ho njeſdaloka ſónza mi Sſónźelko bě mjeſ tym ſelkhadźało a ſwěćeſche ſajm ale jeho pruhi niemóżachu ſhrěć powěrk, kiž ſe ſymny. A wſe nješ ſwora. Wſchitko ſpěſchne ſpěchu ſwe ſ ſi dróm, ale njepucźeſche ſo. Tak jěchach bjes pſchestawa ha do cźaſa, hdyž ſłónzo połonjo pokaſowaſche. Běch mnohy a pocźach hłód ſaczuwać. Sléjech ſ konja, ſo by ſch powo pocźnył. Pſchi tym dohladach ſo na wacźokaj, kiž běſche ł běžku pſchiwjaſanej. Wſ jenym bě piza ſa konja a w dw him ſéd e ſa mnje. Naſpyſchnjej ho a pſchi tym wotpoc wuchnuj. Potom ſlejech ſaſo na konja a jěchach dale na ſło: puć dyrbi cźe tola ł nětkajſej wjeſy abo ł mjeſtaſ dowjeſeć. Słónczne pruhi, kiž běchu mje hacź dotal we hrjewale, ſo ſhubichu, ſaduwaſche ſymnišchi wětřik, n njebju kopjachu ho pſcheżu wjeſche a huſeſiſche mrócźno japoſa padacź drobny ſněh. Njewědźach, hdźe ſym a dźe jěcham. Dopomnich ho, ſo dyrbi dźeńſa tola Nowe lěto bycź. Tajke ſrěći je njebeſki hiſchoże wožera pſchedſtajał. Myſlach hacź je to ſón, ſchtož ſym w nozy ſpěſchiwił abo bě to we prawd ńoſeć. Tola njemóżeſche to ſón być, kak bych pſch ſchol na konja a do tuteho lěſa! Hdy bych jenoż někoho ſe kał, jo mohł ſo wopraſchecź, hdźe ſym a hdźe wjedźe pucź. Ale prajach ſebi: ſchto wo to, hdźe wjedźe pucź, hdyž ſo roſſudźił ſa druhich ſo woprowacź. Maſch dopjel ſwój nadawk bjes toho, ſo pytaſch ſwoje lěpſchine.

(Pokračźowanje ſcźěhuje.)

ſo Sternberg poſdźiſcho. 56 łět ſtary wopuſchćeł jaſtwo. Jeho žona bě ſo mjes tym wot njeho dźěłka.

Sternberg dźěſche do Wuherſkeje, nakupi tam winiz a kubła a wopuſchćeł někotre łěta poſdźiſcho Budapeſt jako wuherſki baron. Pſcheſpydli ſo do Madrida, łoźeł ſo jemu poradźi, ſ kaunſkim kralom ſo ſeſnaćź. Sajmowaſche Alfonſa XIII. ſo někotre wułke pſchedewzaća.

Kral a jeho pomocnik ſoſtarachuja někotre miliony, ze dźakej bu August Sternberg na ſchpaniſkeho grande powyſchony pod mjenom hrabja Sternberg d' Armeila. Se Madrida cźehujeſche njeměrny do Parija, hdźež pſchiſtupa kamaka do najwyſchſcheje franzowſkeje ariſtokratije a ſo k druhemu raſej wożeni. Wja ſwěri dźonku poſledniſcheho Zorſtſcheho komandéra Tuilerijſkeho palaſta generała Durrera ſa žonu.

Wſchitko, ſchtož pſchinoſaſche, pſchewobrocźi ſo pod jeho rukomaj do ſłoteho. W krótkim czaſu nakupi poſtupki Hornjej Schleſyſkej a Pódſkej, łuxuſowaſche kłóže w Varſawje, Madridźe, Parizu, Zürichu a Milanje. Wójna wudźe jeho w Montreux, hdźež bě ſwoju pſchi zenowim jeſorje nadwarił. Ani wójna, ani inflazija njeſmóſchi jeho pſcheraz rozcźahowace ſamożenje ſnicźeć.

Pſcheſ někotrymi łětami bě do wulkeho procesa wo dwu hornjoſchleſyſkich podkopſ ſapleczeny. W běhu wobźěrkow jeho ſajachu, tola poſdźiſcho jeho ſaſu puſchczichu. Hač do ſwojeje ſmjerće je prozaſtěrował a pſches ſchelake pſchedewſtaća pjenjez nadobył. W poſledniſch mězach pſchibotowaſche wuſpiechźiwnu ſtórbu pſchecźiwo wojenu ſaſtupźenju dla njekaſtruſtwa, dokeł wobkruczeje, ſo bu tehdom njewinowace ſaſtupźeny.

Dobre rady

Běru źidu plokacź. Woſmujeſch deſchcźikowu abo rěcźnu wodu a do 12 dźełkow ſmeſchcheſch 1 dźěl ſchtyapawki (Salmiakgeiſt). Plokaſch někto ſ dwěmaj tajkimaj wodomaj — bjes hydła — běru źidu a daſch ju 24 hodźin dołho w cźiſtej wodźe wuczahnyć.

Drobnuſchke ſchkleńcźane ſchpaki roſbitych wězow mózeſch tak na to waſchnje jeſſeracź, jo mokre ſtanelowe ruſchko kruce na ſenju ſtócźiſch. Schkleńcźane kuſki ſo jeho hnydom pſchinmu. Rubiſchko potom najſkerje hnydom ſpaliſch.

Stare ſchkleńcźane ſudobje wucźiſcźicź. Schtóž wobkedźi ſtare a drohotne ſchkleńcźane ſudobje, wě, kaſku ſtaroſcź jemu cźiſcźenje cźini; pſcheczeſ pſches wopacźne cźiſcźenje móže ſo tammu bluki błyſcheź woſtudźicź, na kotrymž ſnadź hodnotu ſchkleńcy ſpóſnaje. Najkerje bodźi ſo ſa tajke cźiſcźenje ſudła jejowa ſchkorpina. Roſtoleczeſch ſchkorpiny k drobnemu próſchcźej, ſmeſcheſch jón ſ tiwkej wodu, tak ſo naſtanje ſ toho tołſty wutźmuſ. S tym někto ſtaru ſchkleńcu ſkedźnje wotrybujeſch, wopłokaſch ju w cźiſtej wodźe a wutrěſch ju dokładnje ſ mjekkim rubiſchcźom.

Kuchinſke ſudobje rjenje wuſpuſtiłcź. Naparjeſch horſchcź wotrubow ſ warjacej wodu a pſchidaſch tźiżu kiſała. S tuteho wuźmuża woſmjeſch něſchto na ſtaru wolmjanu łapu a rybujeſch ſ njej kólkiti, tyhele, kachlowe durcźła atd., wopłokaſch je ſ cźiſtej wodu a wutrěwaſch je ſuchim mjekkim rubiſchcźom.

Cźiſcźenje nożow a widliczkow. Na zyle jednore waſchnje móżeſch nože a widliczki rjane, cźiſte a ſpożcźate dóſtacź. Roſtrěſnjeſch njewarjenu běrnu do dweju połojzow, wotmaſch ju w zuhelowej abo kalkowej muczźu a ſ njej potom rubjeſch noże a widliczki. Wužiwaſch-li grat jerjowych ſejdłow, ſwoſtanje na nim ſlajne njeſuba wóń. Temnje ſedoſtotkej ſo wotpomha, hdyž mydłinowu wodu ſ popjelom ſmeſcheſch a ſ pomózu jeneho ſatyhacza (Korken) nože a widliczki ſ njej wurybujeſch. Sadowe blaki na nożach wotſtronjeſch ſ tym, ſo wotmjanu łapku w drobnym popjele wotmaſkaſch a ſ njej nóż derje wotrybujeſch. Potom jón w liwkej wodźe wopłokaſch a ſ mjekkim rubiſchkom dokładnje wutrěſeſch. Ssamo ſtare ſpadowe blaki ſo na to waſchnje doſpołnje ſſubja.

Sſelowa woda pſchi wopalenjach. Pſchi wopalenjach je ſo ſelowa woda ſ twiſpěchom nałożowała. Je-li ſo porſt abo ruka wopalika, tyhi ju něhdźe pjecź abo dźeſacź mjeſſchinow do ſeloweje wodu. Na druhe dźěle cźěła kładź bjes kondźenja wobwjaſki ſe ſeloweje wodu.

Bołharſki kralowski hród w Sofiji, před kotrymž při politiskej audiency k strašnej tŕělenicy mjez macedonskimi přećiwnikami dóńdźe. 2 woschje zatŕělichu, 8 ćežko a mnoho lohko zranichu.

Pjeć radow za nowe lěto za kóždeho serbskeho hospodarja

1. Wukſ priedy wjcheho to derje, k cźomuż ſy powołany: wěſo rataŕſtwo! Schto pomha tebi, hdyž wo druhich wězach wjele wěſch, kiž ſu rataŕſtwom niczo cźiniczź nimaja? Je to wuſtrojny łéſaŕ, tiż ſo ręcźnika derje wuſtoji, prajeſy wjeźdże, pódła pak łéſakſtu wědu ſanjeroſći, tak ſo ſedma pſeſte namaſacź rozjemi? Je tóż f'wuſtojnym kmuzom, kiż ani wobleka jeſchcź njemóże, pódła pak łuhy ſ łchewzacź a mudruje tomu do dźěła, kak maju ſo pódniſche pſchiſkepacź? To ſamo płaci też ſa rataŕja. Wukſ priedy wjcheho rataŕſtu wědu! Wur njetrjeba ſo ſwojeho dźela haſowacź; jeho ſaſtaranja ſadaja wobjeſcźernu roſhladnoſcź a praktiſku błóſcźu je ſtrowym wócźkom. Hdźež ſo hodźi, pſchimai ſwam, ſo cźeledź widźi, ſo je dźěło cźeſtne. Prawy bur w naſchich dnjach dyrbi wjazy łóſcźełnoſcźe měcź, hač někotryžkuli ſtany łaſtojnił!

2. Waż ſebi **hoſtojnoſcź a ſamoſtatnoſcź bliſcheho!** Njech je kłudny, njech bohaty, njech ſy ty poddaty abo pſchedſtajeny! Stójcź na ſwoje ſamoſtatne duchowne żiwjenje a budź ſo ſwojich ſtutkow a mnjenjow dla ſamołubjacej dyrbjeſcź pſched Bohom, niż pſched tobu. Njeſwaj ſebi, ſo we ſamuſkach towaſtſcha ſudźiſch, ſchonuj jeho dobre mjeno, każ ſwoje ſamſne a waż ſwojate jeho wobſtarańſtwo! Też najniſchſi ma prawo, ſo ſo po nim horjeſbjerenu a jeho ſaſtanjenju, hdyż druhi ſ njeſubjenjom ſudźenjom jeho tamu.

3. Budź runy, ſprawny w ſwojim wobkhadźe! Hrube waſchnje a ſdźełowanjo, to ſtej tola jara wſchelakej wěcy. Kdyż da ſy mężim roſkoſa naſtanje ſe twojim ſudobom abo wjeſenym, njeſaſtaj ſrjedy prawo je tym, ſo ſy ſundnami wokoło ſo miełaſch, pſchecziwnika wobkrućiſch abo ſ pjaczu wokoło ſo pjerjeſch. Kdyż ſwatſcha w łóſu do pſchekory pſchińdu, wobtkowa ſe prawa a mětnu, kotrež je najſkutkniſche. Tak mjes cźłowjekami być njeſmi! Tu dyrbi ſtrowy rozum kuježicź a ſtarodawne prawo.

4. Njeſtudź wo wěſach, kiż njeſnaješch! Sendźicź mózeſch tu jenož potom, hdyż wo wěſy něſchto roſemjeſch. Wěſch dha ty, cźłowjeła je twój ſobuczłowjek runje tak a niż hinak jednaſ? Ssmano wón njeje ſjula hinak jednacź mózł. Kak wjele roſkoſow bychmy wołſtronicź mózli, hdyż ſo niechcźmy wſchudże tam mjes mjeſchcźi, ſchtóż naſ niczo njeſtara. Haj, hdyż ſo njebudźmy trjebali ſaſuka ſwojich ſobuczłowjekow tak bojcź a ſo na kedźbu braci, poſom by naſche dźěło a żiwjenje ſo we wjele wołkpſchiło.

5. Dźerż měrn we wſchěm, wužiwaj wjeſela ſ roſomom! Sſo pſchehwinucź móż, je prěnje ſnamjo wěrneje ſdźełaneje. To, ſo ſmerć tak ſa wuzwanjenu honi a ſwój bruch ſcźini k ſwojom pſchihodnej, je ſjawny dopokaſ ſchpatnych waſchnjow. Wopiſſwo a kurwaſſtwo, na kotrež ſo hiſchcźe telko kłorźi, ſu k rowom wſchcźeho złoża. Sſwědčanſkowny (znaty) ſemſeſty francowſki filoſof Rouſſeau praji jónu wo tym: „Wużiwacź cźini (cźłowjeka) hruboh!“ Puſtaj ſwoje złoże w pilnej dźeławoſcźi — jenož měrn we wſchěm! Wſchó pſches měrn wonzite, je jenož ſchkódne!

Přilopk

* **311 morwych.** W Sjedmocźenych Statach ſo hody 311 ſmjertnych njeſbjow ſta. Mjeńdże 600 wołſobow ſo ſrani. Sſmjertnu liſcźinu ſpełnjacźu wożebje wobthadne njeſbjoża, wołnje, ſajedbojcźenja ſ alkoholom, ſnjeſboženja pſchi wohnjoſtroju a puſi. Pſchi njeſnaučźenym mitym wjedre ſebi wjele ludi wujdźe. S jeho wulkhadźa, ſo je ſ automobilemi wjazy hač 100 wołſobow ſmjertnje ſnjeſbożiło. W Nowyorku je 6 wołſobow na ſajedbojcźenje ſ alkoholom wumrěło. W Chicagu mori 17łětny we ſwadźe ſwojeho nana ſ nożom.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſchi ſobotu:** Sſo ſaſo pomrócźuje.

* **Pola Ettlingenaw we Württeumbergiſkej je na jeleſnitim pſchekhodze wołſobowy cźah cźeſitý automobil ſkrabnył, něhdże 100 metrow ſobu wieki a do cźiſta roſtſcheſkał. We woſu ležjaze wołſoby, ſtótny wikowaŕ Müller a jeho ſyn buſchtaj morjenaj, mandźelſka je ſo ſmjerzź ſtrašchnje ſranita.**

* **Sſrjedu popołnju je cźeſitý automobil na dróſy pola Prahi do wotdźelenja cźeſkoſłowakſkeho lětarſkeho regimenta cźiſtło 1 ſajwadźił. Jedenacź wojakow je ſo ſranito, mjes nimi ſchcźeſco tak cźeſko, ſo ſu jich dyrbjeli hnydom do thorownje dowjeſcź. Dwaj wojakaj, kotrymaj ſu ſo pluza a jatra ſmjakle, ſo ſe ſmjerzźu bjedźitaj. Sražene je tak ſylne, jo ſo ſchtyri i ſſelbow, kotrež wojazy njeſechu, do cźiſta roſbichu. Wjednika cźeſitego automobila ſu ſajeli.**

* **Mjes Barcelonu a Toulouſom je póſtſke lětadło nad ſchpaniſkej prowinzu Leridu ſo ſwrócźiło. Sſo ſapaliwſchi je na ſemju padło. W lětadle běchu pilot (wjednik) a młodaj mandźelſkaj na kwaſnym puczowanju. Pilot a młoda żona ſtaj ſo ſpalilej, mandźelſki je ſo cźeſko ſranił.**

* **Po powjeſcźach i Ankory w Malej Aſiſkej tam ſurowa ſyma tſcheſka, kaſkuż wot wjele łět njepomnja. W Ankorje je ſyma 22 ſtopnjow pod null padła. Na kawkaſkich horach w ſužodnej Ruſkej je wjele ludźi ſmjerſto.**

* **Kaj Reaplíte nowiny powědża, je ſo ſpódnjeſ vulkanow profeſorej Kyrnerej poradźiło, w kratern wohenj bluwaceje hory Stromboli hacź k ſahłej łahwje dóńcź. Khrobły wucźenź ſo albeſtowu drašu wobleczeny, ſa njeſapalnym połwjałom do kraterowoje dźery puſchcźi, hacź k ſahłej łahwje dozpi a tam temperaturu měrſcheſche. Temperatura 100 ſtopnjow pſchetkroczi. So ſo ſtopnjow w jedobitych dwanaſ ſadeńdźi, bě profeſor Kyrner kłikłokowy apparat ſobu wźał.**

Swójbne powěſće

Sſwjacźenja: Marta Piwarzej a Simon Sſwanenburg (ſ Leidena w Hollandſkej) we Wojerjecach. — Ella Pawlikej a Erich Kubiczek we Wojerjecach. — Frieda Paſcholej a Franz Schönfelder we Wojerjecach. — Johanna Wendiſchej a Oswald Richter we Wojerjecach.

Sſemrěłe: Selma ſnond. Kellingowa rodź. Thiemej w Rakecach, 76 łět; ſhowanje budźe jutſje ſobotu pop. w 2 hodź. wot ſarowanſkeho domu. — Augusta Fuhrmannowa we Wojerjecach, 83 łět.

Towaŕſtwowske powěſtnikl.

Narańſi ſokolſki wokrjes. Narańſi ſokolſki wokrjes zmjeje dźenſa pjatk 30. hodownika wjećor 7:30 hodź. hłownu zhromadźiznu w Stangec hoſćencu we Bukecach.

Zwjazk Łužisko-Serbskeho Studentſtwa ma wutoru 3. wulk. rózka 1933 pop. w 3 hodź. w **Radworju** we „Wjeſnej kerčmje“ wubjerkowe poſedźenje. Wo bohaty wopyt, też njewubjerkownikow, proſy

hłowny ſtarſi.

Kak ſo we Winje w zymje za ptački ſtaraju. Město Win je we ſwojich wukhadniſčach automaty z ptačej picu poſtajiło. Na wobrazu widźimy jajki *automat*. Hdyž ludźo kroš do automata tyknu, wupa[illegible] je picy. Winscy wobydlerjo [illegible], tutu připrawu rad wužiwaju.

Sylvester 1932

Bowle ze šóšć točenymi škleńcami	hr.	**4.50**
bowlowe škleńcy, točeno	„	**0.25**
grókowe škleńcy, olivowe točenje	„	**0.30**
grókowe prasowane škleńcy	„	**0.20**
3 winowe romske škleńcy	„	**0.50**
3 likěrowe romske škleńcy	„	**0.50**
10 pisanych sortěrowanych nowoletnych khartkow	„	**0.25**
6 wolojowych figurow ze lžicu w tyzy	„	**0.30**
wuliwadła na bleše hr. **0.35** **worjechowe kleščе**	„	**0.25**

na Sukelnskej hasy 10

Cena

rózk Kěžorskeje dróhi

Wulki kupny dom wšědneje hospodarskeje a kuchińskeje potrjeby

Centralne dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Komorny spěwnř Korla Jökena
w zynkofilmje

„Lubosć na prěni zynk"

Hudźbna filmowa wjeselohra po Ilgensteinowej „Komornej hudźbje". W dalšich rólach: **Lee Parry**, Lizzi Waldmüller, Adele Sandrock, Johannes Riemann, Hans Leibelt.

Palastowe dźiwadło

Wot pjatka hač do póndźele

Ana Ondrakec a Hermann Thimig
w znatej dźiwadłowej wjeselohrě

„Kiki"

(Dóńt mateje khóroweje spěwarki)

Zynkofilmowa wjeselohra po najwuspěšnišej dźiwadłowej hrě swěta. W dalšich rólach: Berthe Osten, Willi Schäffer, Paul Otto, Walter Pittschau.

Započatk we woběmaj dźiwadłomaj wšědnje 1/2 7 a 3/4 9 hodź.
Njedźelu w 5, 7 a 9 hodź.

Gardiny
story

Kurt Erler

nětk na Žitnych wikach 28

Serbska džowka
so pyta
we Wurjecach čo. 8
pola Budyšina

Dwě
spuščomnej **džowcy**
kotrejž móžetej dejić, pytaju so k 1. januarej 1933
w Niebjelčicach čo. 42

Wosebje přihódne poskićenje
ložowych a kuchińskich šatow
namakaće pola
Paul Korn
w Budyšinje na Hollej hasy 21

Čitajće serbske knihi!

Serbska kniha runje tak tanja kaž němska! — Wulke zniženje p'aćiznow našich knihow zmóžni za dźensniše poměry Serbam kupować serbske knihi!

Woteběrajće serb. narodnu zběrku „Dom a swět",

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa.

Dotal wušło:

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko.	1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedźeńska hra.	—.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko.	1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.**	1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pšerada Margrofy Gera.** Dolnoserbska episka pěseń.	—.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko.	—.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće.	—.50 hr.
8. Marja Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednanjach.	—.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń.	1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka.	2.00 hr.
11. Jan Lajnert: **Wyskow sapy, syzow kapy.** Basnje.	—.50 hr.
12. Teréza Nováková: **Na farje.** — **Halžki.** Powědańčka.	1.00 hr.
13. Paweł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje.	—.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. zš.	1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. zš.	1.00 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko.	—.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.**	—.50 hr.
18. Božena Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žyweńa pastyrskego žowća.	—.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładopytaf. — Le chevalier de saxe.** Stawiznisej powědańcer.	1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše.	1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.**	1.00 hr.
22. Božena Němcowa: **W groze a pód grodom.** Powědańčko.	—.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drózše.

Znajeće zběrku „Słowjanske rozhlady"?

Dotal wušło:

1. T. G. Masaryk: **Słowjenjo po wójnje.**	—.25 hr.
2. J. Bryl-Serbin: **Serbski Dom w Budyšinje.**	—.50 hr.
3. Józef Páta: **Sokołstwo a Słowjanstwo.**	—.25 hr.
4. Ota Wićaz: **Jan Kollař.**	—.25 hr.
5. Jan Symank: **Přinoški k stawiznam serbskeje rěče a literatury.**	—.50 hr.
6. Włodź. Změškal: **T. G. Masaryk a Łužiscy Serbja.**	—.25 hr.
7 Józef Páta: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje.** (Z 44 wobrazami)	—.50 hr.
8. Česław Leška: **Praha.** Krótki prewodnik.	—.25 hr.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow.

Wšě knihi předawa:

Smoler'ec knihićišćerńia a knihařnia, z. dr. z w. r. w Budyšin'e w Serbskim Dom'e.

Blidne a kuchinske **jabłuka**
kupuje kóždu dźěłbu po najwyšših płaćiznach
Sadowa wikowařnja
Mesech w Kamjencu
na Połnócnej dróży 26
Telefon 630

Tepichi

běhače, linoleum
předłohi gobelina přikrywy na sofy, blida a diwany
přikrywy na séćnu jara tunjo
Wulki wubjerk
Kurt Erler na Žitnych wikach 28
Znapřeća starého wobkhoda

Tutón běły rum

měł so wuzko popisać, chcy-li wopisować rjanosće a zajimawosće lětušeho Předźenaka. — Toln njeje to ani trjeba. Wšak je hižo po cyłych Serbach znaty — a hdźež nic, tam sebi jón tak ruče hač móžno kupja

K sylwestrej:

Kołbaski, staroněmske, kobułkowu kołbasu, kózło-kołbaski, pólsku, honiwjeńsku, jatrowu a dobru kołbasu, mjasowu solotej atd. poskića

Paul Kurt Zieschang
na Žitnych wikach 22

Na strowe nowe lěto!

Mam wot [illegible] něktore najlěpše
5-, 6- a 7lětne dźělańske **konje**
a 2 rjanej zrěbcow
na předań a k zamjenjenju w mojich hródźach w hosćencu w Kotecach
Telefon: Wóspork čo. 333

Gustav Panitz

Pytań [illegible] **hoicu** do ratařstwa

Porućamy našim česćenym čitarjam wubjerk knihow

dra. A. Muki

Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. 3 zwjazki	75.—	hr.
Serbski zemjepisny słownik	3.—	hr.
Přiručny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50	hr.
Hornjoserbski přiručny słownik	1.—	hr.
Přinoški k stawiznam přenčmčenych stroń Delnjeje Łužicy	1.—	hr.
Wótčinska modlitwa swěrnych a pobožnych Serbow	—.05	hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje 1847—1897	1.—	hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje po l. 12. 23	1.—	hr.
Přehladna kharta serbskeje narodnosće	1.—	hr.
Slované ve vojvodstvé Lüneburském	1.50	hr.
Serbske městnosne mjena a jich wuznam I. a II. 1.— hr., III.	—.50	hr.
Serbske ležownosne mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—.50	hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—.50	hr.
Handrij Zejler a K. Kocor, serbskej dioskuraj abo zbožnaj dwójnikaj słowjanskeho Parnasa	1.—	hr.
Ota Wićaz: **Dr. Arnošt Muka**	1.50	hr.

Nawječorne garaže

Alfred Kadner tow. z wobm. ruk. w Budyšinje
na Schliebenskej dróży 18 Telefon 3985

Najnowočasniša garaža Hornjeje Łužicy, ze wšěmi přijomnosćemi wnhotowana. Parne tepjenje we wšěch rumnoscach

Někotre rumnosće k zastajenju autow su hišće swobodne

Skład narunańskich dźělow, wolij a tuk za aula, wobruče, tankowańnja

Kóždy

z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo séćhwkam běłneho zujezdźenja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawańnju Serbskich Nowin.

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihařni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Wutrobny dźak

Při mojich 75. narodninach su mje přeceljo a znaći z blizka a z daloka ze wšěch Serbow a wukraja ze zbožopřećemi, spěwami a darami, pisonnje a ertnje wjesele přestapili. Mjez nimi běchu zastupnicy Maćicy Serbskeje, zwjazka serbskich ev. knježi duchownych, towarstwa Cyrilla a Methodija, serbskeho Sokoła, Domowiny, česko-serbskeho towarstwo w Prazy, moji lubi česceni sobudźěłaćerjo w redakciji a w Smoler'ec knihićišćerni, serbskaj pěsnjerjej w Budyšinje a Komorowje a serbska pěsnjerka we Łazu. Hluboko hnuty so za wšě wopokazma lubosće, přećelneho zmyslenja a njekhabłaceje swěrnosće k našim serbskim prócowanjam a idealam

z połneje wutroby dźakuju.

Marko Smoleř.

Přiloha k čisłu 305

SERBSKE NOWINY

Piatk 30. decembra 1932

Hodowny swjedźeń „Zjenoćenstwa evangelskich Serbow w Budyšin'e"

28. hodownika 1932.

Młode towaŕstwo evangelskich Serbow w Budyšinje so derje rozwiwa. Zarjadowa srjedu 28. hodownika wječor na sali Serbskeho Domu rjany hodowny wječork, kiž bě zaso jara derje wopytany. Nimo sobustawow organisacije bě so tu też čŕjódka hosći zešła. Zo zelenymi hałožkami a zybolatymi swěčkami wupyšene błida pomhachu šěrić hodowne rozpoloženje.

Předsyda zjenoćenstwa k. Wowčeŕ z dłěšej narěču přitomnych powita, wupraji też swoje zbožopřeća sobuzałožerjej zjenoćenstwa, k. redaktorej Markej Smolerjej k jeho 75. narodninam. Kubłaŕ zjenoćenstwa k. faraŕ Tyšeŕ měješe swjedźeńsku rěč. Swjedźeński program bě čiły młodostny wotrjad zjenoćenstwa přihotował. Knježna Mjeltkec přednjese dwě basni. Předstaji so hodowna hra „Zbožowne hody". Hrajerjo powšitkownje swoju wěc derje činjachu, tola wadźeše primitivnosć jewišća. Sotre Kubjencec předwjedźeštej rjany wustup „Pjerjadrěnje". Knjez Michałk na husle hraješe, při čimž k. Wowčeŕ jeho na klawěrje přewodźeše. Skónčnje so hišće hodowne dary wobradźachu. Najstaršl sobustaw zjenoćenstwa, 80lětny k. Šołta, dosta wot młodostneho wotrjada rjany wolmjany šal w serbskich barbach. K. Gusta Mjeltka skónčnje hišće předčita přednošk wo hodownych wašnjach łužiskich Serbow. Wuwi so hišće rjana biesada, kiž traješe nimale do połnocy. Mjez programom so zhromadne hodowne kěrluše spěwachu.

Hodowny wječork bě z dopokazom rjaneho wuwića „Zjenoćenstwa evangelskich Serbow" w Budyšinje. Wječork bě drje derje wopytany, tola njeby škodźało, hdy by serbska evangelska inteligenca, kiž popołdnju poby na Mukowej swjatočnosći, wječor też wopytała hodowny swjedźeń Budyskich evangelskich Serbow. ***

Cyrkwinske powěsće

Nowe lěto, 1. wulkeho rožka 1933.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano ⅛8 hodź. serbske Boże wotkazanje (faraŕ Kapleŕ), dop. ⅛9 hodź. serbske a ⅘10 hodź. němske kemšenje z pozawnami (faraŕ Tišeŕ).

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Niedźelu wječor w 7 hodź. nowołětna zhromadźizna. Wot póndźele hač do soboty aliancny modleŕski tydźeń, wječor we 8 hodź. při Pólnym hrodźiku 6, štwórtk a pjatk wječor we 8 h. na Hošće hasy 8. Póndźelu so k modleŕskej hodźinje zhromadźizna sobustawow přizamknje. Zhromadźizna zwjazka młodźiny tutón tydźeń wupadnjetej.

Zhromadźizny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Dobruši, srjedu wječor we 8 hodź. w Cyžecach a pjatk wječor we 8 hodź. we Wbohowje pola Budestec. Kóždy je na zhromadź. wutrobnje witany.

Z Barta.

Nowe lěto dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża służba. (Pozawniski khór: „Budź čeść a khwała Wjeršnemu", hudźbna sada wot J. Eccarda. Zběrka za powšitkowny cyrkw. fond. — Měšačna zhromadźizna žónskeho towaŕstwa so hakle štwórtk 5. januara pop. w 3 hodź. wotměje. Filmowy přednošk knjeza dra. Šnabela z Budyšina.

Z Budestec.

Sylvestra wječor ⅛8 hodź. změje faraŕ na wotp. Böttger němske kemšenje. Zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond.

Nowe lěto změje duchowny Böttger rano ⅛8 h. němsku spowědź, faraŕ Bóje dop. ⅛9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za našu cyrkej. Pop. w 2 hodź. změje duchowny Böttger kemšenje za dźěći 1. hač 4. šulskeho lěta. — Póndźelu wječor ⅛8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Srjedu wječor ⅛8 hodź. bibliske rozrěčowanje evang. towaŕstwa młodźencow w młodźinowni.

Z Bukec.

Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Pozawniski khór: Knježe, twoja dobrota dosahuje wot Grella. — Wuměła Arnošt Korla Renč, khěžeŕ w Bukecach, 56 l. 2 m. 7 dnjow.

Z Budyšinka.

Nowe lěto pop. w 2 hodź. serbske, w 3 hodź. němske kemšenje.

Z Delnjeho Wujezda.

Pon. w 2 hodź. němska Boża służba, ¼4 hodź. serbska Boża służba, kotraž so (wokoło 5 hodź.) serbske spowědź přizamknje (dr. faraŕ Rösleŕ-Minakalski).

Z Hodźija.

Sylvestra wječor w 7 hodź. změje faraŕ Wjezaŕ [illegible] Cyrkw. khór spěwa „Bóh je mój [illegible] Pozawnowy khór přewodźa wo [illegible] za powšitkowny cyrkw. fond.

Nowe [illegible] změje faraŕ Voigt rano ⅛8 hodź. němsku spowědź, dop. ⅛9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. (Faraŕ Wjezaŕ skutkuje w Njeswačidle.) — Srjedu pop. w 3 hodź. je zhromadźizna žónskeho towaŕstwa pola Mrózec.

Z Hućiny.

Sylvestra wječor w 6 hodź. němska nutrnosć.

Nowe lěto dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża służba. Zběrka za cyrkwiny fond.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němska, ½11 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za powšitkowny cyrkw. fond. Pop. w 2 hodź. serbske dźěćikemšenje. — Pokhowana: Khrysta Ernestina Herzogowa, zaw. wudowa khěžerja Handrija Herzoga we Njechornju, 74 lět.

Z Khwaćic.

Sylvestra wječor ½7 hodź. němska sylvesterska nutrnosć. Zběrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Nowe lěto rano ⅛8 hodź. němska spowědź, dop. ⅛9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje.

Z Klukša.

Nowe lěto rano we 8 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. němsko a ½11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. němske prědowanje (wosadny faraŕ), ½12 hodź. němske dźěćikemšenje (wosadny faraŕ). Pop. w 2 hodź. wěrowanje.

Z Łaza.

Sylvestra wječor w 6 hodź. serbske kemšenje k wobzamknjenju lěta (cand. theol. Wirth).

Nowe lěto je dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje (stud. theol. Rychtaŕ).

Z Łupoje.

Sylvester wječor w 7 hodź. němska Boża służba (k. faraŕ Rösleŕ-Minakalski). Zběrka za powšitkownu cyrkw. pokładnju.

Nowe lěto změje k. faraŕ Křižan-Klukšanski pop. w 3 hodź. serbsku Božu służbu.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Z Minakała.

W sylvesterskej nocy w 12 hodź. budźe kapała Khróšćanskeje wohnjoweje wobory wot cyrkw. wěže piskać a budźe so nowe lěto zazwonić.

Nowe lěto dop. **⅛9 hodź. serbska a w 10 hodź.** němska Boża służba. Cyrkw. hudźba: Arioso wot G. F. Händela, za husle a byrgle (hulse: k. stražmišter Frencel z Minakała, byrgle: k. kantor Króna). Zběrka za naš Boži dom.

Z Njeswačidła.

Sobotu pop. w 5 hodź. němska sylvesterska Boża służba (k. faraŕ Groša z Budyšina). Zběrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Nowe lěto rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje (k. faraŕ Wjezaŕ z Hodźija). — Pokhowany: Gusta Oskar Seidel, wyšši dwórniščowy předstejićeŕ w Njeswačidle, 55 l. 6 m.

Z Nosaćic.

Sylvestra pop. ½5 hodź. serbska nutrnosć. Zběrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Nowe lěto dop. w 9 hodź. němska, ½11 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za powšitk. cyrkw. fond.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 h. towaŕstwo młodych holcow pola wosadneje sotry.

Z Rakec.

Sylvestra pop. ½5 hodź. serbski, wječor w 6 hodź. němski něšpor.

Nowe lěto rano we 8 hodź. serbske Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba.

Z Rychwałda.

Sylvester wječor we 8 hodź. wobzamknjenje lěta.

Nowe lěto dop. w 9 hodź. němske a ¼11 hodź. serbske kemšenje.

Ze Slepoho.

Dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za syrotownju w Bolesławje. — Zwěrowani: August Krawc z Mulkec a Hana Dalicec z Rowneho. Matej Panoša w Slepom a Hana Friedriechec z Běleje Wody. — Zemrěłoj: Wilhelm Nowuš, wumjeńkaŕ w Dźěwinje, 78 l. 1 m. 2 dn. Hans Pawlo, wumjeńkaŕ w Trjebinje, 76 l. 8 m. 9 dn.

Z Wóslinka.

Sylvestra wječor w 5 hodź. sylvesterske prědowanje. Zběrka.

Nowe lěto dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka.

Z Wósporka.

Sylvestra wječor w 7 hodź. cyrkwinska swjatosć k skónčenju lěta z cyrkwinskej hudźbu a swjedźeńskej narěču. Na to hnydom spowědź a Boże wotkazanje z połnej liturgiju.

Nowe lěto dop. ⅛9 hodź. swjedźeńske prědowanje (wosadny faraŕ). Zběrka. Dop. w 10 hodź. swjedźeńske dźěćikemšenje (stud. theol. Horněŕ-Barlinski).

Z Wjelećina.

Sylvestra wječor w 6 hodź. kemšenje k skónčenju lěta. Zběrka za powšitkowny cyrkwiny fond. Po tym němska spowědź a Boże wotkazanje.

Nowe lěto dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje.

Wohnjowobornistwo

S Druŕkez. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora jenože so sašłu wutoru we Wjerez hońcjenju w Brěžnjanym Kuśinje hłownej ćeńudźej hłownej zhromadźiznje. Wobornych hejtman (štatnik) wosjewi najprjedy zwučowanišća a druhe ważne wěcy. Tenu sćěhowaše ličba rozprawa. Wobora ma nětkle 32 aktiwnych a 15 pasywnych sobuskatowow. Lětsa wotmě so 8 měšačnych a 1 hłowna zhromadźizna a někotre wuradźowanja wjednikow. Na sjedach a zwučowanjach we wokrjesu wobdźěłachu so deputatzje. Wobora so dwójcy alarmowasće, raz pječi wulkej wodźe w Druŕkezach a raz k wohnjej w brózni Bóšoweje korčmy. Sanitetnik 6 króć pomoz poskići. Pokładnik rozprawješe wo pokładni. Na namjet revisorow so wón wuswobodźi. Po dźěłskej rozmołwje so woborny hejtman Jakob 29 hłosami sam wolešće; pječenjowo jeho wólbje wotbdachu so 4 hłosy a dwaj so złožowanja wzdachłoj. Wjchitkožowasće so namjetej pokładnika, so maju so pjchinoschi wot 1. januara wo 20 prozentow sniżić.

Hłowny redaktor: Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučmaŕ, za nawěšćki G. Janaŕ; wšitcy w Budyšinje.

Bataillon pampuchow za sylvesterski wječor.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 30. hodownika 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,25
1 jendželski punt	13,98	100 čěskosl. krónow	12,465
100 swajc. frankow	80,96	100 franc. frankow	16,42

Kursy sapiśachu wječera wšchelake kursy akzijow, na někotrych poštupowachu, druhich sašo spadowachu. Kursy rentowych a dołżnych liścjinow z khwilemi móhł rjec skakajo poštupowachu.

Produktowe wiki sapiśachu powschitkowne skroćenje płaćišinow, bóle wschak w tym nastupanju, so płaćišiny dale njepopuschćowachu. Jenicžny pschenica a rožka běšchetej w hotowym konje pornjo strjedši zentnar wo 5 pj. drožschej. Też w termijnowym wikowanju płaćišiny poštupichu, wošebje te wowsa.

Wječera płaćeschе w Barlinje zentnar:

Pschenicy 9,35—9,45 (9,30—9,40) hr., rožki 7,70—7,80 (7,65—7,75) hr., ječmjenja, nalětnjeho 8,25—8,75 (8,30—8,75) hr., najwyšschho 7,90—8,20 (7,90—8,25) hr., wowsa 5,70—5,95 hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschenicy:

za dezember: 10 (10,07½—10,05) hr.,
za měrc: 10,22½ (10,30—10,25) hr.,
za mej: 10,37½ (10,42½—10,37½) hr.,

rožki:

za dezember: 8,27½—8,25 (8,22½—8,20) hr.,
za měrc: 8,35 (8,35—8,32½) hr.,
za mej: 8,46¼ (8,45—8,42½) hr.,

wowsa:

za měrc: 6,30—6,32½ (6,32½ - 6,27½) hr.,
za mej: 6,40—6,45 (6,45 - 6,48¾) hr.

Płaćišiny w špinkach su płaćišiny tydźenšich wikow. Hódźej pak žane naspomnjene njeju, so njepschemjenichu.

Wiki w Ľubiju.

Pschenica 8,90—9,10 hr., rožka 7—7,20 hr., ječmjeń, nalětni 7,50—8,50 hr., wowsa 5,80 - 6 hr., muka, pschenična 15,75 hr., ržana 12,50 hr., wotruby, pschenične 5,25 hr., ržane 5,25 hr., běrny 2—2,50 hr., syno 2—2,50 hr., hłoma, i maschinu młóćena 1—1,25 hr., butra 60—70 (65—70) pj., jeja 10—13 (11—13) pj., twaroh 20—25 pj., běrny 3 pj., kał. běh 5 (5—6) pj., cžerwjeny 6—7 (7—8) pj., jeleny 15 (10—15) pj., khłaty 10 (8—10) pj., łydrowty 25—70 (20—50) pj., karoty 7—10 (8 hač 10) pj., jědźna koboda 25 (20—30) pj., kohrabi 5—10 pj., porcy 20 (10—20) pj., kulerěwa 5—8 (8) pj., zybła 9—10 (8—10) pj., tomaty 25 (50) pj., morchej 10 pj., radišli 10 pj., rjetki 5—10 pj., jabłuka 4—25 (10—15) pj., mérnik (10—25 pj.), banje 5 (8) pj., huśny 75—85 (70—85) pj., karpy 60 pj., liny 60—80 pj., schežuki 70 pjenježkow.

Płaćišiny w špinkach su płaćišiny tydźenšich wikow. Hódźej pak žane naspomnjene njeju, so njepschemjenichu.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenica płaćeschе 8,50—9 hr., rožka 6,90—7 (7) hr., ječmjeń, nalětni 9 hr., najwyšši 7,50—8,25 hr., wowsa 5,50—5,80 (5,70—5,90) hr., muka, pschenična 18,50 hr., ržana (60%) 12,25 hr., (70%) 11,75 hr., wotruby, pschenične 4,80—5,25 hr., ržane 5—5,50 hr., syno 2—2,25 hr., hłoma, złotna 1,30 hr., k šaćanju 1 hr., we wokkejach 1,80 hr., běrny 2,30—2,50 hr., punt 3 pj., butra 1,20—1,30 (1,30—1,40) hr., jeja 12 (13) pj., wino w tykach 45 pj., sarčane huśny 80—85 (75—85) pj., kał. běły 7 pj., cžerwjeny 8 pj., łydrowty 35—60 (50—60) pj., jědźna koboda 20—25 (20) pj., jabłuka 10—30 pj., zybła 10 pj., khrěn 60 pj., worjechi, wlóśe 35—45 pj., lěsne 35—45 pj., kruschwy 25—45 pj., morchej 8 pj., radišli (10 pj.), rapunzli 60 pj. Prošata 7—13 hr., běhaki 23—25 hr.

Płaćišiny w špinkach su płaćišiny tydźenšich wikow. Hódźej pak žane naspomnjene njeju, so njepschemjenichu.

Wiki w Khorzebuzu.

Tu płaćeschе mjaso, howjaze 70—90 pj., cželaze 70 hač 110 pj., słopjaze 90—110 pj., šwinjaze 70—100 pj., hornikaze 40—100 pj., jelenjaze 40—100 pj., bźiwje šwinjaze 50—120 pj., bźiwje łački płaćachu 1,50 hač 2,30 (1,50—2) hr., bažanty 1,80—2,50 hr., bźiwje karnikle 60—130 (80—150) pj., sajacy 2,80—4 hr., łački, sarčane (punt) 1—1,20 (1—1,30) hr., huśny, sarčane 80—90 (85—100) pj., liny 55—80 pj., schežuki 70 pj., karpy 65 pj., młode hołbje (schtuka) 50—90 pj., žive kury 1,80—2,50 hr., žive kwakowy 2—3,50 hr., jeja 11—12 (13) pj., butra 1,10—1,20 (1,25—1,30) hr., twaroh 25 pj., łany wokij 80 pj., kohrabi 5 pj., morchej 7 pj., jědźna koboda 25 pj., kał. łydrowty 35—45 (30—45) pj., cžerwjeny 10 pj., běły 7½ pj., wirsinowy 15—20 (10—15) pj., měrnik 20—30 (20—25) pj., khrěn 40—50 (30 hač 40) pj., radišli 10 pj., zybła 10 pj., kulerěwa 5 pj., běrny, zentnar 2,25—2,75 hr., punt 3 pj., jabłuka 20—40 (10 hač 40) pj., worjechi 35—50 pj., lěsne 35—45 (35—50) pj., wino w tykach 45—60 (40—60) pj., kruschwy 15—60 (30—45) pj., tomaty 25 pj.

Płaćišiny w špinkach su płaćišiny tydźenšich wikow. Hódźej pak žane naspomnjene njeju, so njepschemjenichu.

Sćwinjaze wiki w Khorzebuzu.

Na wiki běchu pschiwjedli 575 prošatow a 75 běhanow. Prošata płaćachu, małe 5—7 hr., srjedne 7—9 hr., wulke 9—12 (9—11) hr. Běhati płaćachu, małe 9—10 (11—28) hr., srjedne 30—45 (28—43) hr., wulke 65 (43—62) hr. Wiki hłodachu, tola so płaćachu połěwschohowachu.

Hamtske powěsće.

Družstwowy sapiš.

Do družstwowoho sapiša na sudnistwje we Wojerezach su pod čo. 26, nastupajo nalutowańcu a wupołožeju sap. druž. z wob. ruk. w Dětwi, sapišał, so je hłowna zhromadźizna z 22. 10. 32 rozsudźiła, družstwo rozpuschćeć. Za likwidatorow postajichu ratarja Augusta Kuschela w Schyrjejach, pschedźěłskeho mischtra Dan. Mrósa w Dětwi a blidarskeho mischtra Pawoła Kuschela w Dětwi.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe symjo po tunu abo 1000 kg. nowak 10 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	29. 12.	28. 12.		29. 12.	28. 12.
pšeńca	187.188	186 188	lany	13,5 15,5	13,5-15,5
rožka	154-156	153-155	woka	14,0-16,0	14,0-16,0
ječmjeń, nal.	—	—	nadra łupiny	8,00-10,0	8,00-12,0
ječmjeń	165-175	165-175	žolte łupiny	11,7-13,7	11,7-13,7
wows	114-119	114-119	koradella	18,0-21,0	18,0-24,0
kukurica	—	—	rana wosušk	—	—
pšeń. muka	23 2-26,2	23,2-26,2	lany wosušk	10,00	10,00
ržana muka	19,4-21,6	19 3-21 5	such. truhane	8,00	8,00
pš. wotruby	8,80 9,80	8,80- 2(	hr. rnj. krušk	13,40	13,40
ržane „	3,70-9,0	8,70-9,0	syno, 60 kg	1,80-2,15	1,80-2,15
raps	—	—	ržana słoma	0,65-0,85	0,65-0,85
hróch Viktor	21,0-26 0	21,0-26 0	pšeńc. „	0,45-0,55	0,45-0,55
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0, 0	0,45-0,55
olejuški	13,0-14,5	13,0-14	ječna „	0,45-0,55	0,45-0,55

Radio

Sobotu 31. decembra słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wšědneho programa 16,25 sylvesterske kemšenje z universitnoje cyrkwje w Kielu. 19,30 wotmjenjenje wšitkich němskich radiow.

Lipsk: Nimo znateho wšědneho prgrama: 17 hra w němskim prošerju. 19,30 „Tu su wšitke němske radia". 24 narěč a zwonjenje. 0,10 piščelowy koncert z Domašcowje cyrkwje w Lipsku.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Wrótsław: 24 piskanje z wěže. Waršawa: 20,30 wulki pólski potpuri. Praha: 20 wjesely wječor.

* **Wón je to hinak měnił.** „Sšym dźenża we wulkich pjenježnych wusćelach, a tuž so dopomnich na tebje, ty pscheželo!"

„Wěrju wschak! Sšym dž tež stajnje w pjenježnych wusćelach!"

Podawki lěta 1932

1. Wolfgang z Goethe, kotrehož 100. smjertny dźeń lětsa wšón kulturny swět wopominaše. — 2. Zbytki šulskeje łódže „Niobe". 26. julija so tuta němska płachtata łódź při njewjedrje podnóri. 69 muži wobsadki, zwjetša namórscy kadetojo, namakachu smjerć. — 3. Pawoł z Hindenburg, kiž so 10. haprleje druhi króć za presidenta němskeje republiki wolešе. — 4. Po hrózbnym zemjerjenju na grichiskej połkupje Chalkidike, hdźež so wjele stow ludźi mori. — 5. Profesor Piccard, kiž druhi króć z balonom do stratosfery lećeše. — 6. Piccardowy balon. — 7. Wukhowański pospyt na lětnje, hdźež so jendźelski podmórski čołm „M 2" z 55 muži mi podnóri — 8. Němski lětař Bertram, kiž běše so w Awstralskej nuzuje na zemju puščić dyrbjał a tam ze swojim towaršom dołhi čas žałostnje tradaše, doniž jeju njenamakachu. — 9. Wubuch wohenbluwaceje hory w Kordillerach. Tuta hołbska vulkanowa katastrofa zapuści cyły nawječorny dźeł Połodnišeje Ameriki. — 10. Němski znutřkowny minister dr. Bracht a kommisarski znutřkowny minister w Pruskej. — 11. Pruski ministerski president Ota Braun, kotrehož knježerstwu Papenowe knježerstwo prawa hamtskeje mocy wza. — 12. Wo zasakłych wojowanjach wo Shanghai. Tuto město Japancy skónčnje wobsadźichu. Japanske pancerowane wozy přijědu do předměsta. — 13. Dr. Brüning, němski kanclěř hač do 14. meje. — z Papen, Brüningowy naslědnik. — 15. General ze Schleicher, dotalny němski woborny minister, přewza kanclerstwo w decembru. — 16. Wolfgang z Gronau ze swojim muštwom, z kotrymž wokoło swěta leceše. — 17. Znamjo olympie w Los Angeles: hobrske wrota hłowneho stadijona. — 18. Dr. Jrving Langmuir w Ameriey, kiž lětuše Nobelowe myto a chemiju dosta. — 19. Franklin D. Roosevelt, nowowoleny president Zjednoćenych Statow. — 20. Lebrun, francowski statny president po zamordowanju presidenta Doumera — 21. Pólski lětař Żwirko, dobyćeŕ w europiskim wuletowanju 1932, krótko po swojim dobyću smjertnje znjezbožи. — 22. Němski basnik Gerhart Hauptmann swjećeše swoje 70. narodniny. — 23. Pokhod hłowneho jendźelskich njezasłužerjow do Londona. Pohonjenje hospodarskeho położenja dowjedże po wšej swěće k njeměram. — 24. John Galsworthy, wulki jendźelski basnik romanow, dosta Nobelowe myto za literaturu. — 25. Z rozbuchnjenjom zapuśćena fabrika J-G-barbow w Premniey pola Rathenowa Bramborskej. — 26, Nowowoleny irski statny president de Valera, kiž dobu wjetšu njewotwisnosće wot Jendźelskeje. — 27. Revolvrowy mordarski francowskeho statneho presidenta Doumera. — President Doumer.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wěd. a čišć Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ćěhwikam ćělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na ćas žiwjenja dospołnje bjedny. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so banzy knydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje pśigwěźiś. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutoje banki wó Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja.

Čisło (Nr.) 306 — Budyšin — Sobotu, 31. decembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Do noweho lěta

Poslednja kročel! Na wjeršku hory stejiš.
Dóniž noha twoja dźe do mhły,
šće zastań raz a zhladuj na puć wróco,
Kiž w dole zhubi so a w dalokosći hdy.

Tam přikhadźeše. Jón šol sy z zmužitosću!
Tu kwětki kćěchu, tam plódnosć hiny.
Přiňdźechu skały nahłe, horcoty spal
A bjezkónčneje hłubokosće ściny.

Móc dźiwna žórleše so z tebje,
Hdyž strach či wócko chcyše zmućić,
Će zakhowa před dóńtom struchłym,
Kaž njewidźomny pastyć chcyše skrućić.

Nětk horka sy a dokonjane je.
Do dala njewěsteho mysl saha.
Z mhły tworja wšelake so puće
A njewěsty sej ludźo přichod twarja.

So kužwoli a žołmi. Dźi njebojaznje zdal!
Z mrokom a wětrom dyrbiš bědźić so.
Wšak wěsće něhdy kiwa stołk zdalny,
Kiž budźe wukhow či a skóńčenjo.

Jurij Słodeńk.

Njedajmy so zatrašić!

Naši *narodni pśeworjo* stoŕa druhdy pola ludi na tajku bjezinteresentnosć za narodne naležnosće, kótaž dyrbjeli też jich najlubše potrjechić, zo někotry z nich nadeńdźe najběrše hodźiny swojeho žiwjenja, hdyž so zjebany a poniženy začuwa a hdy by najradšo cyle narodne dźěło kaž ćežke bŕemjo wotćisnył a so we wulkej syle pozhubił. Někotři pśinajmjenjej też tajkemu wostrózbnjenju podleža a zapadnu zaso wróćo do sćeŕeja wšědnosće, hdyž potom we hołych wjeselach swoje spokojenje pytaja, ale nihdy njenamakaja. Druzy zaso z pśinarodźenym mjechkim rjapom pśeńdu do cuzeho lěhwa, hdyž chcedźa sebi swoje fatalne położenje jako bósć a pobočnik z wosebitej raznosću a wótrosću polěpšić a swoje judasenje pśetworić do rjekowstwa a wulkeje widźanosće. Woni wostanu pak pśeco najwjetše nički człowjestwa a pśetrjebaja so jako slěpcy.

Treći pak, z krutym rjapom a nazhonići w narodnym dźěle, njedadźa so z ničim wotrašić. Wědźa drje, zo žadyn k docpěću swojeho zamĕra naložený pohib, też najsnadniše dźěło njeje podarmo, zo wone kaž kapki skutkuje, kótaž kamjeń po času wužłobjeja. Też potom, hdyž so wóčku najskromniši wužitk drobneho narodneho dźěła njezjewi, je tola kóždy pohib etapa na puću k dobyću. Wone su zapraskanja do mozhow, kótaž njedźěłaja, su klepanje do dwŕi, kótaž wšak su jenož pśizamjinjene ale nihdy zawrjene. Próca je so pśecy płaćiła a słódke je myto, hdyž so hibać započina, hdyž běše dotal mortwina.

Narodny pŕócowar žedźi jeničcy za tym, swój ludi nic jenož na dotal docpětej wysokej ćarje zdźełanosće a dušowneje kultury zdźeržeć, ale swój ludi pozběhować na wyšši skhodźeńk, na kótaryž su druhe ludy traš hižo stupiłe, haj, chcu, zo by jeho ludi druhe ludy hišće pśetrjechił. Z jednym słowom, wón je hordy na swój ludi. Też naš serbski ludi njeje tak njedźakowny a je to pśipóznał. Wón ćešći sebi swojich pŕócowarjow a staja jim pomniki.

Narodny dźěłaćeŕ je kubłaŕ na swojim ludźe a njehłódźi so nihdy za wjednistwom. A hdyž je ze wjednikom, njech to ludi jenož wě, wón sam njesmje wo tom ničo wědźeć. To by hewak jeho dźěło zeškodźiło. Wjednicy móhli jenož tam na prawym městu być, hdyž je nĕšto hotowe, dokonjane. A dokelž nihdźe ničo hotowe njeje, wjedu woni we swojej samopašnosći swoje ludy do zahuby. Bjeru sebi prawa, kótaž jim njepśistoja.

Narodny pŕócowaŕ je rodźeny a pyta swoje myto jeničcy w tym, zo by ludi jeho dźěło pśipóznał a zrozumił. Jich zeznaješ hakle prawje po jich smjerći, hdyž ludi wo nich płaka a żeli kaž dźěći wo swojeju staršeju.

Smy we tutym k swojemu kóńcej dokročenym lěće naš serbski ludi tři razy zaplaknyć widźeli, hdyž swojich narodnych pŕócowarjow k poslednjemu wotpočinkej pŕewodźeše. Bryła, Muku a Żura. —

Z wotkhadom tutych tŕoch swojemu narodnej swěrnych mužow dočakachmy struchłu bilancu stareho lěta. Nas hižo wot hospodarskeje bědy złě potrjecheny narod je z tym wo wjele wokhudnył. Jemu pak je hišće dosć zwostało, zo smĕ z khrobłej kročelu do noweho lěta zastupić. Je samemu swěrny wostał a je sebi zakhował swoju narodnosć a nabožinu. Z telo narostu jemu nowi mužojo a nowe mocy, zo też we nowym lěće z nami pódźe dale horje.

Tuž zastupmy njebojazńje do noweho lěta, přimajmy do jeho zwjenow a dźĕlajmy kóždy na swojim městnje, doniž sebi wšitko prawa, kótaž na wysokim kulturnym skhodźeńku stojacemu ludej pŕistoja, njejsmy wubědźili. Kročmy też ćale pilnje po cyrkwinskich pućach, zo nam tam trawa njenarosło a wostańmy swěrni zwjazkarjo Božeho kralestwa. Zawdajmy našim žiwym narodnym pŕócowarjam prawicu a pŕiwołajmy jim:

Mužojo, njekhabłajće a budźće twjerdźi! Mamy dowĕrn k wam. My zhladujemy ze spokojenjom na waše dźĕło. Stojimy za wami a kryjemy was z našimi šěrokimi ramjenjemi. A běda tomu, kótryž wam wlóski zekĕŕiwi! Do prědka, mužojo! kruće, raznje stupajće, zo zemja zarźiwa, serbska zemja, kótaž rjenje klineĕi a je kruta kaž zornowe. Za.

Wojowanje wo přiměšenje butry do margariny

S wojewjenjom wukaja wo dyrbjeńskim pśichmješćenju butry do margariny njeje so wojowanje skóńcyło, kótrež je so tohodla rozpušćało. Pśicheśiwiny a farbjenjaŕ tejele wěcy žiwje dale wojuja. Tak je so

němskostatny swjasć němskich žónskich towaršstwow

rajnje pśicheśiwo nuzenemu pśichmješćenju wuprajił. Sa **ratarstwo njeje rěcze hódneje pomoc wot tejele naprawy wozjakaćz.** Hižo bješe toho cźełko cźerpjaŋy pśichetrjebarjo w městach pak so njetrjebawšchi roshorjeja. Pornjo druhim tunim pśirowinjam, kótrejž so k dźĕłanju butry trjebaju, so margarina i pśichmješćenjom hódneje butry łžetro podroži. Pśicheśiwo tomu němskostatny swjasć němskich žónow protestuje.

Na wopak so **němska ratarska rada** pśicheśiwo njepokojenju pśichetrjebarjow i njewěrnymi wudawanjemi wobrocźa. Wotbywanje cźišeje butry na němskich wikach je poslednje lěta wurjadnje žywje wobsłabło. Sšamo žywe kontingentowanje wukrajneje butry njeje na tym wjele pśichměniło. S pśichmješćenjom butry do margariny so móžnosć dawa, hromadu butry, kótraž so hewak njewotbudźe, pśichetrjebaś. **Němska ratarska rada prajі, so so njetrjebaju bojeć,** so so margarina i pśichmješćenjom butry pohubitelnjejši. Po dotalnych najhonjenjach móže so też njeje hódna butra i pśichmješćenjom do hódneje furowiny ja margariny pśichetworić.

*

Organ tschesćijanskich dźĕlazćerskich swjazkow pśicheśiwo dyrbjeńskemu pśichmješćenju butry rajnje wustupuje, wobzwon němskeho pŕesidenta do tejele naležnosće zawjeluje. S wukazom, i kótrymž je so nuzene pśichmješćenje butry do margariny zawjedło, je **so 48. staw němskeje wustawy injewujił.** Tola injewužiwanje 48. stawa za wudawace wukazow, kótrejž maju so dobrym pozdźahom interesentow k němskemu pŕesidentej pśichipjahać, niz jenož pśicheśiwo wustawje rěcźi, **ale też** nuzuje, němskeho pŕesidenta jako samolutnego zakonjedawarja kritisowaś. W pśichodnje njebudźe so wobeńcź dać, so k wojowanju mjes wulkotarstwom a parlamentowej wjetšinu dóńdźe. Wliw wulkotarjow na pŕesidenta so pśichi tódźej składnosći pokazuje."

Wukraini kommunistojo so z Němskeje wupokazuja

W Barlinje su kommunistojo **„pomozne organisazije"** założili. Polizija a statne rěcnjenstwo tutym organisazijam wjetšemu kedźbliwosć pśichwobrocźeja. Wobsebje so pśiwuje, hač so tute pomocnych organisazijow sakazany **„swjazk wojowarjow cźerwjeneje fronty"** abo rozpuśćene **organisazije bjesbóžnych** njekhowaju. Dale so pśicheśiwo **pśicheśiwo kazeršemu dźĕłu** kommunistoho w polizeji a w němskostatnej woborje rajnje zakrjeśuje. Pódła toho polizija mnohich kommunistiskich wukrajanow, kótrejž wobsebje w Barlinje pśebywaju, wótro wobkedźbuje. **Kommunistiśkich agitatorojo, kótrejž njeju němzy statzenjo, dyrbja so** i **Němske wupokazaś.** Někotři wukrajenjo su hižo wupokazanjeni wukas na podłožku **polizajskeho porjada za wukrajanow** dóstali. Tónle polizajski wukas je so létka nowy wudał. Wón wjedźe możnosće za wupokazanje wukrajanow wopśicja. Po polizajskim porjedźe wukrajan w Pruskej pośmu njwobdaŋu mujwa, nima pak žanehu prawa, w pruskim kraju pśebywaś, a pśebywanje móže so jenu sakazaś, hdyž je hižo khłostanu abo hdyž dyrbi so w němskich zjawnych wustawach zamĕśćeć. Pśebywanje móže so wukrajenej też potom zapowědźeć, hdyž jako **njepśichećel tiata wuzwunje** a porjadne porjedźi němskeho statа k wukrajnej wohrožuje. Pódła tychle padow ma pruski smutskowny minister prawo, wukrajanow dla wobzwětnych pśicinjenow wupokazaś. Pśichi tymle wupokazanju budźe polizija w pśichećenosći i němskim swonkownym ministerjstwom postupowaś, pśichcde wšěm se samym, so stat, kótremuž wupokazujuny wukrajan pśichłušcha, njeby jako wotpłacenje němskich statzanow wupokazał. Pśichcde wšěm dyrbja so rušny, cźěšłoslowakišy a pólšy kommunistojo wupokazowaś.

Němsko-amerikanski wikowański konflikt

Němsko-argentinšti wikowańšći wobkhad so po wikowańskim śrěźenju ł 19. septembra 1857 stołuje. W 4. stawje wikowańskeho śrěźenja staj žeby wobaj stataj sa twonowy wobkhad najwjetšche lěpšiny žłukłoj. Hač je njedawneho cźasa staj wobaj stataj žeby wjasomnje najwjetšche lěpšiny pśichipósłałoj. Wot někotreho cźasa pak Argentinśka spytnje, so na 3. staw śrěźenja powołaju, **sapŕeć, so je winowata, tworam** i **Němske najwjetšche lěpšiny pśichipósłaś.** Po słowach 3. a 4. stawa pak je jasne, so so 3. staw na zła a płaćenja njepocźahuje, ale nałupa prawne pomĕry wobostronskich statnych pśichśnlschnikow we wikowańskim wobkhadze. S najlěpšchim dopokazmom sa to je, so je Argentinśta 70 lět wikowańšće f cźenje w tym samym smyśle wulożowała kaž Němśta

Wot 15. nowembra 1932 je pak Argentinśta ' towańskim śrěźenju ł Chilešej tutomu krajej ' pśichipowólła a jo niz jenož do mozy stajiła, ' bom na Jendźelsku, Francowsku a Italsku najwjetšich lěpšchinow pśicheńskeho,

tola je Němšśej, kótraj je tohorunja na pr wjetšich lěpšchinow žada, zapowědź

Hdyž Argentinśka druhim krajam niźše ź Němšśej pak je zapowědźeje,

ſo němſkim tworam konkurrenza ſ tworami druhich krajow w Argentinſkej jara poczeſnje.

Němſka ſe wojſo ſ tym njemóże ſpokojcź, a to cźim njenje, dokelź wona k najwjetſchim wotebiarkam argentinſkich wupłodow a wudźelkow ſłuſcha.

Wſchó wobsćeżowanja Němſkeje wot 15. nowembra pola argentinſkeho ſnježerſtwa pſchecźiwo njeprawemu wuſoleniu wikowanſkeho ſrěźenja ſu bjes wuſpěcha woſtałe. Němſke kujeżerſtwo je tohodła nałożowało, **Argentinſku ſ němſkeje liczźiny najwjetſchich łćhſchinow wuſchmórnuć.**

a nźenźli najwyſchſchi tarif na jenotliwe argentinſke wupłody, każ łóſ, premierjus, maſſ atd. nałożicź. Tole poſtajenje dyrbjeſche hižo 1. januara 1933 do mocy ſtupicź. Po argentinſkej ſadoſći je pak ſo do mocy ſtupjenje hacź do 10. januara wotſtorczeno, ſo by ſo khwila ja jednanje wo narunnanju wſchelakoſcje měnjenjow dobyła.

Stamo, kaž by amerikanſka induſtrija ſwoju produkczju na najwuſchſchi ſtkodźeń lěta 1929 ſaſo dowjedła, njeby mohła wſaźy dyſli połoju dźeſanjemjerjow dźěło dać. Skerje ſo ſda, ſo liczba dźeſanjemjerjow pſchichodne lěto na 25 miljjonow dojdźe a pſchekroći. Praſchenja, kotrejž technologija, wuſnuſowanje nowych maſchinow, pſchedźěłowanje, tak „technokratiſka ſchuła“ praji, wſchě ſo zjalne wuczeju pſcheſahuja a w dńe mjerjach hódnoſcjow ſpowróćeja. Zyły induſtrialny organiſmus Ameriki ſo ſ ma ſchinu na ſunjerć a źiwjenje dó. Jenoż radikalne pſche měnjenje ſyſtema, ſtowaſſnowanje ſrědkow produkczje, kruće pſchemyſlene hoſpodarjenje po planje a pſchikrće nje wſchednoho dźěła na ſchtyri hodźiny dychu mohłe Ameriku je ſozialnje kriſy wukhowacź, do kotrejž je ju wu namakawe nowych waſchinow ſtorczźe.

Należnosć skóncowaneho Hentzscha so přepytuje

Mordarſtwo, kotrež je ſo na nazionalnym ſozialiſtu Hentzſchu khcźeło, pſcheſpytuje, ſo kriminalna policija ſ wotſow wodźeſkeho Drjeżdźanſkeje ſtupiny nazionalno-ſozialiſtiſkeje ſtrony, je ſejmſkim ſapóſłanzom **dr. Bennecku,** ſaſěra. Pſchicźinił k tomu je dale, ſo je dr. Bennecke na dowołenju ſchoł. Barkinke nowiny wo tym ſłedowace powěſće: „Dźenja w nozu je ſo thonilo, ſo je ſo dr. Bennecke ſrjedu ſ Drjeżdźan wotkaſł. Dr. Bennecke je ſo ſ někotrymi pſcheraźenjemi pola ſtaneho rěcźnika, ſ kotrejž je wſchak najbórſche bjes podwiſnja a na tohodła web njeſowanu hodnoſcź, wuraźenje cźeſko wobdźeli. Wſchi taſkich wobſtejnoſcźach je bjeſ dwa, je njeſałbe ihnjejerje dr. Bennecki wulke ſpodźiwanje w Drjeżdźanach thudźenje. Kaćenſke nazionalne ſozialiſtiſko wudawaju, ſo dr. Bennecke ſwoju hodnoſcź dowołenje w Flinsbergu abo w Krkonoſkach wuźiże.

Statne rěcźnitwo bórſche we tym njeſcźi, kaćź na podłożu doſtatnych pſcheraźenjow pſchepytanje pſchez iwo dr. Bennecz ſawjedże. Pſchi tym dyrbi ſo wozwonicź, ſo je dr. Bennecke ſkónczne faktiſke ſkónca a ſo je jako taſki pſcheſłuſny ſtudnikowi pſchepytanju ſchitany, każ dołho jeho ſcźiſtudnikej wuſchnoſcźi njeſchewſtaji.

*

Pſchi detalnym ſłedźenju je policija thonika, ſo je ſo jedyn ſ tſjoch morderjow, Pötſtny dźeſanjemjerjej Woicik, wjeczor, na kotrymž je ſo Hentzſch thubił, ſe franjeſej nohu a roſtorhanej drasty domoj wrócił. Tohodła ſo ſda, ſo je ſo njeſ Hentzſchom a jeho morderjemi ſyłnje wojowało.

Morderjo ſkónczowaneho Hentzſcha w Italſkej.

To Barkina je ſchtwórk wondźej doſchła, ſo morderjo ſkónczowaneho nazionalneho ſozialiſta Hentzſcha w Bozenje bydła abo je ſu tam bydźeli. W tamnſkim hotelu „K pawjej“ je hoſpoda pſchiprawjerna, w kotrejž ſtajnje 30 nazionalnych ſozialiſtow ſ Nimſkeje bydźi. Na thoſny ſwojeje ſtrony ſu tam ſiwi a ſo je wićźeni połrehnoſcźemi ſaſtaraju.

Cźi tſjo winikoja ſu 10. a 11. nowembra do Italſkeje wotjeźi. Każ ſo tehdy wudawaſche, bźchu ſo na ſ'ujbne puczowanje pózkali. Statne rěcźnitwo ſa tym wobhonja, ſchtó je jim puczowanſki paſ wobſtaral a jěſmi ſapłacził. Jadyn ſ nich njeje telko pjenjes měł, ſo by mohł na ſwoje ſamſne khoſty tak dałeko puczowaź a ſo w ſuſłoje ſeźiwicź.

W Romje njeje nicźo ſnate.

S Roma je ſo w naležnoſcźi ſkónczowaneho Hentzſcha Barkinſkim nowinam powěſć, jo policija, hačrunje ko w Italſkej ſuſy kruce kontrolhuja, njeje ſnate, ſo nazionalni ſozialiſtojo Schenk, Fränkel a Woicik w Bozenje abo druhdźe w Italſkej pſchebywaju. Móžno wſchak je, ſo ſu ſ falſchowanymi puczowanſkimi paſanni do Italſkeje pſchiſcźeli.

Stahlhelmarja nadpadnyli.

Sanźenu nóz ſu ſo w Barlinje Wilmersdorfu ſomunistojo do jeneho ſtahlhelmarja dali a jeho do ſchkleńzy wukładneho wokna cźiſnyli. Se ſchkleńczanymi cźrjepami je ſo ſtahlhelmar jlč ſrěſał. Policija je mohła hiſchcźe tſjoch kommunistow ſajeć, kotrjž ſu ſo pſchi nadpadze wobdźelili.

W Pruſkej ſo ſozialdemokratojo ſ wjacźiſchich ſchuliſkich měſtnow wotſtronjeja.

Schtwórtk je pruſke nałtwórne tujeżerſtwo 13 wjacźiſchich ſchuliſkich ſaſtjenikow na wotpoczynk pſchenadźe. 12 ſ nich ſu k ſozialdemokratiſkej abo republikaniſkej ſtronje wuſtrawa. Dźiwały je pjeza neutralny, jeho ſu pak dla łóſcheje thorowatoſcźe na wotpoczynk pſchepadli.

Bróńe w Rosenheimje kradnyli.

W nozu k ſchtwórtkej ſu ſo paduſchi do ſtiłale ſtźelarjow w Rosenheimje w hornjej Bayerſkej dobrali a wjele ſtźelbow, pistolow, rewolkrow a khěrku bromadu municije wotnjeſli.

Wuſo'kazan'e ze Šwajcarske'e

Schwajcarſka hnjaſkowa rada je we wězeranſchim po ſjedźenju wobjawiła, němſkeho ſtaćana **Hendricha Friedricha,** narodźeneho 1894 w Goldbergu w Zahlezſkej, jakoż nźła internazionalneho cźahanſkeho a wukonjaceho kontrolera dwarſkich dźěłaćerjow w Barkinje dla wobrjeżenja ſmjerſkowneho njeſtrała w kraju je Schwajcarſke wupowſałaſ. Friedrich je ſa cźaſ mentenſkeho ſtrajka w měſi a januara 1932 w źarſtwu za porucźiwoſcźi ſwjeho komitela w pſcźarni rewolucionarneje dźełaćerſkeje unije dźěłał.

Wulku bromadu bombow w Barcelonje namakali.

Schtwórtk ſ jednuju je w jenej khěži w Barcelonje bomba roſbuchła. Policija je tohodła khězu pſchepytała a pſchi tym we jenym kaſchcu wjacy dyſli 1000 bombow namakała. Pěſć toho ſu wjetſche bromady rětwa, bróńow a municije wuſjeli dli.

Někotre hodźiny pozdźicho ſu na dróhy do Valencije automobil ſadźerjeli, w kotrymž ſchtyrjo muſojo ſedźachu. Woſtajiwſchi we a je ſo tutym poradźiło cźełujcź. We wozu ſu wjele bróńow a municije namakali.

Bjezdźełoć w Ameriy

Po najſepſchim wobličenju ſu w Sjednoczenych ſtatach połnóżnje Ameriki nźkołe 12 miljjonow cźužych k dźełaćerjow a nźdźe ſe 4 miljjonow pſchiſłuſnjenych bjez dźěła, bromadźe 16 miljjonow, cźuje ſpecźina wobydlerjow, kotrjž dyrbja ſwój khleb ſaſtužicź.

Amerikanſki njedźeła rewolucziju. Jeho heſło rěka: „Pſchiſtrěć dźěło!“ Powſchitkownje ſa tſjoch dźeſaſtich dźełom żadaju. Kujeżerſtwo tomule bibanju połekuje, dokelź ko boji, ko bywak ſtatnej ſozialne cźeſe napołoża. Snamjenicź wjednizy induſtrije ſa pſchikrćenje dźěłaćerjow cźaſa wuſtrajkuja.

Rośſudźaze praſchenje je: Budźe amerikanſka induſtrija hdy ſaſo muſ pſcheſtupk ſwojich wudźełkow wotbyć? **Někotři inżenierowje pſchi Columbia-univerſicze, kotrjž wot dźeſaći lět ſcźehowki wunamakanja nowych waſchinow ſłuſbuja, wotmołwja na to ně.**

Amerikanscy wołacy so do blizkosće industrijowych centrow přepołoża

Demokratiſki ſenator Conally ſ Texaja je ſo w ſenacze na to bórſchił, ſo ſu ſe wojaſy ſ forta Rufella, pſchi mexikanſkej mjeſi leżażeho, k podkopkam w Kentucky pchepoſłali. Wójnſkemu miniſterſtwu porokowaſche, ſo ſamotne nanjeſne forty ſamka a wojakow ſ nich do induſtrijowych ſrjedźiſcźow pſchekładuje, dokelź ko komunſtiſkich njeměrow boji. Senator Conally ſo pſchecze wjedom na to wobcźeżowaſche, ſo ſo ſ nowym porjadom amerikanſke na njeſne wobydlerſtwo bjes ſchkita wołtawa a ſo nałożenjam amerikanſkich rubježnych bandow wuſtaja. Wojeſchiſcźe, ſo tónle nowy porjad 1. januara do mocy ſtupi.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 31. dezembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer +1 a thermometer wodnjo —1. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +4 a thermometer w nozy —4. Wjedro ſo nicko pſchemjenuje. Pomałku ſo dyrbi ſo pſchemjenjenje dotalneho raſu wjedra pſchichtotnje. S wjeczora pſchikhadźa pomałku wobſchérna, hacź do Schpanſkeje haboza, niźina. Wyſchina nad ſrjedźnej Europu wołtalnje ſo runje tak pomałku k ranju. Wětcź duja nimale njeměrne ſ połonja. Pomałku ſo njebjo poczaſnje. Tuž je łóhju mózno, ſo nam pſchichodne dny pſchinjeſu bóle njewobſtajny poczaſ, hacź ſo ſnjehom. Naſch wjedrowarnikojny ma jutſtje nowe lěto wjedro ſ njewobſtajne a pſchemjenjate, pódźelu a wutoru wocźakuje ſnjeh abo dešcźik, ſrjedu budźe po jeho měnjenju ſaſo pſchemjenjate, ale wóczeje ko wnezahowacź, tak ſo ſchtwórtk ſaſo rjany poczaſ ſaſtupi, trajazy hacź do tónz tydźenja, hač, hacź do ſrjedy potom ſłedowazeho tydźenja. Jutſtje naſtupimy ſ Bożej pomozu ſuhe nowe lěto. Pſchejemy wſchém naſchim lubym cźitarjam a cźitarkam polne Boże łohnowanje, Bożi mér a pokoj. Sſerdźcznym ludej pſchejemy, ſo bu ſo jtónźnje ſam na ſo dopomnił. Njedołhoho ſonoj ſo herbſtiy rěcźich. Twoja herbſka maczerna rěcź je dał Bóh, runje tak drogotny, każ ſmowa twoja ſrowoſcź. Każ tu ſebi wažiſch a ju hladaſch, tak pěſtuj a haj ſmowu maczernu rěcź. Potom dopicźnoja ſo na tebi ſohnowanje a ſłubjenje ſchtwórtkeje kaſnje, wſech prawje bohaceje w ſuhym nowym lěcźe. Jutſte njedźelu khłada ſłónczko 8,03 a thonja ſo 4,04 hodź. Mjeſacź ſhada bow. 10,49 a thonja ſo w nozu 10,26 hodź.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchédne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſaukujene. Nózne ſłużbu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka ſ měſacźnym wotměnjenjom. W januaru je to Měſchćanſka haptoka na Hórnjowym torhoſchcźu.

— **Mariana Tunderrz ſpiſuje w Pětrowſkej zyrkwi.** Pjatkowa duchowna wjeczorna hudźba njedźeła 8. januara 1933 wjeczor w 6 hodź. ſo wołeſoje muſnomjenjej je ſobuſtuſtowanjom Drjeżdźanſkeje ſpiſterſkeje virtuoſki Mariany Tunderrz, kotraż w ſaſchlym łécźe hižom dwóźce ſ najwjetſchim wuſpěchom w Budyſchinje hrajeſche a wutrohy wſchitkich poſłuchowarjow ſebi doła. Tón tróći hraje wona ſkromadnje ſ Horſtom Schneiderom ſpiſterſkeho pjeſcźelowe ſkładby Korle Hoyerja, H. K. Schmida a Sigiſmunda Katza-Cleria. Programny po 30 pj., ſa njeſaſſnjerjow a małorentnarjow po 10 pj., ſu hižom nětko ſa hacź w hudźbnym domje Gndera a Co. na Seminarſkej haju 8.

— **Měſchćanſke dźiwadło.** Dźenſa ſobotu pſchedźěwaja ſo pop. w 4 hodź. wutra hodźowna bajka „Palczik Nóſ“. Rano tehu firma „Koſa“ dźeczom wołebite pſchemakanje pſchihotuje. Dźenja wjeczor 7:9 hodź. hraje ko poſlednji raz wobłubjenao pereca „Hódź ſeźeja małe ſjatki.“ Direkcija měſchćanſkeho dźiwadła je ſa tuto pſchedſtajenje wołebite wulkotne pſchekawanjenja pſchihotowała. Na ſałtadźe ſaſtupnych liſcźikow wuloſnje ſo, dwanjedźeſći a tſidźeſći pſchedyk w Berchtesgadenje. Rano teho wuloſnja ſo knjeczje dugentowe liſcźiki. Njedźelu hraje ſo pop. we 4 hodź. poſlednji króć hodowna bajka „Huſarka pſchi ſtuni“ pſchi hiſcźe bóle ſniženych płacźiſnach. Njedźelu wjeczor we 8 hodź. hraje ſo poſlednji króć muſikalna wjeſoła „Njeje to pěkne wot Colette?“ Wutoru pſchedſtajenja ſo w 13. abonentnuma pſchedſtajenju A pſchi króći kriminalna cźinowa „Mordarſtwo ſchtwórtk 17. haprleje“.

— **Centralne dźiwadło.** „Lubosć na pſchi zynk.“ Je to film pod režiju Korle Fronlicha, wjerćany po Ilgenſteinowej wjeſelohrě „Komorna hudźba“. Jako Lohengrin zbudźi Korla Jöken zajim młodeje idealnje zmyſleneje wójwodki (Lizzi Waldmüller). Prěcź žarliwoſć mandźelskeje, zymne wěcowne posudźowa-

Ilſan:

Kasandra

Pſchejotny roman.

6] (Pokraczowanje.)

Sa někotre hodźiny, hdyž ſo ſo króći ſpuſći dźeń nałhiłił a ſo hižom cźmiwaſche, ſaſłyſchachu ſchcźowkanje pſow. To mje wulzy ſwjeſeli. Cźujach ſo jako cźłowjek ſ mjaſa a krewje, kiž żada ſa pſchijomnym wotpoczinkom ſłhowany pſched ſymnym wětrom a ſněhom. Duch woporniwoſcźe, kiž njeſo jeniſkeho ſa ſo wjazu njepoznada, mje hiſcźe njeſwobłubjenjeſche. Wórſty nadeńdźech mału wjeſku, kiž wo[illegible]ſcźiſka. Saſkepach na wo[illegible] khěźi. Sſtyſchach nutſka khłoju, ale [illegible] Tuž ſaſkepach druhi króć, ale tójſchto [illegible]cźini ſa krótki cźaſ wuhladko pſchi [illegible]wopraſcha ſo herbſki: „Schtó tu je

[illegible] a rěcźu każ ty. Dowol, ſo tutu nóź [illegible]tobje pſchenoſnju.“

[illegible] ſ ſ'owjanſkeho bratra je pola naſ [illegible]ja wſchak budźe cźeſo nęſchto namaſ[illegible]chehowacź, dokelź niſke ſu naſche kaſtu[illegible]. Sſtuſod ma wjeſchu kłónju hacź ja. [illegible]uż wóſ na dwór ſtorcźimy. Ale wo[illegible]pieſk a cźe njepowitam. Po ſtarem ſerbſkim waſchnju rěkam tomu, kotremuż dowěrnju, „ty“ a nadźijam ſo, ſo budźeſch też mi tak pſchecźelnje ſmyſłeny każ ja tebi.“

Wocźini hornju połoju duri a tykaſche mi wobej ruzy napſchecźo, ſchtož widach pſchi błuknu mężaczkowym ſwětle. Stupich bliže a potſchaſchechmoj ſebi ruzy a cźinjach, ſo ſtej twjerdej wot cźeſkeho dźěła.

„Nęcźich rjenje herbſki, tola hinak hacź my. Njeſłyſ ratař, ruzy maſch mjehkej, ſu někajſi mężheſan, dwje tola niz lěnił, ſchtož Sſerbja wſchak njeſwojmaju.“

Nětko wotewri też delni ſ dźl duri, ſtupi won, popłaja kenja po ſchiji a hładźeſche jenu hrywu praju: „Kraſnu to tón. Njepoczi ſo. Sſy ſ błiſka? Abo je ſwérzo wotſebitehu raſu?“

Wotmołwich dobrej duſchi: „Jechach ſkły dźeń, jechach tak ſpěſchnje hodźiny dołho, ſo każ ſ wětſikom lec'ach, ale tón ſo njepoczeſche. Je dobreje druźiny, mam jeho pręni dźeń.“

„S naſcheho kraja njeje, ſnaju konja, běch łeta dołho pohoncź w knjeſſkej ſłužbje. Sſy dyrje jeho wot zygana kupił?“

„Haj, prajmy wot zyganow abo wot tajſich, kiž ſu mu dri każ woni.“

„Wo njeho ſo dale njeſtaraj. Dowjedu jeho k ſłużbodej a poſtaram ſo ſa njeho każ ſa ſwojeho hoſeja. Ty pak ſaſtup do mojeho domu a budź mi ſ hoſejom, każ dołho ſo budźe tebi ſpodobacź. Ja ſym Jurij a kak mam tebje njenowacź?“

„Sſym ſ Hornjeje Łužizy a rěkaja mi Miłkawjch Domanja.“

Jurij pſchijwjaſa konja k ſchtonej, kiž pſchi khěźy ſtojeſche, ſaſtupi do khěże, wotewri ſtwine durje, tak pruhi ſwětła wołtijowe lampy padachu na njeho, muża ſ krutym wobliczom bjes kóźeje brody, kiž ſo ſdaſche na pot ſta lét ſtary być. Sawoła do ſtwy: „Jona, wjedu lubeho herbſkeho hoſeja ſ Hornjeje Łužizy. Njech ſo njes tym poſtarje, ſo da a ſaſtarom jeho konja. Ty pak wobſtaraj hnjedom cźopku wjeczer, dokelź jyma ſłudźi cźłowjeka a cźini prędku brjuch.“ Wſa kopmaſi cźapku, ſtaji ſebi ju na błowu a dźeſche ſo poſtaracź ſa konja.

Stupich do cźopleje ſwjeczki, ſtorcźich ſ hłowu do hrjady kiž njeſeſche wjeſch. Jona rjekny: „Sſy pſchewonki ſa naſchu niſku ſwjeczku, hy drje ſnuzeny we wyſokich ſwach thodźiſ.“

„Narodźich ſo w podobnje niſkej ſtwiczy a jako hóź żadach huſto dołhaſacź hacź do wjerſha. Pſchiudźech do zuby, ſo bych ſebi nahromadźił w ſchulach wědomoſcźe a hdyž ſo ſ njej domoj wrócźich, bě ſtwicźka ja mnje pſche niſka, ſtorkach do wjerſcha, hdyž ſo njechach tuleć. Pſchiudźech do ſwěta a widźach, kak mnohich hłowa bóli wot ſtorkanja do wjerſchow, haj ſebi ſamo hłowu rozbija, hdyž njeſnawahli ſo ekileć. Tohodła, ſchtož ſo khila, ſchtož je ſpokojny, tomu też niſka ſtwicźka njepſchihotuje bołoſcź, ale je jemu ſuba.“

(Pokraczowanje ſcźehuje.)

...chowskeje čety (Adele Sandrock) a zasakłosć ...kowskeho ženicha (Jana Riemanna) nastanje ...jimawych konfliktow. Leo Parry je žarliwa ...ska, zawjedna žona a swěrna mać zdobom a ...emu spěwej posłuchać je wopraždže wje... powšitkownej radosći skónči so hra po mnoho ...ch a dosć žortnych scenach wězo z „happy ... Pódlanski program wopřija mimo „Ufa...skeho rozhlada“ dobry kulturny film „Histo...štna“. Z tutym pobychmy w duchu na histo...uměstnach křesćanstwa w Jeruzalemje, Beth...em, w zahrodze Gethsemane atd. G.

— **Palastowe dźiwadło.** „K i k i.“ Zlotowlosata ...ulkowočata nježna mała Čechowka Hanka Ondrá...ec jako witkota rejwarka „Kiki“ so prócuje wo ...ość dźiwadłoweho direktora (Hermanna Thimiga) ...a při tym zadźěwkow njeznaje. Hanka Ondrákec je ...bozna živa klanka, kiž sej wutroby publikuma do...ywa. Wona při hrě wšak trochu přehnawa. Měrniši ...o Herm. Thimig ze swojim zabawjenym humorom. ...Pawol Otto hraje derje jankojteho služobnika a Ber...ta Ostyna trochu njelubozny konkurentku. Režiju ma ...Čech Karel Lamač. — Z pódlanskeho programa zaji...*mawa wobrazy na živjenja tepiwcowe. Za wostudły* krótkofilm „Hodźinu w šulskim jastwje“ so zaboriś njemóžemy. ***

— **Měšćanske dźiwadło.** „Lubosć — njemóderna“. Wjeselohra wot Wilhelma Sterka. Je to přećelna pěkna zabawjaca wjeselohra w tak mjenowanym stylu komornych hrow. Ideja je wurostła z nahladow wo lubosći našeho časa. To rěka z nahladow, kotrež so wosebje lokalizuja wokoło *lonidlow* wulkeho mě...sta, wosebje pak wokoło Barlina. Na pře ćežke pro...lemy basnik wězo čerpił njeje, je pak wšo, štož je ...bkedźbował, we hładkej formje podał. Zabawjeś ...dwě hodźinc cyle pěknje. Wobsah hry je skrótka ...jowacy: Bohaty generalny direktor njeznaje žad...ne romantiki a lyriki. Je suchi, kožany wobkhod...Tola kóžde lěto zapućuje jónu a to kóždy raz ...drjeje młodej knježničku, kotraž za swoje „prócy“ ...00 hr. dostanje. Skónčnje spóznaje knjez general...y direktor prawu lubosć a to přez swoju samsnu ...sekretarku. Kak, to tu njechamy přeradźić. — Hra ...na jenož tři róle wobmjezowana. Generalneho di...ektora předstaja Hans V e r d e r. Ma při tym sklad...ość swoju wulku wustojnosć we wšěch fazach dopo...ła. Olga M e c k l e e wě jako sekretarka runje ...wědźeju wustupować, kaž jako „khětro pře...“ lubka generalneho direktora. Hnjaca po...a Pawol S k o t z k i. Strachoćiwy, do našeje ...njechodźaceho młodźenca njeby mohł lépje ...erisować. Publikum so widźomnje zabawješe.

Jenjnišche wiki. Butra płaćeše 55—60 tež 50 11—12 pj., twaroh 25 pj., łuju 70—80 pj., —85 pj., kury, farjane 65—75 pj., žiwe 45—55 ...apunki 85—110 pj., kał, ćeńmjeny 6—10 pj., ...4—8 pj., hydrojty 20—65 pj., kišale tórli 8—15 ...kaški 5—10 pj., morchej 8—10 pj., šefrij 8—28 ...jédźna loboda 20—25 pj., jabłuka 8—20 pj., kruškowy —15 pj., běrny, 10 puntow 25—30 pj., łany wołij 1 hr. ...5, w šćehlenzy 1,60—1,70 hr., bjeś šćehlenzy 1,40 hač ...50 hriwnow.

— **Kury kradnyli.** 30. bezemnika wječor w dźesańcich ...f jeneje ležownoteje płochi Nowojałskej dróhy sadobu...erjow wotchwatali. Tuchi běchu hišom něhdźe 20 kur ...dobyli a žiwych wotnjesli. Kury su wjelelakeje barby. ...Hdyž kupjenom so warnuje. Wo wězonne zdźěłanja pro...i kriminalne wotdźělenje w Budyšinje: na Ortenburgu...im hrobje, telefon 2802.

Wo potajnym zapaleństwje a paduśtwje w Khwaćicach

Zapaleństwo a paduśchtwje na Mateješ statku su tu ...ulki njemér špudźite. Stóšmisy derje tudyšche poměry derje ...aju, njejsu potajkim znjy. Je podźěłane, so paduśchi su ...*ranje so dołoh do statku, ma kótremuž derje nadźěchu, so* ...am jenoj dwě žonje bydlitej.

Mateješ statok njeje popcawom žiwnosć. Wobjedźer, ...1929 jemrě, dźěłaše w Margarecinej bóce. Wón wob...dźěłaše wotkaza swojej dźowzy, pola kotrejež tež mać ...ši. Domóc je tam stykowane twarjenje po dwěmaj po...dobnaj, Brózeń pódla steji. Wšcho je derje zawěsćene, ...so žonje njeschłodujetej.

Paduchow je drje było wjacy, dokelž jenički tola njeby ...mjenjšej 50 morowych kur a 14 poślešćicow. Tu...tudyšchi wobydlerjo Mateješ statok po rjedže stra...edyn wjeśnjan tam žamón śpi. Sajmowe je, so ...dobyte so sta w nozy, dyž tutón wjeśnjan tam ...spaše.

...paduśchi běchu kury kradnyli, zawoślajichu tam ...napśmom: „To je dosć za teśe!“ To drje so ...aše na zawoślajene morwe kury. Sćerdu, 28. ...ia bě njejnata wjeśoba tudyšchemu wjeśnjanjatoje ...oala: „Wy sakleći śtśpcy, wy w Khwaćicach hi...ichto nashonićeć!“ Kradnyło je so stajnje jake ra...nozy k śrjedźe, 28. hod., je pola Kuchowej leśkal muž ...hladnych ludźi, śi mějachu wulke brěmjenja na ...e.

...mjenje pola Radworja. (Pomoc njezasluže...Tudomni njezasłužerjo wobzamknychu, zbě...ebu po gmejnje. Wunošk zběrki běše cyntnar ...pola k. wjesnjanosty Měrćinka. Njezasłužo...ež z tutymi rjadkami k. Měrćinkej dźakuja, ...k. mandźelskej za wołóženje nuzy khorych ...nje. K. wjesnjanosta Měrćink je dobrowól...je zastojnstwo złožił, njedźiwajcy tola jemu ...erjo tež do přichoda dźakownu myśl wob...

...onja. Našej wosadnej towarstwje knježnow ...encow njedźelu *Nowe lěto w Haslowje* pola ...e nam krasnu hru „Swjata Katrna“. ...ry z pśenich kśesćanskich casow pśedstajali. Hrajerjo su k tomu pilnje wukli. Wšśe nam ju też tak rjenje předwjedu kaž lětsa swjatu Hilžbjetu. Rjane hodowníkowe wjedro drje też nam nowe lěto zwostanje, zo móža naši nanojo, maćerje a hospodarjo z wosady a wokoliny přińć a też tutu hru ze swojim wopytom počesćić. Też hospodarskeje nuzy a storo...sćow dla, kiž nas traša, je kóždemu trochu zabawy a zawjeselenja atd. trěbne.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wubłudy na wjedro ja jutśiśchu njedźelu:** Mało pśchemjenjenjja.

* **W Barlinje-Reinickendorfu je w nozy k pjatkej jedyn polizist dwoju paduchow pśchesłapił, kotrajž běśchtaj so do pinzy pśchedawarnje kolonialnych towarow dobyłoj. Paduchaj so hyndom na polizista walischtaj a jeho porasyśchtaj. Sso w nuzy wobarajo polizist na zemi leżo je gtwoj pi...stolu do jeneho nadpadnika tśeli, mjeś tym so druhi cźekny. Polizist je so cźežko zranił.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 4. januara 1933

Gmejnska rada

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ w Budyšinje započina wutoru 3. wulk. rózka 1933 ze studijemi za ptači kwas. Prosymy tohodla kóždeho lubowarja serbskeho spěwa Budyskeje blizkosće, pomhać koncert wuhotować. Spěwamy wšo nowe spěwy! Nimamy wjacy wjele časa, tohodla přińdźće bohaće! Žurla Serbskeho Domu budźe tepjena. Započatk pruhi ¼9 hodźin. Strowe nowe lěto wšém Jurij Winař.

Domowina. Sobustawy našich towarstwow, kotrež so za k. Měšśankowky přednošk na nazymskej zhro...madźiznje Domowiny wo „serbskich ... ... k přetworjenju našeje narodneje organisacije“ zajimmja, njech so štwórtk 5. wulk. rózka pop. w 3 h. w delnjej jstwicy Serbskeho Domu k dalšemu wuradźowanju zeńdu! Też wo někotre druhe pra...šenja so tu jedna. Předsydstwo a wubjerk Domo...winy małej tohodla też zastupjenej być.

Křižan, předsyda.

Swójbne powěsće

S e w r ě ł o j: Bjedrich Arnošt Bodaj, rentnar w Kantjenju, 67 lět, zhowanje budźe jutśe njedźelu pop. ½2 hodź. — Robert Mastans, muzej we Łahu.

Zbožowne nowe lěto

přeje **Rybjaca kucheń**

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach

Zohnowane nowe lěto

přejetaj wšém swojim lubym wotběrarjam, přećelam a znatym

rězniški mištr

Wilhelm Sakris a mandźelska

w Budyšinje na Žitnej hasy

Zbožowne a wjesołe nowe lěto

přeje swojemu česćenemu wotběrarstwu

točerski mištr

Alfred Hampel a swójba

w Budyšinje na Kotołskej hasy 11

K nowemu lětu

přejetaj swojim wotběrarjam kaž też přećelam a popśewaćelam

wjele zboža a zohnowanja!

Jan Witek a mandźelska

kolesafnja w Sćijecach

Wjesołe nowe lěto

Gardinen Neumann

w Budyšinje na Seminarskej hasy 2

Žohnowane nowe lěto

přeje

Karl Mißbauer

šatowy wobkhod w Budyšinje na Šulskej hasy 7

Strowe a zbožowne nowe lěto

přejetaj swojim česćenym wotběrarjam a znatym

Erich Müller a mandźelska

w Budyšinje na Róžowej hasy 6

Spenkec jědźerńja

přeje wšém swojim česćenym hosćom

strowe a zbožowne nowe lěto

Žohnowane nowe lěto

přeje **Hilgerec naslědnik**

E. Wiltschek w Budyšinje

na Seminarskej hasy 2

1933 Našim česćenym wotběrarjam k nowemu lětu

wutrobne zbožopřeća

Butrowa wikowafnja **Kunella**

Što znaje gardinoweho Erlerja, nětkle na Žitnych wikach 28?

Hilej wšitcy! Wón gratuluje wšitkim swojim wotběrarjom k nowemu lětu!

Přesadźowanje drjewa

Wutoru 3. januara dop. w 9 hodź. budźa so na Khróšćanskich honach při łasećanskim puću

200 m khójnowych kuluchow
250 běžnych m halozowych hrómadow
něhdźe 5 ím khójnowych rybelow a wuźitneho drjewa

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Dobre wotnošenje. Drjewo je na suchim rostło.

Wjenka

50 hr. myta

dostanje tón, kiž mi mjenuje paduchow, kotrež su so w nocy wot 25. k 26. nowembrej 1932 pola mje nutśdobywali a śrije a stupnje w hódnosći 500.— hriwnow kradnyli.

Telefon 2705

Martin Jähne orthopädiski šewski mištr w Budyšinje na Sulerjskej hasy 9

Herbska grychta w Njebjelčicach

Sylwestrski bal Započatk we 8 hodź.

Hosćenc w tunelu na dwórnišću

poručuje so wšěm Serbam.

Najlěpše piwo a jědźe tunjo

Johann Lehmann

❀

přeju wšém hosćom

strowe a zbožowne lěto 1933

Towarstwo kat. Serbow „Jednota“

w Drježdźanach

54. załoženski swjedźeń

sobotu 11. febr. wječor w 7 h.

w Ballhaus, Bautzner Str. 35

Wjele zboža w nowym lěće

přeje

Magnetowy kupny dom

Schaaf

Do lěta 1933

Wjele zboža w lěće 1933

. . . . . a k sylwestrej a k Nowemu lětu
někotre dobre cigary wot

Alberta Lehmanna

w Budyšinje na Połnócnej drózy 2, na Kěžorskej drózy 11,
při Bohatych wrotach, na Hauensteinskej hasy

Wutrobne zbožopřeća

k nowemu lětu swojim česćenym hosćom

Herbska grychta w Njebjelčicach

Maks Rychtař

Wšěm swojim wotběrarjam a tym,
kiž to w přichodźe budu, přeju

zbožowne nowe lěto!

Wobkhod z přešiwakami **Paul Korn** w Budyšinje na Hošic hasy 21

Zbožowne lěto 1933

přeje swojim česćenym wotběrarjam

Martin Jähne

šewski mišter na Sulešskej hasy 9

Moje

wobkhodne rumnosće

su z Kotolskeje hasy

na Žitne wiki

(Złota hwězda) přepołožene.

Joh. Miessner

železo a železne twory
Telefon čo. 3551 a 3552

Gumij za kola
wobswětlenja
jězdne kola
jara tunjo pola
Thomasec Bratrow
w Budyšinje na Kamjent. hasy 16

Nowe lěto započnje so
rejwański
wučbny cyrkel
w Herbskej grychće
we Wudworju
pop. wot 3—6 hodź.
K tomu přeprošuje
Hans Braml
rejwański wučeŕ w Bišheimje

Zbožowne a žohnowane lěto 1933

přeje wšěm swojim česćenym a swěrnym čitarjam,
čitarkam, sobuprócowarjam, inserentam, dowěrnikam a
roznošowarjam, starym a młodym, bohatym a khudym

Redakcija a wudawarnja „Serbskich Nowin"

Gardiny
story
Kurt Erler
nětk na Žitnych wikach 28

Wše knihi
za šulu sorbska tunjo
Smolerec Kubarjna
na Lawskim hrjebjenu

Swojim česćenym hosćom, kaž też wšěm česćenym

Diabolo-hrajerjam

zbožowne nowe lěto!

Hosćenc w Lětonju
a hłowne Diabolo-zastupjerstwo
za narańšu Saksku
A. Hoffmann
a mandźelska

Swojim česćenym wotběrarjam
w mésće a na wsach přejetaj

strowe nowe lěto!

Jan Wenk a mandźelska
na Kotolskej hasy 10

1933 Zbožowne nowe lěto 1933

přeje **FRIEDRICH ELSNER**
w Budyšinje na Mjasowym torhošću 10

Swojim lubym přećelam a znatym, kaž też
wšěm česćenym wotběrarjam přeje

zbožowne nowe lěto

Jan Haješ we Łazu

Zbožowne nowe lěto

přeje

Wosebita předawarnja nohajcow

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 43

Zbožowne nowe lěto

přeje **Kamjeničanski sklad nohajcow**

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 17

Wšěm našim
wotběrarjam
přejemy

zbožownu jězdu
do nowcho lěta!

Najwjetšerne garaže
Alfred Kadner tow. z w. r.
w Budyšinje / Telefon 3985

Generalne zastupjerstwo za: Opel, Chevrolet, Rollfix
Wuporjedźerńja / pomocna služba / garaže / točerńja cylindrow
Najnowiše připrawy k wothladanju wozow

Měšćanske dźiwadło

Sobotu 31. decembra w 16 hod
hodowna bajka
Nosaty palčik
Płaćizny: 30 pj. hač do 1.— hr.

Wosebite překwapjenje šokoladoweje firmy „Kosa".

Wječor 20.15 hodź.
k poslednemu razej
Hdyž kěčja małe fijałki
Płaćizna skupina I
Wulke překwapjenja!

Njedźelu 1. januara w 16 hodź
k posledn. razej hodowna bajka
Husařka při studni
Płaćizna: 20, 30, 40 a 50 pj.
Wječor w 20 hodź.
k posledn. razej
Njeje to rjenje wot Colette?
Płaćizna skupina II

Wšitkim Serbam z blizka kaž z daloka
přejemoj

k nowemu lětu

najwutrobniše zbožo
a Bože žohnowanje!

Hosćenc a kofejownik
Michał Hoka a mandźelska

Njekupujće
nihdźe lěpje a tuńšo
optikowe a fotowe wěcy
dyž-li pola
Dipl.-optikarja Schmidta
na Kěžorskej drózy

Swojim česćenym wotběrarjam a přećelam přeju
žohnowane lěto 1933!

1933 Wjesełe nowe lěto 1933

přeje

šokoladowy wobkhod w Budyšinje

na Žitnej hasy 14

Wutrobny dźak!

Našemu wysokočesćenemu

knjezej fararjej Röslerjej w Minakale

za jeho njespróchniwu dźeławosć přez cyłe lěto
wutrobny dźak.

A wjele zboža dalsemu skutkowanju w nowym lěće
Wosadni.

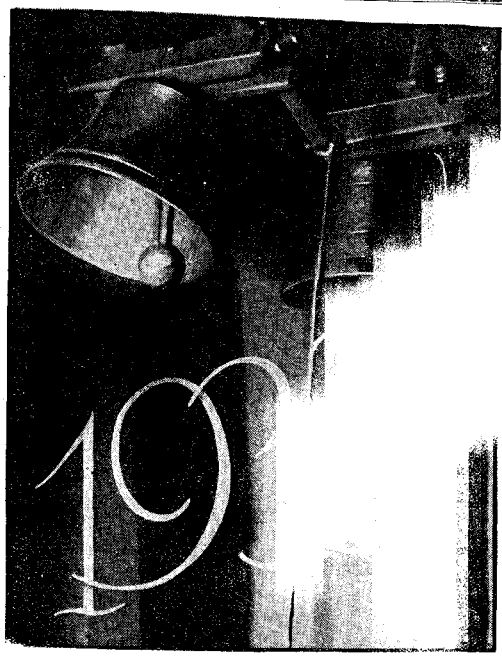
hmannec konditarńja
w Budyšinje na Serbskej hasy
eje wšěm swojim česćenym hosćom
owne nowe lěto!

Strowe a zbožowne nowe lěto
přeje wšěm swojim česćenym hosćom
Küttnerec winarnja

Přiloha k čisłu 306

SERBSKE NOWINY

Sobota 31. decembra 1932

Mjedźany hłós zwonow **připowěda přikhad noweho lěta.** Słyšimy z jich ważnych zwukow melodiju wo lěpšich časach? Hdyž to dźensa hišće jasnje wobkrućić njemóžemy, dha tola lětsa w nowołětnej nocy začuwamy sylnišu nadźiju, zo so pomału połěpša wobstejnosće na zemi. Njewočakujemy wšak wot noweho lěta 1933 přewjele, mamy pak krutu dowěru, zo znajmjeńša trošku jasniši pruhow nam přinjese hač minjene ćežke lěto 1932.

Nowe lěto

Sajo stejimy na kónju jeneho lěta, na kónju lěta 1932, **a** zhladujemy wróćo na podeńćenja a nasłonjenja sajšich dnjow kaž pšekupy, kiž kónc wobkhodneho lěta inventuru ćini a bilanzu staja. **Kak wukónc tuteho lěta** wupadnje?

Do cźaja šmě so rjec: **Lěto běšče jara cźežke.** A tajke je wostało hač do kónca. Wočakowane wołoženja za wumóstałe. Haj, šu so pšecźo nowe cźeže pšichidałe. Sc stračhom **a** se starosćemi dźemy do noweho lěta. Njemóžu tu naliczić, cźoto je jenotliwy dočakał na šrudobje a wjeselu, cźoto je wjchitko cźoło pšecźes jeho dom a wutrobu. **Tak** jara wšchelakore šu tute nasłonjenja byle, ja nikoho njebě to žane lohke, bjesštarostne pućowanje pšecźes jandźenje 366 dnjow. Na politiskim, hospodarskim a narodnym njebju so tśitko scheri. Teš kelko je wěste a jasne, to mějesche kcheećanstwo wótrje wojowaś a to hišće cźe dale tak póndźe. Na kóńcu pak běšče sajšo cźe lěto jara cźežke. Tuž je teš hodźinka rozpomnowanja s nim jara khutna.

Kak chcemy so z tutym lětom rozkhowaś? Niž s bjesdźakej lohkomyślnosću! Bjesmyślnosć njemóžemy pšichi tak khutnych prajchenjach, kotrež naš hłuboko jimaja, trjebaś. Tola nochcemy so je žełnym žałosćenjom a złorjenjom wot starego lěta dźeliś. Žałosćenje njesłužnje cźełke nałhonjenja. Sentimentalita je hubjena bróń sa bój žiwjenja, schpatna bróń sa nowe lěto, sa kotrež dyrbimy so pšihotowaś. Krute cźasy trjebaja krutych cźłowjekow.

W šwjatownišich cźasach našeho luda wuńdźe kśitšich „Njech Bohu dźakuje", kotryž šwjetśa na šylwestrim dnju śpěwachmy, pšecźoj s polneje wutroby. Teš w tutym lěśe budźe so śpěwaś. Możemy pak wjeselo to śej sašpěwaś? Mnohim, kotriž su wšchelake domjace a šwójbne njesłoże měli, budźe to cźežko padnyś. Teš hdyž su wšchitkowim nuzu našeho luda myślimy, je nascha wutroba malo ke khwalbnemu kśitšichej nakhilena. Tola chcemy so dźakowaś, so s našym ludom hišće ke kóncej njeje, hyrnjeż wšchelake mozy nasche Sserbstwo niźšite. Sso dźakowaś chcemy w nadźiji, so so pšeć šahubu wukhowamy, kotruž nam njepšecźelśelo se wšchich kóncow pšichotnja. Hišće so hibaja w našym ludźe mozy, kotrež dźěła sašy natwarja a ichkedu trošku narunaja, kotruž je njepšecźel naćinił, hdyž Sserbja spachu abo na sło njemyślachu. Chcemy so dźakowaś, dokeż šmějmy nowe lěto dočakaś, kiž nam nowe a wjetśe nadawki napołoža, a — daj Bóh — nowu móc, šmužitoš a wušpěch pšichinješe.

Wěm, so tajke wuraby dźaka ludźo šušte s jěrym pośmějowkom wotpokaja. W jich wutrobach je wojerjenje, mórśet a wobkórźba pšecźiwo Bohu a cźłowjekam. Bóh mohł to himak a lěpje cźiniś, byli so prawje a prawdźe, po lubosći a miłosći šchło. Bóh je pjecźa šapowěł. A potom cźi ludźo, druhi lud'o! Sšu winowaći, so je tak hubjenje na šwěśe. Cźłowjekojo, ale jenož cźi **druhi** šu šapowěli. Sšu politiku šchmjatanju a hospodarski špad šawinowali. A kelko hórkich pocokow so zyrkwi cźini!

Sšo wě, wina šu wšchitke strony. Schtó chcył to pšeć! Tola je njepšawda, hdyž so winy šlajnje pola druhich pytaja. Tak njedóńdźemy k šhromadnemu dźěłu, kotrež je tola dźensa tak nuzne, ale k šchcźuwańcu a k njepšecźelstwu, kiž naš mały wbohi šerbski lud dźělitej. Niž to, schtóž šu druzy cźiniś, a bjerjeż wopacźniše było, niž to, schtóž šmy sami wukhowali, niž schtóž je nam sašche lěto pšišmjerjało, a bjerjeż cźežše było, ně, **schtóž šmy** k njeho sejinili, wot teho wetwišuje. To teš dyrbi być praschenje, kotreż šej pšichi wotkhadże lěta 1932 pšechepołožimy.

„Dźeń je so minył, njewróćomny:
Praj, cźłowječe, schto sy cźinił s nim?
Se šwěr'a pšichińdże a radujomny
Sšo s tobu šbratši. S nikim
Sšo prawowasche cźežnje."

Wušijmy pšichodne lěto, jo budźe lepje we šwěśe, w našim ludźe. S tutym krutym pšichewjaćom do pšichoda! Potom budźe nowe lěto šbožowne. To daj Bóh! -a.

Nowe lěto w Khinje

My Europjenjo šmy jara porjadni ludźo a tohodla mamy teš porjadne, tak rjec wobkhodne lěto. A nowe lěto so šapocźina 1. wulkeho rózka s bykom w 12 hodź. Pśejedy hač tehdy schkleńcy s kalenzowym kropom połkhujemy, pohladamy hišće'e nas na cźašnik. Haj, my šmy jara dokładni ludźo a mamy so šurowje po kwěśe, **kiž** nasche žiwjenje šrjaduje. A tuta hwěźda je — kłónzo. Spodźiwne je, so šu na šwěśe ludy, a to wulke ludy, kiž šwjeć'a nowe lěto ras na tym dnju a druhi króć sajo na druhim dnju. Sšwjeća nowe lěto sapocźatk abo też kónc małeho rózka. Sšu to ludy, kiž so njeswjašaju na mjeńšchimu, sabłoschi na sekundu.

Najwjetschi s tych narodow je khinski lud. Je to złožowny lud, kiž na liczku wjele njedawa. Je to hižo s toho špśinaś, so Khinjenjo šami ani njewědźa, kelko jich po prawom je. Hač je jich 400 milijonow, hač 450 abo 500 milijonow, jim je to wšcho jene, jenož zuły śej na tym khłowu šamaju. Khinjenjo tak dokkadni njeśu. Tohodla teš sapocźatk noweho lěta tak jara kruce njepostajeja. Jich nowe lěto wotwišuje wot měšaca. Maju sa to, so tón ma wjazy pocźahow s cźłowjeswom dyžli złónzo. Wšchak měšacźk wušchutkuje pšchiwal a wotwal morja. Ma teš wliw na jenotliwego cźłowjeka. Tak pola Khinjanow teš měšacźk postaja nowe lěto, kłónzo jenož pocźahy šrjaduje. Wšchak my Europjenjo so pšichi postajenju jutrow **a** šwjatkow teš po měšacźku mamy.

Dnja pśenjeho nałodeho měšacźka po tym, so je złónzo šnuźiło do hwězdna wódneho mutša, šwjeća Khinjenjo nowe lěto. Ale Khinjanam jenicźki dźeń njedośaha k tutomu šwjedźenju. To lěhdy tydźeń jim dośaha a prawi wěrinji «hinjenjo šwjeća sapocźatk noweho lěta druhdy dwě abo tśi njedźele.

Njeje šnadno, wopišowaś powšchitkownu šwjedźeńsku radosć. Wot tropiskeho Kantona hač k lodźanemu Tibetej a dale hač do mongolskich pušćinow a mandźuskich šlepow tutón šwjedźeń šjenoruje wobe šrjahi a worschity.

Po prawom šej starokhińska a praksche'sanska wěra šej jara podobnej. To šo wošebje pokazuje w rjanych pšichotowanjach pšched khińskim nowym lětom. W tutym šwjedźeńskim tydźenju maju wšchitcy ludźo być měrni njes šobu žiwi. Nichtó njeśmě brěś ani hłódaś ani staroscźiwy.

Kulij (robocźan), kiž pšches syte lěto šo dracźuje ša 30 pj. mšdy na dźeń a šej sa to może ledy kupowaś šuhły sa šebje a šwoju šwójbu, na nětko prawo na cźašej trećeho šwinšagego mjaša, na nowu drasu a wobchnjenje. Ani jenicźki khłěbodawar jemu to njesapowědźa.

Hospodaŕ njeby moht na najšwjeccźišchim dnju šnjeć pšched wošwětlenej domjazy wołtaŕ, so by šej wumodlił hnadu pśedownikow sa pšichodne lěto, hdyž njeby wobdarił pśedy šwojeho šusłonika, hdyž njeby prošcherjej dał jałmožnu. Njemóże šej ani šwěrinej šnjeć pšched wołtaŕ, hdyž njeje pśedy šapłaceźił šwój dołh. Je to rjane wašchnje Khinjanow, so nowołětny tydźeń wšchón dołh šapłaceja a cźłowjek to janzecha, tomu w nowym lěśe wjazy niczo njepśeńcźuja. Że to dobry nałožk šprawnych wobkhodnikow. Nunje k porjadnemu inventarej, šadźewa napraškanja dołha a tóžde lěto pokazuje, hacź je pšchedewjasće khmane k žiwjenjin. Schtóž dyrbi kóžde lěto šwój dołh šapłaceźeś, njemóže šatajiś bilanzu. Khinśke nowe lěto šej žada šamołwjenje wot hospodarja kaž teš wot pšchišłajenzow. Tohodla tehdy šo niz jenož dołh płaći, ale šo teš wupowědź dawa. Pomocźnik, pšchedawaŕ, šłužobna, kiž w nowołětnej nozy nadeńdu šwoje połkleśćego wobrocźenje, nóża s toho špółnaś, so šu pnichcźeni. To wšchak šo šrédka hdy prawa, dokeż Khinjan pšchišłajenych a cźelednych pušćeći jenož, hdyž šo jedna wo wulku njeśprawnosć a njeśwěrn. Teš Europjenjo w Khinje šu šo hižo měli po tutym khińskim nałožku.

Nowołětny tydźeń hywa w Khinje wulka hara, so bychu šo śe duchi hněwa, kenjośće a šawiśće s domu wuśćeriśe. To wujeśka a luśka po zyłym tydźenju. Sa zuśeho to runje pšichijomnje njeje, pśeteź wón ani šnaś njemóže, dokeź Khinjenjo teź w nozy śe duchi wothonjeja. A k tomu s wotmachom hud'a a pśikaju a bubnuja do žyteje wole.

W Khinje w poślednich létach, kaj kćejšegatkach špochi wobydźerśka wójna šakhadźeśe. Alle nowołětny tydźeń śe měr. Njepšicheźelšiju generalolo a rubježnišiju wjednizy **na** měr dźiwachu. Jenož wopraŵdźite khińske knježeństwo Cźangkhajšcheka bě pšecźiwo šarokhińskemu nowołětnemu šwjedźenjej a špytałše špochi jón wošitronicź a wutupicź, dokeź dźiwjśe bye dopredkarśke knježeństwo. A dokeź hewak njeničźachu mozy, Khinu šmodernišowaś, dźiwchu šmajnjenšcha nowołětny šwjedźeń wošitronicź. Knježeństwo dźe njemóže pomjaś tym šamjagaśm, kiš ś hłodom mrěźa, ale žada śej, so wšchě tśinke hołzy a žony dyrbja śej daś wošoły krótko tśihaś. Nankingške knježeństwo chze nowe lěto na 1. wulkeho rózka pšchepołožiś, so by „europške dopredkaśtwo" ko dobry o do Khinu. Alle tajke wuńkazy dźe wjšchnoscźam wjele njepomhoja, hdy śe truce ś dwěrjow šamym wašchnjam a na wókam. Lud śej njeda [illegible] šwój nowołětny tydźeń w małym rózku. Wušchak [illegible] pšchedawaći protyli, w kotrejž je nowe [illegible] ma małym rózku wuhnacź śe duchi, [illegible] nječe njepomhoja. Dokeź njemóže [illegible] s tym šadźerjan, nowołětny tydźeń [illegible]

A kak teź w Khinje dale so šwjeća [illegible] wašchnjin. Dale so ličla a hornje. [illegible] šo pšched domjacym wołtarjom [illegible] knježeństwo pšchecźiwo tomu, šlaba [illegible] wěš, so wšchitcy šłatni šołdatoju [illegible] rjeja", dokeź njechcedźa šakrocźeć pjerjecźiwo pšchiwišowarjam šłarych naložkow.

dawk drje bě zajězd serbskeho Sokolstwa na IX. wsesokolski zlět w Prazy, kiž wuwabi njezbytnu sčnwanca.

Poměr z našimi susodami a kujezami so polěpšił njeje. Zhonimy drje z němskich nowin, zo so nam derje dže a zo wše prawa mamy, we woprawdźitosći wšak tu dale bóle klaca. Młodźi serbscy wučerjo so sćelu do Němskeje a němscy wučerjo do serbskich wsow. Chcemy so nadźijeć, zo w nowym lěće docpijemy znajmjeńša drobny dźěl tych prawow, kotrež po nakladže wšelkich nowin pječa mamy.

Chcemy so sewja nadźijeć, zo politiska napjatosć mjez narodami w nowym lěće skónčuje zasy popuśći, zo bychmy móhli lože dychać a so hibać.

Na kóždy pad pak tež w nowym lěće so njebudźemy dawać zatrašić, hajić tež dale kubla swojich wótcow, serbsku rěč a narodnosć!

Wužehnujemy stare lěto — witamy nowe lěto 1933

Schto smy dokonjeli? Schto hišće mamy wukonjeć?

Stare lěto dźe domoj. Jenož někotre hodziny ma hišće prawo mjez nami być, potom je ći cicha wunjohnjenu. Wjele pak harej jemu hišći damy, žadajmy rozprawu.

Schto je wone nam přichinjeło? Wobkatkowali smy mér, pokoj, wjacy lubosće na jemi. Dopjelnili nam to njeje, schtoż wochjatkowachmy. Ze to bě najsrudniščich dožinjacyow za lětdźeha. We to bě tak, je jakuje spěšna... dale, so člowjeczwa tuch... wjeć najbórši... bolnich srudobow harej do pe... Wobjeć k blidźenemu je zhubiše mnoho ći... ne, a hida kmjerjenej dobyce. A na Bo... sa ciste zapomnjenje. Tak je wupinjawe c... ta a jenoj bóh a hdyž sadowiscza so wotka zajmje... Jaše by lěto 1932, kiž je najnutrnišim dušehownym pjerjenjom witachmy!

Zboh hjaše je to tutom lěcje dowotałał, je smy bi... njeznjenje spalenj wot prawje rjanich zajimacyje lubosće, je by nam... měr wulkich ludow na jemi Zetnoca ... me njerozbaja, ale k winjednej wjesole jenoj ... — a na tón smy wšitcy radarmo ...

Schto je nam Serbam přichinjeło lońšte lěto? Zonny so w našim ludźe wróżowali, so by serbšći wojat, smy jenoj mogli ... zhlajili na nadobny ... tij je lětdźeha ... nicki, kaž je to mnjo... rjadni krommych nasich mejach. Wjele w Jermanii na nětkajše wojowanje na nady ... hóst, kiž hižo ... 1000 Lt. traje! Njejsmy ... wulke mani... fe... ale smy ... a wupřestanje dźiwali w našich serbskich nowinach, sjednoczenjowach a ... wjatkach, w našich ... Derje wěmy, ... mnohi je serbi žadał k ... wjelnam ... ze ... nicke dźe... na naš nanajsmjerniši ... wjele tuto ... dźe... na naš nanajsmjerniši ... wjele ... njemčinu ... tutom lěcu ... janeje přeći ... Zonny pocjerpili hórke porazki a do ... wjeli ... na Wjele ... lada k wjeselemu ... Schto 1932 je nam přichinjeło wulku ... 1932 je pak nam tež přichinjeło jwětłe ... kounti... ... lubosće a domjamjenje a ... tohodła ... berm, ale wosławjeny ... hjeji. A ... našim ... zyła wě... ... skutkom ... přehodobnymi ... přeći... ... cźele, kiž ... dušk naš wobkěmja. Tute cźelne ... twori serbska njejednota a njedowéra, kiž tež po tyšaj ... tach njeswobodu njeje ... pohubiła.

Schto přichinješe nam nowe lěto? To jenož Bóh sam wě, a je to naš derje, je do přichoda njewidźimy, přeto ... bychmy potřebjeli wam, schtoż na naš cźaka! Ale my móżemy wšak ... ze ... skrowne mjezy sastajicz, je bychmy ... přichod měli. Na naš ... haćej, haćej pśches wšitko ... lubosćej přichinjacym k wrotam ... ćehoho połoja a měra. To je tón ... jeniši puć, kiž naš wjedźe ze wšich cźejow. Lubosćej k našemu serbskemu narodej dyrbimy sebi dale wobkrowaći, přichetož bjes njeje njemóże lud žiwy być a nima prawa bycźa mjes druhimi ludami ... Najpozledy pak njesmjemy ... stajicz lubosć k Bohu. Wot njeho hake wusthad a zhromadźowanje našeho ... a pola njeho je wšitkeho spočatk a dyrbi być zbožne ... kónčenje.

Boh kajke bęšto pak stajimy lěto 1933 w našim narodnym dźěle? Myslu, so ... mjeny hiže wšchitzy tuto wěsće! Wono rěka přeco ... faju: **Skrowajmy našu młodźinu serbsku!** To je to najwažnišche a najwosudnišche ... schenje, kiž ma naš wšchich w lěcje 1933 ... Ze ... w našem lěcje zapocźeli a dyrbimy w nowym lěcje dalewjesć, tuto naš wšchich ... dźelo. Derje wěmy, ... našche dźěći, ... bać do ... du, ... hakladneje serbskosće. Derje wěmy, ... wob ... cźaj ... wulku ... serbskich dźěći. A ... hišće ... ma ... ...

Handrij wołoj lije

(Wobraz z wsy.)

„Ho, sajsy hižom jene lětko nimo jo! Naš Handrij na wotkhadźaze lěto. Stare dźěli wósrt nowoho. prěcz powědaja ludźo wo nim wjcho sle. Tola žo na tajtich rośtlinowach njewobdźěli. Cźuje wjchestupje do nowoho lěta jako wobkhodny po-

[illegible]: „Runje hladacź, niz wročzo!"

Schtoha pschichod pschinjesze? To chjedźa ludźo rad wědzecź. Teź naš Handrij. Wě jej pomhacź. Lije wołoj, kaž žu jemu stare jónki radźile.

Handrij mějesze brarrowza ł mjenom Mitkawschca. Jeho wobdźiwuasche zyta swójba dla jeho jašnoje rěcze. „Mitkawschko praj: Boże dźěcźo wobradźa!" a na to bjeze Mitkawscht: „Bä—bä—bä" a wschitcy wotaja: „Hjeje, tak jašnuje!"

Na teho žo Handrij łóžoy ras dopomni, hdyž wołoj lije. Kaž może ł Mitkawschkowemu bjeczenja łóžoy to jwnjnicź ichtoż chce, tak teź pschi leczu wołoja. Wo wopraw-dźitosczi ł niczim podoby nima. Mójeczh hez mupłicź na dźinoje swinjo, kośmatu czapka abo krótke khołowy. Handrij widźi łóžoy krócź nětkuschu ptaczka.

Dźěsche k Ssusbodźizom. Tym teź nadobo do hłowy jadźe: wołoj lecź. Najprjódzyn chjesche czeta Cezilia wědzecź, hacź budźe 1933 něschto w loteriji dobyczź.

Płaz, kłuśny žiwy wołoj do wody. Handrij jawoła: „To je ptaczk. Budźeschi wuzkoto postupowacź". „Nź, mójesche Ssusbodźizy Lipka, „to je podmórski czohm. Czeta, budźesch žo hluboko nórecź!" „Skora je na muza motana", poda jeje bratr Franz. „Gaj nětko widźu teź", jawola rozjerjena czeta Cezilija. A dokelź dyrbisch człowjeka w jeho wobżiji posmjtnicź, pschijnaji Handrij: „Sstym hnydom cźi, to je vjenjeżny listowy a rěta Ptak!" Franzej žo cźi lubjesche a teź jeho Handrij namołwjesche. „Mózu wotacź", dźesche Franz, „hacź kłeku swoje abiturientne pruchowanje wobstoju".

Kłuk! Pluk! Kłeśny wołoj do wody. Nješchto w njej leżesche, schtoż žej nichtó wujasnicź njemóżesche. „Sodyn ptaczk", jawoła Handrij, „to wótnamjenja, jo budźesch pisches pruchowanje slczeć." Sa ptaczka wón tehodła wschitko njemóżesche, kaž by wot Silwestra jeneho we kjelowje měł. Nź, jeho dźiwa zamazuja jenu to narěczesche a teź tehodła, dokelź możesche žej łóžoy to pschestajicź, schtoż runje żada.

Knjes Ssusbodźizy teź nješchto hórczesche a dasche žo słyszecź: „Mi jo ida, to je to rěcźi Franza, hy budźesch pozwonjacź wot jenej stelli na druhu a budźesch słónczenje słyszeli rěc". „Nětko widźu teź", dodał wjesele Franz. „Sstym hnydom prajil", pschipowni Handrij, „rěcźi je wschitke sčepjerchtwy wobhladany".

S taikim leczom mějesche Handrij nětko dosczi a nasche: „Keki chcemy dale lecź, dha radscho jedyn ku". Wě jej pschał, to by snajmjenjscha ichtelenźku ósłał. To žo njesta. Khiba mějachu strachu, so rajt: „To je ptaczk!"

teho wobsamknychu, [illegible] Handrija wołoj lecź. Sunędźesche wędzecź, wo kajke praschenje žo pola [illegible]. Sstu hej njeż žohu schnkatali, swoje nohy [illegible] a nadobo — płaz — padny wołoj do Handrij wobhlada žej stworjeńcźko a wujaśni: „To ptaczk!" „Brawje naschi" wuraźichu wschitcy kaž na komando. Sstmy žo pschichoda praschcźi, schtoż we lowje maschi!"

Handrij mějesche dosczi a dźesche domoj. Wichiżajsche, jemu wjazy wołoj lecź njebudźe a nochze žanuj pschichod wobdźecź. Stónczne też za tym pschińdże, jo wschitkoho wot kajka wołoja njewotwihuje, ale wot žohje hamcho. Mjesch pschez žiwoje wobstejnjesze žiwy, njenaprajskich dołha. Njepijesch pschez wjele, njesnjesch wopizy a kozora. Wschitko pschez wschitko po prawdźe a sprawnosczi, śnjesch dobre słowdomje. Nowe lěta wčesze niczo njepschinjesze, schtoż niboh wuhladek starcho bnl. A hdyż wam Handrij dźensa strowe nowe lěto pschaje, njepschaje wam we [illegible] zad wulki łóh abo bohatscha wujaa s Ameriki.

Hdyż njepschaje ani dobre ani sle „pschihody", radsczo jednanjesze a khmasche: So mohł kuschcham, schtoż pschi-dodne lěto wobradźi, mohli rjec: „Na tym žym ham [illegible] wot wjacź, to žu žaš nojcho mójesza!" W tym smyslu wschitkim „Wjele sboża k nowemu lěta!"

Radio

Niedźela 1. januara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znatcho njedźelskcho programa 11.10 přednošk generalneho sup. dra. Oty Dibeliusa wo zasowotučenju wěry w tutym čas. 12 wupołdništ koncert z Wrótsławja. 15,25 hółkowanje nsjez Němskej a Italskej w Bologni. 17 wojeński koncert a spěwy z Londona. 19.10 burske lěto z Mnichowa. 20 orchestrowy koncert z Hamburga. 21 potpuri z Barlina.

Lipsk: Nimo znatcho njedźelskcho programa 8.30 piščelowy koncert z Annaberga. 12,30 koncert z Drježdżan. 16,30 Jana Straußowy koncert. 17,30 hra „Rozbity karan". 19,30 koncert.

Hišče ważne z dnjowcho programa: Kóln 20 „Zauberflöte". Königsberg: 18 bandoniowy a mandolinowy koncert. Stuttgart: 20,40 operowy wječor. Waršawa: 20 zabawny koncert. Praha: 20,05 symfonisi koncert.

Pónđźeln 2. januara słyšimy:

Königswusterhausen: Nimo znatcho wšědnoho programa wokolo 17,15 přednošk wo wužitnych a škódnych zwěrjatach. 20,30 wšelčinowa hodźina.

[illegible]: Nimo znatcho wšědnoho programa 19,05 [illegible] wo sobustawstwje družstwow. 19,35 zabawny koncert.

Hišče ważne z dnjowcho programa: Mnichow 21,30 wječorna hudźba. Win: 20 rejwanska hudźba.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 31. hodownika 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,25
1 jendźelski punt	13,93	100 čěskost. krónow	12,466
100 swajc. frankow	80,95	100 franc. frankow	16,42

Na **burjach** jewjesche žo wczera pschi spočzatku dowěrliwe mčnjenje. Kursy akzijow žo pschijimnje lepšujowachu. W běhu dnja krute mčnjenje popušczeji a napośledk kursy sajo hłabnychu. Kursy rentowych a dołżnych lisczjow jawoštachu w dotalnej krutosczi, skerje hischcze postupowachu.

Produktowe wiki běchu powschitkownje cźiche, ale płaczišny běchu trochu ikruczene. Na Barlinskich wikach pschenza, rožka a wowsy sajo wo 5 pj. postnychu. Sdźela statna žitatnja sajschinny a pschiwožene žito, wosebje pschenzu pokupi. Mlyny mało kupuja, dokelź muku njewotbudu. Na Drježdżanskich wikach běschej rožka a pschenza pomjo sajdźenemu pjatkej teź 5 pj. po zentnarju drožschej.

Wczera płaczische w Barlinje zentnar:

Pschenzy 9,40—9,50 (9,30—9,40) hr., rožki 7,75—7,85 (7,65—7,75) hr., jeczmjenja, nalčinjeho 8,25—8,75 (8,30—8,75) hr., nafinjeho 7,90—8,20 (7,90—8,25) hr., wowsa 5,75—6,90 (5,70—5,95) hr.,

w termijnowym wikowanju:

pschenzy:

sa dezember: 9,92½—10,05 (10,02½) hr.,
sa měrz: 10,27½—10,37½ (10,20—10,22½) hr.,
sa mejn: 10,42½—10,47½ (10,32½—10,35) hr.,

rožki:

sa dezember: 8,30—8,32½ (8,20—8,22½) hr.,
sa měrz: 8,37½—8,40 (8,30—8,32½) hr.,
sa mejn: 8,50—8,52½ (8,42½—8,45) hr.,

wowsa:

sa měrz: 6,40—6,42½ (6,15—6,20) hr.,
sa mejn: 6,52½ (6,30—6,33⅓) hr.,

w Drježdżanach:

pschenzy 9,10—9,35 (9,05—9,20) hr., rožki 7,20 hacź 7,45 (7,15—7,40) hr., jeczmjenja, nalčinjeho 8,60—9 hr., nafinjeho 7,75—8,55 hr., wowsa 5,75—6 hr.

Płaczišny w zjednanju žu płaczišny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane nafpomnjene njejsu, žo njepschemdźicźi.

Wiki tchnarti w Sakscrsku.

Pschenzja płaczische 8,50—9 (8,90—9,20) hr., rožka 6,90—7 (7,10—7,20) hr., jeczmjeń, nalčini 7,50—8,25 (8—8,50) hr., nafinjeh 7,40—7,60 hr., wowsy 5,70—5,90 (6—6,20) hr., bčrny 2—2,50 hr., punt 3 pj., symo 2 hacź 2,25 hr., błonca, k jadanju 1,20—1,40 hr., jatnja 1,40 hacź 1,80 hr., we wolkejach 1,80—2,30 hr., butra 60 hacź 70 (65—80) pj., jeja 12—15 (13—15) pj., twaroh 20 pj., sarčane huńzy 80—90 pj. Rožina 8—15 (8 hacź 14) hr., bčhaći 18—25 (15—23) hr.

Płaczišny w zjednanju žu płaczišny tydźenskich wikow. Hdyž pak žane nafpomnjene njejsu, žo njepschemdźicźi.

Hamtske a zhudnjace powěźcje.

Pschesadowanje:

Wutoru 3. januara 1933

w **Brěsni** w hosczenzu, dop. w 10 hodź.: Wardinc 'worh, kolejowe dźěle;

w **Chełmu** w Fiedlerej hosczenzu, dop. w 11 hodź.: Schijaze maschi na, zentringa, soja a jałajaz;

w **Tormanju** w hosczenzu, dop. 5:12 hodź.: Pisańske blido;

w **Pleszczach** w hosczenzu, pschip. w 1 hodź.: Gramofon a trumna;

w **Rozaci Lazy** w hosczenzu, p sp. ½4 hodź.: Krowa.

Wikowa šči jawiš.

Do wikowanišchego sap'ja na šudnišcze w Kamjenzu žu na kolejeno 177 sapišali: Firma kupiele Marija Studzen Sčnjeczkej mjenowane „Kupjele Sčnjeczkej Elfa Brandström we Wudworja".

Wurunnaške jednanje.

So bychu žo konkursa nad samoježenjom „Tworstwa wazeho towarschwo w Budyschinje" sap. druž. z wob. ruk. w Budyschinje na Fabrickej dróh 23 swinuli, je šud 29. 12. 32, dop. w 9 hodź. šudnišče wurunnaške jednanje wotewrił. Sa dowěrnika žu pomjsnika dr. Ericha Schustera w Budyschinje postajili. Termiju ja jednanje wo wurunnaškim namjecze žu na šćitwórtk 2. 3. 33, dop. w 9 hodź. psched hamtiškim šudom w Budyschinje, ale do sale hosczenza „Krónu" w Budyschinje na Kamjentnej dróh wotwoli. Podłožk. jednanja na hamtiškim šudže we Budyschinje, to wšitcy wobdźělenzi do nich pohladacź.

Konkursowe powěźcje.

Sšud je konkurs nad samoježenjom polizaiskeho pjiwarnika na wotpočinku Fryja Barchardta w Budyschinje a nad sawoshnjenkowom dr. phil. Windela w Budyschinje skónczajcz termiji wobdźerżanschi, šćitnyk.

Drježdżańska burza (30 12.)

Pšenica 76 kg	182 187	bórnjace kružki	14,70-15,00
rožka, 70 kg	144-149	pšenč. wotruby	8,70 9,00
nalětni ječmjeń	172-180	ržane wotruby	8,60 9,60
nazymsk. ječmjeń	—	pšenična muka	35,25-37,25
wows	115-120	ržana muka	24,00-25,00
čefwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	8,70 8,90	cokrowe truh.	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	30. 12.	29. 12.		30. 12.	29. 12.
Pšenica	188-190	187 189	Symo	13,5-15,5	13,5-15,5
rožka	155-157	154-156	woka	14,0-16,0	14,0-16,0
ječmjeń, nal.	—	—	Wšědne laniny	8,00-10,0	8,00-10,0
ječmjeń	165-175	165-175	Polte lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
wowe	115-12	114-119	koreadella	13,0-14,0	18,0-24,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	23,2-26,2	23,2-26,2	lany wósušk	10,00	10,00
rżana muka	19,6-21,8	19,4-21,6	such. truhanč	8,90	8,90
pš. wotruby	8,80 9,80	8,80 9,80	hrmj. krušk	13,40	13,40
rżane „	8,70-9,0	8,7 -9,00	syno, 50 kg	1,80-2,15	1,80-2,15
raps	—	—	rżana słoma	0,65-3,85	0,65-3,85
hróch Viktor	21,0-26,0	21,0-26,0	pohanč. „	0,45-0,55	0,45-0,55
lane symjo	—	—	owowana „	0,45-0,55	0,45-0,55
pjeluški	13,0-14,5	13,0-14,5	jačna „	0,45-0,55	0,45-0,55

Płaćizny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

30. decembra 1932 — Płaćizny po zentn. a zl. hriwnach

Skótne druźiny a wozmamjenjenja

Woły: 280

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznje hódnosče hač do 6 lět	32—34
Mjode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	29 - 31
Mjenje wukormjene mjode, derje picowane starše	26 - 28
Mjenje picowane wšěch starobow	21 - 24

Bykl: 410.

Połnomjasne, wurosčene, najwjetše rěznje hódnosče	28
Połnomjasne, mjódše	25 27
Mjenje wukormjene mjódše a derje picowane starše	22 24
Spatne	18 - 21

Jałojcy a kruwy: 734

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rěznje hódnosče	28 25
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rěznje hódnosče hač do 7 lět	19 -21
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite mjódše kruwy a jałojcy	16 -18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	12 -15
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 1196

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	25 26
Mjenje wukormjene a lajke wot cyca (3.)	23 33
Spatne (4.	16 22

Wowcy: 1463

Mjódše a starše wukormjene (1. družina	33
Starše wukormjene (2.	30—32
Mjenje wukormjene (Mérzschafe) (3.	27 - 29

Swnje 5161

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiżenjow ha do 1½ lět stare	—
Wukormjene	39 - 40
Mjasne	37 - 40
Spatne	36 —7
Rjacy a kundrasy	33 - 35

Probnowikowanske płaćizny w Bukyšinje

31. decembra 1932 po hamtskim postajenju

Wše jdla izny so w złotej hriwnje zrozymja

Twora		najnišša płaćizna hr	najwyša płaćizna hr
Howjace mjaso z kosčemi	1 kg	1,40	1,80
Čelace mjaso	1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 „	1,60	2,00
Swiniace mjaso	1 „	1,4	1,8
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1 „	0,42	0,60
Rżana muka	1 „	0,36	0,3
Khlěb	1 „	0,22½	0,25
Jědźne bčrny, nowe	1 „	0,07	0,09
Rajs	1 „	0,32	0,90
Hróch	1 „	0,40	0,8
Soki	1 „	0,40	1,0
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	0,96	1,0
Sušeny połč	1 „	1,80	2,00
Dobre mloko	1 ł.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,40	2,80
Jeja	1 štuka	0,10	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,6
Cokor drobny	1 „	—	0,76
Petrolej	1 „	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr	—	1,90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,20

Wične płaćizny w Budyšinje.

31. decembra 1932

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

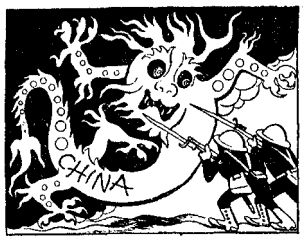
Najlěpše twory so hišče wyše płaca.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca,	50 kilo	9,00	9.10
Rožka	50 „	7,00	7.20
Ječmjeń	50 „	8,50	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	—	6.00
„ nowy	50 „	—	—
Bčrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžsa)	50 „	1.80	1.90
Syno	50 „	2,00	2.20
Sloma z maš. mlóč. pras.	50 „	0,70	0,90
„ „ „ k zasł.	50 „	1.30	1.60
„ z cypami młóčena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	—
Rżana muka 60%	50 „	—	—
Pšeńčne wotruby	50 „	—	—
Rżane wotruby	50 „	—	—
Butra	1 „	2.40	—
Jeja	1 štk.	—	—
Husy	punt	0.75	—
Prosata 569 štuk	1 štk	6.00	—

Prosace wiki dźěchu pomalšo.

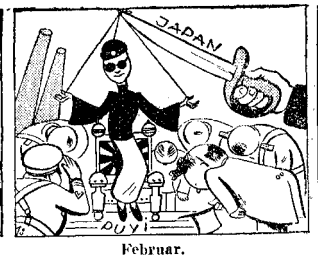
Khrónika lěta 1932

Ilysował Maks Kellerer.

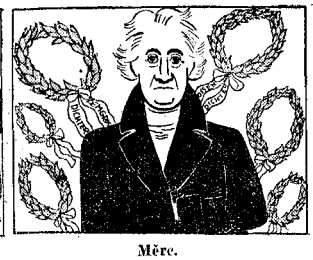
Januar.

Njech zakita so Khina nanajbóle,
Wšak wójsko je, kiž Japane scéle,
Dosć njebojazne, nihdy spróćene,
Jom' njewudźerža Šanghai móćene.

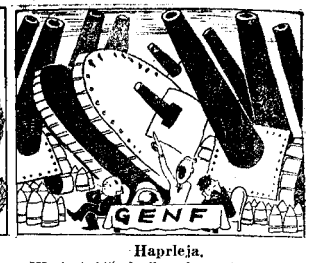
Februar.

Wulmaty khinski kěžor Puyi wšón
Wjesely skoči na mandžuski trón,
Skit japanskich brónjow joh' wobdawa
We róli kašporka wustupnje. [je,

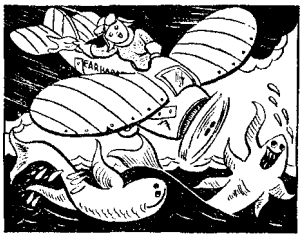
Měrc.

Na Goethu wšudźe spominachu
A džčło jeho wukhwal'wachu,
Pak slědować joh' ducha šawnoh'
Je zabył naš čas hiž dawno.

Haprleja.

„Wotbrónić", kajke słowo to strašna
W Genfje, hdźež rjenje rěčeć je wašnje,
So tutoh' słowa boja, ale
Što wo to, njech ludy ćerpja dale.

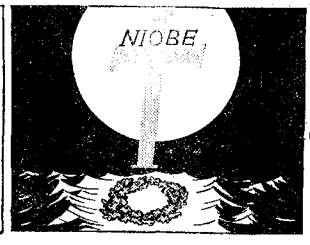
Meja.

Cyle samalutka žona
Mis Earhardt morjo přeleća wona.
„Knježna Lindbergh". tuto pěkne mje-
Dorła khroblicy so jeno. [no

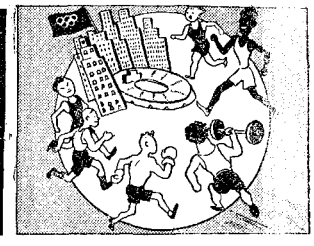
Junij.

W Lausannu dołhe razne rěče běchu,
Doniž dołžnicy na dojednanje džěchu,
Pjenjez wójnskoh' dołha Němskeje
Znižichu na tři miljardy, Michale!

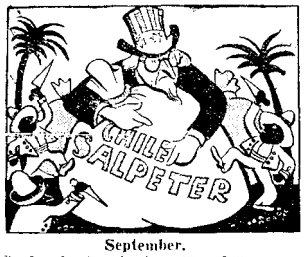
Julij.

Přez cyłu Němsku struchła powšo
leće še:
„So podnóriła šulska łódź „Niobe" je!"
Sto sylnych człowiekow z njej na mo-
rjo bě wujěło,
Njeprińdżechu wjac dźewjeć a šesć-
dźesać.

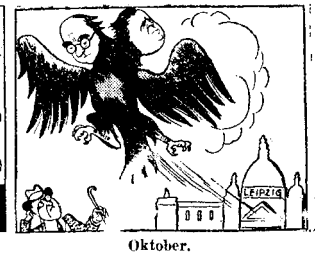
August.

Wšitke narody a wšitke ludy,
Kiž wobydleja našu zemju tudy,
Swojich sylnych zastupnikow scélechu
Na slawny bój „olympiju".

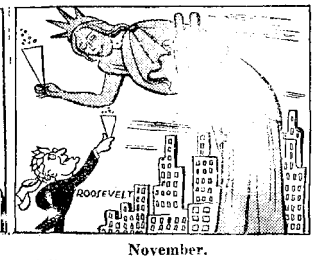
September.

So do njeměra da Američan duša,
Wše zla je, dokelž wšón salpeter jemu
Kiž we chilejskej zemi ryja, [słuša,
Njej' rjenje, hdyž zbožki wobkhodni-
kam mało tyja.

Oktober.

Na slawnym statnym sudźe Lipsčan-
skim
Bu wozjewjene Pruskeje dla wšěm,
Zo smě nětk pozbčhnyć so jako worjoł
dwójny,
Wšak z dojednanjom Brauna-Brachta
je kónc wójny.

November.

Wulke slawne dobyće je nadešoł
Roosevelt, rjek wšitkich „mokrych"
wolerjow.
„Ja će widźu", k postawje swobody
připiwa,
„Ja će słyšu", wona na njeho mile so
posmčwa.

December.

Štož podało so lětsa je,
Tu na hromadźe widźiće,
Hač ważne je, hač snadne je,
Naš dorost jónu spóznaje.

Poručamy so

k wobstaraniu wšěch bankowskich dźěłow

Podawamy darmo radu we wšěch hospodarskich należnosćach

Přijimamy nalutowanki na dobru dań

Łužiska hospodarska Banka z. dr. z w. r. w Budyšinje

w městnosći Serbskeje Lud. Banki

Wosebity wobkhoo

za

nawočnicy, ščipar'e (dźěrki wotw.)
dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošćic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Wulki sklad wšěch hudźbnych strojow a notow z serbske tačele zteksty a wuporjedženja Hudźbny dom **Otto Hoase w Kamjencu** na Korčanskej drózy 2

40 000 hr.

přepožčuje tudomny ink na hypoteki po c. Poskić. pod Z 419 Dresden-A. 1.

Knihiwjazarnja

Wjazanje knihow wšěch druźim, spěwarskich a modlerskich knihow.

Pobožny Wosadnik

kruće a rjenje po wujednanych najnižšich płaćiznach.

Bruno Gersdorf

knihiwjazar

w Kamjencu

na Połčniskej drózy 6

Blizko Rubensec zelinarnje.

Rězam deski a drjewa

a přihotuju deski k špundowanjam na nowych maśinach na tuńso

Parny rězak a hoblowarnja w Serbjanach

Wobsedźeł J. Korjeńk :: Telefon: Kamjenc čo. 163

Mam stajnje na składze: deski za špundowanje, hranite dejewo, łaty, deski k wobbiwanju atd. Poskićam so k wuwjedženju wšěch nowotwarow a přetwarjenjow. Rysowanki a wobličenja

Sicher zu haben:
O. Engert, Drogerie, Lauenstr.;
Kaiser-Drogerie, Kaiserstr 10;
A. Graf, Parf., Reichenstr. 4;
Strauch & Kolde, Drogerie, Schlossgasse 30/;
Engros-Niederlage:
Einkaufsgenossenschaft der Friseure, Steinstrasse 9

Serbja kupuja najtuńšo

přeśiwak: (Steppdecken), łožowe saty a gardiny

we wosebitym domie

Paul Korn

w Budyšinje na Hošćic hasy 21

Předźełanje a nowozhotowjenje přeśiwakow a móskowych přikrywow

Centrifuga

(Miele), nimale nowa (180 litrow za hodźinu), je dla přemeńenja hospodarstwa tunjo na předań. Bliže zhoniće we wud. Serb. Nowin.

3 rjan. prosata

dobre žrački, su na předań **w Brězyncy čo. 20**

fotowe projekcijowe nowjetšeńske domjace kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na serbske hasy číslo 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotkaći wěcywustojnje a najskerje

Čople posleśco

je rjana wěc. Woseb.e hdyž so wětrec hóley přihotuja na kwasnu rejku ze sněhowymi mjećelemi, potom maš přepruhować łožowe zawodźeća. Posleśća so nasypuja abo přisypuja. Hospoza wě, zo je kupowanje pjerja wěc dowěry. Čehodla jej pjerje Wašich hus njeposkićeš? Dajće tola mały nawěšk do Serbskich Nowin. Wón budźe na kóždy rad z dobrym posrědnikom.